။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ခုဒ္ဒကနိကာယေ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာ

(ပဌမော ဘာဂော)

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

ဥတ္တမံ ဝန္ဒနေယျာနံ, ဝန္ဒိတွာ ရတနတ္တယံ။
ယော ခုဒ္ဒကနိကာယမှိ, ခုဒ္ဒာစာရပ္ပဟာယိနာ။

ဒေသိတော လောကနာထေန, လောကနိဿရဏေသိနာ။
တဿ သုတ္တနိပာတဿ, ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏနံ။

အယံ သုတ္တနိပာတော စ, ခုဒ္ဒကေသွေဝ ဩဂဓော။
ယသ္မာ တသ္မာ ဣမဿာပိ, ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏနံ။

ကထာသတသမာကိဏ္ဏော, ဂေယျဗျာကရဏင္ကိတော။
ကသ္မာ သုတ္တနိပာတောတိ, သင္ခမေသ ဂတောတိ စေ။

သုဝုတ္တတော သဝနတော, အတ္ထာနံ သုဋ္ဌု တာဏတော။
သူစနာ သူဒနာ စေဝ, ယသ္မာ သုတ္တံ ပဝုစ္စတိ။

တထာရူပာနိ သုတ္တာနိ, နိပာတေတွာ တတော တတော။
သမူဟတော အယံ တသ္မာ, သင္ခမေဝမုပာဂတော။

သဗ္ဗာနိ စာပိ သုတ္တာနိ, ပမာဏန္တေန တာဒိနော။
ဝစနာနိ အယံ တေသံ, နိပာတော စ ယတော တတော။

အညသင္ခာနိမိတ္တာနံ, ဝိသေသာနမဘာဝတော။
သင္ခံ သုတ္တနိပာတောတိ, ဧဝမေဝ သမဇ္ဈဂာတိ။

၁. ဥရဂဝဂ္ဂော

၁. ဥရဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ သမဓိဂတသင္ခေ စ ယသ္မာ ဿ ဝဂ္ဂတော ဥရဂဝဂ္ဂေါ, စူဠဝဂ္ဂေါ, မဟာဝဂ္ဂေါ, အဋ္ဌကဝဂ္ဂေါ, ပာရာယနဝဂ္ဂေါတိ ပဉ္စ ဝဂ္ဂာ ဟောန္တိ; တေသု ဥရဂဝဂ္ဂေါ အာဒိ။ သုတ္တတော ဥရဂဝဂ္ဂေ ဒွာဒသ သုတ္တာနိ, စူဠဝဂ္ဂေ စုဒ္ဒသ, မဟာဝဂ္ဂေ ဒွာဒသ, အဋ္ဌကဝဂ္ဂေ သောဠသ, ပာရာယနဝဂ္ဂေ သောဠသာတိ သတ္တတိ သုတ္တာနိ။ တေသံ ဥရဂသုတ္တံ အာဒိ။ ပရိယတ္တိပမာဏတော အဋ္ဌ ဘာဏဝာရာ။ ဧဝံ ဝဂ္ဂသုတ္တပရိယတ္တိပမာဏဝတော ပနဿ –

‘‘ယော ဥပ္ပတိတံ ဝိနေတိ ကောဓံ, ဝိသဋံ သပ္ပဝိသံဝ ဩသဓေဟိ။

သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝ တစံ ပုရာဏ”န္တိ။ –

အယံ ကထာ အာဒိ။ တသ္မာ အဿာ ဣတော ပဘုတိ အတ္ထဝဏ္ဏနံ ကာတုံ ဣဒံ ဝုစ္စတိ –

“ယေန ယတ္ထ ယဒာ ယသ္မာ၊ ဝုတ္တာ ကထာ အယံ ဣမံ။
ဝိဓိံ ပကာသယိတွာဿာ၊ ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏန”န္တိ။

ကေန ပနာယံ ကထာ ဝုတ္တာ, ကတ္ထ, ကဒါ, ကသ္မာ စ ဝုတ္တာတိ? ဝုစ္စတေ – ယော သော ဘဂဝါ စတုဝီသတိ ဗုဒ္ဓသန္တိကေ လဒ္ဓဗျာကရဏော ယာဝ ဝေဿန္တရဇာတကံ, တာဝ ပါရမိယော ပူရေတွာ တုသိတဘဝနေ ဥပ္ပဇ္ဇိ, တတောပိ စဝိတွာ သက္ယရာဇကုလေ ဥပပတ္တိံ ဂဟေတွာ, အနုပုဗ္ဗေန ကတမဟာဘိနိက္ခမနော ဗောဓိရုက္ခမူလေ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ, ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတွာ ဒေဝ-မနုဿာနံ ဟိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တေန ဘဂဝတာ သယမ္ဘုနာ အနာစရိယကေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဝုတ္တာ။ သာ စ ပန အာဠဝိယံ။ ယဒါ စ ဘူတဂါမသိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, တဒါ တတ္ထ ဥပဂတာနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဝုတ္တာတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပဝိဿဇ္ဇနာ။ ဝိတ္ထာရတော ပန ဒူရေနိဒါနအဝိဒူရေနိဒါနသန္တိကေနိဒါနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ **ဒူရေနိဒါနံ** နာမ ဒီပင်္ကရတော ယာဝ ပစ္စုပ္ပန္နဝတ္ထုကထာ, **အဝိဒူရေနိဒါနံ** နာမ တုသိတဘဝနတော ယာဝ ပစ္စုပ္ပန္နဝတ္ထုကထာ, **သန္တိကေနိဒါနံ** နာမ ဗောဓိမဏ္ဍတော ယာဝ ပစ္စုပ္ပန္နဝတ္ထုကထာတိ။

တတ္ထ ယသ္မာ အဝိဒူရေနိဒါနံ သန္တိကေနိဒါနဉ္စ ဒူရေနိဒါနေယေဝ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ ဒူရေနိဒါနဝသေနေဝေတ္ထ ဝိတ္ထာရတော ဝိဿဇ္ဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ပနေသာ ဇာတကဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တာတိ ဣဓ န ဝိတ္ထာရိတာ။ တတော တတ္ထ ဝိတ္ထာရိတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယံ ပန ဝိသေသော – တတ္ထ ပဌမကထာယ သာဝတ္ထိယံ ဝတ္ထု ဥပ္ပန္နံ, ဣဓ အာဠဝိယံ။ ယထာဟ –

“တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာဠဝကာ ဘိက္ခူ နဝကမ္မံ ကရောန္တာ ရုက္ခံ ဆိန္ဒန္တိပိ ဆေဒါပေန္တိပိ။ အညတရောပိ အာဠဝကော ဘိက္ခု ရုက္ခံ ဆိန္ဒတိ။ တသ္မိံ ရုက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ တံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ – ‘မာ, ဘန္တေ, အတ္တနော ဘဝနံ ကတ္တုကာမော မယှံ ဘဝနံ ဆိန္ဒီ’တိ။ သော ဘိက္ခု အနာဒိယန္တော ဆိန္ဒိယေဝ။ တဿာ စ ဒေဝတာယ ဒါရကဿ ဗာဟုံ အာကောဋေသိ။ အထ ခေါ တဿာ ဒေဝတာယ ဧတဒဟောသိ – ‘ယံနူနာဟံ ဣမံ ဘိက္ခုံ ဣဓေဝ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ’န္တိ။ အထ ခေါ တဿာ ဒေဝတာယ ဧတဒဟောသိ – ‘န ခေါ မေတံ ပတိရူပံ, ယာဟံ ဣမံ ဘိက္ခုံ ဣဓေဝ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျံ, ယံနူနာဟံ ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောစေယျ’န္တိ။ အထ ခေါ သာ ဒေဝတာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောစေသိ။ ‘သာဓု, သာဓု ဒေဝတေ, သာဓု ခေါ တွံ, ဒေဝတေ, တံ ဘိက္ခုံ ဇီဝိတာ န ဝေါရောပေသိ။ သစဇ္ဇ တွံ, ဒေဝတေ, တံ ဘိက္ခုံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာသိ, ဗဟုဉ္စ တွံ, ဒေဝတေ, အပုညံ ပသဝေယျာသိ။ ဂစ္ဆ တွံ, ဒေဝတေ, အမုကသ္မိံ ဩကာသေ ရုက္ခော ဝိဝိတ္တော, တသ္မိံ ဥပဂစ္ဆာ’”တိ (ပါစိ. ၈၉)။

ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ ပုန ဘဂဝါ တဿာ ဒေဝတာယ ဥပ္ပန္နကောဓဝိနယနတ္ထံ –

“ယော ဝေ ဥပ္ပတိတံ ကောဓံ၊ ရထံ ဘန္တံဝ ဓာရယေ”တိ။ (ဓ. ပ. ၂၂၂) –

ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ။ တတော “ကထဉှိ နာမ သမဏာ သက္ယပုတ္တိယာ ရုက္ခံ ဆိန္ဒိဿန္တိပိ, ဆေဒါပေဿန္တိပိ, ဧကိန္ဒြိယံ သမဏာ သက္ယပုတ္တိယာ ဇီဝံ ဝိဟေဋေန္တီ”တိ ဧဝံ မနုဿာနံ ဥဇ္ဈာယိတံ သုတွာ ဘိက္ခူဟိ အာရောစိတော ဘဂဝါ – “ဘူတဂါမပါတဗျတာယ ပါစိတ္တိယ”န္တိ (ပါစိ. ၉၀) ဣမံ သိက္ခာပဒံ ပညာပေတွာ တတ္ထ ဥပဂတာနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ –

“ယော ဥပ္ပတိတံ ဝိနေတိ ကောဓံ၊
ဝိသဋံ သပ္ပဝိသံဝ ဩသဓေဟိ”တိ။ –

က္ကမံ ကထံ အဘာသိ။ ဧဝမိဒံ ဇော်ယေ၀ ဝတ္တု တီသု ဌာနေသု သင်္ဂဟံ ဂတံ – ဝိနယေ, ဓမ္မပဒေ, သုတ္တနိပါတေတိ။ တေ့ တာဝတာ စ ယာ သာ မာတိကာ ဌပိတာ –

> ''ယေန ယတ္ထ ယဒါ ယသ္မာ၊ ဝုတ္တာ ကထာ အယံ က္ကမံ။
> ဝိဓိ ပကာသယိတွတသ္မာ၊ ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏန''န္တိ။ –

သာ သဗ္ဗေပတော ဝိတ္ထာရိတော စ ပကာသိတာ ဟောတိ ဌပေတွတ အတ္ထဝဏ္ဏနံ။

၁. အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ **ယော**တိ ယော ယာဒိသော ခတ္တိယကုလာ တ ပဗ္ဗဇိတော, ဗြာဟ္မဏကုလာ တ ပဗ္ဗဇိတော, နဝေ တ မဇ္ဈိမော တ ထေရော တ။ **ဥပ္ပတိတ** န္တိ ဥဒ္ဓမုဒ္ဓံ ပတိတံ ဂတံ, ပဝတ္တန္တိ အတ္ထော, ဥပ္ပန္န န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥပ္ပန္နဉ္စ နာမေတံ ဝတ္တမာနဘုတွတပဂတောကာသကတဘူမိလဒ္ဓဝသေန အနေကပ္ပဘေဒံ။ တတ္ထ သဗ္ဗမ္ပိ သင်္ခတံ ဥပ္ပာဒါဒိသမင်္ဂိ **ဝတ္တမာနုပ္ပန္နံ** နာမ, ယံ သန္ဓာယ ''ဥပ္ပန္နာ ဓမ္မာ, အနုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ, ဥပ္ပာဒိနော ဓမ္မာ''တိ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၇) ဝုတ္တံ။ အာရမ္မဏရသမနုဘဝိတွတ နိရုဒ္ဓံ အနုဘုတွတပဂတသင်္ခါတံ ကုသလာကုသလံ, ဥပ္ပာဒါဒိတ္တယမနုပ္ပတွတ နိရုဒ္ဓံ ဘုတွတပဂတသင်္ခါတံ သေသသင်္ခတဉ္စ **ဘုတွတပဂတုပ္ပန္နံ** နာမ။ တဒေတံ ''ဝေရူပံ ဟာပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၃၄; ပာစိ. ၄၁၇) စ, ''ယထာ စ ဥပ္ပန္နဿ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဘာဝနာပါရိပူရီ ဟောတီ''တိ စ ဧဝမာဒီသု သုတ္တန္တေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ''ယာနိဿ တာနိ ပုဗ္ဗေ ကတာနိ ကမ္မာနီ''တိ ဧဝမာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၂၄၈; နေတ္တိ. ၁၂၀) နယေန ဝုတ္တံ ကမ္မံ အတီတမ္ပိ သမာနံ အညဿ ဝိပါကံ ပဋိဗာဟိတွတ အတ္တနော ဝိပါကဿောကာသံ ကတွတ ဌိတတ္တာ, တထာ ကတောကာသဉ္စ ဝိပါကံ အနုပ္ပန္နမ္ပိ ဧဝံ ကတေ ဩကာသေ အဝဿမုပ္ပတ္တိတော **ဩကာသကတုပ္ပန္နံ** နာမ။ တာသု တာသု ဘူမီသု အသမူဟတမကုသလံ **ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နံ** နာမ။

ဧတ္ထ စ ဘူမိယာ ဘူမိလဒ္ဓဿ စ နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေယျထိဒံ – ဘူမိ နာမ ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏဘူတာ တေဘူမကာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ ဘူမိလဒ္ဓံ နာမ တေသု ဥပ္ပတ္တာရဟံ ကိလေသဇာတံ။ တေန ဟိ သာ ဘူမိလဒ္ဓာ နာမ ဟောတီတိ။ တသ္မာ ''ဘူမိလဒ္ဓ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ တဉ္စ ပန န အာရမ္မဏဝသေန။ အာရမ္မဏဝသေန ဟိ သဗ္ဗေပိ အတီတာဒိဘေဒေ ပရိညာတေပိ စ ခီဏာသဝါနံ ခန္ဓေ အာရဗ္ဘ ကိလေသာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ မဟာကစ္စာယနဥပ္ပလဝဏ္ဏာဒီနံ ခန္ဓေ အာရဗ္ဘ သောရေယျသေဋ္ဌိပုတ္တနန္ဒမာဏဝကာဒီနံ ဝိယ။ ယဒိ စေတံ ဘူမိလဒ္ဓံ နာမ သိယာ, တဿ အပ္ပဟေယျတော န ကောစိ ဘဝမူလံ ဇဟေယျ။ ဝတ္ထုဝသေန ပန ဘူမိလဒ္ဓံ နာမ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ ဝိပဿနာယ အပရိညာတာ ခန္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတ္ထ တတ္ထ ဥပ္ပာဒတော ပဘုတိ တေသု ဝဋ္ဋမူလံ ကိလေသဇာတံ အနုသေတိ။ တံ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နံ နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ စ ယဿ ခန္ဓေသု အပ္ပဟီနာနုသယိတာ ကိလေသာ, တဿ တေ ဧဝ ခန္ဓာ တေသံ ကိလေသာနံ ဝတ္ထု, န ဣတရေ ခန္ဓာ။ အတီတက္ခန္ဓေသု စဿ အပ္ပဟီနာနုသယိတာနံ ကိလေသာနံ အတီတက္ခန္ဓာ ဧဝ ဝတ္ထု, န ဣတရေ။ ဧသေဝ နယော အနာဂတာဒီသု။ တထာ ကာမာဝစရက္ခန္ဓေသု အပ္ပဟီနာနုသယိတာနံ ကိလေသာနံ ကာမာဝစရက္ခန္ဓာ ဧဝ ဝတ္ထု, န ဣတရေ။ ဧသ နယော ရူပါရူပါဝစရေသု။

သောတာပန္နာဒီနံ ပန ယဿ ယဿ အရိယပုဂ္ဂလဿ ခန္ဓေသု တံ တံ ဝဋ္ဋမူလံ ကိလေသဇာတံ တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနံ, တဿ တဿ တေ တေ ခန္ဓာ ပဟီနာနံ တေသံ တေသံ ဝဋ္ဋမူလကိလေသာနံ အဝတ္ထုတော ဘူမီတိ သင်္ခံ န လဘန္တိ။ ပုထုဇ္ဇနဿ ပန သဗ္ဗသော ဝဋ္ဋမူလာနံ ကိလေသာနံ အပ္ပဟီနတ္တာ ယံ ကိဉ္စိ ကရိယမာနံ ကမ္မံ ကုသလံ တ အကုသလံ တ ဟောတိ, က္ကစ္စဿ ကိလေသပ္ပစ္စယာ ဝဋ္ဋံ ဝဍ္ဎတိ။ တဿေတံ ဝဋ္ဋမူလံ ရူပက္ခန္ဓေ ဧဝ, န ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီသု။ပေ.။ ဝိညာဏက္ခန္ဓေ ဧဝ တ, န ရူပက္ခန္ဓာဒီသူတိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? အဝိသေသေန ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အနုသယိတတ္တာ။ ကထံ? ပထဝီရသာဒိမိဝ ရုက္ခေ။ ယထာ ဟိ မဟာရုက္ခေ ပထဝီတလံ အဓိဋ္ဌာယ ပထဝီရသဉ္စ အာပောရသဉ္စ နိဿာယ တပ္ပစ္စယာ မူလခန္ဓသာခပသာခပတ္တပလ္လဝပလာသပုပ္ဖဖလေဟိ ဝဍ္ဎိတွတ နဘံ ပူရေတွတ ယာဝကပ္ပာဝသာနံ ဗီဇပရမ္ပရာယ ရုက္ခပဝေဏိံ သန္တာနေ ဌိတေ ''တံ ပထဝီရသာဒိ မူလေ ဧဝ, န ခန္ဓာဒီသု, ဖလေ ဧဝ တ, န မူလာဒီသူ''တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? အဝိသေသေန သဗ္ဗေသ္ဝေ၀ မူလာဒီသု အနုဂတတ္တာ, ဧဝံ။ ယထာ ပန တသ္ဝေ၀ ရုက္ခဿ ပုပ္ဖဖလာဒီသု နိဗ္ဗိန္နော ကောစိ ပုရိသော စတူသု ဒိသာသု မဏ္ဍူကကဏ္ဍကံ နာမ ရုက္ခေ ဝိသံ ပယောဇေယျ,
အထ သော ရုက္ခော တေန ဝိသသမ္ဖဿေန ဖုဋ္ဌော ပထဝီရသအာပောရသပရိယာဒိန္နေန အပ္ပသဝနဓမ္မတံ အာဂမ္မ ပုန

သန္တာနံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ သမတ္ထော န ဘဝေယျ, ဧဝမေဝံ ခန္ဓပ္ပဝတ္တိယံ နိဗ္ဗိန္နော ကုလပုတ္တော တဿ ပုရိသဿ စတူသု ဒိသာသု ရုက္ခေ ဝိသပ္ပယောဇနံ ဝိယ အတ္တနော သန္တာနေ စတုမဂ္ဂဘာဝနံ အာရဘတိ။ အထဿ သော ခန္ဓသန္တာနော တေန စတုမဂ္ဂဝိသသမ္ဖဿေန သဗ္ဗသော ဝဋ္ဋမူလကိလေသာနံ ပရိယာဒိန္နတ္တာ ကိရိယဘာဝမတ္တမုပဂတကာယကမ္မာဒိ သဗ္ဗကမ္မပ္ပဘေဒော အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိဓမ္မတမာဂမ္မ ဘဝန္တရသန္တာနံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ သမတ္ထော န ဟောတိ။ ကေဝလံ ပန စရိမဝိညာဏနိရောဓေန နိရိန္ဓနော ဝိယ ဇာတဝေဒေါ အနုပါဒါနော ပရိနိဗ္ဗာတိ။ ဧဝံ ဘူမိယာ ဘူမိလဒ္ဓဿ စ နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပိစ အပရမ္ပိ သမုဒါစာရာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတာဝိက္ခမ္ဘိတာသမူဟတဝသေန စတုဗ္ဗိဓမုပ္ပန္နံ။ တတ္ထ ဝတ္တမာနုပ္ပန္နမေဝ **သမုဒါစာရုပ္ပန္နံ**။ စက္ခာဒီနံ ပန အာပါထဂတေ အာရမ္မဏေ ပုဗ္ဗဘာဂေ အနုပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ ကိလေသဇာတံ အာရမ္မဏဿ အဓိဂ္ဂဟိတတ္တာ ဧဝ အပရဘာဂေ အဝဿမုပ္ပတ္တိတော **အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတုပ္ပန္န**န္တိ ဝုစ္စတိ။ ကလျာဏိကမေ ပိဏ္ဍာယ စရတော မဟာတိဿတ္ထေရဿ ဝိသဘာဂရူပဒဿနေန ဥပ္ပန္နကိလေသဇာတဉ္စေတ္ထ နိဒဿနံ။ တဿ "ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္က"န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၆; အ. နိ. ၆.၅၈) ပယောဂေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သမထဝိပဿနာနံ အညတရဝသေန အဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသဇာတံ စိတ္တသန္တတိမနာရူဠှံ ဥပ္ပတ္တိနိဝါရကဿ ဟေတုနော အဘာဝတော **အဝိက္ခမ္ဘိတုပ္ပန္နံ** နာမ။ တံ "အယမ္ပိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အာနာပါနဿတိသမာဓိ ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော သန္တော စေဝ ပဏီတော စ အသေစနကော စ သုခေါ စ ဝိဟာရော ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဌာနသော အန္တရဓာပေတီ"တိအာဒီသု (ပါရာ. ၁၆၅) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သမထဝိပဿနာဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတမ္ပိ ကိလေသဇာတံ အရိယမဂ္ဂေန အသမူဟတတ္တာ ဥပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အနတီတန္တိ ကတ္တ **အသမူဟတုပ္ပန္န**န္တိ ဝုစ္စတိ။ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တဿ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော ထေရဿ ကုသုမိတရုက္ခေ ဥပဝနေ ပုပ္ဖာနိ ဩစိနန္တဿ မဓုရဿရေန ဂါယတော မာတုဂါမဿ ဂီတဿရံ သုတဝတော ဥပ္ပန္နကိလေသဇာတဉ္စေတ္ထ နိဒဿနံ။ တဿ "အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဗဟုလီကရောန္တော ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ အန္တရာယေဝ အန္တရဓာပေတီ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၁၅၇) ပယောဂေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တိဝိဓမ္ပိ စေတံ အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတာဝိက္ခမ္ဘိတာသမူဟတုပ္ပန္နံ ဘူမိလဒ္ဓေနေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧဝမေတသ္မိံ ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒေ ဥပ္ပန္နေ ဘူမိလဒ္ဓာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတာဝိက္ခမ္ဘိတာသမူဟတုပ္ပန္နဝသေန စတုဗ္ဗိဓေ ဥပ္ပန္နေ ... နာယံ ကောဓော ဥပ္ပန္နောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကသ္မာ? ဧဝံဝိဓဿ ဝိနေတဗ္ဗတော။ ဧဝံဝိဓမေဝ ဟိ ဥပ္ပန္နံ ယေန ကေနစိ ဝိနယေန ဝိနေတုံ သက္ကာ ဟောတိ။ ယံ ပနေတံ ဝတ္တမာနဘုတ္တပဂတောကာသကတသမုဒါစာရသင်္ခါတံ ဥပ္ပန္နံ, ဧတ္ထ အဖလော စ အသက္ကော စ တဿ ဝါယာမော။ အဖလော ဟိ ဘုတ္တပဂတေ တဿ ဝါယာမော တဿ ဝါယာမန္တရေနာပိ တဿ နိရုဒ္ဓတ္တာ။ တထာ ဩကာသကတေ။ အသက္ကော စ ဝတ္တမာနသမုဒါစာရုပ္ပန္နေ ကိလေသတေအနာနံ ဧကဇ္ဈမနုပ္ပတ္တိတောတိ။

ဝိနေတီတိ ဧတ္ထ ပန –

> "ဒုဝိဓော ဝိနယော နာမ၊ ဧကမေကေတ္ထ ပဉ္စဓာ။
> တေသု အဋ္ဌဝိဓေနေသ၊ ဝိနေတီတိ ပဝုစ္စတိ"။

အယဉှိ သံဝရဝိနယော, ပဟာနဝိနယောတိ ဒုဝိဓော ဝိနယော။ ဧတ္ထ စ ဒုဝိဓေ ဝိနယေ ဧကမေကော ဝိနယော ပဉ္စဓာ ဘိဇ္ဇတိ။ **သံဝရဝိနယော**ပိ ဟိ သီလသံဝရော, သတိသံဝရော, ဉာဏသံဝရော, ခန္တိသံဝရော, ဝီရိယသံဝရောတိ ပဉ္စဝိဓော။ **ပဟာနဝိနယော**ပိ တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ, ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ, သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနံ, နိဿရဏပ္ပဟာနန္တိ ပဉ္စဝိဓော။

တတ္ထ "ဣမိနာ ပါတိမောက္ခသံဝရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော"တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၅၁၁) **သီလသံဝရော,** "ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ, စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတီ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၃; မ. နိ. ၁.၂၉၅; သံ. နိ. ၄.၂၃၉; အ. နိ. ၃.၁၆) **သတိသံဝရော**။

> "ယာနိ သောတာနိ လောကသ္မိံ၊ (အဇိတာတိ ဘဂဝါ)

သတိ တေသံ နိဝါရဏံ။
သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ၊
ပညာယေတေ ပိဓီယရေ''တိ။ (သု. နိ. ၁၀၄၁) –

အာဒီသု **ဉာဏသံဝရော,** ''ခမော ဟောတိ သီတဿ ဥဏှဿ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၄; အ. နိ. ၄.၁၁၄) **ခန္တိသံဝရော,** ''ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝာသေတိ, ပဇဟတိ, ဝိနောဒေတီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၆; အ. နိ. ၄.၁၁၄) **ဝီရိယသံဝရော** ဝေဒိတဗ္ဗော။ သဗ္ဗောပိ စာယံ သံဝရော ယထာသကံ သံဝရိတဗ္ဗာနံ ဝိနေတဗ္ဗာနဉ္စ ကာယဝစီဒုစ္စရိတာဒီနံ သံဝရဏတော သံဝရော, ဝိနယနတော ဝိနယောတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ တာဝ သံဝရဝိနယော ပဉ္စဓာ ဘိဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တထာ ယံ နာမရူပပရိစ္ဆေဒာဒီသု ဝိပဿနင်္ဂေသု ယာဝ အတ္တနော အပရိဟာနဝသေန **ပဝတ္တိ,** တာဝ တေန တေန ဉာဏေန တဿ တဿ အနတ္ထသန္တာနဿ ပဟာနံ။ သေယျထိဒံ – နာမရူပဝဝတ္ထာနေန သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ, ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေန အဟေတုဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌီနံ, တဿေဝ အပရဘာဂေန ကင်္ခါဝိတရဏေန ကထံကထီဘာဝဿ, ကလာပသမ္မသနေန ''အဟံ မမာ''တိ ဂဟဿ, မဂ္ဂါမဂ္ဂဝဝတ္ထာနေန အမဂ္ဂေ မဂ္ဂသညာယ, ဥဒယဒဿနေန ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ, ဝယဒဿနေန သဿတဒိဋ္ဌိယာ, ဘယဒဿနေန သဘယေသု အဘယသညာယ, အာဒီနဝဒဿနေန အဿာဒသညာယ, နိဗ္ဗိဒါနုပဿနေန အဘိရတိသညာယ, မုစ္စိတုကမျတာဉာဏေန အမုစ္စိတုကမျတာယ, ဥပေက္ခာဉာဏေန အနုပေက္ခာယ, အနုလောမေန ဓမ္မဋ္ဌိတိယံ နိဗ္ဗာနေ စ ပဋိလောမဘာဝဿ, ဂေါတြဘုနာ သင်္ခါရနိမိတ္တဂ္ဂါဟဿ ပဟာနံ, ဧတံ **တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ** နာမ။ ယံ ပန ဥပစာရပ္ပနာဘေဒဿ သမာဓိနော ယာဝ အတ္တနော အပရိဟာနိပဝတ္တိ, တာဝ တေနာဘိဟတာနံ နီဝရဏာနံ ယထာသကံ ဝိတက္ကာဒိပစ္စနီကဓမ္မာနဉ္စ အနုပ္ပတ္တိသင်္ခါတံ ပဟာနံ, ဧတံ **ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ** နာမ။ ယံ ပန စတုန္နံ အရိယမဂ္ဂါနံ ဘာဝိတတ္တာ တံတံမဂ္ဂဝတော အတ္တနော သန္တာနေ ယထာသကံ ''ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယာ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၂၇၇) နယေန ဝုတ္တဿ သမုဒယပက္ခိကဿ ကိလေသဂဏဿ ပုန အစ္စန္တအပ္ပဝတ္တိဘာဝေန သမုစ္ဆေဒသင်္ခါတံ ပဟာနံ, ဣဒံ **သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ** နာမ။ ယံ ပန ဖလက္ခဏေ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တံ ကိလေသာနံ ပဟာနံ, ဣဒံ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနံ** နာမ။ ယံ ပန သဗ္ဗသင်္ခတနိဿရဏတ္တာ ပဟီနသဗ္ဗသင်္ခတံ နိဗ္ဗာနံ, ဧတံ **နိဿရဏပ္ပဟာနံ** နာမ။ သဗ္ဗမ္ပိ စေတံ ပဟာနံ ယသ္မာ စာဂဋ္ဌေန ပဟာနံ, ဝိနယနဋ္ဌေန ဝိနယော, တသ္မာ ''ပဟာနဝိနယော''တိ ဝုစ္စတိ, တံတံပဟာနဝတော ဝါ တဿ တဿ ဝိနယဿ သမ္ဘဝတောပေတံ ''ပဟာနဝိနယော''တိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ပဟာနဝိနယောပိ ပဉ္စဓာ ဘိဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝမေကေကဿ ပဉ္စဓာ ဘိန္နတ္တာ ဒသေတေ ဝိနယာ ဟောန္တိ။

တေသု ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိနယံ နိဿရဏဝိနယဉ္စ ဌပေတွာ အဝသေသေန အဋ္ဌဝိဓေန ဝိနယေနေသ တေန တေန ပရိယာယေန ဝိနေတီတိ ပဝုစ္စတိ။ ကထံ? သီလသံဝရေန ကာယဝစီဒုစ္စရိတာနိ ဝိနေန္တောပိ ဟိ တံသမ္ပယုတ္တံ ကောဓံ ဝိနေတိ, သတိပညာသံဝရေဟိ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာဒီနိ ဝိနေန္တောပိ ဒောမနဿသမ္ပယုတ္တံ ကောဓံ ဝိနေတိ, ခန္တိသံဝရေန သီတာဒီနိ ခမန္တောပိ တံတံအာဃာတဝတ္ထုသမ္ဘဝံ ကောဓံ ဝိနေတိ, ဝီရိယသံဝရေန ဗျာပာဒဝိတက္ကံ ဝိနေန္တောပိ တံသမ္ပယုတ္တံ ကောဓံ ဝိနေတိ။ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနာနိ ဟောန္တိ, တေသံ ဓမ္မာနံ အတ္တနိ နိဗ္ဗတ္တနေန တေ တေ ဓမ္မေ ပဇဟန္တောပိ တဒင်္ဂပ္ပဟာတဗ္ဗံ ဝိက္ခမ္ဘေတဗ္ဗံ သမုစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗဉ္စ ကောဓံ ဝိနေတိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ပဟာနဝိနယေန ဝိနယော န သမ္ဘဝတိ။ ယေဟိ ပန ဓမ္မေဟိ ပဟာနံ ဟောတိ, တေဟိ ဝိနေန္တောပိ ပရိယာယတော ''ပဟာနဝိနယေန ဝိနေတီ''တိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနကာလေ ပန ဝိနေတဗ္ဗာဘာဝတော နိဿရဏပ္ပဟာနဿ စ အနုပ္ပာဒေတဗ္ဗတော န တေဟိ ကိဉ္စိ ဝိနေတီတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ တေသု ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိနယံ နိဿရဏဝိနယဉ္စ ဌပေတွာ အဝသေသေန အဋ္ဌဝိဓေန ဝိနယေနေသ တေန တေန ပရိယာယေန ဝိနေတီတိ ပဝုစ္စတီတိ။ ယေ တ –

''ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဃာတပဋိဝိနယာ, ယတ္ထ ဘိက္ခုနော ဥပ္ပန္နော အာဃာတော သဗ္ဗသော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ကတမေ ပဉ္စ? ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ဇာယေထ, မေတ္တာ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ပေ.။ ကရုဏာ။ ဥပေက္ခာ။ အသတိ-အမနသိကာရော တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗော, ဧဝံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ကမ္မဿကတာ ဧဝ တ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ ကမ္မဿကော အယမာယသ္မာ။ပေ.။ ဒာယာဒေါ ဘဝိဿတီ''တိ (အ. နိ. ၅.၁၆၁) –

ဧဝံ ပဉ္စ အာဃာတပဋိဝိနယာ ဝုတ္တာ။ ယေ စ –

“ပဉ္စိမေ, အာဝုသော, အာဃာတပဋိဝိနယာ, ယတ္ထ ဘိက္ခုနော ဥပ္ပန္နော အာဃာတော သဗ္ဗသော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓာဝုသော , ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရော ဟောတိ, ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော, ဧဝရူပေပိ, အာဝုသော, ပုဂ္ဂလေ အာဃာတော ပဋိဝိနေတဗ္ဗော”တိ (အ. နိ. ၅.၁၆၂) –

ဧဝမာဒိနာပိ နယေန ပဉ္စ အာဃာတပဋိဝိနယာ ဝုတ္တာ။ တေသု ယေန ကေနစိ အာဃာတပဋိဝိနယေန ဝိနေန္တောပေသ ဝိနေတီတိ ပဝုစ္စတိ။ အပိစ ယသ္မာ –

“ဥဘတောဒဏ္ဍကေန စေပိ, ဘိက္ခဝေ, ကကစေန စောရာ ဩစရကာ အင်္ဂမင်္ဂါနိ ဩက္ကန္တေယျုံ, တတြာပိ ယော မနော ပဒေါသေယျ, န မေ သော တေန သာသနကရော”တိ (မ. နိ. ၁.၂၃၂) –

ဧဝံ သတ္ထု ဩဝါဒံ,

“တသ္သေဝ တေန ပါပိယော၊ ယော ကုဒ္ဓံ ပဋိကုဇ္ဈတိ။
ကုဒ္ဓံ အပ္ပဋိကုဇ္ဈန္တော၊ သင်္ဂါမံ ဇေတိ ဒုဇ္ဇယံ။

“ဥဘိန္နမတ္ထံ စရတိ၊ အတ္တနော စ ပရဿ စ။
ပရံ သင်္ကုပိတံ ဉတွာ၊ ယော သတော ဥပသမ္မတိ”။ (သံ. နိ. ၁.၁၈၈)။

“သတ္တိမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သပတ္တကန္တာ သပတ္တကရဏာ ကောဓနံ အာဂစ္ဆန္တိ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ။ ကတမေ သတ္တ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သပတ္တော သပတ္တဿ ဧဝံ ဣစ္ဆတိ – ‘အဟော, ဝတာယံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော အဿာ’တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န, ဘိက္ခဝေ, သပတ္တော သပတ္တဿ ဝဏ္ဏဝတာယ နန္ဒတိ။ ကောဓနာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပုဂ္ဂလော ကောဓာဘိဘူတော ကောဓပရေတော ကိဉ္စာပိ သော ဟောတိ သုန္ဟာတော သုဝိလိတ္တော ကပ္ပိတကေသမဿု ဩဒါတဝတ္ထဝသနော, အထ ခေါ သော ဒုဗ္ဗဏ္ဏောဝ ဟောတိ ကောဓာဘိဘူတော။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော ဓမ္မော သပတ္တကန္တော သပတ္တကရဏော ကောဓနံ အာဂစ္ဆတိ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ (အ. နိ. ၇.၆၄)။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သပတ္တော သပတ္တဿ ဧဝံ ဣစ္ဆတိ – ‘အဟော, ဝတာယံ ဒုက္ခံ သယေယျာ’တိ။ပေ။ ‘န ပစုရတ္ထော အဿာ’တိ။ပေ။ ‘န ဘောဂဝါ အဿာ’တိ။ပေ။ ‘န ယသဝါ အဿာ’တိ။ပေ။ ‘န မိတ္တဝါ အဿာ’တိ။ပေ။ ‘ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇေယျာ’တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? န, ဘိက္ခဝေ, သပတ္တော သပတ္တဿ သုဂတိဂမနေန နန္ဒတိ။ ကောဓနာယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပုဂ္ဂလော ကောဓာဘိဘူတော ကောဓပရေတော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရတိ, ဝါစာယ။ မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရတိ။ သော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ။ပေ။ ဝါစာယ။ပေ။ မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ။ပေ။ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ ကောဓာဘိဘူတော”တိ (အ. နိ. ၇.၆၄)။

“ကုဒ္ဓော အတ္ထံ န ဇာနာတိ၊ ကုဒ္ဓော ဓမ္မံ န ပဿတိ။ပေ။။ (အ. နိ. ၇.၆၄; မဟာနိ. ၅)။

“ယေန ကောဓေန ကုဒ္ဓာသေ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒုဂ္ဂတိံ။
တံ ကောဓံ သမ္မဒညာယ၊ ပဇဟန္တိ ဝိပဿိနော။ (ဣတိဝု. ၄)။

“ကောဓံ ဇဟေ ဝိပ္ပဇဟေယျ မာနံ၊ သံယောဇနံ သဗ္ဗမတိက္ကမေယျ။ (ဓ. ပ. ၂၂၁)။

“အနတ္ထဇနနော ကောဓော၊ ကောဓော စိတ္တပ္ပကောပနော။ (အ. နိ. ၇.၆၄; ဣတိဝု. ၈၈)။

“ကောပရာဓံ ခမ ဘူရိပည၊ န ပဏ္ဍိတာ ကောဓဗလာ ဘဝန္တိ”တိ။ (ဇာ. ၁.၁၅.၁၉) –

ဧဝမာဒိနာ နယေန ကောဓေ အာဒီနဝဉ္စ ပစ္စဝေက္ခတောပိ ကောဓော ဝိနယံ ဥပေတိ။ တသ္မာ ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ကောဓံ ဝိနေန္တောပိ သော ဝိနေတီတိ ဝုစ္စတိ။

ကောဓန္တိ "အနတ္ထံ မေ အစရီတိ အာဃာတော ဇာယတီ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၀; အ. နိ. ၉.၂၉) နယေန သုတ္တေ ဝုတ္တာနံ နဝန္နံ, "အတ္ထံ မေ န စရီ"တိ အာဒီနဉ္စ တပ္ပဋိပက္ခတော သိဒ္ဓာနံ နဝန္နမေဝါတိ အဋ္ဌာရသန္နံ, **ခါဏုကဏ္ဍကာဒိနာ** အဋ္ဌာနေန သဒ္ဓိံ ဧကူနဝီသတိယာ အာဃာတဝတ္ထူနံ အညတရာဃာတဝတ္ထုသမ္ဘဝံ အာဃာတံ။ **ဝိသဋ**န္တိ ဝိတ္ထတံ။ **သပ္ပဝိသ**န္တိ သပ္ပဿ ဝိသံ။ **ဣဝ**ါတိ ဩပမ္မဝစနံ, ဣ-ကာရလောပံ ကတွာ ဝ-ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ **ဩသဓေဟီ**တိ အဂဒေဟိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ဝိသတိကိစ္ဆကော ဝေဇ္ဇော သပ္ပေန ဒဋ္ဌော သဗ္ဗံ ကာယံ ဖရိတွာ ဌိတံ ဝိသဋံ သပ္ပဝိသံ မူလခန္ဓတစပတ္တပုပ္ဖာဒီနံ အညတရေဟိ နာနာဘေသဇ္ဇေဟိ ပယောဇေတွာ ကတေဟိ ဩသဓေဟိ ခိပ္ပမေဝ ဝိနေယျ, ဧဝမေဝံ ယော ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန ဥပ္ပတိတံ စိတ္တသန္တာနံ ဗျာပေတွာ ဌိတံ ကောဓံ ယထာဝုတ္တေသု ဝိနယနူပါယေသု ယေန ကေနစိ ဥပါယေန ဝိနေတိ နာဓိဝါသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတီတိ။

သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရန္တိ သော ဧဝံ ကောဓံ ဝိနေန္တော ဘိက္ခု ယသ္မာ ကောဓော တတိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော ပဟီယတိ, တသ္မာ ဩရပါရသညိတာနိ ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ဇဟာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဝိသေသေန ဟိ ပါရန္တိ တီရဿ နာမံ, တသ္မာ ဩရာနိ စ တာနိ သံသာရသာဂရဿ ပါရဘူတာနိ စာတိ ကတွာ "ဩရပါရ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ "ယော ဥပ္ပတိတံ ဝိနေတိ ကောဓံ ဝိသဋံ သပ္ပဝိသံဝ ဩသဓေဟိ", သော တတိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော ကောဓံ ဝိနေတွာ အနာဂါမိဖလေ ဌိတော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ။ တတ္ထ ဩရန္တိ သကတ္တဘာဝေါ, ပါရန္တိ ပရတ္တဘာဝေါ။ ဩရံ ဝါ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ, ပါရံ ဆ ဗာဟိရာယတနာနိ။ တထာ ဩရံ မနုဿလောကော, ပါရံ ဒေဝလောကော။ ဩရံ ကာမဓာတု, ပါရံ ရူပါရူပဓာတု။ ဩရံ ကာမရူပဘဝေါ, ပါရံ အရူပဘဝေါ။ ဩရံ အတ္တဘာဝေါ, ပါရံ အတ္တဘာဝသုခူပကရဏာနိ။ ဧဝမေတသ္မိံ ဩရပါရေ စတုတ္ထမဂ္ဂေန ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟန္တော "ဇဟာတိ ဩရပါရ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ အနာဂါမိနော ကာမရာဂဿ ပဟီနတ္တာ ဣဓတ္တဘာဝါဒီသု ဆန္ဒရာဂေါ ဧဝ နတ္ထိ; အပိစ ခေါ ပနဿ တတိယမဂ္ဂါဒီနံ ဝိယ ဝဏ္ဏပ္ပကာသနတ္ထံ သဗ္ဗမေတံ ဩရပါရဘေဒံ သင်္ဂဟေတွာ တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန "ဇဟာတိ ဩရပါရ"န္တိ ဝုတ္တံ။

ဣဒါနိ တဿတ္ထဿ ဝိဘာဝနတ္ထာယ ဥပမံ အာဟ **"ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝ တစံ ပုရာဏ"**န္တိ။ တတ္ထ ဥရေန ဂစ္ဆတီတိ **ဥရဂေါ,** သပ္ပဿေတံ အဓိဝစနံ။ သော ဒုဝိဓော – ကာမရူပီ စ အကာမရူပီ စ။ ကာမရူပီပိ ဒုဝိဓော – ဇလဇော ထလဇော စ။ ဇလဇော ဇလေ ဧဝ ကာမရူပံ လဘတိ, န ထလေ, သင်္ခပါလဇာတကေ သင်္ခပါလနာဂရာဇာ ဝိယ။ ထလဇော ထလေ ဧဝ, န ဇလေ။ သော ဇဇ္ဇရဘာဝေန ဇိဏ္ဏံ, စိရကာလတာယ ပုရာဏဉ္စာတိ သင်္ချံ ဂတံ။ တစံ ဇဟန္တော စတုဗ္ဗိဓေန ဇဟာတိ – သဇာတိယံ ဌိတော, ဇိဂုစ္ဆန္တော, နိဿာယ, ထာမေနာတိ။ သဇာတိ နာမ သပ္ပဇာတိ ဒီဃတ္တဘာဝေါ။ ဥရဂါ ဟိ ပဉ္စသု ဌာနေသု သဇာတိံ နာတိဝတ္တန္တိ – ဥပပတ္တိယံ, စုတိယံ, ဝိဿဋ္ဌနိဒ္ဒောက္ကမနေ, သမာနဇာတိယာ မေထုနပဋိသေဝနေ, ဇိဏ္ဏတစာပနယနေ စာတိ။ သပ္ပော ဟိ ယဒါ တစံ ဇဟာတိ, တဒါ သဇာတိယံယေဝ ဌတွာ ဇဟာတိ။ သဇာတိယံ ဌိတောပိ စ ဇိဂုစ္ဆန္တော ဇဟာတိ။ ဇိဂုစ္ဆန္တော နာမ ယဒါ ဥပဍ္ဎဋ္ဌာနေ မုတ္တော ဟောတိ, ဥပဍ္ဎဋ္ဌာနေ အမုတ္တော ဩလမ္ဗတိ, တဒါ နံ အဋ္ဋီယန္တော ဇဟာတိ။ ဧဝံ ဇိဂုစ္ဆန္တောပိ စ ဒဏ္ဍန္တရံ ဝါ မူလန္တရံ ဝါ ပါသာဏန္တရံ ဝါ နိဿာယ ဇဟာတိ။ နိဿာယ ဇဟန္တောပိ စ ထာမံ ဇနေတွာ, ဥဿာဟံ ကတွာ, ဝီရိယေန ဝင်္ကံ နင်္ဂုဋ္ဌံ ကတွာ, ပဿသန္တောဝ ဖဏံ ကရိတွာ ဇဟာတိ။ ဧဝံ ဇဟိတွာ ယေနကာမံ ပက္ကမတိ။ ဧဝမေဝံ အယမ္ပိ ဘိက္ခု ဩရပါရံ ဇဟိတုကာမော စတုဗ္ဗိဓေန ဇဟာတိ – သဇာတိယံ ဌိတော, ဇိဂုစ္ဆန္တော, နိဿာယ, ထာမေနာတိ။ သဇာတိ နာမ ဘိက္ခုနော "အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတော"တိ (မ. နိ. ၂.၃၅၁) ဝစနတော သီလံ။ တေနေဝါဟ "သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော"တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃; ပေဋကော. ၂၂)။ ဧဝမေတိဿံ သဇာတိယံ ဌိတော ဘိက္ခု တံ သကတ္တဘာဝါဒိဘေဒံ ဩရပါရံ ဇိဏ္ဏပုရာဏတစမိဝ ဒုက္ခံ ဇနေန္တံ တတ္ထ တတ္ထ အာဒီနဝဒဿနေန ဇိဂုစ္ဆန္တော ကလျာဏမိတ္တေ နိဿာယ အဓိမတ္တဝါယာမသင်္ခါတံ ထာမံ ဇနေတွာ "ဒိဝသံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတီ"တိ (အ. နိ. ၃.၁၆; ဝိဘ. ၅၁၉) ဝုတ္တနယေန ရတ္တိန္ဒိဝံ ဆဓာ ဝိဘဇိတွာ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တော ဥရဂေါ ဝိယ, ဝင်္ကံ နင်္ဂုဋ္ဌံ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ ဥရဂေါ ဝိယ ပဿသန္တော, အယမ္ပိ အသိထိလပရက္ကမတာယ ဝါယမန္တော ဥရဂေါ ဝိယ ဖဏံ ကရိတွာ, အယမ္ပိ ဉာဏဝိပ္ဖာရံ ဇနေတွာ ဥရဂေါဝ တစံ ဩရပါရံ ဇဟာ

တိ။ ဇဟိတွာ စ ဥရဂေ ဝိယ ဩဟိတတစော ယေနကာမံ အယမ္ပိ ဩဟိတဘာရော အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုဒိသံ ပက္ကမတီတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> ‘‘ယော ဥပ္ပတိတံ ဝိနေတိ ကောဓံ၊ ဝိသဋံ သပ္ပဝိသံဝ ဩသဓေဟိ။
> သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝ တစံ ပုရာဏ’’န္တိ။

ဧဝမေသာ ဘဂဝတာ အရဟတ္တနိကူဋေန ပဌမဂါထာ ဒေသိတာတိ။

၂. ဣဒါနိ ဒုတိယဂါထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာက္ကမော အနုပ္ပတ္တော။ တတ္ရာပိ –

> ‘‘ယေန ယတ္ထ ယဒါ ယသ္မာ၊ ဝုတ္တာ ဂါထာ အယံ ဣမံ။
> ဝိဓိံ ပကာသယိတွာန၊ ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏန’’န္တိ။ –

အယမေဝ မာတိကာ။ တတော ပရဉ္စ သဗ္ဗဂါထာသု။ အတိဝိတ္ထာရဘယေန ပန ဣတော ပဘုတိ မာတိကံ အနိက္ခိပိတွာ ဥပ္ပတ္တိဒဿနနယေနေဝ တဿာ တဿာ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အတ္ထဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမိ။ သေယျထိဒံ
ယော ရာဂမုဒစ္ဆိဒါ အသေသ န္တိ အယံ ဒုတိယဂါထာ။

တဿုပ္ပတ္တိ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခော ပန သမယေန အာယသ္မတော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဥပဋ္ဌာကော အညတရော သုဝဏ္ဏကာရပုတ္တော ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတော။ ထေရော တဿ ‘‘ဒဟရာနံ အသုဘံ သပ္ပာယ’’န္တိ မန္တွာ ရာဂဝိဃာတတ္ထံ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ အဒါသိ။ တဿ တသ္မိံ အာသေဝနမတ္တမ္ပိ စိတ္တံ န လဘတိ။ သော ‘‘အနုပကာရံ မမေတ’’န္တိ ထေရဿ အာရောစေသိ။ ထေရော ‘‘ဒဟရာနမေတံ သပ္ပာယ’’န္တိ မန္တွာ ပုနပိ တဒေဝ စိက္ခိ။ ဧဝံ စတ္တာရော မာသာ အတီတာ, သော ကိဉ္စိမတ္တမ္ပိ ဝိသေသံ န လဘတိ။ တတော နံ ထေရော ဘဂဝတော သန္တိကံ နေသိ။ ဘဂဝါ ‘‘အဝိသယော, သာရိပုတ္တ, တုယှေတဿ သပ္ပာယံ ဇာနိတုံ, ဗုဒ္ဓဝေနေယျော ဧသော’’တိ ဝတွာ ပဘဿရဝဏ္ဏံ ပဒုမံ ဣဒ္ဓိယာ နိမ္မိနိတွာ တဿ ဟတ္ထေ ဟာအသိ – ‘‘ဟန္ဒ, ဘိက္ခု, ဣမံ ဝိဟာရပစ္ဆာယာယံ ဝါလိကာတလေ နာဠေန ဝိဇ္ဈိတွာ ဌပေဟိ, အဘိမုခဥ္စဿ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒ ‘လောဟိတံ လောဟိတ’န္တိ အာဝဇ္ဇေန္တော’’တိ။ အယံ ကိရ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ သုဝဏ္ဏကာရောဝ အဟောသိ။ တေနဿ ‘‘လောဟိတကနိမိတ္တံ သပ္ပာယ’’န္တိ ဉတွာ ဘဂဝါ လောဟိတကကမ္မဋ္ဌာနံ အဒါသိ။ သော တထာ ကတွာ မုဟုတ္တေနေဝ ယထာက္ကမံ တတ္ထ စတ္တာရိပိ ဈာနာနိ အဓိဂန္တွာ အနုလောမပဋိလောမာဒိနာ နယေန ဈာနကီဠံ အာရဘိ။ အထ ဘဂဝါ ‘တံ ပဒုမံ မိလာယတူ’တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ သော ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတော တံ မိလာတံ ကာဠဝဏ္ဏံ ဒိသွာ ‘‘ပဘဿရရူပံ ဇရာယ ပရိမဒ္ဒိတ’’န္တိ အနိစ္စသညံ ပဋိလဘိ။ တတော နံ အဇ္ဈတ္တမ္ပိ ဥပသံဟရိ။ တတော ‘‘ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ, ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ’’တိ တယောပိ ဘဝေ အာဒိတ္တေ ဝိယ ပဿိ။ ဧဝံ ပဿတော စဿာဝိဒူရေ ပဒုမဿရော အတ္ထိ။ တတ္ထ အရကာ ဩရောဟိတွာ ပဒုမာနိ ဘဉ္ဇိတွာ ဘဉ္ဇိတွာ ရာသိံ ကရောန္တိ။ တဿ တာနိ ဥဒကေ ပဒုမာနိ နဠဝနေ အဂ္ဂိဇာလာ ဝိယ ခာယိံသု, ပတ္တာနိ ပတန္တာနိ ပပာတံ ပဝိသန္တာနိ ဝိယ ခာယိံသု, ထလေ နိက္ခိတ္တပဒုမာနံ အဂ္ဂါနိ မိလာတာနိ အဂ္ဂိဍဍ္ဍာနိ ဝိယ ခာယိံသု။ အထဿ တဒနုသာရေန သဗ္ဗဓမ္မေ ဥပနိဇ္ဈာယတော ဘိယျောသောမတ္တာယ တယော ဘဝါ အာဒိတ္တမိဝ အဂါရံ အပ္ပဋိသရဏာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ တတော ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ တဿ ဘိက္ခုနော ဥပရိ သရီရာဘံ မုဉ္စိ။ သာ စဿ မုခံယေဝ အဇ္ဈောတ္ထရိ။ တတော သော ‘‘ကိမေတ’’န္တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ဘဂဝန္တံ အာဂန္တွာ သမီပေ ဌိတမိဝ ဒိသွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ အဉ္ဇလိံ ပဏာမေသိ။ အထဿ ဘဂဝါ သပ္ပာယံ ဝိဒိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ ဩဘာသဂါထံ အဘာသိ **‘‘ယော ရာဂမုဒစ္ဆိဒါ အသေသ’’**န္တိ။

တတ္ထ ရဉ္ဇနဝသေန **ရာဂေါ,** ပဉ္စကာမဂုဏရာဂဿေတံ အဓိဝစနံ။ **ဥဒစ္ဆိဒါ** တိ ဥစ္ဆိန္ဒတိ, ဘဉ္ဇတိ , ဝိနာသေတိ။ အတီတကာလိကာနမ္ပိ ဟိ ဆန္ဒသိ ဝတ္တမာနဝစနံ အက္ခရစိန္တကာ ဣစ္ဆန္တိ။ **အသေသ**န္တိ သာနုသယံ။ **ဘိသပုပ္ဖံဝ သရောရုဟ**န္တိ သရေ ဝိရူဠှံ ပဒုမပုပ္ဖံ ဝိယ။ **ဝိဂယှာ**တိ ဩဂယှ, ပဝိသိတွာတိ အတ္ထော။ သေသံ ပုဗ္ဗသဒိသမေဝ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာ နာမ ဧတေ အရကာ သရံ ဩရုယှ ဘိသပုပ္ဖံ သရောရုဟံ ဆိန္ဒန္တိ, ဧဝမေဝံ ယော ဘိက္ခု ဣမံ တေဓာတုကလောကသန္နိဝါသံ ဩဂယှ –

“နတ္ထိ ရာဂသမော အဂ္ဂိ”။ (ဓ. ပ. ၂၀၂)။

“ကာမရာဂေန ဍယှာမိ၊ စိတ္တံ မေ ပရိဍယှတိ”။ (သံ. နိ. ၁.၂၁၂)။

“ယေ ရာဂရတ္တာနုပတန္တိ သောတံ၊ သယံ ကတံ မက္ကဋကောဝ ဇာလံ”။ (ဓ. ပ. ၃၄၇)။

“ရတ္တော ခေါ, အာဝုသော, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော ပာဏမ္ပိ ဟနတီ”တိ (အ. နိ. ၃.၅၆, ၇၂) –

ဝေမာဒိနယမနုဂန္တွာ ရာကဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏေန ယထာဝုတ္တပ္ပကာရေဟိ သီလသံဝရာဒီဟိ သံဝရေဟိ သဝိညာဏ ကာဝိညာဏကေသု ဝတ္ထူသု အသုဘသညာယ စ ထောကံ ထောကံ ရာဂံ သမုစ္ဆိန္ဒန္တော အနာကမိမဂ္ဂေန အဝသေသံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန စ တတော အနဝသေသမ္ပိ ဉစ္ဆိန္ဒတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရေနေဝ သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပာရံ ဉရဂေ ဇိဏ္ဏမိဝ တစံ ပုရာဏန္တိ။ ဝေမေသော ဘဂဝတာ အရဟတ္တနိကူဋေန္န ကထာ ဒေသိတာ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ သော ဘိက္ခု အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌိတောတိ။

၃. ယော တဏှမုဒစ္ဆိဒာ တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ။ အညတရော ဘိက္ခု ဂဂ္ဂရာယ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ ဝိဟရန္တော တဏှာဝသေန အကုသလဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေတိ။ ဘဂဝတ တဿဇ္ဈာသယံ ဝိဒိတွာ ဝိဒိတွာ ကမံ ဩဘာသကထမဘာသိ။

တတ္ထ တဿတီတိ **တဏှာ**။ ဝိသယေဟိ တိတ္တိံ န ဥပေတီတိ အတ္ထော။ ကာမဘဝဝိဘဝတဏှာနမေတံ အဓိဝစနံ။ **သရိတန္တိ** ဂတံ ပဝတ္တံ, ယာဝ ဘဝဂ္ဂ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဌိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သီဃသရန္တိ** သီဃကမိနိံ, သန္နိဋ္ဌကသမ္ပရာယိကံ အာဒီနဝံ အဂဏေတွာ မုဟုတ္တေနေဝ ပရစက္ကတဋ္ဌမ္ပိ ဘဝဂ္ဂမ္ပိ သမ္ပာပုဏိတုံ သမတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝေမေတံ သရိတံ သီဃသရံ သဗ္ဗပ္ပကာရမ္ပိ တဏှံ –

“ဥပရိဝိသာလာ ဒုပ္ပူရာ၊ ဣစ္ဆာ ဝိသဋ္ဌကမိနီ။
ယေ စ တံ အနုဂိဇ္ဈန္တိ၊ တေ ဟောန္တိ စက္ကဓာရိနော”တိ။

“တဏှာဒုတိယော ပုရိသော၊ ဒီဃမဒ္ဓာနသံသရံ။
ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ၊ သံသာရံ နာတိဝတ္တတီ”တိ။ (ဣတိဝု. ၁၅၊ ၁၀၅; မဟာနိ. ၁၉၁; စူဠနိ. ပာရာယနာနုဂီတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၇)။

“ဦနော လောကော အတိတ္တော တဏှာဒာသောတိ ခေါ, မဟာရာဇာ”တိ (မ. နိ. ၂.၃၀၅) စ –

ဝေမာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏေန ဝုတ္တပ္ပကာရေဟိ သီလသံဝရာဒီဟိ စ ယော ထောကံ ထောကံ ဝိသောသယိတွာ အရဟတ္တမဂ္ဂေန အသေသံ ဉစ္ဆိဇ္ဇတိ, သော ဘိက္ခု တသ္မိံယေဝ ခဏေ သဗ္ဗပ္ပကာရမ္ပိ ဇဟာတိ ဩရပာရန္တိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သော ဘိက္ခု အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌိတောတိ။

၄. ယော မာနမုဒဗ္ဗဓီ တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ။ အညတရော ဘိက္ခု ဂင်္ဂာယ တီရေ ဝိဟရန္တော ဂိမှကာလေ အပ္ပောဒကေ သောတေ ကတံ နဠသေတုံ ပဏ္ဍာ အာဂတေန မဟောဃေန ဝုယှမာနံ ဒိသွာ “အနိစ္စာ သင်္ခါရာ”တိ သံဝိဂ္ဂေ အဋ္ဌာသိ။ တဿဇ္ဈာသယံ ဝိဒိတွာ ဘဂဝတ ကမံ ဩဘာသကထံ အဘာသိ။

တတ္ထ **မာနော**တိ ဇာတိအာဒိဝတ္ထုကော စေတသော ဥဏ္ဏာမော။ သော “သေယျောဟမသ္မီ”တိ မာနော, “သဒိသောဟမသ္မီ”တိ မာနော, “ဟီနောဟမသ္မီ”တိ မာနောတိ ဧဝံ တိဝိဓော ဟောတိ။ ပုန “သေယျဿ သေယျောဟမသ္မီတိ, သေယျဿ သဒိသော, သေယျဿ ဟီနော, သဒိသဿ သေယျော, သဒိသဿ သဒိသော, သဒိသဿ ဟီနော, ဟီနဿ သေယျော, ဟီနဿ သဒိသော, ဟီနဿ ဟီနောဟမသ္မီ”တိ မာနောတိ ဧဝံ နဝဝိဓော ဟောတိ။ တံ သဗ္ဗပ္ပကာရမ္ပိ မာနံ –

‘‘ယေန မာနေန မတ္တာသေ၊ သတ္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒုဂ္ဂတိ’’န္တိ။ (ဣတိဝု. ၆) –

အာဒိနာ နယေန တတ္ထ အာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏေန ဝုတ္တပ္ပကာရေဟိ သီလသံဝရာဒီဟိ စ ယော ထောကံ ထောကံ ဝမေန္တော ကိလေသာနံ အဗလဒုဗ္ဗလတ္တာ နဋ္ဌသေတုသဒိသံ လောကုတ္တရမဂ္ဂါနံ အတိဗလတ္တာ မဟောဃသဒိသေန အရဟတ္တမဂ္ဂေန အသေသံ ဥဒဗ္ဗမိ, အနဝသေသပ္ပဟာနဝသေန ဥစ္ဆိန္ဒန္တော ဝမေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သော ဘိက္ခု တသ္မိံယေဝ ခဏေ သဗ္ဗပ္ပကာရမ္ပိ ဇဟာတိ ဩရပာရန္တိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သော ဘိက္ခု အရဟတ္တေ ပ တိဋ္ဌိတောတိ။

၅. တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣမိဿာ ကထာယ ဣတော ပရာနဉ္စ ဒွါဒသန္နံ ဂါထာနံ ဧကောယေဝ ဥပ္ပတ္တိ။ ဧကံ သမယံ ဘဂဝတ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ။ တေန ခော ပန သမယေန အညတရော ဗြာဟ္မဏော အတ္တနော ဓီတုယာ တရေယ္ယော ပစ္စုပဋ္ဌိတေ စိန္တေသိ – ‘‘ကေနစိ ဝသလေန အပရိဘုတ္တပုဗ္ဗေဟိ ပုပ္ဖေဟိ အာရိကံ အလင်္ကရိတ္ဝာ ပတိကုလံ ပေသေဿ သာမီ’’တိ။ သော သန္တရဗာဟိရံ သာဝတ္ထိံ ဝိစိနန္တော ကိဉ္စိ တိဏပုပ္ဖမ္ပိ အပရိဘုတ္တပုဗ္ဗံ နာဒ္ဒသ။ အထ သမ္ဗဟု လေ ဓုတ္တကဇာတိကေ ဗြာဟ္မဏအရကေ သန္နိပတိတေ ဒိသွာ ‘‘ဧတေ ပုစ္ဆိဿာမိ, အဝဿံ သမ္ဗဟုလေသု ကောစိ ဇာနိဿတီ’’တိ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ။ တေ တံ ဗြာဟ္မဏံ ဥပ္ပဏ္ဍေန္တာ အာဟံသု – ‘‘ဥဒုမ္ဗရပုပ္ဖံ နာမ, ဗြာဟ္မဏ, လောကေ န ကေနစိ ပရိဘုတ္တပုဗ္ဗံ။ တေန ဓီတရံ အလင်္ကရိတ္ဝာ ဒေဟီ’’တိ။ သော ဒုတိယဒိဝသေ ကာလဿေဝ ဝုဋ္ဌာယ ဘတ္တဝိဿဂ္ဂံ ကတွာ အစိရဝတိယာ နဒိယာ တီရေ ဥဒုမ္ဗရဝနံ ဂန္တွာ ဧကမေကံ ရုက္ခံ ဝိစိနန္တော ပုပ္ဖဿ ဝဏ္ဋမတ္တမ္ပိ နာဒ္ဒသ။ အထ ဝီတိဝတ္တေ မဇ္ဈန္ဟိကေ ဒုတိယတီရံ အဂမာသိ။ တတ္ထ စ အညတရော ဘိက္ခု အညတရသ္မိံ မနုညေ ရုက္ခမူလေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသိန္နော ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောတိ။ သော တတ္ထ ဥပသင်္ကမိတွာ အမနသိကရိတွာ, သကိံ နိသီဒိတွာ, သကိံ ဥက္ကုဋိကော ဟုတွာ, သကိံ ဌတွာ, တံ ရုက္ခံ သဗ္ဗသာခါဝိဋပပတ္တန္တရေသု ဝိစိနန္တော ကိလမတိ။ တတော နံ သော ဘိက္ခု အာဟ – ‘‘ဗြာဟ္မဏ, ကိံ မဂ္ဂသီ’’တိ? ‘‘ဥဒုမ္ဗရပုပ္ဖံ, ဘော’’တိ။ ‘‘ဥဒုမ္ဗရပုပ္ဖံ နာမ, ဗြာဟ္မဏ, လောကေ နတ္ထိ, မုသာ ဧတံ ဝစနံ, မာ ကိလမာ’’တိ။ အထ ဘဂဝာ တဿ ဘိက္ခုနော အဇ္ဈာသယံ ဝိဒိတွာ ဩဘာသံ မုဉ္စိတွာ သမုပ္ပန္နသမန္နာဟာရဗဟုမာနဿ ဣမာ ဩဘာသကထာယော အဘာသိ **‘‘ယော နာဇ္ဈဂမာ ဘဝေသု သာရ’’** န္တိ သဗ္ဗာ ဝတ္တဗ္ဗာ။

တတ္ထ ပဌမကထာယ တာဝ **နာဇ္ဈဂမာ** တိ နာဓိဂစ္ဆိ, နာဓိဂစ္ဆတိ ဝာ။ **ဘဝေသူ**တိ ကာမရူပါရူပသညီအသညီနေဝသညီနာသညီဧကဝေါကာရစတုဝေါကာရပဉ္စဝေါကာရဘဝေသု။ **သာရ**န္တိ နိစ္စဘာဝံ အတ္တဘာဝံ ဝါ။ **ဝိစိန**န္တိ ပညာယ ဂဝေသန္တော။ **ပုပ္ဖမိဝ ဥဒုမ္ဗရေသူ** တိ ယထာ ဥဒုမ္ဗရရုက္ခေသု ပုပ္ဖံ ဝိစိနန္တော သေ ဗြာဟ္မဏော နာဇ္ဈဂမာ, ဧဝံ ယော ယောဂါဝစရောပိ ပညာယ ဝိစိနန္တော သဗ္ဗဘဝေသု ကိဉ္စိ သာရံ နာဇ္ဈဂမာ။ သော အသာရကဋ္ဌေန တေ ဓမ္မေ အနိစ္စတော အနတ္တတော စ ဝိပဿန္တော အနုပုဗ္ဗေန လောကုတ္တရဓမ္မေ အဓိဂစ္ဆန္တော ဇဟာတိ ဩရပာရံ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝ တစံ ပုရာဏန္တိ အယမတ္ထော ယောဇနာ စ။ အဝသေသကထာသု ပနဿ ယောဇနံ အဝတွာ ဝိသေသတ္ထ မတ္တမေဝ ဝက္ခာမ။

၆. ‘‘ယဿန္တရတော န သန္တိ ကောပါ၊
ဣတိဘဝါဘဝတဉ္စ ဝီတိဝတ္တော’’တိ။ (ဥအ. ၂၀) –

ဧတ္ထ တာဝ အယံ ‘အန္တရသဒ္ဒော’ –

‘‘နဒီတီရေသု သဏ္ဌာနေ၊ သဘာသု ရထိယာသု စ။
ဇနာ သင်္ဂမ္မ မန္တေန္တိ၊ မဉ္စ တဉ္စ ကိမန္တရ’’န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၂၈)။

‘‘အပ္ပမတ္တကေန ဝိသေသာဓိဂမေန အန္တရာ ဝေါသာနမာပါဒိ’’ (အ. နိ. ၁၀.၈၄)။
‘‘အနတ္ထဇနနော ကောဓော၊ ကောဓော စိတ္တပ္ပကောပနော။
ဘယမန္တရတော ဇာတံ၊ တံ ဇနော နာဝဗုဇ္ဈတီ’’တိ။ (အ. နိ. ၇.၆၄; ဣတိဝု. ၈၈) –

ဧဝံ ကာရဏဝေမဇ္ဈစိတ္တာဒီသု သမ္ဗဟုလေသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ ဣဓ ပန စိတ္တေ။ တတော **ယဿန္တရတော န သန္တိ ကောပါ**တိ တတိယမဂ္ဂေန သမူဟတတ္တာ ယဿ စိတ္တေ န သန္တိ ကောပါတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန **ဘဝေါ**တိ သမ္ပတ္တိ, **ဝိဘဝေါ**တိ ဝိပတ္တိ။ တထာ ဘဝေါတိ ဝုဍ္ဎိ, ဝိဘဝေါတိ ဟာနိ။ ဘဝေါတိ သဿတော, ဝိဘဝေါတိ ဥစ္ဆေဒေါ။ ဘဝေါတိ ပုညံ, ဝိဘဝေါတိ ပါပံ။ ဝိဘဝေါ အဘဝေါတိ စ အတ္ထတော ဧကမေဝ။ တသ္မာ **ဣတိဘဝါဘဝတဉ္စ ဝီတိဝတ္တော**တိ ဧတ္ထ ယာ ဧသာ သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိဝုဍ္ဎိဟာနိသဿတုစ္ဆေဒပုညပါပဝသေန ဣတိ အနေကပ္ပကာရာ ဘဝါဘဝတာ ဝုစ္စတိ။ စတူဟိပိ မဂ္ဂေဟိ ယထာသမ္ဘဝံ တေန တေန နယေန တံ ဣတိဘဝါဘဝတဉ္စ ဝီတိဝတ္တောတိ ဧဝမတ္ထော ဉာတဗ္ဗော။

၇. **ယဿ ဝိတက္ကာ** တိ ဧတ္ထ ပန ယဿ ဘိက္ခုနော တယော ကာမဗျာပါဒဝိဟိံသာဝိတက္ကာ, တယော ဉာတိဇနပဒအမရဝိတက္ကာ, တယော ပရာနုဒ္ဒယတာပဋိသံယုတ္တလာဘသက္ကာရသိလောကအနဝညတ္တိပဋိသံယုတ္တဝိတက္ကာတိ ဧတေ နဝ ဝိတက္ကာ သမန္တဘဒ္ဒကေ ဝုတ္တနယေန တတ္ထ တတ္ထ အာဒီနဝံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပဋိပက္ခဝဝတ္ထာနေန တဿ တဿ ပဟာနသမတ္ထေဟိ တီဟိ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂေဟိ စ ဝိဓူပိတာ ဘုသံ ဓူပိတာ သန္တာပိတာ ဒဍ္ဎာတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဝိဓူပေတွာ စ **အဇ္ဈတ္တံ သုဝိကပ္ပိတာ အသေသာ,** နိယကဇ္ဈတ္တဘူတေ အတ္တနော ခန္ဓသန္တာနေ အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တဘူတေ စိတ္တေ စ ယထာ န ပုန သမ္ဘဝန္တိ, ဧဝံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန အသေသာ ဆိန္နာ။ ဆိန္နဉှိ ကပ္ပိတန္တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ "ကပ္ပိတကေသမဿူ"တိ (သံ. နိ. ၁.၁၂၂; ၄.၃၆၅)။ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၈. ဣဒါနိ **ယော နာစ္စသာရီ** တိ ဧတ္ထ **ယော နာစ္စသာရီ** တိ ယော နာတိဓာဝိ။ **န ပစ္စသာရီ** တိ န ဩဟီယိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယေန ဟိ ဥဒ္ဓစ္စေ ပတန္တော အစ္စာသရတိ, အတိသိထိလေန ကောသဇ္ဇေ ပတန္တော ပစ္စာသရတိ။ တထာ ဘဝတဏှာယ အတ္တာနံ ကိလမေန္တော အစ္စာသရတိ, ကာမတဏှာယ ကာမသုခမနုယုဉ္ဇန္တော ပစ္စာသရတိ။ သဿတဒိဋ္ဌိယာ အစ္စာသရတိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စာသရတိ။ အတီတံ အနုသောစန္တော အစ္စာသရတိ, အနာဂတ ပဋိကင်္ခန္တော ပစ္စာသရတိ။ ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိယာ အစ္စာသရတိ, အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စာသရတိ။ တသ္မာ ယော ဧတေ ဥဘော အန္တေ ဝဇ္ဇေတွာ မဇ္ဈိမံ ပဋိပဒံ ပဋိပဇ္ဇန္တော နာစ္စသာရီ န ပစ္စသာရီတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သဗ္ဗံ အစ္စဂမာ ဣမံ ပပဉ္စံ** န္တိ တာယ စ ပန အရဟတ္တမဂ္ဂပဋိပဒါယ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပဒါယ သဗ္ဗံ ဣမံ ဝေဒနာသညာဝိတက္ကပ္ပဘဝံ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိသင်္ခါတံ တိဝိဓံ ပပဉ္စံ အစ္စဂမာ အတိက္ကန္တော, သမတိက္ကန္တောတိ အတ္ထော။

၉. တဒနန္တရဂါထာယ ပန **သဗ္ဗံ ဝိတထမိဒန္တိ ဉတွာ လောကေ** တိ အယမေဝ ဝိသေသော။ တဿတ္ထော – **သဗ္ဗ**န္တိ အနဝသေသံ, သကလမနူနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ပန ဝိပဿနူပဂံ လောကိယခန္ဓာယတနဓာတုပ္ပဘေဒံ သင်္ခတမေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတံ။ **ဝိတထ**န္တိ ဝိဂတတထဘာဝံ။ နိစ္စန္တိ ဝါ သုခန္တိ ဝါ သုဘန္တိ ဝါ အတ္တာတိ ဝါ ယထာ ယထာ ကိလေသဝသေန ဗာလဇနေဟိ ဂယှတိ, တထာတထာဘာဝဝိရဟိတတော ဝိတထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဣဒ**န္တိ တမေဝ သဗ္ဗံ ပစ္စက္ခဘာဝေန ဒဿေန္တော အာဟ။ **ဉတွာ**တိ မဂ္ဂပညာယ ဇာနိတွာ, တဉ္စ ပန အသမ္မောဟတော, န ဝိသယတော။ **လောကေ**တိ ဩကာသလောကေ သဗ္ဗံ ခန္ဓာဒိဘေဒံ ဓမ္မဇာတံ "ဝိတထမိဒ"န္တိ ဉတွာတိ သမ္ဗန္ဓော။

၁၀-၁၃. ဣဒါနိ ဣတော ပရာသု စတူသု ဂါထာသု **ဝီတလောဘော ဝီတရာဂေါ ဝီတဒေါသော ဝီတမောဟော**တိ ဧတေ ဝိသေသာ။ ဧတ္ထ လုဗ္ဘနဝသေန **လောဘော**။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကမေတံ ပဉ္စမဿ အကုသလမူလဿ အဓိဝစနံ, ဝိသမလောဘဿ ဝါ။ ယော သော "အပ္ပေကဒါ မာတုမတ္တီသုပိ လောဘဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဘဂိနိမတ္တီသုပိ လောဘဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဓီတုမတ္တီသုပိ လောဘဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ"တိ (သံ. နိ. ၄.၁၂၇) ဧဝံ ဝုတ္တော။ ရဇ္ဇနဝသေန **ရာဂေါ,** ပဉ္စကာမဂုဏရာဂဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဒုဿနဝသေန **ဒေါသော,** ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တကောဓဿေတံ အဓိဝစနံ။ မုယှနဝသေန **မောဟော,** စတူသု အရိယသစ္စေသု အညာဏဿေတံ အဓိဝစနံ။ တတ္ထ ယသ္မာ အယံ ဘိက္ခု လောဘံ ဇိဂုစ္ဆန္တော ဝိပဿနံ အာရဘိ "ကုဒါဿု နာမာဟံ လောဘံ ဝိနေတွာ ဝီတလောဘော ဝိဟရေယျ"န္တိ, တသ္မာ တဿ လောဘပ္ပဟာနူပါယံ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ဝိတထဘာဝဒဿနံ လောဘပ္ပဟာနာနိသံသဉ္စ ဩရပါရပ္ပဟာနံ ဒဿေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ။ ဧသ နယော ဣတော ပရာသုပိ။ ကေစိ ပနာဟု – "ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ဧတေ ဓမ္မေ ဇိဂုစ္ဆိတွာ ဝိပဿနမာရဒ္ဓဿ တဿ တဿ ဘိက္ခုနော ဧကမေကာဝ ဧတ္ထ ဂါထာ ဝုတ္တာ"တိ။ ယံ ရုစ္စတိ, တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။
ဧသ နယော ဣတော ပရာသု စတူသု ဂါထာသု။

၁၄. အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထဝဏ္ဏနာ – အပ္ပဟီနဋ္ဌေန သန္တာနေ သယန္တီတိ **အနုသယာ** ကာမရာဂပဋိဃမာနဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာဘဝရာဂာဝိဇ္ဇာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အတ္တနော အာကာရာနုဝိဓာနဋ္ဌေန **မူလာ;** အခေမဋ္ဌေန **အကုသလာ;** ဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာဘူတာတိပိ **မူလာ;** သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပာကဋ္ဌေန **အကုသလာ;** ဥဘယမ္ပေတံ လောဘာဒောသမောဟာနံ အဓိဝစနံ။ တေ ဟိ “လောဘော, ဘိက္ခဝေ, အကုသလဉ္စ အကုသလမူလဉ္စာ”တိအာဒိနာ နယေန ဧဝံ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ ဧဝမေတေ အနုသယာ တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနတ္တာ ယဿ ကေစိ န သန္တိ, ဧတေ စ အကုသလမူလာ တထေဝ **သမူဟတာသေ,** သမူဟတာ ဣစ္စေဝ အတ္ထော။ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနဿ ဟိ သေ-ကာရာဂမံ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဒလက္ခဏကောဝိဒာ။ အဋ္ဌကထာစရိယာ ပန **“သေ**တိ နိပါတော”တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ယံ ရုစ္စတိ, တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ ပန “ကိဉ္စာပိ သော ဧဝံဝိဓော ဘိက္ခု ခီဏာသဝေ ဟောတိ, ခီဏာသဝေ စ နေဝ အာဒိယတိ, န ပဇဟတိ, ပဇဟိတ္ဝာ ဌိတော”တိ ဝုတ္တော။ တထာပိ ဝတ္တမာနသမီပေ ဝတ္တမာနဝစနလက္ခဏေန “ဇဟာတိ ဩရပါရ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ အနုဟာဒိသေသာယ စ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယန္တော အတ္တနော အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာယတနသင်္ခါတံ ဇဟာတိ ဩရပါရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ ကိလေသပဋိပဟဋိယာ မဂ္ဂပဋိဟဋိယာ စာတိ ဒုဝိဓာ အနုသယာနံ အဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကိလေသပဋိပဋိယာ ဟိ ကာမရာဂာနုသယပဋိဃာနုသယာနံ တတိယမဂ္ဂေန အဘာဝေ ဟောတိ, မာနာနုသယဿ စတုတ္ထမဂ္ဂေန, ဒိဋ္ဌာနုသယဝိစိကိစ္ဆာနုသယာနံ ပဌမမဂ္ဂေန, ဘဝရာဂါနုသယာဝိဇ္ဇာနုသယာနံ စတုတ္ထမဂ္ဂေနေဝ။ မဂ္ဂပဋိဟဋိယာ ပန ပဌမမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌာနုသယဝိစိကိစ္ဆာနုသယာနံ အဘာဝေ ဟောတိ။ ဒုတိယမဂ္ဂေန ကာမရာဂါနုသယပဋိဃာနုသယာနံ တနုဘာဝေ, တတိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော အဘာဝေ, စတုတ္ထမဂ္ဂေန မာနာနုသယဘဝရာဂါနုသယာဝိဇ္ဇာနုသယာနံ အဘာဝေ ဟောတိ။ တတ္ထ ယသ္မာ န သဗ္ဗေ အနုသယာ အကုသလမူလာ; ကာမရာဂဘဝရာဂါနုသယာ ဧဝ ဟိ လောဘာကုသလမူလေန သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ ပဋိဃာနုသယာဝိဇ္ဇာနုသယာ စ “ဒောသော အကုသလမူလံ, မောဟော အကုသလမူလံ” ဣစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ, ဒိဋ္ဌိမာနဝိစိကိစ္ဆာနုသယာ ပန န ကိဉ္စိ အကုသလမူလံ ဟောန္တိ, ယသ္မာ ဝါ အနုသယာဘာဝဝသေန စ အကုသလမူလသမုဂ္ဃာတဝသေန စ ကိလေသပ္ပဟာနံ ပဋ္ဌပေသိ, တသ္မာ –

> “ယဿာနုသယာ န သန္တိ ကေစိ၊ မူလာ စ အကုသလာ သမူဟတာသေ”။ –

ဣတိ ဘဂဝါ အာဟ။

၁၅. **ယဿ ဒရထဇာ** တိ ဧတ္ထ ပန ပဌမုပ္ပန္နာ ကိလေသာ ပရိဠာဟဋ္ဌေန ဒရထာ နာမ, အပရာပရုပ္ပန္နာ ပန တေ ဟိ ဒရထေဟိ ဇာတတ္တာ ဒရထဇာ နာမ။ ဩရန္တိ သက္ကာယော ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ – “ဩရိမံ တီရန္တိ ခော, ဘိက္ခု, သက္ကာယဿေတံ အဓိဝစန”န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၈)။ **အာဂမနာယာ**တိ ဥပ္ပတ္တိယာ။ **ပစ္စယာသေ**တိ ပစ္စယာ ဧဝ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယဿ ပန ဥပာဒာနက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏာယ ပစ္စယဘူတာ အရိယမဂ္ဂေန ပဟီနတ္တာ, ကေစိ ဒရထဇဝေဝစနာ ကိလေသာ န သန္တိ, ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရန္တိ။

၁၆. **ယဿ ဝနထဇာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဒရထဇာ ဝိယ ဝနထဇာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝစနတ္ထော ပန အယံ ဝိသေသော – ဝနုတေ, ဝနောတီတိ ဝါ ဝနံ ယာစတိ သေဝတိ ဘဇတီတိ အတ္ထော။ တဏှာယေတံ အဓိဝစနံ။ သာ ဟိ ဝိသယာနံ ပတ္ထနတော သေဝနတော စ “ဝန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ တံ ပရိယုဋ္ဌာနဝသေန ဝနံ ထရတိ တနောတီတိ ဝနထော, တဏှာနုသယဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဝနထာ ဇာတာတိ ဝနထဇာတိ။ ကေစိ ပနာဟု “သဗ္ဗေပိ ကိလေသာ ဂဟနဋ္ဌေန ဝနထောတိ ဝုစ္စန္တိ, အပရာပရုပ္ပန္နာ ပန ဝနထဇာ”တိ။ အယမေဝ စေတ္ထ ဥရဂသုတ္တေ အတ္ထော အဓိပ္ပေတော, ဣတရော ပန ဓမ္မပဒကထာယံ။ **ဝိနိဗန္ဓာယ ဘဝါယာ**တိ ဘဝဝိနိဗန္ဓာယ။ အထ ဝါ စိတ္တဿ ဝိသယေသု ဝိနိဗန္ဓာယ အာယတိံ ဥပ္ပတ္တိယာ စာတိ အတ္ထော။ ဟေတုယေဝ **ဟေတုကပ္ပာ။**

၁၇. **ယော နီဝရဏေ**တိ ဧတ္ထ နီဝရဏာတိ စိတ္တံ, ဟိတပဋိပတ္တိံ ဝါ နီဝရန္တီတိ **နီဝရဏာ,** ပဋိစ္ဆာဒေန္တီတိ အတ္ထော။ **ပဟာယာ**တိ ဆဍ္ဍေတွာ။ **ပဉ္စ** တိ တေသံ သင်္ခါပရိစ္ဆေဒေါ။ ဉာယာဘာဝတော **အနီဃော။** ကထံကထာယ တိဏ္ဏတ္တာ **တိဏ္ဏကထံကထော** ။ ဝိဂတသလ္လတ္တာ **ဝိသလ္လော** ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယော ဘိက္ခု ကာမစ္ဆန္ဒာဒိနိ ပဉ္စ နီဝရဏာနိ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေန ဝုတ္တနယေန သာမညတော ဝိသေသတော စ နီဝရဏေသု အာဒီနဝံ ဒိသွာ တေန

တေန မဂ္ဂေန ပဟာယ တေသဥ္စ ပဟီနတ္တာ ဧဝ ကိလေသဒုက္ခသင်္ခါတသ္သ ဤယသ္သာဘာဝေန **အနီဃော,** ''အ ဟောသိ န ခော အဟံ အတီတမဒ္ဓာန''န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) နယေန ပဝတ္တာယ ကထံကထာယ တိဏ္ဏတ္တာ **တိဏ္ဏကထံကထော** , ''တတ္ထ ကတမေ ပဉ္စ သလ္လာ? ရာဂသလ္လော, ဒောသသလ္လော, မောဟသလ္လော, မာနသလ္လော, ဒိဋ္ဌိသလ္လော''တိ ဝုတ္တာနံ ပဉ္စန္နံ သလ္လာနံ ဝိဂတတ္တာ **ဝိသလ္လော** ။ သော ဘိက္ခု ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဇဟာတိ ဩရပာရန္တိ။

အတ္ထာပိ စ ကိလေသပဋိပဟဋ္ဋိယာ မဂ္ဂပဋိပဟဋ္ဋိယာ စာတိ ဒွိဓာ ဧဝ နီဝရဏပ္ပဟာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကိလေသပဋိပဟဋ္ဋိယာ ဟိ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏသ္သ ဗျာပာဒနီဝရဏသ္သ စ တတိယမဂ္ဂေန ပဟာနံ ဟောတိ, ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏသ္သ ဥဒ္ဒစ္စနီဝရဏသ္သ စ စတုတ္ထမဂ္ဂေန။ ''အကတံ ဝတ မေ ကုသလ''န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၂၄၈; နေတ္တိ. ၁၂၀) နယေန ပဝတ္တသ္သ ဝိပ္ပဋိသာရသင်္ခါတသ္သ ကုက္ကုစ္စနီဝရဏသ္သ ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏသ္သ စ ပဌမမဂ္ဂေန။ မဂ္ဂပဋိပဟဋ္ဋိယာ ပန ကုက္ကုစ္စနီဝရဏသ္သ ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏသ္သ စ ပဌမမဂ္ဂေန ပဟာနံ ဟောတိ, ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏသ္သ ဗျာပာဒနီဝရဏသ္သ စ ဒုတိယမဂ္ဂေန တနုဘာဝေ ဟောတိ, တတိယေန အနဝသေသပ္ပဟာနံ။ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏသ္သ ဥဒ္ဒစ္စနီဝရဏသ္သ စ စတုတ္ထမဂ္ဂေန ပဟာနံ ဟောတီတိ။ ဧဝံ –

> ''ယော နီဝရဏေ ပဟာယ ပဉ္စ၊ အနီဃော တိဏ္ဏကထံကထော ဝိသလ္လော။
> သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပာရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏ''န္တိ။ –

အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဘဂဝါ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သော ဘိက္ခု အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌိတော။ ''ကေစ္စေ ယေန ယေန တေသံ ဘိက္ခူနံ ယာ ယာ ကထာ ဒေသိတာ, တေန တေန တဿာ တဿာ ကထာယ ပရိယော သာနေ သော သော ဘိက္ခု အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌိတော''တိ ဝဒန္တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဥရဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဓနိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၈. ပက္ကောဒနော တိ ဓနိယသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ။ တေန သမယေန ဓနိယော ဂေါပေါ မဟီတီရေ ပဋိဝသတိ။ တဿာယံ ပုဗ္ဗယောဂေါ – ကဿပဿ ဘဂဝတော ပါဝစနေ ဒိဗ္ဗမာနေ ဝီသတိ ဝဿ သဟဿာနိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ သင်္ဃဿ ဝီသတိ သလာကဘတ္တာနိ အဒါသိ။ သော တတော စုတော ဒေဝေသု ဥပ္ပန္နော။ ဧဝံ ဒေဝလောကေ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ခေပေတွာ အမှာကံ ဘဂဝတော ကာလေ ဝိဒေဟရဋ္ဌမဇ္ဈေ ပဗ္ဗတရဋ္ဌံ နာမ အတ္ထိ တတ္ထ ဓမ္မကောရဏ္ဍံ နာမ နဂရံ, တသ္မိံ နဂရေ သေဋ္ဌိပုတ္တော ဟုတွာ အဘိနိဗ္ဗတ္တော, ကေဃူထံ နိသ္သာယ ဇီဝတိ။ တဿ ဟိ တိံသမတ္တာနိ ဂေါသဟဿာနိ ဟောန္တိ, သတ္တဝီသသဟဿာ ဂါဝေါ ခီရံ ဒုယှန္တိ။ ဂေါပါ နာမ နိဗဒ္ဓဝါသိနော န ဟောန္တိ။ ဝဿိကေ စတ္တာရော မာသေ ထလေ ဝသန္တိ, အဝသေသေ အဋ္ဌမာသေ ယတ္ထ တိဏောဒကံ သုလဘံ ဟောတိ, တတ္ထ ဝသန္တိ။ တဉ္စ နဒီတီရံ ဝါ ဇာတဿရတီရံ ဝါ ဟောတိ။ အထာယမ္ပိ ဝဿကာလေ အတ္တနော ဝသိတကမတော နိက္ခမိတွာ ဂုန္နံ ဖာသုဝိဟာရတ္ထာယ ဩကာသံ ဂဝေသန္တော မဟာမဟီ ဘိဇ္ဇိတွာ ဧကတော ကာလမဟီ ဧကတော မဟာမဟီစ္စေဝ သင်္ခံ ဂန္တွာ သန္ဒမာနာ ပုန သမုဒ္ဒသမီပေ သမာဂန္တွာ ပဝတ္တာ။ ယံ ဩကာသံ အန္တရဒီပံ အကာသိ, တံ ပဝိသိတွာ ဝစ္ဆာနံ သာလံ အတ္တနော စ နိဝေသနံ မာပေတွာ တတ္ထ ကပ္ပေသိ။ တဿ သတ္တ ပုတ္တာ, သတ္တ ဓီတရော, သတ္တ သုဏိသာ, အနေကေ စ ကမ္မကာရာ ဟောန္တိ။ ဂေါပါ နာမ **ဝဿနိမိတ္တံ** ဇာနန္တိ။ ယဒါ သကုဏိကာ ကုလာဝကာနိ ရုက္ခဂ္ဂေ ကရောန္တိ, ကက္ကဋကာ ဥဒကသမီပေ ဒွါရံ ပိဒဟိတွာ ထလသမီပဒွါရေန ဝဠဉ္ဇေန္တိ, တဒါ သုဝုဋ္ဌိကာ ဘဝိဿတီတိ ဂဏှန္တိ။ ယဒါ ပန သကုဏိကာ ကုလာဝကာနိ နိစဋ္ဌာနေ ဥဒကပိဋ္ဌေ ကရောန္တိ, ကက္ကဋကာ ထလသမီပေ ဒွါရံ ပိဒဟိတွာ ဥဒကသမီပဒွါရေန ဝဠဉ္ဇေန္တိ, တဒါ ဒုဗ္ဗုဋ္ဌိကာ ဘဝိဿတီတိ ဂဏှန္တိ။

အထ သော ခနိယော သုဝုဍ္ဎိကနိမိတ္တာနိ ဥပသလ္လက္ခေတ္ဝာ ဥပကဍ္ဎေ ဝဿကာလေ အန္တရဒီပာ နိက္ခမိတ္ဝာ တ မဟာမဟိယာ ပရတီရေ သတ္တသတ္တာဟမ္ပိ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ဥဒကေန အနဇ္ဈောတ္ထရဏောကာသေ အတ္တနော ဝသနောကာသံ ကတ္ဝာ သမန္တာ ပရိက္ခိပိတ္ဝာ, ဝဇ္ဇသာလာယော မာပေတ္ဝာ, တတ္ထ နိဝါသံ ကပ္ပေသိ။ အထဿ အရုဏုဂ္ဂမနဒိသင်္ဂဟော ကတော သဗ္ဗေသု ပုတ္တအရကမ္မကရပဟေရိသေသု သမာနိယေသု ဇာတေသု နာနပ္ပကာရေ ခဇ္ဇ ဘောဇ္ဇေ ပဋိယတ္တေ သမန္တာ စတုဒ္ဒိသာ မေဃမဏ္ဍလာနိ ဥဋ္ဌဟိံသု။ သော ဓေနုယော ဒုဟာပေတ္ဝာ , ဝဇ္ဇသာလာသု ဝစ္ဆေ သဏ္ဌာပေတ္ဝာ, ဂုန္နံ စတုဒ္ဒိသာ ဓူမံ ကာရာပေတ္ဝာ, သဗ္ဗပရိဇနံ ဘောဇာပေတ္ဝာ, သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကာရာပေတ္ဝာ တတ္ထ တတ္ထ ဒီပေ ဥဇ္ဇာလာပေတ္ဝာ, သယံ ခီရေန ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ, မဟာသယနေ သယန္တော အတ္တနော သိရိသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ, တုဋ္ဌစိတ္တော ဟုတွာ, အပရဒိသာယ မေဃတ္ထနိတသဒ္ဒံ သုတွာ နိပန္နော ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာ နေသိ **"ပက္ကောဒနော ဒုဒ္ဓခီရောဟမသ္မိ"** တိ။

တတ္ထာယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ – **ပက္ကောဒနော** တိ သိဒ္ဓဘတ္တော။ **ဒုဒ္ဓခီရော** တိ ကတေ ဒုဟိတွာ ဂဟိတခီရော။ **အဟန္တိ** အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ , **အသ္မိ** တိ အတ္တနော တထာဘာဝံ။ ပက္ကောဒနော ဒုဒ္ဓခီရော စ အဟမသ္မိ ဘဝာမီတိ အတ္ထော။ **ဣတီ**တိ ဧဝမာဟာတိ အတ္ထော။ နိဒ္ဒေသေ ပန **"ဣတီ**တိ ပဒသန္ဓိ, ပဒသံသဂ္ဂေါ, ပဒပါရိပူရိ, အက္ခရသမ ဝါယော ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ ပဒါနုပုဗ္ဗတာမေတံ''န္တိ (စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁) ဧဝမဿ အတ္ထော ဝဏ္ဏိတော။ သောပိ ဣဒမေဝ သန္ဓာယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယံ ယံ ဟိ ပဒံ ပုဗ္ဗပဒေန ဝုတ္တံ, တဿ တဿ ဧဝမာဟာတိ ဧ တမတ္ထံ ပကာသေန္တောယေဝ ဣတိသဒ္ဒော ပစ္ဆိမေန ပဒေန မေတ္တေယျော ဣတိ တ ဘဂဝါ ဣတိ တ ဧဝမာဒိနာ ပဒသန္ဓိ ဟောတိ, နာညထာ။

ဓနိယော ဂောပေါတိ တဿ သေဋ္ဌိပုတ္တဿ နာမသမောဓာနံ။ သော ဟိ ယာနိမာနိ ထာဝရာဒီနိ ပဉ္စ ဓနာနိ, တေသု ဝုဍ္ဎပေတ္ဝာ အနေသီလာဒိအနုကမိကဓနံ, ခေတ္တဝတ္ထု-အာရာမာဒိတော ထာဝရဓနတောပိ, ဂဝဿာဒိတော ဇင်္ဂမဓနတောပိ ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိတော သံဟာရိမဓနတောပိ, သိပ္ပာယတနာဒိတော အင်္ဂသမဓနတောပိ ယံ တံ လောကဿ ပဉ္စကေရ သာနုပ္ပအနေန ဗဟူပကာရံ တံ သန္ဓာယ ''နတ္ထိ ဂေါသမိတံ ဓန''န္တိ (သံ. နိ. ၁.၁၃; နေတ္တိ. ၁၂၃) ဧဝံ ဝိသေသိတံ ဂေါ ဓနံ, တေန သမန္နာဂတတ္တာ **ဓနိယော,** ဂုန္နံ ပါလနတော **ဂောပေါ**။ ယော ဟိ အတ္တနော ဂါဝေ ပါလေတိ, သော ''ဂေါ ပေါ''တိ ဝုစ္စတိ။ ယော ပရေသံ ဝေတနေန ဘဋော ဟုတွာ, သော ဂေါပါလကော။ အယံ ပန အတ္တနောယေဝ, တေန ဂေါ ပေါတိ ဝုတ္တော။

အနုတီရေတိ တီရဿ သမီပေ။ **မဟိယာ**တိ မဟာမဟီနာမိကာယ နဒိယာ။ သမာနေန အနုကူလဝတ္တိနာ ပရိဇနေန သဒ္ဓိံ တသော ယဿ သော သမာနတသော, အယန္တု တထာဝိဓော။ တေနာဟ **"သမာနတသော"**တိ။ **ဆန္နာ** တိ တိဏပ ဏ္ဏစ္ဆဒနေဟိ အနောဝဿကာ ကတာ။ **ကုဋီ**တိ ဝသနဃရဿေတံ အဓိဝစနံ။ **အာဟိတော**တိ အာဘတော, ဇာလိ တော ဝါ။ **ဂိနီ**တိ အဂ္ဂိ။ တေသု တေသု ဌာနေသု အဂ္ဂိ ''ဂိနီ''တိ ဝေါဟရီယတိ။ **အထ စေ ပတ္ထယသီ** တိ ဣဒါနိ ယဒိ ဣစ္ဆသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဝဿ** တိ သိဉ္စ, ပဂ္ဃရ, ဥဒကံ မုဉ္စာတိ အတ္ထော။ **ဒေဝ**တိ မေဃံ အာလပတိ။ အယံ တာဝေတ္ထ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အယံ ပန အတ္ထဝဏ္ဏနာ – ဧဝမယံ ဓနိယော ဂောပေါ အတ္တနော သယနဃရေ မဟာသယနေ နိပန္နော မေဃတ္ထနိ တံ သုတွာ ''ပက္ကောဒနောဟမသ္မိ''တိ ဘဏန္တော ကာယဒုက္ခဝူပသမူပာယံ ကာယသုခဟေတုဉ္စ အတ္တနော သန္နိဟိ တံ ဒီပေတိ။ ''ဒုဒ္ဓခီရောဟမသ္မိ''တိ ဘဏန္တော စိတ္တဒုက္ခဝူပသမူပာယံ စိတ္တသုခဟေတုဉ္စ။ ''အနုတီရေ မဟိ ယာ''တိ နိဝါသဋ္ဌာနသမ္ပတ္တိံ, ''သမာနတသော''တိ တာဒိသေ ကာလေ ပိယဝိပ္ပယောဂပဒဋ္ဌာနဿ သောကဿာ ဘာဝံ။ ''ဆန္နာ ကုဋီ''တိ ကာယဒုက္ခာပဂမပဋိယာတံ။ ''အာဟိတော ဂိနီ''တိ ယသ္မာ ဂေါပါလကာ ပရိက္ခေပဓူမအရုဂ္ဂ ဂ္ဂိဝသေန တယော အဂ္ဂီ ကရောန္တိ။ တေ စ တဿ ဂေဟေ သဗ္ဗေ ကတာ, တသ္မာ သဗ္ဗဒိသာသု ပရိက္ခေပဂ္ဂိံ သန္ ဓာယ ''အာဟိတော ဂိနီ''တိ ဘဏန္တော တဋ္ဌမိကဂမနနိတရဏံ ဒီပေတိ, ဂုန္နံ မဇ္ဈေ ဂေဟယာဒီဟိ ဓူမဂ္ဂိံ သန္ဓာယ ဍံ သမကသာဒီဟိ ဂုန္နံ အနာဗာဓံ, ဂေါပါလကာနံ သယနဋ္ဌာနေ အရုအဂ္ဂိံ သန္ဓာယ ဂေါပါလကာနံ သီတာဗာဓပဋိဃာတံ။ သော ဧဝံ ဒီပေန္တော အတ္တနော တ ဂုန္နံ တ ပရိဇနဿ တ ဝုဋ္ဌိပစ္စယဿ ကဿစိ အာဗာဓဿ အဘာဝတော ပီတိ သောမနဿဇာတော အာဟ – ''အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ''တိ။

၁၉. ဇဝံ ခနိယသ္သ က္လမံ ကထံ ဘာသမာနသ္သ အသ္သောသိ ဘဂဝတ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဝိသုဒ္ဓာယ အတိက္ကန္တမာနုသိကာယ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ဂန္ဓကုဋိယံ ဝိဟရန္တော။ သုတွာ စ ပန ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေလောကေန္တော အဒ္ဒသ ခနိယဿ ပဇာပတိဉ္စသ္သ "က္လမေ ဥဘောပိ ဟေတုသမ္ပန္နာ။ သစေ အဟံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ ဒေသေသ္သာမိ, ဥဘောပိ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿန္တိ။ နော စေ ဂမိဿာမိ, သွေဝ ဥဒကောဃေန ဝိနဿိဿန္တီ"တိ တံ ခဏေယေဝ သာဝတ္ထိတော သတ္တ ယောဇနသတာနိ ခနိယဿ နိဝါသဋ္ဌာနံ အာကာသေန ဂန္တွာ တဿ ကုဋိယာ ဥပရိ အဋ္ဌာသိ။ ခနိယော တံ ကထံ ပုနပ္ပုနံ ဘာသတိယေဝ , န နိဋ္ဌာပေတိ, ဘဂဝတိ ဂတေပိ ဘာသတိ။ ဘဂဝတ စ တံ သုတွာ "န ဧတ္တကေန သန္တုဋ္ဌာ တ ဝိဿတ္ထာ တ ဟောန္တိ, ဇဝံ ပန ဟောန္တီ"တိ ဒဿေတုံ –

"အက္ကောဓနော ဝိဂတခိလောဟမသ္မိ၊ အနုတီရေ မဟိယေကရတ္တိဝါသော။
ဝိဝဋာ ကုဋိ နိဗ္ဗုတော ဂိနိ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ"တိ။ –

က္လမံ ပဋိကထံ အဘာသိ ဗ္ယဉ္ဇနသဘာဂံ နော အတ္ထသဘာဂံ။ န ဟိ "ပက္ကောဒနော"တိ, "အက္ကောဓနော"တိ စ အာဒီနိ ပဒါနိ အတ္ထတော သမေန္တိ မဟာသမုဒ္ဒဿ ဩရိမပာရိမတီရာနိ ဝိယ, ဗျဉ္ဇနံ ပနေတ္ထ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ သမေတီတိ ဗ္ယဉ္ဇနသဘာဂါနိ ဟောန္တိ။ တတ္ထ ပုရိမကထာယ သဒိသပဒါနံ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိသေသပဒါနံ ပနာယံ ပဒတော အတ္ထတော စ ဝဏ္ဏနာ – **အက္ကောဓနော** တိ အကုဇ္ဈနသဘာဝတော။ ယော ဟိ သော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရအာဃာတဝတ္ထုသမ္ဘဝေ ကောဓော ဇေစ္ဆသ္သ သုပရိတ္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဟဒယံ သန္တာပေတွာ ဝူပသမ္မတိ, ယေန စ တတော ဗလဝတရုပ္ပန္နေန ဧကစ္စော မုခဝိကုဏနမတ္တံ ကရောတိ, တတော ဗလဝတရေန ဧကစ္စော ဖရုသံ ဝတ္တုကာမော ဟနုသဉ္စလနမတ္တံ ကရောတိ, အပရော တတော ဗလဝတရေန ဖရုသံ ဘဏတိ, အပရော တတော ဗလဝတရေန ဒဏ္ဍံ တ သတ္ထံ တ ဂဝေသန္တော ဒိသာ ဝိလောကေတိ, အပရော တတော ဗလဝတရေန ဒဏ္ဍံ တ သတ္ထံ တ အာမသတိ, အပရော တတော ဗလဝတရေန ဒဏ္ဍာဒီနိ ဂဟေတွာ ဥပဓာဝတိ, အပရော တတော ဗလဝတရေန ဧကံ တ ဒွေ တ ပဟာရေ ဒေတိ, အပရော တတော ဗလဝတရေန အပိ ဉာတိသာလောဟိတံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေတိ, ဧကစ္စော တတော ဗလဝတရေန ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရီ အတ္တာနမ္ပိ ဇီဝိတာ ဝေရောပေတိ သီဟဠဒီပေ ကာလကမတသီ အမစ္စော ဝိယ။ ဧတ္တာဝတာ စ ကောဓော ပရမဝေပုလ္လပ္ပတ္တော ဟောတိ။ သော ဘဂဝတာ ဗောဓိမဏ္ဍေယေဝ သဗ္ဗသော ပဟီနော ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော, တသ္မာ ဘဂဝတ "အက္ကောဓနောဟမသ္မီ"တိ အာဟ။

ဝိဂတခိလောတိ အပဂတခိလော။ ယေ ဟိ တေ စိတ္တဗန္ဓဘာဝေန ပဉ္စ စေတောခိလာ ဝုတ္တာ, ယေ ဟိ စ ခိလဘူတေ စိတ္တေ သေယျထာပိ နာမ ခိလေ ဘူမိဘာဂေ စတ္တာရော မာသေ ဝဿန္တေပိ ဒေဝေ သဿာနိ န ရုဟန္တိ, ဇဝမေဝံ သဒ္ဓမ္မဿဝနာဒိကုသလဟေတုဝဿေ ဝဿန္တေပိ ကုသလံ န ရုဟတိ တေ စ ဘဂဝတာ ဗောဓိမဏ္ဍေယေဝ သဗ္ဗသော ပဟီနာ, တသ္မာ ဘဂဝတ "ဝိဂတခိလောဟမသ္မီ"တိ အာဟ။

ဧကရတ္တိံ ဝါသော အဿာတိ ဧကရတ္တိဝါသော ။ ယထာ ဟိ ခနိယော တတ္ထ စတ္တာရော ဝဿိကေ မာသေ နိဗဒ္ဓဝါသံ ဥပဂတော, န တထာ ဘဂဝတ။ ဘဂဝတ ဟိ တံယေဝ ရတ္တိံ တဿ အတ္ထကာမတာယ တတ္ထ ဝါသံ ဥပဂတော။ တသ္မာ "ဧကရတ္တိဝါသော"တိ အာဟ။ **ဝိဝဋာ**တိ အပနီတစ္ဆဒနာ။ **ကုဋီ**တိ အတ္တဘာဝေါ။ အတ္တဘာဝေ ဟိ တံ တံ အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ကာယောတိပိ ဂုဟာတိပိ ဒေဟောတိပိ သန္ဒေဟောတိပိ နာဝါတိပိ ရထောတိပိ ဝဏောတိပိ ခန္ဓောတိပိ ဝမ္မိကောတိပိ ကုဋီတိပိ ကုဋိကာတိပိ ဝုစ္စတိ။ က္လမ ပန ကဋ္ဌာဒီနိ ပဋိစ္စ ဂေဟနာမိကာ ကုဋိ ဝိယ အဋ္ဌိအာဒီနိ ပဋိစ္စ သင်္ချံ ဂတတ္တာ "ကုဋီ"တိ ဝုတ္တော။ ယထာဟ –

"သေယျထာပိ, အာဝုသော, ကဋ္ဌဉ္စ ပဋိစ္စ, ဝလ္လိဉ္စ ပဋိစ္စ, မတ္တိကဉ္စ ပဋိစ္စ, တိဏဉ္စ ပဋိစ္စ, အာကာသော ပရိဝါရိတော အဂါရံတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ; ဇဝမေဝ ခော, အာဝုသော, အဋ္ဌိဉ္စ ပဋိစ္စ, နှာရုဉ္စ ပဋိစ္စ, မံသဉ္စ ပဋိစ္စ, စမ္မဉ္စ ပဋိစ္စ, အာကာသော ပရိဝါရိတော ရူပန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီ"တိ (မ. နိ. ၁.၃၀၆)။

စိတ္တမက္ကဋဿ နိဝါသတော တ ကုဋိ။ ယထာဟ –

“အင်္ဂိကင်္ကလကုဋ္ဌိ စေ သာ၊ မက္ကဋ္ဌာဝသထော ဣတိ။
မက္ကဋ္ဌော ပဍ္ဍုဒ္ဒတရာယ၊ ကုဋ္ဌိကာယ ပသက္ကိယ။
ဒ္ဒတရေန အနုပရိယာတိ၊ ဃဋ္ဋယန္တော ပုနပ္ပုန”န္တိ။ (ထေရက. ၁၂၅)။

သာ ကုဋ္ဌိ ယေန တဏှာဟာမာနဒိဋ္ဌိဆဒနေန သတ္တာနံ ဆန္နတ္တာ ပုနပ္ပုနံ ရာဂါဒိကိလေသဝဿံ အတိဝဿတိ။ ယထာဟ –

“ဆန္နမတိဝဿတိ၊ ဝိဝဋံ နာတိဝဿတိ။
တသ္မာ ဆန္နံ ဝိဝရေထ၊ ဧဝံ တံ နာတိဝဿတီ”တိ။ (ဥဒာ. ၄၅; ထေရက. ၄၄၇; ပရိ. ၃၃၉)။

အယံ ကထာ ဒ္ဒဝီသု ဌာနေသု ဝုတ္တာ ခန္ဓကေ ထေရကထာယဉ္စ။ ခန္ဓကေ ဟိ “ယော အာပတ္တိံ ပဋိစ္ဆာဒေတိ, တဿ ကိလေသာ စ ပုနပ္ပုနံ အာပတ္တိယော စ အတိဝဿန္တိ, ယော ပန န ပဋိစ္ဆာဒေတိ, တဿ နာတိဝဿန္တီ”တိ ဣမံ အတ္ထံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တာ။ ထေရကထာယံ “ယဿ ရာဂါဒိစ္ဆဒနံ အတ္ထိ, တဿ ပုန ဣဋ္ဌာရမ္မဏာဒီသု ရာဂါဒိသမ္ဘဝတော ဆန္နမတိဝဿတိ ။ ယော တ ဥပ္ပန္နေ ကိလေသေ အဓိဝာသေတိ, တဿေဝံ အဓိဝာသိတကိလေသစ္ဆဒနစ္ဆန္နာ အတ္တဘာဝကုဋ္ဌိ ပုနပ္ပုနံ ကိလေသဝဿံ အတိဝဿတိ။ ယဿ ပန အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဝါတေန ကိလေသစ္ဆဒနဿ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာ ဝိဝဋ္ဋာ, တဿ နာတိဝဿတီ”တိ။ အယမတ္ထော ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ ဘဂဝတာ ဟိ ယထာဝုတ္တံ ဆဒနံ ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ဝိဒ္ဓံသိတံ, တသ္မာ “ဝိဝဋာ ကုဋ္ဌိ”တိ အာဟ။ **နိဗ္ဗုတော** တိ ဥပသန္တော။ **ဂိနီ**တိ အဂ္ဂိ။ ယေန ဟိ ကောဒသဝိဓေန အဂ္ဂိနာ သဗ္ဗမိဒံ အာဒိတ္တံ။ ယထာဟ – “အာဒိတ္တံ ရာဂဂ္ဂိနာ”တိ ဝိတ္ထာရော။ သော အဂ္ဂိ ဘဂဝတော ဗောဓိမူလေယေဝ အရိယမဂ္ဂသလိလသေကေန နိဗ္ဗုတော, တသ္မာ “နိဗ္ဗုတော ဂိနီ”တိ အာဟ။

ဧဝံ ဝဒန္တော စ ဓနိယံ အတုဋ္ဌဗ္ဗေန တုဿမာနံ အညာပဒေသေနေဝ ပရိဘာသတိ, ဩဝဒတိ, အနုသာသတိ။ ကထံ? “အက္ကောဓနော”တိ ဟိ ဝဒမာနော, ဓနိယ, တွံ “ပက္ကောဒနောဟမသ္မိ”တိ တုဋ္ဌော, ဩဒနပါကော စ ယာဝဇီဝံ ဓနပရိက္ခယေန ကတ္တဗ္ဗော, ဓနပရိက္ခယော စ အာရက္ခာဒိဒုက္ခပဒဋ္ဌာနော, ဧဝံ သန္တေ ဒုက္ခေနေဝ တုဋ္ဌော ဟောသိ။ အဟံ ပန “အက္ကောဓနောဟမသ္မိ”တိ တုဿန္တော သန္ဒိဋ္ဌိကသမ္ပရာယိကဒုက္ခာဘာဝေန တုဋ္ဌော ဟောမီတိ ဒီပေတိ။ “ဝိဂတခိလော”တိ ဝဒမာနော တွံ “ဒုဒ္ဓခီရောဟမသ္မိ”တိ တုဿန္တော အကတကိစ္စောဝ “ကတကိစ္စောဟမသ္မိ”တိ မန္တွာ တုဋ္ဌော, အဟံ ပန “ဝိဂတခိလောဟမသ္မိ”တိ တုဿန္တော ကတကိစ္စောဝ တုဋ္ဌော ဟောမီတိ ဒီပေတိ။ “အနုတီရေ မဟိယေကရတ္တိဝါသော”တိ ဝဒမာနော တွံ အနုတီရေ မဟိယာ သမာနဝါသောတိ တုဿန္တော စတုမာသနိဗဒ္ဓဝါသေန တုဋ္ဌော။ နိဗဒ္ဓဝါသော စ အာဝါသသင်္ဂေန ဟောတိ, သော စ ဒုက္ခော, ဧဝံ သန္တေ ဒုက္ခေနေဝ တုဋ္ဌော ဟောသိ။ အဟံ ပန ဧကရတ္တိဝါသောတိ တုဿန္တော အနိဗဒ္ဓဝါသေန တုဋ္ဌော, အနိဗဒ္ဓဝါသော စ အာဝါသသင်္ဂါဘာဝေန ဟောတိ, အာဝါသသင်္ဂါဘာဝေါ စ သုခောတိ သုခေနေဝ တုဋ္ဌော ဟောမီတိ ဒီပေတိ။

“ဝိဝဋာ ကုဋ္ဌိ”တိ ဝဒမာနော တွံ ဆန္နာ ကုဋ္ဌီတိ တုဿန္တော ဆန္နဂေဟတာယ တုဋ္ဌော, ဂေဟေ စ တေ ဆန္နေပိ အတ္တဘာဝကုဋ္ဌိကံ ကိလေသဝဿံ အတိဝဿတိ, ယေန သဉ္စိန္တေဟိ စတူဟိ မဟောဃေဟိ ဝုယှမာနော အနယဗျသနံ ဟာပုဏေယျာသိ, ဧဝံ သန္တေ အတုဋ္ဌဗ္ဗေနေဝ တုဋ္ဌော ဟောသိ။ အဟံ ပန “ဝိဝဋာ ကုဋ္ဌိ”တိ တုဿန္တော အတ္တဘာဝကုဋ္ဌိယာ ကိလေသစ္ဆဒနာဘာဝေန တုဋ္ဌော။ ဧဝဉ္စ မေ ဝိဝဋာယ ကုဋ္ဌိယာ န တံ ကိလေသဝဿံ အတိဝဿတိ, ယေန သဉ္စိန္တေဟိ စတူဟိ မဟောဃေဟိ ဝုယှမာနော အနယဗျသနံ ဟာပုဏေယျံ, ဧဝံ သန္တေ တုဋ္ဌဗ္ဗေနေဝ တုဋ္ဌော ဟောမီတိ ဒီပေတိ။ “နိဗ္ဗုတော ဂိနီ”တိ ဝဒမာနော တွံ အာဟိတော ဂိနီတိ တုဿန္တော အကတူပဒ္ဒဝနိဝါရဏောဝ ကတူပဒ္ဒဝနိဝါရဏောသ္မီတိ မန္တွာ တုဋ္ဌော။ အဟံ ပန နိဗ္ဗုတော ဂိနီတိ တုဿန္တော ကောဒသဂ္ဂိပရိဠာဟာဘာဝတော ကတူပဒ္ဒဝနိဝါရဏတာယေဝ တုဋ္ဌောတိ ဒီပေတိ။ “အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ”တိ ဝဒမာနော ဧဝံ ဝိဂတဒုက္ခာနံ အနုပ္ပတ္တသုခာနံ ကတသဗ္ဗကိစ္စာနံ အမှာဒိသာနံ ဧတံ ဝစနံ သောဘတိ, အထ စေ ပတ္ထယသိ, ပဝဿ ဒေဝ, န နော တယိ ဝဿန္တေ ဝါ အဝဿန္တေ ဝါ ဝုဒ္ဓိ ဝါ ဟာနိ ဝါ အတ္ထိ, တွံ ပန ကသ္မာ ဧဝံ ဝဒသီတိ ဒီပေတိ။ တသ္မာ ယံ ဝုတ္တံ “ဧဝံ ဝဒန္တော စ ဓနိယ အတုဋ္ဌဗ္ဗေနေဝ တုဿမာနံ အညာပဒေသေနေဝ ပရိဘာသတိ ဩဝဒတိ, အနုသာသတီ”တိ, တံ သမ္မဒေဝ ဝုတ္တန္တိ။

၂၀. ဧဝမိမံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ ကထံ သုတွာပိ ခနိယော ကေဟ “ကော အယံ ကထံ ဘာသတီ”တိ အဝတွာ တေန သုဘာသိတေန ပရိတုဋ္ဌော ပုနပိ တထာရူပံ သောတုကာမော အပရမ္ပိ ကထမာဟ **“အန္ဓကမကသာ”**တိ။ တတ္ထ **အန္ဓကာ**တိ ကာဠမက္ခိကာနံ အဓိဝစနံ, ပိင်္ဂလမက္ခိကာနန္တိပိ ဧကေ။ **မကသာ**တိ မကသာယေဝ။ **န ဝိဇ္ဇရေ** တိ နတ္ထိ။ **ကစ္ဆေ** တိ ဒွေဝ ကစ္ဆာ – နဒီကစ္ဆော စ ပဗ္ဗတကစ္ဆော စ။ ဣဓ နဒီကစ္ဆော။ **ရူဠှတိဏေ**တိ သဉ္ဇာတတိဏေ။ **စရန္တိ** တိ ဘတ္တကိစ္စံ ကရောန္တိ။ **ဝုဋ္ဌိမိ** တိ တတဝုဋ္ဌိအာဒိကာ အနေကာ ဝုဋ္ဌိယော, တာ အာဠဝကသုတ္တေ ပကာသယိဿာမ။ ဣဓ ပန ဝဿဝုဋ္ဌိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **သဟေယျုံ** န္တိ ခမေယျုံ။ သေသံ ဟာကဋမေဝ။ ဧတ္ထ ခနိယော ယေ အန္ဓကမကသာ သန္နိပတိတွာ ရုဓိရေ ပိဝန္တာ မုဟုတ္တေနေဝ ကတေ အနယဗျသနံ ပာပေန္တိ, တသ္မာ ဝုဋ္ဌိတမတ္တေယေဝ တေ ကေဟလကာ ပံသုနာ စ သာခာဟိ စ မာရေန္တိ, တေသံ အဘာဝေန ဂုန္နံ ခေမတံ, ကစ္ဆေ ရူဠှတိဏစရဏေန အဒ္ဓါနဂမနပရိဿမာဘာဝံ ဝတွာ ခုအကိလမထာဘာဝဉ္စ ဒီပေန္တော “ယထာ အညေသံ ကတေ အန္ဓကမကသသမ္ဖဿေဟိ ဒိဿမာနာ အဒ္ဓါနဂမနေန ကိလန္တာ ခုအာယ မိလာယမာနာ ဧကဝုဋ္ဌိနိပာတမ္ပိ န သဟေယျုံ, န မေ တထာ ကတေ, မယှံ ပန ကတေ ဝုတ္တပ္ပကာရာဘာဝတ ဒွိက္ခတ္တုံ တ တိက္ခတ္တုံ တ ဝုဋ္ဌိမ္ပိ သဟေယျု”န္တိ ဒီပေတိ။

၂၁. တတော ဘဂဝါ ယသ္မာ ခနိယော အန္တရဒီပေ ဝသန္တော ဘယံ ဒိသွာ, ကုလ္လံ ဗန္ဓိတွာ, မဟာမဟိံ တရိတွာ, တံ ကစ္ဆံ အာဂမ္မ “အဟံ သုဋ္ဌု အာဂတော, နိဗ္ဘယေဝ ဌာနေ ဌိတော”တိ မညမာနော ဧဝမာဟ, သဘာယေ ဧဝ စ သော ဌာနေ ဌိတော, တသ္မာ တဿ အာဂမနဋ္ဌာနာ အတ္တနော အာဂမနဋ္ဌာနံ ဥတ္တရိတရဉ္စ ပဏီတတရဉ္စ ဝဏ္ဏေန္တော **“ဗဒ္ဓါသိ ဘိသီ”** တိ ဣမံ ကထမဘာသိ, အတ္ထသဘာဂံ နော ဗျဉ္ဇနသဘာဂံ။

တတ္ထ **ဘိသီ**တိ ပတ္ထရိတွာ ပုထုလံ ကတွာ ဗဒ္ဓကုလ္လော ဝုစ္စတိ လောကေ။ အရိယဿ ပန ဓမ္မဝိနယေ အရိယမဂ္ဂဿေတံ အဓိဝစနံ။ အရိယမဂ္ဂေ ဟိ –

> “မဂ္ဂေ ပဇ္ဇော ပထော ပန္ထော၊ အဉ္ဇသံ ဝဋုမာယနံ။
> နာဝါ ဥတ္တရသေတု စ၊ ကုလ္လော စ ဘိသိ သင်္ကမော”။ (စူဠနိ. ဟာရာယနတ္ထုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၁)။
>
> “အဒ္ဓါနံ ပဘာဝေ စေဝ၊ တတ္ထ တတ္ထ ပကာသိတော”။

ဣမာယပိ ကထာယ ဘဂဝါ ပုရိမနယေနေဝ တံ ဩဝဒန္တော ဣမံ အတ္ထံ အာဟာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော – ခနိယ, တွံ ကုလ္လံ ဗန္ဓိတွာ, မဟိံ တရိတွာ, ဣမံ ဌာနမာဂတော, ပုနပိ စ တေ ကုလ္လော ဗန္ဓိတဗ္ဗော ဧဝ ဘဝိဿတိ, နဒီ စ တရိတဗ္ဗာ, န စေတံ ဌာနံ ခေမံ။ မယာ ပန ဧကစိတ္တေ မဂ္ဂင်္ဂါနိ သမောဓာနေတွာ ဉာဏဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓါ အဟောသိ ဘိသိ။ သာ စ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မပရိပုဏ္ဏတာယ ဧကရသဘာဝူပဂတတ္တာ အညမညံ အနတိဝတ္တနေန ပုန ဗန္ဓိတဗ္ဗပ္ပယောဇနာဘာဝေန ဒေဝမနုဿေဟိ ကေနစိ မောစေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ စ သုသင်္ခတာ။ တာယ စမှိ **တိဏ္ဏော,** ပုဗ္ဗေ ပတ္ထိတံ တီရပ္ပဒေသံ ဂတော။ ဂစ္ဆန္တောပိ စ န သောတာပန္နာဒယော ဝိယ ကဉ္စိဒေဝ ပဒေသံ ဂတော။ အထ ခေါ **ဟာရဂတော** သဗ္ဗာသဝက္ခယံ သဗ္ဗဓမ္မဟာရံ ပရမံ ခေမံ နိဗ္ဗာနံ ဂတော, **တိဏ္ဏော** တိ တ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော, **ဟာရဂတော**တိ အရဟတ္တံ ပတ္တော ။ ကိံ ဝိနေယျ ဟာရဂတောတိ စေ? **ဝိနေယျ ဩဃံ,** ကာမောဃာဒိစတုဗ္ဗိဓံ ဩဃံ တရိတွာ အတိက္ကမ္မ တံ ဟာရံ ဂတောတိ။ ဣဒါနိ စ ပန မေ ပုန တရိတဗ္ဗာဘာဝတော **အတ္ထော ဘိသိယာ န ဝိဇ္ဇတိ,** တသ္မာ မမေဝ ယုတ္တံ ဝတ္တုံ “အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ”တိ။

၂၂. တမ္ပိ သုတွာ ခနိယော ပုရိမနယေနေဝ **“ကောပီ မမ အဿဝါ”** တိ ဣမံ ကထံ အဘာသိ။ တတ္ထ **ကောပီ**တိ ဘရိယံ နိဒ္ဒိသတိ။ **အဿဝါ** တိ ဝစနကရာ ကိံကာရပဋိဿာဝိနီ။ **အလောလာ**တိ မာတုကာမော ဟိ ပဉ္စဟိ လောလတာဟိ လောလော ဟောတိ – အာဟာရလောလတာယ, အလင်္ကာရလောလတာယ, ပရပုရိသလောလတာယ, ခနလောလတာယ, ပါဒလောလတာယ။ တထာ ဟိ မာတုကာမော ဘတ္တပူဝသုရာဒိဘေဒေ အာဟာရေ လောလတာယ အန္တမသော ပါရိတသိက ဘတ္တမ္ပိ ဘုဉ္ဇတိ, ဟတ္ထောတာပကမ္ပိ ခါဒတိ, ဒိဂုဏံ ခနမနုပ္ပဒတွာပိ သုရံ ပိဝတိ။ အလင်္ကာရလောလတာယ အညံ အလင်္ကာရံ အလဘမာနာ အန္တမသော ဥဒကတေလကေနာပိ ကေသေ ဩသဏ္ဌေတွာ မုခံ ပရိမဇ္ဇတိ။ ပရပုရိသလောလတာယ အန္တမသော ပုတ္တေနာပိ တာဒိသေ ပဒေသေ ပက္ကောသိယမာနာ ပဌမံ အသဒ္ဓမ္မဝသေန စိန္တေတိ။ ခနလောလတာယ “ဟံသရာဇံ ဂဟေတွာန သုဝဏ္ဏာ ပရိဟာယထ”။ ပါဒလောလတာယ အာရာမာဒိဂမနသီလော ဟုတွာ

တ သဗ္ဗံ ခနံ ဝိနာသေတိ။ တတ္ထ ခနိယော ‘‘ကောပိ လောလတာ မယှံ ကေပိယာ နတ္ထီ’’တိ ဒဿေန္တော **အလော
လာ**တိ အာဟ။

ဒီဃရတ္တံ သံတသိယာ တိ ဒီဃကာလံ သဒ္ဓိံ ဝသမာနာ ကောမာရဘာဝတော ပဘုတိ ကေတော ဝမိုတာ။ တေန ပရ
ပုရိသေ န ဇာနာတီတိ ဒဿေတိ။ **မနာပ**တိ ဧဝံ ပရပုရိသေ အဇာနန္တီ မမေဝ မနံ အလ္လီယတီတိ ဒဿေတိ။ **တဿာ
န သုဏာမိ ကိဉ္စိ ဟပ**န္တိ ‘‘ဣတ္ထန္နာမေန နာမ သဒ္ဓိံ ဣမာယ ဟသိတံ တ လပိတံ တ’’တိ ဧဝံ တဿာ န သုဏာမိ,
ကဉ္စိ အတိစာရဒေါသန္တိ ဒဿေတိ။

၂၃. အထ ဘဂဝတ ဧတေဟိ ဂုဏေဟိ ကေပိယာ တုဋ္ဌိ ခနိယံ ဩဝဒန္တော ပုရိမနယေနေဝ **‘‘စိတ္တံ မမ အဿဝ’’** န္
တိ ဣမံ ကထမဘာသိ, အတ္တသဘာဂံ, ဗ္ယဉ္ဇနသဘာဂဉ္စ။ တတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ ပဒာနိ။ အယံ ပန အဓိပ္ပာ
ယော – ခနိယ, တွံ ‘‘ကေပီ မမ အဿတ’’တိ တုဋ္ဌော, သာ ပန တေ အဿတ ဘဝေယျ တ န တ; ဒုဇ္ဇာနံ ပရစိတ္
တံ, ဝိသေသတော မာတုကမဿ။ မာတုကမဉ္ဟိ ကုစ္ဆိယာ ပရိဟရန္တာပိ ရက္ခိတုံ န သက္ကောန္တိ, ဧဝံ ဒုရက္ခစိတ္တ
တ္တာ ဧဝ န သက္ကာ တုမှာဒိသေဟိ ဣတ္ထိ အလောလာတိ တ သံတသိယာတိ တ မနာပတိ တ နိပ္ပာပတိ တ ဇာနိ
တုံ။ မယှံ ပန စိတ္တံ အဿဝံ ဩတဒပဋိကရံ မမ ဝသေ ဝတ္တတိ, နာဟံ တဿ ဝသေ ဝတ္တာမိ။ သော စဿ အ
ဿဝဘာဝေ ယမကပာဋိဟာရိယေ ဆန္နံ ဝဏ္ဏာနံ အဂ္ဂိဓာရာသု စ ဥဒကဓာရာသု စ ပဝတ္တမာနာသု သဗ္ဗဇနဿ ပာ
ကဋော အဟောသိ။ အဂ္ဂိနိမ္မာနေ ဟိ တေဇောကသိဏံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဥဒကနိမ္မာနေ အာပောကသိဏံ, နီလာဒိနိမ္မာနေ
နီလာဒိကသိဏာနိ။ ဗုဒ္ဓာနမ္ပိ ဟိ ဒွေ စိတ္တာနိ ဧကတော နပ္ပဝတ္တန္တိ, ဧကမေဝ ပန အဿဝဘာဝေန ဧဝံ ဝသဝတ္
တိ အဟောသိ။ တဉ္စ ခော ပန သဗ္ဗကိလေသဗန္ဓနာပဂမာ **ဝိမုတ္တံ,** ဝိမုတ္တတ္တာ တဒေဝ **အလောလံ,** န တဝ ကေပီ။ ဒီ
ပင်္ကရဗုဒ္ဓကာလတော စ ပဘုတိ အနသီလာဒီဟိ ဒီဃရတ္တံ ပရိဘာဝိတတ္တာ **သံတသိယံ,** န တဝ ကေပီ။ တဒေတံ အနုတ္
တရေန ဒမထေန ဒမိတတ္တာ **သုဒန္တံ,** သုဒန္တတ္တာ အတ္တနော ဝသေန ဆဒ္ဒွာရဝိသေဝနံ ပဟာယ မမေဝ အဓိပ္ပာယမ
နုဿ ဝသေနာနုဝတ္တနတော **မနာပံ,** န တဝ ကေပီ။

ဟပံ ပန မေ န ဝိဇ္ဇတီ တိ ဣမိနာ ပန ဘဂဝတ တဿ အတ္တနော စိတ္တဿ ဟပဘာဝံ ဒဿေတိ, ခနိယော ဝိယ
ကေပိယာ။ သော စဿ ဟပဘာဝတေ န ကေဝလံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေယေဝ, ကေူနတိံသ ဝဿာနိ သရာကဒိကာလေ အ
ကရမဓျေ ဝသန္တဿာပိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဒာပိ ဟိဿ အကရိယဘာဝတနုရူပံ ဝိညုပဋိကုဋ္ဌံ ကာယဒုစ္စရိတံ တ ဝစီဒုစ္
စရိတံ တ မနောဒုစ္စရိတံ တ န ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗံ။ တတော ပရံ မာရောပိ ဆဗ္ဗဿာနိ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓံ, ဧကံ ဝဿံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓ
န္တိ သတ္တ ဝဿာနိ တထာဂတံ အနုဗန္ဓိ ‘‘အပ္ပေဝ နာမ တလဂ္ဂနိတုဒနမတ္တမ္ပိဿ ဟာပသမာစာရံ ပဿေယျ’’န္
တိ။ သော အဒိသွာဝ တဝ နိဗ္ဗိန္နော ဣမံ ကထံ အဘာသိ –

> ‘‘သတ္တ ဝဿာနိ ဘဂဝန္တံ၊ အနုဗန္ဓိံ ပဒါပဒံ။
> ဩတာရံ နာဓိဂစ္ဆိဿံ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ သတီမတော’’တိ။ (သု. နိ. ၄၄၈)။

ဗုဒ္ဓကာလေပိ နံ ဥတ္တရမာဏဝေါ သတ္တ မာသာနိ အနုဗန္ဓိ အာဘိသမာစာရိကံ ဒဋ္ဌုကာမော။ သော ကိဉ္စိ ဝဇ္ဇံ အဒိသွ
တဝ ပရိသုဒ္ဓသမာစာရော ဘဂဝတတိ ဂတော။ စတ္တာရိ ဟိ တထာဂတဿ အရက္ခေယျာနိ။ ယထာဟ –

> ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿ အရက္ခေယျာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? ပရိသုဒ္ဓကာယသ
> မာစာရော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော, နတ္ထိ တထာဂတဿ ကာယဒုစ္စရိတံ, ယံ တထာဂတော ရက္ခေယျ ‘မာ
> မေ ဣဒံ ပရော အညာသီ’တိ, ပရိသုဒ္ဓဝစီသမာစာရော။ပေ။ ပရိသုဒ္ဓမနောသမာစာရော။ပေ။ ပရိသုဒ္ဓာဇီဝေါ, ဘိ
> က္ခဝေ, တထာဂတော, နတ္ထိ တထာဂတဿ မိစ္ဆာဇီဝေါ, ယံ တထာဂတော ရက္ခေယျ ‘မာ မေ ဣဒံ ပရော
> အညာသီ’’’တိ (အ. နိ. ၇.၅၈)။

ဧဝံ ယသ္မာ တထာဂတဿ စိတ္တဿ န ကေဝလံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ, ပုဗ္ဗေပိ ဟပံ နတ္ထိ ဧဝ, တသ္မာ အာဟ
– ‘‘ဟပံ ပန မေ န ဝိဇ္ဇတီ’’တိ။ တဿာဓိပ္ပာယော – မမေဝ စိတ္တဿ ဟပံ န သက္ကာ သုဏိတုံ, န တဝ ကေပိယာ။
တသ္မာ ယဒိ ဧတေဟိ ဂုဏေဟိ တုဋ္ဌေန ‘‘အထ စေ ပတ္တယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’တိ ဝတ္တဗ္ဗံ, မယာဝေတံ ဝတ္တဗ္ဗန္
တိ။

၂၄. တမ္ပိ သုတ္ဝာ ခနိယော တတုတ္တရိပိ သုဘာသိတရသာယနံ ပိဝိတုကာမော အတ္တနော ဘုဇိဿဘာဝံ ဒဿေန္
တော အာဟ **“အတ္တဝေတနဘတောဟမသ္မိ”** တိ။ တတ္ထ **အတ္တဝေတနဘတော**တိ အတ္တနိယေနေဝ ဃာသစ္ဆာဒနေန ဘ
တော, အတ္တနောယေဝ ကမ္မံ ကတ္ဝာ ဇီဝာမိ, န ပရဿ ဝေတနံ ဂဟေတွာ ပရဿ ကမ္မံ ကရောမီတိ ဒဿေတိ။ **ပုတ္ထ
တာ**တိ ခီတရော စ ပုတ္တာ စ, တေ သဗ္ဗေ ပုတ္တာတေ့ဝ ဧကေဇ္ဈံ ဝုစ္စန္တိ။ **သမာနိယာ**တိ သန္နိဟိတာ အဝိပ္ပဝုဋ္ဌာ။
အရောဂတိ နိရာဗာဓာ, သဗ္ဗေဝ ဥိရုဗာဟုဗလာတိ ဒဿေတိ။ **တေသံ န သုဏာမိ ကိဥ္စိ ဟပ** န္တိ တေသံ စောရာတိ တ
ပရအရိကာတိ တ ဒုဿီလာတိ တ ကိဥ္စိ ဟပံ န သုဏာမီတိ။

၂၅. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝတ ပုရိမနယေနေဝ ခနိယံ ဩဝဒန္တော က္ကမံ ကထံ အဘာသိ – **“နာဟံ ဘတကော”**တိ။ အတ္တ
ရာပိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ ပဒါနိ။ အယံ ပန အဓိပ္ပာယော – တ္ဝံ “ဘုဇိဿောဟမသ္မိ”တိ မန္တေ့တ တုဋ္ဌော, ပရမတ္ထ
တော စ အတ္တနော ကမ္မံ ကရိတ္ဝာ ဇီဝန္တောပိ အသော တေသိ တဏှာဟာအသတ္တာ, ဘတကတအာ စ န ပရိမုစ္စသိ။ ဝုတ္တ
တဥ္ဇေဟတံ “ဦနော လောကော အတိတ္တော တဏှာဟာအသော”တိ (မ. နိ. ၂.၃၀၅)။ ပရမတ္ထတော ပန နာဟံ ဘတကော
သ္မိ ကဿစိ။ အဟဥ္ဟိ ကဿစိ ပရဿ တ အတ္တနော တ ဘတကော န ဟောမိ။ ကိံ ကာရဏာ? ယသ္မာ **နိဗ္ဗိဋ္ဌေန
စရာမိ သဗ္ဗလောကေ**။ အဟဥ္ဟိ ဒီပင်္ကရပာဒမူလတော ယာဝ ဗောဓိ, တာဝ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ဘတကော အဟောသိံ။
သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော ပန နိဗ္ဗိဋ္ဌော နိဗ္ဗိသော ရာဇဘတော ဝိယ။ တေနေဝ နိဗ္ဗိဋ္ဌေန သဗ္ဗညုဘာဝေန လောကုတ္တရသ
မာဓိသုခေန စ ဇီဝာမိ။ တဿ မေ က္ကအနိ ဥတ္တရိကရဏီယဿ ကတပရိစယဿ တ အဘာဝတော အပ္ပဟီနပဋိသန္ဓိ
ကာနံ တာဒိသာနံ ဝိယ ပတ္တဗ္ဗော ကောစိ **အတ္ထော ဘတိယာ န ဝိဇ္ဇတိ** ။ “ဘဋိယာ”တိပိ ပာဌော။ တသ္မာ ယဒိ ဘုဇိ
ဿတာယ တုဋ္ဌေန “အထ စေ ပတ္ထယသိ ပဝဿ ဒေဝ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ, မယာဝေတံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ။

၂၆. တမ္ပိ သုတ္ဝာ ခနိယော အတိတ္တော ဝ သုဘာသိတာမတေန အတ္တနော ပဉ္စပ္ပကာရကေမဏ္ဍလပရိပုဏ္ဏဘာ
ဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **“အတ္ထိ ဝသာ”** တိ။ တတ္ထ **ဝသာ**တိ အဒမိတဝုမုဝစ္ဆကာ။ **ဓေနုပ**တိ ဓေနုံ ပိဝန္တာ တရုဏ
ဝစ္ဆကာ, ခီရအယိကာ တ ကတော။ **ကေဓရဏိယော**တိ ဂဗ္ဘိနိယော။ **ပဝေဏိယော**တိ ဝယပ္ပတ္တာ ဗလီဗဒ္ဒေဟိ သဒ္ဓိံ မေ
ထုနပတ္ထနကကတော။ **ဥသဘောပိ ဂဝမ္ပတီ** တိ ယော ကေဟလကေဟိ ဟတော ဧဝ နှာပေတ္ဝာ, ဘောဇေတ္ဝာ, ပဉ္စင်
ဂုလံ ဒတ္ဝာ, မာလံ ဗန္ဓိတ္ဝာ – “ဇေဟိ, တာတ, ကတေ ကေစရံ ဟပေတွာ ရက္ခိတ္ဝာ အာနေဟီ”တိ ပေသီယတိ, ဧဝံ ပေ
သိတော စ တာ ကတေ အကေစရံ ပရိဟရိတ္ဝာ, ကေစရေ စာရေတ္ဝာ, သီဟဗျဂ္ဃာဒိဘယာ ပရိတ္တာယိတ္ဝာ အာနေ
တိ, တထာရူပေ ဥသဘောပိ ဂဝမ္ပတိ က္ကခ မယ္ဟံ ကေမဏ္ဍလေ အတ္ထီတိ ဒဿေသိ။

၂၇. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝတ တထေဝ ခနိယံ ဩဝဒန္တော က္ကမံ ပစ္စနီကကထံ အာဟ **“နတ္ထိ ဝသာ”**တိ။ တ္တေ စေသ
အဓိပ္ပာယော – က္ကခ အမှာကံ သာသနေ အဒမိတဋ္ဌေန ဝုမုဋ္ဌေန စ ဝသာသင်္ခာတာ ပရိယုဋ္ဌာနာ တ, တရုဏဝစ္ဆ
ကေ သန္ဓာယ ဝသာနံ မူလဋ္ဌေန ခီရအယိနိယော သန္ဓာယ ပဂ္ဃရဏဋ္ဌေန ဓေနုပသင်္ခာတာ အနုသယာ တ, ပဋိသန္ဓိဂဗ္
ဘဓာရဏဋ္ဌေန ကေဓရဏိသင်္ခာတာ ပုညာပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခာရစေတနာ တ, သံယောဂပတ္ထနဋ္ဌေန ပဝေဏိသင်္ခါ
တာ ပတ္ထနာ တဏှာ တ, အာဓိပစ္စဋ္ဌေန ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန သေဋ္ဌဋ္ဌေန စ ဂဝမ္ပတိဥသဘသင်္ခာတံ အဘိသင်္ခါရဝိ
ညာဏံ တ နတ္ထိ, သ္ဝတဟံ က္ကမာယ သဗ္ဗယောဂက္ခေမဘူတာယ နတ္ထိတာယ တုဋ္ဌော။ တ္ဝံ ပန သောကာဒိဝတ္ထုဘူတာယ အ
တ္ထိတာယ တုဋ္ဌော ။ တသ္မာ သဗ္ဗယောဂက္ခေမတာယ တုဋ္ဌဿ မမေဝေတံ ယုတ္တံ ဝတ္တုံ “အထ စေ ပတ္ထယသိ
ပဝဿ ဒေဝ”တိ။

၂၈. တမ္ပိ သုတ္ဝာ ခနိယော တတုတ္တရိပိ သုဘာသိတံ အမတရသံ အဓိဂန္တုကာမော အတ္တနော ကေဂဏဿ ခိလ
ဗန္ဓနသမ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ခိလာ နိခာတာ”**တိ။ တတ္ထ **ခိလာ**တိ ဂုန္နံ ဗန္ဓနတ္ထမ္ဘာ။ **နိခာတာ**တိ အာ
ကောဋေတွာ ဘူမိယံ ပဝေသိတာ ခုဒ္ဒကာ မဟန္တာ ခဏိတ္ဝာ ဌပိတာ။ **အသမ္ပဝေဓီ** တိ အကမ္ပကာ။ **အာမာ**တိ ဝစ္ဆ
ကာနံ ဗန္ဓနတ္ထာယ ကတာ ဂန္ထိတပာသယုတ္တာ ရဇ္ဇုဗန္ဓနဝိသေသာ။ **မုဉ္စမယာ** တိ မုဉ္စတိဏမယာ။ **နဝ**တိ အစိရ
ကတာ။ **သုသဏ္ဌာနာ** တိ သုဋ္ဌု သဏ္ဌာနာ, သုဝဋ္ဋိတသဏ္ဌာနာ တ။ **န ဟိ သက္ခိန္တိ** တိ နေဝ သက္ခိဿန္တိ။ **ဓေနုပ
ပိ ဆေတ္တုန္တိ** တရုဏဝစ္ဆကာပိ ဆိန္ဒိတုံ။

၂၉. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝတ ခနိယဿ က္ကန္ဒိယ-ပရိပာကကာလံ ဥတ္ဝာ ပုရိမနယေနေဝ တံ ဩဝဒန္တော က္ကမံ စတုသ
စ္စဒီပိကံ ကထံ အဘာသိ **“ဥသဘောရိဝ ဆေတ္ဝာ”**တိ။ တတ္ထ **ဥသဘော**တိ ကေပိတာ ကေပရိဏာယကော ကေယူထ

ပတိ ဗလီဗဒ္ဒော။ ကေစိ ပန ဘဏန္တိ "ဂဝသတဇေဋ္ဌော ဥသဘော, သဟဿဇေဋ္ဌော ဝသဘော, သတသဟဿဇေ ဋ္ဌော နိသဘော"တိ။ အပရေ "ဧကဂါမခေတ္တေ ဇေဋ္ဌော ဥသဘော, ဒွီသု ဇေဋ္ဌော ဝသဘော, သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟ တော နိသဘော"တိ။ သဗ္ဗေပေတေ ပပဉ္စာ, အပိစ ခော ပန ဥသဘောတိ တ ဝသဘောတိ တ နိသဘောတိ တ သဗ္ဗေပေ တေ အပ္ပဋိသမဋ္ဌေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာဟ – "နိသဘော ဝတ ဘော သမဏော ဂေါတမော"တိ (သံ. နိ. ၁.၃၈)။ ရ-ကာ ရော ပဒသန္ဓိကရော။ **ဗန္ဓနာနိ** တိ ရဇ္ဇုဗန္ဓနာနိ ကိလေသဗန္ဓနာနိ စ။ **နာဂေါ**ဝ ဟတ္ထီ။ **ပူတိလတ**န္တိ ဂဠောစီလတံ။ ယထာ ဟိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောပိ ကာယော ပူတိကာယော, ဝဿသတိကောပိ သုနခေါ ကုက္ကုရော, တဒဟုဇာတောပိ သိင်္ဂါ လော "ဇရသိင်္ဂါလော"တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ အဘိနဝါပိ ဂဠောစီလတာ အသာရကတ္တေန "ပူတိလတာ"တိ ဝုစ္စတိ။ **အလယိ တွာ**တိ ဆိန္ဒိတွာ။ ဂဗ္ဘဉ္စ သေယျဉ္စ **ဂဗ္ဘသေယျံ**။ တတ္ထ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟဏေန ဇလာဗုဇယောနိ, သေယျဂ္ဂဟ ဏေန အဝသေသာ။ ဂဗ္ဘသေယျမုခေန ဝာ သဗ္ဗာပိ တာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသမေတ္ထ ပဒတ္ထတော ဥတ္တာနမေဝ။

အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ဓနိယ, တွံ ဗန္ဓနေန တုဋ္ဌော, အဟံ ပန ဗန္ဓနေန အဋ္ဋီယန္တော ထာမဝီရိယူပေ တော မဟာဥသဘောရိဝ ဗန္ဓနာနိ ပဉ္စုဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ စတုတ္ထအရိယမဂ္ဂထာမဝီရိယေန ဆေတွာ, နာဂေါ ပူ တိလတံဝ ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယသံယောဇနဗန္ဓနာနိ ဟေဋ္ဌာမဂ္ဂတ္တယထာမဝီရိယေန အလယိတွာ, အထ တ ဥသဘောရိ ဝ ဗန္ဓနာနိ အနုသယေ နာဂေါ ပူတိလတံဝ ပရိယုဋ္ဌာနာနိ ဆေတွာ အလယိတွာဝ ဌိတော။ တသ္မာ န ပုန ဂဗ္ဘသေယျ ံ ဥပေဿံ။ သောဟံ ဇာတိဒုက္ခဝတ္ထုကေဟိ သဗ္ဗဒုက္ခေဟိ ပရိမုတ္တော သောဘာမိ – "အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ"တိ ဝဒမာနော။ တသ္မာ သစေ တွံဝမ္ပိ အဟံ ဝိယ ဝတ္တုမိစ္ဆသိ, ဆိန္ဒ တာနိ ဗန္ဓနာနီတိ။ ဧတ္ထ စ ဗန္ဓနာနိ သမုဒယသစ္စံ, ဂဗ္ဘသေယျာ ဒုက္ခသစ္စံ, "န ဥပေဿ"န္တိ ဧတ္ထ အနုပဂမော အနုပာဒိသေသဝသေန, "ဆေတွာ အလယိတွာ"တိ ဧတ္ထ ဆေဒော ပဒာလနဉ္စ သဥပါဒိသေသဝသေန နိရောဓသစ္စံ, ယေန ဆိန္ဒတိ ပဒာလေတိ စ, တံ မဂ္ဂ ဂသစ္စန္တိ။

ဧဝမေတံ စတုသစ္စဒီပိကံ ဂါထံ သုတွာ ဂါထာပရိယောသာနေ ဓနိယော စ ပဇာပတိ စဿ ဒွေ စ ဓီတရောတိ စတ္တာရော ဇနာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ အထ ဓနိယော အဝေစ္စပ္ပသာဒယောဂေန တထာဂတေ မူလဇာတာယ ပတိဋ္ဌိတာယ သဒ္ဓါယ ပညာစက္ခုနာ ဘဂဝတော ဓမ္မကာယံ ဒိသွာ ဓမ္မတာယ စောဒိတဟဒယော စိန္တေသိ – "ဗန္ဓနာနိ ဆိန္ဒိံ, ဂဗ္ဘသေယျော စ မေ နတ္ထီ"တိ အဝီစိံ ပရိယန္တံ ကတွာ ယာဝ ဘဝဂ္ဂါ ကော အညော ဧဝံ သီဟနာဒံ နဒိဿ သတိ အညတြ ဘဂဝတာ, အာဂတော နု ခေါ မေ သတ္ထာတိ။ တတော ဘဂဝါ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိဇာလဝိစိတ္တံ သုဝဏ္ဏ ရသသေကပိဉ္ဇရံ ဝိယ သရီရာဘံ ဓနိယဿ နိဝေသနေ မုဉ္စိ "ပဿ အနိ ယထာသုခ"န္တိ။

၃၀. အထ ဓနိယော အန္တော ပဝိဋ္ဌစန္ဒိမသူရိယံ ဝိယ သမန္တာ ပဇ္ဇလိတပဒီပသဟဿသမုဇ္ဇလိတမိဝ စ နိဝေ သနံ ဒိသွာ "အာဂတော ဘဂဝါ"တိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေသိ။ တသ္မိံယေဝ စ သမယေ မေဃောပိ ပာဝဿိ။ တေနာဟု သင်္ဂီ တိကာရာ **"နိန္နဉ္စ ထလဉ္စ ပူရယန္တော"** တိ။ တတ္ထ **နိန္န** န္တိ ပလ္လလံ။ **ထလ**န္တိ ဥက္ကူလံ။ ဧဝမေတံ ဥက္ကူလဝိ ကူလံ သဗ္ဗမ္ပိ သမံ ကတွာ ပူရယန္တော မဟာမေဃော ပာဝဿိ, ဝဿိတုံ အာရဘီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တာဝဒေဝ** တိ ယံ ခဏံ ဘဂဝါ သရီရာဘံ မုဉ္စိ, ဓနိယော စ "သတ္ထာ မေ အာဂတော"တိ သဒ္ဓါမယံ စိတ္တာဘံ မုဉ္စိ, တံ ခဏံ ပာဝ ဿီတိ။ ကေစိ ပန "သူရိယုဂ္ဂမနမှိ တသ္မိံယေဝ ခဏေ"တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။

၃၁-၃၂. ဧဝံ တသ္မိံ ဓနိယဿ သဒ္ဓုပ္ပာဒတထာဂတောဘာသဖရဏသူရိယုဂ္ဂမနက္ခဏေ ဝဿတော ဒေဝဿ သဒ္ဒံ သုတွာ ဓနိယော ပီတိသောမနဿဇာတော ဣမမတ္ထံ အဘာသထ **"လာဘာ ဝတ နော အနပ္ပကာ"** တိ ဒွေ ဂ ထာ ဝတ္တဗ္ဗာ။

တတ္ထ ယသ္မာ ဓနိယော သပုတ္တဒါရော ဘဂဝတော အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓေန ဓမ္မကာယံ ဒိသွာ, လောကုတ္တရ စက္ခုနာ ရူပကာယံ ဒိသွာ, လောကိယစက္ခုနာ သဒ္ဓါပဋိလာဘံ လဘိ။ တသ္မာ အာဟ – "လာဘာ ဝတ နော အနပ္ပကာ, ယေ မယံ ဘဂဝန္တံ အဒ္ဒသာမာ"တိ။ တတ္ထ **ဝတ** ဣတိ ဝိမှယတ္ထေ နိပါတော။ **နော** ဣတိ အမှာကံ။ **အနပ္ပကာ** တိ ဝိပုလာ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။ **သရဏံ တံ ဥပေမာ**တိ ဧတ္ထ ပန ကိဉ္စာပိ မဂ္ဂပဋိဝေဓေနေဝဿ သိဒ္ဓံ သရဏဂမ နံ, တတ္ထ ပန နိစ္ဆယဂမနမေဝ ဂတော, ဣဒါနိ တစာယ အတ္တသန္နိယျာတနံ ကရောတိ။ မဂ္ဂဝသေန တ သန္နိယျာ

တနသရဏတံ အစလသရဏတံ ပတ္တော, တံ ပရေသံ တစာယ ဟာကဋ္ဍံ ကရောန္တော ပဏိဟတသရဏာဂမနံ ဂစ္ဆတိ။ **စက္ခုမာ**တိ ဘဂဝါ ပကတိဒိဗ္ဗပညာသမန္တဗုဒ္ဓစက္ခူဟိ ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ စက္ခုမာ။ တံ အာလပန္တော အာဟ – ''သရဏံ တံ ဥပေမ စက္ခုမာ''တိ။ **"သတ္ထာ နော ဟောဟိ တုဝံ မဟာမုနီ"** တိ ဣဒံ ပန ဝစနံ သိဿဘာဝူပဂမနေနာပိ သရဏာဂမနံ ပူရေတုံ ဘဏတိ, **ကေပိ စ အဟဉ္စ အဿုတ, ဗြဟ္မစရိယံ သုဂတေ စရာမသေ**တိ ဣဒံ သမာဒာနဝသေန။

တတ္ထ **ဗြဟ္မစရိယ** န္တိ မေထုနဝိရတိမဂ္ဂသမဏဓမ္မသာသနသဒါရသန္တောသာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ''ဗြဟ္မစာရီ''တိ ဧဝမာဒီသု (မ. နိ. ၁.၈၃) ဟိ မေထုနဝိရတိ ဗြဟ္မစရိယန္တိ ဝုစ္စတိ။ ''ဣဒံ ခေါ ပန မေ ပဉ္စသိခ, ဗြဟ္မစရိယံ ဧကန္တနိဗ္ဗိဒါယ''တိ ဧဝမာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၂၉) မဂ္ဂေါ။ ''အဘိဇာနာမိ ခေါ ပနာဟံ, သာရိပုတ္တ, စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတာ''တိ ဧဝမာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၅၅) သမဏဓမ္မော။ ''တယိဒံ ဗြဟ္မစရိယံ ဣဒ္ဓဉ္စေဝ ဖီတဉ္စ''တိ ဧဝမာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၁၇၄) သာသနံ။

> ''မယဉ္စ ဘရိယာ နာတိက္ကမာမ၊ အမှေ စ ဘရိယာ နာတိက္ကမန္တိ။
> အညတြ တာဟိ ဗြဟ္မစရိယံ စရာမ၊ တသ္မာ ဟိ အမှံ ဒဟရာ န မိယရေ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁၀.၉၇) –

ဧဝမာဒီသု သဒါရသန္တောသော။ ဣဓ ပန သမဏဓမ္မဗြဟ္မစရိယပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဥပရိမဂ္ဂဗြဟ္မစရိယမဓိပ္ပေတံ။ **သုဂတေ**တိ သုဂတဿ သန္တိကေ။ ဘဂဝါ ဟိ အနုတ္တရဝယမနုပဂမ္မ သုဋ္ဌု ဂတတ္တာ, သောဘဏေန စ အရိယမဂ္ဂဂမနေန သမန္နာဂတတ္တာ, သုန္ဒရဉ္စ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ ဌာနံ ဂတတ္တာ သုဂတောတိ ဝုစ္စတိ။ သမီပတ္ထေ စေတ္ထ ဘုမ္မဝစနံ, တသ္မာ သုဂတဿ သန္တိကေတိ အတ္ထော။ **စရာမသေ**တိ စရာမ။ ယဉ္ဟိ တံ သက္ကတေ စရာမသီတိ ဝုစ္စတိ, တံ ဣဓ စရာမသေတိ။ အဋ္ဌကထာစရိယာ ပန ''သေတိ နိပါတော''တိ ဘဏန္တိ။ တေနေဝ စေတ္ထ အာယာစနတ္ထံ သန္ဓာယ ''စရေမ သေ''တိပိ ပာဌံ ဝိကပ္ပေန္တိ။ ယံ ရုစ္စတိ, တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ခနိယော ဗြဟ္မစရိယစရဏာပဒေသေန ဘဂဝန္တံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇပယောဇနံ ဒီပေန္တော အာဟ **"ဇာတိမရဏဿ ပါရဂူ, ဒုက္ခဿန္တကရာ ဘဝါမသေ"** တိ။ **ဇာတိမရဏဿ ပါရံ** နာမ နိဗ္ဗာနံ, တံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဂစ္ဆာမ။ **ဒုက္ခဿာ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ။ **အန္တကရာ** တိ အဘာဝကရာ။ **ဘဝါမသေ**တိ ဘဝါမ, အထ ဝါ အဟော ဝတ မယံ ဘဝေယျာမာတိ။ ''စရာမသေ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဝတွာပိ စ ပုန ဥဘောပိ ကိရ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ''ပဗ္ဗာဇေထ နော ဘဂဝါ''တိ ဧဝံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိံသူတိ။

၃၃. အထ မာရော ပါပိမာ ဧဝံ တေ ဥဘောပိ ဝန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစန္တေ ဒိသွာ – ''ဣမေ မမ ဝိသယံ အတိက္ကမိတုကာမာ, ဟန္ဒ နေသံ အန္တရာယံ ကရောမီ''တိ အာဂန္တွာ ဃရာဝါသေ ဂုဏံ ဒဿေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ **"နန္ဒတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ"**တိ။ တတ္ထ **နန္ဒတီ** တိ တုဿတိ မောဒတိ။ **ပုတ္တေဟီ** တိ ပုတ္တေဟိပိ ဓီတရေဟိပိ, သဟာယောဂတ္ထေ, ကရဏတ္ထေ ဝါ ကရဏဝစနံ, ပုတ္တေဟိ သဟ နန္ဒတိ, ပုတ္တေဟိ ကရဏဘူတေဟိ နန္ဒတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပုတ္တိမာ** တိ ပုတ္တဝါ ပုဂ္ဂလော။ **ဣတီ**တိ ဧဝမာဟ။ **မာရော**တိ ဝသဝတ္တိဘူမိယံ အညတရော အာမရိကဒေဝပုတ္တော။ သော ဟိ သဋ္ဌာနာတိက္ကမိတုကာမံ ဇနံ ယံ သက္ကောတိ, တံ မာရေတိ။ ယံ န သက္ကောတိ, တဿပိ မရဏံ ဣစ္ဆတိ။ တေန ''မာရော''တိ ဝုစ္စတိ။ **ပါပိမာ**တိ လာမကပုဂ္ဂလော, ပါပသမာစာရော ဝါ။ သင်္ဂီတိကာရာနမေတံ ဝစနံ, သဗ္ဗဂါထာသု စ ဤဒိသာနိ။ ယထာ စ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ, ဂေါပိယော ဂေါဟိ တထေဝ နန္ဒတိ။ ယဿ ဂါဝေါ အတ္ထိ, သောပိ ဂေါပိယော, ဂေါဟိ သဟ, ဂေါဟိ ဝါ ကရဏဘူတေဟိ တထေဝ နန္ဒတီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ဝတွာ ဣဒါနိ တဿတ္ထဿ သာဓကကာရဏံ နိဒ္ဒိသတိ, **"ဥပဓီ ဟိ နရဿ နန္ဒနာ"** တိ။ တတ္ထ **ဥပဓီ**တိ စတ္တာရော ဥပဓယော – ကာမူပဓိ, ခန္ဓူပဓိ, ကိလေသူပဓိ, အဘိသင်္ခါရူပဓီတိ။ ကာမာ ဟိ ''ယံ ပဉ္စကာမဂုဏေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ, အယံ ကာမာနံ အဿာဒေါ''တိ (မ. နိ. ၁.၁၆၆) ဧဝံ ဝုတ္တဿ သုခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ဥပဓီယတိ ဧတ္ထ သုခန္တိ ဣမိနာ ဝစနတ္ထေန ဥပဓီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ခန္ဓာပိ ခန္ဓမူလကဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော, ကိလေသာပိ အပါယဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော, အဘိသင်္ခါရာပိ ဘဝဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတောတိ။ ဣဓ ပန ကာမူပဓိ အဓိပ္ပေတော။ သော သတ္တသင်္ခါရဝသေန ဒုဝိဓော။ တတ္ထ သတ္တပဋိဗဒ္ဓေါ ပဓာနော, တံ ဒဿေန္တော ''ပုတ္တေဟိ ဂေါဟီ''တိ ဝတွာ ကာရဏမာဟ – ''ဥပဓီ ဟိ နရဿ နန္ဒနာ''တိ။ တဿတ္ထော – ယသ္မာ

က္ကမေ ကာမူပဓိ နရဿ နန္ဒနာ, နန္ဒယန္တိ နရံ ပီတိသောမနဿံ ဥပသံဟရန္တာ, တသ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ ''နန္ဒတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ, ဂောပိယော ဂောဟိ တထေဝ နန္ဒတိ, တဒုဘယဥ္စ ပုတ္တိမာ ဂောပိယော စ, တသ္မာ တေဟိ, နန္ဒ, မာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဟဋ္ဌိကာ၊ ပဗ္ဗဇိတဿ ဟိ တေ ဥပဓယော န သန္တိ, ဧဝံ သန္တေ တွံ ဒုက္ခသ္သန္တံ ပတ္တေဿန္တောပိ ဒုက္ခိတော ဘဝိဿသီ''တိ။

က္ကအနိ တဿပိ အတ္ထဿ သာဓကကာရဏံ နိဒ္ဒိသတိ **''န ဟိ သော နန္ဒတိ, ယော နိရူပဓီ''** တိ။ တဿတ္ထော – ယသ္မာ ယဿေတေ ဥပဓယော နတ္ထိ, သော ပိယေဟိ ဉာတီဟိ ဝိပ္ပယုတ္တော နိဗ္ဗောဂူပကရဏော န နန္ဒတိ, တသ္မာ တွံ ကမ္မေ ဥပဓယော ဝဇ္ဇေတွာ ပဗ္ဗဇိတော ဒုက္ခိတော ဘဝိဿသီတိ။

၃၄. အထ ဘဂဝါ ''မာရော အယံ ဟာပိမာ က္ကမေသံ အန္တရာယာယ အာဂတော''တိ ဝိဒိတွာ ဖလေန ဖလံ ဟာတေန္တော ဝိယ တာယေဝ မာရေနောဘတာယ ဥပမာယ မာရတဒ် ဘိန္ဒန္တော တမေဝ ကထံ ပရိဝတ္တေတွာ ''ဥပဓိ သောကဝတ္ထု''တိ ဒဿေန္တော အာဟ **''သောစတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ''** တိ။ တတ္ထ သဗ္ဗံ ပဒတ္ထတော ဥတ္တာနမေဝ။ အယံ ပန အဓိပ္ပာယော – မာ, ဟာပိမ, ဧဝံ အဝစ ''နန္ဒတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ''တိ။ သဗ္ဗေဟေဝ ဟိ ပိယေဟိ, မနာပေဟိ နာနာဘာဝေ ဝိနာဘာဝေ, အနတိက္ကမနီယော အယံ ဝိဓိ, တေသဥ္စ ပိယမနာပာနံ ပုတ္တအရာနံ ဂတဿဝဠဝဟိရ ညာသုဝဏ္ဏာဒီနံ ဝိနာဘာဝေန အဓိမတ္တသောကသလ္လသမပ္ပိတဟဒယာ သတ္တာ ဥမ္မတ္တကာပိ ဟောန္တိ ခိတ္တစိတ္တာ, မရဏမ္ပိ နိဂစ္ဆန္တိ မရဏမတ္တမ္ပိ ဒုက္ခံ။ တသ္မာ ဧဝံ ဂဏှ – **သောစတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ** ။ ယထာ စ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ, **ဂောပိယော ဂောဟိ တထေဝ သောစတီ**တိ။ ကိံ ကာရဏာ? **ဥပဓီ ဟိ နရဿ သောစနာ** ။ ယသ္မာ စ ဥပဓီ ဟိ နရဿ သောစနာ, တသ္မာ ဧဝ **''န ဟိ သော သောစတိ, ယော နိရူပဓိ''**။ ယော ဥပဓီသု သင်္ဂပ္ပဟာနေန နိရုပဓိ ဟောတိ, သော သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ကာယပရိဟာရိကေန စီဝရေန, ကုစ္ဆိပရိဟာရိကေန ပိဏ္ဍပာတေန, ယေန ယေနေဝ ပက္ကမတိ, သမာဒာယေဝ ပက္ကမတိ။ သေယျထာပိ နာမ ပက္ခီ သကုဏော ။ပေ.။ နာပရံ က္ကတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗသောကသမုဂ္ဃာတာ ''န ဟိ သော သောစတိ, ယော နိရူပဓိ''တိ။ က္ကတိ ဘဂဝါ အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေန ဒေသနံ တေသာပေသိ။ အထ တ ယော နိရုပဓိ, ယော နိက္ကိလေသော, သော န သောစတိ။ ယာဝဒေဝ ဟိ ကိလေသာ သန္တိ, တာဝဒေဝ သဗ္ဗေ ဥပဓယော သောကပ္ပလာဝ ဟောန္တိ။ ကိလေသပ္ပဟာနာ ပန နတ္ထိ သောကောတိ။ ဧဝမ္ပိ အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေနေဝ ဒေသနံ တေသာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဓနိယော စ ဂောပီ စ ဥဘောပိ ပဗ္ဗဇိံသု။ ဘဂဝါ အာကာသေနေဝ ဇေတဝနံ အဂမာသိ။ တေ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ သစ္ဆိကရိံသု။ ဝသနဋ္ဌာနေ စ နေသံ ဂေဟလကာ ဝိဟာရံ ကာရေသုံ။ သော အဇ္ဇာပိ ဂေဟလကဝိဟာရောတွေဝ ပညာယတီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ဓနိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

သဗ္ဗေသု ဘူတေသူတိ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? သဗ္ဗသုတ္တာနံ စတုဗ္ဗိဓာ ဥပ္ပတ္တိ – အတ္တဇ္ဈာသယတော, ပရဇ္ဈာသယတော, အဋ္ဌုပ္ပတ္တိတော, ပုစ္ဆာဝသိတော စာတိ။ ဒွယတာနုပဿနာဒီနဥ္ဟိ အတ္တဇ္ဈာသယတော ဥပ္ပတ္တိ, မေတ္တသုတ္တာဒီနံ ပရဇ္ဈာသယတော, ဥရဂသုတ္တာဒီနံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိတော, ဓမ္မိကသုတ္တာဒီနံ ပုစ္ဆာဝသိတော။ တတ္ထ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တဿ အဝိသေသေန ပုစ္ဆာဝသိတော ဥပ္ပတ္တိ။ ဝိသေသေန ပန ယသ္မာ တေထ ကာစိ ကထာ တေန တေန ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓေန ပုဋ္ဌေန ဝုတ္တာ, ကာစိ အပုဋ္ဌေန အတ္တနာ အဓိဂတမဂ္ဂနယာနုရူပံ ဥဒာနံယေဝ ဥဒာနေန္တေန, တသ္မာ ကာယစိ ကထာယ ပုစ္ဆာဝသိတော, ကာယစိ အတ္တဇ္ဈာသယတော ဥပ္ပတ္တိ။

တတ္ထ ယာ အယံ အဝိသေသေန ပုစ္ဆာဝသိတော ဥပ္ပတ္တိ, သာ အာဒိတော ပဘုတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ။ အထ ခော အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပာဒိ – ''ဗုဒ္ဓါနံ ပတ္ထနာ စ အဘိနီဟာရော စ ဒိဿတိ; တထာ သာဝကာနံ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ န ဒိဿတိ; ယံနူနာဟံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆေယျ''န္တိ။ သော ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ယထာက္ကမေန တမတ္ထံ ပုစ္ဆိ။ အထဿ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗယောဂါဝစရသုတ္တံ အဘာသိ –

“ပဉ္စိမေ, အာနန္ဒ, အာနိသံသာ ပုဗ္ဗယောဂါဝစရေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပဋိကစ္စေဝ အညံ အာရာဓေတိ။ နော စေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပဋိကစ္စေဝ အညံ အာရာဓေတိ, အထ မရဏကာလေ အညံ အာရာဓေတိ။ နော စေ မရဏကာလေ အညံ အာရာဓေတိ, အထ ဒေဝပုတ္တော သမာနော အညံ အာရာဓေတိ, အထ ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မုခီဘာဝေ ခိပ္ပာဘိညော ဟောတိ, အထ ပစ္ဆိမေ ကာလေ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓော ဟောတီ”တိ –

ဧဝံ ဝတွာ ပုန အာဟ –

“ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ နာမ, အာနန္ဒ, အဘိနီဟာရသမ္ပန္နာ ပုဗ္ဗယောဂါဝစရာ ဟောန္တိ။ တသ္မာ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာနံ သဗ္ဗေသံ ပတ္ထနာ စ အဘိနီဟာရော စ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော”တိ။

သော အာဟ – “ဗုဒ္ဓါနံ, ဘန္တေ, ပတ္ထနာ ကီဝ စိရံ ဝဋ္ဋတီ”တိ? ဗုဒ္ဓါနံ, အာနန္ဒ, ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ, မဇ္ဈိမပရိစ္ဆေဒေန အဋ္ဌ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ, ဥပရိမပရိစ္ဆေဒေန သောဠသ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ။ ဧတေ စ ဘေဒါ ပညာဓိကသဒ္ဓါဓိကဝီရိယာဓိကဝသေန ဉာတဗ္ဗာ။ ပညာဓိကာနဉှိ သဒ္ဓါ မန္ဒာ ဟောတိ, ပညာ တိက္ခာ။ သဒ္ဓါဓိကာနံ ပညာ မဇ္ဈိမာ ဟောတိ, သဒ္ဓါ ဗလဝတီ။ ဝီရိယာဓိကာနံ သဒ္ဓါပညာ မန္ဒာ, ဝီရိယံ ဗလဝန္တိ။ အပ္ပတွာ ပန စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဝေဿန္တရဒါနသဒိသံ ဒါနံ ဒေန္တောပိ တဒနုရူပသီလာဒိသဗ္ဗပါရမိဓမ္မေ အာစိနန္တောပိ အန္တရာ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? ဉာဏံ ဂဗ္ဘံ န ဂဏှာတိ, ဝေပုလ္လံ နာပဇ္ဇတိ, ပရိပါကံ န ဂစ္ဆတီတိ။ ယထာ နာမ တိမာသစတုမာသပဉ္စမာသစ္စယေန နိပ္ဖဇ္ဇနကံ သဿံ တံ တံ ကာလံ အပ္ပတွာ ဒိဝသေ ဒိဝသေ သဟဿက္ခတ္တုံ ကေဋ္ဌာယန္တောပိ ဥဒကေန သိဉ္စန္တောပိ အန္တရာ ပက္ခေန ဝါ မာသေန ဝါ နိပ္ဖာဒေဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? သဿံ ဂဗ္ဘံ န ဂဏှာတိ, ဝေပုလ္လံ နာပဇ္ဇတိ, ပရိပါကံ န ဂစ္ဆတီတိ။ ဧဝမေဝံ အပ္ပတွာ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ။ပေ။ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီတိ။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တမေဝ ကာလံ ပါရမိပူရဏံ ကာတဗ္ဗံ ဉာဏပရိပါကတ္ထာယ။ ဧတ္တကေနပိ စ ကာလေန ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္ထယတော အဘိနီဟာရကရဏေ အဋ္ဌ သမ္ပတ္တိယော ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ အယဉှိ –

“မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ ဟေတု သတ္ထာရဒဿနံ။
ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဂုဏသမ္ပတ္တိ၊ အဓိကာရော စ ဆန္ဒတာ။
အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ၊ အဘိနီဟာရော သမိဇ္ဈတီ”တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၉)။

အဘိနီဟာရောတိ စ မူလပဏိဓာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ တတ္ထ **မနုဿတ္တ**န္တိ မနုဿဇာတိ။ အညတြ ဟိ မနုဿဇာတိယာ အဝသေသဇာတီသု ဒေဝဇာတိယမ္ပိ ဌိတဿ ပဏိဓိ န ဣဇ္ဈတိ။ ဧတ္ထ ဌိတေန ပန ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္ထေန္တေန အနာဒီနိ ပုညကမ္မာနိ ကတွာ မနုဿတ္တံယေဝ ပတ္ထေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဌတွာ ပဏိဓိ ကာတဗ္ဗော။ ဧဝဉှိ သမိဇ္ဈတိ။ **လိင်္ဂသမ္ပတ္တီ**တိ ပုရိသဘာဝေါ။ မာတုဂါမနပုံသကဥဘတောဗျဉ္ဇနကာနဉှိ မနုဿဇာတိယံ ဌိတာနမ္ပိ ပဏိဓိ န သမိဇ္ဈတိ။ တတ္ထ ဌိတေန ပန ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္ထေန္တေန အနာဒီနိ ပုညကမ္မာနိ ကတွာ ပုရိသဘာဝေါယေဝ ပတ္ထေတဗ္ဗော။ တတ္ထ ဌတွာ ပဏိဓိ ကာတဗ္ဗော။ ဧဝဉှိ သမိဇ္ဈတိ။ **ဟေတူ**တိ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိ။ ယော ဟိ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဝါယမန္တော အရဟတ္တံ ပါပုဏိတုံ သမတ္ထော, တဿ သမိဇ္ဈတိ, နော ဣတရဿ, ယထာ သုမေဓပဏ္ဍိတဿ။ သော ဟိ ဒီပင်္ကရပါဒမူလေ ပဗ္ဗဇိတွာ တေနတ္တဘာဝေန အရဟတ္တံ ပါပုဏိတုံ သမတ္ထော အဟောသိ ။ **သတ္ထာရဒဿန**န္တိ ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မုခါဒဿနံ။ ဧဝဉှိ ဣဇ္ဈတိ, နော အညထာ; ယထာ သုမေဓပဏ္ဍိတဿ။ သော ဟိ ဒီပင်္ကရံ သမ္မုခါ ဒိသွာ ပဏိဓေသိ။ **ပဗ္ဗဇ္ဇာ**တိ အနဂါရိယဘာဝေါ။ သော စ ခေါ သာသနေ ဝါ ကမ္မဝါဒိကိရိယဝါဒိတာပသပရိဗ္ဗာဇကနိကာယေ ဝါ ဝဋ္ဋတိ ယထာ သုမေဓပဏ္ဍိတဿ။ သော ဟိ သုမေဓော နာမ တာပသော ဟုတွာ ပဏိဓေသိ။ **ဂုဏသမ္ပတ္တီ**တိ ဈာနာဒိဂုဏပဋိလာဘော။ ပဗ္ဗဇိတဿာပိ ဟိ ဂုဏသမ္ပန္နဿေဝ ဣဇ္ဈတိ, နော ဣတရဿ; ယထာ သုမေဓပဏ္ဍိတဿ။ သော ဟိ ပဉ္စာဘိညော အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ စ ဟုတွာ ပဏိဓေသိ။ **အဓိကာရော**တိ အဓိကကာရော, ပရိစ္စာဂေါတိ အတ္ထော။ ဇီဝိတာဒိပရိစ္စာဂဉှိ ကတွာ ပဏိဒဟတောယေဝ ဣဇ္ဈတိ, နော ဣတရဿ; ယထာ သုမေဓပဏ္ဍိတဿ။ သော ဟိ –

‘‘အက္ကမိတ္ဝာတန မံ ဗုဒ္ဓော၊ သဟ သိဿေဟိ ဂစ္ဆတု။
မာ နံ ကလလေ အက္ကမိတ္ထ၊ ဟိတာယ မေ ဘဝိဿတီ’’တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၃) –

ဧဝံ ဒီဝိတပရိစ္စာဂံ ကတ္ဝာ ပဏိပန္နေ။ **ဆန္ဒတာ**တိ ကတ္တုကမျတာ။ သာ ယဿ ဗလဝတီ ဟောတိ, တဿ ဣဇ္ဈ တိ။ သာ စ, သစေ ကောစိ ဝဒေယျ ‘‘ကော စတ္တာရိ အသင်္ချေယ္ယာနိ သတသဟဿဉ္စ ကပ္ပေ နိရယေ ပစ္စိတ္ဝာ ဗုဒ္ဓတ္တံ ဣစ္ဆတီ’’တိ, တံ သုတ္ဝာ ယော ‘‘အဟ’’န္တိ ဝတ္တုံ ဥဿဟတိ, တဿ ဗလဝတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ယဒိ ကောစိ ဝဒေယျ ‘‘ကော သကလစက္ကဝါဠံ ဝီတစ္စိကာနံ အင်္ဂါရာနံ ပူရံ အက္ကမန္တော အတိက္ကမိတ္ဝာ ဗုဒ္ဓတ္တံ ဣစ္ဆတိ, ကော သကလစက္ကဝါဠံ သတ္တိသူလေဟိ အာကိဏ္ဏံ အက္ကမန္တော အတိက္ကမိတ္ဝာ ဗုဒ္ဓတ္တံ ဣစ္ဆတိ, ကော သကလစက္ကဝါဠံ သမတိတ္တိကံ ဥဒကပုဏ္ဏံ ဥတ္တရိတ္ဝာ ဗုဒ္ဓတ္တံ ဣစ္ဆတိ, ကော သကလစက္ကဝါဠံ နိရန္တရံ ဝေဠုဂုမ္ဗသဉ္ဆန္နံ မဒ္ဒန္တော အတိက္ကမိတ္ဝာ ဗုဒ္ဓတ္တံ ဣစ္ဆတီ’’တိ တံ သုတ္ဝာ ယော ‘‘အဟ’’န္တိ ဝတ္တုံ ဥဿဟတိ, တဿ ဗလဝတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝရူပေန စ ကတ္တုကမျတာဆန္ဒေန သမန္နာဂတော သုမေဓပဏ္ဍိတော ပဏိပန္နေတိ။

ဧဝံ သမိဒ္ဓာဘိနီဟာရော စ ဗောဓိသတ္တော ဣမာနိ အဋ္ဌာရသ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနာနိ န ဥပေတိ။ သော ဟိ တတော ပဘုတိ န ဇစ္စန္ဓော ဟောတိ, န ဇစ္စဗဓိရော, န ဥမ္မတ္တကော, န ဧဠမူဂေ, န ပီဌသပ္ပီ, န မိလက္ခူသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ဒါသိကုစ္ဆိယာ နိဗ္ဗတ္တတိ, န နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, နာဿ လိင်္ဂံ ပရိဝတ္တတိ, န ပဉ္စာနန္တရိယကမ္မာနိ ကရောတိ, န ကုဋ္ဌီ ဟောတိ, န တိရစ္ဆာနယောနိယံ ဝဋ္ဋကတော ပစ္ဆိမတ္တဘာဝေ ဟောတိ, န ခုပ္ပိပာသိကနိဇ္ဈာမတဏှိကပေတေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ကာလကဉ္စိကာသုရေသု, န အဝီစိနိရယေ, န လောကန္တရိကေသု, ကာမာဝစရေသု န မာရော ဟောတိ, ရူပာဝစရေသု န အသညီဘဝေ, န သုဒ္ဓာဝါသဘဝေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န အရူပဘဝေသု, န အညံ စက္ကဝါဠံ သင်္ကမတိ။

ယာ စိမာ ဥဿာဟော ဥမ္မင်္ဂော အဝတ္ထာနံ ဟိတစရိယာ စာတိ စတဿော ဗုဒ္ဓဘူမိယော, တာဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ။ တတ္ထ –

‘‘ဥဿာဟော ဝီရိယံ ဝုတ္တံ၊ ဥမ္မင်္ဂော ပညာ ပဝုစ္စတိ။
အဝတ္ထာနံ အဓိဋ္ဌာနံ၊ ဟိတစရိယာ မေတ္တာဘာဝနာ’’တိ။ –

ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယေ စာပိ ဣမေ နေက္ခမ္မဇ္ဈာသယော, ပဝိဝေကဇ္ဈာသယော, အလောဘဇ္ဈာသယော, အဒောသဇ္ဈာသယော, အမောဟဇ္ဈာသယော, နိဿရဏဇ္ဈာသယောတိ ဆ အဇ္ဈာသယာ ဗောဓိပရိပါကာယ သံဝတ္တန္တိ, ယေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ နေက္ခမ္မဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ ကာမေ ဒောသဒဿာဝိနော, ပဝိဝေကဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ သင်္ဂဏိကာယ ဒောသဒဿာဝိနော, အလောဘဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ လောဘေ ဒောသဒဿာဝိနော, အဒောသဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ ဒောသေ ဒောသဒဿာဝိနော, အမောဟဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ မောဟေ ဒောသဒဿာဝိနော, နိဿရဏဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ သဗ္ဗဘဝေသု ဒောသဒဿာဝိနောတိ ဝုစ္စန္တိ, တေဟိ စ သမန္နာဂတော ဟောတိ။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ပန ကိံ စိရံ ပတ္ထနာ ဝဋ္ဋတီတိ? ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ဒွေ အသင်္ချေယ္ယာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ။ တတော ဩရံ န သက္ကာ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝေတ္ထ ကာရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတ္တကေနာပိ စ ကာလေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္ထယတော အဘိနီဟာရကရဏေ ပဉ္စ သမ္ပတ္တိယော ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ တေသဥ္ဟိ –

မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ ဝိဂတာသဝဒဿနံ။
အဓိကာရော ဆန္ဒတာ ဧတေ၊ အဘိနီဟာရကာရဏာ။

တတ္ထ **ဝိဂတာသဝဒဿန**န္တိ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာနံ ယဿ ကဿစိ ဒဿနန္တိ အတ္ထော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

အထ သာဝကာနံ ပတ္ထနာ ကိတ္တကံ ဝဋ္ဋတီတိ? ဒွိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ ဧကံ အသင်္ချေယျံ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ, အသီတိမဟာသာဝကာနံ ကပ္ပသတသဟဿံ, တထာ ဗုဒ္ဓဿ မာတာပိတူနံ ဥပဋ္ဌာကဿ ပုတ္တဿ စာတိ။ တတော ဩရံ န သက္ကာ။ ဝုတ္တနယမေဝေတ္ထ ကာရဏံ။ ဣမေသံ ပန သဗ္ဗေသမ္ပိ အဓိကာရော ဆန္ဒတာတိ ဒွင်္ဂသမ္ပန္နောယေဝ အဘိနီဟာရော ဟောတိ။

ဧဝံ ဣမာယ ပတ္ထနာယ ဣမိနာ စ အဘိနီဟာရေန ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒံ ကာလံ ပါရမိယော ပူရေတွာ ဗုဒ္ဓါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာ ခတ္တိယကုလေ ဝါ ဗြာဟ္မဏကုလေ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏဂဟပတိကုလာနံ အညတရသ္မိံ, အဂ္ဂသာဝကာ ပန ခတ္တိယဗြာဟ္မဏကုလေသွေဝ ဗုဒ္ဓါ ဣဝ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါ သံဝဋ္ဋမာနေ ကပ္ပေ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဝိဝဋ္ဋမာနေ ကပ္ပေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓေ အပ္ပတွာ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပဇ္ဇနကာလေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဗုဒ္ဓါ သယဉ္စ ဗုဇ္ဈန္တိ, ပရေ စ ဗောဓေန္တိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သယမေဝ ဗုဇ္ဈန္တိ, န ပရေ ဗောဓေန္တိ။ အတ္ထရသမေဝ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ, န ဓမ္မရသံ။ န ဟိ တေ လောကုတ္တရဓမ္မံ ပညတ္တိံ အာရောပေတွာ ဒေသေတုံ သက္ကောန္တိ, မူဂေန ဒိဋ္ဌသုပိနော ဝိယ ဝနစရကေန နဂရေ သာယိတဗျဉ္ဇနရသော ဝိယ စ နေသံ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ။ သဗ္ဗံ ဣဒ္ဓိသမာပတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါပဘေဒံ ပါပုဏန္တိ, ဂုဏဝိသိဋ္ဌတာယ ဗုဒ္ဓါနံ ဟေဋ္ဌာ သာဝကာနံ ဥပရိ ဟောန္တိ, အညေ ပဗ္ဗာဇေတွာ အာဘိသမာစာရိကံ သိက္ခာပေန္တိ, “စိတ္တသလ္လေခော ကာတဗ္ဗော, တေသာနံ နာပဇ္ဇိတဗ္ဗ”န္တိ ဣမိနာ ဥဒ္ဒေသေန ဥပေါသထံ ကရောန္တိ, ‘အဇ္ဇုပေါသထော’တိ ဝစနမတ္တေန ဝါ။ ဥပေါသထံ ကရောန္တာ စ ဂန္ဓမာဒနေ မဉ္ဇူသကရုက္ခမူလေ ရတနမာဠေ သန္နိပတိတွာ ကရောန္တီတိ။ ဧဝံ ဘဂဝတာ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ သဗ္ဗာကာရပရိပူရံ ပတ္ထနဉ္စ အဘိနီဟာရဉ္စ ကထေတွာ, ဣဒါနိ ဣမာယ ပတ္ထနာယ ဣမိနာ စ အဘိနီဟာရေန သမုအာဂတေ တေ တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ကထေတုံ **“သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍ”** န္တိအာဒိနာ နယေန ဣမံ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တံ အဘာသိ။ အယံ တာဝ အဝိသေသေန ပုစ္ဆာဝသိတော ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိ။

၃၅. ဣဒါနိ ဝိသေသေန ဝတ္တဗ္ဗာ။ တတ္ထ ဣမိဿာ တာဝ ဂါထာယ ဧဝံ ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ – အယံ ကိရ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ပစ္စေကဗောဓိသတ္တဘူမိံ ဩကဟန္တော ဒွေ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပါရမိယော ပူရေတွာ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ အာရညိကော ဟုတွာ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တံ ပူရေန္တော သမဏဓမ္မံ အကာသိ။ ဧတံ ကိရ ဝတ္တံ အပရိပူရေတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ ပါပုဏန္တာ နာမ နတ္ထိ။ ကိံ ပနေတံ **ဂတပစ္စာဂတဝတ္တံ** နာမ? ဟရဏပစ္စာဟရဏန္တိ။ တံ ယထာ ဝိဘူတံ ဟောတိ, တထာ ကထေဿာမ။

ဣဓေကစ္စော ဘိက္ခု ဟရတိ, န ပစ္စာဟရတိ; ဧကစ္စော ပစ္စာဟရတိ, န ဟရတိ; ဧကစ္စော ပန နေဝ ဟရတိ, န ပစ္စာဟရတိ; ဧကစ္စော ဟရတိ စ ပစ္စာဟရတိ စ။ တတ္ထ ယော ဘိက္ခု ပဂေဝ ဝုဋ္ဌာယ စေတိယင်္ဂဏဗောဓိယင်္ဂဏဝတ္တံ ကတွာ, ဗောဓိရုက္ခေ ဥဒကံ အာသိဉ္စိတွာ, ပါနီယဃဋံ ပူရေတွာ ပါနီယမာဠေ ဌပေတွာ, အာစရိယဝတ္တံ ဥပဇ္ဈာယဝတ္တံ ကတွာ, ဒွေအသီတိ ခုဒ္ဒကဝတ္တာနိ စုဒ္ဒသ မဟာဝတ္တာနိ စ သမာဒါယ ဝတ္တတိ, သော သရီရပရိကမ္မံ ကတွာ, သေနာသနံ ပဝိသိတွာ, ယာဝ ဘိက္ခာစာရဝေလာ တာဝ ဝိဝိတ္တာသနေ ဝီတိနာမေတွာ, ဝေလံ ဉတွာ, နိဝါသေတွာ, ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ, ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ, သင်္ဃာဋိံ ခန္ဓေ ကရိတွာ, ပတ္တံ အံသေ အာလဂ္ဂေတွာ, ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောန္တော စေတိယင်္ဂဏံ ပတွာ, စေတိယဉ္စ ဗောဓိဉ္စ ဝန္ဒိတွာ, ဂါမသမီပေ စီဝရံ ပါရုပိတွာ, ပတ္တမာဒါယ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ, ဧဝံ ပဝိဋ္ဌော စ လာဘီ ဘိက္ခု ပုညဝါ ဥပါသကေဟိ သက္ကတဂရုကတော ဥပဋ္ဌာကကုလေ ဝါ ပဋိက္ကမနသာလာယံ ဝါ ပဋိက္ကမိတွာ ဥပါသကေဟိ တံ တံ ပဉှံ ပုစ္ဆိယမာနော တေသံ ပဉှဝိဿဇ္ဇနေန ဓမ္မဒေသနာဝိက္ခေပေန စ တံ မနသိကာရံ ဆဍ္ဍေတွာ နိက္ခမတိ, ဝိဟာရံ အာဂတောပိ ဘိက္ခူနံ ပဉှံ ပုဋ္ဌော ကထေတိ, ဓမ္မံ ဘဏတိ, တံ တံ ဗျာပါရမာပဇ္ဇတိ, ပစ္ဆာဘတ္တမ္ပိ ပုရိမယာမမ္ပိ မဇ္ဈိမယာမမ္ပိ ဧဝံ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ပပဉ္စိတွာ ကာယဒုဋ္ဌုလ္လာဘိဘူတော ပစ္ဆိမယာမေပိ သယတိ, နေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောတိ, အယံ ဝုစ္စတိ **ဟရတိ, န ပစ္စာဟရတီ**တိ။

ယော ပန ဗျာဓိဗဟုလော ဟောတိ, ဘုတ္တာဟာရော ပစ္စူသသမယေ န သမ္မာ ပရိဏမတိ, ပဂေဝ ဝုဋ္ဌာယ ယထာဝုတ္တံ ဝတ္တံ ကာတုံ န သက္ကောတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝါ မနသိ ကာတုံ, အညဒတ္ထု ယာဂုံ ဝါ ဘေသဇ္ဇံ ဝါ ပတ္ထယမာနော ကာလဿေဝ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဂါမံ ပဝိသတိ။ တတ္ထ ယာဂုံ ဝါ ဘေသဇ္ဇံ ဝါ ဘတ္တံ ဝါ လဒ္ဓါ ဘတ္တကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ, ပညတ္တာသနေ နိသိန္နော ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကတွာ, ဝိသေသံ ပတွာ ဝါ အပ္ပတွာ ဝါ, ဝိဟာရံ အာဂန္တွာ

တ, တေနေဝ မနသိကာရေန ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ **ပစ္စာဟရတိ န ဟရတိ** တိ။ ဒေိသာ စ ဘိက္ခူ ယာဂုံ ပိဝိတွာ, ဝိပဿ
သနံ အာရဘိတွာ, ဗုဒ္ဓသာသနေ အရဟတ္တံ ပတ္တာ ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တာ။ သီဟဠဒီပေယေဝ တေသု တေသု ကမေသု
အာသနသာလာယ န တံ အာသနံ အတ္ထိ, ယတ္ထ ယာဂုံ ပိဝိတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တော ဘိက္ခု နတ္ထီတိ။

ယော ပန ပမာဒဝိဟာရီ ဟောတိ နိက္ခိတ္တဓုရော, သဗ္ဗဝတ္တာနိ ဘိန္ဒိတွာ ပဉ္စဝိဓစေတောခိလဝိနိဗန္ဓဗဒ္ဓစိတ္တော
တော ဝိဟရန္တော ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရမနနုယုတ္တော ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတွာ ဂိဟိပပဉ္စေန ပပဉ္စိတော တုစ္ဆ
ကော နိက္ခမတိ, အယံ ဝုစ္စတိ **နေဝ ဟရတိ န ပစ္စာဟရတိ** တိ။

ယော ပန ပဂေဝ ဝုဋ္ဌာယ ပုရိမနယေနေဝ သဗ္ဗဝတ္တာနိ ပရိပူရေတွာ ယာဝ ဘိက္ခာစာရဝေလာ, တာဝ ပလ္လင်္ကံ
အာဘုဇိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောတိ။ ကမ္မဋ္ဌာနံ နာမ ဒုဝိဓံ – သဗ္ဗတ္ထကံ, ပါရိဟာရိယဉ္စ။ သဗ္ဗတ္ထကံ နာမ
မေတ္တာ စ မရဏဿတိ စ။ တံ သဗ္ဗတ္ထ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတော **“သဗ္ဗတ္ထက”** န္တိ ဝုစ္စတိ။ မေတ္တာ နာမ အာဝါသာဒီသု
သဗ္ဗတ္ထ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ အာဝါသေသု ဟိ မေတ္တာဝိဟာရီ ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော ဟောတိ, တေန ဖာသု အသင်္ဃ
ဃဋ္ဋော ဝိဟရတိ။ ဒေဝတာသု မေတ္တာဝိဟာရီ ဒေဝတာဟိ ရက္ခိတဂေါပိတော သုခံ ဝိဟရတိ။ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒီသု
မေတ္တာဝိဟာရီ, တေဟိ မမာယိတော သုခံ ဝိဟရတိ။ ကမနိဂမာဒီသု မေတ္တာဝိဟာရီ သဗ္ဗတ္ထ ဘိက္ခာစရိယာဒီသု မနုဿ
သေဟိ သက္ကတဂရုကတော သုခံ ဝိဟရတိ။ မရဏဿတိဘာဝနာယ ဇီဝိတနိကန္တိံ ပဟာယ အပ္ပမတ္တော ဝိဟရတိ။

ယံ ပန သဒာ ပရိဟရိတဗ္ဗံ စရိတာနုကူလေန ဂဟိတတ္တာ ဒသာသုဘကသိဏာနုဿတီသု အညတရံ, စတုဓာတုဝဝ
တ္ထာနမေဝ တ, တံ သဒာ ပရိဟရိတဗ္ဗတော, ရက္ခိတဗ္ဗတော, ဘာဝေတဗ္ဗတော စ **ပါရိဟာရိယ**န္တိ ဝုစ္စတိ, မူလကမ္
မဋ္ဌာနန္တိပိ တဒေဝ။ တတ္ထ ယံ ပဌမံ သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရိတွာ ပစ္ဆာ ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ
ကရောတိ, တံ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနမုခေန ဒဿေဿာမ။

အယဉှိ ယထာဌိတံ ယထာပဏိဟိတံ ကာယံ ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတိ – ယံ ဣမသ္မိံ သရီရေ ဝီသတိကောဋ္ဌာ
သေသု ကက္ခဠဖုဋ္ဌံ ခရဂတံ, သာ ပထဝီဓာတု။ ယံ ဒွတ္တဒသသု အာဗန္ဓနကိစ္စကရံ သ္နေဟဂတံ, သာ အာပောဓာတု။ ယံ စတူသု
ပရိပါစနကရံ ဥသုမဂတံ, သာ တေဇောဓာတု။ ယံ ပန ဆသု ဝိတ္ထမ္ဘနကရံ တယောဂတံ, သာ တယောဓာတု။ ယံ ပနေတ္
ထ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ အသမ္ဖုဋ္ဌံ ဆိဒ္ဒံ ဝိဝရံ, သာ အာကာသဓာတု။ တံဝိဇာနနကံ စိတ္တံ ဝိညာဏဓာတု။ တတော ဥ
တ္တရိ အညော သတ္တော ဝါ ပုဂ္ဂလော ဝါ နတ္ထိ။ ကေဝလံ သုဒ္ဓသင်္ခါရပုဉ္ဇောဝ အယန္တိ။

ဧဝံ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနတော ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရိတွာ, ကာလံ ဉတွာ, ဥဋ္ဌာယာသနာ နိတသေတွာ, ပုဗ္
ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ကမံ ပိဏ္ဍာယ ဂစ္ဆတိ။ ဂစ္ဆန္တော စ ယထာ အန္ဓပုထုဇ္ဇနာ အဘိက္ကမာဒီသု “အတ္တာ အဘိ
က္ကမတိ, အတ္တနာ အဘိက္ကမော နိဗ္ဗတ္တိတော”တိ ဝါ, “အဟံ အဘိက္ကမာမိ, မယာ အဘိက္ကမော နိဗ္ဗတ္တိ
တော”တိ ဝါ သမ္မုယှန္တိ, တထာ အသမ္မုယှန္တော “အဘိက္ကမာမီတိ စိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ တေနေဝ စိတ္တေ
န သဒ္ဓိံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ သန္ဓာရဏတယောဓာတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သာ ဣမံ ပထဝီဓာတွာဒိသန္နိဝေသဘူတံ ကာယသမ္မ
တံ အဋ္ဌိကသင်္ဃာဋံ ဝိပ္ဖရတိ, တတော စိတ္တကိရိယာတယောဓာတုဝိပ္ဖာရဝသေန အယံ ကာယသမ္မတော အဋ္ဌိကသ
င်္ဃာဋော အဘိက္ကမတိ။ တဿေဝံ အဘိက္ကမတော ဧကေကပာဒုဒ္ဓါရဏေ စတူသု ဓာတူသု တယောဓာတုအနုဂတာ
တေဇောဓာတု အဓိကာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, မန္ဒာ ဣတရာ။ အတိဟရဏဝီတိဟရဏာပဟရဏေသု ပန တေဇောဓာတုအနုဂတာ တ
ယောဓာတု အဓိကာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, မန္ဒာ ဣတရာ။ ဩရောပဟဏေ ပန ပထဝီဓာတုအနုဂတာ အာပောဓာတု အဓိကာ ဥပ္ပဇ္ဇ
တိ, မန္ဒာ ဣတရာ။ သန္နိက္ခေပနသမုပ္ပီဠနေသု အာပောဓာတုအနုဂတာ ပထဝီဓာတု အဓိကာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, မန္ဒာ ဣတရာ။
ဣစ္စေတာ ဓာတုယော တေန တေန အတ္တနော ဥပ္ပာဒကစိတ္တေန သဒ္ဓိံ တတ္ထ တတ္ထေဝ ဘိဇ္ဇန္တိ ။ တတ္ထ ကော
ဧကော အဘိက္ကမတိ, ကဿ ဝါ ဧကဿ အဘိက္ကမန”န္တိ ဧဝံ ဧကေကပာဒုဒ္ဓါရဏာဒိပ္ပကာရေသု ဧကေကသ္မိံ
ပကာရေ ဥပ္ပန္နဓာတုယော, တဒဝိနိဗ္ဘုတ္တာ စ သေသာ ရူပဓမ္မာ, တံသမုဋ္ဌာပကံ စိတ္တံ, တံသမ္ပယုတ္တာ စ သေ
သာ အရူပဓမ္မာတိ ဧတေ ရူပာရူပဓမ္မာ။ တတော ပရံ အတိဟရဏဝီတိဟရဏာဒီသု အညံ ပကာရံ န သမ္ပာပုဏန္တိ, တ
တ္ထ တတ္ထေဝ ဘိဇ္ဇန္တိ။ တသ္မာ အနိစ္စာ။ ယဉ္စ အနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခံ။ ယံ ဒုက္ခံ, တဒနတ္တာတိ ဧဝံ သဗ္ဗာကာရပရိပူ
ရံ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရောန္တောဝ ဂစ္ဆတိ။ အတ္ထကာမာ ဟိ ကုလပုတ္တာ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဒသပိ ဝီသမ္ပိ
တိံသမ္ပိ စတ္တာလီသမ္ပိ ပညာသမ္ပိ သဋ္ဌိပိ သတ္တတိပိ သတမ္ပိ ဧကတော ဝသန္တာ ကတိကဝတ္တံ ကတွာ ဝိဟရန္တိ –

“အာဝုသော, တုမှေဟ န ကြဏဌာ, န ဘယဋ္ဌာ, န ဇီဝိကာပကတာ ပဗ္ဗဇိတာ; ဒုက္ခာ မုစ္စိတုကာမာ ပနေတ္ထ ပဗ္ဗဇိ
တာ။ တသ္မာ ဂမနေ ဥပ္ပန္နကိလေသံ ဂမနေယေဝ နိဂ္ဂဏှာထ, ဌာနေ နိသဇ္ဇာယ, သယနေ ဥပ္ပန္နကိလေသံ ဂမနေ
ယေဝ နိဂ္ဂဏှာထာ”တိ။ တေ ဧဝံ ကတိကဝတ္တံ ကတွာ ဘိက္ခာစာရံ ဂစ္ဆန္တာ အဍ္ဍုသဘဥသဘအမ္ဘကဝုတကဝု
တန္တရေသု ပာသာဏာ ဟောန္တိ, တာယ သညာယ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရောန္တာဝ ဂစ္ဆန္တိ။ သစေ ကဿစိ ဂမနေ ကိ
လေသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတ္ထေဝ နံ နိဂ္ဂဏှာတိ။ တထာ အသက္ကောန္တော တိဋ္ဌတိ။ အထဿ ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆ
န္တောပိ တိဋ္ဌတိ။ သော – “အယံ ဘိက္ခု တုယှံ ဥပ္ပန္နဝိတက္ကံ ဇာနာတိ, အနနုစ္ဆဝိကံ တေ တေ”န္တိ အတ္တာနံ
ပဋိစောဒေတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဍေတွာ တတ္ထေဝ အရိယဘူမိံ ဩက္ကမတိ။ တထာ အသက္ကောန္တော နိသီဒတိ။ အထ
ဿ ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆန္တောပိ နိသီဒတီတိ သောယေဝ နယော။ အရိယဘူမိံ ဩက္ကမိတုံ အသက္ကောန္တောပိ တံ
ကိလေသံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရောန္တောဝ ဂစ္ဆတိ။ န ကမ္မဋ္ဌာနဝိပ္ပယုတ္တေန စိတ္တေန ပါဒံ ဥဒ္ဓ
ရတိ။ ဥဒ္ဓရတိ စေ, ပဋိနိဝတ္တိတွာ ပုရိမပ္ပဒေသံယေဝ ဧတိ သီဟဠဒီပေ **အာလိန္ဒကဝါသီ မဟာဖုဿဒေဝတ္ထေ
ရော** ဝိယ ။

သော ကိရ ဧကူနဝီသတိ ဝဿာနိ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တံ ပူရေန္တော ဧဝ ဝိဟာသိ။ မနုဿာပိ သုဒံ အန္တရာမဂ္ဂေ
ကသန္တာ စ ဝပန္တာ စ မဒ္ဒန္တာ စ ကမ္မာနိ ကရောန္တာ ထေရံ တထာ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ – “အယံ ထေရော ပုနပ္ပုနံ နိဝ
တ္တိတွာ ဂစ္ဆတိ, ကိံ နု ခေါ မဂ္ဂမူဠှော, ဥဒါဟု ကိဉ္စိ ပမုဋ္ဌော”တိ သမုလ္လပန္တိ။ သော တံ အနာဒိယိတွာ ကမ္မ
ဋ္ဌာနယုတ္တေနေဝ စိတ္တေန သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော ဝီသတိဝဿဗ္ဘန္တရေ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ အရဟတ္တပ္ပ
တ္တဒိဝသေ စဿ စင်္ကမနကောဋိယံ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ အင်္ဂုလီဟိ ဒီပံ ဥဇ္ဇာလေတွာ အဋ္ဌာသိ။ စတ္တာရောပိ
မဟာရာဇာနော သက္ကော စ ဒေဝါနမိန္ဒော, ဗြဟ္မာ စ သဟမ္ပတိ ဥပဋ္ဌာနံ အာဂမံသု။ တဉ္စ ဩဘာသံ ဒိသွာ ဝနဝါ
သီ မဟာတိဿတ္ထေရော တံ ဒုတိယဒိဝသေ ပုစ္ဆိ “ရတ္တိဘာဂေ အာယသ္မတော သန္တိကေ ဩဘာသော အဟော
သိ, ကိံ သော ဩဘာသော”တိ? ထေရော ဝိက္ခေပံ ကရောန္တော “ဩဘာသော နာမ ဒီပောဘာသောပိ ဟောတိ, မဏိ
ဩဘာသောပီ”တိ ဧဝမာဒိံ အာဟ။ သော “ပဋိစ္ဆာဒေထ တုမှေ”တိ နိဗဒ္ဓော “အာမာ”တိ ပဋိဇာနိတွာ အာရောစေ
သိ။

ကာဠဝလ္လိမဏ္ဍပဝါသီ မဟာနာဂတ္ထေရော ဝိယ စ။ သောပိ ကိရ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တံ ပူရေန္တော “ပဌမံ
တာဝ ဘဂဝတော မဟာပဓာနံ ပူဇေမီ”တိ သတ္တ ဝဿာနိ ဌာနစင်္ကမမေဝ အဓိဋ္ဌာသိ။ ပုန သောဠသ ဝဿာနိ ဂတပစ္
စာဂတဝတ္တံ ပူရေတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ဧဝံ ကမ္မဋ္ဌာနယုတ္တေနေဝ စိတ္တေန ပါဒံ ဥဒ္ဓရန္တော ဝိပ္ပယုတ္တေ
န စိတ္တေန ဥဒ္ဓဋေ ပန ပဋိနိဝတ္တန္တော ဂါမသမီပံ ဂန္တွာ, “ဂါဝီ နု ပဗ္ဗဇိတော နု”တိ အာသင်္ကနီယပ္ပဒေသေ ဌ
တွာ, သင်္ဃာဋိံ ပါရုပိတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ, ကမဒ္ဒတရံ ပတွာ, ကစ္ဆကန္တရတော ဥဒကံ ဂဟေတွာ, ဂဏ္ဍူသံ က
တွာ ကမံ ပဝိသတိ “ဘိက္ခံ အတုံ တ ဝန္ဒိတုံ တ ဥပဂတေ မနုဿေ ‘ဒီဃာယုကာ ဟောထာ’တိ ဝစနမတ္တေနပိ မာ မေ
ကမ္မဋ္ဌာနဝိက္ခေပေဟ အဟောသီ”တိ သစေ ပန “အဇ္ဇ, ဘန္တေ, ကိံ သတ္တမီ, ဥဒါဟု အဋ္ဌမီ”တိ ဒိဝသံ ပုစ္ဆန္တိ, ဥဒ
ကံ ဂိလိတွာ အာရောစေတိ။ သစေ ဒိဝသပုစ္ဆကာ န ဟောန္တိ, နိက္ခမနဝေလာယံ ကမဒ္ဒတရေ နိဋ္ဌုဘိတွာဝ ယာတိ။

သီဟဠဒီပေယေဝ **ကလမ္ဗတိတ္ထဝိဟာရေ ဝဿူပဂတာ ပညာသဘိက္ခူ** ဝိယ စ။ တေ ကိရ ဝဿူပနာယိကဥပေါ
သထဒိဝသေ ကတိကဝတ္တံ အကံသု – “အရဟတ္တံ အပ္ပတွာ အညမညံ နာလပိဿာမာ”တိ။ ကမဉ္စ ပိဏ္ဍာယ ပဝိ
သန္တာ ကမဒ္ဒတရေ ဥဒကဂဏ္ဍူသံ ကတွာ ပဝိသိံသု, ဒိဝသေ ပုစ္ဆိတေ ဥဒကံ ဂိလိတွာ အာရောစေသုံ, အပုစ္ဆိတေ ကမ
ဒ္ဒတရေ နိဋ္ဌုဘိတွာ ဝိဟာရံ အာဂမံသု။ တတ္ထ မနုဿာ နိဋ္ဌုဘနဋ္ဌာနံ ဒိသွာ ဇာနိံသု “အဇ္ဇ ဧကော အာဂတော, အဇ္ဇ
ဧ ဒွေဝ”တိ။ ဧဝဉ္စ စိန္တေသုံ “ကိံ နု ခေါ ဧတေ အမှေဟဟေဝ သဒ္ဓိံ န သလ္လပန္တိ, ဥဒါဟု အညမညမ္ပိ? ယဒိ အညမ
ညမ္ပိ န သလ္လပန္တိ, အဒ္ဓာ ဝိဝါဒဇာတာ ဘဝိဿန္တိ, ဟန္ဒ နေသံ အညမညံ ခမာပေဿာမာ”တိ သဗ္ဗေ ဝိဟာရံ
အဂမံသု။ တတ္ထ ပညာသဘိက္ခူသု ဝဿံ ဥပဂတေသု ဒွေဝ ဘိက္ခူ ဧကောကာသေ နာဒ္ဒသံသု။ တတော ယော တေသု
စက္ခုမာ ပုရိသော, သော ဧဝမာဟ – “န, ဘော, ကလဟကာရကာနံ ဝသနောကာသော ဤဒိသော ဟောတိ, သုသမ္မဋ္ဌံ စေ
တိယင်္ဂဏံ ဗောဓိယင်္ဂဏံ, သုနိက္ခိတ္တာ သမ္မဇ္ဇနိယော, သူပဋ္ဌပိတံ ပါနီယပရိဘောဇနီယ”န္တိ။ တေ တတောဝ နိဝ
တ္တာ။ တေ ဘိက္ခူ အန္တောတေမာသေယေဝ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ အရဟတ္တံ ပတွာ မဟာပဝါရဏာယ ဝိသုဒ္ဓိပ
ဝါရဏံ ပဝါရေသုံ။

ဧဝံ ကာဠဝလ္လိမဏ္ဍပတာသိ မဟာနာဂတ္ထေရော ဝိယ ကလမ္ဗတိတ္ထဝိဟာရေ ဝဿူပဂတဘိက္ခူ ဝိယ စ ကမ္မ
ဋ္ဌာနယုတ္တေနေဝ စိတ္တေန ဟာဒံ ဥဒ္ဓရန္တော ကမသမီပံ ပတ္တ, ဥဒကဂဏ္ဍူသံ ကတ္တ, ဝီထိယော သလ္လက္ခေတ္
တ, ယတ္ထ သုရာသောဏ္ဍဓုတ္တာဒယော ကလဟကာရကာ စဏ္ဍဟတ္ထိအဿာဒယော တ နတ္ထိ, တံ ဝီထိံ ပဋိပဇ္ဇတိ။
တတ္ထ စ ပိဏ္ဍာယ စရမာနော န တုရိတတုရိတော ဝိယ ဇဝေန ဂစ္ဆတိ, ဇဝနပိဏ္ဍပာတိကဓုတင်္ဂံ နာမ နတ္ထိ။ ဝိသမဘူမိ
ဘာဂပ္ပတ္တံ ပန ဥဒကဘရိတသကဋမိဝ နိစ္စလော ဟုတ္တ ဂစ္ဆတိ။ အနုဃရံ ပဝိဋ္ဌော စ အတုကာမံ အအာတုကာမံ တ
သလ္လက္ခေတုံ တဒနုရူပံ ကာလံ အာဂမေန္တော ဘိက္ခံ ဂဟေတ္တ, ပတိရူပေ ဩကာသေ နိသီဒိတ္တ, ကမ္မဋ္ဌာနံ မန
သိ ကရောန္တော အာဟာရေ ပဋိကူလသညံ ဥပဋ္ဌပေတ္တ, အက္ခဗ္ဘဉ္ဇနဝဏာလေပနပုတ္တမံသူပမာဝသေန ပစ္စဝေ
က္ခန္တော အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ အာဟာရံ အာဟာရေတိ, နေဝ ဒတယ န မဒာယ။ပေ.။ ဘုတ္တာဝီ စ ဥဒကကိစ္စံ ကတ္တ,
မုဟုတ္တံ ဘတ္တကိလမထံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘေတ္တ, ယထာ ပုရေ ဘတ္တံ, ဧဝံ ပစ္ဆာ ဘတ္တံ ပုရိမယာမံ ပစ္ဆိမယာမဉ္စ
ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ **ဟရတိ စေဝ ပစ္စာဟရတိ စာ** တိ။ ဧဝမေတံ ဟရဏပစ္စာဟရဏံ ဂတပစ္စာဂ
တဝတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ။

ဧဝံ ပူရေန္တော ယဒိ ဥပနိဿယသမ္ပန္နော ဟောတိ, ပဌမဝယေ ဧဝ အရဟတ္တံ ဟပုဏာတိ။ နော စေ ပဌမဝယေ
ဟပုဏာတိ, အထ မဇ္ဈိမဝယေ ဟပုဏာတိ။ နော စေ မဇ္ဈိမဝယေ ဟပုဏာတိ, အထ မရဏသမယေ ဟပုဏာတိ။ နော စေ
မရဏသမယေ ဟပုဏာတိ, အထ ဒေဝပုတ္တော ဟုတ္တ ဟပုဏာတိ။ နော စေ ဒေဝပုတ္တော ဟုတ္တ ဟပုဏာတိ, အထ
ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓော ဟုတ္တ ပရိနိဗ္ဗာတိ။ နော စေ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓော ဟုတ္တ ပရိနိဗ္ဗာတိ, အထ ဗုဒ္ဓာနံ သန္တိကေ ခိပ္ပ
ဟာဘိညော ဟောတိ; သေယျထာပိ – ထေရော ဗာဟိယော, မဟာပညော တ ဟောတိ; သေယျထာပိ ထေရော သာရိပုတ္
တော။

အယံ ပန ပစ္စေကဗောဓိသတ္တော ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ ပဗ္ဗဇိတ္တ, အာရညိကော ဟုတ္တ, ဝီ
သတိ ဝဿသဟဿာနိ ဧဝံ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တံ ပူရေတ္တ, ကာလံ ကတ္တ, ကာမာဝစရဒေဝလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တ
တော စဝိတ္တ ဗာရာဏသိရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ ကုသလာ ဣတ္ထိယော တဒဟေ
ဝ ဂဗ္ဘသဏ္ဌာနံ ဇာနန္တိ, သာ စ တာသမညတရာ , တသ္မာ တံ ဂဗ္ဘပတိဋ္ဌာနံ ရညော နိဝေဒေသိ။ ဓမ္မတာ ဧသာ, ယံ ပု
ညဝန္တေ သတ္တေ ဂဗ္ဘေ ဥပ္ပန္နေ မာတုကမော ဂဗ္ဘပရိဟာရံ လဘတိ။ တသ္မာ ရာဇာ တဿာ ဂဗ္ဘပရိဟာရံ အ
အာသိ။ သာ တတော ပဘုတိ နာစ္စုဏှံ ကိဉ္စိ အဇ္ဈောဟရိတုံ လဘတိ, နာတိသီတံ, နာတိအမ္ဗိလံ, နာတိလောဏံ, နာတိ
ကဋုကံ, နာတိတိတ္တကံ။ အစ္စုဏှေ ဟိ မာတရာ အဇ္ဈောဟဋေ ဂဗ္ဘဿ လောဟကုမ္ဘိတသော ဝိယ ဟောတိ,
အတိသီတေ လောကန္တရိကတသော ဝိယ, အစ္စမ္ဗိလလောဏကဋုကတိတ္တကေသု ဘုတ္တေသု သတ္ထေန ဖာလေတ္
တ အမ္ဗိလာဒီဟိ သိတ္တာနိ ဝိယ ဂဗ္ဘသေယျကဿ အင်္ဂါနိ တိဗ္ဗဝေဒနာနိ ဟောန္တိ။ အတိစင်္ကမနဋ္ဌာနနိသဇ္ဇ
ဇာသယနတောပိ နံ နိဝါရေန္တိ – "ကုစ္ဆိဂတဿ သဉ္စလနဒုက္ခံ မာ အဟောသီ"တိ။ မုဒုကတ္ထရဏတ္ထတာယ ဘူမိယံ
စင်္ကမနာဒီနိ မတ္တာယ ကာတုံ လဘတိ, ဝဏ္ဏဂန္ဓာဒိသမ္ပန္နံ သာဒုသပ္ပာယံ အန္နပာနံ လဘတိ။ ပရိဂ္ဂဟေတ္တာဝ နံ စင်္
ကမာပေန္တိ, နိသီဒါပေန္တိ, ဝုဋ္ဌာပေန္တိ။

သာ ဧဝံ ပရိဟရိယမာနာ ဂဗ္ဘပရိပါကကာလေ သူတိဃရံ ပဝိသိတ္တ ပစ္စူသသမယေ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ ပက္ကတေလ
မဒ္ဒိတမနောသိလာပိဏ္ဍိသဒိသံ ဓညပုညလက္ခဏူပေတံ။ တတော နံ ပဉ္စမဒိဝသေ အလင်္ကတပ္ပဋိယတ္တံ ရညော ဒဿ
သေသုံ, ရာဇာ တုဋ္ဌော ဆသဋ္ဌိယာ ဓာတီဟိ ဥပဋ္ဌာပေသိ။ သော သဗ္ဗသမ္ပတ္တီဟိ ဝဍ္ဎမာနော န စိရဿေဝ ဝိညုတံ
ဟပုဏိ။ တံ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကမေဝ သမာနံ ရာဇာ ရဇ္ဇေ အဘိသိဉ္စိ, ဝိဝိဓနာဋကာနိ စဿ ဥပဋ္ဌာပေသိ။ အဘိ
သိတ္တော ရာဇပုတ္တော ရဇ္ဇံ ကာရေသိ နာမေန ဗြဟ္မဒတ္တော သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဝီသတိယာ နဂရသဟဿေသု။ ဇ
မ္ဗုဒီပေ ဟိ ပုဗ္ဗေ စတုရာသီတိ နဂရသဟဿာနိ အဟေသုံ။ တာနိ ပရိဟာယန္တာနိ သဋ္ဌိ အဟေသုံ, တတော ပရိဟာယ
န္တာနိ စတ္တာလီသံ, သဗ္ဗပရိဟာယနကာလေ ပန ဝီသတိ ဟောန္တိ။ အယဉ္စ ဗြဟ္မဒတ္တော သဗ္ဗပရိဟာယနကာလေ ဥ
ပ္ပဇ္ဇိ။ တေနဿ ဝီသတိ နဂရသဟဿာနိ အဟေသုံ, ဝီသတိ ဟာသာဒသဟဿာနိ, ဝီသတိ ဟတ္ထိသဟဿာနိ, ဝီ
သတိ အဿသဟဿာနိ, ဝီသတိ ရထသဟဿာနိ , ဝီသတိ ပတ္တိသဟဿာနိ, ဝီသတိ ဣတ္ထိသဟဿာနိ – ဩ
ရောဓာ စ နာဋကိတ္ထိယော စ, ဝီသတိ အမစ္စသဟဿာနိ။ သော မဟာရဇ္ဇံ ကာရယမာနော ဧဝ ကသိဏပရိကမ္မံ ကတ္
တ ပဉ္စ အဘိညာယော, အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော စ နိဗ္ဗတ္တေသိ။ ယသ္မာ ပန အဘိသိတ္တရညာ နာမ အဝဿံ အဋ္ဋက
ရဏေ နိသီဒိတဗ္ဗံ, တသ္မာ ဧကဒိဝသံ ပဂေဝ ဟတရာသံ ဘုဉ္ဇိတ္တ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနေ နိသီဒိ။ တတ္ထ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသ

ဒ္ဒံ အကံသု။ သော “အယံ သဒ္ဒော သမာပတ္တိယာ ဥပက္ကိလေသော”တိ ဟသာဒတလံ အဘိရုဟိတွာ “သမာပတ္တိံ အပ္ပေမီ”တိ နိသိန္နော နာသက္ခိ အပ္ပေတုံ, ရဇ္ဇဝိက္ခေပေန သမာပတ္တိ ပရိဟီနာ။ တတော စိန္တေသိ “ကိံ ရဇ္ဇံ ဝရံ, ဥဒာဟု သမဏဓမ္မော”တိ။ တတော “ရဇ္ဇသုခံ ပရိတ္တံ အနေကာဒီနဝံ, သမဏဓမ္မသုခံ ပန ဝိပုလမနေကာနိသံသံ ဥတ္တမပုရိသသေဝိတဉ္စ”တိ ဉတွာ အညတရံ အမစ္စံ အာဏာပေသိ – “ဣမံ ရဇ္ဇံ ဓမ္မေန သမေန အနုသာသ, မာ ခော အဓမ္မကာရံ အကာသီ”တိ သဗ္ဗံ နိယျာတေတွာ ဟသာဒံ အဘိရုဟိတွာ သမာပတ္တိသုခေန ဝိဟရတိ, န ကောစိ ဥပသင်္ကမိတုံ လဘတိ အညတြ မုခဓောဝနဒန္တကဋ္ဌအာဟရကဘတ္တနီဟာရကာဒီဟိ။

တတော အဍ္ဎမာသမတ္တေ ဝီတိက္ကန္တေ မဟေသီ ပုစ္ဆိ “ရာဇာ ဥယျာနဂမနဗလဒဿနနာဋကာဒီသု ကတ္ထစိ န ဒိဿတိ, ကုဟိံ ဂတော”တိ? တဿာ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သာ အမစ္စဿ ဟဟေသိ “ရဇ္ဇေ ပဋိစ္ဆိတေ အဟမ္ပိ ပဋိစ္ဆိတာ ဟောမိ, တွံ မယာ သဒ္ဓိံ သံဝါသံ ကပ္ပေတူ”တိ။ သော ဥဘော ကဏ္ဏေ ထကေတွာ “အသဝနီယမေတ”န္တိ ပဋိက္ခိပိ။ သာ ပုနပိ ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ ပေသေတွာ အနိစ္ဆမာနံ တဇ္ဇာပေသိ – “ယဒိ န ကရောသိ, ဌာနာပိ တေ စာဝေမိ, ဇီဝိတာပိ တေရောပေမီ”တိ။ သော ဘီတော “မာတုကမော နာမ ဒဠှနိစ္ဆယော, ကဒါစိ ဧဝမ္ပိ ကာရာပေယျာ”တိ ဧကဒိဝသံ ရဟော ဂန္တွာ တာယ သဒ္ဓိံ သိရိသယနေ သံဝါသံ ကပ္ပေသိ။ သာ ပုညဝတီ သုခသမ္ဖဿာ။ သော တဿာ သမ္ဖဿရာဂေန ရတ္တော တတ္ထ အဘိက္ခဏံ သင်္ကိတသင်္ကိတောဝ အဂမာသိ။ အနုက္ကမေန အတ္တနော ဃရသာမိကော ဝိယ နိဗ္ဗိသင်္ကော ပဝိသိတုမာရဒ္ဓော။

တတော ရာဇမနုဿာ တံ ပဝတ္တိံ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာ န သဒ္ဒဟတိ။ ဒုတိယမ္ပိ တတိယမ္ပိ အာရောစေသုံ။ တတော နိလီနော သယမေဝ ဒိသွာ သဗ္ဗာမစ္စေ သန္နိဟတာပေတွာ အာရောစေသိ။ တေ – “အယံ ရာဇာပရာဓိကော ဟတ္ထစ္ဆေဒံ အရဟတိ, ဟဒစ္ဆေဒံ အရဟတီ”တိ ယာဝ သူလေ ဥတ္တာသနံ, တာဝ သဗ္ဗကမ္မကာရဏာနိ နိဒ္ဒိသိံသု။ ရာဇာ – “တဿ ဝဓဗန္ဓနတာဋနေ မယှံ ဝိဟိံသာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ဇီဝိတာ တေရောပနေ ဟဏာတိဟတော ဘဝေယျ, ဓနဟရဏေ အဒိန္နာဒါနံ, အလံ ဧဝရူပေဟိ ကတေဟိ, ဣမံ မမ ရဇ္ဇာ နိက္ကမုထာ”တိ အာဟ။ အမစ္စာ တံ နိဗ္ဗိသယံ အကံသု။ သော အတ္တနော ဓနသာရဉ္စ ပုတ္တဒါရဉ္စ ဂဟေတွာ ပရဝိသယံ အဂမာသိ။ တတ္ထ ရာဇာ သုတွာ “ကိံ အာဂတောသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ဒေဝ, ဣစ္ဆာမိ တံ ဥပဋ္ဌာတု”န္တိ။ သော တံ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ အမစ္စော ကတိပါဟစ္စယေန လဒ္ဓဝိဿာသော တံ ရာဇာနံ ဧတဒဝေစ – “မဟာရာဇ, အမက္ခိကမဓုံ ပဿာမိ, တံ ခါဒန္တော နတ္ထီ”တိ။ ရာဇာ “ကိံ ဧတံ ဥပ္ပဏ္ဍေတုကာမော ဘဏတီ”တိ န သုဏာတိ။ သော အန္တရံ လဘိတွာ ပုနပိ သုဋ္ဌုတရံ ဝဏ္ဏေတွာ အာရောစေသိ။ ရာဇာ “ကိံ ဧတ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “ဗာရာဏသိရဇ္ဇံ, ဒေဝ”တိ။ ရာဇာ “မံ နေတွာ မာရေတုကာမောသီ”တိ အာဟ။ သော “မာ, ဒေဝ, ဧဝံ အဝစ, ယဒိ န သဒ္ဒဟသိ, မနုဿေ ပေသေဟီ”တိ။ သော မနုဿေ ပေသေသိ။ တေ ဂန္တွာ ကေပုရံ ခဏိတွာ ရညော သယနဃရေ ဥဋ္ဌဟိံသု။

ရာဇာ ဒိသွာ “ကိဿ အာဂတတ္ထာ”တိ ပုစ္ဆိ။ “စောရာ မယံ, မဟာရာဇာ”တိ။ ရာဇာ တေသံ ဓနံ အပေတွာ “မာ ပုန ဧဝမကတ္ထာ”တိ ဩဝဒိတွာ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ တေ အာဂန္တွာ တဿ ရညော အာရောစေသုံ။ သော ပုနပိ ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ တထေဝ ဝီမံသိတွာ “သီလတ ရာဇာ”တိ စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ သီမန္တရေ ဧကံ နဂရံ ဥပဂမ္မ တတ္ထ အမစ္စဿ ဟဟေသိ “နဂရံ တ မေ ဒေဟိ ယုဒ္ဓံ တ”တိ။ သော ဗြဟ္မဒတ္တဿ တမတ္ထံ အာရောစာပေသိ “အာဏာပေတု ဒေတေ ကိံ ယုဇ္ဈာမိ, ဥဒာဟု နဂရံ ဒေမီ”တိ။ ရာဇာ “န ယုဇ္ဈိတဗ္ဗံ, နဂရံ ဒတွာ ဣဓာဂစ္ဆာ”တိ ပေသေသိ။ သော တထာ အကာသိ။ ပဋိရာဇာပိ တံ နဂရံ ဂဟေတွာ အဝသေသနဂရေသုပိ တထေဝ ဒူတံ ဟဟေသိ။ တေပိ အမစ္စာ တထေဝ ဗြဟ္မဒတ္တဿ အာရောစေတွာ တေန “န ယုဇ္ဈိတဗ္ဗံ, ဣဓာဂန္တဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တာ ဗာရာဏသိံ အာဂမံသု။

တတော အမစ္စာ ဗြဟ္မဒတ္တံ အာဟံသု – “မဟာရာဇ, တေန သဟ ယုဇ္ဈာမာ”တိ။ ရာဇာ – “မမ ဟဏာတိဟတော ဘဝိဿတီ”တိ တရေသိ။ အမစ္စာ – “မယံ, မဟာရာဇ, တံ ဇီဝဂ္ဂဟံ ဂဟေတွာ ဣဓေဝ အာနေဿာမာ”တိ နာနာဥပါယေဟိ ရာဇာနံ သညာပေတွာ “ဧဟိ မဟာရာဇာ”တိ ဂန္တုံ အာရဒ္ဓာ။ ရာဇာ “သစေ သတ္တမာရဏပ္ပဟာရဏဝိလုမ္ပနကမ္မံ န ကရောထ, ဂစ္ဆာမီ”တိ ဘဏတိ။ အမစ္စာ “န, ဒေဝ, ကရောမ, ဘယံ ဒဿေတွာ ပလာပေမာ”တိ စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ ဃဋေသု ဒီပေ ပက္ခိပိတွာ ရတ္တိံ ဂစ္ဆိံသု။ ပဋိရာဇာ တံ ဒိဝသံ ဗာရာဏသိသမီပေ နဂရံ ဂဟေတွာ ဣအနိ ကိန္တိ ရတ္တိံ သန္နာဟံ မောစာပေတွာ ပမတ္တော နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ သဒ္ဓိံ ဗလကာယေန။ တတော အ

မစ္စာ ဗာရာဏသိရာဇာနံ ဂဟေတွာ ပဋိရညော ခန္ဓာတရံ ဂန္တွာ သဗ္ဗဃဋ္ဋေဟိ ဒီပေ နိဟာရာပေတွာ ကေပဗ္ဗောတာယ သေနာယ သဒ္ဒိံ အကာသိ။ ပဋိရညော အမစ္စော မဟာဗလံ ဒိသွာ ဘီတော အတ္တနော ရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိတွာ ''ဥဋ္ဌေဟိ အမဂ္ဂိကမဓုံ ခာဒာဟီ''တိ မဟာသဒ္ဒံ အကာသိ။ တထာ ဒုတိယောပိ, တတိယောပိ။ ပဋိရာဇာ တေန သဒ္ဒေန ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ တ ဘယံ သန္တာသံ အာပဇ္ဇိ။ ဥက္ကဋ္ဌသတာနိ ပဝတ္တိံသု။ သော ''ပရဝစနံ သဒ္ဒဟိတွာ အမိတ္တဟတ္ထံ ပတ္တောမှ ဟီ''တိ သဗ္ဗရတ္တိံ တံ တံ ဝိပ္ပလပိတွာ ဒုတိယဒိဝသေ ''ဓမ္မိကော ရာဇာ, ဥပရောဓံ န ကရေယျ, ဂန္တွာ ခမာ ပေမီ''တိ စိန္တေတွာ ရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဇဏ္ဏုကေဟိ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ''ခမ, မဟာရာဇ, မယှံ အပရာဓ''န္တိ အာဟ။ ရာဇာ တံ ဩဝဒိတွာ ''ဥဋ္ဌေဟိ, ခမာမိ တေ''တိ အာဟ။ သော ရညာ ဧဝံ ဝုတ္တမတ္တေယေဝ ပရမဿာသပ္ပတ္တော အဟောသိ, ဗာရာဏသိရညော သမီပေယေဝ ဇနပဒေ ရဇ္ဇံ လဘိ။ တေ အညမညံ သဟာယကာ အဟေသုံ။

အထ ဗြဟ္မဒတ္တော ဒွေပိ သေနာ သမ္မောဒမာနာ ဧကတော ဌိတာ ဒိသွာ ''မမေကဿ စိတ္တာနုရက္ခဏာယ အသ္မိံ ဇနကာယေ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာယ ပိဝနမတ္တမ္ပိ လောဟိတဗိန္ဒု န ဥပ္ပန္နံ။ အဟော သာဓု, အဟော သုဋ္ဌု, သဗ္ဗေ သတ္တာ သုခိတာ ဟောန္တု, အဝေရာ ဟောန္တု, အဗျာပဇ္ဈာ ဟောန္တူ''တိ မေတ္တာဈာနံ ဥပ္ပာဒေတွာ, တဒေဝ ပာဒ ကံ ကတွာ, သင်္ခာရေ သမ္မသိတွာ, ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ သစ္ဆိကတွာ, သယမ္ဘုတံ ပာပုဏိ။ တံ မဂ္ဂသုခေန ဖလသု ခေန သုခိတံ ဟတ္ထိက္ခန္ဓေ နိသိန္နံ အမစ္စာ ပဏိပာတံ ကတွာ အာဟံသု – ''ယာနကာလော, မဟာရာဇ, ဝိဇိတဗလကာ ယဿ သက္ကာရော ကာတဗ္ဗော, ပရာဇိတဗလကာယဿ ဘတ္တပရိဗ္ဗယော အာတဗ္ဗော''တိ။ သော အာဟ – ''နာ ဟံ, ဘဏေ, ရာဇာ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ နာမာဟ''န္တိ။ ကိံ ဒေဝေါ ဘဏတိ, န ဒိသာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ ဟောန္တီတိ? ကီဒိသာ, ဘဏေ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတိ? ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ နာမ ဒွင်္ဂုလကေသမဿု အဋ္ဌပရိက္ခာရယုတ္တာ ဘဝန္တီတိ။ သော ဒက္ခိဏဟ တ္ထေန သီသံ ပရာမသိ, တာဝဒေဝ ဂိဟိလိင်္ဂံ အန္တရဓာယိ, ပဗ္ဗဇိတဝေသော ပာတုရဟောသိ, ဒွင်္ဂုလကေသမဿု အဋ္ဌပရိက္ခာရသမန္နာဂတော ဝဿသတိကတ္ထေရသဒိသော အဟောသိ။ သော စတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဟတ္ ထိက္ခန္ဓတော ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပဒုမပုပ္ဖေ နိသီဒိ။ အမစ္စာ ဝန္ဒိတွာ ''ကိံ, ဘန္တေ, ကမ္မဋ္ဌာနံ, ကထံ အဓိ ဂတောသီ''တိ ပုစ္ဆိံသု။ သော ယတော အဿ မေတ္တာဈာနကမ္မဋ္ဌာနံ အဟောသိ , တဉ္စ ဝိပဿနံ ဝိပဿိတွာ အဓိ ဂတော, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော ဥဒာနဂါထဉ္စ ဗျာကရဏဂါထဉ္စ ဣမညေဝ ဂါထံ အဘာသိ **''သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍ''**န္တိ။

တတ္ထ **သဗ္ဗေသူ** တိ အနဝသေသေသု။ **ဘူတေသူ**တိ သတ္တေသု။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရံ ပန ရတန သုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝက္ခာမ။ **နိဓာယာ**တိ နိက္ခိပိတွာ။ **ဒဏ္ဍ** န္တိ ကာယဝစီမနောဒဏ္ဍံ, ကာယဒုစ္စရိတာဒီနမေတံ အဓိဝစ နံ။ ကာယဒုစ္စရိတဉှိ ဒဏ္ဍယတီတိ ဒဏ္ဍော, ဗာဓေတိ အနယဗျသနံ ပာပေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ စ။ ပဟရဏဒဏ္ဍော ဧဝ ဝါ ဒဏ္ဍော, တံ နိဓာယာတိပိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဝိဟေဌယန္တိ** အဝိဟေဌယန္ တော။ **အညတရမ္ပိ** တိ ယံကိဉ္စိ ဧကမ္ပိ။ **တေသန္တိ** တေသံ သဗ္ဗဘူတာနံ။ **န ပုတ္တမိစ္ဆေယျာ** တိ အတြဇော, ခေတ္ ရဇော, ဒိန္နကော, အန္တေဝာသိကောတိ ဣမေသု စတူသု ပုတ္တေသု ယံ ကိဉ္စိ ပုတ္တံ န ဣစ္ဆေယျ။ **ကုတော သဟာယန္တိ** သဟာယံ ပန ဣစ္ဆေယျာတိ ကုတော ဧဝ တေံ။

ဧကောတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခာတေန ဧကော, အဒုတိယဋ္ဌေန ဧကော, တဏှာပဟာနေန ဧကော, ဧကန္တဝိဂတကိလေ သောတိ ဧကော, ဧကော ပစ္စေကသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ဧကော။ သမဏသဟဿဿာပိ ဟိ မဇ္ဈေ ဝတ္တမာ နော ဂိဟိသညောဇနဿ ဆိန္နတ္တာ ဧကော – ဧဝံ **ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခာတေန** ဧကော။ ဧကော တိဋ္ဌတိ, ဧကော ဂစ္ဆတိ, ဧ ကော နိသီဒတိ, ဧကော သေယ္ယံ ကပ္ပေတိ, ဧကော ဣရိယတိ ဝတ္တတီတိ – ဧဝံ **အဒုတိယဋ္ဌေန** ဧကော။

''တဏှာဒုတိယော ပုရိသော၊ ဒီဃမဒ္ဓါနသံသရံ။
ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ၊ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ။

''ဧဝမာဒီနဝံ ဉတွာ၊ တဏှံ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝံ။
ဝီတတဏှော အနာဒါနော၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ''တိ။ (ဣတိဝု. ၁၅၊ ၁၀၅; မဟာနိ. ၁၉၁; စူဠနိ. ပာရာယနာ နုဂီတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၇) –

ဇာ ံ **တဏှာပဟာပဟာနဋ္ဌေန** ေကာ။ သဗ္ဗကိလေသာသ္ သု ပဟီနာ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာ ယတိ အနုပ္ပာဒဓမ္မာတိ – ဇာ ံ **ကေန္တဝိဂတကိလေသောတိ** ေကာ။ အနာစရိယကော ဟုတ္ တ သယမ္ဘူ သာမညေ ပစ္ စေကသမ္ဗောဓိ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေတိ – ဇာ ံ **ေကာ ပစ္စေကသမ္ဗောဓိ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေ** တိ ေကာ။

စရေတိ ယာ ဣမာ အဋ္ဌ စရိယာယော; သေယ္ယထိဒံ – ပဏိဓိသမ္ပန္နာနံ စတူသု ဣရိယာပထေသု ဣရိယာပထစရိ ယာ , ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဝာရာနံ အဇ္ဈတ္တိကာယတနေသု အာယတနစရိယာ, အပ္ပမာဒဝိဟာရီနံ စတူသု သတိပဋ္ ဌာနေသု သတိစရိယာ, အဓိစိတ္တမနုယုတ္တာနံ စတူသု ဈာနေသု သမာဓိစရိယာ, ဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နာနံ စတူသု အရိယသစ္စေသု ဉာဏစရိယာ, သမ္မာ ပဋိပန္နာနံ စတူသု အရိယမဂ္ဂေသု မဂ္ဂစရိယာ, အဓိဂတပ္ပလာနံ စတူသု သာမညဖလေသု ပတ္တိစရိ ယာ, တိဏ္ဏံ ဗုဒ္ဓာနံ သဗ္ဗသတ္တေသု လောကတ္ထစရိယာ, တတ္ထ ပဒေသတော ပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာနန္တိ။ ယထာဟ – ''စရိယာတိ အဋ္ဌ စရိယာယော ဣရိယာပထစရိယာ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၉၇; ၃.၂၈) ဝိတ္ထာရော။ တာဟိ စရိယာဟိ သမန္နာဂ တော ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ယာ ဣမာ ''အဓိမုစ္စန္တော သဒ္ဓါယ စရတိ, ပဂ္ဂဏှန္တော ဝီရိယေန စရ တိ, ဥပဋ္ဌဟန္တော သတိယာ စရတိ, အဝိက္ခိတ္တော သမာဓိနာ စရတိ, ပဇာနန္တော ပညာယ စရတိ, ဝိဇာနန္တော ဝိညာ ဏေန စရတိ, ဇာ ံ ပဋိပန္နဿ ကုသလာ ဓမ္မာ အာယတန္တီတိ အာယတနစရိယာယ စရတိ, ဇာ ံ ပဋိပန္နော ဝိသေသမဓိဂ စ္ဆတီတိ ဝိသေသစရိယာယ စရတီ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၉၇; ၃.၂၉) ဇာ ံ အပရာပိ အဋ္ဌ စရိယာ ဝုတ္တာ။ တာဟိပိ သမန္နာဂ တော ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။ **ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော** တိ ဧတ္ထ ခဂ္ဂဝိသာဏံ နာမ ခဂ္ဂမိဂသိင်္ဂံ။ ကပ္ပသဒ္ဒဿ အ တ္ထံ ဝိတ္ထာရတော မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ပကာသယိဿာမ။ ဣဓ ပနာယံ ''သတ္ထုကပ္ပေန ဝတ, ဘော, ကိရ သာဝ ကေန သဒ္ဓိံ မန္တယမာနာ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၆၀) ဧဝမာဒီသု ဝိယ ပဋိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပောတိ ခဂ္ဂဝိ သာဏသဒိသောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အယံ တာဝေတ္ထ ပဒတော အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

အဓိပ္ပာယာနုသန္ဓိတော ပန ဇာ ံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ယ္ တာယံ ဝုတ္တပ္ပကာရော ဒဏ္ဍော ဘူတေသု ပဝတ္တိယမာနော အဟိ တော ဟောတိ, တံ တေသု အပ္ပဝတ္တနေန တပ္ပဋိပက္ခဘူတာယ မေတ္တာယ ပရဟိတူပသံဟာရေန စ သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ, နိဟိတဒဏ္ဍတ္တာ ဧဝ စ။ ယထာ အနိဟိတဒဏ္ဍာ သတ္တာ ဘူတာနိ ဒဏ္ဍေန ဝါ သတ္ထေန ဝါ ဟဏိနာ ဝါ လေဍ္ဍုနာ ဝါ ဝိဟေဌယန္တိ, တထာ အဝိဟေဌယံ အညတရမ္ပိ တေသံ။ ဣမံ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာနမာဂမ္မ ယဒေဝ တတ္ ထ ဝေဒနာဂတံ သညာသင်္ခါရဝိညာဏဂတံ တဉ္စ တဒနုသာရေနေဝ တဒညဉ္စ သင်္ခါရဂတံ ဝိပဿိတ္ တ ဣမံ ပစ္စေက ဗောဓိံ အဓိဂတောမ္ဟီတိ အယံ တာဝ အဓိပ္ပာယော။

အယံ ပန အနုသန္ဓိ – ဇာ ံ ဝုတ္တေ တေ အမစ္စာ အာဟံသု – ''ဣဒါနိ, ဘန္တေ, ကုဟိံ ဂစ္ဆထာ''တိ? တတော တေန ''ပုဗ္ဗပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓါ ကတ္ထ ဝသန္တီ''တိ အာဝဇ္ဇေတ္ တ ဉတ္ တ ''ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတေ''တိ ဝုတ္တေ ပုနာဟံသု – ''အမ္ ဟေ အနိ, ဘန္တေ, ပဇဟထ, န ဣစ္ဆထာ''တိ။ အထ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ အာဟ – ''န ပုတ္တမိစ္ဆေယျာ''တိ သဗ္ဗံ။ တ တ္ရာဓိပ္ပာယော – အဟံ ဣဒါနိ အတ္ရဇာဒီသု ယံ ကိဉ္စိ ပုတ္တမ္ပိ န ဣစ္ဆေယ္ယံ, ကုတော ပန တုမှာဒိသံ သဟာယံ? တသ္မာ တုမှေဟသုပိ ယော မယာ သဒ္ဓိံ ဂန္တုံ မာဒိသော ဝ ဟောတုံ ဣစ္ဆတိ, သော ေကာ စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ ပော။ အထ ဝါ တေဟိ ''အမှေဟ အနိ, ဘန္တေ, ပဇဟထ န ဣစ္ဆထာ''တိ ဝုတ္တေ သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ''န ပုတ္တမိစ္ ဆေယ္ယ ကုတော သဟာယ''န္တိ ဝတ္ တ အတ္တနော ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန ေကစရိယာယ ဂုဏံ ဒိသ္ တ ပမုဒိတော ပီတိ သောမနဿဇာတော ဣမံ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ – ''ေကာ စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။ ဇာ ံ ဝတ္ တ ပေက္ခမာနဿေဝ မဟာဇနဿ အာကာသေ ဥပ္ပတိတ္ တ ဂန္ဓမာဒနံ အဂမာသိ။

ဂန္ဓမာဒနော နာမ ဟိမဝတိ စူဠကာဠပဗ္ဗတံ, မဟာကာဠပဗ္ဗတံ, နာဂပလိဝေဌနံ, စန္ဒဂဗ္ဘံ, သူရိယဂဗ္ဘံ, သုဝဏ္ဏပ သ္သံ, ဟိမဝန္တပဗ္ဗတန္တိ သတ္တ ပဗ္ဗတေ အတိက္ကမ္မ ဟောတိ။ တတ္ထ နန္ဒမူလကံ နာမ ပဗ္ဘာရံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ ဝ သနောကာသော။ တိဿော စ ဂုဟာယော – သုဝဏ္ဏဂုဟာ, မဏိဂုဟာ, ရဇတဂုဟာတိ။ တတ္ထ မဏိဂုဟာဒ္ဝါရေ မဉ္ဇူသ ကော နာမ ရုက္ခော ယောဇနံ ဥဗ္ဗေဓေန, ယောဇနံ ဝိတ္ထာရေန။ သော ယတ္တကာနိ ဥဒကေ ဝါ ထလေ ဝါ ပုပ္ဖာနိ, သဗ္ ဗာနိ တာနိ ပုပ္ဖယတိ ဝိသေသေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဂမနဒိဝသေ။ တဿူပရိတော သဗ္ဗရတနမာဠော ဟောတိ။ တတ္ထ သမ္မဇ္ ဇနကဝါတော ကစဝရံ ဆဍ္ဍေတိ, သမကရဏဝါတော သဗ္ဗရတနမယံ ဝါလိကံ သမံ ကရောတိ, သိဉ္စနကဝါတော အနော တတ္တဒဟတော အာနေတ္ တ ဥဒကံ သိဉ္စတိ, သုဂန္ဓကရဏဝါတော ဟိမဝန္တတော သဗ္ဗေသံ ဂန္ဓရုက္ခာနံ ဂန္ဓေ အာ နေတိ, ဩစိနကဝါတော ပုပ္ဖာနိ ဩစိနိတ္ တ ပာတေတိ, သန္ထရကဝါတော သဗ္ဗတ္ထ သန္ထရတိ။ သဒါ ပညတ္တာနေ

ဝ စေတ္ထ အာသနာနိ ဟောန္တိ, ယေသု ပစ္စေကဗုဒ္ဓုပ္ပာဒဒိဝသေ ဥပေါသထဒိဝသေ စ သဗ္ဗပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သန္နိပတိတွာ
တ နိသီဒန္တိ။ အယံ တတ္ထ ပကတိ။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ တတ္ထ ဂန္တွာ ပညတ္တာသနေ နိသီဒတိ။ တတော
သစေ တသ္မိံ ကာလေ အညေပိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တေပိ တင်္ခဏံ သန္နိပတိတွာ ပညတ္တာသနေသု နိသီဒန္တိ။
နိသီဒိတွာ စ ကိဉ္စိဒေဝ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌဟန္တိ, တတော သင်္ဃတ္ထေရော အဓုနာဂတပစ္စေကဗုဒ္ဓံ သ
ဗ္ဗေသံ အနုမောဒနတ္ထာယ “ကထမဓိဂတ”န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆတိ။ တဒါပိ သော တမေဝ အတ္တနော ဥဒါနဗျာကရ
ဏဂါထံ ဘာသတိ။ ပုန ဘဂဝါပိ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန ပုဋ္ဌော တမေဝ ဂါထံ ဘာသတိ, အာနန္ဒော စ သင်္ဂီတိယန္တိ
ဧဝမေကေကာ ဂါထာ ပစ္စေကသမ္ဗောဓိအဘိသမ္ဗုဒ္ဓဋ္ဌာနေ, မဉ္ဇူသကမာဠေ , အာနန္ဒေန ပုစ္ဆိတကာလေ, သင်္ဂီတိယ
န္တိ စတုက္ခတ္တုံ ဘာသိတာ ဟောတီတိ။

ပဌမဂါထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၃၆. **သံသဂ္ဂဇာတဿာ** တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အယမ္ပိ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တော ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသ
နေ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ ပုရိမနယေနေဝ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော ကသိဏပရိကမ္မံ ကတွာ, ပဌမဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေ
တွာ, နာမရူပံ ဝဝတ္ထပေတွာ, လက္ခဏသမ္မသနံ ကတွာ, အရိယမဂ္ဂံ အနဓိဂမ္မ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။
သော တတော စုတော ဗာရာဏသိရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိမှိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ပုရိမနယေနေဝ ဝဍ္ဎမာနော ယ
တော ပဘုတိ “အယံ ဣတ္ထီ အယံ ပုရိသော”တိ ဝိသေသံ အညာသိ, တတုပါဒါယ ဣတ္ထီနံ ဟတ္ထေ န ရမတိ, ဥစ္ဆာ
ဒနနှာပနမဏ္ဍနာဒိမတ္တမ္ပိ န သဟတိ။ တံ ပုရိသာ ဧဝ ပောသေန္တိ, ထညပါယနကာလေ ဓာတိယော ကဉ္စုကံ ပဋိမုဉ္စိ
တွာ ပုရိသဝေသေန ထညံ ပါယေန္တိ။ သော ဣတ္ထီနံ ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ သဒ္ဒံ ဝါ သုတွာ ရောဒတိ, ဝိညုတံ ပတ္တော
ပိ ဣတ္ထိယော ပဿိတုံ န ဣစ္ဆတိ, တေန တံ **အနိတ္ထိဂန္ဓော** တွေဝ သဉ္ဇာနိံသု။

တသ္မိံ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကေ ဇာတေ ရာဇာ “ကုလဝံသံ သဏ္ဌပေဿာမီ”တိ နာနာကုလေဟိ တဿ အနုရူ
ပါ ကညာယော အာနေတွာ အညတရံ အမစ္စံ အာဏာပေသိ “ကုမာရံ ရမာပေဟီ”တိ။ အမစ္စော ဥပါယေန တံ ရမာပေတု
ကာမော တဿ အဝိဒူရေ သာဏိပါကာရံ ပရိက္ခိပါပေတွာ နာဋကာနိ ပယောဇာပေသိ။ ကုမာရော ဂီတဝါဒိတသဒ္ဒံ သု
တွာ – “ကဿေသော သဒ္ဒေါ”တိ အာဟ။ အမစ္စော “တဝေသော, ဒေဝ, နာဋကိတ္ထီနံ သဒ္ဒေါ, ပုညဝန္တာနံ ဤဒိ
သာနိ နာဋကာနိ ဟောန္တိ, အဘိရမ, ဒေဝ, မဟာပုညောသိ တွ”န္တိ အာဟ။ ကုမာရော အမစ္စံ ဒဏ္ဍေန တာဠာပေတွာ
နိက္ကဍ္ဎာပေသိ။ သော ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ ကုမာရဿ မာတရာ သဟ ဂန္တွာ, ကုမာရံ ခမာပေတွာ, ပုန အမ
စ္စံ အပ္ပေသိ။ ကုမာရော တေဟိ အတိနိပ္ပီဠိယမာနော သေဋ္ဌသုဝဏ္ဏံ ဒတွာ သုဝဏ္ဏကာရေ အာဏာပေသိ – “သုန္ဒရံ
ဣတ္ထိရူပံ ကရောထာ”တိ။ တေ ဝိဿကမ္မုနာ နိမ္မိတသဒိသံ သဗ္ဗာလင်္ကာရဝိဘူသိတံ ဣတ္ထိရူပံ ကတွာ ဒဿေ
သုံ။ ကုမာရော ဒိသွာ ဝိမှယေန သီသံ စာလေတွာ မာတာပိတူနံ ပေသေသိ “ယဒိ ဤဒိသိံ ဣတ္ထိံ လဘိဿာမိ, ဂဏှိ
ဿာမီ”တိ။ မာတာပိတရော “အမှာကံ ပုတ္တော မဟာပုညော, အဝဿံ တေန သဟ ကတပုညာ ကာစိ ဒါရိကာ
လောကေ ဥပ္ပန္နာ ဘဝိဿတီ”တိ တံ သုဝဏ္ဏရူပံ ရထံ အာရောပေတွာ အမစ္စာနံ အပ္ပေသုံ “ဂစ္ဆထ, ဤဒိသိံ ဒါရိကံ
ဂဝေသထာ”တိ။ တေ ဂဟေတွာ သောဠသ မဟာဇနပဒေ ဝိစရန္တာ တံ တံ ဂါမံ ဂန္တွာ ဥဒကတိတ္ထာဒီသု ယတ္ထ ယ
တ္ထ ဇနသမူဟံ ပဿန္တိ, တတ္ထ တတ္ထ ဒေဝတံ ဝိယ သုဝဏ္ဏရူပံ ဌပေတွာ နာနာပုပ္ဖဝတ္ထာလင်္ကာရေဟိ ပူဇံ က
တွာ, ဝိတာနံ ဗန္ဓိတွာ, ဧကမန္တံ တိဋ္ဌန္တိ – “ယဒိ ကေနစိ ဧဝရူပါ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ ဘဝိဿတိ, သော ကထံ သမုဋ္ဌာပေဿ
တီ”တိ? ဧတေနုပါယေန အညတြ မဒ္ဒရဋ္ဌာ သဗ္ဗေ ဇနပဒေ အာဟိဏ္ဍိတွာ တံ “ခုဒ္ဒကရဋ္ဌ”န္တိ အဝမညမာနာ
တတ္ထ ပဌမံ အဂန္တွာ နိဝတ္တိံသု။

တတော နေသံ အဟောသိ “မဒ္ဒရဋ္ဌမ္ပိ တာဝ ဂစ္ဆာမ, မာ နော ဗာရာဏသိံ ပဝိဋ္ဌေပိ ရာဇာ ပုန ပဟေသီ”တိ မဒ္ဒ
ရဋ္ဌေ သာဂလနဂရံ အဂမံသု။ သာဂလနဂရေ စ မဒ္ဒဝေါ နာမ ရာဇာ။ တဿ ဓီတာ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ အဘိရူ
ပါ ဟောတိ။ တဿာ ဝဏ္ဏဒါသိယော နှာနောဒကတ္ထာယ တိတ္ထံ ဂတာ။ တတ္ထ အမစ္စေဟိ ဌပိတံ တံ သုဝဏ္ဏရူ
ပံ ဒူရတောဝ ဒိသွာ “အမှေဟိ ဥဒကတ္ထာယ ပေသေတွာ ရာဇပုတ္တီ သယမေဝ အာဂတာ”တိ ဘဏန္တိယော သမီပံ ဂ
န္တွာ “နာယံ သာမိနီ, အမှာကံ သာမိနီ ဣတော အဘိရူပတရာ”တိ အာဟံသု။ အမစ္စာ တံ သုတွာ ရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိ
တွာ အနုရူပေန နယေန ဒါရိကံ ယာစိံသု, သောပိ အဒါသိ။ တတော ဗာရာဏသိရညော ပဟေသုံ “လဒ္ဓါ ဒါရိကာ, သာမံ

အာဂစ္ဆိသ္သတိ, ဥဒာဟု အမေ့ဟာ၀ အာနေမာ''တိ? သော စ ''မယိ အာဂစ္ဆန္တေ ဇနပဒပီဠာ ဘဝိဿတိ, တုမ္ဟေ၀ အာနေထာ''တိ ပေသေသိ။

အမစ္စာ အရိကံ ဂဟေတွာ နဂရာ နိက္ခမိတွာ ကုမာရဿ ဟဟေသုံ – ''လဒ္ဓာ သုဝဏ္ဏရူပသဒိသီ အရိကာ''တိ။ ကုမာရော သုတွာ၀ ရာဂေန အဘိဘူတော ပဌမဇ္ဈာနာ ပရိဟာယိ။ သော ဒူတပရမ္ပရံ ပေသေသိ ''သီဃံ အာနေထ, သီဃံ အာနေထာ''တိ။ တေ သဗ္ဗတ္ထ ဧကရတ္တိတသေနေ၀ ဗာရာဏသိံ ပတွာ ဗဟိနဂရေ ဌိတာ ရညော ဟဟေသုံ – ''အဇ္ဇ ပဝိသိတဗ္ဗံ, နော''တိ? ရာဇာ ''သေဋ္ဌကုလာ အာနီတာ အရိကာ, မင်္ဂလကိရိယံ ကတွာ မဟာသက္ကာရေန ပဝေသေသ္သာမ, ဥယျာနံ တာ၀ နံ နေထာ''တိ အာဏာပေသိ။ တေ တထာ အကံသု။ သာ အစ္စန္တသုခုမာလာ ယာနုဂ္ဃာတေန ဥဗ္ဗာဠ္ဟာ အဒ္ဓာနပရိဿမေန ဥပ္ပန္နဝာတရောဂါ မိလာတမာလာ ဝိယ ဟုတွာ ရတ္တိံယေ၀ ကာလမကာသိ။ အမစ္စာ ''သက္ကာရာ ပရိဗ္ဘဋ္ဌမှာ''တိ ပရိဒေဝိံသု။ ရာဇာ စ နာဂရာ စ ''ကုလဝံသော ဝိနဋ္ဌော''တိ ပရိဒေဝိံသု။ နဂရေ မဟာ ကောလာဟလံ အဟောသိ။ ကုမာရဿ သုတမတ္တေယေ၀ မဟာသောကော ဥဒပါဒိ။ တတော ကုမာရော သောကဿ မူလံ ခဏိတုမာရဒ္ဓေါ။ သော စိန္တေသိ – ''အယံ သောကော နာမ န အဇာတဿ ဟောတိ, ဇာတဿ ပန ဟောတိ, တသ္မာ ဇာတိံ ပဋိစ္စ သောကော''တိ။ ''ဇာတိ ပန ကိံ ပဋိစ္စာ''တိ? တတော ''ဘဝံ ပဋိစ္စ ဇာတီ''တိ ဧဝံ ပုဗ္ဗဘာဝနာနုဘာဝေန ယောနိသော မနသိကရောန္တော အနုလောမပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ ဒိသွာ သင်္ခါရေ သမ္မသန္တော တတ္ထေ၀ နိသိန္နော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ တံ မဂ္ဂဖလသုခေန သုခိတံ သန္တိန္ဒြိယံ သန္တမာနသံ နိသိန္နံ ဒိသွာ, ပဏိပာတံ ကတွာ, အမစ္စာ အာဟံသု – ''မာ သောစိ, ဒေဝ, မဟန္တော ဇမ္ဗုဒီပေ, အညံ တတော သုန္ဒရတရံ အာနေဿာမာ''တိ။ သော အာဟ – ''နာဟံ သောစကော, နိဿောကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ အဟ''န္တိ။ ဣတော ပရံ သဗ္ဗံ ပုရိမကထာသဒိသမေဝ ဌပေတွာ ကထာဝဏ္ဏနံ။

ကထာဝဏ္ဏနာယံ ပန **သံသဂ္ဂဇာတဿာ** တိ ဇာတသံသဂ္ဂဿ။ တတ္ထ ဒဿန, သဝန, ကာယ, သမုလ္လပန, သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂဝသေန ပဉ္စဝိဓော သံသဂ္ဂေါ။ တတ္ထ အညမညံ ဒိသွာ စက္ခုဝိညာဏဝီထိဝသေန ဥပ္ပန္နရာဂေါ **ဒဿနသံသဂ္ဂေါ** နာမ။ တတ္ထ သီဟဠဒီပေ ကာဠဒီဃဝါပိဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တံ ကလျာဏဝိဟာရဝါသီဒီဃဘာဏကဒ ဟရဘိက္ခုံ ဒိသွာ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ ကေနစိ ဥပါယေန တံ အလဘိတွာ, ကာလကတာ ကုဋုမ္ဗိယဓီတာ, တဿာ နိဝါ သနစောဠခဏ္ဍံ ဒိသွာ ''ဧဝရူပဝတ္ထဓာရိနိယာ နာမ သဒ္ဓိံ သံဝါသံ နာလတ္ထ''န္တိ ဟဒယံ ဖာလေတွာ ကာလက တော။ သော ဧဝ စ ဒဟရော နိဒဿနံ။

ပရေဟိ ပန ကထိယမာနံ ရူပာဒိသမ္ပတ္တိံ အတ္တနာ ဝါ ဟသိတလပိတဂီတသဒ္ဒံ သုတွာ သောတဝိညာဏဝီထိဝသေ န ဥပ္ပန္နော ရာဂေါ **သဝနသံသဂ္ဂေါ** နာမ။ တတြာပိ ဂိရိဂါမဝါသီကမ္မာရဓီတာယ ပဉ္စဟိ ကုမာရီဟိ သဒ္ဓိံ ပဒုမဿရံ ဂန္တွာ, နှာတွာ မာလံ အာရောပေတွာ, ဥစ္စာသဒ္ဒေန ဂါယန္တိယာ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော သဒ္ဒံ သုတွာ ကာမ ရာဂေန ဝိသေသာ ပရိဟာယိတွာ အနယဗျသနံ ပတ္တော ပဉ္စဂ္ဂဠလေဏဝါသီ တိဿဒဟရော နိဒဿနံ။

အညမညံ အင်္ဂပရာမသနေန ဥပ္ပန္နရာဂေါ **ကာယသံသဂ္ဂေါ** နာမ။ ဓမ္မကထနဒဟရဘိက္ခု စေတ္ထ နိဒဿနံ။ မဟာဝိဟာရေ ကိရ ဒဟရဘိက္ခု ဓမ္မံ ဘာသတိ ။ တတ္ထ မဟာဇနေ အာဂတေ ရာဇာပိ အဂမာသိ သဒ္ဓိံ အန္တေပုရေန။ တတော ရာဇဓီတာယ တဿ ရူပဉ္စ သဒ္ဒဉ္စ အာဂမ္မ ဗလဝရာဂေါ ဥပ္ပန္နော, တဿ စ ဒဟရဿာပိ။ တံ ဒိသွာ ရာဇာ သလ္လက္ခေတွာ သာဏိပာကာရေန ပရိက္ခိပာပေသိ။ တေ အညမညံ ပရာမသိတွာ အာလိင်္ဂိံသု။ ပုန သာဏိပာ ကာရံ အပနေတွာ ပဿန္တာ ဒွေ၀ပိ ကာလကတေယေ၀ အဒ္ဒသံသူတိ။

အညမညံ အာလပနသမုလ္လပနေ ဥပ္ပန္နော ရာဂေါ ပန **သမုလ္လပနသံသဂ္ဂေါ** နာမ။ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ ပရိဘောဂကရဏေ ဥပ္ပန္နရာဂေါ **သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂေါ** နာမ။ ဒွီသုပိ စေတေသု ပာရာဇိကပ္ပတ္တော ဘိက္ခု စ ဘိက္ခုနီ စ နိဒဿနံ။ မရိစိဝဋ္ဋိနာမမဟာဝိဟာရမဟေ ကိရ ဒုဋ္ဌဂါမဏိ အဘယမဟာရာဇာ မဟာဒာနံ ပဋိယာဒေတွာ ဥဘတောသ ဃံ ပရိဝိသတိ။ တတ္ထ ဥဏှယာဂုယာ ဒိန္နာယ သင်္ဃနဝကသာမဏေရီ အနာဓာရကဿ သင်္ဃနဝကသာမဏေရဿ ဒန္တဝလယံ ဒတွာ သမုလ္လာပံ အကာသိ။ တေ ဥဘောပိ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတွာ သဋ္ဌိဝဿာ ဟုတွာ ပရတီရံ ဂတာ အ ညမညံ သမုလ္လာပေန ပုဗ္ဗသညံ ပဋိလဘိတွာ တာဝဒေ၀ ဇာတသိနေဟာ သိက္ခာပဒံ ဝီတိက္ကမိတွာ ပာရာဇိကာ အဟေ သုန္တိ။

ဧဝံ ပဋ္ဌဝိဓေ သံသဂ္ဂေ ယေန ကေနစိ သံသဂ္ဂေန ဇာတသံသဂ္ဂဿ **ဘဝတိ သ္နေဟော,** ပုရိမရာဂပစ္စယာ ဗလဝရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတော **သ္နေဟန္ဝယံ ဒုက္ခမိဒံ ပဟောတိ** တမေဝ သ္နေဟံ အနုဂစ္ဆန္တံ သန္ဒိဋ္ဌိကသမ္ပရာယိကသောကပရိဒေဝါဒိနာနပ္ပကာရကံ ဒုက္ခမိဒံ ပဟောတိ, နိဗ္ဗတ္တတိ, ဘဝတိ, ဇာယတိ။ အပရေ ပန "အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ ဝေါဿဂ္ဂေါ သံသဂ္ဂေါ"တိ ဘဏန္တိ။ တတော သ္နေဟော, သ္နေဟာ ဒုက္ခမိဒန္တိ။

ဧဝမတ္ထပ္ပဘေဒံ ဣမံ အဍ္ဎုကထံ ဝတွာ တဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ အာဟ – "သွာဟံ ယမိဒံ သ္နေဟန္ဝယံ သောကာဒိဒုက္ခံ ပဟောတိ, တဿ ဒုက္ခဿ မူလံ ခနန္တော ပစ္စေကသမ္ဗောဓိမဓိဂတော"တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ တေ အမစ္စာ အာဟံသု – "အမှေဟိ ဒါနိ, ဘန္တေ, ကိံ ကာတဗ္ဗ"န္တိ? တတော သော အာဟ – "တုမှေ ဟ တ အညေ တ ယော ဣမမှာ ဒုက္ခာ မုစ္စိတုကာမော, သော သဗ္ဗောပိ **အာဒီနဝံ သ္နေဟဇံ ပေက္ခမာနော, ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော"**တိ။ ဧတ္ထ စ ယံ "သ္နေဟန္ဝယံ ဒုက္ခမိဒံ ပဟောတီ"တိ ဝုတ္တံ "တဒေဝ သန္ဓာယ အာဒီနဝံ သ္နေဟဇံ ပေက္ခမာနော"တိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ ယထာဝုတ္တေန သံသဂ္ဂေန သံသဂ္ဂဇာတဿ ဘဝတိ သ္နေဟော, သ္နေဟန္ဝယံ ဒုက္ခမိဒံ ပဟောတိ, ဧတံ ယထာဘူတံ အာဒီနဝံ သ္နေဟဇံ ပေက္ခမာနော အဟံ အဓိဂတောတိ။ ဧဝံ အဘိသမ္ဗန္ဓိတွာ စတုတ္ထပါဒော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဥဒါနဝသေန ဝုတ္တောပိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတော ပရံ သဗ္ဗံ ပုရိမဂါထာယ ဝုတ္တသဒိသမေဝါတိ။

သံသဂ္ဂဂါထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၃၇. မိတ္တေ သုဟဇ္ဇေ တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အယံ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တော ပုရိမဂါထာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဗာရာဏသိယံ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တော ပဌမံ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ "ကိံ သမဏဓမ္မော ဝရော, ရဇ္ဇံ ဝရ"န္တိ ဝီမံသိတွာ စတုန္နံ အမစ္စာနံ ဟတ္ထေ ရဇ္ဇံ နိယျာတေတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောတိ။ အမစ္စာ "ဓမ္မေန သမေန ကရောထာ"တိ ဝုတ္တာပိ လဉ္ဇံ ဂဟေတွာ အဓမ္မေန ကရောန္တိ။ တေ လဉ္ဇံ ဂဟေတွာ သာမိကေ ပရာဇေန္တော ဧကဒါ အညတရံ ရာဇဝလ္လဘံ ပရာဇေသုံ။ သော ရညော ဘတ္တဟာရကေန သဒ္ဓိံ ပဝိသိတွာ သဗ္ဗံ အာရောစေသိ။ ရာဇာ ဒုတိယဒိဝသေ သယံ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ တတော မဟာဇနကာယာ – "အမစ္စာ သာမိကေ အသာမိကေ ကရောန္တီ"တိ မဟာသဒ္ဒံ ကရောန္တာ မဟာယုဒ္ဓံ ဝိယ အကံသု။ အထ ရာဇာ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနာ ဝုဋ္ဌာယ ဟတ္ထိံ အဘိရုဟိတွာ သမာပတ္တိံ အပ္ပေတုံ နိသိန္နော တေန သဒ္ဒေန ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော န သက္ကောတိ အပ္ပေတုံ။ သော "ကိံ မေ ရဇ္ဇေန, သမဏဓမ္မော ဝရော"တိ ရဇ္ဇသုခံ ပဟာယ ပုန သမာပတ္တိံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကသမ္ဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ ကမ္မဋ္ဌာနဉ္စ ပုဋ္ဌော ဣမံ ဂာထံ အဘာသိ –

> "မိတ္တေ သုဟဇ္ဇေ အနုကမ္ပမာနော၊ ဟာပေတိ အတ္ထံ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော။
> ဧတံ ဘယံ သန္ထဝေ ပေက္ခမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော"တိ။

တတ္ထ မေတ္တာယနဝသေန **မိတ္တာ**။ သုဟဒယဘာဝေန **သုဟဇ္ဇာ**။ ကေစိ ဟိ ဧကန္တဟိတကာမတာယ မိတ္တာဝ ဟောန္တိ, န သုဟဇ္ဇာ။ ကေစိ ဂမနာဂမနဋ္ဌာနနိသဇ္ဇာသမုလ္လာပါဒီသု ဟဒယသုခဇနနေန သုဟဇ္ဇာဝ ဟောန္တိ, န မိတ္တာ။ ကေစိ တဒုဘယဝသေန သုဟဇ္ဇာ စေဝ မိတ္တာ စ။ တေ ဒုဝိဓာ ဟောန္တိ – အဂါရိယာ အနဂါရိယာ စ။ တတ္ထ အဂါရိယာ တိဝိဓာ ဟောန္တိ – ဥပကာရော, သမာနသုခဒုက္ခော, အနုကမ္ပကောတိ။ အနဂါရိယာ ဝိသေသေန အတ္ထက္ခာယိနော ဧဝ။ တေ စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ ဟောန္တိ။ ယထာဟ –

> "စတူဟိ ခော, ဂဟပတိပုတ္တ, ဌာနေဟိ ဥပကာရော မိတ္တော သုဟဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော – ပမတ္တံ ရက္ခတိ, ပမတ္တဿ သာပတေယျံ ရက္ခတိ, ဘီတဿ သရဏံ ဟောတိ, ဥပ္ပန္နေသု ကိစ္စကရဏီယေသု တဒ္ဒိဂုဏံ ဘောဂံ အနုပ္ပဒေတီ" (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၁)။

တထာ –

> "စတူဟိ ခော, ဂဟပတိပုတ္တ, ဌာနေဟိ သမာနသုခဒုက္ခော မိတ္တော သုဟဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော – ဂုယှမဿ အာစိက္ခတိ, ဂုယှမဿ ပရိဂူဟတိ, အာပဒါသု န ဝိဇဟတိ, ဇီဝိတမ္ပိဿ အတ္ထာယ ပရိစ္စတ္တံ

ဟောတိ'' (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၂)။

တထာ –

''စတူဟိ ခေါ, ဂဟပတိပုတ္တ, ဌာနေဟိ အနုကမ္ပကော မိတ္တော သုဟဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော – အဘဝေနသ္သ န နန္ဒတိ, ဘဝေနဿ နန္ဒတိ, အဝဏ္ဏံ ဘဏမာနံ နိဝါရေတိ, ဝဏ္ဏံ ဘဏမာနံ ပသံသတိ'' (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၄)။

တထာ –

''စတူဟိ ခေါ, ဂဟပတိပုတ္တ, ဌာနေဟိ အတ္ထက္ခာယီ မိတ္တော သုဟဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော – ပါပါ နိဝါရေတိ, ကလျာဏေ နိဝေသေတိ, အဿုတံ သာဝေတိ, သဂ္ဂဿ မဂ္ဂံ အာစိက္ခတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၃)။

တေသ္ဝိဓ အကရိယာ အဓိပ္ပေတာ။ အတ္ထတော ပန သဗ္ဗေပိ ယုဇ္ဇန္တိ။ တေ မိတ္တေ သုဟဇ္ဇေ။ **အနုကမ္ပမာနော**တိ အနုဒယမာနော။ တေသံ သုခံ ဥပသံဟရိတုကာမော ဒုက္ခံ အပဟရိတုကာမော စ။

ဟာပေတိ အတ္ထံ န္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထဝသေန တိဝိဓံ, တထာ အတ္တတ္ထပရတ္ထဥဘယတ္ထဝသေနာပိ တိဝိဓံ။ အတ္ထံ လဒ္ဓဝိနာသနေန အလဒ္ဓါနုပ္ပါဒနေနာတိ ဒွိဓာပိ ဟာပေတိ ဝိနာသေတိ။ **ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော** တိ ''အဟံ ဣမံ ဝိနာ န ဇီဝါမိ, ဧသ မေ ဂတိ, ဧသ မေ ပရာယဏ''န္တိ ဧဝံ အတ္တာနံ နီစေ ဌာနေ ဌပေန္တောပိ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော ဟောတိ။ ''ဣမေ မံ ဝိနာ န ဇီဝန္တိ, အဟံ တေသံ ဂတိ, တေသံ ပရာယဏ''န္တိ ဧဝံ အတ္တာနံ ဥစ္စေ ဌာနေ ဌပေန္တောပိ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော ဟောတိ။ ဣဓ ပန ဧဝံ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော အဓိပ္ပေတော။ **ဧတံ ဘယ**န္တိ ဧတံ အတ္ထဟာပနဘယံ, အတ္တနော သမာပတ္တိဟာနိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **သန္ထဝေ** တိ တိဝိဓော သန္ထဝေ – တဏှာဒိဋ္ဌိမိတ္တသန္ထဝဝသေန။ တတ္ထ အဋ္ဌသတပ္ပဘေဒာပိ တဏှာ တဏှာသန္ထဝေ, ဒွာသဋ္ဌိဘေဒာပိ ဒိဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိသန္ထဝေ, ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တတာယ မိတ္တာနုကမ္ပနာ မိတ္တသန္ထဝေ။ သော ဣဓာဓိပ္ပေတော။ တေန ဟိဿ သမာပတ္တိ ပရိဟီနာ။ တေနာဟ – ''ဧတံ ဘယံ သန္ထဝေ ပေက္ခမာနော အဟမဓိဂတော''တိ။ သေသံ ဝုတ္တသဒိသမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

မိတ္တသုဟဇ္ဇဂါထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၃၈. ဝံသော ဝိသာလောတိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ပုဗ္ဗေ ကိရ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ တယော ပစ္စေကဗောဓိသတ္တာ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တံ ပူရေတွာ ဒေဝလောကေ ဥပ္ပန္နာ။ တတော စဝိတွာ တေသံ ဇေဋ္ဌကော ဗာရာဏသိရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တော, ဣတရေ ပစ္စန္တရာဇကုလေသု။ တေ ဥဘောပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ, ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ, အနုက္ကမေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဟုတွာ, နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရေ ဝသန္တာ ဧကဒိဝသံ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ''မယံ ကိံ ကမ္မံ ကတွာ ဣမံ လောကုတ္တရသုခံ အနုပ္ပတ္တာ''တိ အာဝဇ္ဇေတွာ ပစ္စဝေက္ခမာနာ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ အတ္တနော စရိယံ အဒ္ဒသံသု။ တတော ''တတိယော ကုဟိ''န္တိ အာဝဇ္ဇေန္တာ ဗာရာဏသိယံ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တံ ဒိသွာ တဿ ဂုဏေ သရိတွာ ''သော ပကတိယာဝ အပ္ပိစ္ဆတာဒိဂုဏသမန္နာဂတော အဟောသိ, အမ္ဟာကဉ္ဇေဝ ဩဝါဒကော ဝတ္တာ ဝစနက္ခမော ပါပဂရဟီ, ဟန္ဒ, နံ အာရမ္မဏံ ဒဿေတွာ မောစေဿာမာ''တိ ဩကာသံ ဂဝေသန္တာ တံ ဧကဒိဝသံ သဗ္ဗာလင်္ကာရဝိဘူသိတံ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ အာကာသေနာဂန္တွာ ဥယျာနဒွါရေ ဝေဠုဂုမ္ဗမူလေ အဋ္ဌံသု။ မဟာဇနော အတိတ္တော ရာဇဒဿနေန ရာဇာနံ ဩလောကေတိ။ တတော ရာဇာ ''အတ္ထိ နု ခေါ ကောစိ မမ ဒဿနေ အဗျာဝဋော''တိ ဩလောကေန္တော ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ အဒ္ဒက္ခိ။ သဟ ဒဿနေနေဝ စဿ တေသု သိနေဟော ဥပ္ပဇ္ဇိ။

သော ဟတ္ထိက္ခန္ဓာ ဩရုယှ သန္တေန ဥပစာရေန တေ ဥပသင်္ကမိတွာ ''ဘန္တေ, ကိံ နာမာ တုမှေ''တိ ပုစ္ဆိ။ တေ အာဟံသု ''မယံ, မဟာရာဇ, အသဇ္ဇမာနာ နာမာ''တိ။ ''ဘန္တေ, 'အသဇ္ဇမာနာ'တိ ဧတဿ ကော အတ္ထော''တိ? ''အလဂ္ဂနတ္ထော, မဟာရာဇာ''တိ။ တတော တံ ဝေဠုဂုမ္ဗံ ဒဿေန္တာ အာဟံသု – ''သေယျထာပိ, မဟာရာဇ, ဣမံ ဝေဠုဂုမ္ဗံ သဗ္ဗသော မူလခန္ဓသာခါနုသာခါဟိ သံသိဗ္ဗိတွာ ဌိတံ အသိဟတ္ထော ပုရိသော မူလေ ဆေတွာ အာဝိဉ္ဆန္တော န သက္ကုဏေယျ ဥဒ္ဓရိတုံ , ဧဝမေဝ တွံ အန္တော စ ဗဟိ စ ဇဋာယ ဇဋိတော အာသတ္တဝိသတ္တ

တော တတ္ထ လဂ္ဂေါ။ သေယျထာပိ ဝါ ပနဿ ဝေမဇ္ဈဂတောပိ အယံ ဝံသကဠီရော အသဉ္ဇာတသာခတ္တာ ကေနစိ အလဂ္ဂေါ ဌိတော, သက္ကာ စ ပန အဂ္ဂေ ဝါ မူလေ ဝါ ဆေတွာ ဥဒ္ဓရိတုံ, ဧဝမေဝ မယံ ကတ္ထစိ အသဇ္ဇမာနာ သဗ္ဗဒိသာ ဂစ္ဆာမာ"တိ တာဝဒေဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ပဿတော ဧဝ ရညော အာကာသေန နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရံ အဂမံသု။ တတော ရာဇာ စိန္တေသိ – "ကအာ နု ခော အဟမ္ပိ ဧဝံ အသဇ္ဇမာနော ဘဝေယျ"န္တိ တတ္ထေဝ နိသီဒိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ ပုရိမနယေနေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆိတော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

"ဝံသော ဝိသာလောဝ ယထာ ဝိသတ္တော၊ ပုတ္တေသု ဒါရေသု စ ယာ အပေက္ခာ။
ဝံသက္ကဠီရောဝ အသဇ္ဇမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော"တိ။

တတ္ထ **ဝံသော**တိ ဝေဠု။ **ဝိသာလော**တိ ဝိတ္ထိဏ္ဏော။ စကာရော အဝဓာရဏတ္ထော, ဧဝကာရော ဝါ အယံ, သန္ဓိဝသေနေတ္ထ ဩကာရော နဋ္ဌော။ တဿ ပရပဒေန သမ္ဗန္ဓော, တံ ပစ္ဆာ ယောဇေဿာမ။ **ယထာ**တိ ပဋိဘာဂေ။ **ဝိသတ္တော**တိ လဂ္ဂေါ, ဇဋိတော သံသိဗ္ဗိတော။ **ပုတ္တေသု ဒါရေသု စာ** တိ ပုတ္တဓီတုဘရိယာသု။ **ယာ အပေက္ခာ** တိ ယာ တဏှာ ယော သ္နေဟော။ **ဝံသက္ကဠီရောဝ အသဇ္ဇမာနော** တိ ဝံသကဠီရော ဝိယ အလဂ္ဂမာနော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာ ဝံသော ဝိသာလော ဝိသတ္တော ဧဝ ဟောတိ, ပုတ္တေသု ဒါရေသု စ ယာ အပေက္ခာ, သာပိ ဧဝံ တာနိ ဝတ္ထူနိ သံသိဗ္ဗိတွာ ဌိတတ္တာ ဝိသတ္တာ ဧဝ။ သွာဟံ တာယ အပေက္ခာယ အပေက္ခဝါ ဝိသာလော ဝံသော ဝိယ ဝိသတ္တောတိ ဧဝံ အပေက္ခာယ အာဒီနဝံ ဒိသွာ တံ အပေက္ခံ မဂ္ဂဉာဏေန ဆိန္ဒန္တော အယံ ဝံသကဠီရောဝ ရူပါဒီသု ဝါ လောဘာဒီသု ဝါ ကာမဘဝါဒီသု ဝါ ဒိဋ္ဌာဒီသု ဝါ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဝသေန အသဇ္ဇမာနော ပစ္စေကဗောဓိံ အဓိဂတောတိ။ သေသံ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ဝံသကဠီရဂါထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၃၉. **မိဂေါ အရညမှိ**တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဧကော ကိရ ဘိက္ခု ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ ယောဂါဝစရော ကာလံ ကတွာ, ဗာရာဏသိယံ သေဋ္ဌိကုလေ ဥပ္ပန္နော အဍ္ဍေ မဟဒ္ဓနေ မဟာဘောဂေ, သော သုဘဂေါ အဟောသိ။ တတော ပရဒါရိကော ဟုတွာ တတ္ထ ကာလကတော နိရယေ နိဗ္ဗတ္တော တတ္ထ ပစ္စိတွာ ဝိပါကာဝသေသေန သေဋ္ဌိဘရိယာယ ကုစ္ဆိမှိ ဣတ္ထိပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ နိရယတော အာဂတာနံ ဂတ္တာနိ ဥဏှာနိ ဟောန္တိ။ တေန သေဋ္ဌိဘရိယာ ဍယှမာနေန ဥဒရေန ကိစ္ဆေန ကသိရေန တံ ဂဗ္ဘံ ဓာရေတွာ ကာလေန ဒါရိကံ ဝိဇာယိ။ သာ ဇာတဒိဝသတော ပဘုတိ မာတာပိတူနံ သေသဗန္ဓုပရိဇနာနဉ္စ ဒေဿာ အဟောသိ။ ဝယပ္ပတ္တာ စ ယမှိ ကုလေ ဒိန္နာ, တတ္ထာပိ သာမိကဿသုသသုရာနံ ဒေဿာဝ အဟောသိ အပ္ပိယာ အမနာပါ။ အထ နက္ခတ္တေ ဃောသိတေ သေဋ္ဌိပုတ္တော တာယ သဒ္ဓိံ ကီဠိတုံ အနိစ္ဆန္တော ဝေသိံ အာနေတွာ ကီဠတိ။ သာ တံ ဒါသီနံ သန္တိကာ သုတွာ သေဋ္ဌိပုတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ နာနပ္ပကာရေဟိ အနုနယိတွာ အာဟ – "အယျပုတ္တ, ဣတ္ထီ နာမ သစေပိ ဒသန္နံ ရာဇူနံ ကနိဋ္ဌာ ဟောတိ, စက္ကဝတ္တိနော ဝါ ဓီတာ, တထာပိ သာမိကဿ ပေသနကရာ ဟောတိ။ သာမိကေ အနာလပန္တေ သူလေ အာရောပိတာ ဝိယ ဒုက္ခံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ သစေ အဟံ အနုဂ္ဂဟာရဟာ, အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ။ နော စေ, ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗာ, အတ္တနော ဉာတိကုလံ ဂမိဿာမီ"တိ။ သေဋ္ဌိပုတ္တော – "ဟောတု, ဘဒ္ဒေ, မာ သောစိ, ကီဠနသဇ္ဇာ ဟောဟိ, နက္ခတ္တံ ကီဠိဿာမာ"တိ အာဟ။ သေဋ္ဌိဓီတာ တာဝတကေနပိ သလ္လာပမတ္တေန ဥဿာဟဇာတာ "သွေဝ နက္ခတ္တံ ကီဠိဿာမီ"တိ ဗဟုံ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇံ ပဋိယာဒေတိ။ သေဋ္ဌိပုတ္တော ဒုတိယဒိဝသေ အနာရောစေတွာဝ ကီဠနဋ္ဌာနံ ဂတော။ သာ "ဣဒါနိ ပေသေဿတိ, ဣဒါနိ ပေသေဿတီ"တိ မဂ္ဂံ ဩလောကေန္တီ နိသိန္နာ ဥဿူရံ ဒိသွာ မနုဿေ ပေသေသိ။ တေ ပစ္စာဂန္တွာ "သေဋ္ဌိပုတ္တော ဂတော"တိ အာရောစေသုံ။ သာ သဗ္ဗံ တံ ပဋိယာဒိတံ အာဒါယ ယာနံ အဘိရုဟိတွာ ဥယျာနံ ဂန္တုံ အာရဒ္ဓါ။

အထ နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရေ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓော သတ္တမေ ဒိဝသေ နိရောဓာ ဝုဋ္ဌာယ အနောတတ္တေ မုခံ ဓောဝိတွာ နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌံ ခါဒိတွာ "ကတ္ထ အဇ္ဇ ဘိက္ခံ စရိဿာမီ"တိ အာဝဇ္ဇေန္တော တံ သေဋ္ဌိဓီတရံ ဒိသွာ "ဣမိဿာ မယိ သက္ကာရံ ကရိတွာ တံ ကမ္မံ ပရိက္ခယံ ဂမိဿတီ"တိ ဉတွာ ပဗ္ဘာရသမီပေ သဋ္ဌိယောဇနံ မနောသိလာတလံ, တတ္ထ ဌတွာ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ အဘိညာပါဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ အာကာသေန အာဂန္တွာ တဿာ ပဋိပထေ ဩရုယှ ဗာရာဏသိဘိမုခေါ အဂမာသိ။ တံ ဒိသွာ ဒါသိယော သေဋ္ဌိဓီတာယ အာရော

စေသုံ။ သာ ယာနာ ဩရုယှ သက္ကစ္စံ ဝန္ဒိတွာ, ပတ္တံ ဂဟေတွာ, သဗ္ဗရသသမ္ပန္နေန ခာဒနီယဘောဇနီယေန ပူရေတွာ, ပဒုမပုပ္ဖေန ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဟေဋ္ဌာပိ ပဒုမပုပ္ဖံ ကတွာ, ပုပ္ဖကလာပံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဥပသင်္ကမိတွာ, တဿ ဟတ္ထေ ပတ္တံ ဒတွာ, ဝန္ဒိတွာ, ပုပ္ဖကလာပဟတ္ထာ ပတ္ထေသိ “ဘန္တေ, ယထာ ဣဒံ ပုပ္ဖံ, ဧဝံ ယတ္ထ ယတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇာမိ, တတ္ထ တတ္ထ မဟာဇနဿ ပိယာ ဘဝေယျံ မနာပါ”တိ။ ဧဝံ ပတ္ထေတွာ ဒုတိယံ ပတ္ထေသိ “ဘန္တေ, ဒုက္ခော ဂဗ္ဘဝါသော, တံ အနုပဂမ္မ ပဒုမပုပ္ဖေ ဧဝံ ပဋိသန္ဓိ ဘဝေယျာ”တိ။ တတိယမ္ပိ ပတ္ထေသိ “ဘန္တေ, ဇိဂုစ္ဆနီယော မာတုဂါမော, စက္ကဝတ္တိဓီတာပိ ပရဝသံ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ အဟံ ဣတ္ထိဘာဝံ အနုပဂမ္မ ပုရိသော ဘဝေယျ”န္တိ။ စတုတ္ထမ္ပိ ပတ္ထေသိ “ဘန္တေ, ဣမံ သံသာရဒုက္ခံ အတိက္ကမ္မ ပရိယောသာနေ တုမှေဟိ ပတ္တံ အမတံ ပါပုဏေယျ”န္တိ။

ဧဝံ စတုရော ပဏိဓယော ကတွာ, တံ ပဒုမပုပ္ဖကလာပံ ပူဇေတွာ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ “ပုပ္ဖသဒိသော ဧဝ မေ ဂန္ဓော စေဝ ဝဏ္ဏော စ ဟောတူ”တိ ဣမံ ပဉ္စမံ ပဏိဓိံ အကာသိ။ တတော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ပတ္တံ ပုပ္ဖကလာပဉ္စ ဂဟေတွာ အာကာသေ ဌတွာ –

“ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ တုယှံ၊ ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု။
သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပါ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ”တိ။ –

ဣမာယ ဂါထာယ သေဋ္ဌိဓီတာယ အနုမောဒနံ ကတွာ “သေဋ္ဌိဓီတာ မံ ဂစ္ဆန္တံ ပဿတူ”တိ အဓိဋ္ဌဟိတွာ နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရံ အဂမာသိ။ သေဋ္ဌိဓီတာယ တံ ဒိသွာ မဟတီ ပီတိ ဥပ္ပန္နာ။ ဘဝန္တရေ ကတံ အကုသလကမ္မံ အနောကာသတာယ ပရိက္ခီဏံ, စိဉ္စမ္ဗိလဓောတတမ္ဗဘာဇနမိဝ သုဒ္ဓါ ဇာတာ။ တာဝဒေဝ စဿာ ပတိကုလေ ဉာတိကုလေ စ သဗ္ဗော ဇနော တုဋ္ဌော “ကိံ ကရောမာ”တိ ပိယဝစနာနိ ပဏ္ဏာကာရာနိ စ ပေသေသိ။ သေဋ္ဌိပုတ္တော မနုဿေ ပေသေသိ “သီဃံ သီဃံ အာနေထ သေဋ္ဌိဓီတရံ, အဟံ ဝိဿရိတွာ ဥယျာနံ အာဂတော”တိ။ တတော ပဘုတိ စ နံ ဥရေ ဝိလိတ္တစန္ဒနံ ဝိယ အာမုတ္တမုတ္တာဟာရံ ဝိယ ပုပ္ဖမာလံ ဝိယ စ ပိယာယန္တော ပရိဟရိ။

သာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဣဿရိယဘောဂသုခံ အနုဘဝိတွာ ကာလံ ကတွာ ပုရိသဘာဝေန ဒေဝလောကေ ပဒုမပုပ္ဖေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော ဒေဝပုတ္တော ဂစ္ဆန္တောပိ ပဒုမပုပ္ဖဂဗ္ဘေယေဝ ဂစ္ဆတိ, တိဋ္ဌန္တောပိ, နိသီဒန္တောပိ, သယန္တောပိ ပဒုမဂဗ္ဘေယေဝ သယတိ။ မဟာပဒုမဒေဝပုတ္တောတိ စဿ နာမံ အကံသု။ ဧဝံ သော တေန ဣဒ္ဓါနုဘာဝေန အနုလောမပဋိလောမံ ဆ ဒေဝလောကေ ဧဝ သံသရတိ။

တေန စ သမယေန ဗာရာဏသိရညော ဝီသတိ ဣတ္ထိသဟဿာနိ ဟောန္တိ။ ရာဇာ ဧကိဿာပိ ကုစ္ဆိယံ ပုတ္တံ န လဘတိ။ အမစ္စာ ရာဇာနံ ဝိညာပေသုံ “ဒေဝ, ကုလဝံသာနုပါလကော ပုတ္တော ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, အတြဇေ အဝိဇ္ဇမာနေ ခေတ္တဇောပိ ကုလဝံသဓရော ဟောတီ”တိ။ ရာဇာ “ဌပေတွာ မဟေသိံ အဝသေသာ နာဋကိတ္ထိယော သတ္တာဟံ ဓမ္မနာဋကံ ကရောထာ”တိ ယထာကာမံ ဗဟိ စရာပေသိ, တထာပိ ပုတ္တံ နာလတ္ထ။ ပုန အမစ္စာ အာဟံသု – “မဟာရာဇ, မဟေသီ နာမ ပုညေန စ ပညာယ စ သဗ္ဗိတ္ထီနံ အဂ္ဂါ, အပ္ပေဝ နာမ ဒေဝတေ မဟေသိယာပိ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပုတ္တံ လဘေယျာ”တိ။ ရာဇာ မဟေသိယာ ဧတမတ္ထံ အာရောစေသိ။ သာ အာဟ – “မဟာရာဇ, ယာ ဣတ္ထီ သစ္စဝါဒိနီ သီလဝတီ, သာ ပုတ္တံ လဘေယျ, ဟိရောတ္တပ္ပရဟိတာယ ကုတော ပုတ္တော”တိ ပါသာဒံ အဘိရုဟိတွာ ပဉ္စ သီလာနိ သမာဒိယိတွာ ပုနပ္ပုနံ အနုမဇ္ဇတိ။ သီလဝတိယာ ရာဇဓီတာယ ပဉ္စ သီလာနိ အနုမဇ္ဇန္တိယာ ပုတ္တပတ္ထနာစိတ္တေ ဥပ္ပန္နမတ္တေ သက္ကဿ အာသနံ သန္တပ္ပိ။

အထ သက္ကော အာသနတာပကာရဏံ အာဝဇ္ဇေန္တော ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတွာ “သီလဝတိယာ ရာဇဓီတာယ ပုတ္တဝရံ ဒေမီ”တိ အာကာသေနာဂန္တွာ ဒေဝိယာ သမ္မုခေ ဌတွာ “ကိံ ပတ္ထေသိ ဒေဝီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ပုတ္တံ, မဟာရာဇာ”တိ။ “ဒမ္မိ တေ, ဒေဝိ, ပုတ္တံ, မာ စိန္တယီ”တိ ဝတွာ ဒေဝလောကံ ဂန္တွာ “အတ္ထိ နု ခော ဧတ္ထ ခီဏာယုကော”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော “အယံ မဟာပဒုမော ဥပရိဒေဝလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ ဣတော စဝတီ”တိ ဉတွာ တဿ ဝိမာနံ ဂန္တွာ “တာတ မဟာပဒုမ, မနုဿလောကံ ဂစ္ဆာဟီ”တိ ယာစိ။ သော အာဟ – “မဟာရာဇ, မာ ဧဝံ ဘဏိ, ဇေဂုစ္ဆော မနုဿလောကော”တိ။ “တာတ, တွံ မနုဿလောကေ ပုညံ ကတွာ ဣဓူပပန္နော, တတ္ထေဝ ဌတွာ ပါရမိ

ယော ပူရေတဗ္ဗော, ဂစ္ဆ, တာတာ”တိ။ “ဒုက္ကရော, မဟာရာဇ, ဂဗ္ဘဝါသော, န သက္ကောမိ တတ္ထ ဝသိတု”န္တိ။ “ကိံ ပန, တာတ, ဂဗ္ဘဝါသေန, တထာ ဟိ တွံ ကမ္မမကာသိ, ယထာ ပဒုမဂဗ္ဘေယေဝ နိဗ္ဗတ္တိဿသိ, ဂစ္ဆ, တာတာ”တိ ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စမာနော အဓိဝါသေသိ။

တတော မဟာပဒုမော ဒေဝလောကာ စဝိတွာ ဗာရာဏသိရညော ဥယျာနေ သိလာပဋ္ဋပေါက္ခရဏိယံ ပဒုမဂဗ္ဘေ နိဗ္ဗတ္တော။ တဉ္စ ရတ္တိံ မဟေသီ ပစ္စူသသမယေ သုပိနန္တေန ဝိသတိကညာသဟဿပရိဝုတာ ဥယျာနံ ဂန္တွာ သိလာပဋ္ဋပေါက္ခရဏိယံ ပဒုမဿေကေ ပုတ္တံ လဒ္ဓါ ဝိယ အဟောသိ။ သာ ပဘာတာယ ရတ္တိယာ သီလာနိ ရက္ခမာနာ တထေဝ တတ္ထ ဂန္တွာ ဧကံ ပဒုမပုပ္ဖံ အဒ္ဒသ။ တံ နေဝ တီရေ ဟောတိ န ဂမ္ဘီရေ။ သဟ ဒဿနေနေဝ စဿာ တတ္ထ ပုတ္တသိနေဟော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သာ သာမံယေဝ ပဝိသိတွာ တံ ပုပ္ဖံ အဂ္ဂဟေသိ။ ပုပ္ဖေ ဂဟိတမတ္တေယေဝ ပတ္တာနိ ဝိကသိံသု။ တတ္ထ တဋ္ဋကေ အာသိတ္တသုဝဏ္ဏပဋိမံ ဝိယ ဒာရကံ အဒ္ဒသ။ ဒိသွာဝ “ပုတ္တော မေ လဒ္ဓော”တိ သဒ္ဒံ နိစ္ဆာရေသိ။ မဟာဇနော သာဓုကာရသဟဿာနိ မုဉ္စိ, ရညော စ ပေသေသိ။ ရာဇာ သုတွာ “ကတ္ထ လဒ္ဓော”တိ ပုစ္ဆိတွာ လဒ္ဓောကာသဉ္စ သုတွာ “ဥယျာနဉ္စ ပေါက္ခရဏိယံ ပဒုမဉ္စ အမှာကညေဝ ခေတ္တံ, တသ္မာ အမှာကံ ခေတ္တေ ဇာတတ္တာ ခေတ္တဇော နာမာယံ ပုတ္တော”တိ ဝတွာ နဂရံ ပဝေသေတွာ ဝီသတိသဟဿဣတ္ထိယော ဓာတိကိစ္စံ ကာရာပေသိ။ ယာ ယာ ကုမာရဿ ရုစိံ ဥတွာ ပတ္ထိတပတ္ထိတံ ခါဒနီယံ ခါဒာပေတိ, သာ သာ သဟဿံ လဘတိ။ သကလဗာရာဏသီ စလိတာ, သဗ္ဗော ဇနော ကုမာရဿ ပဏ္ဏာကာရသဟဿာနိ ပေသေသိ။ ကုမာရော တံ တံ အတိနေတွာ “ကာမံ ခါဒ, ကာမံ ဘုဉ္ဇာ”တိ ဝုစ္စမာနော ဘောဇနေန ဥဗ္ဗာဠှော ဥက္ကဏ္ဌိတော ဟုတွာ, ဂေါပုရဒွါရံ ဂန္တွာ, လာခါဂုဠကေန ကီဠတိ။

တဒါ အညတရော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဗာရာဏသိံ နိဿာယ ဣသိပတနေ ဝသတိ။ သော ကာလဿေဝ ဝုဋ္ဌာယ သေနာသနဝတ္တသရီရပရိကမ္မမနသိကာရာဒီနိ သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကတွာ, ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော “အဇ္ဇ ကတ္ထ ဘိက္ခံ ဂဟေဿာမီ”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ကုမာရဿ သမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ “သော ပုဗ္ဗေ ကိံ ကမ္မံ ကရီ”တိ ဝီမံသန္တော “မာဒိသဿ ပိဏ္ဍပါတံ ဒတွာ, စတဿော ပတ္ထနာ ပတ္ထေသိ တတ္ထ တိဿော သိဒ္ဓါ, ဧကာ တာဝ န သိဇ္ဈတိ, တဿ ဥပာယေန အာရမ္မဏံ ဒဿေမီ”တိ ဘိက္ခာစရိယဝသေန ကုမာရဿ သန္တိကံ အာဂမာသိ။ ကုမာရော တံ ဒိသွာ “သမဏ, မာ ဣဓ အာဂစ္ဆိ, ဣမေ ဟိ တမ္ပိ ‘ကာမံ ခါဒ, ကာမံ ဘုဉ္ဇာ’တိ ဝဒေယျု”န္တိ အာဟ။ သော ဧကဝစနေနေဝ တတော နိဝတ္တိတွာ အတ္တနော သေနာသနံ ပါဝိသိ။ ကုမာရော ပရိဇနံ အာဟ – “အယံ သမဏော မယာ ဝုတ္တမတ္တောဝ နိဝတ္တော, ကုဒ္ဓော, နု, ခေါ မမာ”တိ။ တတော တေဟိ “ပဗ္ဗဇိတာ နာမ, ဒေဝ, န ကောပပရာယဏာ ဟောန္တိ, ပရေန ပသန္နမနေန ယံ ဒိန္နံ ဟောတိ, တေန ယာပေန္တီ”တိ ဝုစ္စမာနောပိ “ကုဒ္ဓော ဧဝ မမာယံ သမဏော, ခမာပေဿာမိ န”န္တိ မာတာပိတူနံ အာရောစေတွာ ဟတ္ထိံ အဘိရုဟိတွာ, မဟတာ ရာဇာနုဘာဝေန ဣသိပတနံ ဂန္တွာ, မိဂယူထံ ဒိသွာ, ပုစ္ဆိ “ကိံ နာမ ဧတေ”တိ? “ဧတေ, သာမိ, မိဂါ နာမာ”တိ။ ဧတေသံ “ကာမံ ခါဒထ, ကာမံ ဘုဉ္ဇထ, ကာမံ သာယထာ”တိ ဝတွာ ပဋိဇဂ္ဂန္တာ အတ္ထီတိ။ နတ္ထိ သာမိ, ယတ္ထ တိဏောဒကံ သုလဘံ, တတ္ထ ဝသန္တီတိ။

ကုမာရော “ယထာ ဣမေ အရက္ခိယမာနာဝ ယတ္ထ ဣစ္ဆန္တိ, တတ္ထ ဝသန္တိ, ကဒါ နု, ခေါ, အဟမ္ပိ ဧဝံ ဝသေယျ”န္တိ ဧတမာရမ္မဏံ အဂ္ဂဟေသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓောပိ တဿ အာဂမနံ ဉတွာ သေနာသနမဂ္ဂဉ္စ စင်္ကမဉ္စ သမ္မဇ္ဇိတွာ, မဋ္ဌံ ကတွာ, ဧကဒွိက္ခတ္တုံ စင်္ကမိတွာ, ပဒနိက္ခေပံ ဒဿေတွာ, ဒိဝါဝိဟာရောကာသဉ္စ ပဏ္ဏသာလဉ္စ သမ္မဇ္ဇိတွာ, မဋ္ဌံ ကတွာ, ပဝိသနပဒနိက္ခေပံ ဒဿေတွာ, နိက္ခမနပဒနိက္ခေပံ အဒဿေတွာ, အညတ္ထ အဂမာသိ။ ကုမာရော တတ္ထ ဂန္တွာ တံ ပဒေသံ သမ္မဇ္ဇိတွာ မဋ္ဌံ ကတံ ဒိသွာ “ဝသတိ မညေ ဧတ္ထ သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော”တိ ပရိဇနေန ဘာသိတံ သုတွာ အာဟ – “ဟိယျောပိ သော သမဏော ကုဒ္ဓော, ဣဒါနိ ဟတ္ထိအဿာဒီဟိ အတ္တနော ဩကာသံ အက္ကန္တံ ဒိသွာ, သုဋ္ဌုတရံ ကုဇ္ဈေယျ, ဣဓေဝ တုမှေ တိဋ္ဌထာ”တိ ဟတ္ထိက္ခန္ဓာ ဩရုယှ ဧကကောဝ သေနာသနံ ပဝိဋ္ဌော ဝတ္တသီသေန သုသမ္မဋ္ဌောကာသေ ပဒနိက္ခေပံ ဒိသွာ, “အယံ သမဏော ဧတ္ထ စင်္ကမန္တော န ဝဏိဇ္ဇာဒိကမ္မံ စိန္တေသိ, အဒ္ဓါ အတ္တနော ဟိတမေဝ စိန္တေသိ မညေ”တိ ပသန္နမာနသော စင်္ကမံ အာရုဟိတွာ, ဒူရီကတပုထုဝိတက္ကော ဂန္တွာ, ပါသာဏဖလကေ နိသီဒိတွာ, သဉ္ဇာတဧကဂ္ဂေါ ဟုတွာ, ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိတွာ, ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ အဓိဂန္တွာ, ပုရိမနယေနေဝ ပုရောဟိတေန ကမ္မဋ္ဌာနေ ပုစ္ဆိတေ ဂဂနတလေ နိသိန္နော ဣမံ ဂါထမာဟ –

''မိဂေ အရညမှိ ယထာ အဗဒ္ဓေါ၊ ယေနိစ္ဆကံ ဂစ္ဆတိ ဂောစရာယ။
ဝိညူ နရော သေရိတံ ပေက္ခမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တတ္ထ **မိဂေ**တိ ဒွေဝ မိဂ ဇာတိမိဂေ, ပသဒမိဂေ စာတိ။ အပိစ သဗ္ဗေသံ အာရညိကာနံ စတုပ္ပဒါနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဣဓ ပန ပသဒမိဂေ အဓိပ္ပေတော။ **အရညမှီ**တိ ကမဋ္ဌ ကမူပစာရဋ္ဌ ဌပေတွာ အဝသေသံ အရညံ, ဣဓ ပန ဥယျာနမဓိပ္ပေတံ, တသ္မာ ဥယျာနမှီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယထာ**တိ ပဋိဘာဂေ။ **အဗဒ္ဓေါ** တိ ရဇ္ဇုဗန္ဓနာဒီဟိ အဗဒ္ဓေါ, ဧတေန ဝိဿတ္ထစရိယံ ဒီပေတိ။ **ယေနိစ္ဆကံ ဂစ္ဆတိ ဂောစရာယ** တိ ယေန ယေန ဒိသာဘာဂေန ဂန္တုမိစ္ဆတိ, တေန တေန ဒိသာဘာဂေန ဂောစရာယ ဂစ္ဆတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဘဂဝတာ –

''သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အာရညကော မိဂေ အရညေ ပဝနေ စရမာနော ဝိဿတ္ထော ဂစ္ဆတိ, ဝိဿတ္ထော တိဋ္ဌတိ, ဝိဿတ္ထော နိသီဒတိ, ဝိဿတ္ထော သေယျံ ကပ္ပေတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? အနာပါထဂတော, ဘိက္ခဝေ, လုဒ္ဒဿ; ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အန္ဓမကာသိ မာရံ အပဒံ, ဝဓိတွာ မာရစက္ခုံ အဒဿနံ ဂတော ပါပိမတော''တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၇; စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၂၅) ဝိတ္ထာရော။

ဝိညူ နရောတိ ပဏ္ဍိတပုရိသော။ **သေရိတ**န္တိ သစ္ဆန္ဒဝုတ္တိတံ အပရာယတ္တတံ။ **ပေက္ခမာနော** တိ ပညာစက္ခုနာ ဩလောကယမာနော။ အထ ဝါ ဓမ္မသေရိတံ ပုဂ္ဂလသေရိတဉ္စ။ လောကုတ္တရဓမ္မာ ဟိ ကိလေသဝသံ အဂမနတော သေရိနော တေဟိ သမန္နာဂတာ ပုဂ္ဂလာ စ, တေသံ ဘာဝနိဒ္ဒေသော သေရိတာ။ တံ ပေက္ခမာနောတိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ''ယထာ မိဂေ အရညမှိ အဗဒ္ဓေါ ယေနိစ္ဆကံ ဂစ္ဆတိ ဂောစရာယ, ကဒါ နု ခေါ အဟမ္ပိ ဧဝံ ဂစ္ဆေယျ''န္တိ ဣတိ မေ တုမှေဟိ ဣတော စိတ္တော စ ပရိတ္တရေတွာ ဌိတေဟိ ဗဒ္ဓဿ ယေနိစ္ဆကံ ဂန္တုံ အလဘန္တဿ တသ္မိံ ယေနိစ္ဆကဂမနာဘာဝေန ယေနိစ္ဆကဂမနေ စာနိသံသံ ဒိသွာ အနုက္ကမေန သမထဝိပဿနာ ဟရိပူရိံ အဂမံသု။ တတော ပစ္စေကဗောဓိံ အဓိဂတောမှိ။ တသ္မာ အညောပိ ဝိညူ ပဏ္ဍိတော နရော သေရိတံ ပေက္ခမာနော ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပောတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

မိဂအရညကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၄၀. အာမန္တနာ ဟောတီ တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အတီတေ ကိရ ဗောဓိဗ္ဗကဗ္ဗဟ္မဒတ္တော နာမ ရာဇာ အဟောသိ မုဒုကဇာတိကော။ ယဒါ အမစ္စာ တေန သဟ ယုတ္တံ တ အယုတ္တံ တ မန္တေတုကာမာ ဟောန္တိ, တဒါ နံ ဟတ္ထိယေကံ့ ဟတ္ထိယေကံ့ ဧကမန္တံ နေန္တိ။ တံ ဧကဒိဝသံ ဒိတသေယျံ ဥပဂတံ အညတရော အမစ္စော ''ဒေဝ, မမ သောတဗ္ဗံ အတ္ထီ''တိ ဧကမန္တံ ဂမနံ ယာစိ။ သော ဥဋ္ဌာယ အဂမာသိ။ ပုန ဧကော မဟာဥပဋ္ဌာနေ နိသိန္နံ ဝရံ ယာစိ, ဧကော ဟတ္ထိက္ခန္ဓေ, ဧကော အဿပိဋ္ဌိယံ , ဧကော သုဝဏ္ဏရထေ, ဧကော သိဝိကာယ နိသီဒိတွာ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တံ ယာစိ။ ရာဇာ တတော ဩရောဟိတွာ ဧကမန္တံ အဂမာသိ။ အပရော ဇနပဒစာရိကံ ဂစ္ဆန္တံ ယာစိ, တဿာပိ ဝစနံ သုတွာ ဟတ္ထိတော ဩရုယှ ဧကမန္တံ အဂမာသိ။ ဧဝံ သော တေဟိ နိဗ္ဗိန္နော ဟုတွာ ပဗ္ဗဇိ။ အမစ္စာ ဣဿရိယေန ဝဍ္ဎုန္တိ။ တေသု ဧကော ဂန္တွာ ရာဇာနံ အာဟ – ''အမုကံ, မဟာရာဇ, ဇနပဒံ မယှံ ဒေဟီ''တိ။ ရာဇာ ''တံ ဣတ္ထန္နာမော ဘုဉ္ဇတီ''တိ ဘဏတိ။ သော ရညော ဝစနံ အနာဒိယိတွာ ''ဂစ္ဆာမဟံ တံ ဇနပဒံ ဂဟေတွာ ဘုဉ္ဇာမီ''တိ တတ္ထ ဂန္တွာ, ကလဟံ ကတွာ, ပုန ဥဘောပိ ရညော သန္တိကံ အာဂန္တွာ, အညမညဿ ဒောသံ အာရောစေန္တိ။ ရာဇာ ''န သက္ကာ ဣမေ တောသေတု''န္တိ တေသံ လောဘေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကသမ္ဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ သော ပုရိမနယေနေဝ ဣမံ ဥဒါနကထံ အဘာသိ –

''အာမန္တနာ ဟောတိ သဟာယမဇ္ဈေ၊ ဝါသေ ဌာနေ ဂမနေ စာရိကာယ။
အနဘိဇ္ဈိတံ သေရိတံ ပေက္ခမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တဿတ္ထော – သဟာယမဇ္ဈေ ဌိတဿ ဒိတသေယျသင်္ခာတေ ဝါသေ စ, မဟာဥပဋ္ဌာနသင်္ခာတေ ဌာနေ စ, ဥယျာနဂမနသင်္ခာတေ ဂမနေ စ, ဇနပဒစာရိကသင်္ခာတာယ စာရိကာယ စ ''ဣဒံ မေ သုဏ, ဣဒံ မေ ဒေဟီ''တိအာဒိနာ နယေန တထာ တထာ အာမန္တနာ ဟောတိ, တသ္မာ အဟံ တတ္ထ နိဗ္ဗိန္ဒိတွာ ယာယံ အရိယဇနသေဝိတာ အနေ

ကာနိသံသာ ဧကန္တသုခာ, ဧဝံ သန္တေပိ လောဘာဘိဘူတေဟိ သဗ္ဗကာပုရိသေဟိ အနဘိဇ္ဈိတာ အနဘိပတ္ထိတာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, တံ အနဘိဇ္ဈိတံ ပရေသံ အဝသဝတ္တနေန ဓမ္မပုဂ္ဂလဝသေန စ သေရိတံ ပေက္ခမာနော ဝိပဿန္တံ အာရဘိတွာ အနုက္ကမေန ပစ္စေကသမ္ဗောဓိံ အဓိဂတောမှီတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

အာမန္တနာကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၄၁. ခိဍ္ဍာ ရတီ တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ဧကပုတ္တကဗြဟ္မဒတ္တော နာမ ရာဇာ အဟောသိ။ သော စသ္သ ဧကပုတ္တကော ပိယော အဟောသိ မနာပေ ပာဏသမော။ သော သဗ္ဗိရိယာပထေသု ပုတ္တံ ဂဟေတွာဝ ဝတ္တတိ။ သော ဧကဒိဝသံ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တော တံ ဌပေတွာ ဂတော။ ကုမာရောပိ တံ ဒိဝသံယေဝ ဥပ္ပန္နေန ဗျာဓိနာ မတော။ အမစ္စာ "ပုတ္တသိနေဟေန ရညော ဟဒယမ္ပိ ဖလေယျာ"တိ အနာရောစေတွာဝ နံ ဈာပေသုံ။ ရာဇာ ဥယျာနေ သုရာမဒေန မတ္တော ပုတ္တံ နေဝ သရိ, တထာ ဒုတိယဒိဝသေပိ နှာနဘောဇနဝေလာသု။ အထ ဘုတ္တာဝီ နိသိန္နော သရိတွာ "ပုတ္တံ မေ အာနေထာ"တိ အာဟ။ တဿ အနုရူပေန ဝိဓာနေန တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသုံ။ တတော သောကာဘိဘူတော နိသိန္နော ဧဝံ ယောနိသော မနသာကာသိ "ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ, ဣမဿုပ္ပာဒာ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ။ သော ဧဝံ အနုက္ကမေန အနုလောမပဋိလောမံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ သမ္မသန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ သေသံ သံသဂ္ဂကထာယ ဝုတ္တသဒိသမေဝ ဌပေတွာ ကထာယတ္ထဝဏ္ဏနံ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာယံ ပန **ခိဍ္ဍာ** တိ ကီဠနာ။ သာ ဒုဝိဓာ ဟောတိ – ကာယိကာ, ဝါစသိကာ စ။ တတ္ထ ကာယိကာ နာမ ဟတ္ထီဟိပိ ကီဠန္တိ, အဿေဟိပိ, ရထေဟိပိ, ဓနူဟိပိ, ထရူဟိပီတိ ဧဝမာဒိ။ ဝါစသိကာ နာမ ဂီတံ, သိလောကဘဏနံ, မုခဘေရီတိ ဧဝမာဒိ။ **ရတီ**တိ ပဉ္စကာမဂုဏရတိ။ **ဝိပုလ**န္တိ ယာဝ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အာဟစ္စ ဌာနေန သကလတ္တဘာဝဗျာပကံ။ သေသံ ပါကဋမေဝ။ အနုသန္ဓိယောဇနာပိ စေတ္ထ သံသဂ္ဂကထာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တတော ပရဉ္စ သဗ္ဗန္တိ။

ခိဍ္ဍာရတိကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၄၂. စာတုဒ္ဒိသော တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ပုဗ္ဗေ ကိရ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ ပဉ္စ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တာ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တံ ပူရေတွာ ဒေဝလောကေ ဥပ္ပန္နာ။ တတော စဝိတွာ တေသံ ဇေဋ္ဌကော ဗာရာဏသိယံ ရာဇာ အဟောသိ, သေသာ ပါကတိကရာဇာနော။ တေ စတ္တာရောပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ, ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ, အနုက္ကမေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဟုတွာ နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရေ ဝသန္တာ ဧကဒိဝသံ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဝံသကဋ္ဌိရကထာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္တနော ကမ္မဉ္စ သဟာယဉ္စ အာဝဇ္ဇေတွာ ဉတွာ ဗာရာဏသိရညော ဥပာယေန အာရမ္မဏံ ဒဿေတုံ ဩကာသံ ဂဝေသန္တိ။ သော စ ရာဇာ တိက္ခတ္တုံ ရတ္တိယာ ဥဗ္ဗိဇ္ဇတိ, ဘီတော ဝိဿရံ ကရောတိ, မဟာတလေ ဓာဝတိ။ ပုရောဟိတေန ကာလဿေဝ ဝုဋ္ဌာယ သုခသေယျံ ပုစ္ဆိတောပိ "ကုတော မေ, အာစရိယ, သုခ"န္တိ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ ပုရောဟိတောပိ "အယံ ရောဂေ န သက္ကာ ယေန ကေနစိ ဉဒ္ဓဝိရေစနာဒိနာ ဘေသဇ္ဇကမ္မေန ဝိနေတုံ , မယှံ ပန ခါဒနူပာယော ဥပ္ပန္နော"တိ စိန္တေတွာ "ရဇ္ဇဟာနိဇီဝိတန္တရာယာဒီနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ ဧတံ မဟာရာဇာ"တိ ရာဇာနံ သုဋ္ဌုတရံ ဥဗ္ဗေဇေတွာ တဿ ဝူပသမနတ္ထံ "ဧတ္တကေ စ ဧတ္တကေ စ ဟတ္ထိအဿရထာဒယော ဟိရညသုဝဏ္ဏဉ္စ ဒက္ခိဏံ ဒတွာ ယညော ယဇိတဗ္ဗော"တိ တံ ယညယဇနေ သမာဒပေသိ။

တတော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အနေကာနိ ပါဏသဟဿာနိ ယညတ္ထာယ သမ္ပိဏ္ဍိယမာနာနိ ဒိသွာ "ဧတသ္မိံ ကမ္မေ ကတေ ဒုဗ္ဗောဓနေယျော ဘဝိဿတိ, ဟန္ဒ နံ ပဋိကစ္စေဝ ဂန္တွာ ပေက္ခာမာ"တိ ဝံသကဋ္ဌိရကထာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ အာဂန္တွာ ပိဏ္ဍာယ စရမာနာ ရာဇင်္ဂဏေ ပဋိပာဋိယာ အဂမံသု။ ရာဇာ သီဟပဉ္ဇရေ ဌိတော ရာဇင်္ဂဏံ ဩလောကယမာနော တေ အဒ္ဒက္ခိ , သဟ ဒဿနေနေဝ စဿ သိနေဟော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တတော တေ ပက္ကောသာပေတွာ အာကာသတလေ ပညတ္တာသနေ နိသီဒာပေတွာ သက္ကစ္စံ ဘောဇေတွာ ကတဘတ္တကိစ္စေ "ကေ တုမှေ"တိ ပုစ္ဆိ။ "မယံ, မဟာရာဇ, စာတုဒ္ဒိသာ နာမာ"တိ။ "ဘန္တေ, စာတုဒ္ဒိသာတိ ဣမဿ ကော အတ္ထော"တိ? "စတူသု ဒိသာသု ကတ္ထစိ ကုတောစိ ဘယံ ဝါ စိတ္တုတြာသော ဝါ အမှာကံ နတ္ထိ, မဟာရာဇာ"တိ။ "ဘန္တေ, တုမှာကံ တံ

ဘယံ ကိံ ကာရဏာ န ဟောတီ''တိ? ''မယဥ္ဟိ, မဟာရာဇ, မေတ္တံ ဘာဝေမ, ကရုဏံ ဘာဝေမ, မုဒိတံ ဘာဝေမ, ဥပေက္ခံ ဘာဝေမ, တေန နော တံ ဘယံ န ဟောတီ''တိ ဝတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ အတ္တနော ဝသတိံ အဂမံသု။

တတော ရာဇာ စိန္တေသိ ''ဣမေ သမဏာ မေတ္တာဒိဘာဝနာယ ဘယံ န ဟောတီတိ ဘဏန္တိ, ဗြာဟ္မဏာ ပန အနေကသဟဿဟဏ္ဍဝံ ဝဏ္ဏယန္တိ, ကေသံ နု ခော ဝစနံ သစ္စ''န္တိ။ အထဿ တေဒဟောသိ – ''သမဏာ သုဒ္ဓေန အသုဒ္ဓံ ဓောဝန္တိ, ဗြာဟ္မဏာ ပန အသုဒ္ဓေန အသုဒ္ဓံ။ န စ သက္ကာ အသုဒ္ဓေန အသုဒ္ဓံ ဓောဝိတုံ, ပဗ္ဗဇိတာနံ ဧဝ ဝစနံ သစ္စ''န္တိ။ သော ''သဗ္ဗေ သတ္တာ သုခိတာ ဟောန္တူ''တိအာဒိနာ နယေန မေတ္တာဒယော စတ္တာရောပိ ဗြဟ္မဝိဟာရေ ဘာဝေတွာ ဟိတဖရဏစိတ္တေန အမစ္စေ အာဏာပေသိ ''သဗ္ဗေ ဟဏေ မုဉ္စထ, သီတာနိ ဟာနီယာနိ ပိဝန္တု, ဟရိတာနိ တိဏာနိ ခါဒန္တု, သီတော စ နေသံ ဝါတော ဥပဝါယတူ''တိ။ တေ တထာ အကံသု။

တတော ရာဇာ ''ကလျာဏမိတ္တာနံ ဝစနေနေဝ ဟာပကမ္မတော မုတ္တောမှီ''တိ တတ္ထေဝ နိသိန္နော ဝိပဿိတွာ ပစ္စေကသမ္ဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ အမစ္စေဟိ စ ဘောဇနဝေလာယံ ''ဘုဉ္စ, မဟာရာဇ, ကာလော''တိ ဝုတ္တော ''နာဟံ ရာဇာ''တိ ပုရိမနယေနေဝ သဗ္ဗံ ဝတွာ ဣမံ ဥဒာနဗျာကရဏကထံ အဘာသိ –

''စာတုဒ္ဒိသော အပ္ပဋိဃော စ ဟောတိ၊ သန္တုဿမာနော ဣတရီတရေန။
ပရိဿယာနံ သဟိတာ အဆမ္ဘီ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တတ္ထ **စာတုဒ္ဒိသော** တိ စတူသု ဒိသာသု ယထာသုခဝိဟာရီ, ''ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၈; အ. နိ. ၄.၁၂၅; စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၂၈) တ နယေန ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာဖရိတာ စတဿော ဒိသာ အဿ သန္တီတိပိ စာတုဒ္ဒိသော။ တာသု ဒိသာသု ကတ္ထစိ သတ္တေ ဝါ သင်္ခါရေ ဝါ ဘယေန န ပဋိဟညတီတိ **အပ္ပဋိဃော။ သန္တုဿမာနော** တိ ဒွါဒသဝိဓဿ သန္တောသဿဝသေန သန္တုဿကော, **ဣတရီတရေနာ**တိ ဥစ္စာဝစေန ပစ္စယေန။ **ပရိဿယာနံ သဟိတာ အဆမ္ဘီ** တိ ဧတ္ထ ပရိဿယန္တိ ကာယစိတ္တာနိ, ပရိဟာပေန္တိ ဝါ တေသံ သမ္ပတ္တိံ, တာနိ ဝါ ပဋိစ္စ သယန္တီတိ ပရိဿယာ, ဗာဟိရာနံ သီဟဗျဂ္ဃာဒီနံ အဗ္ဘန္တရာနဉ္စ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ ကာယစိတ္တုပဒ္ဒဝါနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တေ ပရိဿယေ အဓိဝါသနခန္တိယာ စ ဝီရိယာဒီဟိ ဓမ္မေဟိ စ သဟတီတိ **ပရိဿယာနံ သဟိတာ**။ ထဒ္ဓဘာဝကရဘယာဘာဝေန **အဆမ္ဘီ** ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာ တေ စတ္တာရော သမဏာ, ဧဝံ ဣတရီတရေန ပစ္စယေန သန္တုဿမာနော ဧတ္ထ ပဋိပတ္တိပဒဋ္ဌာနေ သန္တောသေ ဌိတော စတူသု ဒိသာသု မေတ္တာဒိဘာဝနာယ စာတုဒ္ဒိသော, သတ္တသင်္ခါရေသု ပဋိဟနနဘယာဘာဝေန အပ္ပဋိဃော စ ဟောတိ။ သော စာတုဒ္ဒိသတွာ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ ပရိဿယာနံ သဟိတာ, အပ္ပဋိဃတ္တာ အဆမ္ဘီ စ ဟောတီတိ ဧဝံ ပဋိပတ္တိဂုဏံ ဒိသွာ ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ အဓိဂတောမှီတိ။ အထ ဝါ တေ သမဏာ ဝိယ သန္တုဿမာနော ဣတရီတရေန ဝုတ္တနယေနေဝ စာတုဒ္ဒိသော ဟောတီတိ ဉတွာ ဧဝံ စာတုဒ္ဒိသဘာဝံ ပတ္ထယန္တော ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇိတွာ အဓိဂတောမှီ။ တသ္မာ အညောပိ ဤဒိသံ ဌာနံ ပတ္ထယမာနော စာတုဒ္ဒိသတာယ ပရိဿယာနံ သဟိတာ အပ္ပဋိဃတာယ စ အဆမ္ဘီ ဟုတွာ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပောတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

စာတုဒ္ဒိသဂါထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၄၃. ဒုဿင်္ဂဟာ တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိရညော ကိရ အဂ္ဂမဟေသီ ကာလမကာသိ။ တတော ဝီတိဝတ္တေသု သောကဒိဝသေသု ဧကံ ဒိဝသံ အမစ္စာ ''ရာဇူနံ နာမ တေသု တေသု ကိစ္စေသု အဂ္ဂမဟေသီ အဝဿံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, သာဓု, ဒေဝေါ, အညံ ဒေဝိံ အာနေတူ''တိ ယာစိံသု။ ရာဇာ''တေန ဟိ, ဘဏေ, ဇာနာထာ''တိ အာဟ။ တေ ပရိယေသန္တာ သာမန္တရဇ္ဇေ ရာဇာ မတော။ တဿ ဒေဝီ ရဇ္ဇံ အနုသာသတိ။ သာ စ ဂဗ္ဘိနီ ဟောတိ။ အမစ္စာ ''အယံ ရညော အနုရူပါ''တိ ဉတွာ တံ ယာစိံသု။ သာ ''ဂဗ္ဘိနီ နာမ မနုဿာနံ အမနာပါ ဟောတိ, သစေ အာဂမေထ, ယာဝ ဝိဇာယာမိ, ဧဝံ ဟောတု, နော စေ, အညံ ပရိယေသထာ''တိ အာဟ။ တေ ရညောပိ ဧတမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ ရာဇာ ''ဂဗ္ဘိနီပိ ဟောတု အာနေထာ''တိ။ တေ အာနေသုံ။ ရာဇာ တံ အဘိသိဉ္စိတွာ သဗ္ဗံ မဟေသီဘောဂံ အဒါသိ။ တဿာ ပရိဇနဉ္စ နာနာဝိဓေဟိ ပဏ္ဏာကာရေဟိ သင်္ဂဏှာတိ။ သာ ကာလေန ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တမ္ပိ ရာဇာ အတ္တနော ဇာတပုတ္တမိဝ သဗ္ဗိရိယာပ

ထေသု အင္ဂေ စ ဥရေ စ ကတွာ ဝိဟရတိ။ တတော ဒေဝိယာ ပရိဇနော စိန္တေသိ ''ရာဇာ အတိဝိယ သင်္ဂဏှာတိ ကုမာရံ, အတိဝိဿာသနိယာနိ ရာဇဗဟဒယာနိ, ဟန္ဒ နံ ပရိဘေဒေမာ''တိ။

တတော ကုမာရံ – ''တွံ, တာတ, အမှာကံ ရညော ပုတ္တော, န ဣမဿ ရညော, မာ ဧတ္ထ ဝိဿာသံ အာပဇ္ဇီ''တိ အာဟံသု။ အထ ကုမာရော ''ဟေဝိ ပုတ္တာ''တိ ရညာ ဝုစ္စမာနောပိ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ အာကမ္ပိယမာနောပိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ရာဇာနံ န အလ္လီယတိ။ ရာဇာ ''ကိံ ဧတ''န္တိ ဝီမံသန္တော တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ ''အရေ, ဧတေ မယာ ဇဝံ သင်္ဂဟိတာပိ ပဋိကူလဝုတ္တိနော ဧတေ''တိ နိဗ္ဗိန္ဒိတွာ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတော။ ''ရာဇာ ပဗ္ဗဇိတော''တိ အမစ္စပရိဇနာပိ ဗဟူ ပဗ္ဗဇိတာ , ''သပရိဇနော ရာဇာ ပဗ္ဗဇိတော''တိ မနုဿာ ပဏီတေ ပစ္စယေ ဥပနေန္တိ။ ရာဇာ ပဏီတေ ပစ္စယေ ယထာဝုမ္ပံ အပေတိ။ တတ္ထ ယေ သုန္ဒရံ လဘန္တိ, တေ တုဿန္တိ။ ဣတရေ ဉဇ္ဈာယန္တိ ''မယံ ပရိဝေဏသမ္မဇ္ဇနာဒီနိ သဗ္ဗကိစ္စာနိ ကရောန္တာ လူခဘတ္တံ ဇိဏ္ဏဝတ္ထဉ္စ လဘာမာ''တိ။ သော တမ္ပိ ဉတွာ ''အရေ, ယထာဝုမ္ပံ ဒိယ္ယမာနေပိ နာမ ဉဇ္ဈာယန္တိ, အဟော, အယံ ပရိသာ ဒုဿင်္ဂဟာ''တိ ပတ္တစီဝရံ အာဒာယ ဧကော အရညံ ပဝိသိတွာ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ တတ္ထ အာဂတေဟိ စ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပုဋ္ဌော ဣမံ ကထံ အဘာသိ –

''ဒုဿင်္ဂဟာ ပဗ္ဗဇိတာပိ ဧကေ၊ အထော ဂဟဋ္ဌာ ဃရမာဝသန္တာ။
အပ္ပောဿုက္ကော ပရပုတ္တေသု ဟုတွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

သာ အတ္ထတော ပာကဋာ ဧဝ။ အယံ ပန ယောဇနာ – ဒုဿင်္ဂဟာ ပဗ္ဗဇိတာပိ ဧကေ, ယေ အသန္တောသာဘိဘူတာ, တထာဝိဓာ ဧဝ စ အထော ဂဟဋ္ဌာ ဃရမာဝသန္တာ။ တေမဟံ ဒုဿင်္ဂဟဘာဝံ ဇိဂုစ္ဆန္တော ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ အဓိဂတောမှီတိ။ သေသံ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ဒုဿင်္ဂဟကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၄၄. **ဩရောပယိတွာတ**တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ စာတုမာသိကဗ္ရဟ္မဒတ္တော နာမ ရာဇာ ဂိမှာနံ ပဌမေ မာသေ ဥယျာနံ ဂတော။ တတ္ထ ရမဏီယေ ဘူမိဘာဂေ နီလဃနပတ္တသဉ္ဆန္နံ ကောဝိဠာရရုက္ခံ ဒိသွာ ''ကောဝိဠာရမူလေ မမ သယနံ ပညာပေထာ''တိ ဝတွာ ဥယျာနေ ကီဠိတွာ သာယနှသမယံ တတ္ထ သေယျံ ကပ္ပေသိ။ ပုန ဂိမှာနံ မဇ္ဈိမေ မာသေ ဥယျာနံ ဂတော။ တဒာ ကောဝိဠာရော ပုပ္ဖိတော ဟောတိ, တဒာပိ တထေဝ အကာသိ။ ပုန ဂိမှာနံ ပစ္ဆိမေ မာသေ ဂတော။ တဒာ ကောဝိဠာရော သဉ္ဆိန္နပတ္တော သုက္ခရုက္ခော ဝိယ ဟောတိ။ တဒာပိ သော အဒိသွာဝ တံ ရုက္ခံ ပုဗ္ဗပရိစယေန တတ္ထေဝ သေယျံ အာဏာပေသိ။ အမစ္စာ ဇာနန္တာပိ ''ရညာ အာဏတ္တ''န္တိ ဘယေန တတ္ထ သယနံ ပညာပေသုံ။ သော ဥယျာနေ ကီဠိတွာ သာယနှသမယံ တတ္ထ သေယျံ ကပ္ပေန္တော တံ ရုက္ခံ ဒိသွာ ''အရေ, အယံ ပုဗ္ဗေ သဉ္ဆန္နပတ္တော မဏိမယော ဝိယ အဘိရူပဒဿနော အဟောသိ။ တတော မဏိဝဏ္ဏသာခန္တရေ ဌပိတပဝါဠင်္ကုရသဒိသေဟိ ပုပ္ဖေဟိ သဿိရိကဒဿနော အဟောသိ။ မုတ္တာဒလသဒိသတလိကာကိဏ္ဏော စဿ ဟေဋ္ဌာ ဘူမိဘာဂေ ဗန္ဓနာ ပမုတ္တပုပ္ဖသဉ္ဆန္နော ရတ္တကမ္ဗလသန္ထတော ဝိယ အဟောသိ။ သော နာမဇ္ဇ သုက္ခရုက္ခော ဝိယ သာခာမတ္တာဝသေသော ဌိတော။ 'အဟော, ဇရာယ ဥပဟတော ကောဝိဠာရော'''တိ စိန္တေတွာ ''အနုပဟဒိန္နမ္ပိ တာဝ ဇရာ ဟညတိ, ကိမင်္ဂ ပန ဥပဟဒိန္န''န္တိ အနိစ္စသညံ ပဋိလဘိ။ တဒနုသာရေန သဗ္ဗသင်္ခါရေ ဒုက္ခတော အနတ္တတော စ ဝိပဿန္တော ''အဟော ဝတာဟမ္ပိ သဉ္ဆိန္နပတ္တော ကောဝိဠာရော ဝိယ အပေတဂိဟိဗျဉ္ဇနော ဘဝေယျ''န္တိ ပတ္ထယမာနော အနုပုဗ္ဗေန တသ္မိံ သယနတလေ ဒက္ခိဏေန ပဿေန နိပန္နောယေဝ ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ တတော ဂမနကာလေ အမစ္စေဟိ ''ကာလော ဂန္တုံ, မဟာရာဇာ''တိ ဝုတ္တေ ''နာဟံ ရာဇာ''တိအာဒီနိ ဝတွာ ပုရိမနယေနေဝ ဣမံ ကထံ အဘာသိ –

''ဩရောပယိတွာ ဂိဟိဗျဉ္ဇနာနိ၊ သဉ္ဆိန္နပတ္တော ယထာ ကောဝိဠာရော။
ဆေတွာန ဝီရော ဂိဟိဗန္ဓနာနိ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တတ္ထ **ဩရောပယိတွာ**တိ အပနေတွာ။ **ဂိဟိဗျဉ္ဇနာနီ**တိ ကေသမဿုဩဒာတဝတ္ထာလင်္ကာရမာလာဂန္ဓဝိလေပနပုတ္တဒါရဒါသိဒာသာဒီနိ။ ဧတာနိ ဟိ ဂိဟိဘာဝံ ဗျဉ္ဇယန္တိ, တသ္မာ ''ဂိဟိဗျဉ္ဇနာနီ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ **သဉ္ဆိ**

ဆိန္နပတ္တောတိ ပတိတပတ္တော။ **ဆေတွတနာ**တိ မဂ္ဂဉာဏေန ဆိန္ဒိတွာ။ **ဝီရော**တိ မဂ္ဂဝီရိယသမန္နာဂတော။ **ဂိဟိဗျဉ္ဇနာနီ**တိ ကာမဗျဉ္ဇနာနိ။ ကာမာ ဟိ ဂိဟီနံ ဗျဉ္ဇနာနိ။ အယံ တာဝ ပဒတ္ထော။

အယံ ပန အဓိပ္ပာယော – ''အဟော ဝတာဟမ္ပိ ဩရောပယိတွာ ဂိဟိဗျဉ္ဇနာနိ သဉ္ဆိန္နပတ္တော ယထာ ကောဝိဠာရော ဘဝေယျ''န္တိ ဧဝဉ္ဟိ စိန္တယမာနော ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ အဓိဂတောမှီတိ။ သေသံ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ကောဝိဠာရကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။ ပဌမော ဝဂ္ဂေါ နိဋ္ဌိတော။

၄၅-၄၆. သစေ လဘေထာတိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ပုဗ္ဗေ ကိရ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ ဒွေဝ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တာ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တံ ပူရေတွာ ဒေဝလောကေ ဥပ္ပန္နာ။ တတော စဝိတွာ တေသံ ဇေဋ္ဌကော ဗာရာဏသိရညော ပုတ္တော အဟောသိ, ကနိဋ္ဌော ပုရောဟိတဿ ပုတ္တော အဟောသိ။ တေ ဧကဒိဝသံယေဝ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဧကဒိဝသမေဝ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိတွာ သဟပံသုကီဠိတသဟာယကာ အဟေသုံ။ ပုရောဟိတပုတ္တော ပညဝါ အဟောသိ။ သော ရာဇပုတ္တံ အာဟ – ''သမ္မ, တွံ ပိတုနော အစ္စယေန ရဇ္ဇံ လဘိဿသိ, အဟံ ပုရောဟိတဋ္ဌာနံ, သုသိက္ခိတေန စ သုခံ ရဇ္ဇံ အနုသာသိတုံ သက္ကာ, ဧဟိ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဟေဿာမာ''တိ။ တတော ဥဘောပိ ပုဗ္ဗောပစိတကမ္မာ ဟုတွာ ကမနိဂမာဒီသု ဘိက္ခံ စရမာနာ ပစ္စန္တဇနပဒဂါမံ ဂတာ။ တဉ္စ ဂါမံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ ပဝိသန္တိ။ အထ မနုဿာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဒိသွာ ဥဿာဟဇာတာ အာသနာနိ ပညာပေန္တိ, ပဏီတံ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ ဥပနာမေန္တိ, မာနေန္တိ, ပူဇေန္တိ။ တေသံ ဧတဒဟောသိ – ''အမှေဟိ သဒိသာ ဥစ္စာကုလိကာ နာမ နတ္ထိ, အထ စ ပနိမေ မနုဿာ ယဒိ ဣစ္ဆန္တိ, အမှာကံ ဘိက္ခံ ဒေန္တိ, ယဒိ စ နိစ္ဆန္တိ, န ဒေန္တိ, ဣမေသံ ပန ပဗ္ဗဇိတာနံ ဧဝရူပံ သက္ကာရံ ကရောန္တိ, အဒ္ဓါ ဧတေ ကိဉ္စိ သိပ္ပံ ဇာနန္တိ, ဟန္ဒ နေသံ သန္တိကေ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှာမာ''တိ။

တေ မနုဿေသု ပဋိက္ကန္တေသု ဩကာသံ လဘိတွာ ''ယံ, ဘန္တေ, တုမှေ သိပ္ပံ ဇာနာထ, တံ အမှေပိ သိက္ခာပေထာ''တိ ယာစိံသု။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ''န သက္ကာ အပဗ္ဗဇိတေန သိက္ခိတု''န္တိ အာဟံသု။ တေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ ပဗ္ဗဇိံသု။ တတော နေသံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ''ဧဝံ တေ နိဝါသေတဗ္ဗံ, ဧဝံ ပါရုပိတဗ္ဗ''န္တိအာဒိနာ နယေန အာဘိသမာစာရိကံ အာစိက္ခိတွာ ''ဣမဿ သိပ္ပဿ ဧကီဘာဝါဘိရတိ နိပ္ဖတ္တိ, တသ္မာ ဧကေနေဝ နိသီဒိတဗ္ဗံ, ဧကေန စင်္ကမိတဗ္ဗံ, ဌာတဗ္ဗံ, သယိတဗ္ဗ''န္တိ ဟဋ္ဌိယေကံ ပဏ္ဏသာလမဒံသု။ တတော တေ အတ္တနော အတ္တနော ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိတွာ နိသီဒိံသု။ ပုရောဟိတပုတ္တော နိသိန္နကာလတော ပဘုတိ စိတ္တသမာဓာနံ လဒ္ဓါ ဈာနံ လဘိ။ ရာဇပုတ္တော မုဟုတ္တေနေဝ ဥက္ကဏ္ဌိတော တဿ သန္တိကံ အာဂတော။ သော တံ ဒိသွာ ''ကိံ, သမ္မာ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''ဥက္ကဏ္ဌိတောမှီ''တိ အာဟ။ ''တေန ဟိ ဣဓ နိသီဒါ''တိ။ သော တတ္ထ မုဟုတ္တံ နိသီဒိတွာ အာဟ – ''ဣမဿ ကိရ, သမ္မ, သိပ္ပဿ ဧကီဘာဝါဘိရတိ နိပ္ဖတ္တီ''တိ ပုရောဟိတပုတ္တော ''ဧဝံ, သမ္မ, တေန ဟိ တွံ အတ္တနော နိသိန္နောကာသံ ဧဝ ဂစ္ဆ, ဥဂ္ဂဟေဿာမိ ဣမဿ သိပ္ပဿ နိပ္ဖတ္တိ''န္တိ အာဟ။ သော ဂန္တွာ ပုနပိ မုဟုတ္တေနေဝ ဥက္ကဏ္ဌိတော ပုရိမနယေနေဝ တိက္ခတ္တုံ အာဂတော။

တတော နံ ပုရောဟိတပုတ္တော တထေဝ ဥယျောဇေတွာ တသ္မိံ ဂတေ စိန္တေသိ ''အယံ အတ္တနော စ ကမ္မံ ဟာပေတိ, မမ စ ဣဓာဘိက္ခဏံ အာဂစ္ဆန္တော''တိ။ သော ပဏ္ဏသာလတော နိက္ခမ္မ အရညံ ပဝိဋ္ဌော။ ဣတရော အတ္တနော ပဏ္ဏသာလာယေဝ နိသိန္နော ပုနပိ မုဟုတ္တေနေဝ ဥက္ကဏ္ဌိတော ဟုတွာ တဿ ပဏ္ဏသာလံ အာဂန္တွာ ဣတော စိတော စ မဂ္ဂန္တောပိ တံ အဒိသွာ စိန္တေသိ – ''ယော ဂဟဋ္ဌကာလေ ပဏ္ဏာကာရမ္ပိ အာဒါယ အာဂတော မံ ဒဋ္ဌုံ န လဘတိ, သော နာမ မယိ အာဂတေ ဒဿနမ္ပိ အဒာတုကာမော ပက္ကာမိ, အဟော, ရေ စိတ္တ, န လဇ္ဇသိ, ယံ မံ စတုက္ခတ္တုံ ဣဓာနေသိ, သောဒါနိ တေ ဝသေ န ဝတ္တိဿာမိ, အညဒတ္ထု တံယေဝ မမ ဝသေ ဝတ္တာပေဿာမီ''တိ အတ္တနော သေနာသနံ ပဝိသိတွာ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ အာကာသေန နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရံ အဂမာသိ။ ဣတရောပိ အရညံ ပဝိသိတွာ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ တတ္ထေဝ အဂမာသိ။ တေ ဥဘောပိ မနောသိလာတလေ နိသီဒိတွာ ဟဋ္ဌိယေကံ ဟဋ္ဌိယေကံ ဣမာ ဥဒါနဂါထာယော အဘာသိံသု –

‘‘သစေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ၊ သဒ္ဓိံ စရံ သာဓုဝိဟာရိ ဓီရံ။
အဘိဘုယျ သဗ္ဗာနိ ပရိဿယာနိ၊ စရေယျ တေနတ္တမနော သတီမာ။

‘‘နော စေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ၊ သဒ္ဓိံ စရံ သာဓုဝိဟာရိ ဓီရံ။
ရာဇာဝ ရဋ္ဌံ ဝိဇိတံ ပဟာယ၊ ဧကော စရေ မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ’’တိ။

တတ္ထ **နိပကန္တိ** ပကတိနိပုဏံ ပဏ္ဍိတံ ကသိဏပရိကမ္မာဒီသု ကုသလံ။ **သာဓုဝိဟာရိန္တိ** အပ္ပနာဝိဟာရေန ဝါ ဥပစာရေန ဝါ သမန္နာဂတံ။ **ဓီရန္တိ** ဓိတိသမ္ပန္နံ။ တတ္ထ နိပကတ္တေန ဓိတိသမ္ပဒါ ဝုတ္တာ။ ဣဓ ပန ဓိတိသမ္ပန္နမေဝါတိ အတ္ထော။ ဓိတိ နာမ အသိထိလပရက္ကမတာ, ‘‘ကာမံ တစော စ နှာရု စာ’’တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၄; အ. နိ. ၂.၅; မဟာနိ. ၁၉၆) ဧဝံ ပဝတ္တဝီရိယဿေတံ အဓိဝစနံ။ အပိစ ဓိကတပာပေါတိပိ ဓီရော။ **ရာဇာဝ ရဋ္ဌံ ဝိဇိတံ ပဟာယာ** တိ ယထာ ပဋိရာဇာ ‘‘ဝိဇိတံ ရဋ္ဌံ အနတ္ထာဝဟ’’န္တိ ဉတွာ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ဧကော စရတိ, ဧဝံ ဗာလသဟာယံ ပဟာယ ဧကော စရေ။ အထ ဝါ **ရာဇာဝ ရဋ္ဌ** န္တိ ယထာ သုတသောမော ရာဇာ ဝိဇိတံ ရဋ္ဌံ ပဟာယ ဧကော စရိ, ယထာ စ မဟာဇနကော, ဧဝံ ဧကော စရေတိ အယမ္ပိ တဿတ္ထော။ သေသံ ဝုတ္တာနုသာရေန သက္ကာ ဇာနိတုန္တိ န ဝိတ္ထာရိတန္တိ။

သဟာယကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၄၇. **အဒ္ဓါ ပသံသာမ** တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ... ကမ္မိဿာ ကထာယ ယာဝ အာကာသတလေ ပညတ္တာသနေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ နိသဇ္ဇာ, တာဝ စာတုဒ္ဒိသကထာယ ဥပ္ပတ္တိသဒိသာ ဧဝ ဥပ္ပတ္တိ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ယထာ သော ရာဇာ ရတ္တိယာ တိက္ခတ္တုံ ဥဋ္ဌဟိ, န တထာ အယံ, နေဝဿ ယညော ပစ္စုပဋ္ဌိတော အဟောသိ။ သော အာကာသတလေ ပညတ္တေသု အာသနေသု ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ နိသီဒါပေတွာ ‘‘ကေ တုမှေ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ‘‘မယံ, မဟာရာဇ, အနဝဇ္ဇဘောဇိနော နာမာ’’တိ။ ‘‘ဘန္တေ, ‘အနဝဇ္ဇဘောဇိနော’တိ ဣမဿ ကော အတ္ထော’’တိ? ‘‘သုန္ဒရံ ဝါ အသုန္ဒရံ ဝါ လဒ္ဓါ နိဗ္ဗိကာရာ ဘုဉ္ဇာမ, မဟာရာဇာ’’တိ။ တံ သုတွာ ရညော ဧတဒဟောသိ ‘‘ယံနူနာဟံ ဣမေ ဥပပရိက္ခေယျံ ဒေိသာ ဝါ နော ဝါ’’တိ။ တံ ဒိဝသံ ကဏာဇကေန ဗိလင်္ဂဒုတိယေန ပရိဝိသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အမတံ ဘုဉ္ဇန္တာ ဝိယ နိဗ္ဗိကာရာ ဘုဉ္ဇိံသု။ ရာဇာ ‘‘ဟောန္တိ နာမ ဧကဒိဝသံ ပဋိညာတတ္တာ နိဗ္ဗိကာရာ, သွေဝ ဇာနိဿာမီ’’တိ သွာတနာယပိ နိမန္တေသိ။ တတော ဒုတိယဒိဝသေပိ တထေဝ အကာသိ။ တေပိ တထေဝ ပရိဘုဉ္ဇိံသု။ အထ ရာဇာ ‘‘ဣဒါနိ သုန္ဒရံ ဒတွာ ဝီမံသိဿာမီ’’တိ ပုနပိ နိမန္တေတွာ, ဒွေ ဒိဝသေ မဟာသက္ကာရံ ကတွာ, ပဏီတေန အတိဝိစိတ္တေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန ပရိဝိသိ။ တေပိ တထေဝ နိဗ္ဗိကာရာ ဘုဉ္ဇိတွာ ရညော မင်္ဂလံ ဝတွာ ပက္ကမိံသု။ ရာဇာ အစိရပက္ကန္တေသု တေသု ‘‘အနဝဇ္ဇဘောဇိနောဝ ဧတေ သမဏာ, အဟော ဝတာဟမ္ပိ အနဝဇ္ဇဘောဇီ ဘဝေယျ’’န္တိ စိန္တေတွာ မဟာရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇ္ဇံ သမာဒာယ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဟုတွာ, မဉ္ဇူသကရုက္ခမူလေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ မဇ္ဈေ အတ္တနော အာရမ္မဏံ ဝိဘာဝေန္တော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

‘‘အဒ္ဓါ ပသံသာမ သဟာယသမ္ပဒံ၊ သေဋ္ဌာ သမာ သေဝိတဗ္ဗာ သဟာယာ။
ဧတေ အလဒ္ဓါ အနဝဇ္ဇဘောဇီ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ’’တိ။

သာ ပဒတ္ထတော ဥတ္တာနာ ဧဝ။ ကေဝလံ ပန **သဟာယသမ္ပဒ** န္တိ ဧတ္ထ အသေခေဟိ သီလာဒိက္ခန္ဓေဟိ သမ္ပန္နာ သဟာယာ ဧဝ သဟာယသမ္ပဒာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယံ ပနေတ္ထ ယောဇနာ – ယာယံ ဝုတ္တာ သဟာယသမ္ပဒာ, တံ သဟာယသမ္ပဒံ **အဒ္ဓါ ပသံသာမ,** ဧကံသေနေဝ ထောမေမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကထံ? **သေဋ္ဌာ သမာ သေဝိတဗ္ဗာ သဟာယာ**တိ။ ကသ္မာ? အတ္တနော ဟိ သီလာဒီဟိ သေဋ္ဌေ သေဝမာနဿ သီလာဒယော ဓမ္မာ အနုပ္ပန္နာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပန္နာ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ ပာပုဏန္တိ။ သမေ သေဝမာနဿ အညမညံ သမဓာရဏေန ကုက္ကုစ္စဿ ဝိနောဒနေန စ လဒ္ဓါ န ပရိဟာယန္တိ။ ဧတေ ပန သဟာယကေ သေဋ္ဌေ စ သမေ စ အလဒ္ဓါ ကုဟနာဒိမိစ္ဆာဇီဝံ ဝဇ္ဇေတွာ ဓမ္မေန သမေန ဥပ္ပန္နံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇန္တော တတ္ထ စ ပဋိဃာနုနယံ အနုပ္ပာဒေန္တော အနဝဇ္ဇဘောဇီ ဟုတွာ အတ္ထကာမော ကုလပုတ္တော ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။ အဟမ္ပိ ဟိ ဧဝံ စရန္တော ဣမံ သမ္ပတ္တိံ အဓိဂတောမှီတိ။

အနဝဇ္ဇဘောဇိကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၄၈. ဒိသွတ သုဝဏ္ဏသ္သာ တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အညတရော ဗာရာဏသိရာဇာ ဂိမ္ဟသမယေ ဒိတသေယျံ ဥပဂတော။ သန္တိကေ စဿ ဝဏ္ဏအာသိ ကေသီတစန္ဒနံ ပိသတိ။ တဿာ ကေဗာဟာယံ ဧကံ သုဝဏ္ဏဝလယံ, ဧကဗာဟာယံ ဒွေ၀, တာနိ သင်္ဃဋ္ဋန္တိ ဣတရံ န သင်္ဃဋ္ဋတိ။ ရာဇာ တံ ဒိသွာ "ဧဝမေဝ ဂဏတသေ သင်္ဃဋ္ဋနာ, ဧကတသေ အသင်္ဃဋ္ဋနာ"တိ ပုနပ္ပုနံ တံ အသိ ဩလောကယမာနော စိန္တေသိ။ တေန စ သမယေန သဗ္ဗာလင်္ကာရဘူသိတာ ဒေဝီ တံ ဗီဇယန္တီ ဌိတာ ဟောတိ။ သာ "ဝဏ္ဏအာသိယာ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော မညေ ရာဇာ"တိ စိန္တေတွာ တံ အသိ ဥဋ္ဌာပေတွာ သယမေဝ ပိသိတုမာရဒ္ဓာ ။ တဿာ ဥဘောသု ဗာဟာသု အနေကေ သုဝဏ္ဏဝလယာ, တေ သင်္ဃဋ္ဋန္တာ မဟာသဒ္ဒံ ဇနယိံသု။ ရာဇာ သုဋ္ဌုတရံ နိဗ္ဗိန္နော ဒက္ခိဏေန ပဿေန နိပန္နောယေဝ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ တံ အနုတ္တရေန သုခေန သုခိတံ နိပန္နံ စန္ဒနဟတ္ထာ ဒေဝီ ဥပသင်္ကမိတွာ "အာလိမ္ပာမိ, မဟာရာဇာ"တိ အာဟ။ ရာဇာ – "အပေဟိ, မာ အာလိမ္ပာဟီ"တိ အာဟ။ သာ "ကိဿ, မဟာရာဇာ"တိ အာဟ။ သော "နာဟံ ရာဇာ"တိ။ ဧဝမေတေသံ တံ ကထာသလ္လာပံ သုတွာ အမစ္စာ ဥပသင်္ကမိံသု။ တေဟိပိ မဟာရာဇဝါဒေန အာလပိတော "နာဟံ, ဘဏေ, ရာဇာ"တိ အာဟ။ သေသံ ပဌမကထာယ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။

အယံ ပန ကထာဝဏ္ဏနာ – **ဒိသွာ**တိ ဩလောကေတွာ။ **သုဝဏ္ဏဿာ** တိ ကဉ္စနဿ "ဝလယာနီ"တိ ပါဌသေသော။ သာဝသေသပါဌော ဟိ အယံ အတ္တော။ **ပဘဿရာနီ** တိ ပဘာသနသီလာနိ, ဇုတိမန္တာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ အယံ ပန ယောဇနာ – ဒိသွာ ဘုဇသ္မိံ သုဝဏ္ဏဿ ဝလယာနိ "ဂဏတသေ သတိ သင်္ဃဋ္ဋနာ, ဧကတသေ အသင်္ဃဋ္ဋနာ"တိ ဧဝံ စိန္တေန္တော ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ အဓိဂတောမှီတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

သုဝဏ္ဏဝလယကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၄၉. ဧဝံ ဒုတိယေနာတိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အညတရော ဗာရာဏသိရာဇာ ဒဟရောဝ ပဗ္ဗဇိတုကာမော အမစ္စေ အာဏာပေသိ "ဒေဝိံ ဂဟေတွာ ရဇ္ဇံ ပရိဟရထ, အဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမီ"တိ။ အမစ္စာ "န, မဟာရာဇ, အရာဇကံ ရဇ္ဇံ အမှေဟိ သက္ကာ ရက္ခိတုံ, သာမန္တရာဇာနော အာဂမ္မ ဝိလုမ္ပိဿန္တိ, ယာဝ ဧကပုတ္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တာဝ အာဂမေဟီ"တိ သညာပေသုံ။ မုဒုစိတ္တော ရာဇာ အဓိဝါသေသိ။ အထ ဒေဝီ ဂဗ္ဘံ ဂဏှိ။ ရာဇာ ပုနပိ တေ အာဏာပေသိ – "ဒေဝီ ဂဗ္ဘိနီ, ပုတ္တံ ဇာတံ ရဇ္ဇေ အဘိသိဉ္စိတွာ ရဇ္ဇံ ပရိဟရထ, အဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမီ"တိ။ အမစ္စာ "ဒုဇ္ဇာနံ, မဟာရာဇ, ဧတံ ဒေဝီ ပုတ္တံ ဝါ ဝိဇာယိဿတိ ဓီတရံ ဝါ, ဝိဇာယနကာလံ တာဝ အာဂမေဟီ"တိ ပုနပိ သညာပေသုံ။ အထ သာ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တဒာပိ ရာဇာ တထေဝ အမစ္စေ အာဏာပေသိ။ အမစ္စာ ပုနပိ ရာဇာနံ "အာဂမေဟိ, မဟာရာဇ, ယာဝ, ပဋိဗလော ဟောတီ"တိ ဗဟူဟိ ကာရဏေဟိ သညာပေသုံ။ တတော ကုမာရေ ပဋိဗလေ ဇာတေ အမစ္စေ သန္နိပါတာပေတွာ "ပဋိဗလော အယံ, တံ ရဇ္ဇေ အဘိသိဉ္စိတွာ ပဋိပဇ္ဇထာ"တိ အမစ္စာနံ ဩကာသံ အဒတွာ အန္တရာပဏာ ကာသာယ ဝတ္ထာဒယော သဗ္ဗပရိက္ခာရေ အာဟရာပေတွာ အန္တေပုရေ ဧဝ ပဗ္ဗဇိတွာ မဟာဇနကော ဝိယ နိက္ခမိ။ သဗ္ဗပရိဇနော နာနပ္ပကာရကံ ပရိဒေဝမာနော ရာဇာနံ အနုဗန္ဓိ။

ရာဇာ ယာဝ အတ္တနော ရဇ္ဇသီမာ, တာဝ ဂန္တွာ ကတ္တရဒဏ္ဍေန လေခံ ကတွာ "အယံ လေခါ နာတိက္ကမိတဗ္ဗာ"တိ အာဟ။ မဟာဇနော လေခါယ သီသံ ကတွာ, ဘူမိယံ နိပန္နော ပရိဒေဝမာနော "တုယှံ ဒာနိ, တာတ, ရညော အာဏာ, ကိံ ကရိဿတီ"တိ ကုမာရံ လေခံ အတိက္ကမာပေသိ။ ကုမာရော "တာတ, တာတာ"တိ ဓာဝိတွာ ရာဇာနံ သမ္ပာပုဏိ။ ရာဇာ ကုမာရံ ဒိသွာ "ဧတံ မဟာဇနံ ပရိဟရန္တော ရဇ္ဇံ ကာရေသိံ, ကိံ ဒာနိ ဧကံ ဒာရကံ ပရိဟရိတုံ န သက္ခိဿ"န္တိ ကုမာရံ ဂဟေတွာ အရညံ ပဝိဋ္ဌော, တတ္ထ ပုဗ္ဗပစ္စေကဗုဒ္ဓေဟိ ဝသိတပဏ္ဏသာလံ ဒိသွာ တသံ ကပ္ပေသိ သဒ္ဓိံ ပုတ္တေန။ တတော ကုမာရော ဝရသယနာဒီသု ကတပရိစယော တိဏသန္ထာရကေ ဝါ ရဇ္ဇုမဉ္စကေ ဝါ သယမာနော ရောဒတိ။ သီတဝါတာဒီဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော "သီတံ, တာတ, ဥဏှံ, တာတ, မက္ခိကာ, တာတ, ခါဒန္တိ, ဆာတောမှိ, တာတ, ပိပာသိတောမှိ, တာတာ"တိ ဝဒတိ။ ရာဇာ တံ သညာပေန္တောယေဝ ရတ္တိံ ဝီတိနာမေတိ။ ဒိဝါပိဿ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဘတ္တံ ဥပနာမေတိ, တံ ဟောတိ မိဿကဘတ္တံ ကင်္ဂုဝရကမုဂ္ဂါဒိဗဟုလံ။ ကုမာရော အဇ္ဇာဒေန္တော တမ္ပိ တံ ဇိဃစ္ဆာဝသေန ဘုဉ္ဇမာနော ကတိပါဟေနေဝ ဥဏှေ ဌပိတပဒုမံ ဝိယ မိလာယိ။ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တော ပန ပဋိသင်္ခါနဗလေန နိဗ္ဗိကာရောယေဝ ဘုဉ္ဇတိ။

တတော သော ကုမာရံ သညာပေန္တော အာဟ – ''နဂရသ္မိံ, တာတ, ပဏ္ဍိတာဟာရော လဗ္ဘတိ, တတ္ထ ဂစ္ဆာမာ''တိ။ ကုမာရော ''အာမ, တာတာ''တိ အာဟ။ တတော နံ ပုရက္ခတွာ အာဂတမဂ္ဂေနေဝ နိဝတ္တိံ။ ကုမာရမာတာပိ ဒေဝီ ''န အနိ ရာဇာ ကုမာရံ ဂဟေတွာ အရညေ စိရံ ဝသိဿတိ, ကတိပာဟေနေဝ နိဝတ္တိဿတီ''တိ စိန္တေတွာ ရညာ ကတ္တရဒဏ္ဍေန လိခိတဋ္ဌာနေယေဝ ဝတိံ ကာရာပေတွာ တသံ ကပ္ပေသိ။ တတော ရာဇာ တဿာ ဝတိယာ အဝိဒူရေ ဌတွာ ''တ္တြ တေ, တာတ, မာတာ နိသိန္နာ, ဂစ္ဆာဟီ''တိ ပေသေသိ။ ယာဝ စ သော တံ ဌာနံ ပာပုဏာတိ, တာဝ ဥဒိက္ခန္တော အဋ္ဌာသိ ''မာ ဟေဝ နံ ကောစိ ဝိဟေဌေယျာ''တိ။ ကုမာရော မာတု သန္တိကံ ဓာဝန္တော အဂမာသိ။ အာရက္ခကပုရိသာ စ နံ ဒိသွာ ဒေဝိယာ အာရောစေသုံ။ ဒေဝီ ဝီသတိနာဋကိတ္ထိသဟဿပရိဝုတာ ဂန္တွာ ပဋိဂ္ဂဟေသိ, ရညော စ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆိ။ အထ ''ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆတီ''တိ သုတွာ မနုဿေ ပေသေသိ။ ရာဇာပိ တာဝဒေဝ သကဝသတိံ အဂမာသိ။ မနုဿာ ရာဇာနံ အဒိသွာ နိဝတ္တိံသု။ တတော ဒေဝီ နိရာသာဝ ဟုတွာ, ပုတ္တံ ဂဟေတွာ, နဂရံ ဂန္တွာ, တံ ရဇ္ဇေ အဘိသိဉ္စိ။ ရာဇာပိ အတ္တနော ဝသတိံ ပတွာ, တတ္ထ နိသိန္နော ဝိပဿိတွာ, ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ, မဉ္ဇူသကရုက္ခမူလေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ မဇ္ဈေ ဣမံ ဥဒာနဂါထံ အဘာသိ –

> ''ဧဝံ ဒုတိယေန သဟာ မမဿ၊ ဝါစာဘိလာပော အဘိသဇ္ဇနာ ဝါ။
> ဧတံ ဘယံ အာယတိံ ပေက္ခမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ''တိ။

သာ ပဒတ္ထတော ဥတ္တာနာ ဝေ။ အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ယွာယံ ဧတေန ဒုတိယေန ကုမာရေန သီတုဏှာဟာဒီနိ နိဝေဒေန္တေန သဟဘာဝေန တံ သညာပေန္တဿ မမ ဝါစာဘိလာပေါ, တသ္မိံ သိနေဟဝသေန အဘိသဇ္ဇနာ စ ဇာတာ, သစေ အဟံ ဣမံ န ပရိစ္စဇာမိ, တတော အာယတိမ္ပိ ဟေဿတိ ယထေဝ ဣဒာနိ; ဧဝံ ဒုတိယေန သဟ မမဿ ဝါစာဘိလာပော အဘိသဇ္ဇနာ ဝါ။ ဥဘယမ္ပိ စေတံ အန္တရာယကရံ ဝိသေသာဓိဂမဿာတိ ဧတံ ဘယံ အာယတိံ ပေက္ခမာနော တံ ဆဍ္ဍေတွာ ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ အဓိဂတောမှီတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

အာယတိဘယဂါထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၅၀. ကာမာ ဟိ စိတြာ တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ သေဋ္ဌိပုတ္တော ဒဟရောဝ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ လဘိ။ တဿ တိဏ္ဏံ ဥတူနံ တယော ပါသာဒါ ဟောန္တိ။ သော တတ္ထ သဗ္ဗသမ္ပတ္တီဟိ ဒေဝကုမာရော ဝိယ ပရိစာရေတိ။ သော ဒဟရောဝ သမာနော ''ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ မာတာပိတရော ယာစိ။ တေ နံ ဝါရေန္တိ။ သော တထေဝ နိဗန္ဓတိ။ ပုနပိ နံ မာတာပိတရော ''တွံ, တာတ, သုခုမာလော, ဒုက္ကရာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, ခုရဓာရာယ ဥပရိ စင်္ကမနသဒိသာ''တိ နာနပ္ပကာရေဟိ ဝါရေန္တိ။ သော တထေဝ နိဗန္ဓတိ။ တေ စိန္တေသုံ ''သစာယံ ပဗ္ဗဇတိ, အမှာကံ ဒောမနဿံ ဟောတိ။ သစေ နံ နိဝါရေမ, ဧတဿ ဒောမနဿံ ဟောတိ။ အပိစ အမှာကံ ဒောမနဿံ ဟောတု, မာ စ ဧတဿာ''တိ အနုဇာနိံသု။ တတော သော သဗ္ဗပရိဇနံ ပရိဒေဝမာနံ အနာဒိယိတွာ ဣသိပတနံ ဂန္တွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ တဿ ဥဠာရသေနာသနံ န ပာပုဏာတိ, မဉ္စကေ တဋ္ဋိကံ ပတ္ထရိတွာ သယိ။ သော ဝရသယနေ ကတပရိစယော သဗ္ဗရတ္တိံ အတိဒုက္ခိတော အဟောသိ။ ပဘာတေပိ သရီရပရိကမ္မံ ကတွာ, ပတ္တစီဝရမာဒါယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေဟိ သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ တတ္ထ ဝုဍ္ဎာ အဂ္ဂါသနဉ္စ အဂ္ဂပိဏ္ဍဉ္စ လဘန္တိ, နဝကာ ယံကိဉ္စိဒေဝ အာသနံ လူခဘောဇနဉ္စ။ သော တေန လူခဘောဇနေနာပိ အတိဒုက္ခိတော အဟောသိ။ သော ကတိပာဟံယေဝ ကိသော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဟုတွာ နိဗ္ဗိဇ္ဇိ ယထာ တံ အပရိပါကဂတေ သမဏဓမ္မေ။ တတော မာတာပိတူနံ ဒူတံ ပေသေတွာ ဥပ္ပဗ္ဗဇိ။ သော ကတိပါဟံယေဝ ဗလံ ဂဟေတွာ ပုနပိ ပဗ္ဗဇိတုကာမော အဟောသိ။ တတော တေနေဝ ကမေန ပဗ္ဗဇိတွာ ပုနပိ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတွာ တတိယဝါရေ ပဗ္ဗဇိတွာ သမ္မာ ပဋိပန္နော ပစ္စေကသမ္ဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ ဣမံ ဥဒာနဂါထံ ဝတွာ ပုန ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ မဇ္ဈေ ဣမမေဝ ဗျာကရဏဂါထံ အဘာသိ –

> ''ကာမာ ဟိ စိတြာ မဓုရာ မနောရမာ၊ ဝိရူပရူပေန မထေန္တိ စိတ္တံ။
> အာဒီနဝံ ကာမဂုဏေသု ဒိသွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ''တိ။

တတ္ထ **ကာမာ**တိ ဒွေ ကာမာ ဝတ္ထုကာမာ စ ကိလေသကာမာ စ။ တတ္ထ ဝတ္ထုကာမာ မနာပိယရူပာဒယော ဓမ္မာ, ကိလေသကာမာ ဆန္ဒာဒယော သဗ္ဗေပိ ရာဂပ္ပဘေဒါ။ ဣဓ ပန ဝတ္ထုကာမာ အဓိပ္ပေတာ။ ရူပာဒိအနေကပ္ပကာရဝသေန

စိတ္တာ ။ လောကဿာဒဝသေန **မဓုရာ**။ ဗာလပုထုဇ္ဇနာနံ မနံ ရမေန္တီတိ **မနောရမာ**။ **ဝိရူပရူပေနာ**တိ ဝိရူပေန ရူပေန, အနေကဝိဓေန သဘာဝေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေ ဟိ ရူပာဒိဝသေန စိတ္တာ, ရူပာဒီသုပိ နီလာဒိဝသေန ဝိဝိဓရူပာ။ ဧဝံ တေန ဝိရူပရူပေန တထာ တထာ အဿာဒံ ဒဿေတွာ **မထေန္တိ စိတ္တံ** ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အဘိရမိတုံ န ဒေန္တီတိ။ သေသ သမေတ္ထ ဟာကဋ္ဋမေဝ။ နိဂမနမ္ပိ ဒွီဟိ တီဟိ တ ပဒေဟိ ယောဇေတွာ ပုရိမကထာသု ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ကာမကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၅၁. **ဤတီ စာ**တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ ရညော ဂဏ္ဍော ဥဒပါဒိ။ ဗာဠှာ ဝေဒနာ ဝတ္တန္တိ၊ ဝေဇ္ဇာ "သတ္ထကမ္မေန ဝိနာ ဖာသု န ဟောတီ"တိ ဘဏန္တိ။ ရာဇာ တေသံ အဘယံ ဒတွာ သတ္ထကမ္မံ ကာရာပေသိ။ တေ ဖာလေတွာ, ပုဗ္ဗလောဟိတံ နီဟရိတွာ, နိဗ္ဗေဒနံ ကတွာ, ဝဏံ ပဋ္ဋေန ဗန္ဓိံသု, အာဟာရာစာရေသု စ နံ သမ္မာ ဩဝဒိံသု။ ရာဇာ လူခဘောဇနေန ကိသသရီရော အဟောသိ, ဂဏ္ဍော စဿ မိလာယိ။ သော ဖာသုကသညီ ဟုတွာ သိနိဒ္ဓာဟာရံ ဘုဉ္ဇိ။ တေန စ သဉ္ဇာတဗလော ဝိသယေ ပဋိသေဝိ။ တဿ ဂဏ္ဍော ပုန ပုရိမသဘာဝမေဝ သမ္ပာပုဏိ။ ဧဝံ ယာဝ တိက္ခတ္တုံ သတ္ထကမ္မံ ကာရာပေတွာ, ဝေဇ္ဇေဟိ ပရိဝဇ္ဇိတော နိဗ္ဗိဇ္ဇိတွာ, ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ, အရညံ ပဝိသိတွာ, ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ, သတ္တဟိ ဝဿေဟိ ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ, ဣမံ ဥဒာနဂါထံ ဘာသိတွာ နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရံ အဂမာသိ။

"ဤတီ စ ဂဏ္ဍော စ ဥပဒ္ဒဝေါ စ၊ ရောဂေါ စ သလ္လဉ္စ ဘယဉ္စ မေတံ။
ဧတံ ဘယံ ကာမဂုဏေသု ဒိသွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော"တိ။

တတ္ထ ဧတီတိ **ဤတိ,** အာဂန္တုကာနံ အကုသလဘာဂိယာနံ ဗျသနဟေတူနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တသ္မာ ကာမဂုဏာပိ ဧတေ အနေကဗျသနာဝဟဋ္ဌေန ဒဠှသန္နိပါတဋ္ဌေန စ ဤတိ။ ဂဏ္ဍောပိ အသုစိံ ပဂ္ဃရတိ, ဥဒ္ဓုမာတပရိပက္ကပရိဘိန္နော ဟောတိ။ တသ္မာ ဧတေ ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရဏတော ဥပ္ပာဒဇရာဘင်္ဂေဟိ ဥဒ္ဓုမာတပရိပက္ကပရိဘိန္နဘာဝတော စ **ဂဏ္ဍော** ။ ဥပဒ္ဒဝတီတိ **ဥပဒ္ဒဝေါ;** အနတ္ထံ ဇနေန္တော အဘိဘဝတိ; အဇ္ဈောတ္ထရတီတိ အတ္ထော, ရာဇဒဏ္ဍာဒီနမေတံ အဓိဝစနံ။ တသ္မာ ကာမဂုဏာပေတေ အဝိဒိတနိဗ္ဗာနတ္ထာဝဟဟေတုတာယ သဗ္ဗုပဒ္ဒဝဝတ္ထုတာယ စ ဥပဒ္ဒဝေါ။ ယသ္မာ ပနေတေ ကိလေသာတုရဘာဝံ ဇနေန္တာ သီလသင်္ခါတမာရောဂျံ, လောလုပ္ပံ ဝ ဥပ္ပာဒေန္တာ ပာကတိကမေဝ အာရောဂျံ ဝိလုမ္ပန္တိ, တသ္မာ ဣမိနာ အာရောဂျဝိလုမ္ပနဋ္ဌေနေဝ **ရောဂေါ**။ အဗ္ဘန္တရမနုပ ပဝိဋ္ဌဋ္ဌေန ပန အန္တောတုဒကဋ္ဌေန ဒုန္နီဟရဏီယဋ္ဌေန စ **သလ္လံ** ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကဘယာဝဟနတော **ဘယံ**။ မေ ဧတန္တိ **မေတံ**။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။ နိဂမနံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ဤတိကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၅၂. **သီတဉ္စ** တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ သီတာလုကဗြဟ္မဒတ္တော နာမ ရာဇာ အဟောသိ။ သော ပဗ္ဗဇိတွာ အရညကုဋိကာယ ဝိဟရတိ။ တသ္မိဉ္စ ပဒေသေ သီတေ သီတံ, ဥဏှေ ဥဏှမေဝ စ ဟောတိ အဗ္ဘောကာသ တ္တာ ပဒေသဿ။ ဂောစရဂါမေ ဘိက္ခာ ယာဝဒတ္ထာယ န လဗ္ဘတိ။ ပိဝနကပါနီယမ္ပိ ဒုလ္လဘံ, ဝါတာတပဍံသ သရီသပါပိ ဗာဓေန္တိ။ တဿ ဧတဒဟောသိ – "ဣတော အဍ္ဎယောဇနမတ္တေ သမ္ပန္နော ပဒေသော, တတ္ထ သဗ္ဗေပိ ဧတေ ပရိဿယာ နတ္ထိ။ ယံနူနာဟံ တတ္ထ ဂစ္ဆေယျံ; ဖာသုကံ ဝိဟရန္တေန သက္ကာ ဝိသေသံ အဓိဂန္တု"န္တိ။ တဿ ပုန အဟောသိ – "ပဗ္ဗဇိတာ နာမ န ပစ္စယဝသိကာ ဟောန္တိ, ဧဝရူပဉ္စ စိတ္တံ ဝသေ ဝတ္တေန္တိ, န စိတ္တဿ ဝသေ ဝတ္တေန္တိ, နာဟံ ဂမိဿာမီ"တိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ န အဂမာသိ။ ဧဝံ ယာဝတတိယကံ ဥပ္ပန္နစိတ္တံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ နိဝတ္တေသိ။ တတော တတ္ထေဝ သတ္တ ဝဿာနိ ဝသိတွာ, သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇမာနော ပစ္စေကသမ္ဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ, ဣမံ ဥဒာနဂါထံ ဘာသိတွာ နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရံ အဂမာသိ။

"သီတဉ္စ ဥဏှဉ္စ ခုဒံ ပိပါသံ၊ ဝါတာတပေ ဍံသသရီသပေ စ။
သဗ္ဗာနိပေတာနိ အဘိသမ္ဘဝိတွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော"တိ။

တတ္ထ **သီတဋ္ဌာ** တိ သီတံ နာမ ဒုဝိဓံ အဗ္ဘန္တရဓာတုက္ခောဘပစ္စယဋ္ဌ, ဗာဟိရဓာတုက္ခောဘပစ္စယဋ္ဌ; တထာ ဥဏှံ။ **ဍံသာ**တိ ပိင်္ဂလမက္ခိကာ။ **သရီသပာ**တိ ယေ ကေစိ ဒီဃဇာတိကာ သရိတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ နိဂမနမ္ပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

သီတာလုကကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၅၃. နာဂေတတိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ အညတရော ရာဇာ ဝီသတိ ဝဿာနိ ရဇ္ဇံ ကာရေတွာ ကာလကတော နိရယေ ဝီသတိ ဧဝ ဝဿာနိ ပစ္စိတွာ ဟိမဝန္တပ္ပဒေသေ ဟတ္ထိယောနိယံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ သဉ္ဇာတက္ခန္ဓော ပဒုမဝဏ္ဏသကလသရီရော ဥဠာရော ယူထပတိ မဟာနာဂေ အဟောသိ။ တဿ ဩဘဂ္ဂေဘဂ္ဂံ သာခာဘင်္ဂံ ဟတ္ထိဆာပာဝ ခါဒန္တိ။ ဩဂါဟေပိ နံ ဟတ္ထိနိယော ကဒ္ဒမေန လိမ္ပန္တိ , သဗ္ဗံ ပာလိလေယ္ယကနာဂဿေဝ အဟောသိ။ သော ယူထာ နိဗ္ဗိဇ္ဇိတွာ ပက္ကမိ။ တတော နံ ပဒါနုသာရေန ယူထံ အနုဗန္ဓိ။ ဧဝံ ယာဝတတိယံ ပက္ကန္တော အနုဗန္ဓောဝ။ တတော စိန္တေသိ – ''ဣဒါနိ မယှံ နတ္တကော ဗာရာဏသိယံ ရဇ္ဇံ ကာရေတိ, ယံနူနာဟံ အတ္တနော ပုရိမဇာတိယာ ဥယျာနံ ဂစ္ဆေယျံ, တတ္ရ မံ သော ရက္ခိဿတီ''တိ။ တတော ရတ္တိံ နိဒ္ဒါဝသံ ဂတေ ယူထေ ယူထံ ပဟာယ တမေဝ ဥယျာနံ ပာဝိသိ။ ဥယျာနပါလော ဒိသွာ ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ ''ဟတ္ထိံ ဂဟေဿာမီ''တိ သေနာယ ပရိဝါရေသိ။ ဟတ္ထီ ရာဇာနံ ဧဝ အဘိမုခေါ ဂစ္ဆတိ။ ရာဇာ ''မံ အဘိမုခေါ ဧတီ''တိ ခုရပ္ပံ သန္နယှိတွာ အဋ္ဌာသိ။ တတော ဟတ္ထီ ''ဝိဇ္ဈေယျာပိ မံ ဧသော''တိ မာနုသိကာယ ဝါစာယ ''ဗြဟ္မဒတ္တ, မာ မံ ဝိဇ္ဈ, အဟံ တေ အယျကော''တိ အာဟ။ ရာဇာ ''ကိံ ဘဏသီ''တိ သဗ္ဗံ ပုစ္ဆိ။ ဟတ္ထီပိ ရဇ္ဇေ စ နရကေ စ ဟတ္ထိယောနိယဉ္စ ပဝတ္တိံ သဗ္ဗံ အာရောစေသိ။ ရာဇာ ''သုန္ဒရံ, မာ ဘာယိ, မာ စ ကဉ္စိ ဗျာဗာဓေဟီ''တိ ဟတ္ထိနော ဝဋ္ဋဉ္စ အာရက္ခကေ စ ဟတ္ထိဘဏ္ဍေ စ ဥပဋ္ဌာပေသိ။

အထေကဒိဝသံ ရာဇာ ဟတ္ထိက္ခန္ဓဂတော ''အယံ ဝီသတိ ဝဿာနိ ရဇ္ဇံ ကတွာ နိရယေ ပက္ကော, ဝိပါကာဝသေသေန စ တိရစ္ဆာနယောနိယံ ဥပ္ပန္နော, တတ္ထပိ ဂဏသင်္ဂဏိကဒုက္ခံ အသဟန္တော ဣဓာဂတော။ အဟော ဒုက္ခော ဂဏဝါသော, ဧကီဘာဝေါ ဧဝ စ ပန သုခေါ''တိ စိန္တေတွာ တတ္ထေဝ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ တံ လောကုတ္တရသုခေန သုခိတံ အမစ္စာ ဥပသင်္ကမိတွာ, ပဏိပါတံ ကတွာ ''ယာနကာလော မဟာရာဇာ''တိ အာဟံသု။ တတော ''နာဟံ ရာဇာ''တိ ဝတွာ ပုရိမနယေနေဝ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

> ''နာဂေဝ ယူထာနိ ဝိဝဇ္ဇယိတွာ၊ သဉ္ဇာတခန္ဓော ပဒုမီ ဥဠာရော။
> ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရံ အရညေ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

သာ ပဒတ္ထတော ဟေဋ္ဌာ ဧဝ။ အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပာယယောဇနာ။ သာ စ ခေါ ယုတ္တိဝသေနေဝ, န အနုဿဝဝသေန။ ယထာ အယံ ဟတ္ထီ မနုဿကန္တေသု သီလေသု ဒန္တတ္တာ အဒန္တဘူမိံ နာဂစ္ဆတီတိ ဝါ, သရီရမဟန္တတာယ ဝါ နာဂေ, ဧဝံ ကုဒဿု နာမာဟမ္ပိ အရိယကန္တေသု သီလေသု ဒန္တတ္တာ အဒန္တဘူမိံ နာဂမနေန အာဂုံ အကရဏေန ပုန ဣတ္ထတ္တံ အနာဂမနေန စ ဂုဏသရီရမဟန္တတာယ ဝါ နာဂေ ဘဝေယျံ။ ယထာ စေသ ယူထာနိ ဝိဝဇ္ဇေတွာ ဧကစရိယသုခေန ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရံ အရညေ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော, ကုဒဿု နာမာဟမ္ပိ ဧဝံ ဂဏံ ဝိဝဇ္ဇေတွာ ဧကဝိဟာရသုခေန ဈာနသုခေန ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရံ အရညေ အတ္တနော ယထာ ယထာ သုခံ, တထာ တထာ ယတ္ထကံ ဝါ ဣစ္ဆာမိ, တတ္တကံ အရညေ နိဝါသံ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော စရေယျန္တိ အတ္ထော။ ယထာ စေသ သုသဏ္ဌိတက္ခန္ဓတာယ **သဉ္ဇာတက္ခန္ဓော,** ကုဒဿု နာမာဟမ္ပိ ဧဝံ အသေခသီလက္ခန္ဓမဟန္တတာယ သဉ္ဇာတက္ခန္ဓော ဘဝေယျံ။ ယထာ စေသ ပဒုမသဒိသဂတ္တတာယ ဝါ ပဒုမကုလေ ဥပ္ပန္နတာယ ဝါ **ပဒုမီ,** ကုဒဿု နာမာဟမ္ပိ ဧဝံ ပဒုမသဒိသဥဇုဂတ္တတာယ ဝါ အရိယဇာတိပဒုမေ ဥပ္ပန္နတာယ ဝါ ပဒုမီ ဘဝေယျံ။ ယထာ စေသ ထာမဗလဇဝါဒီဟိ ဥဠာရော, ကုဒဿု နာမာဟမ္ပိ ဧဝံ ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရတာဒီဟိ သီလသမာဓိနိဗ္ဗေဓိကပညာဒီဟိ ဝါ ဥဠာရော ဘဝေယျန္တိ ဧဝံ စိန္တေန္တော ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ အဓိဂတောမှီတိ။

နာဂကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၅၄. **အဋ္ဌာန တ**န္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိရညော ကိရ ပုတ္တော ဒဟရော ဧဝ သမာနော ပဗ္ဗဇိတုကာမော မာတာပိတရော ယာစိ။ မာတာပိတရော နံ ဝါရေန္တိ။ သော ဝါရိယမာနောပိ နိဗန္ဓတိယေဝ "ပဗ္ဗဇိဿာမီ"တိ။ တတော နံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တသေဋ္ဌိပုတ္တံ ဝိယ သဗ္ဗံ ဝတွာ အနုဇာနိံသု။ ပဗ္ဗဇိတွာ စ ဥယျာနေယေဝ ဝသိတဗ္ဗန္တိ ပဋိဇာနာပေသုံ, သော တထာ အကာသိ။ တဿ မာတာ ပာတောဝ ဝီသတိသဟဿနာဋကိတ္ထိပရိဝုတာ ဥယျာနံ ဂန္တွာ, ပုတ္တံ ယာဂုံ ပါယေတွာ, အန္တရာ ခဇ္ဇကာဒီနိ စ ခါဒာပေတွာ, ယာဝ မဇ္ဈန္ဟိကသမယံ တေန သဒ္ဓိံ သမုလ္လပိတွာ, နဂရံ ပဝိသတိ။ ပိတာ စ မဇ္ဈန္ဟိကေ အာဂန္တွာ, တံ ဘောဇေတွာ အတ္တနာပိ ဘုဉ္ဇိတွာ, ဒိဝသံ တေန သဒ္ဓိံ သမုလ္လပိတွာ, သာယန္ဟသမယေ ဇဂ္ဂနပုရိသေ ဌပေတွာ နဂရံ ပဝိသတိ။ သော ဧဝံ ရတ္တိန္ဒိဝံ အဝိဝိတ္တော ဝိဟရတိ။ တေန ခော ပန သမယေန အာဒိစ္စဗန္ဓု နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရေ ဝိဟရတိ။ သော အာဝဇ္ဇေန္တော တံ အဒ္ဒသ – "အယံ ကုမာရော ပဗ္ဗဇိတုံ အသက္ခိ, ဇဋံ ဆိန္ဒိတုံ န သက္ကောတီ"တိ။ တတော ပရံ အာဝဇ္ဇိ "အတ္တနော ဓမ္မတာယ နိဗ္ဗိဇ္ဇိဿတိ, နော"တိ။ အထ "ဓမ္မတာယ နိဗ္ဗိန္ဒန္တော အတိစိရံ ဘဝိဿတီ"တိ ဉတွာ "တဿ အာရမ္မဏံ ဒဿေဿာမီ"တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ မနောသိလာတလတော အာဂန္တွာ ဥယျာနေ အဋ္ဌာသိ။ ရာဇပုရိသော ဒိသွာ "ပစ္စေကဗုဒ္ဓော အာဂတော, မဟာရာဇာ"တိ ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ "ဣဒါနိ မေ ပုတ္တော ပစ္စေကဗုဒ္ဓေန သဒ္ဓိံ အနုက္ကဏ္ဌိတော ဝသိဿတီ"တိ ပမုဒိတမနော ဟုတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌဟိတွာ တတ္ထေဝ ဝါသံ ယာစိတွာ ပဏ္ဏသာလာဒိဝါဝိဟာရဋ္ဌာနစင်္ကမာဒိသဗ္ဗံ ကာရေတွာ ဝါသေသိ။

သော တတ္ထ ဝသန္တော ဧကဒိဝသံ ဩကာသံ လဘိတွာ ကုမာရံ ပုစ္ဆိ "ကောသိ တွံ"န္တိ? သော အာဟ "အဟံ ပဗ္ဗဇိတော"တိ။ "ပဗ္ဗဇိတာ နာမ န ဤဒိသာ ဟောန္တီ"တိ။ "အထ ဘန္တေ, ကီဒိသာ ဟောန္တိ, ကိံ မယှံ အနနုစ္ဆဝိက"န္တိ ဝုတ္တေ "တွံ အတ္တနော အနနုစ္ဆဝိကံ န ပေက္ခသိ, နနု တေ မာတာ ဝီသတိသဟဿဣတ္ထီဟိ သဒ္ဓိံ ပုဗ္ဗဏှသမယေ အာဂစ္ဆန္တီ ဥယျာနံ အဝိဝိတ္တံ ကရောတိ, ပိတာ မဟတာ ဗလကာယေန သာယန္ဟသမယေ, ဇဂ္ဂနပုရိသာ သကလရတ္တိံ; ပဗ္ဗဇိတာ နာမ တဝ သဒိသာ န ဟောန္တိ, 'ဧဒိသာ ပန ဟောန္တီ'"တိ တတြ ဌိတဿေဝ ဣဒ္ဓိယာ ဟိမဝန္တေ အညတရံ ဝိဟာရံ ဒဿေသိ။ သော တတ္ထ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ အာလမ္ဗနဗာဟံ နိဿာယ ဌိတေ စ စင်္ကမန္တေ စ ရဇနကမ္မသူစိကမ္မာဒီနိ ကရောန္တေ စ ဒိသွာ အာဟ – "တုမှေဟ ဣဓ, နာဂစ္ဆထ, ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမ တုမှေဟိ အနုညာတာ"တိ။ "အာမ, ပဗ္ဗဇ္ဇာ အနုညာတာ, ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ သမဏာ နာမ အတ္တနော နိဿရဏံ ကာတုံ ဣစ္ဆိတပတ္ထိတဉ္စ ပဒေသံ ဂန္တုံ လဘန္တိ, ဧတ္တကံဝ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝတွာ အာကာသေ ဌတွာ –

"အဋ္ဌာန တံ သင်္ဂဏိကာရတဿ၊ ယံ ဖဿယေ သာမယိကံ ဝိမုတ္တိ"န္တိ။ –

ဣမံ ဥပဍ္ဎဂါထံ ဝတွာ, ဒိဿမာနေနေဝ ကာယေန နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရံ အဂမာသိ။ ဧဝံ ဂတေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ သော အတ္တနော ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိတွာ နိပဇ္ဇိ။ အာရက္ခကပုရိသောပိ "သယိတော ကုမာရော, ဣဒါနိ ကုဟိံ ဂမိဿတီ"တိ ပမတ္တော နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိ။ သော တဿ ပမတ္တဘာဝံ ဉတွာ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ အရညံ ပါဝိသိ။ တတြ စ ဝိဝိတ္တော ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ, ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓဋ္ဌာနံ ဂတော။ တတြ စ "ကထမဓိဂတ"န္တိ ပုစ္ဆိတော အာဒိစ္စဗန္ဓုနာ ဝုတ္တံ ဥပဍ္ဎဂါထံ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ အဘာသိ။

တဿတ္ထော – **အဋ္ဌာန တ**န္တိ။ အဋ္ဌာနံ တံ, အကာရဏံ တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, အနုနာသိကလောပေါ ကတော "အရိယသစ္စာန ဒဿန"န္တိအာဒီသု (ခု. ပါ. ၅.၁၁; သု. နိ. ၂၇၀) ဝိယ။ **သင်္ဂဏိကာရတဿာ**တိ ဂဏာဘိရတဿ။ **ယ**န္တိ ကရဏဝစနမေတံ "ယံ ဟိရီယတိ ဟိရီယိတဗ္ဗေနာ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၃၀) ဝိယ။ **ဖဿယေ**တိ အဓိဂစ္ဆေ။ **သာမယိကံ ဝိမုတ္တိ**န္တိ လောကိယသမာပတ္တိံ။ သာ ဟိ အပ္ပိတပ္ပိတသမယေ ဧဝ ပစ္စနီကေဟိ ဝိမုစ္စနတော "သာမယိကာ ဝိမုတ္တီ"တိ ဝုစ္စတိ။ တံ သာမယိကံ ဝိမုတ္တိံ။ အဋ္ဌာနံ တံ, န တံ ကာရဏံ ဝိဇ္ဇတိ သင်္ဂဏိကာရတဿ, ယေန ကာရဏေန ဖဿယေတိ ဧတံ အာဒိစ္စဗန္ဓုဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဝစော နိသမ္မ သင်္ဂဏိကာရတိံ ပဟာယ ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇန္တော အဓိဂတောမှီတိ အာဟ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

အဋ္ဌာနကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

ဒုတိယော ဝဂ္ဂေါ နိဋ္ဌိတော။

၅၅. **ဒိဋ္ဌိဝိသူကာနီ** တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ အညတရော ရာဇာ ရဟောဂတော စိန္တေသိ – ''ယထာ သီတာဒီနံ ပဋိဃာတကာနိ ဥဏှာဒီနိ အတ္ထိ, အတ္ထိ နု ခေါ ဧဝံ ဝဋ္ဋပဋိဃာတကံ ဝိနဋ္ဌံ, နော''တိ။ သော အမစ္စေ ပုစ္ဆိ – ''ဝိဝဋ္ဋံ ဇာနာထာ''တိ? တေ ''ဇာနာမ, မဟာရာဇာ''တိ အာဟံသု။ ရာဇာ – ''ကိံ တ''န္တိ? တတော ''အန္တဝါ လောကော''တိအာဒိနာ နယေန သဿတုစ္ဆေဒံ ကထေသုံ။ အထ ရာဇာ ''ဣမေ န ဇာနန္တိ, သဗ္ဗေပိမေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ''တိ သယမေဝ တေသံ ဝိလောမတဉ္စ အယုတ္တတဉ္စ ဒိသွာ ''ဝဋ္ဋပဋိဃာတကံ ဝိဝဋ္ဋံ အတ္ထိ, တံ ဂဝေသိတဗ္ဗ''န္တိ စိန္တေတွာ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ ဣမဉ္စ ဥဒာနဂာထံ အဘာသိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓမဇ္ဈေ ဗျာကရဏဂါထဉ္စ –

> ''ဒိဋ္ဌီဝိသူကာနိ ဥပာတိဝတ္တော၊ ပတ္တော နိယာမံ ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေါ။
> ဥပ္ပန္နဉာဏောမှိ အနညနေယျော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တသ္သတ္ထော – **ဒိဋ္ဌီဝိသူကာနီ** တိ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ တာနိ ဟိ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝိသူကဋ္ဌေန ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ဝိလောမဋ္ဌေန စ ဝိသူကာနိ။ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိယာ ဝိသူကာနိ, ဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဝါ ဝိသူကာနိ ဒိဋ္ဌိဝိသူကာနိ။ **ဥပာတိဝတ္တော** တိ ဒဿနမဂ္ဂေန အတိက္ကန္တော။ **ပတ္တော နိယာမ** န္တိ အဝိနိပါတဓမ္မတာယ သမ္ဗောဓိပရာယဏတာယ စ နိယတဘာဝံ အဓိဂတော, သမ္မတ္တနိယာမသင်္ခါတံ ဝါ ပဌမမဂ္ဂန္တိ။ ဧတ္တာဝတာ ပဌမမဂ္ဂကိစ္စနိပ္ဖတ္တိ စ တဿ ပဋိလာဘော စ ဝုတ္တော။ ဣဒါနိ **ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေါ** တိ ဣမိနာ သေသမဂ္ဂပဋိလာဘံ ဒဿေတိ။ **ဥပ္ပန္နဉာဏောမှီ** တိ ဥပ္ပန္နပစ္စေကဗောဓိ ဉာဏော အမှိ။ ဧတေန ဖလံ ဒဿေတိ။ **အနညနေယျော** တိ အညေဟိ ''ဣဒံ သစ္စံ, ဣဒံ သစ္စ''န္တိ န နေတဗ္ဗော။ ဧတေန သယမ္ဘုတံ ဒီပေတိ, ပတ္တေ ဝါ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏေ အနေယျတာယ အဘာဝ သယံဝသိတံ။ သမထဝိပဿနာယ ဝါ ဒိဋ္ဌိဝိသူကာနိ ဥပာတိဝတ္တော, အာဒိမဂ္ဂေန ပတ္တော နိယာမံ, သေသေဟိ ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေါ, ဖလဉာဏေန ဥပ္ပန္နဉာဏော, တံ သဗ္ဗံ အတ္တနာဝ အဓိဂတောတိ အနညနေယျော။ သေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ဒိဋ္ဌိဝိသူကဂါထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၅၆. **နိလ္လောလုပော** တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိရညော ကိရ သူဒေါ အန္တရဘတ္တံ ပစိတွာ ဥပနာမေသိ မနုညဒဿနံ သာဒုရသံ ''အပ္ပေဝ နာမ မေ ရာဇာ ဓနမနုပ္ပဒေယျာ''တိ။ တံ ရညော ဂန္ဓေနေဝ ဘောတ္တုကာမတံ ဇနေသိ မုခေ ခေဠံ ဥပ္ပာဒေန္တံ။ ပဌမကဗဠေ ပန မုခေ ပက္ခိတ္တမတ္တေ သတ္တရသဟရဏိသဟဿာနိ အမတေနေဝ ဖုဋ္ဌာနိ အဟေသုံ။ သူဒေါ ''ဣဒါနိ မေ ဒဿတိ, ဣဒါနိ မေ ဒဿတီ''တိ စိန္တေသိ။ ရာဇာပိ ''သက္ကာရာရဟော သူဒေါ''တိ စိန္တေသိ – ''ရသံ သာယိတွာ ပန သက္ကရောန္တံ မံ ပာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆေယျ – 'လောလော အယံ ရာဇာ ရသဂရုကော'''တိ န ကိဉ္စိ အဘဏိ။ ဧဝံ ယာဝ ဘောဇနပရိယောသာနံ, တာဝ သူဒေါပိ ''ဣဒါနိ ဒဿတိ, ဣဒါနိ ဒဿတီ''တိ စိန္တေသိ။ ရာဇာပိ အဝဏ္ဏဘယေန န ကိဉ္စိ အဘဏိ။ တတော သူဒေါ ''နတ္ထိ ဣမဿ ရညော ဇိဝှာဝိညာဏ''န္တိ ဒုတိယဒိဝသေ အရသဘတ္တံ ဥပနာမေသိ။ ရာဇာ ဘုဉ္ဇန္တော ''နိဂ္ဂဟာရဟော အဇ္ဇ သူဒေါ''တိ ဇာနန္တောပိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ပစ္စဝေက္ခိတွာ အဝဏ္ဏဘယေန န ကိဉ္စိ အဘဏိ။ တတော သူဒေါ ''ရာဇာ နေဝ သုန္ဒရံ နာသုန္ဒရံ ဇာနာတီ''တိ စိန္တေတွာ သဗ္ဗံ ပရိဗ္ဗယံ အတ္တနာ ဂဟေတွာ ယံကိဉ္စိဒေဝ ပစိတွာ ရညော ဒေတိ။ ရာဇာ ''အဟော ဝတ လောဘော, အဟံ နာမ ဝီသတိ နဂရသဟဿာနိ ဘုဉ္ဇန္တော ဣမဿ လောဘေန ဘတ္တမတ္တမ္ပိ န လဘာမီ''တိ နိဗ္ဗိန္ဒိတွာ, ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ, ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ, ပုရိမနယေနေဝ စ ဣမံ ဂာထံ အဘာသိ –

> ''နိလ္လောလုပော နိက္ကုဟော နိပ္ပိပါသော၊ နိမ္မက္ခော နိဒ္ဓန္တကသာဝမောဟော။
> နိရာသယော သဗ္ဗလောကေ ဘဝိတွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တတ္ထ **နိလ္လောလုပော** တိ အလောလုပော။ ယော ဟိ ရသတဏှာဘိဘူတော ဟောတိ, သော ဘုသံ လုပ္ပတိ ပုနပ္ပုနဉ္စ လုပ္ပတိ, တေန လောလုပောတိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ ဧသ တံ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ ''နိလ္လောလုပော''တိ။ **နိက္ကုဟော**တိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ ယဿ တိဝိဓံ ကုဟနဝတ္ထု နတ္ထိ, သော နိက္ကုဟောတိ ဝုစ္စတိ။ ဣမိဿာ ပန ဂါထာယ မနုညဘောဇနာဒီသု ဝိမှာပနာဘာဝတော နိက္ကုဟောတိ အယမဓိပ္ပာယော ။ **နိပ္ပိပါသော** တိ ဧတ္ထ ပာတုမိစ္ဆာ ပိပါသာ,

တဿ္သာ အဘာဝေန နိပ္ပိပါသော, သာဒုရသလောဘေန ဘောတ္တုကမျှတာဝိရဟိတောတိ အတ္ထော။ **နိမ္မက္ခော** တိ ဧတ္ထ ပရဂုဏဝိနာသနလက္ခဏော မက္ခော, တဿ္သ အဘာဝေန နိမ္မက္ခော။ အတ္တနော ဂဟဋ္ဌကာလေ သူဒဿ္သ ဂုဏမက္ခနာဘာဝံ သန္ဓာယာဟ။ **နိဒ္ဓန္တကသာဝမောဟော** တိ ဧတ္ထ ရာဂါဒယော တယော, ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ စ တီဏီတိ ဆ ဓမ္မာ ယထာသမ္ဘဝံ အပ္ပသန္နဋ္ဌေန သကဘာဝံ ဝိဇဟာပေတွာ ပရဘာဝံ ဂဏှာပနဋ္ဌေန ကသဋဋ္ဌေန စ ကသာတတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာဟ –

> ''တတ္ထ, ကတမေ တယော ကသာဝာ? ရာဂကသာဝေါ, ဒေါသကသာဝေါ, မောဟကသာဝေါ, ဣမေ တယော ကသာဝါ။ တတ္ထ, ကတမေ အပရေပိ တယော ကသာဝါ? ကာယကသာဝေါ, ဝစီကသာဝေါ, မနောကသာဝေါ''တိ (ဝိဘ. ၉၂၄)။

တေသု မောဟံ ဌပေတွာ ပဉ္စန္နံ ကသာဝါနံ တေသဉ္စ သဗ္ဗေသံ မူလဘူတဿ္သ မောဟဿ္သ နိဒ္ဓန္တတ္တာ နိဒ္ဓန္တကသာဝမောဟော, တိဏ္ဏံ ဝါ တ ကာယဝစီမနောကသာဝါနံ မောဟဿ္သ စ နိဒ္ဓန္တတ္တာ နိဒ္ဓန္တကသာဝမောဟော။ ဣတရေသု နိလ္လောလုပတာဒီဟိ ရာဂကသာဝဿ္သ, နိမ္မက္ခတာယ ဒေါသကသာဝဿ္သ နိဒ္ဓန္တဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ ဧဝ။ **နိရာသယော**တိ နိတ္တဏှော။ **သဗ္ဗလောကေ**တိ သကလလောကေ, တီသု ဘဝေသု ဒွါဒသသု ဝါ အာယတနေသု ဘဝဝိဘဝတဏှာဝိရဟိတော ဟုတွာတိ အတ္ထော။ သေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ တယောပိ ပါဒေ ဝတွာ **ဧကော စရေ**တိ ဧကော စရိတုံ သက္ကုဏေယျာတိ ဧဝမ္ပိ ဧတ္ထ သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗောတိ။

နိလ္လောလုပကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၅၇. ပါပံ သဟာယန္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ အညတရော ရာဇာ မဟစ္စရာဇာနုဘာဝေန နဂရံ ပဒက္ခိဏံ ကရောန္တော မနုဿ္သေ ကောဋ္ဌာဂါရတော ပုရာဏဓညာနိ ဗဟိဒ္ဓါ နီဟရန္တေ ဒိသွာ ''ကိံ, ဘဏေ, ဣဒ''န္တိ အမစ္စေ ပုစ္ဆိ။ ''ဣဒါနိ, မဟာရာဇ, နဝဓညာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိဿ္သန္တိ, တေသံ ဩကာသံ ကာတုံ ဣမေ မနုဿ္သာ ပုရာဏဓညာဒီနိ ဆဍ္ဍေန္တီ''တိ။ ရာဇာ – ''ကိံ, ဘဏေ, ဣတ္ထာဂါရဗလကာယာဒီနံ ဝဋ္ဋံ ပရိပုဏ္ဏ''န္တိ? ''အာမ, မဟာရာဇ, ပရိပုဏ္ဏ''န္တိ။ ''တေန ဟိ, ဘဏေ, အနုသာလံ ကာရာပေထ, အနံ ဒဿ္သာမိ, မာ ဣမာနိ ဓညာနိ အနုပကာရာနိ ဝိနဿ္သိံသူ''တိ။ တတော နံ အညတရော ဒိဋ္ဌိဂတိကော အမစ္စော ''မဟာရာဇ, နတ္ထိ ဒိန္န''န္တိ အာရဗ္ဘ ယာဝ ''ဗာလာ စ ပဏ္ဍိတာ စ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿ္သန္တံ ကရိဿ္သန္တီ''တိ ဝတွာ နိဝါရေသိ။ သော ဒုတိယမ္ပိ တတိယမ္ပိ ကောဋ္ဌာဂါရေ ဝိလုမ္ပန္တေ ဒိသွာ တထေဝ အာဏာပေသိ။ တတိယမ္ပိ နံ ''မဟာရာဇ, ဒတ္တုပညတ္တံ ယဒိဒံ ဒါန''န္တိအာဒီနိ ဝတွာ နိဝါရေသိ။ သော ''အရေ, အဟံ အတ္တနော သန္တကမ္ပိ န လဘာမိ ဒါတုံ, ကိံ မေ ဣမေဟိ ပါပသဟာယေဟီ''တိ နိဗ္ဗိန္နော ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿ္သန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ။ တဉ္စ ပါပံ သဟာယံ ဂရဟန္တော ဣမံ ဥဒါနဂါထံ အဘာသိ –

> ''ပါပံ သဟာယံ ပရိဝဇ္ဇယေထ၊ အနတ္ထဒဿ္သိံ ဝိသမေ နိဝိဋ္ဌံ။
> သယံ န သေဝေ ပသုတံ ပမတ္တံ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တဿ္သာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယွာယံ ဒသဝတ္ထုကာယ ပါပဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတတ္တာ **ပါပေါ,** ပရေသမ္ပိ အနတ္ထံ ပဿ္သတီတိ **အနတ္ထဒဿ္သီ,** ကာယဒုစ္စရိတာဒိမှိ စ **ဝိသမေ နိဝိဋ္ဌော,** တံ အတ္ထကာမော ကုလပုတ္တော ပါပံ သဟာယံ ပရိဝဇ္ဇယေထ အနတ္ထဒဿ္သိံ ဝိသမေ နိဝိဋ္ဌံ။ **သယံ န သေဝေ**တိ အတ္တနော ဝသေန န သေဝေ။ ယဒိ ပန ပရဝသော ဟောတိ, ကိံ သက္ကာ ကာတုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပသုတ**န္တိ ပသဋံ, ဒိဋ္ဌိဝသေန တတ္ထ တတ္ထ လဂ္ဂန္တိ အတ္ထော။ **ပမတ္တ**န္တိ ကာမဂုဏေသု ဝေါဿ္သဋ္ဌစိတ္တံ, ကုသလဘာဝနာရဟိတံ ဝါ။ တံ ဧဝရူပံ န သေဝေ, န ဘဇေ, န ပယိရုပါသေ, အညဒတ္ထု ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပောတိ။

ပါပသဟာယကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၅၈. ဗဟုဿ္သုတန္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ပုဗ္ဗေ ကိရ ကဿ္သပဿ္သ ဘဂဝတော သာသနေ အဋ္ဌ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တာ ပဗ္ဗဇိတွာ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တံ ပူရေတွာ ဒေဝလောကေ ဥပ္ပန္နာတိ သဗ္ဗံ အနဝဇ္ဇဘောဇီဂါထာယ ဝုတ္တသဒိ

သမေဝ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ နိသီဒာပေတွာ ရာဇာ အာဟ “ကေ တုမှေဟ”တိ? တေ အာဟံသု – “မယံ, မဟာရာဇ, ဗဟုသ္သုတာ နာမာ”တိ။ ရာဇာ – “အဟံ သုတဗ္ရဟ္မဒတ္တော နာမ, သုတေန တိတ္တိံ န ဂစ္ဆာမိ, ဟန္ဒ, နေသံ သန္တိကေ ဝိစိတ္ရနယံ သဒ္ဓမ္မဒေသနံ သောဿာမီ”တိ အတ္တမနော ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတွာ, ပရိဝိသိတွာ, ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ သင်္ဃတ္ထေရဿ ပတ္တံ ဂဟေတွာ, ဝန္ဒိတွာ, ပုရတော နိသီဒိ “ဓမ္မကထံ, ဘန္တေ, ကရောထာ”တိ။ သော “သုခိတော ဟောတု, မဟာရာဇ, ရာဂက္ခယော ဟောတူ”တိ ဝတွာ ဥဋ္ဌိတော။ ရာဇာ “အယံ န ဗဟုဿုတော, ဒုတိယော ဗဟုဿုတော ဘဝိဿတိ, ဣဒါနိ ဝိစိတ္ရဓမ္မဒေသနံ သောဿာမီ”တိ သွေတနာယ နိမန္တေသိ။ ဧဝံ ယာဝ သဗ္ဗေသံ ပဋိပာဋိ ဂစ္ဆတိ, တာဝ နိမန္တေသိ။ တေ သဗ္ဗေပိ “ဒေါသက္ခယော ဟောတု, မောဟက္ခယော, ဂတိက္ခယော, ဝဋ္ဋက္ခယော, ဥပဓိက္ခယော, တဏှာက္ခယော ဟောတူ”တိ ဧဝံ ဧကေကံ ပဒံ ဝိသေသေတွာ သေသံ ပဌမသဒိသမေဝ ဝတွာ ဥဋ္ဌဟိံသု။

တတော ရာဇာ “ဣမေ ‘ဗဟုဿုတာ မယ’န္တိ ဘဏန္တိ, န စ တေသံ ဝိစိတ္ရကထာ, ကိမေတေဟိ ဝုတ္တ”န္တိ တေသံ ဝစနတ္ထံ ဥပပရိက္ခိတုမာရဒ္ဓေါ။ အထ “ရာဂက္ခယော ဟောတူ”တိ ဥပပရိက္ခန္တော “ရာဂေ ခီဏေ ဒေါသောပိ မောဟောပိ အညတရညတရေပိ ကိလေသာ ခီဏာ ဟောန္တီ”တိ ဉတွာ အတ္တမနော အဟောသိ – “နိပ္ပရိယာယဗဟုဿုတာ ဣမေ သမဏာ။ ယထာ ဟိ ပုရိသေန မဟာပထဝိံ ဝါ အာကာသံ ဝါ အင်္ဂုလိယာ နိဒ္ဒိသန္တေန န အင်္ဂုလိမတ္တော ဝ ပဒေသော နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဟောတိ, အပိစ, ခေါ, ပန ပထဝီအာကာသာ ဧဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ ဟောန္တိ, ဧဝံ ဣမေဟိ ဧကမေကံ အတ္ထံ နိဒ္ဒိသန္တေဟိ အပရိမာဏာ အတ္ထာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ ဟောန္တီ”တိ။ တတော သော “ကုဒါဿု နာမာဟမ္ပိ ဧဝံ ဗဟုဿုတော ဘဝိဿာမီ”တိ တထာရူပံ ဗဟုဿုတဘာဝံ ပတ္ထေန္တော ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ, ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ, ဣမံ ဥဒါနဂာထံ အဘာသိ –

> “ဗဟုဿုတံ ဓမ္မဓရံ ဘဇေထ၊ မိတ္တံ ဥဠာရံ ပဋိဘာနဝန္တံ။
> အညာယ အတ္ထာနိ ဝိနေယျ ကင်္ခံ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိ။

တတ္ထာယံ သင်္ခေပတ္ထော – **ဗဟုဿုတ**န္တိ ဒုဝိဓော ဗဟုဿုတော တီသု ပိဋကေသု အတ္ထတော နိခိလော ပရိယတ္တိဗဟုဿုတော စ, မဂ္ဂဖလဝိဇ္ဇာဘိညာနံ ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ပဋိဝေဓဗဟုဿုတော စ။ အာဂတာဂမော **ဓမ္မဓရော**။ ဥဠာရေဟိ ပန ကာယဝစီမနောကမ္မေဟိ သမန္နာဂတော **ဥဠာရော**။ ယုတ္တပဋိဘာနော စ မုတ္တပဋိဘာနော စ ယုတ္တမုတ္တပဋိဘာနော စ **ပဋိဘာနဝါ**။ ပရိယတ္တိပရိပုစ္ဆာဓိဂမဝသေန ဝါ တိဓာ ပဋိဘာနဝါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယဿ ဟိ ပရိယတ္တိ ပဋိဘာတိ, သော ပရိယတ္တိပဋိဘာနဝါ။ ယဿ အတ္ထဉ္စ ဉာဏဉ္စ လက္ခဏဉ္စ ဌာနာဋ္ဌာနဉ္စ ပရိပုစ္ဆန္တဿ ပရိပုစ္ဆာ ပဋိဘာတိ, သော ပရိပုစ္ဆာပဋိဘာနဝါ။ ယေန မဂ္ဂါဒယော ပဋိဝိဒ္ဓါ ဟောန္တိ, သော အဓိဂမပဋိဘာနဝါ။ တံ ဧဝရူပံ **ဗဟုဿုတံ ဓမ္မဓရံ ဘဇေထ မိတ္တံ ဥဠာရံ ပဋိဘာနဝန္တံ**။ တတော တဿာနုဘာဝေန အတ္တတ္ထပရတ္ထဥဘယတ္ထဘေဒတော ဝါ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထဘေဒတော ဝါ အနေကပ္ပကာရာနိ **အညာယ အတ္ထာနိ** ။ တတော – “အဟောသိံ နု ခေါ အဟံ အတီတမဒ္ဓါန”န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) ကင်္ခဋ္ဌာနေသု **ဝိနေယျ ကင်္ခံ,** ဝိစိကိစ္ဆံ ဝိနေတွာ ဝိနာသေတွာ ဧဝံ ကတသဗ္ဗကိစ္စော ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပောတိ။

ဗဟုဿုတကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၅၉. ခိဍ္ဍံ ရတိန္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ဝိဘူသကဗ္ရဟ္မဒတ္တော နာမ ရာဇာ ပာတောဝ ယာဂုံ ဝါ ဘတ္တံ ဝါ ဘုဉ္ဇိတွာ နာနာဝိဓဝိဘူသနေဟိ အတ္တာနံ ဝိဘူသာပေတွာ မဟာအာဒါသေ သကလသရီရံ ဒိသွာ ယံ န ဣစ္ဆတိ တံ အပနေတွာ အညေန ဝိဘူသနေန ဝိဘူသာပေတိ။ တဿ ဧကဒိဝသံ ဧဝံ ကရောတော ဘတ္တဝေလာ မဇ္ဈန္ဟိကသမယော ပတ္တော။ အထ အဝိဘူသိတောဝ ဒုဿပဋ္ဋေန သီသံ ဝေဌေတွာ, ဘုဉ္ဇိတွာ, ဒိဝါသေယျံ ဥပဂစ္ဆိ။ ပုနပိ ဥဋ္ဌဟိတွာ တထေဝ ကရောတော သူရိယော အတ္ထင်္ဂတော။ ဧဝံ ဒုတိယဒိဝသေပိ တတိယဒိဝသေပိ။ အထဿ ဧဝံ မဏ္ဍနပ္ပသုတဿ ပိဋ္ဌိရောဂေါ ဥဒပါဒိ။ တဿေတဒဟောသိ – “အဟော ရေ, အဟံ သဗ္ဗထာမေန ဝိဘူသန္တောပိ ဣမသ္မိံ ကပ္ပကေ ဝိဘူသနေ အသန္တုဋ္ဌော လောဘံ ဥပ္ပာဒေသိံ။ လောဘော စ နာမေသ အပာယဂမနီယော ဓမ္မော, ဟန္ဒာဟံ, လောဘံ နိဂ္ဂဏှာမီ”တိ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ ဣမံ ဥဒါနဂာထံ အဘာသိ –

“ခိဍ္ဍာ ရတိ ကာမသုခဉ္စ လောကေ၊ အနလင်္ကရိတွာ အနပေက္ခမာနော။
ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ဝိရတော သစ္စဝါဒီ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိ။

တတ္ထ **ခိဍ္ဍာ စ ရတိ** စ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာဝ။ **ကာမသုခ**န္တိ ဝတ္ထုကာမသုခံ။ ဝတ္ထုကာမာပိ ဟိ သုခဿ ဝိသယာဒိဘာဝေန သုခန္တိ ဝုစ္စန္တိ။ ယထာဟ – “အတ္ထိ ရူပံ သုခံ သုခာနုပတိတ”န္တိ (သံ. နိ. ၃.၆၀)။ ဧဝမေတံ ခိဍ္ဍံ ရတိံ ကာမသုခဉ္စ ဣမသ္မိံ ဩကာသလောကေ **အနလင်္ကရိတွာ** အလန္တိ အကတွာ, ဧတံ တပ္ပကန္တိ ဝါ သာရဘူတန္တိ ဝါ ဧဝံ အဂ္ဂဟေတွာ။ **အနပေက္ခမာနော** တိ တေန အလင်္ကရဏေန အနပေက္ခဏသီလော, အပိဟာလုကော, နိတ္တဏှော ဟုတွာ, ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ဝိရတော သစ္စဝါဒီ ဧကော စရေတိ။ တတ္ထ ဝိဘူသာ ဒုဝိဓာ – အဂါရိကဝိဘူသာ, အနဂါရိကဝိဘူသာ စ။ တတ္ထ အဂါရိကဝိဘူသာ သာဋကဝေဌနမာလာဂန္ဓာဒိ, အနဂါရိကဝိဘူသာ ပတ္တမဏ္ဍနာဒိ။ ဝိဘူသာ ဧဝ **ဝိဘူသနဋ္ဌာ**နံ။ တသ္မာ ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ တိဝိဓာယ ဝိရတိယာ **ဝိရတော**။ အဝိတထဝစနတော **သစ္စဝါဒီ** တိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဝိဘူသနဋ္ဌာနကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၆၀. ပုတ္တဉ္စ **အာရ**န္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိရညော ကိရ ပုတ္တော ဒဟရကာလေ ဧဝ အဘိသိတ္တော ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ သော ပဌမကထာယ ဝုတ္တပစ္စေကဗောဓိသတ္တော ဝိယ ရဇ္ဇသိရိမနုဘဝန္တော ဧကဒိဝသံ စိန္တေသိ – “အဟံ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တော ဗဟူနံ ဒုက္ခံ ကရောမိ၊ ကိံ မေ ဧကဘတ္တတ္ထာယ ဣမိနာ ဟာပေန, ဟန္ဒ သုခမုပ္ပာဒေမီ”တိ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ ဣမံ ဥဒာနကထံ အဘာသိ –

“ပုတ္တဉ္စ အာရံ ပိတရဉ္စ မာတရံ၊ ဓနာနိ ဓညာနိ စ ဗန္ဓဝါနိ။
ဟိတွာန ကာမာနိ ယထောဓိကာနိ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိ။

တတ္ထ **ဓနာနီ**တိ မုတ္တာမဏိဝေဠုရိယသင်္ခသိလာပဝါဠရဇတဇာတရူပာဒီနိ ရတနာနိ။ **ဓညာနီ**တိ သာလိဝီဟိယဝကင်္ဂုဝရကကုဒြူသကပဘေဒါနိ သတ္တ သေသာပရဏ္ဏာနိ စ။ **ဗန္ဓဝါနီ** တိ ဉာတိဗန္ဓုဂေါတ္တဗန္ဓုမိတ္တဗန္ဓုသိပ္ပဗန္ဓုဝသေန စတုဗ္ဗိဓေ ဗန္ဓဝေ။ **ယထောဓိကာနီ**တိ သကသကဩဓိဝသေန ဌိတာနေဝ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

ပုတ္တာဒရကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၆၁. သင်္ဂေါ ဧသော တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ ပာဒလောလဗြဟ္မဒတ္တော နာမ ရာဇာ အဟောသိ။ သော ပါတောဝ ယာဂုံ ဝါ ဘတ္တံ ဝါ ဘုဉ္ဇိတွာ တီသု ပာသာဒေသု တိဝိဓနာဋကာနိ ပဿတိ။ တိဝိဓနာဋကာနီတိ ကိရ ပုဗ္ဗရာဇတော အာဂတံ, အနန္တရရာဇတော အာဂတံ, အတ္တနော ကာလေ ဥဋ္ဌိတန္တိ။ သော ဧကဒိဝသံ ပါတောဝ ဒဟရနာဋက ပာသာဒံ ဂတော။ တာ နာဋကိတ္ထိယော “ရာဇာနံ ရမာပေဿာမာ”တိ သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ အစ္ဆရာယော ဝိယ အတိမနောဟရံ နစ္စဂီတဝါဒိတံ ပယောဇေသုံ။ ရာဇာ – “အနစ္ဆရိယမေတံ ဒဟရာန”န္တိ အသန္တုဋ္ဌော ဟုတွာ မဇ္ဈိမနာဋကပာသာဒံ ဂတော။ တာပိ နာဋကိတ္ထိယော တထေဝ အကံသု။ သော တတ္ထာပိ တထေဝ အသန္တုဋ္ဌော ဟုတွာ မဟာနာဋကပာသာဒံ ဂတော။ တာပိ နာဋကိတ္ထိယော တထေဝ အကံသု။ ရာဇာ ဒွေ တယော ရာဇပရိဝဋ္ဋေ အတီတာနံ တာသံ မဟလ္လကဘာဝေန အဋ္ဌိကီဠနသဒိသံ နစ္စံ ဒိသွာ ဂီတဉ္စ အမဓုရံ သုတွာ ပုနဒေဝ ဒဟရနာဋကပာသာဒံ, ပုန မဇ္ဈိမနာဋကပာသာဒန္တိ ဧဝံ ဝိစရိတွာ ကတ္ထစိ အသန္တုဋ္ဌော စိန္တေသိ – “ဣမာ နာဋကိတ္ထိယော သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ အစ္ဆရာယော ဝိယ မံ ရမာပေတုကာမာ သဗ္ဗထာမေန နစ္စဂီတဝါဒိတံ ပယောဇေသုံ, သွာဟံ ကတ္ထစိ အသန္တုဋ္ဌော လောဘမေဝ ဝဍ္ဎေမိ, လောဘော စ နာမေသ အပါယဂမနီယော ဓမ္မော, ဟန္ဒာဟံ လောဘံ နိဂ္ဂဏှာမီ”တိ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ ဣမံ ဥဒာနကထံ အဘာသိ –

“သင်္ဂေါ ဧသော ပရိတ္တမေတ္ထ သောချံ၊ အပ္ပဿာဒေါ ဒုက္ခမေတ္ထ ဘိယျော။
ဂဠော ဧသော ဣတိ ဉတွာ မတိမာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိ။

တဿတ္ထော – **သင်္ဂေါ ဧသော** တိ အတ္တနော ဥပဘောဂံ နိဒ္ဒိသတိ။ သော ဟိ သဇ္ဇန္တိ တတ္ထ ပါဏိနော ကဒ္ဒမေ ပဝိဋ္ဌော ဟတ္ထီ ဝိယာတိ **သင်္ဂေါ**။ **ပရိတ္တမေတ္ထ သောချ**န္တိ ဧတ္ထ ပဉ္စကာမဂုဏူပဘောဂကာလေ ဝိပရီ

တသညာယ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗတော ကာမာဝစရဓမ္မပရိယာပန္နတော တ လာမကဋ္ဌေန သောဠံ ပရိတ္တံ, ဝိဇ္ဇုပ္ပဘာယ
ဩဘာသိတနစ္စဒဿနသုခံ ဝိယ ဣတ္တရံ , တာဝကာလိကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အပ္ပဿာဒေ ဒုက္ခမေတ္ထ ဘိယျ
ယော**တိ ဧတ္ထ စ ယ္ထတယံ ''ယံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣမေ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ, အယံ ကာ
မာနံ အဿာဒေါ''တိ (မ. နိ. ၁.၁၆၆) ဝုတ္တော။ သော ယဒိဒံ ''ကော စ, ဘိက္ခဝေ, ကာမာနံ အာဒီနဝေါ? ဣဓ, ဘိက္ခ
ဝေ, ကုလပုတ္တော ယေန သိပ္ပဋ္ဌာနေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ, ယဒိ မုဒ္ဒာယ, ယဒိ ဂဏနာယာ''တိ ဧဝမာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၆၇)
နယေနေတ္ထ ဒုက္ခံ ဝုတ္တံ။ တံ ဥပနိဓာယ အပ္ပော ဥဒကဗိန္ဒုမတ္တော ဟောတိ။ အထ ခော ဒုက္ခမေဝ ဘိယျော ဗဟု,
စတူသု သမုဒ္ဒေသု ဥဒကသဒိသံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ ''အပ္ပဿာဒေ ဒုက္ခမေတ္ထ ဘိယျော''တိ။ **ဂဠော ဧသော**
တိ အဿာဒံ ဒဿေတွာ အာကဍ္ဎနဝသေန ဗဠိသော ဝိယ ဧသော ယဒိဒံ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ။ **ဣတိ ဉတွာ မတိမာ**တိ ဧဝံ
ဉတွာ ဗုဒ္ဓိမာ ပဏ္ဍိတော ပုရိသော သဗ္ဗမ္ပေတံ ပဟာယ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပောတိ။

သင္ဂကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၆၂. **သန္ဒာလယိတွာန** တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ အနိဝတ္တဗ္ရဟ္မဒတ္တော နာမ ရာဇာ အဟောသိ
။ သော သင်္ဂာမံ ဩတိဏ္ဏော အဇိနိတွာ အညံ တ ကိစ္စံ အာရဒ္ဓော အနိဋ္ဌပေတွာ န နိဝတ္တတိ, တသ္မာ နံ ဧဝံ သဉ္
ဇာနိံသု။ သော ကေဒိဝသံ ဥယျာနံ ဂစ္ဆတိ။ တေန စ သမယေန ဝနအဂ္ဂိ ဥဋ္ဌာသိ။ သော အဂ္ဂိ သုက္ခာနိ စ ဟရိတာနိ
စ တိဏာဒီနိ ဒဟန္တော အနိဝတ္တမာနော ဧဝ ဂစ္ဆတိ။ ရာဇာ တံ ဒိသွာ တပ္ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥပ္ပာဒေသိ။ ''ယထာယံ
ဝနအဂ္ဂိ, ဧဝမေဝ ဧကာဒသဝိဓော အဂ္ဂိ သဗ္ဗသတ္တေ ဒဟန္တော အနိဝတ္တမာနော ဂစ္ဆတိ မဟာဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေန္
တော, ကုဒာဿု နာမာဟမ္ပိ ဣမဿ ဒုက္ခဿ နိဝတ္တနတ္ထံ အယံ အဂ္ဂိ ဝိယ အရိယမဂ္ဂဉာဏဂ္ဂိနာ ကိလေသေ
ဒဟန္တော အနိဝတ္တမာနော ဂစ္ဆေယျ''န္တိ? တတော မုဟုတ္တံ ဂန္တွာ ကေဝဋ္ဋေ အဒ္ဒသ နဒိယံ မစ္ဆေ ဂဏှ
န္တေ ။ တေသံ ဇာလန္တရံ ပဝိဋ္ဌော ဧကော မဟာမစ္ဆော ဇာလံ ဘေတွာ ပလာယိ။ တေ ''မစ္ဆော ဇာလံ ဘေတွာ ဂ
တော''တိ သဒ္ဒမကံသု။ ရာဇာ တမ္ပိ ဝစနံ သုတွာ တပ္ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥပ္ပာဒေသိ – ''ကုဒာဿု နာမာဟမ္ပိ အရိယမ
ဂ္ဂဉာဏေန တဏှာဒိဋ္ဌိဇာလံ ဘေတွာ အသဇ္ဇမာနော ဂစ္ဆေယျ''န္တိ။ သော ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿ
နံ အာရဘိတွာ ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆာကာသိ, ဣမဉ္စ ဥဒာနကထံ အဘာသိ –

''သန္ဒာလယိတွာန သံယောဇနာနိ၊ ဇာလံဝ ဘေတွာ သလိလမ္ဗုစာရီ။
အဂ္ဂီဝ ဒဍ္ဎံ အနိဝတ္တမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တဿာ ဒုတိယပါဒေ **ဇာလ**န္တိ သုတ္တမယံ ဝုစ္စတိ။ **အမ္ဗု** တိ ဥဒကံ, တတ္ထ စရတီတိ **အမ္ဗုစာရီ,** မစ္ဆဿေ
တံ အဓိဝစနံ။ သလိလေ အမ္ဗုစာရီ **သလိလမ္ဗုစာရီ,** တသ္မိံ နဒီသလိလေ ဇာလံ ဘေတွာ အမ္ဗုစာရီတတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
တတိယပါဒေ **ဒဍ္ဎ** န္တိ ဒဍ္ဎဋ္ဌာနံ ဝုစ္စတိ။ ယထာ အဂ္ဂိ ဒဍ္ဎဋ္ဌာနံ ပုန န နိဝတ္တတိ, န တတ္ထ ဘိယျော အာဂစ္ဆ
တိ, ဧဝံ မဂ္ဂဉာဏဂ္ဂိနာ ဒဍ္ဎံ ကာမဂုဏဋ္ဌာနံ အနိဝတ္တမာနော တတ္ထ ဘိယျော အနာဂစ္ဆန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟော
တိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

သန္ဒာလနကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၆၃. **ဩက္ခိတ္တစက္ခု** တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ စက္ခုလောလဗ္ရဟ္မဒတ္တော နာမ ရာဇာ ပါဒလော
လဗ္ရဟ္မဒတ္တော ဝိယ နာဋကဒဿနမနုယုတ္တော ဟောတိ။ အယံ ပန ဝိသေသော – သော အသန္တုဋ္ဌော တတ္ထ တ
တ္ထ ဂစ္ဆတိ, အယံ တံ တံ နာဋကံ ဒိသွာ အတိဝိယ အဘိနန္ဒိတွာ နာဋကပရိဝတ္တဒဿနေန တဏှံ ဝဍ္ဎေန္တော
ဝိစရတိ။ သော ကိရ နာဋကဒဿနာယ အာဂတံ အညတရံ ကုဋုမ္ဗိယဘရိယံ ဒိသွာ ရာဂံ ဥပ္ပာဒေသိ။ တတော သံဝေဂမာ
ပဇ္ဇိတွာ ပုန ''အဟံ ဣမံ တဏှံ ဝဍ္ဎေန္တော အပါယပရိပူရကော ဘဝိဿာမိ, ဟန္ဒ နံ နိဂ္ဂဏှာမီ''တိ ပဗ္ဗဇိတွ
ာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ အတ္တနော ပုရိမပဋိပတ္တိံ ဂရဟန္တော တပ္ပဋိပက္ခဂုဏဒီပိကံ ဣမံ ဥဒာ
နကထံ အဘာသိ –

''ဩက္ခိတ္တစက္ခု န စ ပါဒလောလော၊ ဂုတ္တိန္ဒြိယော ရက္ခိတမာနသာနော။
အနဝဿုတော အပရိဍယှမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တတ္ထ **ဩကိဏ္ဏိတ္တစက္ခူ**တိ ဟေဋ္ဌာခိတ္တစက္ခု, သတ္တ ဂီဝဋ္ဌီနိ ပဋိပာဋိယာ ဌပေတွာ ပရိဝဇ္ဇနဂဟေတဗ္ဗဒဿ-
သနတ္ထံ ယုဂမတ္တံ ပေက္ခမာနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ န တု ဟနုကဋ္ဌိနာ ဟဒယဋ္ဌိ သင်္ဃဋ္ဋေန္တော။ ဧဝဉှိ ဩက္-
ခိတ္တစက္ခုတာ န သမဏသာရုပ္ပာ ဟောတိ။ **န စ ပါဒလောလော**တိ ဧကဿ ဒုတိယော, ဒွိန္နံ တတိယောတိ ဧဝံ ဂဏမ
ဇ္ဈံ ပဝိသိတုကာမတာယ ကဏ္ဍူယမာနပါဒော ဝိယ အဘဝန္တော, ဒီဃစာရိကအနဝဋ္ဌိတစာရိကဝိရတော ဝါ။ **ဂုတ္တိန္ဒြိ-
ယော**တိ ဆသု ဣန္ဒြိယေသု ဣဓ ဝိသုံဝုတ္တာဝသေသဝသေန ဂောပိတိန္ဒြိယော။ **ရက္ခိတမာနသာနော** တိ မာနသံ
ယေဝ မာနသာနံ, တံ ရက္ခိတမဿာတိ ရက္ခိတမာနသာနော။ ယထာ ကိလေသေဟိ န ဝိလုပ္ပတိ, ဧဝံ ရက္ခိတစိတ္တော
တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အနဝဿုတော** တိ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ တေသု တေသု အာရမ္မဏေသု ကိလေသအနွာဿဝဝိ-
ရဟိတော။ **အပရိဍယှမာနော**တိ ဧဝံ အန္ဝာဿဝဝိရဟာဝ ကိလေသဂ္ဂီဟိ အပရိဍယှမာနော။ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ အနဝဿ-
ဝုတော, အဇ္ဈတ္တံ အပရိဍယှမာနော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

ဩက္ခိတ္တစက္ခုကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၆၄. **ဩဟာရယိတွာ**တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ အယံ အညောပိ စာတုမာသိကဗြဟ္မဒတ္တော နာမ
ရာဇာ စတုမာသေ စတုမာသေ ဥယျာနကီဠံ ဂစ္ဆတိ။ သော ဧကဒိဝသံ ဂိမှာနံ မဇ္ဈိမေ မာသေ ဥယျာနံ ပဝိသန္တော
ဥယျာနဒွါရေ ပတ္တသဉ္ဆန္နံ ပုပ္ဖလင်္ကတဝိဋပံ ပါရိစ္ဆတ္တကကောဝိဠာရံ ဒိသွာ ဧကံ ပုပ္ဖံ ဂဟေတွာ ဥယျ-
ယာနံ ပါဝိသိ။ တတော "ရညာ အဂ္ဂပုပ္ဖံ ဂဟိတ"န္တိ အညတရောပိ အမစ္စော ဟတ္ထိက္ခန္ဓေ ဌိတော ဧဝ ဧကံ ပုပ္ဖံ
အဂ္ဂဟေသိ။ ဧတေနေဝ ဥပာယေန သဗ္ဗော ဗလကာယော အဂ္ဂဟေသိ။ ပုပ္ဖံ အနဿာဒေန္တာ ပတ္တမ္ပိ ဂဏှိံသု။
သော ရုက္ခော နိပ္ပတ္တပုပ္ဖော ခန္ဓမတ္တောဝ အဟောသိ။ တံ ရာဇာ သာယနှသမယေ ဥယျာနာ နိက္ခမန္တော ဒိ-
သွာ "ကိံ ကတော အယံ ရုက္ခော, မမ အာဂမနဝေလာယံ မဏိဝဏ္ဏသာခန္တရေသု ပဝါဠသဒိသပုပ္ဖလင်္ကတော
အဟောသိ, ဣဒါနိ နိပ္ပတ္တပုပ္ဖော ဇာတော"တိ စိန္တေန္တော တဿေဝ ဟဝိဒူရေ အပုပ္ဖိတံ ရုက္ခံ သဉ္ဆန္နပလာသံ
အဒ္ဒသ။ ဒိသွာ စဿ ဧတဒဟောသိ – "အယံ ရုက္ခော ပုပ္ဖဘရိတသာခတ္တာ ဗဟုဇနဿ လောဘနီယော အဟောသိ,
တေန မုဟုတ္တေနေဝ ဗျသနံ ပတ္တော, အယံ ပနညော အလောဘနီယတ္တာ တထေဝ ဌိတော။ ဣဒမ္ပိ ရဇ္ဇံ ပုပ္ဖိတရု-
က္ခော ဝိယ လောဘနီယံ, ဘိက္ခုဘာဝေါ ပန အပုပ္ဖိတရုက္ခော ဝိယ အလောဘနီယော။ တသ္မာ ယာဝ ဣဒမ္ပိ အယံ ရုက္-
ခော ဝိယ န ဝိလုပ္ပတိ, တာဝ အယမညော သဉ္ဆန္နပတ္တော ယထာ ပါရိစ္ဆတ္တကော, ဧဝံ ကာသာဝေန ပရိသဉ္ဆန္-
နေန ဟုတွာ ပဗ္ဗဇိတဗ္ဗ"န္တိ။ သော ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ ဣမံ ဥ-
ဒါနဂါထံ အဘာသိ –

> "ဩဟာရယိတွာ ဂိဟိဗျဉ္ဇနာနိ, သဉ္ဆန္နပတ္တော ယထာ ပါရိဆတ္တော။
> ကာသာယဝတ္ထော အဘိနိက္ခမိတွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော"တိ။

တတ္ထ **ကာသာယဝတ္ထော အဘိနိက္ခမိတွာ** တိ ဣမဿ ပဒဿ ဂေဟာ အဘိနိက္ခမိတွာ ကာသာယဝတ္-
ထော ဟုတွာတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ သက္ကာ ဇာနိတုန္တိ န ဝိတ္ထာရိတန္တိ။

ပါရိစ္ဆတ္တကကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

တတိယော ဝဂ္ဂေါ နိဋ္ဌိတော။

၆၅. **ရသေသု**တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အညတရော ကိရ ဗာရာဏသိရာဇာ ဥယျာနေ အမစ္စပုတ္တေဟိ ပရိဝုတော သိ-
လာပဋ္ဋပေါက္ခရဏိယံ ကီဠတိ။ တဿ သူဒေါ သဗ္ဗမံသာနံ ရသံ ဂဟေတွာ အတိဝိယ သုသင်္ခတံ အမတကပ္ပံ အန္တရ-
ဘတ္တံ ပစိတွာ ဥပနာမေသိ။ သော တတ္ထ ဂေဓမာပန္နော ကဿစိ ကိဉ္စိ အဒတွာ အတ္တနာဝ ဘုဉ္ဇိ။ ဥဒကကီဠာတော
စ အတိဝိကာလေ နိက္ခန္တော သီဃံ သီဃံ ဘုဉ္ဇိ။ ယေဟိ သဒ္ဓိံ ပုဗ္ဗေ ဘုဉ္ဇတိ, န တေသံ ကဉ္စိ သရိ။ အထ ပစ္ဆာ ပဋိ-
သင်္ခါနံ ဥပ္ပာဒေတွာ "အဟော, မယာ ပါပံ ကတံ, ယွာဟံ ရသတဏှာယ အဘိဘူတော သဗ္ဗဇနံ ဝိသရိတွာ ဧကေ-
ကောဝ ဘုဉ္ဇိံ။ ဟန္ဒ ရသတဏှံ နိဂ္ဂဏှာမီ"တိ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိက-
တွာ အတ္တနော ပုရိမပဋိပတ္တိံ ဂရဟန္တော တပ္ပဋိပက္ခဂုဏဒီပိကံ ဣမံ ဥဒါနဂါထံ အဘာသိ –

“ရသေသု ဂေဓံ အကရံ အလောလော၊ အနညပေါသီ သပဒာနစာရီ။
ကုလေ ကုလေ အပ္ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိ။

တတ္ထ **ရသေသူ**တိ အမ္ဗိလမဓုရတိတ္တကကဋုကလောဏိကခါရိကကသာဝါဒိဘေဒေသု သာယနီယေသု။ **ဂေဓံ အကရ**န္တိ ဂိဒ္ဓိံ အကရောန္တော, တဏှံ အနုပ္ပာဒေန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အလောလော**တိ “ဣဒံ သာယိဿာမိ, ဣဒံ သာယိဿာမီ”တိ ဧဝံ ရသဝိသေသေသု အနာကုလော။ **အနညပေါသီ**တိ ပေါသေတဗ္ဗကသဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒိဝိရဟိတော , ကာယသန္ဓာရဏမတ္တေန သန္တုဋ္ဌောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယထာ ဝါ ပုဗ္ဗေ ဥယျာနေ ရသေသု ဂေဓကရဏလောလော ဟုတွာ အညပေါသီ အာသိံ, ဧဝံ အဟုတွာ ယာယ တဏှာယ လောလော ဟုတွာ ရသေသု ဂေဓံ ကရောတိ။ တံ တဏှံ ဟိတွာ အာယတိံ တဏှာမူလကဿ အညဿ အတ္တဘာဝဿ အနိဗ္ဗတ္တနေန အနညပေါသီတိ ဒဿေတိ။ အထ ဝါ အတ္ထဘဉ္ဇနကဋ္ဌေန အညေတိ ကိလေသာ ဝုစ္စန္တိ။ တေသံ အပေါသနေန အနညပေါသီတိ အယမ္ပေတ္ထ အတ္ထော။ **သပဒာနစာရီ**တိ အဝေက္ကမ္မစာရီ အနုပုဗ္ဗစာရီ, ဃရပဋိပာဋိံ အဆဍ္ဍေတွာ အဍ္ဍကုလဉ္စ ဒလိဒ္ဒကုလဉ္စ နိရန္တရံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသမာနောတိ အတ္ထော။ **ကုလေ ကုလေ အပ္ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော** တိ ခတ္တိယကုလာဒီသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ကိလေသဝသေန အလဂ္ဂစိတ္တော, စန္ဒူပမော နိစ္စနဝကော ဟုတွာတိ အတ္ထော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝာတိ။

ရသဂေဓကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၆၆. **ပဟာယ ပဉ္စာဝရဏာနီ** တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ အညတရော ရာဇာ ပဌမဇ္ဈာနလာဘီ အဟောသိ။ သော ဈာနာနုရက္ခဏတ္ထံ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ အတ္တနော ပဋိပတ္တိသမ္ပဒံ ဒီပေန္တော ဣမံ ဥဒာနကထံ အဘာသိ –

“ပဟာယ ပဉ္စာဝရဏာနိ စေတသော၊ ဥပက္ကိလေသေ ဗျပနုဇ္ဇ သဗ္ဗေ။
အနိဿိတော ဆေတွ၀ သိနေဟဒောသံ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိ။

တတ္ထ **အာဝရဏာနီ**တိ နီဝရဏာနေဝ။ တာနိ အတ္ထတော ဥရဂသုတ္တေ ဝုတ္တာနိ။ တာနိ ပန ယသ္မာ အဗ္ဘာဒယော ဝိယ စန္ဒသူရိယေ စေတော အာဝရန္တိ, တသ္မာ “အာဝရဏာနိ စေတသော”တိ ဝုတ္တာနိ။ တာနိ ဥပစာရေန ဝါ အပ္ပနာယ ဝါ ပဟာယ။ **ဥပက္ကိလေသေ** တိ ဥပဂမ္မ စိတ္တံ ဝိဗာဓေန္တေ အကုသလေ ဓမ္မေ, ဝတ္ထောပမာဒီသု ဝုတ္တေ အဘိဇ္ဈာဒယော ဝါ။ **ဗျပနုဇ္ဇ** တိ ပနုဒိတွာ ဝိနာသေတွာ, ဝိပဿနာမဂ္ဂေန ပဇဟိတွာတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗေ** တိ အနဝသေသေ။ ဧဝံ သမထဝိပဿနာသမ္ပန္နော ပဌမမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌိနိဿယဿ ပဟီနတ္တာ **အနိဿိတော** ။ သေသမဂ္ဂေဟိ ဆေတွာ တေဓာတုကံ **သိနေဟဒောသံ,** တဏှာရာဂန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သိနေဟော ဧဝ ဟိ ဂုဏပဋိပက္ခတော သိနေဟဒောသောတိ ဝုတ္တော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

အာဝရဏကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၆၇. **ဝိပိဋ္ဌိကတွာန** တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ အညတရော ရာဇာ စတုတ္ထဇ္ဈာနလာဘီ အဟောသိ။ သော ဈာနာနုရက္ခဏတ္ထံ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ အတ္တနော ပဋိပတ္တိသမ္ပဒံ ဒီပေန္တော ဣမံ ဥဒာနကထံ အဘာသိ –

“ဝိပိဋ္ဌိကတွာန သုခံ ဒုခဉ္စ၊ ပုဗ္ဗေဝ စ သောမနဿဒောမနဿံ။
လဒ္ဓာနုပေက္ခံ သမထံ ဝိသုဒ္ဓံ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိ။

တတ္ထ **ဝိပိဋ္ဌိကတွာန** တိ ပိဋ္ဌိတော ကတွာ, ဆဍ္ဍေတွာ ဇဟိတွာတိ အတ္ထော။ **သုခံ ဒုခဉ္စာ** တိ ကာယိကံ သာတာသာတံ။ **သောမနဿဒောမနဿ** န္တိ စေတသိကံ သာတာသာတံ။ **ဥပေက္ခ** န္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနုပေက္ခံ။ **သမထ** န္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမထမေဝ။ **ဝိသုဒ္ဓ** န္တိ ပဉ္စနီဝရဏဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခသင်္ခါတေဟိ နဝဟိ ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ ဝိမုတ္တတ္တာ ဝိသုဒ္ဓံ, နိဒ္ဓန္တသုဝဏ္ဏမိဝ ဝိဂတူပက္ကိလေသန္တိ အတ္ထော။

အယံ ပန ယောဇနာ – ဝိပိဋ္ဌိကတ္တတန သုခံ ဒုက္ခဥ္စ ပုဗ္ဗေဝ ပဌမဇ္ဈာနုပစာရဘူမိယံယေဝ ဒုက္ခံ, တတိယဇ္ဈာနုပ စာရဘူမိယံ သုခန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ပုန အာဒိတော ဝုတ္တံ စကာရံ ပရတော နေတွာ “သောမနဿံ ဒေါမနဿဥ္စ ဝိပိဋ္ဌိကတ္တတန ပုဗ္ဗေဝ”တိ အဓိကာရော။ တေန သောမနဿံ စတုတ္ထဇ္ဈာနုပစာရေ, ဒေါမနဿဥ္စ ဒုတိယဇ္ဈာနုပစာ ရေယေဝါတိ ဒီပေတိ။ တောနိ ဟိ ဧတေသံ ပရိယာယတော ပဟာနဋ္ဌာနာနိ။ နိပ္ပရိယာယတော ပန ဒုက္ခဿ ပဌမဇ္ဈာနံ, ဒေါမနဿဿ ဒုတိယဇ္ဈာနံ, သုခဿ တတိယဇ္ဈာနံ, သောမနဿဿ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ပဟာနဋ္ဌာနံ။ ယထာဟ – “ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ဧတ္ထုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီ”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၀)။ တံ သဗ္ဗံ အဋ္ဌသာလိနိယာ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၆၅) ဝုတ္တံ။ ယတော ပုဗ္ဗေဝ တီသု ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု ဒုက္ခ ဒေါမနဿသုခာနိ ဝိပိဋ္ဌိကတ္တတ ဧတ္ထေဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ သောမနဿံ ဝိပိဋ္ဌိကတ္တတ ဣမာယ ပဋိပဒာယ လဒ္ဓာနု ပေက္ခံ သမထံ ဝိသုဒ္ဓံ ဧကော စရေတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဟာကဋ္ဌမေဝါတိ။

ဝိပိဋ္ဌိကတ္တတကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၆၈. အာရဒ္ဓဝီရိယော တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အညတရော ကိရ ပစ္စန္တရာဇာ သဟဿယောဓပရိမာဏဗလကာယော ရဇ္ဇေန ခုဒ္ဒကော, ပညာယ မဟန္တော အဟောသိ။ သော ဧကဒိဝသံ “ကိဥ္စာပိ အဟံ ခုဒ္ဒကော, ပညဝတာ စ ပန သက္ ကာ သကလဇမ္ဗုဒီပံ ဂဟေတု”န္တိ စိန္တေတွာ သာမန္တရညော ဒူတံ ပာဟေသိ – “သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရေ မေ ရဇ္ဇံ တ ဒေတု ယုဒ္ဓံ တ”တိ။ တတော သော အတ္တနော အမစ္စေ သမောဓာနေတွာ အာဟ – “မယာ တုမှေဟ အနာပုစ္ဆာယေဝ သာ ဟသံ ကတံ, အမုကဿ ရညော ဧဝံ ပဟိတံ, ကိံ ကာတဗ္ဗ”န္တိ? တေ အာဟံသု – “သက္ကာ, မဟာရာဇ, သော ဒူတော နိဝတ္တေတု”န္တိ? “န သက္ကာ, ဂတော ဘဝိဿတီ”တိ။ “ယဒိ ဧဝံ ဝိနာသိတမှာ တယာ, တေန ဟိ ဒုက္ခံ အညဿ သတ္ထေန မရိတုံ။ ဟန္ဒ, မယံ အညမညံ ပဟရိတွာ မရာမ, အတ္တာနံ ပဟရိတွာ မရာမ, ဥဗ္ဗန္ဓာမ, ဝိသံ ခါဒာမာ”တိ။ ဧဝံ တေသု ဧကမေကော မရဏမေဝ သံဝဏ္ဏေတိ။ တတော ရာဇာ – “ကိံ မေ, ဣမေဟိ, အတ္ထိ, ဘဏေ, မယှံ ယော ဓာ”တိ အာဟ။ အထ “အဟံ, မဟာရာဇ, ယောဓော, အဟံ, မဟာရာဇ, ယောဓော”တိ တံ ယောဓသဟဿံ ဥဋ္ဌဟိ။

ရာဇာ “ဧတေ ဥပပရိက္ခိဿာမီ”တိ မန္တေတွာ စိတကံ သဇ္ဇေတွာ အာဟ – “မယာ, ဘဏေ, ဣဒံ နာမ သာဟသံ ကတံ, တံ မေ အမစ္စာ ပဋိက္ကောသန္တိ, သောဟံ စိတကံ ပဝိသိဿာမိ, ကော မယာ သဒ္ဓိံ ပဝိသိဿတိ, ကေန မယှ ဟံ ဇီဝိတံ ပရိစ္စတ္တ”န္တိ? ဧဝံ ဝုတ္တေ ပဉ္စသတာ ယောဓာ ဥဋ္ဌဟိံသု – “မယံ, မဟာရာဇ, ပဝိသာမာ”တိ။ တတော ရာဇာ အပရေ ပဉ္စသတေ ယောဓေ အာဟ – “တုမှေဟ ဣဒါနိ, တာတာ, ကိံ ကရိဿထာ”တိ? တေ အာဟံသု – “နာယံ, မဟာရာဇ, ပုရိသကာရော, ဣတ္ထိကိရိယာ ဧသာ, အပိစ မဟာရာဇေန ပဋိရညော ဒူတော ပေသိတော, တေန မယံ ရညာ သ ဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈိတွာ မရိဿာမာ”တိ။ တတော ရာဇာ “ပရိစ္စတ္တံ တုမှေဟိ မမ ဇီဝိတ”န္တိ စတုရင်္ဂိနိံ သေနံ သန္နယှိတွာ တေန ယောဓသဟဿေန ပရိဝုတော ဂန္တွာ ရဇ္ဇသီမာယ နိသီဒိ။

သောပိ ပဋိရာဇာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ “အရေ, သော ခုဒ္ဒကရာဇာ မမ ဒာသဿာပိ နပ္ပဟောတီ”တိ ကုဇ္ဈိတွာ သဗ္ဗံ ဗလကာယံ အာဒါယ ယုဇ္ဈိတုံ နိက္ခမိ။ ခုဒ္ဒကရာဇာ တံ အဗ္ဘုယျာတံ ဒိသွာ ဗလကာယံ အာဟ – “တာတာ, တု မှေဟ န ဗဟုကာ; သဗ္ဗေ သမ္ပိဏ္ဍိတွာ, အသိစမ္မံ ဂဟေတွာ, သီဃံ ဣမဿ ရညော ပုရတော ဥဇုကံ ဧဝ ဂစ္ဆ ထာ”တိ။ တေ တထာ အကံသု။ အထ သာ သေနာ ဒွိဓာ ဘိဇ္ဇိတွာ အန္တရမဒာသိ။ တေ တံ ရာဇာနံ ဇီဝဂ္ဂါဟံ ဂဏှိံ သု, အညေ ယောဓာ ပလာယိံသု။ ခုဒ္ဒကရာဇာ “တံ မာရေမီ”တိ ပုရတော ဓာဝတိ, ပဋိရာဇာ တံ အဘယံ ယာစိ။ တတော တ ဿ အဘယံ ဒတွာ, သပထံ ကာရာပေတွာ, တံ အတ္တနော မနုဿံ ကတွာ, တေန သဟ အညံ ရာဇာနံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ တ, တဿ ရဇ္ဇသီမာယ ဌတွာ ပေသေသိ – “ရဇ္ဇံ တ မေ ဒေတု ယုဒ္ဓံ တ”တိ။ သော “အဟံ ဧကယုဒ္ဓမ္ပိ န သဟာ မီ”တိ ရဇ္ဇံ နိယျာတေသိ။ ဧတေနေဝ ဥပါယေန သဗ္ဗရာဇာနော ဂဟေတွာ အန္တေ ဗာရာဏသိရာဇာနမ္ပိ အဂ္ဂဟေသိ။

သော ဧကသတရာဇပရိဝုတော သကလဇမ္ဗုဒီပေ ရဇ္ဇံ အနုသာသန္တော စိန္တေသိ – “အဟံ ပုဗ္ဗေ ခုဒ္ဒကော အ ဟောသိံ, သောမှိ အတ္တနော ဉာဏသမ္ပတ္တိယာ သကလဇမ္ဗုဒီပဿ ဣဿရော ဇာတော။ တံ ခေါ ပန မေ ဉာဏံ လော ကိယဝီရိယသမ္ပယုတ္တံ, နေဝ နိဗ္ဗိဒာယ န ဝိရာဂါယ သံဝတ္တတိ, သာဓု ဝတဿ သွာဟံ ဣမိနာ ဉာဏေန လောကုတ္ တရဓမ္မံ ဂဝေသေယျ”န္တိ။ တတော ဗာရာဏသိရညော ရဇ္ဇံ ဒတွာ, ပုတ္တဒါရဥ္စ သကဇနပဒမေဝ ပေသေတွာ, ပ

ဗ္ဗဇ္ဇံ သမာဒာယ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ, ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ အတ္တနော ဝီရိယသမ္ပတ္တိံ ဒီပေန္တော ဣမံ ဥဒာနကထံ အဘာသိ –

> ''အာရဒ္ဓဝီရိယော ပရမတ္ထပတ္တိယာ၊ အလီနစိတ္တော အကုသီတဝုတ္တိ။
> ဒဠှနိက္ကမော ထာမဗလူပပန္နော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တတ္ထ အာရဒ္ဓံ ဝီရိယမဿာတိ **အာရဒ္ဓဝီရိယော**။ ဧတေန အတ္တနော ဝီရိယာရမ္ဘံ အာဒိဝီရိယံ ဒဿေတိ။ ပရမတ္ထော ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ, တဿ ပတ္တိယာ **ပရမတ္ထပတ္တိယာ**။ ဧတေန ဝီရိယာရမ္ဘေန ပတ္တဗ္ဗဖလံ ဒဿေတိ။ **အလီနစိတ္တော**တိ ဧတေန ဗလဝီရိယူပတ္ထမ္ဘာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ အလီနတံ ဒဿေတိ။ **အကုသီတဝုတ္တိ**တိ ဧတေန ဌာနာသနစင်္ကမနာဒီသု ကာယဿ အနဝသီဒနံ။ **ဒဠှနိက္ကမော**တိ ဧတေန ''ကာမံ တစော စ နှာရု စာ''တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၄; အ. နိ. ၂.၅; မဟာနိ. ၁၉၆) ဧဝံ ပဝတ္တံ ပဒဟနဝီရိယံ ဒဿေတိ, ယံ တံ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာဒီသု ပဒဟန္တော ''ကာယေန စေဝ ပရမသစ္စံ သစ္ဆိကရောတိ, ပညာယ စ နံ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတီ''တိ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ ဧတေန မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဝီရိယံ ဒဿေတိ။ တဉှိ ဒဠှဉ္စ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂတတ္တာ, နိက္ကမော စ သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခာ နိက္ခန္တတ္တာ, တသ္မာ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလောပိ ဒဠှော နိက္ကမော အဿာတိ ''ဒဠှနိက္ကမော''တိ ဝုစ္စတိ။ **ထာမဗလူပပန္နော**တိ မဂ္ဂက္ခဏေ ကာယထာမေန ဉာဏဗလေန စ ဥပပန္နော, အထ ဝါ ထာမဘူတေန ဗလေန ဥပပန္နောတိ ထာမဗလူပပန္နော, ထိရဉာဏဗလူပပန္နောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတေန တဿ ဝီရိယဿ ဝိပဿနာဉာဏသမ္ပယောဂံ ဒီပေန္တော ယောနိသော ပဒဟနဘာဝံ သာဓေတိ။ ပုဗ္ဗဘာဂမဇ္ဈိမဥက္ကဋ္ဌဝီရိယဝသေန ဝါ တယောပိ ပါဒါ ယောဇေတဗ္ဗာ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

အာရဒ္ဓဝီရိယကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၆၉. ပဋိသလ္လာနန္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣမိဿာ ကထာယ အာဝရဏကထာယ ဥပ္ပတ္တိသဒိသာ ဧဝ ဥပ္ပတ္တိ, နတ္ထိ ကောစိ ဝိသေသော။ အတ္ထဝဏ္ဏနာယံ ပနဿာ **ပဋိသလ္လာန**န္တိ တေဟိ တေဟိ သတ္တသင်္ခါရေဟိ ပဋိနိဝတ္တိတွာ သလ္လီနံ ဧကတ္တသေဝိတာ ဧကီဘာဝေါ, ကာယဝိဝေကောတိ အတ္ထော။ **ဈာန**န္တိ ပစ္စနီကဈာပနတော အာရမ္မဏလက္ခဏူပနိဇ္ဈာနတော စ စိတ္တဝိဝေကော ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော နီဝရဏာဒိပစ္စနီကဈာပနတော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနတော စ ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ, ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ သတ္တသညာဒိပစ္စနီကဈာပနတော, လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနတောယေဝ စေတ္ထ ဖလာနိ။ ဣဓ ပန အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ ဧဝမေတံ ပဋိသလ္လာနဉ္စ ဈာနဉ္စ **အရိဉ္စ မာနော,** အဇဟမာနော, အနိဿဇ္ဇမာနော။ **ဓမ္မေသူ**တိ ဝိပဿနူပဂေသု ပဉ္စက္ခန္ဓာဒိဓမ္မေသု။ **နိစ္စ**န္တိ သတတံ, သမိတံ, အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ။ **အနုဓမ္မစာရီ**တိ တေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တမာနေန အနုဂတံ ဝိပဿနာဓမ္မံ စရမာနော။ အထ ဝါ ဓမ္မာတိ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မာ, တေသံ ဓမ္မာနံ အနုလောမော ဓမ္မောတိ အနုဓမ္မော, ဝိပဿနာယေတံ အဓိဝစနံ။ တတ္ထ ''ဓမ္မာနံ နိစ္စံ အနုဓမ္မစာရီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဂါထာဗန္ဓသုခတ္ထံ ဝိဘတ္တိဗျတ္တယေန ''ဓမ္မေသူ''တိ ဝုတ္တံ သိယာ။ **အာဒီနဝံ သမ္မသိတာ ဘဝေသူ**တိ တာယ အနုဓမ္မစရိတာသင်္ခါတာယ ဝိပဿနာယ အနိစ္စာကာရာဒိဒေါသံ တီသု ဘဝေသု သမနုပဿန္တော ဧဝံ ဣမံ ကာယဝိဝေကစိတ္တဝိဝေကံ အရိဉ္စမာနော သိခါပ္ပတ္တဝိပဿနာသင်္ခါတာယ ပဋိပဒါယ အဓိဂတောတိ ဝတ္တဗ္ဗော ဧကော စရေတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဋိသလ္လာနကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၇၀. တဏှက္ခယန္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အညတရော ကိရ ဗာရာဏသိရာဇာ မဟစ္စရာဇာနုဘာဝေန နဂရံ ပဒက္ခိဏံ ကရောတိ။ တဿ သရီရသောဘာယ အာဝဋ္ဋိတဟဒယာ သတ္တာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တာပိ နိဝတ္တိတွာ တမေဝ ဥလ္လောကေန္တိ, ပစ္ဆတော ဂစ္ဆန္တာပိ, ဥဘောဟိ ပဿေဟိ ဂစ္ဆန္တာပိ။ ပကတိယာ ဧဝ ဟိ ဗုဒ္ဓဒဿနေ ပုဏ္ဏစန္ဒသမုဒ္ဒရာဇဒဿနေ စ အတိတ္တော လောကော။ အထ အညတရာ ကုဋုမ္ဗိယဘရိယာပိ ဥပရိပါသာဒဂတာ သီဟပဉ္ဇရံ ဝိဝရိတွာ ဩလောကယမာနာ အဋ္ဌာသိ။ ရာဇာ တံ ဒိသွာဝ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော ဟုတွာ အမစ္စံ အာဏာပေသိ – ''ဇာနာဟိ တာဝ, ဘဏေ, အယံ ဣတ္ထီ သသာမိကာ ဝါ အသာမိကာ ဝါ''တိ။ သော ဂန္တွာ ''သသာမိကာ''တိ အာရောစေသိ။ အထ ရာဇာ စိန္တေသိ – ''ဣမာ ဝီသတိသဟဿနာဋကိတ္ထိယော ဒေဝစ္ဆရာယော ဝိယ မံယေဝ ဧကံ အဘိရမေန္တိ, သော

အနာပံ တောပိ အတုသိတ္တံ ပရဿ ဣတ္ထိယာ တဏှာပံ ဥပ္ပာဒေသိ, သာ ဥပ္ပန္နာ အပဟာယမေဝ အာကာမုဆိ”တိ တဏှာပဟာယ အာဒီနဝံ ဒိသွာ “ပဟန္ဒ နံ နိဂ္ဂဏှာမီ”တိ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ ဣမံ ဥဒာနဂါထံ အဘာသိ –

> “တဏှာပဟက္ခယံ ပတ္ထယမပ္ပမတ္တော၊ အနေဠမူဂေါ သုတဝါ သတီမာ။
> သင်္ခာတဓမ္မော နိယတော ပဓာနဝါ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိ။

တတ္ထ **တဏှာပဟက္ခယ** န္တိ နိဗ္ဗာနံ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌာဒီနဝဿ တဏှာယ ဧဝ အပ္ပဝတ္တိံ။ **အပ္ပမတ္တော** တိ သာတစ္စကာရီ သက္ကစ္စကာရီ။ **အနေဠမူဂေါ**တိ အလာလာမုခေါ။ အထ ဝါ အနေဠော စ အမူဂေါ စ, ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဟိတသုခသမ္ပာပကံ သုတမဿ အတ္ထီတိ **သုတဝါ** အာဂမသမ္ပန္နောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သတီမာ** တိ စိရကတာဒီနံ အနုဿရိတာ။ **သင်္ခာတဓမ္မော** တိ ဓမ္မူပပရိက္ခာယ ပရိညာတဓမ္မော။ **နိယတော**တိ အရိယမဂ္ဂေန နိယာမံ ပတ္တော။ **ပဓာနဝါ**တိ သမ္မပ္ပဓာနဝီရိယသမ္ပန္နော။ ဥပ္ပဋိပါဋိယာ ဧသ ပါဌော ယောဇေတဗ္ဗော။ ဧဝမေတေဟိ အပ္ပမာဒါဒီဟိ သမန္နာဂတော နိယာမသမ္ပာပကေန ပဓာနေန ပဓာနဝါ, တေန ပဓာနေန ပတ္တနိယာမတ္တာ နိယတော, တတော အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ သင်္ခာတဓမ္မော။ အရဟာ ဟိ ပုန သင်္ခာတဗ္ဗာဘာဝတော “သင်္ခာတဓမ္မော”တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ “ယေ စ သင်္ခာတဓမ္မာသေ, ယေ စ သေခါ ပုထူ ဣဓာ”တိ (သု. နိ. ၁၀၃၄; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၇)။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

တဏှာပဟက္ခယဂါထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၇၁. သီဟောဝါတိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အညတရဿ ကိရ ဗာရာဏသိရညော ဒူရေ ဥယျာနံ ဟောတိ။ သော ပဂေဝ ဝုဋ္ဌာယ ဥယျာနံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ယာနာ ဩရုယှ ဥဒကဋ္ဌာနံ ဥပဂတော “မုခံ ဓောဝိဿာမီ”တိ။ တသ္မိံ စ ပဒေသေ သီဟီ ပောတကံ ဇနေတွာ ဂောစရာယ ဂတာ။ ရာဇပုရိသော တံ ဒိသွာ “သီဟပောတကော ဒေဝါ”တိ အာရောစေသိ။ ရာဇာ “သီဟော ကိရ န ကဿစိ ဘာယတီ”တိ တံ ဥပပရိက္ခိတုံ ဘေရိအာဒီနိ အာကောဋာပေသိ။ သီဟပေါတကော တံ သဒ္ဒံ သုတွာပိ တထေဝ သယိ။ ရာဇာ ယာဝတတိယကံ အာကောဋာပေသိ, သော တတိယဝါရေ သီသံ ဥက္ခိပိတွာ သဗ္ဗံ ပရိသံ ဩလောကေတွာ တထေဝ သယိ။ အထ ရာဇာ “ယာဝဿ မာတာ နာဂစ္ဆတိ, တာဝ ဂစ္ဆာမာ”တိ ဝတွာ ဂစ္ဆန္တော စိန္တေသိ – “တံ ဒိဝသံ ဇာတောပိ သီဟပေါတကော န သန္တသတိ န ဘာယတိ, ကုဒဿု နာမာဟမ္ပိ တဏှာဒိဋ္ဌိပရိတာသံ ဆေတွာ န သန္တသေယျံ န ဘာယေယျ”န္တိ။ သော တံ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တော ပုန ကေဝဋ္ဋေဟိ မစ္ဆေ ဂဟေတွာ သာခါသု ဗန္ဓိတွာ ပသာရိတေ ဇာလေ ဝါတံ အလဂ္ဂံယေဝ ဂစ္ဆမာနံ ဒိသွာ, တမ္ပိ နိမိတ္တံ အဂ္ဂဟေသိ – “ကုဒဿု နာမာဟမ္ပိ တဏှာဒိဋ္ဌိဇာလံ မောဟဇာလံ ဝါ ဖာလေတွာ ဧဝံ အသဇ္ဇမာနော ဂစ္ဆေယျ”န္တိ။

အထ ဥယျာနံ ဂန္တွာ သိလာပဋ္ဋပောက္ခရဏိတီရေ နိသိန္နော ဝါတဗ္ဘာဟတာနိ ပဒုမာနိ ဩနမိတွာ ဥဒကံ ဖုသိတွာ ဝါတဝိဂမေ ပုန ယထာဌာနေ ဌိတာနိ ဥဒကေန အနုပလိတ္တာနိ ဒိသွာ တမ္ပိ နိမိတ္တံ အဂ္ဂဟေသိ – “ကုဒဿု နာမာဟမ္ပိ ယထာ ဧတာနိ ဥဒကေ ဇာတာနိ ဥဒကေန အနုပလိတ္တာနိ တိဋ္ဌန္တိ, ဧဝမေဝံ လောကေ ဇာတော လောကေန အနုပလိတ္တော တိဋ္ဌေယျ”န္တိ။ သော ပုနပ္ပုနံ “ယထာ သီဟဝါတပဒုမာနိ, ဧဝံ အသန္တသန္တေန အသဇ္ဇမာနေန အနုပလိတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ စိန္တေတွာ, ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ, ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ ဣမံ ဥဒာနဂါထံ အဘာသိ –

> “သီဟောဝ သဒ္ဒေသု အသန္တသန္တော၊ ဝါတောဝ ဇာလမှိ အသဇ္ဇမာနော။
> ပဒုမံဝ တောယေန အလိပ္ပမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော”တိ။

တတ္ထ **သီဟော**တိ စတ္တာရော သီဟာ – တိဏသီဟော, ပဏ္ဍုသီဟော, ကာဠသီဟော, ကေသရသီဟောတိ။ ကေသရသီဟော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ သောဝ ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ **ဝါတော** ပုရတ္ထိမာဒိဝသေန အနေကဝိဓော, **ပဒုမံ** ရတ္တသေတာဒိဝသေန။ တေသု ယော ကောစိ ဝါတော ယံကိဉ္စိ ပဒုမဉ္စ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ တတ္ထ ယသ္မာ သန္တာသော အတ္တသိနေဟေန ဟောတိ, အတ္တသိနေဟော စ တဏှာလေပေါ, သောပိ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေန ဝါ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေန ဝါ

လောဘေန ဟောတိ, သော စ တဏှာဟာယေဝ။ သဇ္ဇနံ ပန တတ္ထ ဥပပရိက္ခာဝိရဟိတဿ မောဟေန ဟောတိ, မောဟော စ အဝိဇ္ဇာ။ တတ္ထ သမထေန တဏှာပဟာယ ပဟာနံ ဟောတိ, ဝိပဿနာယ, အဝိဇ္ဇာယ။ တသ္မာ သမထေန အတ္တသိနေဟံ ပဟာယ **သီဟောဝ သဒ္ဒေသု** အနိစ္စာဒီသု **အသန္တသန္တော,** ဝိပဿနာယ မောဟံ ပဟာယ **ဝါတောဝ ဇာလမှိ** ခန္ဓာယတနာဒီသု **အသဇ္ဇမာနော,** သမထေနေဝ လောဘံ လောဘသမ္ပယုတ္တံ ဧဝ ဒိဋ္ဌိဥ္စ ပဟာယ, **ပဒုမံဝ တောယေန** သဗ္ဗဘဝဘောဂလောဘေန အလိပ္ပမာနော။ ဧတ္ထ စ သမထဿ သီလံ ပဒဋ္ဌာနံ, သမထော သမာဓိ, ဝိပဿနာ ပညာတိ။ ဧဝံ တေသု ဒွီသု ဓမ္မေသု သိဒ္ဓေသု တယောပိ ခန္ဓာ သိဒ္ဓာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ သီလက္ခန္ဓေန သုရတော ဟောတိ။ သော သီဟောဝ သဒ္ဒေသု အာဃာတဝတ္ထူသု ကုဇ္ဈိတုကာမတာယ န သန္တသတိ။ ပညာက္ခန္ဓေန ပဋိဝိဒ္ဓသဘာဝေ ဝါတောဝ ဇာလမှိ ခန္ဓာဒိဓမ္မဘေဒေ န သဇ္ဇတိ, သမာဓိက္ခန္ဓေန ဝီတရာဂေါ ပဒုမံဝ တောယေန ရာဂေန န လိပ္ပတိ။ ဧဝံ သမထဝိပဿနာဟိ သီလသမာဓိပညာက္ခန္ဓေဟိ စ ယထာသမ္ဘဝံ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ တိဏ္ဏဉ္စ အကုသလမူလာနံ ပဟာနဝသေန အသန္တသန္တော အသဇ္ဇမာနော အလိပ္ပမာနော စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

အသန္တသန္တကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၇၂. **သီဟော ယထာ**တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အညတရော ကိရ ဗာရာဏသိရာဇာ ပစ္စန္တံ ကုပိတံ ဝူပသမေတုံ ကမာနုကမိမဂ္ဂံ ဆဍ္ဍေတွာ, ဥဇုံ အဋဝိမဂ္ဂံ ဂဟေတွာ, မဟတိယာ သေနာယ ဂစ္ဆတိ။ တေန စ သမယေန အညတရသ္မိံ ပဗ္ဗတပါဒေ သီဟော ဗာလသူရိယာတပံ တပ္ပမာနော နိပန္နော ဟောတိ။ တံ ဒိသွာ ရာဇပုရိသော ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ ''သီဟော ကိရ သဒ္ဒေန န သန္တသတီ''တိ ဘေရိသင်္ခပဏဝါဒီဟိ သဒ္ဒံ ကာရာပေသိ။ သီဟော တထေဝ နိပဇ္ဇိ။ ဒုတိယမ္ပိ ကာရာပေသိ။ သီဟော တထေဝ နိပဇ္ဇိ။ တတိယမ္ပိ ကာရာပေသိ။ သီဟော ''မမ ပဋိသတ္တု အတ္ထီ''တိ စတူဟိ ပါဒေဟိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ သီဟနာဒံ နဒိ။ တံ သုတွာဝ ဟတ္ထာရောဟာဒယော ဟတ္ထိအာဒီဟိ ဩရောဟိတွာ တိဏဂဟနာနိ ပဝိဋ္ဌာ, ဟတ္ထိအဿဂဏာ ဒိသာဝိဒိသာ ပလာတာ။ ရညောပိ ဟတ္ထီ ရာဇာနံ ဂဟေတွာ ဝနဂဟနာနိ ပောထယမာနော ပလာယိ။ သော တံ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော ရုက္ခသာခာယ ဩလမ္ဗိတွာ , ပထဝိံ ပတိတွာ, ဧကပဒိကမဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တော ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ ဝသနဋ္ဌာနံ ပာပုဏိတွာ တတ္ထ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ပုစ္ဆိ – ''အပိ, ဘန္တေ, သဒ္ဒမဿုတ္ထာ''တိ? ''အာမ, မဟာရာဇာ''တိ။ ''ကဿ သဒ္ဒံ, ဘန္တေ''တိ? ''ပဌမံ ဘေရိသင်္ခာဒီနံ, ပစ္ဆာ သီဟဿာ''တိ။ ''န ဘာယိတ္ထ, ဘန္တေ''တိ? ''န မယံ, မဟာရာဇ, ကဿစိ သဒ္ဒဿ ဘာယာမာ''တိ။ ''သက္ကာ ပန, ဘန္တေ, မယှမ္ပိ ဧဒိသံ ကာတု''န္တိ? ''သက္ကာ, မဟာရာဇ, သစေ ပဗ္ဗဇသီ''တိ။ ''ပဗ္ဗဇာမိ, ဘန္တေ''တိ။ တတော နံ ပဗ္ဗာဇေတွာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ အာဘိသမာစာရိကံ သိက္ခာပေသုံ။ သောပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ ဣမံ ဥဒာနဂါထံ အဘာသိ –

> ''သီဟော ယထာ အဋ္ဌဗလီ ပသယှ, ရာဇာ မိဂါနံ အဘိဘုယျ စာရီ။
> သေဝေထ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ, ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တတ္ထ သဟနာ စ ဟနနာ စ သီဃဇဝတ္တာ စ **သီဟော**။ ကေသရသီဟောဝ ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ အဋ္ဌာ ဗလမဿ အတ္ထီတိ **အဋ္ဌဗလီ။ ပသယှ အဘိဘုယျာ** တိ, ဥဘယံ **စာရီ**သဒ္ဒေန သဟ ယောဇေတဗ္ဗံ **ပသယှစာရီ အဘိဘုယျစာရီ**တိ တတ္ထ ပသယှ နိဂ္ဂဟေတွာ စရဏေန ပသယှစာရီ, အဘိဘဝိတွာ, သန္တာသေတွာ, ဝသီကတွာ, စရဏေန အဘိဘုယျစာရီ။ သွာယံ ကာယဗလေန ပသယှစာရီ, တေဇသာ အဘိဘုယျစာရီ။ တတ္ထ သစေ ကောစိ ဝဒေယျ – ''ကိံ ပသယှ အဘိဘုယျ စာရီ''တိ, တတော **မိဂါန**န္တိ သာမိဝစနံ ဥပယောဂဝစနံ ကတွာ ''မိဂေ ပသယှ အဘိဘုယျ စာရီ''တိ ပဋိဝတ္တဗ္ဗံ။ **ပန္တာနီ** တိ ဒူရာနိ။ **သေနာသနာနီ**တိ ဝသနဋ္ဌာနာနိ။ သေသံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ သက္ကာ ဇာနိတုန္တိ န ဝိတ္ထာရိတန္တိ။

အဋ္ဌဗလီကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၇၃. **မေတ္တံ ဥပေက္ခ** န္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အညတရော ကိရ ရာဇာ မေတ္တာဒိဈာနလာဘီ အဟောသိ။ သော ''ဈာနသုခန္တရာယကရံ ရဇ္ဇ''န္တိ ဈာနာနုရက္ခဏတ္ထံ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ, ဣမံ ဥဒာနဂါထံ အဘာသိ –

မေတ္တံ ဥပေက္ခံ ကရုဏံ ဝိမုတ္တိံ၊ အာသေဝမာနော မုဒိတဉ္စ ကာလေ။
သဗ္ဗေန လောကေန အဝိရုဇ္ဈမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တတ္ထ ''သဗ္ဗေ သတ္တာ သုခိတာ ဟောန္တူ''တိအာဒိနာ နယေန ဟိတသုခုပနယနကာမတာ **မေတ္တာ**။ ''အဟော ဝတ ဣမမှာ ဒုက္ခာ ဝိမုစ္စေယျု''န္တိအာဒိနာ နယေန အဟိတဒုက္ခာပနယနကာမတာ **ကရုဏာ**။ ''မောဒန္တိ ဝတ ဘောန္တော သတ္တာ မောဒန္တိ သာဓု သုဋ္ဌု''တိအာဒိနာ နယေန ဟိတသုခါဝိပ္ပယောဂကာမတာ **မုဒိတာ**။ ''ပညာယိသ္သန္တိ သကေန ကမ္မေနာ''တိ သုခဒုက္ခေသု အဇ္ဈုပေက္ခနတာ **ဥပေက္ခာ**။ ကထာဗန္ဓသုခတ္ထံ ပန ဥပ္ပဋိပါဋိယာ မေတ္တံ ဝတွာ ဥပေက္ခာ ဝုတ္တာ, မုဒိတာ ပစ္ဆာ။ **ဝိမုတ္တိ**န္တိ စတဿောပိ ဟိ ဧတာ အတ္တနော ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ ဝိမုတ္တတ္တာ ဝိမုတ္တိယော။ တေန ဝုတ္တံ ''မေတ္တံ ဥပေက္ခံ ကရုဏံ, ဝိမုတ္တိံ, အာသေဝမာနော မုဒိတဉ္စ ကာလေ''တိ။

တတ္ထ **အာသေဝမာနော**တိ တိဿော တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန, ဥပေက္ခံ စတုတ္ထဇ္ဈာနဝသေန ဘာဝယမာနော။ **ကာလေ**တိ မေတ္တံ အာသေဝိတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ ကရုဏံ, တတော ဝုဋ္ဌာယ မုဒိတံ, တတော ဣတရတော တ နိပ္ပီတိကဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ဥပေက္ခံ အာသေဝမာနော ''ကာလေ အာသေဝမာနော''တိ ဝုစ္စတိ, အာသေဝိတုံ ဖာသုကာလေ တ။ **သဗ္ဗေန လောကေန အဝိရုဇ္ဈမာနော** တိ ဒသသု ဒိသာသု သဗ္ဗေန သတ္တလောကေန အဝိရုဇ္ဈမာနော။ မေတ္တာဒီနဉှိ ဘာဝိတတ္တာ သတ္တာ အပ္ပဋိကူလာ ဟောန္တိ။ သတ္တေသု စ ဝိရောဓဘူတော ပဋိဃော ဝူပသမ္မတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''သဗ္ဗေန လောကေန အဝိရုဇ္ဈမာနော''တိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရေန ပန မေတ္တာဒိကထာ အဋ္ဌသာလိနိယာ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၂၅၁) ဝုတ္တာ။ သေသံ ပုဗ္ဗဝုတ္တသဒိသမေဝါတိ။

အပ္ပမညာကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၇၄. ရာဂဉ္စ ဒေါသဉ္စာ တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ရာဇဂဟံ ကိရ ဥပနိဿာယ မာတင်္ဂေါ နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဝိဟရတိ သဗ္ဗပစ္ဆိမော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ။ အထ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ဒေဝတာယော ဗောဓိသတ္တဿ ပူဇနတ္ထာယ အာဂစ္ဆန္တိယော တံ ဒိသွာ ''မာရိသာ, မာရိသာ, ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော''တိ ဘဏိံသု ။ သော နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တော တံ သဒ္ဒံ သုတွာ, အတ္တနော စ ဇီဝိတက္ခယံ ဒိသွာ, ဟိမဝန္တေ မဟာပပါတော နာမ ပဗ္ဗတော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ပရိနိဗ္ဗာနဋ္ဌာနံ, တတ္ထ အာကာသေန ဂန္တွာ ပုဗ္ဗေ ပရိနိဗ္ဗုတပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ အဋ္ဌိသင်္ဃာတံ ပပါတေ ပက္ခိပိတွာ, သိလာတလေ နိသီဒိတွာ ဣမံ ဥဒာနကထံ အဘာသိ –

''ရာဂဉ္စ ဒေါသဉ္စ ပဟာယ မောဟံ၊ သန္ဒာလယိတွာန သံယောဇနာနိ။
အသန္တသံ ဇီဝိတသင်္ခယမှိ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တတ္ထ ရာဂဒေါသမောဟာ ဥရဂသုတ္တေ ဝုတ္တာ။ **သံယောဇနာနီ**တိ ဒသ သံယောဇနာနိ။ တာနိ စ တေန တေန မဂ္ဂေန သန္ဒာလယိတွာ။ **အသန္တသံ ဇီဝိတသင်္ခယမှီ** တိ ဇီဝိတသင်္ခယော ဝုစ္စတိ စုတိစိတ္တဿ ပရိဘေဒေါ, တသ္မိဉ္စ ဇီဝိတသင်္ခယေ ဇီဝိတနိကန္တိယာ ပဟီနတ္တာ အသန္တသန္တိ။ ဧတ္တာဝတာ သောပါဒိသေသံ နိဗ္ဗာနဓာတုံ အတ္တနော ဒဿေတွာ ကထာပရိယောသာနေ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ။

ဇီဝိတသင်္ခယကထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

၇၅. ဘဇန္တိ တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗာရာဏသိယံ ကိရ အညတရော ရာဇာ အာဒိကထာယ ဝုတ္တပ္ပကာရမေဝ ဖီတံ ရဇ္ဇံ သမနုသာသတိ။ တဿ ခရော အာဗာဓော ဥပ္ပဇ္ဇိ, ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဝတ္တန္တိ။ ဝီသတိသဟဿိတ္ထိယော ပရိဝါရေတွာ ဟတ္ထပါဒသမ္ဗာဟနာဒီနိ ကရောန္တိ။ အမစ္စာ ''န ဒါနာယံ ရာဇာ ဇီဝိဿတိ, ဟန္ဒ မယံ အတ္တနော သရဏံ ဂဝေသာမာ''တိ စိန္တေတွာ အညဿ ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ ဥပဋ္ဌာနံ ယာစိံသု။ တေ တတ္ထ ဥပဋ္ဌဟန္တိယေဝ, န ကိဉ္စိ လဘန္တိ။ ရာဇာပိ အာဗာဓာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ပုစ္ဆိ ''ကတ္ထ္ထန္နာမော စ ဣတ္ထန္နာမော စ ကုဟိ''န္တိ? တတော တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ သီသံ စာလေတွာ တုဏှီ အဟောသိ။ တေပိ အမစ္စာ ''ရာဇာ ဝုဋ္ဌိတော''တိ သုတွာ တတ္ထ ကိဉ္စိ အလဘမာနာ ပရမေန ပါရိဇုညေန သမန္နာဂတာ ပုနဒေဝ အာဂန္တွာ ရာဇာနံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။ တေန စ ရညာ ''ကုဟိံ, တာတာ, တုမှေ ဂတာ''တိ ဝုတ္တာ အာဟံသု – ''ဒေဝံ ဒုဗ္ဗလံ ဒိသွာ အာဇီဝိကဘယေနမှာ အသုကံ နာမ ဇန

ပဒံ ဂတာ''တိ။ ရာဇာ သီသံ စာလေတွာ စိန္တေသိ – ''ယံနူနာဟံ ဣမေ ဝိမံသေယျံ, ကိံ ပုနပိ ဇဝံ ကရေယျုံ နော''တိ? သော ပုဗ္ဗေ အာဇာဓိကရောဂေန ဖုဋ္ဌော ဝိယ ဗာဠှတရဝေဒနံ အတ္တာနံ ဒဿေန္တော ဂိလာနာလယံ အကာသိ။ ဣတ္ထိ ယော သမ္ပရိဝါရေတွာ ပုဗ္ဗသဒိသမေဝ သဗ္ဗံ အကံသု။ တေပိ အမစ္စာ တထေဝ ပုန ဗဟုတရံ ဇနံ ဂဟေတွာ ပက္ကမိံ သု။ ဇဝံ ရာဇာ ယာဝတတိယံ သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗသဒိသံ အကာသိ။ တေပိ တထေဝ ပက္ကမိံသု။ တတော စတုတ္ထမ္ပိ တေ အာဂ တေ ဒိသွာ ''အဟော ဣမေ ဒုက္ကရံ အကံသု, ယေ မံ ဗျာဓိတံ ပဟာယ အနပေက္ခာ ပက္ကမိံသူ''တိ နိဗ္ဗိန္နော ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿန္တော ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကတွာ ဣမံ ဥဒာနဂါထံ အဘာသိ –

''ဘဇန္တိ သေဝန္တိ စ ကာရဏတ္ထာ၊ နိက္ကာရဏာ ဒုလ္လဘာ အဇ္ဇ မိတ္တာ။
အတ္တဋ္ဌပညာ အသုစီ မနုဿာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော''တိ။

တတ္ထ **ဘဇန္တိ** တိ သရီရေန အလ္လီယိတွာ ပယိရုပာသန္တိ။ **သေဝန္တိ** တိ အဉ္ဇလိကမ္မာဒီဟိ ကိံ ကာရပဋိဿ ဝိတာယ စ ပရိစရန္တိ။ ကာရဏံ အတ္ထော ဇတေသန္တိ **ကာရဏတ္ထာ,** ဘဇနာယ သေဝနာယ စ နာညံ ကာရဏမတ္ထိ, အတ္ထော ဧဝ နေသံ ကာရဏံ, အတ္ထဟေတု သေဝန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နိက္ကာရဏာ ဒုလ္လဘာ အဇ္ဇ မိတ္တာ**တိ ''ဣတော ကိဉ္စိ လစ္ဆာမာ''တိ ဇဝံ အတ္တပဋိလာဘကာရဏေန နိက္ကာရဏာ, ကေဝလံ –

''ဥပကာရော စ ယော မိတ္တော၊
သုခေ ဒုက္ခေ စ ယော သခါ။
အတ္ထက္ခာယီ စ ယော မိတ္တော၊
ယော စ မိတ္တာနုကမ္ပကော''တိ။ (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၅) –

ဇဝံ ဝုတ္တေန အရိယေန မိတ္တဘာဝေန သမန္နာဂတာ ဒုလ္လဘာ အဇ္ဇ မိတ္တာ။ အတ္တနိ ဋ္ဌိတာ ဇတေသံ ပညာ, အတ္တာ နံယေဝ ဩလောကေန္တိ, န အညန္တိ **အတ္တဋ္ဌပညာ** ။ ဒိဋ္ဌတ္ထပညာတိ အယမ္ပိ ကိရ ပောရာဏပါဌော, သမ္ပတိ ဒိဋ္ဌေ ယေဝ အတ္ထေ ဇတေသံ ပညာ, အာယတိံ န ပေက္ခန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အသုစီ**တိ အသုစိနာ အနရိယေန ကာယဝစီ မနောကမ္မေန သမန္နာဂတာ။ သေသံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ကာရဏတ္ထဂါထာဝဏ္ဏနာ သမတ္တာ။

စတုတ္ထော ဝဂ္ဂေါ နိဋ္ဌိတော ဧကာဒသဟိ ဂါထာဟိ။

ဇဝမေတံ ဧကစတ္တာလီသဂါထာပရိမာဏံ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တံ ကတ္ထစိဒေဝ ဝုတ္တေန ယောဇနာနယေန သဗ္ဗ တ္ထ ယထာနုရူပံ ယောဇေတွာ အနုသန္ဓိတော အတ္ထတော စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အတိဝိတ္ထာရဘယေန ပန အမှေဟိ န သဗ္ဗ တ္ထ ယောဇိတန္တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဇဝံ မေ သုတန္တိ ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝါ မဂဓေသု ဝိဟရန္တော ဒက္ခိဏာဂိရိသ္မိံ ဧက နာလာယံ ဗြာဟ္မဏဂါမေ ပုရေဘတ္တကိစ္စံ ပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စန္တိ ဣမေသု ဒွီသု ဗုဒ္ဓကိစ္စေသု ပုရေဘတ္တကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ ပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝောလောကေန္တော ကသိဘာရဒွာဇံ ဗြာဟ္မဏံ အရ ဟတ္တဿ ဥပနိဿယသမ္ပန္နံ ဒိသွာ ''တတ္ထ မယိ ဂတေ ယထာ ပဝတ္တိဿတိ, တတော ကထာဝသာနေ ဓမ္မ ဒေသနံ သုတွာ ဧသ ဗြာဟ္မဏော ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿတီ''တိ စ ဥတွာ, တတ္ထ ဂန္တွာ, ကထံ သမု ဋ္ဌာပေတွာ, ဣမံ သုတ္တံ အဘာသိ။

တတ္ထ သိယာ “ကတမံ ဗုဒ္ဓါနံ ပုရေဘတ္တကိစ္စံ, ကတမံ ပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စ”န္တိ? ဝုစ္စတေ – ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ပါတောဝ ဥဋ္ဌာယ ဥပဋ္ဌာကာနုဂ္ဂဟတ္ထံ သရီရဖာသုကတ္ထဉ္စ မုခဓောဝနာဒိသရီရပရိကမ္မံ ကတွာ ယာဝ ဘိက္ခာစာရဝေလာ, တာဝ ဝိဝိတ္တာသနေ ဝီတိနာမေတွာ, ဘိက္ခာစာရဝေလာယ နိဝါသေတွာ, ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ, စီဝရံ ပါရုပိတွာ, ပတ္တမာဒါယ ကဒါစိ ဧကကောဝ ကဒါစိ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ, ကဒါစိ ပကတိယာ, ကဒါစိ အနေကေဟိ ပါဋိဟာရိယေဟိ ဝတ္တမာနေဟိ။ သေယျထိဒံ – ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတော လောကနာထဿ ပုရတော ပုရတော ဂန္တွာ မုဒုဂတိယော ဝါတာ ပထဝိံ သောဓေန္တိ; ဝလာဟကာ ဥဒကဖုသိတာနိ မုဉ္စန္တာ မဂ္ဂေ ရေဏုံ ဝူပသမေတွာ ဥပရိ ဝိတာနံ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ။ အပရေ ဝါတာ ပုပ္ဖာနိ ဥပသံဟရိတွာ မဂ္ဂေ ဩကိရန္တိ, ဥန္နတာ ဘူမိပ္ပဒေသာ ဩနမန္တိ, ဩနတာ ဥန္နမန္တိ, ပါဒနိက္ခေပသမယေ သမာဝ ဘူမိ ဟောတိ, သုခသမ္ဖဿာနိ ရထစက္ကမတ္တာနိ ပဒုမပုပ္ဖာနိ ဝါ ပါဒေ သမ္ပဋိစ္ဆန္တိ, ဣန္ဒခီလဿ အန္တော ဌပိတမတ္တေ ဒက္ခိဏပါဒေ သရီရာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော နိစ္ဆရိတွာ သုဝဏ္ဏရသပိဉ္ဇရာနိ ဝိယ စိတ္တပဋပရိက္ခိတ္တာနိ ဝိယ စ ပါသာဒကူဋာဂါရာဒီနိ ကရောန္တိယော ဣတော စိတော စ ဝိဓာဝန္တိ, ဟတ္ထိအဿဝိဟင်္ဂါဒယော သကသကဋ္ဌာနေသု ဌိတာယေဝ မဓုရေနာကာရေန သဒ္ဒံ ကရောန္တိ, တထာ ဘေရိဝီဏာဒီနိ တူရိယာနိ မနုဿာနံ ကာယူပဂါနိ စ အာဘရဏာနိ, တေန သညာဏေန မနုဿာ ဇာနန္တိ “အဇ္ဇ ဘဂဝါ ဣဓ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌော”တိ။ တေ သုနိဝတ္ထာ သုပါရုတာ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီနိ အာဒါယ ဃရာ နိက္ခမိတွာ အန္တရဝီထိံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီဟိ သက္ကစ္စံ ပူဇေတွာ ဝန္ဒိတွာ – “အမှာကံ, ဘန္တေ, ဒသ ဘိက္ခူ, အမှာကံ ဝီသတိ, အမှာကံ ဘိက္ခုသတံ ဒေထာ”တိ ယာစိတွာ ဘဂဝတောပိ ပတ္တံ ဂဟေတွာ, အာသနံ ပညာပေတွာ သက္ကစ္စံ ပိဏ္ဍပါတေန ပဋိမာနေန္တိ။

ဘဂဝါ ကတဘတ္တကိစ္စော တေသံ သန္တာနာနိ ဩလောကေတွာ တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, ယထာ ကေစိ သရဏဂမနေ ပတိဋ္ဌဟန္တိ, ကေစိ ပဉ္စသု သီလေသု, ကေစိ သောတာပတ္တိသကဒါဂါမိအနာဂါမိဖလာနံ အညတရသ္မိံ, ကေစိ ပဗ္ဗဇိတွာ အဂ္ဂဖလေ အရဟတ္တေတိ။ ဧဝံ တထာ တထာ ဇနံ အနုဂ္ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ မဏ္ဍလမာဠေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒတိ ဘိက္ခူနံ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနံ အာဂမယမာနော။ တတော ဘိက္ခူနံ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ဥပဋ္ဌာကော ဘဂဝတော နိဝေဒေတိ။ အထ ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသတိ။ ဣဒံ တာဝ **ပုရေဘတ္တကိစ္စံ**။ ယဉ္စေတ္ထ န ဝုတ္တံ, တံ ဗြဟ္မာယုသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။

အထ ဘဂဝါ ဧဝံ ကတပုရေဘတ္တကိစ္စော ဂန္ဓကုဋိယာ ဥပဋ္ဌာနေ နိသီဒိတွာ, ပါဒေ ပက္ခာလေတွာ, ပါဒပီဌေ ဌတွာ, ဘိက္ခုသံဃံ ဩဝဒတိ – “ဘိက္ခဝေ, အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထ, ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, မနုဿပဋိလာဘော ဒုလ္လဘော, သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိ ဒုလ္လဘာ, ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဒုလ္လဘာ, သဒ္ဓမ္မဿဝနံ ဒုလ္လဘံ လောကသ္မိ”န္တိ။ တတော ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆန္တိ။ အထ ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ စရိယဝသေန ကမ္မဋ္ဌာနံ ဒေတိ။ တေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ, ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ, အတ္တနော အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ; ကေစိ အရညံ, ကေစိ ရုက္ခမူလံ, ကေစိ ပဗ္ဗတာဒီနံ အညတရံ, ကေစိ စာတုမဟာရာဇိကဘဝနံ။ပေ။ ကေစိ ဝသဝတ္တိဘဝနန္တိ။ တတော ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတွာ သစေ အာကင်္ခတိ, ဒက္ခိဏေန ပဿေန သတော သမ္ပဇာနော မုဟုတ္တံ သီဟသေယျံ ကပ္ပေတိ။ အထ သမဿာသိတကာယော ဥဋ္ဌဟိတွာ ဒုတိယဘာဂေ လောကံ ဝောလောကေတိ။ တတိယဘာဂေ ယံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ, တတ္ထ ဇနော ပုရေဘတ္တံ ဒါနံ ဒတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ သုနိဝတ္ထော သုပါရုတော ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီနိ အာဒါယ ဝိဟာရေ သန္နိပတတိ။ တတော ဘဂဝါ သမ္ပတ္တပရိသာယ အနုရူပေန ပါဋိဟာရိယေန ဂန္တွာ ဓမ္မသဘာယံ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသဇ္ဇ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ကာလယုတ္တံ ပမာဏယုတ္တံ။ အထ ကာလံ ဝိဒိတွာ ပရိသံ ဥယျောဇေတိ။

တတော သစေ ဂတ္တာနိ ဩသိဉ္စိတုကာမော ဟောတိ။ အထ ဗုဒ္ဓါသနာ ဥဋ္ဌာယ ဥပဋ္ဌာကေန ဥဒကပဋိယာဒိတောကာသံ ဂန္တွာ, ဥပဋ္ဌာကဟတ္ထတော ဥဒကသာဋိကံ ဂဟေတွာ, နှာနကောဋ္ဌကံ ပဝိသတိ။ ဥပဋ္ဌာကောပိ ဗုဒ္ဓါသနံ အာနေတွာ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏေ ပညာပေတိ။ ဘဂဝါ ဂတ္တာနိ ဩသိဉ္စိတွာ, သုရတ္တဒုပဋ္ဋံ နိဝါသေတွာ , ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ, ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကတွာ, တတ္ထ အာဂန္တွာ, နိသီဒတိ ဧကကောဝ မုဟုတ္တံ ပဋိသလ္လီနော။ အထ ဘိက္ခူ တတော တတော အာဂမ္မ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ တတ္ထ ဧကစ္စေ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တိ, ဧကစ္စေ ကမ္မဋ္ဌာနံ, ဧကစ္စေ ဓမ္မဿဝနံ ယာစန္တိ။ ဘဂဝါ တေသံ အဓိပ္ပာယံ သမ္ပာဒေန္တော ပဌမံ ယာမံ ဝီတိနာမေတိ။

မၛ္ဈိမယာမေ သကလဒသသဟဿိလောကဓာတုဒေဝတာယော ဩကာသံ လဘမာနာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပ ဉှံ ပုစ္ဆန္တိ ယထာဘိသင်္ခတံ အန္တမသော စတုရင်္ဂုလမ္ပိ။ ဘဂဝါ တာသံ ဒေဝတာနံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော မၛ္ဈိမ ယာမံ ဝီတိနာမေတိ။ တတော ပစ္ဆိမယာမံ စတ္တာရော ဘာဂေ ကတွာ ဧကံ ဘာဂံ စင်္ကမံ အဓိဋ္ဌာတိ, ဒုတိယဘာဂံ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သတော သမ္ပဇာနော သီဟသေယျံ ကပ္ပေတိ, တတိယဘာဂံ ဖလသမာပတ္တိယာ ဝီ တိနာမေတိ, စတုတ္ထဘာဂံ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိံ ပဝိသိတွာ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေတိ အပ္ပရဇက္ခမဟာရ ဇက္ခာဒိသတ္တဒဿနတ္ထံ။ ဣဒံ **ပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စံ** ။

ဧဝမိမဿ ပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စဿ လောကဝေါလောကနသင်္ခါတေ စတုတ္ထဘာဂဝသာနေ ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃေသု အနုသီလဥပေါသထကမ္မာဒီသု စ အကတာဓိကာရေ ကတာဓိကာရေ စ အနုပနိဿယသမ္ပန္နေ ဥပနိဿယသမ္ပန္နေ စ သတ္တေ ပဿိတုံ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော ကသိဘာရဒွါဇဗြာဟ္မဏံ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿ ယသမ္ပန္နံ ဒိသွာ “တတ္ထ မယိ ဂတေ ကထာ ပဝတ္တိဿတိ, တတော ကထာဝသာနေ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ဧသ ဗ ြာဟ္မဏော ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိဿတီ”တိ စ ဉတွာ, တတ္ထ ဂန္တွာ, ကထံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ဣမံ သု တ္တမဘာသိ။

တတ္ထ **ဧဝံ မေ သုတ**န္တိအာဒိ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ ဓမ္မသင်္ဂီတိံ ကရောန္တေန အာယသ္မတာ မဟာကဿပတ္ထေရေန ပုဋ္ဌေန ပဉ္စန္နံ အရဟန္တသတာနံ ဝုတ္တံ, “အဟံ, ဓော, သမဏ ကသာမိ စ ဝ ပါမိ စာ”တိ ကသိဘာရဒွါဇဇေန ဝုတ္တံ, “အဟမ္ပိ ဓော ဗြာဟ္မဏ ကသာမိ စ ဝပါမိ စာ”တိအာဒိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။ တ ဒေတံ သဗ္ဗမ္ပိ သမောဓာနေတွာ “ကသိဘာရဒွါဇသုတ္တ”န္တိ ဝုစ္စတိ။

တတ္ထ **ဧဝ**န္တိ အယံ အာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏတ္ထော ဧဝံ-သဒ္ဒော။ အာကာရတ္ထေန ဟိ ဧတေန ဧတမတ္ထံ ဒီပေတိ – နာနာနယနိပုဏမနေကဇ္ဈာသယသမုဋ္ဌာနံ အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နံ ဝိဝိဓပါဋိဟာရိယံ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိ ဝေဓဂမ္ဘီရံ သဗ္ဗသတ္တာနံ သကသကဘာသာနုရူပတော သောတပထမာဂစ္ဆန္တံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ, တံ သဗ္ဗာကာ ရေန ကော သမတ္ထော ဝိညာတုံ; အထ, ဓော, “ဧဝံ မေ သုတံ, မယာပိ ဧကေနာကာရေန သုတ”န္တိ။ နိဒဿနတ္ထေန “နာဟံ သယမ္ဘူ, န မယာ ဣဒံ သစ္ဆိကတ”န္တိ အတ္တာနံ ပရိမောစေန္တော “ဧဝံ မေ သုတံ, မယာ ဧဝံ သုတ”န္တိ ဣဒါ အနိ ဝတ္တဗ္ဗံ သကလသုတ္တံ နိဒဿေတိ။ အဝဓာရဏတ္ထေန “ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဗဟုဿု တာနံ ယဒိဒံ အာနန္ဒော, ဂတိမန္တာနံ, သတိမန္တာနံ, ဓိတိမန္တာနံ, ဥပဋ္ဌာကာနံ ယဒိဒံ အာနန္ဒော”တိ (အ. နိ. ၁.၂၁၉-၂၂၃) ဧဝံ ဘဂဝတာ ပသတ္ထဘာဝာနုရူပံ အတ္တနော ဓာရဏဗလံ ဒဿေန္တော သတ္တာနံ သောတုကမျတံ ဇ နေတိ “ဧဝံ မေ သုတံ တဉ္စ အတ္ထတော ဝါ ဗျဉ္ဇနတော ဝါ အနူနမနဓိကံ, ဧဝမေဝ, န အညထာ ဒဋ္ဌဗ္ဗ”န္တိ။ **မေ သုတ**န္တိ ဧတ္ထ မယာသဒ္ဒတ္ထော မေ-သဒ္ဒော, သောတဒွါရဝိညာဏတ္ထော သုတသဒ္ဒော။ တသ္မာ ဧဝံ မေ သုတန္တိ ဧဝံ မယာ သောတဝိညာဏပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ဝိညာဏဝီထိယာ ဥပဓာရိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဧကံ သမယန္တိ ဧကံ ကာလံ။ **ဘဂဝါ**တိ ဘာဂျဝါ, ဘဂ္ဂဝါ, ဘတ္တဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မဂဓေသု ဝိဟရတီ**တိ မဂဓာ နာမ ဇနပဒိနော ရာဇကုမာရာ, တေသံ နိဝါသော ဧကောပိ ဇနပဒေါ ရုဠှီသဒ္ဒေန “မဂဓာ”တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မိံ မဂ ဓေသု ဇနပဒေ။ ကေစိ ပန “ယသ္မာ စေတိယရာဇာ မုသာဝါဒံ ဘဏိတွာ ဘူမိံ ပဝိသန္တော ‘မာ ဂဓံ ပဝိသာ’တိ ဝုတ္တော, ယသ္မာ ဝါ တံ ရာဇာနံ မဂ္ဂန္တာ ဘူမိံ ခဏန္တာ ပုရိသာ ‘မာ ဂဓံ ကရောထာ’တိ ဝုတ္တာ, တသ္မာ မဂဓာ”တိ ဧဝမာဒီဟိ န ယေဟိ ဗဟုဓာ ပပဉ္စေန္တိ။ ယံ ရုစ္စတိ, တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **ဝိဟရတီ**တိ ဧကံ ဣရိယာပထဒုက္ခံ အပရေန ဣရိယာပထေ န ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ ဟရတိ, ပဝတ္တေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေဟိ ဝါ သတ္တာနံ ဝိဝိဓံ ဟိတံ ဟရတီတိ ဝိဟရတိ။ ဟရတီတိ ဥပသံဟရတိ, ဥပနေတိ, ဇနေတိ, ဥပ္ပာဒေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ ယဒါ သတ္တာ ကာမေသု ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တိ, တဒါ ကိရ ဘဂဝါ ဒိဗ္ဗေန ဝိဟာရေန ဝိဟရတိ တေသံ အလောဘ ကုသလမူလုပ္ပာဒနတ္ထံ – “အပ္ပေဝ နာမ ဣမံ ပဋိပတ္တိံ ဒိသွာ ဧတ္ထ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ ကာမေသု ဝိရဇ္ဇေယျု”န္တိ။ ယဒါ ပန ဣဿရိယတ္ထံ သတ္တေသု ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တိ, တဒါ ဗြဟ္မဝိဟာရေန ဝိဟရတိ တေသံ အဒေါသကုသလ မူလုပ္ပာဒနတ္ထံ – “အပ္ပေဝ နာမ ဣမံ ပဋိပတ္တိံ ဒိသွာ ဧတ္ထ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ အဒေါသေန ဒေါသံ ဝူပသမေယျု”န္တိ။ ယဒါ ပန ပဗ္ဗဇိတာ ဓမ္မာဓိကရဏံ ဝိဝဒန္တိ, တဒါ အရိယဝိဟာရေန ဝိဟရတိ တေသံ အမောဟကုသလမူလုပ္ပ ာဒနတ္ထံ – “အပ္ပေဝ နာမ ဣမံ ပဋိပတ္တိံ ဒိသွာ ဧတ္ထ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ အမောဟေန မောဟံ ဝူပသမေယျု”န္တိ

တိ။ ဣရိယာပထဝိဟာရေန ပန န ကဉ္စိ န ဝိဟရတိ တံ ဝိနာ အတ္တဘာဝပရိဟရဏာဘာဝတောတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပော, ဝိတ္ထာရံ ပန မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝက္ခာမ။

ဒက္ခိဏာဂိရိသ္မိံန္တိ ယော သော ရာဇဂဟံ ပရိဝါရေတွာ ဌိတော ဂိရိ, တဿ ဒက္ခိဏပဿေ ဇနပဒေါ "ဒက္ခိဏာဂိရိ"တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ ဇနပဒေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဝိဟာရဿာပိ တဒေဝ နာမံ။ **ဧကနာဠာယံ ဗြာဟ္မဏဂါမေ**တိ ဧကနာဠာတိ တဿ ဂါမဿ နာမံ။ ဗြာဟ္မဏာ စေတ္ထ သမ္ဗဟုလာ ပဋိဝသန္တိ, ဗြာဟ္မဏဘောဂေါ ဝါ သော, တသ္မာ "ဗြာဟ္မဏဂါမော"တိ ဝုစ္စတိ။

တေန ခေါ ပန သမယေနာတိ ယံ သမယံ ဘဂဝါ အပရာဇိတပလ္လင်္ကေ အာဘုဇိတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော မဂဓရဋ္ဌေ ဧကနာဠံ ဗြာဟ္မဏဂါမံ ဥပနိဿာယ ဒက္ခိဏာဂိရိမဟာဝိဟာရေ ဗြာဟ္မဏဿ ကုသလမူလပရိပါကံ အာဂမယမာနော ဝိဟရတိ, တေန သမယေန ကရဏဘူတေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ခေါ ပနာ**တိ ဣဒံ ပနေတ္ထ နိပါတဒွယံ ပဒပူရဏမတ္တံ, အဓိကာရန္တရဒဿနတ္ထံ ဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကသိဘာရဒွါဇဿ ဗြာဟ္မဏဿာ**တိ သော ဗြာဟ္မဏော ကသိယာ ဇီဝတိ, ဘာရဒွါဇောတိ စဿ ဂေါတ္တံ, တသ္မာ ဧဝံ ဝုစ္စတိ။ **ပဉ္စမတ္တာနီ**တိ ယထာ – "ဘောဇနေ မတ္တညူ"တိ ဧတ္ထ မတ္တသဒ္ဒော ပမာဏေ ဝတ္တတိ, ဧဝမိဓာပိ, တသ္မာ ပဉ္စပမာဏာနိ အနူနာနိ အနဓိကာနိ, ပဉ္စနင်္ဂလသတာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပယုတ္တာနီ**တိ ပယောဇိတာနိ, ဗလိဗဒ္ဒါနံ ခန္ဓေသု ဌပေတွာ ယုဂေ ယောတ္တေဟိ ယောဇိတာနိ ဟောန္တီတိ အတ္ထော။

ဝပ္ပကာလေတိ ဝပနကာလေ, ဗီဇနိက္ခိပကာလေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဒွေ ဝပ္ပာနိ ကလလဝပ္ပဉ္စ, ပံသုဝပ္ပဉ္စ။ ပံသုဝပ္ပံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ။ တဉ္စ ခေါ ပဌမဒိဝသေ မင်္ဂလဝပ္ပံ။ တတ္ထာယံ ဥပကရဏသမ္ပဒါ – တီဏိ ဗလိဗဒ္ဒသဟဿာနိ ဥပဋ္ဌာပိတာနိ ဟောန္တိ, သဗ္ဗေသံ သုဝဏ္ဏမယာနိ သိင်္ဂါနိ ပဋိမုက္ကာနိ, ရဇတမယာ ခုရာ, သဗ္ဗေ သေတမာလာဟိ သဗ္ဗဂန္ဓသုဂန္ဓေဟိ ပဉ္စင်္ဂုလိကေဟိ စ အလင်္ကတာ ပရိပုဏ္ဏင်္ဂပစ္စင်္ဂါ သဗ္ဗလက္ခဏသမ္ပန္နာ, ဧကစ္စေ ကာဠာ အဉ္ဇနဝဏ္ဏာယေဝ, ဧကစ္စေ သေတာ ဖလိကဝဏ္ဏာ, ဧကစ္စေ ရတ္တာ ပဝါဠဝဏ္ဏာ, ဧကစ္စေ ကမ္မာသာ မသာရဂလ္လဝဏ္ဏာ။ ပဉ္စသတာ ကဿကပုရိသာ သဗ္ဗေ အဟတသေတဝတ္ထနိဝတ္ထာ မာလာလင်္ကတာ ဒက္ခိဏအံသကူဋေသု ဌပိတပုပ္ဖစုမ္ဗဋကာ ဟရိတာလမနောသိလာလဉ္ဆနုဇ္ဇလိတဂတ္တဘာဂါ ဒသ ဒသ နင်္ဂလာ ဧကေကဂုမ္ဗာ ဟုတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ နင်္ဂလာနံ သီသဉ္စ ယုဂဉ္စ ပတောဒါ စ သုဝဏ္ဏဝိနဒ္ဓါ။ ပဌမနင်္ဂလေ အဋ္ဌ ဗလိဗဒ္ဒါ ယုတ္တာ, သေသေသု စတ္တာရော စတ္တာရော, အဝသေသာ ကိလန္တပရိဝတ္တနတ္ထံ အာနီတာ။ ဧကေကဂုမ္ဗေ ဧကမေကံ ဗီဇသကဋံ ဧကေကော ကသတိ, ဧကေကော ဝပတိ။

ဗြာဟ္မဏော ပန ပဂေဝ မဿုကမ္မံ ကာရာပေတွာ နှာတွာ သုဂန္ဓဂန္ဓေဟိ ဝိလိတ္တော ပဉ္စသတဂ္ဃနကံ ဝတ္ထံ နိဝါသေတွာ သဟဿဂ္ဃနကံ ဧကံသံ ကရိတွာ ဧကမေကိဿာ အင်္ဂုလိယာ ဒွေ ဒွေ ကတွာ ဝီသတိ အင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကာယော, ကဏ္ဏေသု သီဟကုဏ္ဍလာနိ, သီသေ စ ဗြဟ္မဝေဌနံ ပဋိမုဉ္စိတွာ သုဝဏ္ဏမာလံ ကဏ္ဌေ ကတွာ ဗြာဟ္မဏဂဏပရိဝုတော ကမ္မန္တံ ဝေါသာသတိ။ အထဿ ဗြာဟ္မဏီ အနေကသတဘာဇနေသု ပါယာသံ ပစာပေတွာ မဟာသကဋေသု အာရောပေတွာ ဂန္ဓောဒကေန နှာယိတွာ သဗ္ဗာလင်္ကာရဝိဘူသိတာ ဗြာဟ္မဏီဂဏပရိဝုတာ ကမ္မန္တံ အဂမာသိ။ ဂေဟမ္ပိဿ သဗ္ဗတ္ထ ဂန္ဓေဟိ သုဝိလိတ္တံ ပုပ္ဖေဟိ သုကတဗလိကမ္မံ, ခေတ္တဉ္စ တေသု တေသု ဌာနေသု သမုဿိတပဋာကံ အဟောသိ။ ပရိဇနကမ္မကာရေဟိ သဟ ကမ္မန္တံ ဩသဋပရိသာ အဍ္ဎတေယျသဟဿာ အဟောသိ။ သဗ္ဗေ အဟတဝတ္ထနိဝတ္ထာ, သဗ္ဗေသဉ္စ ပါယာသဘောဇနံ ပဋိယတ္တံ အဟောသိ။

အထ ဗြာဟ္မဏော ယတ္ထ သာမံ ဘုဉ္ဇတိ, တံ သုဝဏ္ဏပါတိံ ဓောဝါပေတွာ ပါယာသဿ ပူရေတွာ သပ္ပိမဓုဖာဏိတာဒီနိ အဘိသင်္ခရိတွာ နင်္ဂလဗလိကမ္မံ ကာရာပေသိ။ ဗြာဟ္မဏီ ပဉ္စ ကဿကသတာနိ သုဝဏ္ဏရဇတကံသတမ္ဗမယာနိ ဘာဇနာနိ ဂဟေတွာ နိသိန္နာနိ သုဝဏ္ဏကဋစ္ဆုံ ဂဟေတွာ ပါယာသေန ပရိဝိသန္တီ ဂစ္ဆတိ။ ဗြာဟ္မဏော ပန ဗလိကမ္မံ ကာရာပေတွာ ရတ္တသုဝဏ္ဏဗန္ဓူပါဟနာယော အာရောဟိတွာ ရတ္တသုဝဏ္ဏဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ "ဣဓ ပါယာသံ ဒေထ, ဣဓ သပ္ပိံ, ဣဓ သက္ခရံ ဒေထာ"တိ ဝေါသာသမာနော ဝိစရတိ။ အထ ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ ဗြာဟ္မဏဿ ပရိဝေသနံ ဝတ္တမာနံ ဉတွာ "အယံ ကာလော ဗြာဟ္မဏံ ဒမေတု"န္တိ နိဝါသေတွာ, ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓ

ဓိတ္တ, သင်္ဃာဋိံ ပါရုပိတွာ, ပတ္တံ ဂဟေတွာ, ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိ ယထာ တံ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ အာနန္ဒော **“အထ ခော ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ”** တိ။

တတ္ထ **အထ** ခ္ခောတိ နိပါတော အညာဓိကာရဝစနာရမ္ဘေ။ **ခော**တိ ပဒပူရဏေ။ **ဘဂဝါ**တိ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ပုဗ္ဗဏှသမယန္တိ** ဒိဝသဿ ပုဗ္ဗဘာဂသမယံ, ပုဗ္ဗဏှသမယေတိ အတ္ထော, ပုဗ္ဗဏှေ ဝါ သမယံ ပုဗ္ဗဏှသမယံ, ပုဗ္ဗဏှေ ဧကံ ခဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ လဗ္ဘတိ။ **နိဝါသေတွာ**တိ ပရိဒဟိတွာ, ဝိဟာရနိဝါသနပရိဝတ္တနဝသေနေတံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ ဘဂဝါ တတော ပုဗ္ဗေ အနိဝတ္ထော အာသိ။ **ပတ္တစီဝရမာဒါယာ**တိ ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ, စီဝရံ ကာယေန အာဒိယိတွာ, သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဓာရေတွာတိ အတ္ထော။ ဘဂဝတော ကိရ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိတုကာမဿ ဘမရော ဝိယ ဝိကသိတပဒုမဒွယမဇ္ဈေ, ဣန္ဒနီလမဏိဝဏ္ဏံ သေလမယံ ပတ္တံ ဟတ္ထဒွယမဇ္ဈံ အာဂစ္ဆတိ။ တသ္မာ ဧဝမာဂတံ ပတ္တံ ဟတ္ထေဟိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ စီဝရဉ္စ ပရိမဏ္ဍလံ ပါရုတံ ကာယေန ဓာရေတွာတိ ဧဝမဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယေန ဝါ တေန ဝါ ဟိ ပကာရေန ဂဏှန္တော အာဒါယ ဣစ္စေဝ ဝုစ္စတိ ယထာ “သမာဒါယေဝ ပက္ကမတီ”တိ။

ယေနာတိ ယေန မဂ္ဂေန။ **ကမ္မန္တော** တိ ကမ္မကရဏောကာသော။ **တေနာ**တိ တေန မဂ္ဂေန။ **ဥပသင်္ကမီ** တိ ဂတော, ယေန မဂ္ဂေန ကသိဘာရဒွာဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ ကမ္မန္တော ဂမ္မတိ, တေန မဂ္ဂေန ဂတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ကသ္မာ, ဘိက္ခူ, ဘဂဝန္တံ နာနုဗန္ဓိံသူတိ? ဝုစ္စတေ – ယဒါ ဘဂဝါ ဧကကောဝ ကတ္ထစိ ဥပသင်္ကမိတုကာမော ဟောတိ, ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ ဒွါရံ ပိဒဟိတွာ အန္တောဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသတိ။ တတော ဘိက္ခူ တာယ သညာယ ဇာနန္တိ – “အဇ္ဇ ဘဂဝါ ဧကကောဝ ဂါမံ ပဝိသိတုကာမော, အဒ္ဒါ ကဉ္စိ ဧဝ ဝိနေတဗ္ဗပုဂ္ဂလံ အဒ္ဒသာ”တိ။ တေ အတ္တနော ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ, ဂန္ဓကုဋိံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ, ဘိက္ခာစာရံ ဂစ္ဆန္တိ။ တဒါ စ ဘဂဝါ ဧဝမကာသိ။ တသ္မာ ဘိက္ခူ ဘဂဝန္တံ နာနုဗန္ဓိံသူတိ။

တေန ခော ပန သမယေနာတိ ယေန သမယေန ဘဂဝါ ကမ္မန္တံ ဥပသင်္ကမိ, တေန သမယေန တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပရိဝေသနာ ဝတ္တတိ, ဘတ္တဝိဿဂ္ဂေါ ဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ယံ ပုဗ္ဗေ အဝေါစုမှ – “ဗြာဟ္မဏီ ပဉ္စ ကဿကသတာနိ သုဝဏ္ဏရဇတကံသတမ္ဗမယာနိ ဘာဇနာနိ ဂဟေတွာ နိသိန္နာနိ သုဝဏ္ဏကဋစ္ဆုံ ဂဟေတွာ ပါယာသေန ပရိဝိသန္တိ ဂစ္ဆတီ”တိ။ အထ ခော ဘဂဝါ ယေန ပရိဝေသနာ တေနုပသင်္ကမိ။ ကိံ ကာရဏာတိ? ဗြာဟ္မဏဿ အနုဂ္ဂဟကရဏတ္ထံ။ န ဟိ ဘဂဝါ ကပဏပုရိသော ဝိယ ဘောတ္တုကာမတာယ ပရိဝေသနံ ဥပသင်္ကမတိ။ ဘဂဝတော ဟိ ဒွေ အသီတိသဟဿသင်္ချာ သက္ယကောလိယရာဇာနော ဉာတယော, တေ အတ္တနော သမ္ပတ္တိယာ နိဗဒ္ဓဘတ္တံ ဒါတုံ ဥဿဟန္တိ။ န ပန ဘဂဝါ ဘတ္တတ္ထာယ ပဗ္ဗဇိတော, အပိစ ခော ပန “အနေကာနိ အသင်္ချေယျာနိ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇန္တော ပါရမိယော ပူရေတွာ မုတ္တော မောစေဿာမိ, ဒန္တော ဒမေဿာမိ; သန္တော သမေဿာမိ, ပရိနိဗ္ဗုတော ပရိနိဗ္ဗာပေဿာမီ”တိ ပဗ္ဗဇိတော။ တသ္မာ အတ္တနော မုတ္တတ္တာ။ပေ.။ ပရိနိဗ္ဗုတတ္တာ စ ပရံ မောစေန္တော။ပေ.။ ပရိနိဗ္ဗာပေန္တော စ လောကေ ဝိစရန္တော ဗြာဟ္မဏဿ အနုဂ္ဂဟကရဏတ္ထံ ယေန ပရိဝေသနာ တေနုပသင်္ကမီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသီ တိ ဧဝံ ဥပသင်္ကမိတွာ စ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ **ဧကမန္တ** န္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော, ဧကောကာသံ ဧကပဿန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ ဥပယောဂဝစနံ, တဿ ဒဿနူပစာရေ ကထာသဝနဋ္ဌာနေ, ယတ္ထ ဌိတံ ဗြာဟ္မဏော ပဿတိ, တတ္ထ ဥစ္စဋ္ဌာနေ အဋ္ဌာသိ။ ဌတွာ စ သုဝဏ္ဏရသပိဉ္ဇရံ သဟဿစန္ဒသူရိယောဘာသာတိဘာသယမာနံ သရီရာဘံ မုဉ္စိ သမန္တတော အသီတိဟတ္ထပရိမာဏံ, ယာယ အဇ္ဈောတ္ထရိတတ္တာ ဗြာဟ္မဏဿ ကမ္မန္တသာလာဘိတ္တိရုက္ခကသိတမတ္တိကာပိဏ္ဍာဒယော သုဝဏ္ဏမယာ ဝိယ အဟေသုံ။ အထ မနုဿာ ပါယာသံ ဘုတ္တာ အသီတိအနုဗျဉ္ဇနပရိဝါရဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏပဋိမဏ္ဍိတသရီရံ ဗျာမပ္ပဘာပရိက္ခေပဝိဘူသိတဗာဟုယုဂဠံ ကေတုမာလာသမုဇ္ဇလိတသဿိရိကဒဿနံ ဇင်္ဂမမိဝ ပဒုမဿရံ, ရံသိဇာလုဇ္ဇလိတတာရာဂဏမိဝ ဂဂနတလံ, အာဒိတ္တမိဝ စ ကနကဂိရိသိခရံ သိရိယာ ဇလမာနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဧကမန္တံ ဌိတံ ဒိသွာ ဟတ္ထပါဒေ ဓောဝိတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ သမ္ပရိဝါရေတွာ အဋ္ဌံသု။ ဧဝံ တေဟိ သမ္ပရိဝါရိတံ အဒ္ဒသ ခော ကသိဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ပိဏ္ဍာယ ဌိတံ။ ဒိသွာန ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ **“အဟံ ခော, သမဏ, ကသာမိ စ ဝပါမိ စာ”**တိ။

ကသ္မာ ပနာယံ ဧဝမာဟ? ကိံ သမန္တပါသာဒိကေ ပသာဒနီယေ ဥတ္တမဒမထသမထမနုပ္ပတ္တေပိ ဘဂဝတိ အပ္ပသာဒေန, ဥဒာဟု အမုတေယ္ယာနံ ဇနသဟဿာနံ ဟဒယာသံ ပဋိယာဒေတွာပိ ကဋ္ဌစ္ဆုဘိက္ခာယ မစ္ဆေရေနာတိ? ဥဘယထာပိ နော, အပိစ ခွါဿ ဘဂဝတော ဒဿနေန အတိတ္တံ နိက္ခိတ္တကမ္မန္တံ ဇနံ ဒိသွာ "ကမ္မဘင်္ဂံ မေ ကာတုံ အာဂတော"တိ အနတ္တမနတာ အဟောသိ။ တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ဘဂဝတော စ လက္ခဏသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ "သစာယံ ကမ္မန္တေ ပယောဇယိဿ, သကလဇမ္ဗုဒီပေ မနုဿာနံ သီသေ စူဠာမဏိ ဝိယ အဘဝိဿ, ကော နာမဿ အတ္ထော န သမ္ပဇ္ဇိဿ, ဧဝမေဝံ အလသတာယ ကမ္မန္တေ အပ္ပယောဇေတွာ ဝပ္ပမင်္ဂလာဒီသု ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဘုဉ္ဇန္တော ကာယဒဠှီဗဟုလော ဝိစရတီ"တိပိဿ အဟောသိ။ တေနာဟ – "အဟံ ခေါ, သမဏ, ကသာမိ စ ဝပါမိ စ, ကသိတွာ စ ဝပိတွာ စ ဘုဉ္ဇာမီ"တိ။ န မေ ကမ္မန္တာ ဗျာပဇ္ဇန္တိ, န စမှိ ယထာ တွံ ဧဝံ လက္ခဏသမ္ပန္နောတိ အဓိပ္ပာယော။ **တွမ္ပိ သမဏ။ပေ။ ဘုဉ္ဇဿု,** ကော တေ အတ္ထော န သမ္ပဇ္ဇေယ္ယ ဧဝံ လက္ခဏသမ္ပန္နဿာတိ အဓိပ္ပာယော။

အပိစာယံ အဿောသိ – "သက္ယရာဇကုလေ ကိရ ကုမာရော ဥပ္ပန္နော, သော စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတော"တိ။ တသ္မာ "က္ဝါယံ သော"တိ ဉတွာ "စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ကိရ ပဟာယ ကိလန္တောသီ"တိ ဥပါရမ္ဘံ ကရောန္တော အာဟ **"အဟံ ခေါ သမဏာ"**တိ။ အပိစာယံ တိက္ခပညော ဗြာဟ္မဏော, န ဘဂဝန္တံ အဝက္ခိပန္တော ဘဏတိ, ဘဂဝတော ပန ရူပသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ပညာသမ္ပတ္တိံ သမ္ဘာဝယမာနော ကထာပဝတ္တနတ္ထမ္ပိ ဧဝမာဟ – "အဟံ ခေါ သမဏာ"တိ။ တတော ဘဂဝါ ဝေနေယ္ယဝသေန သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂကဿကဝပ္ပကဘာဝံ အတ္တနော ဒဿေန္တော အာဟ **"အဟမ္ပိ ခေါ ဗြာဟ္မဏာ"** တိ။

အထ ဗြာဟ္မဏဿ စိန္တာ ဥဒပါဒိ – "အယံ သမဏော 'ကသာမိ စ ဝပါမိ စာ'တိ အာဟ။ န စဿ ဩဠာရိကာနိ ယုဂနင်္ဂလာဒီနိ ကသိဘဏ္ဍာနိ ပဿာမိ, သော မုသာ နု ခေါ ဘဏတိ, နော"တိ ဘဂဝန္တံ ပါဒတလာ ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဥပရိ ကေသန္တာ သမ္မာလောကယမာနော အင်္ဂဝိဇ္ဇာယ ကတာဓိကာရတ္တာ ဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏသမ္ပတ္တိမဿ ဉတွာ "အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသော, ယံ ဧဝရူပေါ မုသာ ဘဏေယျာ"တိ တာဝဒေဝ သဉ္ဇာတဗဟုမာနော ဘဂဝတိ သမဏဝါဒံ ပဟာယ ဂေါတ္တေန ဘဂဝန္တံ သမုဒာစရမာနော အာဟ **"န ခေါ ပန မယံ ပဿာမ ဘောတော ဂေါတမဿာ"** တိ။

ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ တိက္ခပညော ဗြာဟ္မဏော "ဂမ္ဘီရတ္ထံ သန္ဓာယ ဣမိနာ ဧတံ ဝုတ္တ"န္တိ ဉတွာ ပုစ္ဆိတွာ တမတ္ထံ ဉာတုကာမော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ အာနန္ဒော **"အထ ခေါ ကသိဘာရဒွါဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသီ"**တိ။ တတ္ထ **ဂါထာယာ**တိ အက္ခရပဒနိယမိတေန ဝစနေန။ **အဇ္ဈဘာသီ** တိ အဘာသိ။

၇၆-၇၇. တတ္ထ ဗြာဟ္မဏော "ကသိ"န္တိ ယုဂနင်္ဂလာဒိကသိသမ္ဘာရသမာယောဂံ ဝဒတိ။ ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ ပုဗ္ဗဓမ္မသဘာဂေန ဒေသေတွာ ကထနံ နာမ ဗုဒ္ဓါနံ အာနုဘာဝေါ, တသ္မာ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝံ ဒီပေန္တော ပုဗ္ဗဓမ္မသဘာဂေန ဒေသေန္တော အာဟ – "သဒ္ဓါ ဗီဇ"န္တိ။ ကော ပနေတ္ထ ပုဗ္ဗဓမ္မသဘာဂေါ, နနု ဗြာဟ္မဏေန ဘဂဝါ ယုဂနင်္ဂလာဒိကသိသမ္ဘာရသမာယောဂံ ပုစ္ဆိတော အထ စ ပန အပုစ္ဆိတဿ ဗီဇဿ သဘာဂေန ဒေသေန္တော အာဟ – "သဒ္ဓါ ဗီဇ"န္တိ, ဧဝဉ္စ သတိ အနနုသန္ဓိကာဝ အယံ ကထာ ဟောတီတိ? ဝုစ္စတေ – န ဗုဒ္ဓါနံ အနနုသန္ဓိကာ နာမ ကထာ အတ္ထိ, နာပိ ဗုဒ္ဓါ ပုဗ္ဗဓမ္မသဘာဂံ အနာဒေသေတွာ ကထေန္တိ။ ဧဝဉ္စေတ္ထ အနုသန္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ – အနေန ဟိ ဗြာဟ္မဏေန ဘဂဝါ ယုဂနင်္ဂလာဒိကသိသမ္ဘာရဝသေန ကသိံ ပုစ္ဆိတော။ သော တဿ အနုကမ္ပာယ "ဣဒံ အပုစ္ဆိတ"န္တိ အပရိဟာပေတွာ သမူလံ သဥပကာရံ သသမ္ဘာရံ သဖလံ ကသိံ ဉာပေတုံ မူလတော ပဋ္ဌာယ ကသိံ ဒဿေန္တော အာဟ – "သဒ္ဓါ ဗီဇ"န္တိ။ ဗီဇဉှိ ကသိယာ မူလံ တသ္မိံ သတိ ကတ္တဗ္ဗတော, အသတိ အကတ္တဗ္ဗတော, တပ္ပမာဏေန စ ကတ္တဗ္ဗတော။ ဗီဇေ ဟိ သတိ ကသိံ ကရောန္တိ, အသတိ န ကရောန္တိ။ ဗီဇပ္ပမာဏေန စ ကုသလာ ကဿကာ ခေတ္တံ ကသန္တိ, န ဦနံ "မာ နော သဿံ ပရိဟာယီ"တိ, န အဓိကံ "မာ နော မောဃော ဝါယာမော အဟောသီ"တိ။ ယသ္မာ စ ဗီဇမေဝ မူလံ, တသ္မာ ဘဂဝါ မူလတော ပဋ္ဌာယ ကသိံ ဒဿေန္တော တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ကသိယာ ပုဗ္ဗဓမ္မဿ ဗီဇဿ သဘာဂေန အတ္တနော ကသိယာ ပုဗ္ဗဓမ္မံ ဒေသေန္တော အာဟ – "သဒ္ဓါ ဗီဇ"န္တိ။ ဧဝမေတ္ထ ပုဗ္ဗဓမ္မသဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပုစ္ဆိတံယေဝ ဝတ္တဗ္ဗ အပုစ္ဆိတံ ပဉှာ ကိံ န ဝုတ္တန္တိ စေ? တဿ ဥပကာရဘာဝတော ဓမ္မသမ္ပန္နသမတ္ထဘာဝတော စ။ အယဉှိ ဗြာဟ္မဏော ပညတ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကုလေ ပန ဇာတတ္တာ သဒ္ဓါဝိရဟိတော။ သဒ္ဓါဝိရဟိတော စ ပညတ ပရေသံ သဒ္ဓါယ အတ္တနော ဝိသယေ အပဋိပဇ္ဇမာနော ဝိသေသံ နာဓိဂစ္ဆတိ, ကိလေသကာလုဿိယဘာဝတပဂမပ္ပသာဒမတ္တလက္ခဏာပိ စဿ ဒုဗ္ဗလာ သဒ္ဓါ ဗလဝတိယာ ပညာယ သဟ ဝတ္တမာနာ အတ္ထသိဒ္ဓိံ န ကရောတိ, ဟတ္ထိနာ သဟ ဧကဓုရေ ယုတ္တဂေါဏော ဝိယ။ တသ္မာ တဿ သဒ္ဓါ ဥပကာရိကာ။ ဧဝံ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ သဥပကာရဘာဝတော တံ ဗြာဟ္မဏံ သဒ္ဓါယ ပတိဋ္ဌာပေန္တေန ပဉှာပိ ဝတ္တဗ္ဗော အယမတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော ဒေသနာကုသလတာယ ယထာ အညတ္ထာပိ “သဒ္ဓါ ဗန္ဓတိ ပါထေယျ”န္တိ (သံ. နိ. ၁.၇၉) စ, “သဒ္ဓါ ဒုတိယာ ပုရိသဿ ဟောတီ”တိ (သံ. နိ. ၁.၅၉) စ, “သဒ္ဓီဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌ”န္တိ (သံ. နိ. ၁.၇၃, ၂၄၆; သု. နိ. ၁၈၄) စ, “သဒ္ဓါယ တရတိ ဩဃ”န္တိ (သံ. နိ. ၁.၂၄၆) စ, “သဒ္ဓါဟတ္ထော မဟာနာဂေါ”တိ (အ. နိ. ၆.၄၃; ထေရဂါ. ၆၉၄) စ, “သဒ္ဓေသိကော ခော, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကောတိ စာ”တိ (အ. နိ. ၇.၆၇)။ ဗီဇဿ စ ဥပကာရိကာ ဝုဋ္ဌိ, သာ တဒနန္တရညေဝ ဝုစ္စမာနာ သမတ္ထာ ဟောတိ ။ ဧဝံ ဓမ္မသမ္ပန္နသမတ္ထဘာဝတော ပဉှာပိ ဝတ္တဗ္ဗော အယမတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော, အညော စ ဧဝံဝိဓော ဤသာယောတ္တာဒိ။

တတ္ထ သမ္ပသာဒနလက္ခဏာ သဒ္ဓါ, ဩကပ္ပနလက္ခဏာ ဝါ, ပက္ခန္ဒနရသာ, အဓိမုတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အကာလုဿိယပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ, သောတာပတ္တိယင်္ဂပဒဋ္ဌာနာ, သဒ္ဒဟိတဗ္ဗဓမ္မပဒဋ္ဌာနာ ဝါ, အာဒါသဇလတလာဒီနံ ပသာဒော ဝိယ စေတသော ပသာဒဘူတာ, ဥဒကပ္ပသာဒကမဏိ ဝိယ ဥဒကဿ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ပသာဒိကာ။ **ဗီဇန္တိ** ပဉ္စဝိဓံ – မူလဗီဇံ, ခန္ဓဗီဇံ, ဖလုဗီဇံ, အဂ္ဂဗီဇံ, ဗီဇဗီဇမေဝ ပဉ္စမန္တိ။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝိရုဟနဋ္ဌေန ဗီဇံတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ ယထာဟ – “ဗီဇဉ္စေတံ ဝိရုဟနဋ္ဌေနာ”တိ။

တတ္ထ ယထာ ဗြာဟ္မဏဿ ကသိယာ မူလဘူတံ ဗီဇံ ဒွေ ကိစ္စာနိ ကရောတိ, ဟေဋ္ဌာ မူလေန ပတိဋ္ဌာတိ, ဥပရိ အင်္ကုရံ ဥဋ္ဌာပေတိ; ဧဝံ ဘဂဝတော ကသိယာ မူလဘူတာ သဒ္ဓါ ဟေဋ္ဌာ သီလမူလေန ပတိဋ္ဌာတိ, ဥပရိ သမထဝိပဿနင်္ကုရံ ဥဋ္ဌာပေတိ။ ယထာ စ တံ မူလေန ပထဝိရသံ အာပေါရသံ ဂဟေတွာ နာဠေန ဓညပရိပါကဂဟဏတ္ထံ ဝဍ္ဎတိ; ဧဝမယံ သီလမူလေန သမထဝိပဿနာရသံ ဂဟေတွာ အရိယမဂ္ဂနာဠေန အရိယဖလဓညပရိပါကဂဟဏတ္ထံ ဝဍ္ဎတိ။ ယထာ စ တံ သုဘူမိယံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ မူလင်္ကုရပဏ္ဏနာဠကဏ္ဍပ္ပသဝေဟိ ဝုဍ္ဎိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ ပတွာ, ခီရံ ဇနေတွာ, အနေကသာလိဖလဘရိတံ သာလိသီသံ နိပ္ဖာဒေတိ; ဧဝမယံ စိတ္တသန္တာနေ ပတိဋ္ဌဟိတွာ သီလစိတ္တဒိဋ္ဌိကင်္ခါဝိတရဏမဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓီဟိ ဝုဍ္ဎိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ ပတွာ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိခီရံ ဇနေတွာ အနေကပဋိသမ္ဘိဒါဘိညာဘရိတံ အရဟတ္တဖလံ နိပ္ဖာဒေတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “သဒ္ဓါ ဗီဇ”န္တိ။

တတ္ထ သိယာ “ပရောပညာသကုသလဓမ္မေသု ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု ကသ္မာ သဒ္ဓါဝ ဗီဇန္တိ ဝုတ္တာ”တိ? ဝုစ္စတေ – ဗီဇကိစ္စကရဏတော။ ယထာ ဟိ တေသု ဝိညာဏံယေဝ ဝိဇာနနကိစ္စံ ကရောတိ, ဧဝံ သဒ္ဓါ ဗီဇကိစ္စံ, သာ စ သဗ္ဗကုသလာနံ မူလဘူတာ။ ယထာဟ –

> “သဒ္ဓါဇာတော ဥပသင်္ကမတိ, ဥပသင်္ကမန္တော ပယိရုပါသတိ, ပယိရုပါသန္တော သောတံ ဩဒဟတိ , ဩဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏာတိ, သုတွာ ဓမ္မံ ဓာရေတိ, ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထံ ဥပပရိက္ခတိ , အတ္ထံ ဥပပရိက္ခတော ဓမ္မာ နိဇ္ဈာနံ ခမန္တိ, ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ သတိ ဆန္ဒော ဇာယတိ, ဆန္ဒဇာတော ဥဿဟတိ, ဥဿာဟေတွာ တုလယတိ, တုလယိတွာ ပဒဟတိ, ပဟိတတ္တော သမာနော ကာယေန စေဝ ပရမသစ္စံ သစ္ဆိကရောတိ, ပညာယ စ နံ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတီ”တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၃, ၄၃၂)။

တပတိ အကုသလေ ဓမ္မေ ကာယဉ္စာတိ **တပေါ;** ဣန္ဒြိယသံဝရဝီရိယဓုတင်္ဂဒုက္ကရကာရိကာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဣဓ ပန ဣန္ဒြိယသံဝရော အဓိပ္ပေတော။ **ဝုဋ္ဌိ** တိ ဝဿဝုဋ္ဌိဝါတဝုဋ္ဌိတိအာဒိနာ အနေကဝိဓာ။ ဣဓ ဝဿဝုဋ္ဌိ အဓိပ္ပေတာ။ ယထာ ဟိ ဗြာဟ္မဏဿ ဝဿဝုဋ္ဌိသမနုဂ္ဂဟိတံ ဗီဇံ ဗီဇမူလကဉ္စ သဿံ ဝိရုဟတိ န မိလာယတိ နိပ္ဖတ္တိံ ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ ဘဂဝတော ဣန္ဒြိယသံဝရသမနုဂ္ဂဟိတာ သဒ္ဓါ သဒ္ဓါမူလာ စ သီလာဒယော ဓမ္မာ ဝိရုဟန္တိ န မိလာယန္တိ နိပ္ဖတ္တိံ ဂစ္ဆန္တိ။ တေနာဟ – “တပေါ ဝုဋ္ဌီ”တိ။ “ပညာ မေ”တိ ဧတ္ထ စ ဝုတ္တော မေ-သဒ္ဒော ဣမေ

သုပိ ပဒေသု ယောဇေတဗ္ဗော “သဒ္ဓါ မေ ဗီဇံ, တပေါ မေ ဝုဋ္ဌိ”တိ။ တေန ကိံ ဒီပေတိ? ယထာ, ဗြာဟ္မဏ, တယာ ဝပိတေ ဗီဇေ သစေ ဝုဋ္ဌိ အတ္ထိ, သာဓု, နော စေ အတ္ထိ, ဥဒကမ္ပိ အာတဗ္ဗံ ဟောတိ, တထာ မယာ ဟိရိ-ဤသေ ပညာယုဂနင်္ဂလေ မနောယောတ္တေန ကောဇဒ္ဒေ ကတေ ဝီရိယဗလိဗဒ္ဒေ ယောဇေတွာ သတိပာစနေန ဝိဇ္ဈိတွာ အတ္တနော စိတ္တသန္တာနခေတ္တေ သဒ္ဓါဗီဇေ ဝပိတေ ဝုဋ္ဌိ-အဘာဝေ နာမ နတ္ထိ။ အယံ ပန မေ သတတံ သမိတံ တပေါ ဝုဋ္ဌီတိ။

ပညာတိ တေဿ ပုဂ္ဂလော, သယံ တ ပညာတီတိ **ပညာ,** သာ ကာမာဝစရာဒိဘေဒတော အနေကဝိဓာ။ ဣဓ ပန သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂပညာ အဓိပ္ပေတာ။ **ယုဂနင်္ဂလ** န္တိ ယုဂဉ္စ နင်္ဂလဉ္စ။ ယထာ ဟိ ဗြာဟ္မဏဿ ယုဂနင်္ဂလံ, ဧဝံ ဘဂဝတော ဒုဝိဓာပိ ပညာ။ တတ္ထ ယထာ ယုဂံ ဤသာယ ဥပနိဿယံ ဟောတိ, ပုရတော ဟောတိ, ဤသာဗဒ္ဓံ ဟောတိ, ယောတ္တာနံ နိဿယံ ဟောတိ, ဗလိဗဒ္ဒာနံ ဧကတော ဂမနံ ဓာရေတိ, ဧဝံ ပညာ ဟိရိပမုခါနံ ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယာ ဟောတိ။ ယထာဟ – “ပညုတ္တရာ သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ”တိ (အ. နိ. ၈.၈၃) စ, “ပညာ ဟိ သေဋ္ဌာ ကုသလာ ဝဒန္တိ, နက္ခတ္တရာဇာရိဝ တာရကာန”န္တိ (ဇာ. ၂.၁၇.၈၁) စ။ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန ပုရတော စ ဟောတိ။ ယထာဟ – “သီလံ ဟိရီ စာပိ သတဉ္စ ဓမ္မော, အန္ဝာယိကာ ပညဝတော ဘဝန္တီ”တိ။ ဟိရိဝိပ္ပယောဂေန အနုပ္ပတ္တိတော ဤသာဗဒ္ဓါ ဟောတိ, မနောသင်္ခါတဿ သမာဓိယောတ္တဿ နိဿယပစ္စယတော ယောတ္တာနံ နိဿယော ဟောတိ, အစ္စာရဒ္ဓါတိလီနဘာဝပဋိသေဓနတော ဝီရိယဗလိဗဒ္ဒာနံ ဧကတော ဂမနံ ဓာရေတိ။ ယထာ စ နင်္ဂလံ ဖာလယုတ္တံ ကသနကာလေ ပထဝိဃနံ ဘိန္ဒတိ, မူလသန္တာနကာနိ ပဒါလေတိ, ဧဝံ သတိယုတ္တာ ပညာ ဝိပဿနာကာလေ ဓမ္မာနံ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏဃနံ ဘိန္ဒတိ, သဗ္ဗကိလေသမူလသန္တာနကာနိ ပဒါလေတိ။ သာ စ ခေါ လောကုတ္တရာဝ ဣတရာ ပန လောကိယာပိ သိယာ။ တေနာဟ – “ပညာ မေ ယုဂနင်္ဂလ”န္တိ။

ဟိရီယတိ တေဿ ပုဂ္ဂလော, သယံ တ ဟိရီယတိ အကုသလပ္ပဝတ္တိံ ဇိဂုစ္ဆတီတိ **ဟိရီ**။ တဂ္ဂဟဏေန သဟစရဏဘာဝတော ဩတ္တပ္ပံ ဂဟိတံယေဝ ဟောတိ။ **ဤသာ**တိ ယုဂနင်္ဂလသန္ဓာရိကာ အရုယဋ္ဌိ။ ယထာ ဟိ ဗြာဟ္မဏဿ ဤသာ ယုဂနင်္ဂလံ သန္ဓာရေတိ, ဧဝံ ဘဂဝတောပိ ဟိရီ လောကိယလောကုတ္တရပညာသင်္ခါတံ ယုဂနင်္ဂလံ သန္ဓာရေတိ ဟိရိယာ အသတိ ပညာယ အဘာဝတော။ ယထာ စ ဤသာပဋိဗဒ္ဓံ ယုဂနင်္ဂလံ ကိစ္စကရံ ဟောတိ အစလံ အသိထိလံ, ဧဝံ ဟိရိပဋိဗဒ္ဓါ စ ပညာ ကိစ္စကာရီ ဟောတိ အစလာ အသိထိလာ အဗ္ဗောကိဏ္ဏာ အဟိရိကေန။ တေနာဟ “ဟိရီ ဤသာ”တိ။

မုနာတီတိ **မနော,** စိတ္တဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣဓ ပန မနောသီသေန တံသမ္ပယုတ္တော သမာဓိ အဓိပ္ပေတော။ **ယောတ္တ** န္တိ ရဇ္ဇုဗန္ဓနံ။ တံ တိဝိဓံ ဤသာယ သဟ ယုဂဿ ဗန္ဓနံ, ယုဂေန သဟ ဗလိဗဒ္ဒါနံ ဗန္ဓနံ, သာရထိနာ သဟ ဗလိဗဒ္ဒာနံ ဗန္ဓနန္တိ။ တတ္ထ ယထာ ဗြာဟ္မဏဿ ယောတ္တံ ဤသာယုဂဗလိဗဒ္ဒေ ကောဇဒ္ဒေ ကတွာ သကကိစ္စေ ပဋိပါဒေတိ, ဧဝံ ဘဂဝတော သမာဓိ သဗ္ဗေဝ တေ ဟိရိပညာဝီရိယဓမ္မေ ဧကာရမ္မဏေ အဝိက္ခေပဘာဝေန ဗန္ဓိတွာ သကကိစ္စေ ပဋိပါဒေတိ။ တေနာဟ – “မနော ယောတ္တ”န္တိ။

သရတိ တေဿ စိရကတာဒိမတ္ထံ ပုဂ္ဂလော, သယံ တ သရတီတိ **သတိ,** သာ အသမ္မုဿနလက္ခဏာ။ ဖာလေတီတိ **ဖာလော**။ ပာဇေတိ ဧတေနာတိ **ပာဇနံ**။ တံ ဣဓ “ပာစန”န္တိ ဝုစ္စတိ, ပတောဒဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဖာလော စ ပာစနဉ္စ **ဖာလပာစနံ**။ ယထာ ဟိ ဗြာဟ္မဏဿ ဖာလပာစနံ, ဧဝံ ဘဂဝတော ဝိပဿနာယုတ္တာ မဂ္ဂယုတ္တာ စ သတိ။ တတ္ထ ယထာ ဖာလော နင်္ဂလမနုရက္ခတိ, ပုရတော စဿ ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ သတိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသမာနာ အာရမ္မဏေ တ ဥပဋ္ဌာပယမာနာ ပညာနင်္ဂလံ ရက္ခတိ, တထာ ဟိ “သတာရက္ခေန စေတသာ ဝိဟရတီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၁၀.၂၀) “အာရက္ခာ”တိ ဝုတ္တာ။ အသမ္မုဿနဝသေန စဿ ပုရတော ဟောတိ။ သတိပရိစိတေ ဟိ ဓမ္မေ ပညာ ပဇာနာတိ, နော သမ္မုဋ္ဌေ။ ယထာ စ ပာစနံ ဗလိဗဒ္ဒာနံ ဝိဇ္ဈနဘယံ ဒဿေန္တံ သံသီဒနံ န ဒေတိ, ဥပ္ပထဂမနဉ္စ ဝါရေတိ, ဧဝံ သတိ ဝီရိယဗလိဗဒ္ဒာနံ အပာယဘယံ ဒဿေန္တီ ကောသဇ္ဇသံသီဒနံ န ဒေတိ, ကာမဂုဏသင်္ခါတေ အဂေါစရေ စာရံ နိဝါရေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနေ နိယောဇေန္တီ ဥပ္ပထဂမနဉ္စ ဝါရေတိ။ တေနာဟ – “သတိ မေ ဖာလပာစန”န္တိ။

၇၈. **ကာယဂုတ္တော** တိ တိဝိဓေန ကာယသုစရိတေန ဂုတ္တော။ **ဝစီဂုတ္တော** တိ စတုဗ္ဗိဓေန ဝစီသုစရိတေန ဂုတ္တော။ ဧတ္တာဝတာ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလံ ဝုတ္တံ။ **အာဟာရေ ဥဒရေ ယတော**တိ ဧတ္ထ အာဟာရမုခေန သဗ္ဗပစ္စယာ

နံ သင်္ဂဟိတတ္တာ စတုဗ္ဗိဓေပိ ပစ္စယေ ယတော သံယတော နိရုပက္ကိလေသောတိ အတ္ထော။ ဣမိနာ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိ ဓိသီလံ ဝုတ္တံ။ **ဥဒရေ ယတော**တိ ဥဒရေ ယတော သံယတော မိတဘောဇီ, အာဟာရေ မတ္တညူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣမိနာ ဘောဇနေ မတ္တညုတာမုခေန ပစ္စယပဋိသေဝနသီလံ ဝုတ္တံ။ တေန ကိံ ဒီပေတိ? ယထာ တုမှံ, ဗြာဟ္မဏ, ဗီဇံ ဝပိတ္ဝာ သဿုပရိပာလနတ္ထံ ကဏ္ဍကဝတိံ ဝါ ရုက္ခဝတိံ ဝါ ပာကာရပရိက္ခေပံ ဝါ ကရောသိ, တေန တေ ဂေါမဟိံသမိဂဂဏာ ပဝေသံ အလဘန္တာ သဿံ န ဝိလုမ္ပန္တိ, ဧဝမဟမ္ပိ သဒ္ဓါဗီဇံ ဝပိတ္ဝာ နာနပ္ပကာရကုသလသဿပရိပာလနတ္ထံ ကာယဝစီအာဟာရဂုတ္တိမယံ တိဝိဓပရိက္ခေပံ ကရောမိ။ တေန မေ ရာဂါဒိအကုသလဓမ္မဂေါမဟိံသမိဂဂဏာ ပဝေသံ အလဘန္တာ နာနပ္ပကာရကုသလသဿံ န ဝိလုမ္ပန္တီတိ။

သစ္စံ ကရောမိ နိဒ္ဒာနန္တိ တွေ ဒုဝိဟိ ဒုတရေဟိ အဝိသံတဒနံ **သစ္စံ။ နိဒ္ဒာန**န္တိ ဆေဒနံ လုနနံ ဥပ္ပာဋနံ, ကရဏတ္ထေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယညှိ တွေ အတ္ထော "သစ္စေန ကရောမိ နိဒ္ဒာန"န္တိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာ တုမှံ ဗာဟိရံ ကာယိံ ကသိတ္ဝာ သဿဒူသကာနံ တိဏာနံ ဟတ္ထေန ဝါ အသိတေန ဝါ နိဒ္ဒာနံ ကရောသိ; ဧဝမဟမ္ပိ အဇ္ဈတ္တိကံ ကာယိံ ကသိတ္ဝာ ကုသလသဿဒူသကာနံ ဝိသံတဒနတိဏာနံ သစ္စေန နိဒ္ဒာနံ ကရောမိ။ ဉာဏသစ္စံ ဝါ တွေ သစ္စန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ယံ တံ ယထာဘူတဉာဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ တေန အတ္တသညာဒီနံ တိဏာနံ နိဒ္ဒာနံ ကရောမီတိ ဧဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ **နိဒ္ဒာန**န္တိ ဆေဒကံ လာဝကံ, ဥပ္ပာဋကန္တိ အတ္ထော။ ဧဝံ သန္တေ ယထာ တုမှံ အသံ ဝါ ကမ္မကရံ ဝါ နိဒ္ဒာနံ ကရောသိ, "နိဒ္ဒေဟိ တိဏာနီ"တိ တိဏာနံ ဆေဒကံ လာဝကံ ဥပ္ပာဋကံ ကရောသိ; ဧဝမဟံ သစ္စံ ကရောမီတိ ဥပယောဂဝစနေနေဝ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။ အထ ဝါ **သစ္စ**န္တိ ဒိဋ္ဌိသစ္စံ။ တမဟံ နိဒ္ဒာနံ ကရောမိ, ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ လုနိတဗ္ဗံ ဥပ္ပာဋေတဗ္ဗံ ကရောမီတိ ဧဝမ္ပိ ဥပယောဂဝစနေနေဝ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။

သောရစ္စံ မေ ပမောစနန္တိ တွေ ယံ တံ "ကာယိကော အဝီတိက္ကမော, ဝါစသိကော အဝီတိက္ကမော"တိ, ဧဝံ သီလမေဝ "သောရစ္စ"န္တိ ဝုတ္တံ, န တံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ, ဝုတ္တမေဝ တေံ "ကာယဂုတ္တော"တိအာဒိနာ နယေန, အရဟတ္တဖလံ ပန အဓိပ္ပေတံ။ တမ္ပိ ဟိ သုန္ဒရေ နိဗ္ဗာနေ ရတဘာဝတော "သောရစ္စ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ပမောစန**န္တိ ယောဂ္ဂဝိဿဇ္ဇနံ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာ တဝ ပမောစနံ ပုနပိ သာယဏှေ ဝါ ဒုတိယဒိဝသေ ဝါ အနာဂတသံဝစ္ဆရေ ဝါ ယောဇေတဗ္ဗတော အပ္ပမောစနမေဝ ဟောတိ, န မမ ဧဝံ။ န ဟိ မမ အန္တရာ မောစနံ နာမ အတ္ထိ။ အဟညှိ ဒီပင်္ကရဒသဗလကာလတော ပဘုတိ ပညာနင်္ဂလေ ဝီရိယဗလိဗဒ္ဒေ ယောဇေတွာ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ မဟာကသိံ ကသန္တော တာဝ န မုဉ္စိံ, ယာဝ န သမ္မာသမ္ဗောဓိ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိံ။ ယဒါ စ မေ သဗ္ဗံ တံ ကာလံ ခေပေတွာ ဗောဓိရုက္ခမူလေ အပရာဇိတပလ္လင်္ကေ နိသိန္နဿ သဗ္ဗဂုဏပရိတရံ အရဟတ္တဖလံ ဥဒပါဒိ, တဒါ မယာ တံ သဗ္ဗုဿုက္ကပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပတ္တိယာ ပမုတ္တံ, န အနိ ပုန ယောဇေတဗ္ဗံ ဘဝိဿတီတိ။ တေမတ္ထံ သန္ဓာယာဟ ဘဂဝါ – "သောရစ္စံ မေ ပမောစန"န္တိ။

၇၉. ဝီရိယံ မေ ဓုရဓောရယှန္တိ တွေ **ဝီရိယ**န္တိ "ကာယိကော ဝါ, စေတသိကော ဝါ ဝီရိယာရမ္ဘော"တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တပဓာနံ။ ဓုရာယံ ဓောရယှံ **ဓုရဓောရယှံ,** ဓုရံ ဝဟတီတိ အတ္ထော။ ယထာ ဟိ ဗြာဟ္မဏဿ ဓုရာယံ ဓောရယှာကမိုတံ နင်္ဂလံ ဘူမိယံ ဘိန္ဒတိ, မူလသန္တာနကာနိ စ ပဒါလေတိ, ဧဝံ ဘဂဝတော ဝီရိယာကမိုတံ ပညာနင်္ဂလံ ယထာဝုတ္တံ ယံ ဘိန္ဒတိ, ကိလေသသန္တာနကာနိ စ ပဒါလေတိ။ တေနာဟ – "ဝီရိယံ မေ ဓုရဓောရယှ"န္တိ။ အထ ဝါ ပုရိမဓုရံ ဝဟန္တော ဓုရာ, မူလဓုရံ ဝဟန္တော ဓောရယှာ; ဓုရာ စ ဓောရယှာ စ **ဓုရဓောရယှာ**။ တတ္ထ ယထာ ဗြာဟ္မဏဿ ဧကမေကသ္မိံ နင်္ဂလေ စတုဗလိဗဒ္ဒပ္ပဘေဒံ ဓုရဓောရယှံ ဝဟန္တံ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နတိဏမူလဃာတံ သဿသမ္ပတ္တိဉ္စ သာဓေတိ, ဧဝံ ဘဂဝတော စတုသမ္မပ္ပဓာနဝီရိယပ္ပဘေဒံ ဓုရဓောရယှံ ဝဟန္တံ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နာကုသလမူလဃာတံ ကုသလသမ္ပတ္တိဉ္စ သာဓေတိ။ တေနာဟ – "ဝီရိယံ မေ ဓုရဓောရယှ"န္တိ။

ယောဂက္ခေမာဓိဝါဟနန္တိ တွေ ယောဂေဟိ ခေမတ္တာ "ယောဂက္ခေမ"န္တိ နိဗ္ဗာနံ ဝုစ္စတိ, တံ အဓိကတ္ဝာ ဝါဟီယတိ, အဘိမုခံ ဝါ ဝါဟီယတီတိ အဓိဝါဟနံ။ ယောဂက္ခေမဿ အဓိဝါဟနံ ယောဂက္ခေမာဓိဝါဟနံ။ တေန ကိံ ဒီပေတိ? ယထာ တဝ ဓုရဓောရယှံ ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ ပစ္ဆိမာဒီသု ဝါ အညတရံ အဘိမုခံ ဝါဟီယတိ, တထာ မမ ဓုရဓောရယှံ နိဗ္ဗာနာဘိမုခံ ဝါဟီယတိ။

ဇဝံ တပဟိယမာနဥ္စ **ဂစ္ဆတိ အနိဝတ္တန္တံ** ။ ယထာ တ၀ နင္ဂလံ ၀ဟန္တံ ခုရဓောရယ္ဟံ ခေတ္တကောဋိံ ပတ္တ ပုန နိ၀တ္တတိ, ဇဝံ အနိ၀တ္တန္တံ ဒီပင္ကရကာလတော ပဘုတိ ဂစ္ဆတေ၀။ ယသ္မာ တ တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနာ ကိလေသာ ပုနပ္ပုနံ ပဟာတဗ္ဗာ န ဟောန္တိ, ယထာ တ၀ နင္ဂလေန ဆိန္နာနိ တိဏာနိ ပုနပိ အပရသ္မိံ သမယေ ဆိန္ဒိတဗ္ဗာနိ ဟောန္တိ, တသ္မာပိ ဇတံ ပဌမမဂ္ဂ၀သေန ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌေ ကိလေသေ, ဒုတိယ၀သေန ဩဠာရိကေ, တတိယ၀သေန အနုသဟဂတေ ကိလေသေ, စတုတ္ထ၀သေန သဗ္ဗကိလေသေ ပဇဟန္တံ **ဂစ္ဆတိ အနိဝတ္တန္တံ** ။ အထ တ **ဂစ္ဆတိ အနိ၀တ္တန္တံ** နိ၀တ္တနရဟိတံ ဟုတ္တ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ န္တိ တံ ခုရဓောရယ္ဟံ။ ဝေမေ့ဝတ္တ ပဒစ္ဆေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဇဝံ ဂစ္ဆန္တဉ္စ ယထာ တ၀ ခုရဓောရယ္ဟံ န တံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိ, ယတ္ထ ဂန္တ္တ ကဿကော အသောကော နိသ္သောကော ဝိရဇော ဟုတ္တ န သောစတိ, ဇတံ ပန တံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိ, **ယတ္ထ ဂန္တ္တ န သောစတိ** ။ ယတ္ထ သတိပဟ စနေန ဇတံ ဝီရိယခုရဓောရယ္ဟံ စောဒေန္တော ဂန္တ္တ မာဒိသော ကဿကော အသောကော နိဿောကော ဝိရဇော ဟုတ္တ န သောစတိ, တံ သဗ္ဗသောကသလ္လသမုဂ္ဃာတဘူတံ နိဗ္ဗာနာမတသင်္ခါတံ ဌာနံ ဂစ္ဆတီတိ။

၈၀. ဣအနိ နိဂမနံ ကရောန္တော ဘဂဝါ ဣမံ ဂါထမာဟ –

"ဇဝမေသာ ကသီ ကဋ္ဌာ၊ သာ ဟောတိ အမတပ္ဖလာ။
ဇတံ ကသိံ ကသိတ္တာန၊ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ"တိ။

တဿာယံ သင်္ခေပတ္ထော – မယာ ဗြာဟ္မဏ **သော** သဒ္ဓါဗီဇာ တပေဟု၀ုဋ္ဌိယာ အနုဂ္ဂဟိတာ **ကသိ,** ပညာမယံ ယုဂနင်္ဂလံ, ဟိရိမယဉ္စ ဤသံ, မနောမယေန ယောတ္တေန, ဇကောဗဒ္ဓံ ကတ္တ, ပညာနင်္ဂလေ သတိဖာလံ အာကောဋ္ဋေ တ္တ, သတိပဟစနံ ဂဟေတ္တ, ကာယ၀စီအာဟာရဂုတ္တိယာ ဂေပေတ္တ, သစ္စံ နိဒ္ဒါနံ ကတ္တ, သောရစ္စံ ပမောစနံ ဝီရိယံ ခုရဓောရယ္ဟံ ယောဂက္ခေမာဘိမုခံ အနိ၀တ္တန္တံ တပေန္တေန **ကဋ္ဌာ,** ကသိကမ္မပရိယောသာနံ စတုဗ္ဗိခံ သာမညဖလံ ပာပိတာ, **သာ ဟောတိ အမတပ္ဖလာ,** သာ ဇသာ ကသိ အမတပ္ဖလာ ဟောတိ။ အမတံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ, နိဗ္ဗာနာနိသံသာ ဟောတီတိ အတ္ထော။ သာ ခော ပနေသာ ကသိ န မမေဝေကဿ အမတပ္ဖလာ ဟောတိ, အပိစ, ခော, ပန ယော ကောစိ ခတ္တိယော တ ဗြာဟ္မဏော တ ဝေဿော တ သုဒ္ဒော တ ဂဟဋ္ဌော တ ပဗ္ဗဇိတော တ ဇတံ ကသိံ ကသတိ, သော သဗ္ဗောပိ **ဇတံ ကသိံ ကသိတ္တာန, သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ,** သဗ္ဗသ္မာ ဝဋ္ဋဒုက္ခဒုက္ခဒုက္ခသင်္ခါရဒုက္ခဝိပရိဏာမဒုက္ခာ ပမုစ္စတီတိ။ ဇဝံ ဘဂဝါ ဗြာဟ္မဏဿ အရဟတ္တနိကူဋေန နိဗ္ဗာနပရိယောသာနံ ကတ္တ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

တတော ဗြာဟ္မဏော ဂမ္ဘီရတ္ထံ ဒေသနံ သုတ္တ "မမ ကသိဖလံ ဘုဉ္ဇိတ္တ အပရဇ္ဇု ဇဝ ဆာတော ဟောတိ, ဣမဿ ပန ကသိ အမတပ္ဖလာ, တဿာ ဖလံ ဘုဉ္ဇိတ္တ သဗ္ဗဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ"တိ စ ဝိဒိတ္တ ပသန္နော ပသန္နာ ကာရံ ကာတုံ ဟယာသံ အတုမာရဒ္ဓေ။ တေနာဟ **"အထ ခော ကသိဘာရဒွါဇော"**တိ။ တတ္ထ **မဟတိယာ**တိ မဟတိ ယန္တိ အတ္ထော။ **ကံသပတိယာ**တိ သု၀ဏ္ဏပာတိယံ, သတသဟဿဂ္ဃနကေ အတ္တနော သု၀ဏ္ဏထာလေ။ **ဝမ္မေတွ** တတိ ဆုပိတ္တ, အာကိရိတ္တတတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဘဂဝတော ဥပနာမေသီ**တိ သပ္ပိမဓုဖာဏိတာဒီဟိ ဝိစိတ္တံ ကတ္တ, ဒုကူလဝိတာနေန ပဋိစ္ဆာဒေတ္တ, ဥက္ခိပိတ္တ, သက္ကစ္စံ တထာဂတဿ အဘိဟာရိ။ ကိန္တိ? **"ဘုဉ္ဇတု ဘဝံ ဂေါတမော ပါယာသံ, ကဿကော ဘဝ"**န္တိ။ တတော ကဿကဘာ၀သာဓကံ ကာရဏမာဟ **"ယဉ္ဟိ။ပေ။ ကသတီ"**တိ, ယသ္မာ ဘဝံ။ပေ။ ကသတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဘဂဝါ **"ကထာဘိဂီတံ မေ"**တိ အာဟ။

၈၁. တတ္ထ **ကထာဘိဂီတ**န္တိ ကထာဟိ အဘိဂီတံ, ကထာယော ဘာသိတ္တ လဒ္ဓန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မေ**တိ မယာ။ **အဘောဇနေယျ**န္တိ ဘုဉ္ဇနာရဟံ န ဟောတိ။ **သမ္ပဿတ**န္တိ သမ္မာ အာဇီဝသုဒ္ဓိံ ပဿတံ, သမန္တာ တ ပဿတံ သမ္ပဿတံ, ဗုဒ္ဓာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နေသ ဓမ္မော** တိ "ကထာဘိဂီတံ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ"န္တိ ဧသ ဓမ္မော ဇတံ စာရိတ္တံ န ဟောတိ, တသ္မာ **ကထာဘိဂီတံ ပနုဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ** ပဋိက္ခိပန္တိ န ဘုဉ္ဇန္တီတိ။ ကိံ ပန ဘဂဝတာ ပါယာသတ္ထံ ကထာ အဘိဂီတာ, ယေန ဇဝမာဟာတိ? န တေ၀တ္ထံ အဘိဂီတာ, အပိစ, ခော, ပန ဟာတော ပဋ္ဌာယ ခေတ္တသမီပေ ဌ တ္တ ကဋ္ဌစ္ဆုဘိက္ခမ္ပိ အလဘိတ္တ ပုန သကလဗုဒ္ဓဂုဏေ ပကာသေတ္တ လဒ္ဓံ တဒေတံ နဋ္ဌနစ္စကာဒီဟိ နစ္စိတ္တ က ယိတ္တ စ လဒ္ဓသဒိသံ ဟောတိ, တေန "ကထာဘိဂီတ"န္တိ ဝုတ္တံ။ တာဒိသဉ္စ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓါနံ န ကပ္ပတိ, တသ္မာ "အဘောဇနေယျ"န္တိ ဝုတ္တံ။ အပ္ပိစ္ဆတာနုရူပဥ္စေတံ န ဟောတိ, တသ္မာပိ ပစ္ဆိမံ ဇနတံ အနုကမ္ပမာနေန စ ဇဝံ

ဝုတ္တံ။ ယတ္ထ စ နာမ ပရူပကာသိတေနာပိ အတ္တနော ဂုဏေန ဥပ္ပန္နံ လာဘံ ပဋိက္ခိပန္တိ သေယျထာပိ အပ္ပိစ္ဆော ဃဋိကာရော ကုမ္ဘကာရော, တတ္ထ ကထံ ကောဋိပ္ပတ္တာယ အပ္ပိစ္ဆတာယ သမန္နာဂတော ဘဂဝါ အတ္တနာဝ အတ္တနော ဂုဏပ္ပကာသနေန ဥပ္ပန္နံ လာဘံ သာဒိယိဿတိ, ယတော ယုတ္တမေဝ တေံ ဘဂဝတော ဝတ္တုန္တိ။

တ္တောဝတာ "အပ္ပသန္နံ အအာတုကာမံ ဗ္ရာဟ္မဏံ ကထာကယနေန အာတုကာမံ ကတ္ဝာ, သမဏော ဂောတမော ဘောဇနံ ပဋိဂ္ဂဟေသိ, အာမိသကာရဏာ ဂါထာ ကုဟိတ္ဝာ ဒေသနာ"တိ ဂါမဏ္ဍလာ လောကာပဝါဒာ အတ္တာနံ မောစေန္တော ဒေသနာဟရိယသုဒ္ဓိ ဒီပေတွာ, ဂါအနိ အာဇီဝဟရိယသုဒ္ဓိ ဒီပေန္တော အာဟ **"ဓမ္မေ သတိ ဗ္ရာဟ္မဏ ဝုတ္တိရေသာ"** တိ တဿတ္ထော – အာဇီဝဟရိယသုဒ္ဓိဓမ္မေ တ ဒသဝိဓသုစရိတဓမ္မေ တ ဗုဒ္ဓါနံ စာရိတ္တဓမ္မေ တ **သတိ** သံဝိဇ္ဇမာနေ အနု ပဟတေ ဝတ္တမာနေ **ဝုတ္တိရေသာ** ဧကန္တတေအာတာ အာကာသေ ပဏိပ္ပသာရဏကပ္ပါ သေနာ ပရိယေသနာ ဇီဝိတ ဝုတ္တိ ဗုဒ္ဓါနံ **ဗ္ရာဟ္မဏာ** တိ။

၈၂. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဗ္ရာဟ္မဏော "ဟယာသံ မေ ပဋိက္ခိပတိ, အကပ္ပိယံ ကိရေတံ ဘောဇနံ, အဓညော ဝတသ္မိ, အနံ အာတုံ န လဘာမိ"တိ ဒေမနဿံ ဥပ္ပာဒေတွာ "အပေ့ဝ နာမ အညံ ပဋိဂ္ဂဏှေဟယျာ"တိ စ စိန္တေသိ။ တံ ဥတွာ ဘဂဝါ "အဟံ ဘိက္ခာစာရဝေလံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ အာဂတော – 'တ္တောကေန ကာလေန ဂါမံ ဗ္ရာဟ္မဏံ ပသာဒေသ္ဝာ သာမိ'တိ, ဗ္ရာဟ္မဏော စ ဒေမနဿံ အကာသိ။ ဂါအနိ တေန ဒေမနဿေန မယိ စိတ္တံ ပကောပေတွာ အမတဝရ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န သက္ခိဿတီ"တိ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ပသာဒဇနနတ္ထံ တေန ပတ္ထိတမနောရထံ ပူရေန္တော အာဟ **"အညေန စ ကေဝလိန"**န္တိ။ တတ္ထ **ကေဝလိန**န္တိ သဗ္ဗဂုဏပရိပုဏ္ဏံ, သဗ္ဗယောဂဝိသံယုတ္တံ တတိ အတ္တော။ မဟ န္တာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ဂုဏာနံ သေနတော **မဟေသိံ**။ ပရိက္ခီဏာသဗ္ဗာသဝတ္တာ **ခီဏာသဝံ**။ ဟတ္ထဟာဒကုက္ကုစ္စမာဒိံ က တွာ ဝူပသန္တသဗ္ဗကုက္ကုစ္စတ္တာ **ကုက္ကုစ္စဝူပသန္တံ** ။ **ဥပဋ္ဌဟဿု** တိ ပရိဝိသဿု ပဋိမာနယဿု။ ဧဝံ ဗ္ရာဟ္မဏေန စိတ္တေ ဥပ္ပာဒိတေပိ ပရိယာယမေဝ ဘဏတိ, န တု ဘဏတိ "ဒေဟိ, အာဟရာဟိ"တိ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာ နမေဝ။

အထ ဗ္ရာဟ္မဏော "အယံ ဟယာသော ဘဂဝတော အာနီတော နာဟံ အရဟာမိ တံ အတ္တနော ဆန္ဒေန ကဿစိ အ တုံ"န္တိ စိန္တေတွာ အာဟ **"အထ ကဿ စာဟ"** န္တိ။ တတော ဘဂဝါ "တံ ဟယာသံ ဌပေတွာ တထာဂတံ တထာဂ တသာဝကဉ္စ အညဿ အဇီရဏဓမ္မော"တိ ဥတွာ အာဟ – **"န ခွာဟံ တ"**န္တိ။ တတ္ထ **သဒေဝက**ဝစနေန ပဉ္စကာ မာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ, **သမာရက**ဝစနေန ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ, **သဗ္ရဟ္မက** ဝစနေန ရူပာဝစရဗ္ရဟ္မဂ္ဂဟဏံ အ ရူပာဝစရာ ပန ဘုဉ္ဇေယျုန္တိ အသမ္ဘာဝနေယျာ။ **သဿမဏဗြာဟ္မဏိ** ဝစနေန သာသနပစ္စတ္ထိကပစ္စာမိတ္ တသမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏံ သမိတပာပဗာဟိတပာပသမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏဉ္စ။ **ပဇာ**ဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟ ဏံ, **သဒေဝမနုဿ** ဝစနေန သမ္မုတိဒေဝအဝသေသမနုဿဂ္ဂဟဏံ။ ဧဝမေတ္ထ တီဟိ ပဒေဟိ ဩကာသလောကော, ဒွီဟိ ပဇာဝသေန သတ္တလောကော ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေ သင်္ခေပေ, ဝိတ္ထာရံ ပန အာဠဝကသုတ္တေ ဝဏ္ဏ ယိဿာမ။

ကသ္မာ ပန သဒေဝကာဒီသု ကဿစိ န သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆေယျာတိ? ဩဠာရိကေ သုခုမောဇာပက္ခိပနတော။ ဂါမသိမ္ဗိဥဟိ ဟယာသေ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဂဟိတမတ္တေယေဝ ဒေဝတာဟိ ဩဇာ ပက္ခိတ္တာ ယထာ သုဇာတာယ ဟယာသေ, စုန္ဒဿ စ သူကရမဒ္ဒဝေ ပစ္စမာနေ, ဝေရဉ္ဇာယဉ္စ ဘဂဝတာ ဂဟိတဂဟိတာလောပေ, ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓ ကေ စ ကစ္စာနဿ ဂုဠဟကုမ္ဘသ္မိံ အဝသိဋ္ဌဂုဠေဟာ။ သော ဩဠာရိကေ သုခုမောဇာပက္ခိပနတော ဒေဝတာနံ န ပရိဏာမ တိ။ ဒေဝ တာ ဟိ သုခုမသရီရာ, တေသံ ဩဠာရိကော မနုဿာဟာရော န သမ္မာ ပရိဏာမတိ။ မနုဿာနမ္ပိ န ပရိဏာမတိ။ မနု ဿာ ဟိ ဩဠာရိကသရီရာ, တေသံ သုခုမာ ဒိဗ္ဗောဇာ န သမ္မာ ပရိဏာမတိ။ တထာဂတဿ ပန ပကတိအဂ္ဂိနာဝ ပရိဏာမ တိ, သမ္မာ ဇီရတိ။ ကာယဗလဉာဏဗလပ္ပဘာဝေနာတိ ဧကေ တထာဂတသာဝကဿ ခီဏာသဝဿေတံ သမာဓိဗလေန မတ္တညုတာယ စ ပရိဏာမတိ, ဂါတရေသံ ဂါဒ္ဓိမန္တာနမ္ပိ န ပရိဏာမတိ။ အစိန္တိနီယံ တ ဧတ္ထ ကာရဏံ, ဗုဒ္ဓဝိသယော ဧ သောတိ။

တေန ဟိ တ္ဝန္တိ ယသ္မာ အညံ န ပဿာမိ, မမ န ကပ္ပတိ, မမ အကပ္ပန္တံ သာဝကဿာပိ မေ န ကပ္ပတိ, တ သ္မာ တ္ဝံ ဗ္ရာဟ္မဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အပ္ပဟရိတေ**တိ ပရိတ္တဟရိတတိဏေ, အပ္ပရုဠှဟရိတတိဏေ တ ဟသာဏာပိ

ဋ္ဌိသဒိသေ။ **အပ္ပဋိဃာတေ** တိ နိပ္ပဋိဃာတေ, ဟဃာသဗ္ဗာေတ္တရဏာကာရေဏေန မရိတဗ္ဗဟာဏရဟိတေ တ မဟာဥဒက က္ခန္ဓေ။ သဟ တိဏနိသ္သိတေဟိ ဟာဏေဟိ တိဏာနံ ဟာဏာကာနဥ္စ အနုရက္ခဏတ္ထာယ တော် ဝုတ္တံ။ **စိစ္စိဋ္ဌာယတိ စိဋ္ဌိစိဋ္ဌာယတီ**တိ ဧဝံ သဒ္ဒံ ကရောတိ။ **သံဓူပာယတီ**တိ သမန္တာ ဓူပာယတိ။ **သမ္ပဓူပာယတီ** တိ တထေဝ အဓိမတ္တံ ဓူပာယတိ။ ကသ္မာ ဧဝံ အဟောသီတိ? ဘဂဝတော အာနုဘာဝေန, န ဥဒကဿ, န ဟဃာသဿ, န ဗြာဟ္မဏဿ, န အညေသံ ဒေဝယက္ခာဒီနံ။ ဘဂဝတာ ဟိ ဗြာဟ္မဏဿ ဓမ္မသံဝေဂတ္ထံ တထာ အဓိဋ္ဌာသိ။ **သေယျထာပိ နာမာ** တိ ဩပမ္မ မနိဒဿနမတ္တမေတံ, ယထာ ဖာလောတိ တတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သံဝိဂ္ဂေါ** စိတ္တေန, **လောမဟဋ္ဌဇာတော** သရီရေန။ သရီရေ ကိရဿ နဝနဝုတိလောမကူပသဟဿာနိ သုဝဏ္ဏဘိတ္တိယာ အာဟတမဏိနာဂဒန္တာ ဝိယ ဥဒ္ဓဂ္ဂာ အဟေသုံ။ သေသံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။

ဟဒေသု ပန နိပတိတ္ွတ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ အဗ္ဘနုမောဒမာနော ဘဂဝန္တံ တေဒတေစ **"အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမာ"**တိ။ အဗ္ဘနုမောဒနေ ဟိ အယမိဓ **အဘိက္ကန္တ** သဒ္ဒေါ။ ဝိတ္ထာရတော ပန သ္သ မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ယသ္မာ စ အဗ္ဘနုမောဒနတ္ထေ, တသ္မာ သာဓု သာဓု ဘော ဂေါတမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

''ဘယေ ကောဓေ ပသံသာယံ၊ တုရိတေ ကောတူဟလစ္ဆရေ။
ဟာသေ သောကေ ပသာဒေ စ၊ ကရေ အာမေဍိတံ ဗုဓော''တိ။ –

ဣမိနာ စ လက္ခဏေန ဣဓ ပသာဒဝသေန ပသံသာဝသေန စာယံ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ တ **အဘိ က္ကန္တ**န္တိ အဘိကန္တံ အတိက္ကဋ္ဌံ, အတိမနာပံ, အတိသုန္ဒရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တတ္ထ ဧကေန အဘိက္ကန္တသဒ္ဒေန ဒေသနံ ထောမေတိ, ဧကေန အတ္တနော ပသာဒံ။ အယဥှိ တ္တေ အဓိပ္ပာယော – အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂေါတမ, ယဒိဒံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနာ, အဘိက္ကန္တံ ယဒိဒံ ဘောတော ဂေါတမဿ ဓမ္မဒေသနံ အာဂမ္မ မမ ပသာဒေတိ။ ဘဂဝတော ဧဝ တ ဝစနံ ဒွေ ဒွေ အတ္ထေ သန္ဓာယ ထောမေတိ – ဘောတော ဂေါတမဿ ဝစနံ အဘိက္ကန္တံ ဒေသနာသနတော, အဘိက္ကန္တံ ဂုဏာဓိဂမနတော, တထာ သဒ္ဓာဇနန တော, ပညာဇနနတော, သာတ္ထတော, သဗျဉ္ဇနတော, ဥတ္တာနပဒတော, ဂမ္ဘီရတ္ထတော, ကဏ္ဏသုခတော, ဟဒယ ငမတော, အနတ္တုက္ကံသနတော, အပရဝမ္ဘနတော, ကရုဏာသီတလတော, ပညာဝဒာတတော, အာပာထရမဏီယ တော, ဝိမဒ္ဒက္ခမတော, သုယျမာနသုခတော, ဝီမံသိယမာနဟိတတောတိ ဧဝမာဒီဟိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တတော ပရမ္ပိ စတူဟိ ဥပမာဟိ ဒေသနံယေဝ ထောမေတိ။ တတ္ထ **နိက္ကုဇ္ဇိတ** န္တိ အဓောမုခဋ္ဌပိတံ, ဟေဋ္ဌာ မု ခဇာတံ တ။ **ဥက္ကုဇ္ဇေယျာ** တိ ဥပရိမုခံ ကရေယျ။ **ပဋိစ္ဆန္န** န္တိ တိဏပဏ္ဏာဒိစ္ဆာဒိတံ။ **ဝိဝရေယျာ** တိ ဥဂ္ဃာဋေ ယျ။ **မူဠှဿာ** တိ ဒိသာမူဠှဿ။ **မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျာ** တိ ဟတ္ထေ ဂဟေတွ၁ ''ဧသ မဂ္ဂေါ''တိ ဝဒေယျ။ **အန္ဓကာရေ**တိ ကာဠပက္ခစာတုဒ္ဒသီအဍ္ဍရတ္တဃနဝနသဏ္ဍမေဃပဋလေဟိ စတုရင်္ဂေ တမသိ။ အယံ တာဝ ပဒတ္ထော။

အယံ ပန အဓိပ္ပာယယောဇနာ – ယထာ ကောစိ နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ဧဝံ သဒ္ဓမ္မဝိမုခံ အသဒ္ဓမ္မပတိတံ မံ အသဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာပေန္တေန, ယထာ ပဋိစ္ဆန္နံ ဝိဝရေယျ; ဧဝံ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနန္တရဓာနာ ပဘုတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂဟနပဋိစ္ဆန္နံ သာသနံ ဝိဝရန္တေန, ယထာ မူဠှဿ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ, ဧဝံ ကုမ္မဂ္ဂမိစ္ဆာမဂ္ဂပဋိပန္နဿ မေ သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂံ အာစိက္ခန္တေန, ယထာ အန္ဓကာရေ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ, ဧဝံ မောဟန္ဓကာရနိမုဂ္ဂ ဿ မေ ဗုဒ္ဓါဒိရတနရူပာနိ အပဿတော တပ္ပဋိစ္ဆာဒကမောဟန္ဓကာရဝိဒ္ဓံသကဒေသနာပဇ္ဇောတဓာရဏေန မယှံ ဘောတာ ဂေါတမေန ဧတေဟိ ပရိယာယေဟိ ဒေသိတတ္တာ အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။

အထ တ ဧကစ္စိယေန မတ္တေန ယသ္မာ အယံ ဓမ္မော ဒုက္ခဒဿနေန အသုဘေ ''သုဘ''န္တိ ဝိပလ္လာသပ္ပဟာ နေန စ နိက္ကုဇ္ဇိတုက္ကုဇ္ဇိတသဒိသော, သမုဒယဒဿနေန ဒုက္ခေ ''သုခ''န္တိ ဝိပလ္လာသပ္ပဟာနေန စ ပဋိစ္ဆန္န ဝိဝရဏသဒိသော, နိရောဓဒဿနေန အနိစ္စေ ''နိစ္စ''န္တိ ဝိပလ္လာသပ္ပဟာနေန စ မူဠှဿ မဂ္ဂာစိက္ခဏသဒိသော, မဂ္ဂဒဿနေန အနတ္တနိ ''အတ္တာ''တိ ဝိပလ္လာသပ္ပဟာနေန စ အန္ဓကာရေ ပဇ္ဇောတသဒိသော, တသ္မာ သေယျ

ထာပိ နာမ နိက္ကုဇ္ဇိတံ တ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ။ပေ.။ ပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ "စက္ခုမန္တော ရူပါနိ ဒက္ခန္တီ"တိ, ဧဝံ ပကာသိတော ဟောတိ။

ယသ္မာ ပနေတ္ထ သဒ္ဓါတပကာယဂုတ္တတာဒီဟိ သီလက္ခန္ဓော ပကာသိတော ဟောတိ, ပညာယ ပညာက္ခန္ဓော, ဟိရိမနာဒီဟိ သမာဓိက္ခန္ဓော, ယောဂက္ခေမေန နိရောဓောတိ ဧဝံ တိက္ခန္ဓော အရိယမဂ္ဂေါ နိရောဓော စာတိ သရူပေနေဝ ဒွေဝ အရိယသစ္စာနိ ပကာသိတာနိ။ တတ္ထ မဂ္ဂေါ ပဋိပက္ခော သမုဒယဿ, နိရောဓော ဒုက္ခဿာတိ ပဋိပက္ခေန ဒွေဝ။ ဣတိ ဣမိနာ ပရိယာယေန စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပကာသိတာနိ။ တသ္မာ အနေကပရိယာယေန ပကာသိတော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော ။

သောဟန္တိအာဒီသု ဧသော အဟန္တိ သောဟံ။ **သရဏံ ဂစ္ဆာမီ** တိ ဟဒေသု နိပတိတွတ ပဏိဟတေန သရဏဂမနေန ဂတောပိ ဣအနိ တစာယ သမာဒိယန္တော အာဟ။ အထ တ ပဏိဟတေန ဗုဒ္ဓံယေဝ သရဏံ ဂတောတိ ဣအနိ တံ အာဒိံ ကတွတ သေသေ ဓမ္မသင္ဃေပိ ဂန္တုံ အာဟ။ **အဇ္ဇတဂ္ဂေ** တိ အဇ္ဇတံ အာဒိံ ကတွတ, အဇ္ဇဒဂ္ဂေတိ တ ဟဇ္ဇော, ဒ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော, အဇ္ဇ အဂ္ဂံ ကတွတတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဟဏောဟိ ဥပေတံ **ဟဏုပေတံ,** ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ, တာဝ ဥပေတံ, အနညသတ္ထုကံ တီဟိ သရဏဂမနေဟိ သရဏံ ဂတံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု ဇာနာတူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ အနေန သုတာနုရူပါ ပဋိပတ္တိ ဒဿိတာ ဟောတိ။ နိက္ကုဇ္ဇိတာဒီဟိ တ သတ္ထုသမ္ပတ္တိံ ဒဿေတွတ ဣမိနာ "သောဟ"န္တိအာဒိနာ သိဿသမ္ပတ္တိ ဒဿိတာ။ တေန တ ပညာပဋိလာဘံ ဒဿေတွတ ဣမိနာ သဒ္ဓါပဋိလာဘော ဒဿိတော။ ဣအနိ ဧဝံ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေန ပဉဝတာ ယံ ကတ္တဗ္ဗံ, တံ ကတ္တုကာမော ဘဂဝန္တံ ယာစတိ **"လဘေယျာဟ"** န္တိ။ တတ္ထ ဘဂဝတော ဣဒ္ဓိယာဒီဟိ အဘိပ္ပသာဒိတစိတ္တော "ဘဂတပိ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတော, ကိမင်္ဂ ပနာဟ"န္တိ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစတိ, တတ္ထ ပရိပူရကာရိတံ ပတ္ထေန္တော ပညာယ ဥပသမ္ပဒံ။ သေသံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။

ဧကော ဝူပကဋ္ဌော တိအာဒီသု ပန **ဧကော** ကာယဝိဝေကေန, **ဝူပကဋ္ဌော** စိတ္တဝိဝေကေန, **အပ္ပမတ္တော** ကမ္မဋ္ဌာနေ သတိအဝိဇဟနေန, **အာတာပီ** ကာယိကစေတသိကဝီရိယသင်္ခါတေန အာတာပေန, **ပဟိတတ္တော** ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ အနပေက္ခတာယ **ဝိဟရန္တော** အညတရဣရိယာပထဝိဟာရေန။ **န စိရဿေဝ** တိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပာဒါယ ဝုစ္စတိ။ **ကုလပုတ္တာ** တိ ဒုဝိဓာ ကုလပုတ္တာ, ဇာတိကုလပုတ္တာ, အာစာရကုလပုတ္တာ စ။ အယံ ပန ဥဘယထာပိ ကုလပုတ္တော။ **အကာရသ္မာ** တိ ဃရာ။ အကာရာနံ ဟိတံ အကာရိယံ ကသိကေရက္ခာဒိကုဋုမ္ဗပေါသနကမ္မံ ဝုစ္စတိ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ အကာရိယန္တိ **အနကာရိယံ,** ပဗ္ဗဇ္ဇာယေတံ အဓိဝစနံ **ပဗ္ဗဇန္တိ** တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ ဥပသင်္ကမန္တိ။ **တဒနုတ္တရ** န္တိ တံ အနုတ္တရံ။ **ဗ္ရဟ္မစရိယပရိယောသာန** န္တိ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယဿ ပရိယောသာနံ, အရဟတ္တဖလန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဿ ဟိ အတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ ပဗ္ဗဇန္တိ။ **ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ** တိ တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ။ **သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွတ**တိ အတ္တနာယေဝ ပညာယ ပစ္စက္ခံ ကတွတ, အပရပ္ပစ္စယံ ဉတွတတိ အတ္ထော။ **ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ** တိ ဟာပုဏိတွတ သမ္ပာဒေတွတ တ ဝိဟာသိ။ ဧဝံ ဝိဟရန္တော စ **ခီဏာ ဇာတိ။ပေ.။ အဗ္ဘညာသိ** ။ ဧတေနဿ ပစ္စဝေက္ခဏာဘူမိံ ဒဿေတိ။

ကတမာ ပနဿ ဇာတိ ခီဏာ, ကထဉ္စ နံ အဗ္ဘညာသီတိ? ဝုစ္စတေ – န တာဝဿ အတီတာ ဇာတိ ခီဏာ ပုဗ္ဗေဝ ခီဏတ္တာ, န အနာဂတာ အနာဂတေ တယာမာဘာဝတော, န ပစ္စုပ္ပန္နာ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ ယာ ပန မဂ္ဂဿ အဘာဝိတတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဧကစတုပဉ္စတေကာရဘဝေသု ဧကစတုပဉ္စက္ခန္ဓပ္ပဘေဒါ ဇာတိ, သာ မဂ္ဂဿ ဘာဝိတတ္တာ အနုပ္ပာဒဓမ္မတံ အာပဇ္ဇနေန ခီဏာ။ တံ သော မဂ္ဂဘာဝနာယ ပဟီနကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခိတွတ ကိလေသာဘာဝေ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ကမ္မံ အာယတိံ အပဋိသန္ဓိကံ ဟောတီတိ ဇာနန္တော ဇာနာတိ။

ဝုသိတန္တိ ဝုတ္ထံ ပရိဝုတ္ထံ, ကတံ စရိတံ နိဋ္ဌာပိတန္တိ အတ္ထော။ **ဗ္ရဟ္မစရိယ** န္တိ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယံ။ **ကတံ ကရဏီယ**န္တိ စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယဘာဝနာဝသေန သောဠသဝိဓမ္ပိ ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပိတန္တိ အတ္ထော။ **နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ** တိ ဣအနိ ပုန ဣတ္ထဘာဝါယ ဧဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယ ကိလေသက္ခယာယ တ မဂ္ဂဘာဝနာ နတ္ထီတိ။ အထ တ **ဣတ္ထတ္တာယာ** တိ ဣတ္ထဘာဝတော, ဣမသ္မာ ဧဝံပကာရာ ဣအနိ ဝတ္တမာနက္ခန္ဓသန္တာနာ အပရံ ခန္ဓသန္တာနံ နတ္ထိ။ ဣမေ ပန ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိညာတာ တိဋ္ဌန္တိ ဆိန္နမူလကော ရုက္ခော

ဝိယာတိ အဗ္ဘညာသိ။ **အညတရောတိ** ဧကော။ **အရဟတန္တိ** အရဟန္တာနံ။ မဟာသာဝကာနံ အဗ္ဘန္တရော အာယသ္မာ ဘာရဒွာဇော အဟောသီတိ အယံ ကိရေတ္ထ အဓိပ္ပာယောတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. စုန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၃. **ပုစ္ဆာမိ မုနိံ ပဟူတပညန္တိ** စုန္ဒသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? သင်္ခေပတော တာဝ အတ္တဇ္ဈာသယပရဇ္ဈာသယ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိပုစ္ဆာဝသိကဘေဒတော စတူသု ဥပ္ပတ္တီသု ဣမဿ သုတ္တဿ ပုစ္ဆာဝသိကာ ဥပ္ပတ္တိ။ ဝိတ္ထာရတော ပန ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ မလ္လေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ယေန ပါဝါ တဒဝသရိ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝါ ပါဝါယံ ဝိဟရတိ စုန္ဒဿ ကမ္မာရပုတ္တဿ အမ္ဗဝနေ။ ဣတော ပဘုတိ ယာဝ ''အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ယေန စုန္ဒဿ ကမ္မာရပုတ္တဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒီ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၉), တာဝ သုတ္တေ အာဂတနယေနေဝ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ နိသိန္နေ ဘဂဝတိ စုန္ဒော ကမ္မာရပုတ္တော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသန္တော ဗုဒ္ဓဿ သူကရမဒ္ဒဝံ ဥပနာမေသိ။ အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ ကေစိ ဘိက္ခူ သုဝဏ္ဏဘာဇနာနိ ဥပနာမေသိ။ အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ ကေစိ ဘိက္ခူ သုဝဏ္ဏဘာဇနာနိ ပဋိဂ္ဂဏှိံသု ကေစိ န ပဋိဂ္ဂဏှိံသု။ ဘဂဝတော ပန ဧကမေဝ ဘာဇနံ အတ္တနော သေလမယံ ပတ္တံ, ဒုတိယဘာဇနံ ဗုဒ္ဓါ န ဂဏှန္တိ။ တတ္ထ အညတရော ပာပဘိက္ခု သဟဿဂ္ဃနကံ သုဝဏ္ဏဘာဇနံ အတ္တနော ဘောဇနတ္ထာယ သမ္ပတ္တံ ထေယျစိတ္တေန ကုစ္ဆိကတ္တဝိကာယ ပက္ခိပိ။ စုန္ဒော ပရိဝိသိတွာ ဟတ္ထဟဒံ ဓောဝိတွာ ဘဂဝန္တံ နမဿမာနော ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဩလောကေန္တော တံ ဘိက္ခုံ အဒ္ဒသ, ဒိသွာ စ ပန အပဿမာနော ဝိယ ဟုတွာ န နံ ကိဉ္စိ အဘာဏိ ဘဂဝတိ ထေရေသု စ ကရဝေန, အပိစ ''မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာနံ ဝစနပထော မာ အဟောသီ''တိ။ သော ''ကိံ နု ခေါ သံဝရယုတ္တာယေဝ သမဏာ, ဉဒာဟု ဘိန္နသံဝရာ ဧဝံဒိသာပိ သမဏာ''တိ ဉာတုကာမော သာယနှသမယေ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ **''ပုစ္ဆာမိ မုနိ''**န္တိ။

တတ္ထ **ပုစ္ဆာမီ**တိ ဣဒံ ''တိဿော ပုစ္ဆာ အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာ''တိအာဒိနာ (စူဠနိ. ပုဏ္ဏကမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁၂) နယေန နိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယမေဝ။ **မုနိန္တိ** တေမွိ ''မောနံ ဝုစ္စတိ ဉာဏံ။ ယာ ပညာ ပဇာနနာ။ပေ.။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, တေန ဉာဏေန သမန္နာဂတော မုနိ, မောနပ္ပတ္တောတိ, တီဏိ မောနေယျာနိ ကာယမောနေယျ''န္တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁၄) နယေန တတ္ထေဝ ဝုတ္တနယမေဝ ။ အယမ္ပနေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ **ပုစ္ဆာမီ**တိ ဩကာသံ ကာရေန္တော **မုနိန္တိ** မုနိမုနိံ ဘဂဝန္တံ အာလပတိ။ **ပဟူတပညန္တိ**အာဒီနိ ထုတိဝစနာနိ, တေဟိ တံ မုနိံ ထုနာတိ။ တတ္ထ **ပဟူတပညန္တိ** ဝိပုလပညံ။ ဉေယျပရိယန္တိကတ္တာ စဿ ဝိပုလတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဣတိ စုန္ဒော ကမ္မာရပုတ္တော** တိ ဣဒံ ဒွဝယံ ခနိယသုတ္တေ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဣတော ပရံ ပန တွေကမ္ပိ အဝတွာ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယံ ဆဍ္ဍေတွာ အဝုတ္တနယမေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

ဗုဒ္ဓန္တိ တီသု ဗုဒ္ဓေသု တတိယဗုဒ္ဓံ။ **ဓမ္မဿာမိ** န္တိ မဂ္ဂဓမ္မဿ ဇနကတ္တာ ပုတ္တဿေဝ ပိတရံ အတ္တနာ ဥပ္ပာဒိတသိပ္ပာယတနာဒီနံ ဝိယ စ အာစရိယံ ဓမ္မဿ သာမိံ, ဓမ္မိဿရံ ဓမ္မရာဇံ ဓမ္မဝသဝတ္တိန္တိ အတ္ထော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> ''သော ဟိ, ဗြာဟ္မဏ, ဘဂဝါ အနုပ္ပန္နဿ မဂ္ဂဿ ဥပ္ပာဒေတာ, အသဉ္ဇာတဿ မဂ္ဂဿ သဉ္ဇနေတာ, အနက္ခာတဿ မဂ္ဂဿ အက္ခာတာ, မဂ္ဂညူ, မဂ္ဂဝိဒူ, မဂ္ဂကောဝိဒေါ။ မဂ္ဂါနုဂါ စ ပန ဧတရဟိ သာဝကာ ဝိဟရန္တိ ပစ္ဆာ သမန္နာဂတာ''တိ (မ. နိ. ၃.၇၉)။

ဝီတတဏှာဟန္တိ ဝိဂတကာမဘဝဝိဘဝတဏှာဟံ။ **ဒွဝိပဒုတ္တမ** န္တိ ဒွိပဒါနံ ဥတ္တမံ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဘဂဝါ န ကေဝလံ ဒွိပဒုတ္တမော ဧဝ, အထ ခေါ ယာဝတာ သတ္တာ အပဒါ ဝါ ဒွိပဒါ ဝါ။ပေ.။ နေဝသညီနာသညိနော ဝါ, တေသံ သဗ္ဗေသံ ဥတ္တမော။ အထ ခေါ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန ဒွိပဒုတ္တမောတွေဝ ဝုစ္စတိ။ ဒွိပဒါ ဟိ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဥက္ကဋ္ဌာ စက္ကဝတ္တိမဟာသာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ တတ္ထ ဥပ္ပတ္တိတော, တေသမ္ပိ ဥတ္တမောတိ ဝုတ္တေ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမောတိ ဝုတ္တောယေဝ ဟောတိ။ **သာရထီနံ ပဝရန္တိ** သာရေတီတိ **သာရထိ,** ဟတ္ထိဒမကာဒီနမေတံ အဓိဝစနံ။ တေသမ္ပိ ဘဂဝါ **ပဝရော** အနုတ္တရေန ဒမနေန ပုရိသဒမ္မေ ဒမေတုံ သမတ္ထဘာဝတော။ ယထာဟ –

"ဟတ္ထိဒမကေန, ဘိက္ခဝေ, ဟတ္ထိဒမ္မော သာရိတော ဧကံ ဧဝ ဒိသံ ဓာဝတိ ပုရတ္ထိမံ ဝါ ပစ္ဆိမံ ဝါ ဥတ္တရံ ဝါ ဒက္ခိဏံ ဝါ။ အဿဒမကေန, ဘိက္ခဝေ, အဿဒမ္မော။ပေ.။ ဂောဒမကေန, ဘိက္ခဝေ, ဂောဒမ္မော။ပေ.။ ဒက္ခိဏံ ဝါ။ တထာဂတေန ဟိ, ဘိက္ခဝေ, အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ပုရိသဒမ္မော သာရိတော အဋ္ဌ ဒိသာ ဝိဓာဝတိ, ရူပီ ရူပါနိ ပဿတိ, အယမေကာ ဒိသာ။ပေ.။ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, အယံ အဋ္ဌမီ ဒိသာ"တိ (မ. နိ. ၃.၃၁၂)။

ကတီတိ အတ္ထပ္ပဘေဒပုစ္ဆာ။ **လောကေ**တိ သတ္တလောကေ။ **သမဏာ**တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗအတ္ထနိဒ္ဒေသနံ။ **ဣင်္ဃ**တိ ယာစနတ္ထေ နိပါတော။ **တဒိင်္ဃ** တိ တေ ဣင်္ဃ။ **ဗြူဟိ** တိ အာစိက္ခ ကထယဿုတိ။

၈၄. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝါ စုန္ဒံ ကမ္မာရပုတ္တံ "ကိံ, ဘန္တေ, ကုသလံ, ကိံ အကုသလ"န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၂၉၆) နယေန ဂိဟိပဉှံ အပုစ္ဆိတွာ သမဏပဉှံ ပုစ္ဆန္တံ ဒိသွာ အာဝဇ္ဇေန္တော "တံ ဟပဘိက္ခုံ သန္ဓာယ အယံ ပုစ္ဆတီ"တိ ဉတွာ တဿ အညတ္ထ ဝေဟာရမတ္တာ အဿမဏဘာဝံ ဒီပေန္တော အာဟ **"စတုရော သမဏာ"**တိ။ တတ္ထ **စတုရော**တိ သင်္ချာပရိစ္ဆေဒော။ **သမဏာ**တိ ကတ္ထစိ ဘဂဝါ တိတ္ထိယေ သမဏဝါဒေန ဝဒတိ; ယထာဟ – "ယာနိ တာနိ ပုထုသမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဝတကောတူဟလမင်္ဂလာနီ"တိ (မ. နိ. ၁.၄၀၇)။ ကတ္ထစိ ပုထုဇ္ဇနေ; ယထာဟ – "သမဏာ သမဏာတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဇနော သဉ္ဇာနာတီ"တိ (မ. နိ. ၁.၄၃၅)။ ကတ္ထစိ သေက္ခေ; ယထာဟ – "ဣဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော, ဣဓ ဒုတိယော သမဏော"တိ (မ. နိ. ၁.၁၃၉; ဒီ. နိ. ၂.၂၁၄; အ. နိ. ၄.၂၄၁)။ ကတ္ထစိ ခီဏာသဝေ; ယထာဟ – "အာသဝါနံ ခယာ သမဏော ဟောတီ"တိ (မ. နိ. ၁.၄၃၈)။ ကတ္ထစိ အတ္တာနံယေဝ; ယထာဟ – "သမဏောတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစန"န္တိ (အ. နိ. ၈.၈၅)။ ဣဓ ပန တီဟိ ပဒေဟိ သဗ္ဗေပိ အရိယေ သီလဝန္တံ ပုထုဇ္ဇနဉ္စ, စတုတ္ထေန ဣတရံ အဿမဏမ္ပိ ဘဏ္ဍုံ ကာသာဝကဏ္ဌံ ကေဝလံ ဝေဟာရမတ္တကေန သမဏောတိ သင်္ဂဏှိတွာ "စတုရော သမဏာ"တိ အာဟ။ **န ပဉ္စမတ္ထိ** တိ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ ဝေဟာရမတ္တကေန ပဋိညာမတ္တကေနာပိ ပဉ္စမော သမဏော နာမ နတ္ထိ။

တေ တေ အာဝိကရောမီတိ တေ စတုရော သမဏေ တဝ ပာကဋေ ကရောမိ။ **သက္ခိပုဋ္ဌော** တိ သမ္မုခါ ပုစ္ဆိတော။ **မဂ္ဂဇိနော** တိ မဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသေ ဝိဇိတာဝီတိ အတ္ထော။ **မဂ္ဂဒေသကော** တိ ပရေသံ မဂ္ဂံ ဒေသေတာ။ **မဂ္ဂေ ဇီဝတီ**တိ သတ္တသု သေက္ခေသု ယော ကောစိ သေက္ခော အပရိယောသိတမဂ္ဂတ္တာ လောကုတ္တရေ, သီလဝန္တပုထုဇ္ဇနော စ လောကိယေ မဂ္ဂေ ဇီဝတိ နာမ, သီလဝန္တပုထုဇ္ဇနော ဝါ လောကုတ္တရမဂ္ဂနိမိတ္တံ ဇီဝနတောပိ မဂ္ဂေ ဇီဝတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ယော စ မဂ္ဂဒူသီ** တိ ယော စ ဒုဿီလော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂပဋိလောမာယ ပဋိပတ္တိယာ မဂ္ဂဒူသကောတိ အတ္ထော။

၈၅. "ကမေ တေ စတုရော သမဏာ"တိ ဧဝံ ဘဂဝတာ သင်္ခေပေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌေ စတုရော သမဏေ "အယံ နာမေတ္ထ မဂ္ဂဇိနော, အယံ မဂ္ဂဒေသကော, အယံ မဂ္ဂေ ဇီဝတိ, အယံ မဂ္ဂဒူသီ"တိ ဧဝံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ အသက္ကောန္တော ပုန ပုစ္ဆိတုံ စုန္ဒော အာဟ **"ကံ မဂ္ဂဇိန"** န္တိ။ တတ္ထ **မဂ္ဂေ ဇီဝတိ မေ** တိ ယော သော မဂ္ဂေ ဇီဝတိ, တံ မေ ဗြူဟိ ပုဋ္ဌောတိ။ သေသံ ပာကဋမေဝ။

၈၆. ဣတာနိဿ ဘဂဝါ စတုရောပိ သမဏေ စတူဟိ ဂါထာဟိ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ **"ယော တိဏ္ဏကထံကထော ဝိသလ္လော"**တိ။ တတ္ထ **တိဏ္ဏကထံကထော ဝိသလ္လော** တိ ဧတံ ဥရဂသုတ္တေ ဝုတ္တနယမေဝ။ အယံ ပန ဝိသေသော။ ယသ္မာ ဣမာယ ဂါထာယ မဂ္ဂဇိနောတိ ဗုဒ္ဓသမဏော အဓိပ္ပေတော, တသ္မာ သဗ္ဗညုတညာဏေန ကထံကထာ

ပတိရူပကဿ သဗ္ဗဓမ္မေသု အညာဏဿ တိဏ္ဏတ္တာပိ "တိဏ္ဏကထံကထော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တန ယေန ဟိ တိဏ္ဏကထံကထာပိ သောတာပန္နာဒယော ပစ္စေကဗုဒ္ဓပရိယောသာနာ သကအာကမိဝိသယာဒီသု ဗုဒ္ဓဝိသယပရိယောသာနေသု ပဋိဟတဉာဏပ္ပဘာဝတ္တာ ပရိယာယေန အတိဏ္ဏကထံကထာဝ ဟောန္တိ။ ဘဂဝတ ပန သဗ္ဗပ္ပကာရေန တိဏ္ဏကထံကထောတိ။ **နိဗ္ဗာနာဘိရတော** တိ နိဗ္ဗာနေ အဘိရတော, ဖလသမာပတ္တိဝသေန သဒါ နိဗ္ဗာနနိန္နစိတ္တောတိ အတ္ထော။ တာဒိသော စ ဘဂဝါ။ ယထာဟ –

"သော ခေါ အဟံ, အဂ္ဂိဝေဿန, တဿာ ဧဝ ကထာယ ပရိယောသာနေ, တသ္မိံယေဝ ပုရိမသ္မိံ သမာဓိနိမိတ္တေ အဇ္ဈတ္တမေဝ စိတ္တံ သဏ္ဌပေမိ, သန္နိသာဒေမိ, ဧကောဒိံ ကရောမိ, သမာဒဟာမီ"တိ (မ. နိ. ၁.၃၈၇)။

အနာနုဂိဒ္ဓေါ တိ ကတ္ထစိ ဓမ္မေ တဏှာဂေဓေန အနနုဂိဇ္ဈန္တော။ **လောကဿ သဒေဝကဿ နေတာ** တိ အာသယာနုသယာနုလောမေန ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဟရာယနမဟာသမယာဒီသု အနေကေသု သုတ္တန္တေသု အပရိမာဏာနံ ဒေဝမနုဿာနံ သစ္စပဋိဝေဓသမ္ပာဒနေန သဒေဝကဿ လောကဿ နေတာ, ဂမယိတာ, တာရေတာ, ဟာရံ သမ္ပာပေတာတိ အတ္ထော။ **တာဒိန္တိ** တာဒိသံ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရလောကဓမ္မေဟိ နိဗ္ဗိကာရန္တိ အတ္ထော။ သေသမေတ္ထ ဟကဋ္ဌမေဝ။

၈၇. ဧဝံ ဘဂဝတ ဣမာယ ကထာယ "မဂ္ဂဇိန"န္တိ ဗုဒ္ဓသမဏံ နိဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ ခီဏာသဝသမဏံ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ **"ပရမံ ပရမန္တိ"** တိ။ တတ္ထ **ပရမံ** နာမ နိဗ္ဗာနံ, သဗ္ဗဓမ္မာနံ အဂ္ဂံ ဥတ္တမန္တိ အတ္ထော။ **ပရမန္တိ ယောဓ ဥတွာ**တိ တံ ပရမံ ပရမမိစ္စေဝ ယော ဣဓ သာသနေ ဉတွာ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏေန။ **အက္ခာတိ ဝိဘဇတေ ဣဓေဝ ဓမ္မံ** တိ နိဗ္ဗာနဓမ္မံ အက္ခာတိ, အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ပရေသံ ပာကဋံ ကရောတိ "ဣဒံ နိဗ္ဗာန"န္တိ, မဂ္ဂဓမ္မံ ဝိဘဇတိ "ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ။ပေ.။ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ"တိ။ ဥဘယမ္ပိ တ ဥဂ္ဃဋိတညူနံ သင်္ခေပဒေသနာယ အာစိက္ခတိ, ဝိပဉ္စိတညူနံ ဝိတ္ထာရဒေသနာယ ဝိဘဇတိ။ ဧဝံ အာစိက္ခန္တော ဝိဘဇန္တော စ "ဣဓေဝ သာသနေ အယံ ဓမ္မော, န ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ"တိ သီဟနာဒံ နဒန္တော အက္ခာတိ စ ဝိဘဇတိ စ။ တေန ဝုတ္တံ "အက္ခာတိ ဝိဘဇတေ ဣဓေဝ ဓမ္မ"န္တိ။ **တံ ကင်္ခဆိဒံ မုနိံ အနေဇံ** န္တိ တံ ဧဝရူပံ စတုသစ္စပဋိဝေဓေန အတ္တနော, ဒေသနာယ စ ပရေသံ ကင်္ခစ္ဆေဒနေန ကင်္ခစ္ဆိဒံ , မောနေယျသမန္နာဂမေန မုနိံ, ဧဇာသင်္ခါတာယ တဏှာယ အဘာဝတော အနေဇံ **ဒုတိယံ ဘိက္ခုနမာဟု မဂ္ဂဒေသိန္တိ**။

၈၈. ဧဝံ ဣမာယ ကထာယ သယံ အနုတ္တရံ မဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဒေသနာယ အနုတ္တရော မဂ္ဂဒေသီ သမာနောပိ ဒုတိယမိဝ လေခတစကမိဝ စ ရညော အတ္တနော သာသနဟရံ သာသနဓောတကဥ္စ "မဂ္ဂဒေသိ"န္တိ ခီဏာသဝသမဏံ နိဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ သေက္ခသမဏဥ္စ သီလဝန္တပုထုဇ္ဇနသမဏဥ္စ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ **"ယော ဓမ္မပဒေ"**တိ။ တတ္ထ ပဒဝဏ္ဏနာ ဟကဋ္ဌာယေဝ။ အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထဝဏ္ဏနာ – ယော နိဗ္ဗာနဓမ္မဿ ပဒတ္တာ **ဓမ္မပဒေ,** ဥဘော အန္တေ အနုပဂမ္မ ဒေသိတတ္တာ အာသယာနုရူပတော တ သတိပဋ္ဌာနာဒိနာနပ္ပကာရေဟိ ဒေသိတတ္တာ **သုဒေသိတေ,** မဂ္ဂသမင်္ဂီပိ အနဝသိတမဂ္ဂကိစ္စတ္တာ **မဂ္ဂေ ဇီဝတိ,** သီလသံယမေန **သညတော,** ကာယာဒီသု သူပဋ္ဌိတာယ စိရကတာဒိသရဏာယ တ သတိယာ **သတိမာ,** အဏုမတ္တဿာပိ ဝဇ္ဇဿ အဘာဝတော အနဝဇ္ဇတ္တာ, ကောဋ္ဌာသဘာဝေန စ ပဒတ္တာ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မသင်္ခါတာနိ **အနဝဇ္ဇပဒာနိ** ဘင်္ဂဉာဏတော ပဘုတိ ဘာဝနာသေဝနာယ **သေဝမာနော,** တံ **ဘိက္ခုနံ တတိယံ မဂ္ဂဇီဝိ** န္တိ **အာဟူ**တိ။

၈၉. ဧဝံ ဘဂဝတ ဣမာယ ကထာယ "မဂ္ဂဇီဝိ"န္တိ သေက္ခသမဏံ သီလဝန္တပုထုဇ္ဇနသမဏဥ္စ နိဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ တံ ဘဏ္ဍုံ ကာသာဝကဏ္ဌံ ဧကဝလံ တေဟာရမတ္တသမဏံ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ **"ဆဒနံ ကတွာန"**တိ။ တတ္ထ **ဆဒနံ ကတွာန**ာတိ ပတိရူပံ ကရိတွာ, ဝေသံ ဂဟေတွာ, လိင်္ဂံ ဓာရေတွာတိ အတ္ထော။ **သုဗ္ဗတာန** န္တိ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာနံ။ တေသဥ္ဟိ သုန္ဒရာနိ ဝတာနိ, တသ္မာ တေ သုဗ္ဗတာတိ ဝုစ္စန္တိ။ **ပက္ခန္ဒီ** တိ ပက္ခန္ဒကော, အန္တော ပဝိသကောတိ အတ္ထော။ ဒုဿီလော ဟိ ဂူထပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ တိဏပဏ္ဏာဒိစ္ဆာဒနံ ဝိယ အတ္တနော ဒုဿီလဘာဝံ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ သုဗ္ဗတာနံ ဆဒနံ ကတွာ "အဟမ္ပိ ဘိက္ခူ"တိ ဘိက္ခုမဇ္ဈေ ပက္ခန္ဒတိ, "တွေကဝဿေန ဘိက္ခုနာ ဂဟေတဗ္ဗံ တေ"န္တိ လာဘေ ဒီယမာနေ "အဟံ တွေကဝဿော"တိ ဂဏှိတုံ ပက္ခန္ဒတိ, တေန ဝုစ္စတိ "ဆဒနံ ကတွာန သုဗ္ဗတာနံ ပက္ခန္ဒီ"တိ။ စတုန္နမ္ပိ ခတ္တိယာဒိကုလာနံ ဥပ္ပန္နံ ပသာဒံ အနနုရူပပဋိပတ္တိယာ ဒူသေ

တီတိ **ကုလဒူသကော။ ပဂဗ္ဘော** တိ အဋ္ဌဋ္ဌာနေန ကာယပါဂဗ္ဘိယေန, စတုဋ္ဌာနေန ဝစီပါဂဗ္ဘိယေန, အနေကဋ္ဌာနေန မနောပါဂဗ္ဘိယေန စ သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရံ ပန မေတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝက္ခာမ။

ကတပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာယ မာယာယ သမန္နာဂတတ္တာ **မာယာဝီ**။ သီလသံယမာဘာဝေန **အသညတော**။ ပလာပသဒိသတ္တာ **ပလာပေါ**။ ယထာ ဟိ ပလာပေါ အန္တော တဏ္ဍုလရဟိတောပိ ဗဟိ ထုသေန ဝီဟိ ဝိယ ဒိဿတိ, ဧဝမိဓေကစ္စော အန္တော သီလာဒိဂုဏသာရဝိရဟိတောပိ ဗဟိ သုဗ္ဗတစ္ဆဒနေန သမဏဝေသေန သမဏော ဝိယ ဒိဿတိ။ သော ဧဝံ ပလာပသဒိသတ္တာ "ပလာပေါ"တိ ဝုစ္စတိ။ အာနာပါနဿတိသုတ္တေ ပန "အပလာပါယံ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ, နိပ္ပလာပါယံ, ဘိက္ခဝေ, ပရိသာ, သုဒ္ဓါ သာရေ ပတိဋ္ဌိတာ"တိ (မ. နိ. ၃.၁၄၆) ဧဝံ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကောပိ "ပလာပေါ"တိ ဝုတ္တော ။ ဣဓ ပန ကပိလသုတ္တေ စ "တတော ပလာပေ ဝါဟေထ, အဿမဏေ သမဏမာနိနေ"တိ (သု. နိ. ၂၈၄) ဧဝံ ပါရာဇိကော "ပလာပေါ"တိ ဝုတ္တော။ **ပတိရူပေန စရံ သမဂ္ဂဒူသီ**တိ တံ သုဗ္ဗတာနံ ဆဒနံ ကတွာ ယထာ စရန္တံ "အာရညိကော အယံ ရုက္ခမူလိကော, ပံသုကူလိကော, ပိဏ္ဍပါတိကော, အပ္ပိစ္ဆော, သန္တုဋ္ဌော"တိ ဇနော ဇာနာတိ, ဧဝံ ပတိရူပေန ယုတ္တရူပေန ဗာဟိရမဋ္ဌေန အာစာရေန စရန္တော ပုဂ္ဂလော အတ္တနော လောကုတ္တရမဂ္ဂဿ, ပရေသံ သုဂတိမဂ္ဂဿ စ ဒူသနတော "မဂ္ဂဒူသီ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၉၀. ဧဝံ ဣမာယ ကထာယ "မဂ္ဂဒူသီ"တိ ဒုဿီလံ ဝေါဟာရမတ္တကသမဏံ နိဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ တေသံ အညမညံ အသမ္မိဿီဘာဝံ ဒီပေန္တော အာဟ **"ဧတေ စ ပဋိဝိဇ္ဈိ"** တိ။ တဿတ္ထော – ဧတေ စတုရော သမဏေ ယထာဝုတ္တေန လက္ခဏေန **ပဋိဝိဇ္ဈိ** အညာသိ သဉ္ဇာနာသိ **ယော ဂဟဋ္ဌော** ခတ္တိယော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ အညော ဝါ ကောစိ, ဣမေသံ စတုန္နံ သမဏာနံ လက္ခဏဿဝနမတ္တေန **သုတဝါ,** တဿေဝ လက္ခဏဿ အရိယာနံ သန္တိကေ သုတတ္တာ **အရိယသာဝကော,** တေယေဝ သမဏေ "အယမ္ပိ အယမ္ပိ ဧဝံလက္ခဏော"တိ ပဇာနနမတ္တေန **သပ္ပညော,** ယာဒိသော အယံ ပစ္ဆာ ဝုတ္တော မဂ္ဂဒူသီ, ဣတရေပိ **သဗ္ဗေ နေတာဒိသာတိ ဉတွာ ဣတိ ဒိသွာ** ဧဝံ ပါပံ ကရောန္တမ္ပိ တံ ပါပဘိက္ခုံ ဒိသွာ။ တတ္ထာယံ ယောဇနာ – ဧတေ စ ပဋိဝိဇ္ဈိ ယော ဂဟဋ္ဌော သုတဝါ အရိယသာဝကော သပ္ပညော, တဿ တာယ ပညာယ သဗ္ဗေ "နေတာဒိသာ"တိ ဉတွာ ဝိဟရတော ဣတိ ဒိသွာ န ဟာပေတိ သဒ္ဓါ, ဧဝံ ပါပကမ္မံ ကရောန္တံ ပါပဘိက္ခုံ ဒိသွာပိ န ဟာပေတိ, န ဟာယတိ, န နဿတိ သဒ္ဓါတိ။

ဧဝံ ဣမာယ ကထာယ တေသံ အသမ္မိဿီဘာဝံ ဒီပေတွာ ဣဒါနိ ဣတိ ဒိသွာပိ "သဗ္ဗေ နေတာဒိသာ"တိ ဇာနန္တံ အရိယသာဝကံ ပသံသန္တော အာဟ **"ကထဉှိ ဒုဋ္ဌေန"** တိ။ တဿ သမ္ဗန္ဓော – ဧတဒေဝ စ ယုတ္တံ သုတဝတော အရိယသာဝကဿ, ယဒိဒံ ဧကစ္စံ ပါပံ ကရောန္တံ ဣတိ ဒိသွာပိ သဗ္ဗေ "နေတာဒိသာ"တိ ဇာနနံ။ ကိံ ကာရဏာ? ကထဉှိ ဒုဋ္ဌေန အသမ္ပဒုဋ္ဌံ, သုဒ္ဓံ အသုဒ္ဓေန သမံ ကရေယျာတိ? တဿတ္ထော – ကထဉှိ သုတဝါ အရိယသာဝကော သပ္ပညော, သီလဝိပတ္တိယာ ဒုဋ္ဌေန မဂ္ဂဒူသိနာ အဒုဋ္ဌံ ဣတရံ သမဏတ္တယံ, သုဒ္ဓံ သမဏတ္တယမေဝ အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရတာဒီဟိ အသုဒ္ဓေန ပစ္ဆိမေန ဝေါဟာရမတ္တကသမဏေန သမံ ကရေယျ သဒိသန္တိ ဇာနေယျာတိ။ သုတ္တပရိယောသာနေ ဥပါသကဿ မဂ္ဂေါ ဝါ ဖလံ ဝါ န ကထိတံ။ ကင်္ခါမတ္တမေဝ ဟိ တဿ ပဟီနန္တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ စုန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ပရာဘဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ မေ သုတန္တိ ပရာဘဝသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? မင်္ဂလသုတ္တံ ကိရ သုတွာ ဒေဝတာနံ ဧတဒဟောသိ – "ဘဂဝတာ မင်္ဂလသုတ္တေ သတ္တာနံ ဝုဍ္ဎိ သောတ္ထိဉ္စ ကထယမာနေန ဧကံသေန ဘဝေါ ဝ ကထိတော, နော ပရာဘဝေါ။ ဟန္ဒ အနိ ယေန သတ္တာ ပရိဟာယန္တိ ဝိနဿန္တိ, တံ နေသံ ပရာဘဝမ္ပိ ပုစ္ဆာမာ"တိ။ အထ မင်္ဂလသုတ္တံ ကထိတဒိဝသတော ဒုတိယဒိဝသေ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေသု ဒေဝတာယော ပရာဘဝသုတ္တံ သောတုကာမာ ဣမသ္မိံ ဧကစက္ကဝါဠေ သန္နိပတိတွာ ဧကဝါလဂ္ဂကောဋိဩကာသမတ္တေ ဒသပိ ဝီသမ္ပိ တိံသမ္ပိ စတ္တာလီသမ္ပိ ပညာ

သမ္မိ သဋ္ဌိပိ သတ္တတိပိ အသီတိပိ သုခုမတ္တဘာဝေ နိမ္မိနိတွာ သဗ္ဗဒေဝမာရဗ္ဗဟ္မာနော သိရိယာ စ တေဇေန စ အဓိဂယှ ဟ ဝိရောစမာနံ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နံ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေတွာ အဋ္ဌံသု။ တတော သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော အာဏတ္တော အညတရော ဒေဝပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ပရာဘဝပဉှံ ပုစ္ဆိ။ အထ ဘဂဝါ ပုစ္ဆာဝသေန ဣမံ သုတ္တမဘာ သိ။

တတ္ထ “ဧဝံ မေ သုတ”န္တိအာဒိ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန ဝုတ္တံ။ “ပရာဘဝန္တံ ပုရိသ”န္တိအာဒိနာ နယေန ဧကန္တရိကာ ကထာ ဒေဝပုတ္တေန ဝုတ္တာ, “သုဝိဇာနော ဘဝံ ဟောတီ”တိအာဒိနာ နယေန ဧကန္တရိကာ ဧဝ အဝသာနက ထာ စ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ, တဒေတံ သဗ္ဗမ္ပိ သမောဓာနေတွာ “ပရာဘဝသုတ္တ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ “ဧဝံ မေ သုတ”န္တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ သဗ္ဗံ မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝက္ခာမ။

၉၁. **ပရာဘဝန္တံ ပုရိသ**န္တိအာဒီသု ပန **ပရာဘဝန္တ**န္တိ ပရိဟာယန္တံ ဝိနဿန္တံ။ **ပုရိသ**န္တိ ယံကိဉ္စိ သတ္တံ ဇန္တုံ။ **မယံ ပုစ္ဆာမ ဂေါတမာ**တိ သေသဒေဝေဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသန္တော တတ္ထ ဩကာသံ ကာရေန္တော သော ဒေဝပု တ္တော ဂေါတ္တေန ဘဂဝန္တံ အာလပတိ။ **ဘဝန္တံ ပုဋ္ဌုမာဂမ္မာ**တိ မယဉှိ ဘဝန္တံ ပုစ္ဆိဿာမာတိ တတော တ တော စက္ကဝါဠာ အာဂတာတိ အတ္ထော။ ဧတေန အာဒရံ ဒဿေတိ။ **ကိံ ပရာဘဝတော မုခ**န္တိ ဧဝံ အာဂတာနံ အမှာ ကံ ဗြူဟိ ပရာဘဝတော ပုရိသဿ ကိံ မုခံ, ကိံ ဒွါရံ, ကာ ယောနိ, ကိံ ကာရဏံ, ယေန မယံ ပရာဘဝန္တံ ပုရိသံ ဇာနေယျာမာတိ အတ္ထော။ ဧတေန “ပရာဘဝန္တံ ပုရိသ”န္တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တဿ ပရာဘဝတော ပုရိသဿ ပရာဘဝကာရဏံ ပုစ္ဆတိ။ ပရာဘဝကာရဏေ ဟိ ဉာတေ ဧတေန ကာရဏသာမညေန သက္ကာ ယော ကောစိ ပရာဘဝပုရိသော ဇာနိတုန္တိ။

၉၂. အထဿ ဘဂဝါ သုဋ္ဌု ဟာကဋီကရဏတ္ထံ ပဋိပက္ခံ ဒဿေတွာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ ပရာဘဝ မုခံ ဒီပေန္တော အာဟ **“သုဝိဇာနော ဘဝ”**န္တိ။ တဿတ္ထော – ယွာယံ **ဘဝံ** ဝဍ္ဍန္တော အပရိဟာယန္တော ပုရိ သော, သော **သုဝိဇာနော ဟောတိ,** သုခေန အကသိရေန အကိစ္ဆေန သက္ကာ ဝိဇာနိတုံ။ ယောပာယံ ပရာဘဝတီတိ **ပရာ ဘဝေ,** ပရိဟာယတိ ဝိနဿတိ, ယဿ တုမှေဟ ပရာဘဝတော ပုရိသဿ မုခံ မံ ပုစ္ဆထ, သောပိ **သုဝိဇာနော**။ ကထံ? အယဉှိ **ဓမ္မကာမော ဘဝံ ဟောတိ** ဒသကုသလကမ္မပထဓမ္မံ ကာမေတိ, ပိဟေတိ, ပတ္ထေတိ, သုဏာတိ, ပဋိပဇ္ဇ တိ, သော တံ ပဋိပတ္တိံ ဒိသွာ သုတွာ စ ဇာနိတဗ္ဗတော သုဝိဇာနော ဟောတိ။ ဣတရောပိ **ဓမ္မဒေဿီ ပရာဘဝေ,** တမေဝ ဓမ္မံ ဒေဿတိ, န ကာမေတိ, န ပိဟေတိ, န ပတ္ထေတိ, န သုဏာတိ, န ပဋိပဇ္ဇတိ, သော တံ ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ ဒိသွာ တ သုတွာ စ ဇာနိတဗ္ဗတော သုဝိဇာနော ဟောတီတိ။ ဧဝမေတ္ထ ဘဂဝါ ပဋိပက္ခံ ဒဿေန္တော အတ္ထတော ဓမ္မ ကာမတံ ဘဝတော မုခံ ဒဿေတွာ ဓမ္မဒေဿိတံ ပရာဘဝတော မုခံ ဒဿေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၉၃. အထ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒမာနာ အာဟ **“ဣတိ ဟေတ”**န္တိ။ တဿတ္ထော – ဣတိ ဟိ ယထာ ဝုတ္တော ဘဂဝတာ, တထေဝ ဧတံ ဝိဇာနာမ, ဂဏှာမ, ဓာရေမ, **ပဌမော သော ပရာဘဝေ** သော ဓမ္မဒေဿီ တာလက္ခဏော ပဌမော ပရာဘဝေ။ ယာနိ မယံ ပရာဘဝမုခါနိ ဝိဇာနိတုံ အာဂတမှာ, တေသု ဣဒံ တာဝ ဧကံ ပရာဘဝမု ခန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဝိဂ္ဂဟော, ပရာဘဝန္တိ ဧတေနာတိ ပရာဘဝေ။ ကေန စ ပရာဘဝန္တိ? ယံ ပရာဘဝ တော မုခံ, ကာရဏံ, တေန။ ဗျဉ္ဇနမတ္တေန ဧဝ ဟိ ဧတ္ထ နာနာကရဏံ, အတ္ထတော ပန ပရာဘဝတီတိ တ ပရာဘဝ တော မုခန္တိ တ နာနာကရဏံ နတ္ထိ။ ဧဝမေကံ ပရာဘဝတော မုခံ ဝိဇာနာမာတိ အဘိနန္ဒိတွာ တတော ပရံ ဉာတုကာမ တာယာဟ **“ဒုတိယံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ, ကိံ ပရာဘဝတော မုခ”** န္တိ။ ဣတော ပရဉ္စ **တတိယံ စတုတ္ထ**န္တိအာဒီသုပိ ဣမိနာဝ နယေန တတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၉၄. ဗျာကရဏပက္ခေပိ စ ယဿာ တေ တေ သတ္တာ တေဟိ တေဟိ ပရာဘဝမုခေဟိ သမန္နာဂတာ, န ဧကော ယေဝ သဗ္ဗေဟိ, န စ သဗ္ဗေ ဧကေနေဝ, တသ္မာ တေသံ တေသံ တာနိ တာနိ ပရာဘဝမုခါနိ ဒဿေတုံ **“အသန္တဿ သ ပိယာ ဟောန္တီ”**တိအာဒိနာ နယေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဧဝ ဒေသနာယ နာနာဝိဓာနိ ပရာဘဝမုခါနိ ဗျာကာသီတိ ဝေ ဒိတဗ္ဗာ။

တတြာယံ သင်္ခေပတော အတ္ထဝဏ္ဏနာ – **အသန္တော** နာမ ဆ သတ္ထာရော, ယေ ဝါ ပနညေပိ အဝူပသန္တေန ကာယဝစီမနောကမ္မေန သမန္နာဂတာ, တေ အသန္တော အဿ ပိယာ ဟောန္တိ သုနက္ခတ္တာဒီနံ အစေလကကောရခတ္တ

တိယာဒယော ဝိယ။ **သန္တော** နာမ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာ။ ယေ တ ပနညေပိ ဝူပသန္တေန ကာယဝစီမနောကမ္မေန သမန္နာဂတာ, တေ **သန္တေ န ကုရုတေ ပိယံ,** အတ္တနော ပိယေ ဣဋ္ဌေ ကန္တေ မနာပေ န ကုရုတေတိ အတ္ထော။ ဝေနေယျယဝသေန ဟေတ္ထ ဝစနဘေဒေါ ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ တ **သန္တေ န ကုရုတေ** တိ သန္တေ န သေဝတီတိ အတ္ထော, ယထာ "ရာဇာနံ သေဝတီ"တိ ဧတသ္မိဉှိ အတ္ထေ ရာဇာနံ ပိယံ ကုရုတေတိ သဒ္ဒဝိဒူ မညန္တိ။ **ပိယန္တိ** ပိယမာနော, တုဿမာနော, မောဒမာနောတိ အတ္ထော။ **အသတံ ဓမ္မော** နာမ ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ, ဒသာကုသလကမ္မပထာ တ။ တံ အသတံ ဓမ္မံ **ရောစေတိ,** ပိဟေတိ, ပတ္ထေတိ, သေဝတိ။ ဧဝမေတာယ ကထာယ အသန္တပိယတာ, သန္တအပ္ပိယတာ, အသဒ္ဓမ္မရောစနဉ္စာတိ တိဝိဓံ ပရာဘဝတော မုခံ ဝုတ္တံ။ ဧတေန ဟိ သမန္နာဂတော ပုရိသော ပရာဘဝတိ ပရိဟာယတိ, နေဝ ဣဓ န ဟုရံ ဝုဍ္ဍိံ ဟာပုဏာတိ, တသ္မာ "ပရာဘဝတော မုခ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိတ္ထာရံ ပနေတ္ထ "အသေဝနာ စ ဗာလာနံ, ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ"တိ ကထာဝဏ္ဏနာယံ ဝက္ခာမ။

၉၆. နိဒ္ဒာသီလီ နာမ ယော ဂစ္ဆန္တောပိ, နိသီဒန္တောပိ, တိဋ္ဌန္တောပိ, သယာနောပိ နိဒ္ဒာယတိယေဝ။ **သဘာသီလီ** နာမ သင်္ဂဏိကာရာမတံ, ဘဿာရာမတမနုယုတ္တော။ **အနုဋ္ဌာတာ** တိ ဝီရိယတေဇဝိရဟိတော ဥဋ္ဌာနသီလော န ဟောတိ, အညေဟိ စောဒိယမာနော ဂဟဋ္ဌော တ သမာနော ဂဟဋ္ဌကမ္မံ , ပဗ္ဗဇိတော တ ပဗ္ဗဇိတကမ္မံ အာရဘတိ။ **အလသော**တိ ဇာတိအလသော, အစ္စန္တာဘိဘူတော ထိနေန ဌိတဋ္ဌာနေ ဌိတော ဧဝ ဟောတိ, နိသိန္နဋ္ဌာနေ နိသိန္နော ဧဝ ဟောတိ, အတ္တနော ဥဿာဟေန အညံ ဣရိယာပထံ န ကပ္ပေတိ။ အတီတေ အရညေ အဂ္ဂိမှိ ဥဋ္ဌိတေ အပလာယနအလသာ စေတ္ထ နိဒဿနံ။ အယမေတ္ထ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ, တတော လာမကပရိစ္ဆေဒေနာပိ ပန အလသော အလသောတွေ၀ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဓဇော ရထဿ, ဓူမော အဂ္ဂိနော, ကောဓော ပညာဏမဿာတိ **ကောဓပညာဏော**။ အေသစရိတော ခိပ္ပကောပီ အရုကူပမစိတ္တော ပုဂ္ဂလော ဧဝရူပေ ဟောတိ။ ဣမာယ ကထာယ နိဒ္ဒာသီလတာ, သဘာသီလတာ, အနုဋ္ဌာနတာ, အလသတာ, ကောဓပညာဏတာတိ ပဉ္စဝိဓံ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။ ဧတေန ဟိ သမန္နာဂတော နေဝ ဂဟဋ္ဌော ဂဟဋ္ဌဝုဍ္ဍိံ, န ပဗ္ဗဇိတော ပဗ္ဗဇိတဝုဍ္ဍိံ ဟာပုဏာတိ, အညဒတ္ထု ပရိဟာယတိယေဝ ပရာဘဝတိယေဝ, တသ္မာ "ပရာဘဝတော မုခ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

၉၈. မာတာတိ ဇနိကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပိတာ**တိ ဇနကောယေဝ။ **ဇိဏ္ဏကံ** သရီရသိထိလတာယ။ **ဂတယောဗ္ဗနံ** ယောဗ္ဗနာတိက္ကမေန အာသီတိကံ တ နာဝုတိကံ တ သယံ ကမ္မာနိ ကာတုမသမတ္ထံ။ **ပဟု သန္တော** တိ သမတ္ထော သမာနော သုခံ ဇီဝမာနော။ **န ဘရတီ**တိ န ပေါသေတိ။ ဣမာယ ကထာယ မာတာပိတူနံ အဘရဏံ, အပေါသနံ, အနုပဋ္ဌာနံ ဧကံယေဝ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။ ဧတေန ဟိ သမန္နာဂတော ယံ တံ –

> "တာယ နံ ပာရိစရိယာယ၊ မာတာပိတူသု ပဏ္ဍိတာ။
> ဣဓေဝ နံ ပသံသန္တိ၊ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ"တိ။ (ဣတိဝု. ၁၀၆; အ. နိ. ၄.၆၃) –

မာတာပိတုဘရဏေ အာနိသံသံ ဝုတ္တံ။ တံ န ဟာပုဏာတိ, အညဒတ္ထု "မာတာပိတရောပိ န ဘရတိ, ကံ အညံ ဘရိဿတီ"တိ နိန္ဒဉ္စ ဝဇ္ဇနီယတဉ္စ ဒုဂ္ဂတိဉ္စ ဟာပုဏန္တော ပရာဘဝတိယေဝ, တသ္မာ "ပရာဘဝတော မုခ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

၁၀၀. ဟာပာနံ ဗာဟိတတ္တာ **ဗြာဟ္မဏံ,** သမိတတ္တာ **သမဏံ**။ ဗြာဟ္မဏကုလပ္ပဘဝမ္ပိ တ ဗြာဟ္မဏံ, ပဗ္ဗဇ္ဇုပဂတံ သမဏံ, တတော **အညံ တပိ** ယံကိဉ္စိ ယာစနကံ။ **မုသာဝါဒေန ဝဉ္စေတိ** တိ "ဝဒ, ဘန္တေ, ပစ္စယေနာ"တိ ပဝါရေတွာ ယာစိတော တ ပဋိဇာနိတွာ ပစ္ဆာ အပ္ပဒာနေန တဿ တံ အာသံ ဝိသံဝါဒေတိ။ ဣမာယ ကထာယ ဗြာဟ္မဏာဒီနံ မုသာဝါဒေန ဝဉ္စနံ ဧကံယေဝ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။ ဧတေန ဟိ သမန္နာဂတော ဣဓ နိန္ဒံ, သမ္ပရာယေ ဒုဂ္ဂတိံ သုဂတိယမ္ပိ အဓိပ္ပာယဝိပတ္တိဉ္စ ဟာပုဏာတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

> "ဒုဿီလဿ သီလဝိပန္နဿ ပာပကော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၄၉; အ. နိ. ၅.၂၁၃; မဟာဝ. ၂၈၅)။

တထာ –

“စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? မုသာဝါဒီ ဟောတိ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၈၂)။

တထာ –

“ဣဓ, သာရိပုတ္တ, ဧကစ္စော သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဝါရေတိ, ‘ဝဒ, ဘန္တေ, ပစ္စယေနာ’တိ, သော ယေန ပဝါရေတိ, တံ န ဒေတိ။ သော စေ တတော စုတော ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတိ။ သော ယံ ယဒေဝ ဝဏိဇ္ဇံ ပယောဇေတိ, သာဿ ဟောတိ ဆေဒဂါမိနီ။ ဣဓ ပန သာရိပုတ္တ။ပေ.။ သော ယေန ပဝါရေတိ, န တံ ယထာဓိပ္ပာယံ ဒေတိ။ သော စေ တတော စုတော ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတိ။ သော ယံ ယဒေဝ ဝဏိဇ္ဇံ ပယောဇေတိ, သာဿ န ဟောတိ ယထာဓိပ္ပာယာ”တိ (အ. နိ. ၄.၇၉)။

ဧဝမိမာနိ နိဒ္ဒေသာဒီနိ ဟာပုဏန္တော ပရာဘဝတိယေဝ, တသ္မာ “ပရာဘဝတော မုခ”န္တိ ဝုတ္တံ။

၁၀၂. ပဟူတဝိတ္တော တိ ပဟူတဇာတရူပရဇတမဏိရတနော။ **သဟိရညော**တိ သကဟာပဏော။ **သဘောဇနော**တိ အနေကသူပဗျဉ္ဇနဘောဇနသမ္ပန္နော။ **ဧကော ဘုဉ္ဇတိ သာဒူနိ** တိ သာဒူနိ ဘောဇနာနိ အတ္တနော ပုတ္တာနမ္ပိ အဒတွာ ပဋိစ္ဆန္နောကာသေ ဘုဉ္ဇတီတိ ဧကော ဘုဉ္ဇတိ သာဒူနိ။ ဣမာယ ကထာယ ဘောဇနဂိဒ္ဓတာယ ဘောဇနမစ္ဆရိယံ ဧကံယေဝ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။ ဧတေန ဟိ သမန္နာဂတော နိန္ဒံ ဝဇ္ဇနီယံ ဒုဂ္ဂတိဉ္စ ဧဝမာဒီနိ ဟာပုဏန္တော ပရာဘဝတိယေဝ, တသ္မာ “ပရာဘဝတော မုခ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဝုတ္တနယေနေဝ သဗ္ဗံ သုတ္တာနုသာရေန ယောဇေတဗ္ဗံ, အတိဝိတ္ထာရဘယေန ပန ဣအာနိ ယောဇနာနယံ အဒဿေတွာ အတ္ထမတ္တမေဝ ဘဏာမ။

၁၀၄. ဇာတိတ္ထဒ္ဓော နာမ ယော “အဟံ ဇာတိသမ္ပန္နော”တိ မာနံ ဇနေတွာ တေန ထဒ္ဓော ဝါတပူရိတဘသ္တာ ဝိယ ဥဒ္ဓုမာတော ဟုတွာ န ကဿစိ ဩနမတိ။ သေ နယော ဓနဂေါတ္တတ္ထဒ္ဓေသု။ **သဉာတိံ အတိမညေတီ**တိ အတ္တနော ဉာတိမ္ပိ ဇာတိယာ အတိမညတိ သင်္ကာ ဝိယ ဝိဠုမ္ပေတိ။ ဓနေနာပိ စ “ကပဏော အယံ ဒလိဒ္ဒော”တိ အတိမညတိ, သာမီစိမတ္တမ္ပိ န ကရောတိ, တဿ တေ ဉာတယော ပရာဘဝမေဝ ဣစ္ဆန္တိ။ ဣမာယ ကထာယ ဝတ္ထုတော စတုဗ္ဗိဓံ, လက္ခဏတော ဧကံယေဝ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။

၁၀၆. ဣတ္ထိဓုတ္တော တိ ဣတ္ထီသု သာရတ္တော, ယံကိဉ္စိ အတ္ထိ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဒတွာ အပရာပရံ ဣတ္ထိံ သင်္ဂဏှာတိ။ တထာ သဗ္ဗမ္ပိ အတ္တနော သန္တကံ နိက္ခိပိတွာ သုရာပာနပယုတ္တော **သုရာဓုတ္တော** ။ နိဝတ္ထသာဋကမ္ပိ နိက္ခိပိတွာ ဇူတကီဠနမနုယုတ္တော **အက္ခဓုတ္တော** ။ ဧတေဟိ တီဟိ ဌာနေဟိ ယံကိဉ္စိပိ လဒ္ဓံ ဟောတိ, တဿ ဝိနာသနတော လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ ဝိနာသေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံဝိဓော ပရာဘဝတိယေဝ, တေနဿေတံ ဣမာယ ကထာယ တိဝိဓံ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။

၁၀၈. သေဟိ ဒါရေဟီတိ အတ္တနော ဒါရေဟိ။ ယော အတ္တနော ဒါရေဟိ အသန္တုဋ္ဌော ဟုတွာ **ဝေသိယာသု ပဒုဿတိ,** တထာ **ပရဒါရေသု,** သော ယသ္မာ ဝေသီနံ ဓနပ္ပဒါနေန ပရဒါရသေဝနေန စ ရာဇဒဏ္ဍာဒီဟိ ပရာဘဝတိယေဝ, တေနဿေတံ ဣမာယ ကထာယ ဒုဝိဓံ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။

၁၁၀. အတီတယောဗ္ဗနော တိ ယောဗ္ဗနမတိက္ကန္တော အာသီတိကော ဝါ နာဝုတိကော ဝါ ဟုတွာ **အာနေတိ** ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ **တိမ္ဗရုတ္ထနိ** န္တိ တိမ္ဗရုဖလသဒိသတ္ထနိံ တရုဏဒါရိကံ။ **တဿာ ဣဿာ န သုပတိ** တိ “ဒဟရာယ မဟလ္လကေန သဒ္ဓိံ ရတိ စ သံဝါသော စ အမနာပေါ, မာ ဟေဝ ခေါ တရုဏံ ပတ္ထေယျာ”တိ ဣဿာယ တံ ရက္ခန္တော န သုပတိ။ သော ယသ္မာ ကာမရာဂေန စ ဣဿာယ စ ဥယျှမာနော ဗဟိဒ္ဓါ ကမ္မန္တေ စ အပ္ပယောဇေန္တော ပရာဘဝတိယေဝ, တေနဿေတံ ဣမာယ ကထာယ ဣမံ ဣဿာယ အသုပနံ ဧကံယေဝ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။

၁၁၂. သောဏ္ဍိ န္တိ မစ္ဆမံသာဒီသု လောလံ ဂေဓဇာတိကံ။ **ဝိကိရဏိ** န္တိ တေသံ အတ္ထာယ ဓနံ ပံသုကံ ဝိယ ဝိကိရိတွာ နာသနသီလံ။ **ပုရိသံ ဝါပိ တာဒိသ**န္တိ ပုရိသော ဝါပိ ယော ဧဝရူပေါ ဟောတိ, တံ ယော ဣဿရိယသ္မိံ **ဌပေတိ,** လဉ္ဆနမုဒ္ဒိကာဒီနိ ဒတွာ ဃရာဝါသေ ကမ္မန္တေ ဝါ ဝဏိဇ္ဇာဒိဗျောဟာရေသု ဝါ တဒေဝ တဝဋ္ဋံ ကာရေတိ။ သော ယ

သ္မာ တသ္သ အေသေန ဓနက္ခယံ ဟာပုဏန္တော ပရာဘဝတိယေဝ, တေနသ္သေတံ ဣမာယ ကထာယ တထာဝိဓသ္သ ဣတ္ထိယာယ္မိ ဌပနံ ဇာေယဝ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။

၁၁၄. အပ္ပဘောဂေ နာမ သန္ဓိစိတာနဋ္ဌ ဘောဂနံ အာယမုခဿ စ အဘာဝတော။ **မဟာတဏှောဟာ**တိ မဟတိယာ ဘောဂတဏှာယ သမန္နာဂတော, ယံ လဒ္ဓံ, တေန အသန္တုဋ္ဌော။ **ခတ္တိယေ ဇာယတေ ကုလေ** တိ ခတ္တိယာနံ ကုလေ ဇာယတိ။ **သော စ ရဇ္ဇံ ပတ္ထယတီ** တိ သော တောယ မဟာတဏှာယ အနုဟာယေန ဥပ္ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိယာ အတ္တနော အာယဇ္ဇာဟုတံ အလဗ္ဘနေယ္ယံ တ ပရသန္တကံ ရဇ္ဇံ ပတ္ထေတိ, သော ဇဝံ ပတ္ထေန္တော ယသ္မာ တမ္ပိ အပ္ပကံ ဘောဂံ ယောဓာဇီဝါနံ ဒတ္ဂတ ရဇ္ဇံ အဟာပုဏန္တော ပရာဘဝတိယေဝ, တေနသ္သေတံ ဣမာယ ကထာယ ရဇ္ဇပတ္ထနံ ဇာေယဝ ပရာဘဝမုခံ ဝုတ္တံ။

၁၁၅. ဣတော ပရံ ယဒိ သာ ဒေဝတာ ''တေရသမံ ဘဂဝ ဗြူဟိ။ပေ.။ သတသဟဿိမံ ဘဂဝ ဗြူဟိ''တိ ပုစ္ဆေယ္ယ, တမ္ပိ ဘဂဝ ကထေယ္ယ။ ယသ္မာ ပန သာ ဒေဝတာ ''ကိံ ဣမေဟိ ပုစ္ဆိတေဟိ, ဧကမေတ္တ ဝုမိုကရံ နတ္ထိ''တိ တာနိ ပရာဘဝမုခါနိ အသုယ္ယမာနာ တတ္တကမ္ပိ ပုစ္ဆိတ္ဂတ ဝိပ္ပဋ္ဌိသာရီ ဟုတ္ဂတ တုဏှီ အဟောသိ, တသ္မာ ဘဂဝ တဿာသယံ ဝိဒိတ္ဂတ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေန္တော ဣမံ ကထံ အဘာသိ **''ဧတေ ပရာဘဝေ လောကေ''**တိ။

တတ္ထ **ပဏ္ဍိတော** တိ ပရိဝီမံသာယ သမန္နာဂတော။ **သမဝေက္ခိယာ** တိ ပညာစက္ခုနာ ဥပပရိက္ခိတ္ဂတ။ **အရိယော** တိ န မဂ္ဂေန, န ဖလေန, အပိစ ခော, ပန ဧတေသံ ပရာဘဝသင္ခာတေ အနယေ န ဣရိယတီတိ အရိယော။ ယေန ဒဿနေန ယာယ ပညာယ ပရာဘဝေ ဒိသ္ဂတ ဝိဝဇ္ဇေတိ, တေန သမ္ပန္နတ္တာ **ဒဿနသမ္ပန္နော** ။ **သ လောကံ ဘဇတေ သိဝ**န္တိ သော ဧဝရူပေ သိဝံ ခေမမုတ္တမမနုပဒ္ဒဝံ ဒေဝလောကံ ဘဇတိ, အလ္လီယတိ, ဥပဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ပရာဘဝမုခါနိ သုတ္ဂတ ဥပ္ပန္နသံဝေဂါနုရူပံ ယောနိသော ပဒဟိတ္ဂတ သောတာပတ္တိသကဒာဂာမိအနာဂါမိဖလာနိ ပတ္တာ ဒေဝတာ ဂဏနံ ဝီတိဝတ္တာ။ ယထာဟ –

''မဟာသမယသုတ္တေ စ၊ အထော မင်္ဂလသုတ္တကေ။
သမစိတ္တေ ရာဟုလောဝါဒေ၊ ဓမ္မစက္ကေ ပရာဘဝေ။

''ဒေဝတာသမိတီ တတ္ထ၊ အပ္ပမေယ္ယာ အသင်္ခိယာ။
ဓမ္မာဘိသမယော စေတ္ထ၊ ဂဏနာတော အသင်္ခိယော''တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ပရာဘဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဇဝံ မေ သုတန္တိ အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇသုတ္တံ, ''ဝသလသုတ္တ''န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တေ ဝုတ္တနယေန ပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေလောကေန္တော အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇံ ဗြာဟ္မဏံ သရဏသိက္ခာပဒါနံ ဥပနိဿယသမ္ပန္နံ ဒိသ္ဂတ ''တတ္ထ မယိ ဂတေ ကထာ ပဝတ္တိဿတိ, တတော ကထာဝသာနေ ဓမ္မဒေသနံ သုတ္ဂတ ဧသ ဗြာဟ္မဏော သရဏံ ဂန္တ္ဂတ သိက္ခာပဒါနိ သမာဒိယိဿတီ''တိ ဉတ္ဂတ, တတ္ထ ဂန္တ္ဂတ, ပဝတ္တာယ ကထာယ ဗြာဟ္မဏေန ဓမ္မဒေသနံ ယာစိတော ဣမံ သုတ္တံ အဘာသိ။ တတ္ထ ''ဇဝံ မေ သုတ''န္တိအာဒိ မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝဏ္ဏယိဿာမ, ''အထ ခော ဘဂဝ ပုဗ္ဗဏှသမယ''န္တိအာဒိ ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တေန ခော ပန သမယေန အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇဿ တိ ယံ ယံ အဝုတ္တပုဗ္ဗံ, တံ တဒေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ သေယ္ယထိဒံ – သော ဟိ ဗြာဟ္မဏော အဂ္ဂိံ ဇုဟတိ ပရိစရတီတိ ကတ္ဂတ အဂ္ဂိကောတိ နာမေန ပာကဋော အဟောသိ, ဘာရဒွာဇောတိ ဂေါတ္တေန။ တသ္မာ ဝုတ္တံ ''အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇဿာ''တိ။ **နိဝေသနေ**တိ ဃရေ။ တဿ ကိရ ဗြာဟ္မဏ

ဿ နိဝေသနဒွါရေ အန္တရဝီထိယံ အဂ္ဂိဟုတသာလာ အဟောသိ။ တတော “နိဝေသနဒွါရေ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ တဿပိ ပဒေသဿ နိဝေသနေယေဝ ပရိယာပန္နတ္တာ “နိဝေသနေ”တိ ဝုတ္တံ။ သမီပတ္ထေ ဝါ ဘုမ္မဝစနံ, နိဝေသနသမီပေတိ အတ္ထော။ **အဂ္ဂိ ပဇ္ဇလိတော ဟောတီ**တိ အဂ္ဂိယာဓာနေ ဌိတော အဂ္ဂိ ကတဗ္ဘုဒ္ဓရဏော သမိဓာပက္ခေပံ ဗီဇနဝါတဉ္စ လဘိတွာ ဇလိတော ဥဒ္ဓံ သမုဂ္ဂတစ္စိသမာကုလော ဟောတိ။ **အာဟုတိ ပဂ္ဂဟိတာ**တိ သသီသံ နှာယိတွာ မဟတာ သက္ကာရေန ပါယာသသပ္ပိမဓုဖာဏိတာဒီနိ အဘိသင်္ခတာနိ ဟောန္တီတိ အတ္ထော။ ယဉှိ ကိဉ္စိ အဂ္ဂိမှိ ဇုဟိတဗ္ဗံ, တံ သဗ္ဗံ “အာဟုတီ”တိ ဝုစ္စတိ။ **သပဒါန**န္တိ အနုဃရံ။ ဘဂဝါ ဟိ သဗ္ဗဇနာနုဂ္ဂဟတ္ထာယ အာဟာရသန္တုဋ္ဌိယာ စ ဥစ္စနီစကုလံ အဝေါက္ကမ္မ ပိဏ္ဍာယ စရတိ။ တေန ဝုတ္တံ “သပဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရမာနော”တိ။

အထ ကိမတ္ထံ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နံ သမန္တပါသာဒိကံ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ဗြာဟ္မဏဿ စိတ္တံ နပ္ပသီဒတိ? ကသ္မာ စ ဧဝံ ဖရုသေန ဝစနေန ဘဂဝန္တံ သမုဒါစရတီတိ? ဝုစ္စတေ – အယံ ကိရ ဗြာဟ္မဏော “မင်္ဂလကိစ္စေသု သမဏဒဿနံ အဝမင်္ဂလ”န္တိ ဧဝံဒိဋ္ဌိကော, တတော “မဟာဗြဟ္မုနော ဘုဉ္ဇနဝေလာယ ကာဠကဏ္ဏိ မုဏ္ဍကသမဏကော မမ နိဝေသနံ ဥပသင်္ကမတီ”တိ မန္တွာ စိတ္တံ နပ္ပသာဒေသိ, အညဒတ္ထု ဒေါသဝသံယေဝ အဂမာသိ။ အထ ကုဒ္ဓော အနတ္တမနော အနတ္တမနဝါစံ နိစ္ဆာရေသိ **“တတြေဝ မုဏ္ဍကာ”**တိအာဒိ။ တတြာပိ စ ယသ္မာ “မုဏ္ဍော အသုဒ္ဓော ဟောတီ”တိ ဗြာဟ္မဏာနံ ဒိဋ္ဌိ, တသ္မာ “အယံ အသုဒ္ဓော, တေန ဒေဝဗြာဟ္မဏပူဇကော န ဟောတီ”တိ ဇိဂုစ္ဆန္တော “မုဏ္ဍကာ”တိ အာဟ။ မုဏ္ဍကတ္တာ ဝါ ဥစ္ဆိဋ္ဌော ဧသ, န ဣမံ ပဒေသံ အရဟတိ အာဂန္တုန္တိ သမဏော ဟုတွာပိ ဤဒိသံ ကာယကိလေသံ န ဝဇ္ဇေတီတိ စ သမဏဘာဝံ ဇိဂုစ္ဆန္တော **“သမဏကာ”**တိ အာဟ။ န ကေဝလံ ဒေါသဝသေနေဝ, ဝသလေ ဝါ ပဗ္ဗာဇေတွာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတော သမ္ဘောဂပရိဘောဂကရဏေန ပတိတော အယံ ဝသလတောပိ ပါပတရောတိ ဇိဂုစ္ဆန္တော **“ဝသလကာ”**တိ အာဟ – “ဝသလဇာတိကာနံ ဝါ အာဟုတိဒဿနမတ္တသဝနေန ပါပံ ဟောတီ”တိ မညမာနောပိ ဧဝမာဟ။

ဘဂဝါ ပန ဝုတ္တောပိ ဝိပ္ပသန္နေနေဝ မုခဝဏ္ဏေန မဓုရေန သရေန ဗြာဟ္မဏဿ ဥပရိ အနုကမ္ပာသီတလေန စိတ္တေန အတ္တနော သဗ္ဗသတ္တေဟိ အသာဓာရဏတာဒိဘာဝံ ပကာသေန္တော အာဟ **“ဇာနာသိ ပန, တွံ ဗြာဟ္မဏာ”**တိ။ အထ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော မုခပ္ပသာဒသူစိတံ တာဒိဘာဝံ ဉတွာ အနုကမ္ပာသီတလေန စိတ္တေန နိစ္ဆာရိတံ မဓုရဿရံ သုတွာ အမတေနေဝ အဘိသိတ္တဟဒယော အတ္တမနော ဝိပ္ပသန္နိန္ဒြိယော နိဟတမာနော ဟုတွာ တံ ဇာတိသဘာဝံ ဝိသဥဂ္ဂိရသဒိသံ သမုဒါစာရဝစနံ ပဟာယ “နူန ယမဟံ ဟီနဇစ္စံ ဝသလန္တိ ပစ္စေမိ, န သော ပရမတ္ထတော ဝသလော, န စ ဟီနဇစ္စတာ ဧဝ ဝသလကရဏော ဓမ္မော”တိ မညမာနော **“န ခွါဟံ, ဘော ဂေါတမာ”**တိ အာဟ။ ဓမ္မတာ ဟေသာ, ယံ ဟေတုသမ္ပန္နော ပစ္စယလာဘေန ဖရုသောပိ သမာနော လဒ္ဓမတ္တေ ပစ္စယေ မုဒုကော ဟောတီတိ။

တတ္ထ **သာဓူ**တိ အယံ သဒ္ဒော အာယာစနသမ္ပဋိစ္ဆနသမ္ပဟံသနသုန္ဒရဒဠှီကမ္မာဒီသု ဒိဿတိ။ “သာဓု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတူ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၄.၉၅; အ. နိ. ၇.၈၃) ဟိ အာယာစနေ။ “သာဓု, ဘန္တေတိ ခေါ သော ဘိက္ခု ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၈၆) သမ္ပဋိစ္ဆနေ။ “သာဓု, သာဓု, သာရိပုတ္တာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၉) သမ္ပဟံသနေ။

“သာဓု ဓမ္မရုစိ ရာဇာ, သာဓု ပညာဏဝါ နရော။
သာဓု မိတ္တာနမဒ္ဒုဗ္ဘော, ပါပဿာကရဏံ သုခ”န္တိ။ (ဇာ. ၂.၁၈.၁၀၁) –

အာဒီသု သုန္ဒရေ။ “တံ သုဏာထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁) ဒဠှီကမ္မေ။ ဣဓ ပန အာယာစနေ။

တေန ဟီတိ တဿာဓိပ္ပာယနိဒဿနံ, သစေ ဉာတုကာမောသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကာရဏဝစနံ ဝါ, တဿ ယသ္မာ ဉာတုကာမောသိ, တသ္မာ, ဗြာဟ္မဏ, သုဏာဟိ, သာဓုကံ မနသိ ကရောဟိ, တထာ တေ ဘာသိဿာမိ, ယထာ တွံ ဇာနိဿသီတိ ဧဝံ ပရပဒေဟိ သဒ္ဓိံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတြ စ **သုဏာဟီ**တိ သောတိန္ဒြိယဝိက္ခေပဝါရဏံ, **သာဓုကံ မနသိ ကရောဟီ**တိ မနသိကာရေ ဒဠှီကမ္မနိယောဇနေန မနိန္ဒြိယဝိက္ခေပဝါရဏံ။ ပုရိမဉ္စေတ္ထ ဗျဉ္ဇနဝိပ

လ္လာသင္ဂဟတရဏံ, ပစ္ဆိမံ အတ္ထဝိပလ္လာသင္ဂဟတရဏံ ။ ပုရိမေန စ ဓမ္မသ္သဝနေ နိယောဇေတိ, ပစ္ဆိမေန သုတာနံ ဓမ္မာနံ ဓာရဏတ္ထူပပရိက္ခာဒီသု။ ပုရိမေန စ “သဗျဉ္ဇနော အယံ ဓမ္မော, တသ္မာ သဝနီယော”တိ ဒီပေတိ, ပစ္ဆိမေန “သာတ္ထော, တသ္မာ မနသိ ကာတဗ္ဗော”တိ။ သာဓုကပဒံ တ ဥဘယပဒေဟိ ယောဇေတတ “ယသ္မာ အယံ ဓမ္မော ဓမ္မဂမ္ဘီရော စ ဒေသနာဂမ္ဘီရော စ, တသ္မာ သုဏာဟိ သာဓုကံ။ ယသ္မာ အတ္ထဂမ္ဘီရော ပဋိဝေဓဂမ္ဘီရော စ, တသ္မာ သာဓုကံ မနသိ ကရောဟီ”တိ တေမတ္ထံ ဒီပေန္တော အာဟ – “သုဏာဟိ သာဓုကံ မနသိ ကရောဟီ”တိ။

တတော “ဧဝံ ဂမ္ဘီရေ ကထမဟံ ပတိဋ္ဌံ လဘိသ္သာမိ”တိ ဝိသီဒန္တမိဝ တံ ဗြာဟ္မဏံ သမုသ္သာဟေန္တော အာဟ – “ဘာသိသ္သာမိ”တိ။ တတ္ထ “ယထာ တဝံ ဉသ္သသိ, တထာ ပရိမဏ္ဍလေဟိ ပဒဗျဉ္ဇနေဟိ ဥတ္တာနေန န ယေန ဘာသိသ္သာမိ”တိ ဧဝမဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတော ဥဿာဟဇာတော ဟုတတ **“ဧဝံ ဘော”တိ ခော အဂ္ဂိကဘာရဒ္ဒတဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ပစ္စဿောသိ,** သမ္ပဋိစ္ဆိ ပဋိဂ္ဂဟေသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ယထာနုသိဋ္ဌံ တ ပဋိပဇ္ဇနေန အဘိမုခေါ အဿောသီတိ။ အထဿ **“ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ”**တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ သန္ဓာယ ဝုတတံ “ကောဓနော ဥပနာဟီ”တိ ဧဝမာဒိကံ။

၁၁၆. တတ္ထ **ကောဓနော**တိ ကုဇ္ဈနသီလော။ **ဥပနာဟီ**တိ တသ္သေဝ ကောဓသ္သ ဒဠှီကမ္မေန ဥပနာဟေန သမန္နာဂတော။ ပရေသံ ဂုဏေ မက္ခေတိ ပုဉ္ဆတီတိ မက္ခီ, ဟာပေ စ သော မက္ခီ စာတိ **ဟာပမက္ခီ** ။ **ဝိပန္နဒိဋ္ဌိ** တိ ဝိနဋ္ဌသမ္မာဒိဋ္ဌိ, ဝိပန္နာယ တ ဝိရူပံ ဂတာယ ဒသဝတ္ထုကာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော။ **မာယာဝီ**တိ အတ္တနိ ဝိဇ္ဇမာနဒောသပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာယ မာယာယ သမန္နာဂတော။ **တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ**တိ တံ ဧဝရူပံ ပုဂ္ဂလံ ဧတေသံ ဟီနဓမ္မာနံ ဝဿနတော သိဉ္စနတော အနုတဿဝနတော “ဝသလော”တိ ဇာနေယျာတိ, ဧတေဟိ သဗ္ဗေဟိ ဗြာဟ္မဏမတ္တကေ ဇာတော။ အယဥ္ဟိ ပရမတ္ထတော ဝသလော ဧဝ, အတ္တနော ဟဒယတုဋ္ဌိမတ္တံ, န ပရန္တိ။ ဧဝမေတ္ထ ဘဂဝါ အာဒိပဒေနေဝ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ကောဓနိဂ္ဂဟံ ကတတ “ကောဓာဒိဓမ္မော ဟီနပုဂ္ဂလော”တိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ စ ဒေသနာယ ကောဓာဒိဓမ္မေ ဒေသေန္တော ဧကေန တာဝ ပရိယာယေန ဝသလဉ္စ ဝသလကရဏေ စ ဓမ္မေ ဒေသေသိ။ ဧဝံ ဒေသေန္တော စ “တဝံ အဟ”န္တိ ပရဝမ္ဘနံ အတ္တုက္ကံသနဉ္စ အကတတ ဓမ္မနေဝ သမေန ဉာယေန တံ ဗြာဟ္မဏံ ဝသလဘာဝေ, အတ္တာနဉ္စ ဗြာဟ္မဏဘာဝေ ဌပေသိ။

၁၁၇. ဣဒါနိ ယာယံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဒိဋ္ဌိ “ကအစိ ဟဏာတိဟာတအဒိန္နာအနာဒီနိ ကရောန္တောပိ ဗြာဟ္မဏော ဧတေ”တိ။ တံ ဒိဋ္ဌိံ ပဋိသေဓေန္တော, ယေ စ သတ္တဝိဟိံသာဒီသု အကုသလဓမ္မေသု ဧတေဟိ ဧတေဟိ သမန္နာဂတာ အာဒီနဝံ အပဿန္တာ ဧတေ ဓမ္မေ ဥပ္ပာဒေန္တိ, ဧတေသံ “ဟီနာ ဧတေ ဓမ္မာ ဝသလကရဏာ”တိ တတ္ထ အာဒီနဝဉ္စ ဒဿေန္တော အပရေဟိပိ ပရိယာယေဟိ ဝသလဉ္စ ဝသလကရဏေ စ ဓမ္မေ ဒေသေတုံ “ကေဇံ တ ဒွိဇံ တ”တိ ဧဝမာဒိကထာယော အဘာသိ။

တတ္ထ **ကေဇော**တိ ဌပေတတ အဏ္ဍဇံ အဝသေသယောနိဇော။ သော ဟိ ကေအာ ဧဝ ဇာယတိ။ **ဒွိဇော**တိ အဏ္ဍဇော။ သော ဟိ မာတုကုစ္ဆိတော အဏ္ဍကောသတော စာတိ ဒွိက္ခတ္တုံ ဇာယတိ။ တံ ကေဇံ တ ဒွိဇံ တပိ။ **ယောဓ ဟာဏန္** တိ ယော ဣဓ သတ္တံ။ **ဝိဟိံသတီ**တိ ကာယဒွါရိကစေတနာသမုဋ္ဌိတေန တ ဝစီဒွါရိကစေတနာသမုဋ္ဌိတေန တ ပယောဂေန ဇီဝိတာ ဧတရောပေတိ။ “ဟဏာနိ ဟိံသတီ”တိပိ ပါဌော။ တတ္ထ ကေဇံ တ ဒွိဇံ တတိ ဧဝံပဘေဒါနိ ယောဓ ဟာဏာနိ ဟိံသတီတိ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ယဿ ဟာဏေ ဒယာ နတ္ထိ** တိ ဧတေန မနသာ အနုကမ္ပာယ အဘာဝံ အာဟ။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဣတော ပရာသု စ ကထာသု, ယတော ဧတ္တကမ္ပိ အဝတတ ဣတော ပရံ ဥတ္တာနတ္ထာနိ ပအနိ ပရိဟရန္တာ အဝဏ္ဏိတပဒဝဏ္ဏနာမတ္တမေဝ ကရိဿာမ။

၁၁၈. **ဟန္တိ** တိ ဟနတိ ဝိနာသေတိ။ **ပရိရုန္ဓတိ** တိ သေနာယ ပရိတရေတတ တိဋ္ဌတိ။ **ကမာနိ နိဂမာနိ စာ**တိ ဧတ္ထ စ-သဒ္ဒေန နဂရာနီတိပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **နိဂ္ဂါဟကော သမညာတော** တိ ဣမိနာ ဟနနပရိရုန္ဓနေန ကမနိဂမနဂရဃာတကော တိ လောကေ ဝိဒိတော။

၁၁၉. **ကမေ တ ယဒိ တရညေ**တိ ကမောပိ နိဂမောပိ နဂရမ္ပိ သဗ္ဗောဝ ဣဓ ကမော သင်္ခ ဥပစာရေန, တံ ဌပေတတ သေသံ အရညံ။ တသ္မိံ ကမေ တ ယဒိ တရညေ **ယံ ပရေသံ မမာယိတံ,** ယံ ပရသတ္တာနံ ပရိဂ္ဂဟိတမပရိစ္စတ္တံ သ

တ္တော ဝါ သင်္ခါရော ဝါ။ **ထေယျာ အဒိန္နမာဒေတီ**တိ တေဟိ အဒိန္နံ အနနုညာတံ ထေယျစိတ္တေန အာဒိယတိ, ယေန ကေနစိ ပယောဂေန ယေန ကေနစိ အဝဟာရေန အတ္တနော ဂဟဏံ သာဓေတိ။

၁၂၀. **ဣဏမာဒါယ**တိ အတ္တနော သန္တကံ ကိဉ္စိ နိက္ခိပိတွာ နိက္ခေပဂ္ဂဟဏေန ဝါ, ကိဉ္စိ အနိက္ခိပိတွာ “ဧတ္တကေန ကာလေန ဧတ္တကံ ဝဍ္ဎိံ ဒဿာမိ”တိ ဝဍ္ဎိဂ္ဂဟဏေန ဝါ, “ယံ ဣတော ဥဒယံ ဘဝိဿတိ, တံ မယှံ, ယံ မူလံ တဒေဝ ဘဝိဿတီ”တိ ဝါ “ဥဒယံ ဥဘိန္နမ္ပိ သာဓာရဏ”န္တိ ဝါ ဧဝံ တံတံအာယောဂဂ္ဂဟဏေန ဝါ ဣဏံ ဂဟေတွာ။ **စုဇ္ဇမာနော ပလာယတိ န ဟိ တေ ဣဏမတ္ထီ**တိ တေန ဣဏာယိကေန “ဒေဟိ မေ ဣဏ”န္တိ စောဒိယမာနော “န ဟိ တေ ဣဏမတ္ထိ, မယာ ဂဟိတန္တိ ကော သက္ခီ”တိ ဧဝံ ဘဏန္တေန ဃရေ ဝသန္တောပိ ပလာယတိ။

၁၂၁. **ကိဉ္စိက္ခကမျတာ**တိ အပ္ပမတ္တကေပိ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ ဣစ္ဆာယ။ **ပန္ထသ္မိံ ဝဇန္တံ ဇန**န္တိ မဂ္ဂေ ဂစ္ဆန္တံ ယံကိဉ္စိ ဣတ္ထိံ ဝါ ပုရိသံ ဝါ။ **ဟန္တွာ ကိဉ္စိက္ခမာဒေတီ**တိ မာရေတွာ ကောဋ္ဋေတွာ ဝါ တံ ဘဏ္ဍကံ ဂဏှာတိ။

၁၂၂. **အတ္တဟေတူ**တိ အတ္တနော ဇီဝိတကာရဏာ, တထာ **ပရဟေတု။ ဓနဟေတူ**တိ သကဓနဿ ဝါ ပရဓနဿ ဝါ ကာရဏာ။ စ-ကာရော သဗ္ဗတ္ထ ဝိကပ္ပနတ္ထော။ **သက္ခိပုဋ္ဌော**တိ ယံ ဇာနာသိ, တံ ဝဒေဟီတိ ပုစ္ဆိတော။ **မုသာ ဗြူတီ**တိ ဇာနန္တော ဝါ “န ဇာနာမိ”တိ အဇာနန္တော ဝါ “ဇာနာမိ”တိ ဘဏတိ, သာမိကေ အသာမိကေ, အသာမိကေ စ သာမိကေ ကရောတိ။

၁၂၃. **ဉာတီန**န္တိ သမ္ဗန္ဓီနံ။ **သခီန**န္တိ ဝယဿာနံ ဝါ။ **ဒါရေသူ**တိ ပရပရိဂ္ဂဟိတေသု။ **ပဋိဒိဿတီ**တိ ပဋိကူလေန ဒိဿတိ, အတိစရန္တော ဒိဿတီတိ အတ္ထော။ **သာဟသာ**တိ ဗလက္ကာရေန အနိစ္ဆံ။ **သမ္ပိယေနာ**တိ တေဟိ တေသံ ဒါရေဟိ ပတ္ထိယမာနော သယဉ္စ ပတ္ထယမာနော, ဥဘယသိနေဟဝသေနာပီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁၂၄. **မာတရံ ပိတရံ ဝါ**တိ ဧဝံ မေတ္တာယ ပဒဋ္ဌာနဘူတမ္ပိ, **ဇိဏ္ဏကံ ဂတယောဗ္ဗန**န္တိ ဧဝံ ကရုဏာယ ပဒဋ္ဌာနဘူတမ္ပိ။ **ပဟု သန္တော န ဘရတီ**တိ အတ္ထသမ္ပန္နော ဥပကရဏသမ္ပန္နော ဟုတွာပိ န ပေါသေတိ။

၁၂၅. **သသု**န္တိ သဿုံ။ **ဟန္တီ**တိ ပာဏိနာ ဝါ လေဍ္ဍုနာ ဝါ အညေန ဝါ ကေနစိ ပဟရတိ။ **ရောသေတီ**တိ ကောဓမဿ သဉ္ဇနေတိ **ဝါစာယ** ဖရုသဝစနေန။

၁၂၆. **အတ္ထ**န္တိ သန္ဒိဋ္ဌိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေသု ယံကိဉ္စိ။ **ပုစ္ဆိတော သန္တော**တိ ပုဋ္ဌော သမာနော။ **အနတ္ထမနုသာသတီ**တိ တဿ အဟိတမေဝ အာစိက္ခတိ။ **ပဋိစ္ဆန္နေန မန္တေတီ**တိ အတ္ထံ အာစိက္ခန္တောပိ ယထာ သော န ဇာနာတိ, တထာ အပါကဋေဟိ ပဒဗျဉ္ဇနေဟိ ပဋိစ္ဆန္နေန ဝစနေန မန္တေတိ, အာစရိယမုဋ္ဌိံ ဝါ ကတွာ ဒီဃရတ္တံ ဝသာပေတွာ သာဝသေသမေဝ မန္တေတိ။

၁၂၇. **ယော ကတွာ**တိ ဧတ္ထ မယာ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပာပိစ္ဆတာ ဝုတ္တာ။ ယာ သာ “ဣဓေကစ္စော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, ဝါစာယ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, မနသာ ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ, တဿ ပဋိစ္ဆာဒနဟေတု ပာပိကံ ဣစ္ဆံ ပဏိဒဟတိ, မာ မံ ဇညာတိ ဣစ္ဆတီ”တိ ဧဝံ အာဂတာ။ ယထာ အညေ န ဇာနန္တိ, တထာ ကရဏေန ကတာနဉ္စ အဝိဝရဏေန ပဋိစ္ဆန္နာ အဿ ကမ္မန္တာတိ **ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တော**။

၁၂၈. **ပရကုလ**န္တိ ဉာတိကုလံ ဝါ မိတ္တကုလံ ဝါ။ **အာဂတ**န္တိ ယဿ တေန ကုလေ ဘုတ္တံ, တံ အတ္တနော ဂေဟမာဂတံ ပါနဘောဇနာဒီဟိ **နပ္ပဋိပူဇေတိ,** န ဝါ ဒေတိ, အဝဘုတ္တံ ဝါ ဒေတီတိ အဓိပ္ပာယော။

၁၂၉. **ယော ဗြာဟ္မဏံ ဝါ**တိ ပရာဘဝသုတ္တေ ဝုတ္တနယမေဝ။

၁၃၀. **ဘတ္တကာလေ ဥပဋ္ဌိတေ**တိ ဘောဇနကာလေ ဇာတေ။ ဥပဋ္ဌိတန္တိပိ ပါဌော, ဘတ္တကာလေ အာဂတန္တိ အတ္ထော။ **ရောသေတိ ဝါစာ န စ ဒေတီ**တိ “အတ္တကာမော မေ အယံ ဗလက္ကာရေန မံ ပုညံ ကာရာပေတုံ အာဂ

တော’’တိ အစိန္တေတ္ဝာ အပ္ပတိရူပေန ဖရုသဝစနေန ရောသေတိ, အန္တမသော သမ္ဗုဒ္ဓါဘာဝမတ္တမ္ပိ စသ္သ န ဒေတိ, ပဂေဝ ဘောဇနန္တိ အဓိပ္ပာယော။

၁၃၁. အသတံ ယောဓ ပဗ္ရူတိ တိ ယော ဣဓ ယထာ နိမိတ္တာနိ ဒိသ္သန္တိ ‘‘အသုကဒိဝသေ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ တေ ဘဝိသ္သတီ’’တိ ဧဝံ အသဗ္ဘူတာနံ ဝစနံ ပဗ္ရူတိ။ ‘‘အသန္တ’’န္တိပိ ပါဌော, အဘူတန္တိ အတ္ထော။ **ပဗ္ရူတီ** တိ ဘဏတိ ‘‘အမုကသ္မိံ နာမ ကမေ မယှံ ဤဒိသော ဃရဝိဘဝေ, ဧဟိ တတ္ထ ဂစ္ဆာမ, ဃရဏီ မေ ဘဝိသ္သသိ, ဣဒဉ္စိဒဉ္စ တေ ဒသ္သာမီ’’တိ ပရဘရိယံ ပရအသိံ တ ဝဉ္စေန္တော ဓုတ္တော ဝိယ။ **နိဇိဂီသာနော**တိ နိဇိဂီသမာနော မဂ္ဂမာနော, တံ ဝဉ္စေတွာ ယံကိဉ္စိ ဂဟေတွာ ပလာယိတုကာမောတိ အဓိပ္ပာယော။

၁၃၂. ယော စတ္တာန န္တိ ယော စ အတ္တာနံ။ **သမုက္ကံသေတိ** ဇာတိအာဒီဟိ သမုက္ကံသတိ ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဌပေတိ။ **ပရေ စ မဝဇာနာတီ**တိ တေဟိယေဝ ပရေ အဝဇာနာတိ, နီစံ ကရောတိ။ မ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော ။ **နိဟီနော**တိ ဂုဏဝုဍ္ဎိတော ပရိဟီနော, အဓမဘာဝံ တ ဂတော။ **သေန မာနေနာ**တိ တေန ဥက္ကံသနာဝဇာနနသင္ခါတေန အတ္တနော မာနေန။

၁၃၃. ရောသကောတိ ကာယတစာဟိ ပရေသံ ရောသနကော။ **ကဒရိယော**တိ ထဒ္ဓမစ္ဆရီ, ယော ပရေ ပရေသံ ဒေန္တေ အညံ တ ပုညံ ကရောန္တေ တရေတိ, တသ္သေတံ အဓိဝစနံ။ **ဟာပိစ္ဆော** တိ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနိစ္ဆာယ သမန္နာဂတော။ **မစ္ဆရီ** တိ အာတသာဒိမစ္ဆရိယယုတ္တော။ **သဌော**တိ အသန္တဂုဏပ္ပကာသနလက္ခဏေန သာဌေယျေန သမန္နာဂတော, အသမ္မာဘာသီ တ အကာတုကာမောပိ ‘‘ကရောမီ’’တိအာဒိဝစနေန။ နာသ္သ ဟာပဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏာ ဟိရီ, နာသ္သ ဥတ္တာသနတော ဥဗ္ဗေဂလက္ခဏံ ဩတ္တပ္ပန္တိ **အဟိရိကော အနောတ္တပ္ပီ** ။

၁၃၄. ဗုဒ္ဓန္တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ။ **ပရိဘာသတီ**တိ ‘‘အသဗ္ဗညူ’’တိအာဒီဟိ အပဝဒတိ, **သာဝကဥ္စ** ‘‘ဒုပ္ပဋိပန္နော’’တိ အာဒီဟိ။ **ပရိဗ္ဗာဇံ ဂဟဋ္ဌံ တ** တိ သာဝကဝိသေသနမေဝေတံ ပဗ္ဗဇိတံ တ တသ္သ သာဝကံ, ဂဟဋ္ဌံ တ ပစ္စယဒာယကန္တိ အတ္ထော။ ဗာဟိရကံ တ ပရိဗ္ဗာဇကံ ယံကိဉ္စိ ဂဟဋ္ဌံ တ အဘူတေန အေသေန ပရိဘာသတီတိ ဧဝမေ့တ္ထ အတ္ထံ ဣစ္ဆန္တိ ပောရာဏာ။

၁၃၅. အနရဟံ သန္တော တိ အခီဏာသဝေ သမာနော။ **အရဟံ ပဋိဇာနာတီ**တိ ‘‘အဟံ အရဟာ’’တိ ပဋိဇာနာတိ, ယထာ နံ ‘‘အရဟာ အယ’’န္တိ ဇာနန္တိ, တထာ တစံ နိစ္ဆာရေတိ, ကာယေန ပရက္ကမတိ, စိတ္တေန ဣစ္ဆတိ အဓိဝာသေတိ။ **စောရော**တိ ထေနော။ **သဗ္ရဟ္မကေ လောကေ** တိ ဥက္ကဋ္ဌဝသေန အာဟ – သဗ္ဗလောကေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ လောကေ ဟိ သန္ဓိစ္ဆေဒနနိလ္လောပဟရဏကောကရိကကရဏပရိပန္ထတိဋ္ဌနာဒီဟိ ပရေသံ ဓနံ ဝိလုမ္ပန္တာ စောရာတိ ဝုစ္စန္တိ။ သာသနေ ပန ပရိသသမ္ပတ္တိအာဒီဟိ ပစ္စယာဒီနိ ဝိလုမ္ပန္တာ။ ယထာဟ –

‘‘ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, မဟာစောရာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ ပဉ္စ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စသ္သ မဟာစောရသ္သ ဧဝံ ဟောတိ ‘ကုဒာသ္သု နာမာဟံ သတေန တ သဟသ္သေန တ ပရိဝုတော ကမနိဂမ ရာဇဓာနီသု အာဟိဏ္ဍိသ္သာမိ ဟနန္တော, ဃာတေန္တော, ဆိန္ဒန္တော, ဆေဒာပေန္တော, ပစန္တော ပာစေန္တော’တိ, သော အပရေန သမယေန သတေန တ သဟသ္သေန တ ပရိဝုတော ကမနိဂမရာဇဓာနီသု အာဟိဏ္ဍတိ ဟနန္တော။ပေ။ ပာစေန္တော။ ဧဝမေဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စသ္သ ပာပဘိက္ခုနော ဧဝံ ဟောတိ ‘ကုဒာသ္သု နာမာဟံ သတေန တ။ပေ။ ရာဇဓာနီသု စာရိကံ စရိသ္သာမိ သက္ကတော, ဂရုကတော, မာနိတော, ပူဇိတော, အပစိတော, ဂဟဋ္ဌာနဉ္စေဝ ပဗ္ဗဇိတာနဉ္စ လာဘီ စီဝရ။ပေ။ ပရိက္ခာရာန’န္တိ။ သော အပရေန သမယေန သတေန တ သဟသ္သေန တ ပရိဝုတော ကမနိဂမရာဇဓာနီသု စာရိကံ စရတိ သက္ကတော။ပေ။ ပရိက္ခာရာနံ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော မဟာစောရော သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနော လောကသ္မိံ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပာပဘိက္ခု တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ ပရိယာပုဏိတွာ အတ္တနော ဒဟတိ, အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယော။ပေ။ လောကသ္မိံ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော ပာပဘိက္ခု သုဒ္ဓံ ဗ္ရဟ္မစာရိံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ စရန္တံ အမူလကေန အဗ္ရဟ္မစရိယေန အနုဒ္ဓံသေတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, တတိယော။ပေ။ လောကသ္မိံ။

‘‘ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, ဣကောေစ္စော, ဟပဘိက္ခု ယာနိ တာနိ သင္ဃဿ ဂရုဘဏ္ဍာနိ ဂရုပရိက္ခာရာနိ, သေယ္ယထိဒံ – အာရာမော, အာရာမဝတ္ထု, ဝိဟာရော, ဝိဟာရဝတ္ထု, မဉ္စော, ပီဌံ, ဘိသိ, ဗိမ္ဗောဟနံ, လောဟကုမ္ဘီ, လောဟဘာဏကံ, လောဟဝါရကော, လောဟကဋာဟံ, ဝာသိ, ဖရသု, ကုဌာရီ, ကုဒါလော, နိခါဒနံ, ဝလ္လိ, ဝေဠု, မုဉ္ဇံ, ပဗ္ဗဇံ, တိဏံ, မတ္တိကာ, အရုဘဏ္ဍံ, မတ္တိကာဘဏ္ဍံ, တေပဟိ ဂိဟိ သင့်ဏ္ဍတာတိ ဥပလာပေတိ။ အယံ, ဘိက္ခဝေ, စတုတ္ထော။ပေ။ လောကသ္မိံ။

‘‘သဒေဝကေ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ။ပေ။ သဒေဝမနုဿာယ အယံ အဂ္ဂေ မဟာစောရော, ယော အသန္တံ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥလ္လပတီ’’တိ (ပာရာ. ၁၉၅)။

တတ္ထ လောကိယစောရာ လောကိယမေဝ ဓနဓညာဒိံ ထေနေန္တိ။ သာသနေ ဝုတ္တစောရေသု ပဌမော တထာရူပမေဝ စီဝရာဒိပစ္စယမတ္တံ, ဒုတိယော ပရိယတ္တိဓမ္မံ, တတိယော ပရဿ ဗြဟ္မစရိယံ, စတုတ္ထော သင်္ဃိကဂရုဘဏ္ဍံ, ပဉ္စမော ဈာနသမာဓိသမာပတ္တိမဂ္ဂဖလပ္ပဘေဒံ လောကိယလောကုတ္တရဂုဏဓနံ, လောကိယဉ္စ စီဝရာဒိပစ္စယဇာတံ။ ယထာဟ – ‘‘ထေယျာယ ဝေ, ဘိက္ခဝေ, ရဋ္ဌပိဏ္ဍော ဘုတ္တော’’တိ။ တတ္ထ ယွာယံ ပဉ္စမော မဟာစောရော, တံ သန္ဓာယာဟ ဘဂဝါ ‘‘စောရော သဗ္ရဟ္မကေ လောကေ’’တိ။ သော ဟိ ‘‘သဒေဝကေ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ။ပေ။ သဒေဝမနုဿာယ အယံ အဂ္ဂေ မဟာစောရော, ယော အသန္တံ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥလ္လပတီ’’တိ (ပာရာ. ၁၉၅) ဧဝံ လောကိယလောကုတ္တရဓနထေနနတော အဂ္ဂေ မဟာစောရောတိ ဝုတ္တော, တသ္မာ တံ ဣဓာပိ ‘‘သဗ္ရဟ္မကေ လောကေ’’တိ ဣမိနာ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ပကာသေသိ။

ဧသော ခော ဝသလာဓမောတိ။ ဧတ္ထ **ခော**တိ အဝဓာရဏတ္ထော, ဧတေန ဧသော ဧဝ ဝသလာဓမော။ ဝသလာနံ ဟီနော သဗ္ဗပစ္ဆိမကောတိ အဝဓာရေတိ။ ကသ္မာ? ဝိသိဋ္ဌဝတ္ထုမ္ဟိ ထေယျဓမ္မဝသေနတော, ယာဝ တံ ပဋိညံ န ဝိဿဇ္ဇေတိ, တာဝ အဝိဂတဝသလကရဏဓမ္မတော စာတိ။

ဧတေ ခော ဝသလာတိ။ ဣဓာနိ ယေ တေ ပဌမကထာယ အာသယဝိပတ္တိဝသေန ကောဓနာဒယော ပဉ္စ, ဟာပမက္ခိတ ဒ္ဝိဓာ ကတ္တတ ဆ, ဒုတိယကထာယ ပယောဂဝိပတ္တိဝသေန ဟာဏဟိံသကော ဧကော, တတိယာယ ပယောဂဝိပတ္တိဝသေနေဝ ကမနိဂမနိဂ္ဂဟကော ဧကော, စတုတ္ထာယ ထေယျာဝဟာရဝသေန ဧကော, ပဉ္စမာယ ဣဏဝဉ္စနဝသေန ဧကော, ဆဋ္ဌာယ ပသယ္ဟာဝဟာရဝသေန ပန္ထဒူသကော ဧကော, သတ္တမာယ ကူဋသက္ခိဝသေန ဧကော, အဋ္ဌမာယ မိတ္တဒုဗ္ဘိဝသေန ဧကော, နဝမာယ အကတညုဝသေန ဧကော, ဒသမာယ ကတနာသနဝိဟေသနဝသေန ဧကော, ဧကာဒသမာယ ဟဒယဝဉ္စနဝသေန ဧကော, ဒ္ဝါဒသမာယ ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တဝသေန ဒွေ, တေရသမာယ အကတညုဝသေန ဧကော, စုဒ္ဒသမာယ ဝဉ္စနဝသေန ဧကော, ပန္နရသမာယ ဝိဟေသနဝသေန ဧကော, သောဠသမာယ ဝဉ္စနဝသေန ဧကော, သတ္တရသမာယ အတ္တုက္ကံသနပရဝမ္ဘနဝသေန ဒွေ, အဋ္ဌာရသမာယ ပယောကသယဝိပတ္တိဝသေန ရောသကာဒယော သတ္တ, ဧကူနဝီသတိမာယ ပရိဘာသနဝသေန ဒွေ, ဝီသတိမာယ အဂ္ဂမဟာစောရဝသေန ဧကောတိ ဧဝံ တေတ္တိံသ စတုတ္တိံသ ဝါ ဝသလာ ဝုတ္တာ။ တေ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ **‘‘ဧတေ ခော ဝသလာ ဝုတ္တာ, မယာ ယေ တေ ပကာသိတာ’’**တိ။ တဿတ္ထော – ယေ တေ မယာ ပုဗ္ဗေ ‘‘ဇာနာသိ ပန တ္ဝံ, ဗြာဟ္မဏ, ဝသလ’’န္တိ ဧဝံ သင်္ခေပတော ဝသလာ ဝုတ္တာ, တေ ဝိတ္ထာရတော ဧတေ ခော ပကာသိတာတိ။ အထ ဝါ ယေ တေ မယာ ပုဂ္ဂလဝသေန ဝုတ္တာ, တေ ဓမ္မဝသေနာပိ ဧတေ ခော ပကာသိတာ။ အထ ဝါ ဧတေ ခော ဝသလာ ဝုတ္တာ အရိယေဟိ ကမ္မဝသေန, န ဇာတိဝသေန, မယာ ယေ တေ ပကာသိတာ ‘‘ကောဓနော ဥပနာဟီ’’တိအာဒိနာ နယေန။

၁၃၆. ဧဝံ ဘဂဝါ ဝသလံ ဒဿေတွာ ဣဓာနိ ယသ္မာ ဗြာဟ္မဏော သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အတီဝ အဘိနိဝိဋ္ဌော ဟောတိ, တသ္မာ တံ ဒိဋ္ဌိံ ပဋိသေဓေန္တော အာဟ **‘‘န ဇစ္စာ ဝသလော ဟောတိ’’**တိ။ တဿတ္ထော – ပရမတ္ထတော ဟိ န ဇစ္စာ ဝသလော ဟောတိ, န ဇစ္စာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော, အပိစ ခော ကမ္မုနာ ဝသလော ဟောတိ, ကမ္မုနာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော, အပရိသုဒ္ဓကမ္မဝသေနတော ဝသလော ဟောတိ, ပရိသုဒ္ဓေန ကမ္မုနာ အပရိသုဒ္ဓတဟာနတော ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ။ ယသ္မာ စ တုမ္ဟေ ဟီနံ ဝသလံ ဥက္ကဋ္ဌံ ဗြာဟ္မဏံ မညိတ္ထ, တသ္မာ ဟီနေန ကမ္မုနာ ဝသလော ဟောတိ, ဥက္ကဋ္ဌေန ကမ္မုနာ ဗြာဟ္မဏော ဟောတီတိ ဧဝမ္ပိ အတ္ထံ ဉာပေန္တော ဧဝမာဟ။

၁၃၇-၁၃၉. ဣဒါနိ တမေဝတ္ထံ နိဒဿနေန သာဓေတုံ **"တဒမိနာပိ ဇာနာထ"**တိအာဒိကာ တိဿော ကထာ ယောအာဟ။ တာသု ဒွေ ဝ စတုပ္ပဒဗ္ဗာ, ဧကာ ဆပ္ပဒါ, တာသံ အတ္ထော – ယံ မယာ ဝုတ္တံ "န ဇစ္စာ ဝသလော ဟောတီ"တိအာဒိ, **တဒမိနာပိ ဇာနာထ, ယထာ မေဒံ နိဒဿနံ,** တံ ဣမိနာပိ ပကာရေန ဇာနာထ, ယေန မေ ပကာရေန ယေန သာမညေန ဣဒံ နိဒဿနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကတမံ နိဒဿနန္တိ စေ? **စဏ္ဍာလပုတ္တော သောပါကော။ပေ။ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိယာ**တိ။

စဏ္ဍာလဿ ပုတ္တော **စဏ္ဍာလပုတ္တော**။ အတ္တနော ခါဒနတ္ထာယ မတေ သုနခေ လဘိတွာ ပစတီတိ **သောပါကော။ မာတင်္ဂေ**ါတိ ဧဝံနာမော **ဝိဿုတော**တိ ဧဝံ ဟီနာယ ဇာတိယာ စ ဇီဝိကာယ စ နာမေန စ ပါကဋော။

သောတိ ပုရိမပဒေန သမ္ဗန္ဓိတွာ သော မာတင်္ဂေါ **ယသံ ပရမံ ပတ္တော,** အစ္စုတ္တမံ အတိဝိသိဋ္ဌံ ယသံ ကိတ္တိံ ပသံသံ ပတ္တော။ **ယံ သုဒုလ္လဘ**န္တိ ယံ ဥဋ္ဌာရကုလူပပန္နေနာပိ ဒုလ္လဘံ, ဟီနကုလူပပန္နေန သုဒုလ္လဘံ။ ဧဝံ ယသပ္ပတ္တဿ စ **အာဂစ္ဆုံ တဿုပဋ္ဌာနံ, ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏာ ဗဟူ,** တဿ မာတင်္ဂဿ ဟာရိစရိယတ္ထံ ခတ္တိယာ စ ဗြာဟ္မဏာ စ အညေ စ ဗဟူ ဝေဿသုဒ္ဒါဒယော ဇမ္ဗုဒီပမနုဿာ ယေဘုယျေန ဥပဋ္ဌာနံ အာဂမိံသူတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ဥပဋ္ဌာနသမ္ပန္နော သော မာတင်္ဂေါ ဝိဂတကိလေသရဇတ္တာ **ဝိရဇံ,** မဟန္တေဟိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ပဋိပန္နတ္တာ **မဟာပထံ,** ဗြဟ္မလောကသင်္ခါတံ ဒေဝလောကံ ယာပေတုံ သမတ္ထတ္တာ ဒေဝလောကယာနသညိတံ အဋ္ဌသမာပတ္တိယာနံ **အဘိရုယှ,** တာယ ပဋိပတ္တိယာ **ကာမရာဂံ ဝိရာဇေတွာ,** ကာယဿ ဘေဒာ **ဗြဟ္မလောကူပဂေါ အဟု,** သာ တထာ ဟီနာပိ **န နံ ဇာတိ နိဝါရေသိ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိယာ,** ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အယံ ပနေတ္ထ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော – အတီတေ ကိရ မဟာပုရိသော တေန တေနုပါယေန သတ္တဟိတံ ကရောန္တော သောပါကဇီဝိကေ စဏ္ဍာလကုလေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော နာမေန မာတင်္ဂေါ, ရူပေန ဒုဒ္ဒသိကော ဟုတွာ ဗဟိနဂရေ စမ္မကုဋိ ကာယ ဝသတိ, အန္တောနဂရေ ဘိက္ခံ စရိတွာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ။ အထေကဒိဝသံ တသ္မိံ နဂရေ သုရာနက္ခတ္တေ ဃောသိတေ ဓုတ္တာ ယထာသကေန ပရိတရေန ကီဠန္တိ။ အညတရာပိ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလဓီတာ ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ ဒေဝကညာ ဝိယ ရူပေန ဒဿနီယာ ဟာသာဒိကာ "အတ္တနော ကုလဝံသာနုရူပံ ကီဠိဿာမီ"တိ ပဟူတံ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇာဒိကီဠနသမ္ဘာရံ သကဋေသု အာရောပေတွာ သဗ္ဗသေတဝဠဝယုတ္တံ ယာနမာရုယှ မဟာပရိတရေန ဥယျာနဘူမိံ ဂစ္ဆတိ **ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ**တိ နာမေန။ သာ ကိရ "ဒုဿဏ္ဌိတံ ရူပံ အဝမင်္ဂလ"န္တိ ဒဋ္ဌုံ န ဣစ္ဆတိ, တေနဿာ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာတွေဝ သင်္ခါ ဥဒပါဒိ။

တဒါ သော မာတင်္ဂေါ ကာလဿေဝ ဝုဋ္ဌာယ ပဋ္ဋပိလောတိကံ နိဝါသေတွာ, ကံသတာဠံ ဟတ္ထေ ဗန္ဓိတွာ, ဘာဇနဟတ္ထော နဂရံ ပဝိသတိ, မနုဿေ ဒိသွာ ဒူရတော ဧဝ ကံသတာဠံ အာကောဋေန္တော။ အထ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ "ဥဿရထ, ဥဿရထာ"တိ ပုရတော ပုရတော ဟီနဇနံ အပနေန္တေဟိ ပုရိသေဟိ နီယမာနာ နဂရဒွါရမဇ္ဈေ မာတင်္ဂံ ဒိသွာ "ကော ဧသော"တိ အာဟ။ အဟံ မာတင်္ဂစဏ္ဍာလောတိ။ သာ "ဤဒိသံ ဒိသွာ ဂတာနံ ကုတော ဝုဍ္ဎီ"တိ ယာနံ နိဝတ္တာပေသိ။ မနုဿာ "ယံ မယံ ဥယျာနံ ဂန္တွာ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇာဒိံ လဘေယျာမ, တဿ နော မာတင်္ဂေန အန္တရာယော ကတော"တိ ကုပိတာ "ဂဏှထ စဏ္ဍာလ"န္တိ လေဍ္ဍူဟိ ပဟရိတွာ "မတော"တိ ဟာဒေ ဂဟေတွာ ဧကမန္တေ ဆဍ္ဍေတွာ ကစဝရေန ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အဂမံသု။ သော သတိံ ပဋိလဘိတွာ ဥဋ္ဌာယ မနုဿေ ပုစ္ဆိ – "ကိံ, အယျာ, ဒွါရံ နာမ သဗ္ဗသာဓာရဏံ, ဥဒါဟု ဗြာဟ္မဏာနံယေဝ ကတ"န္တိ? မနုဿာ အာဟံသု – "သဗ္ဗေသံ သာဓာရဏ"န္တိ။ "ဧဝံ သဗ္ဗသာဓာရဏဒွါရေန ပဝိသိတွာ ဘိက္ခာဟာရေန ယာပေန္တံ မံ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာယ မနုဿာ ဣမံ အနယဗျသနံ ပါပေသု"န္တိ ရထိကာယ ရထိကံ အာဟိဏ္ဍန္တော မနုဿာနံ အာရောစေတွာ ဗြာဟ္မဏဿ ဃရဒွါရေ နိပဇ္ဇိ – "ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကံ အလဒ္ဓါ န ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ"တိ။

ဗြာဟ္မဏော "ဃရဒွါရေ မာတင်္ဂေါ နိပန္နော"တိ သုတွာ "တဿ ကာကဏိကံ ဒေထ, တေလေန အင်္ဂံ မက္ခေတွာ ဂစ္ဆတူ"တိ အာဟ။ သော တံ န ဣစ္ဆတိ, "ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကံ အလဒ္ဓါ န ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ"စ္စေဝ အာဟ။ တတော ဗြာဟ္မဏော "ဒွေ ကာကဏိကာယော ဒေထ, ကာကဏိကာယ ပူဝံ ခါဒတု, ကာကဏိကာယ တေလေန အင်္ဂံ မက္ခေတွာ

တ ဂစ္ဆတူ”တိ အာဟ။ သော တံ န ကူစ္ဆတိ, တထေဝ ဝဒတိ။ ဗြာဟ္မဏော သုတ္ွတ “မာသကံ ဒေထ, ဟာဒံ, ဥပမုက ဟာပဏံ, ကဟာပဏံ ဒွေဝ တိဏိ”တိ ယာဝ သတံ အာဏာပေသိ။ သော န ကူစ္ဆတိ, တထေဝ ဝဒတိ။ ဧဝံ ယာစန္တာနံယေဝ သူရိယော အတ္ထင်္ဂတော။ အထ ဗြာဟ္မဏိ ဟာသာအ ဩရုယ္ွဟ သာဏိဟာကာရံ ပရိက္ခိဟပေတ္ွတ တံ ဥပသင်္ကမိတ္ွတ ယာစိ – “တာတ မာတင်္ဂ, ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာယ အပရာဓံ ခမ, သဟဿံ ဂဏ္ှာဟာဟိ, ဒွေဝ တိဏိ”တိ ယာဝ “သတသဟဿံ ဂဏ္ှာဟာဟိ”တိ အာဟ။ သော တုဏ္ှိဘူတော နိပဇ္ဇိယေဝ။

ဧဝံ စတူဟပဉ္စာဟေ ဝီတိဝတ္တေ ဗဟူပိ ပဏ္ဏာကာရံ ဒတ္ွတ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကံ အလင်္ကရိတွာ ခတ္တိယကုမာရာဒယော မာတင်္ဂဿ ဥပကဏ္ဏကေ အာရောစာပေသုံ – “ပုရိသာ နာမ အနေကာနိပိ သံဝစ္ဆရာနိ ဝီရိယံ ကတ္ွတ ကူစ္ဆိတတ္ထံ ဟာပုဏန္တိ, မာ ခော တ္ွံ နိဗ္ဗိဇ္ဇိ, အဒ္ဓါ ဒွိဟတိဟစ္စယေန ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကံ လစ္ဆသီ”တိ။ သော တုဏ္ှိဘူတော နိပဇ္ဇိယေဝ။ အထ သတ္တမေ ဒိဝသေ သမန္တာ ပဋိဝိဿကာ ဥဋ္ဌဟိတ္ွတ “တုမ္ှေဟ မာတင်္ဂံ တ ဥဋ္ဌာပေထ, အရိကံ တ ဒေထ, မာ အမ္ှေဟ သဗ္ဗေ နာသယိတ္ထာ”တိ အာဟံသု။ တေသံ ကိရ အယံ ဒိဋ္ဌိ “ယဿ ဃရဒ္ွတရေ ဧဝံ နိပန္နော စဏ္ဍာလော မရတိ, တဿ ဃရေန သဟ သမန္တာ သတ္တသတ္တဃရတသိနော စဏ္ဍာလာ ဟောန္တီ”တိ။ တတော ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကံ နီလပဋ္ဋပိလောတိကံ နိတသာပေတ္ွတ ဥဋ္ဋင်္ကကဋ္ဌောပိကာဒီနိ ဒတ္ွတ ပရိဒေဝမာနံ တဿ သန္တိကံ နေတ္ွတ “ဂဏ္ှ ဟ အရိကံ, ဥဋ္ဌာယ ဂစ္ဆာဟီ”တိ အဒံသု။ သာ ပဿေ ဌတ္ွတ “ဥဋ္ဌာဟီ”တိ အာဟ, သော “ဟတ္ထေန မံ ဂဟေတ္ွတ ဥဋ္ဌာပေဟီ”တိ အာဟ။ သာ နံ ဥဋ္ဌာပေသိ။ သော နိသီဒိတ္ွတ အာဟ – “မယံ အန္တောနဂရေ ဝသိတုံ န လဘာမ, ဧဟိ မံ ဗဟိနဂရေ စမ္မကုဋိံ နေဟီ”တိ။ သာ နံ ဟတ္ထေ ဂဟေတ္ွတ တတ္ထ နေသိ။ “ပိဋ္ဌိယံ အာရောပေတ္ွတ”တိ ဇာတကဘာဏကာ။ နေတ္ွတ စဿ သရီရံ တေလေန မက္ခေတ္ွတ, ဥဏ္ှောဟာဒကေန နှဟာပေတ္ွတ, ယာဂုံ ပစိတ္ွတ အဒာသိ။ သော “ဗြာဟ္မဏကညာ အယံ မာ ဝိနဿီ”တိ ဇာတိသမ္ဘေဒံ အကတ္ွတဝ အဍ္ဍမာသမတ္တံ ဗလံ ဂဟေတ္ွတ “အဟံ ဝနံ ဂစ္ဆာမိ, ‘အတိစိရာယတီ’တိ မာ တ္ွံ ဥက္ကဏ္ဌိ”တိ ဝတ္ွတ ဃရမာနုသကာနိ စ “ကူမံ မာ ပမဇ္ဇိတ္ထာ”တိ အာဏာပေတ္ွတ ဃရာ နိက္ခမ္မ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတ္ွတ, ကသိဏပရိကမ္မံ ကတ္ွတ, ကတိပာဟေနေဝ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ပဉ္စ စ အဘိညာယော နိဗ္ဗတ္တေတ္ွတ “ကူအနာဟံ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာယ မနာပေ ဘဝိဿာမိ”တိ အာကာသေနာဂန္တွာ နဂရဒ္ွတရေ ဩရောဟိတ္ွတ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာယ သန္တိကံ ပေသေသိ။

သာ သုတ္ွတ “ကောစိ မညေ မမ ဉာတကော ပဗ္ဗဇိတော မံ ဒုက္ခိတံ ဉတ္ွတ ဒဋ္ဌုံ အာဂတော ဘဝိဿတီ”တိ စိန္တယမာနာ ဂန္တွာ, တံ ဉတ္ွတ, ဟာဒေသု နိပတိတ္ွတ “ကိဿ မံ အနာထံ တုမ္ှေဟ အကတ္ထာ”တိ အာဟ။ မဟာပုရိသော “မာ တ္ွံ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကေ ဒုက္ခိနီ အဟောသိ, သကလဇမ္ဗုဒီပတသီဟိ တေ သက္ကာရံ ကာရေဿာမီ”တိ ဝတ္ွတ တေဒတေစ – “ဂစ္ဆ တ္ွံ ဃောသနံ ကရောဟိ – ‘မဟာဗြဟ္မာ မမ သာမိကော န မာတင်္ဂေါ, သော စန္ဒဝိမာနံ ဘိန္ဒိတ္ွတ သတ္တမေ ဒိဝသေ မမ သန္တိကံ အာဂမိဿတီ’”တိ။ သာ အာဟ – “အဟံ, ဘန္တေ, ဗြာဟ္မဏမဟာသာလဓီတာ ဟုတ္ွတ အတ္တနော ဟာပကမ္မေန ကူမံ စဏ္ဍာလဘာဝံ ပတ္တာ, န သက္ကောမိ ဧဝံ ဝတ္တု”န္တိ။ မဟာပုရိသော “န တ္ွံ မာတင်္ဂဿ အာနုဘာဝံ ဇာနာသီ”တိ ဝတ္ွတ ယထာ သာ သဒ္ဒဟတိ, တထာ အနေကာနိ ပာဋိဟာရိယာနိ ဒဿေတ္ွတ တထေဝ တံ အာဏာပေတ္ွတ အတ္တနော ဝသတိံ အဂမာသိ။ သာ တထာ အကာသိ။

မနုဿာ ဥဇ္ဈာယန္တိ ဟာသန္တိ – “ကထဉ္ဟိ နာမာယံ အတ္တနော ဟာပကမ္မေန စဏ္ဍာလဘာဝံ ပတ္ွတ ပုန တံ မဟာဗြဟ္မာနံ ကရိဿတီ”တိ။ သာ အဓိမာနာ ဧဝ ဟုတ္ွတ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဃောသန္တီ နဂရံ အာဟိဏ္ဍတိ “ဣတော ဆဋ္ဌေ ဒိဝသေ, ပဉ္စမေ, စတုတ္ထေ, တတိယေ, သုဝေ, အဇ္ဇ အာဂမိဿတီ”တိ။ မနုဿာ တဿာ ဝိဿတ္ထတာစံ သုတ္ွတ “ကအာစိ ဧဝမ္ပိ သိယာ”တိ အတ္တနော အတ္တနော ဃရဒ္ွတရေသု မဏ္ဍပံ ကာရာပေတ္ွတ, သာဏိဟာကာရံ သဇ္ဇေတ္ွတ, ဝယပ္ပတ္တာ အရိကာယော အလင်္ကရိတ္ွတ “မဟာဗြဟ္မနိ အာဂတေ ကညာအနံ ဒဿာမာ”တိ အာကာသံ ဥလ္လောကေန္တာ နိသီဒိံသု။ အထ မဟာပုရိသော ပုဏ္ဏမဒိဝသေ ဂဂနတလံ ဥဟာရူဋ္ဌေဟ စန္ဒေ စန္ဒဝိမာနံ ဖာလေတ္ွတ ပဿတော မဟာဇနဿ မဟာဗြဟ္မရူပေန နိဂ္ဂစ္ဆိ။ မဟာဇနော “ဒွေဝ စန္ဒာ ဇာတာ”တိ အတိမညိ။ တတော အနုက္ကမေန အာဂတံ ဒိသ္ွတ “သစ္စံ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ အာဟ, မဟာဗြဟ္မာဝ အယံ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကံ ဒမေတုံ ပုဗ္ဗေ မာတင်္ဂဝေသေနာဂစ္ဆီ”တိ နိဋ္ဌံ အဂမာသိ။ ဧဝံ သော မဟာဇနေန ဒိဿမာနော ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာယ ဝသနဋ္ဌာနေ ဧဝ ဩတရိ။ သာ စ တဒါ ဥတုနီ အဟောသိ။ သော တဿာ နာဘိံ အင်္ဂုဋ္ဌကေန ပရာမသိ။ တေန ဖဿေန ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌာသိ။ တတော နံ “ဂဗ္ဘော တေ သဏ္ဌိတော, ပုတ္တမ္ှဟိ ဇာတေ တံ နိဿာယ ဇီဝာဟီ”တိ ဝတ္ွတ ပဿတော မဟာဇနဿ ပုန စန္ဒဝိမာနံ ဟာဝိသိ။

ဗြာဟ္မဏာ “ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ မဟာဗြဟ္မုနော ပဇာပတိ အမှာကံ မာတာ ဇာတာ”တိ ဝတွာ တတော တတော အာဂစ္ဆန္တိ။ တံ သက္ကာရံ ကာတုကာမာနံ မနုဿာနံ သမ္ပိဏ္ဍနေန နဂရဒွါရာနိ အနောကာသာနိ အဟေသုံ။ တေ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကံ ဟိရညရာသိမှိ ဌပေတွာ, နှာပေတွာ, မဏ္ဍေတွာ, ရထံ အာရောပေတွာ, မဟာသက္ကာရေန နဂရံ ပဒက္ခိဏံ ကာရာပေတွာ, နဂရမဇ္ဈေ မဏ္ဍပံ ကာရာပေတွာ, တတ္ထ နံ “မဟာဗြဟ္မုနော ပဇာပတီ”တိ ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ ဝသာပေန္တိ “ယာဝဿာ ပတိရူပံ ဝသနောကာသံ ကရောမ, တာဝ ဣဓေဝ ဝသတူ”တိ။ သာ မဏ္ဍပေ ဧဝ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တံ ဝိသုဒ္ဓိဒိဝသေ သဒ္ဓိံ ပုတ္တေန သသီသံ နှာပေတွာ မဏ္ဍပေ ဇာတောတိ ဒါရကဿ **“မဏ္ဍဗျကုမာရော”**တိ နာမံ အကံသု။ တတော ပဘုတိ စ နံ ဗြာဟ္မဏာ “မဟာဗြဟ္မုနော ပုတ္တော”တိ ပရိဝါရေတွာ စရန္တိ။ တတော အနေကသတသဟဿပ္ပကာရာ ပဏ္ဏာကာရာ အာဂစ္ဆန္တိ, တေ ဗြာဟ္မဏာ ကုမာရဿာရက္ခံ ဌပေသုံ, အာဂတာ လဟုံ ကုမာရံ ဒဋ္ဌုံ န လဘန္တိ။

ကုမာရော အနုပုဗ္ဗေန ဝုဍ္ဎိမန္ဝာယ အန္နံ ဒါတုံ အာရဒ္ဓော။ သော သာလာယ သမ္ပတ္တာနံ ကပဏဒ္ဓိကာနံ အဒတွာ ဗြာဟ္မဏာနံယေဝ ဒေတိ။ မဟာပုရိသော “ကိံ မမ ပုတ္တော အန္နံ ဒေတီ”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ဗြာဟ္မဏာနံယေဝ အန္နံ ဒေန္တံ ဒိသွာ “ယထာ သဗ္ဗေသံ ဒဿတိ, တထာ ကရိဿာမီ”တိ စီဝရံ ပါရုပိတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ အာကာသေန အာဂမ္မ ပုတ္တဿ ဃရဒွါရေ အဋ္ဌာသိ။ ကုမာရော တံ ဒိသွာ “ကုတော အယံ ဧဝံ ဝိရူပဝေသော ဝသလော အာဂတော”တိ ကုဒ္ဓော ဣမံ ဂါထမာဟ –

“ကုတော နု အာဂစ္ဆသိ ဒုမ္မဝါသီ, ဩတလ္လကော ပံသုပိသာစကောဝ။
သင်္ကာရစောဠံ ပဋိမုဉ္စ ကဏ္ဌေ, ကော ရေ တုဝံ ဟောသိ အဒက္ခိဏေယျော”တိ။

ဗြာဟ္မဏာ “ဂဏှထ ဂဏှထာ”တိ တံ ဂဟေတွာ အာကောဋေတွာ အနယဗျသနံ ပါပေသုံ။ သော အာကာသေန ဂန္တွာ ဗဟိနဂရေ ပစ္စဋ္ဌာသိ ။ ဒေဝတာ ကုပိတာ ကုမာရံ ဂလေ ဂဟေတွာ ဥဒ္ဓံပါဒံ အဓောသိရံ ဌပေသုံ။ သော အက္ခီဟိ နိဂ္ဂတေဟိ မုခေန ခေဠံ ပဂ္ဃရန္တေန ဃရုဃရုပဿာသီ ဒုက္ခံ ဝေဒယတိ။ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ သုတွာ “ကောစိ အာဂတော အတ္ထီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အာမ, ပဗ္ဗဇိတော အာဂစ္ဆီ”တိ။ “ကုဟိံ ဂတော”တိ? “ဧဝံ ဂတော”တိ။ သာ တတ္ထ ဂန္တွာ “ခမထ, ဘန္တေ, အတ္တနော ဒါသဿာ”တိ ယာစန္တီ တဿ ပါဒမူလေ ဘူမိယာ နိပဇ္ဇိ။ တေန စ သမယေန မဟာပုရိသော ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ, ယာဂုံ လဘိတွာ, တံ ပိဝန္တော တတ္ထ နိသိန္နော ဟောတိ, သော အဝသိဋ္ဌံ ထောကံ ယာဂုံ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာယ အဒါသိ။ “ဂစ္ဆ ဣမံ ယာဂုံ ဥဒကကုမ္ဘိယာ အာလောလေတွာ ယေသံ ဘူတဝိကာရော အတ္ထိ, တေသံ အက္ခိမုခကဏ္ဏနာသာဗိလေသု အာသိဉ္စ, သရီရဉ္စ ပရိပ္ဖောသေဟိ, ဧဝံ နိဗ္ဗိကာရာ ဘဝိဿန္တီ”တိ။ သာ တထာ အကာသိ။ တတော ကုမာရေ ပကတိသရီရေ ဇာတေ “ဧဟိ, တာတ မဏ္ဍဗျ, တံ ခမာပေဿာမာ”တိ ပုတ္တဉ္စ သဗ္ဗေ ဗြာဟ္မဏေ စ တဿ ပါဒမူလေ နိက္ကုဇ္ဇိတွာ နိပဇ္ဇာပေတွာ ခမာပေသိ။

သော “သဗ္ဗဇနဿ အန္နံ ဒါတဗ္ဗ”န္တိ ဩဝဒိတွာ, ဓမ္မကထံ ကတွာ, အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံယေဝ ဂန္တွာ, စိန္တေသိ “ဣတ္ထီသု ပါကဋာ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကာ ဒမိတာ, ပုရိသေသု ပါကဋော မဏ္ဍဗျကုမာရော, ဣဒါနိ ကော ဒမေတဗ္ဗော”တိ။ တတော ဇာတိမန္တတာပသံ အဒ္ဒသ ဗန္ဓုမတီနဂရံ နိဿာယ ကုမ္ဘဝတီနဒီတီရေ ဝိဟရန္တံ။ သော “အဟံ ဇာတိယာ ဝိသိဋ္ဌော, အညေဟိ ပရိဘုတ္တောဒကံ န ပရိဘုဉ္ဇာမီ”တိ ဥပရိနဒိယာ ဝသတိ။ မဟာပုရိသော တဿ ဥပရိဘာဂေ ဝါသံ ကပ္ပေတွာ တဿ ဥဒကပရိဘောဂဝေလာယံ ဒန္တကဋ္ဌံ ခါဒိတွာ ဥဒကေ ပက္ခိပိ။ တာပသော တံ ဥဒကေန ဝုယှမာနံ ဒိသွာ “ကေနိဒံ ခိတ္တ”န္တိ ပဋိသောတံ ဂန္တွာ မဟာပုရိသံ ဒိသွာ “ကော ဧတ္ထာ”တိ အာဟ။ “မာတင်္ဂစဏ္ဍာလော, အာစရိယာ”တိ။ “အပေဟိ, စဏ္ဍာလ, မာ ဥပရိနဒိယာ ဝသီ”တိ။ မဟာပုရိသော “သာဓု, အာစရိယာ”တိ ဟေဋ္ဌာနဒိယာ ဝသတိ, ပဋိသောတမ္ပိ ဒန္တကဋ္ဌံ တာပသဿ သန္တိကံ အာဂစ္ဆတိ။ တာပသော ပုန ဂန္တွာ “အပေဟိ, စဏ္ဍာလ, မာ ဟေဋ္ဌာနဒိယံ ဝသ, ဥပရိနဒိယာယေဝ ဝသာ”တိ အာဟ။ မဟာပုရိသော “သာဓု, အာစရိယာ”တိ တထာ အကာသိ, ပုနပိ တထေဝ အဟောသိ။ တာပသော ပုနပိ “တထာ ကရောတီ”တိ ဒုဋ္ဌော မဟာပုရိသံ သပိ “သူရိယဿ တေ ဥဂ္ဂမနဝေလာယ သတ္တဓာ မုဒ္ဓါ ဖလတူ”တိ။ မဟာပုရိသောပိ “သာဓု, အာစရိယ, အဟံ ပန သူရိယုဋ္ဌာနံ န ဒေမီ”တိ ဝတွာ သူရိယုဋ္ဌာနံ နိဝါရေသိ ။ တတော ရတ္တိ န ဝိဘာယတိ, အန္ဓကာရော ဇာတော, ဘီတာ ဗန္ဓုမတီဝါသိနော တာပသဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ “အတ္ထိ နု ခေါ, အာစရိယ, အမှာကံ သောတ္ထိဘာဝေါ”တိ ပုစ္ဆိံသု။

တေ ဟိ တံ ‘‘အရဟာ’’တိ မညန္တိ။ သော တေသံ သဗ္ဗမာစိက္ခိ။ တေ မဟာပုရိသံ ဥပသင်္ကမိတွာ ‘‘သူရိယံ, ဘန္တေ, မုဥ္စထာ’’တိ ယာစိံသု။ မဟာပုရိသော ‘‘ယဒိ တုမှာကံ အရဟာ အာဂန္တွာ မံ ခမာပေတိ, မုဥ္စာမီ’’တိ အာဟ။

မနုဿာ ဂန္တွာ တာပသံ အာဟံသု – ‘‘ဧဟိ, ဘန္တေ, မာတင်္ဂပဏ္ဍိတံ ခမာပေဟိ, မာ တုမှာကံ ကလဟကာရဏာ မယံ နဿိမှာ’’တိ။ သော ‘‘နာဟံ စဏ္ဍာလံ ခမာပေမီ’’တိ အာဟ။ မနုဿာ ‘‘အမှေဟ တွံ နာသေသီ’’တိ တံ ဟတ္ထပာဒေသု ဂဟေတွာ မဟာပုရိသဿ သန္တိကံ နေသုံ။ မဟာပုရိသော ‘‘မမ ပာဒမူလေ ကုစ္ဆိယာ နိပဇ္ဇိတွာ ခမာပေန္တေ ခမာမီ’’တိ အာဟ။ မနုဿာ ‘‘ဧဝံ ကရောဟီ’’တိ အာဟံသု။ တာပသော ‘‘နာဟံ စဏ္ဍာလံ ဝန္ဒာမီ’’တိ။ မနုဿာ ‘‘တဝ ဆန္ဒေန န ဝန္ဒိဿသီ’’တိ ဟတ္ထပါဒမဿုဂီဝါဒီသု ဂဟေတွာ မဟာပုရိသဿ ပါဒမူလေ သယာပေသုံ။ သော ‘‘ခမာမဟံ ဣမဿ, အပိစာဟံ တဿေဝတ္ထနုကမ္ပာယ သူရိယံ န မုဉ္စာမိ, သူရိယေ ဟိ ဥဂ္ဂတမတ္တေ မုဒ္ဓာ အဿ သတ္တဓာ ဖလိဿတီ’’တိ အာဟ။ မနုဿာ ‘‘ဣဒါနိ, ဘန္တေ, ကိံ ကာတဗ္ဗ’’န္တိ အာဟံသု။ မဟာပုရိသော ‘‘တေန ဟိ ဣမံ ဂလပ္ပမာဏေ ဥဒကေ ဌပေတွာ မတ္တိကာပိဏ္ဍေနဿ သီသံ ပဋိစ္ဆာဒေထ, သူရိယရသ္မီဟိ ဖုဋ္ဌော မတ္တိကာပိဏ္ဍော သတ္တဓာ ဖလိဿတိ။ တသ္မိံ ဖလိတေ ဧသ အညတ္ထ ဂစ္ဆတူ’’တိ အာဟ။ တေ တာပသံ ဟတ္ထပာဒီသု ဂဟေတွာ တထာ အကံသု။ သူရိယေ မုဉ္စိတမတ္တေ မတ္တိကာပိဏ္ဍော သတ္တဓာ ဖလိတွာ ပတိ, တာပသော ဘီတော ပလာယိ။ မနုဿာ ဒိသွာ ‘‘ပဿထ, ဘော, သမဏဿ အာနုဘာဝ’’န္တိ ဒန္တကဋ္ဌပက္ခိပနမာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗံ ဝိတ္ထာရေတွာ ‘‘နတ္ထိ ဤဒိသော သမဏော’’တိ တသ္မိံ ပသီဒိံသု။ တတော ပဘုတိ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ခတ္တိယဗ္ရာဟ္မဏာဒယော ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာ မာတင်္ဂပဏ္ဍိတဿ ဥပဋ္ဌာနံ အဂမံသု။ သော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ကာယဿ ဘေဒာ ဗြဟ္မလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ‘‘တဒမိနာပိ ဇာနာထ။ပေ။ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိယာ’’တိ။

၁၄၀-၁၄၁. ဧဝံ ‘‘န ဇစ္စာ ဝသလော ဟောတိ, ကမ္မုနာ ဝသလော ဟောတီ’’တိ သာဓေတွာ ဣဒါနိ ‘‘န ဇစ္စာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော, ကမ္မုနာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော’’တိ ဧတံ သာဓေတုံ အာဟ **‘‘အဇ္ဈာယကကုလေ ဇာတာ ။ပေ။ ဒုဂ္ဂတျာ ဂရဟာယ တ’’**တိ။ တတ္ထ **အဇ္ဈာယကကုလေ ဇာတာ** တိ မန္တဇ္ဈာယကေ ဗြာဟ္မဏကုလေ ဇာတာ။ ‘‘အဇ္ဈာယကာကုလေ ဇာတာ’’တိပိ ပါဌော။ မန္တာနံ အဇ္ဈာယကေ အနုပကုဋ္ဌေ စ ဗြာဟ္မဏကုလေ ဇာတာတိ အတ္ထော။ မန္တာ ဗန္ဓဝ ဧတေသန္တိ **မန္တဗန္ဓဝ** ။ ဝေဒဗန္ဓူ ဝေဒပဋိဿရဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တေ စ ပါပေသု ကမ္မေသု အဘိဏှမုပဒိဿရေ**တိ တေ ဧဝံ ကုလေ ဇာတာ မန္တဗန္ဓဝ စ သမာနာပိ ယဒိ ပါဏာတိပါတာဒီသု ပါပကမ္မေသု ပုနပ္ပုနံ ဥပဒိဿန္တိ, အထ **ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဂါရယှာ သမ္ပရာယေ စ ဒုဂ္ဂတိ** တေ ဧဝမုပဒိဿမာနာ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ မာတာပိတူဟိပိ ‘‘နယိမေ အမှာကံ ပုတ္တာ, ဒုဇ္ဇာတာ ဧတေ ကုလဿ အင်္ဂါရဘူတာ, နိက္ကဍ္ဎထ နေ’’တိ, ဗြာဟ္မဏေဟိပိ ‘‘ဂဟပတိကာ ဧတေ, န ဧတေ ဗြာဟ္မဏာ, မာ နေသံ သဒ္ဓယညထာလိပါကာဒီသု ပဝေသံ ဒေထ, မာ နေဟိ သဒ္ဓိံ သလ္လပထာ’’တိ, အညေဟိပိ မနုဿေဟိ ‘‘ပါပကမ္မန္တာ ဧတေ, န ဧတေ ဗြာဟ္မဏာ’’တိ ဧဝံ ဂါရယှာ ဟောန္တိ။ သမ္ပရာယေ စ နေသံ ဒုဂ္ဂတိ နိရယာဒိဘေဒါ, ဒုဂ္ဂတိ ဧတေသံ ပရလောကေ ဟောတီတိ အတ္ထော။ သမ္ပရာယေ တတိပိ ပါဌော။ ပရလောကေ ဧတေသံ ဒုက္ခဿ ဂတိ **ဒုဂ္ဂတိ,** ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယေဝ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **န နေ ဇာတိ နိဝါရေတိ, ဒုဂ္ဂတျာ ဂရဟာယ တ** တိ သာ တထာ ဥက္ကဋ္ဌာပိ ယံ တွံ သာရတော ပစ္စေသိ, ဇာတိ ဧတေ ပါပကမ္မေသု ပဒိဿန္တေ ဗြာဟ္မဏေ ‘‘သမ္ပရာယေ စ ဒုဂ္ဂတီ’’တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ဒုဂ္ဂတိယာ တ, ‘‘ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဂါရယှာ’’တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ဂရဟာယ တ န နိဝါရေတိ။

၁၄၂. ဧဝံ ဘဂဝါ အဇ္ဈာယကကုလေ ဇာတာနမ္ပိ ဗြာဟ္မဏာနံ ဂါရယှာဒိကမ္မဝသေန ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ပတိတဘာဝံ ဒီပေန္တော ဒုဂ္ဂတိဂမနေန စ သမ္ပရာယေ ဗြာဟ္မဏဇာတိယာ အဘာဝံ ဒီပေန္တော ‘‘န ဇစ္စာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော, ကမ္မုနာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော’’တိ ဧတမ္ပိ အတ္ထံ သာဓေတွာ ဣဒါနိ ဒုဝိဓမ္ပိ အတ္ထံ နိဂမေန္တော အာဟ, ဧဝံ ဗြာဟ္မဏ –

‘‘န ဇစ္စာ ဝသလော ဟောတိ၊ န ဇစ္စာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
ကမ္မုနာ ဝသလော ဟောတိ၊ ကမ္မုနာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော’’တိ။

သေသံ ကသိဘာရဒွါဇသုတ္တေ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဝိသေသတော တ ဧတ္ထ **နိက္ကုဇ္ဇိတံ တ** တိအာဒီနံ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ယထာ ကောစိ နိက္ကုဇ္ဇိတံ တ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ, ဧဝံ မံ ကမ္မဝိမုခံ ဇာတိတဒေ ပတိတံ ‘‘ဇာတိယာ

ဗြာဟ္မဏဝသလဘာတော ဟောတီ''တိ ဒိဋ္ဌိတော ဝုဋ္ဌာပေန္တော, ယထာ ပဋ္ဌိစ္ဆန္နံ ဝိဝရေယ္ယ, ဧဝံ ဇာတိတာဒပဋ္ဌိစ္ဆ န္နံ ကမ္မတဒံ ဝိဝရန္တော, ယထာ မူဠှဿ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယ္ယ, ဧဝံ ဗြာဟ္မဏဝသလဘာဝဿ အသမ္ဘိန္နဥဇုမ ဂ္ဂံ အာစိက္ခန္တော, ယထာ အန္ဓကာရေ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယ္ယ, ဧဝံ မာတင်္ဂာဒိနိဒဿနပဇ္ဇောတဓာရဏေန မယှံ ဘောတာ ဂေါတမေန ဧတေဟိ ပရိယာယေဟိ ပကာသိတတ္တာ အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတောတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. မေတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ကရဏီယမတ္ထကုသလေနာ တိ မေတ္တသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဟိမဝန္တပဿတော ကိရ ဒေဝတာဟိ ဥဗ္ဗာဠှာ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော သန္တိကံ သာဝတ္ထိံ အာဂစ္ဆိံသု။ တေသံ ဘဂဝတာ ပရိတ္တတ္ထာယ ကမ္မဋ္ဌာနတ္ထာယ စ ဣဒံ သုတ္တံ အဘာသိ။ အယံ တာဝ သင်္ခေပေါ။

အယံ ပန ဝိတ္ထာရော – ဧကံ သမယံ ဘဂဝတာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဥပကဋ္ဌာယ ဝဿူပနာယိကာယ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သမ္ဗဟုလာ နာနာဝေရဇ္ဇကာ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ တတ္ထ တတ္ထ ဝ ဿံ ဥပဂန္တုကာမာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမန္တိ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝတာ ရာဂစရိတာနံ သဝိညာဏကာဝိညာဏကဝသေန ဧ ကာဒသဝိဓံ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ, ဒေါသစရိတာနံ စတုဗ္ဗိဓံ မေတ္တာဒိကမ္မဋ္ဌာနံ, မောဟစရိတာနံ မရဏဿတိကမ္မဋ္ဌာ နာဒီနိ, ဝိတက္ကစရိတာနံ အာနာပာနဿတိပထဝီကသိဏာဒီနိ, သဒ္ဓာစရိတာနံ ဗုဒ္ဓာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနာဒီနိ, ဗုဒ္ဓိစရိတာနံ စ တုဓာတုဝဝတ္ထာနာဒီနီတိ ဣမိနာ နယေန စတုရာသီတိသဟဿပ္ပဘေဒစရိတာနုကူလာနိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ကထေတိ။

အထ ခေါ ပဉ္စမတ္တာနိ ဘိက္ခုသတာနိ ဘဂဝတော သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သပ္ပာယသေနာသနဉ္စ ဂေါစရဂါမဉ္စ ပရိယေသမာနာနိ အနုပုဗ္ဗေန ဂန္တွာ ပစ္စန္တေ ဟိမဝန္တေန သဒ္ဓိံ ဧကာဗဒ္ဓံ နီလကာစမဏိသန္နိဘသိ လာတလံ သီတလဃနစ္ဆာယနီလဝနသဏ္ဍမဏ္ဍိတံ မုတ္တာတလရဇတပဋ္ဋသဒိသဝါလုကာကိဏ္ဏဘူမိဘာဂံ သုစိသာ တသီတလဇလာသယပရိဝါရိတံ ပဗ္ဗတမဒ္ဒသံသု။ အထ ခေါ တေ ဘိက္ခူ တတ္ထေကရတ္တိံ ဝသိတွာ ပဘာတာယ ရ တ္တိယာ သရီရပရိကမ္မံ ကတွာ တဿ အဝိဒူရေ အညတရံ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ ဂါမော ဃနနိဝေသသန္နိဝိဋ္ဌကု လသဟဿယုတ္တော, မနုဿာ စေတ္ထ သဒ္ဓါ ပသန္နာ, တေ ပစ္စန္တေ ပဗ္ဗဇိတဒဿနဿ ဒုလ္လဘတာယ ဘိ က္ခူ ဒိသွာဝ ဧဝ ပီတိသောမနဿဇာတာ ဟုတွာ တေ ဘိက္ခူ ဘောဇေတွာ ''ဣဓေဝ, ဘန္တေ, တေမာသံ ဝသထာ''တိ ယာစိတွာ ပဉ္စပဓာနကုဋိသတာနိ ကာရာပေတွာ တတ္ထ မဉ္စပီဌပါနီယပရိဘောဇနီယဃဋာဒီနိ သဗ္ဗူပကရဏာနိ ပဋိယာ ဒေသုံ။

ဘိက္ခူ ဒုတိယဒိဝသေ အညံ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ တတ္ထာပိ မနုဿာ တထေဝ ဥပဋ္ဌဟိတွာ ဝဿာဝါသံ ယာစိံသု။ ဘိက္ခူ ''အသတိ အန္တရာယေ''တိ အဓိဝာသေတွာ တံ ဝနသဏ္ဍံ ပဝိသိတွာ သဗ္ဗရတ္တိန္ဒိဝံ အာရဒ္ဓဝီရိယာ ဟုတွာ ယာမဂဏ္ဍိကံ ကောဋ္ဋေတွာ ယောနိသောမနသိကာရဗဟုလာ ဝိဟရန္တာ ရုက္ခမူလာနိ ဥပဂန္တွာ နိသီဒိံသု။ သီလဝန္တာနံ ဘိက္ခူနံ တေဇေန ဝိဟတတေဇာ ရုက္ခဒေဝတာ အတ္တနော အတ္တနော ဝိမာနာ ဩရုယှ အရကေ ဂဟေတွာ ဣတော စိတော စ ဝိစရန္တိ။ သေယျထာပိ နာမ ရာဇူဟိ ဝါ ရာဇမဟာမတ္တေဟိ ဝါ ဂာမကာဝါသံ ဂတေဟိ ဂာမဝါသီနံ ဃရေသု ဩကာသေ ဂဟိတေ ဃရမာနုသကာ ဃရာ နိက္ခမိတွာ အညတြ ဝသန္တာ ''ကဒါ နု ခေါ ဂမိဿန္တီ''တိ ဒူရ တော ဩလောကေန္တိ; ဧဝမေဝ ဒေဝတာ အတ္တနော အတ္တနော ဝိမာနာနိ ဆဍ္ဍေတွာ ဣတော စိတော စ ဝိစရန္တိယော ဒူရ တောဝ ဩလောကေန္တိ – ''ကဒါ နု ခေါ ဘဒ္ဒန္တာ ဂမိဿန္တီ''တိ။ တတော ဧဝံ သမစိန္တေသုံ ''ပဌမဝဿူပဂတာ ဘိက္ခူ အဝဿံ တေမာသံ ဝသိဿန္တိ။ မယံ ပန တာဝ စိရံ အရကေ ဂဟေတွာ ဩက္ကမ္မ ဝသိတုံ န သက္ခိဿာမ။ ဟန္ဒ မယံ ဘိက္ခူနံ ဘယာနကံ အာရမ္မဏံ ဒဿေမာ''တိ။ တာ ရတ္တိံ ဘိက္ခူနံ သမဏဓမ္မကရဏဝေလာယ ဘိံသနကာ နိ ယက္ခရူပါနိ နိမ္မိနိတွာ ပုရတော ပုရတော တိဋ္ဌန္တိ, ဘေရဝသဒ္ဒဉ္စ ကရောန္တိ။ ဘိက္ခူနံ တာနိ ရူပါနိ ပဿန္တာနံ တဉ္စ သဒ္ဒံ သုဏန္တာနံ ဟဒယံ ဖန္ဒိ, ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ စ အဟေသုံ ဥပ္ပဏ္ဍုပ္ပဏ္ဍုကဇာတာ။ တေန တေ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ကာ တုံ နာသက္ခိံသု။ တေသံ အနေကဂ္ဂစိတ္တာနံ ဘယေန စ ပုနပ္ပုနံ သံဝိဂ္ဂါနံ သတိ သမ္မုဿိ။ တတော နေသံ မုဋ္ဌဿ

သတီနံ ဒုဂ္ဂန္တာနိ အာရမ္မဏာနိ ပယောဇေသုံ။ တေသံ တေန ဒုဂ္ဂန္တေန နိမ္မထိယမာနမိဝ မတ္တလုင်္ဂံ အဟောသိ, ဗာဠှံ ဟာ သီသဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇိသု, န စ တံ ပဝတ္တိံ အညမညဿ အာရောစေသုံ။

အထေကဒိဝသံ သင်္ဃတ္ထေရဿ ဥပဋ္ဌာနကာလေ သဗ္ဗေသု သန္နိပတိတေသု သင်္ဃတ္ထေရော ပုစ္ဆိ – ''တုမှာကံ, အာဝုသော, ကြမ် ဝနသဏ္ဍံ ပဝိဋ္ဌာနံ ကတိပာဟံ အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓော ဆဝိဝဏ္ဏော အဟောသိ ပရိယောဒာတော, ဝိပ္ပသန္နာနိ စ ဣန္ဒြိယာနိ ဧတရဟိ ပနတ္ထ ကိသာ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ ဥပ္ပဏ္ဍုပဏ္ဍုကဇာတာ, ကိံ ဝေ ကြမ အသပ္ပာယ''န္တိ? တတော ဧကော ဘိက္ခု အာဟ – ''အဟံ, ဘန္တေ, ရတ္တိံ ဤဒိသဉ္စ ဤဒိသဉ္စ ဘေရဝါရမ္မဏံ ပဿာမိ စ သုဏာမိ စ, ဤဒိသဉ္စ ဂန္ဓံ ဃာယာမိ, တေန မေ စိတ္တံ န သမာဓိယတီ''တိ။ ဧတေနေဝ ဥပာယေန သဗ္ဗေ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသုံ။ သင်္ဃတ္ထေရော အာဟ – ''ဘဂဝတာ အာဝုသော ဒွေဝ ဝဿူပနာယိကာ ပညတ္တာ, အမှာကဉ္စ ကြဒံ သေနာသနံ အသပ္ပာယံ, အာယာမာဝုသော ဘဂဝတော သန္တိကံ, ဂန္တွာ အညံ သပ္ပာယံ သေနာသနံ ပုစ္ဆာမာ''တိ။ ''သာဓု ဘန္တေ''တိ တေ ဘိက္ခူ ထေရဿ ပဋိဿုဏိတွာ သဗ္ဗေ သေနာသနံ သံသာမေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ အနုပလိတ္တတ္တာ ကုလေသု ကဉ္စိ အနာမန္တေတွာ ဧဝ ယေန သာဝတ္ထိ တေန စာရိကံ ပက္ကမိံသု။ အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ ဘဂဝတော သန္တိကံ အဂမိံသု။

ဘဂဝါ တေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ ဧတဒဝေါစ – ''န, ဘိက္ခဝေ, အန္တောဝဿံ စာရိကာ စရိတဗ္ဗာတိ မယာ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, ကိဿ တုမှေ စာရိကံ စရထာ''တိ။ တေ ဘဂဝတော သဗ္ဗံ အာရောစေသုံ။ ဘဂဝါ အာဝဇ္ဇေန္တော သကလဇမ္ဗုဒီပေ အန္တမသော စတုပ္ပာဒပီဌကဋ္ဌာနမတ္တမ္ပိ တေသံ သပ္ပာယံ သေနာသနံ နာဒ္ဒသ။ အထ တေ ဘိက္ခူ အာဟ – ''န, ဘိက္ခဝေ, တုမှာကံ အညံ သပ္ပာယံ သေနာသနံ အတ္ထိ, တတ္ထေဝ တုမှေ ဝိဟရန္တာ အာသဝက္ခယံ ပာပုဏေယျာထ။ ဂစ္ဆထ, ဘိက္ခဝေ, တမေဝ သေနာသနံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရထ။ သစေ ပန ဒေဝတာဟိ အဘယံ ကြစ္ဆထ, ကြမ် ပရိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှထ, ဧတဉှိ ဝေ ပရိတ္တဉ္စ ကမ္မဋ္ဌာနဉ္စ ဘဝိဿတီ''တိ ကြမ် သုတ္တမဘာသိ။

အပရေ ပနာဟု – ''ဂစ္ဆထ, ဘိက္ခဝေ, တမေဝ သေနာသနံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရထာ''တိ ကြဒဉ္စ ဝတွာ ဘဂဝါ အာဟ – ''အပိစ ခော အာရညကေန ပရိဟရဏံ ဉာတဗ္ဗံ။ သေယျထိဒံ – သာယံပါတံ ကရဏဝသေန ဒွေ မေတ္တာ, ဒွေ ပရိတ္တာ, ဒွေ အသုဘာ, ဒွေ မရဏဿတိ အဋ္ဌ မဟာသံဝေဂဝတ္ထုသမာဝဇ္ဇနဉ္စ။ အဋ္ဌ မဟာသံဝေဂဝတ္ထူနိ နာမ ဇာတိ ဇရာ ဗျာဓိ မရဏံ စတ္တာရိ အပာယဒုက္ခာနီတိ ။ အထ ဝါ ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏာနိ စတ္တာရိ, အပာယဒုက္ခံ ပဉ္စမံ, အတီတေ ဝဋ္ဋမူလကံ ဒုက္ခံ, အနာဂတေ ဝဋ္ဋမူလကံ ဒုက္ခံ, ပစ္စုပ္ပန္နေ အာဟာရပရိယေဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခ''န္တိ။ ဧဝံ ဘဂဝါ ပရိဟရဏံ အာစိက္ခိတွာ တေသံ ဘိက္ခူနံ မေတ္တတ္ထဉ္စ ပရိတ္တတ္ထဉ္စ ဝိပဿနာပာဒကဇ္ဈာနတ္ထဉ္စ ကြမ် သုတ္တံ အဘာသီတိ။

၁၄၃. တတ္ထ **ကရဏီယမတ္ထကုသလေနာ** တိ ကြမိဿာ ပဌမဂါထာယ တာဝ အယံ ပဒဝဏ္ဏနာ – **ကရဏီယ**န္တိ ကာတဗ္ဗံ, ကရဏာရဟန္တိ အတ္ထော။ **အတ္ထော** တိ ပဋိပဒါ, ယံ ဝါ ကိဉ္စိ အတ္တနော ဟိတံ, တံ သဗ္ဗံ အရဏီယတော အတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ, အရဏီယတော နာမ ဥပဂန္တဗ္ဗတော။ အတ္ထေ ကုသလေန **အတ္ထကုသလေန,** အတ္ထဆေကေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယ**န္တိ အနိယမိတပစ္စတ္တံ။ န္တိ နိယမိတဥပယောဂံ။ ဉဘယမ္ပိ ဝါ **ယံ တ**န္တိ ပစ္စတ္တဝစနံ။ **သန္တံ ပဒ** န္တိ ဥပယောဂဝစနံ။ တတ္ထ လက္ခဏတော သန္တံ, ပတ္တဗ္ဗတော ပဒံ, နိဗ္ဗာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ **အဘိသမေစ္စာ**တိ အဘိသမာဂန္တွာ။ သက္ကောတီတိ **သက္ကော,** သမတ္ထော ပဋိဗလောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥဇူ**တိ အဇ္ဇဝယုတ္တော။ သုဋ္ဌု ဥဇူတိ **သုဟုဇူ**။ သုခံ ဝစော အသ္မိန္တိ **သုဝစော။ အဿာ** တိ ဘဝေယျ။ **မုဒူ**တိ မဒ္ဒဝယုတ္တော။ န အတိမာနီတိ **အနတိမာနီ**။

အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထဝဏ္ဏနာ – **ကရဏီယမတ္ထကုသလေန ယန္တ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စာ** တိ။ ဧတ္ထ တာဝ အတ္ထိ ကရဏီယံ, အတ္ထိ အကရဏီယံ။ တတ္ထ သင်္ခေပတော သိက္ခတ္တယံ **ကရဏီယံ,** သီလဝိပတ္တိ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ, အာစာရဝိပတ္တိ, အာဇီဝဝိပတ္တီတိ ဧဝမာဒိ **အကရဏီယံ**။ တထာ အတ္ထိ အတ္ထကုသလော, အတ္ထိ အနတ္ထကုသလော။

တတ္ထ ယော ဣ္ကမသ္မိံ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ န အတ္တာနံ သမ္မာ ပယောဇေတိ, ခဏ္ဍသီလော ဟောတိ, ကောဝိသတိ ဝိဓံ အနေသနံ နိဿာယ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ။ သေယျထိဒံ – ဝေဠုဒါနံ, ပတ္တဒါနံ, ပုပ္ဖဒါနံ, ဖလဒါနံ, ဒန္တကဋ္ဌဒါနံ, မုခောဒကဒါနံ, သိနာနဒါနံ, စုဏ္ဏဒါနံ, မတ္တိကာဒါနံ, စာဋုကမျတံ, မုဂ္ဂသူပျတံ, ပါရိဘဋျတံ, ဇင္ဃပေသနိယံ, ဝေဇ္ဇကမ္မံ, ဒူတကမ္မံ, ပဟိဏဂမနံ, ပိဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍအာနာနုပ္ပဒါနံ, ဝတ္ထုဝိဇ္ဇံ, နက္ခတ္တဝိဇ္ဇံ, အင်္ဂဝိဇ္ဇန္တိ။ ဆဗ္ဗိဓေ စ အဂေါစရေ စရတိ ။ သေယျထိဒံ – ဝေသိယဂေါစရေ ဝိဓဝထုလ္လကုမာရိကပဏ္ဍကဘိက္ခုနိပါနာဂါရဂေါစရေတိ။ သံသဋ္ဌော စ ဝိဟရတိ ရာဇူဟိ ရာဇမဟာမတ္တေဟိ တိတ္ထိယေဟိ တိတ္ထိယသာဝကေဟိ အနနုလောမိကေန ဂိဟိသံသဂ္ဂေန။ ယာနိ ဝါ ပန တာနိ ကုလာနိ အသဒ္ဓါနိ အပ္ပသန္နာနိ အနောပါနဘူတာနိ အက္ကောသကပရိဘာသကာနိ အနတ္ထကာမာနိ အဟိတအဖာသုကအယောဂက္ခေမကာမာနိ ဘိက္ခုနိ။ပေ.။ ဥပါသိကာနံ, တထာရူပါနိ ကုလာနိ သေဝတိ ဘဇတိ ပယိရုပါသတိ။ အယံ **အနတ္ထကုသလော** ။

ယော ပန ဣ္ကမသ္မိံ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ အတ္တာနံ သမ္မာ ပယောဇေတိ, အနေသနံ ပဟာယ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေ ပတိဋ္ဌာတုကာမော သဒ္ဓါသီသေန ပါတိမောက္ခသံဝရံ, သတိသီသေန ဣန္ဒြိယသံဝရံ, ဝီရိယသီသေန အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိံ, ပညာသီသေန ပစ္စယပဋိသေဝနံ ပူရေတိ အယံ **အတ္ထကုသလော** ။

ယော ဝါ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓသောဓနဝသေန ပါတိမောက္ခသံဝရံ, ဆဒွါရေ ဃဋ္ဋိတာရမ္မဏေသု အဘိဇ္ဈာဒီနံ အနုပ္ပတ္တိဝသေန ဣန္ဒြိယသံဝရံ, အနေသနပရိဝဇ္ဇနဝသေန ဝိညုပသတ္ထဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကဝဏ္ဏိတပစ္စယပဋိသေဝနေန စ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိံ, ယထာဝုတ္တပစ္စဝေက္ခဏဝသေန ပစ္စယပဋိသေဝနံ, စတုဣရိယာပထပရိဝတ္တနေ သာတ္ထကာဒီနံ ပစ္စဝေက္ခဏဝသေန သမ္ပဇညဉ္စ သောဓေတိ, အယမ္ပိ **အတ္ထကုသလော** ။

ယော ဝါ ယထာ ဦသောဒကံ ပဋိစ္စ သံကိလိဋ္ဌံ ဝတ္ထံ ပရိယောဒပယတိ, ဆာရိကံ ပဋိစ္စ အာဒါသော, ဥက္ကာမုခံ ပဋိစ္စ ဇာတရူပံ, တထာ ဉာဏံ ပဋိစ္စ သီလံ ဝေါဒါယတီတိ ဥတွာ ဉာဏောဒကေန ဓောဝန္တော သီလံ ပရိယောဒပေတိ။ ယထာ စ ကိကီ သကုဏိကာ အဏ္ဍံ, စမရီမိဂေါ ဝါလဓိံ, ကေပုတ္တိကာ နာရီ ပိယံ ကေပုတ္တကံ, ကေနယနော ပုရိသော တံ ကေနယနံ ရက္ခတိ, တထာ အတိဝိယ အပ္ပမတ္တော အတ္တနော သီလက္ခန္ဓံ ရက္ခတိ, သာယံပါတံ ပစ္စဝေက္ခမာနော အဏုမတ္တမ္ပိ ဝဇ္ဇံ န ပဿတိ, အယမ္ပိ **အတ္ထကုသလော** ။

ယော ဝါ ပန အဝိပ္ပဋိသာရကရသီလေ ပတိဋ္ဌာယ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနပဋိပဒံ ပဂ္ဂဏှာတိ, တံ ပဂ္ဂဟေတွာ ကသိဏပရိကမ္မံ ကရောတိ, ကသိဏပရိကမ္မံ ကတွာ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတိ, အယမ္ပိ **အတ္ထကုသလော** ။ ယော ဝါ ပန သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ သင်္ခါရေ သမ္မသိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ, အယံ အတ္ထကုသလာနံ အဂ္ဂေါ။

တတ္ထ ယေ ဣ္ကမေ ယာဝ အဝိပ္ပဋိသာရကရသီလေ ပတိဋ္ဌာနေန, ယာဝ ဝါ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနပဋိပဒါယ ပဂ္ဂဟဏေန မဂ္ဂဖလေန ဝဏ္ဏိတာ အတ္ထကုသလာ, တေ ဣ္ကမသ္မိံ အတ္ထေ **အတ္ထကုသလာ** တိ အဓိပ္ပေတာ။ တထာဝိဓာ စ တေ ဘိက္ခူ။ တေန ဘဂဝါ တေ ဘိက္ခူ သန္ဓာယ ဧကပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ “ကရဏီယမတ္ထကုသလေန”တိ အာဟ။

တတော “ကိံ ကရဏီယ”န္တိ တေသံ သဉ္ဇာတကင်္ခါနံ အာဟ **“ယန္တံ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စာ”** တိ။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – တံ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓေဟိ ဝဏ္ဏိတံ သန္တံ နိဗ္ဗာနပဒံ ပဋိဝေဓဝသေန အဘိသမေစ္စ ဝိဟရိတုကာမေန ယံ ကရဏီယန္တိ။ ဧတ္ထ စ **ယန္တိ** ဣ္ကမဿ ကထာဟဒဿ အာဒိတော ဝုတ္တမေဝ ကရဏီယန္တိ။ အဓိကာရတော အနုဝတ္တတိ တံ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စာတိ။ အယံ ပန ယသ္မာ သာဝသေသပါဌော အတ္ထော, တသ္မာ “ဝိဟရိတုကာမေန”တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အထ ဝါ **သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စာ** တိ အနုဿဝါဒိဝသေန လောကိယပညာယ နိဗ္ဗာနပဒံ သန္တန္တိ ဥတွာ တံ အဓိဂန္တုကာမေန ယန္တံ ကရဏီယန္တိ အဓိကာရတော အနုဝတ္တတိ, တံ ကရဏီယမတ္ထကုသလေနာတိ ဧဝမေပ္တ္ထ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ ဝါ “ကရဏီယမတ္ထကုသလေနာ”တိ ဝုတ္တေ “ကိ”န္တိ စိန္တေန္တာနံ အာဟ **“ယ**

န္တ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ''တိ။ တသ္သေဝံ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော – လောကိယပညာယ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ ယံ ကရဏီယံ, တန္တိ။ ယံ ကာတဗ္ဗံ, တံ ကရဏီယံ, ကရဏာရဟမေဝ တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကိံ ပန တန္တိ? ကိမညံ သိယာ အညတြ တဒဓိဂမူပာယတော။ ကာမဉ္စေတံ ကရဏာရဟတ္ထေန သိက္ခတ္တယဒီပကေန အာဒိပဒေနေဝ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ တဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာယံ အဝောစုမှာ ''အတ္ထိ ကရဏီယံ အတ္ထိ အကရဏီယံ။ တတ္ထ သင်္ခေပတော သိက္ခတ္တယံ ကရဏီယ''န္တိ။ အတိသင်္ခေပဒေသိတတ္တာ ပန တေသံ ဘိက္ခူနံ ကေဟိစိ ဝိညာတံ, ကေဟိစိ န ဝိညာတံ။ တတော ယေဟိ န ဝိညာတံ, တေသံ ဝိညာပနတ္ထံ ယံ ဝိသေသတော အာရညကေန ဘိက္ခုနာ ကာတဗ္ဗံ, တံ ဝိတ္ထာရေန္တော **''သက္ကော ဥဇူ စ သုဟုဇူ စ, သုဝစော စဿ မုဒု အနတိမာနီ''** တိ ဣမံ တာဝ ဥပဍ္ဎဂါထံ အာဟ။

ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ ဝိဟရိတုကာမော လောကိယပညာယ တံ အဘိသမေစ္စ တဒဓိဂမာယ ပဋိပဇ္ဇမာနော အာရညကော ဘိက္ခု ဒုတိယစတုတ္ထပဓာနိယင်္ဂသမန္နာဂမေန ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ အနပေက္ခော ဟုတွာ သစ္စပဋိဝေဓာယ ပဋိပဇ္ဇိတုံ သက္ကော အဿ, တထာ ကသိဏပရိကမ္မဝတ္တသမာဒါနာဒီသု, အတ္တနော ပတ္တစီဝရပဋိသင်္ခရဏာဒီသု စ ယာနိ တာနိ သဗြဟ္မစာရီနံ ဥစ္စာဝစာနိ ကိံ ကရဏီယာနိ, တေသု အညေသု စ ဧဝရူပေသု သက္ကော အဿ ဒက္ခော အနလသော သမတ္ထော။ သက္ကော ဟောန္တောပိ စ တတိယပဓာနိယင်္ဂသမန္နာဂမေန ဥဇု အဿ။ ဥဇု ဟောန္တောပိ စ သကိံ ဥဇုဘာဝေန သန္တောသံ အနာပဇ္ဇိတွာ ယာဝဇီဝံ ပုနပ္ပုနံ အသိထိလကရဏေန သုဋ္ဌု တရံ ဥဇု အဿ။ အသဌတာယ ဝါ ဥဇု, အမာယာဝိတာယ သုဟုဇု။ ကာယဝစီဝင်္ကပ္ပဟာနေန ဝါ ဥဇု, မနောဝင်္ကပ္ပဟာနေန သုဟုဇု။ အသန္တဂုဏဿ ဝါ အနာဝိကရဏေန ဥဇု, အသန္တဂုဏေန ဥပ္ပန္နဿ လာဘဿ အနဓိဝါသနေန သုဟုဇု။ ဧဝံ အာရမ္မဏလက္ခဏူပနိဇ္ဈာနေဟိ ပုရိမဒွယတတိယသိက္ခာဟိ ပယောဂာသယသုဒ္ဓီဟိ စ ဥဇု စ သုဟုဇု စ အဿ။

န ကေဝလဉ္စ ဥဇု စ သုဟုဇု စ, အပိစ ပန **သုဗ္ဗစော စ အဿ**။ ယော ဟိ ပုဂ္ဂလော ''ဣဒံ န ကာတဗ္ဗ''န္တိ ဝုတ္တော ''ကိံ တေ ဒိဋ္ဌံ, ကိံ တေ သုတံ, ကော မေ ဟုတွာ ဝဒသိ, ကိံ ဥပဇ္ဈာယော အာစရိယော သန္ဒိဋ္ဌော သမ္ဘတ္တော ဝါ''တိ ဝဒတိ, တုဏှီဘာဝေန ဝါ တံ ဝိဟေဌေတိ, သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဝါ န တထာ ကရောတိ, သော ဝိသေသာဓိဂမဿ ဒူရေ ဟောတိ။ ယော ပန ဩဝဒိယမာနော ''သာဓု, ဘန္တေ, သုဋ္ဌု ဝုတ္တံ, အတ္တနော ဝဇ္ဇံ နာမ ဒုဒ္ဒသံ ဟောတိ, ပုနပိ မံ ဧဝရူပံ ဒိသွာ ဝဒေယျာထ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ, စိရဿံ မေ တုမှာကံ သန္တိကာ ဩဝါဒော လဒ္ဓေါ''တိ ဝဒတိ, ယထာနုသိဋ္ဌဉ္စ ပဋိပဇ္ဇတိ, သော ဝိသေသာဓိဂမဿ အဝိဒူရေ ဟောတိ။ တသ္မာ ဧဝံ ပရဿ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ကရောန္တော သုဗ္ဗစော စ အဿ။

ယထာ စ သုဝစော, ဧဝံ **မုဒု အဿ။ မုဒူ** တိ ဂဟဋ္ဌေဟိ ဒူတဂမနပ္ပဟိဏဂမနာဒီသု နိယုဉ္ဇိယမာနော တတ္ထ မုဒုဘာဝံ အကတွာ ထဒ္ဓေါ ဟုတွာ ဝတ္တပဋိပတ္တိယံ သကလဗြဟ္မစရိယေ စ မုဒု အဿ သုပရိကမ္မကတသုဝဏ္ဏံ ဝိယ တတ္ထ တတ္ထ ဝိနိယောဂက္ခမော။ အထ ဝါ **မုဒူ**တိ အဘာကုဋိကော ဥတ္တာနမုခေါ သုခသမ္ဘာသော ပဋိသန္ထာရဝုတ္တိ သုတိတ္ထံ ဝိယ သုခါဝဂါဟော အဿ။ န ကေဝလဉ္စ မုဒု, အပိစ ပန **အနတိမာနီ အဿ,** ဇာတိဂေါတ္တာဒီဟိ အတိမာနဝတ္ထူဟိ ပရေ နာတိမညေယျ, သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဝိယ စဏ္ဍာလကုမာရကသမေန စေတသာ ဝိဟရေယျာတိ။

၁၄၄. ဧဝံ ဘဂဝါ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ ဝိဟရိတုကာမဿ တဒဓိဂမာယ ဝါ ပဋိပဇ္ဇမာနဿ ဝိသေသတော အာရညကဿ ဘိက္ခုနော ဧကစ္စံ ကရဏီယံ ဝတွာ ပုန တတုတ္တရိပိ ဝတ္တုကာမော **''သန္တုဿကော စာ''** တိ ဒုတိယံ ဂါထမာဟ။

တတ္ထ ''သန္တုဋ္ဌီ စ ကတညုတာ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပ္ပဘေဒေန ဒွါဒသဝိဓေန သန္တောသေန သန္တုဿတီတိ **သန္တုဿကော**။ အထ ဝါ တုဿတီတိ တုဿကော, သကေန တုဿကော, သန္တေန တုဿကော, သမေန တုဿကောတိ **သန္တုဿကော**။ တတ္ထ **သကံ** နာမ ''ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ နိဿာယာ''တိ (မဟာဝ. ၇၃) ဧဝံ ဥပသမ္ပဒမာဠကေ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ အတ္တနာ စ သမ္ပဋိစ္ဆိတံ စတုပစ္စယဇာတံ။ တေန သုန္ဒရေန ဝါ အသုန္ဒရေန ဝါ သက္ကစ္စံ ဝါ အသ

က္ကစ္စံ တ ဒိန္နေန ပဋိဂ္ဂဟဏကာလေ ပရိဘောဂကာလေ စ ဝိကာရမဒဿေတွာ ယာပေန္တော "သကေန တုဋ္ဌော"တိ ဝုစ္စတိ။ **သန္တံ** နာမ ယံ လဒ္ဓံ ဟောတိ အတ္တနော ဝိဇ္ဇမာနံ, တေန သန္တေနေဝ တုဋ္ဌန္တော တတော ပရံ န ပတ္ထေန္တော အတ္ရိစ္ဆတံ ပဇဟန္တော "သန္တေန တုဋ္ဌော"တိ ဝုစ္စတိ။ **သမံ** နာမ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု အနုနယပဋိဃပ္ပဟာနံ။ တေန သမေန သဗ္ဗာရမ္မဏေသု တုဋ္ဌန္တော "သမေန တုဋ္ဌော"တိ ဝုစ္စတိ။

သုခေန ဘရိယတီတိ **သုဘရော,** သုပေါသောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယော ဟိ ဘိက္ခု သာလိမံသောဒနာဒီနံ ပတ္တေ ပူရေတွာ ဒိန္နေပိ ဒုမ္မုခဘာဝံ အနတ္တမနဘာဝမေဝ စ ဒဿေတိ, တေသံ တ သမ္မုခာဝ တံ ပိဏ္ဍပာတံ "ကိံ တုမှေဟိ ဒိန္န"န္တိ အပသာဒေန္တော သာမဏေရဂဟဋ္ဌာဒီနံ ဒေတိ, ဧသ ဒုဗ္ဘရော။ ဧတံ ဒိသွာ မနုဿာ ဒူရတောဝ ပရိဝဇ္ဇေန္တိ "ဒုဗ္ဘရော ဘိက္ခု န သက္ကာ ပောသိတု"န္တိ။ ယော ပန ယံကိဉ္စိ လူခံ တ ပဏီတံ တ အပ္ပံ တ ဗဟုံ တ လဘိတွာ အတ္တမနော ဝိပ္ပသန္နမုခော ဟုတွာ ယာပေတိ, ဧသ သုဘရော။ ဧတံ ဒိသွာ မနုဿာ အတိဝိယ ဝိဿတ္ထာ ဟောန္တိ – "အမှာကံ ဘဒန္တော သုဘရော ထောကထောကေနပိ တုဿတိ, မယမေဝ နံ ပေါသေဿာမာ"တိ ပဋိညံ ကတွာ ပေါသေန္တိ။ ဧဝရူပေါ ဣဓ သုဘရောတိ အဓိပ္ပေတော။

အပ္ပံ ကိစ္စမဿာတိ **အပ္ပကိစ္စော,** န ကမ္မာရာမတာဘဿာရာမတာသင်္ဂဏိကာရာမတာဒိအနေကကိစ္စဗျာဝဋော။ အထ တ သကလဝိဟာရေ နဝကမ္မသင်္ဃဘောဂသာမဏေရအာရာမိကတေသာသနာဒိကိစ္စဝိရဟိတော, အတ္တနော ကေသနခစ္ဆေဒနပတ္တစီဝရပရိကမ္မာဒိံ ကတွာ သမဏဓမ္မကိစ္စပရော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သလ္လဟုကာ ဝုတ္တိ အဿာတိ **သလ္လဟုကဝုတ္တိ**။ ယထာ ဧကစ္စော ဗဟုဘဏ္ဍော ဘိက္ခု ဒိသာပက္ကမနကာလေ ဗဟုံ ပတ္တစီဝရပစ္စတ္ထရဏတေလဂုဠာဒိံ မဟာဇနေန သီသဘာရကဋိဘာရာဒီဟိ ဥစ္စာရာပေတွာ ပက္ကမတိ, ဧဝံ အဟုတွာ ယော အပ္ပပရိက္ခာရော ဟောတိ, ပတ္တစီဝရာဒိအဋ္ဌသမဏပရိက္ခာရမတ္တမေဝ ပရိဟရတိ, ဒိသာပက္ကမနကာလေ ပက္ခီ သကုဏော ဝိယ သမာဒာယေဝ ပက္ကမတိ, ဧဝရူပေါ ဣဓ သလ္လဟုကဝုတ္တီတိ အဓိပ္ပေတော။ သန္တာနိ ဣန္ဒြိယာနိ အဿာတိ **သန္တိန္ဒြိယော,** ဣဋ္ဌာရမ္မဏာဒီသု ရာဂါဒိဝသေန အနုဒ္ဓတိန္ဒြိယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နိပကော**တိ ဝိညူ ဝိဘာဝီ ပညဝါ, သီလာနုရက္ခဏပညာယ စီဝရာဒိဝိစာရဏပညာယ အာဝါသာဒိသတ္တသပ္ပာယပရိဇာနနပညာယ စ သမန္နာဂတောတိ အဓိပ္ပာယော။

န ပဂဗ္ဘောတိ **အပ္ပဂဗ္ဘော,** အဋ္ဌဋ္ဌာနေန ကာယပာဂဗ္ဘိယေန, စတုဋ္ဌာနေန ဝစီပာဂဗ္ဘိယေန, အနေကဋ္ဌာနေန မနောပာဂဗ္ဘိယေန စ ဝိရဟိတောတိ အတ္ထော။

အဋ္ဌဋ္ဌာနံ ကာယပာဂဗ္ဘိယံ (မဟာနိ. ၈၇) နာမ သင်္ဃဂဏပုဂ္ဂလဘောဇနသာလာဇန္တာဃရန္ဟာနတိတ္ထဘိက္ခာစာရမဂ္ဂအန္တရဃရပဝေသနေသု ကာယေန အပ္ပတိရူပကရဏံ။ သေယျထိဒံ – ဣဓေကစ္စော သင်္ဃမဇ္ဈေ ပလ္လတ္ထိကာယ တ နိသီဒတိ, ပာဒေ ပာဒမောဒဟိတွာ တာတိ ဧဝမာဒိ, တထာ ဂဏမဇ္ဈေ, ဂဏမဇ္ဈေတိ စတုပရိသသန္နိပာတေ, တထာ ဝုဍ္ဎတရေ ပုဂ္ဂလေ။ ဘောဇနသာလာယံ ပန ဝုဍ္ဎာနံ အာသနံ န ဒေတိ, နဝါနံ အာသနံ ပဋိဗာဟတိ, တထာ ဇန္တာဃရေ။ ဝုဍ္ဎေ စေတ္ထ အနာပုစ္ဆာ အဂ္ဂိဇာလနာဒီနိ ကရောတိ။ နှာနတိတ္ထေ စ ယဒိဒံ "ဒဟရော ဝုဍ္ဎောတိ ပမာဏံ အကတွာ အာဂတပဋိပာဋိယာ နှာယိတဗ္ဗ"န္တိ ဝုတ္တံ, တမ္ပိ အနာဒိယန္တော ပစ္ဆာ အာဂန္တွာ ဥဒကံ ဩတရိတွာ ဝုဍ္ဎေ စ နဝေ စ ဗာဓေတိ။ ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂေ ပန အဂ္ဂာသနအဂ္ဂေါဒကအဂ္ဂပိဏ္ဍတ္ထံ ဝုဍ္ဎာနံ ပုရတော ပုရတော ယာတိ ဗာဟာယ ဗာဟံ ပဟရန္တော, အန္တရဃရပ္ပဝေသနေ ဝုဍ္ဎာနံ ပဌမတရံ ပဝိသတိ, ဒဟရေဟိ ကာယကီဠနံ ကရောတီတိ ဧဝမာဒိ။

စတုဋ္ဌာနံ ဝစီပာဂဗ္ဘိယံ နာမ သင်္ဃဂဏပုဂ္ဂလအန္တရဃရေသု အပ္ပတိရူပဝါစာနိစ္ဆာရဏံ။ သေယျထိဒံ – ဣဓေကစ္စော သင်္ဃမဇ္ဈေ အနာပုစ္ဆာ ဓမ္မံ ဘာသတိ, တထာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ဂဏေ ဝုဍ္ဎတရေ ပုဂ္ဂလေ စ။ တတ္ထ မနုဿေဟိ ပဉ္ဟံ ပုဋ္ဌော ဝုဍ္ဎတရံ အနာပုစ္ဆာ ဝိဿဇ္ဇေတိ။ အန္တရဃရေ ပန "ဣတ္ထန္နာမေ ကိံ အတ္ထိ, ကိံ ယာဂု ဥဒာဟု ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ, ကိံ မေ ဒဿသိ, ကိမဇ္ဇ ခါဒိဿာမိ, ကိံ ဘုဉ္ဇိဿာမိ, ကိံ ပိဝိဿာမီ"တိ ဧဝမာဒိံ ဘာသတိ။

အနေကဘ္ဘာနံ မနောဟာရတ္တိယံ နာမ တေသု တေသု ဌာနေသု ကာယတစာဟိ အဇ္ဈာစာရံ အနာပဇ္ဇိတွတပိ မနသာ ဧဝ ကာမဝိတက္ကာဒိနာနပ္ပကာရအပ္ပတိရူပဝိတက္ကနံ။

ကုလေသူ့ဝနနုဂိဒ္ဓော တိ ယာနိ ကုလာနိ ဥပသင်္ကမတိ, တေသု ပစ္စယတဏှာဟာယ တ အနနုလောမိယဂိဟိသံသဂ္ဂဝသေန တ အနနုဂိဒ္ဓော, န သဟသောကီ, န သဟနန္ဒီ, န သုခိတေသု သုခိတော, န ဒုက္ခိတေသု ဒုက္ခိတော, န ဥပ္ပန္နေသု ကိစ္စကရဏီယေသု အတ္တနာ တ ယောဂမာပဇ္ဇိတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣမိဿာ စ ကထာယ ယံ "သုဝစော စဿာ"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ "အဿာ"တိ ဝစနံ, တံ သဗ္ဗပဒေဟိ သဒ္ဓိံ "သန္တုဿကော စ အဿ, သုဘရော စ အဿာ"တိ ဧဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၁၄၅. ဧဝံ ဘဂဝါ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ ဝိဟရိတုကာမဿ တဒဓိဂမာယ တ ပဋိပဇ္ဇိတုကာမဿ ဝိသေသတော အာရညကဿ ဘိက္ခုနော တတုတ္တရိပိ ကရဏီယံ အာစိက္ခိတွတ ဣဒာနိ အကရဏီယမ္ပိ အာစိက္ခိတုကာမော **"န စ ခုဒ္ဒမာစရေ ကိဉ္စိ, ယေန ဝိညူ ပရေ ဥပဝဒေယျုံ"** န္တိ ဣမံ ဥပမုကထမာဟ။ တဿတ္ထော – ဧဝမိမံ ကရဏီယံ ကရောန္တော ယံ တံ ကာယဝစီမနောဒုစ္စရိတံ ခုဒ္ဒံ လာမကန္တိ ဝုစ္စတိ, တံ န စ ခုဒ္ဒံ သမာစရေ။ အသမာစရန္တော စ န ကေဝလံ ဩဠာရိကံ, ကိံ ပန ကိဉ္စိ န သမာစရေ, အပ္ပမတ္တကံ အဏုမတ္တမ္ပိ န သမာစရေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တတော တဿ သမာစာရေ သန္ဒိဋ္ဌိကမေဝါဒီနဝံ ဒဿေတိ **"ယေန ဝိညူ ပရေ ဥပဝဒေယျုံ"** န္တိ။ ဧတ္ထ စ ယသ္မာ အဝိညူ ပရေ အပ္ပမာဏံ။ တေ ဟိ အနဝဇ္ဇံ တ သာဝဇ္ဇံ ကရောန္တိ, အပ္ပသာဝဇ္ဇံ တ မဟာသာဝဇ္ဇံ။ ဝိညူ ဧဝ ပန ပမာဏံ။ တေ ဟိ အနုဝိစ္စ ပရိယောဂဟေတွတ အဝဏ္ဏာရဟဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, ဝဏ္ဏာရဟဿ စ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ, တသ္မာ "ဝိညူ ပရေ"တိ ဝုတ္တံ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမာဟိ အမုတေယျာဟိ ကထာဟိ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ ဝိဟရိတုကာမဿ, တဒဓိဂမာယ တ ပဋိပဇ္ဇိတုကာမဿ ဝိသေသတော အာရညကဿ အာရညကသီသေန စ သဗ္ဗေသမ္ပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွတ ဝိဟရိတုကာမာနံ ကရဏီယာကရဏီယဘေဒံ ကမ္မဋ္ဌာနူပစာရံ ဝတွတ ဣဒာနိ တေသံ ဘိက္ခူနံ တဿ ဒေဝတာဘယဿ ပဋိဃာတာယ ပရိတ္တတ္ထံ ဝိပဿနာပာဒကဇ္ဈာနဝသေန ကမ္မဋ္ဌာနတ္ထဉ္စ **"သုခိနော ဝ ခေမိနော ဟောန္တု"** တိအာဒိနာ နယေန မေတ္တကထံ ကထေတုမာရဒ္ဓော။

တတ္ထ **သုခိနော**တိ သုခသမင်္ဂိနော။ **ခေမိနော**တိ ခေမဝန္တော, အဘယာ နိရုပဒ္ဒဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သဗ္ဗေ**တိ အနဝသေသာ။ **သတ္တာ** တိ ပါဏိနော။ **သုခိတတ္တာ** တိ သုခိတစိတ္တာ။ ဧတ္ထ စ ကာယိကေန သုခေန သုခိနော, မာနသေန သုခိတတ္တာ, တဒုဘယေနာပိ သဗ္ဗဘယူပဒ္ဒဝဝိဂမေန ဝါ ခေမိနောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကသ္မာ ပန ဧဝံ ဝုတ္တံ? မေတ္တာဘာဝနာကာရဒဿနတ္ထံ။ ဧဝဉ္ဟိ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ "သဗ္ဗေ သတ္တာ သုခိနော ဟောန္တူ"တိ ဝါ, "ခေမိနော ဟောန္တူ"တိ ဝါ, "သုခိတတ္တာ ဟောန္တူ"တိ ဝါ။

၁၄၆. ဧဝံ ယာဝ ဥပစာရတော အပ္ပနာကောဋိ, တာဝ သင်္ခေပေန မေတ္တာဘာဝနံ ဒဿေတွတ ဣဒာနိ ဝိတ္ထာရတောပိ တံ ဒဿေတုံ **"ယေ ကေစီ"**တိ ကထာဒွယမာဟ။ အထ ဝါ ယသ္မာ ပုထုတ္တာရမ္မဏေ ပရိစိတံ စိတ္တံ န အာဒိကေနေဝ ဧကတ္တေ သဏ္ဌာတိ, အာရမ္မဏပ္ပဘေဒံ ပန အနုဂန္တွာ ကမေန သဏ္ဌာတိ, တသ္မာ တဿ တသထာဝရာဒိဒုကတိကပ္ပဘေဒေ အာရမ္မဏေ အနုဂန္တွာ အနုဂန္တွာ သဏ္ဌာနတ္ထမ္ပိ "ယေ ကေစီ"တိ ကထာဒွယမာဟ။ အထ ဝါ ယသ္မာ ယဿ ယံ အာရမ္မဏံ ဝိဘူတံ ဟောတိ, တဿ တတ္ထ စိတ္တံ သုခံ တိဋ္ဌတိ။ တသ္မာ တေသံ ဘိက္ခူနံ ယဿ ယံ ဝိဘူတံ အာရမ္မဏံ, တဿ တတ္ထ စိတ္တံ သဏ္ဌာပေတုကာမော တသထာဝရာဒိဒုကတ္တိကအာရမ္မဏပ္ပဘေဒဒီပကံ "ယေ ကေစီ"တိ ဣမံ ကထာဒွယမာဟ။

ဧတ္ထ ဟိ တသထာဝရဒုကံ ဒိဋ္ဌာဒိဋ္ဌဒုကံ ဒူရသန္တိကဒုကံ ဘူတသမ္ဘဝေသိဒုကန္တိ စတ္တာရိ ဒုကာနိ, ဒီဃာဒီဟိ စ ဆဟိ ပဒေဟိ မဇ္ဈိမပဒဿ တိသု, အဏုကပဒဿ စ ဒွီသု တိကေသု အတ္ထသမ္ဘဝတော ဒီဃရဿမဇ္ဈိမတ္တိကံ မဟန္တာဏုကမဇ္ဈိမတ္တိကံ ထူလာဏုကမဇ္ဈိမတ္တိကန္တိ တယော တိကေ ဒီပေတိ။ တတ္ထ **ယေ ကေစီ**တိ အနဝသေသဝစနံ။ ပါဏာ ဧဝ ဘူတာ **ပါဏဘူတာ**။ အထ ဝါ ပါဏန္တီတိ ပါဏာ။ ဧတေန အဿာသပဿာသပဋိဗဒ္ဓေ ပဉ္စ

ဝေါကာရသတ္တေ ဂဏှာတိ။ ဘဝန္တီတိ **ဘူတာ**။ တေန ဧကဝေါကာရစတုဝေါကာရသတ္တေ ဂဏှာတိ။ **အတ္ထီ**တိ သန္တိ, သံဝိဇ္ဇန္တိ။

ဧဝံ **“ယေ ကေစိ ပါဏဘူတတ္ထိ”**တိ ဣမိနာ ဝစနေန ဒုကတ္တိကေဟိ သင်္ဂဟေတဗ္ဗေ သဗ္ဗေ သတ္တေ ဧကဇ္ဈံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သဗ္ဗေပိ တေ **တသာ ဝါ ထာဝရာ ဝါ အနဝသေသာ**တိ ဣမိနာ ဒုကေန သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတိ။

တတ္ထ တသန္တီတိ **တသာ,** သတဏှာနံ သဘယာနဉ္စေတံ အဓိဝစနံ။ တိဋ္ဌန္တီတိ **ထာဝရာ,** ပဟီနတဏှာဘယာနံ အရဟတံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ နတ္ထိ တေသံ အဝသေသန္တိ **အနဝသေသာ,** သဗ္ဗေပီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယဉ္စ ဒုတိယဂါထာယ အန္တေ ဝုတ္တံ, တံ သဗ္ဗဒုကတိကေဟိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ – ယေ ကေစိ ပါဏဘူတတ္ထိ တသာ ဝါ ထာဝရာ ဝါ အနဝသေသာ, ဣမေပိ သဗ္ဗေ သတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။ ဧဝံ ယာဝ ဘူတာ ဝါ သမ္ဘဝေသီ ဝါ ဣမေပိ သဗ္ဗေ သတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာတိ။

ဣဒါနိ ဒီဃရဿမဇ္ဈိမာဒိတိကတ္တယဒီပကေသု **ဒီဃာ ဝါ**တိအာဒီသု ဆသု ပဒေသု **ဒီဃာ**တိ ဒီဃတ္တဘာဝါ နာဂမစ္ဆဂေါဓာဒယော။ အနေကဗျာမသတပ္ပမာဏာပိ ဟိ မဟာသမုဒ္ဒေ နာဂါနံ အတ္တဘာဝါ အနေကယောဇနပ္ပမာဏာပိ မစ္ဆဂေါဓာဒီနံ အတ္တဘာဝါ ဟောန္တိ။ **မဟန္တာ**တိ မဟန္တတ္တဘာဝါ ဇလေ မစ္ဆကစ္ဆပါဒယော, ထလေ ဟတ္ထိနာဂါဒယော, အမနုဿေသု ဒါနဝါဒယော။ အာဟ စ – “ရာဟုဂ္ဂံ အတ္တဘာဝီန”န္တိ (အ. နိ. ၄.၁၅)။ တဿ ဟိ အတ္တဘာဝေါ ဥဗ္ဗေဓေန စတ္တာရိ ယောဇနသဟဿာနိ အဋ္ဌ စ ယောဇနသတာနိ, ဗာဟူ ဒွါဒသယောဇနသတပရိမာဏာ, ပညာသယောဇနံ ဘမုကန္တရံ, တထာ အင်္ဂုလန္တရိကာ, ဟတ္ထတလာနိ ဒွေ ယောဇနသတာနီတိ။ **မဇ္ဈိမာ**တိ အဿဂေါဏမဟိံသသူကရာဒီနံ အတ္တဘာဝါ။ **ရဿကာ**တိ တာသု တာသု ဇာတီသု ဝါမနာဒယော ဒီဃမဇ္ဈိမေဟိ ဩမကပ္ပမာဏာ သတ္တာ။ **အဏုကာ**တိ မံသစက္ခုဿ အဂေါစရာ, ဒိဗ္ဗစက္ခုဝိသယာ ဥဒကာဒီသု နိဗ္ဗတ္တာ သုခုမတ္တဘာဝါ သတ္တာ, ဦကာဒယော ဝါ။ အပိစ ယေ တာသု တာသု ဇာတီသု မဟန္တမဇ္ဈိမေဟိ ထူလမဇ္ဈိမေဟိ စ ဩမကပ္ပမာဏာ သတ္တာ, တေ အဏုကာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ထူလာ**တိ ပရိမဏ္ဍလတ္တဘာဝါ မစ္ဆကုမ္မသိပ္ပိကသမ္ဗုကာဒယော သတ္တာ။

၁၄၇. ဧဝံ တီဟိ တိကေဟိ အနဝသေသတော သတ္တေ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ **“ဒိဋ္ဌာ ဝါ ယေဝ အဒိဋ္ဌာ”** တိအာဒီဟိ တီဟိ ဒုကေဟိပိ တေ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတိ။

တတ္ထ **ဒိဋ္ဌာ**တိ ယေ အတ္တနော စက္ခုဿ အာပာထမာဂတဝသေန ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ။ **အဒိဋ္ဌာ**တိ ယေ ပရသမုဒ္ဒပရသေလပရစက္ကဝါဠာဒီသု ဌိတာ။ **“ယေဝ ဒူရေ ဝသန္တိ အဝိဒူရေ”**တိ ဣမိနာ ပန ဒုကေန အတ္တနော အတ္တဘာဝဿ ဒူရေ စ အဝိဒူရေ စ ဝသန္တေ သတ္တေ ဒဿေတိ။ တေ ဥပါဒါယုပါဒါယဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အတ္တနော ဟိ ကာယေ ဝသန္တာ သတ္တာ အဝိဒူရေ, ဗဟိကာယေ ဝသန္တာ ဒူရေ။ တထာ အန္တောဥပစာရေ ဝသန္တာ အဝိဒူရေ, ဗဟိဥပစာရေ ဝသန္တာ ဒူရေ။ အတ္တနော ဝိဟာရေ ဂါမေ ဇနပဒေ ဒီပေ စက္ကဝါဠေ ဝသန္တာ အဝိဒူရေ, ပရစက္ကဝါဠေ ဝသန္တာ ဒူရေ ဝသန္တီတိ ဝုစ္စန္တိ။

ဘူတာတိ ဇာတာ, အဘိနိဗ္ဗတ္တာ။ ယေ ဘူတာ ဧဝ, န ပုန ဘဝိဿန္တီတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆန္တိ, တေသံ ခီဏာသဝါနမေတံ အဓိဝစနံ။ သမ္ဘဝမေသန္တီတိ **သမ္ဘဝေသီ**။ အပ္ပဟီနဘဝသံယောဇနတ္တာ အာယတိမ္ပိ သမ္ဘဝံ ဧသန္တာနံ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနမေတံ အဓိဝစနံ။ အထ ဝါ စတူသု ယောနီသု အဏ္ဍဇဇလာဗုဇာ သတ္တာ ယာဝ အဏ္ဍကောသံ ဝတ္ထိကောသဉ္စ န ဘိန္ဒန္တိ, တာဝ သမ္ဘဝေသီ နာမ။ အဏ္ဍကောသံ ဝတ္ထိကောသဉ္စ ဘိန္ဒိတွာ ဗဟိ နိက္ခန္တာ ဘူတာ နာမ။ သံသေဒဇာ ဩပပါတိကာ စ ပဌမစိတ္တက္ခဏေ သမ္ဘဝေသီ နာမ။ ဒုတိယစိတ္တက္ခဏတော ပဘုတိ ဘူတာ နာမ။ ယေန ဝါ ဣရိယာပထေန ဇာယန္တိ, ယာဝ တတော အညံ န ပါပုဏန္တိ, တာဝ သမ္ဘဝေသီ နာမ။ တတော ပရံ ဘူတာတိ။

၁၄၈. ဧဝံ ဘဂဝါ “သုခိနော ဝါ”တိအာဒီဟိ အဍ္ဎတေယျာဟိ ဂါထာဟိ နာနပ္ပကာရတော တေသံ ဘိက္ခူနံ ဟိတသုခါဂမပတ္ထနာဝသေန သတ္တေသု မေတ္တာဘာဝနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အဟိတဒုက္ခာနာဂမပတ္ထနာဝသေနာပိ တံ ဒဿေန္တော အာဟ **“န ပရော ပရံ နိကုဗ္ဗေထာ”** တိ။ ဧသ ပေါရာဏပါဌော, ဣဒါနိ ပန “ပရံ ဟီ”တိပိ ပဌန္တိ, အယံ န သောဘနော။

တတ္ထ **ပရော**တိ ပရဇနော။ **ပရ**န္တိ ပရဇနံ။ **န နိကုဗ္ဗေထာ** တိ န ဝဉ္စေယျ။ **နာတိမညေထာ**တိ န အတိက္ကမိတ္တတ မညေယျ။ **ကတ္ထစီ** တိ ကတ္ထစိ ဩကာသေ, ကမေ တ နိဂမေ တ ခေတ္တေ တ ဉာတိမဇ္ဈေ တ ပူဂမဇ္ဈေ တတိ အာဒိ။ **နန္တိ** ဧတံ။ **ကဉ္စီ** တိ ယံ ကဉ္စိ ခတ္တိယံ တ ဗြာဟ္မဏံ တ ဂဟဋ္ဌံ တ ပဗ္ဗဇိတံ တ သုဂတံ တ ဒုဂ္ဂတံ တတိ အာဒိ။ **ဗျာရောသနာ ပဋိဃသညာ** တိ ကာယဝစီဝိကာရေဟိ ဗျာရောသနာယ စ, မနောဝိကာရေန ပဋိဃသညာယ စ။ "ဗျ ယာရောသနာယ ပဋိဃသညာယာ"တိ ဟိ ဝတ္တဗ္ဗေ "ဗျာရောသနာ ပဋိဃသညာ"တိ ဝုစ္စတိ ယထာ "သမ္မ ဒညာယ ဝိမုတ္တာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ "သမ္မ ဒညာ ဝိမုတ္တာ"တိ, ယထာ စ "အနုပုဗ္ဗသိက္ခာယ အနုပုဗ္ဗကိရိယာယ အနုပုဗ္ဗပဋိပဒာ ယာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ "အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ အနုပုဗ္ဗကိရိယာ အနုပုဗ္ဗပဋိပဒာ"တိ (အ. နိ. ၈.၁၉; ဥဒာ. ၄၅; စူဠဝ. ၃၈၅)။ **နာညမည ဿ ဒုက္ခမိစ္ဆေယျာ**တိ အညမညဿ ဒုက္ခံ န ဣစ္ဆေယျ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? န ကေဝလံ "သုခိနော တ ခေမိ နော တ ဟောန္တူ"တိအာဒိ မနသိကာရဝသေနေဝ မေတ္တံ ဘာဝေယျ။ ကိံ ပန "အဟော ဝတ ယော ကောစိ ပရပုဂ္ဂ လော ယံ ကဉ္စိ ပရပုဂ္ဂလံ ဝဉ္စနာဒီဟိ နိကတီဟိ န နိကုဗ္ဗေထ, ဇာတိအာဒီဟိ စ နဝဟိ မာနဝတ္ထူဟိ ကတ္ထစိ ပဒေသေ ယံ ကဉ္စိ ပရပုဂ္ဂလံ နာတိမညေယျ, အညမညဿ စ ဗျာရောသနာယ တ ပဋိဃသညာယ တ ဒုက္ခံ န ဣစ္ဆေယျ ယာ"တိ ဧဝမ္ပိ မနသိ ကရောန္တော ဘာဝေယျာတိ။

၁၄၉. ဧဝံ အဟိတဒုက္ခာနာဂမပတ္ထနာဝသေန အတ္ထတော မေတ္တာဘာဝနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တမေဝ ဥပမာယ ဒဿေန္တော အာဟ **"မာတာ ယထာ နိယံ ပုတ္တ"** န္တိ။

တဿတ္ထော – ယထာ မာတာ **နိယံ ပုတ္တံ** အတ္တနိ ဇာတံ ဩရသံ ပုတ္တံ, တဉ္စ **ဧကပုတ္တမေဝ အာယုသာ အနု ရက္ခေ,** တဿ ဒုက္ခာဂမပဋိဗာဟနတ္ထံ အတ္တနော အာယုမ္ပိ စဇိတွာ တံ အနုရက္ခေ, **ဧဝမ္ပိ သဗ္ဗဘူတေသု** ဣဒံ **မေ တ္တမာနသံ ဘာဝယေ,** ပုနပ္ပုနံ ဇနယေ ဝဍ္ဎယေ, တဉ္စ အပရိမာဏသတ္တာရမ္မဏဝသေန ဧကသ္မိံ တ သတ္တေ အန ဝသေသဖရဏဝသေန **အပရိမာဏံ** ဘာဝယေတိ။

၁၅၀. ဧဝံ သဗ္ဗာကာရေန မေတ္တာဘာဝနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တဿေဝ ဝဍ္ဎနံ ဒဿေန္တော အာဟ **"မေတ္တ ဉ္စ သဗ္ဗလောကသ္မိ"**တိ။

တတ္ထ မိဇ္ဇတိ တာယတိ စာတိ မိတ္တော, ဟိတဇ္ဈာသယတာယ သိနိယှတိ, အဟိတာဂမတော ရက္ခတိ စာတိ အတ္ထော။ မိတ္တဿ ဘာဝေါ **မေတ္တံ။ သဗ္ဗသ္မိ** န္တိ အနဝသေသေ။ **လောကသ္မိ** န္တိ သတ္တလောကေ။ မနသိ ဘဝန္တိ **မာနသံ**။ တဉှိ စိတ္တသမ္ပယုတ္တတ္တာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **ဘာဝယေ**တိ ဝဍ္ဎယေ။ နာဿ ပရိမာဏန္တိ **အပရိမာဏံ,** အပ္ပမာဏသတ္တာရမ္မဏတာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **ဥဒ္ဓ** န္တိ ဥပရိ။ တေန အရူပဘဝံ ဂဏှာတိ။ **အဓော**တိ ဟေဋ္ဌာ။ တေန ကာမဘဝံ ဂဏှာတိ။ **တိရိယ**န္တိ ဝေမဇ္ဈံ။ တေန ရူပဘဝံ ဂဏှာတိ။ **အသမ္ဗာဓ** န္တိ သမ္ဗာဓဝိရဟိတံ, ဘိန္နသီမန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သီမာ နာမ ပစ္စတ္ထိကော ဝုစ္စတိ, တသ္မိမ္ပိ ပဝတ္တန္တိ အတ္ထော။ **အဝေရ**န္တိ ဝေရဝိရဟိတံ, အန္တ တရန္တရာပိ ဝေရစေတနာပာတုဘာဝဝိရဟိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အသပတ္တ** န္တိ ဝိဂတပစ္စတ္ထိကံ။ မေတ္တာဝိဟာရီ ဟိ ပုဂ္ဂလော မနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ, အမနုဿာနံ ပိယော ဟောတိ, နာဿ ကောစိ ပစ္စတ္ထိကော ဟောတိ, တေ နဿ တံ မာနသံ ဝိဂတပစ္စတ္ထိကတ္တာ "အသပတ္တ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ပရိယာယဝစနဉှိ ဧတံ, ယဒိဒံ ပစ္စတ္ထိကော သ ပတ္တောတိ။ အယံ အနုပဒတော အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပေတတ္ထဝဏ္ဏနာ – ယဒေတံ "ဧဝမ္ပိ သဗ္ဗဘူတေသု မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏ"န္တိ ဝုတ္တံ။ တဉ္စေတံ အပရိမာဏံ မေတ္တံ မာနသံ သဗ္ဗလောကသ္မိံ ဘာဝယေ ဝဍ္ဎယေ, ဝုဍ္ဎိံ, ဝိရူဠှိံ, ဝေပုလ္လံ ဂမယေ။ ကထံ? **ဥဒ္ဓံ အဓော စ တိရိယဉ္စ,** ဥဒ္ဓံ ယာဝ ဘဝဂ္ဂါ, အဓော ယာဝ အဝီစိတော, တိရိယံ ယာဝ အဝသေသဒိသာ။ ဥဒ္ဓံ တ အာရုပ္ပံ, အဓော ကာမဓာတုံ, တိရိယံ ရူပဓာတုံ အနဝသေသံ ဖရန္တော။ ဧဝံ ဘာဝေန္တောပိ စ တံ ယထာ အသမ္ဗာဓံ, အ ဝေရံ, အသပတ္တဉ္စ, ဟောတိ တထာ သမ္ဗာဓဝေရသပတ္တာဘာဝံ ကရောန္တော ဘာဝယေ။ ယံ တ တံ ဘာဝနာသမ္ပဒံ ပ တ္တံ သဗ္ဗတ္ထ ဩကာသလာဘဝသေန အသမ္ဗာဓံ။ အတ္တနော ပရေသု အာဃာတပဋိဝိနယေန အဝေရံ, အတ္တနိ စ ပရေသံ အာဃာတပဋိဝိနယေန အသပတ္တံ ဟောတိ, တံ အသမ္ဗာဓံ အဝေရံ အသပတ္တံ အပရိမာဏံ မေတ္တံ မာနသံ ဥဒ္ဓံ အ ဓော တိရိယဉ္စာတိ တိဝိဓပရိစ္ဆေဒေ သဗ္ဗလောကသ္မိံ ဘာဝယေ ဝဍ္ဎယေတိ။

၁၅၁. ဧဝံ မေတ္တာဘာဝနာယ ဝမုန် ဒဿေတွာ ကြာအနို တံ ဘာဝနမနုယုတ္တဿ ဝိဟရတော ကြိယာပထနိယမာ ဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **“တိဋ္ဌံ စရံ။ပေ။ အဓိဋ္ဌေယျာ”** တိ။

တဿတ္ထော – ဧဝမေတံ မေတ္တံ မာနသံ ဘာဝေန္တော သော “နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ, ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၄; မ. နိ. ၁.၁၀၇; ဝိဘ. ၅၀၈) ဝိယ ကြိယာပထနိယမံ အကတွာ ယထာသုခံ အညတရ ညတရကြိယာပထဗာဓနဝိနောဒနံ ကရောန္တော တိဋ္ဌံ ဝာ စရံ ဝာ နိသိန္နော ဝာ သယာနော ဝာ ယာဝတာ ဝိဂတမိဒ္ဓေါ အဿ, အထ ဧတံ မေတ္တာဈာနဿတိံ အဓိဋ္ဌေယျ။

အထ ဝာ ဧဝံ မေတ္တာဘာဝနာယ ဝမုန် ဒဿေတွာ ကြာအနို ဝသီဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **“တိဋ္ဌံ စရ”** န္တိ။ ဝသိပ္ပတ္တော ဟိ တိဋ္ဌံ ဝါ စရံ ဝါ နိသိန္နော ဝါ သယာနော ဝါ ယာဝတာ ကြိယာပထေန ဧတံ မေတ္တာဈာနဿတိံ အဓိဋ္ဌာတုကာမော ဟောတိ။ အထ ဝါ တိဋ္ဌံ ဝါ စရံ ဝါတိ န ဌာနာဒီနိ အန္တရာယကရာနိ ဟောန္တိ, အပိစ ခေါ သော ယာဝတာ ဧတံ မေတ္တာဈာနဿတိံ အဓိဋ္ဌာတုကာမော ဟောတိ, တာဝတာ ဝိတမိဒ္ဓေါ ဟုတွာ အဓိဋ္ဌာတိ, နတ္ထိ တဿ တတ္ထ ဒန္ဓာယိတတ္တံ။ တေနာဟ **“တိဋ္ဌံ စရံ နိသိန္နော ဝ သယာနော, ယာဝတာဿ ဝိတမိဒ္ဓေါ။ ဧတံ သတိံ အဓိဋ္ဌေယျာ”**တိ။

တဿာယမဓိပ္ပာယော – ယံ တံ “မေတ္တဉ္စ သဗ္ဗလောကသ္မိံ, မာနသံ ဘာဝယေ”တိ ဝုတ္တံ, တံ တထာ ဘာဝယေ, ယထာ ဌာနာဒီသု ယာဝတာ ကြိယာပထေန, ဌာနာဒီနိ ဝာ အနာဒိယိတွာ ယာဝတာ ဧတံ မေတ္တာဈာနဿတိံ အဓိဋ္ဌာတုကာမော အဿ, တာဝတာ ဝိတမိဒ္ဓေါ ဟုတွာ ဧတံ သတိံ အဓိဋ္ဌေယျာတိ။

ဧဝံ မေတ္တာဘာဝနာယ ဝသီဘာဝံ ဒဿေန္တော “ဧတံ သတိံ အဓိဋ္ဌေယျာ”တိ တသ္မိံ မေတ္တာဝိဟာရေ နိယောဇေတွာ ကြာအနို တံ ဝိဟာရံ ထုနန္တော အာဟ **“ဗြဟ္မမေတံ ဝိဟာရမိဓမာဟူ”**တိ။

တဿတ္ထော – ယွာယံ “သုခိနောဝ ခေမိနော ဟောန္တူ”တိအာဒိံ ကတွာ ယာဝ “ဧတံ သတိံ အဓိဋ္ဌေယျာ”တိ သံဝဏ္ဏိတော မေတ္တာဝိဟာရော, **ဧတံ** စတူသု ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယကြိယာပထဝိဟာရေသု နိဒ္ဒောသတ္တာ အတ္တနောပိ ပရေသမ္ပိ အတ္ထကရတ္တာ စ **ကြာ** အရိယဿ ဓမ္မဝိနယေ **ဗြဟ္မဝိဟာရမာဟု,** သေဋ္ဌဝိဟာရမာဟူတိ။ ယတော သတတံ သမိတံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ တိဋ္ဌံ စရံ နိသိန္နော ဝါ သယာနော ဝါ ယာဝတာဿ ဝိတမိဒ္ဓေါ, ဧတံ သတိံ အဓိဋ္ဌေယျာတိ။

၁၅၂. ဧဝံ ဘဂဝါ တေသံ ဘိက္ခူနံ နာနပ္ပကာရတော မေတ္တာဘာဝနံ ဒဿေတွာ ကြာအနို ယသ္မာ မေတ္တာ သတ္တာရမ္မဏတ္တာ အတ္တဒိဋ္ဌိယာ အာသန္နာ ဟောတိ တသ္မာ ဒိဋ္ဌိဂဟဏနိသေဓနမုခေန တေသံ ဘိက္ခူနံ တဒေဝ မေတ္တာဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ အရိယဘူမိပ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဒိဋ္ဌိဉ္စ အနုပဂ္ဂမ္မာ”** တိ။ ကြာမာယ ကထာယ ဒေသနံ သမာပေသိ။

တဿတ္ထော – ယွာယံ “ဗြဟ္မမေတံ ဝိဟာရမိဓမာဟူ”တိ သံဝဏ္ဏိတော မေတ္တာဈာနဝိဟာရော, တတော ဝုဋ္ဌာယ ယေ တတ္ထ ဝိတက္ကဝိစာရာဒယော ဓမ္မာ, တေ, တေသဉ္စ ဝတ္ထာဒီအနုသာရေန ရူပဓမ္မေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ကြာမိနာ နာမရူပပရိစ္ဆေဒေန “သုဒ္ဓသင်္ခါရပုဉ္ဇောယံ, န ကြာ သတ္တူပလဗ္ဘတီ”တိ (သံ. နိ. ၁.၁၇၁) ဧဝံ **ဒိဋ္ဌိဉ္စ အနုပဂ္ဂမ္မ** အနုပုဗ္ဗေန လောကုတ္တရသီလေန **သီလဝါ** ဟုတွာ လောကုတ္တရသီလသမ္ပယုတ္တေနေဝ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမ္မာ ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန **ဒဿနေန သမ္ပန္နော** ။ တတော ပရံ ယောပါယံ ဝတ္ထုကာမေသု ဂေဓော ကိလေသကာမော အပ္ပဟီနော ဟောတိ, တမ္ပိ သကဒာဂါမိအနာဂါမိမဂ္ဂေဟိ တနုဘာဝေန အနဝသေသပ္ပဟာနေန စ **ကာမေသု ဂေဓံ ဝိနေယျ** ဝိနယိ ဝူပသမေတွာ **န ဟိ ဇာတု ဂဗ္ဘသေယျ ပုန ရေတိ** ဧကံသေနေဝ ပုန ဂဗ္ဘသေယျံ န ဧတိ, သုဒ္ဓါဝါသေသု နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိတွာ ပရိနိဗ္ဗာတီတိ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဒေသနံ သမာပေတွာ တေ ဘိက္ခူ အာဟ – “ဂစ္ဆထ, ဘိက္ခဝေ, တသ္မိံယေဝ ဝနသဏ္ဍေ ဝိဟရထ။ ကြာမဉ္စ သုတ္တံ မာသဿ အဋ္ဌသု ဓမ္မဿဝနဒိဝသေသု ဂဏ္ဍိံ အာကောဋေတွာ ဥဿာရေထ, ဓမ္မကထံ ကရောထ, သာကစ္ဆထ, အနုမောဒထ, ကြာဒမေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ အာသေဝထ, ဘာဝေထ, ဗဟုလီကရောထ။ တေပိ ဝေ အမနုဿာ တံ

ဘောရတရမ္မဏံ န ဒဿေဿန္တိ, အညဒတ္ထု အတ္တကာမာ ဟိတကာမာ ဘဝိဿန္တီ''တိ။ တေ ''သာဓူ''တိ ဘဂဝ တော ပဋိဿုဏိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ, ပဒက္ခိဏံ ကတွာ, တတ္ထ ဂန္တွာ, တထာ အကံ သု။ ဒေဝတာယော စ ''ဘဒန္တာ အမှာကံ အတ္တကာမာ ဟိတကာမာ''တိ ပီတိသောမနဿဇာတာ ဟုတွာ သယမေဝ သေနာသနံ သမ္မဇ္ဇန္တိ, ဥဏှောဒကံ ပဋိယာဒေန္တိ, ပိဋ္ဌိပရိကမ္မပာဒပရိကမ္မံ ကရောန္တိ, အာရက္ခံ သံဝိဒဟန္တိ။ တေ ဘိက္ခူ တထေဝ မေတ္တံ ဘာဝေတွာ တမေဝ စ ပာဒကံ ကတွာ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ သဗ္ဗေဝ တသ္မိံယေဝ အ န္တောတေမာသေ အဂ္ဂဖလံ အရဟတ္တံ ပာပုဏိတွာ မဟာပဝါရဏာယ ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏံ ပဝါရေသုန္တိ။

ဝေဥ္စဟိ အတ္ထကုသလေန တထာဂတေန၊
ဓမ္မိဿရေန ကထိတံ ကရဏီယမတ္ထံ။
ကတွာန ဘုယ္ယ ပရမံ ဟဒယဿ သန္တိံ၊
သန္တံ ပဒံ အဘိသမေန္တိ သမတ္တပညာ။

တသ္မာ ဟိ တံ အမတမဗ္ဘုတမရိယကန္တံ၊
သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ ဝိဟရိတုကာမော။
ဝိညူ ဇနော ဝိမလသီလသမာဓိပညာ၊
ဘေဒံ ကရေယ္ယ သတတံ ကရဏီယမတ္ထန္တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ မေတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဟေမဝတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

အဇ္ဇ ပန္နရသော တိ ဟေမဝတသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ပုစ္ဆာဝသိကာ ဥပ္ပတ္တိ။ ဟေမဝတေန ဟိ ပုဋ္ဌော ဘဂဝါ ''ဆသု လောကော သမုပ္ပန္နော''တိအာဒီနိ အဘာသိ။ တတ္ထ ''အဇ္ဇ ပန္နရသော''တိအာဒိ သာတာဂိရေန ဝုတ္တံ, ''ကစ္စိ မနော''တိအာဒိ ဟေမဝတေန, ''ဆသု လောကော''တိအာဒိ ဘ ဂဝတာ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ သမောဓာနေတွာ ''ဟေမဝတသုတ္တ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ ''သာတာဂိရိသုတ္တ''န္တိ ဧကေစ္စေဟိ။

တတ္ထ ယာယံ ''အဇ္ဇ ပန္နရသော''တိအာဒိ ကထာ။ တဿာ ဥပ္ပတ္တိ – ဣမသ္မိံယေဝ ဘဒ္ဒကပ္ပေ ဝီသတိဝ ဿသဟဿာယုကေသု ပုရိသေသု ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ သောဠသဝဿသဟဿာယုကာနိ ဌတွာ ပရိနိဗ္ဗုတဿ ဘဂဝ တော ကဿပဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ မဟတိယာ ပူဇာယ သရီရကိစ္စံ အကံသု။ တဿ ဓာတုယော အဝိကိရိတွာ သုဝဏ္ဏ က္ခန္ဓော ဝိယ ဧကဃနာ ဟုတွာ အဋ္ဌံသု။ ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓာနဥ္စဟိ သော ဓမ္မတာ။ အပ္ပာယုကဗုဒ္ဓာ ပန ယသ္မာ ဗဟုတ ရေန ဇနေန အဒိဋ္ဌာ ဧဝ ပရိနိဗ္ဗာယန္တိ, တသ္မာ ဓာတုပူဇာယပိ ကတွာ ''တတ္ထ တတ္ထ ဇနာ ပူဇံ ပသဝိဿန္တီ''တိ အနုကမ္ပာယ ''ဓာတုယော ဝိကိရန္တူ''တိ အဓိဋ္ဌဟန္တိ။ တေန တေသံ သုဝဏ္ဏစုဏ္ဏာနိ ဝိယ ဓာတုယော ဝိကိရန္တိ, သေယ္ယထာပိ အမှာကံ ဘဂဝတော။

မနုဿာ တဿ ဘဂဝတော ဧကံယေဝ ဓာတုဃရံ ကတွာ စေတိယံ ပတိဋ္ဌာပေသုံ ယောဇနံ ဥဗ္ဗေဓေန ပရိက္ခေ ပေန စ။ တဿ ဧကေကဂါဝုတန္တရာနိ စတ္တာရိ ဒွါရာနိ အဟေသုံ။ ဧကံ ဒွါရံ ကိကီ ရာဇာ အဂ္ဂဟေသိ; ဧကံ တဿေဝ ပုတ္တော ပထဝိန္ဒရော နာမ; ဧကံ သေနာပတိပမုခါ အမစ္စာ; ဧကံ သေဋ္ဌိပမုခါ ဇာနပဒါ ရတ္တသုဝဏ္ဏမယာ ဧကဃနာ သုဝဏ္ဏရသပဋိဘာဂါ စ နာနာရတနမယာ ဣဋ္ဌကာ အဟေသုံ ဧကေကာ သတသဟဿဂ္ဃနိကာ။ တေ ဟရိတာ လမနောသိလာဟိ မတ္တိကာကိစ္စံ သုရဘိတေလေန ဥဒကကိစ္စဥ္စ ကတွာ တံ စေတိယံ ပတိဋ္ဌာပေသုံ။

ဧဝံ ပတိဋ္ဌိတေ စေတိယေ ဒွေ ကုလပုတ္တာ သဟာယကာ နိက္ခမိတွာ သမ္မုခသာဝကာနံ ထေရာနံ သန္တိကေ ပ ဗ္ဗဇိံသု။ ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓာနဥ္စဟိ သမ္မုခသာဝကာယေဝ ပဗ္ဗာဇေန္တိ, ဥပသမ္ပာဒေန္တိ, နိဿယံ ဒေန္တိ, ဣတရေ န လ ဘန္တိ။ တတော တေ ကုလပုတ္တာ ''သာသနေ, ဘန္တေ, ကတိ ဓုရာနီ''တိ ပုစ္ဆိံသု။ ထေရာ ''ဒွေ ဓုရာနီ''တိ ကထေသုံ

– “တသခုရံ, ပရိယတ္တိခုရဉ္စာ”တိ။ တတ္ထ ပဗ္ဗဇိတေန ကုလပုတ္တေန အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ သန္တိကေ ပဉ္စ ဝဿာနိ ဝသိတွာ, ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ပူရေတွာ, ဟာတိမောက္ခံ ဒွေ တီဏိ ဘာဏတရသုတ္တန္တာနိ စ ပဂုဏံ ကတွာ, ကမ္မဋ္ဌဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ, ကုလေ တ ဂဏေ တ နိရာလယေန အရညံ ပဝိသိတွာ, အရဟတ္တသစ္ဆိကိရိယာယ ဃဋိတဗ္ဗံ တယမိတဗ္ဗံ, ဇတံ **တသခုရံ**။ အတ္တနော ထာမေန ပန ဇကံ တ နိကာယံ ပရိယာပုဏိတွာ ဒွေ တ ပဉ္စ တ နိကာယေ ပရိယတ္တိတော စ အတ္ထတော စ သုဝိသဒံ သာသနံ အနုယုဥ္ဇိတဗ္ဗံ, ဇတံ **ပရိယတ္တိခုရ** န္တိ။ အထ တေ ကုလပုတ္တာ “ဒွိန္နံ ခုရာနံ တသခုရမေဝ သေဋ္ဌ”န္တိ ဝတွာ “မယံ ပနမှာ ဒဟရာ, ဝုမုကာလေ တသခုရံ ပရိပူရေဿာမ, ပရိယတ္တိခုရံ တာဝ ပူရေမာ”တိ ပရိယတ္တိံ အာရဘိံသု။ တေ ပကတိယာဝ ပညဝန္တော နစိရဿေဝ သကလေ ဗုဒ္ဓဝစနေ ပကတညနော ဝိနယေ စ အတိဝိယ ဝိနိစ္ဆယကုသလာ အဟေသုံ။ တေသံ ပရိယတ္တိံ နိဿာယ ပရိတရော ဥပ္ပဇ္ဇိ, ပရိတရံ နိဿာယ လာဘော, ဧကမေကဿ ပဉ္စသတပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ ပရိတရာ အဟေသုံ။ တေ သတ္ထုသာသနံ ဒီပေန္တာ ဝိဟရိံသု, ပုန ဗုဒ္ဓကာလော ဝိယ အဟောသိ။

တအာ ဒွေ ဘိက္ခူ ကမကာတသေ ဝိဟရန္တိ ဓမ္မတဒီ စ အဓမ္မတဒီ စ။ အဓမ္မတဒီ စဏ္ဍော ဟောတိ ဖရုသော, မုခရော, တဿ အဇ္ဈာစာရော ဣတရဿ ဟာကဋော ဟောတိ။ တတော နံ “ဣဒံ တေ, အာဝုသော, ကမ္မံ သာသနဿ အပ္ပတိရူပ”န္တိ စောဒေသိ။ သော “ကိံ တေ ဒိဋ္ဌံ, ကိံ သုတ”န္တိ ဝိက္ခိပတိ။ ဣတရော “ဝိနယဓရော ဇာနိဿတီ”တိ အာဟ။ တတော အဓမ္မတဒီ “သစေ ဣမံ ဝတ္ထုံ ဝိနယဓရော ဝိနိစ္ဆိနိဿတိ, အဒ္ဓါ မေ သာသနေ ပတိဋ္ဌာ န ဘဝိဿတီ”တိ ဉတွာ အတ္တနော ပက္ခံ ကာတုကာမော တာဝဒေဝ ပရိက္ခာရေ အာအာယ တေ ဒွေ ထေရေ ဥပသင်္ကမိတွာ သမဏပရိက္ခာရေ ဒတွာ တေသံ နိဿယေန ဝိဟရိတုမာရဒ္ဓေါ။ သဗ္ဗဉ္စ နေသံ ဥပဋ္ဌာနံ ကရောန္တော သက္ကစ္စံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ပူရေတုကာမော ဝိယ အကာသိ။ တတော ဧကဒိဝသံ ဥပဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ တေဟိ ဝိဿဇ္ဇိယမာနောပိ အဋ္ဌာသိယေဝ။ ထေရာ “ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗမတ္ထီ”တိ တံ ပုစ္ဆိံသု။ သော “အာမ, ဘန္တေ, ဧကေန မေ ဘိက္ခုနာ သဟ အဇ္ဈာစာရံ ပဋိစ္စ ဝိတအော အတ္ထိ။ သော ယဒိ တံ ဝတ္ထုံ ဣဓာဂန္တွာ အာရောစေတိ, ယထာဝိနိစ္ဆယံ န ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗ”န္တိ။ ထေရာ “ဩသဋ္ဌံ ဝတ္ထုံ ယထာဝိနိစ္ဆယံ န ဝိနိစ္ဆိနိတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ အာဟံသု။ သော “ဧဝံ ကရိယမာနေ, ဘန္တေ, မမ သာသနေ ပတိဋ္ဌာ နတ္ထိ, မယှေတံ ဟာပံ ဟောတု, မာ တုမှေ ဝိနိစ္ဆိနထာ”တိ။ တေ တေန နိပ္ပီဠိယမာနာ သမ္ပဋိစ္ဆိံသု။ သော တေသံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ ပုန တံ အာတသံ ဂန္တွာ “သဗ္ဗံ ဝိနယဓရာနံ သန္တိကေ နိဋ္ဌိတ”န္တိ တံ ဓမ္မတဒိံ သုဋ္ဌုတရံ အဝမညန္တော ဖရုသေန သမုအာစရတိ။ ဓမ္မတဒီ “နိဿင်္ကော အယံ ဇာတော”တိ တာဝဒေဝ နိက္ခမိတွာ ထေရာနံ ပရိတရံ ဘိက္ခုသဟဿံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – “နနု, အာဝုသော, ဩသဋ္ဌံ ဝတ္ထုံ ယထာဓမ္မံ ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ, အနောသရာပေတွာ ဧဝ တ အညမညံ အစ္စယံ ဒေသာပေတွာ သာမဂ္ဂီ ကာတဗ္ဗာ။ ဣမေ ပန ထေရာ နေဝ ဝတ္ထုံ ဝိနိစ္ဆိနိံသု, န သာမဂ္ဂိံ အကံသု။ ကိံ နာမေတ”န္တိ? တေပိ သုတွာ တုဏှီ အဟေသုံ – “နူန ကိဉ္စိ အာစရိယေဟိ ဉာတ”န္တိ။ တတော အဓမ္မတဒီ ဩကာသံ လဘိတွာ “တွံ ပုဗ္ဗေ ‘ဝိနယဓရော ဇာနိဿတီ’တိ ဘဏသိ။ ဣဒာနိ တေသံ ဝိနယဓရာနံ အာရောစေဟိ တံ ဝတ္ထု”န္တိ ဓမ္မတဒိံ ပီဠေတွာ “အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပရာဇိတော တွံ, မာ တံ အာတသံ အာဂစ္ဆီ”တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။ တတော ဓမ္မတဒီ ထေရေ ဥပသင်္ကမိတွာ “တုမှေ သာသနံ အနပေက္ခိတွာ ‘အမှေ ဥပဋ္ဌေသိ ပရိတောသေသီ’တိ ပုဂ္ဂလမေဝ အပေက္ခိတ္ထ, သာသနံ အရက္ခိတွာ ပုဂ္ဂလံ ရက္ခိတ္ထ, အဇ္ဇတဂ္ဂေ အနိ တုမှာကံ ဝိနိစ္ဆယံ ဝိနိစ္ဆိနိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, အဇ္ဇ ပရိနိဗ္ဗုတော ကဿပေ ဘဂတ”တိ မဟာသဒ္ဒေန ကန္ဒိတွာ “နဋ္ဌံ သတ္ထု သာသန”န္တိ ပရိဒေဝမာနော ပက္ကာမိ။

အထ ခော တေ ဘိက္ခူ သံဝိဂ္ဂမာနသာ “မယံ ပုဂ္ဂလမနုရက္ခန္တာ သာသနရတနံ သောဗ္ဘေ ပက္ခိပိမှာ”တိ ကုက္ကုစ္စံ ဥပ္ပာဒေသုံ ။ တေ တေနေဝ ကုက္ကုစ္စေန ဥပဟတာသယတ္တာ ကာလံ ကတွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တိတုမသက္ကောန္တာ ဧကောစရိယော ဟိမဝတိ ဟေမဝတေ ပဗ္ဗတေ နိဗ္ဗတ္တိ **ဟေမဝတော ယက္ခော** တိ နာမေန။ ဒုတိယာစရိယော မဇ္ဈိမဒေသေ သာတပဗ္ဗတေ **သာတာဂိရော**တိ နာမေန။ တေပိ နေသံ ပရိတရာ ဘိက္ခူ တေသံယေဝ အနုဝတ္တိတွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တိတုမသက္ကောန္တာ တေသံ ပရိတရာ ယက္ခာဝ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေသံ ပန ပစ္စယအာယကာ ဂဟဋ္ဌဋ္ဌာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ ဟေမဝတသာတာဂိရာ အဋ္ဌဝီသတိယက္ခသေနာပတီနမဗ္ဘန္တရာ မဟာနုဘာတ ယက္ခရာဇာနော အဟေသုံ။

ယက္ခသေနာပတီနဉ္စ အယံ ဓမ္မတာ – မာသေ မာသေ အဋ္ဌ ဒိဝသာနိ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယတ္ထံ ဟိမဝတိ မနောသိလာတလေ နာဂဝတိမဏ္ဍပေ ဒေဝတာနံ သန္နိပတော ဟောတိ, တတ္ထ သန္နိပတိတဗ္ဗန္တိ။ အထ သာတာဂိရဟေမဝတာ တ

သ္မိံ သမာဂမေ အညမညံ ဒိသွာ သဉ္ဇာနိံသု – ''တွံ, သမ္မ, ကုဟိံ ဥပ္ပန္နော, တွံ ကုဟိ''န္တိ အတ္တနော အတ္တနော ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဉ္စ ပုစ္ဆိတွာ ဝိပ္ပဋိသာရိနော အဟေသုံ။ ''နဋ္ဌာ မယံ, သမ္မ, ပုဗ္ဗေ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ သမဏဓမ္မံ ကတွာ ဧကံ ပါပသဟာယံ နိဿာယ ယက္ခယောနိယံ ဥပ္ပန္နာ, အမှာကံ ပန ပစ္စယဒါယကာ ကာမာဝစရဒေဝေသု နိဗ္ဗတ္တာ''တိ။ အထ သာတာဂိရော အာဟ – ''မာရိသ, ဟိမဝါ နာမ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတသမ္မတော, ကိဉ္စိ အစ္ဆရိယံ ဒိသွာ ဝါ သုတွာ ဝါ မမာပိ အာရောစေယျာသီ''တိ။ ဟေမဝတောပိ အာဟ – ''မာရိသ, မဇ္ဈိမဒေသော နာမ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတသမ္မတော, ကိဉ္စိ အစ္ဆရိယံ ဒိသွာ ဝါ သုတွာ ဝါ မမာပိ အာရောစေယျာသီ''တိ။ ဧဝံ တေသု ဒွီသု သဟာယေသု အညမညံ ကတိကံ ကတွာ, တမေဝ ဥပ္ပတ္တိံ အဝိဝဇ္ဇေတွာ ဝသမာနေသု ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဝီတိဝတ္တံ, မဟာပထဝီ ဧကယောဇနတိဂါဝုတမတ္တံ ဥဿန္နာ။

အထမှာကံ ဗောဓိသတ္တော ဒီပင်္ကရပါဒမူလေ ကတပဏိဓာနော ယာဝ ဝေဿန္တရဇာတကံ, တာဝ ပါရမိယော ပူရေတွာ, တုသိတဘဝနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ, တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ, ဓမ္မပဒနိဒါနေ ဝုတ္တနယေန ဒေဝတာဟိ အာယာစိတော ပဉ္စ မဟာဝိလောကနာနိ ဝိလောကေတွာ, ဒေဝတာနံ အာရောစေတွာ, ဒွတ္တိံသာယ ပုဗ္ဗနိမိတ္တေသု ဝတ္တမာနေသု ဣဓ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ကမ္ပေတွာ။ တာနိ ဒိသွာပိ ဣမေ ရာဇယက္ခာ ''ဣမိနာ ကာရဏေန နိဗ္ဗတ္တာနီ''တိ န ဇာနိံသု။ ''ခိဍ္ဍာပသုတတ္တာ နေတဒ္ဒသံသူ''တိ ဧကေ။ ဧသ နယော ဇာတိယံ အဘိနိက္ခမနေ ဗောဓိယဉ္စ။ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ ပန ပဉ္စဝဂ္ဂိယေ အာမန္တေတွာ ဘဂဝတိ တိပရိဝဋ္ဋံ ဒွါဒသာကာရံ ဝရဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တေ မဟာဘူမိစာလံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ ပါဋိဟာရိယာနိ စ ဧတေသံ ဧကော သာတာဂိရောယေဝ ပဌမံ အဒ္ဒသ။ နိဗ္ဗတ္တိကာရဏဉ္စ တေသံ ဉတွာ သပရိသော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမ္မ ဓမ္မဒေသနံ အဿောသိ, န စ ကိဉ္စိ ဝိသေသံ အဓိဂစ္ဆိ။ ကသ္မာ? သော ဟိ ဓမ္မံ သုဏန္တော ဟေမဝတံ အနုဿရိတွာ ''အာဂတော နု ခေါ မေ သဟာယကော, နော''တိ ပရိသံ ဩလောကေတွာ တံ အပဿန္တော ''ဝဉ္စိတော မေ သဟာယော, ယော ဧဝံ ဝိစိတြပဋိဘာနံ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ န သုဏာတီ''တိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော အဟောသိ။ ဘဂဝါ စ အတ္ထင်္ဂတေပိ စ သူရိယေ ဒေသနံ န နိဋ္ဌာပေသိ။

အထ သာတာဂိရော ''သဟာယံ ဂဟေတွာ တေန သဟာဂမ္မ ဓမ္မဒေသနံ သောဿာမီ''တိ ဟတ္ထိယာနအဿယာနဂရုဠယာနာဒီနိ မာပေတွာ ပဉ္စဟိ ယက္ခသတေဟိ ပရိဝုတော ဟိမဝန္တာဘိမုခော ပါယာသိ, တထာ ဟေမဝတောပိ။ ယသ္မာ ပဋိသန္ဓိဇာတိ-အဘိနိက္ခမန-ဗောဓိပရိနိဗ္ဗာနေသွေဝ ဒွတ္တိံသ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ ဟုတွာဝ ပတိဝိဂစ္ဆန္တိ, န စိရဋ္ဌိတိကာနိ ဟောန္တိ, ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ ပန တာနိ သဝိသေသာနိ ဟုတွာ, စိရတရံ ဌတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ, တသ္မာ ဟိမဝတိ တံ အစ္ဆရိယဟတုဘာဝံ ဒိသွာ ''ယတော အဟံ ဇာတော, န ကဒါစိ အယံ ပဗ္ဗတော ဧဝံ အဘိရာမော ဘူတပုဗ္ဗော, ဟန္ဒ ဒါနိ မမ သဟာယံ ဂဟေတွာ အာဂမ္မ တေန သဟ ဣမံ ပုပ္ဖသိရိံ အနုဘဝိဿာမီ''တိ တထေဝ မဇ္ဈိမဒေသာဘိမုခော အာဂစ္ဆတိ။ တေ ဥဘောပိ ရာဇဂဟဿ ဥပရိ သမာဂန္တွာ အညမညဿ အာဂမနကာရဏံ ပုစ္ဆိံသု။ ဟေမဝတော အာဟ – ''ယတော အဟံ, မာရိသ, ဇာတော, နာယံ ပဗ္ဗတော ဧဝံ အကာလကုသုမိတေဟိ ရုက္ခေဟိ အဘိရာမော ဘူတပုဗ္ဗော, တသ္မာ ဧတံ ပုပ္ဖသိရိံ တယာ သဒ္ဓိံ အနုဘဝိဿာမီတိ အာဂတောမှီ''တိ ။ သာတာဂိရော အာဟ – ''ဇာနာသိ ပန, တွံ မာရိသ, ယေန ကာရဏေန ဣမံ အကာလပုပ္ဖပါဋိဟာရိယံ ဇာတ''န္တိ? ''န ဇာနာမိ, မာရိသာ''တိ။ ''ဣမံ, မာရိသ, ပါဋိဟာရိယံ န ကေဝလ ဟိမဝန္တေယေဝ, အပိစ ခေါ ပန ဒသသဟဿိလောကဓာတူသု နိဗ္ဗတ္တံ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော, အဇ္ဇ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ, တေန ကာရဏေနာ''တိ။ ဧဝံ သာတာဂိရော ဟေမဝတဿ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒံ ကထေတွာ, တံ ဘဂဝတော သန္တိကံ အာနေတုကာမော ဣမံ ကထမာဟ။ ကေစိ ပန ကေတုမတေ စေတိယေ ဝိဟရန္တေ ဘဂဝတိ အယမေဝမာဟာတိ ဘဏန္တိ **''အဇ္ဇ ပန္နရသော''** တိ။

၁၅၃. တတ္ထ **အဇ္ဇာ** တိ အယံ ရတ္တိန္ဒိဝေ ပက္ခဂဏနတော **ပန္နရသော,** ဥပဝသိတဗ္ဗတော **ဥပေါသထော**။ တီသု ဝါ ဥပေါသထေသု အဇ္ဇ ပန္နရသော ဥပေါသထော, န စာတုဒ္ဒသီ ဥပေါသထော, န သာမဂ္ဂီဥပေါသထော။ ယသ္မာ ဝါ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသအဋ္ဌင်္ဂဥပဝါသပညတ္တိဒိဝသာဒီသု သမ္ဗဟုလေသု အတ္ထေသု ဥပေါသထသဒ္ဒေါ ဝတ္တတိ။ ''အာယာမာဝုသော, ကပ္ပိန, ဥပေါသထံ ဂမိဿာမာ''တိအာဒီသု ဟိ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသေ ဥပေါသထသဒ္ဒေါ။ ''ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ခေါ ဝိသာခေ ဥပေါသထော ဥပဝုတ္ထော''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၄၃) ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိအာဒိကေသု အဋ္ဌင်္ဂေသု။ ''သုဒ္ဓဿ ဝေ သဒါ ဖဂ္ဂု, သုဒ္ဓဿုပေါသထော သဒါ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၇၉) ဥပဝါသေ။ ''ဥပေါသထော နာမ နာဂရာဇာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၄၆; မ. နိ. ၃.၂၅၈) ပညတ္တိယံ။ ''တဒဟုပေါသထေ ပန္နရ

သေ သီသံ နှာတသ္မာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၈၅; မ. နိ. ၃.၂၅၆) ဒိဝသေ။ တသ္မာ အဝသေသတ္ထံ ပဋိက္ခိပိတွာ အာသာဠှပုဏ္ဏမဒိဝသံယေဝ နိယာမေန္တော အာဟ – “အဇ္ဇ ပန္နရသော ဥပောသထော”တိ။ ဟဋ္ဌုပဒေ ဒုတိယောတိ ဇဝံ ဂဏိယမာနေ အဇ္ဇ ပန္နရသော ဒိဝသောတိ အတ္ထော။

ဒိဝိ ဘဝါနိ ဒိဗ္ဗာနိ, ဒိဗ္ဗာနိ ဧတ္ထ အတ္ထီတိ **ဒိဗ္ဗာ**။ ကာနိ တာနိ? ရူပါနိ။ တဉှိ ရတ္တိံ ဒေဝတာနံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုတော သန္နိပတိတာနံ သရီရဝတ္ထာဘရဏဝိမာနပ္ပဘာဟိ အဗ္ဘာဒိဥပက္ကိလေသဝိရဟိတာယ စန္ဒပ္ပဘာယ စ သကလဇမ္ဗုဒီပေ အလင်္ကတော အဟောသိ။ ဝိသေသာလင်္ကတော စ ပရမဝိသုဒ္ဓိဒေဝဿ ဘဂဝတော သရီရပ္ပဘာယ။ တေနာဟ **“ဒိဗ္ဗာ ရတ္တိ ဥပဋ္ဌိတာ”**တိ။

ဧဝံ ရတ္တိဂုဏဝဏ္ဏနာပဒေသေနာပိ သဟာယဿ စိတ္တပ္ပသာဒံ ဇနေန္တော ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒံ ကထေတုကာမော အာဟ **“အနောမနာမံ သတ္ထာရံ, ဟန္ဒ ပဿာမ ဂေါတမ”**န္တိ။ တတ္ထ အနောမေဟိ အလာမကေဟိ သဗ္ဗာကာရပရိပူရေဟိ ဂုဏေဟိ နာမံ အဿာတိ **အနောမနာမော**။ တထာ ဟိဿ “ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ”တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ပါရာယနတ္ထုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၉၇; ပဋိ. မ. ၁.၁၆၂) နယေန ဗုဒ္ဓေါတိ အနောမေဟိ ဂုဏေဟိ နာမံ, “ဘဂ္ဂရာဂေါတိ ဘဂဝါ, ဘဂ္ဂဒေါသောတိ ဘဂဝါ”တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၈၄) နယေန စ အနောမေဟိ ဂုဏေဟိ နာမံ။ ဧသ နယော “အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော”တိအာဒီသု။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒီသု အတ္ထေသု ဒေဝမနုဿေ အနုသာသတိ “ဣမံ ပဇဟထ, ဣမံ သမာဒာယ ဝတ္တထာ”တိ **သတ္ထာ**။ အပိစ “သတ္ထာ ဘဂဝါ သတ္ထဝါဟော, ယထာ သတ္ထဝါဟော သတ္တေ ကန္တာရံ တာရေတီ”တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁၉၀) နိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနာပိ သတ္ထာ။ တံ အနောမနာမံ သတ္ထာရံ။ **ဟန္ဒာ**တိ ဗျဝသာနတ္ထေ နိပါတော။ **ပဿာမာ**တိ တေန အတ္တာနံ သဟ သင်္ဂဟေတွာ ပစ္စုပ္ပန္နဝစနံ။ **ဂေါတမ**န္တိ ဂေါတမဂေါတ္တံ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? “သတ္ထာ, န သတ္ထာ”တိ မာ ဝိမတိံ အကာသိ, ဧကန္တဗျဝသိတော ဟုတွာ တံ ဧဟိ ပဿာမ ဂေါတမန္တိ။

၁၅၄. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဟေမဝတော “အယံ သာတာဂိရော ‘အနောမနာမံ သတ္ထာရ’န္တိ ဘဏန္တော တဿ သဗ္ဗညုတံ ပကာသေတိ, သဗ္ဗညုနော စ ဒုလ္လဘာ လောကေ, သဗ္ဗညုပဋိညေဟိ ပူရဏာဒိသဒိသေဟေဝ လောကော ဥပဒ္ဒုတော။ သော ပန ယဒိ သဗ္ဗညူ, အဒ္ဓါ တာဒိလက္ခဏပ္ပတ္တော ဘဝိဿတိ, တေန တံ ဧဝံ ပရိဂ္ဂဏှိဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ တာဒိလက္ခဏံ ပုစ္ဆန္တော အာဟ – **“ကစ္စိ မနော”**တိ။

တတ္ထ **ကစ္စီ**တိ ပုစ္ဆာ။ **မနော**တိ စိတ္တံ။ **သုပဏိဟိတော**တိ သုဋ္ဌု ဌပိတော, အစလော အသမ္ပဝေဓီ။ သဗ္ဗေသု ဘူတေသု **သဗ္ဗဘူတေသု။ တာဒိနော**တိ တာဒိလက္ခဏပ္ပတ္တဿေဝ သတော။ ပုစ္ဆာ ဧဝ တ အယံ “သော တေ သတ္ထာ သဗ္ဗဘူတေသု တာဒီ, ဥဒါဟု နော”တိ။ **ဣဋ္ဌေ အနိဋ္ဌေ စာ**တိ ဧဝရူပေ အာရမ္မဏေ။ **သင်္ကပ္ပာ**တိ ဝိတက္ကာ။ **ဝသီကတာ**တိ ဝသံ ဂမိတာ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယံ တွံ သတ္ထာရံ ဝဒသိ, တဿ တေ သတ္ထုနော ကစ္စိ တာဒိလက္ခဏပ္ပတ္တဿ သတော သဗ္ဗဘူတေသု မနော သုပဏိဟိတော, ဥဒါဟု ယာဝ စလနပစ္စယံ န လဘတိ, တာဝ သုပဏိဟိတော ဝိယ ခာယတိ။ သော စ တေ သတ္ထာ ကစ္စိ သဗ္ဗဘူတေသု သမစိတ္တေန တာဒီ, ဥဒါဟု နော, ယေ စ ခော ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု အာရမ္မဏေသု ရာဂဒေါသဝသေန သင်္ကပ္ပာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တျာဿ ကစ္စိ ဝသီကတာ, ဥဒါဟု ကဒါစိ တေသမ္ပိ ဝသေန ဝတ္တတီတိ။

၁၅၅. တတော သာတာဂိရော ဘဂဝတော သဗ္ဗညုဘာဝေ ဗျဝသိတတ္တာ သဗ္ဗေ သဗ္ဗညုဂုဏေ အနုဇာနန္တော အာဟ **“မနော စဿ သုပဏိဟိတော”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **သုပဏိဟိတော**တိ သုဋ္ဌု ဌပိတော, ပထဝီသမော အဝိရုဇ္ဈနဋ္ဌေန, သိနေရုသမော သုပ္ပတိဋ္ဌိတာစလနဋ္ဌေန, ဣန္ဒခီလသမော စတုဗ္ဗိဓမာရပရဝါဒိဂဏေဟိ အကမ္ပိယဋ္ဌေန။ အနစ္ဆရိယဉ္စေတံ, ဘဂဝတော ဣဒါနိ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နတ္တာ သဗ္ဗညုဘာဝေ ဌိတဿ မနော သုပဏိဟိတော အစလော ဘဝေယျ။ ယဿ တိရစ္ဆာနဘူတဿာပိ သရာဂဒိကာလေ ဆဒ္ဒန္တနာဂကုလေ ဥပ္ပန္နဿ သဝိသေန သလ္လေန ဝိဒ္ဓဿ အစလော အဟောသိ, ဝဓကေပိ တသ္မိံ နပ္ပဒုဿိ, အညဒတ္ထု တဿေဝ အတ္တနော ဒန္တေ ဆေတွာ အဒာသိ; တထာ မဟာကပိဘူတဿ မဟတိယာ သိလာယ သီသေ ပဟဋဿာပိ တဿေဝ စ မဂ္ဂံ ဒဿေသိ; တထာ ဝိဓုရပဏ္ဍိတဘူတဿ ဟာဒေသု ဂဟေတွာ သဋ္ဌိယောဇနေ ကာဠပဗ္ဗတပပါတေ ပက္ခိတ္တဿာပိ အညဒတ္ထု တဿ

သေဝ ယက္ခသ္သတ္တာယ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တသ္မာ သမ္ဗဒေဝ အာဟ သာတာဂိရော – ''မနော စဿ သုပဏိဟိတော''တိ။

သဗ္ဗဘူတေသု တာဒိနောတိ သဗ္ဗသတ္တေသု တာဒိလက္ခဏပ္ပတ္တသ္သေဝ သတော မနော သုပဏိဟိတော, နယာဝ ပစ္စယံ န လဘတီတိ အတ္ထော ။ တတ္ထ ဘဂဝတော တာဒိလက္ခဏံ ပဉ္စဓာ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာဟ –

''ဘဂဝါ ပဉ္စဟာကာရေဟိ တာဒီ, ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေ တာဒီ, စတ္တာဝီတိ တာဒီ, မုတ္တာဝီတိ တာဒီ, တိဏ္ဏာဝီတိ တာဒီ, တန္နိဒ္ဒေသာတိ တာဒီ။ ကထံ ဘဂဝါ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေ တာဒီ? ဘဂဝါ လာဘေပိ တာဒီ''တိ (မဟာနိ. ၃၈)။

ဧဝမာဒိ သဗ္ဗံ နိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။ လာဘာဒယော စ တဿ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝိတ္ထာရိတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ''ပုဋ္ဌာ ဧဝ တ အယံ။ သော တေ သတ္ထာ သဗ္ဗဘူတေသု တာဒီ, ဥဒာဟု နော''တိ ဣမသ္မိမ္ပိ ဝိကပ္ပေ သဗ္ဗဘူတေသု သမစိတ္တတာယ တာဒီ အမှာကံ သတ္ထာတိ အတ္ထော။ အယဉှိ ဘဂဝါ သုခူပသံဟာရကာမတာယ ဒုက္ခာပနယနကာမတာယ စ သဗ္ဗသတ္တေသု သမစိတ္တော, ယာဒိသော အတ္တနိ, တာဒိသော ပရေသု, ယာဒိသော မာတရိ မဟာမာယာယ, တာဒိသော စိဉ္စမာဏဝိကာယ, ယာဒိသော ပိတရိ သုဒ္ဓောဒနေ, တာဒိသော သုပ္ပဗုဒ္ဓေ, ယာဒိသော ပုတ္တေ ရာဟုလေ, တာဒိသော ဝဓကေသု ဒေဝဒတ္တဓနပါလကအင်္ဂုလိမာလာဒီသု။ သဒေဝကေ လောကေပိ တာဒီ။ တသ္မာ သမ္ဗဒေတဟ သာတာဂိရော – ''သဗ္ဗဘူတေသု တာဒိနော''တိ။

အထော ဣဋ္ဌေ အနိဋ္ဌေ စာ တိ။ ဧတ္ထ ပန ဧဝံ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော – ယံ ကိဉ္စိ ဣဋ္ဌံ ဝါ အနိဋ္ဌံ ဝါ အာရမ္မဏံ, သဗ္ဗပ္ပကာရေဟိ တတ္ထ ယေ ရာဂဒောသဝသေန သင်္ကပ္ပာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တျာဿ အနုတ္တရေန မဂ္ဂေန ရာဂါဒီနံ ပဟီနတ္တာ ဝသီကတာ, န ကဒါစိ တေသံ ဝသေ ဝတ္တတိ။ သော ဟိ ဘဂဝါ အနာဝိလသင်္ကပ္ပော သုဝိမုတ္တစိတ္တော သုဝိမုတ္တပညောတိ။ ဧတ္ထ စ သုပဏိဟိတမနတာယ အယောနိသောမနသိကာရာဘာဝေ ဝုတ္တော။ သဗ္ဗဘူတေသု ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေဟိ သော ယတ္ထ ဘဝေယျ, တံ သတ္တသင်္ခါရဘေဒတော ဒုဝိဓမာရမ္မဏံ ဝုတ္တံ။ သင်္ကပ္ပဝသီဘာဝေန တသ္မိံ အာရမ္မဏေ တဿ မနသိကာရာဘာဝတော ကိလေသပ္ပဟာနံ ဝုတ္တံ။ သုပဏိဟိတမနတာယ စ မနောသမာစာရသုဒ္ဓိ, သဗ္ဗဘူတေသု တာဒိတာယ ကာယသမာစာရသုဒ္ဓိ, သင်္ကပ္ပဝသီဘာဝေန ဝိတက္ကမူလကတ္တာ တစာယ ဝစီသမာစာရသုဒ္ဓိ။ တထာ သုပဏိဟိတမနတာယ လောဘာဒိသဗ္ဗဒောသာဘာဝေ , သဗ္ဗဘူတေသု တာဒိတာယ မေတ္တာဒိဂုဏသဗ္ဘာဝေ, သင်္ကပ္ပဝသီဘာဝေန ပဋိကူလေ အပ္ပဋိကူလသညိတာဒိဘေဒအ အရိယိဒ္ဓိ, တာယ စဿ သဗ္ဗညုဘာဝေ ဝုတ္တော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၅၆. ဧဝံ ဟေမဝတော ပုဗ္ဗေ မနောဒွါရဝသေနေဝ တာဒိဘာဝံ ပုစ္ဆိတွာ တဉ္စ ပဋိဇာနန္တမိမံ သုတွာ ဒဠှီကမ္မတ္ထံ ဣအနိ ဒွါရတ္တယဝသေနာပိ, ပုဗ္ဗေ တ သင်္ခေပေန ကာယဝစီမနောဒွါရသုဒ္ဓိံ ပုစ္ဆိတွာ တဉ္စ ပဋိဇာနန္တမိမံ သုတွာ ဒဠှီကမ္မတ္ထမေဝ ဝိတ္ထာရေနာပိ ပုစ္ဆန္တော အာဟ **''ကစ္စိ အဒိန္နံ''** န္တိ။ တတ္ထ ကထာဗန္ဓသုခတ္တာယ ပဌမံ အဒိန္နာအနဝိရတိံ ပုစ္ဆတိ။ **အာရာ ပမာဒမှာ**တိ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု စိတ္တဝေဿဂ္ဂတော ဒူရီဘာဝေန အဗ္ရဟ္မစရိယဝိရတိံ ပုစ္ဆတိ။ ''အာရာ ပမဒမှာ''တိပိ ပဌန္တိ, အာရာ မာတုကမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဈာနံ န ရိဉ္စတီ**တိ ဣမိနာ ပန တဿာယေဝ တိဝိဓာယ ကာယဒုစ္စရိတဝိရတိယာ ဗလဝဘာဝံ ပုစ္ဆတိ။ ဈာနယုတ္တဿ ဟိ ဝိရတိ ဗလဝတီ ဟောတီတိ။

၁၅၇. အထ သာတာဂိရော ယသ္မာ ဘဂဝါ န ကေဝလံ ဧတရဟိ, အတီတေပိ အဒ္ဓာနေ ဒီဃရတ္တံ အဒိန္နာအနာဒီဟိ ပဋိဝိရတော, တဿာ တဿာယေဝ စ ဝိရတိယာ အာနုဘာဝေန တံ တံ မဟာပုရိသလက္ခဏံ ပဋိလဘိ, သဒေဝကော စဿ လောကော ''အဒိန္နာအနာ ပဋိဝိရတော သမဏော ဂေါတမော''တိအာဒိနာ နယေန ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ တသ္မာ ဝိဿဋ္ဌာယ တစာယ သီဟနာဒံ နဒန္တော အာဟ **''န သော အဒိန္နံ အာဒိယတီ''** တိ။ တံ အတ္ထတော ပာကဋမေဝ။ ဣမိဿာပိ ကထာယ တတိယပဒေ ''ပမာဒမှာ ပမဒမှာ''တိ ဒွိဓာ ပာဌော။ စတုတ္ထပဒေ စ **ဈာနံ န ရိဉ္စတီ** တိ ဈာနံ ရိတ္တကံ သုညကံ န ကရောတိ, န ပရိစ္စဇတီတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၅၈. ဧဝံ ကာယဒွါရေ သုဒ္ဓိံ သုတွာ ဣအနိ ဝစီဒွါရေ သုဒ္ဓိံ ပုစ္ဆန္တော အာဟ – **''ကစ္စိ မုသာ န ဘဏတီ''**တိ။ ဧတ္ထ ခီဏာတီတိ ခီဏော, ဝိဟိံသတိ ဗာဓတီတိ အတ္ထော။ တစာယ ပထော ဗျပ္ပထော, ခီဏော ဗျပ္ပထော

အသ္သာတိ **ခိဏ္ဏဗ္ဗပ္ပထော** ။ တံ န-ကာရေန ပဋိသေဓေတ္ဝာ ပုစ္ဆတိ **“န ခိဏ္ဏဗ္ဗပ္ပထော”** တိ, န ဖရုသတာဓောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ‘‘နာခိဏ္ဏဗ္ဗပ္ပထော’’တိပိ ပာဌော, န အခိဏ္ဏဝစနောတိ အတ္ထော။ ဖရုသဝစနဉ္ဟိ ပရေသံ ဟဒယေ အခိယမာနံ တိဋ္ဌတိ။ တာဒိသဝစနော ကစ္စိ န သောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိဘူတိတိ ဝိနာသော, ဝိဘူတိံ ကာသတိ ကရောတိ တတိ ဝိဘူတိကံ, ဝိဘူတိကမေဝ **ဝေဘူတိကံ, ဝေဘူတိယန္တိ**ပိ ဝုစ္စတိ, ပေသုညဿေတံ အဓိဝစနံ။ တဉ္ဟိ သတ္တာနံ အညမညတော ဘေဒနေန ဝိနာသံ ကရောတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

၁၅၉. အထ သာတာဂိရော ယသ္မာ ဘဂဝတ န ကေဝလံ ဓေရဟိ, အတီတေပိ အဒ္ဓာနေ ဒီဃရတ္တံ မုသာဝါဒါဒီဟိ ပဋိဝိရတော, တသ္မာ တသ္မာယေဝ စ ဝိရတိယာ အာနုဘာဝေန တံ တံ မဟာပုရိသလက္ခဏံ ပဋိလဘိ, သဒေဝကော စသ္သ လောကော ‘‘မုသာဝါဒာ ပဋိဝိရတော သမဏော ဂောတမော’’တိ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ တသ္မာ ဝိသုဒ္ဓါယ တစာယ သီဟနာဒံ နဒန္တော အာဟ, **“မုသာ စ သော န ဘဏတီ”**တိ။ တတ္ထ **မုသာ**တိ ဝိနိဓာယ ဒိဋ္ဌာဒီနိ ပရဝိသံဝါဒနဝစနံ။ တံ သော န ဘဏတိ။ ဒုတိယပာဒေ ပန ပဌမတ္ထဝသေန န ခိဏ္ဏဗ္ဗပ္ပထောတိ, ဒုတိယတ္ထဝသေန နာခိဏ္ဏဗ္ဗပ္ပထောတိ ပာဌော။ စတုတ္ထပာဒေ **မန္တာ** တိ ပညာ ဝုစ္စတိ။ ဘဂဝတ ယသ္မာ တာယ မန္တာယ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ အတ္ထမေဝ ဘာသတိ အတ္ထတော အနပေတဝစနံ, န သမ္ဖံ ။ အညာဏပုရေက္ခာရဉ္ဟိ နိရတ္ထကဝစနံ ဗုဒ္ဓါနံ နတ္ထိ။ တသ္မာ အာဟ – ‘‘မန္တာ အတ္ထံ သော ဘာသတီ’’တိ။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။

၁၆၀. ဧဝံ ဝစီဒုစ္စရိတဝိရတိမ္ပိ သုတွာ ဣဒါနိ မနောဒုစ္စရိတဝိရတိံ ပုစ္ဆန္တော အာဟ **“ကစ္စိ န ရဇ္ဇတိ ကာမေသူ”**တိ။ တတ္ထ **ကာမာ**တိ ဝတ္ထုကာမာ။ တေသု ကိလေသကာမေန န ရဇ္ဇတီတိ ပုစ္ဆန္တော အနဘိဇ္ဈာလုတံ ပုစ္ဆတိ။ **အနာဝိလန္တိ** ပုစ္ဆန္တော ဗျာပါဒေန အာဝိလဘာဝံ သန္ဓာယ အဗျာပါဒတံ ပုစ္ဆတိ။ **မောဟံ အတိက္ကန္တော** တိ ပုစ္ဆန္တော ယေန မောဟေန မူဠ္ဟော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ, တသ္မာတိက္ကမေန သမ္မာဒိဋ္ဌိတံ ပုစ္ဆတိ။ **ဓမ္မေသု စက္ခုမာ**တိ ပုစ္ဆန္တော သဗ္ဗဓမ္မေသု အပ္ပဋိဟတဿ ဉာဏစက္ခုနော, ပဉ္စစက္ခုဝိသယေသု တ ဓမ္မေသု ပဉ္စန္နမ္ပိ စက္ခူနံ ဝသေန သဗ္ဗညုတံ ပုစ္ဆတိ ‘‘ဒုစ္စရိတက္ခယဟရိသုဒ္ဓိယာပိ သဗ္ဗညူ န ဟောတီ’’တိ စိန္တေတွာ။

၁၆၁. အထ သာတာဂိရော ယသ္မာ ဘဂဝတ အပ္ပတွာဝ အရဟတ္တံ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ကာမရာဂဗျာပါဒါနံ ပဟီနတ္တာ နေဝ ကာမေသု ရဇ္ဇတိ, န ဗျာပါဒေန အာဝိလစိတ္တော, သောတာပတ္တိမဂ္ဂေနေဝ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပစ္စယဿ သဗ္ဗ ပဋိစ္ဆာဒကမောဟဿ ပဟီနတ္တာ မောဟံ အတိက္ကန္တော, သာမဉ္စ သစ္စာနိ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝိမောက္ခန္တိကံ နာမံ ယထာဝုတ္တာနိ စ စက္ခူနိ ပဋိလဘိ, တသ္မာ တဿ မနောဒုစ္စရိတဝိရတိံ သဗ္ဗညုတဉ္စ ဥဂ္ဃောသေန္တော အာဟ **“န သော ရဇ္ဇတိ ကာမေသူ”** တိ။

၁၆၂. ဧဝံ ဟေမဝတော ဘဂဝတော ဒုစ္စရိတက္ခယဟရိသုဒ္ဓိံ သဗ္ဗညုတဉ္စ သုတွာ ဟဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂေါ အတီတဇာတိယံ ဗာဟုသစ္စဝိသဒါယ ပညာယ အသဇ္ဇမာနဝစနပ္ပထော ဟုတွာ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတရူပေ သဗ္ဗညုဂုဏေ သောတုကာမော အာဟ **“ကစ္စိ ဝိဇ္ဇာယ သမ္ပန္နော”** တိ။ တတ္ထ **ဝိဇ္ဇာယ သမ္ပန္နော** တိ ဣမိနာ ဒဿနသမ္ပတ္တိံ ပုစ္ဆတိ, **သံသုဒ္ဓစာရဏော**တိ ဣမိနာ ဂမနသမ္ပတ္တိံ။ ဆန္ဒဝသေန စေတ္ထ ဒီဃံ ကတွာ စာကာရမာဟ, သံသုဒ္ဓစရဏောတိ အတ္ထော။ **အာသဝါ ခီဏာ**တိ ဣမိနာ တာယ ဒဿနဂမနသမ္ပတ္တိယာ ပတ္တဗ္ဗာယ အာသဝက္ခယသညိတာယ ပဌမနိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပတ္တိံ ပုစ္ဆတိ, **နတ္ထိ ပုနဗ္ဘဝေ** တိ ဣမိနာ ဒုတိယနိဗ္ဗာနဓာတုပတ္တိသမတ္ထတံ, ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန တ ပရမဿာသပ္ပတ္တိံ ဥတွာ ဌိတဘာဝံ။

၁၆၃. တတော ယာ ဧသာ ‘‘သော အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသ’’န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၅၂) နယေန ဘယဘေရဝါဒီသု တိဝိဓာ, ‘‘သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ။ပေ။ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ ဉာဏဒဿနာယ စိတ္တံ အဘိနီဟရတီ’’တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၇၉) နယေန အမ္ဗဋ္ဌာဒီသု အဋ္ဌဝိဓာ ဝိဇ္ဇာ ဝုတ္တာ, တာယ ယသ္မာ သဗ္ဗာယပိ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နာယ ဘဂဝတ ဥပေတော။ ယဉ္စေတံ ‘‘ဣဓ, မဟာနာမ, အရိယသာဝကော သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ, ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရော ဟောတိ, ဘောဇနေ မတ္တညူ ဟောတိ , ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော ဟောတိ, သတ္တဟိ သဒ္ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတိ, စတုန္နံ ဈာနာနံ အာဘိစေတသိကာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနံ နိကာမလာဘီ ဟောတီ’’တိ ဧဝံ ဥဒ္ဒိသိတွာ ‘‘ကထဉ္စ, မဟာနာမ, အရိယသာဝကော သီလသမ္ပန္နော ဟောတီ’’တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၂.၂၄) နယေန သေခသုတ္တေ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ပန္နရသပ္ပဘေဒံ စရဏံ။ တဉ္စ ယသ္မာ သဗ္ဗုပက္ကိလေသပ္ပဟာနေန ဘဂဝတော အတိဝိယ သံသုဒ္ဓံ။ ယေပိမေ ကာမာသဝ

ဒယော စတ္တာရော အာသတ, တေပိ ယသ္မာ သဗ္ဗေ သပရိတရာ သတသနာ ဘဂဝတော ခီဏာ။ ယသ္မာ စ ကြမာယ ဝိဇ္ဇာ စရဏသမ္ပဒာယ ခီဏာသဝေ ဟုတွာ တအ ဘဂဝတ ''နတ္ထိ အနိ ပုနဗ္ဘဝေ''တိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ဌိတော, တသ္မာ သာ တာဂိရော ဘဂဝတော သဗ္ဗညုဘာဝေ ဗ္ယဝသာယေန သမုဿာဟိတဟဒယော သဗ္ဗေပိ ဂုဏေ အနုဇာနန္တော အာဟ **''ဝိဇ္ဇာယ စေဝ သမ္ပန္နော''** တိ။

၁၆၄. တတော ဟေမဝတော ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဘဂဝတ''တိ ဘဂဝတိ နိက္ကင်္ခော ဟုတွာ အာကာသေ ဌိတောယေဝ ဘဂဝန္တံ ပသံသန္တော သာတာဂိရဉ္စ အာရာဓေန္တော အာဟ **''သမ္ပန္နံ မုနိနော စိတ္တ''** န္တိ။ တဿတ္ထော – သမ္ပန္နံ မုနိနော စိတ္တံ, ''မနော စဿ သုပဏိဟိတော''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တတာဒိဘာဝေန ပုဏ္ဏံ သမ္ပုဏ္ဏံ, ''န သော အဒိန္နံ အာဒိယတီ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တကာယကမ္မုနာ, ''န သော ရဇ္ဇတိ ကာမေသူ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တမနောကမ္မုနာ စ ပုဏ္ဏံ သမ္ပုဏ္ဏံ, ''မုသာ စ သော န ဘဏတီ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တဗ္ယပ္ပထေန စ ဝစီကမ္မုနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ သမ္ပန္နစိတ္တဉ္စ အနုတ္တရာယ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပဒာယ သမ္ပန္နတ္တာ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဉ္စ ကြမေဟိ ဂုဏေဟိ ''မနော စဿ သုပဏိဟိတော''တိအာဒိနာ နယေန ဓမ္မတော နံ ပသံသသိ, သဘာဝတော တစ္ဆတော ဘူတတော ဧဝ နံ ပသံသသိ, န ကေဝလံ သဒ္ဓာမတ္တကေနာတိ ဒဿေတိ။

၁၆၅-၁၆၆. တတော သာတာဂိရောပိ ''ဧဝမေတံ, မာရိသ, သုဋ္ဌု တယာ ဉာတဥ္စ အနုမောဒိတဥ္စာ''တိ အဓိပ္ပာယေန တမေဝ သံရာဓေန္တော အာဟ – **''သမ္ပန္နံ မုနိနော။ပေ။ ဓမ္မတော အနုမောဒသီ''** တိ။ ဧတ္ထ ပန ဝတွာ ပုန ဘဂဝတော ဒဿနေ တံ အဘိတ္ထဝယမာနော အာဟ **''သမ္ပန္နံ။ပေ။ ဟန္ဒ ပဿာမ ဂေါတမ''** န္တိ။

၁၆၇. အထ ဟေမဝတော အတ္တနော အဘိရုစိတဂုဏေဟိ ပုရိမဇာတိဗာဟုသစ္စဗလေန ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထုနန္တော သာတာဂိရံ အာဟ – **''ဧဏိဇင်္ဃံ။ပေ။ ဧဟိ ပဿာမ ဂေါတမ''** န္တိ။ တဿတ္ထော – ဧဏိမိဂဿေဝ ဇင်္ဃာ အဿာတိ **ဧဏိဇင်္ဃော**။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ ဧဏိမိဂဿေဝ အနုပုဗ္ဗဝဋ္ဋာ ဇင်္ဃာ ဟောန္တိ, န ပုရတော နိမ္မံသာ ပစ္ဆတော သုသုမာရကုစ္ဆိ ဝိယ ဥဒ္ဓုမာတာ။ **ကိသော** စ ဗုဒ္ဓါ ဟောန္တိ ဒီဃရဿသမဝဋ္ဋိတယုတ္တဋ္ဌာနေသု တထာရူပာယ အင်္ဂပစ္စင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ, န ဝဋ္ဋရပုရိသာ ဝိယ ထူလာ။ ပညာယ ဝိလိခိတကိလေသတ္တာ တ **ကိသာ**။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရသပတ္တဝိဒ္ဒံသနတော **ဝီရာ**။ ကောသနဘောဇိတာယ ပရိမိတဘောဇိတာယ **စ အပ္ပာဟာရာ,** န ဒွတ္တိမတ္တာလောပဘောဇိတာယ။ ယထာဟ –

> ''အဟံ ခေါ ပန, ဥဒာယိ, အပ္ပေကဒါ ကြမိနာ ပတ္တေန သမတိတ္တိကမ္ပိ ဘုဉ္ဇာမိ, ဘိယျောပိ ဘုဉ္ဇာမိ။ 'အပ္ပာဟာရော သမဏော ဂေါတမော အပ္ပာဟာရတာယ စ ဝဏ္ဏဝါဒီ'တိ ကြတိ စေ မံ, ဥဒာယိ, သာဝကာ သက္ကရေယျုံ, ဂရုံ ကရေယျုံ, မာနေယျုံ, ပူဇေယျုံ, သက္ကတွာ, ဂရုံ ကတွာ, ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျုံ။ ယေ တေ, ဥဒာယိ, မမ သာဝကာ ကောသကာဟာရာပိ အဍ္ဎကောသကာဟာရာပိ ဗေလုဝါဟာရာပိ အဍ္ဎဗေလုဝါဟာရာပိ, န မံ တေ ကြမိနာ ဓမ္မေန သက္ကရေယျုံ။ပေ။ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျု''န္တိ (မ. နိ. ၂.၂၄၂)။

အာဟာရေ ဆန္ဒရာဂဘာဝေန **အလောလုပာ** အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ အာဟာရံ အာဟာရေန္တိ မောနေယျသမ္ပတ္တိယာ **မုနိနော**။ အနဂါရိကတာယ ဝိဝေကနိန္နမာနသတာယ စ **ဝနေ ဈာယန္တိ**။ တေနာဟ ဟေမဝတော ယက္ခော ''ဧဏိဇင်္ဃံ။ ပေ။ ဧဟိ ပဿာမ ဂေါတမ''န္တိ။

၁၆၈. ဧတ္ထ ဝတွာ ပုန တဿ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဓမ္မံ သောတုကာမတာယ **''သီဟံဝေကစရ''**န္တိ ကြမံ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – **သီဟံ**တိ ဒုရာသဒဋ္ဌေန ခမနဋ္ဌေန နိဗ္ဘယဋ္ဌေန စ ကေသရသီဟသဒိသံ။ ယာယ တဏှာယ ''တဏှာဒုတိယော ပုရိသော''တိ ဝုစ္စတိ, တဿာ အဘာဝေန **ဧကစရံ,** ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဒွိန္နံ ဗုဒ္ဓါနံ အနုပ္ပတ္တိတောပိ **ဧကစရံ**။ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနာပိ ဧတ္ထ တံ တံ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နာဂ**န္တိ ပုနဗ္ဘဝံ နေဝ ဂန္တာရံ နာဂန္တာရံ။ အထ ဝါ အာဂုံ န ကရောတီတိပိ **နာဂေါ**။ ဗလဝါတိပိ **နာဂေါ**။ တံ နာဂံ။ **ကာမေသု အနပေက္ခိန**န္တိ ဒွီသုပိ ကာမေသု ဆန္ဒရာဂဘာဝေန အနပေက္ခိနံ။ **ဥပသင်္ကမ္မ ပုစ္ဆာမ, မစ္စုပါသပ္ပမောစန**န္တိ တံ ဧဝရူပံ မဟေသိံ ဥပသင်္ကမိတွာ တေဘူမကဝဋ္ဋဿ မစ္စုပါသဿ ပမောစနံ ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ ပုစ္ဆာမ။ ယေန တ ဥပာယေန

ဒုက္ခသမုဒယသင်္ခါတာ မစ္စုပါသာ ပမုစ္စတိ, တံ မစ္စုပါသပ္ပမောစနံ ပုစ္ဆာမာတိ။ ဣမံ ကထံ ဟေမဝတော သာတာဂိရဿ သာတာဂိရပရိသာယ အတ္တနော ပရိသာယ သန္ဓာယ အာဟ။

တေန ခော ပန သမယေန အာသာဠှီနက္ခတ္တံ ဃောသိတံ အဟောသိ။ အထ သမန္တတော အလင်္ကတပဋိယတ္တေ ဒေဝနဂရေ သိရိံ ပစ္စနုဘောန္တိ ဝိယ ရာဇဂဟေ ကာဠီ နာမ ကုရရဃရိကာ ဥပါသိကာ ပါသာဒမာရုယှ သီဟပဉ္ဇရံ ဝိဝရိတွာ ဂဗ္ဘပရိဿမံ ဝိနောဒေန္တီ သတတပ္ပဒေသေ ဥတုဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဌိတာ တေသံ ယက္ခသေနာပတီနံ တံ ဗုဒ္ဓဂုဏပဋိသံယုတ္တံ ကထံ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနတော အဿောသိ။ သုတွာ စ "ဧဝံ ဝိဝိဓဂုဏသမန္နာဂတာ ဗုဒ္ဓါ"တိ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏံ ပီတိံ ဥပ္ပါဒေတွာ တာယ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ တတ္ထေဝ ဌိတာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ တတော ဧဝ ဘဂဝတာ "ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝိကာနံ ဥပါသိကာနံ အနုဿဝပ္ပသန္နာနံ, ယဒိဒံ ကာဠီ ဥပါသိကာ ကုရရဃရိကာ"တိ (အ. နိ. ၁.၂၆၇) ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတာ။

၁၆၉. ဧဝံ ယက္ခသေနာပတယော သဟဿယက္ခပရိဝါရာ မဇ္ဈိမယာမသမယေ ဣသိပတနံ ပတွာ, ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တိတပလ္လင်္ကေနေဝ နိသိန္နံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမ္မ ဝန္ဒိတွာ, ဣမာယ ကထာယ ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝိတွာ ဩကာသမကာရယိံသု **"အက္ခာတာရံ ပဝတ္တာရ"** န္တိ။ တတ္ထတ္ထော – ဌပေတွာ တဏှံ တေဘူမကေ ဓမ္မေ "ဣဒံ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခံ အရိယသစ္စ"န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၄) နယေန သစ္စာနံ ဝဝတ္ထာနကထာယ **အက္ခာတာရံ,** "'တံ ခော ပနိဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ပရိညေယျ'န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ"တိအာဒိနာ နယေန တေသု ကိစ္စညာဏကတညာဏပ္ပဝတ္တနေန **ပဝတ္တာရံ**။ ယေ ဝါ ဓမ္မာ ယထာ ဝေဟာရိတဗ္ဗာ, တေသု တထာ ဝေဟာရကထနေန အက္ခာတာရံ, တေသံယေဝ ဓမ္မာနံ သတ္တာနုရူပတော ပဝတ္တာရံ။ ဥဂ္ဃဋိတညုဝိပဉ္စိတညူနံ ဝါ ဒေသနာယ အက္ခာတာရံ, နေယျာနံ ပဋိပါဒနေန ပဝတ္တာရံ။ ဥဒ္ဒေသေန ဝါ အက္ခာတာရံ, ဝိဘင်္ဂေန တေဟိ တေဟိ ပကာရေဟိ ဝစနတော ပဝတ္တာရံ။ ဗောဓိပက္ခိယာနံ ဝါ သလက္ခဏကထနေန အက္ခာတာရံ, သတ္တာနံ စိတ္တသန္တာနေ ပဝတ္တနေန ပဝတ္တာရံ။ သင်္ခေပတော ဝါ တီဟိ ပရိဝဋ္ဋေဟိ သစ္စာနံ ကထနေန အက္ခာတာရံ, ဝိတ္ထာရတော ပဝတ္တာရံ။ "သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဓမ္မော, တံ ဓမ္မံ ပဝတ္တေတီတိ ဓမ္မစက္က"န္တိ (ပဋိ. မ. ၂.၄၀) ဧဝမာဒိနာ ပဋိသမ္ဘိဒါနယေန ဝိတ္ထာရိတဿ ဓမ္မစက္ကဿ ပဝတ္တနတော ပဝတ္တာရံ။

သဗ္ဗဓမ္မာန န္တိ စတုဘူမကဓမ္မာနံ။ **ပါရဂူ**တိ ဆဟာကာရေဟိ ပါရံ ဂတံ အဘိညာယ, ပရိညာယ, ပဟာနေန, ဘာဝနာယ, သစ္ဆိကိရိယာယ, သမာပတ္တိယာ။ သော ဟိ ဘဂဝါ သဗ္ဗဓမ္မေ အဘိဇာနန္တော ဂတောတိ အဘိညာပါရဂူ, ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေ ပရိဇာနန္တော ဂတောတိ ပရိညာပါရဂူ, သဗ္ဗကိလေသေ ပဇဟန္တော ဂတောတိ ပဟာနပါရဂူ, စတ္တာရော မဂ္ဂေ ဘာဝေန္တော ဂတောတိ ဘာဝနာပါရဂူ, နိရောဓံ သစ္ဆိကရောန္တော ဂတောတိ သစ္ဆိကိရိယာပါရဂူ, သဗ္ဗာ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇန္တော ဂတောတိ သမာပတ္တိပါရဂူ။ ဧဝံ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ပါရဂုံ။ **ဗုဒ္ဓံ ဝေရဘယာတီတ**န္တိ အညာဏသယနတော ပဋိဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓံ, သဗ္ဗေန ဝါ သရဏဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တေနတ္ထေန ဗုဒ္ဓံ, ပဉ္စဝေရဘယာနံ အတီတတ္တာ ဝေရဘယာတီတံ။ ဧဝံ ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝန္တာ "မယံ ပုစ္ဆာမ ဂေါတမ"န္တိ ဩကာသမကာရယိံသု။

၁၇၀. အထ နေသံ ယက္ခာနံ တေဇေန စ ပညာယ စ အဂ္ဂေါ ဟေမဝတော ယထာဓိပ္ပေတံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ ပုစ္ဆန္တော **"ကိသ္မိံ လောကော"** တိ ဣမံ ကထမာဟ။ တတ္ထာဒိပါဒေ **ကိသ္မိ** န္တိ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏေ ဘုမ္မဝစနံ, ကိသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ လောကော သမုပ္ပန္နော ဟောတီတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။ သတ္တလောကသင်္ခါရလောကေ သန္ဓာယ ပုစ္ဆတိ။ **ကိသ္မိံ ကုဗ္ဗတိ သန္ထဝ** န္တိ အဟန္တိ ဝါ မမန္တိ ဝါ တဏှာဒိဋ္ဌိသန္ထဝံ ကိသ္မိံ ကုဗ္ဗတိ, အဓိကရဏတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။ **ကိဿ လောကော** တိ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ, ကိံ ဥပါဒါယ လောကောတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆတီတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။ **ကိသ္မိံ လောကော** တိ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏကာရဏတ္ထေသု ဘုမ္မဝစနံ။ ကိသ္မိံ သတိ ကေန ကာရဏေန လောကော ဝိဟညတိ ပီဠိယတိ ဗာဓိယတီတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။

၁၇၁. အထ ဘဂဝါ ယသ္မာ ဆသု အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသု အာယတနေသု ဥပ္ပန္နေသု သတ္တလောကော စ ဓနဓညာဒိဝသေန သင်္ခါရလောကော စ ဥပ္ပန္နော ဟောတိ, ယသ္မာ စေတ္ထ သတ္တလောကော တေသွေဝ ဆသု ဒုဝိဓမ္ပိ သန္ထဝံ ကရောတိ။ စက္ခာယတနံ ဝါ ဟိ "အဟံ မမ"န္တိ ဂဏှာတိ အဝသေသေသု ဝါ အညတရံ။ ယထာဟ – "စက္ခုံ အတ္တာတိ ယော ဝဒေယျ, တံ န ဥပပဇ္ဇတီ"တိအာဒိ (မ. နိ. ၃.၄၂၂)။ ယသ္မာ စ တာနေဝ ဆ ဥပါဒါယ ဒုဝိဓောပိ လော

ကောတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ, ယသ္မာ စ တေသွေဝ ဆသု သတိ သတ္တလောကော ဒုက္ခပ္ပတ္တိဘာဝေန ဝိဟညတိ။ ယထာဟ –

“ဟတ္ထေသု, ဘိက္ခဝေ, သတိ အာဒါနနိက္ခေပနံ ဟောတိ, ပါဒေသု သတိ အဘိက္ကမပဋိက္ကမော ဟောတိ, ပဗ္ဗေသု သတိ သမိဉ္ဇနပသာရဏံ ဟောတိ, ကုစ္ဆိသ္မိံ သတိ ဇိဃစ္ဆာပိပါသာ ဟောတိ; ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စက္ခုသ္မိံ သတိ စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခံ ဒုက္ခ”န္တိအာဒိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၇)။

တထာ တေသု အာဓာရဘူတေသု ပဋိဟတော သဒ္ဒါရလောကော ဝိဟညတိ။ ယထာဟ –

“စက္ခုသ္မိံ အနိဒဿနေ သပ္ပဋိဃေ ပဋိဟညိ တ”န္တိ (ဓ. သ. ၅၉၇-၈) စ။

“စက္ခု, ဘိက္ခဝေ, ပဋိဟညတိ မနာပါမနာပေသု ရူပေသူ”တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၈) ဧဝမာဒိ။

တထာ တေဟိယေဝ ကာရဏဘူတေဟိ ဒုဝိဓောပိ လောကော ဝိဟညတိ။ ယထာဟ –

“စက္ခု ဝိဟညတိ မနာပါမနာပေသု ရူပေသူ”တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၈) စ။

“စက္ခု, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တံ, ရူပါ အာဒိတ္တာ။ ကေန အာဒိတ္တံ? ရာဂဂ္ဂိနာ”တိ (သံ. နိ. ၄.၂၈; မဟာဝ. ၅၄) ဧဝမာဒိ။

တသ္မာ ဆအဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာယတနဝသေန တံ ပုစ္ဆံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော အာဟ **“ဆသု လောကော သမုပ္ပန္နော”**တိ။

၁၇၂. အထ သော ယက္ခော အတ္တနာ ဝဋ္ဋဝသေန ပုဋ္ဌပဉှံ ဘဂဝတာ ဒွါဒသာယတနဝသေန သင်္ခိပိတ္ဝာ ဝိဿဇ္ဇိတံ န သုဋ္ဌု ဥပလက္ခေတွာ တဉ္စ အတ္တံ တပ္ပဋိပက္ခဉ္စ ဉာတုကာမော သင်္ခေပေနေဝ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋံ ပုစ္ဆန္တော အာဟ **“ကတမံ တ”**န္တိ။ တတ္ထ ဥပါဒါတဗ္ဗဋ္ဌေန **ဥပါဒါနံ,** ဒုက္ခသစ္စဿေတံ အဓိဝစနံ။ **ယတ္ထ လောကော ဝိဟညတီ**တိ “ဆသု လောကော ဝိဟညတီ”တိ ဧဝံ ဘဂဝတာ ယတ္ထ ဆဗ္ဗိဓေ ဥပါဒါနေ လောကော ဝိဟညတီတိ ဝုတ္တော, တံ ကတမံ ဥပါဒါနန္တိ? ဧဝံ ဥပမုကထာယ သရူပေနေဝ ဒုက္ခသစ္စံ ပုစ္ဆိ။ သမုဒယသစ္စံ ပန တဿ ကာရဏဘာဝေန ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ **နိယျာနံ ပုစ္ဆိတော** တိ ဣမာယ ပန ဥပမုကထာယ မဂ္ဂသစ္စံ ပုစ္ဆိ။ မဂ္ဂသစ္စေန ဟိ အရိယသာဝကော ဒုက္ခံ ပရိဇာနန္တော, သမုဒယံ ပဇဟန္တော, နိရောဓံ သစ္ဆိကရောန္တော, မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တော လောကမှာ နိယျာတိ, တသ္မာ နိယျာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ **ကထန္တိ** ကေန ပကာရေန။ **ဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ** တိ “ဥပါဒါန”န္တိ ဝုတ္တာ ဝဋ္ဋဒုက္ခာ ပမောက္ခံ ပါပုဏာတိ။ ဧဝမေတ္ထ သရူပေနေဝ မဂ္ဂသစ္စံ ပုစ္ဆိ, နိရောဓသစ္စံ ပန တဿ ဝိသယဘာဝေန ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။

၁၇၃. ဧဝံ ယက္ခေန သရူပေန ဒဿေတွာ စ အဒဿေတွာ စ စတုသစ္စဝသေန ပဉှံ ပုဋ္ဌော ဘဂဝါ တေနေဝ နယေန ဝိဿဇ္ဇေန္တော အာဟ **“ပဉ္စ ကာမဂုဏာ”**တိ။ တတ္ထ ပဉ္စကာမဂုဏာသင်္ခါတကေစရဂ္ဂဟဏေန တက္ကောစရာနိ ပဉ္စာယတနာနိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တိ။ မနော ဆဋ္ဌော ဧတေသန္တိ **မနောဆဋ္ဌာ။ ပဝေဒိတာ** တိ ပကာသိတာ။ ဧတ္ထ အဇ္ဈတ္တိကေသု ဆဋ္ဌဿ မနာယတနဿ ဂဟဏေန တဿ ဝိသယဘူတံ ဓမ္မာယတနံ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ ဧဝံ “ကတမံ တံ ဥပါဒါန”န္တိ ဣမံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ပုနပိ ဒွါဒသာယတနာနံ ဝသေနေဝ ဒုက္ခသစ္စံ ပကာသေသိ။ မနောဂဟဏေန တ သတ္တန္နံ ဝိညာဏဓာတူနံ ဂဟိတတ္တာ တာသု ပုရိမပဉ္စဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဏေန တာသံ ဝတ္ထုနိ ပဉ္စ စက္ခာဒီနိ အာယတနာနိ, မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဏေန တာသံ ဝတ္ထုကေစရဘေဒံ ဓမ္မာယတနံ ဂဟိတမေဝတိ ဧဝမ္ပိ ဒွါဒသာယတနဝသေန ဒုက္ခသစ္စံ ပကာသေသိ။ လောကုတ္တရမနာယတနဓမ္မာယတနေကဒေသော ပနေတ္ထ ယတ္ထ လောကော ဝိဟညတိ, တံ သန္ဓာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ န သင်္ဂယှတိ။

ဧတ္ထ ဆန္ဒံ ဝိရာဇေတွာ တိ ဧတ္ထ ဒွါဒသာယတနဘေဒေ ဒုက္ခသစ္စေ တာနေဝ ယတနာနိ ခန္ဓတော ဓာတုတော နာမရူပတောတိ တထာ တထာ ဝဝတ္ထပေတွာ, တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ, ဝိပဿန္တော အရဟတ္တမဂ္ဂပ

ရိယောသာနာယ ဝိပဿနာယ တဏှာဟာသဋ္ဌာတံ **ဆန္ဒံ** သဗ္ဗသော **ဝိရာဇေတွာ** ဝိနေတွာ ဝိဒ္ဓံသေတွာတိ အတ္ထော။ **ဇဝံ ဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ** တိ ဣမိနာ ပကာရေန ဧတသ္မာ ဝဋ္ဋဒုက္ခာ ပမုစ္စတီတိ ။ ဧဝမိမာယ ဥပမုကထာယ "နိယျာနံ ပုစ္ဆိတော ဗျူဟိ, ကထံ ဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ"တိ အယံ ပဉှော ဝိဿဇ္ဇိတော ဟောတိ, မဂ္ဂသစ္စဉ္စ ပကာသိတံ သမုဒယနိရောဓသစ္စာနိ ပနေတ္ထ ပုရိမနယေနေဝ သင်္ဂဟိတတ္တာ ပကာသိတာနေဝ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဥပမုကထာယ တ ဒုက္ခသစ္စံ, ဆန္ဒေန သမုဒယသစ္စံ, "ဝိရာဇေတွာ"တိ ဧတ္ထ ဝိရာဂေန နိရောဓသစ္စံ, "ဝိရာကဝိမုစ္စတီ"တိ ဝစနတော တ မဂ္ဂသစ္စံ။ "ဧဝ"န္တိ ဥပာယနိဒဿနေန မဂ္ဂသစ္စံ, ဒုက္ခနိရောဓန္တိ ဝစနတော တ။ "ဒုက္ခာ ပမုစ္စတီ"တိ ဒုက္ခပမောက္ခေန နိရောဓသစ္စန္တိ ဧဝမေတ္ထ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပကာသိတာနိ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၁၇၄. ဧဝံ စတုသစ္စဂဗ္ဘာယ ကထာယ လက္ခဏတော နိယျာနံ ပကာသေတွာ ပုန တဒေဝ သင်္ကေန နိရုတ္တာဘိလာပေန နိဂမေန္တော အာဟ **"တေံ လောကဿ နိယျာန"** န္တိ။ တတ္ထ **တေ**န္တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဿ နိဒ္ဒေသော, **လောကဿာ** တိ တေဓာတုကလောကဿ။ **ယထာတထ**န္တိ အဝိပရီတံ။ **တေံ တေ အဟမက္ခာမိ** တိ သစေပိ မံ သဟဿက္ခတ္တုံ ပုစ္ဆေယျာထ, တေံ တေ အဟမက္ခာမိ, န အညံ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ဧဝံ ဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ, န အညထာတိ အဓိပ္ပာယော။ အထ ဝါ တေန နိယျာနေန ကေဒ္ဒဝတ္တိက္ခတုံ နိဂ္ဂတာနမ္ပိ တေံ တေ အဟမက္ခာမိ, ဥပရိဝိသေသာဓိဂမာယပိ တေဒေဝ အဟမက္ခာမီတိ အတ္ထော။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ဧဝံ ဒုက္ခာ ပမုစ္စတိ အသေသနိဿေသာတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဒွေပိ ယက္ခသေနာပတယော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု သဒ္ဓိံ ယက္ခသဟဿေန။

၁၇၅. အထ ဟေမဝတော ပကတိယာပိ ဓမ္မဂရု ဣဒါနိ အရိယဘူမိယံ ပတိဋ္ဌာယ သုဋ္ဌုတရံ အတိတ္တော ဘဂဝတော ဝိစိတ္ရပဋိဘာနာယ ဒေသနာယ ဘဂဝန္တံ သေက္ခာသေက္ခဘူမိံ ပုစ္ဆန္တော **"ကော သူဓ တရတိ"**တိ ကထမဘာသိ။ တတ္ထ **ကော သူဓ တရတိ ဩဃ**န္တိ ဣမိနာ စတုရောဃံ ကော တရတီတိ သေက္ခဘူမိံ ပုစ္ဆတိ အဝိသေသေန။ ယသ္မာ **အဏ္ဏဝ** န္တိ န ဝိတ္ထတမတ္တံ နာပိ ဂမ္ဘီရမတ္တံ အပိစ ပန ယံ ဝိတ္ထတတရဉ္စ ဂမ္ဘီရတရဉ္စ, တံ ဝုစ္စတိ။ တာဒိသော စ သံသာရဏ္ဏဝေါ။ အယဉှိ သမန္တတော ပရိယန္တာဘာဝေန ဝိတ္ထတော, ဟေဋ္ဌာ ပတိဋ္ဌာဘာဝေန ဥပရိ အာလမ္ဗနာဘာဝေန စ ဂမ္ဘီရော, တသ္မာ "ကော ဣဓ တရတိ အဏ္ဏဝံ, တသ္မိဉ္စ အပ္ပတိဋ္ဌေ အနာလမ္ဗေ ဂမ္ဘီရေ အဏ္ဏဝေ ကော န သီဒတီ"တိ အသေက္ခဘူမိံ ပုစ္ဆတိ။

၁၇၆. အထ ဘဂဝါ ယော ဘိက္ခု ဇီဝိတဟေတုပိ ဝီတိက္ကမံ အကရောန္တော သဗ္ဗဒါ သီလသမ္ပန္နော လောကိယလောကုတ္တရာယ စ ပညာယ ပညဝါ, ဥပစာရပ္ပနာသမာဓိနာ ဣရိယာပထဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဖလေဟိ စ သုသမာဟိတော, တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ဝိပဿနာယ နိယကဇ္ဈတ္တစိန္တနသီလော, သာတစ္စကိရိယာဝဟာယ အပ္ပမာဒသတိယာ စ သမန္နာဂတော။ ယသ္မာ သော စတုတ္ထေန မဂ္ဂေန ဣမံ သုဒုတ္တရံ ဩဃံ အနဝသေသံ တရတိ, တသ္မာ သေက္ခဘူမိံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော **"သဗ္ဗဒါ သီလသမ္ပန္နော"** တိ ဣမံ တိသိက္ခာဂဗ္ဘံ ကထမာဟ။ တတ္ထ ဟိ သီလသမ္ပဒါယ အဓိသီလသိက္ခာ, သတိသမာဓီဟိ အဓိစိတ္တသိက္ခာ, အဇ္ဈတ္တစိန္တိတာပညာဟိ အဓိပညာသိက္ခာတိ တိဿော သိက္ခာ သဥပကာရာ သာနိသံသာ စ ဝုတ္တာ။ ဥပကာရော ဟိ သိက္ခာနံ လောကိယပညာ သတိ စ, အနိသံသော သာမညဖလာနီတိ။

၁၇၇. ဧဝံ ပဌမကထာယ သေက္ခဘူမိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အသေက္ခဘူမိံ ဒဿေန္တော ဒုတိယကထမာဟ။ တဿတ္ထော **ဝိရတော ကာမသညာယာ**တိ ယာ ကာစိ ကာမသညာ, တတော သဗ္ဗတော စတုတ္ထမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာယ သမုစ္ဆေဒဝိရတိယာ ဝိရတော။ "ဝိရတ္တော"တိပိ ပါဌော။ တဒါ "ကာမသညာယာ"တိ ဘုမ္မဝစနံ ဟောတိ, သကထာဝဂ္ဂေ ပန "ကာမသညာသူ"တိပိ (သံ. နိ. ၁.၉၆) ပါဌော။ စတူဟိပိ မဂ္ဂေဟိ ဒသန္နံ သံယောဇနာနံ အတီတတ္တာ **သဗ္ဗသံယောဇနာတိဂေါ,** စတုတ္ထေနေဝ တ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသဗ္ဗသံယောဇနာတိဂေါ , တတြတတြာဘိနန္ဒိနီတဏှာဟာသဋ္ဌာတာယ နန္ဒိယာ တိဏ္ဏဉ္စ ဘဝါနံ ပရိက္ခီဏတ္တာ **နန္ဒီဘဝပရိက္ခီဏော သော** တာဒိသော ခီဏာသဝေါ ဘိက္ခု **ဂမ္ဘီရေ** သံသာရဏ္ဏဝေ **န သီဒတိ** နန္ဒိပရိက္ခယေန သဥပါဒိသေသံ, ဘဝပရိက္ခယေန စ အနုပါဒိသေသံ နိဗ္ဗာနထလံ သမာပဇ္ဇ ပရမဿာသပ္ပတ္တိယာတိ။

၁၇၈. အထ ဟေမဝတော သဟာယဉ္စ ယက္ခပရိသဉ္စ ဩလောကေတွာ ပီတိသောမနဿဇာတော "ဂမ္ဘီရပည"န္တိ ဧဝမာဒီဟိ ကထာဟိ ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝိတွာ သဗ္ဗာဝတိယာ ပရိသာယ သဟာယေန စ သဒ္ဓိံ အဘိတဒေတွ

တ, ပဒက္ခိဏံ ကတွာ, အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။

တာသံ ပန ကထာနံ အယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ – **ဂမ္ဘီရပညာ**တိ ဂမ္ဘီရာယ ပညာယ သမန္နာဂတံ။ တတ္ထ ပဋိသမ္ဘိ အယံ ဝုတ္တနယေန ဂမ္ဘီရပညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှိ တတ္ထ "ဂမ္ဘီရေသု ခန္ဓေသု ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ဂမ္ဘီရ ပညာ"တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၃.၄)။ **နိပုဏတ္ထဒဿိ**န္တိ နိပုဏေဟိ ခတ္တိယပဏ္ဍိတာဒီဟိ အဘိသင်္ခတာနံ ပဉှာနံ အတ္ထဒ ဿိံ အတ္ထာနံ တ ယာနိ နိပုဏာနိ ကာရဏာနိ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈာနိ အညေဟိ တေသံ ဒဿနေန နိပုဏတ္ထဒဿိံ။ ရာဂါဒိကိ ဥန္နာဘာဝေန **အကိဉ္စနံ**။ ဒုဝိဓေ ကာမေ တိဝိဓေ စ ဘဝေ အလဂ္ဂနေန **ကာမဘဝေ အသတ္တံ**။ ခန္ဓာဒိဘေဒေသု သဗ္ဗာ ရမ္မဏေသု ဆန္ဒရာဂဗန္ဓနာဘာဝေန **သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တံ**။ **ဒိဗ္ဗေ ပထေ ကမမာန**န္တိ အဋ္ဌသမာပတ္တိဘေဒေ ဒိဗ္ဗေ ပထေ သမာပဇ္ဇနဝသေန စင်္ကမန္တံ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ န တာယ ဝေလာယ ဘဂဝါ ဒိဗ္ဗေ ပထေ ကမတိ, အပိစ ခော ပုဗ္ဗေ ကမနံ ဥပာဒာယ ကမနသတ္တိသဗ္ဘာဝေန တတ္ထ လဒ္ဓဝသီဘာဝတာယ ဧဝံ ဝုစ္စတိ။ အထ ဝါ ယေ တေ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါ အရဟန္တော, တေသံ ပထေ သန္တဝိဟာရေ ကမနေနာပေတံ ဝုတ္တံ။ မဟန္တာနံ ဂုဏာနံ ဧသနေန **မဟေသိံ**။

၁၇၉. ဒုတိယကထာယ အပရေန ပရိယာယေန ထုတိ အာရဒ္ဓာတိ ကတွာ ပုန နိပုဏတ္ထဒဿိဂ္ဂဟဏံ နိဒဿေ တိ။ အထ ဝါ နိပုဏတ္ထေ ဒဿေတာရန္တိ အတ္ထော။ **ပညာဒဒ**န္တိ ပညာပဋိလာဘသံဝတ္တနိကာယ ပဋိပတ္တိယာ ကထနေန ပညာအဿဂံ။ **ကာမာလယေ အသတ္တ**န္တိ ယွာယံ ကာမေသု တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ဒုဝိဓော အာလယော, တတ္ထ အသတ္တံ။ **သဗ္ဗဝိဒု**န္တိ သဗ္ဗဓမ္မဝိဒုံ, သဗ္ဗညုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သုမေဓ**န္တိ တဿ သဗ္ဗညုဘာဝဿ မဂ္ဂဘူတာ ယ ပါရမိပညာသင်္ခါတာယ မေဓာယ သမန္နာဂတံ။ **အရိယေ ပထေ**တိ အဋ္ဌင်္ဂိကေ မဂ္ဂေ, ဖလသမာပတ္တိယံ ဝါ။ **ကမ မာန**န္တိ ပညာယ အဇ္ဈောဂာဟမာနံ မဂ္ဂလက္ခဏံ ဥတွာ ဒေသနတော, ပဝိသမာနံ ဝါ ခဏေ ခဏေ ဖလသမာပတ္တိသ မာပဇ္ဇနတော, စတုဗ္ဗိဓမဂ္ဂဘာဝနာသင်္ခါတာယ ကမနသတ္တိယာ ကမိတပုဗ္ဗံ ဝါ။

၁၈၀. သုဒိဋ္ဌံ ဝတ နော အဇ္ဇာတိ။ အဇ္ဇ အမှေဟိ သုန္ဒရံ ဒိဋ္ဌံ, အဇ္ဇ ဝါ အမှာကံ သုန္ဒရံ ဒိဋ္ဌံ, ဒဿနန္တိ အတ္ထော။ **သုပ္ပဘာတံ သုဟုဋ္ဌိတ**န္တိ အဇ္ဇ အမှာကံ သုဋ္ဌု ပဘာတံ သောဘနံ ဝါ ပဘာတံ အဟောသိ။ အဇ္ဇ စ နော သုန္ဒရံ ဥဋ္ဌိတံ အဟောသိ, အနုပရောဓေန သယနတော ဥဋ္ဌိတံ။ ကိံ ကာရဏံ? **ယံ အဒ္ဒသာမ သမ္ဗုဒ္ဓံ,** ယသ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓံ အဒ္ဒသာမာတိ အတ္တနော လာဘသမ္ပတ္တိံ အာရဗ္ဘ ဟာမောဇ္ဇံ ပဝေဒေတိ။

၁၈၁. ဣဒ္ဓိမန္တောတိ ကမ္မဝိပာကဇိဒ္ဓိယာ သမန္နာဂတာ။ **ယသဿိနော**တိ လာဘဂ္ဂပရိဝါရဂ္ဂသမ္ပန္နာ။ **သရဏံ ယန္တိ**တိ ကိဉ္စာပိ မဂ္ဂေနေဝ ဂတာ, တထာပိ သောတာပန္နဘာဝပရိဒီပနတ္ထံ ပသာဒဒဿနတ္ထဉ္စ ဝါစံ ဘိန္ဒ တိ။

၁၈၂. ကမာ ကမန္တိ ဒေဝကမာ ဒေဝကမံ။ **နဂ နဂ**န္တိ ဒေဝပဗ္ဗတာ ဒေဝပဗ္ဗတံ။ **နမဿမာနာ သမ္ဗုဒ္ဓံ, ဓမ္မဿ စ သုဓမ္မတ**န္တိ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝတ ဘဂဝါ, သွာက္ခာတော ဝတ ဘဂဝတော ဓမ္မော"တိအာဒိနာ နယေန ဗုဒ္ဓသု ဗောဓိတဉ္စ ဓမ္မသုဓမ္မတဉ္စ။ "သုပ္ပဋိပန္နော ဝတ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော"တိအာဒိနာ သင်္ဃ-သုပ္ပဋိပတ္တိဉ္စ အ ဘိတ္ထဝိတွာ အဘိတ္ထဝိတွာ နမဿမာနာ ဓမ္မဃောသကာ ဟုတွာ ဝိစရိဿာမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ဟေမဝတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. အာဠဝကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ မေ သုတန္တိ အာဠဝကသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အတ္ထဝဏ္ဏနာနယေနေဝဿ ဥပ္ပတ္တိ အာဝိဘဝိဿတိ။ အတ္ထဝဏ္ဏနာယ စ "ဧဝံ မေ သုတံ, ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ"တိ ဧတံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ **အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အာဠဝကဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ**တိ ဧတ္ထ ပန ကာ အာဠဝီ, ကသ္မာ စ ဘဂဝါ တဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ ဝိဟရတီတိ? ဝုစ္စတေ – **အာဠဝီ**တိ ရဋ္ဌမ္ပိ နဂရမ္ပိ ဝုစ္စတိ, တဒုဘယမ္ပိ ဣဓ ဝဋ္ဋတိ။ အာဠဝီနဂရဿ ဟိ သမီပေ ဝိဟရန္တောပိ "အာဠဝိယံ ဝိ

ဟာရတီ''တိ ဝုစ္စတိ။ တဿ စ နဂရဿ သမီပေ အဝိဒူရေ ဂါဝုတမတ္တေ တံ ဘဝနံ, အာဠဝီရဋ္ဌေ ဝိဟရန္တောပိ ''အာဠဝိယံ ဝိဟရတီ''တိ ဝုစ္စတိ, အာဠဝီရဋ္ဌေ စေတံ ဘဝနံ။

ယသ္မာ ပန အာဠဝကော ရာဇာ ဝိဝိဓနာဋကူပဘောဂံ ဆဍ္ဍေတွာ စောရပဋိဗာဟနတ္ထံ ပဋိရာဇနိသေဓနတ္ထံ ဗျာယာမကရဏတ္ထဉ္စ သတ္တမေ သတ္တမေ ဒိဝသေ မိဂဝံ ဂစ္ဆန္တော ဧကဒိဝသံ ဗလကာယေန သဒ္ဓိံ ကတိကံ အကာသိ – ''ယဿ ပဿေန မိဂေါ ပလာယတိ, တဿေဝ သော ဘာရော''တိ။ အထ တဿေဝ ပဿေန မိဂေါ ပလာယိ, ဇဝသမ္ပန္နော ရာဇာ ဓနုံ ဂဟေတွာ ပတ္တိကောဝ တိယောဇနံ တံ မိဂံ အနုဗန္ဓိ။ ဧဏိမိဂါ စ တိယောဇနဝေဂါ ဧဝ ဟောန္တိ။ အထ ပရိက္ခီဏဇဝံ တံ မိဂံ ဥဒကံ ပဝိသိတွာ ဌိတံ ဝဓိတွာ, ဒွိဓာ ဆေတွာ, အနတ္ထိကောပိ မံသေန ''နာသက္ခိ မိဂံ ဂဟေတု''န္တိ အပဝါဒမောစနတ္ထံ ကာဇေနာဒါယ အာဂစ္ဆန္တော နဂရဿာဝိဒူရေ ဗဟလပတ္တပလာသံ မဟာနိဂြောဓံ ဒိသွာ ပရိဿမဝိနောဒနတ္ထံ တဿ မူလမုပဂတော။ တသ္မိဉ္စ နိဂြောဓေ အာဠဝကော ယက္ခော မဟာရာဇသန္တိကာ ဝရံ လဘိတွာ မဇ္ဈန္ဟိကသမယေ တဿ ရုက္ခဿ ဆာယာယ ဖုဋ္ဌောကာသံ ပဝိဋ္ဌေ ပါဏိနော ခါဒန္တော ပဋိဝသတိ။ သော တံ ဒိသွာ ခါဒိတုံ ဥပဂတော။ အထ ရာဇာ တေန သဒ္ဓိံ ကတိကံ အကာသိ – ''မုဉ္စ မံ, အဟံ တေ ဒိဝသေ ဒိဝသေ မနုဿဉ္စ ထာလိပါကဉ္စ ပေသေဿာမီ''တိ။ ယက္ခော ''တွံ ရာဇူပဘောဂေန ပမတ္တော သမ္မုဿိဿသိ, အဟံ ပန ဘဝနံ အနုပဂတဉ္စ အနနုညာတဉ္စ ခါဒိတုံ န လဘာမိ, သွာဟံ ဘဝန္တမ္ပိ ဇီယေယျ''န္တိ န မုဉ္စိ။ ရာဇာ ''ယံ ဒိဝသံ န ပေသေမိ, တံ ဒိဝသံ မံ ဂဟေတွာ ခါဒါဟီ''တိ အတ္တာနံ အနုဇာနိတွာ တေန မုတ္တော နဂရာဘိမုခော အဂမာသိ။

ဗလကာယော မဂ္ဂေ ခန္ဓာဝါရံ ဗန္ဓိတွာ ဌိတော ရာဇာနံ ဒိသွာ – ''ကိံ, မဟာရာဇ, အယသမတ္တဘယာ ဧဝံ ကိလန္တောသီ''တိ ဝဒန္တော ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ပဋိဂ္ဂဟေသိ။ ရာဇာ တံ ပဝတ္တိံ အနာရောစေတွာ နဂရံ ဂန္တွာ, ကတပါတရာသော နဂရဂုတ္တိကံ အာမန္တေတွာ ဧတမတ္ထံ အာရောစေသိ။ နဂရဂုတ္တိကော – ''ကိံ, ဒေဝ, ကာလပရိစ္ဆေဒော ကတော''တိ အာဟ။ ရာဇာ ''န ကတော, ဘဏေ''တိ အာဟ။ ''ဒုဋ္ဌု ကတံ, ဒေဝ, အမနုဿာ ဟိ ပရိစ္ဆိန္နမတ္တမေဝ လဘန္တိ, အပရိစ္ဆိန္နေ ပန ဇနပဒဿ အာဗာဓော ဘဝိဿတိ။ ဟောတု, ဒေဝ, ကိဉ္စာပိ ဧဝမကာသိ, အပ္ပေါဿုက္ကော တွံ ရဇ္ဇသုခံ အနုဘောဟိ, အဟမေတ္ထ ကာတဗ္ဗံ ကရိဿာမီ''တိ။ သော ကာလဿေဝ ဝုဋ္ဌာယ ဗန္ဓနာဂါရံ ဂန္တွာ ယေ ယေ ဝဇ္ဈာ ဟောန္တိ, တေ တေ သန္ဓာယ – ''ယော ဇီဝိတတ္ထိကော ဟောတိ, သော နိက္ခမတူ''တိ ဘဏတိ။ ယော ပဌမံ နိက္ခမတိ တံ ဂေဟံ နေတွာ, နှာပေတွာ, ဘောဇေတွာ စ, ''ဣမံ ထာလိပါကံ ယက္ခဿ ဒေဟီ''တိ ပေသေတိ။ တံ ရုက္ခမူလံ ပဝိဋ္ဌမတ္တံယေဝ ယက္ခော ဘေရဝံ အတ္တဘာဝံ နိမ္မိနိတွာ မူလကန္ဒံ ဝိယ ခါဒတိ ။ ယက္ခာနုဘာဝေန ကိရ မနုဿာနံ ကေသာဒီနိ ဥပါဒါယ သကလသရီရံ နဝနီတပိဏ္ဍော ဝိယ ဟောတိ။ ယက္ခဿ ဘတ္တံ ဂါဟာပေတုံ ဂတပုရိသာ တံ ဒိသွာ ဘီတာ ယထာမိတ္တံ အာရောစေသုံ။ တတော ပဘုတိ ''ရာဇာ စောရေ ဂဟေတွာ ယက္ခဿ ဒေတီ''တိ မနုဿာ စောရကမ္မတော ပဋိဝိရတာ။ တတော အပရေန သမယေန နဝစောရာနံ အဘာဝေန ပုရာဏစောရာနဉ္စ ပရိက္ခယေန ဗန္ဓနာဂါရာနိ သုညာနိ အဟေသုံ။

အထ နဂရဂုတ္တိကော ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ အတ္တနော ဓနံ နဂရရစ္ဆာသု ဆဍ္ဍာပေသိ – ''အပ္ပေဝ နာမ ကောစိ လောဘေန ဂဏှေယျာ''တိ။ တံ ပါဒေနပိ န ကောစိ ဆုပိ။ သော စောရေ အလဘန္တော အမစ္စာနံ အာရောစေသိ။ အမစ္စာ ''ကုလပဋိပါဋိယာ ဧကမေကံ ဇိဏ္ဏကံ ပေသေမ, သော ပကတိယာပိ မစ္စုမုခေ ဝတ္တတီ''တိ အာဟံသု။ ရာဇာ '''အမှာကံ ပိတရံ, အမှာကံ ပိတာမဟံ ပေသေတီ'တိ မနုဿာ ခောဘံ ကရိဿန္တိ, မာ တေ ဧတံ ရုစ္စီ''တိ နိဝါရေသိ။ ''တေန ဟိ, ဒေဝ, ဒါရကံ ပေသေမ ဥတ္တာနသေယျကံ, တထာဝိဓဿ ဟိ 'မာတာ မေ ပိတာ မေ'တိ သိနေဟော နတ္ထီ''တိ အာဟံသု။ ရာဇာ အနုဇာနိ။ တေ တထာ အကံသု။ နဂရေ ဒါရကမာတရော စ ဒါရကေ ဂဟေတွာ ဂဗ္ဘိနိယော စ ပလာယိတွာ ပရဇနပဒေ ဒါရကေ သံဝဍ္ဎေတွာ အာနေန္တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗာနိပိ ဒွါဒသ ဝဿာနိ ဂတာနိ။

တတော ဧကဒိဝသံ သကလနဂရံ ဝိစိနိတွာ ဧကမ္ပိ ဒါရကံ အလဘိတွာ ရညော အာရောစေသုံ – ''နတ္ထိ, ဒေဝ, နဂရေ ဒါရကော ဌပေတွာ အန္တေပုရေ တဝ ပုတ္တံ အာဠဝကကုမာရ''န္တိ။ ရာဇာ ''ယထာ မမ ပုတ္တော ပိယော, ဧဝံ သဗ္ဗလောကဿ, အတ္တနာ ပန ပိယတရံ နတ္ထိ, ဂစ္ဆထ, တမ္ပိ ဒတွာ မမ ဇီဝိတံ ရက္ခထာ''တိ အာဟ။ တေန စ သမယေန အာဠဝကကုမာရဿ မာတာ ပုတ္တံ နှာပေတွာ, မဏ္ဍေတွာ, ဒုကူလစုမ္ဗဋကေ ကတွာ, အင်္ကေ သယာပေတွာ, နိသိန္နာ ဟောတိ။ ရာဇပုရိသာ ရညော အာဏာယ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝိပ္ပလပန္တိယာ တဿာ သောဠသန္နဉ္စ ဣတ္ထိသ

ဟာသ္သာနံ သဒ္ဓိံ ဓာတိယာ တံ အာဒါယ ပက္ကမိံသု “သွေဝ ယက္ခဘက္ခော ဘဝိသ္သတီ”တိ။ တံ ဒိဝသဉ္စ ဘဂဝါ ပစ္စူသသမယေ ပစ္စုဋ္ဌာယ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ဂန္ဓကုဋိယံ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ပုန ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော အဒ္ဒသ အာဠဝကသ္သ ကုမာရသ္သ အနာဂါမိဖလုပ္ပတ္တိယာ ဥပနိသ္သယံ, ယက္ခသ္သ စ သောတာပတ္တိဖလုပ္ပတ္တိယာ ဥပနိသ္သယံ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟသ္သာနံ ဓမ္မစက္ခုပဋိလာဘသ္သာတိ။ တသ္မာ ဝိဘာတာယ ရတ္တိယာ ပုရေဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ အနိဋ္ဌိတပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စောဝ ကာဠပက္ခဥပေါသထဒိဝသေ ဝတ္တမာနေ ဩဂ္ဂတေ သူရိယေ ဧကကောဝ အဒုတိယော ပတ္တစီဝရမာဒါယ ပါဒဂမနေနေဝ သာဝတ္ထိတော တိံသ ယောဇနာနိ ဂန္တွာ တသ္သ ယက္ခသ္သ ဘဝနံ ပါဝိသိ။ တေန ဝုတ္တံ “အာဠဝကသ္သ ယက္ခသ္သ ဘဝနေ”တိ။

ကိံ ပန ဘဂဝါ ယသ္မိံ နိဂြောဓေ အာဠဝကသ္သ ဘဝနံ, တသ္သ မူလေ ဝိဟာသိ, ဥဒါဟု ဘဝနေယေဝါတိ? ဝုစ္စတေ – ဘဝနေယေဝ။ ယထေဝ ဟိ ယက္ခာ အတ္တနော ဘဝနံ ပသ္သန္တိ, တထာ ဘဂဝါပိ။ သော တတ္ထ ဂန္တွာ ဘဝနဒွါရေ အဋ္ဌာသိ။ တဒါ အာဠဝကော ဟိမဝန္တေ ယက္ခသမာဂမံ ဂတော ဟောတိ။ တတော အာဠဝကသ္သ ဒွါရပါလော ဂဒြဘော နာမ ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ, ဝန္ဒိတွာ – “ကိံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဝိကာလေ အာဂတော”တိ အာဟ။ “အာမ, ဂဒြဘ, အာဂတောမှိ။ သစေ တေ အဂရု, ဝိဟရေယျာမေကရတ္တိံ အာဠဝကသ္သ ဘဝနေ”တိ။ “န မေ, ဘန္တေ, ဂရု, အပိစ ခေါ သော ယက္ခော ကက္ခဠော ဖရုသော, မာတာပိတူနမ္ပိ အဘိဝါဒနာဒီနိ န ကရောတိ, မာ ရုစ္စိ ဘဂဝတော ဣဓ ဝါသော”တိ။ “ဇာနာမိ, ဂဒြဘ, တသ္သ ကက္ခဠတ္တံ, န ကောစိ မမန္တရာယော ဘဝိသ္သတိ, သစေ တေ အဂရု, ဝိဟရေယျာမေကရတ္တိ”န္တိ ။

ဒုတိယမ္ပိ ဂဒြဘော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဂ္ဂိတတ္တကပါလသဒိသော, ဘန္တေ, အာဠဝကော, ‘မာတာပိတရော’တိ ဝါ ‘သမဏဗြာဟ္မဏာ’တိ ဝါ ‘ဓမ္မော’တိ ဝါ န ဇာနာတိ, ဣဓာဂတာနံ စိတ္တက္ခေပမ္ပိ ကရောတိ, ဟဒယမ္ပိ ဖာလေတိ, ပါဒေပိ ဂဟေတွာ ပရသမုဒ္ဒေ ဝါ ပရစက္ကဝါဠေ ဝါ ခိပတီ”တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ဘဂဝါ အာဟ – “ဇာနာမိ, ဂဒြဘ, သစေ တေ အဂရု, ဝိဟရေယျာမေကရတ္တိ”န္တိ။ တတိယမ္ပိ ဂဒြဘော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – “အဂ္ဂိတတ္တကပါလသဒိသော, ဘန္တေ, အာဠဝကော, ‘မာတာပိတရော’တိ ဝါ ‘သမဏဗြာဟ္မဏာ’တိ ဝါ ‘ဓမ္မော’တိ ဝါ န ဇာနာတိ, ဣဓာဂတာနံ စိတ္တက္ခေပမ္ပိ ကရောတိ, ဟဒယမ္ပိ ဖာလေတိ, ပါဒေပိ ဂဟေတွာ ပရသမုဒ္ဒေ ဝါ ပရစက္ကဝါဠေ ဝါ ခိပတီ”တိ။ တတိယမ္ပိ ဘဂဝါ အာဟ – “ဇာနာမိ, ဂဒြဘ, သစေ တေ အဂရု, ဝိဟရေယျာမေကရတ္တိ”န္တိ။ “န မေ, ဘန္တေ, ဂရု, အပိစ ခေါ သော ယက္ခော အတ္တနော အနာရောစေတွာ အနုဇာနန္တံ မံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ, အာရောစေမိ, ဘန္တေ, တသ္သာ”တိ။ “ယထာသုခံ, ဂဒြဘ, အာရောစေဟီ”တိ။ “တေန ဟိ, ဘန္တေ, တွမေဝ ဇာနာဟီ”တိ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဟိမဝန္တာဘိမုခေါ ပက္ကာမိ။ ဘဝနဒွါရမ္ပိ သယမေဝ ဘဂဝတော ဝိဝရမဒါသိ။ ဘဂဝါ အန္တောဘဝနံ ပဝိသိတွာ ယတ္ထ အဘိလက္ခိတေသု မင်္ဂလဒိဝသာဒီသု နိသီဒိတွာ အာဠဝကော သိရိံ အနုဘောတိ, တသ္မိံယေဝ ဒိဗ္ဗရတနပလ္လင်္ကေ နိသီဒိတွာ သုဝဏ္ဏာဘံ မုဉ္စိ။ တံ ဒိသွာ ယက္ခသ္သ ဣတ္ထိယော အာဂန္တွာ, ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ, သမ္ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိံသု။ ဘဂဝါ “ပုဗ္ဗေ တုမှေ ဒါနံ ဒတွာ, သီလံ သမာဒိယိတွာ, ပူဇနေယျံ ပူဇေတွာ, ဣမံ သမ္ပတ္တိံ ပတ္တာ, ဣဒါနိပိ တထေဝ ကရောထ, မာ အညမညံ ဣသ္သာမစ္ဆရိယာဘိဘူတာ ဝိဟရထာ”တိအာဒိနာ နယေန တာသံ ပကိဏ္ဏကဓမ္မကထံ ကထေသိ။ တာ စ ဘဂဝတော မဓုရနိဂ္ဃောသံ သုတွာ, သာဓုကာရသဟသ္သာနိ ဒတွာ, ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိံသုယေဝ။ ဂဒြဘောပိ ဟိမဝန္တံ ဂန္တွာ အာဠဝကသ္သ အာရောစေသိ – “ယဂ္ဃေ, မာရိသ, ဇာနေယျာသိ, ဝိမာနေ တေ ဘဂဝါ နိသိန္နော”တိ။ သော ဂဒြဘသ္သ သညမကာသိ “တုဏှီ ဟောဟိ, ဂန္တွာ ကတ္တဗ္ဗံ ကရိသ္သာမီ”တိ။ ပုရိသမာနေန ကိရ လဇ္ဇိတော အဟောသိ, တသ္မာ “မာ ကောစိ ပရိသမဇ္ဈေ သုဏေယျာ”တိ ဝါရေသိ။

တဒါ သာတာဂိရဟေမဝတာ ဘဂဝန္တံ ဇေတဝနေယေဝ ဝန္ဒိတွာ “ယက္ခသမာဂမံ ဂမိသ္သာမာ”တိ သပရိဝါရာ နာနာယာနေဟိ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တိ။ အာကာသေ စ ယက္ခာနံ န သဗ္ဗတ္ထ မဂ္ဂေါ အတ္ထိ, အာကာသဋ္ဌာနိ ဝိမာနာနိ ပရိဟရိတွာ မဂ္ဂဋ္ဌာနေနေဝ မဂ္ဂေါ ဟောတိ။ အာဠဝကသ္သ ပန ဝိမာနံ ဘူမဋ္ဌံ သုဂုတ္တံ ပါကာရပရိက္ခိတ္တံ သုသံဝိဟိတဒွါရဋ္ဋာလကဂေါပုရံ, ဥပရိ ကံသဇာလသဉ္ဆန္နံ မဉ္ဇူသသဒိသံ တိယောဇနံ ဥဗ္ဗေဓေန။ တသ္သ ဥပရိ မဂ္ဂေါ ဟောတိ။ တေ တံ ပဒေသမာဂမ္မ ဂန္တုံ အသမတ္ထာ အဟေသုံ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ နိသိန္နောကာသသ္သ ဥပရိဘာဂေန ယာဝ ဘဝဂ္ဂါ, တာဝ ကောစိ ဂန္တုံ အသမတ္ထော။ တေ “ကိမိဒ”န္တိ အာဝဇ္ဇေတွာ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ အာကာသေ ခိတ္တလေ

ဠူ ဝိယ သြရိယဉ္ဟ ဝန္ဒိတ္ဝာ, ဓမ္မံ သုတ္ဝာ, ပဒက္ခိဏံ ကတ္ဝာ "ယက္ခသမာဂမံ ဂစ္ဆာမ ဘဂဝါ"တိ တီဏိ ဝတ္ထူနိ ပသံသန္တာ ယက္ခသမာဂမံ အဂမံသု။ အာဠဝကော တေ ဒိသ္ဝာ "ဣမေ နိသီဒထာ"တိ ပဋိက္ကမ္မ သြကာသမဒါသိ။ တေ အာဠဝကဿ နိဝေဒေသုံ "လာဘာ တေ, အာဠဝက, ယဿ တေ ဘဝနေ ဘဂဝါ ဝိဟရတိ, ဂစ္ဆာဝုသော ဘဂဝန္တံ ပယိရုပာသဿူ"တိ။ ဧဝံ ဘဂဝါ ဘဝနေယေဝ ဝိဟာသိ, န ယသ္မိံ နိဂ္ရောဓေ အာဠဝကဿ ဘဝနံ, တဿ မူလေတိ။ တေန ဝုတ္တံ "ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အာဠဝကဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ"တိ။

အထ ခေါ အာဠဝကောပေ.။ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ **"နိက္ခမ သမဏာ"**တိ။ "ကသ္မာ ပနာယံ ဧတဒဝေါစာ"တိ? ဝုစ္စတေ – ရောသေတုကာမတာယ။ တတြေဝံ အာဒိတော ပဘုတိ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော – အယဉ္ဟိ ယသ္မာ အဿဒ္ဓဿ သဒ္ဓါကထာ ဒုက္ကထာ ဟောတိ ဒုဿီလာဒီနံ သီလာဒိကထာ ဝိယ, တသ္မာ တေသံ ယက္ခာနံ သန္တိကာ ဘဂဝတော ပသံသံ သုတ္ဝာ ဧဝ အဂ္ဂိမှိ ပက္ခိတ္တလောဏသက္ခရာ ဝိယ အဗ္ဘန္တရကောပေန တဋတဋာယမာနဟဒယော ဟုတ္ဝာ "ကော သော ဘဂဝါ နာမ, ယော မမ ဘဝနံ ပဝိဋ္ဌော"တိ အာဟ။ တေ အာဟံသု – "န တ္ဝံ, အာဝုသော, ဇာနာသိ ဘဂဝန္တံ အမှာကံ သတ္ထာရံ, ယော တုသိတဘဝနေ ဌိတော ပဉ္စ မဟာဝိလောကနာနိ ဝိလောကေတွာ"တိအာဒိနာ န ယေန ယာဝ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ ကထေန္တာ ပဋိသန္ဓိအာဒိနာ ဒ္ဝတ္တိံသ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ ဝတ္ဝာ "ဣမာနိပိ တ္ဝံ, အာဝုသော , အစ္ဆရိယာနိ နာဒ္ဒသာ"တိ စောဒေသုံ။ သော ဒိသ္ဝာပိ ကောဓဝသေန "နာဒ္ဒသ"န္တိ အာဟ။ အာဝုသော အာဠဝက ပဿေယျာသိ ဝါ တွံ, န ဝါ, ကော တယာ အတ္ထော ပဿတာ ဝါ အပဿတာ ဝါ, ကိံ တ္ဝံ ကရိဿသိ အမှာကံ သတ္ထုနော, ယော တ္ဝံ တံ ဥပနိဓာယ စလက္ကကုဓမဟာဥသဘသမီပေ တဒဟုဇာတဝစ္ဆကော ဝိယ, တိဓာပဘိန္နမတ္တဝရဏသမီပေ ဘိင်္ကပောတကော ဝိယ, ဘာသုရဝိလမ္ဗကေသရဥပသောဘိတက္ခန္ဓဿ မိဂရညော သမီပေ ဇရသိင်္ဂါလော ဝိယ, ဒိယမုယောဇနသတပ္ပဝမုကာယသုပဏ္ဏရာဇသမီပေ ဆိန္နပက္ခကာကပောတကော ဝိယ ခာယသိ, ဂစ္ဆ ယံ တေ ကရဏီယံ, တံ ကရောဟီတိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ကုဒ္ဓော အာဠဝကော ဥဋ္ဌဟိတွာ မနောသိလာတလေ ဝါမပါဒေန ဌတ္ဝာ "ပဿထ အနိ တုမှာကံ ဝါ သတ္ထာ မဟာနုဘာဝေါ, အဟံ ဝါ"တိ ဒက္ခိဏပါဒေန သဋ္ဌိယောဇနမတ္တံ ကေလာသပဗ္ဗတကူဋံ အက္ကမိ, တံ အယောကူဋပဟဋော နိဒ္ဒန္တအယောပိဏ္ဍော ဝိယ ပပဋိကာယော မုဉ္စိ။ သော တတ္ထ ဌတ္ဝာ "အဟံ အာဠဝကော"တိ ဃောသေသိ, သကလဇမ္ဗုဒီပံ သဒ္ဒော ဖရိ။

စတ္တာရော ကိရ သဒ္ဒါ သကလဇမ္ဗုဒီပေ သုယျိံသု – ယဉ္စ ပုဏ္ဏကော ယက္ခသေနာပတိ ဓနဉ္စယကောရဗ္ဗ ယရာဇာနံ ဇူတေ ဇိနိတွာ အပ္ဖောဋေတွာ "အဟံ ဇိနိ"န္တိ ဥဂ္ဃောသေသိ, ယဉ္စ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ကဿပ ဿ ဘဂဝတော သာသနေ ပရိဟာယမာနေ ဝိဿကမ္မံ ဒေဝပုတ္တံ သုနခံ ကာရေတွာ "အဟံ ဟာပဘိက္ခူ စ ဟာပဘိက္ခူ နိယော စ ဥပာသကေ စ ဥပာသိကာယော စ သဗ္ဗေဝ အဓမ္မဝါဒိနော ခါဒာမီ"တိ ဥဂ္ဃောသာပေသိ, ယဉ္စ ကုသဇာတ ကေ ပဘာဝတိဟေတု သတ္တဟိ ရာဇူဟိ နဂရေ ဥပရုဒ္ဓေ ပဘာဝတိံ အတ္တနာ သဟ ဟတ္ထိက္ခန္ဓံ အာရောပေတွာ နဂရာ နိက္ခမ္မ "အဟံ သီဟဿရကုသမဟာရာဇာ"တိ မဟာပုရိသော ဥဂ္ဃောသေသိ, ယဉ္စ အာဠဝကော ကေလာသမုဒ္ဓနိ ဌ တွာ "အဟံ အာဠဝကော"တိ။ တဒါ ဟိ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဒ္ဝါရေ ဒ္ဝါရေ ဌတ္ဝာ ဥဂ္ဃောသိတသဒိသံ အဟောသိ, တိ ယောဇနသဟဿဝိတ္ထတော စ ဟိမဝါပိ သင်္ကမ္ပိ ယက္ခဿ အာနုဘာဝေန။

သော **ဝါတမဏ္ဍလံ** သမုဋ္ဌာပေသိ – "ဧတေနေဝ သမဏံ ပလာပေဿာမီ"တိ။ တေ ပုရတ္ထိမာဒိဘေဒါ ဝါတာ သမုဋ္ဌဟိတွာ အမုယောဇနယောဇနဒ္ဝိယောဇနတိယောဇနပ္ပမာဏာနိ ပဗ္ဗတကူဋာနိ ပဒါလေတွာ ဝနဂစ္ဆရုက္ခာဒီနိ ဥမ္မူလေတွာ အာဠဝီနဂရံ ပက္ခန္တာ ဇိဏ္ဏဟတ္ထိသာလာဒီနိ စုဏ္ဏေန္တာ ဆဒနိဋ္ဌကာ အာကာသေ ဘမေန္တာ။ ဘ ဂဝါ "မာ ကဿစိ ဥပရောဓော ဟောတူ"တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ တေ ဝါတာ ဒသဗလံ ပတ္ဝာ စီဝရကဏ္ဏမတ္တမ္ပိ စာလေတုံ နာသက္ခိံသု။ တတော **မဟာဝဿံ** သမုဋ္ဌာပေသိ "ဥဒကေန အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ သမဏံ မာရေဿာမီ"တိ။ တဿာ နုဘာဝေန ဥပရူပရိ သတပဋလသဟဿပဋလာဒိဘေဒါ ဝလာဟကာ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဝဿိံသု, ဝုဋ္ဌိဓာရာဝေဂေန ပထဝီ ဆိဒ္ဒါ အဟောသိ, ဝနရုက္ခာဒီနံ ဥပရိ မဟောဃော အာဂန္တွာ ဒသဗလဿ စီဝရေ ဥဿာဝဗိန္ဒုမတ္တမ္ပိ တေမေတုံ နာ သက္ခိ။ တတော **ပါသာဏဝဿံ** သမုဋ္ဌာပေသိ, မဟန္တာနိ မဟန္တာနိ ပဗ္ဗတကူဋာနိ ဓူမာယန္တာနိ ပဇ္ဇလန္တာနိ အာကာသေနာဂန္တွာ ဒသဗလံ ပတွာ ဒိဗ္ဗမာလာဂုဠာနိ သမ္ပဇ္ဇိံသု။ တတော **ပဟရဏဝဿံ** သမုဋ္ဌာပေသိ, ဧက တောဓာရာဥဘတောဓာရာ အသိသတ္တိခုရပ္ပာဒယော ဓူမာယန္တာ ပဇ္ဇလန္တာ အာကာသေနာဂန္တွာ ဒသဗလံ ပတ္ဝာ ဒိ ဗ္ဗပုပ္ဖာနိ အဟေသုံ။ တတော **အင်္ဂါရဝဿံ** သမုဋ္ဌာပေသိ, ကိံသုကဝဏ္ဏာ အင်္ဂါရာ အာကာသေနာဂန္တွာ ဒသဗ လဿ ပါဒမူလေ ဒိဗ္ဗပုပ္ဖာနိ ဟုတ္ဝာ ဝိကိရိံသု။ တတော **ကုက္ကုလဝဿံ** သမုဋ္ဌာပေသိ, အစ္စုဏှော ကုက္ကု

လော အာကာသေနာဂန္တွာ ဒသဗလဿ ဟဒမူလေ စန္ဒနုစုဏ္ဏံ ဟုတွာ နိပတိ။ တတော **တလုကာဝဿံ** သမုဋ္ဌာ ပေသိ, အတိသုခုမာ တလုကာ ဓူမာယန္တာ ပဇ္ဇလန္တာ အာကာသေနာဂန္တွာ ဒသဗလဿ ဟဒမူလေ ဒိဗ္ဗပုပ္ဖာနိ ဟုတွာ နိပတိံသု။ တတော **ကလလဝဿံ** သမုဋ္ဌာပေသိ, တံ ကလလဝဿံ ဓူမာယန္တံ ပဇ္ဇလန္တံ အာကာသေနာဂန္တွာ ဒသဗလဿ ဟဒမူလေ ဒိဗ္ဗဂန္ဓံ ဟုတွာ နိပတိ။ တတော **အန္ဓကာရံ** သမုဋ္ဌာပေသိ ''ဘိံသေတွာ သမဏံ ပလာပေဿာမီ''တိ။ တံ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတန္ဓကာရသဒိသံ ဟုတွာ ဒသဗလံ ပတွာ သူရိယပ္ပဘာဝိဟတမိဝန္ဓကာရံ အန္တရဓာယိ။

ဧဝံ ယက္ခော ဣမာဟိ နဝဟိ တတဝဿဟသာဏပဟရဏင်္ဂါရကုက္ကုလတလုကကလလန္ဓကာရဝုဋ္ဌီဟိ ဘဂဝန္တံ ပလာပေတုံ အသက္ကောန္တော နာနာဝိဓပဟရဏဟတ္ထာယ အနေကပ္ပကာရရူပဘူတဂဏာသမာကုလာယ စတုရင်္ဂိနိယာ သေနာယ သယမေဝ ဘဂဝန္တံ အဘိဂတော။ တေ ဘူတဂဏာ အနေကပ္ပကာရေ ဝိကာရေ ကတွာ ''ဂဏှထ ဟနထာ''တိ ဘဂဝတော ဥပရိ အာဂစ္ဆန္တာ ဝိယ ဟောန္တိ, အပိစ တေ နိဒ္ဒန္တလောဟပိဏ္ဍံ ဝိယ မက္ခိကာ, ဘဂဝန္တံ အလ္လီယိတုံ အသမတ္ထာ ဧဝံ အဟေသုံ။ ဧဝံ သန္တေပိ ယထာ ဗောဓိမဏ္ဍေ မာရော အာဂတဝေလာယမေဝ နိဝတ္တော, တထာ အနိဝတ္တိတွာ ဥပမုရတ္တိမတ္တံ ဗျာကုလမကံသု။ ဧဝံ ဥပမုရတ္တိမတ္တံ အနေကပ္ပကာရဝိဘိံသနဒဿနေနပိ ဘဂဝန္တံ စာလေတုမသက္ကောန္တော အာဠဝကော စိန္တေသိ – ''ယံနူနာဟံ ကေနစိ အဇေယျံ ဒုဿာဝုဓံ မုဉ္စေယျ''န္တိ။

စတ္တာရိ ကိရ အာဝုဓာနိ လောကေ သေဋ္ဌာနိ – သက္ကဿ ဝဇိရာဝုဓံ, ဝေဿဝဏဿ ဂဒာဝုဓံ, ယမဿ နယနာဝုဓံ, အာဠဝကဿ ဒုဿာဝုဓန္တိ။ ယဒိ ဟိ သက္ကော ကုဒ္ဓော ဝဇိရာဝုဓံ သိနေရုမတ္ထကေ ပဟရေယျ အဋ္ဌသဋ္ဌိယောဇနသတသဟဿံ သိနေရုံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ ဟေဋ္ဌတော ဂစ္ဆေယျ ။ ဝေဿဝဏဿ ပုထုဇ္ဇနကာလေ ဝိဿဇ္ဇိတဂဒာ ဗဟူနံ ယက္ခသဟဿာနံ သီသံ ပာတေတွာ ပုန ဟတ္ထပာသံ အာဂန္တွာ တိဋ္ဌတိ။ ယမေန ကုဒ္ဓေန နယနာဝုဓေန ဩလောကိတမတ္တေ အနေကာနိ ကုမ္ဘဏ္ဍသဟဿာနိ တတ္တကပါလေ တိလာ ဝိယ ဝိပ္ဖုရန္တာနိ ဝိနဿန္တိ။ အာဠဝကော ကုဒ္ဓော သစေ အာကာသေ ဒုဿာဝုဓံ မုဉ္စေယျ, ဒွါဒသ ဝဿာနိ ဒေဝေါ န ဝဿေယျ။ သစေ ပထဝိယံ မုဉ္စေယျ, သဗ္ဗရုက္ခတိဏာဒီနိ သုဿိတွာ ဒွါဒသဝဿန္တရံ န ပုန ရုဟေယျုံ။ သစေ သမုဒ္ဒေ မုဉ္စေယျ, တတ္တကပါလေ ဥဒကဗိန္ဒု ဝိယ သဗ္ဗမုဒကံ သုဿေယျ။ သစေ သိနေရုသဒိသေပိ ပဗ္ဗတေ မုဉ္စေယျ, ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ ဟုတွာ ဝိကိရေယျ။ သော ဧဝံ မဟာနုဘာဝံ ဒုဿာဝုဓံ ဥတ္တရိယကတံ မုဉ္စိတွာ အဂ္ဂဟေသိ ။ ယေဘုယျေန ဒသသဟဿိလောကဓာတုဒေဝတာ ဝေဂေန သန္နိပတိံသု – ''အဇ္ဇ ဘဂဝါ အာဠဝကံ ဒမေဿတိ, တတ္ထ ဓမ္မံ သောဿာမာ''တိ။ ယုဒ္ဓဒဿနကာမာပိ ဒေဝတာ သန္နိပတိံသု။ ဧဝံ သကလမ္ပိ အာကာသံ ဒေဝတာဟိ ပုရိပုဏ္ဏမဟောသိ။

အထ အာဠဝကော ဘဂဝတော သမီပေ ဥပရူပရိ ဝိစရိတွာ ဝတ္ထာဝုဓံ မုဉ္စိ။ တံ အသနိဝိစက္ကံ ဝိယ အာကာသေ ဘေရဝသဒ္ဒံ ကရောန္တံ ဓူမာယန္တံ ပဇ္ဇလန္တံ ဘဂဝန္တံ ပတွာ ယက္ခဿ မာနမဒ္ဒနတ္ထံ ဟဒမုဉ္စနစောဠကံ ဟုတွာ ဟဒမူလေ နိပတိ။ အာဠဝကော တံ ဒိသွာ ဆိန္နဝိသာဏော ဝိယ ဥသဘော, ဥဒ္ဓဋဒါဌော ဝိယ သပ္ပော, နိတ္တေဇော နိမ္မဒော နိပတိတမာနဒ္ဓဇော ဟုတွာ စိန္တေသိ – ''ဒုဿာဝုဓမ္ပိ သမဏံ နာဘိဘောသိ, ကိံ နု ခော ကာရဏ''န္တိ? ဣဒံ ကာရဏံ, မေတ္တာဝိဟာရယုတ္တော သမဏော, ဟန္ဒ နံ ရောသေတွာ မေတ္တာယ ဝိယောဇေမီတိ။ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓေနေတံ ဝုတ္တံ – ''အထ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခော ယေန ဘဂဝါ။ပေ။ နိက္ခမ သမဏာ''တိ။ တတ္ထာယမဓိပ္ပာယော – ကသ္မာ မယာ အနနုညာတော မမ ဘဝနံ ပဝိသိတွာ ဃရသာမိကော ဝိယ ဣတ္ထာဂါရဿ မဇ္ဈေ နိသိန္နောသိ, နနု အယုတ္တမေတံ သမဏဿ ယဒိဒံ အဒိန္နပရိဘောဂေါ ဣတ္ထိသံသဂ္ဂေါ စ, တသ္မာ ယဒိ တွံ သမဏဓမ္မေ ဌိတော, နိက္ခမ သမဏာတိ။ ဧကေ ပန ''ဧတာနိ အညာနိ စ ဖရုသဝစနာနိ ဝတွာ ဧဝမာဟ''တိ ဘဏန္တိ။

အထ ဘဂဝါ ''ယသ္မာ ထဒ္ဓေါ ပဋိထဒ္ဓဘာဝေန ဝိနေတုံ န သက္ကာ, သော ဟိ ပဋိထဒ္ဓဘာဝေ ကရိယမာနေ သေယျထာပိ စဏ္ဍဿ ကုက္ကုရဿ နာသာယ ပိတ္တံ ဘိန္ဒေယျ, သော ဘိယျောသော မတ္တာယ စဏ္ဍတရော အဿ, ဧဝံ ထဒ္ဓတရော ဟောတိ, မုဒုနာ ပန သော သက္ကာ ဝိနေတု''န္တိ ဉတွာ ''သာဓာဝုသော''တိ ပိယဝစနေန တဿ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ နိက္ခမိ ။ တေန ဝုတ္တံ **''သာဓာဝုသောတိ ဘဂဝါ နိက္ခမီ''** တိ။

တတော အာဠဝကော “သုဝစော ဝတာယံ သမဏော ဧကဝစနေနေဝ နိက္ခန္တော, ဧဝံ နာမ နိက္ခမေတုံ သုခံ သမဏံ အကာရဏေနေဝါဟံ သကလရတ္တိံ ယုဒ္ဓေန အဗ္ဘုယျာသိ”န္တိ မုဒုစိတ္တော ဟုတွာ ပုန စိန္တေသိ “ဣဒါနိပိ န သက္ကာ ဇာနိတုံ, ကိံ နု ခေါ သုဝစတာယ နိက္ခန္တော, ဥဒါဟု ကောဓေန, ဟန္ဒ နံ ဝီမံသာမီ”တိ။ တတော **“ပဝိသ သမဏာ”**တိ အာဟ။ အထ “သုဝစော”တိ မုဒုဘူတစိတ္တာဝဋ္ဋနကရဏတ္ထံ ပုနပိ ပိယဝစနံ ဝဒန္တော **သာဓာဝုသော**တိ ဘဂဝါ ပါဝိသိ။ အာဠဝကော ပုနပ္ပုနံ တမေဝ သုဝစဘာဝံ ဝီမံသန္တော ဒုတိယမ္ပိ တတိယမ္ပိ **“နိက္ခမ ပဝိသာ”**တိ အာဟ။ ဘဂဝါပိ တထာ အကာသိ။ ယဒိ န ကရေယျ, ပကတိယာပိ ထဒ္ဓယက္ခဿ စိတ္တံ ထဒ္ဓတရံ ဟုတွာ ဓမ္မကထာယ ဘာဇနံ န ဘဝေယျ။ တသ္မာ ယထာ နာမ မာတာ ရောဒန္တံ ပုတ္တကံ ယံ သော ဣစ္ဆတိ, တံ ဒတွာ ဝါ ကတွာ ဝါ သညာပေတိ, တထာ ဘဂဝါ ကိလေသရောဒနေန ရောဒန္တံ ယက္ခံ သညာပေတုံ ယံ သော ဘဏတိ, တံ အကာသိ။ ယထာ စ ဓာတီ ထညံ အပိဝန္တံ ဒါရကံ ကိဉ္စိ ဒတွာ ဥပလာဠေတွာ ပါယေတိ, တထာ ဘဂဝါ ယက္ခံ လောကုတ္တရဓမ္မခီရံ ပါယေတုံ တဿ ပတ္တိတကရဏေန ဥပလာဠေန္တော ဧဝမကာသိ။ ယထာ စ ပုရိသော လာဗုမှိ စတုမဓုရံ ပူရေတုကာမော တဿဗ္ဘန္တရံ သောဓေတိ, ဧဝံ ဘဂဝါ ယက္ခဿ စိတ္တေ လောကုတ္တရစတုမဓုရံ ပူရေတုကာမော တဿ အဗ္ဘန္တရေ ကောဓမလံ သောဓေတုံ ယာဝ တတိယံ နိက္ခမနပဝေသနံ အကာသိ။

အထ အာဠဝကော “သုဝစော အယံ သမဏော, ‘နိက္ခမာ’တိ ဝုတ္တော နိက္ခမတိ, ‘ပဝိသာ’တိ ဝုတ္တော ပဝိသတိ, ယံနူနာဟံ ဣမံ သမဏံ ဧဝမေဝ သကလရတ္တိံ ကိလမေတွာ, ပါဒေ ဂဟေတွာ, ပါရဂင်္ဂါယ ခိပေယျ”န္တိ ပါပကံ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတွာ စတုတ္ထဝါရံ အာဟ – **“နိက္ခမ သမဏာ”**တိ။ တံ သုတွာ ဘဂဝါ **“န ခွါဟံ တ”**န္တိ အာဟ။ “ဧဝံ ဝုတ္တေ တဒုတ္တရိံ ကရဏီယံ ပရိယေသမာနော ပဉှံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ မညိဿတိ, တံ ဓမ္မကထာယ မုခံ ဘဝိဿတီ”တိ ဉတွာ **“န ခွါဟံ တ”**န္တိ အာဟ။ တတ္ထ **န**ဣတိ ပဋိက္ခေပေ, **ခေါ**ဣတိ အဝဓာရဏေ။ **အဟ**န္တိ အတ္တနိဒ္ဒေသနံ, န္တိ ဟေတုဝစနံ။ တေနေတ္ထ “ယသ္မာ တွံ ဧဝံ စိန္တေသိ, တသ္မာ အဟံ အာဝုသော နေဝ နိက္ခမိဿာမိ, ယံ တေ ကရဏီယံ, တံ ကရောဟီ”တိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တတော အာဠဝကော ယသ္မာ ပုဗ္ဗေပိ အာကာသေနာဂမနဝေလာယံ “ကိံ နု ခေါ, ဧတံ သုဝဏ္ဏဝိမာနံ, ဥဒါဟု ရဇတမဏိဝိမာနာနံ အညတရံ, ဟန္ဒ နံ ပဿာမာ”တိ ဧဝံ အာဂတေ ဣဒ္ဓိမန္တေ တာပသပရိဗ္ဗာဇကေ ပဉှံ ပုစ္ဆိတွာ ဝိဿဇ္ဇေတုမသက္ကောန္တေ စိတ္တက္ခေပါဒီဟိ ဝိဟေဌေတိ။ ကထံ? အမနုဿာ ဟိ ဘိံသနကရူပဒဿနေန ဝါ ဟဒယဝတ္ထုပရိမဒ္ဒနေန ဝါ ဒွီဟာကာရေဟိ စိတ္တက္ခေပံ ကရောန္တိ။ အယံ ပန ယသ္မာ “ဣဒ္ဓိမန္တော ဘိံသနကရူပဒဿနေန န တသန္တီ”တိ ဉတွာ အတ္တနော ဣဒ္ဓိပ္ပဘာဝေန သုခုမတ္တဘာဝံ နိမ္မိနိတွာ, တေသံ အန္တော ပဝိသိတွာ ဟဒယဝတ္ထုံ ပရိမဒ္ဒတိ, တတော စိတ္တသန္တတိ န သဏ္ဌာတိ, တဿာ အသဏ္ဌဟမာနာယ ဥမ္မတ္တကာ ဟောန္တိ ခိတ္တစိတ္တာ။ ဧဝံ ခိတ္တစိတ္တာနံ ဧတေသံ ဥရမ္ပိ ဖာလေတိ, ပါဒေပိ နေ ဂဟေတွာ ပါရဂင်္ဂါယ ခိပတိ “မာဿု မေ ပုန ဧဝရူပါ ဘဝနမာဂမိံသူ”တိ, တသ္မာ တေ ပဉှေ သရိတွာ “ယံနူနာဟံ ဣမံ သမဏံ ဣဒါနိ ဧဝံ ဝိဟေဌေယျ”န္တိ စိန္တေတွာ အာဟ **“ပဉှံ တံ သမဏာ”**တိအာဒိ။

ကုတော ပနဿ တေ ပဉှာတိ? တဿ ကိရ မာတာပိတရော ကဿပံ ဘဂဝန္တံ ပယိရုပါသိတွာ အဋ္ဌ ပဉှေ သဝိဿဇ္ဇနေ ဥဂ္ဂဟေသုံ။ တေ ဒဟရကာလေ အာဠဝကံ ပရိယာပုဏာပေသုံ။ သော ကာလစ္စယေန ဝိဿဇ္ဇနံ သမ္မုဿိ။ တတော “ဣမေ ပဉှာပိ မာ ဝိနဿန္တူ”တိ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋေ ဇာတိဟိင်္ဂုလကေန လိခါပေတွာ ဝိမာနေ နိက္ခိပိ။ ဧဝမေတေ ဗုဒ္ဓပဉှာ ဗုဒ္ဓဝိသယာ ဧဝ ဟောန္တိ။ ဘဂဝါ တံ သုတွာ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓါနံ ပရိစ္စတ္တလာဘန္တရာယော ဝါ ဇီဝိတန္တရာယော ဝါ သဗ္ဗညုတညာဏဗျာမပ္ပဘာနံ ပဋိဃာတော ဝါ န သက္ကာ ကေနစိ ကာတုံ, တသ္မာ တံ လောကေ အသာဓာရဏံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **“န ခွါဟံ တံ, အာဝုသော, ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ”** တိ။

တတ္ထ “သဒေဝကဝစနေန ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ”န္တိအာဒိနာ နယေန ဧတေသံ ပဒါနံ အတ္ထမတ္တဒဿနေန သင်္ခေပေ ဝုတ္တော, န အနုသန္ဓိယောဇနာက္ကမေန ဝိတ္ထာရော။ သွာယံ ဝုစ္စတိ – **သဒေဝက**ဝစနေန ဟိ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒတော သဗ္ဗဒေဝေသု ဂဟိတေသုပိ ယေသံ တတ္ထ သန္နိပတိတေ ဒေဝဂဏေ ဝိမတိ အဟောသိ “မာရော မဟာနုဘာဝေါ ဆကာမာဝစရိဿရော ဝသဝတ္တီ ပစ္စနီကသာတော ဓမ္မဒေဿီ ကုရုရကမ္မန္တော, ကိံ နု ခေါ, သောပိဿ စိတ္တက္ခေပါဒီနိ န ကရေယျာ”တိ, တေသံ ဝိမတိပဋိဗာဟနတ္ထံ **“သမာရကေ”**တိ အာဟ။ တတော ယေသံ အဟောသိ – “ဗြဟ္မာ မဟာနုဘာဝေါ ဧကင်္ဂုလိယာ ဧကစက္ကဝါဠသဟဿေ အာလောကံ ကရောတိ, ဒွီဟိ။ပေ။ ဒသဟိ အင်္ဂုလီ

ဟိ ဒသသု စက္ကတဋ္ဌသဟဿေသု, အနုတ္တရစ္စ ဈာနသမာပတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒေတိ, ကိံ သောပိ န ကရေယျာ''တိ, တေသံ ဝိမတိပဋိဗာဟနတ္ထံ **''သဗ္ရဟ္မကေ''** တိ အာဟ။ အထ ယေသံ အဟောသိ ''ပုထု သမဏဗြာဟ္မဏာ သာသနဿ ပစ္စတ္ထိကာ ပစ္စာမိတ္တာ မန္တာဒိဗလသမန္နာဂတာ, ကိံ တေပိ န ကရေယျု''န္တိ, တေသံ ဝိမတိပဋိဗာဟနတ္ထံ **''သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယာ''** တိ အာဟ။ ဧဝံ ဥက္ကဋ္ဌဝသေနေသု ကဿစိ အဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ **သဒေဝမနုဿာယာ** တိ ဝစနေန သမ္မုတိဒေဝေ အဝသေသမနုဿေ စ ဥပာဒါယ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေနေဝ သေသသတ္တလောကေပိ ကဿစိ အဘာဝံ ဒဿေသီတိ ဧဝမေတ္ထ အနုသန္ဓိယောဇနာက္ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ ဘဂဝတ တဿ ဗာဓနစိတ္တံ ပဋိသေဓေတွာ ပဉှာပုစ္ဆနေ ဥဿာဟံ ဇနေန္တော အာဟ **''အပိစ တွံ, အာဝုသော, ပုစ္ဆ ယဒာကင်္ခသီ''**တိ။ တဿတ္ထော – ပုစ္ဆ, ယဒိ အာကင်္ခသိ, န မေ ပဉှာဝိဿဇ္ဇနေ ဘာရော အတ္ထိ။ အထ တ ''ပုစ္ဆ ယံ အာကင်္ခသိ, တေ သဗ္ဗံ ဝိဿဇ္ဇေဿာမီ''တိ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ အသာဓာရဏံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓအဂ္ဂသာဝကမဟာသာဝကေဟိ။ တေ ဟိ ''ပုစ္ဆာဝုသော သုတွာ ဝေဒိဿာမာ''တိ ဝဒန္တိ။ ဗုဒ္ဓါ ပန ''ပုစ္ဆာဝုသော ယဒာကင်္ခသီ''တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃၇, ၂၄၆) ဝါ,

''ပုစ္ဆ ဝါသဝ မံ ပဉှံ, ယံ ကိဉ္စိ မနသိစ္ဆသီ''တိ ဝါ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၅၆)။

''ဗာဝရိဿ စ တုယှံ ဝါ, သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗသံသယံ။
ကတာဝကာသာ ပုစ္ဆဝှော, ယံ ကိဉ္စိ မနသိစ္ဆထာ''တိ ဝါ။ (သု. နိ. ၁၀၃၆) –

ဧဝမာဒိနာ နယေန ဒေဝမနုဿာနံ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေန္တိ။ အနစ္ဆရိယဉ္စေတံ, ယံ ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓဘူမိံ ပတွာ ဧဝံ ပဝါရဏံ ပဝါရေယျ, ယော ဗောဓိသတ္တဘူမိယံ ပဒေသဉာဏေ ဝတ္တမာနောပိ –

''ကောဏ္ဍည ပဉှာနိ ဝိယာကရောဟိ, ယာစန္တိ တံ က္ကသယော သာဓုရူပါ။
ကောဏ္ဍည ဧသော မနုဇေသု ဓမ္မော, ယံ ဝုဒ္ဓမာဂစ္ဆတိ ဧသ ဘာရော''တိ။ (ဇာ. ၂.၁၇.၆၀) –

ဧဝံ က္ကသီဟိ ယာစိတော –

''ကတာဝကာသာ ပုစ္ဆန္တု ဘောန္တော, ယံ ကိဉ္စိ ပဉှံ မနသာဘိပတ္ထိတံ။
အဟဉှိ တံ တံ ဝေါ ဝိယာကရိဿံ, ဉတွာ သယံ လောကမိမံ ပရဉ္စာ''တိ။ –

ဧဝံ သရဘင်္ဂကာလေ သမ္ဘဝဇာတကေ စ သကလဇမ္ဗုဒီပေ တိက္ခတ္တုံ ဝိစရိတွာ ပဉှာနံ အန္တကရံ အဒိသွာ ဇာတိယာ သတ္တဝဿိကော ရထိကာယ ပံသုကီဠိကံ ကီဠန္တော သုစိရတေန ဗြာဟ္မဏေန ပုဋ္ဌော –

''တဂ္ဃ တေ အဟမက္ခိဿံ, ယထာပိ ကုသလော တထာ။
ရာဇာ စ ခော နံ ဇာနာတိ, ယဒိ ကာဟတိ ဝါ န ဝါ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁၆.၁၇၂) –

ဧဝံ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ။ ဧဝံ ဘဂဝတာ အာဠဝကဿ သဗ္ဗညုပဝါရဏာယ ပဝါရိတာယ **အထ ခော အာဠဝကော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ ''ကိံ သူဓ ဝိတ္တ''**န္တိ။

၁၈၃. တတ္ထ **ကိ**န္တိ ပုစ္ဆာဝစနံ။ **သူ**တိ ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ လောကေ။ **ဝိတ္တ**န္တိ ဝိဒတိ, ပီတိံ ကရောတီတိ ဝိတ္တံ, ဓနဿေတံ အဓိဝစနံ။ **သုစိဏ္ဏ**န္တိ သုကတံ။ **သုခ**န္တိ ကာယိကစေတသိကံ သာတံ။ **အာဝဟာတီ**တိ အာဝဟတိ, အာနေတိ, ဒေတိ, အပ္ပေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဟဝေ**တိ ဒဠှတ္ထေ နိပါတော။ **သာဒုတရ**န္တိ အတိသယေန သာဒုံ။ ''သာဓုတရ''န္တိပိ ပါဌော။ **ရသာန**န္တိ ရသသညိတာနံ ဓမ္မာနံ။ **ကထ**န္တိ ကေန ပကာရေန, ကထံဇီဝိနော ဇီဝိတံ **ကထံဇီဝိဇီဝိတံ,** ကထာဗန္ဓသုခတ္ထံ ပန သာနုနာသိကံ ဝုစ္စတိ။ ''ကထံဇီဝိံ ဇီဝိတ''န္တိ ဝါ ပါဌော။ တဿ ဇီဝန္တာနံ ကထံဇီဝိန္တိ အတ္ထော။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။ ဧဝမိမာယ ဂါထာယ ''ကိံ သု ဣဓ လောကေ ပုရိသဿ

ဝိတ္တံ သေဋ္ဌံ, ကိံ သု သုစိဏ္ဏံ သုခမာဝဟာတိ, ကိံ ရသာနံ သာဒုတရံ, ကထံဇီဝိနော ဇီဝိတံ သေဋ္ဌမာဟူ''တိ ဣမေ စတ္တာရော ပဉှေ ပုစ္ဆိ။

၁၈၄. အထဿ ဘဂဝါ ကဿပဒသဗလေန ဝိဿဇ္ဇိတနယေနေဝ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ **''သဒ္ဓီဓ ဝိတ္တ''**န္တိ။ တတ္ထ ယထာ ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိ ဝိတ္တံ ဥပဘောဂပရိဘောဂသုခံ အာဝဟတိ, ခုပ္ပိပါသာဒိဒုက္ခံ ပဋိဗာဟတိ, အလိဒ္ဒိယံ ဝူပသမေတိ, မုတ္တာဒိရတနပဋိလာဘဟေတု ဟောတိ, လောကသန္တတိဉ္စ အာဝဟတိ, ဧဝံ လောကိယလောကုတ္တရာ သဒ္ဓာပိ ယထာသမ္ဘဝံ လောကိယလောကုတ္တရဝိပါကသုခမာဝဟတိ, သဒ္ဓာဓုရေန ပဋိပန္နာနံ ဇာတိဇရာဒိဒုက္ခံ ပဋိဗာဟတိ, ဂုဏာအလိဒ္ဒိယံ ဝူပသမေတိ, သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂာဒိရတနပဋိလာဘဟေတု ဟောတိ။

''သဒ္ဓော သီလေန သမ္ပန္နော၊ ယသော ဘောဂသမပ္ပိတော။
ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ ပူဇိတော''တိ။ (ဓ. ပ. ၃၀၃) –

ဝစနတော လောကသန္တတိဉ္စ အာဝဟတီတိ ကတွာ ''ဝိတ္တ''န္တိ ဝုတ္တာ။ ယသ္မာ ပနေတံ သဒ္ဓာဝိတ္တံ အနုကာမိကံ အနညသာဓာရဏံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိဟေတု, လောကိယဿ ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိဝိတ္တဿာပိ နိဒါနံ။ သဒ္ဓော ယေဝ ဟိ အနာဒီနိ ပုညာနိ ကတွာ ဝိတ္တံ အဓိဂစ္ဆတိ, အဿဒ္ဓဿ ပန ဝိတ္တံ ယာဝဒေဝ အနတ္ထာယ ဟောတိ, တသ္မာ ''သေဋ္ဌ''န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပုရိသဿာ** တိ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဒေသနာ; တသ္မာ န ကေဝလံ ပုရိသဿ, ဣတ္ထိအာဒီနမ္ပိ သဒ္ဓာဝိတ္တမေဝ သေဋ္ဌန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဓမ္မော တိ ဒသကုသလကမ္မပထဓမ္မော, အနသီလဘာဝနာဓမ္မော တာ။ **သုစိဏ္ဏော** တိ သုကတော သုစရိတော ။ **သုခမာဝဟာတီ**တိ သောဏသေဋ္ဌိပုတ္တရဋ္ဌပါလာဒီနံ ဝိယ မနုဿသုခံ, သက္ကာဒီနံ ဝိယ ဒိဗ္ဗသုခံ, ပရိယောသာနေ စ မဟာပဒုမာဒီနံ ဝိယ နိဗ္ဗာနသုခဉ္စ အာဝဟတီတိ။

သစ္စံ န္တိ အယံ သစ္စသဒ္ဒော အနေကေသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ သေယျထိဒံ – ''သစ္စံ ဘဏေ န ကုဇ္ဈေယျာ''တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၂၂၄) ဝါစာသစ္စေ။ ''သစ္စေ ဌိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စာ''တိအာဒီသု (ဇာ. ၂.၂၁.၄၃၃) ဝိရတိသစ္စေ။ ''ကသ္မာ နု သစ္စာနိ ဝဒန္တိ နာနာ, ပဝါဒိယာသေ ကုသလာဝဒါနာ''တိအာဒီသု (သု. နိ. ၈၉၁) ဒိဋ္ဌိသစ္စေ။ ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏသစ္စာနီ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၈၅) ဗြာဟ္မဏသစ္စေ။ ''ဧကဉှိ သစ္စံ န ဒုတီယမတ္ထီ''တိအာဒီသု (သု. နိ. ၈၉၀) ပရမတ္ထသစ္စေ။ ''စတုန္နံ သစ္စာနံ ကတိ ကုသလာ''တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၂၁၆) အရိယသစ္စေ။ ဣဓ ပန ပရမတ္ထသစ္စံ နိဗ္ဗာနံ, ဝိရတိသစ္စံ တ အဗ္ဘန္တရံ ကတွာ ဝါစာသစ္စံ အဓိပ္ပေတံ, ယဿာနုဘာဝေန ဥဒကာဒီနိ ဝသေ ဝတ္တေန္တိ ဇာတိဇရာမရဏပါရံ တရန္တိ။ ယထာဟ –

''သစ္စေန တစေနုဒကမ္ပိ ဓာဝတိ၊ ဝိသမ္ပိ သစ္စေန ဟနန္တိ ပဏ္ဍိတာ။
သစ္စေန ဒေဝေါ ထနယံ ပဝဿတိ၊ သစ္စေ ဌိတာ နိဗ္ဗုတိံ ပတ္ထယန္တိ။

''ယေ ကေစိမေ အတ္ထိ ရသာ ပထဗျာ၊ သစ္စံ တေသံ သာဒုတရံ ရသာနံ။
သစ္စေ ဌိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စ၊ တရန္တိ ဇာတိမရဏဿ ပါရ''န္တိ။ (ဇာ. ၂.၂၁.၄၃၃)။

သာဒုတရန္တိ မဓုရတရံ, ပဏီတတရံ။ **ရသာန**န္တိ ယေ ဣမေ ''မူလရသော, ခန္ဓရသော''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၆၂၈-၆၃၀) နယေန သာယနီယဓမ္မာ, ယေ စိမေ ''အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗံ ဖလရသံ (မဟာဝ. ၃၀၀) အရသရူပေါ ဘဝံ ဂေါတမော, ယေ တေ, ဗြာဟ္မဏ, ရူပရသာ, သဒ္ဒရသာ (အ. နိ. ၈.၁၁; ပါရာ. ၃), အနာပတ္တိ ရသရသေ (ပါစိ. ၆၀၇-၆၀၉), အယံ ဓမ္မဝိနယော ဧကရသော ဝိမုတ္တိရသော (အ. နိ. ၈.၁၉; စူဠဝ. ၃၈၅), ဘာဂီ ဝါ ဘဂဝါ အတ္ထရသဿ ဓမ္မရသဿာ''တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁၄၉; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂) နယေန တစာရသူပဝဇ္ဇာ အဝသေသဿုဥ္ဇနာဒယော ဓမ္မာ ''ရသာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, တေသံ ရသာနံ **သစ္စံ ဟဝေ သာဒုတရံ** သစ္စမေဝ သာဒုတရံ, သာဓုတရံ တ သေဋ္ဌတရံ, ဥတ္တမတရံ။ မူလရသာဒယော ဟိ သရီရံ ဥပဗ္ရူဟေန္တိ, သံကိလေသိကဉ္စ သုခမာဝဟန္တိ။ သစ္စရသော ဝိရတိသစ္စဝါစာသစ္စရသာ သမထဝိပဿနာဒီဟိ စိတ္တမုပဗ္ရူဟေန္တိ, အသံကိလေသိကဉ္စ သုခမာဝဟန္တိ, ဝိမုတ္တိရသော ပရမ

တ္တသစ္စရသပရိဘာဝိတတ္တာ သာဒု, အတ္ထရသဓမ္မရသာ စ တဒဓိဂမူပာယဘူတံ အတ္ထဥ္စ ဓမ္မဥ္စ နိဿာယ ပဝတ္တိတောတိ။

ပညာဇီဝိန္တိ ဧတ္ထ ပန ယွတယံ အန္ဓေကစက္ခုဒွိစက္ခုကေသု ဒွိစက္ခုပုဂ္ဂလော ဂဟဋ္ဌော တ ကမ္မန္တာနုဋ္ဌာန သရဏဂမနအနသံဝိဘာဂသီလသမာဒာနဥပေါသထကမ္မာဒိဂဟဋ္ဌပဋိပဒံ, ပဗ္ဗဇိတော တ အဝိပ္ပဋိသာရကရသီလသင်္ခါ တံ တဒုတ္တရိစိတ္တဝိသုဒ္ဓိအာဒိဘေဒံ တ ပဗ္ဗဇိတပဋိပဒံ ပညာယ အာရာဓေတွ်တ ဇီဝတိ, တဿ ပညာဇီဝိနော ဇီဝိတံ, တံ တ ပညာဇီဝိ ဇီဝိတံ သေဋ္ဌမာဟူတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၁၈၅-၆. ဧဝံ ဘဂဝတာ ဝိဿဇ္ဇိတေ စတ္တာရောပိ ပဥ္ဟေ သုတွာတ အတ္တမနော ယက္ခော အဝသေသေပိ စတ္တာရော ပဥ္ဟေ ပုစ္ဆန္တော **"ကထံ သု တရတိ ဩဃ"**န္တိ ကထမာဟ။ အထဿ ဘဂဝတ ပုရိမနယေနေဝ ဝိဿဇ္ဇေန္တော **"သဒ္ဓါယ တရတီ"** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ ကိဥ္စာပိ ယော စတုဗ္ဗိဓံ ဩဃံ တရတိ, သော သံသာရဏ္ဏဝမ္ပိ တရတိ, ဝဋ္ဋဒုက္ခမ္ပိ အစ္စေတိ, ကိလေသမလာပိ ပရိသုဇ္ဈတိ, ဧဝံ သန္တေပိ ပန ယသ္မာ အဿဒ္ဓော ဩဃတရဏံ အသဒ္ဒဟန္တော န ပက္ခန္ဒတိ, ပဥ္စသု ကာမဂုဏေသု စိတ္တဝေဿဂ္ဂေန ပမတ္တော တတ္ထေဝ သတ္တဝိသတ္တတာယ သံ သာရဏ္ဏဝံ န တရတိ, ကုသီတော ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ တေကိဏ္ဏော အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ, အပ္ပညော သုဒ္ဓိမဂ္ဂံ အဇာန န္တော န ပရိသုဇ္ဈတိ, တသ္မာ တပ္ပဋိပက္ခံ ဒဿေန္တေန ဘဂဝတာ အယံ ကထာ ဝုတ္တာ။

ဧဝံ ဝုတ္တာယ စေတာယ ယသ္မာ သောတာပတ္တိယင်္ဂပဒဋ္ဌာနံ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, တသ္မာ **"သဒ္ဓါယ တရတိ ဩဃ"**န္တိ ဣမိနာ ပဒေန ဒိဋ္ဌောဃတရဏံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ သောတာပန္နဥ္စ ပကာသေတိ။ ယသ္မာ ပန သောတာပ န္နော ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ သာတစ္စကိရိယာသင်္ခါတေန အပ္ပမာဒေန သမန္နာဂတော ဒုတိယမဂ္ဂံ အာရာဓေတွ် တ ဋှပေတွ်တ သကိဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂမနမတ္တံ အဝသေသံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန အတိဏ္ဏံ ဘဝောဃဝတ္ထုံ သံသာရဏ္ဏဝံ တရတိ, တသ္မာ **"အပ္ပမာဒေန အဏ္ဏဝ"** န္တိ ဣမိနာ ပဒေန ဘဝောဃတရဏံ သကဒာဂာမိမဂ္ဂံ သကဒာ ဂါမိဥ္စ ပကာသေတိ။ ယသ္မာ သကဒာဂါမီ ဝီရိယေန တတိယမဂ္ဂံ အာရာဓေတွ်တ သကဒာဂါမိမဂ္ဂေန အနတိဏ္ဏံ ကာမောဃဝတ္ထုံ; ကာမောဃသညိတဥ္စ ကာမဒုက္ခမစ္စေတိ, တသ္မာ **"ဝီရိယေန ဒုက္ခမစ္စေတီ"** တိ ဣမိနာ ပဒေန ကာမောဃတ ရဏံ အနာဂါမိမဂ္ဂံ အနာဂါမိဥ္စ ပကာသေတိ။ ယသ္မာ ပန အနာဂါမီ ဝိဂတကာမပင်္ကတာယ ပရိသုဒ္ဓါယ ပညာယ ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ စတုတ္ထမဂ္ဂပညံ အာရာဓေတွ်တ အနာဂါမိမဂ္ဂေန အပ္ပဟီနံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတံ ပရမမလံ ပဇဟတိ, တသ္မာ **"ပညာယ ပရိသုဇ္ဈတီ"** တိ ဣမိနာ ပဒေန အဝိဇ္ဇောဃတရဏံ အရဟတ္တမဂ္ဂံ အရဟန္တဥ္စ ပကာသေတိ။ ဣမာယ စ အရဟတ္တနိကူဋေန ကထိတာယ ကထာယ ပရိယောသာနေ ယက္ခော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။

၁၈၇. ဣတအနိ တမေဝ ''ပညာယ ပရိသုဇ္ဈတီ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ ပညာပဒံ ဂဟေတွ်တ အတ္တနော ပဋိဘာနေန လောကိ ယလောကုတ္တရမိဿကံ ပဥ္ဟံ ပုစ္ဆန္တော **"ကထံ သု လဘတေ ပည"**န္တိ ဣမံ ဆပ္ပဒကထမာဟ။ တတ္ထ **ကထံ သူ**တိ သဗ္ဗတ္ထေဝ အတ္ထယုတ္တိပုစ္ဆာ ဟောတိ။ အယဥ္ဟိ ပညာဒိအတ္ထံ ဉတွ်တ တဿ ယုတ္တိံ ပုစ္ဆတိ **"ကထံ** ကာယ ယုတ္တိယာ ကေန ကာရဏေန ပညံ လဘတီ''တိ။ သေ နယော ခနာဒီသု။

၁၈၈. အထဿ ဘဂဝတ စတူဟိ ကာရဏေဟိ ပညာလာဘံ ဒဿေန္တော **"သဒ္ဒဟာနော"** တိအာဒိမာဟ။ တဿ တ္ထော – ယေန ပုဗ္ဗဘာဂေ ကာယသုစရိတာဒိဘေဒေန, အပရဘာဂေ စ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဘေဒေန ဓမ္မေန အရ ဟန္တော ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာ နိဗ္ဗာနံ ပတ္တာ, တံ **သဒ္ဒဟာနော အရဟတံ ဓမ္မံ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ** လောကိယလော ကုတ္တရံ **ပညံ လဘတိ**။ တဉ္စ ခော န သဒ္ဓါမတ္တကေနေဝ, ယသ္မာ ပန သဒ္ဓါဇာတော ဥပသင်္ကမတိ, ဥပသင်္ကမန္တ တော ပယိရုပါသတိ, ပယိရုပါသန္တော သောတံ ဩဒဟတိ, ဩဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏာတိ, တသ္မာ ဥပသင်္ကမန တော ပဘုတိ ယာဝ ဓမ္မဿဝနေန **သုဿူသံ လဘတိ** ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – တံ ဓမ္မံ သဒ္ဒဟိတွ်တပိ အာစရိယုပဇ္ဈာ ယေ ကာလေန ဥပသင်္ကမိတွ်တ ဝတ္တကရဏေန ပယိရုပါသိတွ်တ ယဒာ ပယိရုပါသနာယ အာရာဓိတစိတ္တာ ကိဉ္စိ ဝတ္တု ကာမာ ဟောန္တိ၊ အထ အဓိဂတာယ သောတုကာမတာယ သောတံ ဩဒဟိတွ်တ သုဏန္တော လဘတီတိ။ ဧဝံ သုဿူသမ္ပိ စ သတိအဝိပ္ပဝါသေန **အပ္ပမတ္တော** သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတညုတာယ **ဝိစက္ခဏော** ဧဝ လဘတိ, န ဣတရော။ တေ နာဟ **"အပ္ပမတ္တော ဝိစက္ခဏော"** တိ။

ဧဝံ ယသ္မာ သဒ္ဓာယ ပညာလာဘသံဝတ္တနိကံ ပဋိပဒံ ပဋိပဇ္ဇတိ, သုဿူသာယ သက္ကစ္စံ ပညာဓိဂမူပာယံ သုဏာတိ, အပ္ပမာဒေန ဂဟိတံ န သမ္မုဿတိ, ဝိစက္ခဏတာယ အနူနာဓိကံ အဝိပရီတဉ္စ ဂဟေတွာ ဝိတ္ထာရိကံ ကရောတိ။ သုဿူသာယ ဝါ ဩဟိတသောတော ပညာပဋိလာဘဟေတုံ ဓမ္မံ သုဏာတိ, အပ္ပမာဒေန သုတွာ ဓမ္မံ ဓာရေတိ , ဝိစက္ခဏတာယ ဓတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထမုပပရိက္ခတိ, အထာနုပုဗ္ဗေန ပရမတ္ထသစ္စံ သစ္ဆိကရောတိ, တသ္မာဿ ဘဂဝါ “ကထံ သု လဘတေ ပည”န္တိ ပုဋ္ဌော ဣမာနိ စတ္တာရိ ကာရဏာနိ ဒဿေန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ – “သဒ္ဒဟာနော။ပေ.။ ဝိစက္ခဏော”တိ။

၁၈၉. ဣဒါနိ တတော ပရေ တယော ပဉှေ ဝိဿဇ္ဇေန္တော “ပတိရူပကာရီ”တိ ဣမံ ဂါထမာဟ။ တတ္ထ ဒေသကာလာဒီနိ အဟာပေတွာ လောကိယဿ လောကုတ္တရဿ ဝါ ဓနဿ ပတိရူပံ အဓိဂမူပာယံ ကရောတီတိ **ပတိရူပကာရီ။ ဓုရဝါ**တိ စေတသိကဝီရိယဝသေန အနိက္ခိတ္တဓုရော။ **ဥဋ္ဌာတာ** တိ “ယော စ သီတဉ္စ ဥဏှဉ္စ, တိဏာ ဘိယျော န မညတိ”တိအာဒိနာ (ထေရဂါ. ၂၃၂; ဒီ. နိ. ၃.၂၅၃) နယေန ကာယိကဝီရိယဝသေန ဥဋ္ဌာနသမ္ပန္နော အသိထိလပရက္ကမော။ **ဝိန္ဒတေ ဓန**န္တိ ဧကမူသိကာယ န စိရဿေဝ ဒွေသတသဟဿသင်္ခံ စူဠန္တေဝါသီ ဝိယ လောကိယဓနဉ္စ, မဟလ္လကမဟာတိဿတ္ထေရော ဝိယ လောကုတ္တရဓနဉ္စ လဘတိ။ သော ဟိ “တီဟိ ဣရိယာပထေဟိ ဝိဟရိဿာမီ”တိ ဝတ္တံ ကတွာ ထိနမိဒ္ဓါဂမနဝေလာယ ပလာလစုမ္ဗဋကံ တေမေတွာ, သီသေ ကတွာ, ဂလပ္ပမာဏံ ဥဒကံ ပဝိသိတွာ, ထိနမိဒ္ဓံ ပဋိဗာဟေန္တော ဒွါဒသဟိ ဝဿေဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ **သစ္စေနာ** တိ ဝစီသစ္စေနာပိ “သစ္စဝါဒီ ဘူတဝါဒီ”တိ, ပရမတ္ထသစ္စေနာပိ “ဗုဒ္ဓေါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ အရိယသာဝကော”တိ ဧဝံ ကိတ္တိံ ပပ္ပောတိ။ **ဒဒန္တိ** ယံကိဉ္စိ ဣစ္ဆိတပတ္ထိတံ ဒဒန္တော **မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ,** သမ္ပာဒေတိ ကရောတီတိ အတ္ထော။ ဒုဒ္ဒဒံ ဝါ ဒဒံ ဂန္ထတိ, အနုမုခေန ဝါ စတ္တာရိပိ သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ ဂဟိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တေဟိ မိတ္တာနိ ကရောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁၉၀. ဧဝံ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာနံ သာဓာရဏေန လောကိယလောကုတ္တရမိဿကေန နယေန စတ္တာရော ပဉှေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဣဒါနိ “ကထံ ပေစ္စ န သောစတီ”တိ ဣမံ ပဉ္စမံ ပဉှံ ဂဟဋ္ဌဝသေန ဝိဿဇ္ဇေန္တော အာဟ **“ယဿေတေ”**တိ။ တဿတ္ထော – ယဿ “သဒ္ဒဟာနော အရဟတ”န္တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တာယ သဗ္ဗကလျာဏဓမ္မုပ္ပါဒိကာယ သဒ္ဓာယ သမန္နာဂတတ္တာ **သဒ္ဓဿ ဃရမေသိနော** ဃရာဝါသံ ပဉ္စ ဝါ ကာမဂုဏေ ဧသန္တဿ ဂဟဋ္ဌဿ ကာမဘောဂိနော ဂဟဋ္ဌဿ “သစ္စေန ကိတ္တိံ ပပ္ပောတီ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပ္ပကာရံ **သစ္စံ,** “သုဿူသံ လဘတေ ပည”န္တိ ဧတ္ထ သုဿူသပညာနာမေန ဝုတ္တော **ဓမ္မော,** “ဓုရဝါ ဥဋ္ဌာတာ”တိ ဧတ္ထ ဓုရနာမေန ဥဋ္ဌာနနာမေန စ ဝုတ္တာ **ဓိတိ,** “ဒဒံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတီ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပ္ပကာရော **စာဂေါ** စာတိ ဧတေ စတ္တာရော ဓမ္မာ သန္တိ။ **သ ဝေ ပေစ္စ န သောစတီ** တိ ဣဓလောကာ ပရလောကံ ဂန္တွာ သ ဝေ န သောစတီတိ။

၁၉၁. ဧဝံ ဘဂဝါ ပဉ္စမမ္ပိ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ တံ ယက္ခံ စောဒေန္တော အာဟ – “ဣင်္ဃ **အညေပီ”**တိ။ တတ္ထ **ဣင်္ဃာ** တိ စောဒနတ္ထေ နိပါတော။ **အညေပီ**တိ အညေပိ ဗဟူ ပုထူ သမဏဗြာဟ္မဏေ ပုစ္ဆဿု, အညေပိ ဝါ ပူရဏာဒယော သဗ္ဗညုပဋိညေ ပုထူ သမဏဗြာဟ္မဏေ ပုစ္ဆဿု။ ယဒိ အမှေဟိ “သစ္စေန ကိတ္တိံ ပပ္ပောတီ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပ္ပကာရာ **သစ္စာ** ဘိယျော ကိတ္တိပ္ပတ္တိကာရဏံ ဝါ, “သုဿူသံ လဘတေ ပည”န္တိ ဧတ္ထ သုဿူသနပညာပဒေသေန ဝုတ္တာ **ဒမာ** ဘိယျော လောကိယလောကုတ္တရပညာပဋိလာဘကာရဏံ ဝါ။ “ဒဒံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတီ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပ္ပကာရာ **စာဂါ** ဘိယျော မိတ္တဂန္ထနကာရဏံ ဝါ, “ဓုရဝါ ဥဋ္ဌာတာ”တိ ဧတ္ထ တံ တံ အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ဓုရနာမေန ဥဋ္ဌာနနာမေန စ ဝုတ္တာယ မဟာဘာရဝဟနဋ္ဌေန ဥဿောဠှီဘာဝပ္ပတ္တာယ ဝီရိယသင်္ခါတာယ **ခန္တျာ** ဘိယျော လောကိယလောကုတ္တရဓနဝိန္ဒနကာရဏံ ဝါ, “သစ္စံ ဓမ္မော ဓိတိ စာဂေါ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တေဟိ ဣမေဟေဝ စတူဟိ ဓမ္မေဟိ ဘိယျော အသ္မာ လောကာ ပရံ လောကံ ပေစ္စ အသောစနကာရဏံ ဝါ ဣဓ ဝိဇ္ဇတီတိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပယောဇနာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ ဝိတ္ထာရတော ပန ဧကမေကံ ပဒံ အတ္ထုဒ္ဓါရပဒုဒ္ဓါရဝဏ္ဏနာနယေဟိ ဝိဘဇိတွာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၉၂. ဧဝံ ဝုတ္တေ ယက္ခော ယေန သံသယေန အညေ ပုစ္ဆေယျ, တဿ ပဟီနတ္တာ **“ကထံ နု ဒါနိ ပုစ္ဆေယျံ, ပုထူ သမဏဗြာဟ္မဏေ**တိ ဝတွာ ယေပိဿ အပုစ္ဆနကာရဏံ န ဇာနန္တိ, တေပိ ဇာနာပေန္တော **“ယောဟံ အဇ္ဇ ပဇာနာမိ, ယော အတ္ထော သမ္ပရာယိကော”**တိ အာဟ။ တတ္ထ **အဇ္ဇာ** တိ အဇ္ဇာဒိံ ကတွာတိ အဓိပ္ပာယော။

ပဇာနာမီတိ ယထာဝုတ္တေန ပကာရေန ဇာနာမိ။ **ယော အတ္တော** တိ တွော်ဝတာ ''သုသ္သူသံ လဘတေ ပည''န္တိ အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ ဒသ္သေတိ **သမ္ပရာယိကော** တိ ဣမိနာ ''ယသ္သေတေ စတုရော ဓမ္မာ''တိ ဝုတ္တံ ပေစ္စ သောကာဘာဝကရံ သမ္ပရာယိကံ။ **အတ္တော** တိ စ ကာရဏသ္သေတံ အဓိဝစနံ။ အယဉှိ အတ္တသဒ္ဒေ ''သာတ္တံ သဗ္ဗတ္ထ''န္တိ ဝေမာဒီသု (ဟရာ. ၁; ဒီ. နိ. ၁.၂၅၅) ဟဋ္ဌတ္တေ ဝတ္တတိ။ ''အတ္တော မေ, ဂဟပတိ, ဟိရညသုဝဏ္ဏေနာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၅၀; မ. နိ. ၃.၂၅၈) ကိစ္စတ္တေ ''ဟောတိ သီလဝတံ အတ္တော''တိအာဒီသု (ဇာ. ၁.၁.၁၁) ဝုမ္မိမှိ။ ''ဗဟုဇနော ဘဇတေ အတ္တဟေတူ''တိအာဒီသု (ဇာ. ၁.၁၅.၈၉) ခနေ။ ''ဥဘိန္နမတ္တံ စရတိ''တိအာဒီသု (ဇာ. ၁.၇.၆၆; သံ. နိ. ၁.၂၅၀; ထေရက. ၄၄၃) ဟိတေ။ ''အတ္တေ ဇာတေ စ ပဏ္ဍိတ''န္တိအာဒီသု (ဇာ. ၁.၁.၉၂) ကာရဏေ။ ဣဓ ပန ကာရဏေ။ တသ္မာ ယံ ပညာဒိလာဘာဒိနံ ကာရဏံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ, ယဉ္စ ပေစ္စ သောကာဘာဝဿ ကာရဏံ သမ္ပရာယိကံ, တံ ယောဟံ အဇ္ဇ ဘဂဝတာ ဝုတ္တနယေန သာမံယေဝ ပဇာနာမိ, သော ကထံ နု အနိ ပုစ္ဆေယ္ယံ ပုထူ သမဏဗြာဟ္မဏေတိ ဝေမေတ္တ သင္ခေပတော အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၉၃. ဇံ ယသ္မာ ''ပဇာနာမိ ယော အတ္တော သမ္ပရာယိကော''တိ ဝတ္တာ တဿ ဉာဏဿ ဘဂဝံမူလကတ္တံ ဒသ္သေန္တော **''အတ္တာယ ဝတ မေ ဗုဒ္ဓေ''** တိ အာဟ။ တတ္ထ **အတ္တာယာ** တိ ဟိတာယ, ဝုမ္မိယာ တ။ **ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ**န္တိ ''ယသ္သေတေ စတုရော ဓမ္မာ''တိ (ဇာ. ၁.၁.၉၇) တွေ ဝုတ္တစာဂေန ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ, တံ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယ္ယံ ဗုဒ္ဓံ ပဇာနာမီတိ အတ္တော။ ကေစိ ပန ''သင်္ဃံ သန္ဓာယ ဝေမာဟာ''တိ ဘဏန္တိ။

၁၉၄. ဇံ ဣမာယ ကထာယ အတ္တနော ဟိတာခိဂမံ ဒသ္သေတွာ ဣဒါနိ ပရဟိတာယ ပဋိပတ္တိံ ဒီပေန္တော အာဟ **''သော အဟံ ဝိစရိဿာမိ''** တိ။ တဿတ္တော ဟေမဝတသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဇမိမာယ ကထာယ ပရိယောသာနဥ္စ ရတ္တိဝိဘာယနဥ္စ သာဓုကာရသဒ္ဒုဋ္ဌာနဥ္စ အာဠဝကကုမာရဿ ယက္ခဿ ဘဝနံ အာနယနဥ္စ ကေက္ခဏေယေဝ အဟောသိ။ ရာဇပုရိသာ သာဓုကာရသဒ္ဒံ သုတွာ ''ဧရူပေ သာဓုကာရသဒ္ဒော ဌပေတွာ ဗုဒ္ဓေ န အညေသံ အတ္ထုဂ္ဂစ္ဆတိ, အာဂတော နု ခေ ဘဂဝါ''တိ အာဝဇ္ဇန္တော ဘဂဝတော သရီရပ္ပဘံ ဒိသွာ, ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဗဟိ အဋ္ဌတွာ, နိဗ္ဗိသင်္ကာ အန္တောယေဝ ပဝိသိတွာ, အဒ္ဒသံသု ဘဂဝန္တံ ယက္ခဿ ဘဝနေ နိသိန္နံ, ယက္ခဥ္စ အဉ္စလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ ဌိတံ။ ဒိသွာန ယက္ခံ အာဟံသု – ''အယံ တေ, မဟာယက္ခ, ရာဇကုမာရော ဗလိကမ္မာယ အာနီတော, ဟန္ဒ နံ ခာဒ တ ဘုဉ္ဇ တ, ယထာပစ္စယံ တ ကရောဟီ''တိ။ သော သောတာပန္နတ္တာ လဇ္ဇိတော ဝိသေသတော စ ဘဂဝတော ပုရတော ဇံ ဝုစ္စမာနော, အထ တံ ကုမာရံ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဘဂဝတော ဥပနာမေသိ – ''အယံ ဘန္တေ ကုမာရော မယှံ ပေသိတော, ဣမာဟံ ဘဂဝတော ဒမ္မိ, ဟိတာနုကမ္ပကာ ဗုဒ္ဓါ, ပဋိဂ္ဂဏှာတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဣမံ အရကံ ဣမဿ ဟိတတ္ထာယ သုခတ္ထာယာ''တိ။ ဣမဥ္စ ကထမာဟ –

> ''ဣမံ ကုမာရံ သတပုညလက္ခဏံ၊ သဗ္ဗင်္ဂုပေတံ ပရိပုဏ္ဏဗျဉ္ဇနံ။
> ဥဒဂ္ဂစိတ္တော သုမနော ဒဒါမိ တေ၊ ပဋိဂ္ဂဟ လောကဟိတာယ စက္ခုမာ''တိ။

ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝါ ကုမာရံ, ပဋိဂ္ဂဏှန္တော စ ယက္ခဿ စ ကုမာရဿ စ မင်္ဂလကရဏတ္ထံ ဟဒ္ဒူနကထံ အဘာသိ။ တံ ယသ္မာ ကုမာရံ သရဏံ ဂမေန္တော တိက္ခတ္တုံ စတုတ္ထပဒေန ပူရေတိ။ သေယျထိဒံ –

> ''ဒီဃာယုကော ဟောတု အယံ ကုမာရော၊
> တုဝဥ္စ ယက္ခ သုခိတော ဘဝါဟိ။
> အဗျာဓိတာ လောကဟိတာယ တိဋ္ဌထ၊
> အယံ ကုမာရော သရဏမုပေတိ ဗုဒ္ဓံ။ပေ.။ ဓမ္မံ။ပေ.။ သင်္ဃ''န္တိ။

ဘဂဝါ ကုမာရံ ရာဇပုရိသာနံ အဒါသိ – ''ဣမံ ဝဍ္ဎေတွာ ပုန မမေဝ ဒေထာ''တိ။ ဇံ သော ကုမာရော ရာဇပုရိသာနံ ဟတ္ထတော ယက္ခဿ ဟတ္ထံ ယက္ခဿ ဟတ္ထတော ဘဂဝတော ဟတ္ထံ, ဘဂဝတော ဟတ္ထတော ပုန ရာဇပုရိသာနံ ဟတ္ထံ ဂတတ္တာ နာမတော ''ဟတ္ထကော အာဠဝကော''တိ ဇာတော။ တံ အာဒာယ ပဋိနိဝတ္တေ ရာဇပုရိသေ ဒိသွာ ကဿကဝနကမ္မိကာဒယော ''ကိံ ယသ္မာ ကုမာရံ အတိဒဟရတ္တာ န ဣစ္ဆတီ''တိ ဘီတာ ပုစ္ဆိံသု။ ရာဇပုရိသာ ''မာ ဘာယထ, ခေမံ ကတံ ဘဂဝတာ''တိ သဗ္ဗမာရောစေသုံ။ တတော ''သာဓု သာဓူ''တိ သကလံ အာဠဝိနဂရံ ဧက

ကောလာဟလေန ယက္ခာဘိမုခံ အဟောသိ။ ယက္ခောပိ ဘဂဝတော ဘိက္ခာစာရကာလေ အနုပ္ပတ္တော ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ဥပမုမဂ္ဂံ အာဂန္တွာ နိဝတ္တိ။

အထ ဘဂဝတ နဂရေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကတဘတ္တကိစ္စော နဂရဒွါရေ အညတရသ္မိံ ဝိဝိတ္တေ ရုက္ခမူလေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိ။ တတော မဟာဇနကာယေန သဒ္ဓိံ ရာဇာ စ နာဂရာ စ ဧကတော သမ္ပိဏ္ဍိတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမ္မ ဝန္ဒိတွာ ပရိဝါရေတွာ နိသိန္နာ "ကထံ, ဘန္တေ, ဇဝံ အရုဏံ ယက္ခံ ဒမယိတ္ထာ"တိ ပုစ္ဆိံသု။ တေသံ ဘဂဝတ ယုဒ္ဓမာဒိံ ကတွာ "ဇဝံ နဝဝိဓဝဿံ ဝဿိ, ဇဝံ ဝိဘိံသနကံ အကာသိ, ဇဝံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ, တဿာဟံ ဇဝံ ဝိဿဇ္ဇေသိ"န္တိ တမေဝတဋ္ဌဝကသုတ္တံ ကထေသိ။ ကထာပရိယောသာနေ စတုရာသီတိပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ တတော ရာဇာ စ နာဂရာ စ ဝေဿဝဏမဟာရာဇဿ ဘဝနသမီပေ ယက္ခဿ ဘဝနံ ကတွာ ပုပ္ဖဂန္ဓာဒိသက္ကာရူပေတံ နိစ္စံ ဗလိံ ပဝတ္တေသုံ။ တဥ္စ ကုမာရံ ဝိညုတံ ပတ္တံ "တွံ ဘဂဝန္တံ နိဿာယ ဇီဝိတံ လဘိ, ဂစ္ဆ, ဘဂဝန္တံယေဝ ပယိရုပာသဿု ဘိက္ခုသင်္ဃဥ္စာ"တိ ဝိဿဇ္ဇေသုံ။ သော ဘဂဝန္တဥ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဥ္စ ပယိရုပာသမာနော န စိရဿေဝ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ သဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ပဉ္စသတဥပာသကပရိဝါရော အဟောသိ။ ဘဂဝတ စ နံ ဧတဒဂ္ဂေ နိဒ္ဒိသိ "ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဥပာသကာနံ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ ပရိသံ သင်္ဂဏှန္တာနံ ယဒိဒံ ဟတ္ထကော အာဠဝကော"တိ (အ နိ. ၁.၂၅၁)။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ အာဠဝကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ဝိဇယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

စရံ ဝါ ယဒိ ဝါ တိဋ္ဌန္တိ နန္ဒသုတ္တံ။ "ဝိဇယသုတ္တံ ကာယဝိစ္ဆန္ဒနိကသုတ္တ"န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣဒံ ကိရ သုတ္တံ ဒွီသု ဌာနေသု ဝုတ္တံ, တသ္မာ အဿ ဒုဝိဓာ ဥပ္ပတ္တိ။ တတ္ထ ဘဂဝတာ အနုပုဗ္ဗေန ကပိလဝတ္ထုံ အနုပ္ပတွာ, သာကိယေ ဝိနေတွာ နန္ဒာဒယော ပဗ္ဗာဇေတွာ, အနုညာတာယ မာတုကမဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အာနန္ဒတ္ထေရဿ ဘဂိနီ နန္ဒာ, ခေမကသက္ကရညော ဓီတာ အဘိရူပနန္ဒာ, ဇနပဒကလျာဏီ နန္ဒာတိ တိဿော နန္ဒာယော ပဗ္ဗဇိံသု။ တေန စ သမယေန ဘဂဝတ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ။ အဘိရူပနန္ဒာ အဘိရူပါ ဧဝ အဟောသိ ဒဿနီယာ ပါသာဒိကာ, တေနေဝဿာ အဘိရူပနန္ဒာတိ နာမမကံသု။ ဇနပဒကလျာဏီ နန္ဒာပိ ရူပေန အတ္တနာ သဒိသံ န ပဿတိ။ တာ ဥဘောပိ ရူပမဒမတ္တာ "ဘဂဝတ ရူပံ ဝိဝဏ္ဏေတိ, ဂရဟတိ, အနေကပရိယာယေန ရူပေ အာဒီနဝံ ဒဿေတီ"တိ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာနံ န ဂစ္ဆန္တိ, ဒဋ္ဌုမ္ပိ န ဣစ္ဆန္တိ။ ဇဝံ အပ္ပသန္နာ ကသ္မာ ပဗ္ဗဇိတာတိ စေ? အဂတိယာ။ အဘိရူပနန္ဒာယ ဟိ တရေယ္ယဒိဝသေယေဝ သာမိကော သက္ကကုမာရော ကာလမကာသိ။ အထ နံ မာတာပိတရော အကာမကံ ပဗ္ဗာဇေသုံ။ ဇနပဒကလျာဏီ နန္ဒာပိ အာယသ္မန္တေ နန္ဒေ အရဟတ္တံ ပတ္တေ နိရာသာ ဟုတွာ "မယှံ သာမိကော စ မာတာ စ မဟာပဇာပတိ အညေ စ ဉာတကာ ပဗ္ဗဇိတာ, ဉာတီဟိ ဝိနာ ဒုက္ခော ဃရာဝါသော"တိ ဃရာဝါသေ အဿာဒမလဘန္တီ ပဗ္ဗဇိတာ, န သဒ္ဓါယ။

အထ ဘဂဝတ တာသံ ဉာဏပရိပါကံ ဝိဒိတွာ မဟာပဇာပတိံ အာဏာပေသိ "သဗ္ဗာပိ ဘိက္ခုနိယော ပဋိပါဋိယာ ဩဝါဒံ အာဂစ္ဆန္တူ"တိ ။ တာ အတ္တနော ဝါရေ သမ္ပတ္တေ အညံ ပေသေန္တိ။ တတော ဘဂဝတ "သမ္ပတ္တေ ဝါရေ အတ္တနာဝ အာဂန္တဗ္ဗံ, န အညာ ပေသေတဗ္ဗာ"တိ အာဟ။ အထေကဒိဝသံ အဘိရူပနန္ဒာ အဂမာသိ။ တံ ဘဂဝတ နိမ္မိတရူပေန သံဝေဇေတွာ "အဋ္ဌီနံ နဂရံ ကတ"န္တိ ဣမာယ ဓမ္မပဒဂါထာယ –

"အာတုရံ အသုစိံ ပူတိံ၊ ပဿ နန္ဒေ သမုဿယံ။
ဥဂ္ဃရန္တံ ပဃရန္တံ၊ ဗာလာနံ အဘိပတ္ထိတံ။ (ထေရီဂါ. ၁၉)။

"အနိမိတ္တဥ္စ ဘာဝေဟိ၊ မာနာနုသယမုဇ္ဇဟ။
တတော မာနာဘိသမယာ၊ ဥပသန္တာ စရိဿသီ"တိ။ (သု. နိ. ၃၄၄; ထေရီဂါ. ၂၀) –

ဣမာဟိ ထေရိဂါထာဟိ စ အနုပုဗ္ဗေန အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ အထေကဒိဝသံ သာဝတ္ထိဝါသိနော ပုရေဘတ္တံ အန္နံ ဒတွာ သမာဒိန္နုပေါသထာ သုနိဝတ္ထာ သုပာရုတာ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီနိ အာဒာယ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဇေတဝနံ ဂန္တွာ ဓမ္မဿဝနပရိယောသာနေ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ နဂရံ ပဝိသန္တိ။ ဘိက္ခုနိသင္ဃောပိ ဓမ္မကထံ သုတွာ ဘိက္ခုနိဥပဿယံ ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ မနုဿာ စ ဘိက္ခုနိယော စ ဘဂဝတော ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ။ စတုပ္ပမာဏိကေ ဟိ လောကသန္နိဝါသေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ အပ္ပသီဒန္တော နာမ နတ္ထိ။ ရူပပ္ပမာဏိကာ ဟိ ပုဂ္ဂလာ ဘဂဝတော လက္ခဏခစိတမနုဗျဉ္ဇနဝိစိတြံ သမုဇ္ဇလိတကေတုမာလာဗျာမပ္ပဘာဝိနဒ္ဓမလင္ကာရတ္တမိဝ လောကဿ သမုပ္ပန္နံ ရူပံ ဒိသွာ ပသီဒန္တိ, ဃောသပ္ပမာဏိကာ အနေကသတေသု ဇာတကေသု ကိတ္တိဃောသံ အဋ္ဌင္ဂသမန္နာဂတံ ကရဝီကမဓုရနိဂ္ဃောသံ ဗြဟ္မဿရဉ္စ သုတွာ, လူခပ္ပမာဏိကာ ပတ္တစီဝရာဒိလူခတံ ဒုက္ကရကာရိကလူခတံ စ ဒိသွာ, ဓမ္မပ္ပမာဏိကာ သီလက္ခန္ဓာဒီသု ယံကိဉ္စိ ဓမ္မက္ခန္ဓံ ဥပပရိက္ခိတွာ။ တသ္မာ သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု ဘဂဝတော ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ။ ဇနပဒကလျာဏီ နန္ဒာ ဘိက္ခုနိပဿယံ ပတွာပိ အနေကပရိယာယေန ဘဂဝတော ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တာနံ တေသံ သုတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပဂန္တုကာမာ ဟုတွာ ဘိက္ခုနီနံ အာရောစေသိ။ ဘိက္ခုနိယော တံ ဂဟေတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင္ကမိံသု။

ဘဂဝါ ပဋိကစ္စေဝ တဿာ ဂမနံ ဝိဒိတွာ ကဏ္ဋကေန ကဏ္ဋကံ, အာဏိယာ စ အာဏိံ နီဟရိတုကာမော ပုရိသော ဝိယ ရူပေနေဝ ရူပမဒံ ဝိနေတုံ အတ္တနော ဣဒ္ဓိဗလေန ပန္နရသသောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကံ အတိဒဿနီယံ ဣတ္ထိံ ပဿေ ဌတွာ ဗီဇမာနံ အဘိနိမ္မိနိ။ နန္ဒာ ဘိက္ခုနီဟိ သဒ္ဓိံ ဥပသင္ကမိတွာ, ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ, ဘိက္ခုနိသင္ဃဿ အန္တရေ နိသီဒိတွာ, ပါဒတလာ ပဘုတိ ယာဝ ကေသဂ္ဂါ ဘဂဝတော ရူပသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ပုန တံ ဘဂဝတော ပဿေ ဌိတံ နိမ္မိတရူပဉ္စ ဒိသွာ “အဟော အယံ ဣတ္ထီ ရူပဝတီ”တိ အတ္တနော ရူပမဒံ ဇဟိတွာ တဿာ ရူပေ အဘိရတ္တဘာဝါ အဟောသိ။ တတော ဘဂဝါ တံ ဣတ္ထိံ ဝီသတိဝဿုပ္ပမာဏံ ကတွာ ဒဿေသိ။ မာတုဂါမော ဟိ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကောယေဝ သောဘတိ, န တတော ဥဒ္ဓံ။ အထ တဿာ ရူပပရိဟာနိံ ဒိသွာ နန္ဒာယ တသ္မိံ ရူပေ ဆန္ဒရာဂေါ တနုကော အဟောသိ။ တတော ဘဂဝါ အဝိဇာတဝဏ္ဏံ, သကိံဝိဇာတဝဏ္ဏံ, မဇ္ဈိမိတ္ထိဝဏ္ဏံ, မဟိတ္ထိဝဏ္ဏန္တိ ဧဝံ ယာဝ ဝဿသတိကံ ဩဘဂ္ဂံ ဒဏ္ဍပရာယဏံ တိလကာဟတဂတ္တံ ကတွာ, ဒဿေတွာ ပဿမာနာယေဝ နန္ဒာယ တဿာ မရဏံ ဥဒ္ဓုမာတကာဒိဘေဒံ ကာကာဒီဟိ သမ္ပရိဝါရေတွာ ခဇ္ဇမာနံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဇေဂုစ္ဆပဋိကူလဘာဝဉ္စ ဒဿေသိ ။ နန္ဒာယ တံ ကမံ ဒိသွာ “ဧဝမေဝံ မမပိ အညေသမ္ပိ သဗ္ဗသာဓာရဏော အယံ ကမော”တိ အနိစ္စသညာ သဏ္ဌာသိ, တဒနုသာရေန စ ဒုက္ခာနတ္တသညာပိ, တယော ဘဝါ အာဒိတ္တမိဝ အဂါရံ အပ္ပဋိသရဏာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ အထ ဘဂဝါ “ကမ္မဋ္ဌာနေ ပက္ခန္တံ နန္ဒာယ စိတ္တ”န္တိ ဉတွာ တဿာ သပ္ပာယဝသေန ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ –

“အာတုရံ အသုစိံ ပူတိံ, ပဿ နန္ဒေ သမုဿယံ။
ဥဂ္ဃရန္တံ ပဂ္ဃရန္တံ, ဗာလာနံ အဘိပတ္ထိတံ။ (ထေရီဂါ. ၁၉)။

“ယထာ ဣဒံ တထာ ဧတံ, ယထာ ဧတံ တထာ ဣဒံ။
ဓာတုသော သုညတော ပဿ, မာ လောကံ ပုနရာဂမိ။
ဘဝေ ဆန္ဒံ ဝိရာဇေတွာ, ဥပသန္တာ စရိဿသီ”တိ။ (သု. နိ. ၂၀၅)။

ဂါထာပရိယောသာနေ နန္ဒာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ အထဿာ ဘဂဝါ ဥပရိမဂ္ဂါဓိဂမတ္ထံ သုညတပရိဝါရံ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေန္တော ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။ အယံ တာဝဿ ကော ဥပ္ပတ္တိ။

ဘဂဝတိ ပန ရာဇဂဟေ ဝိဟရန္တေ ယာ သာ စီဝရက္ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၃၂၆) ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တသမုဋ္ဌာနာယ သာလဝတိယာ ဂဏိကာယ ဓီတာ ဇီဝကဿ ကနိဋ္ဌာ သိရိမာ နာမ မာတု အစ္စယေန တံ ဌာနံ လဘိတွာ “အက္ကောဓေန ဇိနေ ကောဓ”န္တိ (ဓ. ပ. ၂၂၃; ဇာ. ၁.၂.၁) ဣမိဿာ ဂါထာယ ဝတ္ထုမ္ဟိ ပုဏ္ဏကသေဋ္ဌိဓီတရံ အဝမညိတွာ, ဘဂဝန္တံ ခမာပေတွာ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ, သောတာပန္နာ ဟုတွာ အဋ္ဌ နိစ္စဘတ္တာနိ ပဝတ္တေသိ။ တံ အာရဗ္ဘ အညတရော နိစ္စဘတ္တိကော ဘိက္ခု ရာဂံ ဥပ္ပါဒေသိ။ အာဟာရကိစ္စမ္ပိ စ ကာတုံ အသက္ကောန္တော နိရာဟာရော နိပဇ္ဇီတိ ဓမ္မပဒဂါထာဝတ္ထုမ္ဟိ ဝုတ္တံ။ တသ္မိံ တထာနိပန္နေယေဝ သိရိမာ ကာလံ ကတွာ ယာမဘဝနေ သုယာမဿ ဒေဝီ အဟောသိ။ အထ တဿာ သရီရဿ အဂ္ဂိကိစ္စံ နိဝါရေတွာ အာမကသုသာနေ ရညာ နိက္ခိပါပိတံ သရီရံ ဒဿနာယ ဘဂ

တ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော အဂမာသိ, တမ္ပိ ဘိက္ခုံ အာဒါယ, တထာ နာဂရာ စ ရာဇာ စ။ တတ္ထ မနုဿာ ဘဏန္တိ "ပုဗ္ဗေ သိရိမာယ အဍ္ဍုတ္တရသဟဿေနာပိ ဒဿနံ ဒုလ္လဘံ , တံ အနဇ္ဇ ကာကဏိကာယာပိ ဒဋ္ဌုကာမော နတ္ထီ"တိ။ သိရိမာပိ ဒေဝကညာ ပဉ္စဟိ ရထသတေဟိ ပရိဝုတာ တတ္ထာဂမာသိ။ တတ္ရာပိ ဘဂဝါ သန္နိပတိတာနံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ကမ္မံ သုတ္တံ တဿ ဘိက္ခုနော ဩဝါဒတ္ထံ "ပဿ စိတ္တကတံ ဗိမ္ဗ"န္တိ (ဓ. ပ. ၁၄၇) ဣမမ္ပိ ဓမ္မပဒဂါထံ အဘာသိ။ အယမဿ ဒုတိယာ ဥပ္ပတ္တိ။

၁၉၅. တတ္ထ **စရံ ဝါ**တိ သကလရူပကာယဿ ဂန္တဗ္ဗဒိသာဘိမုခေနာဘိနီဟာရေန ဂစ္ဆန္တော ဝါ။ **ယဒိ ဝါ တိဋ္ဌ**န္တိ တဿေဝ ဥဿာပနဘာဝေန တိဋ္ဌန္တော ဝါ။ **နိသိန္နော ဥဒ ဝါ သယ**န္တိ တဿေဝ ဟေဋ္ဌိမဘာဂသမိဉ္ဇနေန ဥပရိမဘာဂသမုဿာပနဘာဝေန နိသိန္နော ဝါ, တိရိယံ ပသာရဏဘာဝေန သယန္တော ဝါ။ **သမိဉ္ဇေတိ ပသာရေတီ**တိ တာနိ တာနိ ပဗ္ဗာနိ သမိဉ္ဇေတိ စ ပသာရေတိ စ။

ဧသော ကာယဿ ဣဉ္ဇနာတိ သဗ္ဗာပေသာ ဣမဿေဝ သဝိညာဏကဿ ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ စလနာ ဖန္ဒနာ, နတ္ထေတ္ထ အညော ကောစိ စရန္တော ဝါ ပသာရေန္တော ဝါ, အပိစ ခေါ ပန "စရာမီ"တိ စိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေ တံသမုဋ္ဌာနာ ဝါယောဓာတု ကာယံ ဖရတိ, တေနဿ ဂန္တဗ္ဗဒိသာဘိမုခေါ အဘိနီဟာရော ဟောတိ, ဒေသန္တရေ ရူပန္တရပါတုဘာဝေါတိ အတ္ထော။ တေန "စရ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ တထာ "တိဋ္ဌာမီ"တိ စိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေ တံသမုဋ္ဌာနာ ဝါယောဓာတု ကာယံ ဖရတိ, တေနဿ သမုဿာပနံ ဟောတိ, ဥပရူပရိဋ္ဌာနေန ရူပပါတုဘာဝေါတိ အတ္ထော။ တေန "တိဋ္ဌ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ တထာ "နိသီဒါမီ"တိ စိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေ တံသမုဋ္ဌာနာ ဝါယောဓာတု ကာယံ ဖရတိ, တေနဿ ဟေဋ္ဌိမဘာဂသမိဉ္ဇနဉ္စ ဥပရိမဘာဂသမုဿာပနဉ္စ ဟောတိ, တထာဘာဝေန ရူပပါတုဘာဝေါတိ အတ္ထော။ တေန "နိသိန္နော"တိ ဝုစ္စတိ။ တထာ "သယာမီ"တိ စိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေ တံသမုဋ္ဌာနာ ဝါယောဓာတု ကာယံ ဖရတိ, တေနဿ တိရိယံ ပသာရဏံ ဟောတိ, တထာဘာဝေန ရူပပါတုဘာဝေါတိ အတ္ထော။ တေန "သယ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

ဇံ စာယမာယသ္မာ ယော ကောစိ ဣတ္ထန္နာမော စရံ ဝါ ယဒိ ဝါ တိဋ္ဌံ, နိသိန္နော ဥဒ ဝါ သယံ ယမေတံ တတ္ထ တတ္ထ ဣရိယာပထေ တေသံ တေသံ ပဗ္ဗာနံ သမိဉ္ဇနပ္ပသာရဏဝသေန သမိဉ္ဇေတိ ပသာရေတီတိ ဝုစ္စတိ။ တမ္ပိ ယသ္မာ သမိဉ္ဇနပ္ပသာရဏစိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ဟောတိ, တသ္မာ ဧသော ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ, နတ္ထေတ္ထ အညော ကောစိ, သုညမိဒံ ကေနစိ စရန္တေန ဝါ ပသာရေန္တေန ဝါ သတ္တေန ဝါ ပုဂ္ဂလေန ဝါ။ ကေဝလံ ပန –

"စိတ္တနာနတ္တမာဂမ္မ, နာနတ္တံ ဟောတိ ဝါယုနော။
ဝါယုနာနတ္တတော နာနာ, ဟောတိ ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ"တိ။ –

အယမေတ္ထ ပရမတ္ထော။

ဇဝမေတာယ ကထာယ ဘဂဝါ ယသ္မာ ကေသုဉ္စိ ဣရိယာပထေ စိရဝိနိယောဂေန ကာယပီဠနံ ဟောတိ, တဿ စ ဝိနောဒနတ္ထံ ဣရိယာပထပရိဝတ္တနံ ကရီယတိ, တသ္မာ "စရံ ဝါ"တိအာဒီဟိ ဣရိယာပထပဋိစ္ဆန္နံ ဒုက္ခလက္ခဏံ ဒီပေတိ, တထာ စရဏကာလေ ဌာနာဒီနမဘာဝတော သဗ္ဗမေတံ စရဏာဒိဘေဒံ "ဧသော ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ"တိ ဘဏန္တော သန္တတိပဋိစ္ဆန္နံ အနိစ္စလက္ခဏံ။ တာယ တာယ သာမဂ္ဂိယာ ပဝတ္တာယ "ဧသော ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ"တိ စ အတ္တပဋိက္ခေပေန ဘဏန္တော အတ္တသညာဃနပဋိစ္ဆန္နံ အနတ္တလက္ခဏံ ဒီပေတိ။

၁၉၆. ဇံ လက္ခဏတ္တယဒီပနေန သုညတကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတွာ ပုန သဝိညာဏကာဝိညာဏကအသုဘဒဿနတ္ထံ **"အဋ္ဌိနှာရုသံယုတ္တော"**တိ အာရဘိ။ တဿတ္ထော – ယဿ ဧသော ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ, သွာယံ ကာယော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဒွတ္တိံသာကာရဝဏ္ဏနာယံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဘေဒေန အဗ္ဘာဟရနယေန စ ပကာသိတေဟိ သဋ္ဌာဓိကေဟိ တီဟိ အဋ္ဌိသတေဟိ နဝဟိ နှာရုသတေဟိ စ သံယုတ္တတ္တာ အဋ္ဌိနှာရုသံယုတ္တော။ တတ္ထေဝ ပကာသိတေန အဂ္ဂဟတ္ထင်္ဂုလိတစာဒီနာ တစေန စ နဝပေသိသတပ္ပဘေဒေန စ မံသေန အဝလိတ္တတ္တာ **တစမံသာဝလေပနော** ပရမဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆပဋိကူလောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော ။ ကိဉ္စေတ္ထ ဝေဒိတဗ္ဗံ သိယာ, ယဒိ သော ယထာ သာ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ သကလသရီရတော သံကမိတွာ ဗဒရဋ္ဌိပ္ပမာဏာ ဘဝေယျ, တာယ မက္ခိကာပတ္တ

သုခုမစ္ဆဝိယာ နီလာဒိရင်္ဂဇာတေန ဂေဟာဘိတ္တိ ဝိယ ပဋိစ္ဆန္နော န ဘဝေယျ, အယံ ပန ဧဝံ သုခုမာယပိ **ဆဝိယာ ကာယော ပဋိစ္ဆန္နော** ပညာစက္ခုဝိရဟိတေဟိ ဗာလပုထုဇ္ဇနေဟိ **ယထာဘူတံ န ဒိဿတိ**။ ဆဝိရာဂရဉ္ဇိတော ဟိဿ ပရမဇေဂုစ္ဆပဋိကူလဓမ္မသဘာဝော တစောပိ တစပလိဝေဌိတံ ယံ တံ ပဘေဒတော –

"နဝပေသိသတာ မံသာ၊ အဝလိတ္တာ ကဠေဝရေ။
နာနာကိမိကုလာကိဏ္ဏံ၊ မိဠ္ဟဟဋ္ဌာနံဝ ပူတိကာ"တိ။ –

ဧဝံ ဝုတ္တံ နဝမံသသတမ္ပိ, မံသာဝလိတ္တာ ယေ တေ –

"နဝန္ဟာရုသတာ ဟောန္တိ၊ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ။
ဗန္ဓန္တိ အဋ္ဌိသင်္ဃာတံ၊ အကာရမိဝ ဝလ္လိယာ"တိ။ –

တေပိ, န္ဟာရုသမ္ဗဒ္ဓတာနိ ပဋိပာဋိယာ အဝဋ္ဌိတာနိ ပူတီနိ ဒုဂ္ဂန္ဓာနိ တီဏိ သဋ္ဌာဓိကာနိ အဋ္ဌိသတာနိပိ ယထာဘူတံ န ဒိဿန္တိ ယတော အနာဒိယိတ္ဝာ တံ မက္ခိကာပတ္တသုခုမစ္ဆဝိ။ ယာနိ ပနဿ ဆဝိရာဂရတ္တေန တစေန ပလိဝေဌိ တတ္တာ သဗ္ဗလောကဿ အပာကဋာနိ နာနပ္ပကာရာနိ အဗ္ဘန္တရကုဏပါနိ ပရမာသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆနီယပဋိကူလာနိ, တာနိပိ ပညာစက္ခုနာ ပဋိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ဧဝံ ပဿိတဗ္ဗော **"အန္တပူရော ဥဒရပူရောပေ. ပိတ္တဿ စ ဝသာယ စာ"** တိ။

၁၉၇. တတ္ထ **အန္တဿ** ပူရော **အန္တပူရော**။ ဥဒရဿ ပူရော **ဥဒရပူရော**။ ဥဒရန္တိ စ ဥဒရိယဿေတံ အဓိဝစနံ။ တဉှိ ဌာနနာမေန "ဥဒရ"န္တိ ဝုတ္တံ။ **ယကနပေဠဿ** တိ ယကနပိဏ္ဍဿ။ **ဝတ္ထိနော** တိ မုတ္တဿ။ ဌာနူပစာရေန ပနေတံ "ဝတ္ထီ"တိ ဝုတ္တံ။ **ပူရော**တိ အဓိကာရော, တသ္မာ ယကနပေဠဿ ပူရော ဝတ္ထိနော ပူရောတိ ဧဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဧသ နယော **ဟဒယဿာ** တိအာဒီသု။ သဗ္ဗာနေဝ စေတာနိ အန္တာဒီနိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဘေဒေန အဗျာပာရနယေန စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၁၉၉-၂၀၀. ဧဝံ ဘဂဝါ "န ကိဉ္စေတ္ထ ဧကမ္ပိ ဂယ္ဟူပဂံ မုတ္တာမဏိသဒိသံ အတ္ထိ, အညဒတ္ထု အသုစိပရိပူရောတယံ ကာယော"တိ အဗ္ဘန္တရကုဏပံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တမေဝ အဗ္ဘန္တရကုဏပံ ဗဟိနိက္ခမနကုဏပေန ပကာသေန္တော ဒဿေန္တော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဉ္စ သင်္ဂဏှိတ္ဝာ **"အထဿ နဝဟိ သောတေဟီ"** တိ ကထာဒွယမာဟ။

တတ္ထ **အထာ**တိ ပရိယာယန္တရနိဒဿနံ, အပရေနာပိ ပရိယာယေန အသုစိဘာဝံ ပဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဿာ**တိ ဣမဿ ကာယဿ။ **နဝဟိ သောတေဟီ**တိ ဥဘောအက္ခိစ္ဆိဒ္ဒကဏ္ဏစ္ဆိဒ္ဒနာသာဆိဒ္ဒမုခဝစ္စမဂ္ဂပဿာဝမဂ္ဂေဟိ။ **အသုစိ သဝတီ**တိ သဗ္ဗလောကပာကဋနာနပ္ပကာရပရမဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆအသုစိယေဝ သဝတိ, သန္ဒတိ, ပဃရတိ, န အညံ ကိဉ္စိ အဂရုစန္ဒနာဒိဂန္ဓဇာတံ ဝါ မဏိမုတ္တာဒိရတနဇာတံ ဝါ။ **သဗ္ဗဒါ** တိ တဉ္စ ခေါ သဗ္ဗဒါ ရတ္တိမ္ပိ ဒိဝါပိ ပုဗ္ဗဏှေပိ သာယနှေပိ တိဋ္ဌတောပိ ဂစ္ဆတောပီတိ။ ကိံ တံ အသုစီတိ စေ? **"အက္ခိမှာ အက္ခိဂူထကော"**တိအာဒိ။ တေဿ ဟိ ဒွီဟိ အက္ခိစ္ဆိဒ္ဒေဟိ အပနီတတစမံသသဒိသော အက္ခိဂူထကော, ကဏ္ဏစ္ဆိဒ္ဒေဟိ ရဇောဇလ္လသဒိသော ကဏ္ဏဂူထကော, နာသာဆိဒ္ဒေဟိ ပုဗ္ဗသဒိသာ သိင်္ဃာဏိကာ စ သဝတိ, မုခေန စ ဝမတိ။ ကိံ ဝမတီတိ စေ? **ဧကဒာ ပိတ္တံ,** ယဒါ အဗဒ္ဓပိတ္တံ ကုပ္ပိတံ ဟောတိ, တဒါ တံ ဝမတီတိ အဓိပ္ပါယော။ **သေမ္ဟဉ္စာ** တိ န ကေဝလဉ္စ ပိတ္တံ, ယမ္ပိ ဥဒရပဋလေ ဧကပတ္ထပူရပ္ပမာဏံ သေမှံ တိဋ္ဌတိ, တမ္ပိ ဧကဒါ ဝမတိ။ တံ ပနေတံ ဝဏ္ဏာဒိတော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၀၃-၂၀၄, ၂၁၀-၂၁၁) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ "သေမှဉ္စာ"တိ စ-သဒ္ဒေန သေမှဉ္စ အညဉ္စ ဧဝရူပံ ဥဒရိယလောဟိတာဒိအသုစိံ ဝမတီတိ ဒဿေတိ။ ဧဝံ သတ္တဟိ ဒွါရေဟိ အသုစိဝမနံ ဒဿေတွာ ကာလညူ ပုဂ္ဂလညူ ပရိသညူ စ ဘဂဝါ တဒုတ္တရိ ဒွေဝ ဒွါရာနိ ဝိသေသဝစနေန အနာမသိတွာ အပရေန ပရိယာယေန သဗ္ဗသ္မာပိ ကာယာ အသုစိသဝနံ ဒဿေန္တော အာဟ **"ကာယမှာ သေဒဇလ္လိကာ"** တိ။ တတ္ထ **သေဒဇလ္လိကာ**တိ သေဒော စ လောဏပဋလမလဘေဒော ဇလ္လိကာ စ, တဿ "သဝတိ သဗ္ဗဒါ"တိ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ သမ္ဗန္ဓော။

၂၀၁. ဧဝံ ဘဂဝါ ယထာ နာမ ဘတ္တေ ပစ္စမာနေ တဏ္ဍုလမလဉ္စ ဥဒကမလဉ္စ ဖေဏေန သဒ္ဓိံ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဥက္ခလိမုခံ မက္ခေတွာ ဗဟိ ဂဠတိ, တထာ အသိတပီတာဒိဘေဒေ အာဟာရေ ကမ္မဇေန အဂ္ဂိနာ ပစ္စမာနေ ယံ အသိတပီ

တာဒိမလံ ဥဋ္ဌဟိတွာ “အင်္ဂီမှာ အင်္ဂီဂူထကော”တိအာဒိနာ ဘေဒေန နိက္ခမန္တံ အင်္ဂီအာဒီနိ မင်္ကေ့ာတွာ ဗဟိ ဂဠတိ, တသ္သာပိ ဝသေန က္လမဿ ကာယဿ အသုစိဘာဝံ ဒဿေတွာ က္လအနိ ယံ လောကေ ဥတ္တမင်္ဂသမ္မတံ သီသံ အတိဝိသိဋ္ဌဘာဝတော ပစ္စေန္တာ ဝန္ဒနေယျာနမ္ပိ ဝန္ဒနံ န ကရောန္တိ, တဿာပိ နိဿာရတာယ အသုစိတာယ စဿ အသုစိဘာဝံ ဒဿေန္တော **“အထဿ သုသိရံ သီသ”** န္တိ က္လမံ ကထမာဟ။

တတ္ထ **သုသိရ**န္တိ ဆိဒ္ဒံ။ **မတ္ထလုင်္ဂဿ ပူရိတ** န္တိ ဒဓိဘရိတအလာဗုကံ ဝိယ မတ္ထလုင်္ဂဘရိတံ။ တဒ္ဓ ပနေတံ မတ္ထလုင်္ဂံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သုဘတော နံ မညတိ ဗာလော**တိ တမေနံ ဧဝံ နာနာဝိဓကုဏပဘရိတမ္ပိ ကာယံ ဒုစ္စိန္တိတစိန္တီ ဗာလော သုဘတော မညတိ, သုဘံ သုစိံ က္လဋ္ဌံ ကန္တံ မနာပန္တိ တီဟိပိ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနမညနာဟိ မညတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ **အဝိဇ္ဇာယ ပုရက္ခတော** စတုသစ္စပဋိစ္ဆာဒကေန မောဟေန ပုရက္ခတော, စောဒိတော, ပဝတ္တိတော, “ဧဝံ အာဒိယ, ဧဝံ အဘိနိဝိသ ဧဝံ မညာဟီ”တိ ကဟိတောတိ အဓိပ္ပာယော။ ပဿ ယာဝ အနတ္ထကရာ စာယံ အဝိဇ္ဇာတိ။

၂၀၂. ဧဝံ ဘဂဝါ သဝိညာဏကဝသေန အသုဘံ ဒဿေတွာ က္လအနိ အဝိညာဏကဝသေန ဒဿေတုံ, ယသ္မာ တစက္ကဝတ္တိရညောပိ ကာယော ယထာဝုတ္တကုဏပဘရိတောယေဝ ဟောတိ, တသ္မာ သဗ္ဗပ္ပကာရေနပိ သမ္ပတ္တိဘဝေ အသုဘံ ဒဿေတွာ က္လအနိ ဝိပတ္တိဘဝေ ဒဿေတုံ **“ယဒါ စ သော မတော သေတီ”**တိ ကထမာဟ။

တဿတ္ထော – သွာယံ ဧဝံဝိဓော ကာယော **ယဒါ** အာယုဥသ္မာဝိညာဏာပဂမေန **မတော** တတဘရိတဘသ္တာ ဝိယ **ဥဒ္ဓုမာတကော** ဝဏ္ဏပရိဘေဒေန **ဝိနီလကော သုသာနသ္မိံ** နိရတ္ထံဝ ကလိင်္ဂရံ ဆဍ္ဍိတတ္တာ **အပဝိဒ္ဓော သေတိ,** အထ “န အနိဿ ပုန ဥဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတီ”တိ ဧကံသတောယေဝ **အနပေက္ခာ ဟောန္တိ ဉာတယော** ။ တတ္ထ **မတော** တိ အနိစ္စတံ ဒဿေတိ, **သေတီ**တိ နိရီဟကတ္တံ။ တဒုဘယေန စ ဇီဝိတဗလမဒပ္ပဟာနေ နိယောဇေတိ။ **ဥဒ္ဓုမာတော** တိ သဏ္ဌာနဝိပတ္တိံ ဒဿေတိ, **ဝိနီလကော**တိ ဆဝိရာဂဝိပတ္တိံ။ တဒုဘယေန စ ရူပမဒပ္ပဟာနေ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတံ ပဋိစ္စ မာနပ္ပဟာနေ စ နိယောဇေတိ။ **အပဝိဒ္ဓော** တိ ဂဟေတဗ္ဗာဘာဝံ ဒဿေတိ, **သုသာနသ္မိံ** န္တိ အန္တော အဓိတသေတုမနရဟံ ဇိဂုစ္ဆနီယဘာဝံ။ တဒုဘယေနပိ “မမ”န္တိ ကဟဿ သုဘသညာယ စ ပဟာနေ နိယောဇေတိ။ **အနပေက္ခာ ဟောန္တိ ဉာတယော**တိ ပဋိကိရိယာဘာဝံ ဒဿေတိ, တေန စ ပရိတရမဒပ္ပဟာနေ နိယောဇေတိ။

၂၀၃. ဧဝမိမာယ ကထာယ အပရိဘိန္နာဝိညာဏကဝသေန အသုဘံ ဒဿေတွာ က္လအနိ ပရိဘိန္နဝသေနာပိ ဒဿေတုံ **“ခါဒန္တိ န”** န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ယေ စညေ**တိ ယေ စ အညေပိ ကာကကုလလာဒယော ကုဏပဘက္ခာ ပါဏိနော သန္တိ, တေပိ နံ ခါဒန္တီတိ အတ္ထော။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

၂၀၄. ဧဝံ “စရံ ဝါ”တိအာဒိနာ နယေန သုညတကမ္မဋ္ဌာနဝသေန, “အဋ္ဌိနဟာရုသံယုတ္တော”တိအာဒိနာ သဝိညာဏကာသုဘဝသေန “ယဒါ စ သော မတော သေတီ”တိအာဒိနာ အဝိညာဏကာသုဘဝသေန ကာယံ ဒဿေတွာ ဧဝံ နိစ္စသုခတ္တဘာဝသုညေ ဧကန္တအသုဘေ စာပိ ကာယသ္မိံ “သုဘတော နံ မညတိ ဗာလော, အဝိဇ္ဇာယ ပုရက္ခတော”တိ က္လမိနာ ဗာလဿ ဝုတ္တိံ ပကာသေတွာ အဝိဇ္ဇာမုခေန စ ဝဋ္ဋံ ဒဿေတွာ က္လအနိ တတ္ထ ပဏ္ဍိတဿ ဝုတ္တိံ ပရိညာမုခေန စ ဝိဝဋ္ဋံ ဒဿေတုံ **“သုတွာန ဗုဒ္ဓဝစန”**န္တိ အာရဘိ။

တတ္ထ **သုတွာနာ**တိ ယောနိသော နိသာမေတွာ။ **ဗုဒ္ဓဝစန**န္တိ ကာယဝိစ္ဆန္ဒနကရံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ **ဘိက္ခူ** တိ သေက္ခော ဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဝါ။ **ပညာဏဝါ**တိ ပညာဏံ ဝုစ္စတိ ဝိပဿနာ အနိစ္စာဒိပ္ပကာရေသု ပဝတ္တတ္တာ, တာယ သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။ **က္လဓာ**တိ သာသနေ။ **သော ခေါ နံ ပရိဇာနာတီ**တိ သော က္လမံ ကာယံ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိဇာနာတိ။ ကထံ? ယထာ နာမ ကုသလော ဝါဏိဇော က္လဒ္ဓိဒ္ဒဝ္ဗာတိ ဘဏ္ဍံ ဩလောကေတွာ “ဧတ္တကေန ဂဟိတေ ဧတ္တကော နာမ ဥဒယော ဘဝိဿတီ”တိ တုလယိတွာ တထာ ကတွာ ပုန သဥဒယံ မူလံ ဂဏှာပေန္တော တံ ဘဏ္ဍံ ဆဍ္ဍေတိ, ဧဝမေဝံ “အဋ္ဌိနဟာရုအာဒယော က္လမေ ကေသလောမာဒယော စာ”တိ ဉာဏစက္ခုနာ ဩလောကေန္တော ဉာတပရိညာယ ပရိဇာနာတိ, “အနိစ္စာ ဧတေ ဓမ္မာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ”တိ တုလယန္တော တီရဏပရိညာယ ပရိဇာနာတိ, ဧဝံ တီရယိတွာ အရိယမဂ္ဂံ ဟာပုဏန္တော တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ပဟာနပရိညာယ ပရိဇာနာတိ။ သဝိညာဏကာဝိညာဏကအသုဘဝ

သေန တ ပဿန္တော ဉာတပရိညာယ ပရိဇာနာတိ, အနိစ္စာဒိဝသေန ပဿန္တော တီရဏပရိညာယ, အရဟတ္တမဂ္ဂေန တတော ဆန္ဒရာဂံ အပကမိတ္တွာ တံ ပဇဟန္တော ပဟာနပရိညာယ ပရိဇာနာတိ။

ကသ္မာ သော ဇဝံ ပရိဇာနာတီတိ စေ? **ယထာဘူတဥ္စဟိ ပဿတိ,** ယသ္မာ ယထာဘူတံ ပဿတီတိ အတ္ထော။ ''ပညာဏတ''တိအာဒိနာ ဇဝ စ တေသမ္ပိ အတ္ထေ သိဒ္ဓေ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓဝစနံ သုတ္တွာ တဿ ပညာဏဝတ္တံ ဟောတိ, ယသ္မာ စ သဗ္ဗဇနဿ ဟာကမ္ဗောဟယံ ကာယော အသုတ္တွာ ဗုဒ္ဓဝစနံ န သက္ကာ ပရိဇာနိတုံ, တသ္မာ တဿ ဉာဏဟေတုံ ဣတော ဗာဟိရာနံ ဇဝံ ဒဋ္ဌုံ အသမတ္ထတဉ္စ ဒဿေတုံ ''သုတ္တွာန ဗုဒ္ဓဝစန''န္တိ အာဟ။ နန္ဒာဘိက္ခုနီ တဉ္စ ဝိပလ္လတ္တစိတ္တံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ဒေသနာပဝတ္တိတော အင်္ဂပရိသတော တပ္ပဋိပတ္တိပ္ပတ္တာနံ ဘိက္ခုဘာဝဒဿနတော စ ''ဘိက္ခု''တိ အာဟ။

၂၀၅. ဣအနိ ''ယထာဘူတဥ္စဟိ ပဿတီ''တိ ဇွေ ယထာ ပဿန္တော ယထာဘူတံ ပဿတိ, တံ ဒဿေတုံ အာဟ **''ယထာ ဣဒံ တထာ ဇတံ, ယထာ ဇတံ တထာ ဣဒ''**န္တိ။ တဿတ္ထော – ယထာ ဣဒံ သဝိညာဏကကာယသဘံ အာယုဥသ္မာဝိညာဏာနံ အနပဂမာ စရတိ, တိဋ္ဌတိ, နိသီဒတိ, သယတိ; တထာ ဇတံ ဇတရဟိ သုသာနေ သယိတံ အဝိညာဏကမ္ပိ ပုဗ္ဗေ တေသံ ဓမ္မာနံ အနပဂမာ အဟောသိ။ ယထာ စ ဇတံ ဇတရဟိ မတသရီရံ တေသံ ဓမ္မာနံ အပဂမာ န စရတိ, န တိဋ္ဌတိ, န နိသီဒတိ, န သေယ္ယံ ကပ္ပေတိ, တထာ ဣဒံ သဝိညာဏကမ္ပိ တေသံ ဓမ္မာနံ အပဂမာ ဘဝိဿတိ။ ယထာ စ ဣဒံ သဝိညာဏကံ ဇတရဟိ န သုသာနေ မတံ သေတိ, န ဥဒ္ဓုမာတကာဒိဘာဝမုပဂတံ, တထာ ဇတံ ဇတရဟိ မတသရီရမ္ပိ ပုဗ္ဗေ အဟောသိ။ ယထာ ပနေတံ ဇတရဟိ အဝိညာဏကကာယသဘံ မတံ သုသာနေ သေတိ, ဥဒ္ဓုမာတကာဒိဘာဝဥ္စ ဥပဂတံ, တထာ ဣဒံ သဝိညာဏကမ္ပိ ဘဝိဿတီတိ။

တတ္ထ **ယထာ ဣဒံ တထာ ဇတ**န္တိ အတ္တနာ မတဿ သရီရဿ သမာနဘာဝံ ကရောန္တော ဗာဟိရေ ဒေါသံ ပဇဟတိ။ **ယထာ ဇတံ တထာ ဣဒ**န္တိ မတသရီရေန အတ္တနော သမာနဘာဝံ ကရောန္တော အဇ္ဈတ္တိကေ ရာဂံ ပဇဟတိ။ ယေနာကာရေန ဥဘယံ သဘံ ကရောတိ, တံ ပဇာနန္တော ဥဘယတ္ထ မောဟံ ပဇဟတိ။ ဇဝံ ယထာဘူတဒဿနေန ပုဗ္ဗဘာဂေယေဝ အကုသလမူလပ္ပဟာနံ သာဓေတွာ, ယသ္မာ ဇဝံ ပဋိပန္နော ဘိက္ခု အနုပုဗ္ဗေန အရဟတ္တမဂ္ဂံ ပတ္တွာ သဗ္ဗံ ဆန္ဒရာဂံ ဝိရာဇေတုံ သမတ္ထော ဟောတိ, တသ္မာ အာဟ **''အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ, ကာယေ ဆန္ဒံ ဝိရာဇ ယေ''**တိ။ ဇဝံ ပဋိပန္နော ဘိက္ခု အနုပုဗ္ဗေနာတိ ဟဒေသေသော။

၂၀၆. ဇဝံ သေက္ခဘူမိံ ဒဿေတွာ ဣအနိ အသေက္ခဘူမိံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဆန္ဒရာဂဝိရတ္တော သော''**တိ။ တဿတ္ထော – သော ဘိက္ခု အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန **ပညာဏတ** မဂ္ဂကနန္တရံ ဖလံ ဟာပုဏာတိ, အထ သဗ္ဗသော ဆန္ဒရာဂဿ ပဟီနတ္တာ **''ဆန္ဒရာဂဝိရတ္တော''** တိ စ, မရဏာဘာဝေန ပဏီတဋ္ဌေန တ **အမတံ** သဗ္ဗသင်္ခါရဝူပသမနတော **သန္တိံ** တဏှာဟာသင်္ခါတတနာဘာဝတော **နိဗ္ဗာနံ,** စဝနာဘာဝတော **အစ္စုတ** န္တိ သံဝဏ္ဏိတံ ပဒမဇ္ဈကတိ စ ဝုစ္စတိ။ အထ တ သော ဘိက္ခု အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန ပညာဏတ မဂ္ဂကနန္တရဖလေ ဋ္ဌိတော ဆန္ဒရာဂဝိရတ္တော နာမ ဟောတိ, ဝုတ္တပ္ပကာရဉ္စ ပဒမဇ္ဈကတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေန ''ဣဒမဿ ပဟီနံ, ဣဒဥ္စာနေန လဒ္ဓ''န္တိ ဒီပေတိ။

၂၀၇-၂၀၈. ဇဝံ သဝိညာဏကာဝိညာဏကဝသေန အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ သဟ နိပ္ဖတ္တိယာ ကထေတွာ ပုန သင်္ခေပ ဒေသနာယ ဇဝံ မဟတော အာနိသံသဿ အန္တရာယကရံ ပမာဒဝိဟာရံ ဂရဟန္တော **''ဒွိပါဒကောယ''**န္တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ အပါဒကာဒယောပိ ကာယာ အသုစီယေဝ, ဣတ္ထိဓိကာရဝသေန ပန ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန တ, ယသ္မာ တ အညေ အသုစိဘူတာပိ ကာယာ လောဏမ္ဗိလာဒီဟိ အဘိသင်္ခရိတ္တွာ မနုဿာနံ ဘောဇနေပိ ဥပနီယန္တိ, နတွေဝ မနုဿကာယော, တသ္မာ အသုစိတရဘာဝမဿ ဒဿေန္တောပိ ''ဒွိပါဒကော''တိ အာဟ။

အယန္တိ မနုဿကာယံ ဒဿေတိ။ **ဒုဂ္ဂန္ဓော ပရိဟီရတီ** တိ ဒုဂ္ဂန္ဓော သမာနော ပုပ္ဖဂန္ဓာဒီဟိ အဘိသင်္ခရိတ္တွာ ပရိဟီရတိ။ **နာနာကုဏပပရိပူရောတိ** ကေသာဒိအနေကပ္ပကာရကုဏပဘရိတော။ **ဝိဿဝန္တော တတော တတော** တိ ပုပ္ဖဂန္ဓာဒီဟိ ပဋိစ္ဆာဒေတုံ ဃဋေန္တာနမ္ပိ တံ တယာမံ နိပ္ဖလံ ကတွာ နဝဟိ ဒွာရေဟိ ခေဠသိင်္ဃာဏိကာဒီနိ, လောမကူပေဟိ စ သေဒဇလ္လိကံ ဝိဿဝန္တောယေဝ။ တတ္ထ အနိ ပဿထ – **တောဒိသေန ကာယေန ယော** ပုရိ

သော တ ဣတ္ထိ တ ကောစိ ဗာလော **မညေ ဥဏ္ဏမေတဝေ** တဏှာဟာဒိဠ္ဌိမာနမညနာဟိ ''အဟ''န္တိ တ ''မမ''န္တိ တ ''နိစ္စော''တိ တတိအာဒိနာ နယေန ယော ဥဏ္ဏမိတုံ မညေယျ, **ပရံ တ** ဇာတိအာဒီဟိ **အဝဇာနေယျ** အတ္တာနံ ဥစ္စေ ဌာနေ ဌပေန္တော, **ကိမညတ္ရ အဒဿနာ** ဌပေတွာ အရိယမဂ္ဂေန အရိယသစ္စဒဿနာဘာဝံ ကိမညံ တဿ ဧဝံ ဥဏ္ဏမာဝဇာနနကာရဏံ သိယာတိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ နန္ဒာ ဘိက္ခုနီ သံဝေဂမာပာဒိ – ''အဟော ဝတ ရေ, အဟံ ဗာလာ, ယာ မံယေဝ အာရဗ္ဘ ဧဝံ ဝိဝိဓဓမ္မဒေသနာပဝတ္တကဿ ဘဂဝတော ဥပဌာနံ နာဂမာသိ''န္တိ။ ဧဝံ သံဝိဂ္ဂ စ တမေဝ ဓမ္မဒေသနံ သမန္နာဟရိတွာ တ တေနေဝ ကမ္မဋ္ဌာနေန ကတိပယဒိဝသဗ္ဘန္တရေ အရဟတ္တံ သစ္ဆာကာသိ။ ဒုတိယဋ္ဌာနေပိ ကိရ ဒေသနာပရိယောသာနေ စတုရာသီတိယာ ပာဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, သိရိမာ ဒေဝကညာ အနာဂါမိဖလံ ပတ္တာ, သော စ ဘိက္ခု သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာဟီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ဝိဇယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. မုနိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၇. သန္ထတတော ဘယံ ဇာတန္တိ မုနိသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? န သဗ္ဗဿေဝ သုတ္တဿ ကော ဥပ္ပတ္တိ, အပိစေတ္ထ အာဒိတော တာဝ စတုန္နံ ကထာနံ အယမုပ္ပတ္တိ – ဘဂဝတိ ကိရ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ ကမကာတသေ အညတရာ ဒုဂ္ဂတိတ္ထိ မတပတိကာ ပုတ္တံ ဘိက္ခူသု ပဗ္ဗာဇေတွာ အတ္တနာပိ ဘိက္ခုနီသု ပဗ္ဗဇိ။ တေ ဥဘောပိ သာဝတ္ထိယံ ဝဿံ ဥပဂန္တွာ အဘိဏှံ အညမညဿ ဒဿနကာမာ အဟေသုံ။ မာတာ ကိဉ္စိ လဘိတွာ ပုတ္တဿ ဟရတိ, ပုတ္တောပိ မာတု။ ဧဝံ သာယမ္ပိ ပာတောပိ အညမညံ သမာဂန္တွာ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ သံဝိဘဇမာနာ, သမ္မောဒမာနာ, သုခဒုက္ခံ ပုစ္ဆမာနာ, နိရာသင်္ကာ အဟေသုံ။ တေသံ ဧဝံ အဘိဏှဒဿနေန သံသဂ္ဂေ ဥပ္ပဇ္ဇိ, သံသဂ္ဂါ ဝိဿာသော, ဝိဿာသာ ဩတာရော, ရာဂေန ဩတိဏ္ဏစိတ္တာနံ ပဗ္ဗဇိတသညာ စ မာတုပုတ္တသညာ စ အန္တရဓာယိ။ တတော မရိယာဒဝီတိက္ကမံ ကတွာ အသဒ္ဓမ္မံ ပဋိသေဝိံသု, အယသပ္ပတ္တာ စ ဝိဗ္ဘမိတွာ အဂါရမဇ္ဈေ ဝသိံသု။ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော အာရောစေသုံ။ ''ကိံ နု သော, ဘိက္ခဝေ, မောဃပုရိသော မညတိ န မာတာ ပုတ္တေ သာရဇ္ဇတိ, ပုတ္တော ဝါ ပန မာတရီ''တိ ဂရဟိတွာ ''နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကရူပမ္ပိ သမနုပဿာမိ''တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၅.၅၅) အဝသေသသုတ္တေနပိ ဘိက္ခူ သံဝေဇေတွာ ''တသ္မာတိဟ, ဘိက္ခဝေ –

''ဝိသံ ယထာ ဟလာဟလံ၊ တေလံ ပက္ကုထိတံ ယထာ။
တမ္ဗလောဟဝိလီနံဝ၊ မာတုကမံ ဝိဝဇ္ဇယေ''တိ စ။ –

ဝတွာ ပုန ဘိက္ခူနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ – ''သန္ထတတော ဘယံ ဇာတ''န္တိ ဣမာ အတ္တူပနာယိကာ စတဿော ကထာ အဘာသိ။

တတ္ထ **သန္ထတေ** တဏှာဟာဒိဠ္ဌိမိတ္တဘေဒေန တိဝိဓောတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော။ ဣဓ တဏှာဟာဒိဠ္ဌိသန္ထတေ အဓိပ္ပေတော။ တံ သန္ဓာယ ဘဂဝါ အာဟ – ''ပဿထ, ဘိက္ခဝေ, ယထာ ဣဒံ တဿ မောဃပုရိသဿ သန္ထတတော ဘယံ ဇာတ''န္တိ။ တဉှိ တဿ အဘိဏှဒဿနကာမတာဒိတဏှာယ ဗလဝကိလေသဘယံ ဇာတံ, ယေန သဏ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော မာတရိ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇိ။ အတ္တာနုဝာဒါဒိကံ တ မဟာဘယံ, ယေန သာသနံ ဆဍ္ဍေတွာ ဝိဗ္ဘန္တော။ **နိကေတာ**တိ ''ရူပနိမိတ္တနိကေတဝိသာရဝိနိဗန္ဓာ ခော, ဂဟပတိ, 'နိကေတသာရီ'တိ ဝုစ္စတီ''တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၃.၃) နယေန ဝုတ္တာ အာရမ္မဏပ္ပဘေဒာ။ **ဇာယတေ ရဇော**တိ ရာဂဒောသမောဟရဇော ဇာယတေ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? န ကေဝလဉ္စ တဿ သန္ထတတော ဘယံ ဇာတံ, အပိစ ခော ပန ယဒေတံ ကိလေသာနံ နိဝါသဋ္ဌေန သာသဝါရမ္မဏံ ''နိကေတ''န္တိ ဝုစ္စတိ, ဣဓာနိဿ ဘိန္နသံဝရတ္တာ အတိက္ကန္တမရိယာဒတ္တာ သုဋ္ဌုတရံ တတော နိကေတာ ဇာယတေ ရဇော, ယေန သံကိလိဋ္ဌစိတ္တော အနယဗျသနံ ပာပုဏိဿတိ။ အထ ဝါ ပဿထ, ဘိက္ခဝေ, ယထာ ဣဒံ

တသ္မာ မောဃပုရိသသ္မာ သန္တတတော ဘယံ ဇာတံ, ယထာ စ သဗ္ဗပုထုဇ္ဇနာနံ နိကေတာ ဇာယတေ ရဇောတိ ဝေဓ ပေတံ ပဒဒွဝယံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

သဗ္ဗထာ ပန ဣမိနာ ပုရိမဒ္ဓေန ဘဂဝါ ပုထုဇ္ဇနဒဿနံ ဂရဟိတွာ အတ္တနော ဒဿနံ ပသံသန္တော **"အနိကေတ"**န္တိ ပစ္ဆိမဒ္ဓမာဟ။ တတ္ထ ယထာဝုတ္တနိကေတပဋိက္ခေပေန **အနိကေတံ,** သန္ထဝပဋိက္ခေပေန **စ အသန္ထဝံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဥဘယမ္ပေတံ နိဗ္ဗာနဿာဓိဝစနံ။ **ဧတံ ဝေ မုနိဒဿန** န္တိ ဧတံ အနိကေတမသန္ထဝံ ဗုဒ္ဓမုနိနာ ဒိဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ **ဝေ**တိ ဝိမှယတ္ထေ နိပါတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန စ ယံ နာမ နိကေတသန္ထဝဝသေန မာတာပုတ္တေသု ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇမာနေသု အနိကေတမသန္ထဝံ, ဧတံ မုနိနာ ဒိဋ္ဌံ အဟော အဗ္ဘုတန္တိ အယမဓိပ္ပာယော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ အထ ဝါ မုနိနော ဒဿနန္တိပိ မုနိဒဿနံ, ဒဿနံ နာမ ခန္တိ ရုစိ, ခမတိ စေဝ ရုစ္စတိ စာတိ အတ္ထော။

၂၁၀. ဒုတိယဂါထာယ **ယော ဇာတမုစ္ဆိဇ္ဇ** တိ ယော ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ ဝတ္ထုသ္မိံ ဇာတံ ဘူတံ နိဗ္ဗတ္တံ ကိလေသံ ယထာ ဥပ္ပန္နာကုသလပ္ပဟာနံ ဟောတိ, တထာ တသ္မိံယေဝ ဝတ္ထုသ္မိံ ပုန အနိဗ္ဗတ္တနဝသေန ဥစ္ဆိန္ဒိတွာ ယော အနာဂတောပိ ကိလေသော တထာရူပပစ္စယသမောဓာနေ နိဗ္ဗတ္တိတုံ အဘိမုခီဘူတတ္တာ ဝတ္တမာနသမီပေ ဝတ္တမာနလက္ခဏေန "ဇာယန္တော"တိ ဝုစ္စတိ, တဉ္စ **န ရောပယေယျ ဇာယန္တံ,** ယထာ အနုပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပာဒေါ ဟောတိ, တထာ တသ္မိံယေဝ န နိဗ္ဗတ္တေယျာတိ အတ္ထော။ ကထဉ္စ န နိဗ္ဗတ္တေယျ? **အဿ နာနုပ္ပဝေစ္ဆေ,** ယေန ပစ္စယေန သော နိဗ္ဗတ္တေယျ တံ နာနုပ္ပဝေသေယျ န သမောဓာနေယျ။ ဧဝံ သမ္ဘာရဝေကလ္လကရဏေန တံ န ရောပယေယျ ဇာယန္တံ။ အထ ဝါ ယသ္မာ မဂ္ဂဘာဝနာယ အတီတာပိ ကိလေသာ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တိ အာယတိံ ဝိပါကာဘာဝေန ဝတ္တမာနာပိ န ရောပီယန္တိ တဒဘာဝေန, အနာဂတာပိ စိတ္တသန္တတိံ နာနုပ္ပဝေသီယန္တိ ဥပ္ပတ္တိသာမတ္ထိယဝိဃာတေန, တသ္မာ ယော အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ ဇာတမုစ္ဆိဇ္ဇ န ရောပယေယျ ဇာယန္တံ, အနာဂတမ္ပိ စဿ ဇာယန္တဿ နာနုပ္ပဝေစ္ဆေ, တမာဟု ဧကံ မုနိနံ စရန္တံ, သော စ အဒ္ဒက္ခိ သန္တိပဒံ မဟေသီတိ ဧဝမ္ပေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကေဝလန္တိ ကိလေသတာယ **ဧကံ,** သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဝါ ဧကံ။ **မုနိန** န္တိ မုနိံ, မုနီသု ဝါ ဧကံ။ **စရ န္တ** န္တိ သဗ္ဗာကာရပရိပူရာယ လောကတ္ထစရိယာယ အဝသေသစရိယာဟိ စ စရန္တံ။ **အဒ္ဒက္ခီ** တိ အဒ္ဒသ။ **သော**တိ ယော ဇာတမုစ္ဆိဇ္ဇ အရောပနေ အနနုပ္ပဝေသနေ စ သမတ္ထတာယ "န ရောပယေယျ ဇာယန္တမဿ နာနုပ္ပဝေစ္ဆေ"တိ ဝုတ္တော ဗုဒ္ဓမုနိ။ **သန္တိပဒ** န္တိ သန္တိကောဋ္ဌာသံ, ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတဝိပဿနာနိဗ္ဗာနဘေဒာသု တီသု သမ္မုတိသန္တိ, တဒင်္ဂသန္တိ, အစ္စန္တသန္တီသု သေဋ္ဌံ ဧဝံ အနုပဿန္တေ လောကေ အစ္စန္တသန္တိံ အဒ္ဒသ မဟေသီတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၁၁. တတိယဂါထာယ **သင်္ခါယ** တိ ဂဏယိတွာ, ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝီမံသိတွာ ယထာဘူတတော ဥတွာ, ဒုက္ခပရိညာယ ပရိဇာနိတွာတိ အတ္ထော။ **ဝတ္ထူနီ** တိ ယေသု ဧဝမယံ လောကော သဇ္ဇတိ, တာနိ ခန္ဓာယတနဓာတုဘေဒါနိ ကိလေသဋ္ဌာနာနိ။ **ပမာယ ဗီဇ**န္တိ ယံ တေသံ ဝတ္ထူနံ ဗီဇံ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏံ, တံ ပမာယ ဟိံသိတွာ, ဗာဓိတွာ, သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေန ပဇဟိတွာတိ အတ္ထော။ **သိနေဟမဿ နာနုပ္ပဝေစ္ဆေ** တိ ယေန တဏှာဒိဋ္ဌိသိနေဟေန သိနေဟိတံ တံ ဗီဇံ အာယတိံ ပဋိသန္ဓိဝသေန တံ ယထာဝုတ္တံ ဝတ္ထုသဿံ ဝိရုဟေယျ, တံ သိနေဟမဿ နာနုပ္ပဝေစ္ဆေ, တပ္ပဋိပက္ခာယ မဂ္ဂဘာဝနာယ တံ နာနုပ္ပဝေသေယျာတိ အတ္ထော။ **သ ဝေ မုနိ ဇာတိခယန္တဒဿီ** တိ သော ဧဝရူပေ ဗုဒ္ဓမုနိ နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာယ ဇာတိယာ စ မရဏဿ စ အန္တဘူတဿ နိဗ္ဗာနဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ ဇာတိက္ခယန္တဒဿီ **တက္ကံ ပဟာယ န ဥပေတိ သင်္ခံ** ။ ဣမာယ စတုသစ္စဘာဝနာယ နဝပ္ပဘေဒမ္ပိ အကုသလဝိတက္ကံ ပဟာယ သဥပာဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုံ ပတွာ လောကတ္ထစရိယံ ကရောန္တော အနုပုဗ္ဗေန စရိမဝိညာဏက္ခယာ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုပ္ပတ္တိယာ "ဒေဝေါ ဝါ မနုဿော ဝါ"တိ န ဥပေတိ သင်္ခံ။ အပရိနိဗ္ဗုတော ဝေ ဝါ ယထာ ကာမဝိတက္ကာဒိနော ဝိတက္ကဿ အပ္ပဟီနတ္တာ "အယံ ပုဂ္ဂလော ရတ္တော"တိ ဝါ "ဒုဋ္ဌော"တိ ဝါ သင်္ခံ ဥပေတိ, ဧဝံ တက္ကံ ပဟာယ န ဥပေတိ သင်္ခန္တိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ။

၂၁၂. စတုတ္ထဂါထာယ **အညာယာ**တိ အနိစ္စာဒိနယေန ဇာနိတွာ။ **သဗ္ဗာနီ** တိ အနဝသေသာနိ, **နိဝေသနာနီ**တိ ကာမဘဝါဒိကေ ဘဝေ။ နိဝသန္တိ ဟိ တေသု သတ္တာ, တသ္မာ "နိဝေသနာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ **အနိကာမယံ အညတရမ္ပိ တေသ**န္တိ ဧဝံ ဒိဋ္ဌာဒီနဝတ္တာ တေသံ နိဝေသနာနံ ဧကမ္ပိ အပတ္ထေန္တော သော ဧဝရူပေ ဗုဒ္ဓမုနိ မဂ္ဂဘာဝနာဗလေ န တဏှာဂေဓဿ ဝိဂတတ္တာ **ဝီတဂေဓော,** ဝီတဂေဓတ္တာ ဝေ စ **အဂိဒ္ဓေါ,** န ယထာ ဧကေ အဝီတဂေဓာ ဝေ သမာ

နာ ‘‘အဂ္ဂိဒ္ဓမ္မဟာ’’တိ ပဋ္ဌိဇာနန္တိ, ဇဝံ။ **နာယူဟတီ**တိ တသ္သ တသ္သ နိဝေသနသ္သ နိဗ္ဗတ္တကံ ကုသလံ တ အကုသ
လံ တ န ကရောတိ။ ကိံ ကာရဏာ? **ဟရဂတော ဟိ ဟောတိ,** ယသ္မာ ဝေရူပေ သဗ္ဗနိဝေသနာနံ ဟာရံ နိဗ္ဗာနံ ဂတော ဟော
တီတိ အတ္ထော။

ဇဝံ ပဌမကထာယ ပုထုဇ္ဇနဒဿနံ ဂရဟိတွတ အတ္တနော ဒဿနံ ပသံသန္တော ဒုတိယကထာယ ယေဟိ ကိလေ
သေဟိ ပုထုဇ္ဇနော အနုပသန္တော ဟောတိ, တေသံ အဘာဝေန အတ္တနော သန္တိပအဓိဂမံ ပသံသန္တော တတိယကထာ
ယ ယေသု ဝတ္ထူသု ပုထုဇ္ဇနော တဏှံ အပ္ပဟာယ တထာ တထာ သင်္ခ ဥပေတိ, တေသု စတုသစ္စဘာဝနာယ တဏှံ
ပဟာယ အတ္တနော သင်္ခါနုပဂမနံ ပသံသန္တော စတုတ္ထကထာယ အာယတိမ္ပိ ယာနိ နိဝေသနာနိ ကာမယမာနော ပုထုဇ္
ဇနော ဘဝတဏှာဟာယ အာယူဟတိ, တေသု တဏှာဟာဘာဝေန အတ္တနော အနာယူဟနံ ပသံသန္တော စတူဟိ ကထာဟိ
အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေနေဝ ဧကေဋ္ဌုပ္ပတ္တိကံ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

၂၁၃. **သဗ္ဗာဘိဘု** န္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? မဟာပုရိသော မဟာဘိနိက္ခမနံ ကတွတ အနုပုဗ္ဗေန သဗ္ဗညုတံ ပတွတ ဓမ္မစ
က္ကပ္ပဝတ္တနတ္ထာယ ဗာရာဏသိံ ဂစ္ဆန္တော ဗောဓိမဏ္ဍဿ စ ဂယာယ စ အန္တရေ ဥပကေနာဇီဝကေန သမာဂ
စ္ဆိ။ တေန စ ‘‘ဝိပ္ပသန္နာနိ ခော တေ, အာဝုသော, ဣန္ဒြိယာနိ’’တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; မဟာဝ. ၁၁) နယေန ပုဋ္ဌော
‘‘သဗ္ဗာဘိဘူ’’တိအာဒီနိ အာဟ။ ဥပကော ‘‘ဟုပေယျာဝုသော’’တိ ဝတွတ, သီသံ ဩကမ္ပေတွတ, ဥမ္မဂ္ဂံ ဂဟေတွတ
ပက္ကာမိ ။ အနုက္ကမေန စ ဝင်္ကဟာရဇနပဒေ အညတရံ မာဂဝိကကမံ ဟာပုဏိ။ တမေနံ မာဂဝိကဇေဋ္ဌကော ဒိသွတ –
‘‘အဟော အပ္ပိစ္ဆော သမဏော ဝတ္ထမ္ပိ န နိဝတသေတိ, အယံ လောကေ အရဟာ’’တိ ဃရံ နေတွတ မံသရသေန ပရိဝိ
သိတွတ ဘုတ္တာဝိဥ္စ နံ သပုတ္တအရော ဝန္ဒိတွတ ‘‘ဣဓေဝ, ဘန္တေ, ဝသထ, အဟံ ပစ္စယေန ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ’’တိ
နိမန္တေတွတ, ဝသနောကာသံ ကတွတ အဒာသိ။ သော တတ္ထ ဝသတိ။

မာဂဝိကော ဂိမှဟကာလေ ဥဒကသမ္ပန္နေ သီတလေ ပဒေသေ စရိတုံ ဒူရံ အပက္ကန္တေသု မိဂေသု တတ္ထ ဂစ္ဆ
န္တော ‘‘အမှဟာကံ အရဟန္တံ သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌဟဿူ’’တိ ဆာဝံ နာမ ဓီတရံ အာဏာပေတွတ အဂမာသိ သဒ္ဓိံ ပုတ္တ
ဘာတုကေဟိ။ သာ စဿ ဓီတာ ဒဿနီယာ ဟောတိ ကောဋ္ဌာသသမ္ပန္နာ။ ဒုတိယဒိဝသေ ဥပကော ဃရံ အာဂတော တံ
အရိကံ သဗ္ဗံ ဥပစာရံ ကတွတ, ပရိဝိသိတုံ ဥပဂတံ ဒိသွတ, ရာဂေန အဘိဘူတော ဘုဥ္ဇိတုမ္ပိ အသက္ကောန္တော ဘာဇ
နေန ဘတ္တံ အာအာယ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွတ, ဘတ္တံ ဧကမန္တေ နိက္ခိပိတွတ – ‘‘သစေ ဆာဝံ လဘာမိ, ဇီဝာမိ, နော စေ,
မရာမီ’’တိ နိရာဟာရော သယိ။ သတ္တမေ ဒိဝသေ မာဂဝိကော အာဂန္တွာ ဓီတရံ ဥပကဿ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆိ။ သာ – ‘‘ဧကေ
ဒိဝသမေဝ အာဂန္တွာ ပုန နာဂတပုဗ္ဗော’’တိ အာဟ။ မာဂဝိကော ‘‘အာဂတဝေသေနေဝ နံ ဥပသင်္ကမိတွတ ပုစ္ဆိဿ
သာမီ’’တိ တင်္ခဏညေဝ ဂန္တွာ – ‘‘ကိံ, ဘန္တေ, အဖာသုက’’န္တိ ဟာဒေ ပရာမသန္တော ပုစ္ဆိ။ ဥပကော နိတ္ထုနန္
တော ပရိဝတ္တတိယေဝ။ သော ‘‘ဝဒ, ဘန္တေ, ယံ မယာ သက္ကာ ကာတုံ, သဗ္ဗံ ကရိဿာမီ’’တိ အာဟ။ ဥပကော –
‘‘သစေ ဆာဝံ လဘာမိ, ဇီဝာမိ, နော စေ, ဣဓေဝ မရဏံ သေယျော’’တိ အာဟ။ ‘‘ဇာနာသိ ပန, ဘန္တေ, ကိဥ္စိ သိပ္ပ’’န္
တိ? ‘‘န ဇာနာမီ’’တိ ။ ‘‘န, ဘန္တေ, ကိဥ္စိ သိပ္ပံ အဇာနန္တေန သက္ကာ ဃရာတသံ အဓိဋ္ဌာတု’’န္တိ? သော အာဟ –
‘‘နာဟံ ကိဥ္စိ သိပ္ပံ ဇာနာမိ, အပိစ တုမှဟာကံ မံသဟာရကော ဘဝိဿာမိ, မံသဥ္စ ဝိက္ကိဏိဿာမီ’’တိ။ မာဂဝိကောပိ
‘‘အမှဟာကံ ဧတဒေဝ ရုစ္စတီ’’တိ ဥတ္တရသာဋကံ ဒတွတ, ဃရံ အာနေတွတ ဓီတရံ အဒာသိ။ တေသံ သံတသမန္ဒတယ ပုတွ
တော ဝိဇာယိ။ သုဘဒ္ဒောတိဿ နာမံ အကံသု။ ဆာတ ပုတ္တတောသနဂီတေန ဥပကံ ဥပ္ပဏ္ဍေသိ။ သော တံ အသဟန္တ
တော ‘‘ဘဒ္ဒေ, အဟံ အနန္တဇိနဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆာမီ’’တိ မဇ္ဈိမဒေသာဘိမုခော ပက္ကာမိ။

ဘဂဝ စ တေန သမယေန သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ။ အထ ခော ဘဂဝ ပဋ္ဌိကစ္စေဝ ဘိက္ခူ
အာဏာပေသိ – ‘‘ယော, ဘိက္ခဝေ, အနန္တဇိနောတိ ပုစ္ဆမာနော အာဂစ္ဆတိ, တဿ မံ ဒဿေယျာထာ’’တိ။ ဥပ
ကောပိ ခော အနုပုဗ္ဗေနေဝ သာဝတ္ထိံ အာဂန္တွာ ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဌတွတ ‘‘ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ မမ သဟာယော အနန္တဇိ
နော နာမ အတ္ထိ, သော ကုဟိံ ဝသတီ’’တိ ပုစ္ဆိ။ တံ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော သန္တိကံ နယိံသု။ ဘဂဝ တဿာနုရူပံ ဓမ္မံ
ဒေသေသိ။ သော ဒေသနာပရိယောသာနေ အနာဂာမိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ ဘိက္ခူ တဿ ပုဗ္ဗပ္ပဝတ္တိံ သုတွတ ကထံ သ
မုဋ္ဌာပေသုံ – ‘‘ဘဂဝ ပဌမံ နိဂ္ဂဏ္ဌိကဿ နဂ္ဂသမဏဿ ဓမ္မံ ဒေသေသီ’’တိ။ ဘဂဝ တံ ကထာသမုဋ္ဌာနံ ဝိဒိတွ
တ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမ္မ တင်္ခဏာနုရူပေန ပာဋိဟာရိယေန ဗုဒ္ဓာသနေ နိသီဒိတွတ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘ကာယ နုတ္
ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ’’တိ? တေ သဗ္ဗံ ကထေသုံ။ တတော ဘဂဝ – ‘‘န, ဘိက္ခဝေ, တထာဂ

တော အပေတုအပ္ပစ္စယာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, နိမ္မလာ တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနာ, န သက္ကာ တတ္ထ ဒေသံ ဒဋ္ဌုံ။ တေန, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မဒေသနူပနိဿယေန ဥပကော ဧတရဟိ အနာကမိ ဇာတော''တိ ဝတွာ အတ္တနော ဒေသနာမလာ ဘာဝဒီပိကံ ဣမံ ကထမဘာသိ။

တဿတ္ထော – သာသဝေသု သဗ္ဗခန္ဓာယတနဓာတူသု ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ဧတဟိ အနဘိဘူတတ္တာ သယဥ္စ တေ ဓမ္မေ သဗ္ဗေ အဘိဘုယျ ပဝတ္တတ္တာ **သဗ္ဗာဘိဘုံ** ။ တေသဥ္စ အညေသဥ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ သဗ္ဗာကာရေန ဝိဒိတတ္တာ **သဗ္ဗဝိဒုံ**။ သဗ္ဗဓမ္မဒေသနသမတ္ထာယ သောဘနာယ မေဓာယ သမန္နာဂတတ္တာ **သုမေဓံ**။ ယေသံ တဏှာဒိဋ္ဌိလေပာနံ ဝသေန သာသဝခန္ဓာဒိဘေဒေသု သဗ္ဗဓမ္မေသု ဥပလိမ္ပတိ, တေသံ လေပာနံ အဘာဝတ တေသု **သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အနုပလိတ္တံ**။ တေသု စ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဆန္ဒရာကဘာဝေန သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မေ ဇဟိတွာ ဌိတတ္တာ **သဗ္ဗဥ္ဇဟံ** ။ ဥပဓိဝိဝေကနိန္နေန စိတ္တေန တဏှာက္ခယေ နိဗ္ဗာနေ ဝိသေသေန မုတ္တတ္တာ **တဏှာက္ခယေ ဝိမုတ္တံ,** အဓိမုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တံ တပိ ခီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ** တိ တမ္ပိ ပဏ္ဍိတာ သတ္တာ မုနိ ဝေဒယန္တိ ဇာနန္တိ။ ပဿထ ယာဝ ပဋိဝိသိဋ္ဌောတယံ မုနိ, တဿ ကုတော ဒေသနာမလန္တိ အတ္တာနံ ဝိဘာဝေတိ ။ ဝိဘာဝနတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ တသဒ္ဒောတိ။ ကေစိ ပန ဝဏ္ဏယန္တိ – ''ဥပကော တအာ တထာဂတံ ဒိသွာပိ 'အယံ ဗုဒ္ဓမုနီ'တိ န သဒ္ဒဟိ''တိ ဧဝံ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ , တတော ဘဂဝ ''သဒ္ဒဟတု တ မာ တ, ခီရာ ပန တံ မုနိံ ဝေဒယန္တိ''တိ ဒဿေန္တော ဣမံ ကထမဘာသီတိ။

၂၁၄. **ပညာဗလန္တိ** ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အယံ ကထာ ရေဝတတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ ''ကမေ တ ယဒိ တ ရညေ''တိ ဣမိဿာ ကထာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ရေဝတတ္ထေရဿ အာဒိတော ပဘုတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, ပဗ္ဗဇိတဿ ခဒိရဝနေ ဝိဟာရော, တတ္ထ ဝိဟရတော ဝိသေသာဓိဂမော, ဘဂဝတော တတ္ထ ဂမနပစ္စာဂမနဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပစ္စာဂတေ ပန ဘဂဝတိ ယော သော မဟလ္လကဘိက္ခု ဥပဟာနံ သမ္မုဿိတွာ ပဋိနိဝတ္တော ခဒိရရုက္ခေ အာလဂ္ဂိတံ ဒိသွာ သာဝတ္ထိံ အနုပ္ပတ္တော ဝိသာခာယ ဥပာသိကာယ ''ကိံ, ဘန္တေ, ရေဝတတ္ထေရဿ ဝသနောကာသော ရမဏီယော''တိ ဘိက္ခူ ပုစ္ဆမာနာယ ယေဟိ ဘိက္ခူဟိ ပသံသိတော, တေ အပသာဒေန္တော ''ဥပာသိကေ, ဧတေ တုစ္ဆံ ဘဏန္တိ, န သုန္ဒရော ဘူမိပ္ပဒေသော, အတိလူခကက္ခဠံ ခဒိရဝနမေတ''တိ အာဟ။ သော ဝိသာခာယ အာဂန္တုကဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ ပဏ္ဍာဘတ္တံ မဏ္ဍလမာဠေ သန္နိပတိတေ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာပေန္တော အာဟ – ''ကိံ, အာဝုသော, ရေဝတတ္ထေရဿ သေနာသနေ ရမဏီယံ တုမှေဟပိ ဒိဋ္ဌ''န္တိ ။ ဘဂဝ တံ ဥတွာ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမ္မ တင္ခဏာနုရူပေန ပာဋိဟာရိယေန ပရိသမဇ္ဈံ ပတွာ, ဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိတွာ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ''တိ? တေ အာဟံသု – ''ရေဝတံ, ဘန္တေ, အာရဗ္ဘ ကထာ ဥပ္ပန္နာ 'ဧဝံ နဝကမ္မိကော ကအာ သမဏဓမ္မံ ကရိဿတီ'''တိ။ ''န, ဘိက္ခဝေ, ရေဝတော နဝကမ္မိကော, အရဟာ ရေဝတော ခီဏာသဝေ''တိ ဝတွာ တံ အာရဗ္ဘ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ ကထမဘာသိ။

တဿတ္ထော – ဒုဗ္ဗလကရကိလေသပ္ပဟာနသာဓကေန ဝိကုဗ္ဗနအဓိဋ္ဌာနပ္ပဘေဒေန တ ပညာဗလေန သမန္နာဂတတ္တာ **ပညာဗလံ,** စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလေန ဓုတင်္ဂဝတေန စ ဥပပန္နတ္တာ **သီလဝတူပပန္နံ,** မဂ္ဂသမာဓိနာ ဖလသမာဓိနာ ဣရိယာပထသမာဓိနာ စ **သမာဟိတံ,** ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေန ဈာနေန ဈာနေ တ ရတတ္တာ **ဈာနရတံ,** သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တတ္တာ **သတိမံ,** ရာကဒိသင်္ဂတော ပမုတ္တတာ **သင်္ဂါ ပမုတ္တံ,** ပဥ္စစေတောခိလစတုအာသတဘာဝေန **အခိလံ အနာသဝံ တံ တပိ ခီရာ မုနိံ ဝေဒယန္တိ**။ တမ္ပိ ဧဝံ ပညာဒိဂုဏသံယုတ္တံ သင်္ဂါဒိဒေသဝိသံယုတ္တံ ပဏ္ဍိတာ သတ္တာ မုနိ တ ဝေဒယန္တိ။ ပဿထ ယာဝ ပဋိဝိသိဋ္ဌောတယံ ခီဏာသဝမုနိ, သော ''နဝကမ္မိကော''တိ တ ''ကအာ သမဏဓမ္မံ ကရိဿတီ''တိ တ ကထံ ဝတ္တဗ္ဗော။ သော ဟိ ပညာဗလေန တံ ဝိဟာရံ နိဋ္ဌာပေသိ, န နဝကမ္မကရဏေန, ကတကိစ္စော စ သော, န ဣဒါနိ သမဏဓမ္မံ ကရိဿတီတိ ရေဝတတ္ထေရံ ဝိဘာဝေတိ။ ဝိဘာဝနတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ တ-သဒ္ဒောတိ။

၂၁၅. **ဧကံ စရန္တ** န္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဗောဓိမဏ္ဍတော ပဘုတိ ယထာက္ကမံ ကပိလဝတ္ထုံ အနုပ္ပတ္တေ ဘဂဝတိ ပိတာပုတ္တသမာဂမေ ဝတ္တမာနေ ဘဂဝတ သမ္မောဒမာနေန ရညာ သုဒ္ဓောဒနေန ''တုမှေဟ, ဘန္တေ, ဂဟဋ္ဌကာလေ ဂန္ဓကရဏ္ဍကေ တသိတာနိ ကာသိကာဒီနိ ဒုဿာနိ နိတသေတွာ ဣဒါနိ ကထံ ဆိန္နကာနိ ပံသုကူလာနိ ဓာရေထာ''တိ ဧဝမာဒိနာ ဝုတ္တော ရာဇာနံ အနုနယမာနော –

“ယံ တ္ဝံ တာတ ဝဒေ မယှံ၊ ပဋ္ဌုတ္တံ ဒုက္ကူလကာသိကံ။
ပံသုကူလံ တတော သေယျံ၊ တော် မေ အဘိပတ္ထိတ”န္တိ။ –

အာဒီနိ ဝတွာ လောကဓမ္မေဟိ အတ္တနော အဝိကမ္ပဘာဝံ ဒဿေန္တော ရညော ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ သတ္တပဒကထမ ဘာသိ။

တဿတ္ထော – ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခာတာဒီဟိ **ဇေကံ,** ဣရိယာပထာဒီဟိ စရိယာဟိ **စရန္တံ** ။ မောနေယျဓမ္မသမန္နာဂမေန **မုနိံ**။ သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု ပမာအဘာဝတော **အပ္ပမတ္တံ** ။ အက္ကောသနဂရဟနာဒိဘေဒာယ နိန္ဒာယ ဝဏ္ဏနထောမနာဒိဘေဒာယ ပသံသာယ စာတိ ဣမာသု နိန္ဒာပသံသာသု ပဋိဃာနုနယဝသေန **အဝေဓမာနံ**။ နိန္ဒာပသံသာမုခေန စေတ္ထ အဋ္ဌပိ လောကဓမ္မာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သီဟံဝ** ဘေရိသဒ္ဒာဒီသု **သဒ္ဒေသု** အဋ္ဌသု လောကဓမ္မေသု ပကတိဝိကာရာနုပဂမေန **အသန္တသန္တံ,** ပန္တေသု တ သေနာသနေသု သန္တာသာဘာဝေန။ **ဝါတံဝ** သုတ္တမယာဒိဘေဒေ **ဇာလမှိ** စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဇာလေ **အသဇ္ဇမာနံ,** အဋ္ဌသု တ လောကဓမ္မေသု ပဋိဃာနုနယဝသေန အသဇ္ဇမာနံ။ **ပဒုမံဝ တောယေန** လောကေ ဇာတမ္ပိ ယေယသံ တဏှာဒိဋ္ဌိလေပာနံ ဝသေန သတ္တာ လောကေန လိပ္ပန္တိ, တေသံ လေပာနံ ပဟီနတ္တာ လောကေန **အလိပ္ပမာနံ,** နိဗ္ဗာနကမိမဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတွာ တေန မဂ္ဂေန **နေတာရမညေသံ** ဒေဝမနုဿာနံ။ အတ္တနော ပန အညေန ကေနစိ မဂ္ဂံ ဒဿေတွာ အနေတဗ္ဗတ္တာ **အနညနေယျံ တံ တပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ** ဗုဒ္ဓမုနိံ ဝေဒယန္တီတိ အတ္တာနံ ဝိဘာဝေတိ။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယမေဝ။

၂၁၆. ယော ဩဂဟဏေတိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတော ပဉ္စမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓဿ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပူရိတဒသပာရမိဒသဥပပာရမိဒသပရမတ္ထပာရမိပ္ပဘေဒံ အဘိနီဟာရဂုဏပာရမိယော ပူရေတွာ တုသိတဘဝနေ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဂုဏံ တတ္ထ နိတသဂုဏံ မဟာဝိလောကနဂုဏံ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိံ ဂဗ္ဘဋ္ဌိတံ ဂဗ္ဘနိက္ခမနံ ပဒဝီတိဟာရံ ဒိသာဝိလောကနံ ဗြဟ္မဂဇ္ဇနံ မဟာဘိနိက္ခမနံ မဟာပဓာနံ အဘိသမ္ဗောဓိံ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ စတုဗ္ဗိဓံ မဂ္ဂဉာဏံ ဖလဉာဏံ အဋ္ဌသု ပရိသာသု အကမ္ပနဉာဏံ, ဒသဗလဉာဏံ, စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ, ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ, ဆဗ္ဗိဓံ အသာဓာရဏဉာဏံ, အဋ္ဌဝိဓံ သာဝကသာဓာရဏဗုဒ္ဓဉာဏံ, စုဒ္ဒသဝိဓံ ဗုဒ္ဓဉာဏံ, အဋ္ဌာရသဗုဒ္ဓဂုဏပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ, ဧကူနဝီသတိဝိဓပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ, သတ္တသတ္တတိဝိဓဉာဏဝတ္ထုံ ဧဝမိစ္စာဒိဂုဏသတသဟဿေ နိဿာယ ပဝတ္တံ မဟာလာဘသက္ကာရံ အသဟမာနေဟိ တိတ္ထိယေဟိ ဥယျောဇိတာယ စိဉ္စမာဏဝိကာယ “ဧကံ ဓမ္မံ အတီတဿာ”တိ ဣမိဿာ ကထာယ ဝတ္ထုမှိ ဝုတ္တနယေန စတုပရိသမဇ္ဈေ ဘဂဝတော အယသေ ဥပ္ပာဒိတေ တပ္ပစ္စယာ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ “ဧဝရူပေပိ နာမ အယသေ ဥပ္ပန္နေ န ဘဂဝတော စိတ္တဿ အညထတ္တံ အတ္ထီ”တိ။ တံ ဥတွာ ဘဂဝ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမ္မ တင်္ခဏာနုရူပေန ပာဋိဟာရိယေန ပရိသမဇ္ဈံ ပတွာ, ဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိတွာ, ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ? တေ သဗ္ဗံ အာရောစေသုံ။ တတော ဘဂဝ – “ဗုဒ္ဓါ နာမ, ဘိက္ခဝေ, အဋ္ဌသု လောကဓမ္မေသု တာဒိနော ဟောန္တီ”တိ ဝတွာ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ ကထမဘာသိ။

တဿတ္ထော – ယထာ နာမ ဩဂဟဏေ မနုဿာနံ နှာနတိတ္ထေ အဋ္ဌံသံ ဝါ သတ္တာယ စတုရဿော တ အဋ္ဌံသော တ ထမ္ဘော နိခါတေ ဥစ္စကုလီနာပိ နီစကုလီနာပိ အင်္ဂံ ဃံသန္တိ, န တေန ထမ္ဘဿ ဥန္နတိ တ ဩနတိ တ ဟောတိ။ ဧဝမေဝံ **ယော ဩဂဟဏေ ထမ္ဘောရိဝါဘိဇာယတိ ယသ္မိံ ပရေ တစာပရိယန္တံ ဝဒန္တိ** ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ပရေ တိတ္ထိယာ တ အညေ တ ဝဏ္ဏဝသေန ဥပရိမံ တ အဝဏ္ဏဝသေန ဟေဋ္ဌိမံ တ တစာပရိယန္တံ ဝဒန္တိ, တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ အနုနယံ တ ပဋိဃံ တ အနာပဇ္ဇမာနော တာဒိဘာဝေန ယော ဩဂဟဏေ ထမ္ဘောရိဝ ဘဝတီတိ။ **တံ ဝီတရာဂံ သုသမာဟိတိန္ဒြိယ** န္တိ တံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ရာဂဘာဝေန ဝီတရာဂံ, အနိဋ္ဌာရမ္မဏေ စ ဒောသမောဟာဘာဝေန သုသမာဟိတိန္ဒြိယံ, သုဋ္ဌု တ သမောဓာနေတွာ ဌပိတိန္ဒြိယံ, ရက္ခိတိန္ဒြိယံ, ဂောပိတိန္ဒြိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တံ တပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ** ဗုဒ္ဓမုနိံ ဝေဒယန္တိ, တဿ ကထံ စိတ္တဿ အညထတ္တံ ဘဝိဿတီတိ အတ္တာနံ ဝိဘာဝေတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၂၁၇. ယော ဝေ ဋ္ဌိတတ္တော တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? သာဝတ္ထိယံ ကိရ အညတရာ သေဋ္ဌိဓီတာ ဟသာဒ ဩရုယှ ဟေဋ္ဌာပာသာဒေ တန္တတယသာလံ ဂန္တွာ တသရံ ဝဋ္ဋေန္တေ ဒိသွာ တဿ ဥဇုဘာဝေန တပ္ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ အ

ဂုဟေသိ – “အဟော ဝတ သဗ္ဗေ သတ္တာ ကာယဝစီမနောဝင်္ကံ ပဟာယ တသရံ ဝိယ ဥဇုစိတ္တာ ဘဝေယျု”န္တိ။
သာ ဟာသာဒံ အဘိရုဟိတွာပိ ပုနပ္ပုနံ တဒေဝ နိမိတ္တံ အာဝဇ္ဇေန္တီ နိသီဒိ။ ဇဝံ ပဋိပန္နာယ စသ္သာ န စိရသ္သေဝ
အနိစ္စလက္ခဏံ ဟာကဋ္ဌံ အဟောသိ, တဒနုသာရေနေဝ စ ဒုက္ခာနတ္တလက္ခဏာနိပိ။ အထသ္သာ တယောပိ ဘဝာ အာဒိတ္တ
တာ ဝိယ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ တံ တထာ ဝိပဿမာနံ ဉတွာ ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ [သြ]ဘာသံ မုဉ္စိ။ သာ တံ ဒိသွာ “ကိံ
ဣဒ”န္တိ အာဝဇ္ဇေန္တီ ဘဂဝန္တံ ပဿေ နိသိန္နမိဝ ဒိသွာ ဥဋ္ဌာယ ပဉ္စလိကာ အဋ္ဌာသိ။ အထဿာ ဘဂဝါ သပ္ပ
ဟာယံ ဝိဒိတွာ ဓမ္မဒေသနာဝသေန ဣမံ ကထမဘာသိ။

တသ္သတ္တော – ယော ဝေ ကေဂုစိတ္တတာယ အကုပ္ပဝိမုတ္တိတာယ စ ဝုမ္မိဟာနိနံ အဘာဝတော ဝိကၡိဏဇာတိ
သံသာရတ္တာ ဘဝန္တရူပဂမနာဘာဝတော စ **ဌိတတ္တော,** ပဟီနကာယဝစီမနောဝင်္ကတာယ အဂတိဂမနာဘာဝေန တ
တသရံဝ ဥဇု, ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နတ္တာ **ဇိဂုစ္ဆတိ ကမ္မေဟိ ဟာပကေဟိ,** ဟာပကာနိ ကမ္မာနိ ဂူထဂတံ ဝိယ မုတ္တဂ
တံ ဝိယ စ ဇိဂုစ္ဆတိ, ဟိရီယတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယောဂဝိဘာဂေန ဟိ ဥပယောဂတ္ထေ ကရဏဝစနံ သဒ္ဒသတ္ထေ
သိဇ္ဈတိ။ **ဝီမံသမာနော ဝိသမံ သမဉ္စ** တိ ကာယဝိသမာဒိဝိသမံ ကာယသမာဒိသမဉ္စ ပဟာနဘာဝနာကိစ္စသာဓနေန မဂ္ဂ
ပညာယ ဝီမံသမာနော ဥပပရိက္ခမာနော။ **တံ တပိ** ဓီဏာသဝံ **ဓီရာ မုနိံ ဝေဒယန္တိ** တိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာဝုတ္တန
ယေန မဂ္ဂပညာယ ဝီမံသမာနော ဝိသမံ သမဉ္စ ယော ဝေ ဌိတတ္တော ဟောတိ, သော ဇဝံ တသရံဝ ဥဇု ဟုတွာ ကိဉ္စိ ဝီ
တိက္ကမံ အနာပဇ္ဇန္တော ဇိဂုစ္ဆတိ ကမ္မေဟိ ဟာပကေဟိ။ တံ တပိ ဓီရာ မုနိံ ဝေဒယန္တိ။ ယတော ဤဒိသော ဟောတိ
တိ ခီဏာသဝမုနိံ ဒဿေန္တော အရဟတ္တနိကူဋေန ကထံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သေဋ္ဌိဓီတာ သောတာပ
တ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ တေ့ စ ဝိကပ္ပေ တ သမုစ္စယေ တ တသဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၂၁၈. ယော သညတတ္တော တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတိ ကိရ အာဠဝိယံ ဝိဟရန္တေ အာဠဝိနဂရေ အညတရော တ
န္တတယော သတ္တဝဿိကံ ဓီတရံ အာဏာပေသိ – “အမ္မ, ဟိယျော အဝသိဋ္ဌတသရံ န ဗဟု, တသရံ ဝဋ္ဋေတွာ လ
ဟုံ တန္တတယသာလံ အာဂစ္ဆေယျာသိ, မာ ခော စိရာယီ”တိ။ သာ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သော သာလံ ဂန္တွာ တ
န္တံ ဝိနေန္တော အဋ္ဌာသိ။ တံ ဒိဝသဉ္စ ဘဂဝါ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ လောကံ ဝေလောကေန္တော
တဿာ အရိကာယ သောတာပတ္တိဖလူပနိဿယံ ဒေသနာပရိယောသာနေ စတုရာသီတိယာ ပာဏသဟဿာနဉ္စ ဓမ္မ
မာဘိသမယံ ဒိသွာ ပဂေဝ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ နဂရံ ပာဝိသိ။ မနုဿာ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ – “အ
ဒ္ဓာ အဇ္ဇ ကောစိ အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗော အတ္ထိ, ပဂေဝ ပဝိဋ္ဌော ဘဂဝါ”တိ ဘဂဝန္တံ ဥပဂစ္ဆိံသု။ ဘဂဝါ ယေန မဂ္ဂ
ဂေန သာ အရိကာ ပိတုသန္တိကံ ဂစ္ဆတိ, တသ္မိံ အဋ္ဌာသိ။ နဂရတသိနော တံ ပဒေသံ သမ္မဇ္ဇိတွာ, ပရိဖွောသိတွာ,
ပုပ္ဖူပဟာရံ ကတွာ, ဝိတာနံ ဗန္ဓိတွာ, အာသနံ ပညာပေသုံ။ နိသီဒိ ဘဂဝါ ပညတ္တေ အာသနေ, မဟာဇနကာယော ပရိ
တရေတွာ အဋ္ဌာသိ။ သာ အရိကာ တံ ပဒေသံ ပတ္တာ မဟာဇနပရိဝုတံ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိ။ တံ ဘဂ
တ အာမန္တေတွာ – “အရိကေ ကုတော အာဂတာသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “န ဇာနာမိ ဘဂဝါ”တိ။ “ကုဟိံ ဂမိဿသီ”တိ? “န
ဇာနာမိ ဘဂဝါ”တိ။ “န ဇာနာသီ”တိ? “ဇာနာမိ ဘဂဝါ”တိ။ “ဇာနာသီ”တိ? “န ဇာနာမိ ဘဂဝါ”တိ။

တံ သုတွာ မနုဿာ ဥဇ္ဈာယန္တိ – “ပဿထ, ဘော, အယံ အရိကာ အတ္တနော ဃရာ အာဂတာပိ ဘဂဝတာ ပုစ္ဆ
ဆိယမာနာ ‘န ဇာနာမီ’တိ အာဟ, တန္တတယသာလံ ဂစ္ဆန္တီ စာပိ ပုစ္ဆိယမာနာ ‘န ဇာနာမီ’တိ အာဟ, ‘န ဇာနာသီ’တိ
ဝုတ္တာ ‘ဇာနာမီ’တိ အာဟ, ‘ဇာနာသီ’တိ ဝုတ္တာ ‘န ဇာနာမီ’တိ အာဟ, သဗ္ဗံ ပစ္စနီကမေဝ ကရောတီ”တိ။ ဘဂဝါ မနု
ဿာနံ တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဌံ ကာတုကာမော တံ ပုစ္ဆိ – “ကိံ မယာ ပုစ္ဆိတံ, ကိံ တယာ ဝုတ္တ”န္တိ? သာ အာဟ – “န မံ,
ဘန္တေ, ကောစိ န ဇာနာတိ, ဃရတော အာဂတာ တန္တတယသာလံ ဂစ္ဆတီ”တိ; အပိစ မံ တုမှေဟ ပဋိသန္ဓိဝသေန ပုစ္ဆ
ဆထ, “ကုတော အာဂတာသီ”တိ, စုတိဝသေန ပုစ္ဆထ, “ကုဟိံ ဂမိဿသီ”တိ အဟဉ္စ န ဇာနာမိ။ “ကုတော စမှိ
အာဂတာ; နိရယာ တ ဒေဝလောကာ တ”တိ, န ဟိ ဇာနာမိ, “ကုဟိမ္ပိ ဂမိဿာမိ နိရယံ တ ဒေဝလောကံ တ”တိ, တသ္မာ
“န ဇာနာမီ”တိ အဝစံ။ တတော မံ ဘဂဝါ မရဏံ သန္ဓာယ ပုစ္ဆိ – “န ဇာနာသီ”တိ, အဟဉ္စ ဇာနာမိ။ “သဗ္ဗေသံ မရဏံ
ဓုဝ”န္တိ, တေနာဝေစံ “ဇာနာမီ”တိ။ တတော မံ ဘဂဝါ မရဏကာလံ သန္ဓာယ ပုစ္ဆိ “ဇာနာသီ”တိ, အဟဉ္စ န ဇာနာမိ
“ကဒါ မရိဿာမိ ကိံ အဇ္ဇ တ ဥဒါဟု သွေဝ တ”တိ, တေနာဝေစံ “န ဇာနာမီ”တိ။ ဘဂဝါ တာယ ဝိဿဇ္ဇိတံ ပဉ္စံ
“သာဓု သာဓူ”တိ အနုမောဒိ။ မဟာဇနကာယောပိ “ယာဝ ပဏ္ဍိတာ အယံ အရိကာ”တိ သာဓုကာရသဟဿာနိ အဒါသိ။
အထ ဘဂဝါ အရိကာယ သပ္ပာယံ ဝိဒိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော –

‘‘အန္ဓဘူတော အယံ လောကော၊ တနုကေတ္ထ ဝိပဿတိ။
သကုဏော ဇာလမုတ္တောဝ၊ အပ္ပော သဂ္ဂါယ ဂစ္ဆတီ’’တိ။ (ဓ. ပ. ၁၇၄) –

ဣမံ ကထမာဟ။ သာ ကထာပရိယောသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ, စတုရာသီတိယာ ပာဏသဟဿာနဉ္စ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။

သာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတ္ဝာ ပိတု သန္တိကံ အဂမာသိ။ ပိတာ တံ ဒိသွာ ‘‘စိရေနာဂတာ’’တိ ကုဒ္ဓေါ ဝေဂေန တန္တေ ဝေမံ ပက္ခိပိ။ တံ နိက္ခမိတ္ဝာ အရိကာယ ကုစ္ဆိံ ဘိန္ဒိ။ သာ တတ္ထေဝ ကာလမကာသိ။ သော ဒိသွာ – ‘‘နာဟံ မမ ဓီတရံ ပဟရိံ, အပိစ ခေါ ဣမံ ဝေမံ ဝေဂသာ နိက္ခမိတ္ဝာ ဣမိဿာ ကုစ္ဆိံ ဘိန္ဒိ။ ဇီဝတိ နု ခေါ နနု ခေါ’’တိ ဝီမံသန္တော မတံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ‘‘မနုဿာ မံ ‘ဣမိနာ ဓီတာ မာရိတာ’တိ ဉတ္ဝာ ဥပက္ကောသေယျုံ, တေန ရာဇာပိ ဂရုကံ ဒဏ္ဍံ ပဏေယျ, ဟန္ဒာဟံ ပဋိကစ္စေဝ ပလာယာမီ’’တိ။ သော ဒဏ္ဍဘယေန ပလာယန္တော ဘဂဝတော သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတ္ဝာ အရညေ ဝသန္တာနံ ဘိက္ခူနံ ဝသနောကာသံ ပာပုဏိ။ တေ စ ဘိက္ခူ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ တေ တံ ပဗ္ဗာဇေတ္ဝာ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ အဒံသု။ သော တံ ဥဂ္ဂဟေတ္ဝာ တယမန္တော န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ, တေ စဿ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ။ အထ မဟာပဝာရဏာယ သဗ္ဗေဝ ဘဂဝတော သန္တိကံ အဂမံသု – ‘‘ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏံ ပဝါရေဿာမာ’’တိ။ ဘဂဝါ ပဝါရေတ္ဝာ ဝုတ္ထဝဿော ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ကမနိဂမာဒီသု စာရိကံ စရမာနော အနုပုဗ္ဗေန အာဠဝိံ အဂမာသိ။ တတ္ထ မနုဿာ ဘဂဝန္တံ နိမန္တေတ္ဝာ အနာဒီနိ ကရောန္တာ တံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ ‘‘ဓီတရံ မာရေတ္ဝာ ဣဒာနိ ကံ မာရေတုံ အာဂတောသီ’’တိအာဒီနိ ဝတ္ဝာ ဥပ္ပဏ္ဍေသုံ။ ဘိက္ခူ တံ သုတ္ဝာ ဥပဋ္ဌာနဝေလာယံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ ဘဂဝါ – ‘‘န, ဘိက္ခဝေ, အယံ ဘိက္ခု ဓီတရံ မာရေသိ, သာ အတ္တနော ကမ္မေန မတာ’’တိ ဝတ္ဝာ တဿ ဘိက္ခုနော မနုဿေဟိ ဒုဗ္ဗိဇာနံ ခီဏာသဝမုနိဘာဝံ ပကာသေန္တော ဘိက္ခူနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ ကထမဘာသိ။

တဿတ္ထော – ယော တီသုပိ ကမ္မဒွါရေသု သီလသံယမေန **သံယတတ္တော** ကာယေန တ တစာယ တ စေတသာ တ ဟိံသာဒိကံ **န ကရောတိ ပာပံ,** တဉ္စ ခေါ ပန **ဒဟရော** တ ဒဟရဝယေ ဌိတော, **မဇ္ဈိမော** တ မဇ္ဈိမဝယေ ဌိတော, ဧတေနေဝ နယေန ထေရော တ ပစ္ဆိမဝယေ ဌိတောတိ ကအာစိပိ န ကရောတိ။ ကိံ ကာရဏာ? **ယတတ္တော,** ယသ္မာ အနုတ္တရာယ ဝိရတိယာ သဗ္ဗပာပေဟိ ဥပရတစိတ္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဣဒာနိ **မုနိ အရောသနေယျော န သော ရောသေတိ ကဉ္စိ** တိ ဧတေသံ ပဒာနံ အယံ ယောဇနာ စ အဓိပ္ပာယော စ – သော ခီဏာသဝမုနိ **အရောသနေယျော** ‘‘ဓီတုမာရကော’’တိ တ ‘‘ပေသကာရော’’တိ တ ဧဝမာဒိနာ နယေန ကာယေန တ တစာယ တ ရောသေတုံ, ဃဋ္ဋေတုံ, ဗာဓေတုံ အရဟော န ဟောတိ။ **သောပိ ဟိ န ရောသေတိ ကဉ္စိ,** ‘‘နာဟံ မမ ဓီတရံ မာရေမိ, တ္ဝံ မာရေသိ, တုမ္ဟာဒိသော တ မာရေတီ’’တိအာဒီနိ ဝတ္ဝာ ကဉ္စိ န ရောသေတိ, န ဃဋ္ဋေတိ, န ဗာဓေတိ, တသ္မာ သောပိ န ရောသနေယျော။ အပိစ ခေါ ပန ‘‘တိဋ္ဌတု နာဂေ, မာ နာဂံ ဃဋ္ဋေသိ, နမော ကရောဟိ နာဂဿာ’’တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၉) ဝုတ္တနယေန နမဿိတဗ္ဗောယေဝ ဟောတိ။ **တံ တာပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ** တိ တ္ထေ ပန တမ္ပိ ဓီရာဝ မုနိံ ဝေဒယန္တီတိ ဇံ ပဒဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဓိပ္ပာယော စေတ္ထ – တံ ‘‘အယံ အရောသနေယျော’’တိ ဧတေ ဗာလမနုဿာ အဇာနိတ္ဝာ ရောသေန္တိ။ ယေ ပန ဓီရာ ဟောန္တိ, တေ ဓီရာဝ တမ္ပိ မုနိံ ဝေဒယန္တိ, အယံ ခီဏာသဝမုနီတိ ဇာနန္တီတိ။

၂၁၉. ယဒဂ္ဂတော တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? သာဝတ္ထိယံ ကိရ ပဉ္စဂ္ဂဒာယကော နာမ ဗ္ရာဟ္မဏော အဟောသိ။ သော နိပ္ဖန္နမာနေသု သဿေသု ခေတ္တဂ္ဂံ, ရာသဂ္ဂံ, ကောဋ္ဌဂ္ဂံ, ကုမ္ဘိအဂ္ဂံ, ဘောဇနဂ္ဂန္တိ ဣမာနိ ပဉ္စ အဂ္ဂါနိ ဒေတိ။ တတ္ထ ပဌမပက္ကာနိယေဝ သာလိ-ယဝ-ဂောဓူမ-သီသာနိ အာဟရာပေတ္ဝာ ယာဂုပာယာသပုထုကာဒီနိ ပဋိယာဒေတ္ဝာ တ ‘‘အဂ္ဂဿ ဒာတာ မေဓာဝီ, အဂ္ဂံ သော အဓိဂစ္ဆတီ’’တိ ဇံဒိဋ္ဌိကော ဟုတ္ဝာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အနံ ဒေတိ, ဣဒမဿ **ခေတ္တဂ္ဂဒာနံ** ။ နိပ္ဖန္နေသု ပန သဿေသု လာယိတေသု မဒ္ဒိတေသု စ ဝရဓညာနိ ဂဟေတ္ဝာ တထေဝ အနံ ဒေတိ, ဣဒမဿ **ရာသဂ္ဂဒာနံ** ။ ပုန တေဟိ ဓညေဟိ ကောဋ္ဌာဂါရာနိ ပူရာပေတ္ဝာ ပဌမကောဋ္ဌာဂါရဝိဝရဏေ ပဌမနိဟဋ္ဌာနိ ဓညာနိ ဂဟေတ္ဝာ တထေဝ အနံ ဒေတိ, ဣဒမဿ **ကောဋ္ဌဂ္ဂဒာနံ** ။ ယံ ယဒေဝ ပနဿ ဃရေ ရန္ဓေတိ, တတော အဂ္ဂံ အနုပ္ပတ္တပဗ္ဗဇိတာနံ အဒတ္ဝာ အန္တမသော အာရကာနမ္ပိ န ကိဉ္စိ ဒေတိ, ဣဒမဿ **ကုမ္ဘိ**

အင်္ဂါအနံ့။ ပုန အတ္တနော ဘောဇနကာလေ ပဌမူပနီတံ ဘောဇနံ ပုရေဘတ္တကာလေ သင်္ဃဿ, ပစ္ဆာဘတ္တကာလေ သမ္ပတ္တယာစကာနံ, တဒဘာဝေ အန္တမသော သုနခာနမ္ပိ အဒတွာ န ဘုဉ္ဇတိ, ဣဒမဿ **ဘောဇနဂ္ဂအနံ့** ။ ဧဝံ သော **ပဉ္စဂ္ဂအယကောတွေဝ၀** အဘိလက္ခိတော အဟောသိ။

အထေကဒိဝသံ ဘဂဝါ ပစ္စူသသမယေ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝောလောကေန္တော တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဗြာဟ္မဏိယာ စ သောတာပတ္တိမဂ္ဂူပနိဿယံ ဒိသွာ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ အတိပ္ပဂေဝ ဂန္ဓကုဋိံ ပါဝိသိ။ ဘိက္ခူ ပိဟိတဒွါရံ ဂန္ဓကုဋိံ ဒိသွာ – “အဇ္ဇ ဘဂဝါ ဧကကောဝ ဂာမံ ပဝိသိတုကာမော”တိ ဉတွာ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ ဂန္ဓကုဋိံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။ ဘဂဝါပိ ဗြာဟ္မဏဿ ဘောဇနဝေလာယံ နိက္ခမိတွာ သာဝတ္ထိံ ပါဝိသိ။ မနုဿာ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ဧဝံ – “နူနဇ္ဇ ကောစိ သတ္တော အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗော အတ္ထိ, တထာ ဟိ ဘဂဝါ ဧကကောဝ ပဝိဋ္ဌော”တိ ဉတွာ န ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိံသု နိမန္တနတ္ထာယ။ ဘဂဝါပိ အနုပုဗ္ဗေန ဗြာဟ္မဏဿ ဃရဒွါရံ သမ္ပတွာ အဋ္ဌာသိ။ တေန စ သမယေန ဗြာဟ္မဏော ဘောဇနံ ဂဟေတွာ နိသိန္နော ဟောတိ, ဗြာဟ္မဏီ ပနဿ ဗီဇနိံ ဂဟေတွာ ဌိတာ။ သာ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ “သစာယံ ဗြာဟ္မဏော ပဿေယျ, ပတ္တံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗံ ဘောဇနံ ဒဒေယျ, တတော မေ ပုန ပစိတဗ္ဗံ ဘဝေယျာ”တိ စိန္တေတွာ အပ္ပသာဒဉ္စ မစ္ဆေရဉ္စ ဥပ္ပာဒေတွာ ယထာ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ န ပဿတိ, ဧဝံ တာလဝဏ္ဋေန ပဋိစ္ဆာဒေသိ။ ဘဂဝါ တံ ဉတွာ သရီရာဘံ မုဉ္စိ။ တံ ဗြာဟ္မဏော သုဝဏ္ဏောဘာသံ ဒိသွာ “ကိမေတ”န္တိ ဥလ္လောကေန္တော အဒ္ဒသ ဘဂဝန္တံ ဒွါရေ ဌိတံ။ ဗြာဟ္မဏီပိ “ဒိဋ္ဌော ဧနေန ဘဂဝါ”တိ တာဝဒေဝ တာလဝဏ္ဋံ နိက္ခိပိတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိ, ဝန္ဒိတွာ စဿာ ဥဋ္ဌဟန္တိယာ သဟာယံ ဝိဒိတွာ –

“သဗ္ဗသော နာမရူပသ္မိံ, ယဿ နတ္ထိ မမာယိတံ။
အသတာ စ န သောစတိ, သ ဝေ ဘိက္ခူတိ ဝုစ္စတီ”တိ။ (ဓ. ပ. ၃၆၇) –

ဣမံ ဂါထမဘာသိ။ သာ ဂါထာပရိယောသာနေယေဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ ဗြာဟ္မဏောပိ ဘဂဝန္တံ အန္တောဃရံ ပဝေသေတွာ, ဝရာသနေ နိသီဒါပေတွာ, ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတွာ, အတ္တနော ဥပနီတဘောဇနံ ဥပနာမေသိ – “တုမှေဟ, ဘန္တေ, သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျာ, သာဓု, မေ တံ ဘောဇနံ အတ္တနော ပတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေထာ”တိ။ ဘဂဝါ တဿ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိ။ ကတဘတ္တကိစ္စော စ ဗြာဟ္မဏဿ သပ္ပာယံ ဝိဒိတွာ ဣမံ ဂါထမဘာသိ။

တဿတ္ထော – ယံ ကုမ္ဘိတော ပဌမမေဝ ဂဟိတတ္တာ **အဂ္ဂတော,** အဒ္ဓာဝသေသာယ ကုမ္ဘိယာ အာဂန္တွာ တတော ဂဟိတတ္တာ **မဇ္ဈတော,** ဧကဒွိကဋစ္ဆုမတ္တာဝသေသာယ ကုမ္ဘိယာ အာဂန္တွာ တတော ဂဟိတတ္တာ **သေသတော တ ပိဏ္ဍံ လဘေထ** ။ **ပရဒတ္တူပဇီဝီ** တိ ပဗ္ဗဇိတော။ သော ဟိ ဥဒကဒန္တပေါဏံ ဌပေတွာ အဝသေသံ ပရေနေဝ ဒတ္တံ ဥပဇီဝတိ, တသ္မာ “ပရဒတ္တူပဇီဝီ”တိ ဝုစ္စတိ။ **နာလံ ထုတုံ နောပိ နိပစ္စဝါဒီ** တိ အဂ္ဂတော လဒ္ဓာ အတ္တာနံ ဝါ အယကံ ဝါ ထောမေတုမ္ပိ နာရဟတိ ပဟီနာနုနယတ္တာ။ သေသတော လဒ္ဓာ “ကိံ ဧတံ ဣမိနာ ဒိန္န”န္တိ အာဒိနာ နယေန အယကံ နိပာတေတွာ အပ္ပိယဝစနာနိ ဝတ္တာပိ န ဟောတိ ပဟီနပဋိဃတ္တာ။ **တံ တာပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒ ယန္တီ**တိ တမ္ပိ ပဟီနာနုနယပဋိဃံ ဓီရာဝ မုနိံ ဝေဒယန္တီတိ ဗြာဟ္မဏဿ အရဟတ္တနိကူဋေန ကထံ ဒေသေသိ။ ဂါထာပရိယောသာနေ ဗြာဟ္မဏော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟီတိ။

၂၂၀. **မုနိံ စရန္တ** န္တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? သာဝတ္ထိယံ ကိရ အညတရော သေဋ္ဌိပုတ္တော ဥတုဝသေန တီသု ပာသာဒေသု သဗ္ဗသမ္ပတ္တီဟိ ပရိစာရယမာနော ဒဟရောဝ ပဗ္ဗဇိတုကာမော ဟုတွာ, မာတာပိတရော ယာစိတွာ, ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တေ “ကာမာ ဟိ စိတ္ရာ”တိ (သု. နိ. ၅၀) ဣမိဿာ ဂါထာယ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ ဝုတ္တနယေနေဝ တိက္ခတ္တုံ ပဗ္ဗဇိတွာ စ ဥပ္ပဗ္ဗဇိတွာ စ စတုတ္ထတရေ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ တံ ပုဗ္ဗပရိစယေန ဘိက္ခူ ဘဏန္တိ – “သမယော, အာဝုသော, ဥပ္ပဗ္ဗဇိတု”န္တိ။ သော “အဘဗ္ဗော ဒါနာဟံ, အာဝုသော, ဝိဗ္ဘမိတု”န္တိ အာဟ။ တံ သုတွာ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော အာရောစေသုံ။ ဘဂဝါ “ဧဝမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အဘဗ္ဗော သော အနိ ဝိဗ္ဘမိတု”န္တိ တဿ ခီဏာသဝမုနိဘာဝံ အာဝိကရောန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ။

တသ္သတ္ထော – မောနေယျဓမ္မသမန္နာဂမေန **မုနိ,** ကေဝိဟာရိတာယ, ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရာသု တ စရိယာသု ယာယ ကာယစိ စရိယာယ **စရန္တံ,** ပုဗ္ဗေ ဝိယ မေထုနဓမ္မေ စိတ္တံ အကတ္ဝာ အနုတ္တရာယ ဝိရတိယာ **ဝိရတံ မေထုနသ္မာ**။ ဒုတိယဟာဒဿ သမ္ဗန္ဓော – ကီဒိသံ မုနိံ စရန္တံ ဝိရတံ မေထုနသ္မာတိ စေ? **ယော ယောဗ္ဗနေ နောပနိဗဇ္ဈတေ က္ဝစိ,** ယော ဘဒ္ဒေပိ ယောဗ္ဗနေ ဝတ္တမာနေ က္ဝစိ ဣတ္ထိရူပေ ယထာ ပုရေ, ဧဝံ မေထုနရာဂေန န ဥပနိဗဇ္ဈတိ။ အထ တ က္ဝစိ အတ္တနော တ ပရဿ တ ယောဗ္ဗနေ “ယုတ တာဝမ္ဟိ, အယံ တ ယုတတိ ပဋိသေဝတမိ တာဝ ကာမေ”တိ ဧဝံ ယော ရာဂေန န ဥပနိဗဇ္ဈတီတိ အယမေ့တ္ထ အတ္ထော။ န ကေဝလဉ္စ ဝိရတံ မေထုနသ္မာ, အပိစ ခော ပန ဇာတိမ အာဒိဘေအ **မအ,** ကာမဂုဏေသု သတိဝိပ္ပတသသဒ္ဓာတာ **ပမာအပိ စ ဝိရတံ,** ဧဝံ မဒပ္ပမာအ ဝိရတတ္တာ ဧဝ စ **ဝိပ္ပမုတ္တံ** သဗ္ဗကိလေသဗန္ဓနေဟိ။ ယထာ တ ဧကော လောကိကာယပိ ဝိရတိယာ ဝိရတော ဟောတိ, န ဧဝံ, ကိံ ပန **ဝိပ္ပမုတ္တံ ဝိရတံ,** သဗ္ဗကိလေသဗန္ဓနေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တတ္တာ လောကုတ္တရဝိရတိယာ ဝိရတန္တိပိ အတ္ထော။ **တံ တပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တီ**တိ တမ္ပိ ဓီရာ ဧဝ မုနိံ ဝေဒယန္တိ, တုမှေ့ဟ ပန နံ န ဝေဒယထ, တေန နံ ဧဝံ ဘဏထာတိ ဒဿေတိ။

၂၂၁. **အညာယ လောကန္တိ** ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂတ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ ဝိဟရတိ။ တေန သမယေန နန္ဒဿ အာဘရဏမင်္ဂလံ, အဘိသေကမင်္ဂလံ, အာတဟမင်္ဂလန္တိ တီဏိ မင်္ဂလာနိ အကံသု။ ဘဂတပိ တတ္ထ နိမန္တိတော ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ တတ္ထ ဂန္တွာ ဘုဉ္ဇိတ္ဝာ နိက္ခမန္တော နန္ဒဿ ဟတ္ထေ ပတ္တံ အဒာသိ။ တံ နိက္ခမန္တံ ဒိသွာ ဇနပဒကလျာဏီ “တုဝဋံ ခော, အယျပုတ္တ, အာဂစ္ဆေယျာသီ”တိ အာဟ။ သော ဘဂဝတော ဂာရဝေန “ဟန္ဒ ဘဂတ ပတ္တ”န္တိ ဝတ္တုံ အသက္ကောန္တော ဝိဟာရမေဝ ဂတော။ ဘဂတ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏေ ဌတ္ဝာ “အာဟရ, နန္ဒ, ပတ္တ”န္တိ ဂဟေတွာ “ပဗ္ဗဇိဿသီ”တိ အာဟ။ သော ဘဂဝတော ဂာရဝေန ပဋိက္ခိပိတုံ အသက္ကောန္တော “ပဗ္ဗဇာမိ, ဘဂတ”တိ အာဟ။ တံ ဘဂတ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သော ပန ဇနပဒကလျာဏိယာ ဝစနံ ပုနပ္ပုနံ သရန္တော ဥက္ကဏ္ဌိ။ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော အာရောစေသုံ။ ဘဂတ နန္ဒဿ အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတုကာမော “တာဝတိံသဘဝနံ ဂတပုဗ္ဗောသိ, နန္ဒာ”တိ အာဟ။ နန္ဒော “နာဟံ, ဘန္တေ, ဂတပုဗ္ဗော”တိ အတောစ။

တတော နံ ဘဂတ အတ္တနော အာနုဘာဝေန တာဝတိံသဘဝနံ နေတွာ ဝေဇယန္တပာသာဒဒွာရေ အဋ္ဌာသိ။ ဘဂဝတော အာဂမနံ ဝိဒိတွာ သက္ကော အစ္ဆရာဂဏပရိဝုတော ပါသာဒါ ဩရောဟိ။ တာ သဗ္ဗာပိ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာဝကာနံ ပာဒမက္ခနတေလံ ဒတွာ ကကုဋပါဒိနိယော အဟေသုံ။ အထ ဘဂတ နန္ဒံ အာမန္တေသိ – “ပဿသိ နော, တွံ နန္ဒ, ဣမာနိ ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနိ ကကုဋပါဒါနီ”တိ သဗ္ဗံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ မာတုကမဿ နာမ နိမိတ္တာနုဗျဉ္ဇနံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ သကလေပိ ဗုဒ္ဓဝစနေ ဧတံ နတ္ထိ။ အထ စ ပနေတ္ထ ဘဂတ ဥပာယကုသလတာယ အာတုရဿ ဒေါသေ ဥဂ္ဂိလေတွာ နီဟရိတုကာမော ဝေဇ္ဇော သုဘောဇနံ ဝိယ နန္ဒဿ ရာဂံ ဥဂ္ဂိလေတွာ နီဟရိတုကာမော နိမိတ္တာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏံ အနုညာသိ ယထာ တံ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ။ တတော ဘဂတ အစ္ဆရာဟေတု နန္ဒဿ ဗြဟ္မစရိယေ အဘိရတိံ ဒိသွာ ဘိက္ခူ အာဏာပေသိ – “ဘတကဝါဒေန နန္ဒံ စောဒေထာ”တိ။ သော တေဟိ စောဒိယမာနော လဇ္ဇိတော ယောနိသော မနသိ ကရောန္တော ပဋိပဇ္ဇိတွာ န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ သစ္ဆာကာသိ။ တဿ စင်္ကမနကောဋိယံ ရုက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောစေသိ။ ဘဂဝတောပိ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ။ ဘိက္ခူ အဇာနန္တာ တထေဝ တံ အာယသ္မန္တံ စောဒေန္တိ။ ဘဂတ “န, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနိ နန္ဒော ဧဝံ စောဒေတဗ္ဗော”တိ တဿ ခီဏာသဝဘာဝံ ဒီပေန္တော တေသံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ ကထမဘာသိ။

တဿတ္ထော – ဒုက္ခသစ္စဝဝတ္ထာနကရဏေန ခန္ဓာဒိ**လောကံ အညာယ** ဇာနိတွာ ဝဝတ္ထပေတွာ နိရောဓသစ္စသစ္ဆိကိရိယာယ **ပရမတ္ထဒဿိံ,** သမုဒယပ္ပဟာနေန စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ **ဩဃံ,** ပဟီနသမုဒယတ္တာ ရူပမအာဒိဝေဂသဟနေန စက္ခာဒိအာယတန**သမုဒ္ဒဉ္စ** အတိတရိယ အတိတရိတွာ အတိက္ကမိတွာ မဂ္ဂဘာဝနာယ, “တန္နိဒ္ဒေသာ တာဒီ”တိ ဣမာယ တာဒိလက္ခဏပ္ပတ္တိယာ **တာဒိံ**။ ယော တယံ ကာမရာဂါဒိကိလေသရာသိယေဝ အဝဟနနဋ္ဌေန ဩဃော, ကုစ္ဆိတဂတိပရိယာယေန သမုဒ္ဒနဋ္ဌေန သမုဒ္ဒော, သမုဒယပ္ပဟာနေနေဝ တံ ဩဃံ သမုဒ္ဒဉ္စ အတိတရိယ အတိတိဏ္ဏော။ တတ္ထ ဣဒါနိ တုမှေ့ဟဟိ ဧဝံ ဝုစ္စမာနေပိ ဝိကာရမနာပဇ္ဇနတာယ တာဒိမ္ပိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော စ အဓိပ္ပာယော စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တံ ဆိန္နဂန္ထံ အသိတံ အနာသဝ** န္တိ ဣဒံ ပနဿ ထုတိဝစနမေဝ, ဣမာယ စတုသစ္စဘာဝနာယ စတုန္နံ ဂန္ထာနံ ဆိန္နတ္တာ **ဆိန္နဂန္ထံ,** ဒိဋ္ဌိယာ တဏှာယ တ ကတ္ထစိ အနိဿိတတ္တာ **အသိတံ,** စတုန္နံ အာသဝာနံ အဘာဝေန **အနာသဝ**န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တံ တပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တီ** တိ တမ္ပိ ဓီရာဝ ခီဏာသဝမုနိံ ဝေဒယန္တိ တုမှေ့ဟ ပန အဝေဒယမာနာ ဧဝံ ဘဏထာတိ ဒဿေတိ။

၂၂၂. **အသမာ ဥဘောတိ** ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အညတရော ဘိက္ခု ကောသလရဋ္ဌေ ပစ္စန္တကမံ နိဿာယ အရညေ ဝိဟရတိ။ တသ္မိဉ္စ ကမေ မိဂလုဒ္ဒကော တဿ ဘိက္ခုနော ဝသနောကာသံ ဂန္တွာ မိဂေ ဗန္ဓတိ။ သော အရညံ ပဝိသန္တော ထေရံ ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တမ္ပိ ပဿတိ, အရညာ အာဂစ္ဆန္တော ကမတော နိက္ခမန္တမ္ပိ ပဿတိ။ ဧဝံ အဘိဏှဒဿနေန ထေရေ ဇာတသိနေဟော အဟောသိ။ သော ယဒာ ဗဟုံ မံသံ လဘတိ, တဒာ ထေရဿာပိ ရသပိဏ္ဍ ဥဟတံ ဒေတိ။ မနုဿာ ဥဇ္ဈာယန္တိ – ''အယံ ဘိက္ခု 'အမုကသ္မိံ ပဒေသေ မိဂါ တိဋ္ဌန္တိ, စရန္တိ, ပာနီယံ ပိဝန္တီ'တိ လုဒ္ဒကဿ အာရောစေတိ။ တတော လုဒ္ဒကော မိဂေ မာရေတိ, တေန ဥဘော သင်္ဂမ္မ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တိ''တိ။ အထ ဘဂဝါ ဇနပဒစာရိကံ စရမာနော တံ ဇနပဒံ အဂမာသိ။ ဘိက္ခူ ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ ဘဂဝတော အာရောစေသုံ။ ဘဂဝါ လုဒ္ဒကေန သဒ္ဓိံ သမာနဇီဝိကာဘာဝသာဓကံ တဿ ဘိက္ခုနော ခီဏာသဝမုနိဘာဝံ ဒီပေန္တော တေသံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ ကထမဘာသိ။

တဿတ္ထော – ယော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု, ယော စ လုဒ္ဒကော, ဧတေ **အသမာ ဥဘော**။ ယံ မနုဿာ ဘဏန္တိ ''သမာနဇီဝိကာ''တိ, တံ မိစ္ဆာ။ ကိံ ကာရဏာ? **ဒူရဝိဟာရဝုတ္တိနော,** ဒူရေ ဝိဟာရော စ ဝုတ္တိ စ နေသန္တိ ဒူရဝိဟာရဝုတ္တိနော။ ဝိဟာရောတိ ဝသနောကာသော, သော စ ဘိက္ခုနော အရညေ, လုဒ္ဒကဿ စ ကမေ။ ဝုတ္တီတိ ဇီဝိကာ, သာ စ ဘိက္ခုနော ကမေ သပဒါနဘိက္ခာစရိယာ, လုဒ္ဒကဿ စ အရညေ မိဂသကုဏမာရဏာ။ ပုန စပရံ **ဂိဟီ ဒာရပေါသီ,** သော လုဒ္ဒကော တေန ကမ္မေန ပုတ္တဒါရံ ပောသေတိ။ **အမမော စ သုဗ္ဗတော,** ပုတ္တဒါရေသု တဏှာဒိဋ္ဌိမမတ္တဝိရဟိတော သုစိဝတတ္တာ သုန္ဒရဝတတ္တာ စ သုဗ္ဗတော သော ခီဏာသဝဘိက္ခု။ ပုန စပရံ **ပရပါဏရောဓာယ ဂိဟီ အသညတော,** သော လုဒ္ဒကော ဂိဟီ ပရပါဏရောဓာယ တေသံ ပါဏာနံ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒာယ ကာယတစာစိတ္တေဟိ အသံယတော။ **နိစ္စံ မုနီ ရက္ခတိ ပါဏိနေ ယတော,** ဣတရော ပန ခီဏာသဝမုနိ ကာယတစာစိတ္တေဟိ နိစ္စံ ယတော သံယတော ပါဏိနော ရက္ခတိ။ ဧဝံ သန္တေ တေ ကထံ သမာနဇီဝိကာ ဘဝိဿန္တီတိ?

၂၂၃. **သိခီ ယထာ**တိ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ ဝိဟရန္တေ သာကိယာနံ ကထာ ဥဒပာဒိ – ''ပဌမကသောတာပန္နော ပစ္ဆာ သောတာပတ္တိံ ပတ္တဿ ဓမ္မေန ဝုမုတရော ဟောတိ, တသ္မာ ပစ္ဆာ သောတာပန္နေန ဘိက္ခုနာ ပဌမသောတာပန္နဿ ဂိဟိနော အဘိဝါဒနာဒီနိ ကတ္တဗ္ဗာနီ''တိ တံ ကထံ အညတရော ပိဏ္ဍစာရိကော ဘိက္ခု သုတွာ ဘဂဝတော အာရောစေသိ။ ဘဂဝါ ''အညာ ဧဝ ဟိ အယံ ဇာတိ, ပူဇနေယျဝတ္ထု လိင်္ဂ''န္တိ သန္ဓာယ ''အနာဂါမိပိ စေ, ဘိက္ခဝေ, ဂိဟီ ဟောတိ, တေန တဒဟုပဗ္ဗဇိတဿာပိ သာမဏေရဿ အဘိဝါဒနာဒီနိ ကတ္တဗ္ဗာနေဝ''တိ ဝတွာ ပုန ပစ္ဆာ သောတာပန္နဿာပိ ဘိက္ခုနော ပဌမသောတာပန္နဂဟဋ္ဌတော အတိမဟန္တံ ဝိသေသံ ဒဿေန္တော ဘိက္ခူနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ ကထမဘာသိ။

တဿတ္ထော – ယွတယံ မတ္ထကေ ဇာတာယ သိခာယ သဗ္ဘာဝေန **သိခီ,** မဏိဒဏ္ဍသဒိသာယ ဂီဝာယ **နီလဂီဝေါ**တိ စ မယူရဝိဟင်္ဂမော ဝုစ္စတိ။ သော ယထာ ဟရိတဟံသတမ္ဗဟံသခီရဟံသကာဠဟံသပာကဟံသသုဝဏ္ဏဟံသေသု ယွတယံ သုဝဏ္ဏဟံသော, တဿ ဟံသဿ ဇဝေန သောဠသိမ္ပိ ကလံ န ဥပေတိ။ သုဝဏ္ဏဟံသော ဟိ မုဟုတ္တကေန ယောဇနသဟဿမ္ပိ ဂစ္ဆတိ, ယောဇနမ္ပိ အသမတ္ထော ဣတရော။ ဒဿနီယတာယ ပန ဥဘောပိ ဒဿနီယာ ဟောန္တိ, ဧဝံ ဂိဟီ ပဌမသောတာပန္နောပိ ကိဉ္စာပိ မဂ္ဂဒဿနေန ဒဿနီယော ဟောတိ။ အထ ခေါ သော ပစ္ဆာ သောတာပန္နဿာပိ မဂ္ဂဒဿနေန တုလျဒဿနီယဘာဝဿာပိ ဘိက္ခုနော ဇဝေန နာနုကရောတိ။ ကတမေန ဇဝေန? ဥပရိမဂ္ဂဝိပဿနာဉာဏဇဝေန။ ဂိဟိနော ဟိ တံ ဉာဏံ ဒန္ဓံ ဟောတိ ပုတ္တဒါရာဒိဇဋ္ဋာယ ဇဋိတတ္တာ, ဘိက္ခုနော ပန တိက္ခံ ဟောတိ တဿာ ဇဋ္ဋာယ ဝိဇဋိတတ္တာ။ သွတယမတ္ထော ဘဂဝတာ ''မုနိနော ဝိဝိတ္တဿ ဝနမှိ ဈာယတော''တိ ဣမိနာ ပာဒေန ဒီပိတော။ အယဉှိ သေက္ခမုနိ ဘိက္ခု ကာယဝိဝေကေန စ ဝိဝိတ္တော ဟောတိ, လက္ခဏာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနေန စ နိစ္စံ ဝနသ္မိံ ဈာယတိ။ ကုတော ဂိဟိနော ဧဝရူပေ ဝိဝေကော စ ဈာနဉ္စာတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော တိ?

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ မုနိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော စ ပဌမော ဝဂ္ဂော အတ္ထဝဏ္ဏနာနယတော, နာမေန

ဥရဂဝဂ္ဂောတိ။

၂. စူဠဝဂ္ဂေါ

၁. ရတနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ယာနီဓ ဘူတာနီတိ ရတနသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အတီတေ ကိရ ဝေသာလိယံ ဒုဗ္ဘိက္ခာဒယော ဥပဒ္ဒဝါ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု။ တေသံ ဝူပသမနတ္ထာယ လိစ္ဆဝယော ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ, ယာစိတွာ, ဘဂဝန္တံ ဝေသာလိမာနယိံသု။ ဧဝံ အာနီတော ဘဂဝါ တေသံ ဥပဒ္ဒဝါနံ ဝူပသမနတ္ထာယ ဣဒံ သုတ္တမဘာသိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ပေါရာဏာ ပနဿ ဝေသာလိဝတ္ထုတော ပဘုတိ ဥပ္ပတ္တိံ ဝဏ္ဏယန္တိ။ သာ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ဗာရာဏသိရညော ကိရ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိမှိ ဂဗ္ဘော သဏ္ဌာသိ။ သာ တံ ဉတွာ ရညော နိဝေဒေသိ။ ရာဇာ ဂဗ္ဘပရိဟာရံ အဒါသိ။ သာ သမ္မာ ပရိဟရိယမာနဂဗ္ဘာ ဂဗ္ဘပရိပါကကာလေ ဝိဇာယနဃရံ ပါဝိသိ။ ပုညဝတီနံ ပစ္စူသသမယေ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, သာ စ တာသံ အညတရာ, တေန ပစ္စူသသမယေ အလတ္တကပဋလဗန္ဓုဇီဝကပုပ္ဖသဒိသံ မံသပေသိံ ဝိဇာယိ။ တတော "အညာ ဒေဝိယော သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗသဒိသေ ပုတ္တေ ဝိဇာယန္တိ, အဂ္ဂမဟေသီ မံသပေသိန္တိ ရညော ပုရတော မမ အဝဏ္ဏော ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ"တိ စိန္တေတွာ တေန အဝဏ္ဏဘယေန တံ မံသပေသိံ ဧကသ္မိံ ဘာဇနေ ပက္ခိပိတွာ အညေန ပဋိကုဇ္ဇိတွာ ရာဇမုဒ္ဒိကာယ လဉ္ဆေတွာ ဂင်္ဂါယ သောတေ ပက္ခိပါပေသိ။ မနုဿေဟိ ဆဍ္ဍိတမတ္တေ ဒေဝတာ အာရက္ခံ သံဝိဒဟိံသု။ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋကဉ္စေတ္ထ ဇာတိဟိင်္ဂုလကေန "ဗာရာဏသိရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ ပဇာ"တိ လိခိတွာ ဗန္ဓိံသု။ တတော တံ ဘာဇနံ ဦမိဘယာဒီဟိ အနုပဒ္ဒုတံ ဂင်္ဂါယ သောတေန ပါယာသိ။

တေန စ သမယေန အညတရော တာပသော ဂေါပါလကုလံ နိဿာယ ဂင်္ဂါယ တီရေ ဝသတိ။ သော ပါတောဝ ဂင်္ဂံ ဩတိဏ္ဏော တံ ဘာဇနံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ပံသုကူလသညာယ အဂ္ဂဟေသိ။ တတော တတ္ထ တံ အက္ခရပဋ္ဋိကံ ရာဇမုဒ္ဒိကာလဉ္ဆနဉ္စ ဒိသွာ မုဉ္စိတွာ တံ မံသပေသိံ အဒ္ဒသ။ ဒိသွာနဿ ဧတဒဟောသိ – "သိယာ ဂဗ္ဘော, တထာ ဟိဿ ဒုဂ္ဂန္ဓပူတိဘာဝေါ နတ္ထီ"တိ တံ အဿမံ နေတွာ သုဒ္ဓေ ဩကာသေ ဌပေသိ။ အထ အဍ္ဎမာသစ္စယေန ဒွေ မံသပေသိယော အဟေသုံ။ တာပသော ဒိသွာ သာဓုကတရံ ဌပေသိ။ တတော ပုန အဍ္ဎမာသစ္စယေန ဧကမေကိဿာ ပေသိယာ ဟတ္ထပါဒသီသာနမတ္ထာယ ပဉ္စ ပဉ္စ ပိဠကာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ အထ တတော အဍ္ဎမာသစ္စယေန ဧကာ မံသပေသိ သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗသဒိသော ဒါရကော; ဧကာ ဒါရိကာ အဟောသိ။ တေသု တာပသဿ ပုတ္တသိနေဟော ဥပ္ပဇ္ဇိ, အင်္ဂုဋ္ဌတော စဿ ခီရံ နိဗ္ဗတ္တိ, တတော ပဘုတိ စ ခီရဘတ္တံ လဘတိ။ သော ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ ခီရံ ဒါရကာနံ မုခေ အာသိဉ္စတိ။ တေသံ ယံ ယံ ဥဒရံ ပဝိသတိ, တံ သဗ္ဗံ မဏိဘာဇနဂတံ ဝိယ ဒိဿတိ။ ဧဝံ နိစ္ဆဝိ အဟေသုံ။ အပရေ ပန အာဟု – "သိဗ္ဗိတွာ ဌပိတာ ဝိယ နေသံ အညမညံ လီနာ ဆဝိ အဟောသီ"တိ။ ဧဝံ တေ နိစ္ဆဝိတာယ ဝါ လီနစ္ဆဝိတာယ ဝါ **လိစ္ဆဝီ**တိ ပညာယိံသု။

တာပသော ဒါရကေ ပေါသေန္တော ဥဿူရေ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ, အတိဒိဝါ ပဋိက္ကမတိ။ တဿ တံ ဗျာပါရံ ဉတွာ ဂေါပါလကာ အာဟံသု – "ဘန္တေ, ပဗ္ဗဇိတာနံ ဒါရကပေါသနံ ပလိဗောဓော, အမှာကံ ဒါရကေ ဒေထ, မယံ ပေါသေဿာမ, တုမှေ အတ္တနော ကမ္မံ ကရောထာ"တိ။ တာပသော "သာဓူ"တိ ပဋိဿုဏိ။ ဂေါပါလကာ ဒုတိယဒိဝသေ မဂ္ဂံ သမံ ကတွာ, ပုပ္ဖေဟိ ဩကိရိတွာ; ဓဇပဋာကာ ဥဿာပေတွာ တူရိယေဟိ ဝဇ္ဇမာနေဟိ အဿမံ အာဂတာ။ တာပသော "မဟာပုညာ ဒါရကာ, အပ္ပမာဒေန ဝဍ္ဎေထ, ဝဍ္ဎေတွာ စ အညမညံ အာဝါဟဝိဝါဟံ ကရောထ, ပဉ္စဂေါရသေန ရာဇာနံ တောသေတွာ ဘူမိဘာဂံ ဂဟေတွာ နဂရံ မာပေထ, တတ္ထ ကုမာရံ အဘိသိဉ္စထာ"တိ ဝတွာ ဒါရကေ အဒါသိ။ တေ "သာဓူ"တိ ပဋိဿုဏိတွာ ဒါရကေ နေတွာ ပေါသေသုံ။

ဒါရကာ ဝုဍ္ဎိမန္ဝာယ ကီဠန္တာ ဝိဝါဒဋ္ဌာနေသု အညေ ဂေါပါလဒါရကေ ဟတ္ထေနပိ ပါဒေနပိ ပဟရန္တိ, တေ ရောဒန္တိ။ "ကိဿ ရောဒထာ"တိ စ မာတာပိတူဟိ ဝုတ္တာ "ဣမေ နိမ္မာတာပိတိကာ တာပသပေါသိတာ အမှေ အတီဝ ပဟရန္တီ"တိ ဝဒန္တိ။ တတော တေသံ မာတာပိတရော "ဣမေ ဒါရကာ အညေ ဒါရကေ ဝိဟေဌေန္တိ ဒုက္ခာပေန္တိ, န ဣမေ သင်္ဂဟေတဗ္ဗာ, ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ ဣမေ"တိ အာဟံသု။ တတော ပဘုတိ ကိရ သော ပဒေသော "ဝဇ္ဇီ"တိ ဝုစ္စတိ ယောဇနသတံ ပရိမာဏေန။ အထ တံ ပဒေသံ ဂေါပါလကာ ရာဇာနံ တောသေတွာ အဂ္ဂဟေသုံ။ တတ္ထေဝ နဂရံ မာပေတွာ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကံ ကုမာရံ အဘိသိဉ္စိတွာ ရာဇာနံ အကံသု။ တာယ စဿ ဒါရိကာယ သဒ္ဓိံ ဝါရေ

ယဿံ ကတွာ ကတိကံ အကံသု – ‘‘န ဗာဟိရတော အရိကာ အာနေတဗ္ဗာ, ဣတော အရိကာ န ကဿစိ အာတဗ္ဗာ’’တိ။ တေသံ ပဌမသံတသေန ဒွေဝ အရကာ ဇာတာ ခိတာ စ ပုတ္တော စ, ဇေ ံ သော ဋ္ဌသက္ခတ္တုံ ဒွေဝ ဒွေဝ ဇာတာ။ တတော တေသံ အရကာနံ ယထာက္ကမံ ဝမုန္တာနံ အာရာမုယျာနနိတသန္ဌာနပရိတရသမ္ပတ္တိံ ဂဟေတုံ အပ္ပဟောန္တံ တံ နဂရံ တိက္ခတ္တုံ ကဝုတန္တရေန ကဝုတန္တရေန ဟာကာရေန ပရိက္ခိပိံသု။ တဿ ပုနပ္ပုနံ ဝိသာလီကတတ္တာ **ဝေသာလီ**တွေ ဝေဝ နာမံ ဇာတံ။ ဣဒံ **ဝေသာလီဝတ္ထု**။

အယံ ပန ဝေသာလီ ဘဂဝတော ဥပ္ပန္နကာလေ ဣဒ္ဓာ ဝေပုလ္လပ္ပတ္တာ အဟောသိ။ တတ္ထ ဟိ ရာဇူနံယေဝ သတ္တ သဟဿာနိ သတ္တ စ သတာနိ သတ္တ စ ရာဇာနော အဟေသုံ, တထာ ယုဝရာဇသေနာပတိဘဏ္ဍာကာရိကပ္ပဘုတီနံ။ ယထာဟ –

‘‘တေန ခေါ ပန သမယေန ဝေသာလီ ဣဒ္ဓာ စေဝ ဟောတိ ဖီတာ စ ဗဟုဇနာ အာကိဏ္ဏမနုဿာ သုဘိက္ခာ စ, သတ္တ စ ဟာသာဒသဟဿာနိ, သတ္တ စ ဟာသာဒသတာနိ, သတ္တ စ ဟာသာအ, သတ္တ စ ကူဋ္ဌာကရသဟဿာနိ, သတ္တ စ ကူဋ္ဌာကရသတာနိ, သတ္တ စ ကူဋ္ဌာကရာနိ, သတ္တ စ အာရာမသဟဿာနိ, သတ္တ စ အာရာမသတာနိ, သတ္တ စ အာရာမာ, သတ္တ စ ပောက္ခရဏိသဟဿာနိ, သတ္တ စ ပောက္ခရဏိသတာနိ, သတ္တ စ ပောက္ခရဏိယော’’တိ (မဟာဝ. ၃၂၆)။

သာ အပရေန သမယေန ဒုဗ္ဘိက္ခာ အဟောသိ ဒုဗ္ဗဋ္ဌိကာ ဒုဿဿာ။ ပဌမံ ဒုဂ္ဂတမနုဿာ မရန္တိ, တေ ဗဟိဒ္ဓာ ဆဍ္ဍေန္တိ။ မတမနုဿာနံ ကုဏပဂန္ဓေန အမနုဿာ နဂရံ ပဝိသိံသု။ တတော ဗဟုတရာ မိယန္တိ, တာယ ပဋိက္ကူလတာယ စ သတ္တာနံ အဟိတတကရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဣတိ တီဟိ ဒုဗ္ဘိက္ခအမနုဿရောဂဘယေဟိ ဥပဒ္ဒုတာယ ဝေသာလိယာ နဂရတသိနော ဥပသင်္ကမိတွာ ရာဇာနမာဟံသု – ‘‘မဟာရာဇ, ဣမသ္မိံ နဂရေ တိဝိဓံ ဘယမုပ္ပန္နံ, ဣတော ပုဗ္ဗေ ယာဝ သတ္တမာ ရာဇကုလပရိဝဋ္ဋာ ဧဝရူပံ အနုပ္ပန္နပုဗ္ဗံ, တုမှာကံ မညေ အဓမ္မိကတ္တေန ဧတရဟိ ဥပ္ပန္န’’န္တိ။ ရာဇာ သဗ္ဗေ သန္ထာကရေ သန္နိပါတာပေတွာ, ‘‘မယှံ အဓမ္မိကဘာဝံ ဝိစိနထာ’’တိ အာဟ။ တေ သဗ္ဗံ ပဝေဏိံ ဝိစိနန္တာ န ကိဉ္စိ အဒ္ဒသံသု။

တတော ရညော ဒေါသံ အဒိသွာ ‘‘ဣဒံ ဘယံ အမှာကံ ကထံ ဝူပသမေယျာ’’တိ စိန္တေသုံ။ တတ္ထ ဧကစ္စေ ဆ သတ္ထာရော အပဒိသိံသု – ‘‘ဧတေဟိ ဩက္ကန္တမတ္တေ ဝူပသမိဿတီ’’တိ။ ဧကစ္စေ အာဟံသု – ‘‘ဗုဒ္ဓေါ ကိရ လောကေ ဥပ္ပန္နော, သော ဘဂဝတ သဗ္ဗသတ္တဟိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေါ, တေန ဩက္ကန္တမတ္တေ သဗ္ဗဘယာနိ ဝူပသမေယျု’’န္တိ။ တေန တေ အတ္တမနာ ဟုတွာ ‘‘ကဟံ ပန သော ဘဂဝါ ဧတရဟိ ဝိဟရတိ, အမှေဟိ ဝါ ပေသိတေ အာဂစ္ဆေယျာ’’တိ အာဟံသု။ အထာပရေ အာဟံသု – ‘‘ဗုဒ္ဓါ နာမ အနုကမ္ပကာ, ကိဿ နာဂစ္ဆေယျုံ, သော ပန ဘဂဝါ ဧတရဟိ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ, ရာဇာ စ ဗိမ္ဗိသာရော တံ ဥပဋ္ဌဟတိ, ကဒါစိ သော အာဂန္တုံ န ဒဒေယျာ’’တိ။ ‘‘တေန ဟိ ရာဇာနံ သညာပေတွာ အာနေဿာမာ’’တိ ဒွေ လိစ္ဆဝိရာဇာနော မဟတာ ဗလကာယေန ပဟူတံ ပဏ္ဏာကာရံ ဒတွာ ရညော သန္တိကံ ပေသေသုံ – ‘‘ဗိမ္ဗိသာရံ သညာပေတွာ ဘဂဝန္တံ အာနေထာ’’တိ။ တေ ဂန္တွာ ရညော ပဏ္ဏာကာရံ ဒတွာ တံ ပဝတ္တိံ နိဝေဒေတွာ ‘‘မဟာရာဇ, ဘဂဝန္တံ အမှာကံ နဂရံ ပေသေဟီ’’တိ အာဟံသု။ ရာဇာ န သမ္ပဋိစ္ဆိ – ‘‘တုမှေဝ ဇာနာထာ’’တိ အာဟ။ တေ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧဝမာဟံသု – ‘‘ဘန္တေ, အမှာကံ နဂရေ တီဏိ ဘယာနိ ဥပ္ပန္နာနိ။ သစေ ဘဂဝါ အာဂစ္ဆေယျ, သောတ္ထိ နော ဘဝေယျာ’’တိ။ ဘဂဝါ အာဝဇ္ဇေတွာ ‘‘ဝေသာလိယံ ရတနသုတ္တေ ဝုတ္တေ သာ ရက္ခာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝာဠာနိ ဖရိဿတိ, သုတ္တပရိယောသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိဿတီ’’တိ အဓိဝါသေသိ။ အထ ရာဇာ ဗိမ္ဗိသာရော ဘဂဝတော အဓိဝါသနံ သုတွာ ‘‘ဘဂဝတာ ဝေသာလိဂမနံ အဓိဝါသိတ’’န္တိ နဂရေ ဃောသနံ ကာရာပေတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – ‘‘ကိံ, ဘန္တေ, သမ္ပဋိစ္ဆိတ္ထ ဝေသာလိဂမန’’န္တိ? ‘‘အာမ, မဟာရာဇာ’’တိ။ ‘‘တေန ဟိ, ဘန္တေ, အာဂမေထ, ယာဝ မဂ္ဂံ ပဋိယာဒေမီ’’တိ။

အထ ခေါ ရာဇာ ဗိမ္ဗိသာရော ရာဇဂဟဿ စ ဂင်္ဂါယ စ အန္တရာ ပဉ္စယောဇနံ ဘူမိံ သမံ ကတွာ, ယောဇနေ ယောဇနေ ဝိဟာရံ မာပေတွာ, ဘဂဝတော ဂမနကာလံ ပဋိဝေဒေသိ။ ဘဂဝါ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ ပရိဝုတော ပာယာသိ။ ရာဇာ ပဉ္စယောဇနံ မဂ္ဂံ ပဉ္စဝဏ္ဏေဟိ ပုပ္ဖေဟိ ဇာဏုမတ္တံ ဩကိရာပေတွာ ဓဇပဋာကာပုဏ္ဏဃဋကဒလိအာဒီနိ ဥဿ

သာပေတွာ ဘဂဝတော ဒွေဝ သေတစ္ဆတ္တာနိ, ဧကေကဿ စ ဘိက္ခုဿ ဧကမေကံ ဥက္ခိပါပေတွာ သဒ္ဓိံ အတ္တ
နော ပရိဝါရေန ပုပ္ဖဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇံ ကရောန္တော ဧကေကသ္မိံ ဝိဟာရေ ဘဂဝန္တံ ဝသာပေတွာ မဟာဒါနာနိ ဒတွာ ပဉ္စ
ဟိ ဒိဝသေဟိ ဂင်္ဂါတီရံ နေသိ။ တတ္ထ သဗ္ဗာလင်္ကာရေဟိ နာဝံ အလင်္ကရောန္တော ဝေသာလိကာနံ သာသနံ ပေသေ
သိ – "အာဂတော ဘဂဝါ, မဂ္ဂံ ပဋိယာဒေတွာ သဗ္ဗေ ဘဂဝတော ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကရောထာ"တိ။ တေ "ဒိဂုဏံ ပူဇံ ကရိဿ
ာမာ"တိ ဝေသာလိယာ စ ဂင်္ဂါယ စ အန္တရာ တိယောဇနံ ဘူမိံ သမံ ကတွာ ဘဂဝတော စတ္တာရိ, ဧကေကဿ စ
ဘိက္ခုနော ဒွေ ဒွေ သေတစ္ဆတ္တာနိ သဇ္ဇေတွာ ပူဇံ ကုရုမာနာ ဂင်္ဂါတီရေ အာဂန္တွာ အဋ္ဌံသု။

ဗိမ္ဗိသာရော ဒွေဝ နာဝါယော သင်္ဃာဋေတွာ, မဏ္ဍပံ ကတွာ, ပုပ္ဖဒါမာဒီဟိ အလင်္ကရိတွာ တတ္ထ သဗ္ဗရ
တနမယံ ဗုဒ္ဓါသနံ ပညာပေသိ။ ဘဂဝါ တသ္မိံ နိသီဒိ။ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူပိ နာဝံ အဘိရုဟိတွာ ယထာနုရူပံ နိသီဒိံသု။ ရာဇာ
ဘဂဝန္တံ အနုဂစ္ဆန္တော ဂလပ္ပမာဏံ ဥဒကံ ဩရောဟိတွာ "ယာဝ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ အာဂစ္ဆတိ, တာဝါဟံ ဣဓေဝ
ဂင်္ဂါတီရေ ဝသိဿာမီ"တိ ဝတွာ နိဝတ္တော။ ဥပရိ ဒေဝတာ ယာဝ အကနိဋ္ဌဘဝနာ ပူဇမကံသု, ဟေဋ္ဌာ ဂင်္ဂါနိဝါသိ
နော ကမ္ဗလဿတရာဒယော နာဂါ ပူဇမကံသု။ ဧဝံ မဟတိယာ ပူဇာယ ဘဂဝါ ယောဇနမတ္တံ အဒ္ဓါနံ ဂင်္ဂါယ ဂန္တွာ
ဝေသာလိကာနံ သီမန္တရံ ပဝိဋ္ဌော။

တတော လိစ္ဆဝိရာဇာနော တေန ဗိမ္ဗိသာရေန ကတပူဇာယ ဒိဂုဏံ ကရောန္တာ ဂလပ္ပမာဏေ ဥဒကေ ဘဂဝန္တံ ပ
စ္စုဂ္ဂစ္ဆိံသု။ တေနေဝ ခဏေန တေန မုဟုတ္တေန ဝိဇ္ဇုပ္ပဘာဝိနဒ္ဓန္ဓကာရဝိသဋ္ဌကူဋော ဂဋဂဋာယန္တော စတူသု ဒိ
သာသု မဟာမေဃော ဝုဋ္ဌာသိ။ အထ ဘဂဝတာ ပဌမပဒေ ဂင်္ဂါတီရေ နိက္ခိတ္တမတ္တေ ပေါက္ခရဝဿံ ဝဿိ။
ယေ တေမေတုကာမာ, တေ ဧဝ တေမေန္တိ, အတေမေတုကာမာ န တေမေန္တိ။ သဗ္ဗတ္ထ ဇာဏုမတ္တံ ဦရုမတ္တံ ကဋိ
မတ္တံ ဂလပ္ပမာဏံ ဥဒကံ ဝဟတိ, သဗ္ဗကုဏပါနိ ဥဒကေန ဂင်္ဂံ ပဝေသိတာနိ ပရိသုဒ္ဓော ဘူမိဘာဂေါ အဟောသိ။

လိစ္ဆဝိရာဇာနော ဘဂဝန္တံ အန္တရာ ယောဇနေ ယောဇနေ ဝါသာပေတွာ မဟာဒါနာနိ ဒတွာ တီဟိ ဒိဝသေဟိ ဒိ
ဂုဏံ ပူဇံ ကရောန္တာ ဝေသာလိံ နယိံသု။ ဝေသာလိံ သမ္ပတ္တေ ဘဂဝတိ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဒေဝသံဃပုရက္ခ
တော အာဂစ္ဆိ, မဟေသက္ခာနံ ဒေဝါနံ သန္နိပါတေန အမနုဿာ ယေဘုယျေန ပလာယိံသု။ ဘဂဝါ နဂရဒွါရေ ဌတွ
ာ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – "ဣမံ အာနန္ဒ, ရတနသုတ္တံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဗလိကမ္မူပကရဏာနိ ဂဟေတွာ လိစ္ဆ
ဝိကုမာရေဟိ သဒ္ဓိံ ဝေသာလိယာ တီသု ပါကာရန္တရေသု ဝိစရန္တော ပရိတ္တံ ကရောဟီ"တိ ရတနသုတ္တံ အဘာ
သိ။ ဧဝံ "ကေန ပနေတံ သုတ္တံ, ကဒါ, ကတ္ထ, ကဿ စ ဝုတ္တ"န္တိ ဧတေသံ ပဉှာနံ ဝိဿဇ္ဇနာ ဝိတ္ထာရေန
ဝေသာလိဝတ္ထုတော ပဘုတိ ပေါရာဏေဟိ ဝဏ္ဏိယတိ။

ဧဝံ ဘဂဝတော ဝေသာလိံ အနုပ္ပတ္တဒိဝသေယေဝ ဝေသာလိနဂရဒွါရေ တေသံ ဥပဒ္ဒဝါနံ ပဋိဃာတတ္ထာယ ဝု
တ္တမိဒံ ရတနသုတ္တံ ဥဂ္ဂဟေတွာ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ပရိတ္တတ္ထာယ ဘာသမာနော ဘဂဝတော ပတ္တေန ဥဒ
ကံ အာဒါယ သဗ္ဗနဂရံ အဗ္ဘုက္ကိရန္တော အနုဝိစရိ။ "ယံ ကိဉ္စီ"တိ ဝုတ္တမတ္တေယေဝ စ ထေရေန ယေ ပုဗ္ဗေ အပ
လာတာ သင်္ကာရကူဋဘိတ္တိပ္ပဒေသာဒိနိဿိတာ အမနုဿာ, တေ စတူဟိ ဒွါရေဟိ ပလာယိံသု, ဒွါရာနိ အနောကာ
သာနိ အဟေသုံ။ တတော ကေစိ ဒွါရေသု ဩကာသံ အလဘမာနာ ပါကာရံ ဘိန္ဒိတွာ ပလာတာ။ အမနုဿေသု ဂ
တမတ္တေသု မနုဿာနံ ဂတ္တေသု ရောဂါ ဝူပသန္တော, တေ နိက္ခမိတွာ သဗ္ဗဂန္ဓပုပ္ဖာဒီဟိ ထေရံ ပူဇေသုံ။ မဟာဇ
နော နဂရမဇ္ဈေ သန္ထာဂါရံ သဗ္ဗဂန္ဓေဟိ လိမ္ပိတွာ ဝိတာနံ ကတွာ သဗ္ဗာလင်္ကာရေဟိ အလင်္ကရိတွာ တတ္ထ
ဗုဒ္ဓါသနံ ပညာပေတွာ ဘဂဝန္တံ အာနေသိ။

ဘဂဝါ သန္ထာဂါရံ ပဝိသိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ ဘိက္ခုသံဃောပိ ခေါ ရာဇာနော မနုဿာ စ ပတိရူ
ပေ ဩကာသေ နိသီဒိံသု။ သက္ကောပိ ဒေဝါနမိန္ဒော ဒွီသု ဒေဝလောကေသု ဒေဝပရိသာယ သဒ္ဓိံ ဥပနိသီဒိ အညေ စ ဒေ
ဝါ။ အာနန္ဒတ္ထေရောပိ သဗ္ဗံ ဝေသာလိံ အနုဝိစရန္တော အာရက္ခံ ကတွာ ဝေသာလိနဂရဝါသီဟိ သဒ္ဓိံ အာဂန္တွာ
ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ တတ္ထ ဘဂဝါ သဗ္ဗေသံ တဒေဝ ရတနသုတ္တံ အဘာသီတိ။

၂၂၄. တတ္ထ **ယာနီဓ ဘူတာနီ**တိ ပဌမဂါထာယံ **ယာနီ**တိ ယာဒိသာနိ အပ္ပေသက္ခာနိ ဝါ မဟေသက္ခာနိ ဝါ။ **ဣဓာ**
တိ ဣမသ္မိံ ပဒေသေ, တသ္မိံ ခဏေ သန္နိပတိတဋ္ဌာနံ သန္ဓာယာဟ။ **ဘူတာနီ**တိ ကိဉ္စာပိ ဘူတသဒ္ဒော "ဘူတသ္မိံ ပါ

စိတ္တိယ''န္တိ ဝေမာဒီသု (ပာစိ. ၆၉) ဝိဇ္ဇမာနေ, ''ဘူတမိဒန္တိ, ဘိက္ခဝေ, သမနုပဿထာ''တိ ဝေမာဒီသု (မ. နိ.
၁.၄၀၁) ခန္ဓပဉ္စကေ, ''စတ္တာရော ခေါ, ဘိက္ခု, မဟာဘူတာ ဟေတူ''တိ ဝေမာဒီသု (မ. နိ. ၃.၈၆) စတုဗ္ဗိဓေ ပထဝီဓာတွ
တဒိရူပေ, ''ယော စ ကာလဃသော ဘူတော''တိ ဝေမာဒီသု (ဇာ. ၁.၂.၁၉၀) ခီဏာသဝေ, ''သဗ္ဗေဝ နိက္ခိပိဿန္တိ, ဘူ
တာ လောကေ သမုဿယ''န္တိ ဝေမာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၂၀) သဗ္ဗသတ္တေ, ''ဘူတဂါမပါတဗျတာယာ''တိ ဝေမာဒီသု
(ပာစိ. ၉၀) ရုက္ခာဒိကေ, ''ဘူတံ ဘူတတော သဉ္ဇာနာတီ''တိ ဝေမာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃) စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဟေဋ္ဌာ သတ္တ
နိကာယံ ဥပာဒါယ ဝတ္တတိ။ ဣဓ ပန အဝိသေသတော အမနုဿေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သမာဂတာနီတိ သန္နိပတိတာနိ။ **ဘုမ္မာနီ** တိ ဘူမိယံ နိဗ္ဗတ္တာနိ။ **ဝါ**တိ ဝိကပ္ပနေ။ တေန ယာနီဓ ဘုမ္မာနိ ဝါ ဘူ
တာနိ သမာဂတာနီတိ ဣမမေကံ ဝိကပ္ပံ ကတွာ ပုန ဒုတိယံ ဝိကပ္ပံ ကာတုံ **''ယာနိ ဝါ အန္တလိက္ခေ''** တိ အာဟ။ အန္တ
လိက္ခေ ဝါ ယာနိ ဘူတာနိ နိဗ္ဗတ္တာနိ, တာနိ သဗ္ဗာနိ ဣဓ သမာဂတာနီတိ အတ္ထော။ တေ စ ယာမတော ယာဝ
အကနိဋ္ဌံ, တာဝ နိဗ္ဗတ္တာနိ ဘူတာနိ အာကာသေ ပါတုဘူတဝိမာနေသု နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ''အန္တလိက္ခေ ဘူတာနီ''တိ
ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တတော ဟေဋ္ဌာ သိနေရုတော ပဘုတိ ယာဝ ဘူမိယံ ရုက္ခလတာဒီသု အဓိဝတ္ထာနိ ပထဝိယဉ္စ နိဗ္ဗတ္တာ
နိ ဘူတာနိ, တာနိ သဗ္ဗာနိ ဘူမိယံ ဘူမိပဋိဗဒ္ဓေသု စ ရုက္ခလတာပဗ္ဗတာဒီသု နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ''ဘုမ္မာနိ ဘူတာနီ''တိ
ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဧဝံ ဘဂဝါ သဗ္ဗာနေဝ အမနုဿဘူတာနိ ''ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ''တိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ ဝိကပ္ပေတွာ
ပုန ဧကေန ပဒေန ပရိဂ္ဂဟေတွာ **''သဗ္ဗေဝ ဘူတာ သုမနာ ဘဝန္တု''** တိ အာဟ။ **သဗ္ဗေ** တိ အနဝသေသာ။ **ဧဝါ**တိ အဝ
ဓာရဏေ, ဧကမ္ပိ အနပနေတွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဘူတာ**တိ အမနုဿာ။ **သုမနာ ဘဝန္တု** တိ သုခိတမနာ, ပီတိသောမန
ဿဇာတာ ဘဝန္တူတိ အတ္ထော။ **အထောပီ**တိ ကိစ္စန္တရသန္နိယောဇနတ္ထံ တကျောဟာအနေ နိပါတဒွယံ။ **သက္ကစ္စ သုဏန္တု ဘာသိတ**န္တိ အဋ္ဌိံ ကတွာ, မနသိ ကတွာ, သဗ္ဗစေတသော သမန္နာဟရိတွာ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိလောကုတ္တ
တရသုခါဝဟံ မမ ဒေသနံ သုဏန္တူ။

ဧဝမေတ္ထ ဘဂဝါ ''ယာနီဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနီ''တိ အနိယမိတဝစနေန ဘူတာနိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပုန ''ဘုမ္မာနိ
ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ''တိ ဒွိဓာ ဝိကပ္ပေတွာ တတော ''သဗ္ဗေဝ ဘူတာ''တိ ပုန ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ''သုမနာ ဘဝန္
တူ''တိ ဣမိနာ ဝစနေန အာသယသမ္ပတ္တိယံ နိယောဇေန္တော ''သက္ကစ္စ သုဏန္တု ဘာသိတ''န္တိ ပယောဂသမ္ပတ္တိယံ,
တထာ ယောနိသောမနသိကာရသမ္ပတ္တိယံ ပရတောဃောသသမ္ပတ္တိယဉ္စ, တထာ အတ္တသမ္မာပဏိဓိသပ္ပုရိသူပနိဿယသမ္
ပတ္တီသု သမာဓိပညာဟေတုသမ္ပတ္တီသု စ နိယောဇေန္တော ကထံ သမာပေသိ။

၂၂၅. **တသ္မာ ဟိ ဘူတာ** တိ ဒုတိယဂါထာ။ တတ္ထ **တသ္မာ** တိ ကာရဏဝစနံ။ **ဘူတာ**တိ အာမန္တနဝစနံ။ **နိသာမေ
ထာ**တိ သုဏာထ။ **သဗ္ဗေ** တိ အနဝသေသာ ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယသ္မာ တုမှေ ဒိဗ္ဗဋ္ဌာနာနိ တတ္ထ ဥပဘောဂသမ္
ပဒဉ္စ ပဟာယ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ ဣဓ သမာဂတာ, န နဋ္ဋနစ္စနာဒိဒဿနတ္ထံ, တသ္မာ ဟိ ဘူတာ နိသာမေထ သဗ္ဗေ
တိ။ အထ ဝါ ''သုမနာ ဘဝန္တု သက္ကစ္စ သုဏန္တူ''တိ ဝစနေန တေသံ သုမနဘာဝံ သက္ကစ္စံ သောတုကမျတဉ္စ ဒိ
သွာ အာဟ – ယသ္မာ တုမှေ သုမနဘာဝေန အတ္တသမ္မာပဏိဓိယောနိသောမနသိကာရာသယသုဒ္ဓီဟိ သက္ကစ္စံ သော
တုကမျတာယ သပ္ပုရိသူပနိဿယပရတောဃောသပဒဋ္ဌာနတော ပယောဂသုဒ္ဓီဟိ စ ယုတ္တာ, တသ္မာ ဟိ ဘူတာ နိ
သာမေထ သဗ္ဗေတိ။ အထ ဝါ ယံ ပုရိမဂါထာယ အန္တေ ''ဘာသိတ''န္တိ ဝုတ္တံ, တံ ကာရဏဘာဝေန အပဒိသန္တော
အာဟ – ''ယသ္မာ မမ ဘာသိတံ နာမ အတိဒုလ္လဘံ အဋ္ဌက္ခဏပရိဝဇ္ဇိတဿ ခဏဿ ဒုလ္လဘတ္တာ, အနေကာနိ
သံသဉ္စ ပညာကရုဏာဂုဏေန ပဝတ္တတ္တာ, တဉ္စာဟံ ဝတ္တုကာမော 'သုဏန္တု ဘာသိတ'န္တိ အဝေါစံ။ တသ္မာ ဟိ
ဘူတာ နိသာမေထ သဗ္ဗေ''တိ ဣဒံ ဣမိနာ ဂါထာပဒေန ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဧဝမေတံ ကာရဏံ နိဒ္ဒေသေန္တော အတ္တနော ဘာသိတနိသာမနေ နိယောဇေတွာ နိသာမေတဗ္ဗံ ဝတ္တုမာရဒ္ဓေါ
''မေတ္တံ ကရောထ မာနုသိယာ ပဇာယာ'' တိ။ တဿတ္ထော – ယာယံ တီဟိ ဥပဒ္ဒဝေဟိ ဥပဒ္ဒုတာ မာနုသီ ပဇာ, တ
ဿာ မာနုသိယာ ပဇာယ မိတ္တဘာဝံ ဟိတဇ္ဈာသယတံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေထာတိ။ ကေစိ ပန ''မာနုသိယံ ပဇ''န္တိ ပဌန္တိ,
တံ ဘုမ္မတ္ထာသမ္ဘဝတော န ယုဇ္ဇတိ။ ယမ္ပိ စညေ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ, သောပိ န ယုဇ္ဇတိ။ အဓိပ္ပာယော ပနေတ္ထ –

နာဟံ ဗုဒ္ဓေါတိ ဣသ္သရိယဗလေန ဝအမိ, အပိစ ပန တုမှာကဥ္စ ဣမိသ္သာ စ မာနုသိယာ ပဇာယ ဟိတတ္ထံ ဝအမိ – ''မေတ္တံ ကရောထ မာနုသိယာ ပဇာယာ''တိ။ ဝုတ္တဥ္စ –

''ယေ သတ္တသဏ္ဍံ ပထဝိံ ဝိဇေတွာ, ရာဇိသယော ယဇမာနာ အနုပရိယဂါ။
အသ္သမေဓံ ပုရိသမေဓံ, သမ္မာပာသံ ဝါဇပေယျံ နိရဂ္ဂဠံ။

''မေတ္တဿ စိတ္တဿ သုဘာဝိတဿ, ကလမ္ပိ တေ နာနုဘဝန္တိ သောဠသိံ။

''ဧကမ္ပိ စေ ပါဏမဒုဋ္ဌစိတ္တော, မေတ္တာယတိ ကုသလီ တေန ဟောတိ။
သဗ္ဗေ စ ပါဏေ မနသာနုကမ္ပီ, ပဟူတမရိယော ပကရောတိ ပုည''န္တိ။ (အ. နိ. ၈.၁) –

ဧဝမာဒီနံ သုတ္တာနံ ဧကာဒသာနိသံသာနဉ္စ ဝသေန ယေ မေတ္တံ ကရောန္တိ, တေသံ မေတ္တာ ဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

''ဒေဝတာနုကမ္ပိတော ပေါသော, သဒါ ဘဒြာနိ ပဿတီ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၁၅၃; ဥဒါ. ၇၆; မဟာဝ. ၂၈၆) –

ဧဝမာဒီနံ ဝသေန ယေသု ကရီယတိ, တေသမ္ပိ ဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ဥဘယေသမ္ပိ ဟိတဘာဝံ ဒဿေန္တော ''မေတ္တံ ကရောထ မာနုသိယာ ပဇာယာ''တိ ဝတွာ ဣဒါနိ ဥပကာရမ္ပိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဒိဝါ စ ရတ္တော စ ဟရန္တိ ယေ ဗလိံ, တသ္မာ ဟိ နေ ရက္ခထ အပ္ပမတ္တာ''** တိ။ တဿတ္ထော – ယေ မနုဿာ စိတ္တကမ္မကဋ္ဌကမ္မာဒီဟိပိ ဒေဝတာ ကတွာ စေတိယရုက္ခာဒီနိ စ ဥပသင်္ကမိတွာ ဒေဝတာ ဥဒ္ဒိဿ ဒိဝါ ဗလိံ ကရောန္တိ, ကာဠပက္ခာဒီသု စ ရတ္တိံ ဗလိံ ကရောန္တိ။ သလာကဘတ္တာဒီနိ ဝါ ဒတွာ အာရက္ခဒေဝတာ ဥပာဒါယ ယာဝ ဗြဟ္မဒေဝတာနံ ပတ္တိအနုမောဒနတ္ထာယ ဒိဝါ ဗလိံ ကရောန္တိ, ဆတ္တာရောပနဒီပမာလာ သဗ္ဗရတ္တိကဓမ္မဿဝနာဒီနိ ကာရာပေတွာ ပတ္တိအနုမောဒနတ္ထာယ ရတ္တိံ ဗလိံ ကရောန္တိ, တေ ကထံ န ရက္ခိ တဗ္ဗာ။ ယတော ဧဝံ ဒိဝါ စ ရတ္တော စ တုမှေ ဥဒ္ဒိဿ ကရောန္တိ ယေ ဗလိံ, **တသ္မာ ဟိ နေ ရက္ခထ** ။ တသ္မာ ဗလိကမ္မကာရဏာပိ တေ မနုဿေ ရက္ခထ ဂောပယထ, အဟိတံ တေသံ အပနေထ, ဟိတံ ဥပနေထ အပ္ပမတ္တာ ဟုတွာ တံ ကတညုဘာဝံ ဟဒယေ ကတွာ နိစ္စမနုဿရန္တာတိ။

၂၂၆. ဧဝံ ဒေဝတာသု မနုဿာနံ ဥပကာရကဘာဝံ ဒဿေတွာ တေသံ ဥပဒ္ဒဝဝူပသမနတ္ထံ ဗုဒ္ဓါဒိဂုဏပ္ပကာသ နေန စ ဒေဝမနုဿာနံ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ **''ယံကိဉ္စိ ဝိတ္တ''** န္တိအာဒိနာ နယေန သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇိတုမာရဒ္ဓေါ။ တတ္ထ **ယံကိဉ္စိ** တိ အနိယမိတဝသေန အနဝသေသံ ပရိယာဒိယတိ ယံကိဉ္စိ တတ္ထ တတ္ထ ဝေဟာရူပဂံ ။ **ဝိတ္တ** န္တိ ဓနံ။ တဉှိ ဝိတ္တိံ ဇနေတီတိ ဝိတ္တံ။ **ဣဓ ဝါ** တိ မနုဿလောကံ နိဒ္ဒိသတိ, **ဟုရံ ဝါ** တိ တတော ပရံ အဝသေသလောကံ။ တေန စ ဌပေတွာ မနုဿေ သဗ္ဗလောကဂ္ဂဟဏေ ပတ္တေ ''သဂ္ဂေသု ဝါ''တိ ပရတော ဝုတ္တတ္တာ ဌပေတွာ မနုဿေ စ သဂ္ဂေ စ အဝသေသာနံ နာဂသုပဏ္ဏာဒီနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဣဓမေဟိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ ယံ မနုဿာနံ ဝေဟာ ရူပဂံ အလင်္ကာရပရိဘောဂူပဂဉ္စ ဇာတရူပရဇတမုတ္တာမဏိဝေဠုရိယပဝါဠလောဟိတင်္ကမသာရဂလ္လာဒိကံ, ယဉ္စ မု တ္တာမဏိဝာလုကတ္ထတာယ ဘူမိယာ ရတနမယဝိမာနေသု အနေကယောဇနသတဝိတ္ထတေသု ဘဝနေသု ဥပ္ပန္နာနံ နာဂသုပဏ္ဏာဒီနံ ဝိတ္တံ, တံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတိ။

သဂ္ဂေသု ဝါ တိ ကာမာဝစရရူပါဝစရဒေဝလောကေသု။ တေ ဟိ သောဘနေန ကမ္မေန အဇီယန္တိ ဂမ္မန္တီတိ သဂ္ဂါ, သုဋ္ဌု ဝါ အဂ္ဂါတိပိ သဂ္ဂါ။ **ယ** န္တိ ယံ သဿာမိကံ ဝါ အဿာမိကံ ဝါ။ **ရတန** န္တိ ရတိံ နယတိ, ဝဟတိ, ဇန ယတိ, ဝဍ္ဎေတီတိ ရတနံ, ယံကိဉ္စိ စိတ္တီကတံ မဟဂ္ဃံ အတုလံ ဒုလ္လဘဒဿနံ အနောမသတ္တပရိဘောဂဉ္စ, တဿ ေတံ အဓိဝစနံ။ ယထာဟ –

''စိတ္တီကတံ မဟဂ္ဃဉ္စ, အတုလံ ဒုလ္လဘဒဿနံ။
အနောမသတ္တပရိဘောဂံ, ရတနံ တေန ဝုစ္စတီ''တိ။

ပဏီတန္တိ ဥတ္တမံ, သေဋ္ဌံ, အတပ္ပကံ။ ဧဝံ ဣမိနာ ကထာပဒေန ယံ သဂ္ဂေသု အနေကယောဇနသတပ္ပမာဏ သဗ္ဗရတနမယဝိမာနေသု သုဓမ္မဝေဇယန္တပ္ပဘုတီသု သဿာမိကံ, ယဉ္စ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒဝိရဟေန အပါယမေဝ ပရိပူရေန္တေသု သတ္တေသု သုညဝိမာနပဋိဗဒ္ဓံ အဿာမိကံ, ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ပထဝိမဟာသမုဒ္ဒဟိမဝန္တာဒိနိဿိတံ အဿာမိကံ ရတနံ, တံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတိ။

န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေနာ တိ **န**-ကာရော ပဋိသေဓေ, **နော**-ကာရော အဝဓာရဏေ။ **သမ**န္တိ တုလျံ။ **အတ္ထီ** တိ ဝိဇ္ဇတိ။ **တထာဂတေနာ**တိ ဗုဒ္ဓေန။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယံ ဧတံ ဝိတ္တဉ္စ ရတနဉ္စ ပကာသိတံ, ဧတ္ထ ဧကမ္ပိ ဗုဒ္ဓရတနေန သဒိသံ ရတနံ နေဝတ္ထိ။ ယမ္ပိ ဟိ တံ **စိတ္တီကတဋ္ဌေန ရတနံ,** သေယျထိဒံ – ရညော စက္ကဝတ္တိဿ စက္ကရတနံ မဏိရတနဉ္စ, ယမှိ ဥပ္ပန္နေ မဟာဇနော န အညတ္ထ စိတ္တီကာရံ ကရောတိ, န ကောစိ ပုပ္ဖဂန္ဓာဒီနိ ဂဟေတွာ ယက္ခဋ္ဌာနံ ဝါ ဘူတဋ္ဌာနံ ဝါ ဂစ္ဆတိ, သဗ္ဗောပိ ဇနော စက္ကရတနမဏိရတနမေဝ စိတ္တိံ ကရောတိ ပူဇေတိ, တံ တံ ဝရံ ပတ္ထေတိ, ပတ္ထိတပတ္ထိတဉ္စဿ ဧကစ္စံ သမိဇ္ဈတိ, တမ္ပိ ရတနံ ဗုဒ္ဓရတနေန သမံ နတ္ထိ။ ယဒိ ဟိ စိတ္တီကတဋ္ဌေန ရတနံ, တထာဂတောဝ ရတနံ။ တထာဂတေ ဟိ ဥပ္ပန္နေ ယေ ကေစိ မဟေသက္ခာ ဒေဝမနုဿာ, န တေ အညတ္ထ စိတ္တီကာရံ ကရောန္တိ, န ကဉ္စိ အညံ ပူဇေန္တိ။ တထာ ဟိ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ သိနေရုမတ္တေန ရတနဒါမေန တထာဂတံ ပူဇေသိ, ယထာဗလဉ္စ အညေ ဒေဝါ မနုဿာ စ ဗိမ္ဗိသာရကောသလရာဇအနာထပိဏ္ဍိကာဒယော။ ပရိနိဗ္ဗုတမ္ပိ စ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဆန္နဝုတိကောဋိဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အသောကမဟာရာဇာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ စတုရာသီတိ ဝိဟာရသဟဿာနိ ပတိဋ္ဌာပေသိ, ကော ပန ဝါဒေါ အညေသံ စိတ္တီကာရာနံ။ အပိစ ကဿညဿ ပရိနိဗ္ဗုတဿာပိ ဇာတိဗောဓိဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနပရိနိဗ္ဗာနဋ္ဌာနာနိ ပဋိမာစေတိယာဒီနိ ဝါ ဥဒ္ဒိဿ ဧဝံ စိတ္တီကာရဂရုကာရော ဝတ္တတိ ယထာ ဘဂဝတော။ ဧဝံ စိတ္တီကတဋ္ဌေနာပိ တထာဂတသမံ ရတနံ နတ္ထိ။

တထာ ယမ္ပိ တံ **မဟဂ္ဃဋ္ဌေန ရတနံ,** သေယျထိဒံ – ကာသိကံ ဝတ္ထံ။ ယထာဟ – "ဇိဏ္ဏမ္ပိ, ဘိက္ခဝေ, ကာသိကံ ဝတ္ထံ ဝဏ္ဏဝန္တဉ္စေဝ ဟောတိ သုခသမ္ဖဿဉ္စ မဟဂ္ဃဉ္စာ"တိ, တမ္ပိ ဗုဒ္ဓရတနေန သမံ နတ္ထိ။ ယဒိ ဟိ မဟဂ္ဃဋ္ဌေန ရတနံ, တထာဂတောဝ ရတနံ။ တထာဂတော ဟိ ယေသံ ပံသုကူလမ္ပိ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ, တေသံ တံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟာနိသံသံ, သေယျထာပိ အသောကဿ ရညော။ ဣဒမဿ မဟဂ္ဃတာယ။ ဧဝံ မဟဂ္ဃတာဝစနေ စေတ္ထ ဩသာနဘာဝသာဓကံ ဣဒံ တာဝ သုတ္တပဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ –

> "ယေသံ ခေါ ပန သော ပဋိဂ္ဂဏှာတိ စီဝရပိဏ္ဍပါတသေနာသနဂိလာနပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ, တေသံ တံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟာနိသံသံ။ ဣဒမဿ မဟဂ္ဃတာယ ဝဒါမိ။ သေယျထာပိ တံ, ဘိက္ခဝေ, ကာသိကံ ဝတ္ထံ မဟဂ္ဃံ, တထူပမာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဒါမီ"တိ (အ. နိ. ၃.၁၀၀)။

ဧဝံ မဟဂ္ဃဋ္ဌေနာပိ တထာဂတသမံ ရတနံ နတ္ထိ။

တထာ ယမ္ပိ တံ **အတုလဋ္ဌေန ရတနံ** ။ သေယျထိဒံ – ရညော စက္ကဝတ္တိဿ **စက္ကရတနံ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဣန္ဒနီလမဏိမယနာဘိ သတ္တရတနမယသဟဿာရံ ပဝါဠမယနေမိ, ရတ္တသုဝဏ္ဏမယသန္ဓိ, ယဿ ဒသန္နံ ဒသန္နံ အရာနံ ဥပရိ ဧကံ မုတ္တာရံ ဟောတိ ဝါတံ ဂဟေတွာ သဒ္ဒကရဏတ္ထံ, ယေန ကတော သဒ္ဒော သုကုသလပ္ပတာဠိတပဉ္စင်္ဂိကတူရိယသဒ္ဒော ဝိယ ဟောတိ။ ယဿ နာဘိယာ ဥဘောသု ပဿေသု ဒွေ သီဟမုခါနိ ဟောန္တိ, အဗ္ဘန္တရံ သကဋစက္ကဿေဝ သုသိရံ, တဿ ကတ္တာ ဝါ ကာရေတာ ဝါ နတ္ထိ, ကမ္မပစ္စယေန ဥတုတော သမုဋ္ဌာတိ။ ယံ ရာဇာ ဒသဝိဓံ စက္ကဝတ္တိဝတ္တံ ပူရေတွာ တဒဟုပေါသထေ ပန္နရသေ ပုဏ္ဏမဒိဝသေ သီသံနှာတော ဥပေါသထိကော ဥပရိပါသာဒဝရဂတော သီလာနိ သောဓေန္တော နိသိန္နော ပုဏ္ဏစန္ဒံ ဝိယ သူရိယံ ဝိယ စ ဥဋ္ဌေန္တံ ပဿတိ, ယဿ ဒွါဒသယောဇနတော သဒ္ဒော သုယျတိ, ယောဇနတော ဝဏ္ဏော ဒိဿတိ, ယံ မဟာဇနေန "ဒုတိယော မညေ စန္ဒော သူရိယော ဝါ ဥဋ္ဌိတော"တိ အတိဝိယ ကောတူဟလဇာတေန ဒိဿမာနံ နဂရဿ ဥပရိ အာဂန္တွာ ရညော အန္တေပုရဿ ပစ္ဆိမပဿေ နာတိဥစ္စေ နာတိနီစေ ဟုတွာ မဟာဇနဿ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီဟိ ပူဇေတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ အက္ခာဟတံ ဝိယ တိဋ္ဌတိ။

တဒေဝ အနုဗန္ဓမာနံ **ဟတ္ထိရတနံ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သဗ္ဗသေတော ရတ္တပာဒေါ သတ္တပ္ပတိဋ္ဌော ဣဒ္ဓိမာ ဝေဟာ
သင်္ဂမော ဥပေါသထကုလာ ဝါ ဆဒ္ဒန္တကုလာ ဝါ အာဂစ္ဆတိ။ ဥပေါသထကုလာ အာဂစ္ဆန္တော ဟိ သဗ္ဗဇေဋ္ဌော
အာဂစ္ဆတိ, ဆဒ္ဒန္တကုလာ သဗ္ဗကနိဋ္ဌော သိက္ခိတသိက္ခော ဒမထူပေတော။ သော ဒ္ဝါဒသယောဇနံ ပရိသံ ဂဟေတွ္
ဝါ သကလဇမ္ဗုဒီပံ အနုသံယာယိတွ္ဝာ ပုရေပါတရာသမေဝ သကံ ရာဇဓာနိံ အာဂစ္ဆတိ။

တမ္ပိ အနုဗန္ဓမာနံ **အဿရတနံ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သဗ္ဗသေတော ရတ္တပာဒေါ ကာကသီသော မုဉ္ဇကေသော ဝလာဟ
ကဿ ရာဇကုလာ အာဂစ္ဆတိ။ သေသမေတ္ထ ဟတ္ထိရတနသဒိသမေဝ။

တမ္ပိ အနုဗန္ဓမာနံ **မဏိရတနံ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော ဟောတိ မဏိ ဝေဠုရိယော သုဘော ဇာတိမာ အဋ္ဌံသော သုပရိကမ္မ
ကတော အာယာမတော စက္ကနာဘိသဒိသော, ဝေပုလ္လပဗ္ဗတာ အာဂစ္ဆတိ, သော စတုရင်္ဂသမန္နာဂတေပိ အန္ဓကာ
ရေ ရညော ဓဇဂ္ဂတော ယောဇနံ ဩဘာသေတိ, ယဿောဘာသေန မနုဿာ “ဒိဝါ”တိ မညမာနာ ကမ္မန္တေ ပယော
ဇေန္တိ, အန္တမသော ကုန္ထကိပိလ္လိကံ ဥပါဒါယ ပဿန္တိ။

တမ္ပိ အနုဗန္ဓမာနံ **ဣတ္ထိရတနံ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပကတိအဂ္ဂမဟေသီ ဝါ ဟောတိ, ဥတ္တရကုရုတော ဝါ အာဂစ္ဆတိ မဒ္
ဒရာဇကုလတော ဝါ, အတိဒီဃာဒိဆဒေါသဝိဝဇ္ဇိတာ အတိက္ကန္တာ မာနုသံ ဝဏ္ဏံ အပ္ပတ္တာ ဒိဗ္ဗံ ဝဏ္ဏံ, ယဿာ ရ
ညော သီတကာလေ ဥဏှ္ဟာနိ ဂတ္တာနိ ဟောန္တိ, ဥဏှ္ဟကာလေ သီတာနိ, သတဓာ ဖောဋိတတူလပိစုနော ဝိယ သမ္ဖဿ္
သော ဟောတိ, ကာယတော စန္ဒနဂန္ဓော ဝါယတိ, မုခတော ဥပ္ပလဂန္ဓော, ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယိတာဒိအနေကဂုဏသမန္နာဂတာ
စ ဟောတိ။

တမ္ပိ အနုဗန္ဓမာနံ **ဂဟပတိရတနံ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ ရညော ပကတိကမ္မကရော သေဋ္ဌိ, ယဿ စက္ကရတနေ ဥပ္ပန္နမ
တ္တေ ဒိဗ္ဗံ စက္ခု ပါတုဘဝတိ, ယေန သမန္တတော ယောဇနမတ္တေ နိဓိံ ပဿတိ သဿာမိကမ္ပိ အဿာမိကမ္ပိ။
သော ရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိတွ္ဝာ ပဝါရေတိ “အပ္ပောဿုက္ကော တွ္ဝံ, ဒေဝ, ဟောဟိ, အဟံ တေ ဓနေန ဓနကရဏီယံ က
ရိဿာမီ”တိ။

တမ္ပိ အနုဗန္ဓမာနံ **ပရိဏာယကရတနံ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ ရညော ပကတိဇေဋ္ဌပုတ္တော, စက္ကရတနေ ဥပ္ပန္နမတ္တေ
အတိရေကပညာဝေယျတ္တိယေန သမန္နာဂတော ဟောတိ, ဒ္ဝါဒသယောဇနာယ ပရိသာယ စေတသာ စိတ္တံ ပရိဇာနိ
တွ္ဝာ နိဂ္ဂဟပဂ္ဂဟသမတ္ထော ဟောတိ။ သော ရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိတွ္ဝာ ပဝါရေတိ – “အပ္ပောဿုက္ကော တွ္ဝံ,
ဒေဝ, ဟောဟိ, အဟံ တေ ရဇ္ဇံ အနုသာသိဿာမီ”တိ။ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ဧဝရူပံ အတုလဋ္ဌေန ရတနံ, ယဿ န သက္
ကာ တုလယိတွ္ဝာ တီရယိတွ္ဝာ အဂ္ဃော ကာတုံ “သတံ ဝါ သဟဿံ ဝါ အဂ္ဃတိ ကောဋိံ ဝါ”တိ။ တတ္ထ ဧကရတန
မ္ပိ ဗုဒ္ဓရတနေန သမံ နတ္ထိ။ ယဒိ ဟိ အတုလဋ္ဌေန ရတနံ, တထာဂတောဝ ရတနံ။ တထာဂတော ဟိ န သက္ကာ သီလတော
ဝါ သမာဓိတော ဝါ ပညာဒီနံ ဝါ အညတရတော ကေနစိ တုလယိတွ္ဝာ တီရယိတွ္ဝာ “ဧတ္တကဂုဏော ဝါ ဣမိနာ သမော
ဝါ သပ္ပဋိဘာဂေ ဝါ”တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ။ ဧဝံ အတုလဋ္ဌေနာပိ တထာဂတသမံ ရတနံ နတ္ထိ။

တထာ ယမ္ပိ တံ **ဒုလ္လဘဒဿနဋ္ဌေန ရတနံ** ။ သေယျထိဒံ – ဒုလ္လဘပါတုဘာဝေ ရာဇာ စက္ကဝတ္တိ စက္
ကာဒီနိ စ တဿ ရတနာနိ, တမ္ပိ ဗုဒ္ဓရတနေန သမံ နတ္ထိ။ ယဒိ ဟိ ဒုလ္လဘဒဿနဋ္ဌေန ရတနံ, တထာဂတောဝ ရတနံ,
ကုတော စက္ကဝတ္တိအာဒီနံ ရတနတ္တံ, ယာနိ ဧကသ္မိံယေဝ ကပ္ပေ အနေကာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ယသ္မာ ပန အသင်္ချ္
ယေယျေပိ ကပ္ပေ တထာဂတသုညော လောကော ဟောတိ, တသ္မာ တထာဂတော ဧဝ ကဒါစိ ကရဟစိ ဥပ္ပဇ္ဇနတော
ဒုလ္လဘဒဿနော။ ဝုတ္တံ စေတံ ဘဂဝတာ ပရိနိဗ္ဗာနသမယေ –

“ဒေဝတာ, အာနန္ဒ, ဥဇ္ဈာယန္တိ – ‘ဒူရာ စ ဝတမှ္ဟ အာဂတာ တထာဂတံ ဒဿနာယ, ကဒါစိ ကရဟစိ
တထာဂတာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, အဇ္ဇေဝ ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမေ ယာမေ တထာဂ
တဿ ပရိနိဗ္ဗာနံ ဘဝိဿတိ, အယဉ္စ မဟေသက္ခော ဘိက္ခု ဘဂဝတော ပုရတော ဌိတော ဩဝါရေန္တော, န
မယံ လဘာမ ပစ္ဆိမေ ကာလေ တထာဂတံ ဒဿနာယာ’”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၀၀)။

ဧဝံ ဒုလ္လဘဒဿနဋ္ဌေနပိ တထာဂတသမံ ရတနံ နတ္ထိ။

တထာ ယမ္ပိ တံ **အနောမသတ္တပရိဘောဂဋ္ဌေန ရတနံ** ။ သေယျထိဒံ – ရညော စက္ကဝတ္တိဿ စက္ကရတနာဒိ။ တဉှိ ကောဋိသတသဟဿဓနာနမ္ပိ သတ္တဘူမိကပာသာဒဝရတလေ ဝသန္တာနမ္ပိ စဏ္ဍာလဝေနနေသာဒရထကာရပုက္ကုသာဒီနံ နီစကုလိကာနံ ဩမကပုရိသာနံ သုပိနန္တေပိ ပရိဘောဂတ္ထာယ န နိဗ္ဗတ္တတိ။ ဥဘတော သုဇာတဿ ပန ရညော ခတ္တိယဿေဝ ပရိပူရိတဒသဝိဓစက္ကဝတ္တိဝတ္တဿ ပရိဘောဂတ္ထာယ နိဗ္ဗတ္တနတော အနောမသတ္တပရိဘောဂံယေဝ ဟောတိ, တမ္ပိ ဗုဒ္ဓရတနေန သမံ နတ္ထိ။ ယဒိ ဟိ အနောမသတ္တပရိဘောဂဋ္ဌေန ရတနံ, တထာဂတောဝ ရတနံ။ တထာဂတော ဟိ လောကေ အနောမသတ္တသမ္မတာနမ္ပိ အနုပနိဿယသမ္ပန္နာနံ ဝိပရီတဒဿနာနံ ပူရဏကဿပာဒီနံ ဆန္နံ သတ္ထာရာနံ အညေသဉ္စ ဧဝရူပာနံ သုပိနန္တေပိ အပရိဘောဂေ, ဥပနိဿယသမ္ပန္နာနံ ပန စတုပ္ပဒါယပိ ဂါထာယ ပရိယောသာနေ အရဟတ္တမဓိဂန္တုံ သမတ္ထာနံ နိဗ္ဗေဓိကဉာဏဒဿနာနံ ဗာဟိယဒါရုစီရိယပ္ပဘုတီနံ အညေသဉ္စ မဟာကုလပ္ပသုတာနံ မဟာသာဝကာနံ ပရိဘောဂေ။ တေ ဟိ တံ ဒဿနာနုတ္တရိယသဝနာနုတ္တရိယပါရိစရိယာနုတ္တရိယာဒီနိ သာဓေန္တာ တထာ တထာ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ ဧဝံ အနောမသတ္တပရိဘောဂဋ္ဌေနာပိ တထာဂတသမံ ရတနံ နတ္ထိ။

ယမ္ပိ တံ အဝိသေသတော **ရတိဇနနဋ္ဌေန ရတနံ** ။ သေယျထိဒံ – ရညော စက္ကဝတ္တိဿ စက္ကရတနံ။ တဉှိ ဒိသွာဝ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ အတ္တမနော ဟောတိ, ဧဝမ္ပိ တံ ရညော ရတိံ ဇနေတိ။ ပုန စပရံ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ဝါမေန ဟတ္ထေန သုဝဏ္ဏဘိင်္ကာရံ ဂဟေတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန စက္ကရတနံ အဗ္ဘုက္ကိရတိ “ပဝတ္တတု ဘဝံ စက္ကရတနံ, အဘိဝိဇိနာတု ဘဝံ စက္ကရတန”န္တိ။ တတော စက္ကရတနံ ပဉ္စင်္ဂိကံ ဝိယ တူရိယံ မဓုရဿရံ နိစ္ဆရန္တံ အာကာသေန ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ ဂစ္ဆတိ, အန္ဝဒေဝ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ စက္ကာနုဘာဝေန ဒွါဒသယောဇနဝိတ္ထိဏ္ဏာယ စတုရင်္ဂိနိယာ သေနာယ နာတိဥစ္စံ နာတိနီစံ ဥစ္စရုက္ခာနံ ဟေဋ္ဌာဘာဂေန, နီစရုက္ခာနံ ဥပရိဘာဂေန, ရုက္ခေသု ပုပ္ဖဖလပလ္လဝါဒိပဏ္ဏာကာရံ ဂဟေတွာ အာဂတာနံ ဟတ္ထတော ပဏ္ဏာကာရဉ္စ ဂဏှန္တော “ဧဟိ ခော မဟာရာဇာ”တိဧဝမာဒိနာ ပရမနိပစ္စကာရေန အာဂတေ ပဋိရာဇာနော “ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော”တိအာဒိနာ နယေန အနုသာသန္တော ဂစ္ဆတိ။ ယတ္ထ ပန ရာဇာ ဘုဉ္ဇိတုကာမော ဝါ ဒိဝါသေယျံ ဝါ ကပ္ပေတုကာမော ဟောတိ, တတ္ထ စက္ကရတနံ အာကာသာ ဩတရိတွာ ဥဒကာဒိသဗ္ဗကိစ္စက္ခမေ သမေ ဘူမိဘာဂေ အက္ခာဟတံ ဝိယ တိဋ္ဌတိ။ ပုန ရညော ဂမနစိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ ပုရိမနယေနေဝ သဒ္ဒံ ကရောန္တံ ဂစ္ဆတိ, ယံ သုတွာ ဒွါဒသယောဇနိကာပိ ပရိသာ အာကာသေန ဂစ္ဆတိ။ စက္ကရတနံ အနုပုဗ္ဗေန ပုရတ္ထိမံ သမုဒ္ဒံ အဇ္ဈောဂါဟတိ, တသ္မိံ အဇ္ဈောဂါဟန္တေ ဥဒကံ ယောဇနပ္ပမာဏံ အပဂန္တွာ ဘိတ္တိကတံ ဝိယ တိဋ္ဌတိ။ မဟာဇနော ယထာကာမံ သတ္တ ရတနာနိ ဂဏှာတိ။ ပုန ရာဇာ သုဝဏ္ဏဘိင်္ကာရံ ဂဟေတွာ “ဣတော ပဋ္ဌာယ မမ ရဇ္ဇ”န္တိ ဥဒကေန အဗ္ဘုက္ကိရိတွာ နိဝတ္တတိ။ သေနာ ပုရတော ဟောတိ, စက္ကရတနံ ပစ္ဆတော, ရာဇာ မဇ္ဈေ။ စက္ကရတနဿ ဩသက္ကိတောသက္ကိတဋ္ဌာနံ ဥဒကံ ပရိပူရတိ။ ဧတေနေဝ ဥပါယေန ဒက္ခိဏပစ္ဆိမဥတ္တရေပိ သမုဒ္ဒေ ဂစ္ဆတိ။

ဧဝံ စတုဒ္ဒိသံ အနုသံယာယိတွာ စက္ကရတနံ တိယောဇနပ္ပမာဏံ အာကာသံ အာရောဟတိ။ တတ္ထ ဌိတော ရာဇာ စက္ကရတနာနုဘာဝေန ဝိဇိတံ ပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပဋိမဏ္ဍိတံ သတ္တယောဇနသဟဿပရိမဏ္ဍလံ ပုဗ္ဗဝိဒေဟံ, တထာ အဋ္ဌယောဇနသဟဿပရိမဏ္ဍလံ ဥတ္တရကုရုံ, သတ္တယောဇနသဟဿပရိမဏ္ဍလံယေဝ အပရဂောယာနံ, ဒသယောဇနသဟဿပရိမဏ္ဍလံ ဇမ္ဗုဒီပဉ္စာတိ ဧဝံ စတုမဟာဒီပဒွိသဟဿပရိတ္တဒီပပဋိမဏ္ဍိတံ ဧကံ စက္ကဝါဠံ သုဖုလ္လပုဏ္ဍရီကဝနံ ဝိယ ဩလောကေတိ။ ဧဝံ ဩလောကယတော စဿ အနပ္ပိကာ ရတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝမ္ပိ တံ စက္ကရတနံ ရညော ရတိံ ဇနေတိ, တမ္ပိ ဗုဒ္ဓရတနသမံ နတ္ထိ။ ယဒိ ဟိ ရတိဇနနဋ္ဌေန ရတနံ, တထာဂတောဝ ရတနံ။ ကိံ ကရိဿတိ ဧတံ စက္ကရတနံ? တထာဂတော ဟိ ယဿာ ဒိဗ္ဗာယ ရတိယာ စက္ကရတနာဒီဟိ သဗ္ဗေဟိပိ ဇနိတာ စက္ကဝတ္တိရတိ သင်္ချမ္ပိ ကလမ္ပိ ကလဘာဂမ္ပိ န ဥပေတိ, တတောပိ ရတိတော ဥတ္တရိတရဉ္စ ပဏီတတရဉ္စ အတ္တနော ဩဝါဒပ္ပတိကရာနံ အသင်္ချေယျာနမ္ပိ ဒေဝမနုဿာနံ ပဌမဇ္ဈာနရတိံ, ဒုတိယတတိယစတုတ္ထပဉ္စမဇ္ဈာနရတိံ, အာကာသာနဉ္စာယတနရတိံ, ဝိညာဏဉ္စာယတနအာကိဉ္စညာယတနနေဝသညာနာသညာယတနရတိံ, သောတာပတ္တိမဂ္ဂရတိံ, သောတာပတ္တိဖလရတိံ, သကဒါဂါမိအနာဂါမိအရဟတ္တမဂ္ဂဖလရတိဉ္စ ဇနေတိ။ ဧဝံ ရတိဇနနဋ္ဌေနာပိ တထာဂတသမံ ရတနံ နတ္ထိ။

အပိစ ရတနံ နာမေတံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ သဝိညာဏကံ အဝိညာဏကဉ္စ။ တတ္ထ အဝိညာဏကံ စက္ကရတနံ မဏိရတနံ, ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓံ သုဝဏ္ဏရဇတာဒိ, သဝိညာဏကံ ဟတ္ထိရတနာဒိ ပရိဏာယကရတနပရိယောသာနံ, ယံ ဝါ

ပနညမ္ပိ ဝေရူပံ ကူန္ဒိယုဗဒ္ဓံ။ ဇဝံ ဒုဝိဓေ စေတ္ထ သဝိညာဏကရတနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ အဝိညာဏကံ သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမုတ္တာဒိရတနံ, သဝိညာဏကာနံ ဟတ္ထိရတနာဒီနံ အလင်္ကာရတ္ထာယ ဥပနီယတိ။

သဝိညာဏကရတနမ္ပိ ဒုဝိဓံ တိရစ္ဆာနဂတရတနံ, မနုဿရတနဉ္စ။ တတ္ထ မနုဿရတနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ တိရစ္ဆာနဂတရတနံ မနုဿရတနဿ ဩပဝယှံ ဟောတိ။ မနုဿရတနမ္ပိ ဒုဝိဓံ ဣတ္ထိရတနံ, ပုရိသရတနဉ္စ။ တတ္ထ ပုရိသရတနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ဣတ္ထိရတနံ ပုရိသရတနဿ ပရိစာရိကတ္တံ အာပဇ္ဇတိ။ ပုရိသရတနမ္ပိ ဒုဝိဓံ အဂါရိကရတနံ, အနဂါရိကရတနဉ္စ။ တတ္ထ အနဂါရိကရတနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ အဂါရိကရတနေသု အဂ္ဂေါ စက္ကဝတ္တီပိ သီလာဒိဂုဏယုတ္တံ အနဂါရိကရတနံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဥပဋ္ဌဟိတွာ ပယိရုပါသိတွာ စ ဒိဗ္ဗမာနုသိကာ သမ္ပတ္တိယော ပာပုဏိတွာ အန္တေ နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိံ ပာပုဏာတိ။

ဇဝံ အနဂါရိကရတနမ္ပိ ဒုဝိဓံ – အရိယပုထုဇ္ဇနဝသေန။ အရိယရတနမ္ပိ ဒုဝိဓံ သေက္ခာသေက္ခဝသေန။ အသေက္ခရတနမ္ပိ ဒုဝိဓံ သုက္ခဝိပဿကသမထယာနိကဝသေန, သမထယာနိကရတနမ္ပိ ဒုဝိဓံ သာဝကပါရမိပ္ပတ္တံ, အပ္ပတ္တဉ္စ။ တတ္ထ သာဝကပါရမိပ္ပတ္တံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ကသ္မာ? ဂုဏမဟန္တတာယ။ သာဝကပါရမိပ္ပတ္တရတနတောပိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓရတနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ကသ္မာ? ဂုဏမဟန္တတာယ။ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနသဒိသာပိ ဟိ အနေကသတာ သာဝကာ ဧကဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဂုဏာနံ သတဘာဂမ္ပိ န ဥပေန္တိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓရတနတောပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓရတနံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ကသ္မာ? ဂုဏမဟန္တတာယ။ သကလမ္ပိ ဟိ ဇမ္ဗုဒီပံ ပူရေတွာ ပလ္လင်္ကေန ပလ္လင်္ကံ ဃဋ္ဋေန္တာ နိသိန္နာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဧကဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဂုဏာနံ နေဝ သင်္ခံ န ကလံ န ကလဘာဂံ ဥပေန္တိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဘဂဝတာ – ''ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ အပဒာ ဝါ။ပေ။ တထာဂတော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ''တိအာဒိ (သံ. နိ. ၅.၁၃၉; အ. နိ. ၄.၃၄; ၅.၃၂; ဣတိဝု. ၉၀)။ ဇဝံ ကေနစိပိ ပရိယာယေန တထာဂတသမံ ရတနံ နတ္ထိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ **''န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေန''** တိ။

ဇဝံ ဘဂဝါ ဗုဒ္ဓရတနဿ အညေဟိ ရတနေဟိ အသမတံ ဝတွာ ဣဒါနိ တေသံ သတ္တာနံ ဥပ္ပန္နဥပဒ္ဒဝဝူပသမနတ္ထံ နေဝ ဇာတိံ န ဂေါတ္တံ န ကောလပုတ္တိယံ န ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာဒိံ နိဿာယ, အပိစ ခေါ အဝီစိမုပါဒါယ ဘဝဂ္ဂပရိယန္တေ လောကေ သီလသမာဓိက္ခန္ဓာဒီဟိ ဂုဏေဟိ ဗုဒ္ဓရတနဿ အသဒိသဘာဝံ နိဿာယ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇတိ **''ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ, ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတူ''** တိ။

တတ္ထာယံ ပဒဝဏ္ဏနာ – **ဣဒမ္ပိ** ဣဓ တ ဟုရံ တ သဂ္ဂေသု တ ယံကိဉ္စိ အတ္ထိ ဝိတ္တံ တ ရတနံ တ, တေန သဒ္ဓိံ တေဟိ တေဟိ ဂုဏေဟိ အသမတ္တာ **ဗုဒ္ဓရတနံ ပဏီတံ**။ ယဒိ ဇဝံ သစ္စံ, **ဧတေန သစ္စေန** ဣမေသံ ပါဏီနံ **သောတ္ထိ ဟောတု,** သောဘနာနံ အတ္ထိတာ ဟောတု, အရောဂတာ နိရုပဒ္ဒဝတာတိ။ ဧတ္ထ စ ယထာ ''စက္ခုံ ခေါ, အာနန္ဒ, သုညံ အတ္တေန ဝါ အတ္တနိယေန ဝါ''တိဧဝမာဒီသု (သံ. နိ. ၄.၈၅) အတ္တဘာဝေန ဝါ အတ္တနိယဘာဝေန ဝါတိ အတ္ထော။ ဣတရထာ ဟိ စက္ခု အတ္တာ ဝါ အတ္တနိယံ ဝါတိ အပ္ပဋိသိဒ္ဓမေဝ သိယာ။ ဇဝံ **ရတနံ ပဏီတ**န္တိ ရတနတ္တံ ပဏီတံ, ရတနဘာဝေ ပဏီတောတိ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတရထာ ဟိ ဗုဒ္ဓေါ နေဝ ရတနန္တိ သိဇ္ဈေယျ။ န ဟိ ယတ္ထ ရတနံ အတ္ထိ, တံ ရတနန္တိ သိဇ္ဈတိ။ ယထာ ပန စိတ္တီကတာဒိအတ္ထသင်္ခါတံ ယေန ဝါ တေန ဝါ ဝိဓိနာ သမ္ဗန္ဓဂတံ ရတနတ္တံ အတ္ထိ, ယသ္မာ တံ ရတနတ္တမုပါဒါယ ရတနန္တိ ပညာပီယတိ, တသ္မာ တဿ ရတနတ္တဿ အတ္ထိတာယ ရတနန္တိ သိဇ္ဈတိ။ အထ ဝါ **ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတန** န္တိ ဣမိနာပိ ကာရဏေန ဗုဒ္ဓေါဝ ရတနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တမတ္တာယ စ ဘဂဝတာ ဣမာယ ဂါထာယ ရာဇကုလဿ သောတ္ထိ ဇာတာ, ဘယံ ဝူပသန္တံ။ ဣမိဿာ ဂါထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၂၇. ဇဝံ ဗုဒ္ဓဂုဏေန သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ နိဗ္ဗာနဓမ္မဂုဏေန ဝတ္တုမာရဒ္ဓေါ **''ခယံ ဝိရာဂ''**န္တိ။ တတ္ထ ယသ္မာ နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာယ ရာဂါဒယော ခီဏာ ဟောန္တိ ပရိက္ခီဏာ, ယသ္မာ ဝါ တံ တေသံ အနုပ္ပါဒနိရောဓက္ခယမတ္တံ, ယသ္မာ စ တံ ရာဂါဒိဝိယုတ္တံ သမ္ပယောဂတော စ အာရမ္မဏတော စ, ယသ္မာ ဝါ တမှိ သစ္ဆိကတေ ရာဂါဒယော အစ္စန္တံ ဝိရတ္တာ ဟောန္တိ ဝိဂတာ ဝိဒ္ဓဿာ, တသ္မာ **''ခယ''**န္တိ စ **''ဝိရာဂ''**န္တိ စ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ ပနဿ န ဥပ္ပာဒေါ ပညာယတိ, န ဝယော န ဌိတဿ အညထတ္တံ, တသ္မာ တံ န ဇာယတိ န ဇီယတိ န မီယတီတိ ကတွာ

“အမတ”န္တိ ဝုစ္စတိ, ဥတ္တမဋ္ဌေန ပန အတပ္ပကဋ္ဌေန စ **ပဏီတ**န္တိ။ **ယဒဇ္ဈဂါ** တိ ယံ အဇ္ဈဂါ ဝိန္ဒိ, ပဋိလဘိ, အတ္တနော ဉာဏဗလေန သစ္ဆာကာသိ။ **သကျမုနီ** တိ သကျကုလပ္ပသုတတ္တာ သကျော, မောနေယျဓမ္မသမန္နာဂတတ္တာ မုနိ, သကျော ဧဝ မုနိ သကျမုနိ။ **သမာဟိတော**တိ အရိယမဂ္ဂသမာဓိနာ သမာဟိတစိတ္တော။ **န တေန ဓမ္မေန သမတ္ထိ ကိဉ္စီ**တိ တေန ခယာဒိနာမကေန သကျမုနိနာ အဓိဂတေန ဓမ္မေန သမံ ကိဉ္စိ ဓမ္မဇာတံ နတ္ထိ။ တသ္မာ သုတ္တန္တရေပိ ဝုတ္တံ “ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ, ဝိရာဂေါ တေသံ ဓမ္မာနံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀)။

ဧဝံ ဘဂဝါ နိဗ္ဗာနဓမ္မဿ အသမတံ ဝတွာ ဣဒါနိ တေသံ သတ္တာနံ ဥပ္ပန္နူပဒ္ဒဝဝူပသမနတ္ထံ ခယဝိရာဂါမတပဏီတတာဂုဏေဟိ နိဗ္ဗာနဓမ္မရတနဿ အသဒိသဘာဝံ နိဿာယ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇတိ **“ဣဒမ္ပိ ဓမ္မေ ရတနံ ပဏီတံ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတူ”**တိ။ တဿတ္ထော ပုရိမကထာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိဿာပိ ကထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၂၈. ဧဝံ နိဗ္ဗာနဓမ္မဂုဏေန သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ မဂ္ဂဓမ္မဂုဏေန ဝတ္တုမာရဒ္ဓေါ **“ယံ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌော”** တိ။ တတ္ထ “ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီ”တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ပါရာယနတ္ထုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၉၇; ပဋိ. မ. ၁.၁၆၂) နယေန ဗုဒ္ဓေါ, ဥတ္တမော ပသံသနီယော စာတိ သေဋ္ဌော, ဗုဒ္ဓေါ စ သော သေဋ္ဌော စာတိ **ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌော** ။ အနုဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသင်္ခါတေသု ဝါ ဗုဒ္ဓေသု သေဋ္ဌောတိ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌော။ သော ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌော **ယံ ပရိဝဏ္ဏယီ,** “အဋ္ဌင်္ဂိကော စ မဂ္ဂါနံ, ခေမံ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ”တိ (မ. နိ. ၂.၂၁၅) စ “အရိယံ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာသမာဓိံ ဒေသေဿာမိ သဥပနိသံ သပရိက္ခာရ”န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၃၆) စ ဧဝမာဒိနာ နယေန တတ္ထ တတ္ထ ပသံသိ ပကာသယိ။ **သုစိ**န္တိ ကိလေသမလသမုစ္ဆေဒကရဏတော အစ္စန္တဝေါဒါနံ။ **သမာဓိမာနန္တရိကညမာဟု** တိ ယဉ္စ အတ္တနော ပဝတ္တိသမနန္တရံ နိယမေနေဝ ဖလဒါနတော “အာနန္တရိကသမာဓီ”တိ အာဟု။ န ဟိ မဂ္ဂသမာဓိမှိ ဥပ္ပန္နေ တဿ ဖလုပ္ပတ္တိနိသေဓကော ကောစိ အန္တရာယော အတ္ထိ။ ယထာဟ –

“အယဉ္စ ပုဂ္ဂလော သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နော အဿ, ကပ္ပဿ စ ဥဍ္ဍယှနဝေလာ အဿ, နေဝ တာဝ ကပ္ပော ဥဍ္ဍယှေယျ, ယာဝါယံ ပုဂ္ဂလော န သောတာပတ္တိဖလံ သစ္ဆိကရောတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ဌိတကပ္ပီ။ သဗ္ဗေပိ မဂ္ဂသမင်္ဂိနော ပုဂ္ဂလာ ဌိတကပ္ပိနော”တိ (ပု. ပ. ၁၇)။

သမာဓိနာ တေန သမော န ဝိဇ္ဇတီ တိ တေန ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌပရိဝဏ္ဏိတေန သုစိနာ အာနန္တရိကသမာဓိနာ သမော ရူပါဝစရသမာဓိ ဝါ အရူပါဝစရသမာဓိ ဝါ ကောစိ န ဝိဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? တေသံ ဘာဝိတတ္တာ တတ္ထ တတ္ထ ဗြဟ္မလောကေ ဥပ္ပန္နဿာပိ ပုန နိရယာဒီသု ဥပ္ပတ္တိသမ္ဘဝတော, ဣမဿ စ အရဟတ္တသမာဓိဿ ဘာဝိတတ္တာ အရိယပုဂ္ဂလဿ သဗ္ဗုပ္ပတ္တိသမုဂ္ဃာတသမ္ဘဝတော။ တသ္မာ သုတ္တန္တရေပိ ဝုတ္တံ “ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀)။

ဧဝံ ဘဂဝါ အာနန္တရိကသမာဓိဿ အညေဟိ သမာဓီဟိ အသမတံ ဝတွာ ဣဒါနိ ပုရိမနယေနေဝ မဂ္ဂဓမ္မရတနဿ အသဒိသဘာဝံ နိဿာယ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇတိ **“ဣဒမ္ပိ ဓမ္မေ။ပေ။ ဟောတူ”** တိ။ တဿတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိဿာပိ ကထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၂၉. ဧဝံ မဂ္ဂဓမ္မဂုဏေနာပိ သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ သံဃဂုဏေနာပိ ဝတ္တုမာရဒ္ဓေါ **“ယေ ပုဂ္ဂလာ”** တိ။ တတ္ထ **ယေ**တိ အနိယမေတွာ ဥဒ္ဒေသော။ **ပုဂ္ဂလာ** တိ သတ္တာ။ **အဋ္ဌ** တိ တေသံ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ။ တေ ဟိ စတ္တာရော စ ပဋိပန္နာ စတ္တာရော စ ဖလေ ဌိတာတိ အဋ္ဌ ဟောန္တိ။ **သတံ ပသတ္ထာ** တိ သပ္ပုရိသေဟိ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကေဟိ အညေဟိ စ ဒေဝမနုဿေဟိ ပသတ္ထာ။ ကသ္မာ? သဟဇာတသီလာဒိဂုဏယောဂါ။ တေသဉှိ စမ္ပကဝကုလကုသုမာဒီနံ သဟဇာတဝဏ္ဏဂန္ဓာဒယော ဝိယ သဟဇာတသီလသမာဓိအာဒယော ဂုဏာ။ တေန တေ ဝဏ္ဏဂန္ဓာဒိသမ္ပန္နာနိ ဝိယ ပုပ္ဖာနိ ဒေဝမနုဿာနံ သတံ ပိယာ မနာပါ ပသံသနီယာ စ ဟောန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ “ယေ ပုဂ္ဂလာ အဋ္ဌသတံ ပသတ္ထာ”တိ။

အထ ဝါ **ယေ**တိ အနိယမေတွာ ဥဒ္ဒေသော။ **ပုဂ္ဂလာ**တိ သတ္တာ။ **အဋ္ဌသတ**န္တိ တေသံ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ တေ ဟိ ဧကဗီဇီ ကောလံကောလော သတ္တက္ခတ္တုပရမောတိ တယော သောတာပန္နာ, ကာမရူပာရူပဘဝေသု အဓိဂတပ္ဖလာ တယော သကဒါဂါမိနော, တေ သဗ္ဗေပိ စတုန္နံ ပဋိပဒါနံ ဝသေန စတုဝီသတိ, အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ, ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ, သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ, အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ, ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမီတိ, အဝိဟေသု ပဉ္စ, တထာ အတပ္ပသုဒဿသုဒဿီသု။ အကနိဋ္ဌေသု ပန ဥဒ္ဓံသောတဝဇ္ဇာ စတ္တာရောတိ စတုဝီသတိ အနာဂါမိနော, သုက္ခဝိပဿကော သမထယာနိကောတိ ဒွေ အရဟန္တော, စတ္တာရော မဂ္ဂဋ္ဌာတိ စတုပညာသ။ တေ သဗ္ဗေပိ သဒ္ဓါဓုရပညာဓုရာနံ ဝသေန ဒိဂုဏာ ဟုတွာ အဋ္ဌသတံ ဟောန္တိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

စတ္တာရိ တာနိ ယုဂါနိ ဟောန္တီတိ တေ သဗ္ဗေပိ အဋ္ဌ ဝါ အဋ္ဌသတံ ဝါတိ ဝိတ္ထာရဝသေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌပုဂ္ဂလာ, သင်္ခေပဝသေန သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌော ဖလဋ္ဌောတိ ဧကံ ယုဂံ, ဧဝံ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌော ဖလဋ္ဌောတိ ဧကံ ယုဂန္တိ စတ္တာရိ ယုဂါနိ ဟောန္တိ။ **တေ ဒက္ခိဏေယျာ**တိ ဧတ္ထ **တေ**တိ ပုဗ္ဗေ အနိယမေတွာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနံ နိယမေတွာ နိဒ္ဒေသော။ ယေ ပုဂ္ဂလာ ဝိတ္ထာရဝသေန အဋ္ဌ ဝါ အဋ္ဌသတံ ဝါ, သင်္ခေပဝသေန စတ္တာရိ ယုဂါနိ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တာ, သဗ္ဗေပိ တေ ဒက္ခိဏံ အရဟန္တီတိ ဒက္ခိဏေယျာ။ ဒက္ခိဏာ နာမ ကမ္မဉ္စ ကမ္မဝိပါကဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ “ဧသ မေ ဣဒံ ဝေဇ္ဇကမ္မံ ဝါ ဇင်္ဃပေသနိကံ ဝါ ကရိဿတီ”တိ ဧဝမာဒီနိ အနပေက္ခိတွာ ဒီယမာနော ဒေယျဓမ္မော, တံ အရဟန္တိ နာမ သီလာဒိဂုဏယုတ္တာ ပုဂ္ဂလာ။ ဣမေ စ တာဒိသာ, တေန ဝုစ္စန္တိ တေ “ဒက္ခိဏေယျာ”တိ။

သုဂတဿ သာဝကာတိ ဘဂဝတော သောဘနေန ဂမနေန ယုတ္တတ္တာ, သောဘနဉ္စ ဌာနံ ဂတတ္တာ, သုဋ္ဌု စ ဂတတ္တာ သုဋ္ဌု ဧဝ စ ဂဒတ္တာ သုဂတော, တဿ သုဂတဿ။ သဗ္ဗေပိ တေ ဝစနံ သုဏန္တီတိ သာဝကာ။ ကာမဉ္စ အညေပိ သုဏန္တိ, န ပန သုတွာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ကရောန္တိ။ ဣမေ ပန သုတွာ ကတ္တဗ္ဗံ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိံ ကတွာ မဂ္ဂဖလာနိ ပတ္တာ, တသ္မာ “သာဝကာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဧတေသု ဒိန္နာနိ မဟပ္ဖလာနီ**တိ ဧတေသု သုဂတသာဝကေသု အပ္ပကာနိပိ ဒါနာနိ ဒိန္နာနိ ပဋိဂ္ဂါဟကတော ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိဘာဝံ ဥပဂတတ္တာ မဟပ္ဖလာနိ ဟောန္တိ။ တသ္မာ သုတ္တန္တေပိ ဝုတ္တံ –

> “ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ဃာ ဝါ ဂဏာ ဝါ, တထာဂတသာဝကသင်္ဃော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ, ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ, ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသင်္ဃော။ပေ.။ အဂ္ဂေ ဝိပါကော ဟောတီ”တိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ၅.၃၂; ဣတိဝု. ၉၀)။

ဧဝံ ဘဂဝတာ သဗ္ဗေသမ္ပိ မဂ္ဂဋ္ဌဖလဋ္ဌာနံ ဝသေန သင်္ဃရတနဿ ဂုဏံ ဝတွာ ဣဒါနိ တမေဝ ဂုဏံ နိဿာယ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇတိ **“ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ”**တိ။ တဿတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိဿာပိ ဂါထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝာဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၃၀. ဧဝံ မဂ္ဂဋ္ဌဖလဋ္ဌာနံ ဝသေန သင်္ဃဂုဏေန သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ တတော ဧကစ္စိယာနံ ဖလသမာပတ္တိသုခမနုဘဝန္တာနံ ခီဏာသဝပုဂ္ဂလာနံယေဝ ဂုဏေန ဝတ္တုမာရဒ္ဓော **“ယေ သုပ္ပယုတ္တာ”**တိ။ တတ္ထ **ယေ**တိ အနိယမိတုဒ္ဒေသဝစနံ။ **သုပ္ပယုတ္တာ**တိ သုဋ္ဌု ပယုတ္တာ, အနေကဝိဟိတံ အနေသနံ ပဟာယ သုဒ္ဓါဇီဝိတံ နိဿာယ ဝိပဿနာယ အတ္တာနံ ပယုဉ္ဇိတုမာရဒ္ဓါတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **သုပ္ပယုတ္တာ**တိ ပရိသုဒ္ဓကာယဝစီပယောဂသမန္နာဂတာ။ တေန တေသံ သီလက္ခန္ဓံ ဒဿေတိ။ **မနသာ ဒဠှေနာ**တိ ဒဠှေန မနသာ, ထိရသမာဓိယုတ္တေန စေတသာတိ အတ္ထော။ တေန တေသံ သမာဓိက္ခန္ဓံ ဒဿေတိ။ **နိက္ကာမိနော**တိ ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ အနပေက္ခာ ဟုတွာ ပညာဓုရေန ဝီရိယေန သဗ္ဗကိလေသေဟိ ကတနိက္ကမနာ။ တေန တေသံ ဝီရိယသမ္ပန္နံ ပညာက္ခန္ဓံ ဒဿေတိ။

ဂေါတမသာသနမှီတိ ဂေါတ္တတော ဂေါတမဿ တထာဂတဿေဝ သာသနမှိ။ တေန ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ နာနပ္ပကာရမ္ပိ အမရတပံ ကရောန္တာနံ သုပ္ပယောဂါဒိဂုဏာဘာဝတော ကိလေသေဟိ နိက္ကမနာဘာဝံ ဒီပေတိ။ **တေ**တိ ပုဗ္ဗေ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒေသဝစနံ။ **ပတ္တိပတ္တာ**တိ ဧတ္ထ ပတ္တဗ္ဗာတိ ပတ္တိ, ပတ္တဗ္ဗာ နာမ ပတ္တုံ အရဟာ, ယံ ပတွာ အစ္စန္တယောဂက္ခေမိနော ဟောန္တိ, အရဟတ္တဖလဿေတံ အဓိဝစနံ, တံ ပတ္တိံ ပတ္တာတိ ပတ္တိပတ္တာ။ **အမတ**န္တိ နိဗ္ဗာနံ။ **ဝိဂယှာ**တိ အာရမ္မဏဝသေန ဝိဂါဟိတွာ။ **လဒ္ဓါ**တိ လဘိတွာ။ **မုဓာ**တိ အဗျယေန ကာကဏိကမတ္တ

တမ္ပိ ဗျယံ အကတ္တ။ **နိဗ္ဗုတိ** န္တိ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓကိလေသဒရထံ ဖလသမာပတ္တိံ။ **ဘုဥ္ဇမာနာ** တိ အနုဘဝမာနာ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယေ ဣမသ္မိံ ကေတမသာသနမှိ သီလသမ္ပန္နတ္တာ သုပ္ပယုတ္တာ, သမာဓိသမ္ပန္နတ္တာ မနသာ ဒဠှေ့ဟန, ပညာသမ္ပန္နတ္တာ နိက္ကာမိနော, တေ ဣမာယ သမ္မာပဋိပဒာယ အမတံ ဝိဂယှ္ဟ မုဓာ လဒ္ဓာ ဖလသမာပတ္တိသညိတံ နိဗ္ဗုတိံ ဘုဥ္ဇမာနာ ပတ္တိပတ္တာ နာမ ဟောန္တီတိ။

ဧဝံ ဘဂဝတ ဖလသမာပတ္တိသုခမနုဘဝန္တာနံ ခီဏာသဝပုဂ္ဂလာနံယေဝ ဝသေန သင်္ဃရတနဿ ဂုဏံ ဝတွာ ဣဒါနိ တမေဝ ဂုဏံ နိဿာယ သစ္စဝစနံ ပယုဥ္ဇတိ **“ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ”** တိ။ တဿတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိဿာပိ ကထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၃၁. ဧဝံ ခီဏာသဝပုဂ္ဂလာနံ ဂုဏေန သင်္ဃာဓိဋ္ဌာနံ သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ ဗဟုဇနပစ္စက္ခေန သောတာပန္နဿေဝ ဂုဏေန ဝတ္တုမာရဒ္ဓော **“ယထိန္ဒခီလော”** တိ။ တတ္ထ **ယထာ** တိ ဥပမာဝစနံ။ **ဣန္ဒခီလော** တိ နဂရဒွါရနိဝါရဏတ္ထံ ဥမ္မာရဗ္ဘန္တရေ အဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဟတ္ထေ ပထဝိံ ခဏိတွာ အာကောဋိတဿ သာရဒါရုမယထမ္ဘဿေတံ အဓိဝစနံ။ **ပထဝိ** န္တိ ဘူမိံ။ **သိတော** တိ အန္တော ပဝိသိတွာ နိဿိတော။ **သိယာ** တိ ဘဝေယျ။ **စတုဗ္ဘိ ဝါတေဘိ** တိ စ တူဟိ ဒိသာဟိ အာဂတဝါတေဟိ။ **အသမ္ပကမ္ပိယော** တိ ကမ္ပေတုံ ဝါ စာလေတုံ ဝါ အသက္ကုဏေယျော။ **တထူပမံ** တိ တထာဝိဓံ။ **သပ္ပုရိသံ** န္တိ ဥတ္တမပုရိသံ။ **ဝဒါမီ** တိ ဘဏာမိ။ **ယော အရိယသစ္စာနိ အဝေစ္စ ပဿတီ** တိ ယော စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ပညာယ အဇ္ဈောဂာဟေတွာ ပဿတိ။ တတ္ထ အရိယသစ္စာနိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ယထာ ဟိ ဣန္ဒခီလော ဂမ္ဘီရနေမတာယ ပထဝိဿိတော စတုဗ္ဘိ ဝါတေဟိ အသမ္ပကမ္ပိယော သိယာ, ဣမမ္ပိ သပ္ပုရိသံ တထူပမမေဝ ဝဒာမိ, ယော အရိယသစ္စာနိ အဝေစ္စ ပဿတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ သောပိ ဣန္ဒခီလော ဝိယ စတူဟိ ဝါတေဟိ သဗ္ဗတိတ္ထိယဝါဒဝါတေဟိ အသမ္ပကမ္ပိယော ဟောတိ, တမှာ ဒဿနာ ကေနစိ ကမ္ပေတုံ ဝါ စာလေတုံ ဝါ အသက္ကုဏေယျော။ တသ္မာ သုတ္တန္တရေပိ ဝုတ္တံ –

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အယောခီလော ဝါ ဣန္ဒခီလော ဝါ ဂမ္ဘီရနေမော သုနိခါတော အစလော အသမ္ပကမ္ပီ, ပုရတ္ထိမာယ စေပိ ဒိသာယ အာဂစ္ဆေယျ ဘုသာ ဝါတဝုဋ္ဌိ, နေဝ နံ သင်္ကမ္ပေယျ န သမ္ပကမ္ပေယျ န သမ္ပစာလေယျ။ ပစ္ဆိမာယ။ပေ.။ ဒက္ခိဏာယ။ ဥတ္တရာယ စေပိ။ပေ.။ န သမ္ပစာလေယျ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဂမ္ဘီရတ္တာ, ဘိက္ခဝေ, နေမဿ သုနိခါတတ္တာ ဣန္ဒခီလဿ။ ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ယေ စ ခေါ ကေစိ သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ။ပေ.။ ပဋိပဒါ’တိ ယထာဘူတံ ပဇာနန္တိ, တေ န အညဿ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ မုခံ ဩလောကေန္တိ ‘အယံ နူန ဘဝံ ဇာနံ ဇာနာတိ ပဿံ ပဿတီ’တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သုဒိဋ္ဌတ္တာ, ဘိက္ခဝေ, စတုန္နံ အရိယသစ္စာန”န္တိ (သံ. နိ. ၅.၁၁၀၉)။

ဧဝံ ဘဂဝတ ဗဟုဇနပစ္စက္ခဿ သောတာပန္နဿေဝ ဝသေန သင်္ဃရတနဿ ဂုဏံ ဝတွာ ဣဒါနိ တမေဝ ဂုဏံ နိဿာယ သစ္စဝစနံ ပယုဥ္ဇတိ **“ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ”** တိ။ တဿတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိဿာပိ ကထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၃၂. ဧဝံ အဝိသေသတော သောတာပန္နဿ ဂုဏေန သင်္ဃာဓိဋ္ဌာနံ သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ ယေ တေ တယော သောတာပန္နာ ဧကဗီဇီ ကောလံကောလော သတ္တက္ခတ္တုပရမောတိ။ ယထာဟ –

“ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သောတာပန္နော ဟောတိ။ပေ.။ သော ဧကံယေဝ ဘဝံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ, အယံ ဧကဗီဇီ။ တထာ ဒွေဝ ဝါ တီဏိ ဝါ ကုလာနိ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ, အယံ ကောလံကောလော။ တထာ သတ္တက္ခတ္တုံ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ, အယံ သတ္တက္ခတ္တုပရမော”တိ (ပု. ပ. ၃၁-၃၃)။

တေသံ သဗ္ဗကနိဋ္ဌသ္သ သတ္တက္ခတ္တုပရမသ္သ ဂုဏေန ဝတ္တုမာရဒ္ဓေ **“ယေ အရိယသစ္စာနိ”**တိ။ တတ္ထ **ယေ အရိယသစ္စာနီ**တိ ဧတံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ဝိဘာဝယန္တီ**တိ ပညာဩဘာသေန သစ္စပဋိစ္ဆာဒကံ ကိလေသန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ အတ္တနော ပကာသာနိ ပါကဋာနိ ကရောန္တိ။ **ဂမ္ဘီရပညေန**ာတိ အပ္ပမေယ္ယပညတာယ သဒေဝကဿပိ လောကဿ ဉာဏေန အလဗ္ဘနေယ္ယပတိဋ္ဌပညေန, သဗ္ဗညုနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သုဒေသိတာနီ**တိ သမာသဗ္ယာသသာကလ္လဝေကလ္လာဒီဟိ တေဟိ တေဟိ နယေဟိ သုဋ္ဌု ဒေသိတာနိ။ **ကိဉ္စာပိ တေ ဟောန္တိ ဘုသံ ပမတ္တာ** တိ တေ ဝိဘာဝိတအရိယသစ္စာ ပုဂ္ဂလာ ကိဉ္စာပိ ဒေဝရဇ္ဇစက္ကဝတ္တိရဇ္ဇာဒိပ္ပမာဒဋ္ဌာနံ အာဂမ္မ ဘုသံ ပမတ္တာ ဟောန္တိ, တထာပိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏေန အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ နိရောဓာ ဌပေတွာ သတ္တ ဘဝေ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ယေ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယုံ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ , တေသံ နိရုဒ္ဓတ္တာ အတ္ထင်္ဂတတ္တာ န အဋ္ဌမံ ဘဝံ အာဒိယန္တိ, သတ္တမဘဝေ ဧဝ ပန ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏန္တီတိ။

ဧဝံ ဘဂဝါ သတ္တက္ခတ္တုပရမဝသေန သင်္ဃရတနဿ ဂုဏံ ဝတွာ ဣဒါနိ တမေဝ ဂုဏံ နိဿာယ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇတိ **“ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ”** တိ။ တဿတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိဿာပိ ဂါထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၃၃. ဧဝံ သတ္တက္ခတ္တုပရမဿ အဋ္ဌမံ ဘဝံ အနာဒိယနဂုဏေန သင်္ဃဿ ဓိဋ္ဌာနံ သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ တဿေဝ သတ္တ ဘဝေ အာဒိယတောပိ အညေဟိ အပ္ပဟီနဘဝါဒါနေဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ ဝိသိဋ္ဌေန ဂုဏေန ဝတ္တုမာရဒ္ဓေ **“သဟာဝဿ”**တိ။ တတ္ထ **သဟာဝ**တိ သဒ္ဓိံယေဝ။ **အဿ** တိ “န တေ ဘဝံ အဋ္ဌမမာဒိယန္တီ”တိ ဝုတ္တေသု အညတရဿ။ **ဒဿနသမ္ပဒါယ** တိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသမ္ပတ္တိယာ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ဟိ နိဗ္ဗာနံ ဒိသွာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စသမ္ပဒာယ သဗ္ဗပဌမံ နိဗ္ဗာနဒဿနတော “ဒဿန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ တဿ အတ္တနိ ပါတုဘာဝေ ဒဿနသမ္ပဒာ, တာယ ဒဿနသမ္ပဒာယ သဟ ဧဝ။ **တယဿု ဓမ္မာ ဇဟိတာ ဘဝန္တိ** တိ ဧတ္ထ **သု**ကာရော ပဒပူရဏမတ္တော နိပါတော။ “ဣဒံ သု မေ, သာရိပုတ္တ, မဟာဝိကဋဘောဇနသ္မိံ ဟောတီ”တိဧဝမာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၅၆) ဝိယ။ ယတော သဟာဝဿ ဒဿနသမ္ပဒါယ တယော ဓမ္မာ ဇဟိတာ ဘဝန္တိ ပဟီနာ ဘဝန္တီတိ အယမေဝေတ္ထ အတ္ထော။

ဣဒါနိ ဇဟိတဓမ္မဒဿနတ္ထံ အာဟ **“သက္ကာယဒိဋ္ဌီ ဝိစိကိစ္ဆိတဉ္စ, သီလဗ္ဗတံ ဝါပိ ယဒတ္ထိ ကိဉ္စီ”** တိ။ တတ္ထ သတိ ကာယေ ဝိဇ္ဇမာနေ ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတေ ကာယေ ဝီသတိဝတ္ထုကာ ဒိဋ္ဌိ **သက္ကာယဒိဋ္ဌိ**, သတီ ဝါ တတ္ထ ကာယေ ဒိဋ္ဌီတိပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ, ယထာဝုတ္တပ္ပကာရေ ကာယေ ဝိဇ္ဇမာနာ ဒိဋ္ဌီတိ အတ္ထော။ သတိယေဝ ဝါ ကာယေ ဒိဋ္ဌီတိပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ, ယထာဝုတ္တပ္ပကာရေ ကာယေ ဝိဇ္ဇမာနေ ရူပါဒိသင်္ခါတေ အတ္တာတိ ဧဝံ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌီတိ အတ္ထော။ တဿာ စ ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတာနိ ပဟီနာနိယေဝ ဟောန္တိ။ သာ ဟိ နေသံ မူလံ။ သဗ္ဗကိလေသဗျာဓိဝူပသမနတော ပညာ “စိကိစ္ဆိတ”န္တိ ဝုစ္စတိ, တံ ပညာစိကိစ္ဆိတံ ဣတော ဝိဂတံ, တတော ဝါ ပညာစိကိစ္ဆိတာ ဣဒံ ဝိဂတန္တိ **ဝိစိကိစ္ဆိတံ,** “သတ္ထရိ ကင်္ခတီ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၀၀၈; ဝိဘ. ၉၁၅) နယေန ဝုတ္တာယ အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ ဝိမတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တဿာ ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗဝိစိကိစ္ဆိတာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ။ တဉ္ဟိ နေသံ မူလံ။ “ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သီလေန သုဒ္ဓိ ဝတေန သုဒ္ဓိ”တိဧဝမာဒီသု (ဓ. သ. ၁၂၂၂; ဝိဘ. ၉၃၈) အာဂတံ ဂေါသီလကုက္ကုရသီလာဒိကံ သီလံ ဂေါဝတကုက္ကုရဝတာဒိကဉ္စ ဝတံ **“သီလဗ္ဗတ”** န္တိ ဝုစ္စတိ။ တဿ ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗမ္ပိ နဂ္ဂိယမုဏ္ဍိကာဒိ အမရတပံ ပဟီနံ ဟောတိ။ တဉ္ဟိ တဿ မူလံ။ တေန သဗ္ဗာဝသာနေ ဝုတ္တံ **“ယဒတ္ထိ ကိဉ္စီ”**တိ။ ဒုက္ခဒဿနသမ္ပဒါယ စေတ္ထ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ, သမုဒယဒဿနသမ္ပဒါယ ဝိစိကိစ္ဆိတံ, မဂ္ဂဒဿနနိဗ္ဗာနဒဿနသမ္ပဒါယ သီလဗ္ဗတံ ပဟီယတီတိ ဝိညာတဗ္ဗံ။

၂၃၄. ဧဝမဿ ကိလေသဝဋ္ဋပ္ပဟာနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တသ္မိံ ကိလေသဝဋ္ဋေ သတိ ယေန ဝိပါကဝဋ္ဋေန ဘဝိတဗ္ဗံ, တပ္ပဟာနာ တဿာပိ ပဟာနံ ဒီပေန္တော အာဟ **“စတူဟပါယေဟိ စ ဝိပ္ပမုတ္တော”** တိ။ တတ္ထ စတ္တာရော အပါယာ နာမ နိရယတိရစ္ဆာနပေတ္တိဝိသယအသုရကာယာ, တေဟိ ဧသ သတ္တ ဘဝေ ဥပါဒိယန္တောပိ ဝိပ္ပမုတ္တောတိ အတ္ထော။

ဧဝမဿ ဝိပါကဝဋ္ဋပ္ပဟာနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ယံ ဣမဿ ဝိပါကဝဋ္ဋဿ မူလဘူတံ ကမ္မဝဋ္ဋံ, တဿာပိ ပဟာနံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဆစ္စာဘိဌာနာနိ အဘဗ္ဗ ကာတုံ”** န္တိ။ တတ္ထ **အဘိဌာနာနီ**တိ ဩဠာရိကဋ္ဌာနာနိ,

တာနိ သေ ဆ အဘဗ္ဗော ကာတုံ။ တာနိ စ “အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာ”တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၁.၂၇၁; မ. နိ. ၃.၁၂၈; ဝိဘ. ၈၀၉) နယေန ဧကကနိပါတေ ဝုတ္တာနိ မာတုဃာတပိတုဃာတအရဟန္တဃာတလောဟိတုပ္ပာဒသင်္ဃဘေဒအညသတ္ထာရုဒ္ဒေသကမ္မာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တာနိ ဟိ ကိဉ္စာပိ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော အရိယသာဝကော ကုန္ထကိပိလ္လိကမ္ပိ ဇီဝိတာ န ဝေါရောပေတိ, အပိစ ခေါ ပန ပုထုဇ္ဇနဘာဝဿ ဝိဂရဟဏတ္ထံ ဝုတ္တာနိ။ ပုထုဇ္ဇနော ဟိ အဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နတ္တာ ဧဝံမဟာသာဝဇ္ဇာနိ အဘိဌာနာနိပိ ကရောတိ, ဒဿနသမ္ပန္နော ပန အဘဗ္ဗော တာနိ ကာတုန္တိ။ အဘဗ္ဗဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ ဘဝန္တရေပိ အကရဏဒဿနတ္ထံ။ ဘဝန္တရေပိ ဟိ သေ အတ္တနော အရိယသာဝကဘာဝံ အဇာနန္တောပိ ဓမ္မတာယ ဧဝ ဧတာနိ ဝါ ဆ, ပကတိပါဏာတိပါတာဒီနိ ဝါ ပဉ္စ ဝေရာနိ အညသတ္ထာရုဒ္ဒေသေန သဟ ဆ ဌာနာနိ န ကရောတိ, ယာနိ သန္ဓာယ ဧကစ္စေ “ဆဆာဘိဌာနာနီ”တိ ပဌန္တိ။ မတမစ္ဆဂ္ဂဟဏာဒယော စေတ္ထ အရိယသာဝကကုမာရကာနံ နိဒဿနံ။

ဧဝံ ဘဂဝါ သတ္တ ဘဝေ အာဒိယတောပိ အရိယသာဝကဿ အညေဟိ အပ္ပဟီနဘဝတဏှေဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ ဝိသိဋ္ဌဂုဏဘာဝေန သင်္ဃရတနဿ ဂုဏံ ဝတွာ ဣဒါနိ တမေဝ ဂုဏံ နိဿာယ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇတိ **“ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ”**တိ။ တဿတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိဿာပိ ဂါထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၃၅. ဧဝံ သတ္တ ဘဝေ အာဒိယတောပိ အညေဟိ အပ္ပဟီနဘဝတဏှေဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ ဝိသိဋ္ဌဂုဏဘာဝေန သင်္ဃာဓိဋ္ဌာနံ သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ “န ကေဝလံ ဒဿနသမ္ပန္နော ဆ အဘိဌာနာနိ အဘဗ္ဗော ကာတုံ, ကိံ ပန အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပါပံ ကမ္မံ ကတွာ တဿ ပဋိစ္ဆာဒနာယပိ အဘဗ္ဗော”တိ ပမာဒဝိဟာရိနောပိ ဒဿနသမ္ပန္နဿ ကတပဋိစ္ဆာဒနာဘာဝဂုဏေန ဝတ္တုမာရဒ္ဓေါ **“ကိဉ္စာပိ သော ကမ္မံ ကရောတိ ပါပက”**န္တိ။

တဿတ္ထော – သော ဒဿနသမ္ပန္နော ကိဉ္စာပိ သတိသမ္မောသေန ပမာဒဝိဟာရံ အာဂမ္မ ယံ တံ ဘဂဝတာ လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပဒဝီတိက္ကမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “ယံ မယာ သာဝကာနံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ, တံ မမ သာဝကာ ဇီဝိတဟေတုပိ နာတိက္ကမန္တီ”တိ (စူဠဝ. ၃၈၅; အ. နိ. ၈.၁၉; ဥဒါ. ၄၅), တံ ဌပေတွာ အညံ ကုဋိကာရသဟသေယျာဒိံ ဝါ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇဝီတိက္ကမသင်္ခါတံ ဗုဒ္ဓပဋိကုဋ္ဌံ **ကာယေန ပါပကမ္မံ ကရောတိ,** ပဒသောဓမ္မဥတ္တရိဆပ္ပဉ္စဝါစာဓမ္မဒေသနာသမ္ဖပ္ပလာပဖရုသဝစနာဒိံ ဝါ **ဝါစာယ, ဥဒ စေတသာ** ဝါ ကတ္ထစိ လောဘဒေါသုပ္ပာဒနဇာတရူပါဒိသာဒိယနံ စီဝရာဒိပရိဘောဂေသု အပစ္စဝေက္ခဏာဒိံ ဝါ ပါပကမ္မံ ကရောတိ။ **အဘဗ္ဗော သော တဿ ပဋိစ္ဆဒါယ,** န သော တံ “ဣဒံ အကပ္ပိယမကရဏီယ”န္တိ ဇာနိတွာ မုဟုတ္တမ္ပိ ပဋိစ္ဆာဒေတိ, တင်္ခဏညေဝ ပန သတ္ထရိ ဝါ ဝိညူသု ဝါ သဗြဟ္မစာရီသု အာဝိ ကတွာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရောတိ, “န ပုန ကရိဿာမီ”တိ ဧဝံ သံဝရိတဗ္ဗံ ဝါ သံဝရတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ **အဘဗ္ဗတာ ဒိဋ္ဌပဒဿ ဝုတ္တာ,** ဧဝရူပံ ပါပကမ္မံ ကတွာ တဿ ပဋိစ္ဆာဒါယ ဒိဋ္ဌနိဗ္ဗာနပဒဿ ဒဿနသမ္ပန္နဿ ပုဂ္ဂလဿ အဘဗ္ဗတာ ဝုတ္တာတိ အတ္ထော။

ကထံ –

> “သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဒဟရော ကုမာရော မန္ဒော ဥတ္တာနသေယျကော ဟတ္ထေန ဝါ ပါဒေန ဝါ အင်္ဂါရံ အက္ကမိတွာ ခိပ္ပမေဝ ပဋိသံဟရတိ, ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မတာ ဧသာ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နဿ ပုဂ္ဂလဿ, ကိဉ္စာပိ တထာရူပိံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ, ယထာရူပါယ အာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာနံ ပညာယတိ, အထ ခေါ နံ ခိပ္ပမေဝ သတ္ထရိ ဝါ ဝိညူသု ဝါ သဗြဟ္မစာရီသု ဒေသေတိ ဝိဝရတိ ဥတ္တာနီကရောတိ, ဒေသေတွာ ဝိဝရိတွာ ဥတ္တာနီကတွာ အာယတိံ သံဝရံ အာပဇ္ဇတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၉၆)။

ဧဝံ ဘဂဝါ ပမာဒဝိဟာရိနောပိ ဒဿနသမ္ပန္နဿ ကတပဋိစ္ဆာဒနာဘာဝဂုဏေန သင်္ဃရတနဿ ဂုဏံ ဝတွာ ဣဒါနိ တမေဝ ဂုဏံ နိဿာယ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇတိ “ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ”တိ။ တဿတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိဿာပိ ဂါထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၃၆. ဧဝံ သင်္ဃပရိယာပန္နာနံ ပုဂ္ဂလာနံ တေန တေန ဂုဏပ္ပကာရေန သင်္ဃာဓိဋ္ဌာနံ သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ ယွာယံ ဘဂဝတာ ရတနတ္တယဂုဏံ ဒီပေန္တေန ဣဓ သင်္ခေပေန အညတ္ထ စ ဝိတ္ထာရေန ပရိယတ္တိဓမ္မော ဒေသိတော,

တမ္ပိ နိဿာယ ပုန ဗုဒ္ဓာဒိဂုဏာနံ သစ္စံ ဝတ္တုမာရဒ္ဓေါ **“ဝနပ္ပဂုမ္ဗေ ယထ ဖုဿိတဂ္ဂေ”** တိ။ တတ္ထ အာသန္နသန္နိဝေသဝနတ္ထိတာနံ ရုက္ခာနံ သမူဟော ဝနံ, မူလသာရဖေဂ္ဂုတစသာခါပလာသေဟိ ပဝုဒ္ဓေါ ဂုမ္ဗော ပဂုမ္ဗော, ဝနေ ပဂုမ္ဗော **ဝနပ္ပဂုမ္ဗော,** သွာယံ “ဝနပ္ပဂုမ္ဗေ”တိ ဝုတ္တော ။ ဧဝမ္ပိ ဟိ ဝတ္တုံ လဗ္ဘတိ “အတ္ထိ သဝိတက္ကသဝိစာရေ, အတ္ထိ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တေ, သုခေ ဒုက္ခေ ဇီဝေ”တိအာဒီသု ဝိယ။ **ယထာ**တိ ဩပမ္မဝစနံ။ ဖုဿိတာနိ အဂ္ဂါနိ အဿာတိ **ဖုဿိတဂ္ဂေ,** သဗ္ဗသာခါပသာခါသု သဉ္ဇာတပုပ္ဖေတိ အတ္ထော။ သော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ “ဖုဿိတဂ္ဂေ”တိ ဝုတ္တော။ **ဂိမှာနမာသေ ပဌမသ္မိံ ဂိမှေ** တိ ယေ စတ္တာရော ဂိမှမာသာ, တေသံ စတုန္နံ ဂိမှာနံ ဧကသ္မိံ မာသေ။ ကတမသ္မိံ မာသေ ကာတိ စေ? **ပဌမသ္မိံ ဂိမှေ,** စိတ္တမာသေတိ အတ္ထော။ သော ဟိ “ပဌမဂိမှော”တိ စ “ဗာလဝသန္တော”တိ စ ဝုစ္စတိ။ တတော ပရံ ပဒတ္ထတော ပာကဋမေဝ။

အယံ ပနေတ္ထ ပိဏ္ဍတ္ထော – ယထာ ပဌမဂိမှနာမကေ ဗာလဝသန္တေ နာနာဝိဓရုက္ခဂဟနေ ဝနေ သုပုပ္ဖိတဂ္ဂသာခေါ တရုဏရုက္ခဂစ္ဆပရိယာယနာမော ပဂုမ္ဗော အတိဝိယ သဿိရိကော ဟောတိ, ဧဝမေဝံ ခန္ဓာယတနာဒီဟိ သတိပဋ္ဌာနသမ္မပ္ပဓာနာဒီဟိ သီလသမာဓိက္ခန္ဓာဒီဟိ ဝါ နာနပ္ပကာရေဟိ အတ္ထပ္ပဘေဒပုပ္ဖေဟိ အတိဝိယ သဿိရိကတ္တာ တထူပမံ နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂဒီပနတော နိဗ္ဗာနဂါမိံ ပရိယတ္တိဓမ္မဝရံ နေဝ လာဘဟေတု န သက္ကာရာဒိဟေတု, ကေဝလဥ္ဟိ မဟာကရုဏာယ အဗ္ဘုဿာဟိတဟဒယော သတ္တာနံ ပရမံဟိတာယ အဒေသယီတိ။ **ပရမံဟိတာယာ**တိ ဧတ္ထ စ ကာထာဗန္ဓသုခတ္ထံ အနုနာသိကော, အယံ ပနတ္ထော “ပရမဟိတာယ နိဗ္ဗာနာယ အဒေသယီ”တိ။

ဧဝံ ဘဂဝတာ ဣမံ သုပုပ္ဖိတဂ္ဂဝနပ္ပဂုမ္ဗသဒိသံ ပရိယတ္တိဓမ္မံ ဝတွာ ဣဒါနိ တမေဝ နိဿာယ ဗုဒ္ဓာဒိဂုဏာနံ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇတိ **“ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ”** တိ။ တဿတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော, ကေဝလံ ပန ဣဒမ္ပိ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရပရိယတ္တိဓမ္မသင်္ခါတံ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဣမိဿာပိ ဂါထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၃၇. ဧဝံ ဘဂဝတာ ပရိယတ္တိဓမ္မေန ဗုဒ္ဓာဒိဂုဏာနံ သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ လောကုတ္တရဓမ္မေန ဝတ္တုမာရဒ္ဓေါ “ဝရော ဝရညူ”တိ။ တတ္ထ **ဝရော**တိ ပဏီတာဓိမုတ္တိကေဟိ ဣစ္ဆိတော “အဟော ဝတ မယမ္ပိ ဧဝရူပ အဿာမာ”တိ, ဝရဂုဏယောဂတော ဝါ ဝရော, ဥတ္တမော သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ **ဝရညူ**တိ နိဗ္ဗာနညူ။ နိဗ္ဗာနဉှိ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဥတ္တမဋ္ဌေန ဝရံ, တဉ္စေသ ဗောဓိမူလေ သယံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ အညာသိ။ **ဝရဒေါ**တိ ပဉ္စဝဂ္ဂိယဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယဇဋိလာဒီနံ အညေသဉ္စ ဒေဝမနုဿာနံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဝာသနာဘာဂိယဝရဓမ္မအဒါသီတိ အတ္ထော။ **ဝရာဟရော**တိ ဝရဿ မဂ္ဂဿ အာဟဋတ္တာ ဝရာဟရောတိ ဝုစ္စတိ။ သော ဟိ ဘဂဝါ ဒီပင်္ကရတော ပဘုတိ သမတိံသ ပာရမိယော ပူရေန္တော ပုဗ္ဗကေဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေဟိ အနုယာတံ ပုရာဏံ မဂ္ဂဝရံ အာဟရိ, တေန ဝရာဟရောတိ ဝုစ္စတိ။ အပိစ သဗ္ဗညုတညာဏပဋိလာဘေန ဝရော, နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာယ ဝရညူ, သတ္တာနံ ဝိမုတ္တိသုခဒါနေန ဝရဒေါ, ဥတ္တမပဋိပဒါဟရဏေန ဝရာဟရော, ဧတေဟိ လောကုတ္တရဂုဏေဟိ အဓိကဿ ကဿစိ အဘာဝတော **အနုတ္တရော** ။

အပရော နယော – ဝရော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏေန, ဝရညူ ပညာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏေန, ဝရဒေါ စာဂါဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏေန, ဝရာဟရော သစ္စာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏေန, ဝရံ မဂ္ဂသစ္စမာဟရီတိ။ တထာ ဝရော ပုညုဿယေန, ဝရညူ ပညုဿယေန, ဝရဒေါ ဗုဒ္ဓဘာဝတ္ထိကာနံ တဒုပာယသမ္ပဒါနေန, ဝရာဟရော ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာဝတ္ထိကာနံ တဒုပာယာဟရဏေန, အနုတ္တရော တတ္ထ တတ္ထ အသဒိသတာယ, အတ္တနာ ဝါ အနာစရိယကော ဟုတွာ ပရေသံ အာစရိယဘာဝေန, **ဓမ္မဝရံ အဒေသယိ** သွာကခါတတာဒိဂုဏယုတ္တဿ ဝရဓမ္မဿ ဒေသနတော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

ဧဝံ ဘဂဝါ နဝဝိဓေန လောကုတ္တရဓမ္မေန အတ္တနော ဂုဏံ ဝတွာ ဣဒါနိ တမေဝ ဂုဏံ နိဿာယ ဗုဒ္ဓာဒိဂုဏာနံ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇတိ **“ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ”** တိ။ တဿတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေဝလံ ပန ယံ ဝရံ နဝလောကုတ္တရဓမ္မံ သော အညာသိ, ယဉ္စ အဒါသိ, ယဉ္စ အာဟရိ, ယဉ္စ အဒေသယိ, ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတန္တိ ဧဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဣမိဿာပိ ဂါထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

၂၃၈. ဧဝံ ဘဂဝတာ ပရိယတ္တိဓမ္မံ လောကုတ္တရဓမ္မဉ္စ နိဿာယ ဒွီဟိ ကထာဟိ ဗုဒ္ဓါဓိဋ္ဌာနံ သစ္စံ ဝတွာ ဣဒါနိ ယေ တံ ပရိယတ္တိဓမ္မံ အဿောသုံ သုတာနုသာရေန စ ပဋိပဇ္ဇိတွာ နဝပ္ပကာရမ္ပိ လောကုတ္တရဓမ္မံ အဓိဂမိံသု, တေသံ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိဂုဏံ နိဿာယ ပုန သင်္ဃာဓိဋ္ဌာနံ သစ္စံ ဝတ္တုမာရဒ္ဓေါ **"ခီဏံ ပုရာဏ"**န္တိ။ တတ္ထ **ခီဏ**န္တိ သမုစ္ဆိန္နံ။ **ပုရာဏ**န္တိ ပုရာတနံ။ **နဝ**န္တိ သမ္ပတိ ဝတ္တမာနံ။ **နတ္ထိသမ္ဘဝ**န္တိ အဝိဇ္ဇမာနပါတုဘာဝံ။ **ဝိရတ္တစိတ္တာ**တိ ဝိဂတရာဂစိတ္တာ။ **အာယတိကေ ဘဝသ္မိ**န္တိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ ပုနဗ္ဘဝေ။ **တေ**တိ ယေသံ ခီဏံ ပုရာဏံ နဝံ နတ္ထိသမ္ဘဝံ, ယေ စ အာယတိကေ ဘဝသ္မိံ ဝိရတ္တစိတ္တာ, တေ ခီဏာသဝါ ဘိက္ခူ။ **ခီဏဗီဇာ**တိ ဥစ္ဆိန္နဗီဇာ။ **အဝိရူဠှိဆန္ဒာ**တိ ဝိရူဠှိဆန္ဒဝိရဟိတာ။ **နိဗ္ဗန္တီ**တိ ဝိဇ္ဈာယန္တိ။ **ဓီရာ**တိ ဓိတိသမ္ပန္နာ။ **ယထာယံ ပဒီပေါ**တိ အယံ ပဒီပေါ ဝိယ။

ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယံ တံ သတ္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓမ္ပိ ပုရာဏံ အတီတကာလိကံ ကမ္မံ တဏှာသိနေဟဿ အပ္ပဟီနတ္တာ ပဋိသန္ဓိအာဟရဏသမတ္ထတာယ အခီဏံယေဝ ဟောတိ, တံ ပုရာဏံ ကမ္မံ ယေသံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန တဏှာသိနေဟဿ သောသိတတ္တာ အဂ္ဂိနာ ဒဍ္ဎဗီဇမိဝ အာယတိံ ဝိပါကဒါနာသမတ္ထတာယ ခီဏံ။ ယဉ္စ နေသံ ဗုဒ္ဓပူဇာဒိဝသေန ဣဒါနိ ပဝတ္တမာနံ ကမ္မံ နဝန္တိ ဝုစ္စတိ, တဉ္စ တဏှာပဟာနေနေဝ ဆိန္နမူလပါဒပပုပ္ဖမိဝ အာယတိံ ဖလဒါနာသမတ္ထတာယ ယေသံ နတ္ထိသမ္ဘဝံ, ယေ စ တဏှာပဟာနေနေဝ အာယတိကေ ဘဝသ္မိံ ဝိရတ္တစိတ္တာ, တေ ခီဏာသဝါ ဘိက္ခူ "ကမ္မံ ခေတ္တံ ဝိညာဏံ ဗီဇ"န္တိ (အ. နိ. ၃.၇၇) ဧတ္ထ ဝုတ္တဿ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ ကမ္မက္ခယေနေဝ ခီဏတ္တာ ခီဏဗီဇာ။ ယောပိ ပုဗ္ဗေ ပုနဗ္ဘဝသင်္ခါတာယ ဝိရူဠှိယာ ဆန္ဒော အဟောသိ, တဿာပိ သမုဒယပ္ပဟာနေနေဝ ပဟီနတ္တာ ပုဗ္ဗေ ဝိယ စုတိကာလေ အသမ္ဘဝေန အဝိရူဠှိဆန္ဒာ ဓိတိသမ္ပန္နတ္တာ ဓီရာ စရိမဝိညာဏနိရောဓေန ယထာယံ ပဒီပေါ နိဗ္ဗုတော, ဧဝံ နိဗ္ဗန္တိ, ပုန "ရူပိနော ဝါ အရူပိနော ဝါ"တိ ဧဝမာဒိံ ပညတ္တိပထံ အစ္စေန္တီတိ။ တသ္မိံ ကိရ သမယေ နဂရဒေဝတာနံ ပူဇနတ္ထာယ ဇာလိတေသု ပဒီပေသု ဧကော ပဒီပေါ ဝိဇ္ဈာယိ, တံ ဒဿေန္တော အာဟ – "ယထာယံ ပဒီပေါ"တိ။

ဧဝံ ဘဂဝတာ ယေ တံ ပုရိမာဟိ ဒွီဟိ ကထာဟိ ဝုတ္တံ ပရိယတ္တိဓမ္မံ အဿောသုံ, သုတာနုသာရေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတွာ နဝပ္ပကာရမ္ပိ လောကုတ္တရဓမ္မံ အဓိဂမိံသု, တေသံ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိဂုဏံ ဝတွာ ဣဒါနိ တမေဝ ဂုဏံ နိဿာယ သင်္ဃာဓိဋ္ဌာနံ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇန္တော ဒေသနံ သမာပေသိ **"ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ"**တိ။ တဿတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော, ကေဝလံ ပန ဣဒမ္ပိ ယထာဝုတ္တေန ပကာရေန ခီဏာသဝဘိက္ခူနံ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ သင်္ဃေ ရတနံ ပဏီတန္တိ ဧဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဣမိဿာပိ ကထာယ အာဏာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠေသု အမနုဿေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတာတိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ ရာဇကုလဿ သောတ္ထိ အဟောသိ, သဗ္ဗုပဒ္ဒဝါ ဝူပသမိံသု စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။

၂၃၉-၂၄၁. အထ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော "ဘဂဝတာ ရတနတ္တယဂုဏံ နိဿာယ သစ္စဝစနံ ပယုဉ္ဇမာနေန နာဂရဿ သောတ္ထိ ကတာ, မယာပိ နာဂရဿ သောတ္ထတ္ထံ ရတနတ္တယဂုဏံ နိဿာယ ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗ"န္တိ စိန္တေတွာ အဝသာနေ ဂါထာတ္တယံ အဘာသိ **"ယာနီဓ ဘူတာနီ"**တိ။ တတ္ထ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓေါ ယထာ လောကဟိတတ္ထာယ ဥဿုက္ကံ အာပန္နေဟိ အာဂန္တဗ္ဗံ, တထာ အာဂတတော, ယထာ စ ဧတေဟိ ဂန္တဗ္ဗံ, တထာ ဂတတော, ယထာ ဝါ ဧတေဟိ အာဇာနိတဗ္ဗံ, တထာ အာဇာနနတော, ယထာ စ ဇာနိတဗ္ဗံ, တထာ ဇာနနတော, ယဉ္စ တထမေဝ ဟောတိ, တဿ ဂဒနတော စ "တထာဂတော"တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ စ သော ဒေဝမနုဿေဟိ ပုပ္ဖဂန္ဓာဒိနာ ဗဟိနိဗ္ဗတ္တေန ဥပကရဏေန, ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပတ္တာဒိနာ စ အတ္တနိ နိဗ္ဗတ္တေန အတိဝိယ ပူဇိတော, တသ္မာ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော သဗ္ဗဒေဝပရိသံ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ အာဟ **"တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ, ဗုဒ္ဓံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတူ"**တိ။

ယသ္မာ ပန ဓမ္မေ မဂ္ဂဓမ္မော ယထာ ယုဂနဒ္ဓ သမထဝိပဿနာဗလေန ဂန္တဗ္ဗံ ကိလေသပက္ခံ သမုစ္ဆိန္ဒန္တေန, တထာ ဂတောတိ တထာဂတော။ နိဗ္ဗာနဓမ္မောပိ ယထာ ဂတော ပညာယ ပဋိဝိဒ္ဓေါ သဗ္ဗဒုက္ခဝိဃာတာယ သမ္ပဇ္ဇတိ, ဗုဒ္ဓါဒီဟိ တထာ အဝဂတော, တသ္မာ "တထာဂတော"တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ စ သင်္ဃောပိ ယထာ အတ္တဟိတာယ ပဋိ

ပန္နေဟိ ဂန္တုံ တေန တေန မဂ္ဂေန, တထာ ဂတော, တသ္မာ “တထာဂတော” တွေဝ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ အဝသေသ ကထာဒွယေပိ **တထာဂတံ ဓမ္မံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတု, တထာဂတံ သင်္ဃံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတူ**တိ ဝုတ္တံ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

ဧဝံ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဣမံ ကထာတ္တယံ ဘာသိတွာ ဘဂဝန္တံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဒေဝပုရမေဝ ဂတော သဒ္ဓိံ ဒေဝပရိသာယ။ ဘဂဝါ ပန တဒေဝ ရတနသုတ္တံ ဒုတိယဒိဝသေပိ ဒေသေသိ, ပုန စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ဧဝံ ဘဂဝါ ယာဝ သတ္တမံ ဒိဝသံ ဒေသေသိ, ဒိဝသေ ဒိဝသေ တထေဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ဘဂဝါ အဍ္ဎမာသမေဝ ဝေသာလိယံ ဝိဟရိတွာ ရာဇူနံ “ဂစ္ဆာမာ”တိ ပဋိဝေဒေသိ။ တတော ရာဇာနော ဒိဂုဏေန သက္ကာရေန ပုန တီဟိ ဒိဝသေဟိ ဘဂဝန္တံ ဂင်္ဂါတီရံ နယိံသု။ ဂင်္ဂါယံ နိဗ္ဗတ္တာ နာဂရာဇာနော စိန္တေသုံ – “မနုဿာ တထာဂတဿ သက္ကာရံ ကရောန္တိ, မယံ ကိံ န ကရိဿာမာ”တိ သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမယာ နာဝါယော မာပေတွာ သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမယေ ဧဝ ပလ္လင်္ကေ ပညာပေတွာ ပဉ္စဝဏ္ဏပဒုမသဉ္ဆန္နံ ဥဒကံ ကရိတွာ “အမှာကံ အနုဂ္ဂဟံ ကရောထာ”တိ ဘဂဝန္တံ ဥပဂတာ။ ဘဂဝါ အဓိဝါသေတွာ ရတနနာဝမာရုဠှော ပဉ္စ စ ဘိက္ခုသတာနိ သကံ သကံ နာဝံ။ နာဂရာဇာနော ဘဂဝန္တံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန နာဂဘဝနံ ပဝေသေသုံ။ တတြ သုဒံ ဘဂဝါ သဗ္ဗရတ္တိံ နာဂပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒုတိယဒိဝသေ ဒိဗ္ဗေဟိ ခါဒနီယဘောဇနီယေဟိ မဟာဒါနံ အဒံသု။ ဘဂဝါ အနုမောဒိတွာ နာဂဘဝနာ နိက္ခမိ။

ဘူမဋ္ဌာ ဒေဝါ “မနုဿာ စ နာဂါ စ တထာဂတဿ သက္ကာရံ ကရောန္တိ, မယံ ကိံ န ကရိဿာမာ”တိ စိန္တေတွာ ဝနဂုမ္ဗရုက္ခပဗ္ဗတာဒီသု ဆတ္တာတိဆတ္တာနိ ဥက္ခိပိံသု။ ဧတေနေဝ ဥပါယေန ယာဝ အကနိဋ္ဌဗြဟ္မဘဝနံ, တာဝ မဟာသက္ကာရဝိသေသော နိဗ္ဗတ္တိ။ ဗိမ္ဗိသာရောပိ လိစ္ဆဝီဟိ အာဂတကာလေ ကတသက္ကာရတော ဒိဂုဏမကာသိ, ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဉ္စဟိ ဒိဝသေဟိ ဘဂဝန္တံ ရာဇဂဟံ အာနေသိ။

ရာဇဂဟမနုပ္ပတ္တေ ဘဂဝတိ ပစ္ဆာဘတ္တံ မဏ္ဍလမာဠေ သန္နိပတိတာနံ ဘိက္ခူနံ အယမန္တရကထာ ဥဒပါဒိ – “အဟော ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အာနုဘာဝေါ, ယံ ဥဒ္ဒိဿ ဂင်္ဂါယ ဩရတော စ ပါရတော စ အဋ္ဌယောဇနော ဘူမိဘာဂေါ နိန္နဉ္စ ထလဉ္စ သမံ ကတွာ ဝါလုကာယ ဩကိရိတွာ ပုပ္ဖေဟိ သဉ္ဆန္နော, ယောဇနပ္ပမာဏံ ဂင်္ဂါယ ဥဒကံ နာနာဝဏ္ဏေဟိ ပဒုမေဟိ သဉ္ဆန္နံ, ယာဝ အကနိဋ္ဌဘဝနာ ဆတ္တာတိဆတ္တာနိ ဥဿိတာနီ”တိ။ ဘဂဝါ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိတွာ တင်္ခဏာနုရူပေန ပါဋိဟာရိယေန ဂန္တွာ မဏ္ဍလမာဠေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိ။ နိသဇ္ဇ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ? ဘိက္ခူ သဗ္ဗံ အာရောစေသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “န, ဘိက္ခဝေ, အယံ ပူဇာဝိသေသော မယှံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တော, န နာဂဒေဝဗြဟ္မာနုဘာဝေန, အပိစ ခေါ ပုဗ္ဗေ အပ္ပမတ္တကပရိစ္စာဂါနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တော”တိ။ ဘိက္ခူ အာဟံသု – “န မယံ, ဘန္တေ, တံ အပ္ပမတ္တကံ ပရိစ္စာဂံ ဇာနာမ, သာဓု နော ဘဂဝါ တထာ ကထေတု, ယထာ မယံ တံ ဇာနေယျာမာ”တိ။

ဘဂဝါ အာဟ – ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, တက္ကသိလာယံ သင်္ခော နာမ ဗြာဟ္မဏော အဟောသိ။ တဿ ပုတ္တော သုသီမော နာမ မာဏဝေါ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော ဝယေန, သော ဧကဒိဝသံ ပိတရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ တံ ပိတာ အာဟ – “ကိံ, တာတ သုသီမာ”တိ? သော အာဟ – “ဣစ္ဆာမဟံ, တာတ, ဗာရာဏသိံ ဂန္တွာ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဟေတု”န္တိ။ “တေန ဟိ, တာတ သုသီမ, အသုကော နာမ ဗြာဟ္မဏော မမ သဟာယကော, တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဥဂ္ဂဏှာဟီ”တိ ကဟာပဏသဟဿံ အဒါသိ။ သော တံ ဂဟေတွာ မာတာပိတရော အဘိဝါဒေတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဗာရာဏသိံ ဂန္တွာ ဥပစာရယုတ္တေန ဝိဓိနာ အာစရိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဘိဝါဒေတွာ အတ္တာနံ နိဝေဒေသိ။ အာစရိယော “မမ သဟာယကဿ ပုတ္တော”တိ မာဏဝံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သဗ္ဗံ ပါဟုနေယျမကာသိ။ သော အဒ္ဓါနကိလမထံ ပဋိဝိနောဒေတွာ တံ ကဟာပဏသဟဿံ အာစရိယဿ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဟေတုံ ဩကာသံ ယာစိ။ အာစရိယော ဩကာသံ ကတွာ ဥဂ္ဂဏှာပေသိ။

သော လဟုဉ္စ ဂဏှန္တော ဗဟုဉ္စ ဂဏှန္တော ဂဟိတဂဟိတဉ္စ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ ပက္ခိတ္တမိဝ သီဟတေလံ အဝိနဿမာနံ ဓာရေန္တော ဒွါဒသဝဿိကံ သိပ္ပံ ကတိပယမာသေနေဝ ပရိယောသာပေသိ။ သော သဇ္ဈာယံ ကရောန္တော အာဒိမဇ္ဈံယေဝ ပဿတိ, နော ပရိယောသာနံ။ အထ အာစရိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – “ဣမဿ သိပ္ပဿ

အာဒိမဇ္ဈမေဝ ပဿာမိ, ပရိယောသာနံ န ပဿာမီ”တိ။ အာစရိယော အာဟ – “အဟမ္ပိ, တာတ, ဧဝမေတ”တိ။ “အထ ကော, အာစရိယ, ဣမဿ သိပ္ပဿ ပရိယောသာနံ ဇာနာတီ”တိ? “ဣသိပတနေ, တာတ, ဣသယော အတ္ထိ, တေ ဇာနေယျု”န္တိ။ တေ ဥပသင်္ကမိတွာ “ပုစ္ဆာမိ, အာစရိယာ”တိ။ “ပုစ္ဆ, တာတ, ယထာသုခ”န္တိ။ သော ဣသိပတနံ ဂန္တွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ – “အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ဇာနာထာ”တိ? “အာမာဝုသော, ဇာနာမာ”တိ။ “တံ မမ္ပိ သိက္ခာပေထာ”တိ။ “တေန, ဟာဝုသော, ပဗ္ဗဇာဟိ, န သက္ကာ အပဗ္ဗဇိတေန သိက္ခိတု”န္တိ။ “သာဓု, ဘန္တေ, ပဗ္ဗာဇေထ ဝါ မံ, ယံ ဝါ ဣစ္ဆထ, တံ ကတွာ ပရိယောသာနံ ဇာနာပေထာ”တိ။ တေ တံ ပဗ္ဗာဇေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနေ နိယောဇေတုံ အသမတ္ထာ “ဧဝံ တေ နိဝါသေတဗ္ဗံ, ဧဝံ ပါရုပိတဗ္ဗ”န္တိအာဒိနာ နယေန အာဘိသမာစာရိကံ သိက္ခာပေသုံ။ သော တတ္ထ သိက္ခန္တော ဥပနိဿယသမ္ပန္နတ္တာ န စိရေနေဝ ပစ္စေကဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိ။ သကလဗာရာဏသိယံ “သုသီမပစ္စေကဗုဒ္ဓော”တိ ပါကဋော အဟောသိ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော သမ္ပန္နပရိဝါရော။ သော အပ္ပာယုကသံဝတ္တနိကဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ န စိရေနေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ တဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ မဟာဇနကာယော စ သရီရကိစ္စံ ကတွာ ဓာတုယော ဂဟေတွာ နဂရဒွါရေ ထူပံ ပတိဋ္ဌာပေသုံ။

အထ ခေါ သင်္ခေါ ဗြာဟ္မဏော “ပုတ္တော မေ စိရဂတော, န စဿ ပဝတ္တိံ ဇာနာမီ”တိ ပုတ္တံ ဒဋ္ဌုကာမော တက္ကသိလာယ နိက္ခမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ဗာရာဏသိံ ပတွာ မဟာဇနကာယံ သန္နိပတိတံ ဒိသွာ “အဒ္ဓါ ဗဟူသု ကောစိ ပိ မေ ပုတ္တဿ ပဝတ္တိံ ဇာနိဿတီ”တိ စိန္တေန္တော ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ – “သုသီမော နာမ မာဏဝေါ ဣဓ အာဂတော အတ္ထိ, အပိ နု တဿ ပဝတ္တိံ ဇာနာထာ”တိ? တေ “အာမ, ဗြာဟ္မဏ, ဇာနာမ, အသ္မိံ နဂရေ ဗြာဟ္မဏဿ သန္တိကေ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ ဟုတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဟုတွာ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ, အယမဿ ထူပေါ ပတိဋ္ဌာပိတော”တိ အာဟံသု။ သော ဘူမိံ ဟတ္ထေန ပဟရိတွာ, ရောဒိတွာ စ ပရိဒေဝိတွာ စ တံ စေတိယင်္ဂဏံ ဂန္တွာ တိဏာနိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဥတ္တရသာဋကေန ဝါလုကံ အာနေတွာ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓစေတိယင်္ဂဏေ အာကိရိတွာ, ကမဏ္ဍလုတော ဥဒကေန သမန္တတော ဘူမိံ ပရိပ္ဖောသိတွာ ဝနပုပ္ဖေဟိ ပူဇံ ကတွာ ဥတ္တရသာဋကေန ပဋာကံ အာရောပေတွာ ထူပဿ ဥပရိ အတ္တနော ဆတ္တံ ဗန္ဓိတွာ ပက္ကာမီတိ။

ဧဝံ အတီတံ ဒဿေတွာ တံ ဇာတကံ ပစ္စုပ္ပန္နေန အနုသန္ဓေန္တော ဘိက္ခူနံ ဓမ္မကထံ ကထေသိ – “သိယာ ခေါ ပန တေ, ဘိက္ခဝေ, ဧဝမဿ အညော နူန တေန သမယေန သင်္ခေါ ဗြာဟ္မဏော အဟောသီ”တိ, န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အဟံ တေန သမယေန သင်္ခေါ ဗြာဟ္မဏော အဟောသိံ, မယာ သုသီမဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ စေတိယင်္ဂဏေ တိဏာနိ ဥဒ္ဓဋာနိ, တဿ မေ ကမ္မဿ နိဿန္ဒေန အဋ္ဌယောဇနမဂ္ဂံ ဝိဂတခါဏုကဏ္ဋကံ ကတွာ သမံ သုဒ္ဓမကံသု, မယာ တတ္ထ ဝါလုကာ ဩကိဏ္ဏာ, တဿ မေ နိဿန္ဒေန အဋ္ဌယောဇနမဂ္ဂေ ဝါလုကံ ဩကိရိံသု။ မယာ တတ္ထ ဝနကုသုမေဟိ ပူဇာ ကတာ, တဿ မေ နိဿန္ဒေန နဝယောဇနမဂ္ဂေ ထလေ စ ဥဒကေ စ နာနာပုပ္ဖေဟိ ပုပ္ဖသန္ထရံ အကံသု။ မယာ တတ္ထ ကမဏ္ဍလုဒကေန ဘူမိ ပရိပ္ဖောသိတာ, တဿ မေ နိဿန္ဒေန ဝေသာလိယံ ပေါက္ခရဝဿံ ဝဿိ။ မယာ တသ္မိံ စေတိယေ ပဋာကာ အာရောပိတာ, ဆတ္တဉ္စ ဗဒ္ဓံ, တဿ မေ နိဿန္ဒေန ယာဝ အကနိဋ္ဌဘဝနာ ပဋာကာ စ အာရောပိတာ, ဆတ္တာတိဆတ္တာနိ စ ဥဿိတာနိ။ ဣတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အယံ မယှံ ပူဇာဝိသေသော နေဝ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တော, န နာဂဒေဝဗြဟ္မာနုဘာဝေန, အပိစ ခေါ အပ္ပမတ္တကပရိစ္စာဂါနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တော”တိ။ ဓမ္မကထာပရိယောသာနေ ဣမံ ဂါထမဘာသိ –

“မတ္တာသုခပရိစ္စာဂါ, ပဿေ စေ ဝိပုလံ သုခံ။
စဇေ မတ္တာသုခံ ဓီရော, သမ္ပဿံ ဝိပုလံ သုခ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၂၉၀)။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ရတနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. အာမဂန္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ

သာမာကစိင်္ဂူလကစီနကာနိ စာတိ အာမဂန္ဓသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အနုပ္ပန္နေ ဘဂဝတိ အာမဂန္ဓော နာမ ဗြာဟ္မဏော ပဉ္စဟိ မာဏဝကသတေဟိ သဒ္ဓိံ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဟိမဝန္တံ ပဝိသိတွာ ပဗ္ဗတန္တရေ အဿမံ ကာရာပေတွာ ဝနမူလဖလာဟာရော ဟုတွာ တတ္ထ ပဋိဝသတိ, န ကဒါစိ မစ္ဆမံသံ ခါဒတိ။ အထ တေသံ တာပသာနံ လောဏမ္ဗိလာဒီနိ အပရိဘုဉ္ဇန္တာနံ ပဏ္ဍုရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တတော တေ "လောဏမ္ဗိလာဒိသေဝနတ္ထာယ မနုဿပထံ ဂစ္ဆာမာ"တိ ပစ္စန္တဂါမံ သမ္ပတ္တာ။ တတ္ထ မနုဿာ တေသု ပသီဒိတွာ နိမန္တေတွာ ဘောဇေသုံ, ကတဘတ္တကိစ္စာနံ နေသံ မဉ္စပီဌပရိဘောဂဘာဇနပါဒမက္ခနာဒီနိ ဥပနေတွာ "ဣဓေဝ, ဘန္တေ, ဝသထ, မာ ဥက္ကဏ္ဌိတ္ထာ"တိ ဝသနဋ္ဌာနံ ဒဿေတွာ ပက္ကမိံသု။ ဒုတိယဒိဝသေပိ နေသံ အန္နံ ဒတွာ ပုန ဃရပဋိပါဋိယာ ဧကေကဒိဝသံ အန္နမဒံသု။ တာပသာ စတုမာသံ တတ္ထ ဝသိတွာ လောဏမ္ဗိလာဒိသေဝနာယ ထိရဘာဝပ္ပတ္တသရီရာ ဟုတွာ "မယံ, အာဝုသော, ဂစ္ဆာမာ"တိ မနုဿာနံ အာရောစေသုံ။ မနုဿာ တေသံ တေလတဏ္ဍုလာဒီနိ အဒံသု။ တေ တာနိ အာဒါယ အတ္တနော အဿမမေဝ အဂမံသု။ တဉ္စ ဂါမံ တထေဝ သံဝစ္ဆရေ သံဝစ္ဆရေ အာဂမိံသု။ မနုဿာပိ တေသံ အာဂမနကာလံ ဝိဒိတွာ အနုတ္ထာယ တဏ္ဍုလာဒီနိ သဇ္ဇေတွာဝ အစ္ဆန္တိ, အာဂတေ စ နေ တထေဝ သမ္မာနေန္တိ။

အထ ဘဂဝါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ တတ္ထ ဝိဟရန္တော တေသံ တာပသာနံ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ တတော နိက္ခမ္မ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော စာရိကံ စရမာနော အနုပုဗ္ဗေန တံ ဂါမံ အနုပ္ပတ္တော။ မနုဿာ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ မဟာဒါနာနိ အဒံသု။ ဘဂဝါ တေသံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တေ တာယ ဓမ္မဒေသနာယ အပ္ပေကစ္စေ သောတာပန္နာ, ကေစ္စေ သကဒါဂါမိနော, ကေစ္စေ အနာဂါမိနော အဟေသုံ, ကေစ္စေ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ ဘဂဝါ ပုနဒေဝ သာဝတ္ထိံ ပစ္စာဂမာသိ။ အထ တေ တာပသာ တံ ဂါမံ အာဂမိံသု။ မနုဿာ တာပသေ ဒိသွာ န ပုဗ္ဗသဒိသံ ကောတူဟလမကံသု။ တာပသာ တံ ပုစ္ဆိံသု – "ကိံ, အာဝုသော, ဣမေ မနုဿာ န ပုဗ္ဗသဒိသာ, ကိံ နု ခေါ အယံ ဂါမော ရာဇဒဏ္ဍေန ဥပဒ္ဒုတော, ဥဒါဟု ဒုဗ္ဘိက္ခေန, ဥဒါဟု အမှေဟိ သီလာဒိဂုဏေဟိ သမ္ပန္နတရော ကောစိ ပဗ္ဗဇိတော ဣမံ ဂါမမနုပ္ပတ္တော"တိ? တေ အာဟံသု – "န, ဘန္တေ, ရာဇဒဏ္ဍေန, န ဒုဗ္ဘိက္ခေနာယံ ဂါမော ဥပဒ္ဒုတော, အပိစ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော, သော ဘဂဝါ ဗဟုဇနဟိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣဓာဂတော"တိ။

တံ သုတွာ အာမဂန္ဓတာပသော "ဗုဒ္ဓေါတိ, ဂဟပတယော, ဝဒေထာ"တိ? "ဗုဒ္ဓေါတိ, ဘန္တေ, ဝဒါမာ"တိ တိက္ခတ္တုံ ဝတွာ "ဃောသောပိ ခေါ ဧသော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ, ယဒိဒံ ဗုဒ္ဓေါ"တိ အတ္တမနော အတ္တမနဝါစံ နိစ္ဆာရေတွာ ပုစ္ဆိ – "ကိံ နု ခေါ သော ဗုဒ္ဓေါ အာမဂန္ဓံ ဘုဉ္ဇတိ, န ဘုဉ္ဇတီ"တိ? "ကော, ဘန္တေ, အာမဂန္ဓော"တိ? "အာမဂန္ဓော နာမ မစ္ဆမံသံ, ဂဟပတယော"တိ။ "ဘဂဝါ, ဘန္တေ, မစ္ဆမံသံ ပရိဘုဉ္ဇတီ"တိ။ တံ သုတွာ တာပသော ဝိပ္ပဋိသာရီ အဟောသိ – "မာဟေဝ ခေါ ပန ဗုဒ္ဓေါ သိယာ"တိ ။ ပုန စိန္တေသိ – "ဗုဒ္ဓါနံ ပါတုဘာဝေါ နာမ ဒုလ္လဘော, ဂန္တွာ ဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ ပုစ္ဆိတွာ ဇာနိဿာမီ"တိ။ တတော ယေန ဘဂဝါ ဂတော, တံ မဂ္ဂံ မနုဿေ ပုစ္ဆိတွာ ဝစ္ဆဂိဒ္ဓိနီ ကဝိ ဝိယ တုရိတတုရိတော သဗ္ဗတ္ထ ဧကရတ္တိဝါသေန သာဝတ္ထိံ အနုပ္ပတွာ ဇေတဝနမေဝ ပါဝိသိ သဒ္ဓိံ သကာယ ပရိသာယ။ ဘဂဝါပိ တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ အာသနေ နိသိန္နော ဟောတိ။ တာပသာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမ္မ တုဏှီဘူတာ အနဘိဝါဒေတွာဝ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဘဂဝါ "ကစ္စိ တေ ခမနီယ"န္တိအာဒိနာ နယေန တေဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိသမ္မောဒိ။ တေပိ "ခမနီယံ, ဘော ဂေါတမာ"တိအာဒိမာဟံသု။ တတော အာမဂန္ဓော ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ – "အာမဂန္ဓံ, ဘော ဂေါတမ, ဘုဉ္ဇသိ, န ဘုဉ္ဇသီ"တိ? "ကော သော, ဗြာဟ္မဏ, အာမဂန္ဓော နာမာ"တိ? "မစ္ဆမံသံ, ဘော ဂေါတမာ"တိ။ ဘဂဝါ "န, ဗြာဟ္မဏ, မစ္ဆမံသံ အာမဂန္ဓော။ အပိစ ခေါ အာမဂန္ဓော နာမ သဗ္ဗေ ကိလေသာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ"တိ ဝတွာ "န, ဗြာဟ္မဏ, ဣဒါနိ တွမေဝ အာမဂန္ဓံ ပုစ္ဆိ, အတီတေပိ တိဿော နာမ ဗြာဟ္မဏော ကဿပံ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ။ ဧဝဉ္စ သော ပုစ္ဆိ, ဧဝဉ္စဿ ဘဂဝါ ဗျာကာသီ"တိ တိဿေန စ ဗြာဟ္မဏေန ကဿပေန စ ဘဂဝတာ ဝုတ္တဂါထာယော ဧဝ အာနေတွာ တာဟိ ဂါထာဟိ ဗြာဟ္မဏံ သညာပေန္တော အာဟ – "သာမာကစိင်္ဂူလကစီနကာနိ စာ"တိ။ အယံ တာဝ ဣမဿ သုတ္တဿ ဣဓ ဥပ္ပတ္တိ။

အတီတေ ပန ကဿပေ ကိရ ဗောဓိသတ္တော အဋ္ဌာသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပါရမိယော ပူရေတွာ ဗာရာဏသိယံ ဗြဟ္မဒတ္တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဓနဝတီ နာမ ဗြာဟ္မဏီ, တဿာ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ အဂ္ဂသာဝကောပိ တံ ဒိဝသံယေဝ ဒေဝလောကာ စဝိတွာ အနုပုရောဟိတဗြာဟ္မဏဿ ပဇာပတိယာ ကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဧဝံ တေသံ ဧကဒိဝသမေဝ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဉ္စ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနဉ္စ အဟောသိ, ဧကဒိဝသမေဝ တေသံ

ကောသ္မ ကဿပေ, ကောသ္မ တိဿောတိ နာမမကံသု။ တေ သဟပံသုကီဠနကာ ဒွေ၀ သဟာယာ အနုပုဗ္ဗေန ၀ုဍ္ဎိံ အဂမိံသု။ တိဿဿ ပိတာ ပုတ္တံ အာဏာပေသိ – ''အယံ, တာတ, ကဿပေ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ, တ္ဝမ္ပိဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ ဘဝနိဿရဏံ ကရေယျာသီ''တိ။ သော ''သာဓူ''တိ ပဋိဿုဏိတ္ဝာ ဇောတိပါလဿ သန္တိကံ ဂန္တ္ဝာ ''ဥဘောပိ, သမ္မ, ပဗ္ဗဇိဿာမာ''တိ အာဟ။ ဇောတိပါလော ''သာဓူ''တိ ပဋိဿုဏိ။ တတော ဝုဍ္ဎိံ အနုပ္ပတ္တကာလေပိ တိဿော ဇောတိပါလံ အာဟ – ''ဧဟိ, သမ္မ, ပဗ္ဗဇိဿာမာ''တိ ဇောတိပါလော န နိက္ခမိ။ တိဿော ''န တာဝဿ ဉာဏံ ပရိပါကံ ဂတ''န္တိ သယံ နိက္ခမ္မ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ အရညေ ပဗ္ဗတပါဒေ အဿမံ ကာရာပေတွာ ဝသတိ။ ဇောတိပါလောပိ အပရေန သမယေန ဃရေ ဌိတောယေဝ အာနာပါနဿတိံ ပရိဂ္ဂဟေတ္ဝာ စတ္တာရိ ဈာနာနိ အဘိညာယော စ ဥပ္ပာဒေတ္ဝာ ဟာသာဒေန ဇောတိမဏ္ဍပသမီပံ ဂန္တ္ဝာ ''ပုန ဟာသာဒေ ယထာဌာနေယေဝ ပတိဋ္ဌာတူ''တိ အဓိဋ္ဌာသိ, သော သကဋ္ဌာနေယေဝ ပတိဋ္ဌာသိ။ အပဗ္ဗဇိတေန ကိရ ဇောတိမဏ္ဍံ ဥပဂန္တုံ န သက္ကာတိ။ သော ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ ဇောတိမဏ္ဍံ ပတွာ နိသီဒိတ္ဝာ သတ္တ ဒိဝသေ ပဓာနယောဂံ ကတွာ သတ္တဟိ ဒိဝသေဟိ သမ္မာသမ္ဗောဓိ သစ္ဆာကာသိ။

တဒါ ကလသိပတနေ ဝီသတိသဟဿာ ပဗ္ဗဇိတာ ပဋိဝသန္တိ။ အထ ကဿပေ ဘဂဝတ တေ အာမန္တေတွာ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ သုတ္တပရိယောသာနေ သဗ္ဗေဝ အရဟန္တော အဟေသုံ။ သော သုဒံ ဘဂဝတ ဝီသတိဘိက္ခုသဟဿ သပရိဝုတော တတ္ထေဝ ကလသိပတနေ ဝသတိ။ ကိကီ စ နံ ကာသိရာဇာ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌာတိ။ အထေကဒိဝသံ ဗာရာဏသိတသီ ကောေ ပုရိသော ပဗ္ဗတေ စန္ဒနသာရာဒီနိ ဂဝေသန္တော တိဿဿ တာပသဿ အဿမံ ပတွာ တံ အဘိဝာဒေတ္ဝာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ တာပသော တံ ဒိသွာ ''ကုတော အာဂတောသီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''ဗာရာဏသိတော, ဘန္တေ''တိ။ ''ကာ တတ္ထ ပဝတ္တီ''တိ? ''တတ္ထ, ဘန္တေ, ကဿပေ နာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နော''တိ။ တာပသော ဒုလ္လဘဝစနံ သုတ္ဝာ ပီတိသောမနဿဇာတော ပုစ္ဆိ – ''ကိံ သော အာမဂန္ဓံ ဘုဥ္ဇတိ, န ဘုဥ္ဇတီ''တိ? ''ကော ဘန္တေ, အာမဂန္ဓော''တိ? ''မစ္ဆမံသံ အာဝုသော''တိ။ ''ဘဂဝတ, ဘန္တေ, မစ္ဆမံသံ ဘုဥ္ဇတီ''တိ။ တံ သုတ္ဝာ တာပသော ဝိပ္ပဋိသာရီ ဟုတ္ဝာ ပုန စိန္တေသိ – ''ဂန္တ္ဝာ တံ ပုစ္ဆိဿာမိ, သစေ 'အာမဂန္ဓံ ပရိဘုဥ္ဇာမီ'တိ ဝက္ခတိ, တတော နံ 'တုမ္ဟာကံ, ဘန္တေ, ဇာတိယာ စ ကုလဿ စ ဂေတ္တဿ စ အနနုစ္ဆဝိကမေတ'န္တိ နိဝါရေတွာ တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ ဘဝနိဿရဏံ ကရိဿာမီ''တိ သလ္လဟုကံ ဥပကရဏံ ဂဟေတ္ဝာ သဗ္ဗတ္ထ ဧကရတ္တိ တသေန သာယန္ဟသမယေ ဗာရာဏသိံ ပတ္ဝာ ကလသိပတနမေဝ ဟဝိသိ။ ဘဂဝတပိ တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ အာသနေ နိသိန္နောယေဝ ဟောတိ။ တာပသော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမ္မ အနဘိဝာဒေတွာ တုဏှီဘူတော ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဘဂဝတ တံ ဒိသွာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဋိသမ္မောဒိ။ သောပိ ''ခမနီယံ, ဘော ကဿပ''တိအာဒီနိ ဝတ္ဝာ ဧကမန္တံ နိသီဒိတ္ဝာ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ – ''အာမဂန္ဓံ, ဘော ကဿပ, ဘုဥ္ဇသိ, န ဘုဥ္ဇသီ''တိ? ''နာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, အာမဂန္ဓံ ဘုဥ္ဇာမီ''တိ။ ''သာဓု, သာဓု, ဘော ကဿပ, ပရကုဏပံ အခါဒန္တော သုန္ဒရမကာသိ, ယုတ္တမေတံ ဘောတော ကဿပဿ ဇာတိယာ စ ကုလဿ စ ဂေတ္တဿ စာ''တိ။ တတော ဘဂဝတ ''အဟံ ကိလေသေ သန္ဓာယ 'အာမဂန္ဓံ န ဘုဥ္ဇာမီ'တိ ဝဒါမိ, ဗြာဟ္မဏော မစ္ဆမံသံ ပစ္စေတိ, ယံနူနာဟံ သ္ဝေ၀ ကမံ ပိဏ္ဍာယ အပဝိသိတ္ဝာ ကိကီ ရညော ဂေဟာ အာဘတံ ပိဏ္ဍပာတံ ပရိဘုဥ္ဇေယျံ, ဧဝံ အာမဂန္ဓံ အာရဗ္ဘ ကထာ ပဝတ္တိဿတိ။ တတော ဗြာဟ္မဏံ ဓမ္မဒေသနာယ သညာပေဿာမီ''တိ ဒုတိယဒိဝသေ ကာလဿေ၀ သရီရပရိကမ္မံ ကတ္ဝာ ဂန္ဓကုဋိံ ပါဝိသိ။ ဘိက္ခူ ဂန္ဓကုဋိဒွာရံ ပိဟိတံ ဒိသွာ ''န ဘဂဝတ အဇ္ဇ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ပဝိသိတုကာမော''တိ ဥတ္ဝာ ဂန္ဓကုဋိံ ပဒက္ခိဏံ ကတ္ဝာ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိံသု။

ဘဂဝတပိ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမ္မ ပညတ္တာသနေ နိသီဒိ။ တာပသောပိ ခေါ ပတ္တသာကံ ပစိတ္ဝာ ခါဒိတ္ဝာ ဘဂဝတော သန္တိကေ နိသီဒိ။ ကိကီ ကာသိရာဇာ ဘိက္ခူ ပိဏ္ဍာယ စရန္တေ ဒိသွာ ''ကုဟိံ ဘဂဝတ, ဘန္တေ''တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ''ဝိဟာရေ, မဟာရာဇာ''တိ စ သုတ္ဝာ နာနာဗျဉ္ဇနရသမနေကမံသဝိကတိသမ္ပန္နံ ဘောဇနံ ဘဂဝတော ဟာပေသိ။ အမစ္စာ ဝိဟာရံ နေတ္ဝာ ဘဂဝတော အာရောစေတွာ ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတ္ဝာ ပရိဝိသန္တာ ပဌမံ နာနာမံသဝိကတိသမ္ပန္နံ ယာဂုံ အဒံသု, တာပသော ဒိသွာ ''ခါဒတိ နု ခေါ နော''တိ စိန္တေန္တော အဋ္ဌာသိ။ ဘဂဝတ တဿ ပဿတောယေဝ ယာဂုံ ပိဝန္တော မံသခဏ္ဍံ မုခေ ပက္ခိပိ။ တာပသော ဒိသွာ ကုဒ္ဓေါ။ ပုန ယာဂုပီတဿ နာနာရသဗျဉ္ဇနံ ဘောဇနမဒံသု, တမ္ပိ ဂဟေတ္ဝာ ဘုဥ္ဇန္တံ ဒိသွာ အတိဝိယ ကုဒ္ဓေါ ''မစ္ဆမံသံ ခါဒန္တောယေဝ 'န ခါဒါမီ'တိ ဘဏတီ''တိ။ အထ ဘဂဝန္တံ ကတဘတ္တကိစ္စံ ဟတ္ထပါဒေ ဓောဝိတ္ဝာ နိသိန္နံ ဥပသင်္ကမ္မ ''ဘော ကဿပ, မုသာ တ္ဝံ ဘဏသိ, နေတံ ပဏ္ဍိတကိစ္စံ။ မုသာဝါဒော ဟိ ဂရဟိတော ဗုဒ္ဓါနံ, ယေပိ တေ ပဗ္ဗတပါဒေ ဝနမူလဖလာဒီဟိ ယာပေန္တာ ဣသယော

ဝသန္တိ, တေပိ မုသာ န ဘဏန္တီ''တိ ဝတ္တ ပုန ဣသိနံ ဂုဏေ ကထာယ ဝဏ္ဏေန္တော အာဟ **''သာမာကစိင်္ဂူလကစီနကာနိ စာ''**တိ။

၂၄၂. တတ္ထ **သာမာကာ**တိ ခုနိတ္တ တ သီသာနိ ဥစ္စိနိတ္တ တ ဂယှုပက တိဏဓညဇာတိ။ တထာ **စိင်္ဂူလကာ** ကဏဝီရပုပ္ဖသဏ္ဌာနသီသာ ဟောန္တိ။ **စီနကာနီ**တိ အဋ္ဌဝိပဗ္ဗတဟဒေသု အရောပိတဇာတာ စီနမုဂ္ဂါ။ **ပတ္တပ္ဖလ** န္တိ ယံကိဉ္စိ ဟရိတပဏ္ဏံ။ **မူလဖလ**န္တိ ယံကိဉ္စိ ကန္ဒမူလံ။ **ဂဝိပ္ဖလ** န္တိ ယံကိဉ္စိ ရုက္ခဝလ္လိဖလံ။ မူလဂ္ဂဟဏေန တ က န္ဒမူလံ, ဖလဂ္ဂဟဏေန ရုက္ခဝလ္လိဖလံ, ဂဝိပ္ဖလဂ္ဂဟဏေန ဥဒကေ ဇာတသိင်္ဃာတကကသေရုကာဒိဖလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဓမ္မေန လဒ္ဓ** န္တိ ဒူတေယ္ယပဟိဏဂမနာဒိမိစ္ဆာဇီဝံ ပဟာယ ဝနေ ဥဉ္ဆာစရိယာယ လဒ္ဓံ။ **သတ**န္တိ သန္တော အရိယာ။ **အသ္နမာနာ** တိ ဘုဉ္ဇမာနာ။ **န ကာမကာမာ အလိကံ ဘဏန္တိ** တိ တေ ဧဝံ အမမာ အပရိဂ္ဂဟာ တောနိ သာမာကာဒီနိ ဘုဥ္ဇမာနာ ဣသယော ယထာ တ္ဝံ သာဒုရသာဒိကေ ကာမေ ပတ္ထယန္တော အာမဂန္ဓံ ဘုဉ္ဇန္တောယေဝ ''နာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, အာမဂန္ဓံ ဘုဉ္ဇာမီ''တိ ဘဏန္တော အလိကံ ဘဏသိ, တထာ န ကာမကာမာ အလိကံ ဘဏန္တိ, ကာမေ ကာမယန္တာ မုသာ န ဘဏန္တီတိ ဣသီနံ ပသံသာယ ဘဂဝတော နိဒ္ဒိ ဒီပေတိ။

၂၄၃. ဧဝံ ဣသီနံ ပသံသာပဒေသေန ဘဂဝန္တံ နိန္ဒိတ္တ တ ဣဒါနိ အတ္တနာ အဓိပ္ပေတံ နိန္ဒာဝတ္ထုံ ဒဿေတ္တ တ နိ ပ္ပရိယာယယေနေဝ ဘဂဝန္တံ နိန္ဒန္တော အာဟ **''ယဒသ္နမာနော''** တိ တတ္ထ ဒ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ အယံ ပနတ္ထော – ယံ ကိဉ္စိဒေဝ သသမံသံ တ တိတ္တိရမံသံ တ ခောဝနစ္ဆေဒနာဒိနာ ပုဗ္ဗပရိကမ္မေန **သုကတံ,** ပစနတသနာဒိနာ ပ စ္ဆာပရိကမ္မေန **သုနိဋ္ဌိတံ,** န မာတရာ န ပိတရာ, အပိစ ခော ပန ''ဒက္ခိဏေယ္ယော အယ''န္တိ မညမာနေဟိ ဓမ္မကာမေ ဟိ **ပရေဟိ ဒိန္နံ,** သက္ကာရကရဏေန **ပယတံ** ပဏီတမလင်္ကတံ, ဥတ္တမရသတာယ ဩဇဝန္တတာယ ထာမဗလာဘရဏသ မတ္ထတာယ စ **ပဏီတံ အသ္နမာနော** အာဟာရယမာနော, န ကေဝလဥ္စ ယံကိဉ္စိ မံသမေဝ, အပိစ ခော ပန ဣဒမ္ပိ **သာလီနမန္နံ** ဝိစိတကာဠကံ သာလိတဏ္ဍုလောဒနံ **ပရိဘုဥ္ဇမာနော သော ဘုဉ္ဇသိ, ကဿပ, အာမဂန္ဓံ,** သော တ္ဝံ ယံကိဥ္စိ မံသံ ဘုဥ္ဇမာနော ဣဒဉ္စ သာလီနမန္နံ ပရိဘုဥ္ဇမာနော ဘုဥ္ဇသိ, ကဿပ, အာမဂန္ဓန္တိ ဘဂဝန္တံ ကေတ္တေန အာလပတိ။

၂၄၄. ဧဝံ အာဟာရတော ဘဂဝန္တံ နိန္ဒိတ္တ တ ဣဒါနိ မုသာတဒံ အာရောပေတ္တ တ နိန္ဒန္တော အာဟ **''န အာမဂန္ဓော။ပေ။ သုသဒ္ဓတေဟီ''**တိ။ တဿတ္ထော – ပုဗ္ဗေ မယာ ပုစ္ဆိတော သမာနော **''န အာမဂန္ဓော မမ ကပ္ပတီ''တိ ဣစ္စေဝ တ္ဝံ ဘာသသိ,** ဧဝံ ဇေါ်သေနေဝ တ္ဝံ ဘာသသိ **ဗြဟ္မဗန္ဓု** ဗြာဟ္မဏဂုဏဝိရဟိတဇာတိမတ္တဗြာဟ္မဏ တိ ပရိဘာသန္တော ဘဏတိ။ **သာလီနမန္န** န္တိ သာလိတဏ္ဍုလောဒနံ။ **ပရိဘုဥ္ဇမာနော** တိ ဘုဥ္ဇမာနော။ **သကုန္တမံသေဟိ သုသင်္ခတေဟီ**တိ တအာ ဘဂဝတော အဘိဟဋံ သကုဏမံသံ နိဒ္ဒိသန္တော ဘဏတိ။

ဧဝံ ဘဏန္တော ဧဝ စ ဘဂဝတော ပေဗ္ဗာ ဟာဒတလာ ပဘုတိ ယာဝ ဥပရိ ကေသဂ္ဂါ သရီရမုလ္လောကေန္တော ဒွ ဝတ္တိံသဝရလက္ခဏာသီတိအနုဗျဉ္ဇနသမ္ပဒံ ဗျာမပ္ပဘာပရိက္ခေပဉ္စ ဒိသ္ဝာ ''ဧဝရူပေ မဟာပုရိသလက္ခဏာဒိပဋိမ ဏ္ဍိတကာယော န မုသာ ဘဏိတုံ အရဟတိ။ အယံ ဟိဿ ဘဝန္တရေပိ သစ္စတစာနိဿန္ဒေနေဝ ဥဏ္ဏာ ဘမုကန္တ ရေ ဇာတာ ဩဒာတာ မုဒု တူလသန္နိဘာ, ဧကေကာနိ စ လောမကူပေသု လောမာနိ။ သ္ဝာယံ ကထမိဒါနိ မုသာ ဘဏိသ္ သတိ။ အဒ္ဓာ အညော ဣမဿ အာမဂန္ဓော ဘဝိဿတိ, ယံ သန္ဓာယ တေဒတေစ – 'နာဟံ, ဗြာဟ္မဏ, အာမဂန္ဓံ ဘုဥ္ဇာမီ'တိ, ယံနူနာဟံ တံ ပုစ္ဆေယ္ယ''န္တိ စိန္တေတ္တ တ သဥ္ဇာတဗဟုမာနော ကေတ္တေနေဝ အာလပန္တော ဣမံ ကထာသေသံ အာဟ –

''ပုစ္ဆာမိ တံ ကဿပ တေမတ္ထံ၊ ကထံပကာရော တဝ အာမဂန္ဓော''တိ။

၂၄၅. အထဿ ဘဂဝါ အာမဂန္ဓံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ **''ပာဏာတိပါတော''**တိ ဧဝမာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပာဏာတိပါတော**တိ ပါဏဝဓော။ **ဝဓဆေဒဗန္ဓန** န္တိ တွေ သတ္တာနံ ဒဏ္ဍာဒီဟိ အာကောဋနံ ဝဓော, ဟတ္ထပါဒါဒီနံ ဆေဒနံ ဆေဒော, ရဇ္ဇုအာဒီဟိ ဗန္ဓော ဗန္ဓနံ။ **ထေယျံ မုသာတဇော** တိ ထေယျဥ္စ မုသာတဇော စ။ **နိကတီ**တိ ''ဒဿာမိ, က ရိဿာမီ''တိအာဒိနာ နယေန အာသံ ဥပ္ပာဒေတ္တ တ နိရာသာကရဏံ။ **ဝဥ္စနာနိ** တိ အသုဝဏ္ဏံ သုဝဏ္ဏန္တိ ကဟာပနာဒီ နိ။ **အဇ္ဈေနကုတ္တ** န္တိ နိရတ္ထကမနေကဂန္ထပရိယာပုဏနံ။ **ပရဒာရသေဝနာ**တိ ပရပရိဂ္ဂဟိတာသု စာရိတ္တာပဇ္ဇနံ။

သောမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇန န္တိ သေ ဟဏ္ဏာတိပါတာဒိအကုသလဓမ္မသမုဒါစာရော အာမဂန္ဓော ဝိဿဂန္ဓော ကုဏပဂန္ဓော။ ကိံ ကာရဏာ? အမနုညတ္တာ ကိလေသအသုစိမိဿကတ္တာ သဗ္ဘိ ဇိဂုစ္ဆိတတ္တာ ပရမဒုဂ္ဂန္ဓဘာဝတဝဟတ္တာ စ။ ယေ ဟိ ဥဿန္နကိလေသာ သတ္တာ, တေ တေဟိ အတိဒုဂ္ဂန္ဓာ ဟောန္တိ, နိက္ကိလေသာနံ မတာသရီရမ္ပိ ဒုဂ္ဂန္ဓံ န ဟောတိ, တသ္မာ သောမဂန္ဓော။ မံသဘောဇနံ ပန အဒိဋ္ဌမသုတမပရိသင်္ကိတဥ္စ အနဝဇ္ဇံ, တသ္မာ န ဟိ မံသဘောဇနံ အာမဂန္ဓောတိ။

၂၄၆. ဧဝံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ ဧကေန နယေန အာမဂန္ဓံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဣဒါနိ ယသ္မာ တေ တေ သတ္တာ တေဟိ တေဟိ အာမဂန္ဓေဟိ သမန္နာဂတာ, န ဧကော ဧဝ သဗ္ဗေဟိ, န စ သဗ္ဗေ ဧကေနေဝ, တသ္မာ နေသံ တေတေ အာမဂန္ဓေ ပကာသေတုံ **"ယေ ဣဓ ကာမေသု အသညတာ ဇနာ"**တိအာဒိနာ နယေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ တာဝ ဒေသနာယ အာမဂန္ဓေ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ဒွေ ကထာယော အဘာသိ။

တတ္ထ **ယေ ဣဓ ကာမေသု အသညတာ ဇနာ**တိ ယေ ကေစိ ဣဓ လောကေ ကာမပဋိသေဝနသင်္ခာတေသု ကာမေသု မာတိမာတုစ္ဆာဒီသုပိ မရိယာဒအဝိရဟေန ဘိန္နသံဝရတာယ အသံယတာ ပုထုဇ္ဇနာ။ **ရသေသု ဂိဒ္ဓာ** တိ ဇိဝှာဝိညေယျေသု ရသေသု ဂိဒ္ဓာ ဂဓိတာ မုစ္ဆိတာ အဇ္ဈောသန္နာ အနာဒီနဝဒဿာဝိနော အနိဿရဏပညာ ရသေ ပရိဘုဥ္ဇန္တိ။ **အသုစိဘာဝမဿိတာ** တိ တာယ ရသဂိဒ္ဓိယာ ရသပဋိလာဘတ္ထာယ နာနပ္ပကာရမိစ္ဆာဇီဝသင်္ခာတအသုစိဘာဝမိဿိတာ။ **နတ္ထိကဒိဋ္ဌီ** တိ "နတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိဒသဝတ္ထုကမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမန္နာဂတာ။ **ဝိသမာ**တိ ဝိသမေန ကာယကမ္မာဒိနာ သမန္နာဂတာ။ **ဒုရန္နယာ** တိ ဒုဝိညာပယာ သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသီအာဓာနဂ္ဂာဟီဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂီတာသမန္နာဂတာ။ **သောမဂန္ဓော**တိ သေ တောယ ကထာယ ပုဂ္ဂလေ အဓိဋ္ဌာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌော "ကာမေသု အသံယတတာ ရသဂိဒ္ဓတာ အာဇီဝဝိပတ္တိ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိကာယဒုစ္စရိတာဒိဝိသမတာ ဒုရန္နယဘာဝတာ"တိ အပရောပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေနေဝတ္ထေန ဆဗ္ဗိဓော အာမဂန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **န ဟိ မံသဘောဇန**န္တိ မံသဘောဇနံ ပန ယထာဝုတ္တေနေဝတ္ထေန န အာမဂန္ဓောတိ။

၂၄၇. ဒုတိယကထာယပိ **ယေ လူခသာ**တိ ယေ လူခာ နိရသာ, အတ္တကိလမထာနုယုတ္တာတိ အတ္ထော။ **အရုဏာ**တိ ကက္ခဠာ အောဝဒသ္သတာယုတ္တာ။ **ပိဋ္ဌိမံသိကာ** တိ ပုရတော မဓုရံ ဘဏိတ္ဝာ ပရမ္မုခေ အဝဏ္ဏဘာသိနော ။ တေ ဟိ အဘိမုခံ ဩလောကေတုမသက္ကောန္တာ ပရမ္မုခါနံ ပိဋ္ဌိမံသခါဒကာ ဝိယ ဟောန္တိ, တေန "ပိဋ္ဌိမံသိကာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ **မိတ္တဒ္ဒုနော** တိ မိတ္တဒူဟကာ, အရဓနဇီဝိတေသု ဝိဿာသမာပန္နာနံ မိတ္တာနံ တတ္ထ မိစ္ဆာပဋိပဇ္ဇနကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နိက္ကရုဏာ** တိ ကရုဏာဝိရဟိတာ သတ္တာနံ အနတ္ထကာမာ။ **အတိမာနိနော**တိ "ဣဓေကစ္စော ဇာတိယာ ဝါ။ပေ။ အညတရညတရေန ဝတ္ထုနာ ပရေ အတိမညတိ, ယော ဧဝရူပေါ မာနော ကေတုကမျတာ စိတ္တဿာ"တိ (ဝိဘ. ၈၈၀) ဧဝံ ဝုတ္တေန အတိမာနေန သမန္နာဂတာ။ **အအာနသီလာ**တိ အဒာနပကတိကာ, အဒာနာဓိမုတ္တာ အသံဝိဘာဂရတာတိ အတ္ထော။ **န စ ဒေန္တိ ကဿစီ** တိ တာယ စ ပန အဒာနသီလတာယ ယာစိတာပိ သန္တာ ကဿစိ ကိဥ္စိ န ဒေန္တိ, အဒိန္နပုဗ္ဗကကုလေ မနုဿသဒိသာ နိစ္စာမတဏှာဟိကပေတပရာယဏာ ဟောန္တိ။ ကေစိ ပန "အအာနသီလာ"တိပိ ပဌန္တိ, ကေဝလံ ဂဟဏသီလာ, ကဿစိ ပန ကိဥ္စိ န ဒေန္တီတိ။ **သောမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇန** န္တိ သေ တောယ ကထာယ ပုဂ္ဂလေ အဓိဋ္ဌာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌော "လူခတာ, အရုဏတာ , ပိဋ္ဌိမံသိကတာ, မိတ္တဒူဘိတာ, နိက္ကရုဏတာ, အတိမာနိတာ, အအာနသီလတာ, အအာန"န္တိ အပရောပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေနေဝတ္ထေန အဋ္ဌဝိဓော အာမဂန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော, န ဟိ မံသဘောဇနန္တိ။

၂၄၈. ဧဝံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ ဒွေ ကထာယော ဝတွာ ပုန တဿ တာပသဿ အာသယာနုပရိဝတ္တိနံ ဝိဒိတွာ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာယေဝ ဒေသနာယ ဧကံ ကထံ အဘာသိ။ တတ္ထ **ကောဓော** ဥရဂသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **မဒော**တိ "ဇာတိမဒော, ဂောတ္တမဒော, အာရောဂ္ယမဒော"တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၈၃၂) နယေန ဝိဘင်္ဂေ ဝုတ္တပ္ပဘေဒော စိတ္တဿ မဇ္ဇနဘာဝေါ။ **ထမ္ဘော** တိ ထဒ္ဓဘာဝေါ။ **ပစ္စုပဋ္ဌာပနာ** တိ ပစ္စနီကဋ္ဌာပနာ, ဓမ္မေန နယေန ဝုတ္တဿ ပဋိဝိရုဇ္ဈိတ္ဝာ ဌာနံ။ **မာယာ**တိ "ဣဓေကစ္စော ကာယေန ဒုစ္စရိတံ စရိတွာ"တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၈၉၄) နယေန ဝိဘင်္ဂေ ဝိဘတ္တာ ကတပဋိစ္ဆာဒနတာ။ **ဥသူယာ**တိ ပရလာဘသက္ကာရာဒီသု ဣဿာ။ **ဘဿသမုဿယော**တိ သမုဿိတံ ဘဿံ, အတ္တုက္ကံသနတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မာနာတိမာနော**တိ "ဣဓေကစ္စော ဇာတိယာ ဝါ။ပေ။ အညတရညတရေန ဝတ္ထုနာ ပုဗ္ဗကာလံ ပရေဟိ သဒိသံ အတ္တာနံ ဒဟတိ, အပရကာလံ အတ္တာနံ သေယျံ ဒဟတိ, ပရေ ဟီနေ ဒဟတိ, ယော ဧဝရူပေါ မာနော။ပေ။ ကေတုကမျတာ စိတ္တဿာ"တိ (ဝိဘ. ၈၈၀) ဝိဘင်္ဂေ ဝိဘတ္တ

တော။ **အသတ္တိ သန္တတေ** တိ အသပ္ပုရိသေဟိ သန္တတော။ **သောမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇနံ** န္တိ သေ ကောဏာဒိ နဝဝိ
ဓော အကုသလရာသိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော့နေဝတ္ထေန အာမဂန္ဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, န ဟိ မံသဘောဇနန္တိ။

၂၄၉. ဧဝံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ နဝဝိဓံ အာမဂန္ဓံ ဒဿေတွာ ပုနပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာ
နာယ ဒေသနာယ အာမဂန္ဓေ ဝိဿဇ္ဇေန္တော တိဿော ကထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ **ယေ ဟပသီလာ**တိ ယေ ဟ
ပသမာစာရတာယ ''ဟပသီလာ''တိ လောကေ ဟာကဋ္ဌာ။ **ဣဏဃာတသူစကာ**တိ ဝသလသုတ္တေ ဝုတ္တနယေန ဣဏံ ဂ
ဟေတွာ တဿ အပ္ပဒာနေန ဣဏဃာတကာ, ပေသုညေန သူစကာ စ။ **ဝေဟာရကူဋ္ဌာ ဣဓ ပါဋိရူပိကာ**တိ ဓမ္မဋ္ဌ
ဋ္ဌာနေ ဌိတာ လဉ္စံ ဂဟေတွာ သာမိကေ ပရာဇေန္တော ကူဋေန ဝေဟာရေန သမန္နာဂတတ္တာ ဝေဟာရကူဋ္ဌာ, ဓမ္မဋ္ဌ
ပဋိရူပကတ္တာ ပါဋိရူပိကာ။ အထ ဝါ **ဣဓာ**တိ သာသနေ။ **ပါဋိရူပိကာ**တိ ဒုဿီလာ။ တေ ဟိ ယသ္မာ နေသံ ဣရိယာပထ
သမ္ပဒါဒီဟိ သီလဝန္တပဋိရူပံ အတ္ထိ, တသ္မာ ပဋိရူပာ, ပဋိရူပာ ဧဝ ပါဋိရူပိကာ။ **နရာဓမာ ယေဓ ကရောန္တိ ကိဗ္ဗိသ**
န္တိ ယေ ဣဓ လောကေ နရာဓမာ မာတာပိတူသု ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓါဒီသု စ မိစ္ဆာပဋိပတ္တိသညိတံ ကိဗ္ဗိသံ ကရောန္တိ။ **ဧ
သာမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇန**န္တိ သေ တေသံ ကထာယ ပုဂ္ဂလေ အဓိဋ္ဌာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌော ''ဟပသီလတာ, ဣဏဃာ
တတာ, သူစကတာ, ဝေဟာရကူဋ္ဌတာ, ပါဋိရူပိကတာ, ကိဗ္ဗိသကာရိတာ''တိ အပရောပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော့နေဝတ္ထေန ဆ
ဗ္ဗိဓော အာမဂန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော, န ဟိ မံသဘောဇနန္တိ။

၂၅၀. **ယေ ဣဓ ပါဏေသု အသညတာ ဇနာ**တိ ယေ ဇနာ ဣဓလောကေ ပါဏေသု ယထာကာမစာရိတာယ သတမ္ပိ
သဟဿမ္ပိ မာရေတွာ အနုဒ္ဒယာမတ္တဿာပိ အကရဏေန အသံယတာ။ **ပရေသမာဒါယ ဝိဟေသမုယ္ယုတာ** တိ ပ
ရေသံ သန္တကံ အာဒါယ ဓနံ ဝါ ဇီဝိတံ ဝါ တတော ''မာ ဧဝံ ကရောထာ''တိ ယာစန္တာနံ ဝါ နိဝါရေန္တာနံ ဝါ ဟတ္ထပါဒ
ဆေဒနာဒီဟိ ဝိဟေသံ ဥယျုတ္တာ။ ပရေ ဝါ သတ္တေ သမာဒါယ ''အဇ္ဇ ဒသ, အဇ္ဇ ဝီသ''န္တိ ဧဝံ သမာဒိယိတွာ
တေသံ ဝဓဗန္ဓနာဒီဟိ ဝိဟေသမုယ္ယုတ္တာ။ **ဒုဿီလလုဒ္ဒါ** တိ နိဿီလာ စ ဒုရာစာရတ္တာ , လုဒ္ဒါ စ ကုရူရကမ္မန္တာ
လောဟိတပါဏိတာယ, မစ္ဆဃာတကမိဂဗန္ဓကသာကုဏိကာဒယော ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ **ဖရုသာ**တိ ဖရုသတာ။ **အနာဒရာ**
တိ ''ဣအနိ န ကရိဿာမ, ဝိရမိဿာမ ဧဝရူပါ''တိ ဧဝံ အာဒရဝိရဟိတာ ။ **သောမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇန** န္တိ သေ
တေသံ ကထာယ ပုဂ္ဂလေ အဓိဋ္ဌာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌော ''ပါဏာတိပါတော ဝဓဆေဒဗန္ဓန''န္တိအာဒိနာ နယေန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္
တော စ အဝုတ္တော စ ''ပါဏေသု အသံယတတာ ပရေသံ ဝိဟေသတာ ဒုဿီလတာ လုဒ္ဒတာ ဖရုသတာ အနာဒရော''တိ
ဆဗ္ဗိဓော အာမဂန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော, န ဟိ မံသဘောဇနန္တိ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တမ္ပိ ဟိ သောတူနံ သောတုကာမတာယ အဝဓာ
ရဏတာယ ဒဠှီကရဏတာယာတိ ဧဝမာဒီဟိ ကာရဏေဟိ ပုန ဝုစ္စတိ။ တေနေဝ စ ပရတော ဝက္ခတိ ''ဣစ္စေတမတ္ထံ
ဘဂဝါ ပုနပ္ပုနံ, အက္ခာသိ နံ ဝေဒယိ မန္တပါရဂူ''တိ။

၂၅၁. **ဧတေသု ဂိဒ္ဓါ ဝိရုဒ္ဓါတိပါတိနော** တိ ဧတေသု ပါဏေသု ဂေဓေန ဂိဒ္ဓါ, ဒောသေန ဝိရုဒ္ဓါ, မောဟေန အာဒီ
နဝံ အပဿန္တာ ပုနပ္ပုနံ အဇ္ဈာစာရပ္ပတ္တိယာ အတိပါတိနော, ဧတေသု ဝါ ''ပါဏာတိပါတော ဝဓဆေဒဗန္ဓန''န္တိ
အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တေသု ပါပကမ္မေသု ယထာသမ္ဘဝံ ယေ ဂေဓဝိရောဓာတိပါတသင်္ခါတာ ရာဂဒောသမောဟာ,
တေဟိ ဂိဒ္ဓါ ဝိရုဒ္ဓါ အတိပါတိနော စ။ **နိစ္စုယျုတာ** တိ အကုသလကရဏေ နိစ္စံ ဥယျုတ္တာ, ကဒာစိ ပဋိသင်္ခါယ အပ္ပ
ဋိဝိရတာ။ **ပေစ္စ** တိ အသ္မာ လောကာ ပရံ ဂန္တွာ။ **တမံ ဝဇန္တိ ယေ, ပတန္တိ သတ္တာ နိရယံ အဝံသိရာ** တိ ယေ
လောကန္တရိကန္ဓကာရသင်္ခါတံ နီစကုလတာဒိဘေဒံ ဝါ တမံ ဝဇန္တိ, ယေ စ ပတန္တိ သတ္တာ အဝီစိအာဒိဘေဒံ နိရယံ
အဝံသိရာ အဓောဂတသီသာ။ **သောမဂန္ဓော** တိ ဧတေသံ သတ္တာနံ တမဝဇနနိရယပတနဟေတု သေ ဂေဓဝိရောဓာတိပါတ
ဘေဒေ သဗ္ဗာမဂန္ဓမူလဘူတော ယထာဝုတ္တော့နေဝတ္ထေန တိဝိဓော အာမဂန္ဓော။ **န ဟိ မံသဘောဇန**န္တိ မံသဘောဇနံ
ပန န အာမဂန္ဓောတိ။

၂၅၂. ဧဝံ ဘဂဝါ ပရမတ္ထတော အာမဂန္ဓံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဒုဂ္ဂတိမဂ္ဂဘာဝဥ္စဿ ပကာသေတွာ ဣဒါနိ ယ
သ္မိံ မစ္ဆမံသဘောဇနေ တာပသော အာမဂန္ဓသညီ ဒုဂ္ဂတိမဂ္ဂသညီ စ ဟုတွာ တဿ အဘောဇနေန သုဒ္ဓိကာမော ဟု
တွာ တံ န ဘုဉ္ဇတိ, တဿ စ အညဿ စ တထာဝိဓဿ သောဓေတုံ အသမတ္ထဘာဝံ ဒဿေန္တော **''န မစ္ဆ
မံသ''**န္တိ ဣမံ ဆပ္ပဒံ ကထမာဟ။ တတ္ထ သမ္ဗန္ဓာနိ အန္တိမဟဒေန ယောဇေတဗ္ဗာနိ – န မစ္ဆမံသံ သောဓေတိ မစ္စံ
အဝိတိဏ္ဏကင်္ခံ, န အာဟုတိယညမုတူပသေဝနာ သောဓေတိ မစ္စံ အဝိတိဏ္ဏကင်္ခန္တိ ဧဝံ။ တတ္ထ စ **န မစ္ဆမံသ** န္
တိ အဆာဒိယမာနံ မစ္ဆမံသံ န သောဓေတိ, တထာ **အနာသကတ္တ** န္တိ ဧဝံ ဟေရာဏာ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ဧဝံ ပန သုန္ဒရတရံ

သိယာ “န မစ္ဆမံသာနံ အနာသကတ္တံ န မစ္ဆမံသာနာနာသကတ္တံ, မစ္ဆမံသာနံ အနာသကတ္တံ န သောဓေတိ, မစ္စ”န္တိ အထာပိ သိယာ, ဧဝံ သန္တေ အနာသကတ္တံ ဩပဟီယတီတိ? တဉှိ န, အမရတပေန သင်္ဂဟိတတ္တာ။ “ယေ ဝါပိ လောကေ အမရာ ဗဟူ တပါ”တိ ဧတ္ထ ဟိ သဗ္ဗောပိ ဝုတ္တာဝသေသော အတ္တကိလမထော သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတီတိ။ **နဂ္ဂိယ** န္တိ အစေလကတ္တံ။ **မုဏ္ဍိယ** န္တိ မုဏ္ဍဘာဝေါ။ **ဇဋာဇလ္လ** န္တိ ဇဋာ စ ရဇောဇလ္လဉ္စ။ **ခရာဇိနာနီ**တိ ခရာနိ အဇိနစမ္မာနိ။ **အဂ္ဂိဟုတ္တဿုပသေဝနာ** တိ အဂ္ဂိပါရိစရိယာ။ **အမရာ**တိ အမရဘာဝပတ္ထနတာယ ပဝတ္တကာယကိလေသာ။ **ဗဟူ**တိ ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာနာဒိဘေဒတော အနေကေ။ **တပါ**တိ သရီရသန္တာပါ။ **မန္တာ** တိ ဝေဒါ။ **အာဟုတီ**တိ အဂ္ဂိဟောမကမ္မံ။ **ယညမုတူပသေဝနာ**တိ အဿမေဓာဒိယညာ စ ဥတူပသေဝနာ စ။ ဥတူပသေဝနာ နာမ ဂိမှေ အာတပဋ္ဌာနသေဝနာ, ဝဿေ ရုက္ခမူလသေဝနာ, ဟေမန္တေ ဇလပ္ပဝေသသေဝနာ။ **န သောဓေန္တိ မစ္စံ အဝိတိဏ္ဏကင်္ခ** န္တိ ကိလေသသုဒ္ဓိယာ ဝါ ဘဝသုဒ္ဓိယာ ဝါ အဝိတိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆံ မစ္စံ န သောဓေန္တိ။ ကင်္ခါမလေ ဟိ သတိ န ဝိသုဒ္ဓော ဟောတိ, တွဋ္ဋ သကင်္ခောယေဝါတိ။ ဧတ္ထ စ “အဝိတိဏ္ဏကင်္ခ”န္တိ ဧတံ “န မစ္ဆမံသ”န္တိအာဒိနိ သုတွာ “ကိံ နု ခေါ မစ္ဆမံသာနံ အဘောဇနာဒိနာ သိယာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ”တိ တာပသဿ ကင်္ခါယ ဥပ္ပန္နာယ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ သိယာတိ နော အဓိပ္ပါယော။ ယာ စဿ “သော မစ္ဆမံသံ ဘုဉ္ဇတီ”တိ သုတွာဝ ဗုဒ္ဓေ ကင်္ခါ ဥပ္ပန္နာ, တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၂၅၃. ဧဝံ မစ္ဆမံသာနာသကတ္တာဒီနံ သောဓေတုံ အသမတ္ထဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သောဓေတုံ သမတ္ထေ ဓမ္မေ ဒဿေန္တော **“သောတေသု ဂုတ္တော”** တိ ဣမံ ဂါထမာဟ။ တတ္ထ **သောတေသူ**တိ ဆသု ဣန္ဒြိယေသု။ **ဂုတ္တော**တိ ဣန္ဒြိယသံဝရဂုတ္တိယာ သမန္နာဂတော။ ဧတ္တာဝတာ ဣန္ဒြိယသံဝရပရိဝါရသီလံ ဒဿေတိ။ **ဝိဒိတိန္ဒြိယော စရေ**တိ ဉာတပရိညာယ ဆဠိန္ဒြိယာနိ ဝိဒိတွာ ပါကဋာနိ ကတွာ စရေယျ, ဝိဟရေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ ဝိသုဒ္ဓသီလဿ နာမရူပပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတိ။ **ဓမ္မေ ဌိတော** တိ အရိယမဂ္ဂေန အဘိသမေတဗ္ဗစတုသစ္စဓမ္မေ ဌိတော။ ဧတေန သောတာပတ္တိဘူမိံ ဒဿေတိ။ **အဇ္ဇဝမဒ္ဒဝေ ရတော**တိ ဥဇုဘာဝေ စ မုဒုဘာဝေ စ ရတော။ ဧတေန သကဒါဂါမိဘူမိံ ဒဿေတိ။ သကဒါဂါမီ ဟိ ကာယဝင်္ကာဒိကရာနံ စိတ္တထဒ္ဓဘာဝကရာနဉ္စ ရာဂဒေါသာနံ တနုဘာဝါ အဇ္ဇဝမဒ္ဒဝေ ရတော ဟောတိ။ **သင်္ဂါတိဂေါ** တိ ရာဂဒေါသသင်္ဂါတိဂေါ။ ဧတေန အနာဂါမိဘူမိံ ဒဿေတိ။ **သဗ္ဗဒုက္ခပ္ပဟီနော** တိ သဗ္ဗဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ဟေတုပ္ပဟာနေန ပဟီနသဗ္ဗဒုက္ခော။ ဧတေန အရဟတ္တဘူမိံ ဒဿေတိ။ **န လိပ္ပတိ ဒိဋ္ဌသုတေသု ဓီရော** တိ သော ဧဝံ အနုပုဗ္ဗေန အရဟတ္တံ ပတ္တော ဓိတိသမ္ပဒါယ ဓီရော ဒိဋ္ဌသုတေသု ဓမ္မေသု ကေနစိ ကိလေသေန န လိပ္ပတိ။ န ကေဝလဉ္စ ဒိဋ္ဌသုတေသု, မုတဝိညာတေသု စ န လိပ္ပတိ, အညဒတ္ထု ပရမဝိသုဒ္ဓိပ္ပတ္တော ဟောတီတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

၂၅၄-၅. ဣတော ပရံ **“ဣစ္စေတမတ္ထ”** န္တိ ဒွေ ဂါထာ သင်္ဂီတိကာရေဟိ ဝုတ္တာ။ တာသမတ္ထော – **ဣတိ ဘဂဝါ** ကဿပေန **ဧတမတ္ထံ ပုနပ္ပုနံ** အနေကာဟိ ဂါထာဟိ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာယ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ စ ဒေသနာယ ယာဝ တာပသော အညာသိ, တာဝ သော **အဘာသိ** ကထေသိ ဝိတ္ထာရေသိ။ **နံ ဝေဒယိ မန္တပါရဂူ** တိ သောပိ တဉှိ အတ္ထံ မန္တပါရဂူ, ဝေဒပါရဂူ, တိဿော ဗြာဟ္မဏော ဝေဒယိ အညာသိ။ ကိံ ကာရဏာ? ယသ္မာ အတ္ထတော စ ပဒတော စ ဒေသနာနယတော စ **စိတြာဟိ ဂါထာဟိ မုနီ ပကာသယိ** ။ ကီဒိသော? **နိရာမဂန္ဓော အသိတော ဒုရန္နယော,** အာမဂန္ဓကိလေသာဘာဝတော နိရာမဂန္ဓော, တဏှာဒိဋ္ဌိနိဿယာဘာဝတော အသိတော, ဗာဟိရဒိဋ္ဌိဝသေန “ဣဒံ သေယျော ဣဒံ ဝရ”န္တိ ကေနစိ နေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ ဒုရန္နယော။ ဧဝံ ပကာသိတဝတော စဿ **သုတွာန ဗုဒ္ဓဿ သုဘာသိတံ ပဒံ** သုကထိတံ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ **နိရာမဂန္ဓံ** နိက္ကိလေသဘာဝံ, **သဗ္ဗဒုက္ခပ္ပနူဒနံ** သဗ္ဗဝဋ္ဋဒုက္ခပ္ပနူဒနံ, **နီစမနော** နီစစိတ္တော ဟုတွာ **ဝန္ဒိ တထာဂတဿ,** တိဿော ဗြာဟ္မဏော တထာဂတဿ ပါဒေ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတံ ကတွာ ဝန္ဒိ။ **တတ္ထေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇမရောစယိတ္ထာ** တိ တတ္ထေဝ စ နံ အာသနေ နိသိန္နော ကဿပံ ဘဂဝန္တံ တိဿော တာပသော ပဗ္ဗဇ္ဇမရောစယိတ္ထ, အယာစီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တံ ဘဂဝါ “ဧဟိ ဘိက္ခူ”တိ အာဟ။ သော တင်္ခဏံယေဝ အဋ္ဌပရိက္ခာရယုတ္တော ဟုတွာ အာကာသေနာဂန္တွာ ဝဿသတိကတ္ထေရော ဝိယ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ကတိပါဟေနေဝ သာဝကပါရမိဉာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ **တိဿော** နာမ အဂ္ဂသာဝကော အဟောသိ, ပုန ဒုတိယော **ဘာရဒွါဇော** နာမ။ ဧဝံ တဿ ဘဂဝတော တိဿဘာရဒွါဇံ နာမ သာဝကယုဂံ အဟောသိ။

အမှာကံ ပန ဘဂဝါ ယာ စ တိဿေန ဗြာဟ္မဏေန အာဒိတော တိဿော ဂါထာ ဝုတ္တာ, ယာ စ ကဿပေန ဘဂဝတာ မဇ္ဈေ နဝ, ယာ စ တဒါ သင်္ဂီတိကာရေဟိ အန္တေ ဒွေ, တာ သဗ္ဗာပိ စုဒ္ဒသ ဂါထာ အာနေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ

ကတွာ ဣမံ အာမဂန္ဓသုတ္တံ အာစရိယပ္ပမုခါနံ ပဉ္စန္နံ တာပသသတာနံ အာမဂန္ဓံ ဗုဒ္ဓါကာသိ။ တံ သုတွာ သော ဗြာဟ္မဏော တတ္ထေဝ နိစမာနော ဟုတွာ ဘဂဝတော ပာဒေ ဝန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ သဒ္ဓိံ ပရိသာယ။ “ဧထ ဘိက္ခဝေ”တိ ဘဂဝတ အတောစ။ တေ တတ္ထေဝ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝံ ပတွာ အာကာသေနာဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ကတိပဟေနေဝ သဗ္ဗေဝ အဂ္ဂဖလေ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ အာမဂန္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဟိရိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဟိရိံ တရန္တံ န္တိ ဟိရိသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အနုပ္ပန္နေ ဘဂဝတိ သာဝတ္ထိယံ အညတရော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော အမ္ဘော အဟောသိ အသီတိကောဋိဓနဝိဘဝေါ။ တဿ ဧကပုတ္တကော အဟောသိ ပိယော မနာပေါ။ သော တံ ဒေဝကုမာရံ ဝိယ နာနပ္ပကာရေဟိ သုခူပကရဏေဟိ သံဝဍ္ဎေန္တော တံ သာပတေယျံ တဿ အနိယျာတေတွာဝ ကာလမကာသိ သဒ္ဓိံ ဗြာဟ္မဏိယာ။ တတော တဿ မာဏဝဿ မာတာပိတူနံ အစ္စယေန ဘဏ္ဍာဂါရိကော သာရဂဗ္ဘံ ဝိဝရိတွာ သာပတေယျံ နိယျာတေန္တော အာဟ – “ဣဒံ တေ, သာမိ, မာတာပိတူနံ သန္တကံ, ဣဒံ အယျကပယျကာနံ သန္တကံ, ဣဒံ သတ္တကုလပရိဝဋ္ဋေန အာဂတ”န္တိ။ မာဏဝေါ ဓနံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “ဣဒံ ဓနံယေဝ ဒိသွာ သတိ, ယေဟိ ပန ဣဒံ သဉ္စိတံ, တေ န ဒိဿန္တိ, သဗ္ဗေဝ မစ္စုဝသံ ဂတာ။ ဂစ္ဆန္တာ စ န ဣတော ကိဉ္စိ အာဒာယ အဂမံသု, ဧဝံ နာမ ဘောဂေ ပဟာယ ဂန္တဗ္ဗော ပရလောကော, န သက္ကာ ကိဉ္စိ အာဒာယ ဂန္တုံ အညတြ သုစရိတေန။ ယံနူနာဟံ ဣမံ ဓနံ ပရိစ္စဇိတွာ သုစရိတဓနံ ဂဏှေယျံ, ယံ သက္ကာ အာဒာယ ဂန္တု”န္တိ။ သော ဒိဝသေ ဒိဝသေ သတသဟဿံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ပုန စိန္တေသိ – “ပဟူတမိဒံ ဓနံ, ကိံ ဣမိနာ ဧဝမပ္ပကေန ပရိစ္စာဂေန, ယံနူနာဟံ မဟာဒါနံ ဒဒေယျ”န္တိ။ သော ရညော အာရောစေသိ – “မဟာရာဇ, မမ ဃရေ ဧတ္တကံ ဓနံ အတ္ထိ, ဣစ္ဆာမိ တေန မဟာဒါနံ ဒါတုံ။ သာဓု, မဟာရာဇ, နဂရေ ဃောသနံ ကာရာပေထာ”တိ။ ရာဇာ တထာ ကာရာပေသိ။ သော အာဂတာဂတာနံ ဘာဇနာနိ ပူရေတွာ သတ္တဟိ ဒိဝသေဟိ သဗ္ဗဓနမဒါသိ , ဒတွာ စ စိန္တေသိ – “ဧဝံ မဟာပရိစ္စာဂံ ကတွာ အယုတ္တံ ဃရေ ဝသိတုံ, ယံနူနာဟံ ပဗ္ဗဇေယျ”န္တိ။ တတော ပရိဇနဿ ဧတမတ္ထံ အာရောစေသိ။ တေ “မာ, တွံ သာမိ, ‘ဓနံ ပရိက္ခီဏ’န္တိ စိန္တယိ, မယံ အပ္ပကေနေဝ ကာလေန နာနာဝိဓေဟိ ဥပာယေဟိ ဓနသဉ္စယံ ကရိဿာမာ”တိ ဝတွာ နာနပ္ပကာရေဟိ တံ ယာစိံသု။ သော တေသံ ယာစနံ အနာဒိယိတွာဝ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။

တတ္ထ အဋ္ဌဝိဓာ တာပသာ – သပုတ္တဘရိယာ, ဥဉ္ဆာစာရိကာ, သမ္ပတ္တကာလိကာ, အနဂ္ဂိပက္ကိကာ, အသ္မမုဋ္ဌိကာ, ဒန္တလုယျကာ, ပဝတ္တဖလိကာ, ဝဏ္ဋမုတ္တိကာ စာတိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၈၀)။ တတ္ထ **သပုတ္တဘရိယာ**တိ ပုတ္တဒာရေန သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတွာ ကသိဝဏိဇ္ဇာဒီဟိ ဇီဝိကံ ကပ္ပယမာနာ ကေဏိယဇဋိလာဒယော။ **ဥဉ္ဆာစာရိကာ**တိ နဂရဒွါရေ အဿမံ ကာရာပေတွာ တတ္ထ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏကုမာရာဒယော သိပ္ပာဒီနိ သိက္ခာပေတွာ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ ပဋိဂ္ဂဏှိတွာ တိလတဏ္ဍုလာဒိကပ္ပိယဘဏ္ဍပဋိဂ္ဂါဟကာ, တေ သပုတ္တဘရိယေဟိ သေဋ္ဌတရာ။ **သမ္ပတ္တကာလိကာ**တိ အာဟာရဝေလာယ သမ္ပတ္တံ အာဟာရံ ဂဟေတွာ ယာပေန္တာ, တေ ဥဉ္ဆာစာရိကေဟိ သေဋ္ဌတရာ။ **အနဂ္ဂိပက္ကိကာ** တိ အဂ္ဂိနာ အပက္ကပတ္တဖလာနိ ခါဒိတွာ ယာပေန္တာ, တေ သမ္ပတ္တကာလိကေဟိ သေဋ္ဌတရာ။ **အသ္မမုဋ္ဌိကာ** တိ မုဋ္ဌိပါသာဏံ ဂဟေတွာ အညံ တ ကိဉ္စိ တသိသတ္တကာဒိံ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တာ ယအာဆာတာ ဟောန္တိ, တအာ သမ္ပတ္တရုက္ခတော တစံ ဂဟေတွာ ခါဒိတွာ ဥပေါသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌာယ စတ္တာရော ဗြဟ္မဝိဟာရေ ဘာဝေန္တိ, တေ အနဂ္ဂိပက္ကိကေဟိ သေဋ္ဌတရာ။ **ဒန္တလုယျကာ** တိ မုဋ္ဌိပါသာဏာဒီနိပိ အဂဟေတွာ စရန္တာ ခုဒါကာလေ သမ္ပတ္တရုက္ခတော ဒန္တေဟိ ဥပ္ပာဋေတွာ တစံ ခါဒိတွာ ဥပေါသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌာယ ဗြဟ္မဝိဟာရေ ဘာဝေန္တိ, တေ အသ္မမုဋ္ဌိကေဟိ သေဋ္ဌတရာ။ **ပဝတ္တဖလိကာ** တိ ဇာတဿရံ တ ဝနသဏ္ဍံ တ နိဿာယ ဝသန္တာ ယံ တတ္ထ သရေ ဘိသမုဠာလာဒိ, ယံ တ ဝနသဏ္ဍေ ပုပ္ဖကာလေ ပုပ္ဖံ, ဖလကာလေ ဖလံ, တမေဝ ခါဒန္တိ။ ပုပ္ဖဖလေ အသတိ အန္တမသော တတ္ထ ရုက္ခပပဋိကမ္ပိ ခါဒိတွာ ဝသန္တိ, န တွေဝ အာဟာရတ္ထာယ အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တိ။ ဥပေါသထင်္ဂါဓိဋ္ဌာနံ ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနံ စ ကရောန္တိ, တေ ဒန္တလုယျကေဟိ သေဋ္ဌတရာ။ **ဝဏ္ဋမုတ္တိကာ** နာမ ဝဏ္ဋမုတ္တာနိ ဘူမိယံ ပတိတာနိ ပဏ္ဏာနိယေဝ ခါဒန္တိ, သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ, တေ သဗ္ဗသေဋ္ဌာ။

အယံ ပန ဗြာဟ္မဏကုလပုတ္တော “တာပသပဗ္ဗဇ္ဇာသု အဂ္ဂပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ ဝဏ္ဏမုတ္တိကပဗ္ဗဇ္ဇမေဝ ပဗ္ဗဇိတွာ ဟိမဝန္တေ ဒွေဝ တယော ပဗ္ဗတေ အတိက္ကမ္မ အဿမံ ကာရာပေတွာ ပဋိဝသတိ။ အထ ဘဂဝါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သာဝတ္ထိတသီ ဧကော ပုရိသော ပဗ္ဗတေ စန္ဒနသာရာဒီနိ ဂဝေသန္တော တဿ အဿမံ ပတွာ အဘိဝာဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ သော တံ ဒိသွာ “ကုတော အာဂတောသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “သာဝတ္ထိတော, ဘန္တေ”တိ။ “ကာ တတ္ထ ပဝတ္တီ”တိ? “တတ္ထ, ဘန္တေ, မနုဿာ အပ္ပမတ္တာ အနာဒီနိ ပုညာနိ ကရောန္တီ”တိ။ “ကဿ ဩဝါဒံ သုတွာ”တိ? “ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော”တိ။ တာပသော ဗုဒ္ဓသဒ္ဒဿ သဝနေန ဝိမှိတော “ဗုဒ္ဓေါတိ တွံ, ဘော ပုရိသ, ဝဒေသီ”တိ အာမဂန္ဓေ ဝုတ္တနယေနေဝ တိက္ခတ္တုံ ပုစ္ဆိတွာ “ဃောသောပိ ခေါ ဧသော ဒုလ္လဘော”တိ အတ္တမနော ဘဂဝတော သန္တိကံ ဂန္တုကာမော ဟုတွာ စိန္တေသိ – “န ယုတ္တံ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကံ တုစ္ဆမေဝ ဂန္တုံ, ကိံ နု ခေါ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆေယျ”န္တိ။ ပုန စိန္တေသိ – “ဗုဒ္ဓါ နာမ အာမိသဂရုကာ န ဟောန္တိ, ဟန္ဒာဟံ ဓမ္မပဏ္ဏာကာရံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆာမီ”တိ စတ္တာရော ပဉှေ အဘိသင်္ခရိ –

“ကီဒိသော မိတ္တော န သေဝိတဗ္ဗော၊ ကီဒိသော မိတ္တော သေဝိတဗ္ဗော။
ကီဒိသော ပယောဂေ ပယုဉ္ဇိတဗ္ဗော၊ ကိံ ရသာနံ အဂ္ဂ”န္တိ။

သော တေ ပဉှေ ဂဟေတွာ မဇ္ဈိမဒေသာဘိမုခေါ ပက္ကမိတွာ အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ ပတွာ ဇေတဝနံ ပဝိဋ္ဌော။ ဘဂဝါပိ တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ အာသနေ နိသိန္နောယေဝ ဟောတိ။ သော ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ အဝန္ဒိတွာဝ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဘဂဝါ “ကစ္စိ, ခမနီယ”န္တိအာဒိနာ နယေန သမ္မောဒိ။ သောပိ “ခမနီယံ, ဘော ဂောတမာ”တိအာဒိနာ နယေန ပဋိသမ္မောဒိတွာ “ယဒိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ, မနသာ ဧဝ ဝိသဇ္ဇေဿတီ”တိ မနသာ ဧဝ ဘဂဝန္တံ တေ ပဉှေ ပုစ္ဆိ။ ဘဂဝါ ဗြာဟ္မဏေန ပုဋ္ဌော အာဒိပဉှံ တာဝ ဝိဿဇ္ဇေတုံ **ဟိရီ တရန္တ**န္တိ အာရဗ္ဘိတွာ အဓုတေယျာ ကထာယော အာဟ။

၂၅၆. တာသံ အတ္ထော – **ဟိရီ တရန္တ**န္တိ ဟိရိံ အတိက္ကမန္တံ အဟိရိကံ နိလ္လဇ္ဇံ။ **ဝိဇိဂုစ္ဆမာန**န္တိ အသုစိမိဝ ပဿမာနံ။ အဟိရိကော ဟိ ဟိရိံ ဇိဂုစ္ဆတိ အသုစိမိဝ ပဿတိ, တေန နံ န ဘဇတိ န အလ္လီယတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဝိဇိဂုစ္ဆမာန”န္တိ။ **တဝါဟမသ္မိ ဣတိ ဘာသမာန**န္တိ “အဟံ, သမ္မ, တဝ သဟာယော ဟိတကာမော သုခကာမော, ဇီဝိတမ္ပိ မေ တုယှံ အတ္ထာယ ပရိစ္စတ္တ”န္တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ဘာသမာနံ။ **သယှာနိ ကမ္မာနိ အနာဒိယန္တ**န္တိ ဧဝံ ဘာသိတွာပိ စ သယှာနိ ကာတုံ သက္ကာနိပိ တဿ ကမ္မာနိ အနာဒိယန္တံ ကရဏတ္ထာယ အသမာဒိယန္တံ။ အထ ဝါ စိတ္တေန တတ္ထ အာဒရမတ္တမ္ပိ အကရောန္တံ, အပိစ ခေါ ပန ဥပ္ပန္နေသု ကိစ္စေသု ဗျသနမေဝ ဒဿေန္တံ။ **နေသော မမန္တိ ဣတိ နံ ဝိဇညာ** တိ တံ ဧဝရူပံ “မိတ္တပဋိရူပကော ဧသော, နေသော မေ မိတ္တော”တိ ဧဝံ ပဏ္ဍိတော ပုရိသော ဝိဇာနေယျ။

၂၅၇. **အနန္ဝယ**န္တိ ယံ အတ္ထံ ဒဿာမိ, ကရိဿာမီတိ စ ဘာသတိ, တေန အနနုဂတံ။ **ပိယံ တစံ ယော မိတ္တေသု ပကုဗ္ဗတီ**တိ ယော အတီတာနာဂတေဟိ ပဒေဟိ ပဋိသန္ထရန္တော နိရတ္ထကေန သင်္ဂဏှန္တော ကေဝလံ ဗျဉ္ဇနစ္ဆာယာမတ္တေနေဝ ပိယံ မိတ္တေသု တစံ ပဝတ္တေတိ။ **အကရောန္တံ ဘာသမာနံ, ပရိဇာနန္တိ ပဏ္ဍိတာ** တိ ဧဝရူပံ ယံ ဘာသတိ, တံ အကရောန္တံ, ကေဝလံ တစာယ ဘာသမာနံ “ဝစီပရမော နာမေသ အမိတ္တော မိတ္တပဋိရူပကော”တိ ဧဝံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ပဏ္ဍိတာ ဇာနန္တိ။

၂၅၈. **န သော မိတ္တော ယော သဒာ အပ္ပမတ္တော, ဘေဒာသင်္ကီ ရန္ဓမေဝါနုပဿီ** တိ ယော ဘေဒမေဝ အာသင်္ကမာနော ကတမဝုရေန ဥပစာရေန သဒာ အပ္ပမတ္တော ဝိဟရတိ, ယံကိဉ္စိ အဿုတိယာ အမနသိကာရေန ကတံ, အညာဏေန ဝါ အကတံ, “ယဒာ မံ ဂရဟိဿတိ, တဒာ နံ ဧတေန ပဋိစောဒေဿာမီ”တိ ဧဝံ ရန္ဓမေဝ အနုပဿတိ, န သော မိတ္တော သေဝိတဗ္ဗောတိ။

ဧဝံ ဘဂဝါ “ကီဒိသော မိတ္တော န သေဝိတဗ္ဗော”တိ ဣမံ အာဒိပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဒုတိယံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ **“ယသ္မိဉ္စ သေတီ”** တိ ဣမံ ဥပမုကထမာဟ။ တဿတ္ထော **ယသ္မိဉ္စ** မိတ္တေ မိတ္တော တဿ ဟဒယမနုပဝိသိ

တွာ သယနေန ယထာ နာမ ပိတု **ဥရသိ ပုတ္တော** "ကမဿ မယိ ဥရသိ သယန္တဿ ဒုက္ခံ တ အနတ္တမနတာ တ ဘဝေယျာ"တိအာဒီဟိ အပရိသင်္ကမာနော နိဗ္ဗိသင်္ကော ဟုတွာ **သေတိ,** ဧဝမေဝံ အရနေဇီဝိတာဒီသု ဝိဿာသံ ကရောန္တော မိတ္တဘာဝေန နိဗ္ဗိသင်္ကော သေတိ။ **ယော စ ပရေဟိ** ကာရဏသတံ ကာရဏသဟဿမ္ပိ ဝတွာ **အဘေဇ္ဇော, သ ဝေ မိတ္တော** သေဝိတဗ္ဗောတိ။

၂၅၉. ဧဝံ ဘဂဝါ "ကီဒိသော မိတ္တော သေဝိတဗ္ဗော"တိ ဧဝံ ဒုတိယပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ တတိယံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ "ပါမုဇ္ဇကရဏ"န္တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – ပါမုဇ္ဇံ ကရောတီတိ **ပါမုဇ္ဇကရဏံ။ ဌာန**န္တိ ကာရဏံ။ ကိံ ပန တန္တိ? ဝီရိယံ။ တဉှိ ဓမ္မူပသဉှိတံ ပီတိပါမောဇ္ဇသုခမုပ္ပါဒနတော ပါမုဇ္ဇကရဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ "သွာက္ခာတေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မဝိနယေ ယော အာရဒ္ဓဝီရိယော, သော သုခံ ဝိဟရတီ"တိ (အ. နိ. ၁.၃၁၉)။ ပသံသံ အာဝဟတီတိ **ပသံသာဝဟနံ**။ အာဒိတော ဒိဗ္ဗမာနုသကသုခါနံ, ပရိယောသာနေ နိဗ္ဗာနသုခဿ အာဝဟနတော ဖလူပစာရေန **သုခံ**။ ဖလံ ပဋိကင်္ခမာနော **ဖလာနိသံသော။ ဘာဝေတီ**တိ ဝဍ္ဎေတိ။ **ဝဟန္တော ပေါရိသံ ဓုရ**န္တိ ပုရိသာနုစ္ဆဝိကံ ဘာရံ အာဒါယ ဝိဟရန္တော ဧဝံ သမ္ပာဒနဝီရိယသင်္ခါတံ ဌာနံ ဘာဝေတိ, ဤဒိသော ပယောဂေ သေဝိတဗ္ဗောတိ။

၂၆၀. ဧဝံ ဘဂဝါ "ကီဒိသော ပယောဂေ ပယုဉ္ဇိတဗ္ဗော"တိ တတိယပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ စတုတ္ထံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ **"ပဝိဝေကရသ"**န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ပဝိဝေကော**တိ ကိလေသဝိဝေကတော ဇာတတ္တာ အဂ္ဂဖလံ ဝုစ္စတိ, တဿ ရသောတိ အဿာဒနဋ္ဌေန တံသမ္ပယုတ္တံ သုခံ။ **ဥပသမောပိ** ကိလေသူပသမဟေတု ဇာတတ္တာ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတဥပသမာရမ္မဏတ္တာ ဝါ တဒေဝ, **ဓမ္မပီတိရသောပိ** အရိယဓမ္မတော အနပေတာယ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတေ ဓမ္မေ ဥပ္ပန္နာယ ပီတိယာ ရသတ္တာ တဒေဝ။ တံ ပဝိဝေကရသံ ဥပသမဿ စ ရသံ ပိတွာ တဒေဝ **ဓမ္မပီတိရသံ ပိဝံ နိဒ္ဒရော ဟောတိ နိပ္ပာပော,** ပိဝိတွာပိ ကိလေသပရိဠာဟာဘာဝေန နိဒ္ဒရော, ပိဝန္တောပိ ပဟီနပါပတ္တာ နိပ္ပာပော ဟောတိ, တသ္မာ ဧဝံ ရသာနမဂ္ဂန္တိ။ ကေစိ ပန "ဈာနနိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏာနံ ကာယစိတ္တဥပဓိဝိဝေကာနဉ္စ ဝသေန ပဝိဝေကရသာဒယော တယော ဧဝ ဧတေ ဓမ္မာ"တိ ယောဇေန္တိ, ပုရိမမေဝ သုန္ဒရံ။ ဧဝံ ဘဂဝါ စတုတ္ထပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ ကတိပါဟေနေဝ ပဋိသမ္ဘိဒါပ္ပတ္တော အရဟာ အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဟိရိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စမော ဘာဂေါ နိဋ္ဌိတော။

။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ခုဒ္ဒကနိကာယေ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာ

(ဒုတိယော ဘာဂေါ)

၂. စူဠဝဂ္ဂေါ

၄. မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ မေ သုတန္တိ မင်္ဂလသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဇမ္ဗုဒီပေ ကိရ တတ္ထ တတ္ထ နဂရဒွါရသန္ထာဂာရသဘာဒီသု မဟာဇနာ သန္နိပတိတွာ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ ဒတွာ နာနပ္ပကာရံ သီတာဟရဏာဒိဗာဟိရကကထံ ကထာပေန္တိ, ဧကေ

ကာ ကထာ စတုမာသစ္စယေန နိဋ္ဌာတိ။ တတ္ထ ကေဒိဝသံ မင်္ဂလကထာ သမုဋ္ဌာသိ – ''ကိံ နု ခေါ မင်္ဂလံ, ကိံ ဒိဋ္ဌံ မင်္ဂလံ, သုတံ မင်္ဂလံ, မုတံ မင်္ဂလံ, ကော မင်္ဂလံ ဇာနာတီ''တိ?

အထ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကော နာမေကော ပုရိသော အာဟ – ''အဟံ မင်္ဂလံ ဇာနာမိ, ဒိဋ္ဌံ လောကေ မင်္ဂလံ, ဒိဋ္ဌံ နာမ အဘိမင်္ဂလသမ္မတံ ရူပံ။ သေယျထိဒံ – ဣဓေကစ္စော ကာလဿေဝ ဝုဋ္ဌာယ စာတကသကုဏံ ဝါ ပဿတိ, ဗေလုဝလဋ္ဌိံ ဝါ ဂဗ္ဘိနိံ ဝါ ကုမာရကေ ဝါ အလင်္ကတပဋိယတ္တေ ပုဏ္ဏဃဋံ ဝါ အလ္လရောဟိတမစ္ဆံ ဝါ အာဇညံ ဝါ အာဇညရထံ ဝါ ဥသဘံ ဝါ ကဝိံ ဝါ ကပိလံ ဝါ, ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ ဧဝရူပံ အဘိမင်္ဂလသမ္မတံ ရူပံ ပဿတိ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလ''န္တိ။ တဿ ဝစနံ ဧကစ္စေ အဂ္ဂဟေသုံ, ဧကစ္စေ နာဂ္ဂဟေသုံ။ ယေ နာဂ္ဂဟေသုံ, တေ တေန သဟ ဝိဝဒိံသု။

အထ သုတမင်္ဂလိကော နာမေကော ပုရိသော အာဟ – ''စက္ခု နာမေတံ, ဘော, သုစိမ္ပိ အသုစိမ္ပိ ပဿတိ, တထာ သုန္ဒရမ္ပိ အသုန္ဒရမ္ပိ, မနာပမ္ပိ အမနာပမ္ပိ။ ယဒိ တေန ဒိဋ္ဌံ မင်္ဂလံ သိယာ, သဗ္ဗမ္ပိ မင်္ဂလံ သိယာ, တသ္မာ န ဒိဋ္ဌံ မင်္ဂလံ, အပိစ ခေါ ပန သုတံ မင်္ဂလံ, သုတံ နာမ အဘိမင်္ဂလသမ္မတော သဒ္ဒေါ။ သေယျထိဒံ – ဣဓေကစ္စော ကာလဿေဝ ဝုဋ္ဌာယ ဝဍ္ဎာတိ ဝါ ဝဍ္ဎမာနာတိ ဝါ ပုဏ္ဏာတိ ဝါ ဖုဿာတိ ဝါ သုမနာတိ ဝါ သိရီတိ ဝါ သိရိဝဍ္ဎာတိ ဝါ အဇ္ဇ သုနက္ခတ္တံ သုမုဟုတ္တံ သုဒိဝသံ သုမင်္ဂလန္တိ ဧဝရူပံ ဝါ ယံကိဉ္စိ အဘိမင်္ဂလသမ္မတံ သဒ္ဒံ သုဏာတိ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ သုတမင်္ဂလ''န္တိ။ တဿပိ ဝစနံ ဧကစ္စေ အဂ္ဂဟေသုံ, ဧကစ္စေ နာဂ္ဂဟေသုံ။ ယေ နာဂ္ဂဟေသုံ, တေ တေန သဟ ဝိဝဒိံသု။

အထ မုတမင်္ဂလိကော နာမေကော ပုရိသော အာဟ – ''သောတမ္ပိ ဟိ နာမေတံ ဘော သာဓုမ္ပိ အသာဓုမ္ပိ မနာပမ္ပိ အမနာပမ္ပိ သုဏာတိ။ ယဒိ တေန သုတံ မင်္ဂလံ သိယာ, သဗ္ဗမ္ပိ မင်္ဂလံ သိယာ, တသ္မာ န သုတံ မင်္ဂလံ, အပိစ ခေါ ပန မုတံ မင်္ဂလံ, မုတံ နာမ အဘိမင်္ဂလသမ္မတံ ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေယျထိဒံ – ဣဓေကစ္စော ကာလဿေဝ ဝုဋ္ဌာယ ပဒုမဂန္ဓာဒိပုပ္ဖဂန္ဓံ ဝါ ဃာယတိ, ဖုဿဒန္တကဋ္ဌံ ဝါ ခါဒတိ, ပထဝိံ ဝါ အာမသတိ, ဟရိတသဿံ ဝါ အလ္လဂောမယံ ဝါ ကစ္ဆပံ ဝါ တိလဝာဟံ ဝါ ပုပ္ဖံ ဝါ ဖလံ ဝါ အာမသတိ, ဖုဿမတ္တိကာယ ဝါ သမ္မာ လိမ္ပတိ, ဖုဿသာဋကံ ဝါ နိဝါသေတိ, ဖုဿဝေဌနံ ဝါ ဓာရေတိ, ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ ကိဉ္စိ ဧဝရူပံ အဘိမင်္ဂလသမ္မတံ ဂန္ဓံ ဝါ ဃာယတိ, ရသံ ဝါ သာယတိ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဝါ ဖုသတိ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ မုတမင်္ဂလ''န္တိ။ တဿပိ ဝစနံ ဧကစ္စေ အဂ္ဂဟေသုံ, ဧကစ္စေ နာဂ္ဂဟေသုံ။

တတ္ထ န ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကော သုတမုတမင်္ဂလိကေ အသက္ခိ သညာပေတုံ။ န တေသံ အညတရော ဣတရေ ဒွေ။ တေသု စ မနုဿေသု ယေ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကဿ ဝစနံ ဂဏှိံသု, တေ ''ဒိဋ္ဌံယေဝ မင်္ဂလ''န္တိ ဂတာ။ ယေ သုတမုတမင်္ဂလိကာနံ ဝစနံ ဂဏှိံသု, တေ ''သုတံယေဝ မုတံယေဝ မင်္ဂလ''န္တိ ဂတာ။ ဧဝမယံ မင်္ဂလကထာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ပာကဋာ ဇာတာ။

အထ သကလဇမ္ဗုဒီပေ မနုဿာ ဂုမ္ဗဂုမ္ဗာ ဟုတွာ ''ကိံ နု ခေါ မင်္ဂလ''န္တိ မင်္ဂလာနိ စိန္တယိံသု ။ တေသံ မနုဿာနံ အာရက္ခဒေဝတာ တံ ကထံ သုတွာ တထေဝ မင်္ဂလာနိ စိန္တယိံသု။ တာသံ ဒေဝတာနံ ဘုမ္မဒေဝတာ မိတ္တာ ဟောန္တိ, အထ တတော သုတွာ ဘုမ္မဒေဝတာပိ တထေဝ မင်္ဂလာနိ စိန္တယိံသု။ တာသမ္ပိ ဒေဝတာနံ အာကာသဋ္ဌဒေဝတာ မိတ္တာ ဟောန္တိ, အာကာသဋ္ဌဒေဝတာနံ စာတုမဟာရာဇိကဒေဝတာ။ ဧတေနေဝ ဥပာယေန ယာဝ သုဒဿီဒေဝတာနံ အကနိဋ္ဌဒေဝတာ မိတ္တာ ဟောန္တိ, အထ တတော သုတွာ အကနိဋ္ဌဒေဝတာပိ တထေဝ ဂုမ္ဗဂုမ္ဗာ ဟုတွာ မင်္ဂလာနိ စိန္တယိံသု။ ဧဝံ ဒသသဟဿစက္ကဝာဠေသု သဗ္ဗတ္ထ မင်္ဂလစိန္တာ ဥဒပါဒိ။ ဥပ္ပန္နာ စ သာ ''ဣဒံ မင်္ဂလံ ဣဒံ မင်္ဂလ''န္တိ ဝိနိစ္ဆိယမာနာပိ အပ္ပတ္တာ ဧဝ ဝိနိစ္ဆယံ ဒွါဒသ ဝဿာနိ အဋ္ဌာသိ။ သဗ္ဗေ မနုဿာ စ ဒေဝါ စ ဗြဟ္မာနော စ ဌပေတွာ အရိယသာဝကေ ဒိဋ္ဌသုတမုတဝသေန တိဓာ ဘိန္နာ။ ကောပိ ''ဣဒမေဝ မင်္ဂလ''န္တိ ယထာဘုစ္စတော နိဋ္ဌင်္ဂတော နာဟောသိ, မင်္ဂလကောလာဟလံ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။

ကောလာဟလံ နာမ ပဉ္စဝိဓံ – ကပ္ပကောလာဟလံ, စက္ကဝတ္တိကောလာဟလံ, ဗုဒ္ဓကောလာဟလံ, မင်္ဂလကောလာဟလံ, မောနေယျကောလာဟလန္တိ။ တတ္ထ ကာမာဝစရဒေဝါ မုတ္တသိရာ ဝိကိဏ္ဏကေသာ ရုဒမ္မုခါ အဿူနိ ဟ

တ္တေပိ ပုဎ္ဌမာနာ ရတ္တံဝတ္တနိဝတ္တာ အတိဝိယ ဝိရူပဝေသဓာရိနော ဟုတွာ, ‘‘ဝဿသတသဟဿဿ အစ္စယေန ကပ္ပုဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတိ။ အယံ လောကော ဝိနဿိဿတိ, မဟာသမုဒ္ဒော သုဿိဿတိ, အယဉ္စ မဟာပထဝီ သိနေရု စ ပဗ္ဗတရာဇာ ဥဍ္ဎယှိဿတိ ဝိနဿိဿတိ, ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ လောကဝိနာသော ဘဝိဿတိ။ မေတ္တံ, မာရိသာ, ဘာဝေထ, ကရုဏံ မုဒိတံ ဥပေက္ခံ, မာရိသာ, ဘာဝေထ, မာတရံ ဥပဋ္ဌဟထ, ပိတရံ ဥပဋ္ဌဟထ, ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော ဟောထ, ဇာဂရထ မာ ပမာဒတ္ထာ’’တိ မနုဿပထေ ဝိစရိတွာ အာရောစေန္တိ။ ဣဒံ **ကပ္ပကောလာဟလံ** နာမ။

ကာမာဝစရဒေဝတာယေဝ ‘‘ဝဿသတဿစ္စယေန စက္ကဝတ္တိရာဇာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ’’တိ မနုဿပထေ ဝိစရိတွာ အာရောစေန္တိ။ ဣဒံ **စက္ကဝတ္တိကောလာဟလံ** နာမ။

သုဒ္ဓါဝါသာ ပန ဒေဝတာ ဗြဟ္မာဘရဏေန အလင်္ကရိတွာ ဗြဟ္မဝေဋ္ဌနံ သီသေ ကတွာ ပီတိသောမနဿဇာတာ ဗုဒ္ဓဂုဏဝါဒိနော ‘‘ဝဿသဟဿဿ အစ္စယေန ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ’’တိ မနုဿပထေ ဝိစရိတွာ အာရောစေန္တိ။ ဣဒံ **ဗုဒ္ဓကောလာဟလံ** နာမ။

သုဒ္ဓါဝါသာ ဧဝ ဒေဝတာ မနုဿာနံ စိတ္တံ ဉတွာ ‘‘ဒွါဒသန္နံ ဝဿာနံ အစ္စယေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ မင်္ဂလံ ကထေဿတီ’’တိ မနုဿပထေ ဝိစရိတွာ အာရောစေန္တိ။ ဣဒံ **မင်္ဂလကောလာဟလံ** နာမ။

သုဒ္ဓါဝါသာ ဧဝ ဒေဝတာ ‘‘သတ္တန္နံ ဝဿာနံ အစ္စယေန အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမာဂမ္မ မောနေယျပဋိပဒံ ပုစ္ဆိဿတီ’’တိ မနုဿပထေ ဝိစရိတွာ အာရောစေန္တိ။ ဣဒံ **မောနေယျကောလာဟလံ** နာမ။ ဣမေသု ပဉ္စသု ကောလာဟလေသု ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာဒိဝသေန တိဓာ ဘိန္နေသု ဒေဝမနုဿေသု ဣဒံ မင်္ဂလကောလာဟလံ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။

အထ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ ဝိစိနိတွာ ဝိစိနိတွာ မင်္ဂလာနိ အလဘမာနေသု ဒွါဒသန္နံ ဝဿာနံ အစ္စယေန တာဝတိံသကာယိကာ ဒေဝတာ သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ ဧဝံ သမစိန္တေသုံ – ‘‘သေယျထာပိ နာမ, မာရိသာ, ဃရသာမိကော အန္တောဃရဇနာနံ, ဂါမသာမိကော ဂါမဝါသီနံ, ရာဇာ သဗ္ဗမနုဿာနံ, ဧဝမေဝံ အယံ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော အမှာကံ အဂ္ဂေါ စ သေဋ္ဌော စ ယဒိဒံ ပုညေန တေဇေန ဣဿရိယေန ပညာယ ဒွိန္နံ ဒေဝလောကာနံ အဓိပတိ။ ယံနူန မယံ သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ ဧတမတ္ထံ ပုစ္ဆေယျာမာ’’တိ။ တာ သက္ကဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ သက္ကံ ဒေဝါနမိန္ဒံ တင်္ခဏာနုရူပနိဝတ္ထနာဘရဏာသဿိရိကသရီရံ အမုတေယျကောဋိအစ္ဆရာဂဏပရိဝုတံ ပါရိစ္ဆတ္တကမူလေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလဝရာသနေ နိသိန္နံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ ဌတွာ ဧတဒဝေါစုံ – ‘‘ယဂ္ဃေ, မာရိသ, ဇာနေယျာသိ, ဧတရဟိ မင်္ဂလပဉှာ သမုဋ္ဌိတာ, ဧကေ ဒိဋ္ဌံ မင်္ဂလန္တိ ဝဒန္တိ, ဧကေ သုတံ မင်္ဂလန္တိ ဝဒန္တိ, ဧကေ မုတံ မင်္ဂလန္တိ ဝဒန္တိ။ တတ္ထ မယဉ္စ အညေ စ အနိဋ္ဌင်္ဂတာ, သာဓု ဝတ နော တွံ ယာထာဝတော ဗျာကရောဟီ’’တိ။ ဒေဝရာဇာ ပကတိယာပိ ပညော ‘‘အယံ မင်္ဂလကထာ ကတ္ထ ပဌမံ သမုဋ္ဌိတာ’’တိ အာဟ။ ‘‘မယံ ဒေဝ စာတုမဟာရာဇိကာနံ အဿုမ္ဟာ’’တိ အာဟံသု။ တတော စာတုမဟာရာဇိကာ အာကာသဋ္ဌဒေဝတာနံ, အာကာသဋ္ဌဒေဝတာ ဘုမ္မဒေဝတာနံ, ဘုမ္မဒေဝတာ မနုဿာရက္ခဒေဝတာနံ, မနုဿာရက္ခဒေဝတာ ‘‘မနုဿလောကေ သမုဋ္ဌိတာ’’တိ အာဟံသု။

အထ ဒေဝါနမိန္ဒော ‘‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ကတ္ထ ဝသတီ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ‘‘မနုဿလောကေ, ဒေဝ’’တိ အာဟံသု။ ‘‘တံ ဘဂဝန္တံ ကောစိ ပုစ္ဆီ’’တိ အာဟ။ ‘‘န ကောစိ ဒေဝ’’တိ။ ‘‘ကိံ နု ခေါ နာမ တုမှေ မာရိသာ အဂ္ဂိံ ဆဍ္ဍေတွာ ခဇ္ဇောပနကံ ဥဇ္ဇာလေထ, ယေ အနဝသေသမင်္ဂလဒေသကံ တံ ဘဂဝန္တံ အတိက္ကမိတွာ မံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ မညထ? အာဂစ္ဆထ, မာရိသာ, တံ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆာမ, အဒ္ဓါ သဿိရိကံ ပဉှဗျာကရဏံ လဘိဿာမာ’’တိ ဧကံ ဒေဝပုတ္တံ အာဏာပေသိ – ‘‘တွံ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆာ’’တိ။ သော ဒေဝပုတ္တော တင်္ခဏာနုရူပေန အလင်္ကာရေန အတ္တာနံ အလင်္ကရိတွာ ဝိဇ္ဇုရိဝ ဝိဇ္ဇောတမာနော ဒေဝဂဏပရိဝုတော ဇေတဝနမဟာဝိဟာရံ အာဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ ဌတွာ မင်္ဂလပဉှံ ပုစ္ဆန္တော ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ။ ဘဂဝါ တဿ တံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ **ဧဝံ မေ သုတန္တိ**အာဒီနမတ္ထော သင်္ခေပတော ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တော, ဝိတ္ထာရံ ပန ဣစ္ဆန္တေဟိ ပပဉ္စသူဒနိယာ မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗော။ ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တေ စ ''မဂဓေသု ဝိဟရတိ ဒက္ခိဏာဂိရိသ္မိံ ဧကနာဠာယံ ဗြာဟ္မဏဂါမေ''တိ ဝုတ္တံ, ဣဓ ''သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ''တိ။ တသ္မာ ''သာဝတ္ထိယ''န္တိ ဣမံ ပဒံ အာဒိံ ကတွာ ဣဓ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမ။

သေယျထိဒံ, **သာဝတ္ထိယ**န္တိ ဧဝံနာမကေ နဂရေ။ တံ ကိရ သဝတ္ထဿ နာမ ဣသိနော နိဝါသဋ္ဌာနံ အဟောသိ။ တသ္မာ ယထာ ကုသမ္ဗဿ နိဝါသော ကောသမ္ဗီ, ကာကန္ဒဿ နိဝါသော ကာကန္ဒီတိ, ဧဝံ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန ''သာဝတ္ထီ''တိ ဝုစ္စတိ။ ပောရာဏာ ပန ဝဏ္ဏယန္တိ – ယသ္မာ တသ္မိံ ဌာနေ သတ္ထသမာယောဂေ ''ကိံဘဏ္ဍမတ္ထီ''တိ ပုစ္ဆိတေ ''သဗ္ဗမတ္ထီ''တိ အာဟံသု, တသ္မာ တံ ဝစနမုပာဒါယ ''သာဝတ္ထီ''တိ ဝုစ္စတိ။ တဿံ သာဝတ္ထိယံ။ **ဇေတဝနေ**တိ ဧတ္ထ ... ဇေတော နာမ ရာဇကုမာရော, တေန ရောပိတတ္တာ သံဝဍ္ဎိတတ္တာ တဿ ဇေတဿ ဝနန္တိ ဇေတဝနံ, တသ္မိံ **ဇေတဝနေ**။ အနာထာနံ ပိဏ္ဍော ဧတသ္မိံ အတ္ထီတိ အနာထပိဏ္ဍိကော, တဿ **အနာထပိဏ္ဍိကဿ** ။ အနာထပိဏ္ဍိကေန ဂဟပတိနာ စတုပဏ္ဏာသကောဋိပရိစ္စာဂေန နိယျာတိတာရာမေတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ ... ပဗ္ဗဇိတာနုရူပနိဝါသော ... ဒီပိတော ဟောတိ။

အထာတိ အဝိစ္ဆေဒတ္ထေ, **ခော**တိ အဓိကာရန္တရနိဒဿနတ္ထေ နိပါတော။ တေန အဝိစ္ဆိန္နေယေဝ တတ္ထ ဘဂဝတော ဝိဟာရေ ''ဣဒမဓိကာရန္တရံ ဥဒပါဒီ''တိ ဒဿေတိ။ ကိံ တန္တိ? **အညတရာ ဒေဝတာ**တိအာဒိ။ တတ္ထ **အညတရာ**တိ အနိယမိတနိဒ္ဒေသော။ သာ ဟိ နာမဂေတ္တတော အပါကဋာ, တသ္မာ ''အညတရာ''တိ ဝုတ္တာ။ ဒေဝတေဝ ဒေဝတာ, ဣတ္ထိပုရိသသာဓာရဏမေတံ။ ဣဓ ပန ပုရိသော ဧဝ သော ဒေဝပုတ္တော, ကိန္တု သာဓာရဏနာမဝသေန ''ဒေဝတာ''တိ ဝုတ္တော။

အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာတိ ဧတ္ထ **အဘိက္ကန္တ**သဒ္ဒော ခယသုန္ဒရာဘိရူပအဗ္ဘနုမောဒနာဒီသု ဒိဿတိ။ တတ္ထ ''အဘိက္ကန္တာ, ဘန္တေ, ရတ္တိ, နိက္ခန္တော ပဌမော ယာမော, စိရနိသိန္နော ဘိက္ခုသံဃော။ ဥဒ္ဒိသတု, ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ ပါတိမောက္ခ''န္တိ ဧဝမာဒီသု (စူဠဝ. ၃၈၃; အ. နိ. ၈.၂၀; ဥဒါ. ၄၅) ခယေ ဒိဿတိ။ ''အယံ ဣမေသံ စတုန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အဘိက္ကန္တတရော စ ပဏီတတရော စာ''တိ ဧဝမာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၀၀) သုန္ဒရေ။

''ကော မေ ဝန္ဒတိ ပါဒါနိ, ဣဒ္ဓိယာ ယသသာ ဇလံ။
အဘိက္ကန္တေန ဝဏ္ဏေန, သဗ္ဗာ ဩဘာသယံ ဒိသာ''တိ။ (ဝိ. ဝ. ၈၅၇) –

ဧဝမာဒီသု အဘိရူပေ။ ''အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမ, အဘိက္ကန္တံ, ဘော ဂောတမာ''တိ ဧဝမာဒီသု (အ. နိ. ၂.၁၆; ပာရာ. ၁၅) အဗ္ဘနုမောဒနေ။ ဣဓ ပန ခယေ။ တေန အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ, ပရိက္ခီဏာယ ရတ္တိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာတိ ဧတ္ထ **အဘိက္ကန္တ**သဒ္ဒော အဘိရူပေ, **ဝဏ္ဏ**သဒ္ဒော ပန ဆဝိထုတိကုလဝဂ္ဂကာရဏသဏ္ဌာနပ္ပမာဏရူပာယတနာဒီသု ဒိဿတိ။ တတ္ထ ''သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောသိ ဘဂဝါ''တိ ဧဝမာဒီသု (မ. နိ. ၂.၃၉၉; သု. နိ. ၅၅၃) ဆဝိယံ။ ''ကဒါ သညူဠှာ ပန တေ, ဂဟပတိ, ဣမေ သမဏဿ ဂောတမဿ ဝဏ္ဏာ''တိ ဧဝမာဒီသု (မ. နိ. ၂.၇၇) ထုတိယံ။ ''စတ္တာရောမေ, ဘော ဂောတမ, ဝဏ္ဏာ''တိ ဧဝမာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၁၁၅) ကုလဝဂ္ဂေ။ ''အထ ကေန နု ဝဏ္ဏေန, ဂန္ဓတ္ထေနောတိ ဝုစ္စတီ''တိ ဧဝမာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၂၃၄) ကာရဏေ။ ''မဟန္တံ ဟတ္ထိရာဇဝဏ္ဏံ အဘိနိမ္မိနိတွာ''တိ ဧဝမာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၃၈) သဏ္ဌာနေ။ ''တယော ပတ္တဿ ဝဏ္ဏာ''တိ ဧဝမာဒီသု ပမာဏေ။ ''ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာ''တိ ဧဝမာဒီသု ရူပါယတနေ။ သော ဣဓ ဆဝိယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေန အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ အဘိရူပစ္ဆဝီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကေဝလကပ္ပန္တိ ဧတ္ထ **ကေဝလ**သဒ္ဒော အနဝသေသယေဘုယျအဗျာမိဿအနတိရေကဒဠှတ္ထဝိသံယောဂါဒိအနေကတ္ထော။ တထာ ဟိဿ ''ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယ''န္တိ ဧဝမာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၅၅; ပါရာ. ၁) အနဝသေသတာ အတ္ထော။ ''ကေဝလကပ္ပာ စ အင်္ဂမာဂဓာ ပဟူတံ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ အာဒါယ ဥပသင်္က

မိဿန္တိ”တိ ဧဝမာဒီသု (မဟာဝ. ၄၃) ယေဘုယျတာ။ “ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီ”တိ ဧဝမာဒီသု (ဝိဘ. ၂၂၅) အဗျာမိဿတာ။ “ကေဝလံ သဒ္ဓါမတ္တကံ နူန အယမာယသ္မာ”တိ ဧဝမာဒီသု (မဟာဝ. ၂၄၄) အနတိရေကတာ။ “အာယသ္မတော ဘန္တေ အနုရုဒ္ဓဿ ဗာဟိကော နာမ သဒ္ဓိဝိဟာရိကော ကေဝလကပ္ပံ သင်္ဃဘေဒါယ ဌိတော”တိ ဧဝမာဒီသု (အ. နိ. ၄.၂၄၃) ဒဠှတ္ထတာ။ “ကေဝလီ ဝုသိတဝါ ဥတ္တမပုရိသောတိ ဝုစ္စတီ”တိ ဧဝမာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၅၇) ဝိသံယောဂေ။ ဣဓ ပနဿ အနဝသေသတော အတ္ထော အဓိပ္ပေတော။

ကပ္ပ သဒ္ဒော ပနာယံ အဘိသဒ္ဒဟနဝေါဟာရကာလပညတ္တိဆေဒနဝိကပ္ပလေသသမန္တဘာဝါဒိအနေကတ္ထော။ တထာ ဟိဿ “ဩကပ္ပနိယမေတံ ဘောတော ဂေါတမဿ, ယထာ တံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿာ”တိ ဧဝမာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၈၇) အဘိသဒ္ဒဟနမတ္ထော။ “အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စဟိ သမဏကပ္ပေဟိ ဖလံ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ”န္တိ ဧဝမာဒီသု (စူဠဝ. ၂၅၀) ဝေါဟာရော။ “ယေန သုဒံ နိစ္စကပ္ပံ ဝိဟရာမီ”တိ ဧဝမာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၈၇) ကာလော။ “ဣစ္စာယသ္မာ ကပ္ပော”တိ ဧဝမာဒီသု (သု. နိ. ၁၀၉၈; စူဠနိ. ကပ္ပမာဏဝပုစ္ဆာ ၁၁၇) ပညတ္တိ။ “အလင်္ကတော ကပ္ပိတကေသမဿူ”တိ ဧဝမာဒီသု (ဇာ. ၂.၂၂.၁၃၆၈) ဆေဒနံ။ “ကပ္ပတိ ဒွင်္ဂုလကပ္ပော”တိ ဧဝမာဒီသု (စူဠဝ. ၄၄၆) ဝိကပ္ပော။ “အတ္ထိ ကပ္ပော နိပဇ္ဇိတု”န္တိ ဧဝမာဒီသု (အ. နိ. ၈.၈၀) လေသော။ “ကေဝလကပ္ပံ ဝေဠုဝနံ ဩဘာသေတွာ”တိ ဧဝမာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၉၄) သမန္တဘာဝေါ။ ဣဓ ပနဿ သမန္တဘာဝေ အတ္ထောတိ အဓိပ္ပေတော။ ယတော **ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝန**န္တိ ဧတ္ထ အနဝသေသံ သမန္တတော ဇေတဝနန္တိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဩဘာသေတွာတိ အာဘာယ ဖရိတွာ, စန္ဒိမာ ဝိယ သူရိယော ဝိယ စ ဧကောဘာသံ ဧကပဇ္ဇောတံ ကရိတွာတိ အတ္ထော။

ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမီ တိ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ, ယတော ယတ္ထ ဘဂဝါ, တတ္ထ ဥပသင်္ကမီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယေန ဝါ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဒေဝမနုဿေဟိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော, တေနေဝ ကာရဏေန ဥပသင်္ကမီတိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကေန စ ကာရဏေန ဘဂဝါ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော? နာနပ္ပကာရဂုဏဝိသေသာဓိဂမာဓိပ္ပာယေန သာဒုဖလူပဘောဂါဓိပ္ပာယေန ဒိဇဂဏေဟိ နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခော ဝိယ။ ဥပသင်္ကမီတိ စ ဂတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥပသင်္ကမိတွာ** တိ ဥပသင်္ကမနပရိယောသာနဒီပနံ။ အထ ဝါ ဧဝံ ဂတာ တတော အာသန္နတရံ ဌာနံ ဘဂဝတော သမီပသင်္ခါတံ ဂန္တွာတိပိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ** တိ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ပဏမိတွာ နမဿိတွာ။

ဧကမန္တ န္တိ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော, ဧကောကာသံ ဧကပဿန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ ဥပယောဂဝစနံ။ **အဋ္ဌာသီ** တိ နိသဇ္ဇာဒိပဋိက္ခေပေ, ဌာနံ ကပ္ပေသိ, ဌိတာ အဟောသီတိ အတ္ထော။

ကထံ ဌိတာ ပန သာ ဧကမန္တံ ဌိတာ အဟူတိ?

“န ပစ္ဆတော န ပုရတော, နာပိ အာသန္နဒူရတော။
န ကစ္ဆေ နောပိ ပဋိဝါတေ, န စာပိ ဩဏတုဏ္ဏတေ။
ဣမေ ဒောသေ ဝိဝဇ္ဇေတွာ, ဧကမန္တံ ဌိတာ အဟူ”တိ။

ကသ္မာ ပနာယံ အဋ္ဌာသိ ဧဝ, န နိသီဒီတိ? လဟုံ နိဝတ္တိတုကာမတာယ။ ဒေဝတာ ဟိ ကဉ္စိဒေဝ အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ သုစိပုရိသော ဝိယ ဝစ္စဋ္ဌာနံ မနုဿလောကံ အာဂစ္ဆန္တိ။ ပကတိယာ ပနေတာသံ ယောဇနသတတော ပဘုတိ မနုဿလောကော ဒုဂ္ဂန္ဓတာယ ပဋိကူလော ဟောတိ, န တတ္ထ အဘိရမန္တိ။ တေန သာ အာဂတကိစ္စံ ကတွာ လဟုံ နိဝတ္တိတုကာမတာယ န နိသီဒိ။ ယဿ စ ဂမနာဒိဣရိယာပထပရိဿမဿ ဝိနောဒနတ္ထံ နိသီဒန္တိ, သော ဒေဝတာနံ ပရိဿမော နတ္ထိ, တသ္မာပိ န နိသီဒိ။ ယေ စ မဟာသာဝကာ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေတွာ ဌိတာ, တေ ပတိမာနေသိ, တသ္မာပိ န နိသီဒိ။ အပိစ ဘဂဝတိ ဂါရဝေနေဝ န နိသီဒိ။ ဒေဝတာနဉ္ဟိ နိသီဒိတုကာမာနံ အာသနံ နိဗ္ဗတ္တတိ, တံ အနိစ္ဆမာနာ နိသဇ္ဇာယ စိတ္တမ္ပိ အကတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။

ကေမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ တိ ဇဝံ က္လမေဟိ ကာရဏေဟိ ကေမန္တံ ဌိတာ ခော သာ ဒေဝတာ။ **ဘဂဝန္တံ ကထာယ အဇ္ဈဘာသီ**တိ ဘဂဝန္တံ ကထာယ အက္ခရပဒနိယမိတဂန္ထိတေန ဝစနေန အဘာသီတိ အတ္ထော။

၂၆၁. တတ္ထ **ဗဟူ**တိ အနိယမိတသင်္ချာနိဒ္ဒေသော။ တေန အနေကသတာ အနေကသဟဿာ အနေကသတသဟဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒိဗ္ဗန္တီတိ **ဒေဝါ,** ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ ကီဠန္တိ, အတ္တနော ဝါ သိရိယာ ဇောတန္တီတိ အတ္ထော။ အပိစ တိဝိဓာ ဒေဝါ သမ္မုတိဥပပတ္တိဝိသုဒ္ဓိဝသေန။ ယထာဟ –

> “ဒေဝါတိ တယော ဒေဝါ သမ္မုတိဒေဝါ, ဥပပတ္တိဒေဝါ, ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါ။ တတ္ထ သမ္မုတိဒေဝါ နာမ ရာဇာနော, ဒေဝိယော, ရာဇကုမာရာ။ ဥပပတ္တိဒေဝါ နာမ စာတုမဟာရာဇိကေ ဒေဝေ ဥပာဒါယ တဒုတ္တရိဒေဝါ။ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါ နာမ အရဟန္တော ဝုစ္စန္တီ”တိ (စူဠနိ. ဓောတကမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၃၂, ပါရာယနာနုဂီတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၁၉)။

တေသု ဣဓ ဥပပတ္တိဒေဝါ အဓိပ္ပေတာ။ မနုနော အပစ္စာတိ **မနုဿာ**။ ပေါရာဏာ ပန ဘဏန္တိ – မနဿ ဥဿန္နတာယ မနုဿာ။ တေ ဇမ္ဗုဒီပကာ, အပရဂေါယာနကာ, ဥတ္တရကုရုကာ, ပုဗ္ဗဝိဒေဟကာတိ စတုဗ္ဗိဓာ။ ဣဓ ဇမ္ဗုဒီပကာ အဓိပ္ပေတာ။ မင်္ဂလန္တိ ဣမေဟိ သတ္တာတိ **မင်္ဂလာနိ,** ဣဒ္ဓိံ ဝုဒ္ဓိဉ္စ ပါပုဏန္တီတိ အတ္ထော။ **အစိန္တယုံ** န္တိ စိန္တေသုံ။ **အာကင်္ခမာနာ** တိ ဣစ္ဆမာနာ ပတ္ထယမာနာ ပိဟယမာနာ။ **သောတ္ထာန** န္တိ သောတ္ထိဘာဝံ, သဗ္ဗေသံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာနံ သောဘနာနံ သုန္ဒရာနံ ကလျာဏာနံ ဓမ္မာနမတ္ထိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဗြူဟိ** တိ ဒေသေဟိ ပကာသေဟိ အာစိက္ခ ဝိဝရ ဝိဘဇ ဥတ္တာနီကရောဟိ။ **မင်္ဂလ** န္တိ ဣဒ္ဓိကာရဏံ ဝုဒ္ဓိကာရဏံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိကာရဏံ။ **ဥတ္တမ**န္တိ ဝိသိဋ္ဌံ ပဝရံ သဗ္ဗလောကဟိတသုခါဝဟန္တိ အယံ ကထာယ အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။

အယံ ပန ပိဏ္ဍတ္ထော – သော ဒေဝပုတ္တော ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေသု ဒေဝတာ မင်္ဂလပဉှံ သောတုကာမတာယ ဣမသ္မိံ ဧကစက္ကဝါဠေ သန္နိပတိတွာ ဧကဝါလဂ္ဂကောဋိဩကာသမတ္တေ ဒသပိ ဝီသမ္ပိ တိံသမ္ပိ စတ္တာလီသမ္ပိ ပညာသမ္ပိ သဋ္ဌိပိ သတ္တတိပိ အသီတိပိ သုခုမတ္တဘာဝေ နိမ္မိနိတွာ သဗ္ဗဒေဝမာရဗြဟ္မာနော သိရိယာ စ တေဇသာ စ အဓိဂယှ ဝိရောစမာနံ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နံ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေတွာ ဌိတာ ဒိသွာ တသ္မိံ စ သမယေ အနာဂတာနမ္ပိ သကလဇမ္ဗုဒီပကာနံ မနုဿာနံ စေတသာ စေတောပရိဝိတက္ကမညာယ သဗ္ဗဒေဝမနုဿာနံ ဝိစိကိစ္ဆာသလ္လသမုဒ္ဓရဏတ္ထံ အာဟ – “ဗဟူ ဒေဝါ မနုဿာ စ, မင်္ဂလာနိ အစိန္တယုံ, အာကင်္ခမာနာ သောတ္ထာနံ အတ္တနော သောတ္ထိဘာဝံ ဣစ္ဆန္တာ, ဗြူဟိ မင်္ဂလမုတ္တမံ, တေသံ ဒေဝါနံ အနုမတိယာ မနုဿာနဉ္စ အနုဂ္ဂဟေန မယာ ပုဋ္ဌော သမာနော ယံ သဗ္ဗေသမေဝ အမှာကံ ဧကန္တဟိတသုခါဝဟနတော ဥတ္တမံ မင်္ဂလံ, တံ နော အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ ဗြူဟိ ဘဂဝါ”တိ။

၂၆၂. ဧဝမေတံ ဒေဝပုတ္တဿ ဝစနံ သုတွာ ဘဂဝါ **“အသေဝနာ စ ဗာလာန”**န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အသေဝနာ**တိ အဘဇနာ အပယိရုပါသနာ။ **ဗာလာန**န္တိ ဗလန္တိ အဿသန္တီတိ ဗာလာ, အဿသိတပဿသိတမတ္တေန ဇီဝန္တိ, န ပညာဇီဝိတေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေသံ ဗာလာနံ **ပဏ္ဍိတာန** န္တိ ပဏ္ဍန္တီတိ ပဏ္ဍိတာ, သန္ဒိဋ္ဌိကသမ္ပရာယိကေသု အတ္ထေသု ဉာဏဂတိယာ ဂစ္ဆန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ တေသံ ပဏ္ဍိတာနံ။ **သေဝနာ**တိ ဘဇနာ ပယိရုပါသနာ တံသဟာယတာ တံသမ္ပဝင်္ကတာ။ **ပူဇာ**တိ သက္ကာရဂရုကာရမာနနဝန္ဒနာ။ **ပူဇနေယျာန** န္တိ ပူဇာရဟာနံ။ **ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမ**န္တိ ယာ စ ဗာလာနံ အသေဝနာ, ယာ စ ပဏ္ဍိတာနံ သေဝနာ, ယာ စ ပူဇနေယျာနံ ပူဇာ, တံ သဗ္ဗံ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ အာဟ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမန္တိ။ ယံ တယာ ပုဋ္ဌံ “ဗြူဟိ မင်္ဂလမုတ္တမ”န္တိ, ဧတ္ထ တာဝ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမန္တိ ဂဏှာဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အယမေတိဿာ ကထာယ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပနဿာ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ဧဝမေတံ ဒေဝပုတ္တဿ ဝစနံ သုတွာ ဘဂဝါ ဣမံ ကထမာဟ။ တတ္ထ ယသ္မာ စတုဗ္ဗိဓာ ကထာ ပုစ္ဆိတကထာ, အပုစ္ဆိတကထာ, သာနုသန္ဓိကထာ, အနနုသန္ဓိကထာတိ။ တတ္ထ “ပုစ္ဆာမိ တံ, ဂေါတမ, ဘူရိပညံ, ကထံကရော သာဝကော သာဓု ဟောတီ”တိ (သု. နိ. ၃၇၈) စ, “ကထံ နု တွံ, မာရိသ, ဩဃမတရီ”တိ (သံ. နိ. ၁.၁) စ ဧဝမာဒီသု ပုစ္ဆိတေန ကထိတာ ပုစ္ဆိတကထာ။ “ယံ ပရေ သုခတော အာဟု, တဒရိယာ အာဟု ဒုက္ခတော”တိ ဧဝမာဒီသု (သု. နိ. ၇၆၇) အပုစ္ဆိတေန အတ္တဇ္ဈာသယဝသေနေဝ ကထိတာ အပုစ္ဆိတကထာ။ သဗ္ဗာပိ

ဗုဒ္ဓါနံ ကထာ ‘‘သနိဒါနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေမီ’’တိ (အ. နိ. ၃.၁၂၆; ကထာ. ၈၀၆) ဝစနတော သာနုသန္ဓိကထာ။ အန နုသန္ဓိကထာ ဣမသ္မိံ သာသနေ နတ္ထိ။ ဧဝမေတာသု ကထာသု အယံ ဒေဝပုတ္တေန ပုစ္ဆိတေန ဘဂဝတာ ကထိတတ္တာ ပုစ္ဆိတကထာ။ ပုစ္ဆိတကထာယဉ္စ ယထာ ဆေကော ပုရိသော ကုသလော မဂ္ဂဿ, ကုသလော အမဂ္ဂဿ, မဂ္ဂံ ပု ဋ္ဌော ပဌမံ ဝိဇဟိတဗ္ဗံ အာစိက္ခိတွာ ပစ္ဆာ ဂဟေတဗ္ဗံ အာစိက္ခတိ – ‘‘အသုကသ္မိံ နာမ ဌာနေ ဒွေဓာပထော ဟော တိ, တတ္ထ တမံ မုဉ္စိတွာ ဒက္ခိဏံ ဂဏှာဟထာ’’တိ, ဧဝံ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗေသု အသေဝိတဗ္ဗံ အာစိက္ခိတွာ သေဝိတဗ္ဗံ အာစိက္ခတိ။ ဘဂဝတ စ မဂ္ဂကုသလပုရိသသဒိသော။ ယထာဟ –

‘‘ပုရိသော မဂ္ဂကုသလောတိ ခော, တိဿ, တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သာ’’တိ (သံ. နိ. ၃.၈၄)။

သော ဟိ ကုသလော ဣမဿ လောကဿ, ကုသလော ပရဿ လောကဿ, ကုသလော မစ္စုဓေယျဿ, ကု သလော အမစ္စုဓေယျဿ, ကုသလော မာရဓေယျဿ, ကုသလော အမာရဓေယျဿာတိ။ တသ္မာ ပဌမံ အသေ ဝိတဗ္ဗံ အာစိက္ခိတွာ သေဝိတဗ္ဗံ အာစိက္ခန္တော အာဟ – ‘‘အသေဝနာ စ ဗာလာနံ, ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ’’တိ။ ဝိဇ ဟိတဗ္ဗမဂ္ဂော ဝိယ ဟိ ပဌမံ ဗာလာ န သေဝိတဗ္ဗာ န ပယိရုပာသိတဗ္ဗာ, တတော ဂဟေတဗ္ဗမဂ္ဂော ဝိယ ပဏ္ဍိတာ သေဝိတဗ္ဗာ ပယိရုပာသိတဗ္ဗာတိ။

ကသ္မာ ပန ဘဂဝတာ မင်္ဂလံ ကထေန္တေန ပဌမံ ဗာလာနံ အသေဝနာ ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ ကထိတာတိ? ဝုစ္စ တေ – ယသ္မာ ဣမံ ဒိဋ္ဌာဒီသု မင်္ဂလဒိဋ္ဌိံ ဗာလသေဝနာယ ဒေဝမနုဿာ ဂဏှိံသု, သာ စ အမင်္ဂလံ, တသ္မာ နေသံ တံ ဣဓလောကတ္ထပရလောကတ္ထဘဉ္ဇကံ အကလျာဏမိတ္တသံသဂ္ဂံ ဂရဟန္တေန ဥဘယလောကတ္ထသာဓကဉ္စ စ ကလျာဏမိတ္တသံသဂ္ဂံ ပသံသန္တေန ဘဂဝတာ ပဌမံ ဗာလာနံ အသေဝနာ ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ ကထိတာတိ။

တတ္ထ **ဗာလာ** နာမ ယေ ကေစိ ပာဏာတိပာတာဒိအကုသလကမ္မပထသမန္နာဂတာ သတ္တာ။ တေ တီဟာကာရေဟိ ဇာနိတဗ္ဗာ။ ယထာဟ – ‘‘တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဗာလဿ ဗာလလက္ခဏာနီ’’တိ (အ. နိ. ၃.၃; မ. နိ. ၃.၂၄၆) သုတ္တံ။ အ ပိစ ပူရဏကဿပာဒယော ဆ သတ္ထာရော ဒေဝဒတ္တကောကာလိကကဋမောဒကတိဿခဏ္ဍဒေဝိယာပုတ္တသမုဒ္ဒ ဒတ္တစိဉ္စမာဏဝိကာဒယော အတီတကာလေ စ ဒီဃဝိဒဿ ဘာတာတိ ဣမေ အညေ စ ဧဝရူပါ သတ္တာ ဗာလာတိ ဝေ ဒိတဗ္ဗာ။

တေ အဂ္ဂိပဒိတ္တမိဝ အင်္ဂါရံ အတ္တနာ ဒုဂ္ဂဟိတေန အတ္တာနဉ္စ အတ္တနော ဝစနကာရကေ စ ဝိနာသေန္တိ, ယထာ ဒီဃဝိဒဿ ဘာတာ စတုဗုဒ္ဓန္တရံ သဋ္ဌိယောဇနမတ္တေန အတ္တဘာဝေန ဥတ္တာနော ပတိတော မဟာနိရယေ ပ စ္စတိ, ယထာ စ တဿ ဒိဋ္ဌိံ အဘိရုစိကာနိ ပဉ္စ ကုလသတာနိ တဿေဝ သဟဗျတံ ဥပပန္နာနိ နိရယေ ပစ္စန္တိ။ ဝုတ္တံ ဟေတံ –

‘‘သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, နဠာဂါရာ ဝါ တိဏာဂါရာ ဝါ အဂ္ဂိ မုတ္တော ကူဋာဂါရာနိပိ ဍဟတိ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တာနိ နိဝါတာနိ ဖုသိတဂ္ဂဠာနိ ပိဟိတဝါတပါနာနိ, ဧဝမေဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, ယာနိ ကာနိစိ ဘယာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သဗ္ဗာနိ တာနိ ဗာလတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, နော ပဏ္ဍိတတော။ ယေ ကေစိ ဥပဒ္ဒဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ပေ.။ ယေ ကေစိ ဥပသဂ္ဂါ။ပေ.။ နော ပဏ္ဍိတတော။ ဣတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, သပ္ပဋိဘယော ဗာလော, အပ္ပဋိဘယော ပဏ္ဍိ တော။ သဥပဒ္ဒဝေါ ဗာလော, အနုပဒ္ဒဝေါ ပဏ္ဍိတော, သဥပသဂ္ဂေါ ဗာလော, အနုပသဂ္ဂေါ ပဏ္ဍိတော’’တိ (အ. နိ. ၃.၁)။

အပိစ ပူတိမစ္ဆသဒိသော ဗာလော, ပူတိမစ္ဆဗန္ဓပတ္တပုဋသဒိသော ဟောတိ တဒုပသေဝီ, ဆဍ္ဍနီယတံ ဇိဂုစ္ဆနီ ယတဉ္စ အာပဇ္ဇတိ ဝိညူနံ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ –

‘‘ပူတိမစ္ဆံ ကုသဂ္ဂေန, ယော နရော ဥပနယှတိ။
ကုသာပိ ပူတီ ဝါယန္တိ, ဧဝံ ဗာလူပသေဝနာ’’တိ။ (ဣတိဝု. ၇၆; ဇာ. ၁.၁၅.၁၈၃; ၂.၂၂.၁၂၅၇)။

အကိတ္တိပဏ္ဍိတော စာပိ သက္ကေန ဒေဝါနမိန္ဒေန ဝရေ ဒိယ္ယမာနေ ဧဝမာဟ –

‘‘ဗာလံ န ပဿေ န သုဏေ၊ န စ ဗာလေန သံဝသေ။
ဗာလေနလ္လာပသလ္လာပံ၊ န ကရေ န စ ရောစယေ။

‘‘ကိန္နု တေ အကရံ ဗာလော၊ ဝဒ ကဿပ ကာရဏံ။
ကေန ကဿပ ဗာလဿ၊ ဒဿနံ နာဘိကင်္ခသိ။

‘‘အနယံ နယတိ ဒုမ္မေဓော၊ အဓုရာယံ နိယုဉ္ဇတိ။
ဒုန္နယော သေယျသော ဟောတိ၊ သမ္မာ ဝုတ္တော ပကုပ္ပတိ။
ဝိနယံ သော န ဇာနာတိ၊ သာဓု တဿ အဒဿန’’န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁၃.၉၀-၉၂)။

ဧဝံ ဘဂဝတာ သဗ္ဗာကာရေန ဗာလူပသေဝနံ ဂရဟန္တော ဗာလာနံ အသေဝနံ ‘‘မင်္ဂလ’’န္တိ ဝတွာ ဣဒါနိ ပဏ္ဍိတ သေဝနံ ပသံသန္တော ‘‘ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ မင်္ဂလ’’န္တိ အာဟ။ တတ္ထ **ပဏ္ဍိတာ** နာမ ယေ ကေစိ ပါဏာတိပါတာဒိဝေရမဏိအာဒိဒသကုသလကမ္မပထသမန္နာဂတာ သတ္တာ, တေ တီဟာကာရေဟိ ဇာနိတဗ္ဗာ။ ယထာဟ – ‘‘တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတဿ ပဏ္ဍိတလက္ခဏာနီ’’တိ (အ. နိ. ၃.၃; မ. နိ. ၃.၂၅၃) ဝုတ္တံ။ အပိစ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓအသီတိမဟာသာဝကာ အညေ စ တထာဂတဿ သာဝကာ သုနေတ္တမဟာဂောဝိန္ဒဝိဓုရသရဘင်္ဂမဟောသဓသုတသောမနိမိရာဇ-အယောဃရကုမာရအကိတ္တိပဏ္ဍိတာဒယော စ ပဏ္ဍိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တေ ဘယေ ဝိယ ရက္ခာ, အန္ဓကာရေ ဝိယ ပဒီပေါ, ခုပ္ပိပါသာဒိဒုက္ခာဘိဘဝေ ဝိယ အန္နပါနာဒိပဋိလာဘော, အတ္တနော ဝစနကရာနံ သဗ္ဗဘယဥပဒ္ဒဝူပသဂ္ဂဝိဒ္ဓံသနသမတ္ထာ ဟောန္တိ။ တထာ ဟိ တထာဂတံ အာဂမ္မ အသင်္ချေယျာ အပရိမာဏာ ဒေဝမနုဿာ အာသဝက္ခယံ ပတ္တာ, ဗြဟ္မလောကေ ပတိဋ္ဌိတာ, ဒေဝလောကေ ပတိဋ္ဌိတာ, သုဂတိလောကေ ဥပ္ပန္နာ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရေ စိတ္တံ ပသာဒေတွာ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ထေရံ ဥပဋ္ဌဟိတွာ အသီတိ ကုလသဟဿာနိ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တာနိ။ တထာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနမဟာကဿပပ္ပဘုတီသု သဗ္ဗမဟာသာဝကေသု, သုနေတ္တဿ သတ္ထုနော သာဝကာ အပ္ပေကစ္စေ ဗြဟ္မလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု, အပ္ပေကစ္စေ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ။ပေ.။ အပ္ပေကစ္စေ ဂဟပတိမဟာသာလကုလာနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇိံသု။ ဝုတ္တဉ္စေတံ –

‘‘နတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ပဏ္ဍိတတော ဘယံ, နတ္ထိ ပဏ္ဍိတတော ဥပဒ္ဒဝေါ, နတ္ထိ ပဏ္ဍိတတော ဥပသဂ္ဂေါ’’တိ (အ. နိ. ၃.၁)။

အပိစ တဂရမာလာဒိဂန္ဓဘဏ္ဍသဒိသော ပဏ္ဍိတော, တဂရမာလာဒိဂန္ဓဘဏ္ဍပလိဝေဌနပတ္တသဒိသော ဟောတိ တဒုပသေဝီ, ဘာဝနီယတံ မနုညတဉ္စ အာပဇ္ဇတိ ဝိညူနံ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ –

‘‘တဂရဉ္စ ပလာသေန, ယော နရော ဥပနယှတိ။
ပတ္တာပိ သုရဘီ ဝါယန္တိ၊ ဧဝံ ဓီရူပသေဝနာ’’တိ။ (ဣတိဝု. ၇၆; ဇာ. ၁.၁၅.၁၈၄; ၂.၂၂.၁၂၅၈)။

အကိတ္တိပဏ္ဍိတော စာပိ သက္ကေန ဒေဝါနမိန္ဒေန ဝရေ ဒိယ္ယမာနေ ဧဝမာဟ –

‘‘ဓီရံ ပဿေ သုဏေ ဓီရံ၊ ဓီရေန သဟ သံဝသေ။
ဓီရေနလ္လာပသလ္လာပံ၊ တံ ကရေ တဉ္စ ရောစယေ။

‘‘ကိန္နု တေ အကရံ ဓီရော၊ ဝဒ ကဿပ ကာရဏံ။
ကေန ကဿပ ဓီရဿ၊ ဒဿနံ အဘိကင်္ခသိ။

‘‘နယံ နယတိ မေဓာဝီ၊ အဓုရာယံ န ယုဉ္ဇတိ။
သုနယော သေယျသော ဟောတိ၊ သမ္မာ ဝုတ္တော န ကုပ္ပတိ။

ဝိနယံ သော ပဇာနာတိ၊ သာခု တေန သမာဂမော''တိ။ (ဇာ. ၁.၁၃.၉၄-၉၆)။

ဧဝံ ဘဂဝတ သဗ္ဗာကာရေန ပဏ္ဍိတသေဝနံ ပသံသန္တော, ပဏ္ဍိတာနံ သေဝနံ ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝတွာ ဣဒါနိ တာယ ဗာလာနံ အသေဝနာယ ပဏ္ဍိတာနံ သေဝနာယ စ အနုပုဗ္ဗေန ပူဇနေယျဘာဝံ ဥပဂတာနံ ပူဇံ ပသံသန္တော **''ပူဇာ စ ပူဇနေယျာနံ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမ''**န္တိ အာဟ။ တတ္ထ **ပူဇနေယျာ** နာမ သဗ္ဗဒောသဝိရဟိတတ္တာ သဗ္ဗဂုဏသမန္နာဂတတ္တာ စ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော, တတော ပစ္ဆာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယသာဝကာ စ။ တေသဉှိ ပူဇာ အပ္ပကာပိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ ဟောတိ, သုမနမာလာကာရမလ္လိကာဒယော စေတ္ထ နိဒဿနံ။

တတြေကံ နိဒဿနမတ္တံ ဘဏာမ။ ဘဂဝါ ကိရ ဧကဒိဝသံ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝာသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပာဝိသိ။ အထ ခေါ သုမနမာလာကာရော ရညော မာဂဓဿ သေနိယဿ ဗိမ္ဗိသာရဿ ပုပ္ဖာနိ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တော အဒ္ဒသ ဘဂဝန္တံ နဂရဒွါရံ အနုပ္ပတ္တံ ပါသာဒိကံ ပသာဒနီယံ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသ လက္ခဏာသီတျာနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတံ ဗုဒ္ဓသိရိယာ ဇလန္တံ။ ဒိသွာနဿ ဧတဒဟောသိ – ''ရာဇာ ပုပ္ဖာနိ ဂဟေတွာ သတံ ဝါ သဟဿံ ဝါ ဒဒေယျ, တဉ္စ ဣဓလောကမတ္တမေဝ သုခံ ဘဝေယျ, ဘဂဝတော ပန ပူဇာ အပ္ပမေယျအသင်္ချေယျဖလာ ဒီဃရတ္တံ ဟိတသုခါဝဟာ ဟောတိ။ ဟန္ဒာဟံ ဣမေဟိ ပုပ္ဖေဟိ ဘဂဝန္တံ ပူဇေမီ''တိ ပသန္နစိတ္တော ဧကံ ပုပ္ဖမုဋ္ဌိံ ဂဟေတွာ ဘဂဝတော ပဋိမုခံ ခိပိ, ပုပ္ဖာနိ အာကာသေန ဂန္တွာ ဘဂဝတော ဥပရိ မာလာဝိတာနံ ဟုတွာ အဋ္ဌံသု။ မာလာကာရော တံ အာနုဘာဝံ ဒိသွာ ပသန္နတရစိတ္တော ပုန ဧကံ ပုပ္ဖမုဋ္ဌိံ ခိပိ, တာနိ ဂန္တွာ မာလာကဉ္စုကော ဟုတွာ အဋ္ဌံသု။ ဧဝံ အဋ္ဌ ပုပ္ဖမုဋ္ဌိယော ခိပိ, တာနိ ဂန္တွာ ပုပ္ဖကူဋာဂါရံ ဟုတွာ အဋ္ဌံသု။ ဘဂဝါ အန္တောကူဋာဂါရေ ဝိယ အဟောသိ, မဟာဇနကာယော သန္နိပတိ။ ဘဂဝါ မာလာကာရံ ပဿန္တော သိတံ ပာတွာကာသိ။ အာနန္ဒတ္ထေရော ''န ဗုဒ္ဓါ အဟေတု အပ္ပစ္စယာ သိတံ ပါတုကရောန္တီ''တိ သိတကာရဏံ ပုစ္ဆိ။ ဘဂဝါ အာဟ – ''ဧသော, အာနန္ဒ, မာလာကာရော ဣမိဿာ ပူဇာယ အာနုဘာဝေန သတသဟဿကပ္ပေ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရိတွာ ပရိယောသာနေ သုမနိဿရော နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ။ ဝစနပရိယောသာနေ စ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

''တဉ္စ ကမ္မံ ကတံ သာဓု၊ ယံ ကတွာ နာနုတပ္ပတိ။
ယဿ ပတီတော သုမနော၊ ဝိပါကံ ပဋိသေဝတီ''တိ။ (ဓ. ပ. ၆၈)။

ဂါထာပရိယောသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ, ဧဝံ အပ္ပကာပိ တေသံ ပူဇာ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ စ အာမိသပူဇာဝ ကော ပန ဝါဒေါ ပဋိပတ္တိပူဇာယ။ ယတော ယေ ကုလပုတ္တာ သရဏဂမနေန သိက္ခာပဒပဋိဂ္ဂဟဏေန ဥပေါသထင်္ဂသမာဒါနေန စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလာဒီဟိ စ အတ္တနော ဂုဏေဟိ ဘဂဝန္တံ ပူဇေန္တိ, ကော တေသံ ပူဇာယ ဖလံ ဝဏ္ဏယိဿတိ။ တေ ဟိ တထာဂတံ ပရမာယ ပူဇာယ ပူဇေန္တီတိ ဝုတ္တာ။ ယထာဟ –

''ယော ခေါ, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ ဥပါသကော ဝါ ဥပါသိကာ ဝါ ဓမ္မာနုဓမ္မပ္ပဋိပန္နော ဝိဟရတိ သာမီစိပ္ပဋိပန္နော အနုဓမ္မစာရီ, သော တထာဂတံ သက္ကရောတိ ဂရုံ ကရောတိ မာနေတိ ပူဇေတိ အပစိယတိ ပရမာယ ပူဇာယာ''တိ။

ဧတေနာနုသာရေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓအရိယသာဝကာနမ္ပိ ပူဇာယ ဟိတသုခါဝဟတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပိစ ဂဟဋ္ဌာနံ ကနိဋ္ဌဿ ဇေဋ္ဌော ဘာတာပိ ဘဂိနီပိ ပူဇနေယျာ, ပုတ္တဿ မာတာပိတရော, ကုလဝဓူနံ သာမိကသဿုသသုရာတိ ဧဝမေတ္ထ ပူဇနေယျာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတေသမ္ပိ ဟိ ပူဇာ ကုသလဓမ္မသင်္ခါတတ္တာ အာယုအာဒိဝုဍ္ဎိဟေတုတ္တာ စ မင်္ဂလမေဝ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

''တေ မတ္တေယျာ ဘဝိဿန္တိ ပေတ္တေယျာ သာမညာ ဗြဟ္မညာ ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိနော,
ဣဒံ ကုသလံ ဓမ္မံ သမာဒါယ ဝတ္တိဿန္တိ။ တေ တေသံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာဒါနဟေတု အာယုနာပိ ဝဍ္ဎိဿန္တိ, ဝဏ္ဏေနပိ ဝဍ္ဎိဿန္တီ''တိအာဒိ။

ဧဝမေတိဿာ ကထာယ ဗာလာနံ အသေဝနာ ပဏ္ဍိတာနံ သေဝနာ ပူဇနေယျာနံ ပူဇာတိ တီဏိ မင်္ဂလာနိ ဝုတ္တာနိ။ တတ္ထ ဗာလာနံ အသေဝနာ ဗာလသေဝနပစ္စယဘယာဒိပရိတ္တာဏေန ဥဘယလောကဟိတဟေတုတ္တာ ပဏ္ဍိတာနံ သေဝနာ ပူဇနေယျာနံ ပူဇာ စ တာသံ ဖလဝိဘူတိဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ နိဗ္ဗာနသုဂတိဟေတုတ္တာ ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣတော ပရံ တု မာတိကံ အဒဿေတွာ ဧဝ ယံ ယတ္ထ မင်္ဂလံ, တံ ဝဏ္ဏေတ္ဝာပေဿာမ, တဿ စ မင်္ဂလတ္တံ ဝိဘာဝယိဿာမာတိ။

နိဋ္ဌိတာ အသေဝနာ စ ဗာလာနန္တိ ဣမိဿာ ကထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂၆၃. ဧဝံ ဘဂဝတ ''ဗှူဟိ မင်္ဂလမုတ္တမ''န္တိ ဧကံ အဇ္ဈေသိတောပိ အပ္ပံ ယာစိတော ဗဟုဒါယကော ဥဠာရပုရိသော ဝိယ ဧကာယ ကထာယ တီဏိ မင်္ဂလာနိ ဝတွာ တတော ဥတ္တရိပိ ဒေဝတာနံ သောတုကာမတာယ မင်္ဂလာနဉ္စ အတ္ထိတာယ ယေသံ ယေသံ ယံ ယံ အနုကူလံ, တေ တေ သတ္တေ တတ္ထ တတ္ထ မင်္ဂလေ နိယောဇေတုကာမတာယ စ **''ပတိရူပဒေသဝါသော စာ''**တိအာဒီဟိ ကထာဟိ ပုနပိ အနေကာနိ မင်္ဂလာနိ ဝတ္တုမာရဒ္ဓေါ။

တတ္ထ ပဌမကထာယ တာဝ **ပတိရူပေ**တိ အနုစ္ဆဝိကေ။ **ဒေသော**တိ ကမောပိ နိဂမောပိ နဂရမ္ပိ ဇနပဒေါပိ ယော ကောစိ သတ္တာနံ နိဝါသောကာသော။ **ဝါသော**တိ တတ္ထ နိဝါသော။ **ပုဗ္ဗေ** တိ ပုရာ အတီတာသု ဇာတီသု။ **ကတပုညတာ**တိ ဥပစိတကုသလတာ။ **အတ္တ** တိ စိတ္တံ ဝုစ္စတိ, သကလော ဝါ အတ္တဘာဝေါ။ **သမ္မာပဏိဓီ**တိ တဿ အတ္တနော သမ္မာ ပဏိဓာနံ နိယုဉ္ဇနံ, ဌပနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ အယမေတ္ထ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ **ပတိရူပဒေသဝါသော** နာမ ယတ္ထ စတဿော ပရိသာ ဝိဟရန္တိ, အနာဒီနိ ပုညကိရိယာဝတ္ထူနိ ဝတ္တန္တိ, နဝင်္ဂံ သတ္ထု သာသနံ ဒိပ္ပတိ။ တတ္ထ နိဝါသော သတ္တာနံ ပုညကိရိယာယ ပစ္စယတ္တာ ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ သီဟဠဒီပပဝိဋ္ဌကေဝဋ္ဋာဒယော စေတ္ထ နိဒဿနံ။

အပရော နယော – ပတိရူပဒေသဝါသော နာမ ဘဂဝတော ဗောဓိမဏ္ဍပ္ပဒေသော, ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တိတပ္ပဒေသော, ဒွာဒသယောဇနာယ ပရိသာယ မဇ္ဈေ သဗ္ဗတိတ္ထိယမတံ ဘိန္ဒိတွာ ယမကပါဋိဟာရိယဒဿိတကဏ္ဍမ္ဗရုက္ခမူလပ္ပဒေသော, ဒေဝေါရောဟနပ္ပဒေသော, ယော ဝါ ပနညောပိ သာဝတ္ထိရာဇဂဟာဒိဗုဒ္ဓဝိဟာရပ္ပဒေသော။ တတ္ထ နိဝါသော သတ္တာနံ ဆအနုတ္တရိယပဋိလာဘပစ္စယတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတိ။

အပရော နယော – ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ကဇင်္ဂလံ နာမ နိဂမော, တဿ အပရေန မဟာသာလာ, တတော ပရံ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ဒက္ခိဏပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ သလ္လဝတီ နာမ နဒီ, တတော ပရံ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ သေတကဏ္ဏိကံ နာမ နိဂမော, တတော ပရံ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ ထူဏံ နာမ ဗြာဟ္မဏဂါမော, တတော ပရံ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ ဥသီရဒ္ဓဇော နာမ ပဗ္ဗတော, တတော ပရံ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ , ဩရတော မဇ္ဈေ (မဟာဝ. ၂၅၉)။ အယံ မဇ္ဈိမပ္ပဒေသော အာယာမေန တီဏိ ယောဇနသတာနိ, ဝိတ္ထာရေန အမုတေယျာနိ, ပရိက္ခေပေန နဝယောဇနသတာနိ ဟောန္တိ, ဧသော ပတိရူပဒေသော နာမ။

ဧတ္ထ စတုန္နံ မဟာဒီပါနံ ဒွိသဟဿာနံ ပရိတ္တဒီပါနဉ္စ ဣဿရိယာဓိပစ္စကာရကာ စက္ကဝတ္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဧကံ အသင်္ချေယျံ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပါရမိယော ပူရေတွာ သာရိပုတ္တမဟာမောဂ္ဂလ္လာနာဒယော မဟာသာဝကာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဒွေ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပါရမိယော ပူရေတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ, စတ္တာရိ အဋ္ဌ သောဠသ ဝါ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ပါရမိယော ပူရေတွာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တတ္ထ သတ္တာ စက္ကဝတ္တိရညော ဩဝါဒံ ဂဟေတွာ ပဉ္စသု သီလေသု ပတိဋ္ဌာယ သဂ္ဂပရာယဏာ ဟောန္တိ, တထာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ဩဝါဒေ ပတိဋ္ဌာယ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကာနံ ပန ဩဝါဒေ ပတိဋ္ဌာယ သဂ္ဂပရာယဏာ နိဗ္ဗာနပရာယဏာ စ ဟောန္တိ။ တသ္မာ တတ္ထ ဝါသော ဣမာသံ သမ္ပတ္တီနံ ပစ္စယတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတိ။

ပုဗ္ဗေ ကတပုညတာ နာမ အတီတဇာတိယံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓခီဏာသဝေ အာရဗ္ဘ ဥပစိတကုသလတာ, သာပိ မင်္ဂလံ။ ကသ္မာ? ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓေ သမ္မုခတော ဒဿေတွာ ဗုဒ္ဓါနံ ဝါ ဗုဒ္ဓသာဝကာနံ ဝါ သမ္မုခါ သုတာယ စတုပ္ပဒိကာယပိ

ကထာယ ပရိယောသာနေ အရဟတ္တံ ပာပေုဏီတိ ကတ္ဝာ။ ယော စ မနုဿော ပုဗ္ဗေ ကတာဓိကာရော ဉဿန္န ကုသလမူလော ဟောတိ, သော တေနေဝ ကုသလမူလေန ဝိပဿနံ ဥပ္ပာဒေတ္ဝာ အာသဝက္ခယံ ပာပုဏာတိ ယထာ ရာဇာ မဟာကပ္ပိနော အဂ္ဂမဟေသီ စ။ တေန ဝုတ္တံ "ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာ မင်္ဂလ"န္တိ။

အတ္တသမ္မာပဏိဓိ နာမ ဣဓေကစ္စော အတ္တာနံ ဒုဿီလံ သီလေ ပတိဋ္ဌာပေတိ, အဿဒ္ဓံ သဒ္ဓာသမ္ပဒာယ ပ တိဋ္ဌာပေတိ, မစ္ဆရိံ စာဂသမ္ပဒာယ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ "အတ္တသမ္မာပဏိဓီ"တိ။ ဧသော စ မင်္ဂလံ။ ကသ္မာ? ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကဝေရပ္ပဟာနဝိဝိဓာနိသံသာဓိဂမဟေတုတောတိ။

ဧဝံ ဣမိဿာပိ ကထာယ ပတိရူပဒေသဝါသော, ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာ, အတ္တသမ္မာပဏိဓီတိ တီဏိယေဝ မင်္ဂလာနိ ဝုတ္တာနိ, မင်္ဂလတ္တဉ္စ နေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ။

နိဋ္ဌိတာ ပတိရူပဒေသဝါသော စာတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂၆၄. ဣဒါနိ **ဗာဟုသစ္စဉ္စာ** တိ ဧတ္ထ **ဗာဟုသစ္စ** န္တိ ဗဟုဿုတဘာဝေါ။ **သိပ္ပ** န္တိ ယံကိဉ္စိ ဟတ္ထကောသလ္လံ။ **ဝိနယော**တိ ကာယဝါစာစိတ္တဝိနယနံ။ **သုသိက္ခိတော** တိ သုဋ္ဌု သိက္ခိတော။ **သုဘာသိတာ**တိ သုဋ္ဌု ဘာသိတာ။ **ယာ**တိ အနိယမနိဒ္ဒေသော။ **ဝါစာ**တိ ဂိရာ ဗျပ္ပထော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။ အယမေတ္ထ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – **ဗာဟုသစ္စံ** နာမ ယံ တံ "သုတဓရော ဟောတိ သုတသန္နိစယော"တိ (မ. နိ. ၁.၃၃၉; အ. နိ. ၄.၂၂) စ "ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စဿ ပုဂ္ဂလဿ ဗဟုကံ သုတံ ဟောတိ သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာ ကရဏ"န္တိ (အ. နိ. ၄.၆) စ ဧဝမာဒိနာ နယေန သတ္ထုသာသနဓရတ္တံ ဝဏ္ဏိတံ, တံ အကုသလပ္ပဟာနကုသလာဓိဂမ ဟေတုတော အနုပုဗ္ဗေန ပရမတ္ထသစ္စသစ္ဆိကိရိယဟေတုတော စ "မင်္ဂလ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ဘဂဝတာ –

> "သုတဝါ စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော အကုသလံ ပဇဟတိ, ကုသလံ ဘာဝေတိ, သာဝဇ္ဇံ ပဇဟ တိ, အနဝဇ္ဇံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓမတ္တာနံ ပရိဟရတီ"တိ (အ. နိ. ၇.၆၇)။

အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ –

> "ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထမုပပရိက္ခတိ, အတ္ထံ ဥပပရိက္ခတော ဓမ္မာ နိဇ္ဈာနံ ခမန္တိ, ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ သတိ ဆန္ဒော ဇာယတိ, ဆန္ဒဇာတော ဉဿဟတိ, ဉဿဟန္တော တုလယတိ, တုလယန္တော ပဒဟတိ, ပဒဟန္တော ကာယေန စေဝ ပရမတ္ထသစ္စံ သစ္ဆိကရောတိ, ပညာယ စ အတိဝိဇ္ဈ ပဿတီ"တိ (မ. နိ. ၂.၄၃၂)။

အပိစ အကရိကဗာဟုသစ္စမ္ပိ ယံ အနဝဇ္ဇံ, တံ ဥဘယလောကဟိတသုခါဝဟနတော "မင်္ဂလ"န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သိပ္ပံ နာမ အဂါရိကသိပ္ပဉ္စ အနဂါရိကသိပ္ပဉ္စ။ တတ္ထ အဂါရိကသိပ္ပံ နာမ ယံ ပရူပရောဓဝိရဟိတံ အကုသလဝိဝဇ္ဇိတံ မဏိကာရသုဝဏ္ဏကာရကမ္မာဒိ, တံ ဣဓလောကတ္ထာဝဟနတော မင်္ဂလံ။ အနဂါရိကသိပ္ပံ နာမ စီဝရဝိစာရဏသိဗ္ဗနာဒိ သမဏပရိက္ခာရာဘိသင်္ခရဏံ, ယံ တံ "ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယာနိ တာနိ သဗြဟ္မစာရီနံ ဥစ္စာဝစာနိ ကိံကရဏီယာ နိ, တတ္ထ ဒက္ခော ဟောတီ"တိအာဒိနာ နယေန တတ္ထ တတ္ထ သံဝဏ္ဏိတံ, ယံ "နာထကရဏော ဓမ္မော"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၅; အ. နိ. ၁၀.၁၇) စ ဝုတ္တံ, တံ အတ္တနော စ ပရေသဉ္စ ဥဘယလောကဟိတသုခါဝဟနတော "မင်္ဂလ"န္တိ ဝေဒိတ ဗ္ဗံ။

ဝိနယော နာမ အဂါရိကဝိနယော စ အနဂါရိကဝိနယော စ။ တတ္ထ အဂါရိကဝိနယော နာမ ဒသအကုသလကမ္မပထဝိ ရမဏံ, သော တတ္ထ အသံကိလေသာပဇ္ဇနေန အာစာရဂုဏဝဝတ္ထာနေန စ သုသိက္ခိတော ဥဘယလောကဟိတသုခါဝ ဟနတော မင်္ဂလံ။ အနဂါရိကဝိနယော နာမ သတ္တာပတ္တိက္ခန္ဓေ အနာပဇ္ဇနံ, သောပိ ဝုတ္တနယေနေဝ သုသိက္ခိ

တော။ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလံ တ အနကရိကဝိနယော။ သော ယထာ တတ္ထ ပတိဋ္ဌာယ အရဟတ္တံ ပာပုဏာတိ, ဧဝံ သိက္ခ နေန သုသိက္ခိတော လောကိယလောကုတ္တရသုခါဓိဂမဟေတုတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သုဘာသိတာ ဝါစာ နာမ မုသာဝါဒါဒိဒောသဝိရဟိတာ ဝါစာ။ ယထာဟ – ''စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂ တာ ဝါစာ သုဘာသိတာ ဟောတီ''တိ။ အသမ္ဖပ္ပလာပာ ဝါစာ ဧဝ ဝါ သုဘာသိတာ။ ယထာဟ –

''သုဘာသိတံ ဥတ္တမမာဟု သန္တော၊
ဓမ္မံ ဘဏေ နာဓမ္မံ တံ ဒုတိယံ။
ပိယံ ဘဏေ နာပ္ပိယံ တံ တတိယံ၊
သစ္စံ ဘဏေ နာလိကံ တံ စတုတ္ထ''န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၁၃; သု. နိ. ၄၅၂)။

အယမ္ပိ ဥဘယလောကဟိတသုခါဝဟနတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယသ္မာ စ အယံ ဝိနယပရိယာပန္နာ ဧဝ, တသ္မာ ဝိနယဂ္ဂဟဏေန ဧတံ အသင်္ဂဏှိတွာ ဝိနယော သင်္ဂဟေတဗ္ဗော။ အထဝါ ကိံ ဣမိနာ ပရိဿမေန ပရေ သံ ဓမ္မဒေသနာဝါစာ ဣဓ ''သုဘာသိတာ ဝါစာ''တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ဟိ ယထာ ပတိရူပဒေသဝါသော, ဧဝံ သတ္တာနံ ဥ ဘယလောကဟိတသုခနိဗ္ဗာနာဓိဂမပစ္စယတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ အာဟ စ –

''ယံ ဗုဒ္ဓော ဘာသတိ ဝါစံ၊ ခေမံ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ။
ဒုက္ခဿန္တကိရိယာယ၊ သာ ဝေ ဝါစာနမုတ္တမာ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၁၃; သု. နိ. ၄၅၆)။

ဧဝံ ဣမိဿာ ဂါထာယ ဗာဟုသစ္စံ, သိပ္ပံ, ဝိနယော သုသိက္ခိတော, သုဘာသိတာ ဝါစာတိ စတ္တာရိ မင်္ဂလာနိ ဝု တ္တာနိ, မင်္ဂလတ္တဉ္စ နေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ။

နိဋ္ဌိတာ ဗာဟုသစ္စဉ္စာတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂၆၅. ဣဒါနိ **မာတာပိတုဥပဋ္ဌာန**န္တိ ဧတ္ထ မာတု စ ပိတု စာတိ **မာတာပိတု**။ **ဥပဋ္ဌာန**န္တိ ဥပဋ္ဌဟနံ။ ပုတ္တာနဉ္စ ဒါရာနဉ္စာတိ **ပုတ္တဒါရဿ**။ သင်္ဂဏှနံ **သင်္ဂဟော**။ န အာကုလာ **အနာကုလာ**။ ကမ္မာနိ ဧဝ **ကမ္မန္တာ**။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ အယံ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – **မာတာ** နာမ ဇနိကာ ဝုစ္စတိ, တထာ **ပိတာ**။ **ဥပဋ္ဌာနံ** နာမ ပါဒဓောဝနသမ္ဗာ ဟနဥစ္ဆာဒနနှာပနေဟိ စတုပစ္စယသမ္ပဒါနေန စ ဥပကာရကရဏံ။ တတ္ထ ယသ္မာ မာတာပိတရော ဗဟူပကာရာ ပုတ္ တာနံ အတ္ထကာမာ အနုကမ္ပကာ, ယံ ပုတ္တကေ ဗဟိ ကီဠိတွာ ပံသုမက္ခိတသရီရကေ အာဂတေ ဒိသွာ ပံသုကံ ပုဉ္ ဆိတွာ မတ္ထကံ ဥပသိင်္ဃာယန္တာ ပရိစုမ္ဗန္တာ စ သိနေဟံ ဥပ္ပာဒေန္တိ, ဝဿသတမ္ပိ မာတာပိတရော သီသေန ပ ရိဟရန္တာ ပုတ္တာ တေသံ ပဋိကာရံ ကာတုံ အသမတ္ထာ။ ယသ္မာ စ တေ အာပါဒကာ ပေါသကာ ဣမဿ လောကဿ ဒဿေတာရော ဗြဟ္မသမ္မတာ ပုဗ္ဗာစရိယသမ္မတာ, တသ္မာ တေသံ ဥပဋ္ဌာနံ ဣဓ ပသံသံ ပေစ္စ သဂ္ဂသုခဉ္စ အာဝဟတိ, တေန ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

''ဗြဟ္မာတိ မာတာပိတရော၊ ပုဗ္ဗာစရိယာတိ ဝုစ္စရေ။
အာဟုနေယျာ စ ပုတ္တာနံ၊ ပဇာယ အနုကမ္ပကာ။

''တသ္မာ ဟိ နေ နမဿေယျ၊ သက္ကရေယျ စ ပဏ္ဍိတော။
အန္နေန အထ ပါနေန၊ ဝတ္ထေန သယနေန စ။

''ဥစ္ဆာဒနေန နှာပနေန၊ ပါဒါနံ ဓောဝနေန စ။
တာယ နံ ပါရိစရိယာယ၊ မာတာပိတူသု ပဏ္ဍိတာ။
ဣဓေဝ နံ ပသံသန္တိ၊ ပေစ္စ သဂ္ဂေ ပမောဒတီ''တိ။ (အ. နိ. ၃.၃၁; ဣတိဝု. ၁၀၆; ဇာ. ၂.၂၀.၁၈၁-၁၈၃)။

အပရော နယော – ဥပဋ္ဌာနံ နာမ ဘရဏကိစ္စကရဏကုလဝံသဋ္ဌပနာဒိပဉ္စဝိဓံ, တံ ပါပနိဝါရဏာဒိပဉ္စဝိဓဒိဋ္ဌဓမ္မိကဟိတဟေတုတော “မင်္ဂလ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

“ပဉ္စဟိ ခော, ဂဟပတိပုတ္တ, ဌာနေဟိ ပုတ္တေန ပုရတ္ထိမာ ဒိသာ မာတာပိတရော ပစ္စုပဋ္ဌာတဗ္ဗာ ‘ဘတော နေ ဘရိဿာမိ, ကိစ္စံ နေသံ ကရိဿာမိ, ကုလဝံသံ ဌပေဿာမိ, ဒါယဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇိဿာမိ, အထ ဝါ ပန ပေတာနံ ကာလကတာနံ ဒက္ခိဏံ အနုပ္ပဒဿာမီ’တိ ။ ဣမေဟိ ခော, ဂဟပတိပုတ္တ, ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ ပုတ္တေန ပုရတ္ထိမာ ဒိသာ မာတာပိတရော ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ ပုတ္တံ အနုကမ္ပန္တိ, ပါပါ နိဝါရေန္တိ, ကလျာဏေ နိဝေသေန္တိ, သိပ္ပံ သိက္ခာပေန္တိ, ပတိရူပေန ဒါရေန သံယောဇေန္တိ, သမယေ ဒါယဇ္ဇံ နိယျာဒေန္တီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၇)။

အပိစ ယော မာတာပိတရော တီသု ဝတ္ထူသု ပသာဒုပ္ပာဒနေန သီလသမာဒါပနေန ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝါ ဥပဋ္ဌဟတိ, အယံ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာကာနံ အဂ္ဂေါ, တဿ တံ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာနံ မာတာပိတူဟိ ကတဿ ဥပကာရဿ ပစ္စုပကာရဘူတံ အနေကေသံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ သမ္ပရာယိကာနဉ္စ အတ္ထာနံ ပဒဋ္ဌာနတော “မင်္ဂလ”န္တိ ဝုစ္စတိ။

ပုတ္တဒါရဿာတိ ဧတ္ထ အတ္တနာ ဇနိတာ ပုတ္တာပိ ဓီတရောပိ “ပုတ္တာ” တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆန္တိ။ **ဒါရာ**တိ ဝီသတိယာ ဘရိယာနံ ယာ ကာစိ ဘရိယာ။ ပုတ္တာ စ ဒါရာ စ ပုတ္တဒါရံ, တဿ ပုတ္တဒါရဿ။ **သင်္ဂဟော**တိ သမ္မာနနာဒီဟိ ဥပကာရကရဏံ။ တံ သုသံဝိဟိတကမ္မန္တတာဒိဒိဋ္ဌဓမ္မိကဟိတဟေတုတော “မင်္ဂလ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ – “ပစ္ဆိမာ ဒိသာ ပုတ္တဒါရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၆) ဧတ္ထ ဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ ပုတ္တဒါရဿ ဘရိယာသဒ္ဒေန သင်္ဂဏှိတွာ –

“ပဉ္စဟိ ခော, ဂဟပတိပုတ္တ, ဌာနေဟိ သာမိကေန ပစ္ဆိမာ ဒိသာ ဘရိယာ ပစ္စုပဋ္ဌာတဗ္ဗာ, သမ္မာနနာယ အနဝမာနနာယ အနတိစရိယာယ ဣဿရိယဝေါဿဂ္ဂေန အလင်္ကာရာနုပ္ပဒါနေန။ ဣမေဟိ ခော, ဂဟပတိပုတ္တ, ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ သာမိကေန ပစ္ဆိမာ ဒိသာ ဘရိယာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ သာမိကံ အနုကမ္ပတိ, သုသံဝိဟိတကမ္မန္တာ စ ဟောတိ, သင်္ဂဟိတပရိဇနာ စ, အနတိစာရိနီ စ, သမ္ဘတဉ္စ အနုရက္ခတိ, ဒက္ခာ စ ဟောတိ အနလသာ သဗ္ဗကိစ္စေသူ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၉)။

အယံ ဝါ အပရော နယော – **သင်္ဂဟော**တိ ဓမ္မိကာဟိ ဒါနပိယဝစအတ္ထစရိယာဟိ သင်္ဂဏှနံ။ သေယျထိဒံ – ဥပေါသထဒိဝသေသု ပရိဗ္ဗယဒါနံ, နက္ခတ္တဒိဝသေသု နက္ခတ္တဒဿာပနံ, မင်္ဂလဒိဝသေသု မင်္ဂလကရဏံ, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကေသု အတ္ထေသု ဩဝါဒါနုသာသနန္တိ။ တံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဟိတဟေတုတော သမ္ပရာယိကဟိတဟေတုတော ဒေဝတာဟိပိ နမဿနီယဘာဝဟေတုတော စ “မင်္ဂလ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာဟ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော –

“ယေ ဂဟဋ္ဌာ ပုညကရာ, သီလဝန္တော ဥပါသကာ။
ဓမ္မေန ဒါရံ ပောသေန္တိ, တေ နမဿာမိ မာတလီ”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၆၄)။

အနာကုလာ ကမ္မန္တာ နာမ ကာလညုတာယ ပတိရူပကာရိတာယ အနလသတာယ ဥဋ္ဌာနဝီရိယသမ္ပဒါယ အဗ္ယသနီယတာယ စ ကာလာတိက္ကမနအပ္ပတိရူပကရဏကရဏသိထိလကရဏာဒိအာကုလဘာဝဝိရဟိတာ ကသိဂေါရက္ခဝဏိဇ္ဇာဒယော ကမ္မန္တာ။ ဧတေ အတ္တနော ဝါ ပုတ္တဒါရဿ ဝါ ဒါသကမ္မကရာနံ ဝါ ဗျတ္တတာယ ဧဝံ ပယောဇိတာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဓနဓညဝုဍ္ဎိပဋိလာဘဟေတုတော “မင်္ဂလ”န္တိ ဝုတ္တာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

“ပတိရူပကာရီ ဓုရဝါ, ဥဋ္ဌာတာ ဝိန္ဒတေ ဓန”န္တိ။ (သု. နိ. ၁၈၉; သံ. နိ. ၁.၂၄၆) စ။
“န ဒိဝါ သောပ္ပသီလေန, ရတ္တိမုဋ္ဌာနဒေဿိနာ။
နိစ္စံ မတ္တေန သောဏ္ဍေန, သက္ကာ အာဝသိတုံ ဃရံ။

“အတိသီတံ အတိဥဏှံ, အတိသာယမိဒံ အဟု။

က္ကတိ ဝိသုဒ္ဓကမ္မန္တော အတ္ထာ အစ္စန္တို မာဏဝေါ။

‘‘ယောစ သီတဉ္စ ဥဏှဉ္စ၊ တိဏာ ဘိယျော န မညတိ။
ကရံ ပုရိသကိစ္စာနိ၊ သော သုခါ န ဝိဟာယတီ’’တိ။ စ (ဒီ. နိ. ၃.၂၅၃)။

‘‘ဘောဂေ သံဟရမာနဿ၊ ဘမရဿေဝ ဣရီယတော။
ဘောဂါ သန္နိစယံ ယန္တိ၊ ဝမ္မိကောဝူပစီယတီ’’တိ။ (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၅) –

စ ဝေမာဒိ။

ဧဝံ ဣမိဿာပိ ကထာယ မာတုပဋ္ဌာနံ, ပိတုပဋ္ဌာနံ, ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟော, အနာကုလာ စ ကမ္မန္တာတိ စ တ္တာရိ မင်္ဂလာနိ ဝုတ္တာနိ, ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟံ တ ဒွိဓာ ကတွာ ပဉ္စ, မာတာပိတုဥပဋ္ဌာနံ တ ဧကမေဝ ကတွာ တီဏိ။ မင်္ဂလတ္တဉ္စ နေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ။

နိဋ္ဌိတာ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာနန္တိ ဣမိဿာ ကထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂၆၆. ဣဒါနိ **အနဉ္စ** တိ ဧတ္ထ ဒီယတေ ဣမိနာတိ အနံ, အတ္တနော သန္တကံ ပရဿ ပဋိပါဒီယတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဓမ္မဿ စရိယာ, ဓမ္မာ တ အနပေတာ စရိယာ **ဓမ္မစရိယာ**။ ဉာယန္တေ ‘‘အမ္ဟာကံ ဣမေ’’တိ **ဉာတကာ**။ န အ ဝဇ္ဇာနိ **အနဝဇ္ဇာနိ,** အနိန္ဒိတာနိ အဂရဟိတာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ အယံ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – **အနံ** နာမ ပရံ ဥဒ္ဒိဿ သုဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗိကာ အန္နာဒိဒသအနဝတ္ထုပရိစ္စာဂစေတနာ တံသမ္ပယုတ္တော တ အလောဘော။ အလောဘေန ဟိ တံ ဝတ္ထုံ ပရဿ ပဋိပါဒေတိ။ တေန ဝုတ္တံ ‘‘ဒီယတေ ဣမိနာ တိ အန’’န္တိ။ တံ ဗဟုဇနပိယမနာပတာဒီနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာနံ ဖလဝိသေသာနံ အဓိဂမဟေတုတော ‘‘မင်္ဂလ’’န္တိ ဝုတ္တံ။ ‘‘အယကော သီဟ အနပတိ ဗဟုနော ဇနဿ ပိယော ဟောတိ မနာပေ’’တိ ဧဝမာဒီနိ စေတ္ထ သုတ္တာနိ (အ. နိ. ၅.၃၄) အနုဿရိတဗ္ဗာနိ။

အပရော နယော – အနံ နာမ ဒုဝိဓံ အာမိသအနဉ္စ, ဓမ္မအနဉ္စ။ တတ္ထ အာမိသအနံ ဝုတ္တပ္ပကာရမေဝ။ ဣဓ လောကပရလောကဒုက္ခက္ခယသုခါဝဟဿ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပ္ပဝေဒိတဿ ဓမ္မဿ ပရေသံ ဟိတကာမတာယ ဒေသနာ ဓမ္မအနံ။ ဣမေသဉ္စ ဒွိန္နံ အနာနံ ဧတဒေဝ အဂ္ဂံ။ ယထာဟ –

‘‘သဗ္ဗအနံ   ဓမ္မအနံ ဇိနာတိ၊
သဗ္ဗရသံ ဓမ္မရသော ဇိနာတိ။
သဗ္ဗရတိံ ဓမ္မရတိ ဇိနာတိ၊
တဏှက္ခယော သဗ္ဗဒုက္ခံ ဇိနာတီ’’တိ။ (ဓ. ပ. ၃၅၄)။

တတ္ထ အာမိသအနဿ မင်္ဂလတ္တံ ဝုတ္တမေဝ။ ဓမ္မအနံ ပန ယသ္မာ အတ္ထပဋိသံဝေဒိတာဒီနံ ဂုဏာနံ ပဒဋ္ဌာနံ, တသ္မာ ‘‘မင်္ဂလ’’န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

‘‘ယထာ ယထာ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒေသေတိ, တထာ တထာ သော တသ္မိံ ဓမ္မေ အတ္ထပဋိသံဝေဒီ စ ဟောတိ ဓမ္မပဋိသံဝေဒီ စာ’’တိ ဧဝမာဒိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅; အ. နိ. ၅.၂၆)။

ဓမ္မစရိယာ နာမ ဒသကုသလကမ္မပထစရိယာ။ ယထာဟ – ‘‘တိဝိဓံ ခေါ, ဂဟပတယော, ကာယေန ဓမ္မစရိယာသမစရိယာ ဟောတီ’’တိ ဧဝမာဒိ။ သာ ပနေသာ ဓမ္မစရိယာ သဂ္ဂလောကူပပတ္တိဟေတုတော ‘‘မင်္ဂလ’’န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ – ‘‘ဓမ္မစရိယာသမစရိယာဟေတု ခေါ, ဂဟပတယော, ဧဝမိဓေကစ္စေ သတ္တာ ကာယဿ ဘေဒာ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇန္တီ’’တိ (မ. နိ. ၁.၄၄၁)။

ဉာတကာ နာမ မာတိတော ဝါ ပိတိတော ဝါ ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ သမ္ဗန္ဓာ။ တေသံ ဘောဂပါရိဇုညေန ဝါ ဗျာဓိပါရိဇုညေန ဝါ အဘိဟတာနံ အတ္တနော သမီပံ အာဂတာနံ ယထာဗလံ ဃာသစ္ဆာဒနဓနဓညာဒီဟိ သင်္ဂဟော ပသံသာဒီနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ သုဂတိဂမနာဒီနဉ္စ သမ္ပရာယိကာနံ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ဟေတုတော "မင်္ဂလ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

အနဝဇ္ဇာနိ ကမ္မာနိ နာမ ဥပေါသထင်္ဂသမာဒါနဝေယျာဝစ္စကရဏအာရာမဝနရောပနသေတုကရဏာဒီနိ ကာယဝစီမနောသုစရိတကမ္မာနိ။ တာနိ ဟိ နာနပ္ပကာရဟိတသုခါဓိဂမဟေတုတော "မင်္ဂလ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ "ဌာနံ ခေါ ပနေတံ, ဝိသာခေ, ဝိဇ္ဇတိ ယံ ဣဓေကစ္စော ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသိတွာ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျာ"တိ ဧဝမာဒီနိ စေတ္ထ သုတ္တာနိ (အ. နိ. ၈.၄၃) အနုဿရိတဗ္ဗာနိ။

ဧဝံ ဣမိဿာ ဂါထာယ ဒါနံ, ဓမ္မစရိယာ, ဉာတကာနံ သင်္ဂဟော, အနဝဇ္ဇာနိ ကမ္မာနီတိ စတ္တာရိ မင်္ဂလာနိ ဝုတ္တာနိ, မင်္ဂလတ္တဉ္စ နေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ။

နိဋ္ဌိတာ ဒါနဉ္စာတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂၆၇. ဣဒါနိ **အာရတီ ဝိရတီ**တိ ဧတ္ထ **အာရတီ**တိ အာရမဏံ။ **ဝိရတီ**တိ ဝိရမဏံ, ဝိရမန္တိ ဝါ ဧတာယ သတ္တာတိ ဝိရတိ။ **ပါပါ**တိ အကုသလာ။ မဒနီယဋ္ဌေန မဇ္ဇံ, မဇ္ဇဿ ပါနံ မဇ္ဇပါနံ, တတော **မဇ္ဇပါနာ** ။ သံယမနံ **သံယမော**။ အပ္ပမဇ္ဇနံ **အပ္ပမာဒေါ**။ **ဓမ္မေသူ**တိ ကုသလေသု။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ အယံ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – အာရတိ နာမ ပါပေ အာဒီနဝဒဿာဝိနော မနသာ ဧဝ အနဘိရတိ။ **ဝိရတိ** နာမ ကမ္မဒွါရဝသေန ကာယဝါစာဟိ ဝိရမဏံ။ သာ စေသာ ဝိရတိ နာမ သမ္ပတ္တဝိရတိ သမာဒါနဝိရတိ သမုစ္ဆေဒဝိရတီတိ တိဝိဓာ ဟောတိ။ တတ္ထ ယာ ကုလပုတ္တဿ အတ္တနော ဇာတိံ ဝါ ကုလံ ဝါ ဂေါတ္တံ ဝါ ပဋိစ္စ "န မေ ဧတံ ပတိရူပံ, ယွာဟံ ဣမံ ပါဏံ ဟနေယျံ, အဒိန္နံ အာဒိယေယျ"န္တိအာဒိနာ နယေန သမ္ပတ္တဝတ္ထုတော ဝိရတိ, အယံ **သမ္ပတ္တဝိရတိ** နာမ။ သိက္ခာပဒသမာဒါနဝသေန ပန ပဝတ္တာ **သမာဒါနဝိရတိ** နာမ, ယဿာ ပဝတ္တိတော ပဘုတိ ကုလပုတ္တော ပါဏာတိပါတာဒီနိ န သမာစရတိ။ အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ **သမုစ္ဆေဒဝိရတိ** နာမ, ယဿာ ပဝတ္တိတော ပဘုတိ အရိယသာဝကဿ ပဉ္စ ဘယာနိ ဝေရာနိ ဝူပသန္တာနိ ဟောန္တိ။ **ပါပံ** နာမ ယံ တံ "ပါဏာတိပါတော ခေါ, ဂဟပတိပုတ္တ, ကမ္မကိလေသော အဒိန္နာဒါနံ။ပေ။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော။ပေ။ မုသာဝါဒေါ"တိ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေတွာ –

"ပါဏာတိပါတော အဒိန္နာဒါနံ၊ မုသာဝါဒေါ စ ဝုစ္စတိ။
ပရဒါရဂမနဉ္စေဝ၊ နပ္ပသံသန္တိ ပဏ္ဍိတာ"တိ။ (ဒီ. နိ. ၃.၂၄၅) –

ဧဝံ ဂါထာယ သင်္ဂဟိတံ ကမ္မကိလေသသင်္ခါတံ စတုဗ္ဗိဓံ အကုသလံ, တတော ပါပါ။ သဗ္ဗာပေသာ အာရတိ စ ဝိရတိ စ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကဘယဝေရပ္ပဟာနာဒိနာနပ္ပကာရဝိသေသာဓိဂမဟေတုတော "မင်္ဂလ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ "ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော ခေါ, ဂဟပတိပုတ္တ, အရိယသာဝကော"တိအာဒီနိ စေတ္ထ သုတ္တာနိ အနုဿရိတဗ္ဗာနိ။

မဇ္ဇပါနာ စ သံယမော နာမ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တသုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိယာဝေတံ အဓိဝစနံ။ ယသ္မာ ပန မဇ္ဇပါယီ အတ္ထံ န ဇာနာတိ, ဓမ္မံ န ဇာနာတိ, မာတုပိ အန္တရာယံ ကရောတိ, ပိတု ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓတထာဂတသာဝကာနမ္ပိ အန္တရာယံ ကရောတိ, ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဂရဟံ, သမ္ပရာယေ ဒုဂ္ဂတိံ, အပရာပရိယာယေ ဥမ္မာဒဉ္စ ပါပုဏာတိ။ မဇ္ဇပါနာ ပန သံယမော တေသံ ဒေါသာနံ ဝူပသမံ တဗ္ဗိပရီတဂုဏသမ္ပဒဉ္စ ပါပုဏာတိ။ တသ္မာ အယံ မဇ္ဇပါနာ သံယမော "မင်္ဂလ"န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကုသလေသု **ဓမ္မေသု အပ္ပမာဒေါ** နာမ "ကုသလာနံ ဝါ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ အသက္ကစ္စကိရိယတာ အသာတစ္စကိရိယတာ အနဋ္ဌိတကိရိယတာ ဩလီနဝုတ္တိတာ နိက္ခိတ္တဆန္ဒတာ နိက္ခိတ္တဓုရတာ အနာသေဝနာ အဘာဝနာ အဗဟုလီကမ္မံ အနဓိဋ္ဌာနံ အနနုယောဂေါ ပမာဒေါ။ ယော ဧဝရူပေါ ပမာဒေါ ပမဇ္ဇနာ ပမဇ္ဇိတတ္တံ, အယံ ဝုစ္စတိ ပမာဒေါ"တိ (ဝိဘ. ၈၄၆) ဧတ္ထ ဝုတ္တဿ ပမာဒဿ ပဋိပက္ခနယေန အတ္ထတော ကုသလေသု ဓမ္မေသု သတိယာ အဝိ

ပ္ပတသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော နာနပ္ပကာရကုသလာဓိဂမဟေတုတော အမတာဓိဂမဟေတုတော စ ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ ''အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော''တိ (မ. နိ. ၂.၁၈-၁၉; အ. နိ. ၅.၂၆) စ ''အပ္ပမာဒေါ အမတပဒ''န္တိ (ဓ. ပ. ၂၁) စ ဝေမာဒိ သတ္ထုသာသနံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဣမိဿာ ဂါထာယ ဟာဟ ဝိရတိ, မဇ္ဇပါနာ သံယမော, ကုသလေသု ဓမ္မေသု အပ္ပမာဒောတိ တီဏိ မင်္ဂလာနိ ဝုတ္တာနိ, မင်္ဂလတ္တဉ္စ နေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ။

နိဋ္ဌိတာ အာရတီ ဝိရတီတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂၆၈. ဣဒါနိ **ကာရဝေါ စာ**တိ ဧတ္ထ **ကာရဝေါ**တိ ဂရုဘာဝေါ။ **နိဝါတော**တိ နီစဝုတ္တိတာ။ **သန္တုဋ္ဌီ** တိ သန္တောသော။ ကတဿ ဇာနနတာ **ကတညုတာ**။ **ကာလေနာ**တိ ခဏေန သမယေန။ ဓမ္မဿ သဝနံ **ဓမ္မဿဝနံ** ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ အယံ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – **ကာရဝေါ** နာမ ဂရုကာရပယောဂါရဟေသု ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓတထာဂတသာဝကအာစရိယုပဇ္ဈာယမာတာပိတုဇေဋ္ဌဘာတိကဘဂိနိအာဒီသု ယထာနုရူပံ ဂရုကာရော ဂရုကရဏံ သကရဝတာ။ သွာယံ ကာရဝေါ ယသ္မာ သုဂတိဂမနာဒီနံ ဟေတု။ ယထာဟ –

> ''ဂရုကာတဗ္ဗံ ဂရုံ ကရောတိ, မာနေတဗ္ဗံ မာနေတိ, ပူဇေတဗ္ဗံ ပူဇေတိ။ သော တေန ကမ္မေန ဧဝံ သမတ္တေန ဧဝံ သမာဒိန္နေန ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ နော စေ ကာယဿ ဘေဒါ။ပေ.။ ဥပပဇ္ဇတိ, သစေ မနုဿတ္တံ အာဂစ္ဆတိ, ယတ္ထ ယတ္ထ ပစ္စာဇာယတိ, ဥစ္စာကုလီနော ဟောတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၂၉၅)။

ယထာ စာဟ – ''သတ္တိမေ, ဘိက္ခဝေ, အပရိဟာနိယာ ဓမ္မာ။ ကတမေ သတ္တ? သတ္ထုဂါရဝတာ''တိအာဒိ (အ. နိ. ၇.၃၂-၃၃)။ တသ္မာ ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတိ။

နိဝါတော နာမ နီစမနတာ နိဝါတဝုတ္တိတာ, ယာယ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော နိဟတမာနော နိဟတဒပ္ပော ပါဒပုဉ္ဆနစောဠကသမော ဆိန္နဝိသာဏုသဘသမော ဥဒ္ဓဋဒါဌသပ္ပသမော စ ဟုတွာ သဏှော သခိလော သုခသမ္ဘာသော ဟောတိ, အယံ နိဝါတော။ သွာယံ ယသာဒိဂုဏပဋိလာဘဟေတုတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ အာဟ စ – ''နိဝါတဝုတ္တိ အတ္ထဒ္ဓေါ, တာဒိသော လဘတေ ယသ''န္တိ ဝေမာဒိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၇၃)။

သန္တုဋ္ဌီ နာမ ဣတရီတရပစ္စယသန္တောသော, သော ဒွါဒသဝိဓော ဟောတိ။ သေယျထိဒံ – စီဝရေ ယထာလာဘသန္တောသော, ယထာဗလသန္တောသော, ယထာသာရုပ္ပသန္တောသောတိ တိဝိဓော။ ဧဝံ ပိဏ္ဍပာတာဒီသု။

တဿာယံ ပဘေဒဝဏ္ဏနာ – ဣဓ ဘိက္ခု စီဝရံ လဘတိ သုန္ဒရံ ဝါ အသုန္ဒရံ ဝါ, သော တေနေဝ ယာပေတိ, အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ, အယမဿ စီဝရေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ အထ ပန အာဗာဓိကော ဟောတိ, ဂရုံ စီဝရံ ပါရုပန္တော ဩဏမတိ ဝါ ကိလမတိ ဝါ။ သော သဘာဂေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ တံ ပရိဝတ္တေတွာ လဟုကေန ယာပေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ စီဝရေ **ယထာဗလသန္တောသော** ။ အပရော ဘိက္ခု ပဏီတပစ္စယလာဘီ ဟောတိ, သော ပဋ္ဋစီဝရာဒီနံ အညတရံ မဟဂ္ဃံ စီဝရံ လဘိတွာ ''ဣဒံ ထေရာနံ စိရပဗ္ဗဇိတာနံ ဗဟုဿုတာနဉ္စ အနုရူပ''န္တိ တေသံ ဒတွာ အတ္တနာ သင်္ကာရကူဋာ ဝါ အညတော ဝါ ကုတောစိ နန္တကာနိ ဥစ္စိနိတွာ သင်္ဃာဋိံ ကတွာ တ ဓာရေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ စီဝရေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

ဣဓ ပန ဘိက္ခု ပိဏ္ဍပာတံ လဘတိ လူခံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ, သော တေနေဝ ယာပေတိ, အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ, အယမဿ ပိဏ္ဍပာတေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ အထ ပန အာဗာဓိကော ဟောတိ, လူခံ ပိဏ္ဍပာတံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဗာဠှံ ရောဂါတင်္ကံ ပာပုဏာတိ, သော သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော တံ ဒတွာ တဿ ဟတ္ထတော သပ္ပိမဓုခီရာဒီနိ ဘုဉ္ဇိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ ပိဏ္ဍပာတေ **ယထာဗလသန္တု**

တောသော။ အပရော ဘိက္ခု ပဏီတံ ပိဏ္ဍပာတံ လဘတိ, သော "အယံ ပိဏ္ဍပာတော ထေရာနံ စိရပဗ္ဗဇိတာနံ အညေသဉ္စ ပဏီတပိဏ္ဍပာတံ ဝိနာ အယာပေန္တာနံ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ အနုရူပေါ"တိ တေသံ ဒတွာ အတ္တနာ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ မိဿကာဟာရံ ဘုဉ္ဇန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ ပိဏ္ဍပာတေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

ဣဓ ပန ဘိက္ခုနော သေနာသနံ ပာပုဏာတိ, သော တေနေဝ သန္တုဿတိ, ပုန အညံ သုန္ဒရတရမ္ပိ ပာပုဏန္တံ န ဂဏှာတိ, အယမဿ သေနာသနေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ အထ ပန အာဗာဓိကော ဟောတိ, နိဝာတသေနာသနေ ဝသန္တော အတိဝိယ ပိတ္တရောဂာဒီဟိ အာတုရီယတိ, သော သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော တံ ဒတွာ တဿ ပာပုဏနကေ သတဝာတသီတလသေနာသနေ ဝသိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ သေနာသနေ **ယထာဗလသန္တောသော**။ အပရော ဘိက္ခု သုန္ဒရံ သေနာသနံ ပတ္တမ္ပိ န သမ္ပဋိစ္ဆတိ "သုန္ဒရသေနာသနံ ပမာဒဋ္ဌာနံ, တတ္ရ နိသိန္နဿ ထိနမိဒ္ဓံ ဩက္ကမတိ, နိဒ္ဒာဘိဘူတဿ စ ပုန ပဋိဗုဇ္ဈတော ကာမဝိတက္ကာ သမုဒာစရန္တီ"တိ, သော တံ ပဋိက္ခိပိတွာ အဗ္ဘောကာသရုက္ခမူလပဏ္ဏကုဋီသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ နိဝသန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ သေနာသနေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

ဣဓ ပန ဘိက္ခု ဘေသဇ္ဇံ လဘတိ ဟရီတကံ ဝါ အာမလကံ ဝါ, သော တေနေဝ ယာပေတိ, အညေဟိ လဒ္ဓံ သပ္ပိမဓုဖာဏိတာဒိမ္ပိ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ, အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ အထ ပန အာဗာဓိကော တေလေန အတ္ထိကော ဖာဏိတံ လဘတိ, သော တံ သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော ဒတွာ တဿ ဟတ္ထတော တေလေန ဘေသဇ္ဇံ ကတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာဗလသန္တောသော** ။ အပရော ဘိက္ခု ဧကသ္မိံ ဘာဇနေ ပူတိမုတ္တဟရီတကံ ဌပေတွာ ဧကသ္မိံ စတုမဓုရံ "ဂဏှထ, ဘန္တေ, ယဒိစ္ဆသီ"တိ ဝုစ္စမာနော သစဿ တေသံ ဒွိန္နံ အညတရေနပိ ဗျာဓိ ဝူပသမ္မတိ, အထ "ပူတိမုတ္တဟရီတကံ နာမ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဝဏ္ဏိတံ, အယဉ္စ ပူတိမုတ္တဘေသဇ္ဇံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, တတ္ထ တေ ယာဝဇီဝံ ဥဿာဟော ကရဏီယော"တိ (မဟာဝ. ၁၂၈) ဝုတ္တန္တိ စိန္တေန္တော စတုမဓုရဘေသဇ္ဇံ ပဋိက္ခိပိတွာ မုတ္တဟရီတကေန ဘေသဇ္ဇံ ကရောန္တောပိ ပရမသန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ, အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

ဧဝံ ပဘေဒော သဗ္ဗောပေသော သန္တောသော သန္တုဋ္ဌီတိ ဝုစ္စတိ။ သာ အတ္ရိစ္ဆတာပာပိစ္ဆတာမဟိစ္ဆတာဒီနံ ပာပဓမ္မာနံ ပဟာနာဓိဂမဟေတုတော သုဂတိဟေတုတော အရိယမဂ္ဂသမ္ဘာရဘာဝတော စာတုဒ္ဒိသာဒိဘာဝဟေတုတော စ "မင်္ဂလ"န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာဟ စ –

"စာတုဒ္ဒိသော အပ္ပဋိဃော စ ဟောတိ၊
သန္တုဿမာနော ဣတရီတရေနာ"တိ။ (သု. နိ. ၄၂; စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၂၈) ဧဝမာဒိ။

ကတညုတာ နာမ အပ္ပဿ ဝါ ဗဟုဿ ဝါ ယေန ကေနစိ ကတဿ ဥပကာရဿ ပုနပ္ပုနံ အနုဿရဏဘာဝေန ဇာနနတာ။ အပိစ နေရယိကာဒိဒုက္ခပရိတ္တာဏတော ပုညာနိ ဧဝ ပါဏီနံ ဗဟူပကာရာနိ, တတော တေသမ္ပိ ဥပကာရာနုဿရဏတာ "ကတညုတာ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ သပ္ပုရိသေဟိ ပသံသနီယတာဒိနာနပ္ပကာရဝိသေသာဓိဂမဟေတုတော "မင်္ဂလ"န္တိ ဝုတ္တာ။ အာဟ စ – "ဒွေမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ ဒုလ္လဘာ လောကသ္မိံ။ ကတမေ ဒွေ? ယော စ ပုဗ္ဗကာရီ, ယော စ ကတညူ ကတဝေဒီ"တိ (အ. နိ. ၂.၁၂၀)။

ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ နာမ ယသ္မိံ ကာလေ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ စိတ္တံ ဟောတိ, ကာမဝိတက္ကာဒီနံ ဝါ အညတရေန အဘိဘူတံ, တသ္မိံ ကာလေ တေသံ ဝိနောဒနတ္ထံ ဓမ္မဿဝနံ။ အပရေ အာဟု – ပဉ္စမေ ပဉ္စမေ ဒိဝသေ ဓမ္မဿဝနံ ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ နာမ။ ယထာဟ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ "ပဉ္စာဟိကံ ခေါ ပန မယံ, ဘန္တေ, သဗ္ဗရတ္တိံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္နိသီဒါမာ"တိ (မ. နိ. ၁.၃၂၇; မဟာဝ. ၄၆၆)။

အပိစ ယသ္မိံ ကာလေ ကလျာဏမိတ္တေ ဥပသင်္ကမိတွာ သက္ကာ ဟောတိ အတ္တနော ကင်္ခါပဋိဝိနောဒကံ ဓမ္မံ သောတုံ, တသ္မိံ ကာလေပိ ဓမ္မဿဝနံ "ကာလေန ဓမ္မဿဝန"န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာဟ – "တေ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပရိပုစ္ဆတိ ပရိပဉှတီ"တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၈)။ တဒေတံ ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ နီဝရဏပ္ပဟာနစတုရာနိသံသအာသဝက္ခယာဒိနာနပ္ပကာရဝိသေသာဓိဂမဟေတုတော "မင်္ဂလ"န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

‘‘ယသ္မိံ, ဘိက္ခဝေ, သမယေ အရိယသာဝကော အဋ္ဌိံ ကတွာ မနသိ ကတွာ သဗ္ဗံ စေတသော သမန္နာဟရိတွာ ဩဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏာတိ, ပဉ္စဿ နီဝရဏာနိ တသ္မိံ သမယေ န ဟောန္တီ’’တိ (သံ. နိ. ၅.၂၁၉) စ။

‘‘သောတာနုဂတာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ။ပေ.။ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာနံ စတ္တာရော အာနိသံသာ ပာဋိကင်္ခါ’’တိ (အ. နိ. ၄.၁၉၁) စ။

‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ ကာလေန ကာလံ သမ္မာ ဘာဝိယမာနာ သမ္မာ အနုပရိဝတ္တိယမာနာ အနုပုဗ္ဗေန အာသဝါနံ ခယံ ပာပေန္တိ။ ကတမေ စတ္တာရော? ကာလေန ဓမ္မဿဝန’’န္တိ စ ဧဝမာဒီနိ (အ. နိ. ၄.၁၄၇)။

ဧဝံ ဣမိဿာ ဂါထာယ ကရဏီယံ, နိတတော, သန္ဒဿိတ္ဌြဖ်, ကတညုတာ, ကာလေန ဓမ္မဿဝနန္တိ ပဉ္စ မင်္ဂလာနိ ဝုတ္တာနိ, မင်္ဂလတ္တဉ္စ နေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဘာဝိတမေဝာတိ။

နိဋ္ဌိတာ ကရဏီ စ နိတတော စာတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂၆၉. ဣဒါနိ **ခန္တီ စာ**တိ ဧတ္ထ ခမနံ ခန္တိ။ ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိတာယ သုခံ ဝစော အသ္မိန္တိ သုဝစော, သုဝစဿ ကမ္မံ သောဝစဿံ, သောဝစဿဿ ဘာဝေ သောဝစဿတာ။ ကိလေသာနံ သမိတတ္တာ **သမဏာ။ ဒဿန** န္တိ ပေက္ခနံ။ ဓမ္မဿ သာကစ္ဆာ **ဓမ္မသာကစ္ဆာ** ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ အယံ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ **ခန္တီ** နာမ အဓိဝါသနက္ခန္တိ, ယာယ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဒသဟိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ အက္ကောသန္တေ, ဝဓဗန္ဓာဒီဟိ တ ဝိဟိံသန္တေ ပုဂ္ဂလေ အသုဏန္တော ဝိယ စ အပဿန္တော ဝိယ စ နိဗ္ဗိကာရော ဟောတိ ခန္တိဝါဒီ ဝိယ။ ယထာဟ –

‘‘အဟူ အတီတမဒ္ဓာနံ၊ သမဏော ခန္တိဒီပနော။
တံ ခန္တိယာယေဝ ဌိတံ၊ ကာသိရာဇာ အဆေဒယီ’’တိ။ (ဇာ. ၁.၄.၅၁)။

ဘဒ္ဒကတော တ မနသိ ကရောတိ တတော ဥတ္တရိ အပရာဓာဘာဝေန အာယသ္မာ ပုဏ္ဏတ္ထေရော ဝိယ။ ယထာဟ –

‘‘သစေ မံ, ဘန္တေ, သုနာပရန္တကာ မနုဿာ အက္ကောသိဿန္တိ ပရိဘာသိဿန္တိ, တတ္ထ မေ ဧဝံ ဘဝိဿတိ ‘ဘဒ္ဒကာ ဝတိမေ သုနာပရန္တကာ မနုဿာ, သုဘဒ္ဒကာ ဝတိမေ သုနာပရန္တကာ မနုဿာ, ယံ မေ နယိမေ ဟတ္ထိနာ ပဟာရံ ဒေန္တီ’’’တိအာဒိ (မ. နိ. ၃.၃၉၆; သံ. နိ. ၄.၈၈)။

ယာယ စ သမန္နာဂတော ဣသီနမ္ပိ ပသံသနီယော ဟောတိ။ ယထာဟ သရဘင်္ဂေါ ဣသိ –

‘‘ကောဓံ ဝဓိတွာ န ကဒာစိ သောစတိ၊
မက္ခပ္ပဟာနံ ဣသယော ဝဏ္ဏယန္တိ။
သဗ္ဗေသံ ဝုတ္တံ ဖရုသံ ခမေထ၊
ဧတံ ခန္တိံ ဥတ္တမမာဟု သန္တော’’တိ။ (ဇာ. ၂.၁၇.၆၄)။

ဒေဝတာနမ္ပိ ပသံသနီယော ဟောတိ။ ယထာဟ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော –

‘‘ယော ဟဝေ ဗလဝါ သန္တော၊ ဒုဗ္ဗလဿ တိတိက္ခတိ။
တမာဟု ပရမံ ခန္တိံ၊ နိစ္စံ ခမတိ ဒုဗ္ဗလော’’တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၅၀-၂၅၁)။

ဗုဒ္ဓာနမ္ပိ ပသံသနီယော ဟောတိ။ ယထာဟ ဘဂဝါ –

> ''အဏ္ဏောသံ ဝဇ္ဇပဋိဒ္ဓါ၊ အဒုက္ခော ယော တိတိက္ခတိ။
> ခန္တိဗလံ ဗလာနီကံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၃၉၉)။

သာ ပနေသာ ခန္တိ ဧတေသဉ္စ ဣဓ ဝဏ္ဏိတာနံ အညေသဉ္စ ဂုဏာနံ အဓိဂမဟေတုတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သောဝစဿတာ နာမ သဟဓမ္မိကံ ဝုစ္စမာနေ ဝိက္ခေပံ ဝါ တုဏှီဘာဝံ ဝါ ဂုဏဒောသစိန္တနံ ဝါ အနာပဇ္ဇိတွာ အတိဝိယ အာဒရဉ္စ ဂါရဝဉ္စ နီစမနတဉ္စ ပုရက္ခတွာ ''သာဓူ''တိ ဝစနကရဏတာ။ သာ သဗြဟ္မစာရီနံ သန္တိကာ ဩဝါဒါနုသာသနီပဋိလာဘဟေတုတော ဒောသပ္ပဟာနဂုဏာဓိဂမဟေတုတော စ ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတိ။

သမဏာနံ ဒဿနံ နာမ ဥပသမိတကိလေသာနံ ဘာဝိတကာယဝစီစိတ္တပညာနံ ဥတ္တမဒမထသမထသမန္နာဂတာနံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဥပသင်္ကမနုပဋ္ဌာနအနုဿရဏသဝနဒဿနံ, သဗ္ဗမ္ပိ ဩမကဒေသနာယ ''ဒဿန''န္တိ ဝုတ္တံ။ တံ ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? ဗဟူပကာရတ္တာ။ အာဟ စ – ''ဒဿနမ္ပဟံ, ဘိက္ခဝေ, တေသံ ဘိက္ခူနံ ဗဟူပကာရံ ဝဒါမီ''တိအာဒိ (ဣတိဝု. ၁၀၄)။ ယတော ဟိတကာမေန ကုလပုတ္တေန သီလဝန္တေ ဘိက္ခူ ဃရဒွါရံ သမ္ပတ္တေ ဒိသွာ ယဒိ ဒေယျဓမ္မော အတ္ထိ, ယထာဗလံ ဒေယျဓမ္မေန ပတိမာနေတဗ္ဗာ။ ယဒိ နတ္ထိ, ပဉ္စပတိဋ္ဌိတံ ကတွာ ဝန္ဒိတဗ္ဗာ။ တသ္မိံ အသမ္ပဇ္ဇမာနေ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ နမဿိတဗ္ဗာ, တသ္မိမ္ပိ အသမ္ပဇ္ဇမာနေ ပသန္နစိတ္တေန ပိယစက္ခူဟိ သမ္ပဿိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ဒဿနမူလကေနာပိ ဟိ ပုညေန အနေကာနိ ဇာတိသဟဿာနိ စက္ခုမှိ ရောဂေါ ဝါ အဟော ဝါ ဥဿဒါ ဝါ ပိဠကာ ဝါ န ဟောန္တိ, ဝိပ္ပသန္နပဉ္စဝဏ္ဏသဿိရီကာနိ ဟောန္တိ စက္ခူနိ ရတနဝိမာနေ ဥဂ္ဃာဋိတမဏိကဝါဋသဒိသာနိ, သတသဟဿကပ္ပမတ္တံ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ လာဘီ ဟောတိ။ အနစ္ဆရိယဉ္စေတံ, ယံ မနုဿဘူတော သပ္ပညဇာတိကော သမ္မာ ပဝတ္တိတေန သမဏဒဿနမယေန ပုညေန ဧဝရူပံ ဝိပါကသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝေယျ, ယတ္ထ တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ကေဝလံ သဒ္ဓါမတ္တကဇနိတဿ သမဏဒဿနဿ ဧဝံ ဝိပါကသမ္ပတ္တိံ ဝဏ္ဏယန္တိ –

> ''ဥလူကော မဏ္ဍလက္ခိကော၊
> ဝေဒိယကေ စိရဒီဃဝါသိကော။
> သုခိတော ဝတ ကောသိယော အယံ၊
> ကာလုဋ္ဌိတံ ပဿတိ ဗုဒ္ဓဝရံ။
>
> ''မယိ စိတ္တံ ပသာဒေတွာ၊ ဘိက္ခုသင်္ဃေ အနုတ္တရေ။
> ကပ္ပါနံ သတသဟဿာနိ၊ ဒုဂ္ဂတိံ သော န ဂစ္ဆတိ။
>
> ''ဒေဝလောကာ စဝိတွာန၊ ကုသလကမ္မေန စောဒိတော။
> ဘဝိဿတိ အနန္တဉာဏော၊ သောမနဿောတိ ဝိဿုတော''တိ။ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄၄; ခု. ပါ. အဋ္ဌ. ၅.၁၀)။

ကာလေန ဓမ္မသာကစ္ဆာ နာမ ပဒေါသေ ဝါ ပစ္စူသေ ဝါ ဒွေ သုတ္တန္တိကာ ဘိက္ခူ အညမညံ သုတ္တန္တံ သာကစ္ဆန္တိ, ဝိနယဓရာ ဝိနယံ, အာဘိဓမ္မိကာ အဘိဓမ္မံ, ဇာတကဘာဏကာ ဇာတကံ, အဋ္ဌကထိကာ အဋ္ဌကထံ, လီနုဒ္ဓတဝိစိကိစ္ဆာပရေတစိတ္တဝိသောဓနတ္ထံ ဝါ တမှိ တမှိ ကာလေ သာကစ္ဆန္တိ, အယံ ကာလေန ဓမ္မသာကစ္ဆာ။ သာ အာဂမဗျတ္တိအာဒီနံ ဂုဏာနံ ဟေတုတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတီတိ။

ဧဝံ ဣမိဿာ ဂါထာယ ခန္တိ, သောဝစဿတာ, သမဏဒဿနံ, ကာလေန ဓမ္မသာကစ္ဆာတိ စတ္တာရိ မင်္ဂလာနိ ဝုတ္တာနိ, မင်္ဂလတ္တဉ္စ နေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ။

နိဋ္ဌိတာ ခန္တီ စာတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂၇၀. ဣဒါနိ **တပေါ စာ**တိ ဧတ္ထ ဟပနေ အကုသလေ ဓမ္မေ တပတီတိ **တပေါ**။ ဗြဟ္မံ စရိယံ, ဗြဟ္မာနံ တ စရိယံ **ဗြဟ္မစရိယံ,** သေဋ္ဌစရိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အရိယသစ္စာနံ ဒဿနံ **အရိယသစ္စာန ဒဿနံ** ။ အရိယသစ္စာနိ ဒဿနန္တိပိ ဧကေ, တံ န သုန္ဒရံ။ နိက္ခန္တံ တနတောတိ နိဗ္ဗာနံ, သစ္ဆိကရဏံ သစ္ဆိကိရိယာ, နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယာ **နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာ** ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ အယံ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – **တပေါ** နာမ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿာဒီနံ တပနတော ဣန္ဒြိယသံဝရော, ကောသဇ္ဇဿ တ တပနတော ဝီရိယံ။ တေန ဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော အာတာပီတိ ဝုစ္စတိ။ သွာယံ အဘိဇ္ဈာဒိပ္ပဟာန ဈာနာဒိပဋိလာဘဟေတုတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဗြဟ္မစရိယံ နာမ မေထုနဝိရတိသမဏဓမ္မသာသနမဂ္ဂါနံ အဓိဝစနံ။ တထာ ဟိ ''အဗြဟ္မစရိယံ ပဟာယ ဗြဟ္မစာရီ ဟောတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၉၄; မ. နိ. ၁.၂၉၂) ဧဝမာဒီသု မေထုနဝိရတိ ဗြဟ္မစရိယန္တိ ဝုစ္စတိ။ ''ဘဂဝတိ နော, အာဝုသော, ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတီ''တိ ဧဝမာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၅၇) သမဏဓမ္မော။ ''န တာဝါဟံ, ပါပိမ, ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ, ယာဝ မေ ဣဒံ ဗြဟ္မစရိယံ န ဣဒ္ဓဉ္စေဝ ဘဝိဿတိ ဖီတဉ္စ ဝိတ္ထာရိကံ ဗာဟုဇညဳ''န္တိ ဧဝမာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၆၈; သံ. နိ. ၅.၈၂၂; ဥဒာ. ၅၁) သာသနံ။ ''အယမေဝ ခော, ဘိက္ခု, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဗြဟ္မစရိယံ။ သေယ္ယထိဒံ, သမ္မာဒိဋ္ဌီ''တိ ဧဝမာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၆) မဂ္ဂေါ။ ဣဓ ပန အရိယသစ္စဒဿနေန ပရတော မဂ္ဂဿ ဂဟိတတ္တာ အဝသေသံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ တဉ္စေတံ ဥပရူပရိ နာနပ္ပကာရဝိသေသာဓိဂမဟေတုတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အရိယသစ္စာန ဒဿနံ နာမ ကုမာရပဉှေ ဝုတ္တတ္တာနံ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ အဘိသမယဝသေန မဂ္ဂဒဿနံ။ တံ သံသာရဒုက္ခဝီတိက္ကမဟေတုတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝုစ္စတိ။

နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာ နာမ ဣဓ အရဟတ္တဖလံ ''နိဗ္ဗာန''န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တမ္ပိ ဟိ ပဉ္စဂတိတနနေန တနသညိတာယ တဏှာယ နိက္ခန္တတ္တာ ''နိဗ္ဗာန''န္တိ ဝုစ္စတိ။ တဿ ပတ္တိ ဝါ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝါ ''သစ္ဆိကိရိယာ''တိ ဝုစ္စတိ။ ဣတရဿ ပန နိဗ္ဗာနဿ အရိယသစ္စာနံ ဒဿနေနေဝ သစ္ဆိကိရိယာ သိဒ္ဓါ, တေနေတံ ဣဓ န အဓိပ္ပေတံ။ ဧဝမေသာ နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာဒိဟေတုတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ဣမိဿာပိ ဂါထာယ တပေါ, ဗြဟ္မစရိယံ, အရိယသစ္စာန ဒဿနံ, နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာတိ စတ္တာရိ မင်္ဂလာနိ ဝုတ္တာနိ, မင်္ဂလတ္တဉ္စ နေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ။

နိဋ္ဌိတာ တပေါ စာတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂၇၁. ဣဒါနိ **ဖုဋ္ဌဿ လောကဓမ္မေဟိ** တိ ဧတ္ထ **ဖုဋ္ဌဿာ** တိ ဖုသိတဿ ဆုပိတဿ သမ္ပတ္တဿ။ လောကေ ဓမ္မာ **လောကဓမ္မာ,** ယာဝ လောကပ္ပဝတ္တိ, တာဝ အနိဝတ္တကာ ဓမ္မာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **စိတ္တ** န္တိ မနော မာနသံ။ **ယဿာ** တိ နဝဿ ဝါ မဇ္ဈိမဿ ဝါ ထေရဿ ဝါ။ န **ကမ္ပတီ** တိ န စလတိ, န ဝေဓတိ။ **အသောက**န္တိ နိဿောကံ အဗ္ဗူဠှသောကသလ္လံ။ **ဝိရဇ**န္တိ ဝိဂတရဇံ ဝိဒ္ဓံသိတရဇံ။ **ခေမ**န္တိ အဘယံ နိရုပဒ္ဒဝံ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ အယံ တာဝ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – **ဖုဋ္ဌဿ လောကဓမ္မေဟိ ယဿ စိတ္တံ န ကမ္ပတိ,** ယဿ လာဘာလာဘာဒီဟိ အဋ္ဌဟိ လောကဓမ္မေဟိ ဖုဋ္ဌဿ အဇ္ဈောတ္ထဋဿ စိတ္တံ န ကမ္ပတိ, န စလတိ, န ဝေဓတိ, တဿ တံ စိတ္တံ ကေနစိ အကမ္ပနီယလောကုတ္တရဘာဝါဝဟနတော ''မင်္ဂလ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကဿ ပန ဧတေဟိ ဖုဋ္ဌဿ စိတ္တံ န ကမ္ပတိ? အရဟတော ခီဏာသဝဿ, န အညဿ ကဿစိ။ ဝုတ္တဉှိ ဟေတံ –

''သေလော ယထာ ဧကဃနော, ဝါတေန န သမီရတိ။

ဧဝံ ရူပာ ရသာ သဒ္ဒါ၊ ဂန္ဓာ ဖဿာ စ ကေဝလာ။

‘‘ဣဋ္ဌာ ဓမ္မာ အနိဋ္ဌာ စ၊ န ပဝေဓေန္တိ တာဒိနော။
ဌိတံ စိတ္တံ ဝိပ္ပမုတ္တံ၊ ဝယဉ္စဿာနုပဿတီ’’တိ။ (အ. နိ. ၆.၅၅; မဟာဝ. ၂၄၄)။

အသောကံ နာမ ခီဏာသဝဿေဝ စိတ္တံ။ တဉှိ ယော ‘‘သောကော သောစနာ သောစိတတ္တံ အန္တောသော ကော အန္တောပရိသောကော စေတသော ပရိနိဇ္ဈာယိတတ္တ’’န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၂၃၇) နယေန ဝုစ္စတိ သောကော, တဿ အဘာဝတော အသောကံ။ ကေစိ နိဗ္ဗာနံ ဝဒန္တိ, တံ ပုရိမပဒေန နာနုသန္ဓိယတိ။ ယထာ စ အသောကံ, ဧဝံ ဝိရဇံ ခေမ န္တိပိ ခီဏာသဝဿေဝ စိတ္တံ။ တဉှိ ရာဂဒေါသမောဟရဇာနံ ဝိဂတတ္တာ **ဝိရဇံ,** စတူဟိ စ ယောဂေဟိ ခေမတ္တာ **ခေမံ**။ ယတော ဧတံ တေန တေနာကာရေန တမ္ဟိ တမ္ဟိ ပဝတ္တိက္ခဏေ ဂဟေတွာ နိဒ္ဒိဋ္ဌဝသေန တိဝိဓမ္ပိ အပ္ပဝတ္တ တက္ခန္ဓတာဒိလောကုတ္တမဘာဝါဝဟနတော အာဟုနေယျာဒိဘာဝါဝဟနတော စ ‘‘မင်္ဂလ’’န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဣမိဿာ ဂါထာယ အဋ္ဌလောကဓမ္မေဟိ အကမ္ပိတစိတ္တံ, အသောကစိတ္တံ, ဝိရဇစိတ္တံ, ခေမစိတ္တန္တိ စတ္တာရိ မင်္ဂလာနိ ဝုတ္တာနိ, မင်္ဂလတ္တဉ္စ နေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ။

နိဋ္ဌိတာ ဖုဋ္ဌဿ လောကဓမ္မေဟီတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

၂၇၂. ဧဝံ ဘဂဝါ ‘‘အသေဝနာ စ ဗာလာန’’န္တိအာဒီဟိ ဒသဟိ ဂါထာဟိ အဋ္ဌတိံသ မင်္ဂလာနိ ကထေတွာ ဣဒါနိ ဧတာနေဝ အတ္တနာ ဝုတ္တမင်္ဂလာနိ ထုနန္တော **‘‘ဧတာဒိသာနိ ကတွာနာ’’**တိ ဣမံ အဝသာနဂါထမဘာသိ။

တဿာယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ – **ဧတာဒိသာနီ**တိ ဧတာနိ ဤဒိသာနိ မယာ ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ ဗာလာနံ အသေဝနာဒီနိ။ **ကတွာနာ**တိ ကတွာ။ ကတွာန ကတွာ ကရိတွာတိ ဟိ အတ္ထတော အနညံ။ **သဗ္ဗတ္ထမပရာဇိတာ**တိ သဗ္ဗတ္ထ ခန္ဓကိလေသာဘိသင်္ခါရဒေဝပုတ္တမာရပ္ပဘေဒေသု စတူသု ပစ္စတ္ထိကေသု ဧကေနပိ အပရာဇိတာ ဟုတွာ, သယမေဝ တေ စတ္တာရော မာရေ ပရာဇေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မကာရော စေတ္ထ ပဒသန္ဓိကရဏမတ္တောတိ ဝိညာတဗ္ဗော။

သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တီတိ ဧတာဒိသာနိ မင်္ဂလာနိ ကတွာ စတူဟိ မာရေဟိ အပရာဇိတာ ဟုတွာ သဗ္ဗတ္ထ ဣဓလောကပရလောကေသု ဌာနစင်္ကမနာဒီသု စ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ, ဗာလသေဝနာဒီဟိ ယေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ အာသဝ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, တေသံ အဘာဝါ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ, အနုပဒ္ဒုတာ အနုပသဋ္ဌာ ခေမိနော အပ္ပဋိဘယာ ဂစ္ဆ န္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အနုနာသိကော စေတ္ထ ဂါထာဗန္ဓသုခတ္ထံ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တံ တေသံ မင်္ဂလမုတ္တမ န္တိ ဣမိနာ ဂါထာပဒေန ဘဂဝါ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ကထံ? ဧဝံ ဒေဝပုတ္တ ယေ ဧတာဒိ သာနိ ကရောန္တိ, တေ ယသ္မာ သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ တံ ဗာလာနံ အသေဝနာဒိ အဋ္ဌတိံသဝိဓမ္ပိ တေသံ ဧတာဒိသကာရကာနံ မင်္ဂလံ ဥတ္တမံ သေဋ္ဌံ ပဝရန္တိ ဂဏှာဟီတိ။

ဧဝဉ္စ ဘဂဝတာ နိဋ္ဌာပိတာယ ဒေသနာယ ပရိယောသာနေ ကောဋိသတသဟဿဒေဝတာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု, သောတာပတ္တိသကဒါဂါမိအနာဂါမိဖလပ္ပတ္တာနံ ဂဏနာ အသင်္ချေယျာ အဟောသိ။ အထ ဘဂဝါ ဒုတိယဒိဝသေ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – ‘‘ဣမံ, အာနန္ဒ, ရတ္တိံ အညတရာ ဒေဝတာ မံ ဥပသင်္ကမိတွာ မင်္ဂလပဉှံ ပုစ္ဆိ။ အထဿာဟံ အဋ္ဌတိံသ မင်္ဂလာနိ အဘာသိံ, ဥဂ္ဂဏှ, အာနန္ဒ, ဣမံ မင်္ဂလပရိယာယံ, ဥဂ္ဂဟေတွာ ဘိက္ခူ ဝါစေ ဟီ’’တိ။ ထေရောပိ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဘိက္ခူ ဝါစေသိ။ တယိဒံ အာစရိယပရမ္ပရာဘတံ ယာဝဇ္ဇတနာ ပဝတ္တတိ, ဧဝမိဒံ ဗြ ဟ္မစရိယံ ဣဒ္ဓဉ္စေဝ ဖီတဉ္စ ဝိတ္ထာရိကံ ဗာဟုဇညံ ပုထုဘူတံ ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိ သုပ္ပကာသိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ ဧတေသွေဝ မင်္ဂလေသု ဉာဏပရိစယပာဋဝတ္ထံ အယံ အာဒိတော ပဘုတိ ယောဇနာ – ဧဝမိမေ ဣဓ လောကပရလောကလောကုတ္တရသုခကာမာ သတ္တာ ဗာလဇနသေဝနံ ပဟာယ, ပဏ္ဍိတေ နိဿာယ, ပူဇနေယျေ ပူ ဇေန္တာ, ပတိရူပဒေသဝါသေန ပုဗ္ဗေ ကတပုညတာယ စ ကုသလပ္ပဝတ္တိယံ စောဒိယမာနာ, အတ္တာနံ သမ္မာ ပဏိဓာယ, ဗာဟုသစ္စသိပ္ပဝိနယေဟိ အလင်္ကတတ္တဘာဝါ, ဝိနယာနုရူပံ သုဘာသိတံ ဘာသမာနာ , ယာဝ ဂိဟိဘာဝံ န ဝိဇဟန္တိ,

တာဝ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာနေန ပောရာဏံ ကုလာမူလံ ဝိသောဓယမာနာ, ပုတ္တဒါရသင်္ဂဟေန နဝံ ကုလာမူလံ ပယောဇယမာနာ, အနာကုလကမ္မန္တတာယ ဓနဓညာဒိသမိဒ္ဓိံ ဟပုဏန္တာ, ဒါနေန ဘောဂသာရံ ဓမ္မစရိယာယ ဇီဝိတသာရဉ္စ ဂဟေတွာ, ဉာတိသင်္ဂဟေန သကဇနဟိတံ အနဝဇ္ဇကမ္မန္တတာယ ပရဇနဟိတဉ္စ ကရောန္တာ, ပာပဝိရတိယာ ပရူပဃာတံ မဇ္ဇပါနသံယမေန အတ္တူပဃာတဉ္စ ဝိဝဇ္ဇေတွာ, ဓမ္မေသု အပ္ပမာဒေန ကုသလပက္ခံ ဝဍ္ဎေတွာ, ဝဍ္ဎိတကုသလတာယ ဂိဟိဗျဉ္ဇနံ ဩဟာယ ပဗ္ဗဇိတဘာဝေ ဌိတာပိ ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကုပဋ္ဌာနစရိယာဒီသု ကရဝေန နိဝါတဝေန စ ဝတ္တသမ္ပဒံ အာရာဓေတွာ, သန္တုဋ္ဌိယာ ပစ္စယဂေဓံ ပဟာယ, ကတညုတာယ သပ္ပုရိသဘူမိယံ ဌတွာ, ဓမ္မဿဝနေန စိတ္တလီနတံ ပဟာယ, ခန္တိယာ သဗ္ဗပရိဿယေ အဘိဘဝိတွာ, သောဝစဿတာယ သနာထမတ္တာနံ ကတွာ, သမဏဒဿနေန ပဋိပတ္တိပယောဂံ ပဿန္တာ, ဓမ္မသာကစ္ဆာယ ကင်္ခာဋ္ဌာနိယေသု ဓမ္မေသု ကင်္ခံ ပဋိဝိနောဒေတွာ, ဣန္ဒြိယသံဝရတပေန သီလဝိသုဒ္ဓိံ သမဏဓမ္မဗြဟ္မစရိယေန စိတ္တဝိသုဒ္ဓိံ တတော ပရာ စ စတဿော ဝိသုဒ္ဓိယော သမ္ပာဒေန္တာ, ဣမာယ ပဋိပဒါယ အရိယသစ္စဒဿနပရိယာယံ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိံ ပတွာ အရဟတ္တဖလသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောန္တိ။ ယံ သစ္ဆိကတွာ သိနေရုပဗ္ဗတော ဝိယ ဝါတဝုဋ္ဌီဟိ အဋ္ဌဟိ လောကဓမ္မေဟိ အဝိကမ္ပမာနစိတ္တာ အသောကာ ဝိရဇာ ခေမိနော ဟောန္တိ။ ယေ စ ခေမိနော, တေ သဗ္ဗတ္ထ ကေနစိ အပရာဇိတာ ဟောန္တိ, သဗ္ဗတ္ထ စ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> ''ဧတာဒိသာနိ ကတွာန၊ သဗ္ဗတ္ထမပရာဇိတာ။
> သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တံ တေသံ မင်္ဂလမုတ္တမ''န္တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. သူစိလောမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ မေ သုတန္တိ သူစိလောမသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အတ္ထဝဏ္ဏနာနယေနေဝဿ ဥပ္ပတ္တိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ အတ္ထဝဏ္ဏနာယဉ္စ ''ဧဝံ မေ သုတ''န္တိအာဒိ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ **ဂယာယံ ဝိဟရတိ ဋင်္ကိတမဉ္စေ သူစိလောမဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ**တိ ဧတ္ထ ပန ကာ ဂယာ, ကော ဋင်္ကိတမဉ္စော, ကသ္မာ စ ဘဂဝါ တဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ ဝိဟရတီတိ? ဝုစ္စတေ – **ဂယာ**တိ ဂါမောပိ တိတ္ထမ္ပိ ဝုစ္စတိ, တဒုဘယမ္ပိ ဣဓ ဝဋ္ဋတိ။ ဂယာဂါမဿ ဟိ အဝိဒူရေ ဒေသေ ဝိဟရန္တောပိ ''ဂယာယံ ဝိဟရတီ''တိ ဝုစ္စတိ, တဿ စ ဂါမဿ သမီပေ အဝိဒူရေ ဒ္ဝါရသန္တိကေ သော ဋင်္ကိတမဉ္စော။ ဂယာတိတ္ထေ ဝိဟရန္တောပိ ''ဂယာယံ ဝိဟရတီ''တိ ဝုစ္စတိ, ဂယာတိတ္ထေ စ သော ဋင်္ကိတမဉ္စော။ **ဋင်္ကိတမဉ္စော**တိ စတုန္နံ ပါသာဏာနံ ဥပရိ ဝိတ္ထတံ ပါသာဏံ အာရောပေတွာ ကတော ပါသာဏမဉ္စော။ တံ နိဿာယ ယက္ခဿ ဘဝနံ အာဋ္ဌဝကဿ ဘဝနံ ဝိယ။ ယသ္မာ တ ပန ဘဂဝါ တံ ဒိဝသံ ပစ္စူသသမယေ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝောလောကေန္တော သူစိလောမဿ စ ခရလောမဿ စာတိ ဒ္ဝိန္နမ္ပိ ယက္ခာနံ သောတာပတ္တိဖလူပနိဿယံ အဒ္ဒသ, တသ္မာ ပတ္တစီဝရံ အာဒါယ အန္တောအရုဏေယေဝ နာနာဒိသာဟိ သန္နိပတိတဿ ဇနဿ ခေဠသိင်္ဃာဏိကာဒိနာနပ္ပကာရာသုစိနိဿန္ဒကိလိန္နဘူမိဘာဂမ္ပိ တံ တိတ္ထပ္ပဒေသံ အာဂန္တွာ တသ္မိံ ဋင်္ကိတမဉ္စေ နိသီဒိ သူစိလောမဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ။ တေန ဝုတ္တံ ''ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဂယာယံ ဝိဟရတိ ဋင်္ကိတမဉ္စေ သူစိလောမဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ''တိ။

တေန ခော ပန သမယေနာတိ ယံ သမယံ ဘဂဝါ တတ္ထ ဝိဟရတိ, တေန သမယေန။ **ခရော စ ယက္ခော သူစိလောမော စ ယက္ခော ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အတိက္ကမန္တီ**တိ။ ကေ တေ ယက္ခာ, ကသ္မာ စ အတိက္ကမန္တီတိ? ဝုစ္စတေ – တေသု တာဝ ဧကော အတီတေ သင်္ဃဿ တေလံ အနာပုစ္ဆာ ဂဟေတွာ အတ္တနော သရီရံ မက္ခေသိ။ သော တေန ကမ္မေန နိရယေ ပစ္စိတွာ ဂယာပောက္ခရဏိတီရေ ယက္ခယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တော။ တဿေဝ စဿ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေန ဝိရူပါနိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ အဟေသုံ, ကုဏ္ဍကစ္ဆုဒနသဒိသဉ္စ ခရသမ္ဖဿံ စမ္မံ။ သော ကိရ ယဒါ ပရံ ဘိံသာပေတုကာမော ဟောတိ, တဒါ ဆဒနိဋ္ဌကသဒိသာနိ စမ္မကပါလာနိ ဥက္ခိပိတွာ ဘိံသာပေတိ။ ဧဝံ သော ခရသမ္ဖဿတ္တာ **ခရော ယက္ခော**တွေဝ နာမံ လဘိ။

ဣတရော ကဿပဿ ဘဂဝတော ကာလေ ဥပာသကော ဟုတွာ မာသဿ အဋ္ဌ ဒိဝသေ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏာတိ။ သော ဧကဒိဝသံ ဓမ္မဿဝနေ ဃောသိတေ သင်္ဃာရာမဒွါရေ အတ္တနော ခေတ္တံ ကေလာယန္တော ဥဂ္ဂ ဃောသနံ သုတွာ "သစေ န္ဟာယာမိ, စိရံ ဘဝိဿတီ"တိ ကိလိဋ္ဌဂတ္တောဝ ဥပောသထာဂာရံ ပဝိသိတွာ မဟာဘေ ဘုမ္မတ္ထရဏေ အနာဒရေန နိပဇ္ဇိတွာ သုပိ။ ဘိက္ခု တေယံ, န ဥပာသကောတိ သံယုတ္တဘာဏကာ။ သော တေန စ အ ဋ္ဌေန ကမ္မေန စ နိရယေ ပစ္စိတွာ ဂယာပောက္ခရဏိယာ တီရေ ယက္ခယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တော။ သော တဿ ကမ္မဿ သ ဝိပာကာဝသေသေန ဒုဒ္ဒသိကော အပေါသိ, သရီရေ စဿ သူစိသဒိသာနိ လောမာနိ အဟေသုံ။ သော ဟိ ဘိံသာပေ တဗ္ဗကေ သတ္တေ သူစီဟိ ဝိဇ္ဈန္တော ဝိယ ဘိံသာပေတိ။ ဇဝံ သော သူစိသဒိသလောမတ္တာ **သူစိလောမော ယက္ခော** တွေဝဝ နာမံ လဘိ။ တေ အတ္တနော ကေစရတ္ထာယ ဘဝနတော နိက္ခမိတွာ မုဟုတ္တံ ဂန္တွာ ဂတမဂ္ဂေနေဝ နိဝတ္တိ တွာ ဣတရံ ဒိသာဘာဂံ ဂစ္ဆန္တာ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အတိက္ကမန္တိ။

အထ ခော ခရောတိ ကသ္မာ တေ ဧဝမာဟံသု? ခရော သမဏကပ္ပံ ဒိသွာ အာဟ။ သူစိလောမော ပန "ယော ဘာ ယတိ န သော သမဏော, သမဏပဋိရူပကတ္တာ ပန သမဏကော ဟောတီ"တိ ဧဝံလဒ္ဓိကော။ တသ္မာ တာဒိသံ ဘဂဝန္တံ မညမာနော **"နေသော သမဏော, သမဏကော ဧသော"**တိ သဟသာဝ ဝတွာတပိ ပုန ဝိမံသိတုကာမော အာဟ – **"ယာဝတ ဟံ ဇာနာမီ"**တိ။ "အထ ခေါ"တိ ဧဝံ ဝတွာ တတော။ **သူစိလောမော ယက္ခော** တိ ဣတော ပဘုတိ ယာဝ **အပိစ ခော တေ သမ္ဖဿော ဟပကောတိ,** တာဝ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ ကေဝလဋ္ဌေတ္ထ **ဘဂဝတော ကာယန္တိ** အတ္တနော ကာယံ ဘဂ ဝတော ဥပနာမေသီတိ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတော အဘာယန္တံ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ **"ပဉှံ တံ သမဏ"**တိအာဒိမာဟ။ ကိံ ကာရဏာ? သော ဟိ စိန္တေသိ – "ဣမိနာပိ နာမ မေ ဧဝံ ခရေန အမနုဿသမ္ဖဿေန မနုဿော သမာနော အယံ န ဘာယတိ, ဟန္ဒာဟံ ဧတံ ဗုဒ္ဓဝိသ ယေ ပဉှံ ပုစ္ဆာမိ, အဒ္ဓါ အယံ တတ္ထ န သမ္ပာယိဿတိ, တတော နံ ဧဝံ ဝိဟေဌေဿာမီ"တိ။ ဘဂဝတ တံ သုတွာ "န ခွါဟံ တံ အာဝုသော"တိအာဒိမာဟ။ တံ သဗ္ဗံ အာဋ္ဌဝကသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ သဗ္ဗာကာရေဟိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၂၇၃. အထ ခော သူစိလောမော ယက္ခော ဘဂဝန္တံ ကထာယ အဇ္ဈဘာသိ **"ရာဂေါ စ ဒေါသော စာ"** တိ။ တတ္ထ ရာဂဒေါသာ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ **ကုတောနိဒါနာ**တိ ကိံနိဒါနာ ကိံဟေတုကာ။ **ကုတော**တိ ပစ္စတ္တဝစနဿ တော-အာ ဒေသော ဝေဒိတဗ္ဗော, သမာသေ စဿ လောပါဘာဝတော။ အထ တ **နိဒါနာ**တိ ဇာတာ ဥပ္ပန္နာတိ အတ္ထော, တသ္မာ ကုတောနိဒါနာ, ကုတောဇာတာ, ကုတောဥပ္ပန္နာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အရတီ ရတီ လောမဟံသော ကုတောဇာ**တိ ယာယံ "ပန္တေသု တ သေနာသနေသု အညတရညတရေသု တ အဓိကုသလေသု ဓမ္မေသု အရတိ အရတိတာ အနဘိရတိ အနဘိ ရမဏာ ဥက္ကဏ္ဌိတာ ပရိတဿိတာ"တိ (ဝိဘ. ၈၅၆) ဧဝံ ဝိဘတ္တာ အရတိ, ယာ စ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ရတိ, ယော စ လောမဟံသသမုဋ္ဌာပနတော "လောမဟံသော"တွေဝဝ သင်္ခံ ဂတော စိတ္တုတြာသော။ ဣမေ တယော ဓမ္မာ ကု တောဇာ ကုတောဇာတာတိ ပုစ္ဆတိ ။ **ကုတော သမုဋ္ဌာယ** တိ ကုတော ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ။ **မနောတိ** ကုသလစိတ္တံ, **ဝိတက္ကာ**တိ ဥရဂသုတ္တေ ဝုတ္တာ နဝ ကာမဝိတက္ကာဒယော။ **ကုမာရကာ ဓင်္ကမိဝေဿဇန္တီ** တိ ယထာ ကာမအရကာ ကီ ဋ္ဌန္တာ ကာကံ သုတ္တေန ပါဒေ ဗန္ဓိတွာ ဩဿဇန္တိ ခိပန္တိ, ဧဝံ ကုသလမနံ အကုသလဝိတက္ကာ ကုတော သမုဋ္ဌ ဌာယ ဩဿဇန္တီတိ ပုစ္ဆတိ။

၂၇၄. အထဿ ဘဂဝါ တေ ပဉှေ ဝိဿဇ္ဇေန္တော **"ရာဂေါ စာ"**တိ ဒုတိယကထမာဘာသိ။ တတ္ထ **ဣတော** တိ အတ္တဘာဝံ သန္ဓာယာဟ။ အတ္တဘာဝနိဒါနာ ဟိ ရာဂဒေါသာ။ အရတိရတိလောမဟံသာ စ အတ္တဘာဝတော ဇာတာ, ကာမဝိတက္ကာဒိအကုသလဝိတက္ကာ စ အတ္တဘာဝတောယေဝ သမုဋ္ဌာယ ကုသလမနော ဩဿဇန္တိ, တေန တဒညံ ပကတိအာဒိကာရဏံ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ – **"ဣတောနိဒါနာ ဣတောဇာ ဣတော သမုဋ္ဌာယာ"** တိ။ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ စေတ္ထ ပုရိမကထာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၂၇၅-၆. ဧဝံ တေ ပဉှေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဣဒါနိ ယွာယံ "ဣတောနိဒါနာ"တိအာဒီသု "အတ္တဘာဝနိဒါနာ အတ္တ ဘာဝတော ဇာတာ အတ္တဘာဝတော သမုဋ္ဌာယာ"တိ အတ္ထော ဝုတ္တော, တံ သာဓေန္တော အာဟ – **"သ္နေဟဇာ အတ္တ သမ္ဘူတာ"**တိ။ ဧတေ ဟိ သဗ္ဗေပိ ရာဂဒယော ဝိတက္ကပရိယောသာနာ တဏှာသ္နေဟေန ဇာတာ, တထာ ဇာယန္တာ စ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓဘေဒေ အတ္တဘာဝပရိယာယေ အတ္တနိ သမ္ဘူတာ။ တေနာဟ – "သ္နေဟဇာ အတ္တသမ္ဘူတာ"တိ။

က္ကာဒါနိ တဒတ္ထဇောတိကံ ဥပမံ ကရောတိ **“နိဂ္ဂောဓဿေဝ ခန္ဓဇာ”** တိ။ တတ္ထ ခန္ဓေသု ဇာတာ **ခန္ဓဇာ,** ပါရောဟာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာ နိဂ္ဂောဓဿ ခန္ဓဇာ နာမ ပါရောဟာ အာပေါရသသိနေဟေ သတိ ဇာယန္တိ, ဇာယန္တာ စ တသ္မိံယေဝ နိဂ္ဂောဓေ တေသု တေသု သာခပ္ပဘေဒေသု သမ္ဘဝန္တိ, ဧဝမေတေပိ ရာဂါဒယော အဇ္ဈတ္တတဏှာသ္နေဟေ သတိ ဇာယန္တိ, ဇာယန္တာ စ တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ တေသု တေသု စက္ခာဒိဘေဒေသု ဒွါရာရမ္မဏဝတ္ထူသု သမ္ဘဝန္တိ။ တသ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ “အတ္တဘာဝနိဒါနာ အတ္တဘာဝဇာ အတ္တဘာဝသမုဋ္ဌာနာ စ ဧတေ”တိ။

အဝသေသဒိယဍ္ဎဂါထာယ ပန အယံ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ – ဧဝံ အတ္တသမ္ဘူတာ စ ဧတေ **ပုထူ ဝိသတ္တာ ကာမေသု**။ ရာဂေါပိ ဟိ ပဉ္စကာမဂုဏိကာဒိဝသေန, ဒေါသောပိ အာဃာတဝတ္ထာဒိဝသေန, အရတိအာဒယောပိ တဿ တဿေဝ ဘေဒဿ ဝသေနာတိ သဗ္ဗထာ သဗ္ဗေပိမေ ကိလေသာ ပုထူ အနေကပ္ပကာရာ ဟုတွာ ဝတ္ထုဒွါရာရမ္မဏာဒိဝသေန တေသု တေသု ဝတ္ထုကာမေသု တထာ တထာ ဝိသတ္တာ လဂ္ဂါ လဂ္ဂိတာ သံသိဗ္ဗိတွာ ဌိတာ။ ကိမိဝ? **မာလုဝါဝ ဝိတတာ ဝနေ,** ယထာ ဝနေ ဝိတတာ မာလုဝါ တေသု တေသု ရုက္ခဿ သာခပသာခါဒိဘေဒေသု ဝိသတ္တာ ဟောတိ လဂ္ဂါ လဂ္ဂိတာ သံသိဗ္ဗိတွာ ဌိတာ, ဧဝံ ပုထုပ္ပဘေဒေသု ဝတ္ထုကာမေသု ဝိသတ္တံ ကိလေသဂဏံ **ယေ နံ ပဇာနန္တိ ယတောနိဒါနံ, တေ နံ ဝိနောဒေန္တိ သုဏောဟိ ယက္ခ** ။

တတ္ထ **ယတောနိဒါနန္တိ** ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော, တေန ကိံ ဒီပေတိ? ယေ သတ္တာ နံ ကိလေသဂဏံ “ယတောနိဒါနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဧဝံ ဇာနန္တိ, တေ နံ “တဏှာသ္နေဟသ္နေဟိတေ အတ္တဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဉတွာ တံ တဏှာသ္နေဟံ အာဒီနဝါနုပဿနာဒိဘာဝနာဉာဏဂ္ဂိနာ ဝိသောသေန္တာ ဝိနောဒေန္တိ ပဇဟန္တိ ဗျန္တီကရောန္တိ စ, ဧတံ အမှာကံ သုဘာသိတံ သုဏောဟိ ယက္ခာတိ။ ဧဝမေတ္ထ အတ္တဘာဝဇာနနေန ဒုက္ခပရိညံ တဏှာသ္နေဟရာဂါဒိကိလေသဂဏဝိနောဒနေန သမုဒယပ္ပဟာနဉ္စ ဒီပေတိ။

ယေ စ နံ ဝိနောဒေန္တိ, **တေ ဒုတ္တရံ ဩဃမိမံ တရန္တိ အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝါယ** ။ ဧတေန မဂ္ဂဘာဝနံ နိရောဓသစ္ဆိကိရိယဉ္စ ဒီပေတိ။ ယေ ဟိ နံ ကိလေသဂဏံ ဝိနောဒေန္တိ, တေ အဝဿံ မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တိ။ န ဟိ မဂ္ဂဘာဝနံ ဝိနာ ကိလေသဝိနောဒနံ အတ္ထိ။ ယေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တိ, တေ ဒုတ္တရံ ပကတိဉာဏေန ကာမောဃာဒိံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဩဃမိမံ တရန္တိ။ မဂ္ဂဘာဝနာ ဟိ ဩဃတရဏံ။ **အတိဏ္ဏပုဗ္ဗ** န္တိ ဣမိနာ ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ သုပိနန္တေနပိ အဝီတိက္ကန္တပုဗ္ဗံ။ **အပုနဗ္ဘဝါယ** တိ နိဗ္ဗာနာယ။ ဧဝမိမံ စတုသစ္စဒီပိကံ ကထံ သုဏန္တာ “သုတွာ ဓမ္မံ ဓာရေန္တိ, ဓတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထမုပပရိက္ခန္တီ”တိအာဒိကံ ကထံ သုဘာဝိနိယာ ပညာယ အနုက္ကမမာနာ တေ ဒွေပိ သဟာယကာ ယက္ခာ ကထာပရိယောသာနေယေဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, ပါသာဒိကာ စ အဟေသုံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ဒိဗ္ဗာလင်္ကာရဝိဘူသိတာတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ သူစိလောမသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ကပိလသုတ္တ-(ဓမ္မစရိယသုတ္တ)-ဝဏ္ဏနာ

ဓမ္မစရိယန္တိ ကပိလသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဟေမဝတသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ပရိနိဗ္ဗုတေ ကဿပေ ဘဂဝတိ ဒွေ ကုလပုတ္တာ ဘာတရော နိက္ခမိတွာ သာဝကာနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိံသု။ ဇေဋ္ဌော သောဓနော နာမ, ကနိဋ္ဌော ကပိလော နာမ။ တေသံ မာတာ သာဓနီ နာမ, ကနိဋ္ဌဘဂိနီ တာပနာ နာမ။ တာပိ ဘိက္ခုနီသု ပဗ္ဗဇိံသု။ တတော တေ ဒွေပိ ဟေမဝတသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ “သာသနေ ကတိ ဓုရာနီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ သုတွာ စ ဇေဋ္ဌော “ဝါသဓုရံ ပူရေဿာမီ”တိ ပဉ္စ ဝဿာနိ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ သန္တိကေ ဝသိတွာ ပဉ္စဝဿော ဟုတွာ ယာဝ အရဟတ္တံ, တာဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ သုတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ ဝါယမန္တော အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ကပိလော “အဟံ တာဝ တရုဏော, ဝုဍ္ဎကာလေ ဝါသဓုရံ ပူရေဿာမီ”တိ ဂန္ထဓုရံ အာရဘိတွာ တေပိဋကော အဟောသိ။ တဿ ပရိယတ္တိံ နိဿာယ ပရိဝါရော, ပရိဝါရံ နိဿာယ လာဘော စ ဥဒပါဒိ။

သော ဗာဟုသစ္စမဒေန မတ္တော ပဏ္ဍိတမာနီ အနညာတေပိ အညာတမာနီ ဟုတွာ ပရေပိ ဝုတ္တံ ကပ္ပိယမ္ပိ အကပ္ပိယံ, အကပ္ပိယမ္ပိ ကပ္ပိယံ, သာဝဇ္ဇမ္ပိ အနဝဇ္ဇံ, အနဝဇ္ဇမ္ပိ သာဝဇ္ဇန္တိ ဘဏတိ။ သော ပေသလေဟိ ဘိက္ခူဟိ, ''မာ, အာဝုသော ကပိလ, ဧဝံ အဝစာ''တိအာဒိနာ နယေန ဩဝဒိယမာနော ''တုမှေ ဟိ ကိံ ဇာနာထ ရိတ္တမုဋ္ဌိသဒိသာ''တိ အာဒီဟိ ဝစနေဟိ ခုံသေန္တော ဝမ္ဘေန္တောယေဝ စရတိ။ ဘိက္ခူ တဿ ဘာတုနော သောဓနတ္ထေရဿာပိ တေမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ သောပိ နံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – ''အာဝုသော ကပိလ, သာသနဿ အာယု နာမ တုမှာဒိသာနံ သမ္မာပဋိပတ္တိ။ မာ, အာဝုသော ကပိလ, ကပ္ပိယမ္ပိ အကပ္ပိယံ, အကပ္ပိယမ္ပိ ကပ္ပိယံ, သာဝဇ္ဇမ္ပိ အနဝဇ္ဇံ, အနဝဇ္ဇမ္ပိ သာဝဇ္ဇန္တိ ဝဒေဟီ''တိ။ သော တဿပိ ဝစနံ နာဒိယိ။ တတော နံ သောဓနတ္ထေရော ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ ဝတွာ –

> ''ဧကေတစမ္ပိ ဒုဝိတစံ၊ ဘဏေယျ အနုကမ္ပကော။
> တတုတ္တရိံ န ဘာသေယျ၊ အသောဝယျဿ သန္တိကေ''တိ။ (ဇာ. ၂.၁၉.၃၄) –

ပရိဝဇ္ဇေတွာ ''တွံဝမေဝ, အာဝုသော, သကေန ကမ္မေန ပညာယိဿသီ''တိ ပက္ကာမိ။ တတော ပဘုတိ နံ ပေသလာ ဘိက္ခူ ဆဍ္ဍေသုံ။

သော ဒုရာစာရော ဟုတွာ ဒုရာစာရပရိဝုတော ဝိဟရန္တော ဧကဒိဝသံ ''ဥပောသထံ ဩသာရေဿာမီ''တိ သီဟာသနံ အဘိရုယှ စိတ္တဗီဇနိံ ဂဟေတွာ နိသိန္နော ''ဝတ္တတိ, အာဝုသော, ဧတ္ထ ဘိက္ခူနံ ပာတိမောက္ခော''တိ တိက္ခတ္တုံ အာဟ။ အထေကော ဘိက္ခုပိ ''မယှံ ဝတ္တတီ''တိ န အဝောစ။ န စ တဿ တေသံ တ ပာတိမောက္ခော ဝတ္တတိ။ တတော သော ''ပာတိမောက္ခေ သုတေပိ အသုတေပိ ဝိနယော နာမ နတ္ထီ''တိ အာသနာ ဝုဋ္ဌာသိ။ ဧဝံ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနံ ဩသက္ကာပေသိ ဝိနာသေသိ။ အထ သောဓနတ္ထေရော တဒဟေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ သောပိ ကပိလော ဧဝံ တံ သာသနံ ဩသက္ကာပေတွာ ကာလကတော အဝီစိမဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တိ, သာပိဿ မာတာ စ ဘဂိနီ စ တဿေဝ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇိတွာ ပေသလေ ဘိက္ခူ အက္ကောသမာနာ ပရိဘာသမာနာ ကာလံ ကတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။

တသ္မိံယေဝ စ ကာလေ ပဉ္စသတာ ပုရိသာ ကမဃာတာဒီနိ ကတွာ စောရိကာယ ဇီဝန္တာ ဇနပဒမနုဿေဟိ အနုဗဒ္ဓာ ပလာယမာနာ အရညံ ပဝိသိတွာ တတ္ထ ကိဉ္စိ ဂဟနံ တ ပဋိသရဏံ တ အပဿန္တာ အဝိဒူရေ ဟာသာဏေ ဝသန္တံ အညတရံ အာရညိကံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ ''အမှာကံ, ဘန္တေ, ပဋိသရဏံ ဟောထာ''တိ ဘဏိံသု။ ထေရော ''တုမှာကံ သီလသဒိသံ ပဋိသရဏံ နတ္ထိ, သဗ္ဗေ ပဉ္စ သီလာနိ သမာဒိယထာ''တိ အာဟ။ တေ ''သာဓူ''တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သီလာနိ သမာဒိယိံသု။ ထေရော ''တုမှေ ဟိ သီလဝန္တော, ဣဒါနိ အတ္တနော ဇီဝိတံ ဝိနာသေန္တေသုပိ မာ မနော ပဒူသယိတ္ထာ''တိ အာဟ။ တေ ''သာဓူ''တိ သမ္ပဋိစ္ဆိံသု။ အထ တေ ဇာနပဒာ သမ္ပတ္တာ ဣတော စိတော စ မဂ္ဂမာနာ တေ စောရေ ဒိသွာ သဗ္ဗေဝ ဇီဝိတာ ဝေရောပေသုံ။ တေ ကာလံ ကတွာ ကာမာဝစရဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေသု ဇေဋ္ဌကစောရော ဇေဋ္ဌကဒေဝပုတ္တော အဟောသိ, ဣတရေ တဿေဝ ပရိဝါရာ။

တေ အနုလောမပဋိလောမံ သံသရန္တာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝလောကေ ခေပေတွာ အမှာကံ ဘဂဝတော ကာလေ ဒေဝလောကတော စဝိတွာ ဇေဋ္ဌကဒေဝပုတ္တော သာဝတ္ထိဒွါရေ ကေဝဋ္ဋဂါမော အတ္ထိ, တတ္ထ ပဉ္စသတကုလဇေဋ္ဌဿ ကေဝဋ္ဋဿ ပဇာပတိယာ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ, ဣတရေ အဝသေသကေဝဋ္ဋပဇာပတီနံ။ ဧဝံ တေသံ ဧကဒိဝသံယေဝ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဉ္စ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနဉ္စ အဟောသိ။ အထ ကေဝဋ္ဋဇေဋ္ဌော ''အတ္ထိ နု ခော ဣမသ္မိံ ဂါမေ အညေပိ ဒါရကာ အဇ္ဇ ဇာတာ''တိ ဝိစိနန္တော တေ ဒါရကေ ဒိသွာ ''ဣမေ မေ ပုတ္တဿ သဟာယကာ ဘဝိဿန္တီ''တိ သဗ္ဗေသံ ပေသာဝနိကံ အဒါသိ။ တေ သဗ္ဗေ သဟာယကာ သဟပံသုံ ကီဠန္တာ အနုပုဗ္ဗေန ဝယပ္ပတ္တာ အဟေသုံ။ ယသောဇော တေသံ အဂ္ဂေ အဟောသိ။

ကပိလောပိ တဒါ နိရယေ ပက္ကာဝသေသေန အစိရဝတိယာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဒုဂ္ဂန္ဓမုခေါ မစ္ဆော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထေကဒိဝသံ သဗ္ဗေပိ ကေဝဋ္ဋဒါရကာ ဇာလာနိ ဂဟေတွာ ''မစ္ဆေ ဗန္ဓိဿာမာ''တိ နဒိံ ဂန္တွာ ဇာလာနိ ပက္ခိပိံသု။ တေသံ ဇာလံ သော မစ္ဆော ပာဝိသိ။ တံ ဒိသွာ သဗ္ဗော ကေဝဋ္ဋဂါမော ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒော အဟောသိ – ''အမှာကံ ပုတ္တာ ပဌမံ မစ္ဆေ ဗန္ဓန္တာ သုဝဏ္ဏမစ္ဆံ ဗန္ဓိံသု, ဝုမ္ဗိ နေသံ အဒါကာနံ, ဣဒါနိ စ နော ရာဇာ ပဟူတံ

ဓနံ ဒဿတီ''တိ။ အထ တေ ပဥ္စသတာပိ အရကသဟာယကာ မဇ္ဈံ နာတယ ပကဂ္ဂိပိတ္ဂတ နာဝံ ဥက္ကိပိတ္ဂတ ရညော သန္တိကံ အဂမံသု။ ရာဇာ ဒိသွာတ ''ကိံ တေံ ဘဏေ''တိ အာဟ။ ''မဇ္ဈော ဒေတ''တိ။ ရာဇာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ မဇ္ဈံ ဒိသွာတ ''ဘဂတ တေဿ ဝဏ္ဏကာရကံ ဇာနိဿတီ''တိ မဇ္ဈံ ကဟာပေတ္ဂတ ဘဂဝတော သန္တိကံ အဂမာသိ။ မစ္ဆဿ မုခ ဝိဝရဏကာလေ ဓေတဝနံ အတိဝိယ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဟောတိ။

ရာဇာ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ – ''ကသ္မာ, ဘန္တေ, မဇ္ဈော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဇာတော, ကသ္မာ စဿ မုခတော ဒုဂ္ဂန္ဓော တယတီ''တိ? အယံ, မဟာရာဇ, ကဿပဿ ဘဂဝတော ပာဝစနေ ကပိလော နာမ ဘိက္ခု အဟောသိ, ဗဟုဿုတော အာဂတာဂမော။ အတ္တနော ဝစနံ အဂဏှ္ဟန္တာနံ ဘိက္ခူနံ အက္ကောသကပရိဘာသကော။ တဿ စ ဘဂဝတော သာသန ဝိနာသကော။ ယံ သော တဿ ဘဂဝတော သာသနံ ဝိနာသေသိ, တေန ကမ္မေန အဝီစိမဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တိ, ဝိပာကာဝ သေသေန စ ဣဒါနိ မဇ္ဈော ဇာတော။ ယံ ဒီဃရတ္တံ ဗုဒ္ဓဝစနံ တစေသိ, ဗုဒ္ဓဿ ဝဏ္ဏံ ကထေသိ, တဿ နိဿန္ဒေ န ဤဒိသံ ဝဏ္ဏံ ပဋိလဘိ။ ယံ ဘိက္ခူနံ အက္ကောသကပရိဘာသကော အဟောသိ, တေနဿ မုခတော ဒုဂ္ဂန္ဓော တ ယတိ။ ''ဥလ္လပာပေမိ နံ မဟာရာဇာ''တိ? ''အာမ ဘဂတ''တိ။ အထ ဘဂဝါ မဇ္ဈံ အာလပိ – ''တွံသိ ကပိလော''တိ? ''အာမ ဘဂတ, အဟံ ကပိလော''တိ။ ''ကုတော အာဂတောသီ''တိ? ''အဝီစိမဟာနိရယတော ဘဂတ''တိ။ ''သောဓနော ကုဟိံ ဂတော''တိ? ''ပရိနိဗ္ဗုတော ဘဂတ''တိ။ ''သာဓနီ ကုဟိံ ဂတာ''တိ? ''မဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တာ ဘဂတ''တိ။ ''တာပနာ ကုဟိံ ဂတာ''တိ? ''မဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တာ ဘဂတ''တိ။ ''ဣဒါနိ တွံ ကုဟိံ ဂမိဿသီ''တိ? ''မဟာနိရယံ ဘဂတ''တိ။ တာဝဒေဝ ဝိပ္ပဋိသာရာဘိဘူတော နာဝံ သီသေန ပဟရိတွာ ကာလကတော မဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တိ။ မဟာဇနော သံဝိဂ္ဂ ကေ အဟောသိ လောမဟဋ္ဌဇာတော။ အထ ဘဂဝါ တတ္ထ သမ္ပတ္တဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတပရိသာယ တင္ခဏာနုရူပံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

၂၇၇-၈. တတ္ထ **ဓမ္မစရိယန္တိ** ကာယသုစရိတာဒိ ဓမ္မစရိယံ။ **ဗ္ရဟ္မစရိယ** န္တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ။ **တေအာဟု ဝသု တ္တမန္တိ** တေံ ဥဘယမ္ပိ လောကိယလောကုတ္တရံ သုစရိတံ သဂ္ဂမောက္ခသုခသမ္ပာပကတ္တာ ဝသုတ္တမန္တိ အာဟု အရိယာ။ ဝသုတ္တမံ နာမ ဥတ္တမရတနံ, အနုကမ္ပိကံ အတ္တာဓီနံ ရာဇာဒီနံ အသာဓာရဏန္တိ အဓိပ္ပာယော။

တွောဝတာ ''ဂဟဋ္ဌဿ တ ပဗ္ဗဇိတဿ တ သမ္မာပဋိပတ္တိယေဝ ပဋိသရဏ''န္တိ ဒဿေတွာတ ဣဒါနိ ပဋိ ပတ္တိဝိရဟိတာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အသာရကတ္တဒဿနေန ကပိလံ အညေ စ တထာရူပေ ဂရဟန္တော **''ပဗ္ဗဇိတောပိ စေ ဟောတီ''**တိ ဧဝမာဒိမာဟ။

တတ္ရာယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ – ယော ဟိ ကောစိ ဂိဟိဗျဥ္ဇနာနိ အပနေတွာတ ဘဏ္ဍုကာသာဝါဒိဂဟဏမတ္တံ ဥပသ ဂ္ဂမနေန **ပဗ္ဗဇိတောပိ စေ ဟောတိ** ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တတ္ထံ **အကရသ္မာ အနကရိယံ, သော စေ မုခရဇာတိကော** ဟောတိ ဖရုသဝစနော, နာနပ္ပကာရာယ ဝိဟေသာယ အဘိရတတ္တာ **ဝိဟေသာဘိရတော,** ဟိရောတ္တပ္ပာဘာဝေန မဂသဒိသတ္တာ **မဂေ, ဇီဝိတံ တဿ ဟာပိယော,** တဿ ဧဝရူပဿ ဇီဝိတံ အတိဟာပံ အတိဟီနံ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ဣမာယ မိစ္ဆာ ပဋိပတ္တိယာ ရာဂါဒိမနေကပ္ပကာရံ **ရဇံ ဝဍ္ဎေတိ အတ္တနော** ။

၂၇၉. န ကေဝလဥ္စ ဣမိနာဝ ကာရဏေနဿ ဇီဝိတံ ဟာပိယော, အပိစ ခေါ ပန အယံ ဧဝရူပေါ မုခရဇာတိကတ္တာ **က လဟာဘိရတော ဘိက္ခု** သုဘာသိတဿ အတ္ထဝိဇာနနသမ္မောဟနေန **မောဟဓမ္မေန အာဝုတော,** ''မာ, အာဝုသော က ပိလ, ဧဝံ အဝစ, ဣမိနာပိ ပရိယာယေန တံ ဂဏှာဟီ''တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ပေသလေဟိ ဘိက္ခူဟိ **အက္ခာတမ္ပိ န ဇာ နာတိ ဓမ္မံ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတံ**။ ယော ဓမ္မော ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတော, တံ နာနပ္ပကာရေန အတ္တနော ဝုစ္စမာနမ္ပိ န ဇာနာတိ။ ဧဝမ္ပိဿ ဇီဝိတံ ဟာပိယော။

၂၈၀. တထာ သော ဧဝရူပေါ ဝိဟေသာဘိရတတ္တာ **ဝိဟေသံ ဘာဝိတတ္တာနံ** ဘာဝိတတ္တေ ခီဏာသဝဘိက္ခူ သောဓနတ္ထေရပဘုတိကေ ''န တုမ္ဟေ ဝိနယံ ဇာနာထ, န သုတ္တံ န အဘိဓမ္မံ, ဝုမုပဗ္ဗဇိတာ''တိအာဒိနာ နယေန ဝိ ဟေသန္တော ။ ဥပယောဂပ္ပဝတ္တိယဥ္ဟိ ဣဒံ သာမိဝစနံ။ အထ ဝာ ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန ''ဝိဟေသံ ဘာဝိတတ္တာ နံ ကရောန္တော''တိ ဟဌသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ နိပ္ပရိယာယမေဝ သာမိဝစနံ သိဇ္ဈတိ။ **အဝိဇ္ဇာယ ပုရက္ခတော** တိ ဘာဝိတတ္တဝိဟေသနေ အာဒီနဝဒဿနပဋိစ္ဆာဒိကာယ အဝိဇ္ဇာယ ပုရက္ခတော ပေသိတော ပယောဇိတော သေသပဗ္ဗ

ဇိတာနံ ဘာဝိတတ္တာနံ ဝိဟေသဘာဝေန ပဝတ္တံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ စိတ္တဝိဗာဓနေန **သင်္ကိလေသံ,** အာယတိဉ္စ နိရယသမ္ပာပနေန **မဂ္ဂံ နိရယဂါမိနံ** န ဇာနာတိ။

၂၈၁. အဇာနန္တော စ တေန မဂ္ဂေန စတုဗ္ဗိဓာပါယဘေဒံ **ဝိနိပါတံ သမာပန္နော** ။ တတ္ထ စ ဝိနိပါတေ **ဂဗ္ဘာ ဂဗ္ဘံ တမာ တမံ** ဧကေကနိကာယေ သတက္ခတ္တုံ သဟဿက္ခတ္တုမ္ပိ မာတုကုစ္ဆိတော မာတုကုစ္ဆိံ စန္ဒိမသူရိယေဟိပိ အဝိဒ္ဓံသနီယာ အသုရကာယတမာ တမဉ္စ သမာပန္နော။ **သ ဝေ တာဒိသကော ဘိက္ခု ပေစ္စ** ဣတော ပရလောကံ ဂန္တွာ အယံ ကပိလမစ္ဆော ဝိယ နာနပ္ပကာရံ **ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတိ။**

၂၈၂. ကိံ ကာရဏာ? **ဂူထကူပေ ယထာ အဿ, သမ္ပုဏ္ဏော ဂဏဝဿိကော,** ယထာ ဝစ္စကုဋိဂူထကူပေ ဂဏဝဿိကော အနေကဝဿိကော ဗဟူနိ ဝဿာနိ မုခတော ဂူထေန ပူရိယမာနော သမ္ပုဏ္ဏော အဿ, သော ဥဒကကုမ္ဘသတေဟိ ဥဒကကုမ္ဘသဟဿေဟိ ဓောဝိယမာနောပိ ဒုဂ္ဂန္ဓဒုဗ္ဗဏ္ဏိယာနပဂမာ ဒုဗ္ဗိသောဓော ဟောတိ, ဧဝမေဝ **ယော ဧဝရူပေ အဿ** ဒီဃရတ္တံ သံကိလိဋ္ဌကမ္မန္တော ဂူထကူပေ ဝိယ ဂူထေန ပါပေန သမ္ပုဏ္ဏတ္တာ သမ္ပုဏ္ဏော ပုဂ္ဂလော, သော **ဒုဗ္ဗိသောဓော ဟိ သာင်္ဂဏော** , စိရကာလံ တဿ အင်္ဂဏဿ ဝိပါကံ ပစ္စနုဘောန္တောပိ န သုဇ္ဈတိ။ တသ္မာ ဝဿဂဏနာယ အပရိမာဏမ္ပိ ကာလံ သ ဝေ တာဒိသကော ဘိက္ခု ပေစ္စ ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတီတိ။ အထ တ အယံ ဣမိဿာ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော – ယံ ဝုတ္တံ "သ ဝေ တာဒိသကော ဘိက္ခု, ပေစ္စ ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတီ"တိ, တတြ သိယာ တုမှာကံ "သက္ကာ ပနာယံ တထာ ကာတုံ, ယထာ ပေစ္စ ဒုက္ခံ န နိဂစ္ဆေယျာ"တိ။ န သက္ကာ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ **ဂူထကူပေ။ပေ။ သာင်္ဂဏော** တိ။

၂၈၃-၄. ယတော ပဋိကစ္စေဝ **ယံ ဧဝရူပံ ဇာနာထ, ဘိက္ခဝေ ဂေဟနိဿိတံ,** ယံ ဧဝရူပံ ပဉ္စကာမဂုဏနိဿိတံ ဇာနေယျာထ အဘူတဂုဏပတ္ထနာကာရပ္ပဝတ္တာယ ပါပိကာယ ဣစ္ဆာယ သမန္နာဂတတ္တာ **ပါပိစ္ဆံ,** ကာမဝိတက္ကာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ **ပါပသင်္ကပ္ပံ,** ကာယိကဝါစသိကမ္မာဒိနာ ဝေဠုဒါနာဒိဘေဒေန စ ပါပါစာရေန သမန္နာဂတတ္တာ **ပါပအာစာရံ,** ဝေသိယာဒိပါပဂေါစရတော **ပါပဂေါစရံ, သဗ္ဗေ သမဂ္ဂါ ဟုတွာန အဘိနိဗ္ဗဇ္ဇိယာထ နံ** ။ တတ္ထ **အဘိနိဗ္ဗဇ္ဇိယာထာ** တိ ဝိဝဇ္ဇေယျာထ မာ ဘဇေယျာထ, မာ စဿ အဘိနိဗ္ဗဇ္ဇနမတ္တေနေဝ အပ္ပောဿုက္ကတံ အာပဇ္ဇေယျာထ, အပိစ ခေါ ပန **ကာရဏ္ဍဝံ နိဒ္ဓမထ, ကသမ္ဗုံ အပကဿထ,** တံ ကစဝရဘူတံ ပုဂ္ဂလံ ကစဝရမိဝ အနပေက္ခာ နိဒ္ဓမထ, ကသမ္ဗုဘူတဉ္စ နံ ခတ္တိယာဒီနံ မဇ္ဈေ ပဝိဋ္ဌံ ပဘိန္နပဂ္ဃရိတကုဋ္ဌံ စဏ္ဍာလံ ဝိယ အပကဿထ, ဟတ္ထေ ဝါ သီသေ ဝါ ဂဟေတွာ နိက္ကဍ္ဎထ။ သေယျထာပိ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တံ ပုဂ္ဂလံ ပါပဓမ္မံ ဗာဟာယ ဂဟေတွာ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကာ နိက္ခာမေတွာ သူစိဃဋိကံ အဒါသိ, ဧဝံ အပကဿထာတိ ဒဿေတိ။ ကိံ ကာရဏာ? သင်္ဃာရာမော နာမ သီလဝန္တာနံ ကတော, န ဒုဿီလာနံ။

၂၈၅-၆. ယတော ဧဝံ **တတော ပလာပေ ဝါဟေထ, အဿမဏေ သမဏမာနိနေ,** ယထာ ဟိ ပလာပါ အန္တော တဏ္ဍုလရဟိတာပိ ဗဟိ ထုသေဟိ ဝီဟီ ဝိယ ဒိဿန္တိ, ဧဝံ ပါပဘိက္ခူ အန္တော သီလာဒိဝိရဟိတာပိ ဗဟိ ကာသာဝါဒိပရိက္ခာရေန ဘိက္ခူ ဝိယ ဒိဿန္တိ။ တသ္မာ "ပလာပါ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ တေ ပလာပေ ဝါဟေထ, ဩပုနာထ, ဝိဓမေထ ပရမတ္ထတော အဿမဏေ ဝေသမတ္တေန သမဏမာနိနေ ။ ဧဝံ **နိဒ္ဓမိတွာန။ပေ။ ပတိဿတာ** ။ တတ္ထ **ကပ္ပယဝှော**တိ ကပ္ပေထ, ကရောထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပတိဿတာ** တိ အညမညံ သဂါရဝါ သပ္ပတိဿာ။ **တတော သမဂ္ဂါ နိပကာ, ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿထာ**တိ အထေဝံ တုမှေ ဟ သုဒ္ဓါ သုဒ္ဓေဟိ သံဝါသံ ကပ္ပေန္တာ, ဒိဋ္ဌိသီလသာမညတာယ သမဂ္ဂါ, အနုပုဗ္ဗေန ပရိပါကဂတာယ ပညာယ နိပကာ, သဗ္ဗဿေဝိမဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခာဒိနော ဒုက္ခဿ အန္တံ ကရိဿထာတိ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသနံ နိဋ္ဌပေသိ။

ဒေသနာပရိယောသာနေ တေ ပဉ္စသတာ ကေဝဋ္ဋပုတ္တာ သံဝေဂမာပဇ္ဇိတွာ ဒုက္ခဿန္တကိရိယံ ပတ္ထယမာနာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ နစိရဿေဝ ဒုက္ခဿန္တံ ကတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ အာနေဉ္ဇဝိဟာရသမာပတ္တိဓမ္မပရိဘောဂေန ဧကပရိဘောဂါ အဟေသုံ။ သာ စ နေသံ ဧဝံ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ ဧကပရိဘောဂတာ ဥဒါနေ ဝုတ္တယသောဇသုတ္တဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

၇. ဗြာဟ္မဏဓမ္မိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ မေ သုတန္တိ ဗြာဟ္မဏဓမ္မိကသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အယမေဝ ယာသ္သ နိဒာနေ “အထ ခေါ သမ္ဗဟု လာ”တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **သမ္ဗဟုလာ** တိ ဗဟူ အနေကေ။ **ကောသလကာ**တိ ကောသလရဋ္ဌဝါသိနော။ **ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ**တိ ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏာ မဟာသာရတာယ မဟာသာလာ။ ယေသံ ကိရ နိဒဟိတ္ဝာ ဌပိတံယေဝ အသီတိကောဋိသင်္ချံ ဓနမတ္ထိ, တေ “ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣမေ စ တာဒိသာ, တေန ဝုတ္တံ “ဗြာ ဟ္မဏမဟာသာလာ”တိ။ **ဇိဏ္ဏာ** တိ ဇဇ္ဇရီဘူတာ ဇရာယ ခဏ္ဍိစ္စာဒိဘာဝမာပာဒိတာ။ **ဝုဍ္ဎာ** တိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ ဝုဍ္ဎိမ ရိယာဒံ ပတ္တာ။ **မဟလ္လကာ** တိ ဇာတိမဟလ္လကတာယ သမန္နာဂတာ, စိရကာလပ္ပသုတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဒ္ဓဂ တာ**တိ အဒ္ဓါနံ ဂတာ, ဒ္ဝေ တယော ရာဇပရိဝဋ္ဋေ အတီတာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝယော အနုပ္ပတ္တာ** တိ ပစ္ဆိမဝယံ သမ္ပတ္တာ။ အပိစ **ဇိဏ္ဏာ** တိ ပေါရာဏာ, စိရကာလပ္ပဝတ္တကုလန္ဝယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝုဍ္ဎာ** တိ သီလာစာရာဒိဂုဏဝုဍ္ဎိ ယုတ္တာ။ **မဟလ္လကာ** တိ ဝိဘဝမဟန္တတာယ သမန္နာဂတာ မဟဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ။ **အဒ္ဓဂတာ** တိ မဂ္ဂပဋိပန္နာ ဗြာဟ္မဏာနံ ဝတစရိယာဒိမရိယာဒံ အဝီတိက္ကမ္မ စရမာနာ။ **ဝယော အနုပ္ပတ္တာ** တိ ဇာတိဝုဍ္ဎဘာဝမ္ပိ အန္တိမဝယံ အနုပ္ပတ္တာတိ ဧဝမ္ပေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသမေတ္ထ ဟာကဋမေဝ။

ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံသု တိ ခမနီယာဒီနိ ပုစ္ဆန္တာ အညမညံ သမပ္ပဝတ္တမောဒာ အဟေသုံ။ ယာယ စ “ကစ္စိ ဘောတော ဂေါတမဿ ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယံ, အပ္ပာဗာဓံ, အပ္ပာတင်္ကံ, ဗလံ, လဟုဋ္ဌာနံ, ဖာသုဝိဟာရော”တိ အာဒိကာယ ကထာယ သမ္မောဒိံသု, တံ ပီတိပါမောဇ္ဇသင်္ခါတသမ္မောဒဇနနတော သမ္မောဒိတုံ အရဟတော စ **သမ္မောဒနီယံ,** အတ္ထဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ သုစိရမ္ပိ ကာလံ သာရေတုံ နိရန္တရံ ပဝတ္တေတုံ အရဟတော သရိတဗ္ဗဘာဝ တော စ **သာရဏီယံ**။ သုယ္ယမာနသုခတော စ သမ္မောဒနီယံ, အနုဿရိယမာနသုခတော သာရဏီယံ, တထာ ဗျဉ္ဇနပရိ သုဒ္ဓတာယ သမ္မောဒနီယံ, အတ္ထပရိသုဒ္ဓတာယ သာရဏီယန္တိ ဧဝံ အနေကေဟိ ပရိယာယေဟိ သမ္မောဒနီယံ **ကထံ** သာရဏီယံ **ဝီတိသာရေတွာ** ပရိယောသာပေတွာ နိဋ္ဌာပေတွာ ယေနတ္ထေန အာဂတာ, တံ ပုစ္ဆိတုကာမာ **ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု**။ တံ –

> “န ပစ္ဆတော န ပုရတော၊ နာပိ အာသန္နဒူရတော။
> န ပဿေ နာပိ ပဋိဝါတေ၊ န စာပိ ဩဏတုဏ္ဏတေ”တိ။ –

အာဒိနာ နယေန မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တမေဝ။

ဧဝံ **ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ** – “ကိံ တ”န္တိ? **“သန္ဒိဿန္တိ နု ခေါ”**တိအာဒိ။ တံ သဗ္ဗံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ ကေဝလဉ္ဟေတ္ထ **ဗြာဟ္မဏာနံ ဗြာဟ္မဏဓမ္မေ** တိ ဒေသကာ လာဒိဓမ္မေ ဆဍ္ဍေတွာ ယော ဗြာဟ္မဏဓမ္မော, တသ္မိံယေဝ။ **တေန ဟိ ဗြာဟ္မဏာ** တိ ယသ္မာ မံ တုမှေ ယာစိတ္ဝာ ထ, တသ္မာ ဗြာဟ္မဏာ သုဏာထ, သောတံ ဩဒဟထ, သာဓုကံ မနသိ ကရောထ, ယောနိသော မနသိ ကရောထ။ တထာ ပယောဂသုဒ္ဓိယာ သုဏာထ, အာသယသုဒ္ဓိယာ သာဓုကံ မနသိ ကရောထ။ အဝိက္ခေပေန သုဏာထ, ပဂ္ဂဟေန သာဓုကံ မနသိ ကရောထာတိအာဒိနာ နယေန ဧတေသံ ပဒါနံ ပုဗ္ဗေ အဝုတ္တောပိ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ ဘဂဝတာ ဝု တ္တံ တံ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆန္တာ **“ဧဝံ ဘော”တိ ခေါ တေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ,** ဘဂဝ တော ဝစနံ အဘိမုခါ ဟုတ္ဝာ အဿောသုံ။ အထ ဝါ ပဋိဿုဏိံသု။ “သုဏာထ သာဓုကံ မနသိ ကရောထာ”တိ ဝုတ္တမ တ္ထံ ကတ္တုကာမတာယ ပဋိဇာနိံသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ တေသံ ဧဝံ ပဋိဿုတဝတံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ – “ကိံ တ”န္တိ? **“ဣသယော ပုဗ္ဗကာ”**တိအာဒိ။

၂၈၇. တတ္ထ ပဌမဂါထာယ တာဝ **သညတတ္တာ** တိ သီလသံယမေန သံယတစိတ္တာ။ **တပဿိနော** တိ ဣန္ဒြိယ သံဝရတပယုတ္တာ။ **အတ္တဒတ္ထမစာရိသု** န္တိ မန္တဇ္ဈေနဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာဒိံ အတ္တနော အတ္ထံ အကံသု။ သေသံ ဟာကဋမေဝ။

၂၈၈. ဒုတိယကထာဒီသုပိ အယံ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ – **န ပသူ ဗြာဟ္မဏာနာသု** န္တိ ပောရာဏာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ပသူ န အာသုံ, န တေ ပသုပရိဂ္ဂဟမကံသု။ **န ဟိရညံ န ဓာနိယ**န္တိ ဟိရညဉ္စ ဗြာဟ္မဏာနံ အန္တမသော ဇတုမာသကောပိ နာဟောသိ , တထာ ဝီဟိသာလိယဝဂောဓူမာဒိ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏဘေဒံ ဓာနိယမ္ပိ တေသံ နာဟောသိ။ တေ ဟိ နိက္ခိတ္တဇာတရူပရဇတာ အသန္နိဓိကာရကာဝ ဟုတွာ ကေဝလံ **သဇ္ဈာယဓနဓညာ** အတ္တနော မန္တဇ္ဈေနသင်္ခာတေနေဝ ဓနေနဓညေန စ သမန္နာဂတာ အဟေသုံ။ ယော စာယံ မေတ္တာဒိဝိဟာရော သေဋ္ဌတ္တာ အနုကမိကတ္တာ စ ဗြဟ္မနိဓီတိ ဝုစ္စတိ, တဉ္စ **ဗြဟ္မံ နိဓိမပါလယုံ** သဒါ တဿ ဘာဝနာနုယောဂေန။

၂၈၉. ဧဝံ ဝိဟာရီနံ **ယံ နေသံ ပကတံ အာသိ,** ယံ ဧတေသံ ပကတံ ဧတေ ဗြာဟ္မဏေ ဥဒ္ဒိဿ ကတံ အဟောသိ။ **ဒွါရဘတ္တံ ဥပဋ္ဌိတ**န္တိ ''ဗြာဟ္မဏာနံ ဒဿာမာ''တိ သဇ္ဇေတွာ တေဟိ တေဟိ အယကေဟိ အတ္တနော အတ္တနော ဃရဒွါရေ ဌပိတဘတ္တံ။ **သဒ္ဓါပကတ** န္တိ သဒ္ဓါယ ပကတံ, သဒ္ဓါဒေယျန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒေသန္တိ** ဒေန္တီတိ ဒေသာ, တေသံ ဒေသနံ, ဒေသမာနာနံ ပရိယေသမာနာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အတဝေ**တိ အတဗ္ဗံ။ **တဒမညိသု**န္တိ တံ အမညိံသု, တံ ဒွါရေ သဇ္ဇေတွာ ဌပိတံ ဘတ္တံ သဒ္ဓါဒေယျံ ပရိယေသမာနာနံ ဧတေသံ ဗြာဟ္မဏာနံ အတဗ္ဗံ အမညိံသု အယကာ ဇနာ, န တတော ပရံ။ အနတ္ထိကာ ဟိ တေ အညေန အဟေသုံ, ကေဝလံ ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာယ သန္တုဋ္ဌာတိ အဓိပ္ပာယော။

၂၉၀. **နာနာရတ္တေဟိ** တိ နာနာဝိဓရာဂရတ္တေဟိ ဝတ္ထေဟိ ဝိစိတ္တရတ္တရဏတ္တေတေဟိ, **သယနေဟိ** ကောဇ္ဇမိကဒ္ဒဝိဘူမိကာဒိဟာသာဒဝရေဟိ။ **အာဝသထေဟီ**တိ ဝေရူပေဟိ ဥပကရဏေဟိ။ **ဖီတာ ဇနပဒာ ရဋ္ဌာ** ဧကေကပ္ပဒေသဘူတာ ဇနပဒာ စ ကေစိ ကေစိ သကလရဋ္ဌာ စ ''နမော ဗြာဟ္မဏာန''န္တိ သာယံ ဟတံ ဗြာဟ္မဏေ ဒေဝေ ဝိယ နမဿိံသု။

၂၉၁. တေ ဧဝံ နမဿိယမာနာ လောကေန **အဝဇ္ဈာ ဗြာဟ္မဏာ** အာသုံ, န ကေဝလဉ္စ အဝဇ္ဈာ, **အဇေယျာ** ဝိဟိံသိတုမ္ပိ အနဘိဘဝနီယတ္တာ အဇေယျာ စ အဟေသုံ။ ကိံ ကာရဏာ? **ဓမ္မရက္ခိတာ,** ယသ္မာ ဓမ္မေန ရက္ခိတာ။ တေ ဟိ ပဉ္စ ဝရသီလဓမ္မေ ရက္ခိံသု, ''ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ''န္တိ (ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂; ၁.၁၅.၃၈၅) ဓမ္မရက္ခိတာ ဟုတွာ အဝဇ္ဈာ အဇေယျာ စ အဟေသုန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **န နေ ကောစိ နိဝါရေသီ**တိ တေ ဗြာဟ္မဏေ ကုလာနံ ဒွါရေသု သဗ္ဗသော ဗာဟိရေသု စ အဗ္ဘန္တရေသု စ သဗ္ဗဒွါရေသု ယသ္မာ တေသု ပိယသမ္မတေသု ဝရသီလသမန္နာဂတေသု မာတာပိတူသု ဝိယ အတိဝိဿတ္ထာ မနုဿာ အဟေသုံ, တသ္မာ ''က္ဝါဒံ နာမ ဌာနံ တယာ န ပဝိသိတဗ္ဗ''န္တိ န ကောစိ နိဝါရေသိ။

၂၉၂. ဧဝံ ဓမ္မရက္ခိတာ ကုလဒွါရေသု အနိဝါရိတာ စရန္တာ အဋ္ဌ စ စတ္တာလီသဉ္စာတိ **အဋ္ဌစတ္တာလီသံ ဝဿာနိ** ကုမာရဘာဝတော ပဘုတိ စရဏေန **ကောမာရံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိံသု တေ** ။ ယေပိ ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလာ အဟေသုံ, ကော ပန တေအ ဗြဟ္မသမာဒီသူတိ ဝေမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တာ ဧဝ ဟိ **ဝိဇ္ဇာစရဏပရိယေဋ္ဌိံ အစရုံ ဗြာဟ္မဏာ ပုရေ,** န အဗြဟ္မစာရိနော ဟုတွာ။ တတ္ထ **ဝိဇ္ဇာပရိယေဋ္ဌိ** တိ မန္တဇ္ဈေနံ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ ''သော အဋ္ဌစတ္တာလီသ ဝဿာနိ ကောမာရံ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ မန္တေ အဓီယမာနော''တိ (အ. နိ. ၅.၁၉၂)။ **စရဏပရိယေဋ္ဌိ** တိ သီလရက္ခဏံ။ ''ဝိဇ္ဇာစရဏပရိယေဋ္ဌု''န္တိပိ ပါဌော, ဝိဇ္ဇာစရဏံ ပရိယေသိတုံ အစရုန္တိ အတ္ထော။

၂၉၃. ယထာဝုတ္တဉ္စ ကာလံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ တတော ပရံ ဃရာဝါသံ ကပ္ပေန္တာပိ **န ဗြာဟ္မဏာ အညမဂမုံ** ခတ္တိယံ တ ဝေဿာဒိသု အညတရံ တ, ယေ အဟေသုံ ဒေဝသမာ တ မရိယာဒါ တတိ အဓိပ္ပာယော။ တထာ သတံ တ သဟဿံ တ ဒတွာ **နပိ ဘရိယံ ကိဏိံသု တေ,** သေယျထာပိ ဧတရဟိ ဧကစ္စေ ကိဏန္တိ။ တေ ဟိ ဓမ္မေန အရံ ပရိယေသန္တိ။ ကထံ? အဋ္ဌစတ္တာလီသံ ဝဿာနိ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ ဗြာဟ္မဏာ ကညာဘိက္ခံ အာဟိဏ္ဍန္တိ – ''အဟံ အဋ္ဌစတ္တာလီသ ဝဿာနိ စိဏ္ဏဗြဟ္မစရိယော, ယဒိ ဝယပ္ပတ္တာ အရိကာ အတ္ထိ, ဒေထ မေ''တိ။ တတော ယဿ ဝယပ္ပတ္တာ အရိကာ ဟောတိ, သော တံ အလင်္ကရိတွာ နီဟရိတွာ ဒွါရေ ဌိတဿေဝ ဗြာဟ္မဏဿ ဟတ္ထေ ဥဒကံ အာသိဉ္စန္တော ''က္ဝမံ တေ, ဗြာဟ္မဏ, ဘရိယံ ပေါသာဝနတ္ထာယ ဒမ္မီ''တိ ဝတွာ ဒေတိ။

ကသ္မာ ပန တေ ဧဝံ စိရံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာပိ အရံ ပရိယေသန္တိ, န ယာဝဇီဝံ ဗြဟ္မစာရိနော ဟောန္တီတိ? မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန။ တေသဉှိ ဧဝံဒိဋ္ဌိ ဟောတိ – ‘‘ယော ပုတ္တံ န ဥပ္ပာဒေတိ, သော ကုလဝံသစ္ဆေဒကရော ဟောတိ, တတော နိရယေ ပစ္စတီ’’တိ။ စတ္တာရော ကိရ အဘာယိတဗ္ဗံ ဘာယန္တိ ဂဏ္ဍုပ္ပာဒော ကိကီ ကုန္တိနီ ဗြာဟ္မဏာတိ။ ဂဏ္ဍုပ္ပာဒာ ကိရ မဟာပထဝိယာ ခယဘယေန မတ္တဘောဇိနော ဟောန္တိ, န ဗဟုံ မတ္တိကံ ခါဒန္တိ။ ကိကီ သကုဏိကာ အာကာသပတနဘယေန အဏ္ဍာသု ဥပရိ ဥတ္တာနာ သေတိ။ ကုန္တိနီ သကုဏိကာ ပထဝိကမ္ပနဘယေန ဟာဒေဟိ ဘူမိံ န သုဋ္ဌု အက္ကမတိ။ ဗြာဟ္မဏာ ကုလဝံသူပစ္ဆေဒဘယေန အရံ ပရိယေသန္တိ။ အာဟ စေတ္ထ –

‘‘ဂဏ္ဍုပ္ပာဒော ကိကီ စေဝ, ကုန္တီ ဗြာဟ္မဏဓမ္မိကော။
ဧတေ အဘယံ ဘာယန္တိ, သမ္မူဠ္ဟာ စတုရော ဇနာ’’တိ။

ဧဝံ ဓမ္မေန အရံ ပရိယေသိတွာပိ စ **သမ္ပိယေနေဝ သံဝာသံ သင်္ဂန္တွာ သမရောစယုံ,** သမ္ပိယေနေဝ အညမညံ ပေမေနေဝ ကာယေန စ စိတ္တေန စ မိဿီဘူတာ သင်္ဃဋ္ဋိတာ သံသဋ္ဌာ ဟုတွာ သံဝာသံ သမရောစယုံ, န အပ္ပိယေန န နိဂ္ဂဟေန စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၂၉၄. ဧဝံ သမ္ပိယေနေဝ သံဝာသံ ကရောန္တာပိ စ **အညတြ တမှာ** တိ, ယော သော ဥတုသမယော, ယမှိ သမယေ ဗြာဟ္မဏီ ဗြာဟ္မဏေန ဥပဂန္တဗ္ဗာ, အညတြ တမှာ သမယာ ဌပေတွာ တံ သမယံ ဥတုတော ဝိရတံ **ဥတုဝေရမဏိံ ပတိ** ဘရိယံ, ယာဝ ပုန သော သမယော အာဂစ္ဆတိ, တာဝ အန္တရာ အန္တရာယေဝ။ **မေထုနံ ဓမ္မန္တိ** မေထုနာယ ဓမ္မာယ။ သမ္ပဒာနဝစနပတ္တိယာ ကိရေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **နာဿု ဂစ္ဆန္တီ** တိ နေဝ ဂစ္ဆန္တိ။ **ဗြာဟ္မဏာ** တိ ယေ ဟောန္တိ ဒေဝသမာ စ မရိယာဒာ စာတိ အဓိပ္ပာယော။

၂၉၅. အဝိသေသေန ပန သဗ္ဗေပိ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ။ပေ။ အဝဏ္ဏယုံ။ တတ္ထ **ဗြဟ္မစရိယ** န္တိ မေထုနဝိရတိ။ **သီလ** န္တိ သေသာနိ စတ္တာရိ သိက္ခာပဒါနိ။ **အဇ္ဇဝ** န္တိ ဥဇုဘာဝေါ, အတ္ထတော အသဌတာ အမာယာဝိတာ စ။ **မဒ္ဒဝ** န္တိ မုဒုဘာဝေါ, အတ္ထတော အတ္ထဒ္ဓတာ အနတိမာနိတာ စ။ **တပော**တိ ဣန္ဒြိယသံဝရော။ **သောရစ္စ** န္တိ သုရတဘာဝေါ သုခသီလတာ အပ္ပဋိကူလသမာစာရတာ။ **အဝိဟိံသာ**တိ ပာဏိအာဒီဟိ အဝိဟေသိကဇာတိကတာ သကရုဏာဘာဝေါ။ **ခန္တီ**တိ အဓိဝါသနက္ခန္တိ။ ဣစ္စေတေ ဂုဏေ အဝဏ္ဏယုံ။ ယေပိ နာသက္ခိံသု သဗ္ဗသော ပဋိပတ္တိယာ အာရာဓေတုံ, တေပိ တတ္ထ သာရဒဿိနော ဟုတွာ တစာယ ဝဏ္ဏယိံသု ပသံသိံသု။

၂၉၆. ဧဝံ ဝဏ္ဏေန္တာနဉ္စ **ယော နေသံ။ပေ။ နာဂမာ,** ယော တေသံ ဗြာဟ္မဏာနံ **ပရမော ဗြဟ္မာ အဟောသိ,** ဗြဟ္မသမော နာမ ဥတ္တမော ဗြာဟ္မဏော အဟောသိ, ဒဠှေန ပရက္ကမေန သမန္နာဂတတ္တာ **ဒဠှပရက္ကမော။ သ တ** တိ ဝိဘာဝနေ တ-သဒ္ဒေါ, တေန သော ဧဝရူပေါ ဗြာဟ္မဏောတိ တမေဝ ဝိဘာဝေတိ။ **မေထုနံ ဓမ္မန္တိ** မေထုနသမာပတ္တိံ။ **သုပိနန္တေပိ နာဂမာ** တိ သုပိနေပိ န အဂမာသိ။

၂၉၇. တတော **တဿ ဝတ္တံ။ပေ။ အဝဏ္ဏယုံ** ။ ဣမာယ ကထာယ နဝမကထာယ ဝုတ္တဂုဏေယေဝ အာဒိအန္တဝသေန နိဒ္ဒိသန္တော ဒေဝသမေ ဗြာဟ္မဏေ ပကာသေတိ။ တေ ဟိ ဝိညုဇာတိကာ ပဏ္ဍိတာ တဿ ဗြဟ္မသမဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဝတ္တံ အနုသိက္ခန္တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဈာနဘာဝနာယ စ, တေ စ ဣမေ ဗြဟ္မစရိယာဒိဂုဏေ ပဋိပတ္တိယာဝ ဝဏ္ဏယန္တီတိ။ တေ သဗ္ဗေပိ ဗြာဟ္မဏာ ပဉ္စကနိပါတေ ဒေါဏသုတ္တေ (အ. နိ. ၅.၁၉၂) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၂၉၈. ဣဒါနိ မရိယာဒေ ဗြာဟ္မဏေ ဒဿေန္တော အာဟ – **‘‘တဏ္ဍုလံ သယန’’** န္တိ။ တဿတ္ထော – တေသု ယေ ဟောန္တိ မရိယာဒါ, တေ ဗြာဟ္မဏာ သစေ ယညံ ကပ္ပေတုကာမာ ဟောန္တိ, အထ အာမကဓညပဋိဂ္ဂဟဏာ ပဋိဝိရတတ္တာ နာနပ္ပကာရကံ **တဏ္ဍုလဉ္စ,** မဉ္စပီဌာဒိဘေဒံ **သယနဉ္စ,** ခောမာဒိဘေဒံ **ဝတ္ထဉ္စ,** ဂေါသပ္ပိတိလတေလာဒိဘေဒံ **သပ္ပိတေလဉ္စ ယာစိယ ဓမ္မေန,** ‘‘ဥဒ္ဒိဿ အရိယာ တိဋ္ဌန္တိ, သော အရိယာန ယာစနာ’’တိ ဧဝံ ဝုတ္တေန ဥဒ္ဒိဿယာစနသင်္ခါတေန ဓမ္မေန ယာစိတွာ, အထ ယော ယံ လဘတိ အတုံ, တေန တံ ဒိန္နတဏ္ဍုလာဒိံ **သမောဓာနေတွာ** သံကမိတွာ။ ‘‘သမုဒါနေတွာ’’တိပိ ပါဌော, ဧကောယေဝတ္ထော။ **တတော ယညမကပ္ပယု** န္တိ တတော ဂဟေတွာ အနမကံသု ။

၂၉၉. ကရောန္တာ စ ဝေမေတသ္မိံ **ဥပဋ္ဌိတသ္မိံ** အနုသဋ္ဌာတေ **ယညသ္မိံ နာဿု ကတေ ဟနိံသု** တေ, န တေ က
ဝိယော ဟနိံသု။ ကဝိမုခေန စေတ္ထ သဗ္ဗဟဏာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကိံကာရဏာ န ဟနိံသူတိ? ဗြဟ္မစရိယာဒိဂုဏ
ယုတ္တတ္တာ။ အပိစ ဝိသေသတော **ယထာ မာတာ။ပေ.။ နာဿု ကတေ ဟနိံသု တေ** ။ တတ္ထ **ယာသု ဇာယန္တိ ဩသ
ဓာ**တိ ယာသု ပိတ္တာဒီနံ ဘေသဇ္ဇဘူတာ ပဉ္စ ဂေါရသာ ဇာယန္တိ။

၂၀၀. အန္နဒာ တိအာဒီသု ယသ္မာ ပဉ္စ ဂေါရသေ ပရိဘုဉ္ဇန္တာနံ ခုဒာ ဝူပသမ္မတိ, ဗလံ ဝဍ္ဎတိ, ဆဝိဝဏ္ဏော ဝိပ္
ပသီဒတိ, ကာယိကစေတသိကံ သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ , တသ္မာ အန္နဒာ ဗလဒာ ဝဏ္ဏဒာ သုခဒာ စေတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသ
မေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

၂၀၁. ဇဝံ တေ ယညေသု ကတေ အဟန္တွာ ပုညပ္ပဘာဝတနုဂ္ဂဟိတသရီရာ **သုခုမာလာ။ပေ.။ သုခမေဓိတ္ထ ယံ
ပဇာ**။ တတ္ထ **သုခုမာလာ** မုဒုတလုဏဟတ္ထပါဒတာယ, **မဟာကာယာ** အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပတ္တိယာ, **ဝဏ္ဏဝန္တော**
သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏတာယ သဏ္ဌာနယုတ္တတာယ စ, **ယသဿိနော** လာဘပရိဝါရသမ္ပဒာယ။ **သေဟိ ဓမ္မေဟီ** တိ သကေဟိ
စာရိတ္တေဟိ။ **ကိစ္စာကိစ္စေသု ဥဿုကာ** တိ ကိစ္စေသု ''ဣဒံ ကာတဗ္ဗံ'', အကိစ္စေသု ''ဣဒံ န ကာတဗ္ဗ''န္တိ ဥဿု
သုက္ကမာပန္နာ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ ဇဝံ တေ ယောရာဏာ ဗြာဟ္မဏာ ဝေရူပ ဟုတွာ ဒဿနီယာ ပသာဒနီယာ
လောကဿ ပရမဒက္ခိဏေယျာ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ **ယာဝ လောကေ အဝတ္တိံသု,** တာဝ ဝိဂတဉ္ဇတိဘယုပဒ္ဒဝတ
ဟုတွာ နာနပ္ပကာရကံ **သုခံ ဧဓိတ္ထ** ဟပုဏိ, သုခံ တ ဧဓိတ္ထ သုခံ ဝုမ္မိ အဂမာသိ။ **အယံ ပဇာ**တိ သတ္တလောကံ နိဒဿ
သေတိ။

၂၀၂-၃. ကာလစ္စယေန ပန သမ္ဘိန္နမရိယာဒဘာဝံ အာပဇ္ဇိတုကာမာနံ **တေသံ အာသိ ဝိပလ္လာသော။ပေ.။ ဘာဂ
သော မိတေ**။ တတ္ထ **ဝိပလ္လာသော** တိ ဝိပရီတသညာ။ **အဏုတော အဏု**န္တိ လာမကဋ္ဌေန ပရိတ္တဋ္ဌေန အပ္ပဿာ
ဒဋ္ဌေန အဏုဘူတတော ကာမဂုဏတော ဥပ္ပန္နံ ဈာနသာမညနိဗ္ဗာနသုခာနိ ဥပနိဓာယ သင်္ခမ္ပိ အနုပဂမနေန အဏုံ
ကာမသုခံ, လောကုတ္တရသုခံ တ ဥပနိဓာယ အဏုဘူတတော အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓလောကိယသမာပတ္တိသုခတော အဏုံ
အပ္ပကတောပိ အပ္ပကံ ကာမသုခံ ဒိသွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ရာဇိနော စာ**တိ ရညော စ။ **ဝိယာကာရ**န္တိ သမ္ပတ္တိံ။ **အာဇ
ညသံယုတ္တေ**တိ အဿာဇာနီယသံယုတ္တေ။ **သုကတေ**တိ အရုကမ္မလောဟကမ္မေန သုနိဋ္ဌိတေ။ **စိတ္တသိဗ္ဗနေ** တိ
သီဟစမ္မာဒီဟိ အလင်္ကရဏဝသေန စိတ္ရသိဗ္ဗနေ။ **နိဝေသနေ**တိ ဃရဝတ္ထူနိ။ **နိဝေသေ**တိ တတ္ထ ပတိဋ္ဌာပိတဃ
ရာနိ။ **ဝိဘတ္တေ** တိ အာယာမဝိတ္ထာရဝသေန ဝိဘတ္တာနိ။ **ဘာဂသော မိတေ**တိ အင်္ဂဏဒွတရပာသာဒကူဋာဂာရာဒိဝသေန
ကောဋ္ဌာသံ ကောဋ္ဌာသံ ကတွာ မိတာနိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? တေသံ ဗြာဟ္မဏာနံ အဏုတော အဏုသညိတံ ကာမသု
ခဉ္စ ရညော ဗျာကာရဉ္စ အလင်္ကတနာရိယော စ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ရထေ စ နိဝေသနေ နိဝေသေ စ ဒိသွာ ဒုက္ခေသု
ယေဝ ဇတေသု ဝတ္ထူသု ''သုခ''န္တိ ပဝတ္တတ္တာ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တနေက္ခမ္မသညာဝိပလ္လာသသင်္ခာတာ ဝိပရီတသ
ညာ အာသိ။

၂၀၄. တေ ဇဝံ ဝိပရီတသညာ ဟုတွာ **ဂေါမဏ္ဍလပရိဗ္ဗူဠှံ။ပေ.။ ဗြာဟ္မဏာ** ။ တတ္ထ **ဂေါမဏ္ဍလပရိဗ္ဗူဠှ
ဟ**န္တိ ဂေဃူထေဟိ ပရိကိဏ္ဏံ။ **နာရီဝရဂဏာယုတ**န္တိ ဝရနာရီဂဏသံယုတ္တံ။ **ဥဠာရ**န္တိ ဝိပုလံ ။ **မာနုသံ ဘောဂ**န္တိ
မနုဿာနံ နိဝေသနာဒိဘောဂဝတ္ထုံ။ **အဘိဇ္ဈာယိံသူ** တိ ''အဟော ဝတိဒံ အမှာကံ အဿာ''တိ တဏှံ ဝဍ္ဎေတွာ
အဘိပတ္ထယမာနာ ဈာယိံသု။

၂၀၅. ဇဝံ အဘိဇ္ဈာယန္တာ စ ''ဇတေ မနုဿာ သုန္ဟာတာ သုဝိလိတ္တာ ကပ္ပိတကေသမဿူ အာမုတ္တမဏိအာဘရ
ဏာ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ ပရိစာရေန္တိ, မယံ ပန ဇဝံ တေဟိ နမဿိယမာနာပိ သေဒမလကိလိဋ္ဌဂတ္တာ ပရူဠှကစ္ဆ
နခလောမာ ဘောဂရဟိတာ ပရမကာရုညတံ ပတ္တာ ဝိဟရာမ။ ဇတေ စ ဟတ္ထိက္ခန္ဓအဿပိဋ္ဌိသိဝိကာသုဝဏ္ဏရထာဒီဟိ
ဝိစရန္တိ, မယံ ဟဒေဟိ။ ဇတေ ဒွိဘူမိကာဒိပာသာဒတလေသု ဝသန္တိ, မယံ အရညရုက္ခမူလာဒီသု။ ဇတေ စ ဂေါနကာဒိ
ဟိ အတ္ထရဏေဟိ အတ္ထတာသု ဝရသေယျာသု သယန္တိ, မယံ တင်္ဂကာစမ္မခဏ္ဍာဒိနိ အတ္ထရိတွာ ဘူမိယံ။
ဇတေ နာနာရသာနိ ဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇန္တိ, မယံ ဥဉ္ဆာစရိယာယ ယာပေမ။ ကထံ နု ခေါ မယမ္ပိ ဇတေဟိ သဒိသာ ဘဝေ
ယျာမာ''တိ စိန္တေတွာ ''ဓနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, န သက္ကာ ဓနရဟိတေဟိ အယံ သမ္ပတ္တိ ဟပုဏိတု''န္တိ စ အဝဓာရေတွာ
တ ဝေဒေ ဘိန္ဒိတွာ ဓမ္မယုတ္တေ ပုရာဏမန္တေ နာသေတွာ အဓမ္မယုတ္တေ ကူဋမန္တေ ဂန္ထေတွာ ဓနတ္ထိကာ ဩက္ကာ

ကာကရာဇာနမုပသင်္ကမ္မ သောတ္ထိဝစနာဒီနိ ပယုဉ္ဇိတွာ “အမ္ဘကာကံ, မဟာရာဇ, ဗြာဟ္မဏဝံသေ ပဝေဏိယာ အာဂတံ ပောရာဏမန္တပဒံ အတ္ထိ, တံ မယံ အာစရိယမုဋ္ဌိတာယ န ကဿစိ ဘဏိမှာ, တံ မဟာရာဇာ သောတုမရဟတီ”တိ စ ဝတွာ အဿမေဓာဒီယညံ ဝဏ္ဏယိံသု။ ဝဏ္ဏယိတွာ စ ရာဇာနံ ဥဿာဟေန္တာ “ယဇ, မဟာရာဇ, ဧဝံ ပဟူတဓနဓညော တွံ, နတ္ထိ တေ ယညသမ္ဘာရဝေကလ္လံ, ဧဝဥှိ တေ ယဇတော သတ္တကုလပရိဝဋ္ဋာ သဂ္ဂေ ဥပပဇ္ဇိဿန္တီ”တိ အတေစုံ။ တေန နေသံ တံ ပဝတ္တိံ ဒဿေန္တော အာဟ ဘဂဝါ **“တေ တတ္ထ မန္တေ။ပေ။ ဗဟု တေ ဓန”န္တိ။**

တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ, ယံ ဘောဂမဘိဇ္ဈာယိံသု, တန္နိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ နိမိတ္တတ္ထေ ဟိ ဧတံ ဘုမ္မဝစနံ။ **တဒုပာဂမုန္တိ** တအာ ဥပာဂမုံ။ **ပဟူတဓနဓညောသီ**တိ ပဟူတဓနဓညော ဘဝိဿသိ, အဘိသမ္ပရာယန္တိ အဓိပ္ပာယော။ အာသံသာယဉှိ အနာဂတေပိ ဝတ္တမာနဝစနံ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဒကောဝိဒါ။ **ယဇဿု** တိ ယဇာဟိ။ **ဝိတ္တံ ဓနန္တိ** ဇာတရူပာဒိရတနမေဝ ဝိတ္တိကာရဏတော ဝိတ္တံ, သမိဒ္ဓိကာရဏတော ဓနန္တိ ဝုတ္တံ။ အထ တ **ဝိတ္တ** န္တိ ဝိတ္တိကာရဏဘူတမေဝ အာဘရဏာဒိ ဥပကရဏံ, ယံ “ပဟူတဝိတ္တူပကရဏော”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၃၃၁) အာဂစ္ဆတိ။ **ဓနန္တိ** ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? တေ ဗြာဟ္မဏာ မန္တေ ဂန္ထေတွာ တအာ သြက္ကာကံ ဥပာဂမုံ။ ကိန္တိ? “မဟာရာဇ, ဗဟူ တေ ဝိတ္တဉ္စ ဓနဉ္စ, ယဇဿု, အာယတိမ္ပိ ပဟူတဓနဓညော ဘဝိဿသီ”တိ။

၃၀၆. ဧဝံ ကာရဏံ ဝတွာ သညာပေန္တေဟိ **တတော စ ရာဇာ။ပေ။ အအာ ဓနံ။** တတ္ထ **သညတ္တော** တိ ဉာပိတော။ **ရထေသဘော**တိ မဟာရထေသု ခတ္တိယေသု အကမ္ပိယဋ္ဌေန ဥသဘသဒိသော။ **“အဿမေဓ”** န္တိအာဒီသု အဿမေတ္ထ မေဓန္တီတိ **အဿမေဓော,** ဒွီဟိ ပရိယညေဟိ ယဇိတဗ္ဗဿ ဧကဝီသတိယူပဿ ဌပေတွာ ဘူမိဉ္စ ပုရိသေ စ အဝသေသသဗ္ဗဝိဘဝဒက္ခိဏဿ ယညဿေတံ အဓိဝစနံ။ ပုရိသမေတ္ထ မေဓန္တီတိ **ပုရိသမေဓော,** စတူဟိ ပရိယညေဟိ ယဇိတဗ္ဗဿ သဒ္ဓိံ ဘူမိယာ အဿမေဓေ ဝုတ္တဝိဘဝဒက္ခိဏဿ ယညဿေတံ အဓိဝစနံ။ သမ္မမေတ္ထ ပာသန္တီတိ **သမ္မာပာသော,** ဒိဝသေ ဒိဝသေ သမ္မံ ခိပိတွာ တဿ ပတိတောကာသေ ဝေဒိံ ကတွာ သံဟာရိမေဟိ ယူပာဒီဟိ သရဿတိနဒိယာ နိမုဂ္ဂေကာသတော ပဘုတိ ပဋိလောမံ ဂစ္ဆန္တေန ယဇိတဗ္ဗဿ သတ္တယာဂဿ သေတံ အဓိဝစနံ။ ဝါဇမေတ္ထ ပိဝန္တီတိ **ဝါဇပေယျော** ။ ဧကေန ပရိယညေန သတ္တရသဟိ ပသူဟိ ယဇိတဗ္ဗဿ ဗေလုဝယူပဿ သတ္တရသကဒက္ခိဏဿ ယညဿေတံ အဓိဝစနံ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ အဂ္ဂဠာတိ **နိရဂ္ဂဠော,** နဝဟိ ပရိယညေဟိ ယဇိတဗ္ဗဿ သဒ္ဓိံ ဘူမိယာ စ ပုရိသေဟိ စ အဿမေဓေ ဝုတ္တဝိဘဝဒက္ခိဏဿ သဗ္ဗမေဓပရိယာယနာမဿ အဿမေဓဝိကပ္ပဿေတံ အဓိဝစနံ။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။

၃၀၇-၈. ဣဒါနိ ယံ ဝုတ္တံ “ဗြာဟ္မဏာနမဒါ ဓန”န္တိ, တံ ဒဿေန္တော **“ဂါဝေါ သယနဉ္စာ”** တိ ကထာဒွယမာဟ။ သော ဟိ ရာဇာ “ဒီဃရတ္တံ လူခာဟာရေန ကိလန္တာ ပဉ္စ ကောရသေ ပရိဘုဥ္ဇန္တူ”တိ နေသံ သပုင်္ဂဝါနိ ကေယူထာနေဝ အဒါသိ, တထာ “ဒီဃရတ္တံ ထဏ္ဍိလသာယိတာယ ထူလသာဋကနိဝာသနေန ကေသေယျာယ ဟာဒစာရေန ရုက္ခမူလာဒိဝါသေန စ ကိလန္တာ ကောနကာဒိအတ္ထတဝရသယနာဒီသု သုခံ အနုဘောန္တူ”တိ နေသံ မဟဂ္ဃာနိ သယနာဒီနိ စ အဒါသိ။ ဧဝမေတံ နာနပ္ပကာရကံ အညဉ္စ ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိဓနံ အဒါသိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “ဂါဝေါ သယနဉ္စ ဝတ္ထဉ္စ။ပေ။ ဗြာဟ္မဏာနမဒါ ဓန”န္တိ။

၃၀၉-၁၀. ဧဝံ တဿ ရညော သန္တိကာ **တေ စ တတ္ထ။ပေ။ ပုန မုပာဂမုံ** ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? တဿ ရညော သန္တိကာ **တေ** ဗြာဟ္မဏာ တေသု ယာဂေသု **ဓနံ** လဘိတွာ ဒီဃရတ္တံ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဧဝမေဝ ဃာသစ္ဆာဒနံ ပရိယေသိတွာ နာနပ္ပကာရကံ ဝတ္ထုကာမ **သန္နိဓိံ သမရောစယုံ။** တတော **တေသံ ဣစ္ဆာဝတိဏ္ဏာနံ** ခီရာဒိပဉ္စဂေါရသဿာဒဝသေန ရသတဏှာယ သြတိဏ္ဏစိတ္တာနံ “ခီရာဒီနိပိ တာဝ ဂုန္နံ သာဒူနိ, အဟော နူန မာသံ မံသံ သာဒုတရံ ဘဝိဿတီ”တိ ဧဝံ မံသံ ပဋိစ္စ **ဘိယျော တဏှာ ပဝဍ္ဎထ** ။ တတော စိန္တေသုံ – “သစေ မယံ မာရေတွာ ခာဒိဿာမ, ကရဟာ ဘဝိဿာမ, ယံနူန မန္တေ ဂန္ထေယျာမာ”တိ။ အထ ပုနပိ ဝေဒံ ဘိန္ဒိတွာ တဒနုရူပေ **တေ တတ္ထ မန္တေ ဂန္ထေတွာ** တေ ဗြာဟ္မဏာ တန္နိမိတ္တံ ကူဋမန္တေ ဂန္ထေတွာ သြက္ကာကရာဇာနံ ပုန ဥပာဂမိံသု။ ဣမမတ္ထံ ဘာသမာနာ **“ယထာ အာပေါ စ။ပေ။ ဗဟု တေ ဓန”န္တိ။**

ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? အမ္ဟာကံ, မဟာရာဇ, မန္တေသု တေအာဂတံ **ယထာ အာဟေ** ဟတ္ထဓောဝနာဒိသဗ္ဗကိစ္စေသု ဟာဏိနံ ဥပယောဂံ ဂစ္ဆတိ, နတ္ထိ တေသံ တတောနိဒါနံ ဟပံ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ **ပရိက္ခာရော သော ဟိ ဟာဏိနံ,** ဥပကရဏတ္ထာယ ဥပ္ပန္နောတိ အဓိပ္ပာယော။ ယထာ စာယံ မဟာပထဝီ ဂမနဋ္ဌာနာဒိသဗ္ဗကိစ္စေသု ကဟာပဏာသင္ဓာတံ **ဟိရည်** သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဘေဒံ **ဓနံ,** ယဝဂေဓူမာဒိဘေဒံ **ဓာနိယဥ္စ,** သံဘောဟာရာဒိသဗ္ဗကိစ္စေသု ဥပယောဂံ ဂစ္ဆတိ, **ဧဝံ ကတေ မနုဿာနံ** သဗ္ဗကိစ္စေသု ဥပယောဂဂမနတ္ထာယ ဥပ္ပန္နာ။ တသ္မာ တော ဟနိတ္ဗတ နာနပ္ပကာရကေ ယာဂေ **ယဇသ္ဗသု ဗဟု တေ ဝိတ္တံ, ယဇသ္ဗု ဗဟု တေ ဓနန္တိ။**

၃၁၁-၁၂. ဧဝံ ပုရိမနယေနေဝ **တတော စ ရာဇာ။ပေ။ အဃာတယိ,** ယံ တတော ပုဗ္ဗေ ကဋ္ဌိ သတ္တံ **န ဟအာ။ပေ။ ဃာတယိ**။ တအ ကိရ ဗ္ရာဟ္မဏာ ယညာတဋ္ဌံ ကဝီနံ ပူရေတွ်တ မင္ဂလဥသဘံ ဗန္ဓိတွ်တ ရညော မူလံ နေတွ်တ "မဟာရာဇ, ကေမမဓယည် ယဇသ္သု, ဧဝံ တေ ဗ္ရဟ္မလောကဿ မဂ္ဂေ ဝိသုဒ္ဓေ ဘဝိဿတီ"တိ အာဟံသု။ ရာဇာ ကတမင္ဂလကိစ္စော ခဂ္ဂံ ဂဟေတွ်တ ပုင္ဂဝေန သဟ အနေကသတသဟဿာ ကတေ မာရေသိ။ ဗ္ရာဟ္မဏာ ယညာတဋ္ဌေ မံသာနိ ဆိန္ဒိတွ်တ ခာဒိံသု, ပီတကောအတရတ္တကမ္ဗလေ စ ဟာရုပိတွ်တ မာရေသုံ။ တဒုဟာအယ ကိရ ကတေ ဟာရုတေ ဒိသွ်တ ဥပ္ပိဇ္ဇန္တိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "န ဟအာ။ပေ။ ဃာတယီ"တိ။

၃၁၃. **တတော ဒေဝါ**တိ ဧဝံ တသ္မိံ ရာဇိနိ ကဝိယော ဃာတေတုမာရဒ္ဓေ အထ တဒနန္တရမေဝ တံ ကေဃာတကံ ဒိသွ်တ ဧတေ စာတုမဟာရာဇိကာဒယော **ဒေဝါ စ, ပိတရော**တိ ဗ္ရာဟ္မဏေသု လဒ္ဓတေဟာရာ ဗ္ရဟ္မာနော စ, သက္ကော **ဒေဝါနမိန္ဒော စ,** ပဗ္ဗတဟာဒနိတသိနော အနဝယက္ခသညိတာ **အသုရရက္ခသာ စ "အဓမ္မော အဓမ္မော"** တိ ဧဝံ တစံ နိစ္ဆာရေန္တာ "ဓိ မနုဿာ, ဓိ မနုဿာ"တိ စ ဝဒန္တာ **ပက္ကန္ဒုံ** ။ ဧဝံ ဘူမိတော ပဘုတိ သော သဒ္ဒော မုဟုတ္ တေန ယာဝ ဗ္ရဟ္မလောကာ အဂမာသိ, ကေဓိက္ကာရပရိပုဏ္ဏော လောကော အဟောသိ။ ကိံ ကာရဏံ? **ယံ သတ္ထံ နိပတီ ဂဝေ,** ယသ္မာ ကဝိမ္ဟိ သတ္ထံ နိပတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၃၁၄. န ကေဝလဉ္စ ဒေဝတဒယော ပက္ကန္ဒုံ, အယမညောပိ လောကေ အနတ္ထော ဥဒပါဒိ – ယေ ဟိ တေ **တယော ရောက ပုရေ အာသုံ, ဣစ္ဆာ အနသနံ ဇရာ,** ကိစ္စိ ကိစ္စိဒေဝ ပတ္ထနတဏှာ စ ခုအာ စ ပရိပာကဇရာ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေ **ပသူနဥ္စ သမာရမ္ဘာ, အဋ္ဌာနဝုတိမာဂမုံ,** စက္ခုရောကာဒိနာ ဘေဒေန အဋ္ဌနဝုတိဘာဝံ ဟာပုဏိံသူတိ အတ္ထော။

၃၁၅. ဣဒါနိ ဘဂဝါ တံ ပသုသမာရမ္ဘံ နိန္ဒန္တော အာဟ **"ဧသော အဓမ္မော"** တိ။ တဿတ္ထော **ဧသော** ပသုသမာရမ္ဘသင္ခါတော ကာယဒဏ္ဍာဒီနံ တိဏ္ဏံ **ဒဏ္ဍာနံ** အညတရဒဏ္ဍဘူတော ဓမ္မတော အပေတတ္တာ **အဓမ္မော ဩက္ကန္တော အဟု,** ပဝတ္တော အာသိ, သော စ ခေ တတော ပဘုတိ ပဝတ္တတ္တာ **ပုရာဏော,** ယဿ ဩက္ကမန တော ပဘုတိ ကေနစိ ဟအဒိနာ အဟိံသနတော **အဒူသိကာယော** ကတေ **ဟညန္တိ** ။ ယာ ဃာတေန္တာ **ဓမ္မာ ဓံသန္တိ** စဝန္တိ ပရိဟာယန္တိ **ယာဇကာ** ယညယာဇိနော ဇနာတိ။

၃၁၆. **ဧဝမေသော အဏုဓမ္မော** တိ ဧဝံ ဧသော လာမကဓမ္မော ဟီနဓမ္မော, အဓမ္မောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယသ္မာ တ ဧတ္ထ အနဓမ္မောပိ အပ္ပကော အတ္ထိ , တသ္မာ တံ သန္ဓာယာဟ "အဏုဓမ္မော"တိ။ **ဟောရာဏော**တိ တာဝ စိရကာလတော ပဘုတိ ပဝတ္တတ္တာ ဟောရာဏော။ ဝိညူဟိ ပန ဂရဟိတတ္တာ **ဝိညူဂရဟိတော**တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ စ ဝိညုဂရဟိတော, တသ္မာ **ယတ္ထ ဒေိသကံ ပဿတိ, ယာဇကံ ဂရဟတီ ဇနော** ။ ကထံ? "အဗ္ဗုဒ္ဓံ ဗ္ရာဟ္မဏေဟိ ဥပ္ပာဒိတံ, ကတေ ဝဓိတွ်တ မံသံ ခာဒန္တီ"တိ ဧဝမာဒီနိ ဝတွ်တတိ အယမေတ္ထ အနုဿုတော။

၃၁၇. **ဧဝံ ဓမ္မေ ဝိယာပန္နေ** တိ ဧဝံ ဟောရာဏေ ဗ္ရာဟ္မဏဓမ္မေ နဋ္ဌေ။ "ဝိယာဝတ္တေ"တိပိ ဟဌော, ဝိပရိဝတ္ တိတွ်တ အညထာ ဘူတေတိ အတ္ထော။ **ဝိဘိန္နာ သုဒ္ဒဝေဿိကာ** တိ ပုဗ္ဗေ သမဂ္ဂါ ဝိဟာရန္တာ သုဒ္ဒါ စ ဝေဿာ စ တေ ဝိဘိန္နာ။ **ပုထူ ဝိဘိန္နာ ခတ္တိယာ** တိ ခတ္တိယာပိ ဗဟူ အညမညံ ဘိန္နာ။ **ပတိံ ဘရိယာဝမညထာ**တိ ဘရိယာ စ ဃရာတသတ္တံ ဣဿရိယဗလေ ဌပိတာ ပုတ္တဗလာဒီဟိ ဥပေတာ ဟုတွ်တ ပတိံ အဝမညထ, ပရိဘဝိ အဝမညိ န သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌာသိ။

၃၁၈. ဧဝံ အညမညံ ဝိဘတ္တိံ သမာနာ **ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏုန္နု စ။ပေ။ ကာမာနံ ဝသမန္ဝဂူ** တိ။ ခတ္တိယာ စ ဗြာဟ္မဏာ စ ယေ စညေ ဝေဿသုဒ္ဒါ ယထာ သင္ကံ နာပဇ္ဇိံသု၊ ဧဝံ အတ္တနော အတ္တနော ကေတ္တေန ရက္ခိတတ္တာ **ကေတ္တရက္ခိတာ** ။ တေ သဗ္ဗေပိ တံ **ဇာတိတဒံ နိရံကတွတ,** ''အဟံ ခတ္တိယော, အဟံ ဗြာဟ္မဏော''တိ ဇာတံ သဗ္ဗမ္ပိ နာသေတွာ ပဉ္စကာမဂုဏသင်္ခါတာနံ **ကာမာနံ ဝသံ အန္ဝဂုံ** အာသတ္တံ ဟပုဏိံသု၊ ကာမဟေတု န ကိဉ္စိ အကတ္တဗ္ဗံ နာကံသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဧဝမေတ္ထ ဘဂဝတ ''ဣသယော ပုဗ္ဗကာ''တိအာဒီဟိ နဝဟိ ကထာဟိ ပေါရာဏာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဝဏ္ဏံ ဘာသိတွ တ ''ယော နေသံ ပရမော''တိ ကထာယ ဗြဟ္မသမံ, ''တဿ ဝတ္တမနုသိက္ခန္တာ''တိ ကထာယ ဒေဝသမံ, ''တဏ္ဍုလံ သယန''န္တိအာဒိကာဟိ စတူဟိ ကထာဟိ မရိယာဒံ, ''တေသံ အာသိ ဝိပလ္လာသော''တိအာဒီဟိ သတ္တရသဟိ ကထာဟိ သမ္ဘိန္နမရိယာဒံ, တဿ ဝိပ္ပဋိပတ္တိယာ ဒေဝတာဒီနံ ပက္ကန္ဒနာဒိဒီပနတ္ထဉ္စ ဒဿေတွာ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလော ပန ဣဓ အဝုတ္တောယေဝ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ဝိပတ္တိယာ အင်္ဂကာရဏံ။ ဗြာဟ္မဏဓမ္မသမ္ပတ္တိယာ ဟိ ဗြဟ္မသမဒေဝသမမရိယာဒာ ကာရဏံ ဟောန္တိ, ဝိပတ္တိယာ သမ္ဘိန္နမရိယာဒော။ အယံ ပန ဒောဏသုတ္တေ (အ. နိ. ၅.၁၉၂) ဝုတ္တပ္ပကာရော ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလော ဗြာဟ္မဏဓမ္မဝိပတ္တိယာပိ အကာရဏံ။ ကသ္မာ? ဝိပန္နေ ဓမ္မေ ဥပ္ပန္နတ္တာ။ တသ္မာ တံ အဒဿေတွာဝ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ တေရဟိ ပန သောပိ ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလော ဒုလ္လဘော။ ဧဝမယံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဓမ္မော ဝိနဋ္ဌော။ တေနေတဟ အာဏော ဗြာဟ္မဏော – ''ဧဝံ သန္တေ မယံ, ဘော ဂေါတမ, ဗြာဟ္မဏစဏ္ဍာလမ္ပိ န ပူရေမာ''တိ။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယမေဝ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဗြာဟ္မဏဓမ္မိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဓမ္မသုတ္တ-(နာဝါသုတ္တ)-ဝဏ္ဏနာ

၃၁၉. ယသ္မာ ဟိ ဓမ္မန္တိ ဓမ္မသုတ္တံ, ''နာဝါသုတ္တ''န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣဒံ သုတ္တံ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာရဗ္ဘ ဝုတ္တံ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ဒွိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ ဥပ္ပတ္တိတော ပဘုတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေယျထိဒံ – အနုပ္ပန္နေ ကိရ ဘဂဝတိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ ဇာတံ အသင်္ချေယျံ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ဟာရမိယော ပူရေတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တာ။ တေသံ ပဌမော စဝိတွာ ရာဇဂဟဿ အဝိဒူရေ ဥပတိဿဂါမေ နာမ ဗြာဟ္မဏာနံ ဘောဂဂါမေ အတ္ထိ, တတ္ထ သဋ္ဌိအဓိကပဉ္စကောဋိသတဓနဝိဘဝဿ ကမသာမိနော ဗြာဟ္မဏဿ ရူပသာရီ နာမ ဗြာဟ္မဏီ, တဿာ ကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ ဒုတိယော တဿေဝ ဝိဒူရေ ကောလိတဂါမေ နာမ ဗြာဟ္မဏာနံ ဘောဂဂါမေ အတ္ထိ။ တတ္ထ တထာရူပဝိဘဝဿေဝ ကမသာမိနော ဗြာဟ္မဏဿ မောဂ္ဂလ္လာနီ နာမ ဗြာဟ္မဏီ, တဿာ ကုစ္ဆိယံ တံ ဒိဝသမေဝ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ ဧဝံ တေသံ ဧကဒိဝသမေဝ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဉ္စ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနဉ္စ အဟောသိ။ ဧကဒိဝသေယေဝ စ နေသံ ဧကဿ ဥပတိဿဂါမေ ဇာတတ္တာ **ဥပတိဿော,** ဧကဿ ကောလိတဂါမေ ဇာတတ္တာ **ကောလိတော**တိ နာမမကံသု။

တေ သဟပံသုံ ကီဠန္တာ သဟာယကာ အနုပုဗ္ဗေန ဝုဍ္ဎိံ ဟပုဏိံသု, ဧကမေကဿ စ ပဉ္စပဉ္စမာဏဝကသတာနိ ပရိဝါရာ အဟေသုံ။ တေ ဥယျာနံ ဝါ နဒီတိတ္ထံ ဝါ ဂစ္ဆန္တာ သပရိဝါရာယေဝ ဂစ္ဆန္တိ။ ဧကော ပဉ္စဟိ သုဝဏ္ဏသိဝိကာ သတေဟိ, ဒုတိယော ပဉ္စဟိ အာဇညရထသတေဟိ။ တဒါ စ ရာဇဂဟေ ကာလာနုကာလံ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇော နာမ ဟောတိ။ သာယန္ဟသမယေ နဂရဝေမဇ္ဈေ ယတ္ထ သကလအင်္ဂမဂဓတော သိနော အဘိညာတာ ခတ္တိယကုမာရာဒယော သန္နိပတိတွတ သုပညတ္တေသု မဉ္စပီဌာဒီသု နိသိန္နာ သမဇ္ဇဝိဘူတိံ ပဿန္တိ။ အထ တေ သဟာယကာ တေန ပရိဝါရေန သဒ္ဓိံ တတ္ထ ဂန္တွာ ပညတ္တာသနေသု နိသီဒိံသု။ တတော ဥပတိဿော သမဇ္ဇဝိဘူတိံ ပဿန္တော မဟာဇနကာယံ သန္နိပတိတံ ဒိသွာ ''တွေကော ဇနကာယော ဝဿသတံ အပ္ပတွာဝ မရိဿတီ''တိ စိန္တေသိ။ တဿ မရဏံ အာရဗ္ဘ တွာ နလာဋန္တေ့ ပတိဋ္ဌိတံ ဝိယ အဟောသိ, တထာ ကောလိတဿ။ တေသံ အနေကပ္ပကာရေသု နဋ္ဋေသု နစ္စန္တေသု ဒဿနမတ္တေပိ စိတ္တံ န နမိ, အညဒတ္ထု သံဝေဂေယေဝ ဥဒပါဒိ။

အထ ဝုဋ္ဌိတေ သမဇ္ဇေ ပက္ကန္တာယ ပရိသာယ သကပရိဝါရေန ပက္ကန္တေသု တေသု သဟာယေသု ကောလိတော ဥပတိဿံ ပုစ္ဆိ – “ကိံ, သမ္မ, နာဋကာဒိဒဿနေန တဝ ပမောဒနမတ္တမ္ပိ နာဟောသီ”တိ? သော တဿ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ တမ္ပိ တထေဝ ပဋိပုစ္ဆိ။ သောပိ တဿ အတ္တနော ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ “ဧဟိ, သမ္မ, ပဗ္ဗဇိတွာ အမတံ ဂဝေသာမာ”တိ အာဟ။ “သာဓု သမ္မာ”တိ ဥပတိဿော တံ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ တတော ဒွေပိ ဇနာ တံ သမ္ပတ္တိံ ဆဍ္ဍေတွာ ပုနဒေဝ ရာဇဂဟမနုပ္ပတ္တာ။ တေန စ သမယေန ရာဇဂဟေ သဉ္စယော နာမ ပရိဗ္ဗာဇကော ပဋိဝသတိ။ တေ တဿ သန္တိကေ ပဉ္စဟိ မာဏဝကသတေဟိ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတွာ ကတိပါဟေနေဝ တယော ဝေဒေ သဗ္ဗဉ္စ ပရိဗ္ဗာဇကသမယံ ဥဂ္ဂဟေသုံ။ တေ တေသံ သတ္ထာနံ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ဥပပရိက္ခန္တာ ပရိယောသာနံ အဒိသွာ အာစရိယံ ပုစ္ဆိံသု – “ဣမေသံ သတ္ထာနံ အာဒိမဇ္ဈံ ဒိဿတိ, ပရိယောသာနံ ပန န ဒိဿတိ ‘ဣဒံ နာမ ဣမေဟိ သတ္ထေဟိ ပါပုဏေယျာ’တိ, ယတော ဥတ္တရိ ပါပုဏိတဗ္ဗံ နတ္ထိ’”တိ။ သောပိ အာဟ – “အဟမ္ပိ တေသံ တထာဝိဓံ ပရိယောသာနံ န ပဿာမီ”တိ။ တေ အာဟံသု – “တေန ဟိ မယံ ဣမေသံ ပရိယောသာနံ ဂဝေသာမာ”တိ။ တေ အာစရိယော “ယထာသုခံ ဂဝေသထာ”တိ အာဟ။ ဧဝံ တေ တေန အနုညာတာ အမတံ ဂဝေသမာနာ အာဟိဏ္ဍန္တာ ဇမ္ဗုဒီပေ ဟ ကဋ္ဌာ အဟေသုံ။ တေဟိ ခတ္တိယပဏ္ဍိတာဒယော ပဉှံ ပုဋ္ဌာ ဥတ္တရုတ္တရိံ န သမ္ပာယန္တိ။ “ဥပတိဿော ကောလိတော”တိ ဝုတ္တေ ပန “ကေ ဧတေ, န ခော မယံ ဇာနာမာ”တိ ဘဏန္တာ နတ္ထိ, ဧဝံ ဝိဿုတာ အဟေသုံ။

ဧဝံ တေသု အမတပရိယေသနံ စရမာနေသု အမှာကံ ဘဂဝါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုပုဗ္ဗေန ရာဇဂဟမနုပ္ပတ္တော။ တေ စ ပရိဗ္ဗာဇကာ သကလဇမ္ဗုဒီပံ စရိတွာ တိဋ္ဌတု အမတံ, အန္တမသော ပရိယောသာနပဉှာဝိဿဇ္ဇနမတ္တမ္ပိ အလဘန္တာ ပုနဒေဝ ရာဇဂဟံ အဂမံသု။ အထ ခော အာယသ္မာ အဿဇိ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာတိ ယာဝ တေသံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, တာဝ သဗ္ဗံ ပဗ္ဗဇ္ဇာက္ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၆၀) အာဂတနယေနေဝ ဝိတ္ထာရတော ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတေသု တေသု ဒွီသု သဟာယကေသု အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အဍ္ဎမာသေန သာဝကပါရမီဉာဏံ သစ္ဆာကာသိ။ သော ယဒါ အဿဇိတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဧကဝိဟာရေ ဝသတိ, တဒါ ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ အနန္တရံ ထေရဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ “ပုဗ္ဗာစရိယော မေ အယမာယသ္မာ, ဧတမဟံ နိဿာယ ဘဂဝတော သာသနံ အညာသိ”န္တိ ဂါရဝေန။ ယဒါ ပန အဿဇိတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဧကဝိဟာရေ န ဝသတိ, တဒါ ယဿံ ဒိသာယံ ထေရော ဝသတိ, တံ ဒိသံ ဩလောကေတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ နမဿတိ။ တံ ဒိသွာ ကေစိ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ – “သာရိပုတ္တော အဂ္ဂသာဝကော ဟုတွာ ဒိသံ နမဿတိ, အဇ္ဇာပိ မညေ ဗြာဟ္မဏဒိဋ္ဌိ အပ္ပဟီနာ”တိ။ အထ ဘဂဝါ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ တံ ကထာသလ္လာပံ သုတွာ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နောယေဝ အတ္တာနံ ဒဿေန္တော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ? တေ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိံသု။ တတော ဘဂဝါ “န, ဘိက္ခဝေ, သာရိပုတ္တော ဒိသံ နမဿတိ, ယံ နိဿာယ သာသနံ အညာသိ, တံ အတ္တနော အာစရိယံ ဝန္ဒတိ နမဿတိ သမ္မာနေတိ, အာစရိယပူဇကော, ဘိက္ခဝေ, သာရိပုတ္တော”တိ ဝတွာ တတ္ထ သန္နိပတိတာနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ **ယသ္မာ ဟိ ဓမ္မံ ပုရိသော ဝိဇညာ** တိ ယတော ပုဂ္ဂလာ ပိဋကတ္တယပ္ပဘေဒံ ပရိယတ္တိဓမ္မံ ဝါ, ပရိယတ္တိံ သုတွာ အဓိဂန္တဗ္ဗံ နဝလောကုတ္တရပ္ပဘေဒံ ပဋိဝေဓဓမ္မံ ဝါ ပုရိသော ဝိဇညာ ဇာနေယျ ဝေဒေယျ။ “ယသ္မာ”တိပိ ပါဌော, သော ဧဝတ္ထော။ **ဣန္ဒံဝ နံ ဒေဝတာ ပူဇယေယျာ** တိ ယထာ သက္ကံ ဒေဝတာနမိန္ဒံ ဒွီသု ဒေဝလောကေသု ဒေဝတာ ပူဇေန္တိ, ဧဝံ သော ပုဂ္ဂလော တံ ပုဂ္ဂလံ ကာလဿေဝ ဝုဋ္ဌာယ ဥပဟာနဩမုဉ္စနာဒိံ သဗ္ဗံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကရောန္တော ပူဇေယျ သက္ကရေယျ ဂရုကရေယျ။ ကိံ ကာရဏံ? **သော ပူဇိတော။ပေ။ ပါတုကရောတိ ဓမ္မံ,** သော အာစရိယော ဧဝံ ပူဇိတော တသ္မိံ အန္တေဝါသိမှိ ပသန္နစိတ္တော ပရိယတ္တိပဋိဝေဓဝသေန ဗဟုဿုတော ဒေသနာဝသေနေဝ ပရိယတ္တိဓမ္မဉ္စ, ဒေသနံ သုတွာ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပတ္တိယာ အဓိဂန္တဗ္ဗံ ပဋိဝေဓဓမ္မဉ္စ ပါတုကရောတိ ဒေသေတိ, ဒေသနာယ ဝါ ပရိယတ္တိဓမ္မံ, ဥပမာဝသေန အတ္တနာ အဓိဂတပဋိဝေဓဓမ္မံ ပါတုကရောတိ။

၃၂၀. တဒဋ္ဌိကတွာန နိသမ္မ ဓီရော တိ ဧဝံ ပသန္နေန အာစရိယေန ပါတုကတံ ဓမ္မံ အဋ္ဌိကတွာန သုဏိတွာ ဥပဓာရဏသမတ္ထတာယ ဓီရော ပုရိသော။ **ဓမ္မာနုဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇမာနော** တိ လောကုတ္တရဓမ္မဿ အနုလောမတ္တာ

အနုဓမ္မဘူတံ ဝိပဿနံ ဘာဝယမာနော။ **ဝိညူ ဝိဘာဝီ နိပုဏော စ ဟောတီ**တိ ဝိညုတာသင်္ခာတာယ ပညာယ အဓိဂမေန ဝိညူ, ဝိဘာဝေတွာ ပရေသမ္ပိ ပာကဋံ ကတွာ ဉာပနသမတ္ထတာယ ဝိဘာဝီ, ပရမသုခုမတ္ထပဋိဝေဓတာယ နိပုဏော စ ဟောတိ။ **ယော တာဒိသံ ဘဇတိ အပ္ပမတ္တော** တိ ယော တာဒိသံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဗဟုဿုတံ အပ္ပမတ္တော တပ္ပသာဒနပရော ဟုတွာ ဘဇတိ။

၃၂၁. ဧဝံ ပဏ္ဍိတာစရိယသေဝနံ ပသံသိတွာ ဣဒါနိ ဗာလာစရိယသေဝနံ နိန္ဒန္တော **"ခုဒ္ဒဉ္စ ဗာလ"** န္တိ ဣမံ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ခုဒ္ဒ** န္တိ ခုဒ္ဒေန ကာယကမ္မာဒိနာ သမန္နာဂတံ, ပညာဘာဝတော ဗာလံ။ **အနာဂတတ္ထ** န္တိ အနဓိဂတပရိယတ္တိပဋိဝေဓတ္ထံ။ **ဥသူယက**န္တိ ဣဿာမနကတာယ အန္တေဝါသိကဿ ဝုဍ္ဎိံ အသဟမာနံ။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ ပဒတော။ အဓိပ္ပာယတော ပန ယော ဗဟုစီဝရာဒိလာဘီ အာစရိယော အန္တေဝါသိကာနံ စီဝရာဒီနိ န သက္ကောတိ အတုံ, ဓမ္မအနေ ပန အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တာဝစနမတ္တမ္ပိ န သက္ကောတိ။ တေဟိ ခုဒ္ဒတာဒိဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ တံ ခုဒ္ဒံ ဗာလံ အနာဂတတ္ထံ ဥသူယကံ အာစရိယံ ဥပသေဝမာနော "ပူတိမစ္ဆံ ကုသဂ္ဂေနာ"တိ (ဣတိဝု. ၇၆; ဇာ. ၁.၁၅.၁၈၃) ဝုတ္တနယေန သယမ္ပိ ဗာလော ဟောတိ။ တသ္မာ ဣမံ သာသနေ ကိဉ္စိ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပရိယတ္တိဓမ္မံ ပဋိဝေဓဓမ္မံ ဝါ အဝိဘာဝယိတွာ စ အဝိဇာနိတွာ စ ယဿ ဓမ္မေသု ကင်္ခါ, တံ အတရိတွာ မရဏံ ဥပေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၂၂-၃. ဣဒါနိ တဒ္ဓေဝတ္ထဿ ပာကဋကရဏတ္ထံ **"ယထာ နရော"**တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **အာပဂ**န္တိ နဒိံ။ **မဟောဒက**န္တိ ဗဟုဥဒကံ။ **သလိလ**န္တိ ဣတော စိတော စ ဂတံ, ဝိတ္ထိဏ္ဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ "သရိတ"န္တိပိ ပာဌော, သော ဧဝတ္ထော။ **သီဃသောတ**န္တိ ဟာရဟာရိကံ, ဝေဂဝတိန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကိံ သော**တိ ဧတ္ထ "သော ဝုယှမာနော"တိ ဣမိနာ စ သောကာရေန တဿ နရဿ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ နိပာတမတ္တော သောကာရော။ ကိံသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ယထာ "န ဘဝိဿာမိ နာမ သော, ဝိနဿိဿာမိ နာမ သော"တိ။ **ဓမ္မ**န္တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ဒုဝိဓမေဝ။ **အနိသာမယတ္ထ** န္တိ အနိသာမေတွာ အတ္ထံ။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ ပဒတော။

အဓိပ္ပာယတော ပန ယထာ ယော ကောစိဒေဝ နရော ဝုတ္တပ္ပကာရံ နဒိံ ဩတရိတွာ တာယ နဒိယာ ဝုယှမာနော အနုသောတဂါမီ သောတမေဝ အနုဂစ္ဆန္တော ပရေ ပာရုတ္တိကေ ကိံ သက္ခတိ ပာရံ နေတုံ။ "သက္ကတီ"တိပိ ပာဌော။ တထေဝ ဒုဝိဓမ္ပိ ဓမ္မံ အတ္တနော ပညာယ အဝိဘာဝယိတွာ ဗဟုဿုတာနဉ္စ သန္တိကေ အတ္ထံ အနိသာမေတွာ သယံ အဝိဘာဝိတတ္တာ အဇာနန္တော အနိသာမိတတ္တာ စ အဝိတိဏ္ဏကင်္ခော ပရေ ကိံ သက္ခတိ နိဇ္ဈာပေတုံ ပေက္ခာပေတုန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ "သော ဝတ, စုန္ဒ, အတ္တနာ ပလိပပလိပန္နော"တိအာဒိကဉ္စေတ္ထ (မ. နိ. ၁.၈၇) သုတ္တပဒံ အနုဿရိတဗ္ဗံ။

၃၂၄-၅. ဧဝံ ဗာလသေဝနာယ ဗာလဿ ပရံ နိဇ္ဈာပေတုံ အသမတ္ထတာယ ပာကဋကရဏတ္ထံ ဥပမံ ဝတွာ ဣဒါနိ "ယော တာဒိသံ ဘဇတိ အပ္ပမတ္တော"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တဿ ပဏ္ဍိတဿ ပရေ နိဇ္ဈာပေတုံ သမတ္ထတာယ ပာကဋကရဏတ္ထံ **"ယထာပိ နာဝ"**န္တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ဖိယေနာ**တိ ဒဗ္ဗိပဒရေန။ **ရိတ္တေနာ** တိ ဝေဠုဒဏ္ဍေန။ **တတ္ထာ** တိ တဿံ နာဝာယံ။ **တတြူပယညူ** တိ တဿာ နာဝာယ အာဟရဏပဋိဟရဏာဒိဥပာယဇာနနေန မဂ္ဂပဋိပာဒနေန ဥပာယညူ။ သိက္ခိတသိက္ခတာယ သုကုသလဟတ္ထတာယ စ **ကုသလော**။ ဥပ္ပန္နုပဒ္ဒဝပဋိကာရသမတ္ထတာယ **မုတီမာ**။ **ဝေဒဂူ**တိ ဝေဒသင်္ခာတေဟိ စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏေဟိ ဂတော။ **ဘာဝိတတ္တော** တိ တာယေဝ မဂ္ဂဘာဝနာယ ဘာဝိတစိတ္တော။ **ဗဟုဿုတော** တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ။ **အဝေဓဓမ္မော** တိ အဋ္ဌဟိ လောကဓမ္မေဟိ အကမ္ပနိယသဘာဝေါ။ **သောတာဝဓာနူပနိသူပပန္နေ** တိ သောတဩဒဟနေန စ မဂ္ဂဖလာနံ ဥပနိဿယေန စ ဥပပန္နေ။ သေသံ ဥတ္တာနပဒတ္ထမေဝ။ အဓိပ္ပာယယောဇနာပိ သက္ကာ ပုရိမနယေနေဝ ဇာနိတုန္တိ န ဝိတ္ထာရိတာ။

၃၂၆. ဧဝံ ပဏ္ဍိတဿ ပရေ နိဇ္ဈာပေတုံ သမတ္ထဘာဝပာကဋကရဏတ္ထံ ဥပမံ ဝတွာ တဿာ ပဏ္ဍိတသေဝနာယ နိယောဇေန္တော **"တသ္မာ ဟဝေ"** တိ ဣမံ အဝသာနကထမာဟ။ တတြာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယသ္မာ ဥပနိဿယသမ္ပန္နာ ပဏ္ဍိတသေဝနေန ဝိသေသံ ပာပုဏန္တိ, **တသ္မာ ဟဝေ သပ္ပုရိသံ ဘဇေထ** ။ ကီဒိသံ သပ္ပုရိသံ ဘဇေထ? **မေဓာဝိနဉ္စေဝ ဗဟုဿုတဉ္စ,** ပညာသမ္ပတ္တိယာ စ မေဓာဝိနံ ဝုတ္တပ္ပကာရသုတဒွယေန စ ဗဟုဿုတံ။ တာဒိသဉှိ ဘဇမာနော တေန ဘာသိတဿ ဓမ္မဿ **အညာယ အတ္ထံ** ဧဝံ ဥတွာ စ ယထာနုသိဋ္ဌံ **ပဋိပဇ္ဇမာနော** တာယ ပဋိပ

တ္တိယာ ပဋိဝေဝေသေန **ဝိညာတဓမ္မော** သော မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနပ္ပဘေဒံ လောကုတ္တရ **သုခံ လဘေထ** အဓိဂစ္ဆေယျ ဟာပုဏေယျာတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ သမာပေသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဓမ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ကိံသီလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၂၇. **ကိံသီလော**တိ ကိံသီလသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဂိဟိသဟာယကော ဧ ကော ထေရဿေဝ ပိတုနော ဝင်္ဂန္တဗြာဟ္မဏဿ သဟာယဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပုတ္တော သဋ္ဌိကောဋိဓနဓိကံ ပဉ္စသတကောဋိဓနံ ပရိစ္စဇိတွာ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ သဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိ ယာပုဏိ။ တဿ ထေရော ဗဟုသော ဩဝဒိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနမဒါသိ, သော တေန ဝိသေသံ နာဓိဂစ္ဆတိ။ တတော ထေ ရော ''ဗုဒ္ဓဝေနေယျော အယံ''တိ ဥတွာ တံ အာဒာယ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဂန္တွာ တံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘ ပုဂ္ဂလံ အ နိယမေတွာ ''ကိံသီလော''တိ ပုစ္ဆိ။ အထဿ ဘဂဝါ တတော ပရံ အဘာသိ။ တတ္ထ **ကိံသီလော**တိ ကီဒိသေန တရိတွာ တသီလေန သမန္နာဂတော, ကီဒိသပကတိကော ဝါ။ **ကိံသမာစာရော**တိ ကီဒိသေန စာရိတ္တေန ယုတ္တော။ **ကာနိ ကမ္မာနိ ဗြူဟယ** န္တိ ကာနိ ကာယကမ္မာဒီနိ ဝဍ္ဎေန္တော။ **နရော သမ္မာ နိဝိဋ္ဌဿာ** တိ အဘိရတော နရော သာသနေ သမ္မာ ပ တိဋ္ဌိတော ဘဝေယျ။ **ဥတ္တမတ္ထဉ္စ ပာပုဏေ** တိ သဗ္ဗတ္ထာနံ ဥတ္တမံ အရဟတ္တဉ္စ ပာပုဏေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၃၂၈. တတော ဘဂဝါ ''သာရိပုတ္တော အဓုမာသူပသမ္ပန္နော သာဝကပာရမိပ္ပတ္တော, ကသ္မာ အာဒိကမ္မိကပု ထုဇ္ဇနပဥှံ ပုစ္ဆတီ''တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ''သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အာရဗ္ဘာ''တိ ဥတွာ ပုစ္ဆာယ ဝုတ္တံ စာရိတ္တသီလံ အဝိဘ ဇိတွာဝ တဿ သပ္ပာယဝသေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တော **''ဝုဍ္ဎာပစာယီ''** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ ပညာဝုဍ္ဎော, ဂုဏဝုဍ္ဎော, ဇာတိဝုဍ္ဎော, ဝယောဝုဍ္ဎောတိ စတ္တာရော ဝုဍ္ဎာ။ ဇာတိယာ ဟိ ဒဟရောပိ ဗ ဟုဿုတော ဘိက္ခု အပ္ပဿုတမဟလ္လကဘိက္ခုနမန္တရေ ဗဟုသစ္စပညာယ ဝုဍ္ဎတ္တာ **ပညာဝုဍ္ဎော** ။ တဿ ဟိ သန္တိကေ မဟလ္လကဘိက္ခုပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိယာပုဏန္တိ, ဩဝါဒဝိနိစ္ဆယပဉှာဝိဿဇ္ဇနာနိ စ ပစ္စာသီသန္တိ။ တထာ ဒဟရောပိ ဘိက္ခု အဓိဂမသမ္ပန္နော **ဂုဏဝုဍ္ဎော** နာမ။ တဿ ဟိ ဩဝါဒေ ပတိဋ္ဌာယ မဟလ္လကာပိ ဝိပဿ နာဂဗ္ဘံ ဂဟေတွာ အရဟတ္တဖလံ ပာပုဏန္တိ။ တထာ ဒဟရောပိ ရာဇာ ခတ္တိယော မုဒ္ဓာဝသိတ္တော ဗြာဟ္မဏော တ သေသဇနဿ ဝန္ဒနာရဟတော **ဇာတိဝုဍ္ဎော** နာမ။ သဗ္ဗော ပန ပဌမဇာတော **ဝယောဝုဍ္ဎော** နာမ။ တတ္ထ ယသ္မာ ပညာယ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သဒိသော နတ္ထိ ဌပေတွာ ဘဂဝန္တံ, တထာ ဂုဏေနပိ အဓုမာသေန သဗ္ဗသာဝကပာရ မိဉာဏဿ ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ။ ဇာတိယာပိ သော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ ဥပ္ပန္နော, တသ္မာ တဿ ဘိက္ခုနော ဝ ယေန သမာနောပိ သော ဣမေဟိ တီဟိ ကာရဏေဟိ ဝုဍ္ဎော။ ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ ပညာဂုဏေဟိ ဧဝ ဝုဍ္ဎဘာဝံ သန္ဓာယ ဘဂဝါ အာဟ – ''ဝုဍ္ဎာပစာယီ''တိ။ တသ္မာ တာဒိသာနံ ဝုဍ္ဎာနံ အပစိတိကရဏေန ဝုဍ္ဎာပစာယီ, တေသမေဝ ဝုဍ္ဎာနံ လာဘာဒီသု ဥဿူယဝိဂမေန အနုဿူယကော စ သိယာတိ အယမာဒိပဒဿ အတ္ထော။

ကာလညူ စဿာ တိ ဧတ္ထ ပန ရာဂေ ဥပ္ပန္နေ တဿ ဝိနောဒနတ္ထာယ ဂရူနံ ဒဿနံ ဂစ္ဆန္တောပိ ကာလညူ, ဒေါသေ။ မောဟေ။ ကောသဇ္ဇေ ဥပ္ပန္နေ တဿ ဝိနောဒနတ္ထာယ ဂရူနံ ဒဿနံ ဂစ္ဆန္တောပိ ကာလညူ, ယတော ဧဝံ ကာလညူ စ အဿ ဂရူနံ ဒဿနာယ။ **ဓမ္မိံ ကထံ** န္တိ သမထဝိပဿနာယုတ္တံ။ **ဧရယိတ**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ခဏညူ**တိ တဿာ ကထာယ ခဏဝေဒီ, ဒုလ္လဘော ဧ အယံ ဤဒိသာယ ကထာယ သဝနက္ခဏောတိ ဇာနန္တော။ **သုဏေယျ သ က္ကစ္စာ**တိ တံ ကထံ သက္ကစ္စံ သုဏေယျ။ န ကေဝလဉ္စ တမေဝ, အညာနိပိ ဗုဒ္ဓဂုဏာဒိပဋိသံယုတ္တာနိ သုဘာသိ တာနိ သက္ကစ္စမေဝ သုဏေယျာတိ အတ္ထော။

၃၂၉. ''ကာလညူ စဿ ဂရူနံ ဒဿနာယာ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယဉ္စ အတ္တနော ဥပ္ပန္နရာဂာဒိဝိနောဒနကာလံ ဥတွာ တပိ ဂရူနံ သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တော **ကာလေန ဂစ္ဆေ ဂရူနံ သကာသံ,** ''အဟံ ကမ္မဋ္ဌာနိကော ဓုတင်္ဂဓရော စာ''တိ ကတွာ

တ န စေတိယဝန္တနဟောဓိယင်္ဂဏာဘိက္ခာစာရမဂ္ဂအတိမဇ္ဈန္တဟိကဝေလာဒီသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌိတမာစရိယံ ဒိသွာ တ ပရိပုစ္ဆနတ္တာယ ဥပသင်္ကမေယျ, သကသေနာသနေ ပန အတ္တနော အာသနေ နိသိန္နံ ဝူပသင်္ကဒ္ဒရထံ သလ္လကွေ တွာ ကမ္မဋ္ဌာနာဒိဝိဓိပုစ္ဆနတ္ထံ ဥပသင်္ကမေယျာတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဥပသင်္ကမန္တောပိ စ **ထမ္ဘံ နိရံကတွာ နိ တတဝုတ္တိ** ထဒ္ဓဘာဝကရံ မာနံ ဝိနာသေတွာ နီစဝုတ္တိ ဟာဒပုဥ္ဆနစောဠကဆိန္နဝိသာဏုသဘဥဒ္ဓတဒာဌသပ္ပသဒိ သော ဟုတွာ ဥပသင်္ကမေယျ။ **အထ** တေန ဂရုနာ ဝုတ္တံ **အတ္ထံ ဓမ္မံ။ပေ။ သမာစရေ စ။ အတ္ထ** န္တိ ဘာသိတတ္ ထံ။ **ဓမ္မ**န္တိ ပာဠိဓမ္မံ။ **သံယမ**န္တိ သီလံ။ **ဗြဟ္မစရိယ** န္တိ အဝသေသသာသနဗြဟ္မစရိယံ။ **အနုဿရေ စေဝ သမာစ ရေ စာ**တိ အတ္ထံ ကထိတောကာသေ အနုဿရေယျ, ဓမ္မံ သံယမံ ဗြဟ္မစရိယံ ကထိတောကာသေ အနုဿရေယ် ယ, အနုဿရဏမတ္တေနေဝ စ အတုဿန္တော တံ သဗ္ဗမ္ပိ သမာစရေ သမာစရေယျ သမာဒာယ ဝတ္တေယျ။ တာသံ ကထာနံ အတ္တနိ ပဝတ္တနေ ဥဿုက္ကံ ကရေယျာတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ကရောန္တော ဟိ ကိစ္စကရော ဟောတိ။

၃၃၀. တတော ပရဉ္စ **ဓမ္မာရာမော ဓမ္မရတော ဓမ္မေ ဌိတော ဓမ္မဝိနိစ္ဆယညူ** ဘဝေယျ။ သဗ္ဗပဒေသု စေတ္ထ **ဓ မ္မော**တိ သမထဝိပဿနာ, အာရာမော ရတီတိ ဧကောဝ အတ္ထော, ဓမ္မေ အာရာမော အဿာတိ **ဓမ္မာရာမော** ။ ဓမ္မေ ရတော, န အညံ ပိဟေတီတိ **ဓမ္မရတော။ ဓမ္မေ ဌိတော** ဓမ္မံ ဝတ္တနတော။ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယံ ဇာနာတိ "ဣဒံ ဥဒယဉာဏံ ဣဒံ ဝယဉာဏ"န္တိ **ဓမ္မဝိနိစ္ဆယညူ,** ဧဝရူပေ အဿ။ အထ ယာယံ ရာဇကထာဒိတိရစ္ဆာနကထာ တရုဏဝိပဿကဿ ဗဟိဒ္ဓာရူပာဒီသု အဘိနန္ဒနုပ္ပာဒနေန တံ သမထဝိပဿနာဓမ္မံ သန္ဒူသေတိ, တဿာ "ဓမ္မသန္ဒောသတအေ"တိ ဝုစ္ စတိ, တံ **နေဝာစရေ ဓမ္မသန္ဒောသတဒံ,** အညဒတ္ထု အာတသကေစရာဒိသပ္ပာယာနိ သေဝန္တော **တစ္ဆေဟိ နီယေထ သု ဘာသိတေဟိ**။ သမထဝိပဿနာပဋိသံယုတ္တာနေဝေတ္ထ တစ္ဆာနိ, တထာရူပေဟိ သုဘာသိတေဟိ နီယေထ နီယေယ် ယ, ကာလံ ခေပေယျာတိ အတ္ထော။

၃၃၁. ဣဒါနိ "ဓမ္မသန္ဒောသတဒ"န္တိ ဧတ္ထ အတိသင်္ခေပေန ဝုတ္တံ သမထဝိပဿနာယုတ္တဿ ဘိက္ခုနော ဥပက္ကိလေသံ ပာကဋံ ကရောန္တော တဒသေနပိ ဥပက္ကိလေသေန သဒ္ဓိံ **"ဟဿံ ဇပ္ပ"** န္တိ ဣမံ ကထမာဟ။ ဟာ သန္တိပိ ဟဿော။ ဝိပဿကေန ဟိ ဘိက္ခုနာ ဟသနီယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ သိတမတ္တမေဝ ကာတဗ္ဗံ, နိရတ္ထကကထာဇပ္ ပော န ဘာသိတဗ္ဗော, ဉာတိဗျသနာဒီသု ပရိဒေဝေ န ကာတဗ္ဗော, ခါဏုကဏ္ဍကာဒိမ္ဘိ မနောပဒေသော န ဥပ္ပာ ဒေတဗ္ဗော။ **မာယာကတ**န္တိ ဝုတ္တာ **မာယာ,** တိဝိဓံ **ကုဟနံ,** ပစ္စယေသု **ဂိဒ္ဓိ,** ဇာတိအာဒီဟိ **မာနော,** ပစ္စနီကသာတ တာသင်္ခါတော **သာရမ္ဘော,** ဖရုသဝစနလက္ခဏံ **ကက္ကသံ,** ရာဂဒယော **ကသာတ,** အဓိမတ္တတဏှာလက္ခဏာ **မုစ္ ဆာ**တိ ဣမေ စ ဒေသော သုခကာမေန အင်္ဂရကာသု ဝိယ, သုစိကာမေန ဂူထဠာနံ ဝိယ, ဇီဝိတုကာမေန အာသိဝိသာဒယော ဝိယ စ ပဟာတဗ္ဗာ။ ဟိတွာ စ အာရောဂ္ယမဒာဒိဝိဂမာ ဝိတမဒေန စိတ္တဝိက္ခေပဟာဘာတ ဌိတတ္တေန စရိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပ ဋိပန္နော ဟိ သဗ္ဗုပက္ကိလေသပရိသုဒ္ဓါယ ဘာဝနာယ န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏာတိ။ တေနာဟ ဘဂဝ – "ဟ ဿံ ဇပ္ပံ။ပေ။ ဌိတတ္တော"တိ။

၃၃၂. ဣဒါနိ ယွတယံ "ဟဿံ ဇပ္ပ"န္တိအာဒိနာ နယေန ဥပက္ကိလေသော ဝုတ္တော, တေန သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ယသ္မာ သာဟသော ဟောတိ အဓိမံသကာရီ, ရတ္တော ရာဂဝသေန ဒုဋ္ဌော ဒေသဝသေန ဂစ္ဆတိ, ပမတ္တော စ ဟောတိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ အသာတစ္စကာရီ, တထာရူပဿ စ "သုဏေယျ သက္ကစ္စ သုဘာသိတာ နီ"တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တော ဩတအေ နိရတ္ထကော, တသ္မာ ဣမဿ သံကိလေသဿ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ သုတာဒိဝုဒ္ဓိပဋိပက္ခဘာဝံ ဒဿေန္တော **"ဝိညာတသာရာနီ"**တိ ဣမံ ကထမာဟ။

တဿတ္ထော – ယာနိ ဟေတာနိ သမထဝိပဿနာပဋိသံယုတ္တာနိ **သုဘာသိတာနိ,** တေသံ ဝိဇာနနံ သာရော။ ယဒိ ဝိညာတာနိ သာစ, အထ သဒ္ဒမတ္တမေဝ ဂဟိတံ, န ကိဉ္စိ ကတံ ဟောတိ, ယေန တောနိ သုတမယေန ဉာဏေန ဝိညာယန္တိ, တံ **သုတံ,** တေဥ္စ သုတမယဉာဏံ **ဝိညာတသမာဓိသာရံ,** တေသု ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု ယော သမာဓိ စိတ္တဿာဝိက္ခေ ပေ တထတ္တာယ ပဋိပတ္တိ, အယမဿ သာရော။ န ဟိ ဝိဇာနနမတ္တေနေဝ ကောစိ အတ္ထော သိဇ္ဈတိ။ ယော ပနာ ယံ နရော ရာဂဒိဝသေန ဝတ္တနတော **သာဟသော** , ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ အသာတစ္စကာရိတာယ **ပမတ္တော,** သော သဒ္ဒမတ္တဂ္ဂဟီယေဝ ဟောတိ။ တေန တဿ အတ္ထဝိဇာနနာဘာဝတော သာ သုဘာသိတဝိဇာနနပညာ စ, တ ထတ္တာယ ပဋိပတ္တိယာ အဘာဝတော သုတဥ္စ န ဝဍ္ဎတီတိ။

၃၃၃. ဧဝံ ပမတ္တာနံ သတ္တာနံ ပညာပရိဟာနိံ သုတပရိဟာနိဉ္စ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အပ္ပမတ္တာနံ တဒုဘယသာ
ရာဓိဂမံ ဒဿေန္တော အာဟ – **“ဓမ္မေ စ ယေ။ပေ.။ သာရမဇ္ဈဂူ”** တိ။ တတ္ထ **အရိယပ္ပဝေဒိတော ဓမ္မော** နာမ
သမထဝိပဿနာဓမ္မော။ ကောပိ ဟိ ဗုဒ္ဓေ သမထဝိပဿနာဓမ္မံ အဒေသေတွာ ပရိနိဗ္ဗုတော နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ ဧ
တသ္မိံ **ဓမ္မေ စ ယေ အရိယပ္ပဝေဒိတေ** **ရတာ** နိရတာ အပ္ပမတ္တာ သာတစ္စာနုယောဂိနော, **အနုတ္တရာ တေ ဝစသာ**
မနသာ ကမ္မုနာ စ, တေ စတုဗ္ဗိဓေန ဝစီသုစရိတေန တိဝိဓေန မနောသုစရိတေန တိဝိဓေန ကာယသုစရိတေန စ သမန္နာဂ
တတ္တာ ဝစသာ မနသာ ကမ္မုနာ စ အနုတ္တရာ, အဝသေသသတ္တေဟိ အသမာ အဂ္ဂါဝိသိဋ္ဌာ။ ဧတ္တာဝတာ သဒ္ဓိံ
ပုဗ္ဗဘာဂသီလေန အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တံ သီလံ ဒဿေတိ။ ဧဝံ ပရိသုဒ္ဓသီလာ **တေ သန္တိသောရစ္စသမာဓိသဏ္ဌိ**
တာ, သုတဿ ပညာယ စ သာရမဇ္ဈဂူ, ယေ အရိယပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မေ ရတာ, တေ န ကေဝလံ တစာဒီဟိ အနုတ္တရာ
ဟောန္တိ, အပိစ ခော ပန သန္တိသောရစ္စေ သမာဓိမှိ စ သဏ္ဌိတာ ဟုတွာ သုတဿ ပညာယ စ သာရမဇ္ဈဂူ အဓိဂ
တာ ဣစ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာသံသာယံ ဘူတဝစနံ။ တတ္ထ **သန္တီ** တိ နိဗ္ဗာနံ, **သောရစ္စ** န္တိ သုန္ဒရေ ရတဘာဝေန
ယထာဘူတပဋိဝေဓိကာ ပညာ, သန္တိယာ သောရစ္စန္တိ **သန္တိသောရစ္စံ,** နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာယ မဂ္ဂပညာယေတံ အဓိဝစ
နံ။ **သမာဓီ**တိ တံသမ္ပယုတ္တော ဝ မဂ္ဂသမာဓိ။ **သဏ္ဌိတာ** တိ တဒုဘယေ ပတိဋ္ဌိတာ။ သုတပညာနံ သာရံ နာမ အရဟတ္
တဖလဝိမုတ္တိ။ ဝိမုတ္တိသာရဉ္ဟိ ဣဒံ ဗြဟ္မစရိယံ။

ဧဝမေတ္ထ ဘဂဝါ ဓမ္မေန ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ, “အနုတ္တရာ ဝစသာ”တိအာဒီဟိ သီလက္ခန္ဓံ, သန္တိသောရစ္စသမာ
ဓီဟိ ပညာက္ခန္ဓသမာဓိက္ခန္ဓေတိ တီဟိပိ ဣမေဟိ ခန္ဓေဟိ အပရဘာဂပဋိပဒဉ္စ ဒဿေတွာ သုတပညာသာရေန အ
ကုပ္ပဝိမုတ္တိံ ဒဿေန္တော အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ သမာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ သော ဘိက္ခု သော
တာပတ္တိဖလံ ပတွာ ပုန န စိရဿေဝ အဂ္ဂဖလေ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ကိံသီလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဥဋ္ဌာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၃၄. ဥဋ္ဌဟထာ တိ ဥဋ္ဌာနသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော ရတ္တိံ ဇေ
တဝနဝိဟာရေ ဝသိတွာ ပုဗ္ဗဏှသမယံ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဘတ္တကိစ္စံ နဂရာ
နိက္ခမိတွာ မိဂါရမာတုပါသာဒံ အဂမာသိ ဒိဝါဝိဟာရတ္ထာယ။ အာစိဏ္ဏံ ကိရေတံ ဘဂဝတော ရတ္တိံ ဇေတဝနဝိဟာ
ရေ ဝသိတွာ မိဂါရမာတုပါသာဒေ ဒိဝါဝိဟာရူပဂမနံ, ရတ္တိဉ္စ မိဂါရမာတုပါသာဒေ ဝသိတွာ ဇေတဝနေ ဒိဝါဝိဟာရူပ
ဂမနံ။ ကသ္မာ? ဒွိန္နံ ကုလာနံ အနုဂ္ဂဟတ္ထာယ မဟာပရိစ္စာဂဂုဏပရိဒီပနတ္ထာယ စ။ မိဂါရမာတုပါသာဒဿ စ
ဟေဋ္ဌာ ပဉ္စ ကူဋာဂါရဂဗ္ဘသတာနိ ဟောန္တိ, ယေသု ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ ဝသန္တိ။ တတ္ထ ယဒါ ဘဂဝါ ဟေဋ္ဌာပါသာ
ဒေ ဝသတိ, တဒါ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ဂါရဝေန ဥပရိပါသာဒံ နာရုဟန္တိ။ တံ ဒိဝသံ ပန ဘဂဝါ ဥပရိပါသာဒေ ကူဋာဂါရ
ဗ္ဘံ ပာဝိသိ, တေန ဟေဋ္ဌာပါသာဒေ ပဉ္စပိ ဂဗ္ဘသတာနိ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ ပဝိသိံသု။ တေ စ သဗ္ဗေဝ နဝ ဟောန္တိ အ
စိရာဂတာ ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ ဥဒ္ဓတာ ဥန္နဠာ ပာကတိန္ဒြိယာ။ တေ ပဝိသိတွာ ဒိဝါသေယျံ သုပိတွာ သာယံ ဥဋ္ဌာယ
မဟာတလေ သန္နိပတိတွာ “အဇ္ဇ ဘတ္တဂ္ဂေ တုယှံ ကိံ အဟောသိ, တွံ ကတ္ထ အဂမာသိ, အဟံ အာဝုသော
ကောသလရညော ဃရံ, အဟံ အနာထပိဏ္ဍိကဿ, တတ္ထ ဧဝရူပေ စ ဧဝရူပေ စ ဘောဇနဝိဓိ အဟောသီ”တိ နာနပ္
ပကာရံ အာမိသကထံ ကထေန္တာ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒါ အဟေသုံ။

ဘဂဝါ တံ သဒ္ဒံ သုတွာ “ဣမေ မယာ သဒ္ဓိံ ဝသန္တာပိ ဧဝံ ပမတ္တာ, အဟော အယုတ္တကာရိနော”တိ မဟာမော
ဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ အာဂမနံ စိန္တေသိ။ တာဝဒေဝ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ဘဂဝတော စိတ္တံ ဉတွာ
ဣဒ္ဓိယာ အာဂမ္မ ဟဒမူလေ ဝန္ဒမာနောယေဝ အဟောသိ။ တတော နံ ဘဂဝါ အာမန္တေသိ – “ဧတေ တေ, မောဂ္ဂလ္
လာန, သဗြဟ္မစာရိနော ပမတ္တာ, သာဓု နေ သံဝေဇေဟီ”တိ။ “ဧဝံ ဘန္တေ”တိ ခော သော အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂ
လ္လာနော ဘဂဝတော ပဋိဿုဏိတွာ တာဝဒေဝ အာပေါကသိဏံ သမာပဇ္ဇိတွာ ကရီသဘူမိယံ ဌိတံ မဟာပါသာဒံ နာ
ဝံ ဝိယ မဟာတတော ဟဒင်္ဂုဋ္ဌကေန ကမ္ပေသိ သဒ္ဓိံ ပတိဋ္ဌိတပထဝိပ္ပဒေသေန။ အထ တေ ဘိက္ခူ ဘီတာ ဝိဿရံ

ကရောန္တာ သကသကစိဝရာနိ ဆဠ္ဍေတွာ စတူဟိ ဒွာရေဟိ နိက္ခမိံသု။ ဘဂဝါ တေသံ အတ္တာနံ ဒဿေန္တော အ ညေန ဒွာရေန ဂန္တွာ ကုဋိံ ပဝိသန္တော ဝိယ အဟောသိ, တေ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌံသု ။ ဘဂဝါ ''ကိံ, ဘိက္ခ ဝေ, ဘီတတ္ထာ''တိ ပုစ္ဆိ, တေ ''အယံ, ဘန္တေ, မိကရူပမာတုပာသာအေ ကမ္ပိတော''တိ အာဟံသု ။ ''ဇာနာထ, ဘိက္ခ ဝေ, ကေနာ''တိ? ''န ဇာနာမ, ဘန္တေ''တိ။ အထ ဘဂဝါ ''တုမှာကံ, ဘိက္ခဝေ, မုဋ္ဌဿတီနံ အသမ္ပဇာနာနံ ပမာဒဝိဟာရီနံ သံဝေဇနတ္ထံ မောဂ္ဂလ္လာနေန ကမ္ပိတော''တိ ဝတွာ တေသံ ဘိက္ခုနံ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ **ဥဋ္ဌဟထာ** တိ အာသနာ ဥဋ္ဌဟထ ဃဋ္ဋထ တယမထ, မာ ကုသီတာ ဟောထ။ **နိသီဒထာ**တိ ပလ္လင်္ကံ အာ ဘုဇိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂတ္ထာယ နိသီဒထ။ **ကော အတ္ထော သုပိတေန တေ** တိ ကော တုမှာကံ အနုပာအပရိနိဗ္ဗု တာနတ္ထာယ ပဗ္ဗဇိတာနံ သုပိတေန အတ္ထော။ န ဟိ သက္ကာ သုပန္တေန ကောစိ အတ္ထော ပာပုဏိတုံ။ **အာတုရာနဉှိ ကာ နိဒ္ဒါ, သလ္လဝိဒ္ဓာန ရုပ္ပတန္တိ** ယတ္ထ စ နာမ အပ္ပကေပိ သရီရပ္ပဒေသေ ဥဋ္ဌိတေန စက္ခုရောဂါဒိနာ ရောဂေ န အာတုရာနံ ကေဒ္ဒဝင်္ဂုလမတ္တမ္ပိ ပဝိဋ္ဌေန အယသလ္လအဋ္ဌိသလ္လဒန္တသလ္လဝိသာဏသလ္လကဋ္ဌသလ္လာနံ အညတရေန သလ္လေန ရုပ္ပမာနာနံ မနုဿာနံ နိဒ္ဒါ နတ္ထိ, တတ္ထ တုမှာကံ သကလစိတ္တသရီရသန္တာနံ ဘဉ္ဇိတွာ ဥပ္ပန္နေဟိ နာနပ္ပကာရကိလေသရောဂေဟိ အာတုရာနဉှိ ကာ နိဒ္ဒါ ရာဂသလ္လာဒီဟိ စ ပဉ္စဟိ သလ္လေဟိ အန္တော ဟဒယံ ပဝိသိယ ဝိဒ္ဓတ္တာ သလ္လဝိဒ္ဓာနံ ရုပ္ပတံ။

၃၃၅. ဧဝံ ဝတွာ ပုန ဘဂဝါ ဘိယျောသောမတ္တာယ တေ ဘိက္ခူ ဥဿာဟေန္တော သံဝေဇေန္တော စ အာဟ – **''ဥဋ္ဌဟထ။ပေ။ ဝသာနုဂေ''** တိ။ တတ္ရာယံ သာဓိပ္ပာယယောဇနာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ – ဧဝံ ကိလေသသလ္လဝိဒ္ဓာနဉှိ တေ, ဘိက္ခဝေ, ကာလော ပဗုဇ္ဈိတုံ။ ကိံ ကာရဏာ? မဏ္ဍပေယျမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗ္ရဟ္မစရိယံ, သတ္ထာ သမ္မုခီဘူ တော, ဣတော ပုဗ္ဗေ ပန တေ ဒီဃရတ္တံ သုတ္တံ, ဂိရိသု သုတ္တံ, နဒီသု သုတ္တံ, သမေသု သုတ္တံ, ဝိသမေသု သုတ္ တံ, ရုက္ခဂ္ဂေသုပိ သုတ္တံ အဒဿနာ အရိယသစ္စာနံ, တသ္မာ တဿာ နိဒ္ဒါယ အန္တကိရိယတ္ထံ ဥဋ္ဌဟထ နိသီဒ ထ ဒဠှံ သိက္ခထ သန္တိယာ။

တတ္ထ ပုရိမပဒဒ္ဝယတ္ထော ဝုတ္တနယော ဧဝ။ ဒုတိယပဒေ ပန **သန္တိ** တိ တိဿော သန္တိယော – အစ္စန္တ သန္တိ, တဒင်္ဂသန္တိ, သမ္မုတိသန္တီတိ, နိဗ္ဗာနဝိပဿနာဒိဋ္ဌိဂတာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဣဓ ပန အစ္စန္တသန္တိ နိဗ္ဗာ နမဓိပ္ပေတံ, တဿာ နိဗ္ဗာနတ္ထံ ဒဠှံ သိက္ခထ, အသိထိလပရက္ကမာ ဟုတွာ သိက္ခထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကိံ ကာရဏာ? **မာ တေ ပမတ္တေ ဝိညာယ, မစ္စုရာဇာ အမောဟယိတ္ထ ဝသာနုဂေ** , မာ တုမှေ ''ပမတ္တာ ဧတေ''တိ ဧဝံ ဥတွာ မစ္စုရာဇပရိယာယနာမော မာရော ဝသာနုဂေ အမောဟယိတ္ထ, ယထာ တဿ ဝသံ ဂစ္ဆထ, ဧဝံ ဝသာနုဂေ က ရောန္တော မာ အမောဟယိတ္ထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၃၃၆. ယတော တဿ ဝသံ အနုပဂစ္ဆန္တာ **ယာယ ဒေဝါ မနုဿာ စ။ပေ။ သမပ္ပိတာ,** ယာယ ဒေဝါ စ မနုဿ သာ စ အတ္ထိကာ ရူပါဒီနိ အာရဗ္ဘ ဥပဋ္ဌိတာ, တံ ရူပါဒိံ သိတာ နိဿိတာ အလ္လီနာ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ, တရထ သမတိက္ကမထ ဧတံ နာနပ္ပကာရေသု ဝိသယေသု ဝိသဋ္ဌဝိတ္ထိဏ္ဏဝိသာလတ္တာ ဝိသတ္တိကံ ဘဝဘောဂတဏှ ယံ။ **ခဏော ဝေ မာ ဥပစ္စဂါ,** အယံ တုမှာကံ သမဏဓမ္မကရဏက္ခဏော မာ အတိက္ကမိ။ ယေသဉှိ အယမေဝရူ ပေ ခဏော အတိက္ကမတိ, ယေ စ ဣမံ ခဏံ အတိက္ကမန္တိ, တေ **ခဏာတီတာ ဟိ သောစန္တိ နိရယမှိ သမပ္ပိတာ,** နိရယာဒဒေနေ နိရယသညိတေ စတုဗ္ဗိဓေပိ အပာယေ ပတိဋ္ဌိတာ ''အကတံ ဝတ နော ကလျာဏ''န္တိအာဒိနာ နယေ န သောစန္တိ။

၃၃၇. ဧဝံ ဘဂဝါ တေ ဘိက္ခူ ဥဿာဟေတွာ သံဝေဇေတွာ စ ဣဒါနိ တေသံ တံ ပမာဒဝိဟာရံ ဝိဂရဟိတွာ သဗ္ဗေဝ တေ အပ္ပမာဒေ နိယောဇေန္တော **''ပမာဒေ ရဇော''**တိ ဣမံ ကာထမာဟ။ တတ္ထ **ပမာဒေ**တိ သင်္ခေပတော သတိဝိ ပ္ပဝာသော, သော စိတ္တမလိနဋ္ဌေန **ရဇော**။ တံ ပမာဒမနုပတိတော **ပမာဒာနုပတိတော,** ပမာဒာနုပတိတတ္တာ အပရာပရု ပ္ပန္နော ပမာဒေ ဧဝ, သောပိ ရဇော။ န ဟိ ကဒါစိ ပမာဒေ နာမ အရဇော အတ္ထိ။ တေန ကိံ ဒီပေတိ? မာ တုမှေ ''ဒဟ ရာ တာဝ မယံ ပစ္ဆာ ဇာနိဿာမာ''တိ ဝိဿာသမာပဇ္ဇိတ္ထ။ ဒဟရကာလေပိ ဟိ ပမာဒေ ရဇော, မဇ္ဈိမကာလေပိ ထေရကာလေပိ ပမာဒာနုပတိတတ္တာ မဟာရဇော သင်္ကာရကူဋော ဧဝ ဟောတိ, ယထာ ဃရေ ကေဒ္ဒဝေဒိဝသိကော ရ

ဇော ရဇော ဝေ, ဝမှမာနော ပန ဂဏာဝသ္သိကော သဋ္ဌာရကူပ္ပော ဧဝ ဟောတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ပန ပဌမဝယေ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိယာပုဏိတ္ွာ ဣတရဝယေသု သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော, ပဌမဝယေ တ ပရိယာပုဏိတွာ မဇ္ဈိမဝယေ သုဏိတ္ွာ ပစ္ဆိမဝယေ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တောပိ ဘိက္ခု ပမာဒဝိဟာရီ န ဟောတိ အပ္ပမာအနုလောမပဋိပဒံ ပဋိပန္နတ္တာ။ ယော ပန သဗ္ဗဝယေသု ပမာဒဝိဟာရီ ဒိတသေယ္ယံ အာမိသကထဉ္စ အနုယုတ္တော, သေယ္ယထာပိ တုမ္ဓေဟ, တသ္သေဝ သော ပဌမဝယေ ပမာအော ရဇော, ဣတရဝယေသု ပမာအနုပတိတော မဟာပမာအော စ မဟာရဇော စေတိ။

ဧဝံ တေသံ ပမာဒဝိဟာရံ ဝိဂရဟိတ္ွာ အပ္ပမာဒေ နိယောဇေန္တော အာဟ – **“အပ္ပမာဒေန ဝိဇ္ဇာယ, အဗ္ဗဟေ သလ္လမတ္တနော”**တိ, တသ္သတ္ထော – ယသ္မာ ဧဝမေသော သဗ္ဗအာပိ ပမာအော ရဇော, တသ္မာ သတိအဝိပ္ပဝါသသင်္ခါတေန အပ္ပမာဒေန အာသတန် ခယဉာဏသင်္ခါတာယ စ ဝိဇ္ဇာယ ပဏ္ဍိတော ကုလပုတ္တော ဥဒ္ဒရေ အတ္တနော ဟဒယနိဿိတံ ရာဂါဒိပဉ္စဝိဓံ သလ္လန္တိ အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေန ဒေသနံ သမာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သံဝေဂမာပဇ္ဇိတ္ွာ တမေဝ ဓမ္မဒေသနံ မနသိ ကရိတ္ွာ ပစ္စဝေက္ခမာနာ ဝိပဿနံ အာရဘိတ္ွာ ပဉ္စသတာပိ တေ ဘိက္ခူ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဥဋ္ဌာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ရာဟုလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၃၈. ကစ္စိ အဘိဏှသံဝါသာတိ ရာဟုလသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ ဗောဓိမဏ္ဍတော အနုပုဗ္ဗေန ကပိလဝတ္ထုံ ဂန္တွာ တတ္ထ ရာဟုလကုမာရေန “အာယဇ္ဇံ မေ သမဏ ဒေဟီ”တိ အာယဇ္ဇံ ယာစိတော သာရိပုတ္တတ္ထေရံ အာဏာပေသိ – “ရာဟုလကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေဟီ”တိ။ တံ သဗ္ဗံ ခန္ဓကဋ္ဌကထာယံ (မဟာဝ. အဋ္ဌ. ၁၀၅) ဝုတ္တနယေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတံ ပန ရာဟုလကုမာရံ ဝုမ္ဍိပ္ပတ္တံ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဥပသမ္ပာဒေသိ, မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော အဿ ကမ္မဝါစာစရိယော အဟောသိ။ တံ ဘဂဝါ “အယံ ကုမာရော ဇာတိအာဒိသမ္ပန္နော, သော ဇာတိကေတ္တကုလဝဏ္ဏဟောက္ခရတာဒီနိ နိဿာယ မာနံ ဝါ မဒံ ဝါ မာ အကာသီ”တိ ဒဟရကာလတော ပဘုတိ ယာဝ န အရိယဘူမိံ ပါပုဏိ, တာဝ ဩဝဒန္တော အဘိဏှံ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။ တသ္မာ စေတံ သုတ္တပရိယောသာနေပိ ဝုတ္တံ “ဣတ္ထံ သုဒံ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ ရာဟုလံ ဣမာဟိ ဂါထာဟိ အဘိဏှံ ဩဝဒတီ”တိ။ တတ္ထ ပဌမဂါထာယံ အယံ သင်္ခေပတ္ထော “ကစ္စိ တ္ွံ, ရာဟုလ, အဘိဏှံ သံဝါသဟေတု ဇာတိအာဒီနံ အညတရေန ဝတ္ထုနာ န ပရိဘဝသိ ပဏ္ဍိတံ, ဉာဏပဒီပဿ ဓမ္မဒေသနာပဒီပဿ စ ဓာရဏတော **ဥက္ကာဓာရော မနုဿာနံ ကစ္စိ အပစိတော တယာ** , ကစ္စိ နိစ္စံ ပူဇိတော တယာ”တိ အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ သန္ဓာယ ဘဏတိ။

၃၃၉. ဧဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ ရာဟုလော “နာဟံ ဘဂဝါ နီစပုရိသော ဝိယ သံဝါသဟေတု မာနံ ဝါ မဒံ ဝါ ကရောမီ”တိ ဒီပေန္တော ဣမံ ပဋိဝစနမာဟ **“နာဟံ အဘိဏှသံဝါသာ”**တိ။ သာ ဥတ္တာနတ္ထာ ဧဝ။

၃၄၀. တတော နံ ဘဂဝါ ဥတ္တရိ ဩဝဒန္တော **ပဉ္စ ကာမဂုဏေ**တိအာဒိကာ အဝသေသဂါထာယော အာဟ။ တတ္ထ ယသ္မာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ သတ္တာနံ ပိယရူပါ ပိယဇာတိကာ အတိဝိယ သတ္တေဟိ ဣစ္ဆိတာ ပတ္ထိတာ , မနော စ နေသံ ရမယန္တိ, တေ စ ယသ္မာ ရာဟုလော ဟိတ္ွာ သဒ္ဓါယ ဃရာ နိက္ခန္တော, န ရာဇာဘိနီတော, န စောရာဘိနီတော, န ဣဏဋ္ဋော, န ဘယဋ္ဋော, န ဇီဝိကာပကတော, တသ္မာ နံ ဘဂဝါ **“ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ဟိတ္ွာ, ပိယရူပေ မနောရမေ, သဒ္ဓါယ ဃရာ နိက္ခမ္မာ”**တိ သမုတ္တေဇေတ္ွာ ဣမဿ နေက္ခမ္မဿ ပတိရူပါယ ပဋိပတ္တိယာ နိယောဇေန္တော အာဟ – **“ဒုက္ခဿန္တကရော ဘဝ”** တိ။

တတ္ထ သိယာ “နနု စ ယသ္မာ အာယဇ္ဇံ ပတ္ထေန္တော ဗာလဏ္ဍာရေန ပဗ္ဗာဇိတော, အထ ကသ္မာ ဘဂဝါ အာဟ – ‘သဒ္ဓါယ ဃရာ နိက္ခမ္မာ’”တိ ဝုစ္စတေ – နေက္ခမ္မာဓိမုတ္တတ္တာ။ အယဉှိ အာယသ္မာ ဒီဃရတ္တံ နေက္ခမ္မာဓိမုတ္တော ပဒုမုတ္တရသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပုတ္တံ ဥပရေဝတံ နာမ သာမဏေရံ ဒိသ္ွာ သဒ္ဓေါ နာမ နာဂရာဇာ ဟုတ္ွာ သတ္တ ဒိဝသေ အနံ ဒတ္ွာ တထာဘာဝံ ပတ္ထေတ္ွာ တတော ပဘုတိ ပတ္ထနာသမ္ပန္နော အဘိနီဟာရသမ္ပန္နော

သတသဟသ္သကပ္ပေ ဟရမိယော ပူရေတ္တ အန္တိမဘဝံ ဥပပန္နော။ ဇဝံ နေက္ခမ္မာဓိမုတ္တတဥ္စ သ္သ ဘဂဝတ ဇာနာတိ။ တထာဂတဗလညဏရဥ္စဟိ ဇတံ ဉာဏံ။ တသ္မာ အာဟ – ''သဒ္ဓါယ ဃရာ နိက္ခမ္မာ''တိ။ အထ တ ဒိဃရတ္တံ သဒ္ဓါ ယေဝ ဃရာ နိက္ခမ္မ ဣာအနိ ဒုက္ခသ္သန္တကရော ဘဝတတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။

၃၄၁. ဣာအနိသ္သ အာဒိတော ပဘုတိ ဝဋ္ဋဒုက္ခသ္သ အန္တကိရိယာယ ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတုံ **''မိတ္တေ ဘဇဿု ကလျာဏေ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သီလာဒိဟိ အဓိကာ ကလျာဏမိတ္တာ နာမ, တေ ဘဇန္တော ဟိမဝန္တံ နိဿာယ မဟာသာလာ မူလာဒီဟိ ဝိယ သီလာဒီဟိ ဝဍ္ဎတိ။ တေနာဟ – ''မိတ္တေ ဘဇဿု ကလျာဏေ''တိ။ **ပန္တဉ္စ သယနာသနံ, ဝိဝိတ္တံ အပ္ပနိဂ္ဃောသန္တိ** ယဉ္စ သယနာသနံ ပန္တံ ဒူရံ ဝိဝိတ္တံ အပ္ပာကိဏ္ဏံ အပ္ပနိဂ္ဃောသံ, ယတ္ထ မိဂသူကရာဒိသဒ္ဒေန အရညသညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တထာရူပံ သယနာသနဉ္စ ဘဇဿု။ **မတ္တညူ ဟောဟိ ဘောဇနေ**တိ ပမာဏညူ ဟောဟိ, ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တံ ပရိဘောဂမတ္တဉ္စ ဇာနာဟီတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တညုနာ ဒေယ္ယဓမ္မေပိ အပ္ပေ အာယကေပိ အပ္ပံ အတုကာမေ အပ္ပမေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ, ဒေယ္ယဓမ္မေ အပ္ပေ အာယကေ ပန ဗဟုံ အာ တုကာမေပိ အပ္ပမေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ, ဒေယ္ယဓမ္မေ ပန ဗဟုတရေ အာယကေပိ အပ္ပံ အတုကာမေ အပ္ပမေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ, ဒေယ္ယဓမ္မေပိ ဗဟုတရေ အာယကေပိ ဗဟုံ အတုကာမေ အတ္တနော ဗလံ ဇာနိတ္တွ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အပိစ မတ္တာယေဝ ဝဏ္ဏိတာ ဘဂဝတာတိ ပရိဘောဂမတ္တညုနာ ပုတ္တမံသံ ဝိယ အက္ခဗ္ဘဉ္ဇနမိဝ စ ယောနိသော မနသိ ကရိတွာ ဘောဇနံ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ။

၃၄၂. ဇဝမိမာယ ကထာယ ဗ္ရဟ္မစရိယဿ ဥပကာရဘူတာယ ကလျာဏမိတ္တသေဝနာယ နိယောဇေတွာ သေနာသနဘောဇနမုခေန စ ပစ္စယပရိဘောဂဟရိသုဒ္ဓိသီလေ သမာဒပေတွာ ဣာအနိ ယသ္မာ စီဝရာဒီသု တဏှာယ မိစ္ဆာအာဇီဝေ ဟောတိ, တသ္မာ တံ ပဋိသေဓေတွာ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိသီလေ သမာဒပေန္တော **''စီဝရေ ပိဏ္ဍပာတေ စာ''** တိ ဣာမံ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ပစ္စယေ** တိ ဂိလာနပ္ပစ္စယေ။ **ဇတေသူ**တိ ဇတေသု စတူသု စီဝရာဒီသု ဘိက္ခုနံ တဏှုပ္ပာဒ ဝတ္ထူသု။ **တဏှံ မာကာသီ**တိ ''ဟိရိကောပီနပဋိစ္ဆာဒနာဒိအတ္ထမေဝ တေ စတ္တာရော ပစ္စယာ နိစ္စာတုရာနံ ပုရိသာနံ ပဋိကာရဘူတာ ဇဇ္ဇရဃရဿေဝိမဿ အတိဒုဗ္ဗလဿ ကာယဿ ဥပတ္ထမ္ဘဘူတာ''တိအာဒိနာ နယေန အာဒီနဝံ ပဿန္တော တဏှံ မာ ဇနေသိ, အဇနေန္တော အနုပ္ပာဒေန္တော ဝိဟရာဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကိံ ကာရဏံ? **မာ လောကံ ပုနရာဂမိ**။ ဇတေသု ဟိ တဏှံ ကရောန္တော တဏှာယ အာကမ္ပိယမာနော ပုနပိ ဣာမံ လောကံ အာဂစ္ဆတိ။ သော တွံ ဇတေသု တဏှံ မာကာသိ, ဇဝံ သန္တေ န ပုန ဣာမံ လောကံ အာဂမိဿသီတိ။

ဇဝံ ဝုတ္တေ အာယသ္မာ ရာဟုလော ''စီဝရေ တဏှံ မာကာသီတိ မံ ဘဂဝါ အာဟာ''တိ စီဝရပဋိသံယုတ္တာနိ ဒွေ ဓုတင်္ဂါနိ သမာဒိယိ ပံသုကူလိကင်္ဂဉ္စ, တေစီဝရိကင်္ဂဉ္စ။ ''ပိဏ္ဍပာတေ တဏှံ မာကာသီတိ မံ ဘဂဝါ အာဟာ''တိ ပိဏ္ဍပာတပဋိသံယုတ္တာနိ ပဉ္စ ဓုတင်္ဂါနိ သမာဒိယိ – ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂံ, သပဒါနစာရိကင်္ဂံ, ဇကာသနိကင်္ဂံ, ပတ္တပိဏ္ဍိကင်္ဂံ, ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကင်္ဂန္တိ။ ''သေနာသနေ တဏှံ မာကာသီတိ မံ ဘဂဝါ အာဟာ''တိ သေနာသနပဋိသံယုတ္တာနိ ဆ ဓုတင်္ဂါနိ သမာဒိယိ – အာရညိကင်္ဂံ, အဗ္ဘောကာသိကင်္ဂံ, ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ, ယထာသန္ထတိကင်္ဂံ, သောသာနိကင်္ဂံ, နေသဇ္ဇိကင်္ဂန္တိ။ ''ဂိလာနပ္ပစ္စယေ တဏှံ မာကာသီတိ မံ ဘဂဝါ အာဟာ''တိ သဗ္ဗပ္ပစ္စယေသု ယထာလာဘံ ယထာဗလံ ယထာသာရုပ္ပန္တိ တီဟိ သန္တောသေဟိ သန္တုဋ္ဌော အဟောသိ, ယထာ တံ သုဗ္ဗစော ကုလပုတ္တော ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟီ အနုသာသနိန္တိ။

၃၄၃. ဇဝံ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ ရာဟုလံ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိသီလေ သမာဒပေတွာ ဣာအနိ အဝသေသသီလေ သမထဝိပဿနာသု စ သမာဒပေတုံ **''သံဝုတော ပါတိမောက္ခသ္မိံ''** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သံဝုတော ပါတိမောက္ခသ္မိံ** န္တိ ဧတ္ထေ ဘဝဿုတိ ဟဇ္ဇသေသော။ **ဘဝါ**တိ အန္တိမပဒေန တ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော, တထာ ဒုတိယပဒေ။ ဇဝမေတေဟိ ဒွီဟိ ဝစနေဟိ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလေ, ဣာန္ဒြိယသံဝရသီလေ စ သမာဒပေသိ။ ပာကဋ္ဌဝသေန စေတ္ထ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဝုတ္တာနိ။ လက္ခဏတော ပန ဆဋ္ဌမ္ပိ ဝုတ္တံယေဝ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သတိ ကာယဂတာ တျတ္ထု** တိ ဇဝံ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေ ပတိဋ္ဌိတဿ တုယှံ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနစတုဗ္ဗိဓသမ္ပဇညာနာပါနဿတိအာဟာရေပဋိကူလသညာဘာဝနာဒိဘေဒါ ကာယဂတာ သတိ အတ္ထု ဘဝတု, ဘာဝေဟိ နန္တိ အတ္ထော။ **နိဗ္ဗိဒါဗဟုလော ဘဝ** တိ သံသာရဝဋ္ဋေ ဥက္ကဏ္ဌနဗဟုလော သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညီ ဟောဟီတိ အတ္ထော။

၃၄၄. တ္တော၀တာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ ဥပစာရဘူမိံ ဒဿေတ္ဝာ ဣဒါနိ အပ္ပနာဘူမိံ ဒဿေန္တော **“နိမိတ္တံ ပရိ၀ဇ္ဇေဟီ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **နိမိတ္တ**န္တိ ရာဂဋ္ဌာနိယံ သုဘနိမိတ္တံ။ တေနေ၀ နံ ပရတော ဝိသေသေန္တော အာဟ – **“သုဘံ ရာဂူပသဉ္ဟိတ”**န္တိ။ **ပရိ၀ဇ္ဇေဟီ** တိ အမနသိကာရေန ပရိစ္စဇာဟိ။ **အသုဘာယ စိတ္တံ ဘာဝေဟီ** တိ ယထာ သဝိညာဏကေ အဝိညာဏကေ တ ကာယေ အသုဘဘာဝနာ သမ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ စိတ္တံ ဘာဝေဟိ။ **ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိတ** န္တိ ဥပစာရသမာဓိနာ ဧကဂ္ဂံ, အပ္ပနာသမာဓိနာ သုသမာဟိတံ။ ယထာ တေ ဤဒိသံ စိတ္တံ ဟောတိ, တထာ နံ ဘာဝေဟီတိ အတ္ထော။

၃၄၅. ဧဝမဿ အပ္ပနာဘူမိံ ဒဿေတွာ ဝိပဿနံ ဒဿေန္တော **“အနိမိတ္တ”** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟီ**တိ ဧဝံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယေန သမာဓိနာ သမာဟိတစိတ္တော ဝိပဿနံ ဘာဝေဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိပဿနာ ဟိ ‘‘အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏံ နိစ္စနိမိတ္တတော ဝိမုစ္စတီတိ အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော’’တိအာဒိနာ နယေန ရာဂနိမိတ္တာဒီနံ တ အဂ္ဂဟဏေန အနိမိတ္တတေဟာရံ လဘတိ။ ယထာဟ –

> ‘‘သော ခွာဟံ, အာဝုသော, သဗ္ဗနိမိတ္တာနံ အမနသိကာရာ အနိမိတ္တံ စေတောသမာဓိံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရာမိ။ တဿ မယှံ, အာဝုသော, ဣမိနာ ဝိဟာရေန ဝိဟရတော နိမိတ္တာနုသာရိ ဝိညာဏံ ဟောတီ’’တိ (သံ. နိ. ၄.၃၄၀)။

မာနာနုသယမုဇ္ဇဟာ တိ ဣမာယ အနိမိတ္တဘာဝနာယ အနိစ္စသညံ ပဋိလဘိတွာ ‘‘အနိစ္စသညိနော, မေဃိယ, အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိ, အနတ္တသညီ အသ္မိမာနသမုဂ္ဃာတံ ပာပုဏာတီ’’တိ ဧဝမာဒိနာ (အ. နိ. ၉.၃; ဥဒါ. ၃၁) အနုက္ကမေန မာနာနုသယံ ဥဇ္ဇဟ ပဇဟ ပရိစ္စဇာဟီတိ အတ္ထော။ **တတော မာနာဘိသမယာ, ဥပသန္တော စရိဿသီ** တိ အထေဝံ အရိယမဂ္ဂေန မာနဿ အဘိသမယာ ခယာ ဝယာ ပဟာနာ ပဋိနိဿဂ္ဂါ ဥပသန္တော နိဗ္ဗုတော သီတိဘူတော သဗ္ဗဒရထပရိဠာဟဝိရဟိတော ယာဝ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာသိ, တာဝ သုညတာနိမိတ္တာပ္ပဏိဟိတာနံ အညတရညတရေန ဖလသမာပတ္တိဝိဟာရေန စရိဿသိ ဝိဟရိဿသီတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

တတော ပရံ ‘‘ဣတ္ထံ သုဒံ ဘဂဝါ’’တိအာဒိ သင်္ဂီတိကာရကာနံ ဝစနံ။ **တတ္ထ ဣတ္ထံ သုဒ** န္တိ ဣတ္ထံ သု ဣဒံ, ဧဝမေတတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ ဧဝံ ဩဝဒိယမာနော စာယသ္မာ ရာဟုလော ပရိပာကဂတေသု ဝိမုတ္တိပရိပာစနိယေသု ဓမ္မေသု စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တပရိယောသာနေ အနေကေဟိ ဒေဝတာသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ရာဟုလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. နိဂြောဓကပ္ပသုတ္တ-(ဝင်္ဂီသသုတ္တ)-ဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ မေ သုတန္တိ နိဂြောဓကပ္ပသုတ္တံ, ‘‘ဝင်္ဂီသသုတ္တ’’န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အယမေဝ ယာဿ နိဒါနေ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **ဧဝံ မေ**တိအာဒီနိ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ, ယတော တာနိ အညာနိ စ တထာဝိဓာနိ ဆဍ္ဍေတွာ တ အဝုတ္တနယမေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ **အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ** တိ အာဠဝိယံ အဂ္ဂစေတိယေ။ အနုပ္ပန္နေ ဟိ ဘဂဝတိ အဂ္ဂါဠဝကေတမကာဒီနိ အနေကာနိ စေတိယာနိ အဟေသုံ ယက္ခနာဂါဒီနံ ဘဝနာနိ။ တာနိ ဥပ္ပန္နေ ဘဂဝတိ မနုဿာ ဝိနာသေတွာ တ ဝိဟာရေ အကံသု, တေနေ၀ စ နာမေန တေဟရိံသု။ တတော အဂ္ဂါဠဝစေတိယသင်္ခါတေ ဝိဟာရေ ဝိဟရတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ** တိ ဧတ္ထ **အာယသ္မာ** တိ ပိယဝစနံ, **ဝင်္ဂီသော** တိ တဿ ထေရဿ နာမံ။ သော ဇာတိတော ပဘုတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော – သော ကိရ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ပုတ္တော ပရိဗ္ဗာဇိကာယ ကုစ္ဆိမှိ ဇာတော အညတရံ ဝိဇ္ဇံ ဇာနာတိ, ယဿာနုဘာဝေန ဆဝသီသံ အာကောဋေတွာ တ သတ္တာနံ ဂတိံ ဇာနာတိ။ မနုဿာပိ သုဒံ အတ္တနော ဉာတီနံ ကာလကတာနံ သုသာနတော သီသာနိ အာနေတွာ တ တံ တေသံ ဂတိံ ပုစ္ဆန္တိ။ သော ‘‘အသုကနိရယေ နိဗ္ဗတ္တ

တော, အသုကမနုဿလောကေ''တိ ဝဒတိ။ တေ တေန ဝိမ္ဟိတာ တဿ ဗဟုံ ဓနံ ဒေန္တိ။ ဧဝံ သော သကလဇမ္ဗုဒီပေ ပာကဋော အဟောသိ။

သော သတသဟဿကပ္ပံ ပူရိတဟရမီ အဘိနီဟာရသမ္ပန္နော ပဉ္စဟိ ပုရိသသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ကမနိဂမဇ နပဒရာဇဓာနီသု ဝိစရန္တော သာဝတ္ထိံ အနုပ္ပတ္တော။ တေန စ သမယေန ဘဂဝတာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ, သာဝတ္ထိတ သိနော ပုရေဘတ္တံ အန္နံ ဒတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ သုနိဝတ္ထာ သုပာရုတာ ပုပ္ဖဂန္ဓာဒီနိ ဂဟေတွာ ဓမ္မဿဝနတ္ထာ ယ ဇေတဝနံ ဂစ္ဆန္တိ။ သော တေ ဒိသွာ ''မဟာဇနကာယော ကုဟိံ ဂစ္ဆတီ''တိ ပုစ္ဆိ။ အထဿ တေ အာစိက္ခိံသု – ''ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော, သော ဗဟုဇနဟိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တတ္ထ ဂစ္ဆာမာ''တိ။ သောပိ တေဟိ သဒ္ဓိံ သပ ရိတရော ဂန္တွာ ဘဂဝတော သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ အထ နံ ဘဂဝါ အာမန္တေသိ – ''ကိံ, ဝင်္ဂီသ, ဇာနာ သိ ကိရ တွံ ဆဝသီသံ ဝိဇ္ဇံ, ယာယ သတ္တာနံ ဆဝသီသာနိ အာကောဋေတွာ ဂတိံ ပဇာနာသီ''တိ? ''ဧဝံ, ဘော ဂေါတမ, ဇာ နာမီ''တိ။ ဘဂဝါ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တဿ သီသံ အာဟရာပေတွာ ဒဿေသိ, သော နခေန အာကောဋေတွာ ''နိရယေ နိ ဗ္ဗတ္တဿ သီသံ ဘော ဂေါတမာ''တိ အာဟ။ ဧဝံ သဗ္ဗဂတိနိဗ္ဗတ္တာနံ သီသာနိ ဒဿေသိ, သောပိ တထေဝ ဉတွာ အာရောစေသိ။ အထဿ ဘဂဝါ ခီဏာသဝသီသံ ဒဿေသိ, သော ပုနပ္ပုနံ အာကောဋေတွာ န အညာသိ။ တတော ဘဂ ဝါ ''အဝိသယော တေ ဧတ္ထ ဝင်္ဂီသ, မမေဝေသော ဝိသယော, ခီဏာသဝသီသ''န္တိ ဝတွာ ဣမံ ဂါထမဘာသိ –

''ဂတိ မိဂါနံ ပဝနံ၊ အာကာသော ပက္ခိနံ ဂတိ။
ဝိဘဝေါ ဂတိ ဓမ္မာနံ၊ နိဗ္ဗာနံ အရဟတော ဂတီ''တိ။ (ပရိ. ၃၃၉)။

ဝင်္ဂီသော ကထံ သုတွာ ''ဣမံ မေ, ဘော ဂေါတမ, ဝိဇ္ဇံ ဒေဟီ''တိ အာဟ။ ဘဂဝါ ''နာယံ ဝိဇ္ဇာ အပဗ္ဗဇိတာနံ သ မ္ပဇ္ဇတီ''တိ အာဟ။ သော ''ပဗ္ဗာဇေတွာ တ မံ, ဘော ဂေါတမ, ယံ တ ဣစ္ဆသိ, တံ ကတွာ ဣမံ ဝိဇ္ဇံ ဒေဟီ''တိ အာဟ။ တသ္မိံ စ ဘဂဝတော နိဂြောဓကပ္ပတ္ထေရော သမီပေ ဟောတိ, တံ ဘဂဝါ အာဏာပေသိ – ''တေန ဟိ, နိဂြောဓ ကပ္ပ, ဣမံ ပဗ္ဗာဇေဟီ''တိ။ သော တံ ပဗ္ဗာဇေတွာ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိ။ ဝင်္ဂီသော အနုပုဗ္ဗေန ပဋိသမ္ဘိဒ္ အပ္ပတ္တော အရဟာ အဟောသိ။ တေဒဂ္ဂေ စ ဘဂဝတာ နိဒ္ဒိဋ္ဌော ''တေဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ပဋိ ဘာနဝန္တာနံ ယဒိဒံ ဝင်္ဂီသော''တိ (အ. နိ. ၁.၂၁၂)။

ဧဝံ သမုဒာဂတဿ အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ **ဥပဇ္ဈာယော** ဝဇ္ဇာဝဇ္ဇဒိဥပနိဇ္ဈာယနေန ဧဝံ လဒ္ဓဝေါဟာ ရော **နိဂြောဓကပ္ပော** နာမ ထေရော။ **ကပ္ပော** တိ တဿ ထေရဿ နာမံ, နိဂြောဓမူလေ ပန အရဟတ္တံ အဓိဂတတွာ **''နိဂြောဓကပ္ပော''** တိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တော။ တတော နံ ဘိက္ခူပိ ဧဝံ ဝေါဟရန္တိ။ သာသနေ ထိရဘာဝံ ပတ္တော တိ **ထေရော။ အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ အစိရပရိနိဗ္ဗုတော ဟောတီ** တိ တသ္မိံ စေတိယေ အစိရပရိနိဗ္ဗုတော ဟောတိ။ **ရ ဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿာ**တိ ဂဏမ္ဟာ ဝူပကဋ္ဌတ္တာ ရဟောဂတဿ ကာယေန, ပဋိသလ္လီနဿ စိတ္တေ န တေဟိ တေဟိ ဝိသယေဟိ ပဋိနိဝတ္တိတွာ သလ္လီနဿ။ **ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒီ** တိ ဣမိနာ အာကာရေန ဝိတက္ကော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ကသ္မာ ပန ဥဒပါဒီတိ။ အသမ္မုခတ္တာ ဒိဋ္ဌာသေဝနတ္တာ စ။ အယဉှိ တဿ ပရိနိ ဗ္ဗာနကာလေ န သမ္မုခါ အဟောသိ, ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗဉ္စာနေန အဿ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စာဒိပဗ္ဗာသေဝနံ, တာဒိသဉ္စ အခီဏာ သဝေနပိ ဟောတိ ခီဏာသဝေနပိ ပုဗ္ဗပရိစယေန။

တထာ ဟိ ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇဿ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဒိဝါဝိဟာရတ္ထာယ ဥဒေနဿ ဥယျာနမေဝ ဂစ္ဆတိ ပုဗ္ဗေ ရာဇာ ဟုတွာ တတ္ထ ပရိစာရေသီတိ ဣမိနာ ပုဗ္ဗပရိစယေန, ဂဝမ္ပတိတ္ထေရော တာဝတိံသဘဝနေ သုညံ ဒေဝဝိမာနံ ဂစ္ ဆတိ ဒေဝပုတ္တော ဟုတွာ တတ္ထ ပရိစာရေသီတိ ဣမိနာ ပုဗ္ဗပရိစယေန။ ပိလိန္ဒဝစ္ဆော ဘိက္ခူ ဝသလဝါဒေန သမု ဒာစရတိ အဗ္ဗောကိဏ္ဏာနိ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ တထာ အဘာသိတိ ဣမိနာ ပုဗ္ဗပရိစယေန။ တသ္မာ အသမ္မုခတ္တာ ဒိဋ္ဌာသေဝနတ္တာ စဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ **''ပရိနိဗ္ဗုတော နု ခော မေ ဥပဇ္ဈာ ယော, ဥဒါဟု နော ပရိနိဗ္ဗုတော''**တိ။ တတော ပရံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ **ဧကံသံ စီဝရံ ကတွာ**တိ ဧတ္ထ ပန ပုန သဏ္ဌာ ပနေန ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဧကံသန္တိ စ တမံသံ ဟာရုပိတွာ ဌိတဿေတံ အဓိဝစနံ။ ယတော ယထာ တမံသံ ဟာရုပိတွာ ဌိတံ ဟောတိ, တထာ စီဝရံ ကတွာတိ ဧဝမဿတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ ပာကဋမေဝ။

၃၄၆. **အနောမပညာ**တိ ဩမံ ဝုစ္စတိ ပရိတ္တံ လာမကံ, န ဩမပညံ, အနောမပညံ, မဟာပညန္တိ အတ္ထော။ **ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ**တိ ပစ္စက္ခမေဝ, ကမ္မသမ္မိယေဝ အတ္တဘာဝေတိ တ အတ္ထော။ **ဝိစိကိစ္ဆာနန္တိ** ဝေရူပါနံ ပရိဝိတက္ကာနံ။ **ဉာတော**တိ ပါကဋော။ **ယသဿီ** တိ လာဘပရိဝါရသမ္ပန္နော **အဘိနိဗ္ဗုတတ္တော** တိ ဂုတ္တစိတ္တော အပရိဍယှမာနစိတ္တော ဝါ။

၃၄၇. **တယာ ကတ**န္တိ နိဂြောဓမူလေ နိသိန္နတ္တာ "နိဂြောဓကပ္ပော"တိ ဝဒတာ တယာ ကတန္တိ ယထာ အတ္တနာ ဥပလက္ခေတိ, တထာ ဘဏတိ။ ဘဂဝတ ပန န နိသိန္နတ္တာ ဧဝ တံ တထာ အာလပိ, အပိစ ခေါ တတ္ထ အရဟတ္တံ ပတ္တတ္တာ။ **ဗြာဟ္မဏဿာ** တိ ဇာတိ သန္ဓာယ ဘဏတိ။ သော ကိရ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလာ ပဗ္ဗဇိတော။ **နမဿံ အစရိ**တိ နမဿမာနော ဝိဟာသိ။ **မုတျပေက္ခော** တိ နိဗ္ဗာနသင်္ခာတံ ဝိမုတ္တိ အပေက္ခမာနော, နိဗ္ဗာနံ ပတ္ထေန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒဠှဓမ္မဒဿိ** တိ ဘဂဝန္တံ အာလပတိ။ ဒဠှဓမ္မော ဟိ နိဗ္ဗာနံ အဘိဇ္ဈနဋ္ဌေန, တဉ္စ ဘဂဝတ ဒဿေတိ။ တသ္မာ တံ "ဒဠှဓမ္မဒဿိ"တိ အာဟ။

၃၄၈. **သက္ကာ** တိပိ ဘဂဝန္တမေဝ ကုလနာမေန အာလပတိ။ **မယမ္ပိ သဗ္ဗေ** တိ နိရဝသေသပရိသံ သင်္ဂဏှိတွာ အတ္တာနံ ဒဿေန္တော ဘဏတိ။ **သမန္တစက္ခု** တိပိ ဘဂဝန္တမေဝ သဗ္ဗညုတညာဏေန အာလပတိ။ **သမဝဋ္ဌိတာ** တိ သမ္မာ အဝဋ္ဌိတာ အာဘောဂံ ကတွာ ဌိတာ။ **နော**တိ အမှာကံ။ **သဝနာယာ**တိ ကမ္မဿ ပဉှဿ ဝေယျာကရဏဿ သဝနတ္တာယ။ **သောတာ**တိ သောတိန္ဒြိယာနိ။ **တုဝံ နော သတ္ထာ တွံမနုတ္တရောသီ** တိ ထုတိဝစနမတ္တမေဝေတံ။

၃၄၉. **ဆိန္ဒေဝ နော ဝိစိကိစ္ဆ** န္တိ အကုသလဝိစိကိစ္ဆာယ နိဗ္ဗိစိကိစ္ဆော သော, ဝိစိကိစ္ဆာပတိရူပကံ ပန တံ ပရိဝိတက္ကံ သန္ဓာယေဝမာဟ။ **ဗြူဟိ မေတ** န္တိ ဗြူဟိ မေ ဧတံ, ယံ မယာ ယာစိတောသိ "တံ သာဝကံ သက္က, မယမ္ပိ သဗ္ဗေ အညာတုမိစ္ဆာမ"တိ, ဗြူဝန္တော စ တံ **ဗြာဟ္မဏံ ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝေဒယ ဘူရိပည မဇ္ဈေဝ နော ဘာသ,** ပရိနိဗ္ဗုတံ ဉတွာ မဟာပညံ ဘဂဝတ မဇ္ဈေဝ အမှာကံ သဗ္ဗေသံ ဘာသ, ယထာ သဗ္ဗေဝ မယံ ဇာနေယျာမ။ **သက္ကောဝ ဒေဝတန သဟဿနေတ္တော**တိ ဣဒံ ပန ထုတိဝစနမေဝ။ အပိစဿ အယံ အဓိပ္ပာယော – ယထာ သက္ကော သဟဿနေတ္တော ဒေဝတနံ မဇ္ဈေ တေဟိ သက္ကစ္စံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဝစနော ဘာသတိ, ဧဝံ အမှာကံ မဇ္ဈေ အမှေဟိ သမ္ပဋိစ္ဆိတဝစနော ဘာသာတိ။

၃၅၀. **ယေ ကေစီ**တိ ဣမမ္ပိ ကထံ ဘဂဝန္တံ ထုနန္တောယေဝ ဝတ္တုကာမတံ ဇနေတုံ ဘဏတိ။ တဿတ္ထော **ယေ ကေစိ** အဘိဇ္ဈာဒယော **ဂန္ထာ** တေသံ အပ္ပဟာနေ မောဟဝိစိကိစ္ဆာနံ ပဟာနာဘာဝတော **"မောဟမဂ္ဂ"** တိ စ **"အညာဏပက္ခာ"**တိ စ **"ဝိစိကိစ္ဆဋ္ဌာနာ"** တိ စ ဝုစ္စန္တိ။ သဗ္ဗေ တေ **တထာဂတံ ပတွာ** တထာဂတဿ ဒေသနာဗလေန ဝိဒ္ဓံသိတာ န ဘဝန္တိ နဿန္တိ။ ကိံ ကာရဏံ? စက္ခုဉှိ **ဧတံ ပရမံ နရာနံ,** ယသ္မာ တထာဂတော သဗ္ဗဂန္ထဝိဓမနပညာစက္ခုဇနနတော နရာနံ ပရမံ စက္ခုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၃၅၁. **နော စေ ဟိ ဇာတူ**တိ ဣမမ္ပိ ကထံ ထုနန္တောယေဝ ဝတ္တုကာမတံ ဇနေန္တော ဘဏတိ။ တတ္ထ **ဇာတူ**တိ ဧကံသဝစနံ။ **ပုရိသော**တိ ဘဂဝန္တံ သန္ဓာယာဟ။ **ဇောတိမန္တော** တိ ပညာဇောတိသမန္နာဂတာ သာရိပုတ္တာဒယော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယဒိ ဘဂဝတ ယထာ ပုရတ္ထိမာဒိဘေဒော ဝါတော အဗ္ဘဃနံ ဝိဟနတိ, ဧဝံ ဒေသနာဝေဂေန ကိလေသေ န ဝိဟနေယျ ။ တထာ ယထာ အဗ္ဘဃနေန နိဝုတော လောကော တမောဝ ဟောတိ ဧကန္ဓကာရော, ဧဝံ အညာဏနိဝုတောပိ တမောဝဿ။ ယေပိ ဣမေ အနိ ဇောတိမန္တော ခါယန္တိ သာရိပုတ္တာဒယော, တေပိ နရာ န တပေယျုန္တိ။

၃၅၂. **ဓီရာ စာ**တိ ဣမမ္ပိ ကထံ ပုရိမနယေနေဝ ဘဏတိ။ တဿတ္ထော **ဓီရာ** စ ပဏ္ဍိတာ ပုရိသာ **ပဇ္ဇောတကရာ ဘဝန္တိ,** ပညာပဇ္ဇောတံ ဥပ္ပာဒေန္တိ။ တသ္မာ အဟံ တံ **ဝီရ** ပဓာနဝီရိယသမန္နာဂတော ဘဂဝတ **တထေဝ မညေ** ဓီရော တိ စ ပဇ္ဇောတကရောတွေဝ စ မညာမိ။ မယဉှိ ဝိပဿိနံ သဗ္ဗဓမ္မေ ယထာဘူတံ ပဿန္တံ ဘဂဝန္တံ ဇာနန္တာ ဧဝ ဥပာဂမုမှာ, တသ္မာ **ပရိသာသု နော အာဝိကရောဟိ ကပ္ပံ,** နိဂြောဓကပ္ပံ အာစိက္ခ ပကာသေဟီတိ။

၃၅၃. **ခိပ္ပ** န္တိ ဣမမ္ပိ ကထံ ပုရိမနယေနေဝ ဘဏတိ။ တဿတ္ထော **ခိပ္ပံ ဂိရံ ဧရယ** လဟုံ အစိရာယမာနော ဝစနံ ဘာသ, **ဝဂ္ဂုံ** မနောရမံ ဘဂဝတ။ ယထာ သုဝဏ္ဏဟံသော ဂေါစရပဋိက္ကန္တော ဇာတဿရဝနသဏ္ဍံ ဒိသွာ ဂီဝံ ပဂ္ဂ

ယွ္ဟ ဥစ္စာရေတ္တ ရတ္တတုဏ္ဍော္န သဏ္ဍိကံ အတရမာနော ဝဂ္ဂုံ ဂိရံ နိကူဇတိ နိစ္ဆာရေတိ, ဝေမေဝ တ္ဝမ္ပိ **သဏ္ဍိကံ နိ ကူဇ,** ဣမိနာ မဟာပုရိသလက္ခဏဉာဏတရေန **ဗိန္ဒုဿရေန သုဝိကပ္ပိတေန** သုဋ္ဌုဝိကပ္ပိတေန အဘိသင္ခတေန။ ဧဝေ မယံ **သဗ္ဗေဝ ဥဇုဂတာ** အဝိက္ခိတ္တမာနသာ ဟုတ္တ တဝ နိကူဇိတံ **သုဏောမာ**တိ။

၃၅၄. ပဟီနဇာတိမရဏာန္တိ ဣမမ္ပိ ကထံ ပုရိမနယေနေဝ ဘဏာတိ။ တတ္ထ န သေသေတီတိ အသေသော, တံ **အသေသံ**။ သောတာပန္နာဒယော ဝိယ ကိဥ္စိ အသေသေတ္တ ပဟီနဇာတိမရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နိဂ္ဂယ္ဟ ဟာ** တိ သုဋ္ဌု ဌ ယာစိတ္တ နိဗန္ဓိတ္တ။ **ဓောနန္တိ** ဓုတသဗ္ဗပာပံ။ **ဝဒေဿာမီ** တိ ကထာပေဿာမိ ဓမ္မံ။ **န ကာမကာရော ဟိ ပုထုဇ္ဇ ဇနာနန္တိ** ပုထုဇ္ဇနာနမေဝ ဟိ ကာမကာရော နတ္ထိ, ယံ ပတ္ထေန္တိ ဉာတုံ တ ဝတ္တုံ တ, တံ န သက္ကောန္တိ။ **သင္ခေယ္ယ ယကာရော စ တထာဂတာနန္တိ** တထာဂတာနံ ပန ဝီမံသကာရော ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာ ကိရိယာ။ တေ ယံ ပတ္ထေန္တိ ဉာတုံ တ ဝတ္တုံ တ, တံ သက္ကောန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။

၃၅၅. ဣဒာနိ တံ သင္ခေယ္ယကာရံ ပကာသေန္တော **“သမ္ပန္နဝေယျာကရဏ”** န္တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – တထာ ဟိ တဝ ဘဂဝတ ဣဒံ **သမုဇ္ဇုပညဿ** တတ္ထ တတ္ထ သမုဂ္ဂဟီတံ ဝုတ္တံ ပဝတ္တိတံ သမ္ပန္နဝေယျာကရ ဏံ, “သန္တတိမဟာမတ္တော သတ္တတာလမတ္တံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တ္တ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ, သုပ္ပဗုဒ္ဓော သက္ကော သတ္တမေ ဒိဝသေ ပထဝိံ ပဝိသိဿတီ”တိ ဧဝမာဒိသု အဝိပရီတံ ဒိဋ္ဌံ။ တတော ပန သုဋ္ဌုတရံ အဉ္ဇလိံ ပဏာမေတ္တ အာဟ – အ ယမဉ္ဇလီ ပစ္ဆိမော သုပ္ပဏာမိတော, အယမပရောပိ အဉ္ဇလီ သုဋ္ဌုတရံ ပဏာမိတော။ **မာ မောဟယီ**တိ မာ နော အကထ နေန မောဟယိ ဇာနံ ဇာနန္တော ကပ္ပဿ ဂတိံ။ **အနောမပညာ**တိ ဘဂဝန္တံ အာလပတိ။

၃၅၆. ပရောဝရန္တိ ဣမံ ပန ကထံ အပရေနပိ ပရိယာယေန အမောဟနမေဝ ယာစန္တော အာဟ။ တတ္ထ **ပရောဝရ** န္တိ လောကိယလောကုတ္တရဝသေန သုန္ဒရာသုန္ဒရံ ဒူရေသန္တိကံ တ။ **အရိယဓမ္မန္တိ** စတုသစ္စဓမ္မံ။ **ဝိဒိတ္တတ**တိ ပဋိ ဝိဇ္ဈိတ္တ။ **ဇာနန္တိ** သဗ္ဗံ ဉေယျဓမ္မံ ဇာနန္တော။ **တစာဘိကင္ခာမီ** တိ ယထာ ဃမ္မနိ ဃမ္မတတ္တော ပုရိသော ကိ လန္တော တသိတော တရိံ, ဧဝံ တေ တစံ အဘိကင္ခာမိ။ **သုတံ ပဝဿာ** တိ သုတသင္ခာတံ သဒ္ဒာယတနံ ပဝဿ ပဂ္ဃ ရ မုဉ္စ ပဝတ္တေဟိ။ “သုတဿ ဝဿာ”တိပိ ပာဌော, ဝုတ္တပ္ပကာရဿ သဒ္ဒာယတနဿ ဝုဋ္ဌိံ ဝဿာတိ အတ္ထ ထော။

၃၅၇. ဣဒာနိ ယာဒိသံ တစံ အဘိကင္ခတိ, တံ ပကာသေန္တော –

“ယဒတ္ထိကံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ အစရိ၊
ကပ္ပာယနော ကစ္စိဿ တံ အမောဃံ။
နိဗ္ဗာယိ သော အာဒု သဥပာဒိသေသော၊
ယထာ ဝိမုတ္တော အဟု တံ သုဏောမာ”တိ။ –

ကထမာဟ ။ တတ္ထ **ကပ္ပာယနော** တိ ကပ္ပမေဝ ပူဇာဝသေန ဘဏာတိ။ **ယထာ ဝိမုတ္တော** တိ “ကိံ အနုပာဒိသေသာယ နိ ဗ္ဗာနဓာတုယာ ယထာ အသေက္ခာ, ဥဒာဟု ဥပာဒိသေသာယ ယထာ သေက္ခာ”တိ ပုစ္ဆတိ။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေ ဝ။

၃၅၈. ဧဝံ ဒ္တတဒသဟိ ကထာဟိ ယာစိတော ဘဂဝါ တံ ဝိယာကရောန္တော –

“အစ္ဆေစ္ဆိ တဏှံ ဣဓ နာမရူပေ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)
ကဏှဿ သောတံ ဒီဃရတ္တာနုသယိတံ။
အတာရိ ဇာတိံ မရဏံ အသေသံ၊
ဣစ္စဗ္ရဝီ ဘဂဝါ ပဉ္စသေဋ္ဌော”တိ။ –

ကထမာဟ။ တတ္ထ ပုရိမပဒဿ တာဝ အတ္ထော – ယာပိ ဣမသ္မိံ နာမရူပေ ကာမတဏှာဒိဘေဒာ တဏှာဒီဃရတ္တ တံ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန အနုသယိတာ ကဏှနာမကဿ မာရဿ “သောတ”န္တိပိ ဝုစ္စတိ, တံ ကဏှဿ သောတဘူတံ

ဒီဃရတ္တာနုသယိတံ ကမ္မံ နာမရူပေ တဏှာယ ကပ္ပာယနော ဆိန္ဒီတိ။ **ကတိ ဘဂဝတ**တိ ကထံ ပနေတ္ထ သင်္ဂီတိကာရာနံ ဝစနံ။ **အတာရိ ဇာတိံ မရဏံ အသေသ**န္တိ သော တံ တဏှံ ဆေတွာ အသေသံ ဇာတိမရဏံ အတာရိ, အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ ဒဿေတိ။ **ဣစ္စဗြဝီ ဘဂဝါ ပဉ္စသေဋ္ဌော** တိ ဝင်္ဂီသေန ပုဋ္ဌော ဘဂဝါ ဇေဒဝေစ ပဉ္စန္နံ ပဉ္စမသိဿာနံ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ သေဋ္ဌော, ပဉ္စဟိ ဝါ သဒ္ဓါဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ, သီလာဒီဟိ ဝါ ဓမ္မက္ခန္ဓေဟိ အတိဝိသိဋ္ဌေဟိ စက္ခူဟိ စ သေဋ္ဌောတိ သင်္ဂီတိကာရာနမေဝိဒံ ဝစနံ။

၃၅၉. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝတော ဘာသိတမဘိနန္ဒမာနော ဝင်္ဂီသော **"ဧသ သုတွာ"**တိအာဒိကထာယော အာဟ။ တတ္ထ ပဌမကထာယ **ဣသိသတ္တမာ**တိ ဘဂဝါ ဣသိ စ သတ္တမော စ ဥတ္တမဋ္ဌေန ဝိပဿီသိခိဝေဿဘူကကုသန္ဓကောဏာဂမနကဿပနာမကေ ဆ ဣသယော အတ္တနာ သဟ သတ္တ ကရောန္တော ဟတုဘူတောတိပိ ဣသိသတ္တမော, တံ အာလပန္တော အာဟ။ **န မံ ဝဉ္စေသိ** တိ ယသ္မာ ပရိနိဗ္ဗုတော, တသ္မာ တဿ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝံ ကထေန္တော မံ န ဝဉ္စေသိ, န ဝိသံဝါဒေသီတိ အတ္ထော။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။

၃၆၀. ဒုတိယကထာယ ယသ္မာ မုတ္တပေက္ခော ဝိဟာသိ, တသ္မာ တံ သန္ဓာယာဟ **"ယထာဝါဒီ တထာကာရီ, အဟု ဗုဒ္ဓဿ သာဝကော"**တိ။ **မစ္စုနော ဇာလံ တတ**န္တိ တေဘူမကဝဋ္ဋေ ဝိတ္ထတံ မာရဿ တဏှာဇာလံ။ **မာယာဝိနော**တိ ဗဟုမာယဿ။ ''တထာ မာယာဝိနော''တိပိ ကေစိ ပဌန္တိ, တေသံ ယော အနေကာဟိ မာယာဟိ အနေကက္ခတ္တုံ တုမှိ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိ, တဿ တထာ မာယာဝိနောတိ အဓိပ္ပာယော။

၃၆၁. တတိယကထာယ **အာဒီ**တိ ကာရဏံ။ **ဥပာဒါနဿာ** တိ ဝဋ္ဋဿ။ ဝဋ္ဋဉှိ ဥပာဒါတဗ္ဗဋ္ဌေန ဣဓ ''ဥပာဒါန''န္တိ ဝုတ္တံ, တဿေဝ ဥပာဒါနဿ အာဒိံ အဝိဇ္ဇာတဏှာဒိဘေဒံ ကာရဏံ အဒ္ဒသ ကပ္ပောတိ ဧဝံ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ ဘဂဝါတိ အဓိပ္ပာယေန ဝဒတိ။ **အစ္စဂါ ဝတာ** တိ အတိက္ကန္တော ဝတ။ **မစ္စုဓေယျ**န္တိ မစ္စု ဧတ္ထ ဓိယတီတိ မစ္စုဓေယျံ, တေဘူမကဝဋ္ဋဿေတံ အဓိဝစနံ။ တံ သုဒုတ္တရံ မစ္စုဓေယျံ အစ္စဂါ ဝတာတိ ဝေဒဇာတော ဘဏတိ။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝါတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ နိဂြောဓကပ္ပသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃. သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တ-(မဟာသမယသုတ္တ)-ဝဏ္ဏနာ

၃၆၂. **ပုစ္ဆာမိ မုနိံ ပဟူတပည**န္တိ သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တံ, ''မဟာသမယသုတ္တ''န္တိပိ ဝုစ္စတိ မဟာသမယဒိဝသေ ကထိတတ္တာ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ပုစ္ဆာဝသိကာ ဥပ္ပတ္တိ။ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန ဟိ ပုဋ္ဌော ဘဂဝါ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ, တံ သဒ္ဓိံ ပုစ္ဆာယ ''သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပန သာကိယကောလိယာနံ ဥပ္ပတ္တိတော ပဘုတိ ပဟရာဏေဟိ ဝဏ္ဏီယတိ။

တတ္ရာယံ ဥဒ္ဒေသမဂ္ဂဝဏ္ဏနာ – ပဌမကပ္ပိကာနံ ကိရ ရညော မဟာသမ္မတဿ ရောဇော နာမ ပုတ္တော အဟောသိ။ ရောဇဿ ဝရရောဇော, ဝရရောဇဿ ကလျာဏော, ကလျာဏဿ ဝရကလျာဏော, ဝရကလျာဏဿ မန္ဓာတာ, မန္ဓာတုဿ ဝရမန္ဓာတာ, ဝရမန္ဓာတုဿ ဥပေါသထော, ဥပေါသထဿ ဝရော, ဝရဿ ဥပဝရော, ဥပဝရဿ မဃဒေဝေါ, မဃဒေဝဿ ပရမ္ပရာ စတုရာသီတိ ခတ္တိယသဟဿာနိ အဟေသုံ။ တေသံ ပရတော တယော ဩက္ကာကဝံသာ အဟေသုံ။ တေသု တတိယဩက္ကာကဿ ပဉ္စ မဟေသိယော အဟေသုံ – ဟတ္ထာ, စိတ္တာ, ဇန္တု, ဇာလိနီ, ဝိသာခါတိ။ ဧကေကိဿာ ပဉ္စ ပဉ္စ ဣတ္ထိသတာနိ ပရိဝါရာ။ သဗ္ဗဇေဋ္ဌာယ စတ္တာရော ပုတ္တာ – ဩက္ကာမုခေါ, ကရကဏ္ဍု, ဟတ္ထိနိကော, သိနိပုရောတိ; ပဉ္စ ဓီတရော – ပိယာ, သုပ္ပိယာ, အာနန္ဒာ, ဝိဇိတာ, ဝိဇိတသေနာတိ။ ဧဝံ သာ နဝ ပုတ္တေ လဘိတွာ ကာလမကာသိ။

အထ ရာဇာ အညံ ဒဟရံ အဘိရူပံ ရာဇဓီတရံ အာနေတွာ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ သာပိ ဇန္တုံ နာမ ဧကံ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တံ ဇန္တုကုမာရံ ပဉ္စမဒိဝသေ အလင်္ကရိတွာ ရညော ဒဿေသိ။ ရာဇာ တုဋ္ဌော မဟေသိယာ ဝရံ အဒာသိ။

သာ ဉာတကေဟိ သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ ပုတ္တဿ ရဇ္ဇံ ယာစိ။ ရာဇာ ''နဿ ဝသလိ, မမ ပုတ္တာနံ အန္တရာယမိစ္ဆသီ''တိ နာအာသိ။ သာ ပုနပ္ပုနံ ရဟော ရာဇာနံ ပရိတောသေတွာ ''န, မဟာရာဇ, မုသာတအော ဝဋ္ဋတီ''တိအာဒီနိ ဝတွာ ယာစတိ ဧဝ။ အထ ရာဇာ ပုတ္တေ အာမန္တေသိ – ''အဟံ, တာတာ, တုမှာကံ ကနိဋ္ဌံ ဇန္တုကုမာရံ ဒိသွာ တဿ မာတုယာ သဟသာ ဝရံ အဒာသိံ။ သာ ပုတ္တဿ ရဇ္ဇံ ပရိဏာမေတုံ ဣစ္ဆတိ။ တုမှေဟ မမစ္စယေန အာဂန္တွာ ရဇ္ဇံ ကာရေယျာထာ''တိ အဋ္ဌဟိ အမစ္စေဟိ သဒ္ဓိံ ဥယျောဇေသိ။ တေ ဘဂိနိယော အာဒာယ စတုရင်္ဂိနိယာ သေနာယ နဂရာ နိက္ခမိံသု။ ''ကုမာရာ ပိတုအစ္စယေန အာဂန္တွာ ရဇ္ဇံ ကာရေဿန္တိ, ဂစ္ဆာမ နေ ဥပဋ္ဌဟာမာ''တိ စိန္တေတွာ ဗဟူ မနုဿာ အနုဗန္ဓိံသု။ ပဌမဒိဝသေ ယောဇနမတ္တာ သေနာ အဟောသိ, ဒုတိယဒိဝသေ ဒ္ဝိယောဇနမတ္တာ, တတိယဒိဝသေ တိယောဇနမတ္တာ။ ကုမာရာ စိန္တေသုံ – ''မဟာ အယံ ဗလကာယော, သစေ မယံ ကဉ္စိ သာမန္တရာဇာနံ အက္ကမိတွာ ဇနပဒံ ဂဏှိဿာမ, သောပိ နော န ပဟောဿတိ, ကိံ ပရေသံ ပီဠံ ကတွာ လဒ္ဓရဇ္ဇေန, မဟာ ဇမ္ဗုဒီပေ, အရညေ နဂရံ မာပေဿာမာ''တိ ဟိမဝန္တာဘိမုခာ အဂမိံသု။

တတ္ထ နဂရမာပနောကာသံ ပရိယေသမာနာ ဟိမဝတိ ကပိလော နာမ ဃောရတပော တာပသော ပဋ္ဋိဝသတိ ပေါက္ခရဏိတီရေ မဟာသာကသဏ္ဍေ, တဿ ဝသနောကာသံ ဂတာ။ သော တေ ဒိသွာ ပုစ္ဆိတွာ သဗ္ဗံ ပဝတ္တိံ သုတွာ တေသု အနုကမ္ပံ အကာသိ။ သော ကိရ ဘုမ္မဇာလံ နာမ ဝိဇ္ဇံ ဇာနာတိ, ယာယ ဥဒ္ဓံ အသီတိဟတ္ထေ အာကာသေ စ ဟေဋ္ဌာ ဘူမိယဉ္စ ဂုဏဒောသေ ပဿတိ။ အထေကသ္မိံ ပဒေသေ သူကရမိဂါ သီဟဗျဂ္ဃာဒယော တာသေတွာ ပရိဟာတေန္တိ, မဏ္ဍူကမူသိကာ သပ္ပေ ဘိံသာပေန္တိ။ သော တေ ဒိသွာ ''အယံ ဘူမိပ္ပဒေသော ပထဝီအဂ္ဂ''န္တိ တသ္မိံ ပဒေသေ အဿမံ မာပေသိ။ တတော သော ရာဇကုမာရေ အာဟ – ''သစေ မမ နာမေန နဂရံ ကရောထ, ဒေမိ တေ ဣမံ ဩကာသ''န္တိ။ တေ တထာ ပဋိဇာနိံသု။ တာပသော ''ဣမသ္မိံ ဩကာသေ ဌတွာ စဏ္ဍာလပုတ္တောပိ စက္ကဝတ္တိံ ဗလေန အတိသေတီ''တိ ဝတွာ ''အဿမေ ရညော ဃရံ မာပေတွာ နဂရံ မာပေထာ''တိ တံ ဩကာသံ ဒတွာ သယံ အဝိဒူရေ ပဗ္ဗတပာဒေ အဿမံ ကတွာ ဝသိ။ တတော ကုမာရာ တတ္ထ နဂရံ မာပေတွာ ကပိလဿ ဝုတ္ထောကာသေ ကတတ္တာ **''ကပိလဝတ္ထု''** တိ နာမံ အာရောပေတွာ တတ္ထ နိဝါသံ ကပ္ပေသုံ။

အထ အမစ္စာ ''ဣမေ ကုမာရာ ဝယပ္ပတ္တာ, ယဒိ နေသံ ပိတာ သန္တိကေ ဘဝေယျ, သော အာဝါဟဝိဝါဟံ ကာရေယျ။ ဣဒါနိ ပန အမှာကံ ဘာရော''တိ စိန္တေတွာ ကုမာရေဟိ သဒ္ဓိံ မန္တေသုံ။ ကုမာရာ ''အမှာကံ သဒိသာ ခတ္တိယဓီတရော န ပဿာမ, တာသမ္ပိ ဘဂိနီနံ သဒိသေ ခတ္တိယကုမာရေ, ဇာတိသမ္ဘေဒဉ္စ န ကရောမာ''တိ။ တေ ဇာတိသမ္ဘေဒဘယေန ဇေဋ္ဌဘဂိနိံ မာတုဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ အဝသေသာဟိ သံဝါသံ ကပ္ပေသုံ။ တေသံ ပိတာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ ''သက္ယာ ဝတ, ဘော ကုမာရာ, ပရမသက္ယာ ဝတ, ဘော ကုမာရာ''တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ အယံ တာဝ သက္ယာနံ ဥပ္ပတ္တိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဘဂဝတာ –

> ''အထ ခေါ, အမ္ဗဋ္ဌ, ရာဇာ ဩက္ကာကော အမစ္စေ ပါရိသဇ္ဇေ အာမန္တေသိ – 'ကဟံ နု ခေါ, ဘော, ဧတရဟိ ကုမာရာ သမ္မန္တီ'တိ။ အတ္ထိ, ဒေဝ, ဟိမဝန္တပဿေ ပေါက္ခရဏိယာ တီရေ မဟာသာကသဏ္ဍော, တတ္ထေတရဟိ ကုမာရာ သမ္မန္တိ။ တေ ဇာတိသမ္ဘေဒဘယာ သကာဟိ ဘဂိနီဟိ သဒ္ဓိံ သံဝါသံ ကပ္ပေန္တီ'တိ။ အထ ခေါ, အမ္ဗဋ္ဌ, ရာဇာ ဩက္ကာကော ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ – 'သက္ယာ ဝတ, ဘော ကုမာရာ, ပရမသက္ယာ ဝတ, ဘော ကုမာရာ'တိ, တဒဂ္ဂေ ခေါ ပန , အမ္ဗဋ္ဌ, သက္ယာ ပညာယန္တိ, သော စ သက္ယာနံ ပုဗ္ဗပုရိသော''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၆၇)။

တတော နေသံ ဇေဋ္ဌဘဂိနိယာ ကုဋ္ဌရောဂေါ ဥဒပါဒိ, ကောဝိဠာရပုပ္ဖသဒိသာနိ ဂတ္တာနိ အဟေသုံ။ ရာဇကုမာရာ ''ဣမာယ သဒ္ဓိံ ဧကတော နိသဇ္ဇဋ္ဌာနဘောဇနာဒီနိ ကရောန္တာနမ္ပိ ဥပရိ သေ ရောဂေါ သင်္ကမတီ''တိ စိန္တေတွာ ဥယျာနကီဠံ ဂစ္ဆန္တာ ဝိယ တံ ယာနေ အာရောပေတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ ပေါက္ခရဏိံ ခဏာပေတွာ တံ တတ္ထ ခါဒနီယဘောဇနီယေဟိ သဒ္ဓိံ ပက္ခိပိတွာ ဥပရိ ပဒရံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ပံသုံ ဒတွာ ပက္ကမိံသု။ တေန စ သမယေန ရာမော နာမ ရာဇာ ကုဋ္ဌရောဂီ ဩရောဓေဟိ စ နာဋကေဟိ စ ဇိဂုစ္ဆိယမာနော တေန သံဝေဂေန ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ ရဇ္ဇံ ဒတွာ အရညံ ပဝိသိတွာ တတ္ထ ပဏ္ဏမူလဖလာနိ ပရိဘုဉ္ဇန္တော နစိရဿေဝ အရောဂေါ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဟုတွာ, ဣတော စိတော စ ဝိစရန္တော မဟန္တံ သုသိရရုက္ခံ ဒိသွာ တဿဗ္ဘန္တရေ သောဠသဟတ္ထပ္ပမာဏံ တံ ကောလာပံ သောဓေတွာ, ဒ္ဝါရဉ္စ ဝါတပါနဉ္စ ကတွာ နိဿေဏိံ ဗန္ဓိတွာ တတ္ထ ဝါသံ ကပ္ပေသိ။ သော အင်္ဂါရကဋ္ဋာ

ဟေ အဂ္ဂိံ ကတွာ ရတ္တိံ ဝိဿရဉ္စ သုဿရဉ္စ သုဏန္တော သယတိ။ သော “အသုကသ္မိံ ပဒေသေ သီဟော သဒ္ဒမကာသိ, အသုကသ္မိံ ဗျဂ္ဃော”တိ သလ္လက္ခေတွာ ပဘာတေ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝိဃာသမံသံ အာဒါယ ပစိတွာ ခါဒတိ။

အထေကဒိဝသံ သော ပစ္စူသသမယေ အဂ္ဂိံ ဇာလေတွာ နိသီဒိ။ တေန စ သမယေန တဿာ ရာဇဓီတာယ ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ ဗျဂ္ဃော တံ ပဒေသံ ခဏိတွာ ပဒရတ္ထရေ ဝိဝရမကာသိ။ တေန ဝိဝရေန သာ ဗျဂ္ဃံ ဒိသွာ ဘီတာ ဝိဿရမကာသိ။ သော တံ သဒ္ဒံ သုတွာ “ဣတ္ထိသဒ္ဒော ဧသော”တိ စ သလ္လက္ခေတွာ ပဘာတေဝ တတ္ထ ဂန္တွာ “ကော ဧတ္ထာ”တိ အာဟ။ “မာတုဂါမော သာမီ”တိ။ “နိက္ခမာ”တိ။ “န နိက္ခမာမီ”တိ။ “ကိံ ကာရဏာ”တိ? “ခတ္တိယကညာ အဟ”န္တိ။ ဧဝံ သောဗ္ဘေ နိခါတာပိ မာနမေဝ ကရောတိ။ သော သဗ္ဗံ ပုစ္ဆိတွာ “အဟမ္ပိ ခတ္တိယော”တိ ဇာတိံ အာစိက္ခိတွာ “ဧဟိ ဒါနိ ခီရေ ပက္ခိတ္တသပ္ပိ ဝိယ ဇာတ”န္တိ အာဟ။ သာ “ကုဋ္ဌရောဂိနိမှိ သာမိ, န သက္ကာ နိက္ခမိတု”န္တိ အာဟ။ သော “ကတကမ္မော ဒါနိ အဟံ သက္ကာ တိကိစ္ဆိတု”န္တိ နိဿေဏိံ ဒတွာ တံ ဥဒ္ဓရိတွာ အတ္တနော ဝသနောကာသံ နေတွာ သယံ ပရိဘုတ္တဘေသဇ္ဇာနိ ဧဝ ဒတွာ နစိရဿေဝ အရောဂံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏမကာသိ။ သော တာယ သဒ္ဓိံ သံဝါသံ ကပ္ပေသိ။ သာ ပဌမသံဝါသေနေဝ ဂဗ္ဘံ ဂဏှိတွာ ဒွေ ပုတ္တေ ဝိဇာယိ, ပုနပိ ဒွေဝါတိ ဧဝံ သောဠသက္ခတ္တုံ ဝိဇာယိ။ ဧဝံ တေ ဒွတ္တိံသ ဘာတရော အဟေသုံ။ တေ အနုပုဗ္ဗေန ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တေ ပိတာ သဗ္ဗသိပ္ပာနိ သိက္ခာပေသိ။

အထေကဒိဝသံ ဧကော ရာမရညော နဂရဝါသီ ပဗ္ဗတေ ရတနာနိ ဂဝေသန္တော တံ ပဒေသံ အာဂတော ရာဇာနံ ဒိသွာ အညာသိ။ “ဇာနာမဟံ, ဒေဝ, တုမှေ”တိ အာဟ။ “ကုတော တွံ အာဂတောသီ”တိ စ တေန ပုဋ္ဌော “နဂရတော ဒေဝါ”တိ အာဟ။ တတော နံ ရာဇာ သဗ္ဗံ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆိ။ ဧဝံ တေသု သမုလ္လပမာနေသု တေ ဒါရကာ အာဂမိံသု။ သော တေ ဒိသွာ “ဣမေ ကေ ဒေဝါ”တိ ပုစ္ဆိ။ “ပုတ္တာ မေ ဘဏေ”တိ။ “ဣမေဟိ ဒါနိ, ဒေဝ, ဒွတ္တိံသကုမာရေဟိ ပရိဝုတော ဝနေ ကိံ ကရိဿသိ, ဧဟိ ရဇ္ဇမနုသာသာ”တိ? “အလံ, ဘဏေ, ဣဓေဝ သုခ”န္တိ။ သော “လဒ္ဓံ ဒါနိ မေ ကထာပါဘတ”န္တိ နဂရံ ဂန္တွာ ရညော ပုတ္တဿာရောစေသိ။ ရညော ပုတ္တော “ပိတရံ အာနေဿာမီ”တိ စတုရင်္ဂိနိယာ သေနာယ တတ္ထ ဂန္တွာ နာနပ္ပကာရေဟိ ပိတရံ ယာစိ။ သောပိ “အလံ, တာတ ကုမာရ, ဣဓေဝ သုခ”န္တိ နေဝ ဣစ္ဆိ။ တတော ရာဇပုတ္တော “န ဒါနိ ရာဇာ အာဂန္တုံ ဣစ္ဆတိ, ဟန္ဒဿ ဣဓေဝ နဂရံ မာပေမီ”တိ စိန္တေတွာ တံ ကောလရုက္ခံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဃရံ ကတွာ နဂရံ မာပေတွာ ကောလရုက္ခံ အပနေတွာ ကတတ္တာ “ကောလနဂရ”န္တိ စ ဗျဂ္ဃပထေ ကတတ္တာ “ဗျဂ္ဃပဇ္ဇ”န္တိ စာတိ ဒွေ နာမာနိ အာရောပေတွာ အဂမာသိ။

တတော ဝယပ္ပတ္တေ ကုမာရေ မာတာ အာဏာပေသိ – “တာတာ, တုမှာကံ ကပိလဝတ္ထုဝါသိနော သက္ယာ မာတုလာ ဟောန္တိ, ဓီတရော နေသံ ဂဏှထာ”တိ။ တေ ယံ ဒိဝသံ ခတ္တိယကညာယော နဒီကီဠနံ ဂစ္ဆန္တိ, တံ ဒိဝသံ ဂန္တွာ နဒီတိတ္ထံ ဥပရုန္ဓိတွာ နာမာနိ သာဝေတွာ ပတ္ထိတာ ပတ္ထိတာ ရာဇဓီတရော ဂဟေတွာ အဂမံသု။ သက္ယရာဇာနော သုတွာ “ဟောတု ဘဏေ, အမှာကံ ဉာတကာ ဧတေ”တိ တုဏှီ အဟေသုံ။ အယံ ကောလိယာနံ ဥပ္ပတ္တိ။

ဧဝံ တေသံ သာကိယကောလိယာနံ အညမညံ အာဝါဟဝိဝါဟံ ကရောန္တာနံ အာဂတော ဝံသော ယာဝ သီဟဟနုရာဇာ, တာဝ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗော – သီဟဟနုရညော ကိရ ပဉ္စ ပုတ္တာ အဟေသုံ – သုဒ္ဓေါဒနော, အမိတောဒနော, ဓောတောဒနော, သက္ကောဒနော, သုက္ကောဒနောတိ။ တေသု သုဒ္ဓေါဒနေ ရဇ္ဇံ ကာရယမာနေ တဿ ပဇာပတိယာ အဉ္ဇနရညော ဓီတာယ မဟာမာယာဒေဝိယာ ကုစ္ဆိမှိ ပူရိတပါရမီ မဟာပုရိသော ဇာတကနိဒါနေ ဝုတ္တနယေန တုသိတပုရာ စဝိတွာ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ အနုပုဗ္ဗေန ကတမဟာဘိနိက္ခမနော သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုက္ကမေန ကပိလဝတ္ထုံ ဂန္တွာ သုဒ္ဓေါဒနမဟာရာဇာဒယော အရိယဖလေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမိတွာ ပုနပိ အပရေန သမယေန ပစ္စာဂန္တွာ ပန္နရသဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ ဝိဟရတိ နိဂြောဓာရာမေ။

တတ္ထ ဝိဟရန္တေ စ ဘဂဝတိ သာကိယကောလိယာနံ ဥဒကံ ပဋိစ္စ ကလဟော အဟောသိ။ ကထံ? နေသံ ကိရ ဥဘိန္နမ္ပိ ကပိလပုရကောလိယပုရာနံ အန္တရေ ရောဟိဏီ နာမ နဒီ ပဝတ္တတိ။ သာ ကဒါစိ အပ္ပောဒကာ ဟောတိ, ကဒါစိ မဟောဒကာ။ အပ္ပောဒကကာလေ သေတုံ ကတွာ သာကိယာပိ ကောလိယာပိ အတ္တနော အတ္တနော သဿပါယနတ္ထံ ဥဒ

ကံ အာနေန္တိ။ တေသံ မနုဿာ ဧကေဒိဝသံ သေတုံ ကရောန္တာ အညမညံ ဘဏန္တာ ''အရေ တုမှာကံ ရာဇကုလံ ဘဂိနီဟိ သဒ္ဓိံ သံဝာသံ ကပ္ပေသိ ကုက္ကုရသောဏသိင်္ဂါလာဒိတိရစ္ဆာနာ ဝိယ, တုမှာကံ ရာဇကုလံ သုသိရရုက္ခေ တသံ ကပ္ပေသိ ပိသာစိလ္လိကာ ဝိယာ''တိ ဇဝံ ဇာတိတဒေန ခုံသေတ္တတ အတ္တနော အတ္တနော ရာဇူနံ အာရောစေသုံ။ တေ ကုဒ္ဓာ ယုဒ္ဓသဇ္ဇာ ဟုတွာ ရောဟိဏီနဒီတီရံ သမ္ပတ္တာ။ ဇဝံ သာဂရသဒိသံ ဗလံ အဒ္ဒသာသိ။

အထ ဘဂဝါ ''ဉာတကာ ကလဟံ ကရောန္တိ, ဟန္ဒ, နေ တရေဿာမီ''တိ အာကာသေနာဂန္တွာ ဒွိန္နံ သေနာနံ မဇ္ဈေ အဒ္ဒသာသိ။ တမ္ပိ အာဝဇ္ဇေတွာ သာဝတ္ထိတော အာဂတောတိ ဧကေ။ ဇဝံ ဌတွာ စ ပန **အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တံ** (သု. နိ. ၉၄၃ အာဒယော) အဘာသိ။ တံ သုတွာ သဗ္ဗေ သံဝေဂပ္ပတ္တာ အာဝုဓာနိ ဆဍ္ဍေတွာ ဘဂဝန္တံ နမဿမာနာ အဋ္ဌံသု, မဟာဂ္ဃ အာသနံ ပညာပေသုံ။ ဘဂဝါ ဩရုယှ ပညတ္တာသနေ နိသီဒိတွာ ''ကုဒ္ဓာရိဟတ္တော ပုရိသော''တိ အာဒိကံ **ဖန္ဒနဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၁၃.၁၄), ''ဝန္ဒာမိ တံ ကုဉ္ဇရာ''တိအာဒိကံ **လဋုကိကဇာတကံ** (ဇာ. ၁.၅.၃၉)။

''သမ္မောဒမာနာ ဂစ္ဆန္တိ ဇာလမာဒာယ ပက္ခိနော။
ယဒါ တေ ဝိဝဒိဿန္တိ တဒါ ဇေဟိန္တိ မေ ဝသ''န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၃၃) –

ဣမံ **ဝဋ္ဋကဇာတကဉ္စ** ကထေတွာ ပုန တေသံ စိရကာလပ္ပဝတ္တံ ဉာတိဘာဝံ ဒဿေန္တော ဣမံ မဟာဝံသံ ကထေသိ။ တေ ''ပုဗ္ဗေ ကိရ မယံ ဉာတကာ တေ''တိ အတိဝိယ ပသီဒိံသု။ တတော သက္ယာ အမှတေယ္ယကုမာရသတေ, ကောလိယာ အမှတေယ္ယကုမာရသတေတိ ပဉ္စ ကုမာရသတေ ဘဂဝတော ပရိတရတ္ထာယ အဒံသု။ ဘဂဝါ တေသံ ပုဗ္ဗဟေတုံ ဒိသွာ ''ဧထ ဘိက္ခဝေ''တိ အာဟ။ တေ သဗ္ဗေ ဣဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗတ္တအဋ္ဌပရိက္ခာရဓရာ ဟုတွာ အာကာသေ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ အာဂမ္မ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌံသု။ ဘဂဝါ တေ အာဒါယ မဟာဝနံ အဂမာသိ။ တေသံ ပဇာပတိယော ဒူတေ ဟာပေသုံ, တေ တာဟိ နာနပ္ပကာရေဟိ ပလောဘိယမာနာ ဥက္ကဏ္ဌိံသု။ ဘဂဝါ တေသံ ဥက္ကဏ္ဌိတဘာဝံ ဉတွာ ဟိမဝန္တံ ဒဿေတွာ တတ္ထ **ကုဏာလဇာတကကထာယ** (ဇာ. ၂.၂၁.၂၈၉ ကုဏာလဇာတကံ) တေသံ အနဘိရတိံ ဝိနောဒေတုကာမော အာဟ – ''ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော တေ, ဘိက္ခဝေ, ဟိမဝါ''တိ? ''န ဘဂဝါ''တိ။ ''ဧထ, ဘိက္ခဝေ, ပေက္ခထာ''တိ အတ္တနော ဣဒ္ဓိယာ တေ အာကာသေန နေန္တော ''အယံ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတော, အယံ ရဇတပဗ္ဗတော, အယံ မဏိပဗ္ဗတော''တိ နာနပ္ပကာရေ ပဗ္ဗတေ ဒဿေတွာ ကုဏာလဒဟေ မနောသိလာတလေ ပစ္စုဋ္ဌာသိ။ တတော ''ဟိမဝန္တေ သဗ္ဗေ စတုပ္ပဒဗဟုပ္ပဒအာဒိဘေဒါ တိရစ္ဆာနဂတာ ဟဏ္ဍာ အာဂစ္ဆန္တု, သဗ္ဗေသဉ္စ ပစ္ဆတော ကုဏာလသကုဏော''တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ အာဂစ္ဆန္တေ စ တေ ဇာတိနာမနိရုတ္တိဝသေန ဝဏ္ဏေန္တော ''ဧတေ, ဘိက္ခဝေ, ဟံသာ, ဧတေ ကောဉ္စာ , ဧတေ စက္ကဝါကာ, ကရဝီကာ, ဟတ္ထိသောဏ္ဍကာ, ပောက္ခရသာတကာ''တိ တေသံ ဒဿေသိ။

တေ ဝိမှိတဟဒယာ ပဿန္တာ သဗ္ဗပစ္ဆတော အာဂစ္ဆန္တံ ဒွီဟိ ဒိဇကညာဟိ မုခတုဏ္ဍကေန ဍံသိတွာ ဂဟိတကဋ္ဌဝေမဇ္ဈေ နိသိန္နံ သဟဿဒိဇကညာပရိဝုတံ ကုဏာလသကုဏံ ဒိသွာ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတစိတ္တဇာတာ ဘဂဝန္တံ အာဟံသု – ''ကစ္စိ, ဘန္တေ, ဘဂဝါပိ ဣမေ ကုဏာလရာဇာ ဘူတပုဗ္ဗော''တိ? ''အာမ, ဘိက္ခဝေ, မယာဝေသ ကုဏာလဝံသော ကတော။ အတီတေ ဟိ မယံ စတ္တာရော ဇနာ ဣမေ ဝသိမှာ – နာရဒော ဒေဝိလော ဣသိ, အာနန္ဒော ဂိဇ္ဈရာဇာ, ပုဏ္ဏမုခော ဖုဿကောကိလော, အဟံ ကုဏာလော သကုဏော''တိ သဗ္ဗံ မဟာကုဏာလဇာတကံ ကထေသိ။ တံ သုတွာ တေသံ ဘိက္ခူနံ ပုရာဏဒုတိယိကာယော အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနဘိရတိ ဝူပသန္တာ။ တတော တေသံ ဘဂဝါ သစ္စကထံ ကထေသိ, ကထာပရိယောသာနေ သဗ္ဗပစ္ဆိမကော သောတာပန္နော, သဗ္ဗဉပရိမော အနာဂါမီ အဟောသိ, ဧကောပိ ပုထုဇ္ဇနော ဝါ အရဟာ ဝါ နတ္ထိ။ တတော ဘဂဝါ တေ အာဒါယ ပုနဒေဝ မဟာဝနေ ဩရုဟိ။ အာဂစ္ဆမာနာ စ တေ ဘိက္ခူ အတ္တနော ဝ ဣဒ္ဓိယာ အာဂစ္ဆိံသု။

အထ နေသံ ဘဂဝါ ဥပရိမဂ္ဂတ္ထာယ ပုန ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တေ ပဉ္စသတာပိ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ ပဌမံ ပတ္တော ပဌမမေဝ အဂမာသိ ''ဘဂဝတော အာရောစေဿာမီ''တိ။ အာဂန္တွာ စ ''အဘိရမာမဟံ ဘဂဝါ, န ဥက္ကဏ္ဌာမီ''တိ ဝတွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဇဝံ တေ သဗ္ဗေပိ အနုက္ကမေန အာဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ ပရိဝါရေတွာ နိသီဒိံသု ဇေဋ္ဌမာသဥပေါသထဒိဝသေ သာယန္ဟသမယေ။ တတော ပဉ္စသတခီဏာသဝပရိဝုတံ ဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသိန္နံ ဘဂဝန္တံ ဌပေတွာ အသညသတ္တေ စ အရူပဗ္ရဟ္မာနော စ သကလဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ အဝသေသဒေဝတာဒယော မင်္ဂလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေန သုခုမတ္တဘာဝေ နိမ္မိနိတွာ သမ္ပရိဝါရေသုံ ''ဝိစိတ္တ

ပဋိဘာနံ ဓမ္မဒေသနံ သောဿာမာ''တိ။ တတ္ထ စတ္တာရော ခီဏာသဝဗြဟ္မာနော သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဗြဟ္မဂဏံ အပဿန္တာ ''ကုဟိံ ဂတာ''တိ အာဝဇ္ဇေတွာ တမတ္ထံ ဉတွာ ပစ္ဆာ အာဂန္တွာ ဩကာသံ အလဘမာနာ စက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ ဌတွာ ပစ္စေကကထာယော အဘာသိံသု။ ယထာဟ –

> ''အထ ခော စတုန္နံ သုဒ္ဓါဝါသကာယိကာနံ ဒေဝတာနံ ဧတဒဟောသိ – 'အယံ, ခော, ဘဂဝါ သက္ကေသု ဝိဟရတိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံ မဟာဝနေ မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဗ္ဗေဟေဝ အရဟန္တေဟိ။ ဒသဟိ စ လောကဓာတူဟိ ဒေဝတာ ယေဘုယျေန သန္နိပတိတာ ဟောန္တိ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ ယံနူန မယမ္ပိ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမေယျာမ, ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပစ္စေကံ ကထံ ဘာသေယျာမာ'''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၁; သံ. နိ. ၁.၃၇)။

သဗ္ဗံ သကထာဝဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဂန္တွာ စ တတ္ထ ဧကော ဗြဟ္မာ ပုရတ္ထိမစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ ဩကာသံ လဘိတွာ တတ္ထ ဌိတော ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

> ''မဟာသမယော ပဝနသ္မိံ...ပေ.။
> ဒက္ခိတာယေ အပရာဇိတသင်္ဃ''န္တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂; သံ. နိ. ၁.၃၇)။

ဣမဉ္စဿ ကထံ ဘာသမာနဿ ပစ္ဆိမစက္ကဝါဠပဗ္ဗတေ ဌိတော သဒ္ဒံ အဿောသိ။

ဒုတိယော ပစ္ဆိမစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ ဩကာသံ လဘိတွာ တတ္ထ ဌိတော တံ ကထံ သုတွာ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

> ''တတြ ဘိက္ခဝေ သမာဒဟံသု...ပေ.။
> ဣန္ဒြိယာနိ ရက္ခန္တိ ပဏ္ဍိတာ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂; သံ. နိ. ၁.၃၇)။

တတိယော ဒက္ခိဏစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ ဩကာသံ လဘိတွာ တတ္ထ ဌိတော တံ ကထံ သုတွာ ဣမံ ဂါထံ အဘာသိ –

> ''ဆေတွာ ခီလံ ဆေတွာ ပလိဃံ...ပေ.။ သုသုနာဂါ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂; သံ. နိ. ၁.၃၇)။

စတုတ္ထော ဥတ္တရစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ ဩကာသံ လဘိတွာ တတ္ထ ဌိတော တံ ကထံ သုတွာ ဣမံ ဂါထမဘာသိ –

> ''ယေ ကေစိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ...ပေ.။
> ဒေဝကာယံ ပရိပူရေဿန္တီ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂; သံ. နိ. ၁.၃၇)။

တဿာပိ တံ သဒ္ဒံ ဒက္ခိဏစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိယံ ဌိတော အဿောသိ။ ဧဝံ တဒါ ဣမေ စတ္တာရော ဗြဟ္မာနော ပရိသံ ထောမေတွာ ဌိတာ အဟေသုံ, မဟာဗြဟ္မာနော ဧကစက္ကဝါဠံ ဆာဒေတွာ အဋ္ဌံသု။

အထ ဘဂဝါ ဒေဝပရိသံ ဩလောကေတွာ ဘိက္ခူနံ အာရောစေသိ – ''ယေပိ တေ, ဘိက္ခဝေ, အဟေသုံ အတီတမဒ္ဓါနံ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, တေသမ္ပိ ဘဂဝန္တာနံ ဧတပ္ပရမာယေဝ ဒေဝတာ သန္နိပတိတာ အဟေသုံ။ သေယျထာပိ မယှံ ဧတရဟိ, ယေပိ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝိဿန္တိ အနာဂတမဒ္ဓါနံ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, တေသမ္ပိ ဘဂဝန္တာနံ ဧတပ္ပရမာယေဝ ဒေဝတာ သန္နိပတိတာ ဘဝိဿန္တိ သေယျထာပိ မယှံ ဧတရဟီ''တိ။ တတော တံ ဒေဝပရိသံ ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗဝသေန ဒွိဓာ ဝိဘဇိ ''ဧတ္တကာ ဘဗ္ဗာ, ဧတ္တကာ အဘဗ္ဗာ''တိ။ တတ္ထ ''အဘဗ္ဗပရိသာ ဗုဒ္ဓသတေပိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ န ဗုဇ္ဈတိ, ဘဗ္ဗပရိသာ သက္ကာ ဗောဓေတု''န္တိ ဉတွာ ပုန ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလေ စရိယဝသေန ဆဓာ ဝိဘဇိ ''ဧတ္တကာ ရာဂစရိတာ, ဧတ္တကာ ဒောသ-မောဟ-ဝိတက္က-သဒ္ဓါ-ဗုဒ္ဓိစရိတာ''တိ။ ဧဝံ စရိယဝသေန ပရိဂ္ဂဟေတွာ ''အဿာ ပရိသာယ ကီဒိသာ ဓမ္မဒေသနာ သပ္ပာယာ''တိ ဓမ္မကထံ ဝိစိနိတွာ ပုန တံ ပရိသံ မနသာကာသိ – ''အတ္တဇ္ဈာသယေန နု ခော ဇာနေယျ, ပရဇ္ဈာသယေန, အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဝသေန, ပုစ္ဆာဝသေနာ''တိ။ တတော ''ပုစ္ဆာဝသေန ဇာနေယျာ''တိ ဉတွာ ''ပဉှံ ပုစ္ဆိတုံ သမတ္ထော အတ္ထိ, နတ္ထီ''တိ ပုန သကလပရိသံ အာဝဇ္ဇေတွာ ''နတ္ထိ ကောစီ''တိ ဉတွာ ''သစေ အဟမေဝ ပုစ္ဆိတွာ အဟမေဝ ဝိဿဇ္ဇေယျံ, ဧဝမဿာ ပရိသာယ သပ္ပာယံ န

ဟောတိ။ ယံနူနာဟံ နိမိတ္တဗုဒ္ဓိ မာပေယျန္တိ ဟဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ မနောမယိဒ္ဓိယာ အဘိသင်္ခရိတွာ နိမိတ္တဗုဒ္ဓံ မာပေသိ။ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂီ လက္ခဏသမ္ပန္နော ပတ္တစီဝရဓရော အာလောကိတဝိလောကိတာဒိသမ္ပန္နော ဟောတူ''တိ အဓိဋ္ဌာနစိတ္တေန သဟ ဟတုရဟောသိ။ သော ဟစီနလောကဓာတုတော အာဂန္တွာ ဘဂဝတော သမသမေ အာသနေ နိသိန္နော ဇဝံ အာဂန္တွာ ယာနိ ဘဂဝတာ ဣမမ္ဟိ သမာဂမေ စရိယဝသေန ဆ သုတ္တာနိ (သု. နိ. ၈၅၄ အာဒယော, ၈၆၈ အာဒယော, ၈၈၄ အာဒယော, ၉၀၁ အာဒယော, ၉၂၁ အာဒယော) ကထိတာနိ။ သေယျထိဒံ – ပုရာဘေဒ သုတ္တံ ကလဟဝိဝါဒသုတ္တံ စူဠဗျူဟံ မဟာဗျူဟံ တုဝဋကံ ဣဒမေဝ သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယန္တိ။ တေသု ရာဂစရိတဒေဝတာနံ သပ္ပာယဝသေန ကထေတဗ္ဗဿ ဣမဿ သုတ္တဿ ပဝတ္တနတ္ထံ ပဉ္စံ ပုစ္ဆန္တော **''ပုစ္ဆာမိ မုနိံ ပဟူတပည''**န္တိ ဣမံ ကထမာဟ။

တတ္ထ **ပဟူတပည**န္တိ မဟာပညံ။ **တိဏ္ဏ** န္တိ စတုရောဃတိဏ္ဏံ။ **ဟရင်္ဂတ** န္တိ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တံ။ **ပရိနိဗ္ဗုတ** န္တိ သဥပာဒိသေသနိဗ္ဗာနဝသေန ပရိနိဗ္ဗုတံ။ **ဌိတတ္တ** န္တိ လောကဓမ္မေဟိ အကမ္ပနီယစိတ္တံ။ **နိက္ခမ္မ ဃရာ ပနုဇ္ဇ ကာမေ**တိ ဝတ္ထုကာမေ ပနုဒိတွာ ဃရာတသာ နိက္ခမ္မ။ **ကထံ ဘိက္ခု သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျာ** တိ သော ဘိက္ခု ကထံ လောကေ သမ္မာ ပရိဗ္ဗဇေယျ ဝိဟရေယျ အနုပလိတ္တော လောကေန ဟုတွာ, လောကံ အတိက္ကမေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယမေဝ။

၃၆၃. အထ ဘဂဝတ ယသ္မာ အာသဝက္ခယံ အပ္ပတွာ လောကေ သမ္မာ ပရိဗ္ဗဇန္တော နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ တသ္မိံ ရာဂစရိတာဒိဝသေန ပရိဂ္ဂဟိတေ သဗ္ဗပုဂ္ဂလသမူဟေ တံ တံ တေသံ တေသံ သမာနအေသာနံ ဒေဝတာဂဏာနံ အာစိဏ္ဏအေသပ္ပဟာနတ္ထံ **''ယဿ မင်္ဂလာ''** တိ အာရဘိတွာ အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေနေဝ ခီဏာသဝပဋိပဒံ ပကာသေန္တော ပန္နရသ ကထာယော အဘာသိ။

တတ္ထ ပဌမကထာယ တာဝ **မင်္ဂလာ** တိ မင်္ဂလသုတ္တေ ဝုတ္တာနံ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာဒီနမေတံ အဓိဝစနံ။ **သမူဟတာ**တိ သုဋ္ဌု ဦဟတာ ပညာသတ္ထေန သမုစ္ဆိန္နာ။ **ဥပ္ပာတာ** တိ ''ဥက္ကာပာတဒိသာဍာဟာဒယော ဇဝံ ဝိဟကာ ဟောန္တိ''တိ ဇဝံ ပဝတ္တာ ဥပ္ပာတာဘိနိဝေသာ။ **သုပိနာ**တိ ''ပုဗ္ဗဏှသမယေ သုပိနံ ဒိသွာ ဣဒံ နာမ ဟောတိ, မဇ္ဈန္တိကာဒီသု ဣဒံ, တမပဿေန သယတာ ဒိဋ္ဌေ ဣဒံ နာမ ဟောတိ, ဒက္ခိဏပဿာဒီဟိ ဣဒံ, သုပိနန္တေ စန္ဒံ ဒိသွာ ဣဒံ နာမ ဟောတိ, သူရိယာဒယော ဒိသွာ ဣဒ''န္တိ ဇဝံ ပဝတ္တာ သုပိနာဘိနိဝေသာ။ **လက္ခဏာ**တိ ဒဏ္ဍလက္ခဏဝတ္ထလက္ခဏာဒိဟင်္ဂံ ပဌိတွာ ''ဣမိနာ ဣဒံ နာမ ဟောတီ''တိ ဇဝံ ပဝတ္တာ လက္ခဏာဘိနိဝေသာ။ တေ သဗ္ဗေပိ ဗုဟုမ္ဗလေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သော မင်္ဂလအေသဝိပ္ပဟီနော** တိ အဋ္ဌတိံသ မဟာမင်္ဂလာနိ ဌပေတွာ အဝသေသာ မင်္ဂလအေသာ နာမ။ ယဿ ပနေတေ မင်္ဂလာဒယော သမူဟတာ, သော မင်္ဂလအေသဝိပ္ပဟီနော ဟောတိ။ အထ တ မင်္ဂလာနဉ္စ ဥပ္ပာတာဒိအေသာနဉ္စ ပဟီနတ္တာ မင်္ဂလအေသဝိပ္ပဟီနော ဟောတိ, န မင်္ဂလာဒီဟိ သုဒ္ဓိံ ပစ္စေတိ အရိယမဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ။ တသ္မာ **သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ,** သော ခီဏာသဝေ သမ္မာ လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ အနုပလိတ္တော လောကေနာတိ။

၃၆၄. ဒုတိယကထာယ **ရာဂံ ဝိနယေထ မာနုသေသု, ဒိဗ္ဗေသု ကာမေသု စာပိ ဘိက္ခူ** တိ မာနုသေသု စ ဒိဗ္ဗေသု စ ကာမဂုဏေသု အနာဂမိမဂ္ဂေန အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ နေန္တော ရာဂံ ဝိနယေထ။ **အတိက္ကမ္မ ဘဝံ သမေစ္စ ဓမ္မံ** န္တိ ဇဝံ ရာဂံ ဝိနေတွာ တတော ပရံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သဗ္ဗပ္ပကာရတော ပရိညာဘိသမယာဒယော သာဓေန္တော စတုသစ္စဓမ္မံ သမေစ္စ ဓမ္မံ ဣမာယ ပဋိပဒါယ တိဝိဓမ္ပိ အတိက္ကမ္မ ဘဝံ။ **သမ္မာ သော**တိ သောပိ ဘိက္ခု သမ္မာ လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။

၃၆၅. တတိယကထာယ **''အနုရောဓဝိရောဓဝိပ္ပဟီနော''** တိ သဗ္ဗဝတ္ထူသု ပဟီနရာဂအေသော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ သဗ္ဗကထာသု စ ''သောပိ ဘိက္ခု သမ္မာ လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျာ''တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဣတော ပရဉ္စဟိ ယောဇနမ္ပိ အဝတွာ အဝုတ္တနယမေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

၃၆၆. စတုတ္ထကထာယ သတ္တသင်္ခါရဝသေန ဒုဝိဓံ **ပိယဉ္စ အပ္ပိယဉ္စ** ဝေဒိတဗ္ဗံ, တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပဋိဃပ္ပဟာနေန **ဟိတွာ။ အနုပာဒါယ**တိ စတူဟိ ဥပာဒါနေဟိ ကဉ္စိ ဓမ္မံ အဂ္ဂဟေတွာ။ **အနိဿိတော ကုဟိဉ္စိ** တိ အဋ္ဌသတ

ဘောဒေန တဏှာဟာနိဿယေန ဒွတ္တသဋ္ဌိဘောဒေန ဒိဋ္ဌိနိဿယေန စ ကုဟိဉ္စိ ရူပာဒိဓမ္မေ ဘဝေ တ အနိဿိတော။ **သံယောဇနိယေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တော** တိ သဗ္ဗေပိ တေဘူမကဓမ္မာ ဒသဝိဓသံယောဇနဿ ဝိသယတ္တာ သံယောဇနိယာ, တေဟိ သဗ္ဗပ္ပကာရတော မဂ္ဂဘာဝနာယ ပရိညာတတ္တာ စ ဝိပ္ပမုတ္တောတိ အတ္ထော။ ပဌမဟာဒေန စေတ္ထ ရာဂ အာသေပ္ပဟာနံ ဝုတ္တံ, ဒုတိယေန ဥပာအနနိဿယာဘာတော, တတိယေန သေသာကုသလေဟိ အကုသလဝတ္ထူဟိ စ ဝိ ပ္ပမောက္ခော။ ပဌမေန တ ရာဂအာသေပ္ပဟာနံ, ဒုတိယေန တဒုပာယော, တတိယေန တေသံ ပဟီနတ္တာ သံယောဇနိယေ ဟိ ဝိပ္ပမောက္ခောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၆၇. ပဥ္စမကထာယ **ဥပဓီသူ**တိ ခန္ဓူပဓီသု။ **အာအာနန္တိ** အာအာတဗ္ဗဋ္ဌေန တေယေဝ ဝုတ္တန္တိ။ **အနညနေယျော** တိ အနိစ္စာဒီနံ သုဒိဋ္ဌတ္တာ "ဣဒံ သေယျော"တိ ကေနစိ အနေတဗ္ဗော။ သေသံ ဥတ္တာနပဒတ္ထမေဝ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အာအနေသု စတုတ္ထမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော ဆန္ဒရာဂံ ဝိနေတွ တ သော ဝိနီတဆန္ဒရာဂေ, တေသု ဥပဓီသု န သာရမေ တိ, သဗ္ဗေ ဥပဓိ အသာရကတ္တေနေဝ ပဿတိ။ တတော တေသု ဒုဝိဓေနပိ နိဿယေန အနိဿိတော အညေန တ ကေနစိ "ဣဒံ သေယျော"တိ အနေတဗ္ဗော ခီဏာသဝေ ဘိက္ခု သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။

၃၆၈. ဆဋ္ဌကထာယ **အဝိရုဒ္ဓေါ** တိ ဧတေသံ တိဏ္ဏံ ဒုစ္စရိတာနံ ပဟီနတ္တာ သုစရိတေဟိ သဒ္ဓိံ အဝိရုဒ္ဓေါ။ **ဝိ ဒိတွတ ဓမ္မန္တိ** မဂ္ဂေန စတုသစ္စဓမ္မံ ဉတွ။ **နိဗ္ဗာနပအာဘိပတ္ထယာနော** တိ အနုပာဒိသေသံ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနပဒံ ပတ္ ထယမာနော။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

၃၆၉. သတ္တမကထာယ **အက္ကုဋ္ဌော** တိ ဒသဟိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ အဘိသတ္တော။ **န သန္ဓိယေထာ**တိ န ဥပန ယှေဟထ န ကုပ္ပေယျ။ **လဒ္ဓာ ပရဘောဇနံ န မဇ္ဇေ** တိ ပရေဟိ ဒိန္နံ သဒ္ဓာဒေယျံ လဘိတွတ "အဟံ ဉာတော ယ သဿီ လာဘီ"တိ န မဇ္ဇေယျ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

၃၇၀. အဋ္ဌမကထာယ **လောဘန္တိ** ဝိသမလောဘံ။ **ဘဝန္တိ** ကာမဘဝါဒိဘဝံ။ ဧဝံ ဒွီဟိ ပဒေဟိ ဘဝဘောဂတဏှာ ဟာ ဝုတ္တာ။ ပုရိမေန တ သဗ္ဗာပိ တဏှာ, ပစ္ဆိမေန ကမ္မဘဝေ။ **ဝိရတော ဆေဒနဗန္ဓနာ စာ** တိ ဧဝမေတေသံ ကမ္မ ကိလေသာနံ ပဟီနတ္တာ ပရသတ္တဆေဒနဗန္ဓနာ စ ဝိရတောတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၃၇၁. နဝမကထာယ **သာရုပ္ပံ အတ္တနော ဝိဒိတွတ** တိ အတ္တနော ဘိက္ခုဘာဝဿ ပတိရူပံ အနေသနာဒိံ ပဟာယ သမ္မာ ဧသနာဒိအာဇီဝသုဒ္ဓိံ အညဉ္စ သမ္မာပဋိပတ္တိံ တတ္ထ ပတိဋ္ဌဟနေန ဝိဒိတွတ။ န ဟိ ဉာတမတ္တေနေဝ ကိဉ္စိ ဟောတိ။ **ယထာတထိယန္တိ** ယထာတထံ ယထာဘူတံ။ **ဓမ္မန္တိ** ခန္ဓာယတနာဒိဘေဒံ ယထာဘူတဉာဏေန, စတုသစ္စဓမ္မံ တ မဂ္ဂေ န ဝိဒိတွတ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

၃၇၂. ဒသမကထာယ **သော နိရာသော အနာသိသာနော**တိ ယဿ အရိယမဂ္ဂေန ဝိနာသိတတ္တာ အနုသယာ စ န သန္တိ, အကုသလမူလာ စ သမူဟတာ, သော နိရာသော နိတ္တဏှော ဟောတိ။ တတော အာသာယ အဘာဝေန ကဉ္စိ ရူ ပာဒိဓမ္မံ နာသီသတိ။ တေနာဟ "နိရာသော အနာသိသာနော"တိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၃၇၃. ဧကာဒသမကထာယ **အာသဝခီဏော**တိ ခီဏစတုရာသဝေါ။ **ပဟီနမာနော**တိ ပဟီနနဝဝိဓမာနော။ **ရာဂပထန္တိ** ရာဂဝိသယဘူတံ တေဘူမကဓမ္မဇာတံ။ **ဥပာတိဝတ္တော** တိ ပရိညာပဟာနေဟိ အတိက္ကန္တော။ **ဒန္တော** တိ သဗ္ဗဒွာရ ဝိသေဝနံ ဟိတွတ အရိယေန ဒမထေန ဒန္တဘူမိံ ပတ္တော။ **ပရိနိဗ္ဗုတော** တိ ကိလေသဂ္ဂိဝူပသမေန သီတိဘူတော။ သေ သံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၃၇၄. ဒွာဒသမကထာယ **သဒ္ဓေါ** တိ ဗုဒ္ဓါဒိဂုဏေသု ပရပ္ပစ္စယဝိရဟိတတ္တာ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နေန အဝေစ္စပ္ ပသာဒေန သမန္နာဂတော, န ပရဿ သဒ္ဓာယ ပဋိပတ္တိယံ ဂမနဘာဝေန။ ယထာဟ – "န ခွတဟံ ဧတ္ထ ဘန္တေ ဘဂ ဝတော သဒ္ဓာယ ဂစ္ဆာမီ"တိ (အ. နိ. ၅.၃၄)။ **သုတဝါ**တိ တေသိတသုတကိစ္စတ္တာ ပရမတ္ထိကသုတသမန္နာဂတော။ **နိယာမဒဿီ** တိ သံသာရကန္တာရမူဋ္ဌေဟာ လောကေ အမတပုရဂါမိနော သမ္မတ္တနိယာမဘူတဿ မဂ္ဂဿ ဒဿာဝီ, ဒိဋ္ဌ မဂ္ဂေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝဂ္ဂဂတေသု န ဝဂ္ဂသာရီ** တိ ဝဂ္ဂဂတာ နာမ ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတိကာ အညမညံ ပဋိလောမတ္ တာ, ဧဝံ ဝဂ္ဂဟိ ဒိဋ္ဌိဟိ ဂတေသု သတ္တေသု န ဝဂ္ဂသာရီ – "ဣဒံ ဥစ္ဆိဇ္ဇိဿတိ, ဣဒံ တထေဝ ဘဝိဿတီ"တိ

ဇဝံ ဒိဋ္ဌိဝသေန အဂမနတော။ **ပဋိဃန္တိ** ပဋိဃာတကံ, စိတ္တဝိဃာတကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အေသဝိသေသနမေဝေတံ။ **ဝိနေယျာ** တိ ဝိနေတ္ဝာ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၃၇၅. တေရသမကထာယ **သံသုဒ္ဓဖိနော** တိ သံသုဒ္ဓေန အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဝိဇိတကိလေသော။ **ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒော** တိ ဝိဝဋ္ဋရာဂဒေါသမောဟဆဒနော။ **ဓမ္မေသု ဝသီ** တိ စတုသစ္စဓမ္မေသု ဝသိပ္ပတ္တော။ န ဟိဿ သက္ကာ တေ ဓမ္မာ ယထာ ဉာတာ ကေနစိ အညထာ ကာတုံ, တေန ခီဏာသဝေ "ဓမ္မေသု ဝသီ"တိ ဝုစ္စတိ။ **ပါရဂူ**တိ ပါရံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ, တံ ဂတော, သဥပါဒိသေသဝသေန အဓိဂတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အနေဇော**တိ အပဂတတဏှာစလနော။ **သင်္ခါရနိရောဓဉာဏကုသလော**တိ သင်္ခါရနိရောဓော ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ, တမ္ဟိ ဉာဏံ အရိယမဂ္ဂပညာ, တတ္ထ ကုသလော, စတုက္ခတ္တုံ ဘာဝိတတ္တာ ဆေကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၃၇၆. စုဒ္ဒသမကထာယ **အတီတေသူ**တိ ပဝတ္တိံ ပတ္ဝာ အတိက္ကန္တေသု ပဉ္စက္ခန္ဓေသု။ **အနာဂတေသူ**တိ ပဝတ္တိံ အပ္ပတ္တေသု ပဉ္စက္ခန္ဓေသု ဧဝ။ **ကပ္ပာတီတော** တိ "အဟံ မမ"န္တိ ကပ္ပနံ သဗ္ဗမ္ပိ တ တဏှာဒိဋ္ဌိကပ္ပံ အတီတော။ **အတိစ္စ သုဒ္ဓိပညော** တိ အတီဝ သုဒ္ဓိပညော, အတိက္ကမိတ္ဝာ တ သုဒ္ဓိပညော။ ကိံ အတိက္ကမိတ္ဝာ? အဒ္ဓတ္တယံ။ အရဟာ ဟိ ယ္ဝတယံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရသင်္ခါတော အတီတော အဒ္ဓာ, ဇာတိဇရာမရဏသင်္ခါတော အနာဂတော အဒ္ဓာ, ဝိညာဏာဒိဘဝပရိယန္တော ပစ္စုပ္ပန္နော စ အဒ္ဓာ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ အတိက္ကမ္မ ကင်္ခံ ဝိတရိတ္ဝာ ပရမသုဒ္ဓိပ္ပတ္တပညော ဟုတ္ဝာ ဌိတော။ တေန ဝုစ္စတိ "အတိစ္စ သုဒ္ဓိပညော"တိ။ **သဗ္ဗာယတနေဟီ**တိ ဒွါဒသဟာယတနေဟိ။ အရဟာ ဟိ ဇဝံ ကပ္ပာတီတော။ ကပ္ပာတီတတ္တာ အတိစ္စ သုဒ္ဓိပညတ္တာ စ အာယတိံ န ကိဉ္စိ အာယတနံ ဥပေတိ။ တေနာဟ – "သဗ္ဗာယတနေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တော"တိ။

၃၇၇. ပန္နရသမကထာယ **အညာယ ပဒန္တိ** ယေ တေ "သစ္စာနံ စတုရော ပဒါ"တိ ဝုတ္တာ, တေသု ဧကေကပဒံ ပုဗ္ဗဘာဂသစ္စဝဝတ္ထာပနပညာယ ဉတ္ဝာ။ **သမေစ္စ ဓမ္မ** န္တိ တတော ပရံ စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ စတုသစ္စဓမ္မံ သမေစ္စ။ **ဝိဝဋံ ဒိသွာန ပဟာနမာသဝါန**န္တိ အထ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန အာသဝက္ခယသညိတံ နိဗ္ဗာနံ ဝိဝဋံ ဟာကဋ္ဌမနာဝဋံ ဒိသွာ။ **သဗ္ဗုပဓီနံ ပရိက္ခယာ** တိ သဗ္ဗေသံ ခန္ဓကာမဂုဏကိလေသာဘိသင်္ခါရဘေဒါနံ ဥပဓီနံ ပရိက္ခီဏတ္တာ ကတ္ထစိ အသဇ္ဇမာနော ဘိက္ခု **သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ** ဝိဟရေယျ, အနလ္လီယန္တော လောကံ ဂစ္ဆေယ္ယာတိ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

၃၇၈. တတော သော နိမ္မိတော ဓမ္မဒေသနံ ထောမေန္တော **"အဒ္ဓာ ဟိ ဘဂဝ"** တိ ဣမံ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ယော သော ဇဝံ ဝိဟာရီ**တိ ယော သော မင်္ဂလာဒီနိ သမူဟနိတ္ဝာ သဗ္ဗမင်္ဂလဒေါသပ္ပဟာနဝိဟာရီ, ယောပိ သော ဒိဗ္ဗမာနုသကေသု ကာမေသု ရာဂံ ဝိနေယျ ဘဝတိက္ကမ္မ ဓမ္မာဘိသမယဝိဟာရီတိ ဇဝံ တာယ တာယ ကထာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌဘိက္ခုံ ဒသ္ဝ သေန္တော အာဟ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။ အယံ ပန ယောဇနာ – အဒ္ဓာ ဟိ ဘဂဝ တထေဝ ဇတံ ယံ တ္ဝံ "ယဿ မင်္ဂလာ သမူဟတာ"တိအာဒီနိ ဝတ္ဝာ တသ္မာ တသ္မာ ကထာယ ပရိယောသာနေ "သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယ္ယာ"တိ အဝစ။ ကိံ ကာရဏံ? ယော သော ဇဝံဝိဟာရီ ဘိက္ခု, သော ဥတ္တမေန ဒမထေန ဒန္တော, သဗ္ဗာနိ စ ဒသပိ သံယောဇနာနိ စတုရော စ ယောဂေ ဝီတိဝတ္တော ဟောတိ။ တသ္မာ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ, နတ္ထိ မေ ဧတ္ထ ဝိစိကိစ္ဆာတိ ဣတိ ဒေသနာထောမနကထမ္ပိ ဝတ္ဝာ အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေနေဝ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ သုတ္တပရိယောသာနေ ကောဋိသတသဟဿဒေဝတာနံ အဂ္ဂဖလပ္ပတ္တိ အဟောသိ, သောတာပတ္တိသကဒာဂါမိအနာဂါမိဖလပ္ပတ္တာ ပန ဂဏနတော အသင်္ချေယ္ယာတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. ဓမ္မိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဇဝံ မေ သုတန္တိ ဓမ္မိကသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? တိဋ္ဌမာနေ ကိရ ဘဂဝတိ လောကနာထေ ဓမ္မိကော နာမ ဥပာသကော အဟောသိ နာမေန စ ပဋိပတ္တိယာ စ။ သော ကိရ သရဏသမ္ပန္နော သီလသမ္ပန္နော ဗဟုဿုတော ပိဋကတ္တယဓရော အနာဂါမီ အဘိညာလာဘီ အာကာသစာရီ အဟောသိ။ တဿ ပရိဝါရာ ပဉ္စသတာ ဥပာသကာ, တေပိ တာဒိသာ ဧဝ အဟေသုံ။ တဿေကဒိဝသံ ဥပေါသထိကဿ ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ မဇ္ဈိမယာမာဝသာနသမယေ ဇဝံ ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ''ယံနူနာဟံ အဂါရိယအနဂါရိယာနံ ပဋိပဒံ ပုစ္ဆေယျ''န္တိ။ သော ပဉ္စဟိ ဥပာသကသတေဟိ ပရိဝုတော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ တမတ္ထံ ပုစ္ဆိ, ဘဂဝါ စဿ ဗျာကာသိ။ တတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဝဏ္ဏိတသဒိသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ, အပုဗ္ဗံ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

၃၇၉. တတ္ထ ပဌမဂါထာယ တာဝ **ကထံကရောတိ** ကထံ ကရောန္တော ကထံ ပဋိပဇ္ဇန္တော။ **သာဓု ဟောတီ**တိ သုန္ဒရော အနဝဇ္ဇော အတ္တသာဓကော ဟောတိ။ **ဥပာသကာသေ**တိ ဥပာသကာနံဝေ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသမေတ္ထ တော ဟာကဋ္ဌမေဝ။ အယံ ပန ယောဇနာ – ယော တ အဂါရာ အနဂါရမေတိ ပဗ္ဗဇတိ, ယေ တ အဂါရိနော ဥပာသကာ, ဧ တေသု ဒုဝိဓေသု သာဝကေသု ကထံကရော သာဝကော သာဓု ဟောတီတိ။

၃၈၀-၁. ဣဒါနိ ဇဝံ ပုဋ္ဌဿ ဘဂဝတော ဗျာကရဏသမတ္ထတံ ဒီပေန္တော **''တုဝဉ္ဟိ''**တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ဂတိန္တိ** အဇ္ဈာသယဂတိံ။ **ပရာယဏန္တိ** နိပ္ဖတ္တိံ။ အထ တ **ဂတိန္တိ** နိရယာဒိပဉ္စပ္ပဘေဒံ။ **ပရာယဏန္တိ** ဂတိတော ပရံ အယနံ ဂတိဝိပ္ပမောက္ခံ ပရိနိဗ္ဗာနံ, **န စတ္ထိ တုလျော** တိ တယာ သဒိသော နတ္ထိ။ **သဗ္ဗံ တုဝံ ဉာဏမဝေစ္စ ဓမ္မံ, ပကာသေသိ သတ္တေ အနုကမ္ပမာနော**တိ တွံ ဘဂဝါ ယဒတ္ထိ ဉေယျံ နာမ, တံ အနဝသေသံ အဝေစ္စ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ သတ္တေ အနုကမ္ပမာနော သဗ္ဗံ ဉာဏဉ္စ ဓမ္မဉ္စ ပကာသေသိ။ ယံ ယံ ယဿ ဟိတံ ဟောတိ, တံ တံ တဿ အာဝိကာသိယေဝ ဒေသေသိယေဝ, န တေ အတ္ထိ အာစရိယမုဋ္ဌီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝိရောစသိ ဝိမလော**တိ ခုမရဇာဒိဝိရဟိတော ဝိယ စန္ဒော, ရာဂါဒိမလာဘာဝေန ဝိမလော ဝိရောစသိ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

၃၈၂. ဣဒါနိ ယေသံ တအ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တေ ဒေဝပုတ္တေ ကိတ္တေတွာ ဘဂဝန္တံ ပသံသန္တော **''အာဂဉ္ဆိ တေ သန္တိကေ''** တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **နာဂရာဇာ ဧရာဝဏော နာမာ**တိ အယံ ကိရ ဧရာဝဏော နာမ ဒေဝပုတ္တော ကာမရူပီ ဒိဗ္ဗေ ဝိမာနေ ဝသတိ။ သော ယအ သက္ကော ဥယျာနကီဠံ ဂစ္ဆတိ, တအ ဒိယမုသတယောဇနံ ကာယံ အဘိနိမ္မိနိတွာ တေတ္တိံသ ကုမ္ဘေ မာပေတွာ ဧရာဝဏော နာမ ဟတ္ထီ ဟောတိ။ တဿ ဧကေကသ္မိံ ကုမ္ဘေ ဒွေ ဒွေ ဒန္တာ ဟောန္တိ, ဧကေကသ္မိံ ဒန္တေ သတ္တ သတ္တ ပောက္ခရဏိယော, ဧကေကိဿာ ပောက္ခရဏိယာ သတ္တ သတ္တ ပဒုမိနိယော, ဧကေကိဿာ ပဒုမိနိယာ သတ္တ သတ္တ ပုပ္ဖာနိ, ဧကေကသ္မိံ ပုပ္ဖေ သတ္တ သတ္တ ပတ္တာနိ, ဧကေကသ္မိံ ပတ္တေ သတ္တ သတ္တ အစ္ဆရာယော နစ္စန္တိ ပဒုမစ္ဆရာယောတွေဝ ဝိဿုတာ သက္ကဿ နာဋ္ဌကိတ္ထိယော, ယာ စ ဝိမာနဝတ္ထုသ္မိမ္ပိ ''ဘမန္တိ ကညာ ပဒုမေသု သိက္ခိတာ''တိ (ဝိ. ဝ. ၁၀၃၄) အာဂတာ။ တေသံ ပန တေတွတိံသကုမ္ဘာနံ မဇ္ဈေ သုဒဿနကုမ္ဘော နာမ တိံသယောဇနမတ္တော ဟောတိ, တတ္ထ ယောဇနပ္ပမာဏော မဏိပလ္လင်္ကော တိယောဇနုဗ္ဗေဓေ ပုပ္ဖမဏ္ဍပေ အတ္ထရီယတိ။ တတ္ထ သက္ကော ဒေဝတနမိန္ဒော အစ္ဆရာသင်္ဃပရိဝုတော ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ ပစ္စနုဘောတိ။ သက္ကေ ပန ဒေဝတနမိန္ဒေ ဥယျာနကီဠာတော ပဋိနိဝတ္တေ ပုန တံ ရူပံ သံဟရိတွာန ဒေဝပုတ္တောဝ ဟောတိ။ တံ သန္ဓာယာဟ – ''အာဂဉ္ဆိ တေ သန္တိကေ နာဂရာဇာ ဧရာဝဏော နာမာ''တိ။ **ဇိနောတိ သုတွာ**တိ ''ဝိဇိတပာပဓမ္မော ဧသ ဘဂဝါ''တိ ဇဝံ သုတွာ။ **သောပိ တယာ မန္တယိတွာ** တိ တယာ သဒ္ဓိံ မန္တယိတွာ, ပဉှံ ပုစ္ဆိတွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဇ္ဈဂမာ** တိ အဓိအဂမာ, ဂတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သာဓူတိ သုတွာန ပတီတရူပေါ**တိ တံ ပဉှံ သုတွာ ''သာဓု ဘန္တေ''တိ အဘိနန္ဒိတွာ တုဋ္ဌရူပေါ ဂတောတိ အတ္ထော။

၃၈၃. **ရာဇာပိ တံ ဝေဿဝဏော ကုဝေရော** တိ ဧတ္ထ သော ယက္ခော ရဇ္ဇနဋ္ဌေန **ရာဇာ,** ဝိသာဏာယ ရာဇဓာနိယာ ရဇ္ဇံ ကာရေတီတိ **ဝေဿဝဏော,** ပုရိမနာမေန **ကုဝေရော**တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော ကိရ ကုဝေရော နာမ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော ဟုတွာ အနာဒီနိ ပုညာနိ ကတွာ ဝိသာဏာယ ရာဇဓာနိယာ အဓိပတိ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော။ တသ္မာ ''ကုဝေရော ဝေဿဝဏော''တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ အာဋာနာဋိယသုတ္တေ –

> ''ကုဝေရဿ ခေါ ပန, မာရိသ, မဟာရာဇဿ ဝိသာဏာ နာမ ရာဇဓာနီ, တသ္မာ ကုဝေရော မဟာရာဇာ 'ဝေဿဝဏော'တိ ပဝုစ္စတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၉၁) –

သေသမေတ္ထ ဟာကဋ္ဌမေ၀။

တတ္ထ သိယာ – ကသ္မာ ပန ဒူရတရေ တာ၀တိံသဘ၀နေ ၀သန္တော ရော၀ဏော ပဌမံ အာဂတော, ၀ေဿ၀ဏော ပစ္ဆာ, ကေနဂရေ၀ ၀သန္တော အယံ ဥပာသကော သဗ္ဗပစ္ဆာ, ကထဥ္စ သော တေသံ အာဂမနံ အညာသိ, ယေန ဧ၀မာဟာတိ? ၀ုစ္စတေ – ၀ေဿ၀ဏော ကိရ တအာ အနေကသဟဿပတဠဗလ္လင့်ကံ ဒ္ဓတဒသယောဇနံ နာရိတပာနံ အဘိရုယှ ပတဋ္ဌကုန္တံ ဥစ္စာရေတွတ ဒသသဟဿကောဋိယက္ခေဟိ ပရိဝုတော ''ဘဂ၀န္တံ ပဥှံ ပုစ္ဆိဿာမီ''တိ အာကာသဋ္ဌကဝိမာနာနိ ပရိဟရိတွတ မဂ္ဂေန မဂ္ဂံ အာဂစ္ဆန္တော ၀ေဠုကဏ္ဍကနဂရေ နန္ဒမာတာယ ဥပာသိကာယ နိ၀ေသနဿ ဥပရိဘာဂံ သမ္ပတ္တော။ ဥပာသိကာယ အယမာနုဘာ၀တော – ပရိသုဒ္ဓသီလာ ဟောတိ, နိစ္စံ ၀ိကာလဘောဇနာ ပဋိ၀ိရတာ, ပိဋ္ဌကတ္တာယဓာရိနီ, အနာဂမိဖလေ ပတိဋ္ဌိတာ။ သာ တမ္ဟိ သမယေ သီဟပဉ္စရံ ဥဂ္ဃာဋေတွတ ဥတုဂ္ဂဟဏတ္ထာယ မာလုတေရိတောကာသေ ဌတွတ အဋ္ဌကပာရာယနဝဂ္ဂေ ပရိမဏ္ဍလေဟိ ပဒဗ္ယဥ္စနေဟိ မဓုရေန သရေန ဘာသတိ။ ၀ေဿ၀ဏော တတ္ထေ၀ ယာနာနိ ဌပေတွတ ယာ၀ ဥပာသိကာ ''ဣဒမတေစ ဘဂတ မဂဓေသု ၀ိဟရန္တော ဟာသာဏကေ စေတိယေ ပရိစာရကသောဠသန္နံ ဗြာဟ္မဏာန''န္တိ နိဂမနံ အဘာသိ, တာ၀ သဗ္ဗံ သုတွတ ၀ဂ္ဂပရိယောသာနေ သု၀ဏ္ဏမုရဇသဒ္ဒိသံ မဟန္တံ ဂီဝံ ပဂ္ဂဟေတွတ ''သာဓု သာဓု ဘဂိနီ''တိ သာဓုကာရမဒာသိ။ သာ ''ကော ဧတ္ထာ''တိ အာဟ။ ''အဟံ ဘဂိနိ ၀ေဿ၀ဏော''တိ။ ဥပာသိကာ ကိရ ပဌမံ သောတာပန္နာ အဟောသိ, ပစ္ဆာ ၀ေဿ၀ဏော။ တံ သော ဓမ္မတော သဟောဒရဘာ၀ံ သန္ဓာယ ဥပာသိကံ ဘဂိနိတဒေန သမုဒာစရတိ။ ဥပာသိကာယ စ ''၀ိကာလော, ဘာတိက ဘဒ္ဒမုခ, ယဿ အနိ ကာလံ မညသီ''တိ ၀ုတ္တော ''အဟံ ဘဂိနိ တယိ ပသန္နော ပသန္နာကာရံ ကရောမီ''တိ အာဟ။ တေန ဟိ ဘဒ္ဒမုခ, မမ ခေတ္တေ နိပ္ဖန္နံ သာလိံ ကမ္မကရာ အာဟရိတုံ န သက္ကောန္တိ, တံ တ၀ ပရိသာယ အာဏာပေဟီတိ။ သော ''သာဓု ဘဂိနီ''တိ ယက္ခေ အာဏာပေသိ။ တေ အမုတေရသ ကောဋ္ဌာကရသတာနိ ပူရေသုံ။ တတော ပဘုတိ ကောဋ္ဌာကရံ ဉီနံ နာမ နာဟောသိ, ''နန္ဒမာတု ကောဋ္ဌာကရံ ၀ိယာ''တိ လောကေ နိဒဿနံ အဟောသိ။ ၀ေဿ၀ဏော ကောဋ္ဌာကရာနိ ပူရေတွတ ဘဂ၀န္တံ ဥပသင်္ကမိ။ ဘဂတ ''၀ိကာလေ အာဂတောသီ''တိ အာဟ။ အထ ဘဂ၀တော သဗ္ဗံ အာရောစေသိ။ ဣမိနာ ကာရဏေန အာသန္နတရေပိ စာတုမဟာရာဇိကဘ၀နေ ၀သန္တော ၀ေဿ၀ဏော ပစ္ဆာ အာဂတော။ ရော၀ဏဿ ပန န ကိဥ္စိ အန္တရာ ကရဏီယံ အဟောသိ, တေန သော ပဌမတရံ အာဂတော။

အယံ ပန ဥပာသကော ကိဥ္စာပိ အနာဂမီ ပကတိယာ၀ ကေဘတ္တိကော, တထာပိ တအာ ဥပောသထဒိ၀သောတိ ကတွတ ဥပောသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌာယ သာယန္ဟသမယံ သုနိ၀တ္ထော သုပာရုတော ပဉ္စသတဥပာသကပရိ၀ုတော ဇေတ၀နံ ဂန္တွတ ဓမ္မဒေသနံ သုတွတ အတ္တနော ဃရံ အာဂမ္မ တေသံ ဥပာသကာနံ သရဏသီလဥပောသထာနိသံသာဒိဘေဒံ ဥပာသကဓမ္မံ ကထေတွတ တေ ဥပာသကေ ဥယျောဇေသိ။ တေသဥ္စ တဿေ၀ ဃရေ မုဋ္ဌိဟတ္ထပ္ပမာဏဟဒကာနိ ပဥ္စကပ္ပိယမဥ္စသတာနိ ဟဋ္ဌေက္ကော၀ရကေသု ပညတ္တာနိ ဟောန္တိ။ တေ အတ္တနော အတ္တနော ဩ၀ရကံ ပ၀ိသိတွတ သမာပတ္တိံ အပ္ပေတွတ နိသီဒိံသု, ဥပာသကောပိ တထေ၀ကာသိ။ တေန စ သမယေန သာ၀တ္ထိနဂရေ သတ္တပညာသ ကုလသတသဟဿာနိ ၀သန္တိ, မနုဿဂဏနာယ အဋ္ဌာရသကောဋိမနုဿာ။ တေန ပဌမယာမေ ဟတ္ထိအဿမနုဿ ဘေရိသဒ္ဒာဒီဟိ သာ၀တ္ထိနဂရံ မဟာသမုဒ္ဒော ၀ိယ ဧကသဒ္ဒံ ဟောတိ။ မဇ္ဈိမယာမသမနန္တရေ သော သဒ္ဒော ပဋိပ္ပဿမ္ဘတိ ။ တမ္ဟိ ကာလေ ဥပာသကော သမာပတ္တိတော ၀ုဋ္ဌာယ အတ္တနော ဂုဏေ အာ၀ဇ္ဇေတွတ ''ယေနာဟံ မဂ္ဂသုခေန ဖလသုခေန သုခိတော ၀ိဟရာမိ, ဣဒံ သုခံ ကံ နိဿာယ လဒ္ဓ''န္တိ စိန္တေတွတ ''ဘဂ၀န္တံ နိဿာယာ''တိ ဘဂ၀တိ စိတ္တံ ပသာဒေတွတ ''ဘဂတ တေရဟိ ကတမေန ၀ိဟာရေန ၀ိဟရတီ''တိ အာ၀ဇ္ဇေန္တော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရော၀ဏ၀ေဿ၀ဏေ ဒိသွတ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ ဓမ္မဒေသနံ သုတွတ စေတောပရိယဉာဏေန တေသံ ပသန္နစိတ္တတံ ဥတွတ ''ယံနူနာဟမ္ပိ ဘဂ၀န္တံ ဥဘယဟိတံ ပဋိပဒံ ပုစ္ဆေယျ''န္တိ စိန္တေသိ။ တသ္မာ သော ဧကနဂရေ ၀သန္တောပိ သဗ္ဗပစ္ဆာ အာဂတော, ဧဝဥ္စ နေသံ အာဂမနံ အညာသိ။ တေနာဟ – ''အာဂန္တွ တေ သန္တိကေ နာဂရာဇာ။ ပေ.။ သော စာပိ သုတွတန ပတီတရူပော''တိ။

၁၈၄. ဣဒါနိ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ လောကသမ္မတေဟိ သမဏဗြာဟ္မဏေဟိ ဥက္ကဋ္ဌဘာ၀ေန ဘဂ၀န္တံ ပသံသန္တော **''ယေ ကေစိမေ''**တိ ကထာဒ္ဓ၀ယမာဟ။ တတ္ထ **တိတ္ထိယာ**တိ နန္ဒ၀စ္ဆသံကိစ္စေဟိ အာဒိပုဂ္ဂလေဟိ တီဟိ တိတ္ထကရေဟိ ကတေ ဒိဋ္ဌိတိတ္ထေ ဇာတာ, တေသံ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတာ ပူရဏာဒယော ဆ သတ္ထာရော။ တတ္ထ နာဋ္ဌပုတ္တော နိဂဏ္ဌော, အ၀သေသာ အာဇီ၀ကာတိ တေ သဗ္ဗေ ဒဿေန္တော အာဟ **''ယေ ကေစိမေ တိတ္ထိယာ တဒသီလာ''**တိ,

“မယံ သမ္မာ ပဋိပန္နာ, အညေ မိစ္ဆာ ပဋိပန္နာ”တိ ဇဝံ တဒကရဏာသီလာ လောကံ မုခသတ္တီဟိ ဝိတုဒန္တာ ဝိစရန္တိ။ **အာဇီဝကာ တာ**တိ တေ ဧကေဇ္ဈမုဒ္ဒိဋ္ဌေ ဘိန္ဒိတွာ ဒဿေတိ။ **နာတိတရန္တီ** တိ နာတိက္ကမန္တိ။ **သဗ္ဗေ** တိ အညေပိ ယေ ကေစိ တိတ္ထိယသာဝကာဒယော, တေပိ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ **“ဌိတော ဝဇန္တံ ဝိယာ”** တိ ယထာ ကောစိ ဌိတော ဂတိဝိကလော သီဃကမိနံ ပုရိသံ ဂစ္ဆန္တံ နာတိတရေယျ, ဧဝံ တေ ပညာဂတိယာ အဘာဝေန တေ တေ အတ္ထပ္ပဘေဒေ ဗုဇ္ဈိတုံ အသက္ကောန္တာ ဌိတာ, အတိဇဝနပညံ ဘဂဝန္တံ နာတိတရန္တီတိ အတ္ထော။

၃၈၅. **ဗြာဟ္မဏာ တဒသီလာ ဝုဒ္ဓါ စာ** တိ ဇွေတာဝတာ စင်္ကီတာရုက္ခပောက္ခရသာတိဇာဏုဿောဏိအာဒယော ဒဿေတိ, **အပိ ဗြာဟ္မဏာ သန္တိ ကေစီ** တိ ကေ္ကမိနာ မဇ္ဈိမာပိ ဒဟရာပိ ကေဝလံ ဗြာဟ္မဏာ သန္တိ အတ္ထိ ဥပလဗ္ဘန္တိ ကေစီတိ ဇဝံ အသ္သလာယနတသေဋ္ဌအမ္ဗဋ္ဌဥတ္တရမာဏဝကာဒယော ဒဿေတိ။ **အတ္ထဗဒ္ဓါ** တိ “အပိ နု ခေါ ကံ ပဥ္ဟံ ဗြာကရေယျ, ကံ ကင်္ခံ ဆိန္ဒေယျာ”တိ ဇဝံ အတ္ထဗဒ္ဓါ ဘဝန္တိ။ **ယေ စာပိ** အညေတိ အညေပိ ယေ “မယံ ဝါဒိနော”တိ ဇဝံ မညမာနာ ဝိစရန္တိ ခတ္တိယပဏ္ဍိတဗြာဟ္မဏဗြဟ္မဒေဝယက္ခာဒယော အပရိမာဏာ။ တေပိ သဗ္ဗေ တယိ အတ္ထဗဒ္ဓါ ဘဝန္တီတိ ဒဿေတိ။

၃၈၆-၇. ဇဝံ နာနပ္ပကာရေဟိ ဘဂဝန္တံ ပသံသိတွာ ကာလနိ ဓမ္မဒေသနံ တံ ပသံသိတွာ ဓမ္မကထံ ယာစန္တော **“အယဉ္ဟိ ဓမ္မော”**တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **အယဉ္ဟိ ဓမ္မော** တိ သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ သန္ဓာယာဟ။ **နိပုဏော**တိ သဏှော ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈော။ **သုခေါ**တိ ပဋိဝိဒ္ဓေ သမာနော လောကုတ္တရသုခမာဝဟတိ, တသ္မာ သုခါဝဟတ္တာ “သုခေါ”တိ ဝုစ္စတိ။ **သုပ္ပဝုတ္တော** တိ သုဒေသိတော။ **သုဿူသမာနာ** တိ သောတုကာမမှာတိ အတ္ထော။ **တံ နော ဝဒ**တိ တံ ဓမ္မံ အမှာကံ ဝဒ။ “တွံ နော”တိပိ ပဌော, တွံ အမှာကံ ဝဒာတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗေပိမေ ဘိက္ခဝေ**တိ တတ္ထ ဣဏံ နိသိန္နာနိ ကိရ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ဟောန္တိ, တာနိ ဒဿေန္တော ယာစတိ။ **ဥပာသကာ စာပီ**တိ အတ္တနော ပရိတရေ အညေ စ ဒဿေတိ။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။

၃၈၈. အထ ဘဂဝါ အနုကရိယပဋိပဒံ တာဝ ဒဿေတုံ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ **“သုဏာထ မေ ဘိက္ခဝေ”** တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဓမ္မံ ဓုတံ တဉ္စ စရာထ သဗ္ဗေ** တိ ကိလေသေ ဓုနာတီတိ ဓုတော, ဇဝရူပံ ကိလေသဓုနနကံ ပဋိပဒာဓမ္မံ သာဝယာမိ ဝေ, တဉ္စ မယာ သာဝိတံ သဗ္ဗေ စရထ ပဋိပဇ္ဇထ, မာ ပမာဒိတ္ထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဣရိယာပထ**န္တိ ဂမနာဒိစတုဗ္ဗိဓံ။ **ပဗ္ဗဇိတာနုလောမိက** န္တိ သမဏသာရုပ္ပံ သတိသမ္ပဇညယုတ္တံ။ အရညေ ကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂဝသေန ပဝတ္တမေတတိ အပရေ။ **သေဝေထ န**န္တိ တံ ဣရိယာပထံ ဘဇေယျ ။ **အတ္ထဒသော** တိ ဟိတာနုပဿီ။ **မုတီမာ**တိ ဗုဒ္ဓိမာ။ သေသမေတ္ထ ကထာယ ပာကဋမေဝ။

၃၈၉. **နော ဝေ ဝိကာလေ**တိ ဇဝံ ပဗ္ဗဇိတာနုလောမိကံ ဣရိယာပထံ သေဝမာနော စ ဒိဝသမဇ္ဈန္ဟိကတိက္ကမံ ဥပာဒာယ ဝိကာလေ န စရေယျ ဘိက္ခု, ယုတ္တကာလေ ဧဝ ပန ကမံ ပိဏ္ဍာယ စရေယျ။ ကိံ ကာရဏာ? **အကာလစာရိဉ္ဟိ သဇန္တိ သင်္ဂါ,** အကာလစာရိံ ပုဂ္ဂလံ ရာဂသင်္ဂါဒယော အနေကေ သင်္ဂါ သဇန္တိ ပရိသ္သဇန္တိ ဥပဂုဟန္တိ အလ္လီယန္တိ။ **တသ္မာ ဝိကာလေ န စရန္တိ ဗုဒ္ဓါ,** တသ္မာ ယေ စတုသစ္စဗုဒ္ဓါ အရိယပုဂ္ဂလာ, န တေ ဝိကာလေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တီတိ။ တေန ကိရ သမယေန ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပဒံ အပ္ပညတ္တံ ဟောတိ, တသ္မာ ဓမ္မဒေသနာဝသေနေဝေတ္ထ ပုထုဇ္ဇနာနံ အာဒီနဝံ ဒဿေန္တော ဣမံ ကထမာဟ။ အရိယာ ပန သဟ မဂ္ဂပဋိလာဘာ ဧဝ တထာ ပဋိပဇ္ဇန္တာ ဟောန္တိ, သော ဓမ္မတာ။

၃၉၀. ဇဝံ ဝိကာလစရိယံ ပဋိသေဓေတွာ “ကာလေ စရန္တေနပိ ဇဝံ စရိတဗ္ဗ”န္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ရူပာ စ သဒ္ဒါ စာ”**တိ။ တဿတ္ထော – ယေ တေ ရူပဒယော နာနပ္ပကာရကံ မဒံ ဇနေန္တာ သတ္တေ သမ္မဒယန္တိ, တေသု ပိဏ္ဍပါတပဟရိသုဒ္ဓိသုတ္တာဒီသု (မ. နိ. ၃.၄၃၈ အာဒယော) ဝုတ္တနယေန ဆန္ဒံ ဝိနောဒေတွာ ယုတ္တကာလေနေဝ ပါတရာသံ ပဝိသေယျာတိ။ ဇွေ စ ပါတော အသိတဗ္ဗောတိ **ပါတရာသော,** ပိဏ္ဍပါတဿေတံ နာမံ။ ယော ယတ္ထ လဗ္ဘတိ, သော ပဒေသောပိ တံ ယောဂေန “ပါတရာသော”တိ ကာလ ဝုတ္တော။ ယတော ပိဏ္ဍပါတံ လဘတိ, တံ ဩကာသံ ဂစ္ဆေယျာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၉၁. ဇဝံ ပဝိဋ္ဌော –

‘‘ပိဏ္ဍာယ ဘိက္ခု သမယေန လဒ္ဓာ၊
ဧကော ပဋိက္ကမ္မ ရဟော နိသီဒေ။
အဇ္ဈတ္တစိန္တီ န မနော ဗဟိဒ္ဓာ၊
နိစ္ဆာရယေ သင်္ဂဟိတတ္တဘာဝေါ’’။

တတ္ထ **ပိဏ္ဍာ** န္တိ မိဿကဘိက္ခံ, သာ ဟိ တတော တတော သမောဓာနေတွာ သမ္ပိဏ္ဍိတဋ္ဌေန ‘‘ပိဏ္ဍော’’တိ ဝုစ္စတိ။ **သမယေနာ**တိ အန္တောမဇ္ဈန္ဟိကကာလေ။ **ဧကော ပဋိက္ကမ္မာ** တိ ကာယဝိဝေကံ သမာဒေန္တော အဒုတိယော နိဝတ္တိတွာ။ **အဇ္ဈတ္တစိန္တီ** တိ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ခန္ဓသန္တာနံ စိန္တေန္တော။ **န မနော ဗဟိဒ္ဓာ နိစ္ဆာရယေ** တိ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာဒီသု ရာဂဝသေန စိတ္တံ န နီဟရေ။ **သင်္ဂဟိတတ္တဘာဝေါ** တိ သုဋ္ဌု ဂဟိတစိတ္တော။

၃၉၂. ဧဝံ ဝိဟရန္တော စ –

‘‘သစေပိ သော သလ္လပေ သာဝကေန၊
အညေန ဝါ ကေနစိ ဘိက္ခုနာ ဝါ။
ဓမ္မံ ပဏီတံ တမုဒာဟရေယျ၊
န ပေသုဏံ နောပိ ပရူပဝါဒံ’’။

ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? သော ယောဂါဝစရော ကိဉ္စိဒေဝ ယောဂကမ္မတာယ ဥပဂတေန သာဝကေန ဝါ ကေနစိ အညတိတ္ထိယဂဟဋ္ဌာဒိနာ ဝါ ဗ္ရာဟ္မဏေန ဝါ ပဗ္ဗဇိတေန ဘိက္ခုနာ ဝါ သဒ္ဓိံ သစေပိ သလ္လပေ, အထ ယွာတယံ မဂ္ဂဖလာဒိပဋိသံယုတ္တော ဒသကထာဝတ္ထုဘေဒော ဝါ အတပ္ပကဋ္ဌေန ပဏီတော ဓမ္မော။ တံ ဓမ္မံ ပဏီတံ ဥဒာဟရေယျ, အညံ ပန ပိသုဏဝစနံ ဝါ ပရူပဝါဒံ ဝါ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ န ဥဒာဟရေယျာတိ။

၃၉၃. ဣဒါနိ တသ္မိံ ပရူပဝါဒေ အာဒီနဝံ ဒဿေန္တော အာဟ **‘‘ဝါဒဉှိ ဧကေ’’**တိ။ တဿတ္ထော – ဣဓေကစ္စေ မောဃပုရိသာ ပရူပဝါဒသဉ္ဉိတံ နာနပ္ပကာရံ ဝိဂ္ဂဟိကကထာဘေဒံ **တံ ပဋိသေနိယန္တိ** ဝိရုဇ္ဈန္တိ, ယုဇ္ဈိတုကာမာ ဟုတွာ သေနာယ ပဋိမုခံ ဂစ္ဆန္တာ ဝိယ ဟောန္တိ, **တေ မယံ လာမကပညေ န ပသံသာမ**။ ကိံ ကာရဏံ? **တတော တတော နေ ပသဇန္တိ သင်္ဂါ,** ယသ္မာ တေ တာဒိသကေ ပုဂ္ဂလေ တတော တတော ဝစနပထတော သမုဋ္ဌာယ ဝိတဒ္ဒသင်္ဂါ သဇန္တိ အလ္လီယန္တိ။ ကိံ ကာရဏာ သဇန္တီတိ? **စိတ္တဉှိ တေ တတ္ထ ဂမေန္တိ ဒူရေ,** ယသ္မာ တေ ပဋိသေနိယန္တာ စိတ္တံ တတ္ထ ဂမေန္တိ, ယတ္ထ ဂတံ သမထဝိပဿနာနံ ဒူရေ ဟောတီတိ။

၃၉၄-၅. ဧဝံ ပရိတ္တပညာနံ ပဝတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ မဟာပညာနံ ပဝတ္တိံ ဒဿေန္တော အာဟ **‘‘ပိဏ္ဍံ ဝိဟာရံ။ပေ.။ သာဝကော’’**တိ။ တတ္ထ ဝိဟာရေန ပတိဿယော, သယနာသနေန မဉ္စပီဌာဒိ တီဟိပိ ပဒေဟိ သေနာသနမေဝ ဝုတ္တံ။ **အာပန္တိ** ဥဒကံ။ **သင်္ဃာဋိရဇူပဝါဟန** န္တိ ပံသုမလာဒိနော သင်္ဃာဋိရဇဿ ဓောဝနံ။ **သုတွာန ဓမ္မံ သုဂတေန ဒေသိတ** န္တိ သဗ္ဗာသဝသံဝရာဒီသု ‘‘ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော စီဝရံ ပဋိသေဝတိ သီတဿ ပဋိဃာတာယာ’’တိ အာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃; အ. နိ. ၆.၅၈) နယေန ဘဂဝတာ ဒေသိတံ ဓမ္မံ သုတွာ။ **သင်္ခါယ သေဝေ ဝရပညသာဝကော**တိ ဧတံ ဣဓ ပိဏ္ဍန္တိ ဝုတ္တံ ပိဏ္ဍပာတံ, ဝိဟာရာဒီဟိ ဝုတ္တံ သေနာသနံ, အာပမုခေန ဒဿိတံ ဂိလာနပစ္စယံ, သင်္ဃာဋိယာ စီဝရန္တိ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ပစ္စယံ သင်္ခါယ ‘‘ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ’’တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃; အ. နိ. ၆.၅၈) နယေန ပစ္စဝေက္ခိတွာ သေဝေ ဝရပညသာဝကော, သေဝိတုံ သက္ကုဏေယျ ဝရပညဿ တထာဂတဿ သာဝကော သေက္ခော ဝါ ပုထုဇ္ဇနော ဝါ, နိပ္ပရိယာယေန စ အရဟာ။ သော ဟိ စတုရာပဿေနော ‘‘သင်္ခါယေကံ ပဋိသေဝတိ, သင်္ခါယေကံ အဓိဝါသေတိ, သင်္ခါယေကံ ပရိဝဇ္ဇေတိ, သင်္ခါယေကံ ဝိနောဒေတီ’’တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၈; မ. နိ. ၂.၁၆၈; အ. နိ. ၁၀.၂၀) ဝုတ္တော။ ယသ္မာ စ သင်္ခါယ သေဝေ ဝရပညသာဝကော, **တသ္မာ ဟိ ပိဏ္ဍေ။ပေ.။ ယထာ ပေါက္ခရေ ဝါရိဗိန္ဒု,** တထာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၉၆. ဧဝံ ခီဏာသဝပဋိပတ္တိံ ဒဿေန္တော အရဟတ္တနိကူဋေန အနဂါရိယပဋိပဒံ နိဋ္ဌာပေတွာ ဣဒါနိ အဂါရိယပဋိပဒံ ဒဿေတုံ **‘‘ဂဟဋ္ဌဝတ္တံ ပန ဝေါ’’** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပဌမဂါထာယ တာဝ **သာဝကော**တိ အဂါရိယသာဝကော။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ အယံ ပန ယောဇနာ – ယော မယာ ဣတော ပုဗ္ဗေ ကေဝလော အဘ္ဘာမိဿော သ

ကလော ပရိပုဏ္ဏော ဘိက္ခုဓမ္မော ကထိတော။ သေ ခေတ္တဝတ္ထုအာဒိပရိဂ္ဂဟေဟိ သပရိဂ္ဂဟေန န လဇ္ဇာ ဖသ္သေတုံ န သက္ကာ အခိဂ္ဂန္တုန္တိ။

၃၉၇. ဝေ တသ္သ ဘိက္ခုဓမ္မံ ပဋိသေဓေတွာ ဂဟဌ္ဌဓမ္မမေဝ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"ဟဏံ န ဟနေ"**တိ။ တတ္ထ ပုရိမမေန တိကောဋိပရိသုဒ္ဓံ ဟဏာတိဟတာဝေရမဏိ ဝုတ္တာ, ပစ္ဆိမမေန သတ္တေသု ဟိတပဋိပတ္တိ။ တတိယ ဟအေ စေတ္ထ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တေ (သု. နိ. ၃၅ အာဒယော) စတုတ္ထဟဒေ ထာဝရတသဘေအေ မေတ္တသုတ္တ ဝဏ္ဏနာယံ (သု. နိ. ၁၄၃ အာဒယော) သဗ္ဗပ္ပကာရတော ဝဏ္ဏိတော။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ ဥပ္ပဋိပ္ပဋိယာ ပန ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ – တသထာဝရေသု သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ န ဟနေ န ဃာတယေယ္ယ နာနုဇညာတိ။ "နိ ဓာယ ဒဏ္ဍ"န္တိ ဣတော တ ပရံ "ဝတ္တေယ္ယာ"တိ ဟဌသေသော အာဟရိတဗ္ဗော။ ဣတရထာ ဟိ န ပုဗ္ဗေနာပရံ သန္ဓိယတိ။

၃၉၈. ဝေ ပဌမသိက္ခာပဒံ ဒသ္သေတွာ ဣဒာနိ ဒုတိယသိက္ခာပဒံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"တတော အဒိန္န"** န္တိ။ တ တ္ထ **ကိဥ္စိ** တိ အပ္ပံ တ ဗဟုံ တ။ **က္ဝစီ**တိ ကမေ တ အရညေ တ။ **သာဝကော**တိ အကရိယသာဝကော။ **ဗုဇ္ဈမာနော** တိ "ပရသန္တကမိဒ"န္တိ ဇာနမာနော။ **သဗ္ဗံ အဒိန္နံ ပရိဝဇ္ဇယေယ္ယာ** တိ ဧဝဥ္ပဟိ ပဋိပဇ္ဇမာနော သဗ္ဗံ အဒိန္နံ ပရိဝဇ္ဇေ ယ္ယ, နော အညထာတိ ဒီပေတိ။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယဥ္စ ဟာကဋ္ဌဥ္စာတိ။

၃၉၉. ဝေ ဒုတိယသိက္ခာပဒမ္ပိ တိကောဋိပရိသုဒ္ဓံ ဒသ္သေတွာ ဥက္ကဌ္ဌပရိစ္ဆေဒတော ပဘုတိ တတိယံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"အဗ္ရဟ္မစရိယ"** န္တိ။ တတ္ထ **အသမ္ဘုဏန္တော** တိ အသက္ကောန္တော။

၄၀၀. ဣဒာနိ စတုတ္ထသိက္ခာပဒံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"သဘဂ္ဂတော တ"** တိ။ တတ္ထ **သဘဂ္ဂတော** တိ သန္ဓာ ကရာဒိဂတော။ **ပရိသဂ္ဂတော** တိ ပူဂမဇ္ဇဂတော။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယဥ္စ ဟာကဋ္ဌဥ္စာတိ။

၄၀၁. ဝေ စတုတ္ထသိက္ခာပဒမ္ပိ တိကောဋိပရိသုဒ္ဓံ ဒသ္သေတွာ ပဥ္စမံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"မဇ္ဇဥ္စ ဟာန"** န္တိ။ တတ္ထ **မဇ္ဇဥ္စ ဟာန** န္တိ ကထာဗန္ဓသုခတ္ထံ ဝေ ဝုတ္တံ။ အယံ ပနတ္ထော "မဇ္ဇဟာနဥ္စ န သမာစရေယ္ယာ"တိ။ **ဓမ္မံ ဣမန္တိ** ဣမံ မဇ္ဇဟာနဝေရမဏိဓမ္မံ။ **ဥမ္မာဒနန္တ** န္တိ ဥမ္မာဒနပရိယောသာနံ။ ယော ဟိ သဗ္ဗလဟုကော မဇ္ဇဟာနသ္သ ဝိပာကော, သော မနုသ္သဘူတသ္သ ဥမ္မတ္တကသံဝတ္တနိကော ဟောတိ။ **ဣတိ နံ ဝိဒိတွာ**တိ ဣတိ နံ မဇ္ဇဟာနံ ဥတ္တ။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယဥ္စ ဟာကဋ္ဌဥ္စာတိ။

၄၀၂. ဝေ ပဥ္စမသိက္ခာပဒမ္ပိ တိကောဋိပရိသုဒ္ဓံ ဒသ္သေတွာ ဣဒာနိ ပုရိမသိက္ခာပဒာနမ္ပိ မဇ္ဇဟာနမေဝ သံကိလေ သကရဥ္စ ဘေဒကရဥ္စ ဒသ္သေတွာ ဒဠှတရံ တတော ဝေရမဏိယံ နိယောဇေန္တော အာဟ **"မဒာ ဟိ ဟာဟာနိ ကရော န္တီ"**တိ။ တတ္ထ **မဒာ**တိ မဒဟေတု။ **ဟိ**ကာရော ပဒပူရဏမတ္တေ နိဟာတော။ **ဟာဟာနိ ကရောန္တီ** တိ ဟဏာတိဟတာဒီနိ သဗ္ဗာကုသလာနိ ကရောန္တိ။ **ဥမ္မာဒနံ မောဟန** န္တိ ပရလောကေ ဥမ္မာဒနံ ဣဟလောကေ မောဟနံ။ သေသံ ဥတ္တာန တ္ထမေဝ။

၄၀၃-၄. ဧတ္တာဝတာ အကရိယသာဝကသ္သ နိစ္စသီလံ ဒသ္သေတွာ ဣဒာနိ ဥပောသထင်္ဂါနိ ဒသ္သေန္တော **"ဟ ဏံ န ဟနေ"**တိ ကထာဒွဝယမာဟ။ တတ္ထ **အဗ္ရဟ္မစရိယာ** တိ အသေဋ္ဌစရိယဘူတာ။ **မေထုနာ**တိ မေထုနဓမ္မသမာပတ္တိတော။ **ရတ္တိံ န ဘုဉ္ဇေယ္ယ ဝိကာလဘောဇန** န္တိ ရတ္တိမ္ပိ န ဘုဉ္ဇေယ္ယ, ဒိတပိ ကာလာတိက္ကန္တဘောဇနံ န ဘုဉ္ဇေယ္ယ။ **န စ ဂန္ဓ**န္တိ ဧတ္ထ ဂန္ဓဂ္ဂဟဏေန ဝိလေပနစုဏ္ဏာဒီနိပိ ဂဟိတာနေတတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **မဉ္စေ** တိ ကပ္ပိယမဉ္စေ။ **သန္ထတေ** တိ တင္ဂြကာဒီဟိ ကပ္ပိယတ္ထရဏေဟိ အတ္ထတေ။ ဆမာယံ ပန ကေနကာဒိသန္ထတာယပိ ဝ ဋ္ဋတိ။ **အဋ္ဌင်္ဂိက** န္တိ ပဥ္စင်္ဂိကံ ဝိယ တူရိယံ, န အင်္ဂဝိနိမုတ္တံ။ **ဒုက္ခန္တဂုနာ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခသ္သ အန္တဂတေန။ သေသမေတ္ထ ဟာကဋ္ဌမေဝ။ ပစ္ဆိမဗုံ ပန သင်္ဂီတိကာရကေဟိ ဝုတ္တန္တိပိ အာဟု။

၄၀၅. ဝေ ဥပောသထင်္ဂါနိ ဒသ္သေတွာ ဣဒာနိ ဥပောသထကာလံ ဒသ္သေန္တော အာဟ **"တတော စ ပက္ခသ္သု ဿာ"**တိ။ တတ္ထ **တတော**တိ ပဒပူရဏမတ္တေ နိဟာတော။ **ပက္ခသ္သုပဝသ္သုပောသထ** န္တိ ဝေ ပရပဒေန ယောဇေတဗ္ဗံ "ပက္ခသ္သ စာတုဒ္ဒသိံ ပဥ္စဒသိံ အဋ္ဌမိန္တိ ဧတေ တယော ဒိဝသေ ဥပဝသ္သ ဥပောသထံ, တေ အဋ္ဌင်္ဂိကဥပောသ

ထံ ဥပဂမ္မ ဝသိတ္ဝာ''တိ။ **ဟဋ္ဌပဟာရိယပက္ခဥ္စာ** တိ ဧတ္ထ ပန ဝဿူပနာယိကာယ ပုရိမဘာဂေ အာသာဠှမာသော, အန္တောဝဿံ တယော မာသာ, ကတ္တိကမာသောတိ ဣမေ ပဉ္စ မာသာ ''ဟဋ္ဌပဟာရိယပက္ခော''တိ ဝုစ္စန္တိ။ အာသာဠှ ဟကတ္တိကဖဂ္ဂုဏမာသာ တယော ဧတေတိ အပရေ။ ပက္ခုပေါသထဒိဝသာနံ ပုရိမပစ္ဆိမဒိဝသဝသေန ပက္ခေ ပက္ခေ တေရသီဟဋ္ဌပဒသတ္တမီနဝမီသင်္ခါတာ စတ္တာရော စတ္တာရော ဒိဝသာတိ အပရေ။ ယံ ရုစ္စတိ, တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗံ တ ပန ပုညကာမီနံ ဘာသိတဗ္ဗံ။ ဧဝမေတံ ဟဋ္ဌပဟာရိယပက္ခဥ္စ ပသန္နမာနသော သုသမတ္တရူပံ သုပရိပုဏ္ဏရူပံ ဧကမ္ပိ ဒိဝသံ အပရိစ္စဇန္တော အဋ္ဌင်္ဂုပေတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသ္သာတိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

၄၀၆. ဧဝံ ဥပေါသထကာလံ ဒဿေတ္ဝာ ဣဒါနိ တေသု ကာလေသု ဧဝံ ဥပေါသထံ ဥပဝသ္သ ယံ ကာတဗ္ဗံ, တံ ဒဿေန္တော အာဟ **''တတော စ ပာတော''**တိ။ တတ္ထာပိ **တတော**တိ ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော, အနန္တရတ္ထေ တ, အထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပါတော**တိ အပရဇ္ဇုဒိဝသပုဗ္ဗဘာဂေ။ **ဥပဝုတ္ထုပေါသထော** တိ ဥပဝသိတဥပေါသထော။ **အန္နေန**ာတိ ယာဂုဘတ္တာဒိနာ။ **ပါနေန**ာတိ အဋ္ဌဝိဓပါနေန။ **အနုမောဒမာနော**တိ အနုပမောဒမာနော, နိရန္တရံ မောဒမာနော တိ အတ္ထော။ **ယထာရဟ**န္တိ အတ္တနော အနုရူပေန, ယထာသတ္တိ ယထာဗလန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သံဝိဘဇေထာ**တိ ဘာဇေယျ ပတိမာနေယျ။ သေသံ ပါကဋမေဝ။

၄၀၇. ဧဝံ ဥပဝုတ္ထုပေါသထဿ ကိစ္စံ ဝတ္ဝာ ဣဒါနိ ယာဝဇီဝိကံ ဂရုဝတ္တံ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိဉ္စ ကထေတ္ဝာ တာယ ပဋိပဒါယ အဓိဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဓမ္မေန မာတာပိတရော''** တိ။ တတ္ထ **ဓမ္မေန** တိ ဓမ္မလဒ္ဓေန ဘောဂေန ။ **ဘရေယျ** တိ ပေါသေယျ။ **ဓမ္မိကံ သော ဝဏိဇ္ဇ**န္တိ သတ္တဝဏိဇ္ဇာ, သတ္ထဝဏိဇ္ဇာ, ဝိသဝဏိဇ္ဇာ, မံသဝဏိဇ္ဇာ, သုရာဝဏိဇ္ဇာတိ ဣမာ ပဉ္စ အဓမ္မဝဏိဇ္ဇာ ဝဇ္ဇေတ္ဝာ အဝသေသာ ဓမ္မိကဝဏိဇ္ဇာ။ ဝဏိဇ္ဇာမုခေန စေတ္ထ ကသိဂေါရက္ခာဒိ အပရောပိ ဓမ္မိကော တေဟာရော သင်္ဂဟိတော။ သေသမုတ္တာနတ္ထမေဝ။ အယံ ပန ယောဇနာ – သော နိစ္စသီလဥပေါသထသီလအနုဓမ္မသမန္နာဂတော အရိယသာဝကော ပယောဇယေ ဓမ္မိကံ ဝဏိဇ္ဇံ, တတော လဒ္ဓေန စ ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မေန ဘောဂေန မာတာပိတရော ဘရေယျ။ အထ သော ဂိဟီ ဧဝံ အပ္ပမတ္တော အာဒိတော ပဘုတိ ဝုတ္တံ ဣမံ ဝတ္တံ ဝတ္တယန္တော ကာယဿ ဘေဒါ ယေ တေ အတ္တနော အာဘာယ အန္ဓကာရံ ဝိဓမေတ္ဝာ အာလောကကရဏေန သယမ္ပဘာတိ လဒ္ဓနာမာ ဆ ကာမာဝစရဒေဝါ, တေ သယမ္ပဘေ နာမ ဒေဝေ ဥပေတိ ဘဇတိ အလ္လီယတိ, တေသံ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တတီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဓမ္မိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော စ ဒုတိယော ဝဂ္ဂေါ အတ္ထဝဏ္ဏနာနယတော, နာမေန

စူဠဝဂ္ဂေါတိ။

၃. မဟာဝဂ္ဂေါ

၁. ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၀၈. ပဗ္ဗဇ္ဇံ ကိတ္တယိဿာမီ တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတိ ကိရ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ''သာရိပုတ္တာဒီနံ မဟာသာဝကာနံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ကိတ္တိတာ, တံ ဘိက္ခူ စ ဥပါသကာ စ ဇာနန္တိ။ ဘဂဝတော ပန အကိတ္တိတာ, ယံနူနာဟံ ကိတ္တေယျ''န္တိ။ သော ဇေတဝနဝိဟာရေ အာသနေ နိသီဒိတွာ စိတ္တဗီဇနိံ ဂဟေတွာ ဘိက္ခူနံ ဘဂဝတော ပဗ္ဗဇ္ဇံ ကိတ္တေန္တော ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ ယသ္မာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ကိတ္တေန္တေန ယထာ ပဗ္ဗဇိ, တံ ကိတ္တေတဗ္ဗံ။ ယထာ စ ပဗ္ဗဇိ, တံ ကိတ္တေန္တေန ယထာ ဝီမံသမာနော ပဗ္ဗဇ္ဇံ ရောစေသိ, တံ ကိတ္တေတဗ္ဗံ။ တသ္မာ ''ပဗ္ဗဇ္ဇံ ကိတ္တယိဿာမီ''တိ ဝတွာ **''ယထာ ပဗ္ဗဇီ''** တိအာဒိမာဟ။ **စက္ခုမာ**တိ ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ စက္ခုမာ စက္ခုသမ္ပန္နောတိ အတ္ထော။ သေသမာဒိကထာယ ဥတ္တာနမေဝ။

၄၀၉. ဣဒာနိ ''ယထာ ဝီမံသမာနော''တိ တမတ္ထံ ပကာသေန္တော အာဟ **''သမ္ဗာဓောယ''** န္တိ။ တတ္ထ **သမ္ဗာဓော**တိ ပုတ္တဒါရာဒိသမ္ဗာဓနေန ကိလေသသမ္ဗာဓနေန စ ကုသလကိရိယာယ ဩကာသရဟိတော။ **ရဇဿာယတန** န္တိ ကမ္ဗောဇာဒယော ဝိယ အဿာဒီနံ, ရာဂါဒိရဇဿ ဥပ္ပတ္တိဒေသော။ **အဗ္ဘောကာသော** တိ ဝုတ္တသမ္ဗာဓပဋိပက္ခဘာဝေန အာကာသော ဝိယ ဝိဝဋော။ **ဣတိ ဒိသွာန ပဗ္ဗဇီ** တိ ဣတိ ဃရာဝါသပဗ္ဗဇ္ဇာသု ဗျာဓိဇရာမရဏေဟိ သုဋ္ဌုတရံ စောဒိယမာနဟဒယော အာဒီနဝမာနိသံသဉ္စ ဝီမံသိတွာ, မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ , အနောမာနဒီတီရေ ခဂ္ဂေန ကေသေ ဆိန္ဒိတွာ, တာဝဒေဝ စ ဒေဝဒတ္တိယံ ... ဟုတွာ ... ဥပနီတေ အဋ္ဌ ပရိက္ခာရေ ဂဟေတွာ ''ဧဝံ နိတသေတဗ္ဗံ ဟာရုပိတဗ္ဗ''န္တိ ကေနစိ အနနုသိဋ္ဌော အနေကဇာတိသဟဿပဝတ္တိတေန အတ္တနော ပဗ္ဗဇ္ဇာစိဏ္ဏေနေဝ သိက္ခာပိယမာနော ပဗ္ဗဇိ။ ဧကံ ကာသာဝံ နိဝာသေတွာ ဧကံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ဧကံ စီဝရံ ခန္ဓေ ကရိတွာ မတ္တိကာပတ္တံ အံသေ အာလဂ္ဂေတွာ ပဗ္ဗဇိတဝေသံ အဓိဋ္ဌာသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနမေဝ။

၄၁၀. ဧဝံ ဘဂဝတော ပဗ္ဗဇ္ဇံ ကိတ္တေတွာ တတော ပရံ ပဗ္ဗဇိတပဋိပတ္တိံ အနောမာနဒီတီရံ ဟိတွာ ပဓာနာယ ဂမနဉ္စ ပကာသေတုံ **''ပဗ္ဗဇိတွာန ကာယေနာ''** တိအာဒိ သင်္ဂီတိမဘာသိ။ တတ္ထ **ကာယေန ပါပကမ္မံ ဝိဝဇ္ဇယီ** တိ တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ ဝဇ္ဇေသိ။ **ဝစီဒုစ္စရိတ** န္တိ စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတံ။ **အာဇီဝံ ပရိသောဓယီ**တိ မိစ္ဆာဇီဝံ ဟိတွာ သမ္မာဇီဝမေဝ ပဝတ္တယိ။

၄၁၁. ဧဝံ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ သောဓေတွာ အနောမာနဒီတီရတော တိံသယောဇနပ္ပမာဏံ သတ္တာဟေန **အဂမာ ရာဇဂဟံ ဗုဒ္ဓေါ**။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ယဒါ ရာဇဂဟံ အဂမာသိ, တဒါ ဗုဒ္ဓေါ န ဟောတိ, တထာပိ ဗုဒ္ဓဿ ပုဗ္ဗစရိယာတိ ကတွာ ဧဝံ ဝတ္တုံ လဗ္ဘတိ – ''ဣဓ ရာဇာ ဇာတော, ဣဓ ရဇ္ဇံ အဂ္ဂဟေသီ''တိအာဒိ လောကိယဝေါဟာရဝစနံ ဝိယ။ **မဂဓာန**န္တိ မဂဓာနံ ဇနပဒဿ နဂရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဂိရိဗ္ဗဇ** န္တိ ဣဒမ္ပိ တဿ နာမံ။ တဉ္ဟိ ပဏ္ဍဝဂိဇ္ဈကူဋဝေဘာရဣသိဂိလိဝေပုလ္လနာမကာနံ ပဉ္စန္နံ ဂိရီနံ မဇ္ဈေ ဝဇော ဝိယ ဌိတံ, တသ္မာ ''ဂိရိဗ္ဗဇ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ပိဏ္ဍာယ အဘိဟာရေသီ**တိ ဘိက္ခတ္ထာယ တသ္မိံ နဂရေ စရိ။ သော ကိရ နဂရဒွါရေ ဌတွာ စိန္တေသိ – ''သစာဟံ ရညော ဗိမ္ဗိသာရဿ အတ္တနော အာဂမနံ နိဝေဒေယျံ, 'သုဒ္ဓေါဒနဿ ပုတ္တော သိဒ္ဓတ္ထော နာမ ကုမာရော အာဂတော'တိ ဗဟုမ္ပိ မေ ပစ္စယံ အဘိဟရေယျ။ န ခော ပန မေ တံ ပတိရူပံ ပဗ္ဗဇိတဿ အာရောစေတွာ ပစ္စယဂဟဏံ, ဟန္ဒာဟံ ပိဏ္ဍာယ စရာမီ''တိ ဒေဝဒတ္တိယံ ပံသုကူလစီဝရံ ဟာရုပိတွာ မတ္တိကာပတ္တံ ဂဟေတွာ ဟာဝီနဒွါရေန နဂရံ ပဝိသိတွာ အနုဃရံ ပိဏ္ဍာယ အစရိ။ တေနာဟ အာယသ္မာ အာနန္ဒော – ''ပိဏ္ဍာယ အဘိဟာရေသီ''တိ။ **အာကိဏ္ဏဝရလက္ခဏော**တိ သရီရေ အာကိရိတွာ ဝိယ ဌပိတဝရလက္ခဏော ဝိပုလဝရလက္ခဏော ဝါ။ ဝိပုလမ္ပိ ဟိ ''အာကိဏ္ဏ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ – ''အာကိဏ္ဏလုဒ္ဒေါ ပုရိသော, ဓာတိစေလံဝ မက္ခိတော''တိ (ဇာ. ၁.၆.၁၁၈; ၁.၉.၁၀၆)။ ဝိပုလလုဒ္ဒေါတိ အတ္ထော။

၄၁၂. **တမဒ္ဒသာ** တိ တတော ကိရ ပုရိမာနိ သတ္တ ဒိဝသာနိ နဂရေ နက္ခတ္တံ ဃောသိတံ အဟောသိ။ တံ ဒိဝသံ ပန "နက္ခတ္တံ ဝီတိဝတ္တံ, ကမ္မန္တာ ပယောဇေတဗ္ဗာ"တိ ဘေရိ စရိ။ အထ မဟာဇနော ရာဇင်္ဂဏေ သန္နိပတိ။ ရာဇာပိ "ကမ္မန္တံ သံဝိဒဟိဿာမီ"တိ သီဟပဉ္ဇရံ ဝိဝရိတွာ ဗလကာယံ ပဿန္တော တံ ပိဏ္ဍာယ အဘိဟာရေန္တံ မဟာသတ္တံ အဒ္ဒသ။ တေနာဟ အာယသ္မာ အာနန္ဒော – "တမဒ္ဒသာ ဗိမ္ဗိသာရော, ဟာသာဒသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတော"တိ။ **ဣမမတ္ထံ အဘာသထာ**တိ ဣမံ အတ္ထံ အမစ္စာနံ အဘာသိ။

၄၁၃. ဣာအနိ တံ တေသံ အမစ္စာနံ ဘာသိတမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ – **"ဣမံ ဘောန္တော"** တိ။ တတ္ထ **ဣမ**န္တိ သော ရာဇာ ဗောဓိသတ္တံ ဒဿေတိ, **ဘောန္တော** တိ အမစ္စေ အာလပတိ။ **နိသာမေထာ**တိ ပဿထ။ **အဘိရူပေ**တိ ဒဿနီယင်္ဂပစ္စင်္ဂေ။ **ဗြဟ္မာ** တိ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နော။ **သုစီ**တိ ပရိသုဒ္ဓဆဝိဝဏ္ဏော။ **စရဏေနာ**တိ ဂမနေန။

၄၁၄-၅. **နီစကုလာမိဝ**တိ နီစကုလာ ဣဝ ပဗ္ဗဇိတော န ဟောတီတိ အတ္ထော။ မကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ **ကုဟိံ ဘိက္ခု ဂမိဿတီ**တိ အယံ ဘိက္ခု ကုဟိံ ဂမိဿတိ, အဇ္ဇ ကတ္ထ ဝသိဿတီတိ ဇာနိတုံ ရာဇဒူတာ သီဃံ ဂစ္ဆန္တု။ ဒဿနကာမာ ဟိ မယံ အဿာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန အာဟ။ **ဂုတ္တဒွါရော** သြက္ခိတ္တစက္ခုတာယ, **သုသံဝုတော** သတိယာ။ ဂုတ္တဒွါရော ဝါ သတိယာ, သုသံဝုတော ဟာသာဒိကေန သင်္ဃာဋိစီဝရဓာရဏေန။

၄၁၆. **ခိပ္ပံ ပတ္တံ အပူရေသိ** တိ သမ္ပဇာနတ္တာ ပတိဿတတ္တာ စ အဓိကံ အဂဏှန္တော "အလံ ဧတ္တာဝတာ"တိ အဇ္ဈာသယပူရဏေန ခိပ္ပံ ပတ္တံ အပူရေသိ။ **မုနီ**တိ မောနတ္တာယ ပဋိပန္နတ္တာ အပ္ပတ္တမုနိဘာဝေပိ မုနိ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တော, လောကတောဟာရေန ဝါ။ လောကိယာ ဟိ အမောနသမ္ပတ္တမ္ပိ ပဗ္ဗဇိတံ "မုနီ"တိ ဘဏန္တိ။ **ပဏ္ဍဝံ အဘိဟာရေသီ**တိ တံ ပဗ္ဗတံ အဘိရုဟိ။ သော ကိရ မနုဿေ ပုစ္ဆိ "ဣမသ္မိံ နဂရေ ပဗ္ဗဇိတာ ကတ္ထ ဝသန္တီ"တိ။ အထဿ တေ "ပဏ္ဍဝဿ ဥပရိ ပုရတ္ထာဘိမုခပဗ္ဘာရေ"တိ အာရောစေသုံ။ တသ္မာ တမေဝ ပဏ္ဍဝံ အဘိဟာရေသိ "ဧတ္ထ ဝသော ဘဝိဿတီ"တိ ဧဝံ စိန္တေတွာ။

၄၁၉-၂၃. **ဗျဂ္ဃုသဘောဝ သီဟောဝ ဂိရိဂဗ္ဘရေ** တိ ဂိရိဂုဟာယံ ဗျဂ္ဃော ဝိယ ဥသဘော ဝိယ သီဟော ဝိယ စ နိသိန္နောတိ အတ္ထော။ ဧတေ ဟိ တယော သေဋ္ဌာ ဝိဂတဘယဘေရဝာ ဂိရိဂဗ္ဘရေ နိသီဒန္တိ, တသ္မာ ဧဝံ ဥပမံ အကာသိ။ **ဘဒ္ဒယာနေနာ** တိ ဟတ္ထိအဿရထသိဝိကာဒိနာ ဥတ္တမယာနေန။ **သယာနဘူမိံ ယာယိတွာ**တိ ယာဝတိကာ ဘူမိ ဟတ္ထိအဿာဒိနာ ယာနေန သက္ကာ ဂန္တုံ, တံ ဂန္တွာ။ **အာသဇ္ဇာ** တိ ပတွာ, သမီပမဿ ဂန္တွာတိ အတ္ထော။ **ဥပာဝိသီ**တိ နိသီဒိ။ **ယုဝါ**တိ ယောဗ္ဗနသမ္ပန္နော။ **ဒဟရော**တိ ဇာတိယာ တရုဏော။ **ပဌမုပ္ပတ္တိကော သုသူ** တိ တဒုဘယဝိသေသနမေဝ။ **ယုဝါ သုသူ**တိ အတိယောဗ္ဗနော။ **ပဌမုပ္ပတ္တိကော** တိ ပဌမေနေဝ ယောဗ္ဗနဝေဂေန ဥဋ္ဌိတော။ **ဒဟရော စာသီ**တိ သတိ စ ဒဟရတ္တေ သုသု ဗာလကော ဝိယ ခါယသီတိ။

၄၂၄-၅. **အနီကဂ္ဂ** န္တိ ဗလကာယံ သေနာမုခံ။ **ဒဒါမိ ဘောဂေ ဘုဥ္ဇဿု** တိ ဧတ္ထ "အဟံ တေ အင်္ဂမဂဓေသု ယာဝိစ္ဆသိ, တာဝ ဒဒါမိ ဘောဂေ။ တံ တွံ သောဘယန္တော အနီကဂ္ဂံ နာဂသင်္ဃပုရက္ခတော ဘုဥ္ဇဿူ"တိ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဥဇုံ ဇနပဒေါ ရာဇာ**တိ "ဒဒါမိ ဘောဂေ ဘုဥ္ဇဿု, ဇာတိံ အက္ခာဟိ ပုစ္ဆိတော"တိ ဧဝံ ကိရ ဝုတ္တော မဟာပုရိသော စိန္တေသိ – "သစေ အဟံ ရဇ္ဇေန အတ္ထိကော အဿံ, စာတုမဟာရာဇိကာဒယောပိ မံ အတ္တနော အတ္တနော ရဇ္ဇေန နိမန္တေယျုံ, ဂေဟေ ဌိတော ဧဝ ဝါ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ကာရေယျံ။ အယံ ပန ရာဇာ အဇာနန္တော ဧဝမာဟ – 'ဟန္ဒာဟံ, တံ ဇာနာပေမီ'"တိ ဗာဟံ ဥစ္စာရေတွာ အတ္တနော အာဂတဒိသာဘာဂံ နိဒ္ဒိသန္တော "ဥဇုံ ဇနပဒေါ ရာဇာ"တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဟိမဝန္တဿ** **ပဿတော** တိ ဘဏန္တော သဿသမ္ပတ္တိဝေကလ္လာဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဟိမဝန္တဉှိ နိဿာယ ဟာသာဏဝိဝရသမ္ဘူတာ မဟာသာလာပိ ပဉ္စဟိ ဝုဍ္ဍိဟိ ဝဍ္ဎန္တိ, ကိမင်္ဂ ပန ခေတ္တေ ဝုတ္တာနိ သဿာနိ။ **ဓနဝီရိယေန သမ္ပန္နော** တိ ဘဏန္တော သတ္တဟိ ရတနေဟိ အဝေကလ္လတ္တံ, ပရရာဇူဟိ အတက္ကနီယံ ဝီရပုရိသာဓိဋ္ဌိတဘာဝဉ္စဿ ဒဿေတိ။ **ကောသလေသု နိကေတိနော**တိ ဘဏန္တော နဝကရာဇဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။ နဝကရာဇာ ဟိ နိကေတီတိ န ဝုစ္စတိ။ ယဿ ပန အာဒိကာလတော ပဘုတိ အန္ဝယဝသေန သော ဧဝ ဇနပဒေါ နိဝါသော, သော နိကေတီတိ ဝုစ္စတိ။ တထာရူပေ စ ရာဇာ သုဒ္ဓောဒနော, ယံ သန္ဓာယာဟ "ကောသလေသု နိကေတိနော"တိ။ တေန အန္ဝယာဂတမ္ပိ ဘောဂသမ္ပတ္တိံ ဒီပေတိ။

၄၂၆. တွေ့ာဝတာ အတ္တနော ဘောဂသမ္ပတ္တိံ ဒီပေတွာ "အာဒိစ္စာ နာမ ဂေါတ္တေန, သာကိယာ နာမ ဇာတိယာ"တိ ဣမိနာ ဇာတိသမ္ပတ္တိဥ္စ အာစိက္ခိတွာ ယံ ဝုတ္တံ ရညာ "ဒဒာမိ ဘောဂေ ဘုဉ္ဇဿု"တိ, တံ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ – **"တမှာ ကုလာ ပဗ္ဗဇိတောမှိ, န ကာမေ အဘိပတ္ထယ"**န္တိ။ ယဒိ ဟိ အဟံ ကာမေ အဘိပတ္ထယေယျံ, န ဤဒိသံ ဓနဝီရိယသမ္ပန္နံ ဒွတ္တသီတိသဟဿဝိရပုရိသသမာကုလံ ကုလံ ဆဍ္ဍေတွာ ပဗ္ဗဇေယျန္တိ အယံ ကိရေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။

၄၂၇. ဧဝံ ရညော ဝစနံ ပဋိက္ခိပိတွာ တတော ပရံ အတ္တနော ပဗ္ဗဇ္ဇာဟေတုံ ဒဿေန္တော အာဟ – **"ကာမေသွာဒီနဝံ ဒိသွာ, နေက္ခမ္မံ ဒဋ္ဌု ခေမတော"**တိ။ တေဝံ "ပဗ္ဗဇိတောမှီ"တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **ဒဋ္ဌု** တိ ဒိသွာ ။ သေသမေတ္ထ ဣတော ပုရိမကထာသု စ ယံ ယံ န ဝိစာရိတံ, တံ တံ သဗ္ဗံ ဥတ္တာနတ္တတ္တာ ဧဝ န ဝိစာရိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ အတ္တနော ပဗ္ဗဇ္ဇာဟေတုံ ဝတွာ ပဓာနတ္တာယ ဂန္တုကာမော ရာဇာနံ အာမန္တေန္တော အာဟ – **"ပဓာနာယ ဂမိဿာမိ, ဧတ္ထ မေ ရဉ္ဇတီ မနော"**တိ။ တဿတ္ထော – ယသ္မာဟံ, မဟာရာဇ, နေက္ခမ္မံ ဒဋ္ဌု ခေမတော ပဗ္ဗဇိတော, တသ္မာ တံ ပရမတ္ထနေက္ခမ္မံ နိဗ္ဗာနမတံ သဗ္ဗဓမ္မာနံ အဂ္ဂတ္တေန ပဓာနံ ပတ္တေန္တော ပဓာနတ္တာယ ဂမိဿာမိ, ဧတ္ထ မေ ပဓာနေ ရဉ္ဇတိ မနော, န ကာမေသူတိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ကိရ ရာဇာ ဗောဓိသတ္တံ အာဟ – "ပုဗ္ဗေဝ မေတံ, ဘန္တေ, သုတံ 'သုဒ္ဓောဒနရညော ကိရ ပုတ္တော သိဒ္ဓတ္ထကုမာရော စတ္တာရိ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ ဒိသွာ ပဗ္ဗဇိတွာ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ'တိ, သောဟံ, ဘန္တေ, တုမှာကံ အဓိမုတ္တိံ ဒိသွာ ဧဝံပသန္နော 'အဒ္ဓာ ဗုဒ္ဓတ္တံ ပာပုဏိဿထာ'တိ။ သာဓု, ဘန္တေ, ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတွာ ပဌမံ မမ ဝိဇိတံ ဩက္ကမေယျာထာ"တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ပဓာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၂၈. **တံ မံ ပဓာနပဟိတတ္တ**န္တိ ပဓာနသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? "ပဓာနာယ ဂမိဿာမိ, ဧတ္ထ မေ ရဉ္ဇတီ မနော"တိ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ္တံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဘဂဝတ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နော စိန္တေသိ – "မယာ ဆဗ္ဗဿာနိ ပဓာနံ ပတ္ထယမာနေန ဒုက္ကရကာရိကာ ကတာ, တံ အဇ္ဇ ဘိက္ခူနံ ကထေဿာမီ"တိ။ အထ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိတွာ ဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နော "တံ မံ ပဓာနပဟိတတ္တ"န္တိ အာရဘိတွာ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ **တံ မ**န္တိ ဒွီဟိပိ ဝစနေဟိ အတ္တာနမေဝ နိဒ္ဒိသတိ။ **ပဓာနပဟိတတ္တ**န္တိ နိဗ္ဗာနတ္တာယ ပေသိတစိတ္တံ ပရိစ္စတ္တအတ္တဘာဝံ ဝါ။ **နဒိံ နေရဉ္ဇရံ ပတိ** တိ လက္ခဏံ နိဒ္ဒိသတိ။ လက္ခဏဉှိ ပဓာနပဟိတတ္တာယ နေရဉ္ဇရာ နဒီ။ တေနေဝ စေတ္ထ ဥပယောဂဝစနံ။ အယံ ပနတ္ထော "နဒိယာ နေရဉ္ဇရာယာ"တိ, နေရဉ္ဇရာယ တီရေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝိပရက္ကမ္မာ** တိ အတိဝ ပရက္ကမိတွာ။ **ဈာယန္တ**န္တိ အပ္ပာဏကဈာနမနုယုဉ္ဇန္တံ ။ **ယောဂက္ခေမဿ ပတ္တိယာ**တိ စတူဟိ ယောဂေဟိ ခေမဿ နိဗ္ဗာနဿ အဓိဂမတ္ထံ။

၄၂၉. **နမုစီ**တိ မာရော။ သော ဟိ အတ္တနော ဝိသယာ နိက္ခမိတုကာမေ ဒေဝမနုဿေ န မုဉ္စတိ, အန္တရာယံ နေသံ ကရောတိ, တသ္မာ "နမုစီ"တိ ဝုစ္စတိ။ **ကရုဏံ ဝါစ**န္တိ အနုဒ္ဒယာယုတ္တံ ဝါစံ။ **ဘာသမာနော ဥပာဂမီ**တိ ဣဒံ ဥတ္တာနမေဝ။ ကသ္မာ ပန ဥပာဂတော? မဟာပုရိသော ကိရ ဧဝံဒိဝသံ စိန္တေသိ – "သဗ္ဗသော အာဟာရံ ပရိယေသမာနော ဇီဝိတေ သာပေက္ခော ဟောတိ, န စ သက္ကာ ဇီဝိတေ သာပေက္ခေန အမတံ အဓိဂန္တု"န္တိ ။ တတော အာဟာရုပစ္ဆေဒါယ ပဋိပဇ္ဇိ, တေန ကိသော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စ အဟောသိ။ အထ မာရော "အယံ သမ္ဗောဓာယ မဂ္ဂေါ ဟောတိ, န ဟောတီ"တိ အဇာနန္တော အတိယောဂံ တပံ ကရောတိ, ကအစိ မမ ဝိသယံ အတိက္ကမေယျာ"တိ ဘီတော "ဣဒါနိဒ္ဓါ ဝတွာ တရေဿာမီ"တိ အာဂတော။ တေနေတဟ – **"ကိသော တွမသိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော, သန္တိကေ မရဏံ တဝ"** တိ။

၄၃၀. ဧဝဥ္စ ပန ဝတွာ အထဿ မရဏသန္တိကဘာဝံ သာဝေန္တော အာဟ – **"သဟဿဘာဂေ မရဏဿ, ဧကံသော တဝ ဇီဝိတ"**န္တိ။ တဿတ္ထော – သဟဿံ ဘာဂါနံ အဿာတိ သဟဿဘာဂေါ။ ကော သော ? မရဏဿ ပစ္စယောတိ ဟဒယသေသော။ ဧကော အံသောတိ ဧကံသော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အယံ အပ္ပာဏကဈာနာဒိသဟ

သ္သဘာဂေ တ၀ မရဏာသ္သ ပစ္စယော, တတော ပန တေ ဧကော ဧ၀ ဘာဂေ ဇီဝိတံ, ဧဝံ သန္တိကေ မရဏံ တတတိ။ ဧဝံ မရဏာသ္သ သန္တိကဘာဝံ သာဝေတ္ဝာတ အထ နံ ဇီဝိတေ သမုဿာဟေန္တော အာဟ **"ဇီ၀ ဘော ဇီဝိတံ သေယျ ယော"**တိ။ ကထံ သေယျောတိ စေ။ **ဇီဝံ ပုညာနိ ကာဟသီ**တိ။

၄၃၁. အထ အတ္တနာ သမ္မတာနိ ပုညာနိ ဒဿေန္တော အာဟ – ''စရတော စ တေ ဗ္ရဟ္မစရိယ''န္တိ။ တတ္ထ **ဗြ ဟ္မစရိယန္တိ** ကာလေန ကာလံ မေထုနဝိရတိံ သန္ဓာယာဟ, ယံ တာပသာ ကရောန္တိ။ **ဇုဟတော**တိ ဇုဟန္တဿ။ သေ သမေတ္ထ ဟာကဋမေ၀။

၄၃၂. **ဒုက္ကော မဂ္ဂေါ** တိ ဣမံ ပန အမုကထံ ပဓာနဝိစ္ဆန္ဒံ ဇနေန္တော အာဟ။ တတ္ထ အပ္ပဏာကမ္မဋ္ဌာနာဒိဂဟ နတ္တာ ဒုက္ခေန ဂန္တဗ္ဗောတိ **ဒုက္ကော,** ဒုက္ခိတကာယစိတ္တေန ကတ္တဗ္ဗတ္တာ **ဒုက္ကရော,** သန္တိကမရဏေန တာ ဒိသေနာပိ ဟာပုဏိတုံ အသက္ကုဏေယျတော **ဒုရဘိသမ္ဘဝေ** တိ ဧဝမေတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတော ပရံ **ဣမာ ကထာ ဘဏံ မာရော, အဋ္ဌာ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ**တိ အယမုပမုကထာ သင်္ဂီတိကာရေဟိ ဝုတ္တာ။ သကလကထာပီတိ ကော။ ဘဂဝတာ ဧ၀ ပန ပရံ ဝိယ အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသန္တေန သဗ္ဗမေတ္ထ ဧဝံဇာတိကံ ဝုတ္တန္တိ အယမမှာကံ ခန္တိ။ တတ္ထ **အဋ္ဌာ** တိ အဋ္ဌာသိ။ သေသံ ဥတ္တာနမေ၀။

၄၃၃. ဆဋ္ဌကထာယ **ယေနတ္တေနာ** တိ ဇေ္တ ပရေသံ အန္တရာယကရဏေန အတ္တနော အတ္တေန တ္ဝံ, ဟာပိမ, အာဂတောသီတိ အယမဓိပ္ပာယော ။ သေသံ ဥတ္တာနမေ၀။

၄၃၄. ''ဇီဝံ ပုညာနိ ကာဟသီ''တိ ဣဒံ ပန ဝစနံ ပဋိက္ခိပန္တော **"အဏုမတ္တောပီ"** တိ ဣမံ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ပု ညေနာ**တိ ဝဋ္ဋဂါမိ မာရေန ဝုတ္တံ ပုညံ သန္ဓာယ ဘဏတိ။ သေသံ ဥတ္တာနမေ၀။

၄၃၅. ဣအနိ ''ဇော်သော တ၀ ဇီဝိတ''န္တိ ဣဒံ ဝစနံ အာရဗ္ဘ မာရံ သန္တဇ္ဇေန္တော **"အတ္ထိ သဒ္ဓါ"** တိ ဣမံ ကထမာဟ။ တတ္ရာယမဓိပ္ပာယော – အရေ, မာရ, ယော အနုတ္တရေ သန္တိဝရပဒေ အသဒ္ဓော ဘဝေယျ, သဒ္ဓော ပိ တ ကုသီတော, သဒ္ဓော အာရဒ္ဓဝီရိယော သမာနောပိ တ ဒုပ္ပညော, တံ တ္ဝံ ဇီဝိတမနုပုစ္ဆမာနော သောဘေယျာသိ, မယှံ ပန အနုတ္တရေ သန္တိဝရပဒေ ဩကပ္ပနသဒ္ဓါ အတ္ထိ, တထာ ကာယိကစေတသိကမသိထိလပရက္ကမတာသ ဌ္ခါတံ ဝီရိယံ, ဝဇိရူပမာ ပညာ စ မမ ဝိဇ္ဇတိ, သော တ္ဝံ ဧဝံ မံ ပဟိတတ္တံ ဥတ္တမဗျာသယံ ကိံ ဇီဝမနုပုစ္ဆသိ, ကသ္မာ ဇီဝိတံ ပုစ္ဆသိ။ **ပညာ စ မမာ**တိ ဇေ္တ စ သဒ္ဒေန သတိ သမာဓိ စ။ ဧဝံ သန္တေ ယေဟိ ပဉ္စဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမန္နာဂတာ နိဗ္ဗာနံ ဟာပုဏာန္တိ, တေသု ဧကေနာပိ အဝိရဟိတံ ဧဝံ မံ ပဟိတတ္တံ ကိံ ဇီဝမနုပုစ္ဆသိ? နနု – ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော, ဝီရိယမာရဘတော ဒဠှံ (ဓ. ပ. ၁၁၂)။ ပညဝန္တဿ ဈာယိနော, ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယန္တိ (ဓ. ပ. ၁၁၁, ၁၁၃)။

၄၃၆-၈. ဧဝံ မာရံ သန္တဇ္ဇေတ္ဝာတ အတ္တနော ဒေဟစိတ္တပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေန္တော **"နဒီနမပီ"**ပိ ကထာတ္တယမာ ဟ။ တမတ္ထတော ဟာကဋမေ၀။ အယံ ပန အဓိပ္ပာယဝဏ္ဏနာ – ယ္ဝတယံ မမ သရီရေ အပ္ပဏာကဇ္ဈာနဝီရိယဝေဂသမုဋ္ဌိ တော ဝါတော ဝတ္တတိ, လောကေ ဂင်္ဂါယမုနာဒီနံ နဒီနမ္ပိ သောတာနိ အယံ ဝိသောသယေ, ကိဥ္စ မေ ဧဝံ ပဟိတတ္တ သ္သ စတုနာဋ္ဌိမတ္တံ လောဟိတံ န ဥပသောသေယျ။ န ကေဝလဥ္စ မေ လောဟိတမေဝ သုဿတိ, အပိစ ခေါ ပန တမ္ဟိ လောဟိတေ သုဿမာနမှိ ဗဒ္ဓာဗဒ္ဓဘေဒံ သရီရာနုဂတံ ပိတ္တံ, အသိတပီတာဒိပဋိစ္ဆာဒကံ စတုနာဋ္ဌိမတ္တမေဝ သေမှဥ္စ, ကိဥ္စာပရံ တတ္တကမေဝ မုတ္တဥ္စ ဩဇဥ္စ သုဿတိ, တေသု စ သုဿမာနေသု မံသာနိပိ ခီယန္တိ, တ ဿ မေ ဧဝံ အနုပုဗ္ဗေန **မံသေသု ခီယမာနေသု ဘိယျော စိတ္တံ ပသီဒတိ,** န တေ္ဝဝ တပ္ပစ္စယာ သံသီဒတိ။ သော တ္ဝံ ဤဒိသံ စိတ္တမဇာနန္တော သရီရမတ္တမေဝ ဒိသွတ ဘဏာသိ ''ကိသော တ္ဝမသိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော, သန္တိကေ မရဏံ တတ''တိ။ န ကေဝလဥ္စ မေ စိတ္တမေဝ ပသီဒတိ, အပိစ ခေါ ပန **ဘိယျော သတိ စ ပညာ စ သမာဓိ မမ တိဋ္ဌတိ,** အ ဏုမတ္တောပိ ပမာဒေ တ သမ္မောဟော တ စိတ္တဝိက္ခေပေ တ နတ္ထိ, တဿ မယှံ ဧဝံ ဝိဟရတော ယေ ကေစိ သမဏဗြာဟ္မဏာ အတီတံ တ အဒ္ဓါနံ အနာဂတံ တ တေရဟိ တ ဩပက္ကမိကာ ဝေဒနာ ဝေဒယန္တိ, တာသံ နိဒဿန ဘူတံ **ပတ္တဿ ဥတ္တမဝေဒနံ** ။ ယထာ အညေသံ ဒုက္ခေန ဖုဋ္ဌာနံ သုခံ, သီတေန ဥဏှံ, ဥဏှေဟန သီတံ, ခုဒာယ ဘော ဇနံ, ပိပာသာယ ဖုဋ္ဌာနံ ဥဒကံ အပေက္ခတေ စိတ္တံ, ဧဝံ ပဥ္စသု ကာမဂုဏေသု ကေကာမမ္ပိ **နာပေက္ခကေ** စိတ္တံ။

“အဟော ဝတာဟံ သုဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ သုခသေယျံ သယေယျ”န္တိ ဤဒိသေနာကာရေန မမ စိတ္တံ န ဥပ္ပန္နံ, **ပ သ္သ,** တ္ဝံ မာရ, **သတ္တဿ သုဒ္ဓတ** န္တိ။

၄၃၉-၄၁. ဇဝံ အတ္တနော သုဒ္ဓတံ ဒဿေတွာ “နိတရေဿာမိ တ”န္တိ အာဂတဿ မာရဿ မနောရထဘဉ္ဇ နတ္ထံ မာရသေနံ ကိတ္တေတွာ တာယ အပရာဇိတဘာဝံ ဒဿေန္တော **“ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာ”**တိအာဒိကာ ဆ ကထာယော အာဟ။

တတ္ထ ယသ္မာ အာဒိတောဝ အကရိယဘူတေ သတ္တေ ဝတ္ထုကာမေသု ကိလေသကာမာ မောဟယန္တိ, တေ အဘိ ဘုယျ အနကရိယဘာဝံ ဥပဂတာနံ ပန္တေသု တ သေနာသနေသု အညတရညတရေသု တ အဓိကုသလေသု ဓမ္မေသု **အရတိ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝုတ္တမ္ပေတံ “ပဗ္ဗဇိတေန ခေါ, အာဝုသော, အဘိရတိ ဒုက္ကရာ”တိ (သံ. နိ. ၄.၃၃၁)။ တတော တေ ပရပဋိဗဒ္ဓဇီဝိကတ္တာ **ခုပ္ပိပာသာ** ဗာဓေတိ, တာယ ဗာဓိတာနံ ပရိယေသနတဏှာ စိတ္တံ ကိလမယတိ, အထ နေသံ ကိလန္တစိတ္တာနံ **ထိနမိဒ္ဓံ** ဩက္ကမတိ။ တတော ဝိသေသမနဓိဂစ္ဆန္တာနံ ဒုရဘိသမ္ဘဝေသု အရညဝနပတ္ထေသု သေနာသနေသု ဝိဟရတံ ဥတ္တာသသညိတာ **ဘီရု** ဇာယတိ, တေသံ ဥဿင်္ကိတပရိသင်္ကိတာနံ ဒီဃရတ္တံ ဝိဝေကရ သမနဿာဒယမာနာနံ ဝိဟရတံ “န သိယာ နု ခေါ ဧသ မဂ္ဂေါ”တိ ပဋိပတ္တိယံ **ဝိစိကိစ္ဆာ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ ဝိနောဒေတွာ ဝိဟရတံ အပ္ပမတ္တကေန ဝိသေသာဓိဂမေန **မာနမက္ခထမ္ဘာ** ဇာယန္တိ, တေပိ ဝိနောဒေတွာ ဝိဟရတံ တတော အဓိကတ ရံ ဝိသေသာဓိဂမံ နိဿာယ **လာဘသက္ကာရသိလောကာ** ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, လာဘာဒိမုစ္ဆိတာ ဓမ္မပတိရူပကာနိ ပကာသေန္ တာ **မိစ္ဆာယသံ** အဓိဂန္တွာ တတ္ထ ဌိတာ ဇာတိအာဒီဟိ **အတ္တာနံ ဥက္ကံသေန္တိ, ပရံ ဝမ္ဘေန္တိ,** တသ္မာ ကာမာဒီနံ ပဌမသေနာဒိဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄၄၂-၃. ဇဝမေတံ ဒသဝိဓံ သေနံ ဥဒ္ဒိသိတွာ ယသ္မာ သာ ကဏှဓမ္မသမန္နာဂတတ္တာ ကဏှဿ နမုစိနော ဥ ပကာရာယ သံဝတ္တတိ, တသ္မာ နံ တဝ သေနာတိ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ – **“သော နမုစိ တေ သေနာ, ကဏှဿာဘိပ္ပ ပဟာရိနီ”**တိ။ တတ္ထ **အဘိပ္ပဟာရိနီ** တိ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဃာတနီ နိပ္ပောထနီ, အန္တရာယကရီတိ အတ္ထော။ **န နံ အသူရော ဇိနာတိ, ဇေတွာ စ လဘတေ သုခ**န္တိ ဇဝံ တဝ သေနံ အသူရော ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ သာပေက္ခော ပုရိသော န ဇိနာတိ, သူရော ပန ဇိနာတိ, ဇေတွာ စ မဂ္ဂသုခံ ဖလသုခဉ္စ အဓိဂစ္ဆတိ။ ယသ္မာ စ လဘတေ သုခံ, တသ္မာ သုခံ ပ တ္ထယမာနော အဟမ္ပိ **ဧသ မုဉ္ဇံ ပရိဟရေ** တိ။ သင်္ဂါမာဝစရာ အနိဝတ္တိနော ပုရိသာ အတ္တနော အနိဝတ္တနကဘာဝဝိ ညာပနတ္ထံ သီသေ တ ဓဇေ တ အာဝုဓေ တ မုဉ္ဇတိဏံ ဗန္ဓန္တိ, တံ အယမ္ပိ ပရိဟရတိစ္စေဝ မံ ဓာရေဟိ။ တဝ သေနာ ယ ပရာဇိတဿ **ဓိရတ္ထု မမ ဇီဝိတံ,** တသ္မာ ဇဝံ ဓာရေဟိ – **သင်္ဂါမေ မေ မတံ သေယျော, ယဉ္စေ ဇီဝေ ပရာဇိ တော,** ယေန ဇီဝိတေန ပရာဇိတော ဇီဝေ, တသ္မာ ဇီဝိတာ တယာ သမ္မာပဋိပန္နာနံ အန္တရာယကရေန သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမေ မတံ မမ သေယျောတိ အတ္ထော။

၄၄၄. ကသ္မာ မတံ သေယျောတိ စေ? ယသ္မာ **ပကာဠ္ဟေတ္ထ။ပေ။ သုဗ္ဗတာ,** ဇ္ဇေ ကာမာဒိကာယ အတ္တု က္ကံသနပရဝမ္ဘနပရိယောသာနာယ တဝ သေနာယ ပကာဠ္ဟာ နိမုဂ္ဂါ အနုပဝိဋ္ဌာ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ န ဒိဿန္ တိ, သီလာဒီဟိ ဂုဏေဟိ နပ္ပကာသန္တိ, အန္ဓကာရံ ပဝိဋ္ဌာ ဝိယ ဟောန္တိ။ ဧတေ ဇဝံ ပကာဠ္ဟာ သမာနာ သစေပိ ကဒါစိ ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ နိမုဇ္ဇနပုရိသော ဝိယ “သာဟု သဒ္ဓာ”တိအာဒိနာ နယေန ဥမ္မုဇ္ဇန္တိ, တထာပိ တာယ သေနာယ အဇ္ဈော တ္ထဋတ္တာ **တဉ္စ မဂ္ဂံ န ဇာနန္တိ** ခေမံ နိဗ္ဗာနကာမိနံ, သဗ္ဗေပိ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓာဒယော **ယေန ဂစ္ဆန္တိ သုဗ္ဗတာ** တိ။ ဣမံ ပန ကထံ သုတွာ မာရော ပုန ကိဉ္စိ အဝတွာ ဧဝ ပက္ကာမိ။

၄၄၅-၆. ပက္ကန္တေ ပန တသ္မိံ မဟာသတ္တော တာယ ဒုက္ကရကာရိကာယ ကိဉ္စိပိ ဝိသေသံ အနဓိဂစ္ဆန္တော အနုက္ကမေန “သိယာ နု ခေါ အညော မဂ္ဂေါ ဗောဓာယာ”တိအာဒိနိ စိန္တေတွာ ဩဠာရိကာဟာရံ အာဟာရေတွာ, ဗလံ ဂဟေတွာ, ဝိသာခပုဏ္ဏမဒိဝသေ ပဂေဝ သုဇာတာယ ဟယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ, ဘဒ္ဒဝနသဏ္ဍေ ဒိတဝိဟာရံ နိသီ ဒိတွာ, တတ္ထ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေန္တော ဒိဝသံ ဝီတိနာမေတွာ သာယန္ဟသမယေ မဟာဗောဓိမဏ္ဍ ဉာဘိမုခေါ ဂန္တွာ သောတ္ထိယေန ဒိန္နာ အဋ္ဌ တိဏမုဋ္ဌိယော ဗောဓိမူလေ ဝိကိရိတွာ ဒသသဟဿိလောကဓာတု ဒေဝတာဟိ ကတသက္ကာရဗဟုမာနော –

‘‘ကာမံ တစော စ နှဟာရု စ၊ အငွဲ စ အဝသိသွတု။
ဥပသုဿတု နိဿေသံ၊ သရီရေ မံသလောဟိတ’’န္တိ။ –

စတုရင်္ဂဝီရိယံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ‘‘န အနိ ဗုဒ္ဓတ္တံ အပတွာ ပလ္လင်္ကံ ဘိန္ဒိဿာမီ’’တိ ပဋိညံ ကတွာ အပရာဇိတပလ္လင်္ကေ နိသီဒိ။ တံ ဥတွာ မာရော ဟပိမာ ‘‘အဇ္ဇ သိဒ္ဓတ္ထော ပဋိညံ ကတွာ နိသိန္နော, အဇ္ဇေဝ အနိဿ သာ ပဋိညာ ပဋိဗာဟိတဗ္ဗာ’’တိ ဗောဓိမဏ္ဍတော ယာဝ စက္ကဝါဠမာယတံ ဒ္ဒတဒသယောဇနဝိတ္ထာရံ ဥဒ္ဓံ နဝယောဇနမုဂ္ဂတံ မာရသေနံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ဒိယမုယောဇနသတပ္ပမာဏံ ဂိရိမေခလံ ဟတ္ထိရာဇာနံ အာရုယှ ဗာဟုသဟဿံ မာပေတွာ နာနာဝုဓာနိ ဂဟေတွာ ‘‘ဂဏှထ, ဟနထ, ပဟရထာ’’တိ ဘဏန္တော အာဋ္ဌဝကသုတ္တေ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဝုဋ္ဌိယော မာပေသိ, တာ မဟာပုရိသံ ပတွာ တတ္ထ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဧဝ သမ္ပဇ္ဇိံသု။ တတော ဝဇိရပ္လသေန ဟတ္ထိ ကုမ္ဘေ ပဟရိတွာ မဟာပုရိသဿ သမီပံ နေတွာ ‘‘ဥဋ္ဌေဟိ, ဘော သိဒ္ဓတ္ထ, ပလ္လင်္ကာ’’တိ အာဟ။ မဟာပုရိသော ‘‘န ဥဋ္ဌဟာမိ မာရာ’’တိ ဝတွာ တံ ဓဇိနိံ သမန္တာ ဝိလောကေန္တော ဣမာ ဂထာယော အဘာသိ **‘‘သမန္တာ ဓဇိနိံ’’**န္တိ။

တတ္ထ **ဓဇိနိန္တိ** သေနံ။ **ယုတ္တ** န္တိ ဥယျုတ္တံ။ **သဝါဟန**န္တိ ဂိရိမေခလနာဂရာဇသဟိတံ။ **ပစ္စုဂ္ဂစ္ဆာမီ** တိ အဘိမုခေါ ဥပရိ ဂမိဿာမိ, သော စ ခေါ တေဇေနေဝ, န ကာယေန။ ကသ္မာ? **မာ မံ ဌာနာ အစာဝယိ,** မံ တေသ္မာ ဌာနာ အပရာဇိတပလ္လင်္ကာ မာရော မာ စာလေသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နပ္ပသဟတီ** တိ သဟိတုံ န သက္ကောတိ, နာဘိဘဝတိ တ။ **အာမံ ပတ္တ** န္တိ ကာစဇာတံ မတ္တိကာဘာဇနံ။ **အသ္မနာ** တိ ပာသာဏေန။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။

၄၄၇-၈. ဣအနိ ‘‘တေံ တေ မာရသေနံ ဘိန္ဒိတွာ တတော ပရံ ဝိဇိတသင်္ဂါမော သမ္ပတ္တဓမ္မရာဇာဘိသေကော ဣဒံ ကရိဿာမီ’’တိ ဒဿေန္တော အာဟ **‘‘ဝသီကရိတွာ’’**တိ။ တတ္ထ **ဝသီကရိတွာ သင်္ကပ္ပ** န္တိ မဂ္ဂဘာဝနာယ သဗ္ဗံ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပံ ပဟာယ သမ္မာသင်္ကပ္ပဿေဝ ပဝတ္တနေန ဝသီကရိတွာ သင်္ကပ္ပံ။ **သတိဉ္စ သူပတိဋ္ဌိတ** န္တိ ကာယာဒီသု စတူသု ဌာနေသု အတ္တနော သတိဥ္စ သုဋ္ဌု ဥပဋ္ဌိတံ ကရိတွာ ဧဝံ ဝသီကတသင်္ကပ္ပေဟ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဿတိ **ရဋ္ဌာ ရဋ္ဌံ ဝိစရိဿာမိ** ဒေဝမနုဿဘေဒေ **ပုထူ သာဝကေ ဝိနယန္တော** ။ အထ မယာ ဝိနီယမာနာ **တေ အပ္ပမတ္တာ။ပေ.။ န သောစရေ,** တံ နိဗ္ဗာနာမတမေတတိ အဓိပ္ပာယော။

၄၄၉-၅၁. အထ မာရော ဣမာ ဂထာယော သုတွာ အာဟ – ‘‘ဝေရူပံ ပက္ခံ ဒိသွာ န ဘာယသိ ဘိက္ခူ’’တိ? ‘‘အာမ, မာရ, န ဘာယာမီ’’တိ။ ‘‘ကသ္မာ န ဘာယသီ’’တိ? ‘‘အနာဒီနံ ဟရမိပုညာနံ ကတတ္တာ’’တိ။ ‘‘ကော တေံ ဇာနာတိ အနာဒီနိ တွံဝမကာသီ’’တိ? ‘‘ကိံ တွေထ ဟပိမ သက္ခိကိစ္စေန, အပိစ ဧကေသ္မိံယေဝ ဘဝေ ဝေဿန္တရော ဟုတွာ ယံ အနမအာသိံ, တဿာနုဘာဝေန သတ္တက္ခတ္တုံ ဆဟိ ပကာရေဟိ သဉ္စာတကမ္ပာ အယံ မဟာပထဝီယေဝ သက္ခီ’’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ မဟာပထဝီ ကမ္ပိ ဘေရဝသဒ္ဒံ မုဥ္စမာနာ, ယံ သုတွာ မာရော အသနိဟတော ဝိယ ဘီတော ဓဇံ ပဏာမေတွာ ပလာယိ သဒ္ဓိံ ပရိသာယ။ အထ မဟာပုရိသော တီဟိ ယာမေဟိ တိဿော ဝိဇ္ဇာ သစ္ဆိကတွာ အရုဏုဂ္ဂမနေ ‘‘အနေကဇာတိသံသာရံ။ပေ.။ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ’’တိ ဣမံ ဥအနံ ဥအာနေသိ။ မာရော ဥအာနသဒ္ဒေန အာဂန္တွာ ‘‘အယံ‘ဗုဒ္ဓော အဟ’န္တိ ပဋိဇာနာတိ, ဟန္ဒ နံ အနုဗန္ဓာမိ အာဘိသမာစာရိကံ ပဿိတုံ။ သစဿ ကိဉ္စိ ကာယေန တ တစာယ တ ခလိတံ ဘဝိဿတိ, ဝိဟေဌေဿာမိ န’’န္တိ ပုဗ္ဗေ ဗောဓိသတ္တဘူမိယံ ဆဗ္ဗဿာနိ အနုဗန္ဓိတွာ ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတ္တံ ဧကံ ဝဿံ အနုဗန္ဓိ။ တတော ဘဂဝတော ကိဉ္စိ ခလိတံ အပဿန္တော **‘‘သတ္တ ဝဿာနီ’’**တိ ဣမာ နိဗ္ဗေဇနီယဂထာယော အဘာသိ။

တတ္ထ **ဩတာရ**န္တိ ရန္ဓံ ဝိဝရံ။ **နာဓိဂစ္ဆိဿ** န္တိ နာဓိဂမိံ။ **မေဒဝဏ္ဏ**န္တိ မေဒပိဏ္ဍသဒိသံ။ **အနုပရိယဂာ**တိ ပရိတော ပရိတော အဂမာသိ။ **မုဒု**န္တိ မုဒုကံ။ **ဝိန္ဒေမ** တိ အဓိဂစ္ဆေယျာမ။ **အဿာဒနာ** တိ သာဒုဘာတော။ **တယသေတွ တော**တိ တယသော ဧတ္တော။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။

အယံ ပန ယောဇနာ – သတ္တ ဝဿာနိ ဘဂဝန္တံ ဩတာရာပေက္ခော အနုဗန္ဓိံ ကတ္တစိ အဝိဇဟန္တော ပအာပဒံ, ဧဝံ အနုဗန္ဓိတွာပိ စ ဩတာရံ နာဓိဂမိံ။ သောဟံ ယထာ နာမ မေဒဝဏ္ဏံ ပာသာဏံ မေဒသညီ တယသော ကေသ္မိံ ပသ္သ မုခတုဏ္ဍကေန ဝိဇ္ဈိတွာ အဿာဒံ အဝိန္ဒမာနော ‘‘အပ္ပေဝ နာမ ဧတ္ထ မုဒု ဝိန္ဒေမ, အပိ ဣတော အဿာဒ

နာ သိယာ''တိ သမန္တာ တထေဝ ဝိဇ္ဈန္တော အနုပရိယာယိတ္ဝာ ကတ္ထစိ အသ္သာဒံ အလဒ္ဓာ ''ဟာသာဏောတယ''န္တိ နိဗ္ဗိဇ္ဇ ပက္ကမေယ္ယ, ဧဝမေတဟံ ဘဂဝန္တံ ကာယကမ္မာဒီသု အတ္တနော ပရိတ္တပညာမုခတုဏ္ဍကေန ဝိဇ္ဈန္တော သမန္တာ အနုပရိယက ''အပ္ပေဝ နာမ ကတ္ထစိ အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာဒိမုဒ္ဒဘာဝံ ဝိန္ဒေမ, ကုတောစိ အသ္သာဒနာ သိယာ''တိ, တေ အနိ မယံ အသ္သာဒံ အလဘမာနာ **ကာကောဝ သေလမာသဇ္ဇ နိဗ္ဗိဇ္ဇာပေမ ဂောတမံ** အာသဇ္ဇ တတော ဂောတမာ နိဗ္ဗိဇ္ဇ အပေမာတိ။ ဧဝံ ဝဒတော ကိရ မာရဿ သတ္တ ဝဿာနိ နိပ္ဖလပရိဿမံ နိဿာယ ဗလဝသောကော ဥဒပာဒိ။ တေနဿ ဝိသီဒမာနင်္ဂပစ္စင်္ဂဿ ဗေလုဝပဏ္ဍု နာမ ဝီဏာ ကစ္ဆတော ပတိတာ။ ယာ သကိံ ကုသလေဟိ တဒိတာ စတ္တာရော မာသေ မဓုရဿရံ မုဉ္စတိ, ယံ ဂဟေတ္ဝာ သက္ကော ပဉ္စသိခဿ အဒာသိ။ တံ သော ပတမာနမ္ပိ န ဗုဇ္ဈိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

၄၇၂. ''တဿ သောကပရေတဿ, ဝီဏာ ကစ္ဆာ အဘဿထ။
တတော သော ဒုမ္မနော ယက္ခော, တတ္ထေဝန္တရဓာယထာ''တိ။

သင်္ဂီတိကာရကာ အာဟံသူတိ ဧကေ, အမ္ဟာကံ ပနေတံ နက္ခမတီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ပဓာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. သုဘာသိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ မေ သုတန္တိ သုဘာသိတသုတ္တံ။ အတ္တဇ္ဈာသယတော စဿ ဥပ္ပတ္တိ။ ဘဂဝါ ဟိ သုဘာသိတပ္ပိယော, သော အတ္တနော သုဘာသိတသမုဒာစာရပ္ပကာသနေန သတ္တာနံ ဒုဗ္ဘာသိတသမုဒာစာရံ ပဋိသေဓေန္တော ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။ တတ္ထ **ဧဝံ မေ သုတန္တိ**အာဒိ သင်္ဂီတိကာရဝစနံ။ တတ္ထ **တတြ ခေါ ဘဂဝါ။ပေ။ ဘဒန္တေတိ တေ ဘိက္ခူ**တိ ဇာတံ အပုဗ္ဗံ, သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ တသ္မာ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနတ္ထမိဒံ ဝုစ္စတိ – **တတြာ** တိ ဒေသကာလပရိဒီပနံ။ တဉ္ဟိ ယံ သမယံ ဝိဟရတိ, တတြ သမယေ, ယသ္မိဉ္စ အာရာမေ ဝိဟရတိ, တတြ အာရာမေတိ ဒီပေတိ။ ဘာသိတဗ္ဗယုတ္တေ တ ဒေသကာလေ ဒီပေတိ။ န ဟိ ဘဂဝါ အယုတ္တေ ဒေသေ ကာလေ တ ဓမ္မံ ဘာသတိ။ ''အကာလော ခေါ, တာဝ, ဗာဟိယာ''တိအာဒိ (ဥဒါ. ၁၀) စေတ္ထ သာဓကံ။ **ခေါ**တိ ပဒပူရဏမတ္တေ အဝဓာရဏာဒိကာလတ္ထေ တ နိပါတော။ **ဘဂဝါ**တိ လောကဂရုပရိဒီပနံ။ ဘိက္ခူတိ ကထာသဝနယုတ္တပုဂ္ဂလပရိဒီပနံ။ **အာမန္တေသီ** တိ အာလပိ အဘာသိ သမ္ဗောဓေသိ။

ဘိက္ခဝေ တိ အာမန္တနာကာရပရိဒီပနံ။ တဉ္စ ဘိက္ခနသီလတာဒိဂုဏယောဂသိဒ္ဓတ္တာ ဝုတ္တံ။ တေန နေသံ ဟီနာဓိကဇနသေဝိတံ ဝုတ္တိံ ပကာသေန္တော ဥဒ္ဓတဒီနဘာဝနိဂ္ဂဟံ ကရောတိ။ ''ဘိက္ခဝေ''တိ ဣမိနာ စ ကရုဏာဝိပ္ဖာရသောမ္မဟဒယနယနနိပါတပုဗ္ဗင်္ဂမေန ဝစနေန တေ အတ္တနော မုခာဘိမုခေ ကရိတ္ဝာ တေနေဝ ကထေတုကမျတာဒီပကေန ဝစနေန တေသံ သောတုကမျတံ ဇနေတိ, တေနေဝ စ သမ္ဗောဓနတ္တေန ဝစနေန သာဓုကသဝနမနသိကာရေပိ တေ နိယောဇေတိ။ သာဓုကသဝနမနသိကာရာယတ္တာ ဟိ သာသနသမ္ပတ္တိ။ အပရေသုပိ ဒေဝမနုဿေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု ကသ္မာ ဘိက္ခူ ဧဝ အာမန္တေသီတိ စေ? ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌာသန္နသဒါသန္နိဟိတဘာဝတော။ သဗ္ဗပရိသသာဓာရဏာ ဟိ အယံ ဓမ္မဒေသနာ, န ပာဋိပုဂ္ဂလိကာ။ ပရိသာယ စ ဇေဋ္ဌာ ဘိက္ခူ ပဌမုပ္ပန္နတ္တာ, သေဋ္ဌာ အနဂါရိယဘာဝံ အာဒိံ က တ္ဝာ သတ္ထု စရိယာနုဝိဓာယကတ္တာ သကလသာသနပဋိဂ္ဂါဟကတ္တာ စ။ အာသန္နာ တတ္ထ နိသိန္နေသု သတ္ထု သန္တိကတ္တာ, သဒါ သန္နိဟိတာ သတ္ထု သန္တိကာဝစရတ္တာ။ တေန ဘဂဝါ သဗ္ဗပရိသသာဓာရဏံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဘိက္ခူ ဧဝ အာမန္တေသိ။ အပိစ ဘာဇနံ တေ ဣမာယ ကထာယ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပတ္တိသဗ္ဘာဝတောတိပိ တေ ဧဝ အာမန္တေသိ။ **ဘဒန္တေ** တိ ဂါရဝါဓိဝစနမေတံ။ **တေ ဘိက္ခူ** တိ ယေ ဘဂဝါ အာမန္တေသိ, တေ ဧဝံ ဘဂဝန္တံ အာလပန္တာ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုန္တိ။

စတူဟိ အင်္ဂေဟီ တိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ အဝယဝေဟိ ဝါ။ မုသာဝါဒာဝေရမဏိအာဒီနိ ဟိ စတ္တာရိ သုဘာသိတဝါစာယ ကာရဏာနိ။ သစ္စဝစနာဒယော စတ္တာရော အဝယဝါ, ကာရဏတ္တေ စ အင်္ဂသဒ္ဒေါ။ **စတူဟီ**တိ နိဿက္ကဝစ

နံ ဟောတိ, အဝယဝတ္တေ ကရဏဝစနံ။ **သမန္နာဂတာ** တိ သမနုအာဂတာ ပဝတ္တာ ယုတ္တာ စ။ **တစာ**တိ သမုလ္လပနတာ။ ယာ သာ ''တစာ ဂိရာ ဗျပ္ပထော''တိ (ဓ. သ. ၆၃၆) စ, ''နေလာ ကဏ္ဏသုခာ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၉; မ. နိ. ၃.၁၄) စ ဧဝမာဒီသု အာဂစ္ဆတိ။ ယာ ပန ''တစာယ စေ ကတံ ကမ္မ''န္တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ကာယကမ္မဒ္ဝာရ) ဧဝံ ဝိညတ္တိ စ, ''ယာ စတူဟိ ဝစီဒုစ္စရိတေဟိ အာရတိ ဝိရတိ။ပေ.။ အယံ ဝုစ္စတိ သမ္မာတစာ''တိ (ဓ. သ. ၂၉၉; ဝိဘ. ၂၀၆) ဧဝံ ဝိရတိ စ, ''ဖရုသတစာ, ဘိက္ခဝေ, အာသေဝိတာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ နိရယသံဝတ္တနိကာ ဟောတီ''တိ (အ. နိ. ၈.၄၀) ဧဝံ စေတနာ စ တစာတိ အာဂစ္ဆတိ, သာ ဣဓ န အဓိပ္ပေတာ။ ကသ္မာ? အဘာသိတဗ္ဗတော။ **သုဘာသိတာ ဟောတီ**တိ သုဋ္ဌု ဘာသိတာ ဟောတိ။ တေနဿာ အတ္ထာဝဟနတံ ဒီပေတိ။ **န ဒုဗ္ဘာသိတာ** တိ န ဒုဋ္ဌု ဘာသိတာ။ တေနဿာ အနတ္ထာနာဝဟနတံ ဒီပေတိ။ **အနဝဇ္ဇာ** တိ ဝဇ္ဇသင္ခာတရာဂါဒိဒေါသဝိရဟိတာ။ တေနဿာ ကာရဏသုဒ္ဓိံ ဝုတ္တဒေါသာဘာဝဥ္စ ဒီပေတိ။ **အနနုဝဇ္ဇာ စ** တိ အနုတဒဝိမုတ္တာ။ တေနဿာ သဗ္ဗာကာရသမ္ပတ္တိံ ဒီပေတိ။ **ဝိညူနန္တိ** ပဏ္ဍိတာနံ။ တေန နိန္ဒာပသံသာသု ဗာလာ အပ္ပမာဏာတိ ဒီပေတိ။

ကတမေဟိ စတူဟီတိ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ **ဣဓ**တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ။ **ဘိက္ခဝေ** တိ ယေသံ ကထေတုကာမော, တအာလပနံ။ **ဘိက္ခု** တိ ဝုတ္တပ္ပကာရတစာဘာသနကပုဂ္ဂလနိဒဿနံ။ **သုဘာသိတံယေဝ ဘာသတီ**တိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ စတူသု တစင်္ဂေသု အညတရင်္ဂနိဒ္ဒေသဝစနံ။ **နော ဒုဗ္ဘာသိတ** န္တိ တဿေဝ တစင်္ဂဿ ပဋိပက္ခဘာသနနိတရဏံ။ တေန ''မုသာတတာအာဒယောပိ ကအာစိ ဝတ္တဗ္ဗာ''တိ ဒိဋ္ဌိံ နိသေဓေတိ။ ''နော ဒုဗ္ဘာသိတ''န္တိ ဣမိနာ တ မိစ္ဆာတစပ္ပဟာနံ ဒီပေတိ, ''သုဘာသိတ''န္တိ ဣမိနာ ပဟီနမိစ္ဆာတစေန သတာ ဘာသိတဗ္ဗဝစနလက္ခဏံ။ တထာ ဟပဿ အကရဏံ, ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒံ ။ အင်္ဂပရိဒီပနတ္ထံ ပန အဘာသိတဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေ အဝတွာ ဘာသိတဗ္ဗမေတဟ။ သေ နယော **ဓမ္မံယေတ** တိအာဒီသုပိ။

ဧတ္ထ စ ''သုဘာသိတံယေဝ ဘာသတိ နော ဒုဗ္ဘာသိတ''န္တိ ဣမိနာ ပိသုဏအဒေါသရဟိတံ သမဂ္ဂကရဏဝစနံ ဝုတ္တံ, ''ဓမ္မံယေဝ ဘာသတိ နော အဓမ္မ''န္တိ ဣမိနာ သမ္ဖအဒေါသရဟိတံ ဓမ္မတော အနပေတံ မန္တာဝစနံ ဝုတ္တံ, ဣတရေဟိ ဒွီဟိ ဖရုသာလိကရဟိတာနိ ပိယသစ္စဝစနာနိ ဝုတ္တာနိ။ **ဣမေဟိ ခေါ**တိအာဒိနာ ပန တာနိ အင်္ဂါနိ ပစ္စက္ခတော ဒဿေန္တော တံ တစံ နိဂမေတိ။ ဝိသေသတော စေတ္ထ ''ဣမေဟိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ , စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ တစာ သုဘာသိတာ ဟောတီ''တိ ဘဏန္တော ယဒညေ ပဋိညာဒီဟိ အဝယဝေဟိ နာမာဒီဟိ ပဒေဟိ လိင်္ဂဝစနဝိဘတ္တိကာလကာရကာဒီဟိ သမ္ပတ္တီဟိ စ သမန္နာဂတံ တစံ ''သုဘာသိတ''န္တိ မညန္တိ, တံ ဓမ္မတော ပဋိသေဓေတိ။ အဝယတဒိသမ္ပန္နာပိ ဟိ ပေသုညာဒိသမန္နာဂတာ တစာ ဒုဗ္ဘာသိတာဝ ဟောတိ အတ္တနော ပရေသဥ္စ အနတ္ထာဝဟတ္တာ။ ဣမေဟိ ပန စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ သစေပိ မိလက္ခုဘာသာပရိယာပန္နာ ဃဋစေဋိကာဂီတိကပရိယာပန္နာ တ ဟောတိ, တထာပိ သုဘာသိတာ ဧဝ လောကိယလောကုတ္တရဟိတသုခာဝဟတ္တာ။ သီဟဠဒီပေ မဂ္ဂပဿေ သဿံ ရက္ခန္တိယာ သီဟဠစေဋိကာယ သီဟဠကေနေဝ ဇာတိဇရာမရဏပဋိသံယုတ္တံ ဂီတံ ကယန္တိယာ သုတွာ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တာ သဋ္ဌိမတ္တာ ဝိပဿကဘိက္ခူ စေတ္ထ အရဟတ္တံ ပတ္တာ နိဒဿနံ။ တထာ တိဿော နာမ အာရဒ္ဓဝိပဿကော ဘိက္ခု ပဒုမသရသမီပေန ဂစ္ဆန္တော ပဒုမသရေ ပဒုမာနိ ဘဉ္ဇိတွာ ဘဉ္ဇိတွာ –

''ပါတော ဖုလ္လံ ကောကနဒံ၊ သူရိယာလောကေန ဘဇ္ဇိယတေ။
ဧဝံ မနုဿတ္တဂတာ သတ္တာ၊ ဇရာဘိဝေဂေန မဒ္ဒီယန္တီ''တိ။ –

ဣမံ ဂီတံ ကယန္တိယာ စေဋိကာယ သုတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တော, ဗုဒ္ဓန္တရေ စ အညတရော ပုရိသော သတ္တဟိ ပုတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ ဝနာ အာဂမ္မ အညတရာယ ဣတ္ထိယာ မုသလေန တဏ္ဍုလေ ကောဋ္ဋေန္တိယာ –

''ဇရာယ ပရိမဒ္ဒိတံ ဧတံ၊ မိလာတဆဝိစမ္မနိဿိတံ။
မရဏေန ဘိဇ္ဇတိ ဧတံ၊ မစ္စုဿ ဃာသမာမိသံ။

''ကိမီနံ အာလယံ ဧတံ၊ နာနာကုဏပေန ပူရိတံ။
အသုစိဿ ဘာဇနံ ဧတံ၊ ကဒလိက္ခန္ဓသမံ ဣဒ''န္တိ။ –

က္ကမံ ဂီတိကံ သုတ္တတ သဟ ပုတ္တေဟိ ပစ္စေကဗောဓိ ပတ္တော, အညေ စ ဤဒိသေဟိ ဥပာယေဟိ အရိယဘူမိံ ပတ္တာ နိဒ္ဒိသ္သန်၊ အနုစ္ဆရိယံ ပနေတံ, ယံ ဘဂဝတော အာသယာနုသယကုသလေန “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ”တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တာ ကထာယော သုတွာ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု, အညေ စ ခန္ဓာယတနာဒိပဋိသံယုတ္တာ ကထာ သုတွာ အနေကေ ဒေဝမနုဿာတိ။ ဇဝံ က္ကမေဟိ စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ တစာ သစေပိ မိလက္ခုဘာသာပရိယာပန္နာ, ဃင်္ဂုစေဋိကာဂီတိကပရိယာပန္နာ တ ဟောတိ, တထာပိ “သုဘာသိတာ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သုဘာသိတတ္တာ ဧဝ စ အနဝဇ္ဇာ စ အနနုဝဇ္ဇာ စ ဝိညူနံ အတ္ထတ္ထိကာနံ ကုလပုတ္တာနံ အတ္ထပဋိသရဏာနံ, နော ဗျဉ္ဇနပဋိသရဏာနန္တိ။

က္ကဒမတေစ ဘဂဝတတိ က္ကဒံ သုဘာသိတလက္ခဏံ ဘဂဝတ အတေစ။ **က္ကဒံ ဝတွာန သုဂတော, အထာပရံ တေဒတေစ သတ္ထာ**တိ က္ကဒဉ္စ လက္ခဏံ ဝတ္တတ အထ အညမ္ပိ ဇတံ အတေစ သတ္ထာ။ က္ကအနိ ဝတ္တဗ္ဗကထံ ဒသ္သေတွတ သဗ္ဗမေတံ သင်္ဂီတိကာရကာ အာဟံသု။ တတ္ထ **အပရန္တိ** ကထာဗန္ဓဝစနံ သန္ဓာယ ဝုစ္စတိ။ တံ ဒုဝိခံ ဟောတိ – ပစ္ဆာ အာဂတပရိယံ အဿဝနသုဿဝနအာဓာရဏာဒဌ္ဌဟီကရဏာဒိနိ တ သန္ဓာယ တဒတ္ထဒီပကမေဝ စ။ ပုဗ္ဗေ ကေနစိ ကာရဏေန ပရိဟာပိတဿ အတ္ထဿ ဒီပနေန အတ္ထဝိသေသဒီပကဉ္စ “ပုရိသဿ ဟိ ဇာတဿ, ကုဌာရီ ဇာယတေ မုခေ”တိအာဒိသု (သု. နိ. ၆၆၂) ဝိယ။ က္ကဓ ပန တဒတ္ထဒီပကမေဝ။

၄၅၃. တတ္ထ **သန္တော** တိ ဗုဒ္ဓါဒယော။ တေ ဟိ သုဘာသိတံ “ဥတ္တမံ သေဋ္ဌ”န္တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **ဒုတိယံ တတိယံ စတုတ္ထန္တိ** က္ကဒံ ပန ပုဗ္ဗေ နိဒ္ဒိဋ္ဌက္ကမံ ဥပာဒါယ ဝုတ္တံ။ ကထာပရိယောသာနေ ပန ဝဂ္ဂီသတ္ထေရော ဘဂဝတော သုဘာသိတေ ပသီဒိ။

သော ယံ ပသန္နာကာရံ အကာသိ, ယဉ္စ ဝစနံ ဘဂဝတ အဘာသိ, တံ ဒဿေန္တာ သင်္ဂီတိကာရကာ **“အထ ခော အာယသ္မာ”**တိအာဒိမာဟံသု။ တတ္ထ **ပဋိဘာတိ မန္တိ** မမ ဘာဂေ ပကာသတိ ။ **ပဋိဘာတု တန္တိ** တဝ ဘာဂေ ပကာသတု။ **သာရုပ္ပာဟိ** တိ အနုစ္ဆဝိကာဟိ။ **အဘိတ္ထဝီ** တိ ပသံသိ။

၄၅၄. **န တာပယေ**တိ ဝိပ္ပဋိသာရေန န တာပယေယျ။ **န ဝိဟိံသေယျာ** တိ အညမညံ ဘိန္ဒန္တော န ဗာဓေယျ။ **သာ ဝေ ဝါစာ**တိ သာ ဝါစာ ဧကံသေနေဝ သုဘာသိတာ။ ဣတ္ထာဝတာ အပိသုဏဝါစာယ ဘဂဝန္တံ ထောမေတိ။

၄၅၅. **ပဋိနန္ဒိတာ** တိ ဟဋ္ဌေန ဟဒယေန ပဋိမုခံ ဂန္တွာ နန္ဒိတာ သမ္ပိယာယိတာ။ **ယံ အနာဒါယ ပာပါနိ, ပရေသံ ဘာသတေ ပိယန္တိ** ယံ ဝါစံ ဘာသန္တော ပရေသံ ပာပါနိ အပ္ပိယာနိ ပဋိကူလာနိ ဖရုသဝစနာနိ အနာဒါယ အတ္ထဗျဉ္ဇနမဓုရံ ပိယမေဝ ဝစနံ ဘာသတိ, တံ ပိယဝါစမေဝ ဘာသေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ က္ကမာယ ကထာယ ပိယဝစနေန ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝိ။

၄၅၆. **အမတာ**တိ အမတသဒိသာ သာဒုဘာဝေန။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “သစ္စံ ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာန”န္တိ (သံ. နိ. ၁.၇၃; သု. နိ. ၁၈၄)။ နိဗ္ဗာနာမတပစ္စယတ္တာ တ အမတာ။ **သေ ဓမ္မော သနန္တနော** တိ ယာယံ သစ္စဝါစာ နာမ, ဧသ ပောရာဏော ဓမ္မော စရိယာ ပဝေဏီ, က္ကဒမေဝ ဟိ ပောရာဏာနံ အာစိဏ္ဏံ, န တေ အလိကံ ဘာသိံသု။ တေနေတဟ – **“သစ္စေ အတ္ထေ စ ဓမ္မေ စ, အဟု သန္တော ပတိဋ္ဌိတာ”**တိ။ တတ္ထ သစ္စေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ ဧဝ အတ္တနော စ ပရေသဉ္စ အတ္ထေ ပတိဋ္ဌိတာ။ အတ္ထေ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ ဧဝ စ ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌိတာ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပရံ တ ဒွ ယံ သစ္စဝိသေသနမိစ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သစ္စေ ပတိဋ္ဌိတာ။ ကီဒိသေ? **အတ္ထေ စ ဓမ္မေ စ,** ယံ ပရေသံ အတ္ထတော အနပေတတ္တာ အတ္ထံ အနုပရောဓံ ကရောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သတိပိ စ အနုပရောဓကေရတ္တေ ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မံ, ယံ ဓမ္မိကမေဝ အတ္ထံ သာဓေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ က္ကမာယ ကထာယ သစ္စဝစနေန ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝိ။

၄၅၇. **ခေမန္တိ** အဘယံ နိရုပဒ္ဒဝံ။ ကေန ကာရဏေနာတိ စေ? **နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ ဒုက္ခဿန္တကိရိယာယ,** ယသ္မာ ကိလေသနိဗ္ဗာနံ ပာပေတိ, ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ စ အန္တကိရိယာယ သံဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ အထ တ ယံ ဗုဒ္ဓေါ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ ဒုက္ခဿန္တကိရိယာယာတိ ဒွိန္နံ နိဗ္ဗာနဓာတူနမတ္ထာယ ခေမမဂ္ဂပ္ပကာသနတော ခေမံ တစံ ဘာသတိ, **သာ ဝေ ဝါစာနမုတ္တမာ**တိ သာ ဝါစာ သဗ္ဗဝါစာနံ သေဋ္ဌာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ က္ကမာယ က

ထာယ မန္တာဝစနေန ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝန္တော အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသီတိ အယမေတ္ထ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။ သေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ သုဘာသိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ပူရဠာသသုတ္တ-(သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇသုတ္တ)-ဝဏ္ဏနာ

ဇဝံ မေ သုတန္တိ ပူရဠာသသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတ ပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝောလောကေန္တော သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇဗြာဟ္မဏံ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယသမ္ပန္နံ ဒိသွာ "တတ္ထ မယိ ဂတေ ကထာ ပဝတ္တိဿတိ, တတော ကထာဝသာနေ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ဧသ ဗြာဟ္မဏော ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿတီ"တိ စ ဉတွာ တတ္ထ ဂန္တွာ ကထံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ **ဇဝံ မေ သုတ**န္တိအာဒိ သင်္ဂီတိကာရကာနံ ဝစနံ။ **ကိံဇစ္စော ဘဝ**န္တိအာဒိ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ, **န ဗြာဟ္မဏော နောမှိ**တိအာဒိ ဘဂဝတော။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ သမောဓာနေတွာ "ပူရဠာသသုတ္တ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ ဝုတ္တသဒိသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ, အဝုတ္တံ ဝဏ္ဏယိဿာမ, တဉ္စ ခော ဥတ္တာနတ္ထာနိ ပဒါနိ အနာမသန္တာ။ **ကောသလေသူ**တိ ကောသလာ နာမ ဇာနပဒိနော ရာဇကုမာရာ။ တေသံ နိဝါသော ဧကောပိ ဇနပဒော ရုဠှိသဒ္ဒေန "ကောသလာ"တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မိံ ကောသလေသု ဇနပဒေ။ ကေစိ ပန "ယသ္မာ ပုဗ္ဗေ မဟာပနာဒံ ရာဇကုမာရံ နာနာနာဋကာဒီနိ ဒိသွာ သိတမတ္တမ္ပိ အကရောန္တံ သုတွာ ရာဇာ အာဏာပေသိ 'ယော မမ ပုတ္တံ ဟာသာပေတိ, သဗ္ဗာဘရဏေဟိ နံ အလင်္ကရောမီ'တိ။ တတော နင်္ဂလာနိ ဆဍ္ဍေတွာ မဟာဇနကာယော သန္နိပတိ။ တေ စ မနုဿာ အတိရေကသတ္တဝဿာနိ နာနာကီဠိကာဒယော ဒဿေန္တာပိ တံ နာသက္ခိံသု ဟာသာပေတုံ။ တတော သက္ကော ဒေဝနဋံ ပေသေသိ, သော ဒိဗ္ဗနာဋကံ ဒဿေတွာ ဟာသာပေသိ။ အထ တေ မနုဿာ အတ္တနော အတ္တနော ဝသနောကာသာဘိမုခါ ပက္ကမိံသု။ တေ ပဋိပထေ မိတ္တသုဟဇ္ဇာဒယော ဒိသွာ ပဋိသန္ထာရမကံသု 'ကစ္စိ ဘော ကုသလံ, ကစ္စိ ဘော ကုသလ'န္တိ ။ တသ္မာ တံ 'ကုသလ'န္တိ သဒ္ဒံ ဥပာဒါယ သော ပဒေသော 'ကောသလော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **သုန္ဒရိကာယ နဒိယာ တီရေ**တိ သုန္ဒရိကာတိ ဇဝံနာမိကာယ နဒိယာ တီရေ။

တေန ခော ပနာတိ ယေန သမယေန ဘဂဝတာ တံ ဗြာဟ္မဏံ ဝိနေတုကာမော ဂန္တွာ တဿာ နဒိယာ တီရေ သသီသံ ပာရုပိတွာ ရုက္ခမူလေ နိသဇ္ဇာသင်္ခာတေန ဣရိယာပထဝိဟာရေန ဝိဟရတိ။ **သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇော** တိ သော ဗြာဟ္မဏော တဿာ နဒိယာ တီရေ ဝသတိ အဂ္ဂိဉ္စ ဇုဟတိ, ဘာရဒွာဇောတိ စဿ ဂောတ္တံ, တသ္မာ ဇဝံ ဝုစ္စတိ။ **အဂ္ဂိံ ဇုဟတီ**တိ အာဟုတိပက္ခိပနေန ဇာလေတိ။ **အဂ္ဂိဟုတ္တံ ပရိစရတီ** တိ အဂျာယတနံ သမ္မဇ္ဇနူပလေပနဗလိကမ္မာဒီနာ ပယိရုပာသတိ။ **ကော နု ခော ဣမံ ဟဗျသေသံ ဘုဉ္ဇေယျာ** တိ သော ကိရ ဗြာဟ္မဏော အဂ္ဂိမှိ ဇုဟိတွာ အဝသေသံ ဟယာသံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – "အဂ္ဂိမှိ တာဝ ပက္ခိတ္တဟယာသော မဟာဗြဟ္မုနာ ဘုတ္တော, အယံ ပန အဝသေသော အတ္ထိ။ တံ ယဒိ ဗြဟ္မုနော မုခတော ဇာတဿ ဗြာဟ္မဏဿေဝ ဒဒေယျံ, ဇဝံ မေ ပိတရာ သဟ ပုတ္တောပိ သန္တပ္ပိတော ဘဝေယျ, သုဝိသောဓိတော စ ဗြဟ္မလောကကမိမဂ္ဂေ အဿ, ဟန္ဒာဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဂဝေသာမီ"တိ။ တတော ဗြာဟ္မဏဒဿနတ္ထံ ဥဋ္ဌာယာသနာ စတုဒ္ဒိသာ အနုဝိလောကေသိ – "ကော နု ခော ဣမံ ဟဗျသေသံ ဘုဉ္ဇေယျာ"တိ။

အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ တိ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ သေဋ္ဌရုက္ခမူလေ။ **သသီသံ ပာရုတ**န္တိ သဟ သီသေန ပာရုတကာယံ။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ ဇဝမကာသိ, ကိံ နာရာယနသင်္ခာတဗလောပိ ဟုတွာ နာသက္ခိ ဟိမပါတံ သီတတဉ္စ ပဋိဗာဟိတုန္တိ? အဋ္ဌိတံ ကာရဏံ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓါ သဗ္ဗသော ကာယပဋိဇဂ္ဂနံ ကရောန္တိ ဧဝ, အပိစ ဘဂဝါ "အာဂတေ ဗြာဟ္မဏေ သီသံ ဝိဝရိဿာမိ, မံ ဒိသွာ ဗြာဟ္မဏော ကထံ ပဝတ္တေဿတိ, အထဿ ကထာနုသာရေန ဓမ္မံ ဒေသေဿာမီ"တိ ကထာပဝတ္တနတ္ထံ ဧဝမကာသိ။ **ဒိသွာန တမေန။ပေ။ တေနုပသင်္ကမီ** တိ သော ကိရ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ဗြာဟ္မဏော "အယံ သသီသံ ပာရုပိတွာ သဗ္ဗရတ္တိံ ပဓာနမနုယုတ္တော, ဣမဿ ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတွာ ဣမံ ဟဗျသေသံ ဒဿာမီ"တိ ဗြာဟ္မဏသညီ ဟုတွာ ဧဝ ဥပသင်္ကမိ။ **မုဏ္ဍော အယံ ဘဝံ, မုဏ္ဍကော အယံ ဘဝ** န္တိ သီသေ

ဝိဝရိတမတ္တေဝ ကေသန္တံ ဒိသွာ “မုဏ္ဍော”တိ အာဟ။ တတော သုဋ္ဌုတရံ ဩလောကေန္တော ပရိတ္တမ္ပိ သိခံ အဒိသွာ ဟီဠေန္တော “မုဏ္ဍကော”တိ အာဟ။ ဧဝရူပါ ဟိ နေသံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဒိဋ္ဌိ။ **တတော တ**တိ ယတ္ထ ဌိတော အဒ္ဒသ, တမှာ ပဒေသာ **မုဏ္ဍာပိ** တိ ကေနစိ ကာရဏေန မုဏ္ဍိတသီသာပိ ဟောန္တိ။

၄၅၈. န ဗြာဟ္မဏော နောမှိ တိ ဧတ္ထ **န**ကာရော ပဋိသေဓေ, **နော**ကာရော အဝဓာရဏေ “န နော သမံ”န္တိအာဒီသု (ခု. ပါ. ၆.၃; သု. နိ. ၂၂၆) ဝိယ။ တေန နေဝမှိ ဗြာဟ္မဏောတိ ဒဿေတိ။ **န ရာဇပုတ္တော** တိ ခတ္တိယော နမှိ။ **န ဝေဿာယနော** တိ ဝေဿောပိ နမှိ။ **ဥဒ ကောစိ နောမှိ**တိ အညောပိ သုဒ္ဒော ဝါ စဏ္ဍာလော ဝါ ကောစိ န ဟောမီတိ ဧဝံ ဧကံသေနေဝ ဇာတိဝါဒသမုဒာစာရံ ပဋိက္ခိပတိ။ ကသ္မာ? မဟာသမုဒ္ဒံ ပတ္တာ ဝိယ ဟိ နဒိယော ပဗ္ဗဇ္ဇုပဂတာ ကုလပုတ္တာ ဇဟန္တိ ပုရိမာနိ နာမဂေါတ္တာနိ။ ပဟာရာဒသုတ္တဉ္စေတ္ထ (အ. နိ. ၈.၁၉) သာဓကံ။ ဧဝံ ဇာတိဝါဒံ ပဋိက္ခိပိတွာ ယထာဘူတမတ္တာနံ အာဝိကရောန္တော အာဟ – **“ဂေါတ္တံ ပရိညာယ ပုထုဇ္ဇနာနံ, အကိဉ္စနော မန္တ စရာမိ လောကေ”**တိ။ ကထံ ဂေါတ္တံ ပရိညာသီတိ စေ? ဘဂဝါ ဟိ တီဟိ ပရိညာဟိ ပဉ္စက္ခန္ဓေ ပရိညာသိ, တေသု စ ပရိညာတေသု ဂေါတ္တံ ပရိညာတမေဝ ဟောတိ။ ရာဂါဒိကိဉ္စနာနံ ပန အဘာဝေန သော အကိဉ္စနော မန္တာ ဇာနိတွာ ဉာဏာနုပရိဝတ္တီဟိ ကာယကမ္မာဒီဟိ စရတိ။ တေနာဟ – “ဂေါတ္တံ…ပေ… လောကေ”တိ။ မန္တာ ဝုစ္စတိ ပညာ, တာယ စေသ စရတိ။ တေနေတဟ – “မန္တ စရာမိ လောကေ”တိ ဆန္ဒဝသေန ရဿံ ကတွာ။

၄၅၉-၆၀. ဧဝံ အတ္တာနံ အာဝိကတွာ ဣဒါနိ “ဧဝံ ဩဠာရိကံ လိင်္ဂမ္ပိ ဒိသွာ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာပုစ္ဆိတဗ္ဗံ န ဇာနာသီ”တိ ဗြာဟ္မဏဿ ဥပါလမ္ဘံ အာရောပေန္တော အာဟ – “သင်္ဃာဋိဝါသီ…ပေ… ဂေါတ္တပဉှာ”န္တိ။ ဧတ္ထ စ ဆိန္နသင်္ဃဋိတဋ္ဌေန တီဏိပိ စီဝရာနိ “သင်္ဃာဋီ”တိ အဓိပ္ပေတာနိ, တာနိ နိဝတ္ထောတိ ပရိဒဟိတောတိ **သင်္ဃာဋိဝါသီ။ အဂဟော**တိ အဂေဟော, နိက္ခန္တဂေဟောတိ အဓိပ္ပာယော။ နိဝါသာဂါရံ ပန ဘဂဝတော ဇေတဝနေ မဟာဂန္ဓကုဋိကရေရိမဏ္ဍလမာဠကောသမ္ဗကုဋိစန္ဒနမာလာဒိအနေကပ္ပကာရံ, တံ သန္ဓာယ န ယုဇ္ဇတိ။ **နိဝုတ္တကေသော** တိ အပနီတကေသော, ဩဟာရိတကေသမဿူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဘိနိဗ္ဗုတတ္တော** တိ အတီဝ ဥပသန္တပရိဠာဟစိတ္တော, ဂုတ္တစိတ္တော ဝါ။ **အလိပ္ပမာနော ဣဓ မာဏဝေဟိ** တိ ဥပကရဏသိနေဟေန ပဟီနတ္တာ မနုဿေဟိ အလိတ္တော အသံသဋ္ဌော ဧကန္တဝိဝိတ္တော။ **အကလ္လံ မံ ဗြာဟ္မဏ** တိ ယွာဟံ ဧဝံ သင်္ဃာဋိဝါသီ…ပေ… အလိပ္ပမာနော ဣဓ မာဏဝေဟိ, တံ မံ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, ပါကတိကာနိ နာမဂေါတ္တာနိ အတီတံ ပဗ္ဗဇိတံ သမာနံ အပ္ပတိရူပံ ဂေါတ္တပဉှံ ပုစ္ဆသီတိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဥပါလမ္ဘံ မောစေန္တော ဗြာဟ္မဏော အာဟ – **ပုစ္ဆန္တိ ဝေ, ဘော ဗြာဟ္မဏာ, ဗြာဟ္မဏေဘိ သဟ “ဗြာဟ္မဏော နော ဘဝ”**န္တိ။ တတ္ထ **ဗြာဟ္မဏော နော** တိ ဗြာဟ္မဏော နူတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – နာဟံ ဘော အကလ္လံ ပုစ္ဆာမိ။ အမှာကဉှိ ဗြာဟ္မဏသမယေ ဗြာဟ္မဏာ ဗြာဟ္မဏေဟိ သဟ သမာဂန္တွာ “ဗြာဟ္မဏော နု ဘဝံ, ဘာရဒွာဇော နု ဘဝ”န္တိ ဧဝံ ဇာတိမ္ပိ ဂေါတ္တမ္ပိ ပုစ္ဆန္တိ ဧဝါတိ။

၄၆၁-၂. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝါ ဗြာဟ္မဏဿ စိတ္တမုဒုဘာဝကရဏတ္ထံ မန္တေသု အတ္တနော ပကတညုတံ ပကာသေန္တော အာဟ – **“ဗြာဟ္မဏော ဟိ စေ တွံ ဗြူသိ…ပေ… စတုဝီသတက္ခရ”**န္တိ။ တဿတ္ထော – သစေ တွံ “ဗြာဟ္မဏော အဟံ”တိ ဗြူသိ, မဉ္စ အဗြာဟ္မဏံ ဗြူသိ, တသ္မာ ဘဝန္တံ သာဝိတ္တိံ ပုစ္ဆာမိ တိပဒံ စတုဝီသတက္ခရံ, တံ မေ ဗြူဟီတိ။ ဧတ္ထ စ ဘဂဝါ ပရမတ္ထဝေဒါနံ တိဏ္ဏံ ပိဋကာနံ အာဒိဘူတံ ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏေဟိ သဗ္ဗဗုဒ္ဓေဟိ ပကာသိတံ အတ္ထသမ္ပန္နံ ဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နဉ္စ “ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ, ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ, သင်္ဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီ”တိ ဣမံ အရိယသာဝိတ္တိံ သန္ဓာယ ပုစ္ဆတိ။ ယဒိပိ ဟိ ဗြာဟ္မဏော အညံ ဝဒေယျ, အထ နံ ဘဂဝါ “နာယံ, ဗြာဟ္မဏ, အရိယဿ ဝိနယေ သာဝိတ္တီတိ ဝုစ္စတီ”တိ တဿ အသာရကတ္တံ ဒဿေတွာ ဣဓေဝ ပတိဋ္ဌာပေယျ။ ဗြာဟ္မဏော ပန “သာဝိတ္တိံ ပုစ္ဆာမိ တိပဒံ စတုဝီသတက္ခရ”န္တိ ဣဒံ အတ္တနော သမယသိဒ္ဓံ သာဝိတ္တိလက္ခဏဗျဉ္ဇနကံ ဗြဟ္မဿရေန နိစ္ဆာရိတဝစနံ သုတွာဝ “အဒ္ဓါယံ သမဏော ဗြာဟ္မဏသမယေ နိဋ္ဌံ ဂတော, အဟံ ပန အညာဏေန ‘အဗြာဟ္မဏော အယ’န္တိ ပရိဘဝိံ, သာဓုရူပေ မန္တပါရဂူ ဗြာဟ္မဏောဝ ဧသော”တိ နိဋ္ဌံ ဂန္တွာ “ဟန္ဒ နံ ယညဝိဓိံ ဒက္ခိဏေယျဝိဓိဉ္စ ပုစ္ဆာမီ”တိ တမတ္ထံ ပုစ္ဆန္တော **“ကိံနိဿိတာ…ပေ… လောကေ”** တိ ဣမံ ဝိသမကထာပဒတ္တယမာဟ။ တဿတ္ထော – ကိံနိဿိတာ ကိမဓိပ္ပာယာ ကိံ ပတ္ထေန္တာ ဣသယော စ ခတ္တိယာ စ ဗြာဟ္မဏာ စ အညေ စ မနုဇာ ဒေဝတာနံ အတ္ထာယ ယညံ အကပ္ပယိံသု။ **ယညမကပ္ပယိံသူ** တိ မကာရော ပဒ

သန္ဓိကရော။ **အကပ္ပယိံသူ** တိ သံဝိဒဟိံသု အကံသု။ **ပုထူ**တိ ဗဟူ အန္နပာနအနာဒိနာ ဘေဒေန အနေကပ္ပကာရေ ပုထူ တ ဣသယော မနုဇာ ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏာ စ ကိံနိဿိတာ ယညမကပ္ပယိံသု။ ကထံ နေသံ တံ ကမ္မံ သမိဇ္ဈတီတိ ဣမိ နာဓိပ္ပာယေန ပုစ္ဆတိ။

၄၆၃. အထဿ ဘဂဝါ တမတ္ထံ ဗျာကရောန္တော **"ယဒန္တဂူ ဝေဒဂူ ယညကာလေ ။ ယဿာဟုတိံ လဘေ တဿိဇ္ဈေတိ ဗြူမီ"**တိ ဣဒံ သေသပဒဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ယဒန္တဂူ** တိ ယော အန္တဂူ, ဩကာရဿ အကာရော, ဒကာရော စ ပဒသန္ဓိကရော "အညာဏရဏာမညေသ"န္တိအာဒီသု (ခု. ပ. ၈.၉) မကာရော ဝိယ။ အယံ ပန အတ္ထော – ယော ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ တီဟိ ပရိညာဟိ အန္တဂတတ္တာ **အန္တဂူ,** စတူဟိ စ မဂ္ဂဉာဏဝေဒေဟိ ကိလေသေ ဝိဇ္ဈိတွာ ဂ တတ္တာ **ဝေဒဂူ,** သော **ယဿ** ဣသိမနုဇခတ္တိယဗြာဟ္မဏာနံ အညတရဿ ယညကာလေ ယဿိံ ကိသ္မိဉ္စိ အာ ဟာရေ ပစ္စုပဋ္ဌိတေ အန္တမသော ဝနပဏ္ဏမူလဖလာဒိမ္ပိ **အာဟုတိံ လဘေ,** တတော ကိဉ္စိ ဒေယျဓမ္မံ လဘေယျ ယ, **တဿ** တံ ယညကမ္မံ **ဣဇ္ဈေ** သမိဇ္ဈေယျ, မဟပ္ဖလံ ဘဝေယျာတိ **ဗြူမီ** တိ။

၄၆၄. အထ ဗြာဟ္မဏော တံ ဘဂဝတော ပရမတ္ထယောဂဂမ္ဘီရံ အတိမဓုရဂိရနိဂ္ဃောသံ ကာရသရသမ္ပန္နံ ဒေသနံ သု တွာ သရီရသမ္ပတ္တိသူစိတဥဿ သဗ္ဗဂုဏသမ္ပတ္တိံ သမ္ဘာဝယမာနော ပီတိသောမနဿဇာတော **"အဒ္ဓာ ဟိ တဿ ဟု သာ"**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဣတိ ဗြာဟ္မဏော** တိ သင်္ဂီတိကာရာနံ ဝစနံ, သေသံ ဗြာဟ္မဏဿ။ တဿတ္ထော – **အဒ္ဓာ ဟိ တဿ** မယှံ **ဟုတမိဇ္ဈေ,** အယံ အဇ္ဇ ဒေယျဓမ္မော ဣဇ္ဈိဿတိ သမိဇ္ဈိဿတိ မဟပ္ဖလော ဘ ဝိဿတိ **ယံ တာဒိသံ ဝေဒဂုမဒ္ဒသာမ,** ယသ္မာ တာဒိသံ ဘဝန္တရူပံ ဝေဒဂုံ အဒ္ဒသာမ။ တွံဝညေဝံ ဟိ သော ဝေဒဂူ, န အညော။ ဣတော ပုဗ္ဗေ ပန **တုမှာဒိသာနံ** ဝေဒဂူနံ အန္တဂူနဉ္စ **အဒဿနေန** အမှာဒိသာနံ ယညေ ပဋိယတ္တံ **အ ညော ဇနော ဘုဉ္ဇတိ ပူရဠာသံ** စရုကဉ္စ ပူဝဉ္စာတိ။

၄၆၅. တတော ဘဂဝါ အတ္တနိ ပသန္နံ ဝစနပဋိဂ္ဂဟဏသဇ္ဇံ ဗြာဟ္မဏံ ဝိဒိတွာ ယထာဿ သုဋ္ဌု ဟာကဋ္ဌာ ဟော န္တိ, ဧဝံ နာနပ္ပကာရေဟိ ဒက္ခိဏေယျေ ပကာသေတုကာမော **"တသ္မာတိဟ တွံ"** န္တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – ယသ္မာ မယိ ပသန္နောသိ, **တသ္မာ** ပန **ဣဓ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, ဥပသင်္ကမ္မ ပုစ္ဆာ** တိ အတ္တာနံ ဒဿေန္တော အာဟ။ ဣဒါနိ ဣတော ပုဗ္ဗံ အတ္တနော အတ္ထိကပဒံ ပရပဒေန သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ – အတ္တနော အတ္ထိကော တဿ အ တ္ထတ္ထိကဘာဝဿ အနုရူပံ ကိလေသဂ္ဂိဝူပသမေန **သန္တံ,** ကောဓဓူမဝိဂမေန **ဝိဓူမံ,** ဒုက္ခာဘာဝေန **အနီဃံ,** အနေ ကဝိဓအာသာဘာဝေန **နိရာသံ အပ္ပေဝိဓ** ဧဝံသေန ဣဓ ဌိတောဝ ဣဓ တ သာသနေ **အဘိဝိန္ဒေ** လစ္ဆသိ အဓိဂစ္ဆိဿ သသိ **သုမေဓံ** ဝရပညံ ခီဏာသဝဒက္ခိဏေယျန္တိ။ အထ တ ယသ္မာ မယိ ပသန္နောသိ, တသ္မာတိဟ, တွံ ဗြာဟ္မ ဏ, အတ္တနော အတ္ထိကော သမာနော ဥပသင်္ကမ္မ ပုစ္ဆ သန္တံ ဝိဓူမံ အနီဃံ နိရာသန္တိ အတ္တာနံ ဒဿေန္တော အာဟ။ ဧဝံ ပုစ္ဆန္တော အပ္ပေဝိဓ အဘိဝိန္ဒေ သုမေဓံ ခီဏာသဝဒက္ခိဏေယျန္တိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ ဗာ။

၄၆၆. အထ ဗြာဟ္မဏော ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနော ဘဂဝန္တံ အာဟ – **"ယညေ ရတောဟံ။ပေ။ ဗြူဟိ မေတ"**န္တိ။ တတ္ထ ယညော ယာဂေ အနန္တိ အတ္ထတော ဧကံ။ တသ္မာ အနရတော အဟံ, တာယ ဧဝ အနာရာမတာ ယ အနံ အာတုကာမော, န ပန ဇာနာမိ, ဧဝံ အဇာနန္တံ အနုသာသတု မံ ဘဝံ။ အနုသာသန္တော စ ဥတ္တာနေနေဝ နယေန ယ တ္ထ ဟုတံ ဣဇ္ဈတေ ဗြူဟိ မေတန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ "ယထာဟုတ"န္တိပိ ပာဌော။

၄၆၇. အထဿ ဘဂဝါ ဝတ္တုကာမော အာဟ – **"တေန ဟိ။ပေ။ ဒေသေဿာမီ"** တိ။ ဩဟိတသောတဿ စ ဿ အနုသာသနတ္ထံ တာဝ "မာ ဇာတိံ ပုစ္ဆီ"တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **မာ ဇာတိံ ပုစ္ဆီ** တိ ယဒိ ဟုတသမိဒ္ဓိ အနမဟပ္ ဖလတံ ပစ္စာသီသသိ, ဇာတိံ မာ ပုစ္ဆ။ အကာရဏဥ္ဟိ ဒက္ခိဏေယျဘာဝစာရဏာယ ဇာတိ။ **စရဏဉ္စ ပုစ္ဆာ** တိ အပိစ ခေါ သီလာဒိဂုဏဘေဒံ စရဏံ ပုစ္ဆ။ ဧတဥ္ဟိ ဒက္ခိဏေယျဘာဝစာရဏာယ ကာရဏံ။

ဣဒါနိဿ တမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော နိဒဿနမာဟ – **"ကဋ္ဌာ ဟဝေ ဇာယတိ ဇာတဝေဒေါ"** တိအာဒိ။ တတြာ ယမဓိပ္ပာယော – ဣဓ ကဋ္ဌာ အဂ္ဂိ ဇာယတိ, န စ သော သာလာဒိကဋ္ဌာ ဇာတော ဧဝ အဂ္ဂိကိစ္စံ ကရောတိ, သာဟန အေဏ္ဍိအာဒိကဋ္ဌာ ဇာတော န ကရောတိ, အပိစ ခေါ အတ္တနော အစ္စိအာဒိဂုဏသမ္ပန္နတ္တာ ဧဝ ကရောတိ။ ဧဝံ န ဗြာ

ဟမ္မဏကုလာဒီသု ဇာတော ဧဝ ဒက္ခိဏေယျော ဟောတိ, စဏ္ဍာလကုလာဒီသု ဇာတော န ဟောတိ, အပိစ ခော **နီစာကုလီ နောပိ** ဥစ္စာကုလီနောပိ ခီဏာသဝမုနိ **ဓိတိမာ ဟိရီနိသေဓော အာဇာနိယော ဟောတိ,** ဣမာယ ဓိတိဟိရိပမုခာယ ဂုဏ သမ္ပတ္တိယာ ဇာတိမာ ဥတ္တမဒက္ခိဏေယျော ဟောတိ။ သော ဟိ ဓိတိယာ ဂုဏေ ဓာရယတိ, ဟိရိယာ ဒောသေ နိသေဓေတိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ "ဟိရိယာ ဟိ သန္တော န ကရောန္တိ ပါပ"န္တိ။ တေန တေ ဗျူမိ –

> "မာ ဇာတိံ ပုစ္ဆီ စရဏဉ္စ ပုစ္ဆ၊
> ကဋ္ဌာ ဟဝေ ဇာယတိ ဇာတဝေဒေါ။
> နီစာကုလီနောပိ မုနီ ဓိတီမာ၊
> အာဇာနိယော ဟောတိ ဟိရီနိသေဓော"တိ။ –

ဧဝ သင်္ခေပတော, ဝိတ္ထာရတော ပန အဿလာယနသုတ္တာနုသာရေန (မ. နိ. ၂.၄၀၁ အာဒယော) ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄၆၈. ဧဝမေတံ ဘဂဝတ စာတုဝဏ္ဏိသုဒ္ဓိယာ အနုသာသိတ္ဝာ ဣဒါနိ ယတ္ထ ဟုတံ ဣဇ္ဈတေ, ယထာ စ ဟုတံ ဣဇ္ဈတေ, တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"သစ္စေန ဒန္တော"** တိအာဒိကထမာဟ။ တတ္ထ **သစ္စေနာ** တိ ပရမတ္ထသစ္စေန။ တေန ဟိ ပတ္တော ဒန္တော ဟောတိ။ တေနာဟ – "သစ္စေန ဒန္တော"တိ။ **ဒမသာ ဥပေတော**တိ ဣန္ဒြိယဒမေန သမန္နာဂတော။ **ဝေဒန္တဂူ** တိ ဝေဒေဟိ တ ကိလေသာနံ အန္တံ ဂတော, ဝေဒာနံ တ အန္တံ စတုတ္ထမဂ္ဂဉာဏံ ဂတော။ **ဝူသိတဗြဟ္မစရိယော**တိ ပုန ဝသိတဗ္ဗာဘာဝတော ဝုတ္တမဂ္ဂဗြဟ္မစရိယော။ **ကာလေန တမှိ ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ** တိ အတ္တနော ဒေယျဓမ္မဋ္ဌိတကာလံ တဿ သမ္မုခီဘာဝကာလဉ္စ ဥပလက္ခေတွာ တေန ကာလေန တာဒိသေ ဒက္ခိဏေယျေ ဒေယျဓမ္မံ ပဝေစ္ဆေယျ, ပဝေသေယျ ပဋိပါဒေယျ။

၄၆၉-၇၁. **ကာမေ**တိ ဝတ္ထုကာမေ စ ကိလေသကာမေ စ။ **သုသမာဟိတိန္ဒြိယာ** တိ သုဋ္ဌု သမာဟိတဣန္ဒြိယာ, အဝိက္ခိတ္တဣန္ဒြိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **စန္ဒောဝ ရာဟုဂဟဏာ ပမုတ္တာ** တိ ယထာ စန္ဒော ရာဟုဂ္ဂဟဏာ, ဧဝံ ကိ လေသဂ္ဂဟဏာ ပမုတ္တာ ယေ အတိဝ ဘာသန္တိ စေဝ တပန္တိ စ။ **သတာ**တိ သတိသမ္ပန္နာ။ **မမာယိတာနီ**တိ တဏှာ ဒိဋ္ဌိမမာယိတာနိ။

၄၇၂. **ယော ကာမေ ဟိတွာ**တိ ဣတော ပဘုတိ အတ္တာနံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ တတ္ထ **ကာမေ ဟိတွာ**တိ ကိလေ သကာမေ ပဟာယ။ **အဘိဘုယျစာရီ** တိ တေသံ ပဟီနတ္တာ ဝတ္ထုကာမေ အဘိဘုယျစာရီ။ **ဇာတိမရဏဿ အန္တံ** နာမ နိဗ္ဗာနံ ဝုစ္စတိ, တဉ္စ **ယော ဝေဒိ** အတ္တနော ပညာဗလေန အညာသိ။ **ဥဒကရဟဒေါ ဝ**တိ ယေ ဣမေ အနောတတ္တ ဒဟော ကဏ္ဏမုဏ္ဍဒဟော ရထကာရဒဟော ဆဒ္ဒန္တဒဟော ကုဏာလဒဟော မန္ဒာကိနိဒဟော သီဟပ္ပပါတဒဟော တိ ဟိမဝတိ သတ္တ မဟာရဟဒါ အဂ္ဂိသူရိယသန္တာပေဟိ အသမ္ဘိန္နတ္တာ နိစ္စံ သီတလာ, တေသံ အညတရော ဥဒကရဟ ဒေါဝ သီတော ပရိနိဗ္ဗုတကိလေသပရိဠာဟတ္တာ။

၄၇၃. **သမော**တိ တုလျော။ **သမေဟီ**တိ ဝိပဿိအာဒီဟိ ဗုဒ္ဓေဟိ။ တေ ဟိ ပဋိဝေဓသမတ္တာ "သမာ"တိ ဝုစ္စန္ တိ။ နတ္ထိ တေသံ ပဋိဝေဓနာနတ္တဗ္ဗေသု ဂုဏေသု, ပဟာတဗ္ဗေသု တ ဒေါသေသု ဝေမတ္တတာ , အဒ္ဓါနအာယုကုလပ္ပ ပမာဏာဘိနိက္ခမနပဓာနဗောဓိရသ္မီဟိ ပန နေသံ ဝေမတ္တတာ ဟောတိ။ တထာ ဟိ တေ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန စတူဟိ အ သင်္ချေယျေဟိ ကပ္ပသတသဟဿေန စ ဟရမိယော ပူရေန္တိ, ဥပရိမပရိစ္ဆေဒေန သောဠသဟိ အသင်္ချေယျေ ယေဟိ ကပ္ပသတသဟဿေန စ။ အယံ နေသံ **အဒ္ဓါနဝေမတ္တတာ** ။ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန စ ဝဿသတာယုကကာ လေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပရိမပရိစ္ဆေဒေန ဝဿသတသဟဿာယုကကာလေ။ အယံ နေသံ **အာယုဝေမတ္တတာ**။ ခတ္တိယကု လေ တ ဗြာဟ္မဏကုလေ တ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အယံ **ကုလဝေမတ္တတာ**။ ဥစ္စာ တ ဟောန္တိ အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏာ, နီ စာ တ ပန္နရသအဋ္ဌာရသဟတ္ထပ္ပမာဏာ။ အယံ **ပမာဏဝေမတ္တတာ**။ ဟတ္ထိအဿရထသိဝိကာဒီဟိ နိက္ခမန္တိ ဝေ ဟာသေန တ။ တထာ ဟိ ဝိပဿိကကုသန္ဓာ အဿရထေန နိက္ခမိံသု, သိခီကောဏာဂမနာ ဟတ္ထိက္ခန္ဓေန, ဝေဿ ဘူ သိဝိကာယ, ကဿပေ ဝေဟာသေန, သက္ယမုနိ အဿပိဋ္ဌိယာ။ အယံ **နေက္ခမ္မဝေမတ္တတာ** ။ သတ္တာဟံ တ ပဓာနမနုယုဉ္ဇန္တိ, အဍ္ဎမာသံ, မာသံ, ဒွေမာသံ, တေမာသံ, စတုမာသံ, ပဉ္စမာသံ, ဆမာသံ, ဧကဝဿံ ဒွိဝိတိစတုပဉ္စဆဝ ဿာနိ တ။ အယံ **ပဓာနဝေမတ္တတာ**။ အဿတ္ထော တ ဗောဓိရုက္ခော ဟောတိ နိဂြောဓာဒီနံ တ အညတရော။ အယံ

ဇာဓိဝေမတ္တတာ။ ဇ္ဈာမာသီတိအနန္တပဘာယုတ္တာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ ဇ္ဈာမပ္ပဘာ တ အသီတိပ္ပဘာ တ သဗ္ဗေသံ သမာနာ, အနန္တပ္ပဘာ ပန ဒူရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ အာသန္နမ္ပိ, ဧကကဝုတံ ဒွိကဝုတံ ယောဇနံ အနေကယောဇနံ စက္ကတင္ဓပ ရိယန္တမ္ပိ, မင်္ဂလဿ ဗုဒ္ဓဿ သရီရပ္ပဘာ ဒသသဟဿစက္ကတဋ္ဌံ အဂမာသိ။ ဧဝံ သန္တေပိ မနသာ စိန္တာယတ တာဝ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ, ယော ယတ္တကမိစ္ဆတိ, တဿ တတ္တကံ ဂစ္ဆတိ။ အယံ **ရသ္မိဝေမတ္တတာ** ။ ဣမာ အဋ္ဌ ဝေမတ္တ တာ ဌပေတွာ အဝသေသေသု ပဋိဝေဓနောဓိကန္တဗ္ဗေသု ဂုဏေသု, ပဟာတဗ္ဗေသု တ အဝေသေသု နတ္ထိ နေသံ ဝိသေ သော, တသ္မာ ''သမာ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဧဝမေတေဟိ သမော သမေဟိ။

ဝိသမေဟိ ဒူရေတိ န သမာ ဝိသမာ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓာဒယော အဝသေသသဗ္ဗသတ္တာ။ တေဟိ ဝိသမေဟိ အသဒိသတာ ယ ဒူရေ။ သကလဇမ္ဗုဒီပံ ပူရေတွာ ပလ္လင်္ကေန ပလ္လင်္ကံ သင္ဃဋ္ဋေတွာ နိသိန္နာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာပိ ဟိ ဂုဏေဟိ ဧ ကဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ကလံ နာဂ္ဃန္တိ သောဠသိံ , ကော ပန တအေ သာဝကာဒီသု။ တေနာဟ – ''ဝိသမေဟိ ဒူ ရေ''တိ။ **တထာဂတော ဟောတီ**တိ ဥဘယပဒေဟိ ဒူရေတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အနန္တပညော**တိ အပရိမိတပညော။ လောကိယမ နုဿာနညှိ ပညံ ဥပနိဓာယ အဋ္ဌမကဿ ပညာ အဓိကာ, တဿ ပညံ ဥပနိဓာယ သောတာပန္နဿ။ ဧဝံ ယာဝ အရဟ တော ပညံ ဥပနိဓာယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပညာ အဓိကာ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပညံ ပန ဥပနိဓာယ တထာဂတဿ ပညာ အဓိ ကာတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ, အနန္တာ တ္လေဝ ပန ဝတ္တဗ္ဗာ။ တေနာဟ – ''အနန္တပညော''တိ။ **အနူပလိတ္တော** တိ တဏှာဟာဒိ ဋ္ဌိလေပေဟိ အလိတ္တော။ **ဣဓ တ ဟုရံ တ**တိ ဣဓလောကေ တ ပရလောကေ တ။ ယောဇနာ ပနေတ္ထ – သမော သမေ ဟိ ဝိသမေဟိ ဒူရေ တထာဂတော ဟောတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ အနန္တပညော အနုပလိတ္တော ဣဓ တ ဟုရံ တ, တေန တ ထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသန္တိ။

၄၇၄. **ယမ္ဟိ န မာယာ**တိ အယံ ပန ကထာ အညာ စ ဤဒိသာ မာယာဒိအေသယုတ္တေသု ဗ္ရာဟ္မဏေသု ဒက္ခိ ဏေယျသညာပဟာနတ္ထံ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ **အမမော**တိ သတ္တသင္ခါရေသု ''ဣဒံ မမာ''တိ ပဟီနမမာ ယိတဘာဝေါ။

၄၇၅. **နိဝေသန**န္တိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိနိဝေသနံ။ တေန ဟိ မနော တီသု ဘဝေသု နိဝိသတိ, တေန တံ ''နိဝေသနံ မန သော''တိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထေဝ တ နိဝိသတိ တံ ဟိတွာ ဂန္တွာ အသမတ္ထတာယ။ တေနပိ ''နိဝေသန''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ပရိဂ္ဂ ဂဟာ**တိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိယော ဧဝ, တာဟိ ပရိဂ္ဂဟိတမ္မော တ။ **ကေစီ**တိ အပ္ပမတ္တကာပိ။ **အနုပာဒိယာနော**တိ တေသံ နိဝေ သနပရိဂ္ဂဟာနံ အဘာတ ကဥ္စိ ဓမ္မံ အနုပာဒိယမာနော။

၄၇၆. **သမာဟိတော** မဂ္ဂသမာဓိနာ။ **ဥဒတာရီ**တိ ဥတ္တိဏ္ဏော။ **ဓမ္မံ စညာသိ** တိ သဗ္ဗညူ ဧယျဓမ္မံ အညာ သိ။ **ပရမာယ ဒိဋ္ဌိယာ** တိ သဗ္ဗညုတညာဏေန။

၄၇၇. **ဘတသတ**တိ ဘဝတဏှာဟာဗျာနနိကန္တိသဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတာ ရာဂ။ **ဝစီ**တိ တစာ။ **ခရာ**တိ ကက္ခဠာ ဖရု သာ။ **ဝိဓူပိတာ**တိ ဒဖ္မာ။ **အတ္ထင်္ဂတာ** တိ အတ္ထင်္ဂတာ။ **န သန္တိ** တိ ဝိဓူပိတတ္တာ အတ္ထင်္ဂတတ္တာ စ။ ဥဘယေဟိ ပန ဥဘယံ ယောဇေတဗ္ဗံ **သဗ္ဗဓိ** တိ သဗ္ဗေသု ခန္ဓာယတနာဒီသု။

၄၇၈. **မာနသတ္တေသု** တိ မာနေန လဂ္ဂေသု။ **ဒုက္ခံ ပရိညာယ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိဇာနိတွာ။ **သ ခေတ္တဝတ္ထု**န္တိ သဟေတုပစ္စယံ, သဒ္ဓိံ ကမ္မကိလေသေဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၄၇၉. **အာသံ အနိဿာယ** တိ တဏှံ အနလ္လီယိတွာ။ **ဝိဝေကဒဿီ** တိ နိဗ္ဗာနဒဿီ။ **ပရဝေဒိယ**န္တိ ပရေဟိ ဉာပေတဗ္ဗံ။ **ဒိဋ္ဌိမုပာတိဝတ္တော** တိ ဒွာသဋ္ဌိဘေဒမ္ပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ အတိက္ကန္တော။ **အာရမ္မဏာ** တိ ပစ္စယာ, ပုနဗ္ဘဝ ကာရဏာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၄၈၀. **ပရောပရာ**တိ ဝရာဝရာ သုန္ဒရာသုန္ဒရာ။ ပရာ တ ဗာဟိရာ, အပရာ အဇ္ဈတ္တိကာ။ **သမေစ္စ** တိ ဉာဏေန ပ ဋိဝိဇ္ဈိတွာ။ **ဓမ္မာ** တိ ခန္ဓာယတနာဒယော ဓမ္မာ။ **ဥပာအာနခယေ ဝိမုတ္တော** တိ နိဗ္ဗာနေ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာတော ဝိမုတ္တော, နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဝိမုတ္တိလာဘီတိ အတ္ထော။

၄၈၁. သံယောဇနံဇာတိခယန္တဒဿီ တိ သံယောဇနက္ခယန္တဒဿီ ဇာတိက္ခယန္တဒဿီ စ။ သံယောဇနက္ခယန္တေန စေတ္ထ သဉပါဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု, ဇာတိက္ခယန္တေန အနုပါဒိသေသာ ဝုတ္တာ။ ခယန္တောတိ ဟိ အစ္စန္တခယဿ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ အနုနာသိကလောပေဟ စေတ္ထ ''ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ''န္တိအာဒီသု ဝိယ န ကတော။ **ယောဟာနုဒီ**တိ ယော အပနုဒိ။ **ရာဂပထ**န္တိ ရာဂကရမ္မဏံ, ရာဂမေဝ ဝါ။ ရာဂေပိ ဟိ ဒုဂ္ဂတီနံ ပထတ္တာ ''ရာဂပထော''တိ ဝုစ္စတိ ကမ္မပထော ဝိယ။ **သုဒ္ဓော နိဒ္ဒေါသော ဝိမလော အကာစော** တိ ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာဒိတာယ **သုဒ္ဓော** ။ ယေဟိ ''ရာဂဒေါသာ အယံ ပဇာ, ဒေါသဒေါသာ, မောဟဒေါသာ''တိ ဝုစ္စတိ။ တေသံ အဘာဝတော **နိဒ္ဒေါသော**။ အဋ္ဌပုရိသမလဝိဂမာ **ဝိမလော,** ဥပက္ကိလေသာဘာဝတော အကာစော။ ဥပက္ကိလိဋ္ဌော ဟိ ဥပက္ကိလေသေန ''သကာစော''တိ ဝုစ္စတိ။ သုဒ္ဓော ဝါ ယသ္မာ နိဒ္ဒေါသော, နိဒ္ဒေါသတာယ ဝိမလော, ဗာဟိရမလာဘာဝေန ဝိမလတ္တာ အကာစော။ သမလော ဟိ ''သကာစော''တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိမလတ္တာ ဝါ အာဂုံ န ကရောတိ, တေန အကာစော။ အာဂု ကိရိယာ ဟိ ဥပဃာတကရဏတော ''ကာစော''တိ ဝုစ္စတိ။

၄၈၂. အတ္တနော အတ္တာနံ နာနုပဿတီ တိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တေန စိတ္တေန ဝိပဿန္တော အတ္တနော ခန္ဓေသု အညံ အတ္တာနံ နာမ န ပဿတိ, ခန္ဓမတ္တမေဝ ပဿတိ။ ယာ စာယံ ''အတ္တနာဝ အတ္တာနံ သဉ္ဇာနာမီ''တိ တဿ သစ္စတော ထေတတော ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿာ အဘာဝတော အတ္တနော အတ္တာနံ နာနုပဿတိ, အညဒတ္ထု ပညာယ ခန္ဓေ ပဿတိ။ မဂ္ဂသမာဓိနာ **သမာဟိတော,** ကာယဝင်္ကာဒီနံ အဘာဝတော **ဥဇုဂ္ဂတော,** လောကဓမ္မေဟိ အကမ္ပနီယတော **ဋ္ဌိတတ္တော,** တဏှာဟာသင်္ခါတာယ ဇောယ ပဇ္ဇနံ့ စေတောခိလာနဉ္စ အဋ္ဌဇ္ဈာနာယ ကင်္ခါယ စ အဘာဝတော **အနေဇော အခိလော အကင်္ခော** ။

၄၈၃. မောဟန္တရာ တိ မောဟကာရဏာ မောဟပစ္စယာ, သဗ္ဗကိလေသာနမေတံ အဓိဝစနံ။ **သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု စ ဉာဏဒဿီ**တိ သဉ္ဇိကတသဗ္ဗညုတဉာဏော။ တဉှိ သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ, တဉ္စ ဘဂဝတ ပဿိ, ''အဓိဂတံ မေ''တိ သဉ္ဇိကတ္တံ ဝိဟာသိ။ တေန ဝုစ္စတိ ''သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု စ ဉာဏဒဿီ''တိ။ **သမ္ဗောဓိ** န္တိ အရဟတ္တံ။ **အနုတ္တရ** န္တိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကေဟိ အသာဓာရဏံ။ **သိဝ**န္တိ ခေမံ နိရုပဒ္ဒဝံ သဿိရိကံ ဝါ။ **ယက္ခဿာ** တိ ပုရိသဿ။ **သုဒ္ဓီ** တိ တေအနတာ။ ဧတ္တေ ဟိ မောဟန္တရာဘာဝေန သဗ္ဗဒေါသာဘာဝတေ, တေန သံသာရကာရဏသမုစ္ဆေအေ အန္တိမသရီရဓာရိတာ, ဉာဏဒဿိတာယ သဗ္ဗဂုဏသမ္ပတော။ တေန အနုတ္တရာ သမ္ဗောဓိပတ္တိ, ဣတော ပရဉ္စ ပဟာတဗ္ဗမဓိဂန္တဗ္ဗံ ဝါ နတ္ထိ။ တေနာဟ – ''ဧတ္တာဝတာ ယက္ခဿ သုဒ္ဓီ''တိ။

၄၈၄. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဗြာဟ္မဏော ဘိယ္ယောသောမတ္တာယ ဘဂဝတိ ပသန္နော ပသန္နာကာရံ ကရောန္တော အာဟ **''ဟုတဉ္စ မယှဟ''** န္တိ။ တဿတ္ထော – ယမဟံ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဗြဟ္မာနံ အာရဗ္ဘ အဂ္ဂိမှိ အဇုဟံ, တံ မေ ဟုတံ သစ္စံ တ ဟောတိ, အလိကံ တတိ န ဇာနာမိ။ အဇ္ဇ ပန ဣဒံ **ဟုတဉ္စ မယှံ ဟုတမတ္ထု သစ္စံ,** သစ္စဟုတမေဝ အတ္ထူတိ ယာစန္တော ဘဏတိ။ **ယံ တာဒိသံ ဝေဒဂုနံ အလတ္တံ,** ယသ္မာ ဣဓေဝ ဋ္ဌိတော ဘဝန္တရူပံ ဝေဒဂုံ အလတ္ထံ။ **ဗြဟ္မာ ဟိ သက္ခိ,** ပစ္စက္ခမေဝ ဟိ တွံ ဗြဟ္မာ, ယတော **ပဋိဂ္ဂဏှာတု မေ ဘဂဝါ,** ပဋိဂ္ဂဟေတွာ စ **ဘုဉ္ဇတု မေ ဘဂဝါ ပူရဠာသ**န္တိ တံ ဟဗ္ဗသေသံ ဥပနာမေန္တော အာဟ။

၄၈၇. အထ ဘဂဝါ ကသိဘာရဒွါဇသုတ္တေ ဝုတ္တနယေန ကထာဒွယမဘာသိ။ တတော ဗြာဟ္မဏော ''အယံ အတ္တနာ န ဣစ္ဆတိ, ကမ္ပိ စညံ သန္ဓာယ 'ကေဝလိနံ မဟေသိံ ခီဏာသဝံ ကုက္ကုစ္စဝူပသန္တံ အန္နေန ပါနေန ဥပဋ္ဌဟဿူ'တိ ဘဏတီ''တိ ဧဝံ ကထာယ အတ္ထံ အသလ္လက္ခေတွာ တံ ဉာတုကာမော အာဟ **''သာဓာဟံ ဘဂဝါ''**တိ။ တတ္ထ **သာဓူ**တိ အာယာစနတ္ထေ နိပါတော။ **တထာ**တိ ယေန တွံ ဝဒမာဟ, တေန ပကာရေန။ **ဝိဇညာ**န္တိ ဇာနေယျံ။ **ယန္တိ** ယံ ဒက္ခိဏေယျံ ယညကာလေ ပရိယေသမာနော ဥပဋ္ဌဟေယျန္တိ ဟဋ္ဌသေသော။ **ပပ္ပုယျာ** တိ ပတွာ။ **တဝ သာသန**န္တိ တဝ ဩဝါဒံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သာဓာဟံ ဘဂဝါ တဝ ဩဝါဒံ အာဂမ္မ တထာ ဝိဇညံ အာရောစေဟိ မေ တံ ကေဝလိနန္တိ အဓိပ္ပါယော။ ယော ဒက္ခိဏံ ဘုဉ္ဇေယျ မာဒိသဿ, ယံ စာဟံ ယညကာလေ ပရိယေသမာနော ဥပဋ္ဌဟေယျံ, တထာရူပံ မေ ဒက္ခိဏေယျံ ဒဿေဟိ, သစေ တွံ န ဘုဉ္ဇသီတိ။

၄၈၈-၉၀. အထဿ ဘဂဝါ ပာကဋေန နယေန တထာရူပံ ဒက္ခိဏေယျံ ဒဿေန္တော **''သာရမ္ဘာ ယဿ သာ''**တိ ကထာတ္တယမာဟ။ တတ္ထ **သီမန္တာနံ ဝိနေတာရ** န္တိ **သီမာ**တိ မရိယာဒာ သာဓုဇနဝုတ္တိ, တဿာ အန္တာ

ပရိယောသာနာ အပရာဘာကတိ ကတ္ဝာ သီမန္တာ ဝုစ္စန္တိ ကိလေသာ, တေသံ ဝိနေတာရန္တိ အတ္ထော။ သီမန္တာတိ ဗုဒ္ဓဝေနေယျာ သေက္ခာ စ ပုထုဇ္ဇနာ စ, တေသံ ဝိနေတာရန္တိပိ ဧကေ။ **ဇာတိမရဏာကောဝိဒန္တိ** "ဇဲ ဇာတိ ဇဲ မရဏ"န္တိ ဧတ္ထ ကုသလံ။ **မောနေယျသမ္ပန္နံ** န္တိ ပညာသမ္ပန္နံ, ကာယမောနေယျာဒိသမ္ပန္နံ တာ။ **ဘာကုဋိ ဝိနယိ တွာတနာ**တိ ယံ ဧကေစ္စေ ဒုဗ္ဗုဒ္ဓိနော ယာစကံ ဒိသွာ ဘာကုဋိံ ကရောန္တိ, တံ ဝိနယိတွာ, ပသန္နမုခါ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ **ပဉ္ဇလိကာ** တိ ပဂ္ဂဟိတအဉ္ဇလိနော ဟုတွာ။

၄၉၁. အထ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ထောမယမာနော **"ပုဒ္ဓော ဘဝ"**န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အာယာဂေ**တိ အာယဇိတဗ္ဗော, တတော တတော အာဂမ္မ တ ယဇိတဗ္ဗမေတ္ထာတိပိ အာယာဂေ, ဒေယျဓမ္မာနံ အဓိဋ္ဌာနဘူတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ သေသမေတ္ထ ပ္ပတော ပုရိမကထာသု စ ယံ န ဝဏ္ဏိတံ, တံ သက္ကာ အဝဏ္ဏိတမ္ပိ ဇာနိတုန္တိ ဥ တ္တာနတ္ထတ္တာယေဝ န ဝဏ္ဏိတံ။ ပ္ပတော ပရံ ပန ကသိဘာရဒွာတဇသုတ္တေ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ပူရဠာသသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. မာဃသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဇဲ မေ သုတန္တိ မာဃသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အယမေဝ ယာဿ နိဒာနေ ဝုတ္တာ။ အယဥ္ဟိ မာဃော မာဏ တေ အယကော အဟောသိ အနပတိ။ တဿေတဒဟောသိ – "သမ္ပတ္တကပဏဒ္ဓိကာဒီနံ အနံ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ ဟော တိ, ဥအာဟု နောတိ သမဏံ ဂေါတမံ တေမတ္ထံ ပုစ္ဆိဿာမိ, သမဏော ကိရ ဂေါတမော အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ ဇာ နာတီ"တိ။ သော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ။ ဘဂဝါ စဿ ပုစ္ဆာနုရူပံ ဗျာကာသိ။ တယိဒံ သင်္ဂီတိကာရာနံ ဗြာ ဟ္မဏဿ ဘဂဝတောတိ တိဏ္ဏမ္ပိ ဝစနံ သမောဓာနေတွာ "မာဃသုတ္တ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

တတ္ထ **ရာဇဂဟေ**တိ ဇဲနာမကေ နဂရေ။ တဉ္ဟိ မန္ဓာတုမဟာဂေဝိန္ဒာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ "ရာဇဂဟ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ အညေပေတ္ထ ပကာရေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ကိံ တေဟိ, နာမမေတံ တဿ နဂရဿ? တံ ပနေတံ ဗုဒ္ဓကာလေ စ စက္က ဝတ္တိကာလေ စ နဂရံ ဟောတိ, သေသကာလေ သုညံ ဟောတိ ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတံ, တေသံ ဝသန္တဝနံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ ဇဲ ဂေစရဂါမံ ဒဿေတွာ နိဝာသဋ္ဌာနမာဟ – **"ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ"** တိ။ သော စ ဂိဇ္ဈာ တဿ ကူဋေသု ဝသိံသု, ဂိဇ္ဈသဒိသာနိ တဿ ကူဋာနိ, တသ္မာ "ဂိဇ္ဈကူဋော"တိ ဝုစ္စတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အထ ခေါ။ပေ။ အဝေစာတိ ဧတ္ထ **မာဃော**တိ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ နာမံ။ **မာဏဝေ**တိ အန္တေဝာသိတသံ အနတီတဘာဝေန ဝုစ္စတိ, ဇာတိယာ ပန မဟလ္လကော။ "ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏဝသေနာ"တိ ဧကေ ပိင်္ဂိယော မာဏဝေ ဝိယ။ သော ဟိ ဝီသဝဿသတိကောပိ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏဝသေန "ပိင်္ဂိယော မာဏဝေ" တွေဝ သင်္ခံ အဂမာသိ။ သေသံ ဝုတ္တန ယမေဝ။

အဟဉ္ဟိ , ဘော ဂေါတမ။ပေ။ ပသတမီတိ ဧတ္ထ **အယကော အနပတီ**တိ အယကော စေဝ အနပတိ စ။ ယော ဟိ အညဿ သန္တကံ တေနာဏတ္တော ဒေတိ, သောပိ အယကော ဟောတိ, တသ္မိံ ပန အနေ ပ္ပဿရိယာဘာဝတော န အနပတိ။ အယံ ပန အတ္တနော သန္တကံယေဝ ဒေတိ။ တေနာဟ – "အဟဉ္ဟိ, ဘော ဂေါတမ , အယကော အနပတီ"တိ။ အယမေဝ ဟိ ဧတ္ထ အတ္ထော, အညတ္ရ ပန အန္တရန္တရာ မစ္ဆေရေန အဘိဘူယျမာနော အယကော အနဘိဘူ တော အနပတီတိအာဒိနာပိ နယေန ဝဏ္ဏံ ဝဋ္ဋတိ။ **ဝဒညူ**တိ ယာစကာနံ ဝစနံ ဇာနာမိ ဝုတ္တမတ္တေယေဝ "အယမိဒမရ ဟာတိ အယမိဒ"န္တိ ပုရိသဝိသေသာဝဓာရဏေန ဗဟူပကာရဘာဝဂဟဏေန တ။ **ယာစယောဂေ**တိ ယာစိတုံ ယုတ္တော။ ယော ဟိ ယာစကေ ဒိသွာဝ ဘာကုဋိံ ကတွာ ဖရုသဝစနာဒီနိ ဘဏတိ, သော န ယာစယောဂေ ဟောတိ။ အဟံ ပန န တာဒိ သောတိ ဒီပေတိ။ **ဓမ္မေနာ** တိ အဒိန္နာအနနိကတိဝဉ္စနာဒီနိ ဝဇ္ဇေတွာ ဘိက္ခာစရိယာယ, ယာစနာယာတိ အတ္ထော။ ယာစနာ ဟိ ဗြာဟ္မဏာနံ ဘောဂပရိယေသနေ ဓမ္မော, ယာစမာနာနဥ္စ နေသံ ပရေဟိ အနုဂ္ဂဟကာမေဟိ ဒိန္နာ ဘောဂ ဓမ္မလဒ္ဓါ နာမ ဓမ္မာဓိဂတာ စ ဟောန္တိ, သော စ တထာ ပရိယေသိတွာ လဘိ။ တေနာဟ – **"ဓမ္မေန ဘောဂေ ပရိယေ**

သာမိ။ပေ။ ဓမ္မာဓိဂတေဟီ”တိ။ **ဘိယ္ယောပိ ဒဒာမီ** တိ တတော ဥတ္တရိပိ ဒဒာမိ, ပမာဏံ နတ္ထိ, တ္ဝေ လဒ္ဓဘောဂပ္ပမာဏေန ဒဒာမီတိ ဒဿေတိ။

တဏ္ဍ တိ ဇေံသဝစနေ နိပါတော။ ဇေံသေနေဝ ဟိ သဗ္ဗဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကေဟိ ပသတ္ထံ အနံ အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ဒီယမာနံ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ “သဗ္ဗတ္ထ ဝဏ္ဏိတံ အနံ, န အနံ ဂရဟိတံ က္ဝစီ”တိ။ တသ္မာ ဘဂဝါပိ ဇေံသေနေဝ တံ ပသံသန္တော အာဟ – **“တဏ္ဍ တ္ဝံ မာဏဝ။ပေ။ ပသဝသီ”** တိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ ဇဝံ ဘဂဝတာ “ဗဟုံ သော ပုညံ ပသဝတီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဒက္ခိဏေယျတော ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိံ သောတုကာမော ဗြာဟ္မဏော ဥတ္တရိ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ။ တေနာဟ သင်္ဂီတိကာရာ – **“အထ ခော မာဃော မာဏဝေါ ဘဂဝန္တံ ကထာယ အဇ္ဈဘာသီ”**တိ။ တံ အတ္ထတော ဝုတ္တနယမေဝ။

၄၉၂. **ပုစ္ဆာမဟန္တိအာဒိကထာသု** ပန **ဝဒညုန္တိ** ဝစနဝိဒုံ, သဗ္ဗာကာရေန သတ္တာနံ ဝုတ္တဝစနာဓိပ္ပာယညုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သုဇ္ဈေ** တိ ဒက္ခိဏေယ္ယဝသေန သုဒ္ဓံ မဟပ္ဖလံ ဘဝေယျ။ ယောဇနာ ပနေတ္ထ – ယော ယာစယောဂေ အနပတိ ဂဟဋ္ဌော ပုညတ္ထိကော ဟုတ္ဝာ ပရေသံ အန္နပာနံ ဒဒံ ယဇတိ, န အဂ္ဂိမ္ပိ အာဟုတိမတ္တံ ပက္ခိပန္တော, တဉ္စ ခော ပုညပေက္ခော ဝ န ပစ္စုပကာရကလ္ယာဏကိတ္တိသဒ္ဒါဒိအပေက္ခော, တဿ ဧဝရူပဿ ယဇမာနဿ ဟုတံ ကထံ သုဇ္ဈေယျာတိ?

၄၉၃. **အာရာဓယေ ဒက္ခိဏေယျေဘိ တာဒီ** တိ တာဒိသော ယာစယောဂေ ဒက္ခိဏေယျေဟိ အာရာဓယေ သမ္ပာဒယေ သောဓယေ, မဟပ္ဖလံ တံ ဟုတံ ကရေယျ, န အညထာတိ အတ္ထော။ ဣမိနာဿ “ကထံ ဟုတံ ယဇမာနဿ သုဇ္ဈေ” ဣစ္စေတံ ဗျာကတံ ဟောတိ။

၄၉၄. **အက္ခာဟိ မေ ဘဂဝ ဒက္ခိဏေယျေ** တိ ဧတ္ထ ယော ယာစယောဂေ ဒဒံ ပရေသံ ယဇတိ, တဿ မေ ဘဂဝ ဒက္ခိဏေယျေ အက္ခာဟီတိ ဇဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၉၅. အထဿ ဘဂဝါ နာနပ္ပကာရေဟိ နယေဟိ ဒက္ခိဏေယျေ ပကာသေန္တော **“ယေ ဝေ အသတ္တာ”** တိအာဒိကာ ကထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ **အသတ္တာ** တိ ရာဂါဒိသင်္ဂဝသေန အလဂ္ဂါ။ **ကေဝလိနော**တိ ပရိနိဋ္ဌိတကိစ္စာ။ **ယတတ္တာ** တိ ဂုတ္တစိတ္တာ။

၄၉၆-၇. **ဒန္တာ** အနုတ္တရေန ဒမထေန, **ဝိမုတ္တာ** ပညာစေတောဝိမုတ္တီဟိ, **အနီဃာ** အာယတိံ ဝဋ္ဋဒုက္ခာဘာဝေန, **နိရာသာ** သမ္ပတိ ကိလေသာဘာဝေန။ ဣမိဿာ ပန ကထာယ ဒုတိယကထာ ဘာဝနာနုဘာဝပ္ပကာသနနယေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ “ဘာဝနာနုယောဂမနုယုတ္တဿ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဝိဟရတော ကိဉ္စာပိ န ဧဝံ ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ‘အဟော ဝတ မေ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စေယျာ’တိ (အ. နိ. ၇.၇၁), အထ ခ္ဝဿ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတီ”တိ ဣဒံ စေတ္ထ သုတ္တံ သာဓကံ။

၄၉၈-၅၀၂. **ရာဂဉ္စ။ပေ။ ယေသု န မာယာ။ပေ။ န တဏှာသု ဥပာတိပန္နာ** တိ ကာမတဏှာဒီသု နာဓိမုတ္တာ။ **ဝိတရေယျာ**တိ ဝိတရိတ္ဝာ။ **တဏှာ**တိ ရူပတဏှာဒိဆဗ္ဗိဓာ ။ **ဘဝါဘဝါယာ**တိ သဿတာယ တ ဥစ္ဆေဒာယ တ။ အထ တ ဘဝဿ အဘဝါယ ဘဝါဘဝါယ, ပုနပ္ပုနဘိနိဗ္ဗတ္တိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဣဓ တ ဟုရံ တ**တိ ဣဒံ ပန **“ကုဟိဉ္စိ လောကေ”** တိ ဣမဿ ဝိတ္ထာရဝစနံ။

၅၀၄. **ယေ ဝီတရာဂါ။ပေ။ သမိတာဝိနော**တိ သမိတဝန္တော, ကိလေသဝူပသမကာရိနောတိ အတ္ထော။ သမိတာဝိတ္တာ စ **ဝီတရာဂါ အကောပါ။ ဣဓ ဝိပ္ပဟာယာ** တိ ဣဓလောကေ ဝတ္တမာနေ ခန္ဓေ ဝိဟာယ, တတော ပရံ ယေသံ ဂမနံ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣတော ပရံ **“ယေ ကာမေ ဟိတ္ဝာ အဂဟာ စရန္တိ, သုသညတတ္တာ တသရံဝ ဥဇ္ဇု”**န္တိ ဣမမ္ပိ ကထံ ကေစိ ပဌန္တိ။

၅၀၆-၈. **ဇဟိတ္ဝာတိ** ဟိတ္ဝာ။ “ဇဟိတ္ဝာနာ”တိပိ ဟဋ္ဌော, အယမေဝတ္ထော။ **အတ္တဒီပါ**တိ အတ္တနော ဂုဏေ ဧဝ အတ္တနော ဒီပံ ကတ္ဝာ ဝိစရန္တာ ခီဏာသဝ ဝုစ္စန္တိ။ **ယေ ဟေတ္ထာ** တိ ဟကာရော နိပါတော ပဒပူရဏမတ္တော။ အယံ

ပနတ္ထော – ယေ ဧတ္ထ ခန္ဓာယတနာဒိသင်္ခါနေ ယထာ ကုဒံ ခန္ဓာယတနာဒိ တထာ ဇာနန္တိ, ယံသဘာဝံ တံသဘာဝံယေဝ သဉ္ဇာနန္တိ အနိစ္စာဒိဝသေန ဇာနန္တာ။ **အယမန္တိမာ နတ္ထိ ပုနဗ္ဘဝေ** တိ အယံ နော အန္တိမာ ဇာတိ, ကုအနိ နတ္ထိ ပုန ဗ္ဘဝေတိ ဝေဒ္ဓ ယေ ဇာနန္တီတိ။

၅၀၉. ယော **ဝေဒဂူ**တိ ကုအနိ အတ္တာနံ သန္ဓာယ ဘဂဝါ ကုမံ ကထမာဟ။ တတ္ထ **သတိမာ**တိ ဆသတတဝိဟာရ သတိယာ သမန္နာဂတော။ **သမ္ဗောဓိပတ္တော** တိ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော။ **သရဏံ ဗဟူနန္တိ** ဗဟူနံ ဒေဝမနုဿာနံ ဘယဝိ ဟိံသနေန သရဏဘူတော။

၅၁၀. ဧဝံ ဒက္ခိဏေယျေ သုတ္ဝာ အတ္တမနော ဗြာဟ္မဏော အာဟ – **"အဒ္ဓာ အမောဃာ"** တိ။ တတ္ထ **တွဝဥ္စ ဟေတ္ထ ဇာနာသိ ယထာ တထာ ကုဒန္တိ** တွဝဥ္စဟိ ဧတ္ထ လောကေ ကုဒံ သဗ္ဗမ္ပိ ဋ္ဌေယျံ ယထာ တထာ ဇာနာသိ ယာ ထာဝတော ဇာနာသိ, ယာဒိသံ တံ တာဒိသမေဝ ဇာနာသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တထာ ဟိ တေ ဝိဒိတော ဧသ ဓမ္မော** တိ တထာ ဟိ တေ ဧသော ဓမ္မဓာတု သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ, ယဿာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတာ ယံ ယံ ကုစ္ဆသိ, တံ တံ ဇာနာသီတိ အဓိပ္ပာ ယော။

၅၁၁. ဧဝံ ဧသော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ပသံသိတွာ ဒက္ခိဏေယျသမ္ပဒံ ယညသမ္ပဒံ ဥတ္တ အယကသမ္ ပဒာယပိ တံ ဆဋ္ဌင်္ဂပရိပူရံ ယညသမ္ပဒံ ဧသောတုကာမော **"ယော ယာစယောဂေ"**တိ ဥတ္တရိပဥှံ ပုစ္ဆိ။ တတ္ထာယံ ယောဇနာ – ယော ယာစယောဂေ ဒဒံ ပရေသံ ယဇတိ, တဿ အက္ခာဟိ မေ ဘဂဝါ ယညသမ္ပဒန္တိ။

၅၁၂. အထဿ ဘဂဝါ ဒွီဟိ ကထာဟိ အက္ခာသိ။ တတ္ထာယံ အတ္ထယောဇနာ – ယဇဿု မာဃ, ယဇမာနော စ သဗ္ဗတ္ထ ဝိပ္ပသာဒေဟိ စိတ္တံ, တီသုပိ ကာလေသု စိတ္တံ ပသာဒေဟိ။ ဧဝံ တေ ယာယံ –

"ပုဗ္ဗေဝ ဒာနာ သုမနော၊ ဒဒံ စိတ္တံ ပသာဒယေ။
ဒတွာ အတ္တမနော ဟောတိ၊ ဧသာ ယညဿ သမ္ပဒါ"တိ။ (အ. နိ. ၆.၃၇; ပေ. ဝ. ၃၀၅) –

ယညသမ္ပဒါ ဝုတ္တာ, တာယ သမ္ပန္နော ယညော ဘဝိဿတိ။ တတ္ထ သိယာ "ကထံ စိတ္တံ ပသာဒေတဗ္ဗ"န္တိ? အာသပ္ပဟာနေန။ ကထံ အာသပ္ပဟာနံ ဟောတိ? ယညာရမ္မဏတာယ။ အယဥ္ဟိ **အာရမ္မဏံ ယဇမာနဿ ယညော ဧတ္ထ ပတိဋ္ဌာယ ဇဟာတိ ဒောသံ,** အယဥ္ဟိ သတ္တေသု မေတ္တာပုဗ္ဗင်္ဂမေန သမ္မာဒိဋ္ဌိပဒီပိတမောဟန္ဓကာရေန စိတ္တေန ယဇမာနဿ ဒေယျဓမ္မသင်္ခါတော ယညော အာရမ္မဏံ ဟောတိ, သော ဧတ္ထ ယညေ အာရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တိယာ ပတိဋ္ဌာယ ဒေယျဓမ္မပစ္စယံ လောဘံ, ပဋိဂ္ဂဟကပစ္စယံ ကောဓံ, တဒုဘယနိဒါနံ မောဟန္တိ ဧဝံ တိဝိဓမ္ပိ ဇဟာတိ ဒောသံ။ သော ဧဝံ ဘောဂေသု **ဝီတရာဂေ,** သတ္တေသု စ **ပဝိနေယျ ဒောသံ** တပ္ပဟာနေနေဝ ပဟီနပဋိဃာနုသယ ဏော အနုက္ကမေန ဥပစာရပ္ပနာဘေဒံ အပရိမာဏသတ္တဖရဏေန ဧကသတ္တေ တ အနဝသေသဖရဏေန အပ္ပမာဏံ **မေတ္တံ စိတ္တံ** ဘာဝေန္တော ပုန ဘာဝနာဝေပုလ္လတ္တံ, **ရတ္တိန္ဒိဝံ သတတံ** သဗ္ဗကုရိယာပထေသု အပ္ပမတ္တော ဟုတွာ တ တမေဝ မေတ္တာဇ္ဈာနသင်္ခါတံ **သဗ္ဗာ ဒိသာ ဖရတေ အပ္ပမညံ** န္တိ။

၅၁၄. အထ ဗြာဟ္မဏော တံ မေတ္တံ "ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂေ အယ"န္တိ အဇာနန္တော ကေဝလံ အတ္တနော ဝိသ ယာတိတံ မေတ္တာဘာဝနံ သုတွာ သုဋ္ဌုတရံ သဉ္ဇာတသဗ္ဗညုသမ္ဘာဝနော ဘဂဝတိ အတ္တနာ ဗြဟ္မလောကာဓိမုတ္တတ္တာ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိမေဝ စ သုဒ္ဓိံ မုတ္တိဥ္စ မညမာနော ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂံ ပုစ္ဆန္တော **"ကော သုဇ္ဈတိ"** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ စ ဗြဟ္မလောကကမိ ပုညံ ကရောန္တံ သန္ဓာယာဟ – **"ကော သုဇ္ဈတိ မုစ္စတိ"** တိ, အကရောန္တံ သန္ဓာယ **"ဗဇ္ဈတီ စာ"** တိ။ **ကေနတ္တနာ** တိ ကေန ကာရဏေန။ **သက္ခိ ဗြဟ္မဇ္ဇဒိဋ္ဌော** တိ ဗြဟ္မာ အဇ္ဇ သက္ခိ ဒိဋ္ဌော။ **သစ္စ** န္တိ ဘဂဝတော ဗြဟ္မသမတ္တံ အာရဗ္ဘ အစ္စာဒရေန သပထံ ကရောတိ။ **ကထံ ဥပပဇ္ဇတီ** တိ အစ္စာဒ ရေနေဝ ပုနပိ ပုစ္ဆတိ။ **ဇုတိမာ**တိ ဘဂဝန္တံ အာလပတိ။

တတ္ထ ယသ္မာ ယော ဘိက္ခု မေတ္တာယ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနံ ဥပ္ပာဒေတွာ တမေဝ ပာဒကံ ကတွာ ဝိပဿနံ တော အရဟတ္တံ ပာပုဏာတိ, သော သုဇ္ဈတိ မုစ္စတိ စ, တထာရူပေ စ ဗြဟ္မလောကံ န ဂစ္ဆတိ။ ယော ပန မေတ္တာယ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနံ ဥပ္ပာဒေတွာ "သန္တာ ဧသာ သမာပတ္တီ"တိအာဒိနာ နယေန တံ အဿာဒေတိ, သော ဗဇ္ဈတိ။

အပရိဟီနစ္ဆာနော စ တေနေဝ စျာနေန ဗြဟ္မလောကံ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ ဘဂဝတ ယော သုဇ္ဈတိ မုစ္စတိ စ, တဿ ဗြဟ္မလောကဂမနံ အနနုဇာနန္တော အနာမသိတ္ဝာဝ တံ ပုဂ္ဂလံ ယော ဗဇ္ဈတိ။ တဿ တေန စျာနေန ဗြဟ္မလောကဂမနံ ဒဿေန္တော ဗြာဟ္မဏဿ သဟဗ္ယယေန နယေန **"ယော ယဇတီ"**တိ ဣမံ ကထမာဟ။

၅၁၅. တတ္ထ **တိဝိဓန္တိ** တိကာလပဝတ္တံ သန္ဓာယာဟ။ တေန အယကတော အင်္ဂတ္တယံ ဒဿေတိ။ **အာရာဓယေ ဒက္ခိဏေယျေဘိ တာဒီ**တိ တဉ္စ သော တာဒိသော တိဝိဓသမ္ပတ္တိသာဓကော ပုဂ္ဂလော တိဝိဓံ ယညသမ္ပဒံ ဒက္ခိဏေယျေဟိ ခီဏာသဝေဟိ သာဓေယျ သမ္ပာဒေယျ။ ဣမိနာ ပဋိဂ္ဂါဟကတော အင်္ဂတ္တယံ ဒဿေတိ။ **ဧဝံ ယဇိတ္ဝာ သမ္မာ ယာစယောဂေ**တိ ဧဝံ မေတ္တဇ္ဈာနပဒဋ္ဌာနဘာဝေန ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတံ ယညံ သမ္မာ ယဇိတ္ဝာ သော ယာစယောဂေ တေန ဆဠင်္ဂယညူပနိဿယေန မေတ္တဇ္ဈာနေန **ဥပပဇ္ဇတိ ဗြဟ္မလောကန္တိ ဗြူမီ** တိ ဗြာဟ္မဏဿ သမုဿာဟေန္တော ဒေသနံ သမာပေသိ။ သေသံ သဗ္ဗကထာသု ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ ဣတော ပရဉ္စ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယမေဝာတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ မာဃသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. သဘိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ မေ သုတန္တိ သဘိယသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အယမေဝ ယာဿ နိဒါနေ ဝုတ္တာ။ အတ္ထဝဏ္ဏနာက္ကမေပိ စဿ ပုဗ္ဗသဒိသံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယံ ပန အပုဗ္ဗံ, တံ ဥတ္တာနတ္ထာနိ ပဒါနိ ပရိဟရန္တာ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ **ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ** တိ **ဝေဠုဝနန္တိ** တဿ ဥယျာနဿ နာမံ။ တံ ကိရ ဝေဠူဟိ စ ပရိက္ခိတ္တံ အဟောသိ အဋ္ဌာရသဟတ္ထေန စ ပာကာရေန, ဂောပုရဒ္ဒါလကယုတ္တံ နီလောဘာသံ မနောရမံ, တေန "ဝေဠုဝန"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ကလန္ဒကာနဉ္စေတ္ထ နိဝါပံ အဒံသု, တေန "ကလန္ဒကနိဝါပော"တိ ဝုစ္စတိ။ ကလန္ဒကာ နာမ ကာဠကာ ဝုစ္စန္တိ။ ပုဗ္ဗေ ကိရ အညတရော ရာဇာ တတ္ထ ဥယျာနကီဠနတ္ထံ အာဂတော သုရာမဒေန မတ္တော ဒိဝါသေယျံ ဥပဂတော သုပိ။ ပရိဇနောပိဿ "သုတ္တော ရာဇာ"တိ ပုပ္ဖဖလာဒီဟိ ပလောဘိယမာနော ဣတော စိတော စ ပက္ကာမိ။ အထ သုရာဂန္ဓေန အညတရသ္မာ သုသိရရုက္ခာ ကဏှသပ္ပော နိက္ခမိတွာ ရညော အဘိမုခေါ အာဂစ္ဆတိ။ တံ ဒိသွာ ရုက္ခဒေဝတာ "ရညော ဇီဝိတံ ဒဿာမီ"တိ ကာဠကဝေသေန အာဂန္တွာ ကဏ္ဏမူလေ သဒ္ဒမကာသိ။ ရာဇာ ပဋိဗုဇ္ဈိ, ကဏှသပ္ပော နိဝတ္တော။ သော တံ ဒိသွာ "ဣမာယ မမ ကာဠကာယ ဇီဝိတံ ဒိန္န"န္တိ ကာဠကာနံ တတ္ထ နိဝါပံ ပဋ္ဌပေသိ, အဘယဃောသနဉ္စ ဃောသာပေသိ။ တသ္မာ တံ တတော ပဘုတိ "ကလန္ဒကနိဝါပေ"တိ သင်္ခံ ဂတံ။

သဘိယဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿာ တိ **သဘိယော**တိ တဿ နာမံ, **ပရိဗ္ဗာဇကော** တိ ဗာဟိရ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတတ္တာ ဝုစ္စတိ။ **ပုရာဏသာလောဟိတာယ ဒေဝတာယာ**တိ န မာတာ န ပိတာ, အပိစ ခေါ ပနဿ မာတာ ဝိယ ပိတာ ဝိယ စ ဟိတဇ္ဈာသယတ္တာ သော ဒေဝပုတ္တော "ပုရာဏသာလောဟိတာ ဒေဝတာ"တိ ဝုတ္တော။ ပရိနိဗ္ဗုတေ ကိရ ကဿပေ ဘဂဝတိ ပတိဋ္ဌိတေ သုဝဏ္ဏစေတိယေ တယော ကုလပုတ္တာ သမ္မုခသာဝကာနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ စရိယာနုရူပါနိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဂဟေတွာ ပစ္စန္တဇနပဒံ ဂန္တွာ အရညာယတနေ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တိ, အန္တရန္တရာ စ စေတိယဝန္ဒနတ္ထာယ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ စ နဂရံ ဂစ္ဆန္တိ။ အပရေန စ သမယေန တာဝတကမ္ပိ အရညေ ဝိပ္ပဝါသံ အရောစယမာနာ တတ္ထေဝ အပ္ပမတ္တာ ဝိဟရိံသု, ဧဝံ ဝိဟရန္တာပိ န စ ကိဉ္စိ ဝိသေသံ အဓိဂမိံသု။ တတော နေသံ အဟောသိ –
"မယံ ပိဏ္ဍာယ ဂစ္ဆန္တာ ဇီဝိတေ သာပေက္ခာ ဟောမ, ဇီဝိတေ သာပေက္ခေန စ န သက္ကာ လောကုတ္တရဓမ္မော အဓိဂန္တုံ, ပုထုဇ္ဇနကာလကိရိယာပိ ဒုက္ခာ, ဟန္ဒ မယံ နိဿေဏိံ ဗန္ဓိတွာ ပဗ္ဗတံ အဘိရုယှ ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ အနပေက္ခာ သမဏဓမ္မံ ကရောမာ"တိ။ တေ တထာ အကံသု။

အထ နေသံ မဟာထေရော ဥပနိဿယသမ္ပန္နတ္တာ တဒဟေဝ ဆဠဘိညာပရိဝါရံ အရဟတ္တံ သစ္ဆာကာသိ။ သော ဣဒ္ဓိယာ ဟိမဝန္တံ ဂန္တွာ အနောတတ္တေ မုခံ ဓောဝိတွာ ဥတ္တရကုရုသု ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကတဘတ္တကိစ္စော ပုန အညမ္ပိ ပဒေသံ ဂန္တွာ ပတ္တံ ပူရေတွာ အနောတတ္တဥဒကဉ္စ နာဂလတာဒန္တပောဏဉ္စ ဂဟေတွာ တေသံ သန္တိကံ အာဂန္တွာ အာဟ – "ပဿထာဝုသော မမာနုဘာဝံ, အယံ ဥတ္တရကုရုတော ပိဏ္ဍပါတော, ဣဒံ ဟိမဝန္တ

တော ဥဒကဒန္တပေါဏံ အာဘတံ, ဣမံ ဘုဉ္ဇိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောထ, တေဟံ တုမှေ သဒါ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ”တိ။ တေ တံ သုတွာ အာဟံသု – “တုမှေ, ဘန္တေ, ကတကိစ္စာ, တုမှေဟိ သဟ သလ္လာပမတ္တမ္ပိ အမှာကံ ပပဉ္စော, မာ ဒါနိ တုမှေ ပုန အမှာကံ သန္တိကံ အာဂမိတ္ထာ”တိ။ သော ကေနစိ ပရိယာယေန တေ သမ္ပဋိစ္ဆာပေတုံ အသက္ကောန္တော ပက္ကာမိ။

တတော တေသံ ဧကော ဒွီဟတီဟစ္စယေန ပဉ္စာဘိညော အနာဂါမီ အဟောသိ။ သောပိ တထေဝ အကာသိ, ဣတရေန စ ပဋိက္ခိတ္တော တထေဝ အဂမာသိ။ သော တံ ပဋိက္ခိပိတွာ ဝါယမန္တော ပဗ္ဗတံ အာရုဟနဒိဝသတော သတ္တမေ ဒိဝသေ ကိဉ္စိ ဝိသေသံ အနဓိဂန္တွာဝ ကာလကတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ခီဏာသဝတ္ထေရောပိ တံ ဒိဝသမေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိ, အနာဂါမီ သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဒေဝပုတ္တော ဆသု ကာမာဝစရဒေဝလောကေသု အနုလောမပဋိလောမေန ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ အမှာကံ ဘဂဝတော ကာလေ ဒေဝလောကာ စဝိတွာ အညတရိဿာ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ အဂ္ဂဟေသိ။ သာ ကိရ အညတရဿ ခတ္တိယဿ ဓီတာ, တံ မာတာပိတရော “အမှာကံ ဓီတာ သမယန္တရံ ဇာနာတူ”တိ ဧကဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ နိယျာတေသုံ။ တဿေကော အန္တေဝါသိကော ပရိဗ္ဗာဇကော တာယ သဒ္ဓိံ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇိ။ သာ တေန ဂဗ္ဘံ ဂဏှိ။ တံ ဂဗ္ဘိနိံ ဒိသွာ ပရိဗ္ဗာဇိကာ နိက္ကဍ္ဎိံသု။ သာ အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တီ အန္တရာမဂ္ဂေ သဘာယံ ဝိဇာယိ, တေနဿ **“သဘိယော”**တွေဝ နာမံ အကာသိ။ သောပိ သဘိယော ဝဍ္ဎိတွာ ပရိဗ္ဗာဇကပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ နာနာသတ္ထာနိ ဥဂ္ဂဟေတွာ မဟာဝါဒီ ဟုတွာ ဝါဒက္ခိတ္တတာယ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဝိစရန္တော အတ္တနော သဒိသံ ဝါဒိံ အဒိသွာ နဂရဒွါရေ အဿမံ ကာရာပေတွာ ခတ္တိယကုမာရာဒယော သိပ္ပံ သိက္ခာပေန္တော တတ္ထ ဝသတိ။

အထ ဘဂဝါ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုပုဗ္ဗေန ရာဇဂဟံ အာဂန္တွာ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရတိ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ သဘိယော ပန ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒံ န ဇာနာတိ။ အထ သော သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ “ဣမာဟံ ဝိသေသံ ကဿာနုဘာဝေန ပတ္တော”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ သမဏဓမ္မကိရိယံ တေ စ သဟာယေ အနုဿရိတွာ “တေသု ဧကော ပရိနိဗ္ဗုတော, ဧကော ဣဒါနိ ကတ္ထာ”တိ အာဝဇ္ဇေန္တော “ဒေဝလောကာ စဝိတွာ ဇမ္ဗုဒီပေ ဥပ္ပန္နော ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒမ္ပိ န ဇာနာတီ”တိ ဉတွာ “ဟန္ဒ နံ ဗုဒ္ဓုပသေဝနာယ နိယောဇေမီ”တိ ဝီသတိ ပဉ္ဟေ အဘိသင်္ခရိတွာ ရတ္တိဘာဂေ တဿ အဿမမာဂမ္မ အာကာသေ ဌတွာ “သဘိယ, သဘိယာ”တိ ပက္ကောသိ။ သော နိဒ္ဒါယမာနော တိက္ခတ္တုံ တံ သဒ္ဒံ သုတွာ နိက္ခမ္မ ဩဘာသံ ဒိသွာ ပဉ္စလိကော အဋ္ဌာသိ။ တတော တံ ဗြဟ္မာ အာဟ – “အဟံ သဘိယ တဝတ္ထာယ ဝီသတိ ပဉ္ဟေ အာဟရိံ, တေ တွံ ဥဂ္ဂဏှ။ ယော စ တေ သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဣမေ ပဉ္ဟေ ပုဋ္ဌော ဗျာကရောတိ, တဿ သန္တိကေ ဗြဟ္မစရိယံ စရေယျာသီ”တိ။ ဣမံ ဒေဝပုတ္တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ “ပုရာဏသာလောဟိတာယ ဒေဝတာယ ပဉ္ဟာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ ဟောန္တီ”တိ။ **ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ**တိ ဥဒ္ဒေသမတ္တေနေဝ ဝုတ္တာ, န ဝိဘင်္ဂေန။

ဧဝံ ဝုတ္တေ စ နေ သဘိယော ဧကဝစနေနေဝ ပဒပဋိပဒိယာ ဥဂ္ဂဟေသိ။ အထ သော ဗြဟ္မာ ဇာနန္တောပိ တဿ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒံ နာစိက္ခိ။ “အတ္တံ ဂဝေသမာနော ပရိဗ္ဗာဇကော သယမေဝ သတ္ထာရံ ဉဿတီ”တိ။ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ စ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ တုစ္ဆဘာဝ”န္တိ ဣမိနာ ပနာဓိပ္ပာယေန ဝေမာဟ – “ယော တေ သဘိယ။ပေ။ စရေယျာသီ”တိ။ ထေရဂါထာသု ပန စတုက္ကနိပါတေ သဘိယတ္ထေရာပဒါနံ ဝဏ္ဏေန္တာ ဘဏန္တိ “သာ စဿ မာတာ အတ္တနော ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ စိန္တေတွာ တံ ဇိဂုစ္ဆမာနာ ဈာနံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဗြဟ္မလောကေ ဥပ္ပန္နာ, တာယ ဗြဟ္မဒေဝတာယ တေ ပဉ္ဟာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ”တိ။

ယေ တေတိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗာနံ ဥဒ္ဒေသပစ္စုဒ္ဒေသော။ **သမဏဗြာဟ္မဏာ**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂမနေန လောကသမ္မုတိယာ စ သမဏာ စေဝ ဗြာဟ္မဏာ စ။ **သင်္ဃိနော**တိ ဂဏဝန္တော။ **ဂဏိနော**တိ သတ္ထာရော, “သဗ္ဗညုနော မယ”န္တိ ဧဝံ ပဋိညာတတာရော။ **ဂဏာစရိယာ**တိ ဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဒိဝသေန ပဗ္ဗဇိတဂဟဋ္ဌဂဏဿ အာစရိယာ။ **ဉာတာ**တိ အဘိညာတာ, ဝိဿုတာ ပါကဋာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယသဿိနော**တိ လာဘပရိဝါရသမ္ပန္နာ။ **တိတ္ထကရာ**တိ တေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိံ အာပဇ္ဇန္တေဟိ ဩတရိတဗ္ဗာနံ ဩဂါဟိတဗ္ဗာနံ ဒိဋ္ဌိတိတ္ထာနံ ကတ္တာရော။ **သာဓုသမ္မတာ ဗဟုဇနဿာ**တိ “သာဓဝေါ ဧတေ သန္တော သပ္ပုရိသာ”တိ ဧဝံ ဗဟုဇနဿ သမ္မတာ။

သေယျထိဒ န္တိ ကတမေ တေတိ စေ-က္ကစ္စေတသိ် အတ္တေ နိုဟတော။ **ပူရဏောတိ** နာမံ, **ကဿပေ** တိ ဂေတ္တံ။ သော ကိရ ဇာတိယာ အသော, အသသတံ ပူရေန္တော ဇာတော။ တေနဿ "ပူရဏော"တိ နာမမကံသု။ ပလာယိတွာ ပန နဂ္ဂေသု ပဗ္ဗဇိတွာ "ကဿပေ အဟ"န္တိ ဂေတ္တံ ဥဒ္ဒိသိ, သဗ္ဗညုတဥ္စ ပစ္စညာသိ။ **မက္ခလီ** တိ နာမံ, ဂေသာလာယ ဇာတတ္တာ **ဂေသာလောတိပိ** ဝုစ္စတိ။ သောပိ ကိရ ဇာတိယာ အသော ဧဝ, ပလာယိတွာ ပဗ္ဗဇိ, သဗ္ဗညုတဥ္စ ပစ္စညာသိ။ **အဇိတောတိ** နာမံ, အပ္ပိစ္ဆတာယ ကေသကမ္ဗလံ ဓာရေတိ, တေန **ကေသကမ္ဗလော** တိပိ ဝုစ္စတိ, သောပိ သဗ္ဗညုတံ ပစ္စညာသိ ။ **ပကုဓောတိ** နာမံ, **ကစ္စာယနော** တိ ဂေတ္တံ။ အပ္ပိစ္ဆဝသေန ဥဒကေ ဇီဝသညာယ စ နှာနမုခဓောဝနာဒိ ပဋိက္ခိတ္တော, သောပိ သဗ္ဗညုတံ ပစ္စညာသိ။ **သဥ္စယော** တိ နာမံ, ဗေလဋ္ဌော ပနဿ ပိတာ, တဿ မာ **ဗေလဋ္ဌပုတ္တော** တိ ဝုစ္စတိ, သောပိ သဗ္ဗညုတံ ပစ္စညာသိ။ **နိဂဏ္ဌော** တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာနာမေန, **နာဋပုတ္တော** တိ ပိတုနာမေန ဝုစ္စတိ။ နာဋောတိ ကိရ နာမဿ ပိတာ, တဿ ပုတ္တောတိ နာဋပုတ္တော, သောပိ သဗ္ဗညုတံ ပစ္စညာသိ။ သဗ္ဗေပိ ပဥ္စသတပဥ္စသတသိဿပရိဝါရာ အဟေသုံ။ **တေတိ** တေ ဆ သတ္ထာရော။ **တေ ပဥှေတိ** တေ ဝီသတိ ပဥှေ။ **တေတိ** တေ ဆ သတ္ထာရော။ **န သမ္ပာယန္တိ** တိ န သမ္ပာဒေန္တိ။ **ကောပန္တိ** စိတ္တစေတသိကာနံ အာဝိလဘာဝံ။ **ဒေါသန္တိ** ပဒုဋ္ဌစိတ္တတံ, တဒုဘယမ္ပေတံ မန္ဒတိက္ခဘေဒဿ ကောဓဿေတံ အဓိဝစနံ။ **အပစ္စယ** န္တိ အပ္ပတီတတာ, ဒေါမနဿန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဟတ္ထကရောန္တိ** တိ ကာယဝိဓိဝိကာရေန ပကာသေန္တိ, ဟကဉ္ဆံ ကရောန္တိ။

ဟီနာယာတိ ဂဟဋ္ဌဘာဝါယ။ ဂဟဋ္ဌဘာဝေ ဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပနိဓာယ သီလာဒိဂုဏဟီနတော ဟီနကာမသုခပဋိသေဝ နတော တ "ဟီနော"တိ ဝုစ္စတိ။ ဥစ္စာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ။ **အာဝတ္တိတွာ** တိ သြသက္ကိတွာ။ **ကာမေ ပရိဘုဥ္ဇေယျ** န္တိ ကာမေ ပဋိသေဝေယျံ။ က္ကတိ ကိရဿ သဗ္ဗညုပဋိညာနမ္ပိ ပဗ္ဗဇိတာနံ တုစ္ဆကတ္တံ ဒိသွာ အဟောသိ။ ဥပ္ပန္နပရိဝိတက္ကဝသေနေဝ စ အာဂန္တွာ ပုနပ္ပုနံ ဝိမံသမာနဿ **အထ ခေါ သဘိယဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ တေဒဟောသိ – "အယမ္ပိ ခေါ သမဏော"တိ** စ **"ယေပိ ခေါ တေ ဘောန္တော"** တိ စ **"သမဏော ခေါ ဒဟရောတိ န ဥညာတဗ္ဗော"** တိ စာတိ ဧဝမာဒိ။ တတ္ထ **ဇိဏ္ဏာ** တိအာဒီနိ ပအနိ ဝုတ္တနယာနေဝ။ **ထေရာတိ** အတ္တနော သမဏဓမ္မေ ထိရဘာဝပ္ပတ္တာ။ **ရတ္တညူတိ** ရတနညူ, "နိဗ္ဗာနရတနံ ဇာနာမ မယ"န္တိ ဧဝံ သကာယ ပဋိညာယ လောကေနာပိ သမ္မတာ, ဗဟုရတ္တိဝိဒူ တ။ စိရံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဧတေသန္တိ **စိရပဗ္ဗဇိတာ** ။ **န ဥညာတဗ္ဗော** တိ န အဝဇာနိတဗ္ဗော, န နီစံ ကတွာ ဇာနိတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **န ပရိဘောတဗ္ဗော** တိ န ပရိဘဝိတဗ္ဗော, "ကိမေသ ဥဿုတီ"တိ ဧဝံ န ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၅၁၆. **ကင္ခီ ဝေစိကိစ္ဆီ** တိ သဘိယော ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒမာနော ဧဝံ ဘဂဝတော ရူပသမ္ပတ္တိဒမူပသမသူစိတံ သဗ္ဗညုတံ သမ္ဘာဝယမာနော ဝိဂတုဒ္ဓစ္စော ဟုတွာ အာဟ – "ကင္ခီ ဝေစိကိစ္ဆီ"တိ။ တတ္ထ "လဘေယျံ နု ခေါ က္က မေသံ ဗျာကရဏ"န္တိ ဧဝံ ပဥှာနံ ဗျာကရဏကင္ခာယ **ကင္ခီ** ။ "ကော နု ခေါ က္ကမဿိမဿ စ ပဥှဿ အတ္ထော"တိ ဧဝံ ဝိစိကိစ္ဆာယ **ဝေစိကိစ္ဆီ** ။ ဒုဗ္ဗလဝိစိကိစ္ဆာယ တ တေသံ ပဥှာနံ အတ္ထေ ကင္ခနတော ကင္ခီ, ဗလဝတိ ယာ ဝိစိနန္တော ကိစ္ဆတိယေဝ, န သက္ကောတိ သန္နိဋ္ဌာတုန္တိ ဝေစိကိစ္ဆီ။ **အဘိကင္ခမာနော** တိ အတိဝိယ ပတ္ထ ယမာနော။ **တေသန္တကရော** တိ တေသံ ပဥှာနံ အန္တကရော။ ဘဝန္တော ဧဝံ ဘတဟီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ပဥှေ မေ ပုဋ္ဌော။ပေ။ ဗျာကရောဟိ မေ"**တိ။ တတ္ထ **ပဥှေ မေတိ** ပဥှေ မယာ။ **ပုဋ္ဌော** တိ ပုစ္ဆိတော။ **အနုပုဗ္ဗန္တိ** ပဥှာပဋိပဋိယာ **အနုဓမ္မန္တိ** အတ္ထာနုရူပံ ဟဋ္ဌံ အာရောပေန္တော။ **ဗျာကရောဟိ မေ** တိ မယှံ ဗျာကရောဟိ။

၅၁၇. **ဒူရတောတိ** သော ကိရ က္ကတော စိတော စာဟိဏ္ဍန္တော သတ္တယောဇနသတမဂ္ဂတော အာဂတော။ တေနာဟ – ဘဂဝတ **"ဒူရတော အာဂတောသီ"**တိ, ကဿပဿ ဘဂဝတော တ သာသနတော အာဂတတ္တာ "ဒူရတော အာဂတောသီ"တိ နံ အာဟ။

၅၁၈. **ပုစ္ဆ မ** န္တိ က္ကမာယ ပနဿ ကထာယ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေတိ။ တတ္ထ **မနသိစ္ဆသီ** တိ မနသာ က္ကစ္ဆသိ။

ယံ ဝတာဟန္တိ ယံ ဝတ အဟံ။ **အတ္တမနောတိ** ပီတိပါမောဇ္ဇသောမနဿေဟိ ဖုဋ္ဌစိတ္တော။ **ဥဒဂ္ဂေ** တိ ကာယေန စိတ္တေန စ အဗ္ဘုန္နတော ။ က္ကဒံ ပန ပဒံ န သဗ္ဗဟဋ္ဌေသု အတ္ထိ။ က္ကအနိ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ အတ္တမနော, တေ ဒဿေန္တော အာဟ – **"ပမုဒိတော ပီတိသောမနဿဇာတော"** တိ။

၅၁၉. **ကိံ ပတ္တိန** န္တိ ကိံ ပတ္တံ ကိမဓိဂတံ။ **သောရတန္တိ** သုဝူပသန္တံ။ ''သုရတ''န္တိပိ ပာဌော, သုဋ္ဌု ဥပရတန္တိ အတ္ထော။ **ဒန္တ** န္တိ ဒမိတံ။ **ဗုဒ္ဓေါ**တိ ဝိဗုဒ္ဓေါ, ဗုဒ္ဓဗောဒ္ဓဗ္ဗော တ။ ဧဝံ သဘိယော ဧကေကာယ ကထာယ စတ္တာရော စတ္တာရော ကတွာ ပဥ္စဟိ ကထာဟိ ဝီသတိ ပဉှေ ပုစ္ဆိ။ ဘဂဝါ ပနဿ ဧကမေကံ ပဉှံ ဧကမေကာယ ကထာယ ကတွာ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဝီသတိယာ ကထာဟိ ဗျာကာသိ။

၅၂၀. တတ္ထ ယသ္မာ ဘိန္နကိလေသော ပရမတ္ထဘိက္ခု, သော စ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော ဟောတိ, တသ္မာ အဿ ''ကိံ ပတ္တိနမာဟု ဘိက္ခုန''န္တိ ဣမံ ပဉှံ ဗျာကရောန္တော **''ပဇ္ဇေန''** တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော – ယော အတ္တနာ ဘာဝိတေန မဂ္ဂေန **ပရိနိဗ္ဗာနဂတော** ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနံ ပတ္တော, ပရိနိဗ္ဗာနဂတတ္တာ ဧဝ စ **ဝိတိဏ္ဏကင်္ခော** ဝိပတ္တိသမ္ပတ္တိဟာနိဝုဒ္ဓိဥစ္ဆေဒသဿတအပုညပုညဘေဒံ **ဝိဘဝဉ္စ ဘဝဉ္စ ဝိပ္ပဟာယ,** မဂ္ဂတသံ **ဝုသိတဝာ ခီဏပုနဗ္ဘဝေ**တိ စ ဧတေသံ ထုတိဝစနာနံ အရဟော, သော ဘိက္ခူတိ။

၅၂၁. ယသ္မာ ပန ဝိပ္ပဋိပတ္တိတော သုဋ္ဌု ဥပရတဘာဝေန နာနပ္ပကာရကိလေသဝူပသမေန စ သောရတော ဟောတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **''သဗ္ဗတ္ထ ဥပေက္ခကော''** တိအာဒိနာ နယေန ဒုတိယပဉှဗျာကရဏမာဟ။ တဿတ္ထော – ယော **သဗ္ဗတ္ထ** ရူပာဒီသု အာရမ္မဏေသု ''စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ နေဝ သုမနော ဟောတိ, န ဒုမ္မနော''တိ ဧဝံ ပဝတ္တာယ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာယ **ဥပေက္ခကော,** ဝေပုလ္လပ္ပတ္တာယ သတိယာ **သတိမာ, န သော ဟိံသတိ** နေဝ ဟိံသတိ **ကဉ္စိ** တသထာဝရာဒိဘေဒံ သတ္တံ **သဗ္ဗလောကေ** သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ လောကေ, တိဏ္ဏောဃတ္တာ **တိဏ္ဏော,** သမိတပာပတ္တာ **သမဏော,** အာဝိလသင်္ကပ္ပပ္ပဟာနာ **အနာဝိလော။ ယဿ** စိမေ ရာဂာဒေသမောဟမာနဒိဋ္ဌိကိလေသဒုစ္စရိတသင်္ခါတာ **သတ္တုဿဒာ** ကေစိ ဩဠာရိကာ တ သုခုမာ တ **န သန္တိ, သော** ဣမာယ ဥပေက္ခာဝိဟာရိတာယ သတိဝေပုလ္လတာယ အဟိံသကတာယ စ ဝိပ္ပဋိပတ္တိတော သုဋ္ဌု ဥပရတဘာဝေန ဣမိနာ ဩဃာဒိနာနပ္ပကာရကိလေသဝူပသမေန စ **သောရတော**တိ။

၅၂၂. ယသ္မာ စ ဘာဝိတိန္ဒြိယော နိဗ္ဗိယော နိဗ္ဗိကာရော ဒန္တော ဟောတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **''ယဿိန္ဒြိယာနိ''** တိ ကထာယ တတိယပဉှံ ဗျာကာသိ။ တဿတ္ထော – **ယဿ စက္ခာဒီနိ ဆဠိန္ဒြိယာနိ** ဂေစရဘာဝနာယ အနိစ္စာဒိတိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ တဒနာဘာဝနာယ သတိသမ္ပဇညဂန္ဓိ ကဟာပေတွာ **စ ဘာဝိတာနိ,** တာနိ စ ခော ယထာ **အဇ္ဈတ္တံ** ဂေစရဘာဝနာယ, ဧဝံ ပန **ဗဟိဒ္ဓာ စ သဗ္ဗလောကေ** တိ ယတ္ထ ယတ္ထ ဣန္ဒြိယာနံ ဝေကလ္လတာ ဝေကလ္လတာယ တ သမ္ဘဝေ, တတ္ထ တတ္ထ နာဘိဇ္ဈာဒိဝသေန **ဘာဝိတာနီ**တိ ဧဝံ **နိဗ္ဗိဇ္ဈ** ဥတွာ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ **ဣမံ ပရဉ္စ လောကံ** သကသန္တတိက္ခန္ဓလောကံ ပရသန္တတိက္ခန္ဓလောကဉ္စ အဒန္ဓမရဏံ မ ရိတုကာမော **ကာလံ ကင်္ခတိ,** ဇီဝိတက္ခယကာလံ အာဂမေတိ ပတိမာနေတိ, န ဘာယတိ မရဏဿ။ ယထာဟ ထေရော –

''မရဏေ မေ ဘယံ နတ္ထိ၊ နိကန္တိ နတ္ထိ ဇီဝိတေ''။ (ထေရဂာ. ၂၀)။
''နာဘိကင်္ခာမိ မရဏံ၊ နာဘိကင်္ခာမိ ဇီဝိတံ။
ကာလဉ္စ ပဋိကင်္ခာမိ၊ နိဗ္ဗိသံ ဘတကော ယထာ''တိ။ (ထေရဂာ. ၆၀၆)။

ဘာဝိတော သ ဒန္တော တိ ဧဝံ ဘာဝိတိန္ဒြိယော သော ဒန္တောတိ။

၅၂၃. ယသ္မာ ပန ဗုဒ္ဓေါ နာမ ဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နော ကိလေသနိဒ္ဒာ ဝိဗုဒ္ဓေါ စ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **''ကပ္ပာနီ''**တိ ကထာယ စတုတ္ထပဉှံ ဗျာကာသိ။ တတ္ထ **ကပ္ပာနီ** တိ တဏှာဒိဋ္ဌိယော။ တာ ဟိ တထာ တထာ ဝိကပ္ပနတော ''ကပ္ပာနီ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဝိစေယျာ** တိ အနိစ္စာဒိဘာဝေန သမ္မသိတွာ။ **ကေဝလာနီ**တိ သကလာနိ။ **သံသာရန္တိ** ယော စာယံ –

''ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပာဋိ၊ ဓာတုအာယတနာန စ။
အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ ဝတ္တမာနာ၊ သံသာရောတိ ပဝုစ္စတီ''တိ။ –

ဧဝံ ခန္ဓာဒိပဋိဗဒ္ဓိဟဋ္ဌိသင္ခါတော သံသာရော, တံ သံသာရဋ္ဌ ကေဝလံ ဝိစေယျ။ တွောဝတာ ခန္ဓာနံ မူလဘူတေသု ကမ္မကိ လေသေသု ခန္ဓေသု စာတိ ဧဝံ တီသုပိ ဝဋ္ဋေသု ဝိပဿနံ အာဟ။ **ဒုဘယံ စုတူပပာတဉ္စ** သတ္တာနံ စုတိံ ဥပပာတဉ္စ ဉ္စမဋ္ဌ ဥဘယံ ဝိစေယျ ဥတ္တတိ အတ္ထော။ ဧတေန စုတူပပာတဉာဏံ အာဟ။ **ဝိဂတရဇမနင်္ဂဏံ ဝိသုဒ္ဓံ** ဉ္စ ရာကဒိ ရဇာနံ ဝိဂမာ အင်္ဂဏာနံ အဘာဝ မလာနဉ္စ ဝိဂမာ ဝိဂတရဇမနင်္ဂဏံ ဝိသုဒ္ဓံ။ **ပတ္တံ ဇာတိခယံ** ဉ္စ နိဗ္ဗာနံ ပတ္တံ။ **တမာဟု ဗုဒ္ဓံ**ဉ္စ တံ ဉ္စမာယ လောကုတ္တရဝိပဿနာယ စုတူပပာတဉာဏဘာဝေနာယ ဗုဒ္ဓိယာ သမန္နာဂတံ ဉ္စမာယ စ ဝိဂတရဇာဒိတာယ ကိလေသနိဒ္ဒာ ဝိဗုဒ္ဓတ္တာ တာယ ပဋိပဒာယ ဇာတိက္ခယံ ပတ္တံ ဗုဒ္ဓမာဟု။

အထ တ **ကပ္ပာနိ ဝိစေယျ ကေဝလာနိ** တိ ''အနေကေပိ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ အမုတြာသိ''ဉ္စအာဒိနာ (ဥတိဝု. ၉၉; ပာရာ. ၁၂) နယေန ဝိစိနိတွာတိ အတ္ထော။ ဧတေန ပဌမဝိဇ္ဇမာဟ။ **သံသာရံ ဒုဘယံ စုတူပပာတဉ္စ** သတ္တာနံ စု တိံ ဥပပာတဉ္စ ဉ္စမဋ္ဌ ဥဘယံ သံသာရံ ''ဉ္စမေ ဝတ ဘောန္တော သတ္တာ''တိအာဒိနာ နယေန ဝိစိနိတွာတိ အတ္ ထော။ ဧတေန ဒုတိယဝိဇ္ဇမာဟ။ အဝသေသေန တတိယဝိဇ္ဇမာဟ။ အာသဝက္ခယဉာဏေန ဟိ ဝိဂတရဇာဒိတာ စ နိဗ္ဗာန ပ္ပတ္တိ စ ဟောတီတိ။ **တမာဟု ဗုဒ္ဓံ**ဉ္စ ဧဝံ ဝိဇ္ဇတ္တယဘာဝေဗုဒ္ဓိသမန္နံ တံ ဗုဒ္ဓမာဟူတိ။

၅၂၅. ဧဝံ ပဌမကထာယ ဝုတ္တပဉ္ဟေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဒုတိယကထာယ ဝုတ္တပဉ္ဟေသုပိ ယသ္မာ ဗ္ရဟ္မဘာဝံ သေဋ္ဌဘာဝံ ပတ္တော ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏော ဗာဟိတသဗ္ဗပာပေ ဟောတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **''ဗာ ဟိတွာ''**တိ ကထာယ ပဌမံ ပဉ္ဟံ ဗျာကာသိ။ တဿတ္ထော – ယော စတုတ္ထမဂ္ဂေန **ဗာဟိတွာ သဗ္ဗပာပကာနိ ဌိ တတ္တော,** ဌိတော ဉ္စစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဗာဟိတပာပတ္တာ ဧဝ စ **ဝိမလော,** ဝိမလဘာဝံ ဗ္ရဟ္မဘာဝံ သေဋ္ဌဘာဝံ ပ တ္တော, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓမာဓိဝိက္ခေပကရကိလေသမလေန အဂ္ဂဖလသမာဓိနာ **သာဓုသမာဟိတော,** သံသာရဟေတု သမတိက္ကမေန **သံသာရမတိစ္စ** ပရိနိဋ္ဌိတကိစ္စတာယ **ကေဝလီ, သော** တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ အနိဿိတတ္တာ **အသိတော,** လောကဓမ္မေဟိ နိဗ္ဗိကာရတ္တာ **''တာဒီ''**တိ စ ပဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ထုတိရဟော **သ ဗ္ရဟ္မာ** သော ဗြာဟ္မဏောတိ။

၅၂၆. ယသ္မာ ပန သမိတပာပတာယ သမဏော, နှာတပာပတာယ နှာတကော, အာဂူနံ အကရဏေန စ နာကေတိ ပဝုစ္စတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော တတော အပရာပိ တီဟိ ကထာဟိ တယော ပဉ္ဟေ ဗျာကာသိ။ တတ္ထ **သမိတာဝီ**တိ အရိယမဂ္ဂေန ကိလေသေ သမေတွာ ဌိတော။ **သမဏော ပဝုစ္စတေ တထတ္တာ** တိ တထာရူပေ သမ ဏော ပဝုစ္စတီတိ။ တွောဝတာ ပဉ္ဟော ဗျာကတော ဟောတိ, သေသံ တဿေဝ သမဏ သဘာယဿ ဗဟုမာနဇနနတ္ ထံ ထုတိဝစနံ။ ယော ဟိ သမိတာဝီ, သော ပုညပာပါနံ အပဋိသန္ဓိကရဏေန ပဟာယ ပုညပါပံ ရဇာနံ ဝိဂမေန ဝိရဇော, အနိစ္ စာဒိဝသေန ဥတ္တ ဉ္စမံ ပရဉ္စ လောကံ ဇာတိမရဏံ ဥပာတိဝတ္တော တာဒိ စ ဟောတိ။

၅၂၇. **နိန္နှာယ။ပေ။ နှာတကော**တိ တွေ ပန ယော အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါသင္ခါတေ သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ အာယတနလော ကေ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏဝသေန ဥပ္ပတ္တိရဟာနိ သဗ္ဗပာပကာနိ မဂ္ဂဉာဏေန နိန္နှာယ ဓောဝိတွာ တာယ နိန္နှာ တပာပကတာယ တဏှာဒိဋ္ဌိကပ္ပေဟိ ကပ္ပိယေသု ဒေဝမနုဿေသု ကပ္ပံ န ဧတိ, တံ နှာတကမာဟူတိ ဧဝမတ္ ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၅၂၈. စတုတ္ထကထာယပိ **အာဂုံ န ကရောတိ ကိဉ္စိ လောကေ** တိ ယော လောကေ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပာပသင္ခါတံ အာဂုံ န ကရောတိ, နာဂေ ပဝုစ္စတေ တထတ္တာတိ ။ တွောဝတာ ပဉ္ဟော ဗျာကတော ဟောတိ, သေသံ ပုဗ္ဗနယေနေ ဝ ထုတိဝစနံ။ ယော ဟိ မဂ္ဂေန ပဟီနအာဂုတ္တာ အာဂုံ န ကရောတိ, သော ကာမယောဂါဒိကေ သဗ္ဗယောဂေ ဒသသညော ဇနဘာဝနိ စ သဗ္ဗဗန္ဓနာနိ ဝိသဇ္ဇ ဇဟိတွာ သဗ္ဗတ္ထ ခန္ဓာဒီသု ကေနစိ သင်္ဂေန န သဇ္ဇတိ, ဒွိဟိ စ ဝိမုတ္တီဟိ ဝိမု တ္တော, တာဒိ စ ဟောတီတိ။

၅၃၀. ဧဝံ ဒုတိယကထာယ ဝုတ္တပဉ္ဟေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ တတိယကထာယ ဝုတ္တပဉ္ဟေသုပိ ယသ္မာ ''ခေတ္ တာနီ''တိ အာယတနာနိ ဝုစ္စန္တိ။ ယထာဟ – ''စက္ခုပေတံ စက္ခာယတနံပေတံ။ပေ။ ခေတ္တမ္ပေတံ ဝတ္ထုပေတ''န္တိ (ဓ. သ. ၅၉၆-၅၉၈)။ တာနိ ဝိဇေယျ ဝိဇေတွာ အဘိဘဝိတွာ, **ဝိစေယျ** တ အနိစ္စာဒိဘာဝေန ဝိစိနိတွာ ဥပပရိက္ခိ တွာ **ကေဝလာနိ** အနဝသေသာနိ, ဝိသေသတော ပန သင်္ဂဟေတုဘူတံ **ဒိဗ္ဗံ မာနုသကဉ္စ ဗ္ရဟ္မခေတ္တံ,** ယံ ဒိဗ္ဗံ ဒွ တဒသာယတနဘေဒံ တထာ မာနုသကဉ္စ, ယဉ္စ ဗ္ရဟ္မခေတ္တံ ဆဋ္ဌာယတနေ စက္ခာယတနာဒိဒွတဒသာယတနဘေဒံ,

တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝိဇေယျ ဝိစေယျ တ။ ယတော ယဒေတံ သဗ္ဗေသံ ခေတ္တာနံ မူလဗန္ဓနံ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဟာဒိ, တသ္မာ **သဗ္ဗခေတ္တမူလဗန္ဓနာ ပမုတ္တော** ။ ဧဝမေတေသံ ခေတ္တာနံ ဝိဇိတတ္တာ ဝိစိနိတတ္တာ တ **ခေတ္တဇိနော** နာမ ဟောတိ, တသ္မာ **"ခေတ္တာနိ"** တိ ဣမာယ ကထာယ ပဌမပဉှံ ဗျာကာသိ။ တတ္ထ ကေစိ ''ကမ္မံ ခေတ္တံ, ဝိညာဏံ ဗီဇံ, တဏှာ သ္နေဟော''တိ (အ. နိ. ၃.၇၇) ဝစနတော ကမ္မာနိ ခေတ္တာနီတိ ဝဒန္တိ။ **ဒိဗ္ဗံ မာနုသကဉ္စ ဗြဟ္မခေတ္တ** န္တိ ဧတ္ထ စ ဒေဝူပဂံ ကမ္မံ ဒိဗ္ဗံ, မနုဿူပဂံ ကမ္မံ မာနုသကံ, ဗြဟ္မူပဂံ ကမ္မံ ဗြဟ္မခေတ္တန္တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၅၃၁. ယသ္မာ ပန သကဋ္ဌေန ကောသသဒိသတ္တာ ''ကောသာနီ''တိ ကမ္မာနိ ဝုစ္စန္တိ, တေသဉ္စ လုနနာ သမုစ္ဆေဒနာ ကုသလော ဟောတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ကောသာနီ"**တိ ကထာယ ဒုတိယပဉှံ ဗျာကာသိ။ တဿတ္ထော – လောကိယလောကုတ္တရဝိပဿနာယ ဝိသယတော ကိစ္စတော စ အနိစ္စာဒိဘာဝေန ကုသလာကုသလ ကမ္မသင်္ခါတာနိ **ကောသာနိ ဝိစေယျ ကေဝလာနိ,** ဝိသေသတော ပန သင်္ဂဟေတုဘူတံ အဋ္ဌကာမာဝစရကုသလ စေတနာဘေဒံ **ဒိဗ္ဗံ မာနုသကဉ္စ** နဝမဟဂ္ဂတကုသလစေတနာဘေဒဉ္စ **ဗြဟ္မကောသံ** ဝိစေယျ။ တတော ဣမာယ မ ဂ္ဂဘာဝနာယ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဟာဒိဘေဒ သဗ္ဗကောသာနံ မူလဗန္ဓနာ ပမုတ္တော, ဧဝမေတေသံ ကောသာနံ လုနနာ **"ကုသလော"**တိ ပဝုစ္စတိ, **တထတ္တာ တာဒီ** စ ဟောတီတိ။ အထ တ သတ္တာနံ ဓမ္မာနဉ္စ နိတသဋ္ဌေန အသိကောသသဒိ သတ္တာ ''ကောသာနီ''တိ တယော ဘဝ ဒွါဒသာယတနာနိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

၅၃၂. ယသ္မာ စ န ကေဝလံ ပဏ္ဍိတီတိ ဣမိနာဝ ''ပဏ္ဍိတော''တိ ဝုစ္စတိ, အပိစ ခော ပန ပဏ္ဍရာနိ ဣတော ဥပဂ တော ပဝိစယပညာယ အလ္လီနောတိပိ ''ပဏ္ဍိတော''တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ဒုဘယာနီ"**တိ က ထာယ တတိယပဉှံ ဗျာကာသိ ။ တဿတ္ထော – **အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ စာ** တိ ဧဝံ **ဥဘယာနိ** အနိစ္စာဒိဘာဝေန **ဝိစေ ယျ။ ပဏ္ဍရာနီ**တိ အာယတနာနိ။ တာနိ ဟိ ပကတိပရိသုဒ္ဓတ္တာ ရုဠှိယာ စ ဧဝံ ဝုစ္စန္တိ, တာနိ ဝိစေယျ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ နိဒ္ဒန္တမလတ္တာ **သုဒ္ဓိပညော ပဏ္ဍိတော** တိ **ပဝုစ္စတိ တထတ္တာ,** ယသ္မာ တာနိ ပဏ္ဍရာနိ ပညာယ ဣတော ဟောတိ, သေသမဿ ထုတိဝစနံ။ သော ဟိ ဟာပပုညသင်္ခါတံ ကဏှသုက္ကံ ဥပာတိဝတ္တော တာဒီ စ ဟော တိ, တသ္မာ ဧဝံ ထုတော။

၅၃၃. ယသ္မာ ပန ''မောနံ ဝုစ္စတိ ဉာဏံ, ယာ ပညာ ပဇာနနာ။ပေ.။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, တေန ဉာဏေန သမန္နာဂတော မု နီ''တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"အသတဉ္စာ"** တိ ကထာယ စတုတ္ထပဉှံ ဗျာကာသိ။ တဿတ္ ထော – ယွာယံ အကုသလကုသလပ္ပဘေဒေဒ အသတဉ္စ သတဉ္စ ဓမ္မော, တံ **အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ** တိ ဣမသ္မိံ **သဗ္ဗ လောကေ** ပဝိစယဉာဏေန **အသတဉ္စ သတဉ္စ ဉတွာ ဓမ္မံ** တဿ ဉာတတ္တာ ဧဝ ရာဂါဒိဘေဒတော သတ္တဝိဓံ **သင်္ဂံ** တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဘေဒတော ဒုဝိဓံ **ဇာလဉ္စ အတိစ္စ** အတိက္ကမိတွာ ဌိတော။ သော တေန မောနသင်္ခါတေန ပဝိစယဉာ ဏေန သမန္နာဂတတ္တာ **မုနိ။ ဒေဝမနုဿေဟိ ပူဇနီယော** တိ ဣဒံ ပနဿ ထုတိဝစနံ။ သော ဟိ ခီဏာသဝမုနိတ္တာ ဒေ ဝမနုဿာနံ ပူဇာရဟော ဟောတိ, တသ္မာ ဧဝံ ထုတော။

၅၃၅. ဧဝံ တတိယကထာယ ဝုတ္တပဉ္ဟော ဝိဿဇ္ဇေတွာ စတုတ္ထကထာယ ဝုတ္တပဉ္ဟောသုပိ ယသ္မာ ယော စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏဝေဒေဟိ ကိလေသက္ခယံ ကရောန္တော ဂတော, သော ပရမတ္ထတော **ဝေဒဂူ** နာမ ဟောတိ။ ယော စ သဗ္ဗသမဏဗြာဟ္မဏာနံ သတ္တသညိတာနိ **ဝေဒာနိ,** တာယေဝ မဂ္ဂဘာဝနာယ ကိစ္စတော အနိစ္စာဒိဝသေန **ဝိစေယျ** ။ တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန တမေဝ **သဗ္ဗံ ဝေဒမတိစ္စ** ယာ ဝေဒပစ္စယာ တ အညထာ တ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝေဒနာ , တာသု **သဗ္ဗဝေဒနာသု ဝီတရာဂေ** ဟောတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော ''ဣဒံ ပတ္တိန''န္တိ အဝတွာ **"ဝေဒာနီ"**တိ က ထာယ ပဌမပဉှံ ဗျာကာသိ။ ယသ္မာ တ ယော ပဝိစယပညာယ ဝေဒာနိ ဝိစေယျ, တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန သဗ္ဗံ ဝေဒမတိစ္စ ဝတ္တတိ, သော သတ္တသညိတာနိ ဝေဒာနိ ဂတော ဉာတော အတိက္ကန္တော စ ဟောတိ။ ယော ဝေဒနာသု ဝီတရာဂေ, သောပိ ဝေဒနာသညိတာနိ ဝေဒာနိ ဂတော အတိက္ကန္တော စ ဟောတိ။ ဝေဒာနိ ဂတောတိပိ ဝေဒဂူ, တသ္မာ တမ္ပိ အတ္ထံ ဒဿေန္တော ''ဣဒံ ပတ္တိန''န္တိ အဝတွာ ဣမာယ ကထာယ ပဌမပဉှံ ဗျာကာသိ။

၅၃၆. ယသ္မာ ပန ဒုတိယပဉ္ဟော **"အနုဝိဒိတော"**တိ အနုဗုဒ္ဓေါ ဝုစ္စတိ, သော စ **အနုဝိစ္စ ပပဉ္စနာမရူပံ အဇ္ဈတ္တံ** အတ္တနော သန္တာနေ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဘေဒံ ပပဉ္စံ တပ္ပစ္စယာ နာမရူပဉ္စ အနိစ္စာနုပဿနာဒီဟိ အနုဝိစ္စ အနုဝိဒိတွာ, န

ကေ၀လဥ္စ **အဇ္ဈတ္တံ, ဗဟိဒ္ဓါ စ ရောဂမူလံ,** ပရသန္တာနေ စ ဣမဿ နာမရူပရောဂဿ မူလံ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဟာဒိံ, တမေဝ တ ပပဥ္စံ အနုဝိစ္စ ဉာတာယ ဘာဝနာယ သဗ္ဗေသံ ရောဂါနံ မူလဗန္ဓနာ, သဗ္ဗသ္မာ တ ရောဂါနံ မူလဗန္ဓနာ, အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဒိဘောဒ, တသ္မာ ဧဝ တ ပပဥ္စာ ပမုတ္တော ဟောတိ, တသ္မာ တံ ဒဿေန္တော "အနုဝိစ္စာ"တိ ကထာယ ဒုတိယပဉှံ ဗျာကာသိ။

၅၃၇. "ကထဥ္စ ဝီရိယဝါ"တိ ဧတ္ထ ပန ယသ္မာ ယော အရိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗဟာပကေဟိ ဝိရတော, တထာ ဝိရတတ္တာ စ အာယတိံ အပဋိသန္ဓိတာယ **နိရယဒုက္ခံ အတိစ္စ** ဌိတော ဝီရိယဝါသော ဝီရိယနိကေတော, သော ခီဏာသဝေ "ဝီရိယဝါ"တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ဝိရတော"**တိ ကထာယ တတိယပဉှံ ဗျာကာသိ။ **ပဓာနဝါ ဓီရော တာဒီ**တိ ဣမာနိ ပနဿ ထုတိဝစနာနိ။ သော ဟိ ပဓာနဝါ မဂ္ဂဗျာနပဓာနေန, ဓီရော ကိလေသာရိဝိဒ္ဓံ သနသမတ္ထတာယ, တာဒီ နိဗ္ဗိကာရတာယ, တသ္မာ ဧဝံ ထုတော။ သေသံ ယောဇေတဗ္ဗတ ဝတ္တဗ္ဗံ။

၅၃၈. "အာဇာနိယော ကိန္တိ နာမ ဟောတိ"တိ ဧတ္ထ ပန ယသ္မာ ပဟီနသဗ္ဗဝင်္ကဒောသော ကာရဏာကာရဏညူ အဿော တ ဟတ္ထီ တ "အာဇာနိယော ဟောတီ"တိ လောကေ ဝုစ္စတိ, န စ တဿ သဗ္ဗသော တေ ဒောသာ ပဟီနာ ဧဝ, ခီဏာသဝဿ ပန တေ ပဟီနာ, တသ္မာ သော "အာဇာနိယော"တိ ပရမတ္ထတော ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ ဒဿေန္တော **"ယဿာ"** တိ ကထာယ စတုတ္ထပဉှံ ဗျာကာသိ။ တဿတ္ထော – **အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ စာ** တိ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါသညောဇနသင်္ခါတာနိ **ယဿ အဿု လုနာနိ ဗန္ဓနာနိ** ပညာသတ္ထေန ဆိန္နာနိ ပဒာလိတာနိ။ **သင်္ဂမူလန္တိ** ယာနိ တေသု တေသု ဝတ္ထူသု သင်္ဂဿ သဇ္ဇနာယ အနတိက္ကမနာယ မူလံ ဟောန္တိ, အထ တ ယဿ အဿု လုနာနိ ရာဂါဒီနိ ဗန္ဓနာနိ ယာနိ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ စ သင်္ဂမူလာနိ ဟောန္တိ, သော သဗ္ဗသ္မာ သင်္ဂါနံ မူလဘူတာ သဗ္ဗသင်္ဂါနံ တ မူလဘူတာ ဗန္ဓနာ ပမုတ္တော **"အာဇာနိယော"**တိ ဝုစ္စတိ, တထတ္တာ တာဒိ စ ဟောတီတိ။

၅၄၀. ဧဝံ စတုတ္ထကထာယ ဝုတ္တပဥှေဟ ဝိဿဇ္ဇေတ္တာ ပဥ္စမကထာယ ဝုတ္တပဥှေဟာသုပိ ယသ္မာ ယံ ဆန္ဒဇ ဇော့နမတ္တေန အက္ခရစိန္တကာ သောတ္တိယံ ဝဏ္ဏယန္တိ, တေဟာရမတ္တသောတ္တိယော သော။ အရိယော ပန ဗာဟုသ ဇ္ဇေန နိဿုတပာပတာယ စ ပရမတ္ထသောတ္တိယော ဟောတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော "ဣဒံ ပတ္တိန"န္တိ အဝတ္တ **"သုတွာ"**တိ ကထာယ ပဌမပဉှံ ဗျာကာသိ။ တဿတ္ထော – ယော ဣမသ္မိံ လောကေ သုတမယ ပညာကိစ္စဝသေန **သုတွာ** ကာတဗ္ဗကိစ္စဝသေန တ သုတွာ ဝိပဿနူပဂံ **သဗ္ဗဓမ္မံ** အနိစ္စာဒိဝသေန **အဘိညာယ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ ယဒတ္ထိ ကိဥ္စိ,** ဣမာယ ပဋိပဒာယ ကိလေသေ ကိလေသဋ္ဌာနိယေ စ ဓမ္မေ အဘိဘဝိတွာ အဘိဘူတိ သင်္ခံ ဂတော, တံ သုတွာ သဗ္ဗဓမ္မံ အဘိညာယ လောကေ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ ယဒတ္ထိ ကိဉ္စိ, **အဘိဘုံ** သုတဝတ္တာ **သောတ္တိယောတိ အာဟု**။ ယသ္မာ စ ယော အကထံကထီ ကိလေသဗန္ဓနေဟိ ဝိမုတ္တော, ရာဂါဒီဟိ ဤဃေဟိ အနီဃော စ ဟောတိ သဗ္ဗဓိ သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု ခန္ဓာယတနာဒီသု, တသ္မာ တံ **အကထံကထိ ဝိမုတ္တံ အနီဃံ သဗ္ဗဓိ** နိဿုတပာပကတ္တာပိ "သောတ္တိယော"တိ အာဟူတိ။

၅၄၁. ယသ္မာ ပန ဟိတကာမေန ဇနေန အရဏီယတော အရိယော ဟောတိ, အဘိဂမနီယတောတိ အတ္ထော။ တသ္မာ ယေဟိ ဂုဏေဟိ သော အရဏီယော ဟောတိ, တေ ဒဿေန္တာ **"ဆေတွာ"**တိ ကထာယ ဒုတိယပဉှံ ဗျာကာသိ။ တဿတ္ထော – စတ္တာရိ **အာသဝါနိ** ဒွေ စ **အာလယာနိ** ပညာသတ္ထေန **ဆေတွာ ဝိဒွါ** ဝိညူ ဝိဘာဝီ စတုမဂ္ဂဉာဏီ **သော** ပုနဗ္ဘဝဝသေန **န ဥပေတိ ဂဗ္ဘသေယျံ,** ကဉ္စိ ယောနိံ န ဥပဂစ္ဆတိ, ကာမာဒိဘေဒဥ္စ **သညံ တိဝိဓံ**။ ကာမဂုဏသင်္ခါတဥ္စ **ပင်္ကံ ပနုဇ္ဇ** ပနုဒိတွာ တဏှာဒိဋ္ဌိကပ္ပာနံ အညတရမ္ပိ **ကပ္ပံ န ဧတိ,** ဧဝံ အာသဝစ္ဆေဒါဒိဂုဏ သမန္နာဂတံ **တမာဟု အရိယော**တိ။ ယသ္မာ တ ပာပကေဟိ အာရကတ္တာ အရိယော ဟောတိ အနယေ စ အနိရီယနာ, တသ္မာ တမ္ပိ အတ္ထံ ဒဿေန္တော ဣမာယ ကထာယ ဒုတိယပဉှံ ဗျာကာသိ။ အာသဝါဒယော ဟိ ပာပကာ ဓမ္မာ အနယာသမ္ဘတာ, တေ စာနေန ဆိန္နာ ပနုန္နာ, န စ တေဟိ ကမ္ပတိ, ဣစ္စဿ တေ အာရကာ ဟောန္တိ, န စ တေသု ဣရိယတိ တသ္မာ အာရကာဿ ဟောန္တိ ပာပကာ ဓမ္မာတိ ဣမိနာပတ္ထေန။ အနယေ န ဣရီယတီတိ ဣမိနာပတ္ထေန တမာဟု အရိယောတိ စ ဇေဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ "ဝိဒွါ သော န ဥပေတိ ဂဗ္ဘသေယျ"န္တိ ဣဒံ ပန ဣမ သ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ ထုတိဝစနမေဝ ဟောတိ။

၅၄၂. ‘‘ကထံ စရဏတ’’တိ ဧတ္ထ ပန ယသ္မာ စရဏေဟိ ပတ္တဗ္ဗံ ပတ္တော ‘‘စရဏတ’’တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟ တိ, တသ္မာ တံ ဒဿေန္တော **‘‘ယော ကြောဏ’’**တိ ကထာယ တတိယပဥှံ ဗျာကာသိ။ တတ္ထ **ယော ကြောဏ**တိ ယော က္ကမဿိ သာသနေ။ **စရဏေသူ**တိ သီလာဒီသု ပေမဝတသုတ္တေ (သု. နိ. ၁၅၃ အာဒယော) ဝုတ္တပန္နရသဓမ္မေသု။ နိမိ တ္တတ္တေ ဘုမ္မဝစနံ။ **ပတ္တိပတ္တော** တိ ပတ္တဗ္ဗံ ပတ္တော။ ယော စရဏနိမိတ္တံ စရဏဟေတု စရဏပစ္စယာ ပတ္ တဗ္ဗံ အရဟတ္တံ ပတ္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **စရဏတ သော**တိ သော ကြမာယ စရဏေဟိ ပတ္တဗ္ဗပတ္တိယာ စရ ဏတ ဟောတီတိ။ ဧတ္တာဝတာ ပဥှော ဗျာကတော ဟောတိ, သေသမဿ ထုတိဝစနံ။ ယော ဟိ စရဏေဟိ ပတ္တိပ တ္တော, သော **ကုသလော** စ ဟောတိ ဆေကော, **သဗ္ဗအ** စ **အာဇာနာတိ နိဗ္ဗာနဓမ္မံ** , နိစ္စံ နိဗ္ဗာနနိန္နစိတ္တတာယ **သဗ္ဗတ္ထ** စ ခန္ဓာဒီသု **န သဇ္ဇတိ** ။ ဒ္ဓိဟိ စ ဝိမုတ္တိဟိ **ဝိမုတ္တစိတ္တော** ဟောတိ, **ပဋိဃာ ယဿ န သန္တိ** တိ။

၅၄၃. ယသ္မာ ပန ကမ္မာဒီနံ ပရိဗ္ဗာဇနေန ပရိဗ္ဗာဇကော နာမ ဟောတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **‘‘ဒုက္ခ ဝေပက္က’’**န္တိ ကထာယ စတုတ္ထပဥှံ ဗျာကာသိ။ တတ္ထ ဝိပာကော ဧဝ ဝေပက္ကံ, ဒုက္ခံ ဝေပက္ကမဿာတိ **ဒုက္ခ ဝေပက္ကံ**။ ပဝတ္တိဒုက္ခဇနနတော သဗ္ဗမ္ပိ တေဓာတုကကမ္မံ ဝုစ္စတိ။ **ဥဒ္ဓ** န္တိ အတီတံ။ **အဓော**တိ အနာဂတံ။ **တိရိယံ တ ပိ မဇ္ဈေ**တိ ပစ္စုပ္ပန္နံ။ တဥှိ န ဥဒ္ဓံ န အဓော, တိရိယံ ဥဘိန္နမ္ဗ အန္တရာ, တေန ‘‘မဇ္ဈေ’’တိ ဝုတ္တံ။ **ပရိဗ္ဗာဇယိ တ္ဝာ**တိ နိက္ခာမေတ္ဝာ နိဒ္ဓမေတ္ဝာ ။ **ပရိညစာရီ**တိ ပညာယ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ စရန္တော။ အယံ တာဝ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။ အယံ ပန အဓိပ္ပာယယောဇနာ – ယော တိယဒ္ဓပရိယာပန္နမ္ပိ ဒုက္ခဇနကံ ယဒတ္ထိ ကိဉ္စိ ကမ္မံ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ အရိယမဂ္ ဂေန တဏှာဝိဇ္ဇာသိနေဟေ သောသေန္တော အပဋိသန္ဓိဇနကဘာဝကရဏေန ပရိဗ္ဗာဇယိတ္ဝာ တထာ ပရိဗ္ဗာဇိတတ္ တာ ဧဝ စ တံ ကမ္မံ ပရိညာယ စရဏတော ပရိညစာရီ။ န ကေဝလဉ္စ ကမ္မမေဝ, မာယံ မာနမထောပိ လောဘကောဓံ ကြမေ ပိ ဓမ္မေ ပဟာနပရိညာယ ပရိညစာရီ, ပရိယန္တမကာသိ နာမရူပံ, နာမရူပဿ စ ပရိယန္တမကာသိ ပရိဗ္ဗာဇေသိ ကြစ္ စေဝတ္တော။ ကြမေသံ ကမ္မာဒီနံ ပရိဗ္ဗာဇနေန တံ ပရိဗ္ဗာဇကမာဟု။ ပတ္တိပတ္တန္တိ ကြဒံ ပနဿ ထုတိဝစနံ။

၅၄၄. ဧဝံ ပဥှဗျာကရဏေန တုဋ္ဌဿ ပန သဘိယဿ **‘‘ယာနိ စ တီဏိ’’**တိအာဒီသု အဘိတ္ထဝနကထာသု **သြသရဏာနီ**တိ သြဂဟဏာနိ တိတ္ထာနိ, ဒိဋ္ဌိယောတိ အတ္ထော။ တာနိ ယသ္မာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ သဟ ဗ္ရဟ္မဇာလေ ဝုတ္တဒ္ဓတသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဂဟေတ္ဝာ တေသဋ္ဌိ ဟောန္တိ, ယသ္မာ စ တာနိ အညတိတ္ထိယသမဏာနံ ပတဒဘူတာနိ သ တ္ထာနိ သိတာနိ ဥပဒိသိတဗ္ဗဝသေန, န ဥပ္ပတ္တိဝသေန။ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ပန ယဒေတံ ‘‘ကြတ္တီ ပုရိသော’’တိ သည ကြ္ခရံ ဝေဟာရနာမံ, ယာ စာယံ မိစ္ဆာပရိဝိတက္ကာနုဿတဒိဝသေန ‘‘ဧဝရူပေန အတ္တနာ ဘဝိတဗ္ဗ’’န္တိ ဗာလာနံ ဝိပရီ တသညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒုဘယနိဿိတာနိ တေသံ ဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န အတ္တပစ္စက္ခာနိ။ တာနိ စ ဘဂဝတ **ဝိနေယျ** ဝိနယိတ္ဝာ **သြဃတမက** သြဃတမံ သြဃန္တကာရံ အက အတိက္ကန္တော။ ‘‘သြဃန္တမက’’တိပိ ပာဌော, သြဃာနံ အန္ တံ အက, တသ္မာ အာဟ ‘‘ယာနိ စ တီဏိ။ပေ.။ တမက’’တိ။

၅၄၅. တတော ပရံ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အန္တံ ဟရဉ္စ နိဗ္ဗာနံ တပ္ပတ္တိယာ ဒုက္ခာဘာဝတော တပ္ပဋိပက္ခတော စ တံ သန္ဓာယာဟ, ‘‘အန္တဂူသိ ပာရဂူ ဒုက္ခဿာ’’တိ။ အထ တ ပာရဂူ ဘဂဝတ နိဗ္ဗာနံ ဂတတ္တာ, တံ အာလပန္တော အာဟ, ‘‘ပာရဂူ အန္တဂူသိ ဒုက္ခဿာ’’တိ အယမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော။ သမ္မာ စ ဗုဒ္ဓော သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓောတိ **သမ္မာသမ္ ဗုဒ္ဓော။ တံ မညေ**တိ တမေဝ မညာမိ, န အညန္တိ အစ္စာဒရေန ဘဏတိ။ **ဇုတိမာ**တိ ပရေသမ္ပိ အန္ဓကာရဝိဓမေနေန ဇုတိသ မ္ပန္နော။ **မုတိမာ**တိ အပရပ္ပစ္စယဉေယျဉာဏသမတ္တာယ မုတိယာ ပညာယ သမ္ပန္နော။ **ပဟူတပညော**တိ အနန္တပ ညော။ ကြဓ သဗ္ဗညုတညာဏမဓိပ္ပေတံ။ **ဒုက္ခဿန္တကရာ** တိ အာမန္တေန္တော အာဟ။ **အတာရေသိ မ**န္တိ ကင္ခာ တော မံ တာရေသိ။

၅၄၆-၉. **ယံ မေ**တိအာဒိကထာယ နမက္ကာရကရဏံ ဘဏတိ။ တတ္ထ **ကင္ခိတ္တ** န္တိ ဝိသတိပဥှာနိဿိတံ အတ္ ထံ သန္ဓာယာဟ။ သော ဟိ တေန ကင္ခိတော အဟောသိ။ **မောနပထေသူ**တိ ဉာဏပထေသု။ **ဝိနဋ္ဌိကတာ**တိ ဝိဂတနဋ္ဌာ ကတာ, ဥစ္ဆိန္နာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နာဂ နာဂဿာ** တိ ဧကံ အာမန္တနဝစနံ, ဧကဿ ‘‘ဘာသတော အနုမောဒန္ တီ’’တိ ကြမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ ‘‘ဓမ္မဒေသန’’န္တိ ပာဌသေသော။ **သဗ္ဗေ ဒေဝ** တိ အာကာသဋ္ဌာ စ ဘူမဋ္ဌာ စ။ **နာရဒပဗ္ ဗတာ**တိ တေပိ ကိရ ဒ္ဓေဝ ဒေဝဂဏာ ပညဝန္တော, တေပိ အနုမောဒန္တီတိ သဗ္ဗံ ပသာဒေန စ နမက္ကာရကရဏံ ဘဏတိ ။

၅၅၀-၅၃. အနုမောဒနာရဟံ ဇ္ဇာကရဏသမ္ပဒံ သုတွာ **“နမော တေ”**တိ အဥ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ အာဟ။ **ပုရိသာဇညာ**တိ ပုရိသေသု ဇာတိသမ္ပန္န။ **ပဋိပုဂ္ဂလော** တိ ပဋိဘာဂေ ပုဂ္ဂလော တုဝံ ဗုဒ္ဓေါ စတုသစ္စပဋိဝေဓေန, **သတ္ထာ** အနုသာသနိယာ သတ္တတပဟတာယ စ, **မာရာဘိဘူ** စတုမာရာဘိဘဝေန, **မုနိ** ဗုဒ္ဓမုနိ။ **ဥပဓီ**တိ ခန္ဓကိလေသကာမဂုဏာဘိသင်္ခါရဘေဒါ စတ္တာရော။ **ဝဂ္ဂူ** တိ အဘိရူပံ။ **ပုညေ စာ**တိ လောကိယေ **န လိမ္ပသိ** တေသံ အကရဏေန, ပုဗ္ဗေ ကတာနမ္ပိ တ အာယတိံ ဖလူပဘောဂကာဘာဝေန။ တံနိမိတ္တေန တ တဏှာဟာဒိဝိဝ္ဓိလေပေန။ **ဝန္ဒတိ သတ္ထုနော** တိ ဇဝံ ဘဏန္တော ကေပ္ဗကေသု ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပဥ္စပတိဋ္ဌိတံ ဝန္ဒိ။

အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော တိ အညတိတ္ထိယော ဇဝ။ **အာကင်္ခတီ** တိ ဣစ္ဆတိ။ **အာရဒ္ဓစိတ္တာ** တိ အဘိရာဓိတစိတ္တာ။ **အပိစ မေတ္ထ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ ဝိဒိတာ** တိ အပိစ မယာ ဧတ္ထ အညတိတ္ထိယာနံ ပရိတသေ ပုဂ္ဂလနာနတ္တံ ဝိဒိတံ, န သဗ္ဗေနေဝ ပရိဝသိတဗ္ဗန္တိ။ ကေန ပန န ပရိဝသိတဗ္ဗံ? အဂ္ဂိယေဟိ ဇဋိလေဟိ, သာကိယေန ဇာတိယာ, လိင်္ဂ ဝိဇဟိတွာ အာဂတေန။ အဝိဇဟိတွာ အာဂတောပိ စ ယော မဂ္ဂဖလပဋိလာဘာယ ဟေတုသမ္ပန္နော ဟောတိ, တာဒိသော ၀ သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော။ တသ္မာ ဘဂဝါ “တဝ ပန, သဘိယ, တိတ္ထိယဝတ္တပူရဏတ္ထာယ ပရိဝါသကာရဏံ နတ္ထိ, အတ္ထတိတ္ထိကော တွံ ‘မဂ္ဂဖလပဋိလာဘာယ ဟေတုသမ္ပန္နော’တိ ဝိဒိတမေတံ မယာ”တိ တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနန္တော အာဟ – “အပိစ မေတ္ထ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ ဝိဒိတာ”တိ။ သဘိယော ပန အတ္တနော အာဒရံ ဒဿေန္တော အာဟ **“သစေ ဘန္တေ”** တိ။ တံ သဗ္ဗံ အညဥ္စ တထာရူပံ ဥတ္တာနတ္ထတ္တာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယတ္တာ စ ဣဓ န ဝဏ္ဏိတံ, ယတော ပုဗ္ဗေ ဝဏ္ဏိတာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ သဘိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. သေလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဇဝံ မေ သုတန္တိ သေလသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အယမေဝ ယာဿ နိဒာနေ ဝုတ္တာ။ အတ္ထဝဏ္ဏနာက္ကမေပိ စဿ ပုဗ္ဗသဒိသံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယံ ပန အပုဗ္ဗံ, တံ ဥတ္တာနတ္ထာနိ ပဒါနိ ပရိဟရန္တော ဝဏ္ဏယိဿာမ။ **အင်္ဂုတ္တရာပေသု** တိ အင်္ဂါ ဇဝ သော ဇနပဒေါ, ဂင်္ဂါယ ပန ယာ ဥတ္တရေန အာပေါ, တာသံ အဝိဒူရတ္တာ “ဥတ္တရာပေါ”တိပိ ဝုစ္စတိ။ ကတရဂင်္ဂါယ ဥတ္တရေန ယာ အာပေါတိ? မဟာမဟီဂင်္ဂါယ။

တတြာယံ တဿာ နဒိယာ အာဝိဘာဝတ္ထံ အာဒိတော ပဘုတိ ဝဏ္ဏနာ – အယံ ကိရ ဇမ္ဗုဒီပေါ ဒသသဟဿယောဇနပရိမာဏော။ တတ္ထ စတုသဟဿယောဇနပရိမာဏော ပဒေသော ဥဒကေန အဇ္ဈောတ္ထဋော “သမုဒ္ဒေါ”တိ သင်္ခံ ဂတော။ တိသဟဿယောဇနပမာဏေ မနုဿာ ဝသန္တိ။ တိသဟဿယောဇနပမာဏေ ဟိမဝါ ပတိဋ္ဌိတော ဥဗ္ဗေဓေန ပဥ္စယောဇနသတိကော စတုရာသီတိသဟဿကူဋေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော သမန္တတော သန္ဒမာနပဥ္စသတနဒီဝိစိတ္တော။ ယတ္ထ အာယာမဝိတ္ထာရေန ဂမ္ဘီရတာယ စ ပညာသပညာသယောဇနာ ဒိယဍ္ဎယောဇနသတပရိမဏ္ဍလာ ပူရဏ္ဏသသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တာ အနောတတ္တာဒယော သတ္တ မဟာသရာ ပတိဋ္ဌိတာ။

တေသု **အနောတတ္တော** သုဒဿနကူဋံ, စိတ္တကူဋံ, ကာဠကူဋံ, ဂန္ဓမာဒနကူဋံ, ကေလာသကူဋန္တိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ပဗ္ဗတေဟိ ပရိက္ခိတ္တော။ တတ္ထ သုဒဿနကူဋံ သုဝဏ္ဏမယံ ဒွိယောဇနသတုဗ္ဗေဓံ အန္တောဝင်္ကံ ကာကမုခသဏ္ဌာနံ တမေဝ သရံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဌိတံ, စိတ္တကူဋံ သဗ္ဗရတနမယံ, ကာဠကူဋံ အဉ္ဇနမယံ, ဂန္ဓမာဒနကူဋံ သာနုမယံ အဗ္ဘန္တရေ မုဂ္ဂဝဏ္ဏံ နာနပ္ပကာရဩသဓသဉ္ဆန္နံ ကာဠပက္ခုပေါသထဒိဝသေ အာဒိတ္တမိဝ အင်္ဂါရံ ဇလန္တံ တိဋ္ဌတိ, ကေလာသကူဋံ ရဇတမယံ။ သဗ္ဗာနိ သုဒဿနေန သမာနုဗ္ဗေဓသဏ္ဌာနာနိ တမေဝ သရံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဌိတာနိ။ သဗ္ဗာနိ ဒေဝတာနုဘာဝေန နာဂါနုဘာဝေန စ ဝဿန္တိ, နဒိယော စ တေသု သန္ဒန္တိ။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဥဒကံ အနောတတ္တမေဝ ပဝိသတိ။ စန္ဒိမသူရိယာ ဒက္ခိဏေန ဝါ ဥတ္တရေန ဝါ ဂစ္ဆန္တာ ပဗ္ဗတန္တရေန တံ ဩဘာသေန္တိ, ဥဇုံ ဂစ္ဆန္တာ န ဩဘာသေန္တိ။ တေနေဝဿ “အနောတတ္တ”န္တိ သင်္ခါ ဥဒပါဒိ။

တတ္ထ မနောသိလာတလာနိ နိမ္မစ္ဆကစ္ဆပါနိ ဖလိကသဒိသနိမ္မလူဒကာနိ နှာနတိတ္ထာနိ သုပ္ပဋိယတ္တာနိ ဟောန္တိ, ယေသု ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓခီဏာသဝ ဣသိဂဏာ စ နှာယန္တိ, ဒေဝယက္ခာဒယော စ ဥယျာနကီဠိကံ ကီဠန္တိ။

စတူသု စဿ ပဿေသု သီဟမုခံ, ဟတ္ထိမုခံ, အဿမုခံ, ဥသဘမုခန္တိ စတ္တာရိ မုခါနိ ဟောန္တိ, ယေဟိ စတဿော နဒိယော သန္ဒန္တိ။ သီဟမုခေန နိက္ခန္တနဒီတီရေ သီဟာ ဗဟုတရာ ဟောန္တိ, ဟတ္ထိမုခါဒီဟိ ဟတ္ထိအဿဥသဘာ။ ပုရတ္ထိမဒိသတော နိက္ခန္တနဒီ အနောတတ္တံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဣတရာ တိဿော နဒိယော အနုပဂမ္မ ပါစီနဟိမဝန္တေနေဝ အမနုဿပထံ ဂန္တွာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပဝိသတိ။ ပစ္ဆိမဒိသတော စ ဥတ္တရဒိသတော စ နိက္ခန္တနဒိယောပိ တထေဝ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပစ္ဆိမဟိမဝန္တေနေဝ ဥတ္တရဟိမဝန္တေနေဝ စ အမနုဿပထံ ဂန္တွာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပဝိသန္တိ။ ဒက္ခိဏဒိသတော နိက္ခန္တနဒီ ပန တံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဒက္ခိဏေန ဥဇုကံ ပါသာဏပိဋ္ဌေနေဝ သဋ္ဌိယောဇနာနိ ဂန္တွာ ပဗ္ဗတံ ပဟရိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ပရိက္ခေပေန တိဂါဝုတပမာဏာ ဥဒကဓာရာ ဟုတွာ အာကာသေန သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂန္တွာ တိယဂ္ဂဠေ နာမ ပါသာဏေ ပတိတာ, ပါသာဏော ဥဒကဓာရာဝေဂေန ဘိန္နော။ တတ္ထ ပညာသယောဇနပမာဏာ တိယဂ္ဂဠာ နာမ ပေါက္ခရဏီ ဇာတာ။ ပေါက္ခရဏိယာ ကူလံ ဘိန္ဒိတွာ ပါသာဏံ ပဝိသိတွာ သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂတာ။ တတော ဃနပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဥမင်္ဂေန သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂန္တွာ ဝိဉ္ဈံ နာမ တိရစ္ဆာနပဗ္ဗတံ ပဟရိတွာ ဟတ္ထတလေ ပဉ္စင်္ဂုလိသဒိသာ ပဉ္စဓာရာ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ။ သာ တိက္ခတ္တုံ အနောတတ္တံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဂတဋ္ဌာနေ **"အာဝဋ္ဋဂင်္ဂါ"** တိ ဝုစ္စတိ ။ ဥဇုကံ ပါသာဏပိဋ္ဌေန သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ **"ကဏှဂင်္ဂါ"** တိ ဝုစ္စတိ။ အာကာသေန သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ **"အာကာသဂင်္ဂါ"** တိ ဝုစ္စတိ။ တိယဂ္ဂဠပါသာဏေ ပညာသယောဇနောကာသေ **"တိယဂ္ဂဠပေါက္ခရဏီ"** တိ ဝုစ္စတိ။ ကူလံ ဘိန္ဒိတွာ ပါသာဏံ ပဝိသိတွာ သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ **"ဗဟလဂင်္ဂါ"** တိ ဝုစ္စတိ။ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဥမင်္ဂေန သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဂတဋ္ဌာနေ **"ဥမင်္ဂဂင်္ဂါ"**တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိဉ္ဈံ နာမ တိရစ္ဆာနပဗ္ဗတံ ပဟရိတွာ ပဉ္စဓာရာ ဟုတွာ ပဝတ္တဋ္ဌာနေ "ဂင်္ဂါ, ယမုနာ, အစိရဝတီ, သရဘူ, မဟီ"တိ ပဉ္စဓာ ဝုစ္စတိ။ ဧဝမေတာ ပဉ္စ မဟာဂင်္ဂါ ဟိမဝန္တာ ပဘဝန္တိ။ တာသု ယာ အယံ ပဉ္စမီ မဟီ နာမ, သာ ဣဓ "မဟာမဟီဂင်္ဂါ"တိ အဓိပ္ပေတာ။ တဿာ ဂင်္ဂါယ ဥတ္တရေန ယာ အာပေါ, တာသံ အဝိဒူရတ္တာ သော ဇနပဒေါ "အင်္ဂုတ္တရာပေါ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မိံ ဇနပဒေ အင်္ဂုတ္တရာပေသု။

စာရိကံ စရမာနောတိ အဒ္ဓါနဂမနံ ကုရုမာနော ။ တတ္ထ ဘဂဝတော ဒုဝိဓာ စာရိကာ တုရိတစာရိကာ, အတုရိတစာရိကာ စ။ တတ္ထ ဒူရေပိ ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလေ ဒိသွာ သဟသာ ဂမနံ တုရိတစာရိကာ။ သာ မဟာကဿပပစ္စုဂ္ဂမနာဒီသု ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တံ ပစ္စုဂ္ဂစ္ဆန္တော ဟိ ဘဂဝါ မုဟုတ္တေနေဝ တိဂါဝုတံ အဂမာသိ, အာဠဝကဒမနတ္ထံ တိံသယောဇနံ, တထာ အင်္ဂုလိမာလဿတ္ထာယ။ ပုက္ကုသာတိဿ ပန ပဉ္စတ္တာလီသယောဇနံ, မဟာကပ္ပိနဿ ဝီသယောဇနသတံ, ဓနိယဿတ္ထာယ သတ္တယောဇနသတံ အဒ္ဓါနံ အဂမာသိ။ အယံ **တုရိတစာရိကာ** နာမ။ ဂါမနိဂမပဋိပါဋိယာ ပန ပိဏ္ဍပါတစရိယာဒီဟိ လောကံ အနုဂ္ဂဏှန္တဿ ဂမနံ **အတုရိတစာရိကာ** နာမ။ အယံ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ။ ဧဝံ စာရိကံ စရမာနော။ **မဟတာ**တိ သင်္ချာမဟတာ ဂုဏမဟတာ စ။ **ဘိက္ခုသံဃေနာ** တိ သမဏဂဏေန။ **အဍ္ဎတေဠသေဟိ** တိ အဍ္ဎေန တေဠသဟိ, ဒွါဒသဟိ သတေဟိ ပညာသာယ စ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယေန။ပေ။ တဒဝသရီ**တိ အာပဏဗဟုလတာယ သော နိဂမော "အာပဏော" တွေဝ နာမံ လဘိ။ တသ္မိံ ကိရ ဝီသတိအာပဏမုခသဟဿာနိ ဝိဘတ္တာနိ အဟေသုံ။ ယေန ဒိသာဘာဂေန မဂ္ဂေန တ သော အင်္ဂုတ္တရာပါနံ ရဋ္ဌဿ နိဂမော ဩသရိတဗ္ဗော, တေန အဝသရိ တဒဝသရိ အဂမာသိ, တံ နိဂမံ အနုပါပုဏီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကေဏိယော ဇဋိလောတိ ကေဏိယောတိ နာမေန, ဇဋိလောတိ တာပသော။ သော ကိရ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော, ဓနရက္ခဏတ္ထာယ ပန တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ သမာဒါယ ရညော ပဏ္ဏာကာရံ ဒတွာ ဘူမိဘာဂံ ဂဟေတွာ တတ္ထ အဿမံ ကာရေတွာ ဝသတိ ကုလသဟဿဿ နိဿယော ဟုတွာ။ အဿမေပိ စဿ ဧကော တာလရုက္ခော ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဧကံ သုဝဏ္ဏဖလံ မုဉ္စတီတိ ဝဒန္တိ။ သော ဒိဝါ ကာသာယာနိ ဓာရေတိ ဇဋာ စ ဗန္ဓတိ, ရတ္တိံ ယထာသုခံ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော သမင်္ဂီဘူတော ပရိစာရေတိ။ **သကျပုတ္တော** တိ ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ။ **သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော**တိ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတဘာဝပရိဒီပနံ, ကေနစိ ပါရိဇုညေန အနဘိဘူတော အပရိက္ခီဏံယေဝ တံ ကုလံ ပဟာယ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တံ ခေါ ပနာ**တိ ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ, တဿ ခေါ ပန

ဘောတော ကေတမဿာတိ အတ္ထော။ **ကလျာဏော** တိ ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတော, သေဋ္ဌောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကိတ္တိသဒ္ဒော** တိ ကိတ္တိယေဝ ထုတိဃောသော ဝါ။

ဣတိပိ သော ဘဂဝါတိ အာဒိမှဟိ ပန အယံ တာဝ ယောဇနာ – သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ, ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ပေ.။ ဣတိပိ ဘဂဝါတိ, ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ အာရကတ္တာ, အရီနံ အရာနဉ္စ ဟတတ္တာ ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ, ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါတိ ဣမေဟိ တာဝ ကာရဏေဟိ သော ဘဂဝါ **အရဟန္တိ** ဝေဒိတဗ္ဗော။ အာရကာ ဟိ သော သဗ္ဗကိလေသေဟိ မဂ္ဂေန သဝါသနာနံ ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာတိ အာရကတ္တာ အရဟံ။ တေ စာနေန ကိလေသာရယော မဂ္ဂေန ဟတာတိ အရီနံ ဟတတ္တာပိ အရဟံ။ ယဉ္စေတံ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ, ပုညာဒိအဘိသင်္ခါရာရံ ဇရာမရဏနေမိ, အာသဝသမုဒယမယေန အက္ခေန ဝိဇ္ဈိတွာ တိဘဝရထေ သမာယောဇိတံ အနာဒိကာလပဝတ္တံ သံသာရစက္ကံ။ တဿာနေန ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝီရိယပါဒေဟိ သီလပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ သဒ္ဓါဟတ္ထေန ကမ္မက္ခယကရဉာဏဖရသုံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗေ အရာ ဟတာတိ အရာနံ ဟတတ္တာတိပိ အရဟံ ။ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာ စ စီဝရာဒိပစ္စယေ သက္ကာရဂရုကာရာဒီနိ စ အရဟတီတိ ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာပိ အရဟံ။ ယထာ စ လောကေ ကေစိ ပဏ္ဍိတမာနိနော ဗာလာ အသိလောကဘယေန ရဟော ပါပံ ကရောန္တိ, ဧဝံ နာယံ ကဒါစိ ကရောတီတိ ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝတောပိ အရဟံ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

> ''အာရကတ္တာ ဟတတ္တာ စ, ကိလေသာရီန သော မုနိ။
> ဟတသံသာရစက္ကာရော, ပစ္စယာဒီန စာရဟော။
> န ရဟော ကရောတိ ပါပါနိ, အရဟံ တေန ပဝုစ္စတီ''တိ။

သမ္မာ သာမဉ္စ သစ္စာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ** ။ အတိသယဝိသုဒ္ဓါဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ အဗ္ဘုတ္တမေန စရဏေန စ သမန္နာဂတတ္တာ **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော** ။ သောဘနဂမနတ္တာ သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ သုဋ္ဌု ဂတတ္တာ သမ္မာ ဂဒတ္တာ စ **သုဂတော**။ သဗ္ဗထာပိ ဝိဒိတလောကတ္တာ **လောကဝိဒူ**။ သော ဟိ ဘဂဝါ သဘာဝတော သမုဒယတော နိရောဓတော နိရောဓူပါယတောတိ သဗ္ဗထာ ခန္ဓာယတနာဒိဘေဒံ သင်္ခါရလောကံ အဝေဒိ, ''ဧကော လောကော သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ။ ဒွေ လောကာ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ။ တယော လောကာ တိဿော ဝေဒနာ။ စတ္တာရော လောကာ စတ္တာရော အာဟာရာ။ ပဉ္စ လောကာ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ။ ဆ လောကာ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ။ သတ္တ လောကာ သတ္တ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော။ အဋ္ဌ လောကာ အဋ္ဌ လောကဓမ္မာ။ နဝ လောကာ နဝ သတ္တာဝါသာ။ ဒသ လောကာ ဒသာယတနာနိ။ ဒွါဒသ လောကာ ဒွါဒသာယတနာနိ။ အဋ္ဌာရသ လောကာ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၂) ဧဝံ သဗ္ဗထာ သင်္ခါရလောကံ အဝေဒိ။ သတ္တာနံ အာသယံ ဇာနာတိ, အနုသယံ ဇာနာတိ, စရိတံ ဇာနာတိ, အဓိမုတ္တိံ ဇာနာတိ, အပ္ပရဇက္ခေ မဟာရဇက္ခေ တိက္ခိန္ဒြိယေ မုဒိန္ဒြိယေ သွာကာရေ ဒွါကာရေ သုဝိညာပယေ ဒုဝိညာပယေ ဘဗ္ဗေ အဘဗ္ဗေ သတ္တေ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗထာ သတ္တလောကံ အဝေဒိ။ တထာ ဧကံ စက္ကဝါဠံ အာယာမတော ဝိတ္ထာရတော စ ယောဇနာနံ ဒွါဒသ သတသဟဿာနိ တီဏိ သဟဿာနိ အဍ္ဍပဉ္စမာနိ စ သတာနိ, ပရိက္ခေပတော ဆတ္တိံသ သတသဟဿာနိ ဒသ သဟဿာနိ အဍ္ဎုဍ္ဎာနိ စ သတာနိ။

တတ္ထ –

> ဒုဝေ သတသဟဿာနိ, စတ္တာရိ နဟုတာနိ စ။
> ဧတ္တကံ ဗဟလတ္တေန, သင်္ခါတာယံ ဝသုန္ဓရာ။
>
> စတ္တာရိ သတသဟဿာနိ, အဋ္ဌေဝ နဟုတာနိ စ။
> ဧတ္တကံ ဗဟလတ္တေန, ဇလံ ဝါတေ ပတိဋ္ဌိတံ။
>
> နဝ သတသဟဿာနိ, မာလုတော နဘမုဂ္ဂတော။
> သဋ္ဌိ စေဝ သဟဿာနိ, ဧသာ လောကဿ သဏ္ဌိတီ''။

ဧဝံ သဏ္ဌိတေ စေတ္ထ ယောဇနာနံ –

စတုရာသီတိ သဟဿာနိ၊ အဋ္ဌောကဋ္ဌေဟာ မဟဏ္ဏဝေ။
အစ္စုဂ္ဂတော တာဝဒေဝ၊ သိနေရု ပဗ္ဗတုတ္တမော။

တတော ဥပဍ္ဎုပဍ္ဎေန၊ ပမာဏေန ယထာက္ကမံ။
အဇ္ဈောဂါဠှုဂ္ဂတာ ဒိဗ္ဗာ၊ နာနာရတနစိတ္တိတာ။

ယုဂန္ဓရော ဤသဓရော၊ ကရဝီကော သုဒဿနော။
နေမိန္ဓရော ဝိနတကော၊ အဿကဏ္ဏော ဂိရိ ဗြဟာ။

ဧတေ သတ္တ မဟာသေလာ၊ သိနေရုဿ သမန္တတော။
မဟာရာဇာနမာဝါသာ၊ ဒေဝယက္ခနိသေဝိတာ။

ယောဇနာနံ သတာနုစ္စော၊ ဟိမဝါ ပဉ္စ ပဗ္ဗတော။
ယောဇနာနံ သဟဿာနိ၊ တီဏိ အာယတဝိတ္ထတော။

စတုရာသီတိသဟဿေဟိ၊ ကူဋေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော။
တိပဉ္စယောဇနက္ခန္ဓ-ပရိက္ခေပါ နဂဝှယာ။

ပညာသယောဇနက္ခန္ဓ-သာခါယာမာ သမန္တတော။
သတယောဇနဝိတ္ထိဏ္ဏာ၊ တာဝဒေဝ စ ဥဂ္ဂတာ။

ဇမ္ဗူ ယဿာနုဘာဝေန၊ ဇမ္ဗုဒီပေါ ပကာသိတော။
ဒွေ အသီတိသဟဿာနိ၊ အဇ္ဈောဂါဠှော မဟဏ္ဏဝေ။

အစ္စုဂ္ဂတော တာဝဒေဝ၊ စက္ကဝါဠသိလုစ္စယော။
ပရိက္ခိပိတွာ တံ သဗ္ဗံ၊ စက္ကဝါဠမယံ ဌိတော''။

တတ္ထ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဧကူနပညာသယောဇနံ, သူရိယမဏ္ဍလံ ပညာသယောဇနံ, တာဝတိံသဘဝနံ ဒသသဟဿယောဇနံ, တထာ အသုရဘဝနံ အဝီစိမဟာနိရယော ဇမ္ဗုဒီပေါ စ။ အပရဂေါယာနံ သတ္တသဟဿယောဇနံ, တထာ ပုဗ္ဗဝိဒေဟော, ဥတ္တရကုရု အဋ္ဌသဟဿယောဇနော။ ဧကမေကော စေတ္ထ မဟာဒီပေါ ပဉ္စသတပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပရိဝါရော။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဧကံ စက္ကဝါဠံ ဧကာ လောကဓာတု။ စက္ကဝါဠန္တရေသု လောကန္တရိကနိရယာ။ ဧဝံ အနန္တာနိ စက္ကဝါဠာနိ အနန္တာ လောကဓာတုယော, အနန္တေန ဗုဒ္ဓဉာဏေန အညာသီတိ သဗ္ဗထာ ဩကာသလောကံ အဝေဒိ။ ဧဝံ သော ဘဂဝါ သဗ္ဗထာ။ ဝိဒိတလောကတ္တာ လောကဝိဒူတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အတ္တနော ပန ဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌတရဿ ကဿစိ အဘာဝတော **အနုတ္တရော**။ ဝိစိတ္တေဟိ ဝိနယနူပါယေဟိ ပုရိသဒမ္မေ သာရေတီတိ **ပုရိသဒမ္မသာရထိ**။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ အနုသာသတိ နိတ္ထာရေတီတိ စာတိ **သတ္ထာ**။ ဒေဝမနုဿဂ္ဂဟဏံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန ဘဗ္ဗပုဂ္ဂလပရိဂ္ဂဟဝသေန စ ကတံ, နာဂါဒီနံပိ ပန သော လောကိယတ္ထေန အနုသာသတိ။ ယဒတ္ထိ နေယျံ နာမ, သဗ္ဗဿ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန **ဗုဒ္ဓေါ**။ ယတော ပန သော –

''ဘဂ္ဂဝါ ဘဂဝါ ယုတ္တော၊ ဘဂေဟိ စ ဝိဘတ္တဝါ။
ဘတ္တဝါ ဝန္တဂမနော၊ ဘဝေသု ဘဂဝါ တတော''တိ။

အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပနေတာနိ ပဒါနိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၄-၁၂၅) ဝုတ္တာနိ။

သော ဣမံ လောကန္တိ သော ဘဂဝါ ဣမံ လောကံ။ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ နိဒဿေတိ။ **သဒေဝကန္တိ**အာဒီနိ ကသိဘာရဒွာဇအာဋ္ဌဝကသုတ္တေသု ဝုတ္တနယာနေဝ။ **သယန္တိ** သာမံ အပရနေယျော ဟုတွာ။ **အဘိညာ**တိ အဘိညာယ။ **သစ္ဆိကတွာ**တိ ပစ္စက္ခံ ကတွာ။ **ပဝေဒေတီ**တိ ဗောဓေတိ ဉာပေတိ ပကာသေတိ။ **သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ပေ။ ပရိယောသာနကလျာဏန္တိ** သော ဘဂဝါ သတ္တေသု ကာရုညတံ ပဋိစ္စ အနုတ္တရံ ဝိဝေကသုခံ ဟိတွာပိ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ တဉ္စ ခေါ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော အာဒိကလျာဏာဒိပ္ပကာရမေဝ ဒေသေတိ။ ကထံ? ဧကဂါထာပိ ဟိ သမန္တဘဒ္ဒကတ္တာ ဓမ္မဿ ပဌမပါဒေန အာဒိကလျာဏာ, ဒုတိယတတိယပါဒေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏာ, ပစ္ဆိမပါဒေန ပရိယောသာနကလျာဏာ။ ဧကာနုသန္ဓိကံ သုတ္တံ နိဒါနေန အာဒိကလျာဏံ, နိဂမနေန ပရိယောသာနကလျာဏံ, သေသေန မဇ္ဈေကလျာဏံ။ နာနာနုသန္ဓိကံ ပဌမာနုသန္ဓိနာ အာဒိကလျာဏံ, ပစ္ဆိမေန ပရိယောသာနကလျာဏံ, သေသေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏံ။ သကလောပိ သာသနဓမ္မော အတ္တနော အတ္ထဘူတေန သီလေန အာဒိကလျာဏော, သမထဝိပဿနာမဂ္ဂဖလေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏော, နိဗ္ဗာနေန ပရိယောသာနကလျာဏော။ သီလသမာဓီဟိ ဝါ အာဒိကလျာဏော, ဝိပဿနာမဂ္ဂေဟိ မဇ္ဈေကလျာဏော, ဖလနိဗ္ဗာနေဟိ ပရိယောသာနကလျာဏော။ ဗုဒ္ဓသုဗောဓိတာယ ဝါ အာဒိကလျာဏော, ဓမ္မသုဓမ္မတာယ မဇ္ဈေကလျာဏော, သင်္ဃသုပ္ပဋိပတ္တိယာ ပရိယောသာနကလျာဏော ။ တံ သုတွာ တထတ္တာယ ပဋိပန္နေန အဓိဂန္တဗ္ဗာယ အဘိသမ္ဗောဓိယာ ဝါ အာဒိကလျာဏော, ပစ္စေကဗောဓိယာ မဇ္ဈေကလျာဏော, သာဝကဗောဓိယာ ပရိယောသာနကလျာဏော ။ သုယျမာနော စေသ နီဝရဏာဒိဝိက္ခမ္ဘနတော သဝနေနပိ ကလျာဏမေဝ အာဝဟတီတိ အာဒိကလျာဏော, ပဋိပဇ္ဇမာနော သမထဝိပဿနာသုခါဝဟနတော ပဋိပတ္တိယာပိ ကလျာဏမေဝ အာဝဟတီတိ မဇ္ဈေကလျာဏော, တထာ ပဋိပန္နော စ ပဋိပတ္တိဖလေ နိဋ္ဌိတေ တာဒိဘာဝါဝဟနတော ပဋိပတ္တိဖလေနပိ ကလျာဏမေဝ အာဝဟတီတိ ပရိယောသာနကလျာဏော။ နာထပ္ပဘဝတ္တာ စ ပဘဝသုဒ္ဓိယာ အာဒိကလျာဏော, အတ္ထသုဒ္ဓိယာ မဇ္ဈေကလျာဏော, ကိစ္စသုဒ္ဓိယာ ပရိယောသာနကလျာဏော။ ယတော အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော အာဒိကလျာဏာဒိပ္ပကာရမေဝ ဒေသေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနန္တိ ဧဝမာဒီသု ပန ယသ္မာ ဣမံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သာသနဗြဟ္မစရိယံ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဉ္စ ပကာသေတိ, နာနာနယေဟိ ဒီပေတိ, တဉ္စ ယထာသမ္ဘဝံ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ **သာတ္ထံ,** ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ **သဗျဉ္ဇနံ**။ သင်္ကာသနပကာသနဝိဝရဏဝိဘဇနဥတ္တာနီကရဏပညတ္တိအတ္ထပဒသမာယောဂတော သာတ္ထံ, အက္ခရပဒဗျဉ္ဇနာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသသမ္ပတ္တိယာ သဗျဉ္ဇနံ။ အတ္ထဂမ္ဘီရတာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရတာဟိ သာတ္ထံ, ဓမ္မဂမ္ဘီရတာဒေသနာဂမ္ဘီရတာဟိ သဗျဉ္ဇနံ။ အတ္ထပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယတော သာတ္ထံ, ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယတော သဗျဉ္ဇနံ။ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယတော သရိက္ခကဇနပ္ပသာဒကန္တိ သာတ္ထံ, သဒ္ဓေယျတော လောကိယဇနပ္ပသာဒကန္တိ သဗျဉ္ဇနံ။ ဂမ္ဘီရာဓိပ္ပာယတော သာတ္ထံ, ဥတ္တာနပဒတော သဗျဉ္ဇနံ။ ဥပနေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော သကလပရိပုဏ္ဏဘာဝေန **ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ,** အပနေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော နိဒ္ဒောသဘာဝေန **ပရိသုဒ္ဓံ** ။ သိက္ခတ္တယပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ဗြဟ္မဘူတေဟိ သေဋ္ဌေဟိ စရိတဗ္ဗတော တေသဉ္စ စရိယဘာဝတော **ဗြဟ္မစရိယံ** ။ တသ္မာ ''သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ။ပေ။ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတီ''တိ ဝုစ္စတိ။

အပိစ ယသ္မာ သနိဒါနံ သဥပ္ပတ္တိကဉ္စ ဒေသေန္တော အာဒိကလျာဏံ ဒေသေတိ, ဝိနေယျာနံ အနုရူပတော အတ္ထဿ အဝိပရီတတာယ ဟေတုဒါဟရဏယုတ္တတော စ မဇ္ဈေကလျာဏံ , သောတူနံ သဒ္ဓါပဋိလာဘဇနနေန နိဂမနေန စ ပရိယောသာနကလျာဏံ။ ဧဝံ ဒေသေန္တော စ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ။ တဉ္စ ပဋိပတ္တိယာ အဓိဂမဗျတ္တိတော သာတ္ထံ, ပရိယတ္တိယာ အာဂမဗျတ္တိတော သဗျဉ္ဇနံ, သီလာဒိပဉ္စဓမ္မက္ခန္ဓယုတ္တတော ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ, နိရုပက္ကိလေသတော နိတ္ထရဏတ္ထာယ ပဝတ္တိတော လောကာမိသနိရပေက္ခတော စ ပရိသုဒ္ဓံ, သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဗြဟ္မဘူတာနံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာနံ စရိယတော ဗြဟ္မစရိယန္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာပိ ''သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ပေ။ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတီ''တိ ဝုစ္စတိ။

သာဓု ခေါ ပနာတိ သုန္ဒရံ ခေါ ပန, အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဓမ္မိယာ ကထာယာ**တိ ပါနကာနိသံသပဋိသံယုတ္တာယ။ အယဉ္ဟိ ကေဏိယော သာယန္ဟသမယေ ဘဂဝတော အာဂမနံ အဿောသိ။ ''တုစ္ဆဟတ္ထော ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဂန္တုံ လဇ္ဇမာနော ဝိကာလဘောဇနာ ဝိရတာနမ္ပိ ပါနကံ ကပ္ပတီ''တိ စိန္တေတွာ ပဉ္စဟိ ကာဇသတေဟိ သုသင်္ခတံ ဗဒရပါနံ ဂါဟာပေတွာ အဂမာသိ။ ယထာဟ ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓကေ ''အထ ခေါ ကေဏိယဿ ဇဋိလဿ ဧတဒဟောသိ, ကိံ နု ခေါ အဟံ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဟရာပေယျ''န္တိ (မဟာဝ. ၃၀၀) သဗ္ဗံ ဝေ

ဒိတဗ္ဗံ။ တတော နံ ဘဂဝါ ယထာ သေက္ခသုတ္တေ (မ. နိ. ၂.၂၂ အာဒယော) သာကိယေ အာဝသထာနိသံသပဋိသံယုတ္တာယ ကထာယ, ကေသိဂ္ဂသာလဝနေ (မ. နိ. ၁.၃၂၅ အာဒယော) တယော ကုလပုတ္တေ သာမဂ္ဂိရသာနိသံသပဋိသံယုတ္တာယ, ရထဝိနီတေ (မ. နိ. ၁.၂၅၂ အာဒယော) ဇာတိဘူမကေ ဘိက္ခူ ဒသကထာဝတ္ထုပဋိသံယုတ္တာယ, ဧဝံ တင္ခဏာနုရူပာယ ဟာနကာနိသံသပဋိသံယုတ္တာယ ကထာယ ဟာနကအနာနိသံသံ သန္ဒဿေသိ, တတ္ထရူပါနံ ပုညာနံ ပုနပ္ပုနံ ကတ္တဗ္ဗတာယ နိယောဇေန္တော သမာဒပေသိ, အဗ္ဘုဿာဟံ ဇနေန္တော သမုတ္တေဇေသိ, သန္ဒိဋ္ဌိကသမ္ပရာယိကေန ဖလဝိသေသေန ပဟံသေန္တော သမ္ပဟံသေသိ။ တေနာဟ **“ဓမ္မိယာ ကထာယ။ပေ။ သမ္ပဟံသေသီ”** တိ။ သော ဘိယ္ယော သောမတ္တာယ ဘဂဝတိ ပသန္နော ဘဂဝန္တံ နိမန္တေသိ, ဘဂဝါ စဿ တိက္ခတ္တုံ ပဋိက္ခိပိတွာ အဓိဝါသေသိ။ တေနာဟ **“အထ ခေါ ကေဏိယော ဇဋိလော။ပေ။ အဓိဝါသေသိ** ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေနာ”တိ။

ကိမတ္ထံ ပန ပဋိက္ခိပိ ဘဂဝါတိ? ပုနပ္ပုနံ ယာစနာယ စဿ ပုညဝုဍ္ဎိ ဘဝိဿတိ, ဗဟုတရဉ္စ ပဋိယာဒေဿတိ, တတော အနုတေလသာနံ ဘိက္ခုသတာနံ ပဋိယတ္တံ အနုသောဌသန္နံ ဟာပုဏိဿတီတိ။ ကုတော အပရာနိ တီဏိ သတာနီတိ စေ? အပ္ပဋိယတ္တေယေဝ ဟိ ဘတ္တေ သေလော ဗြာဟ္မဏော တီဟိ မာဏဝကသတေဟိ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိဿတိ, တံ ဒိသွာ ဘဂဝါ ဧဝမာဟာတိ။ **မိတ္တာမစ္စေ** တိ မိတ္တေ စ ကမ္မကရေ စ။ **ဉာတိသာလောဟိတေ**တိ သမာနလောဟိတေ ဧကယောနိသမ္ဗန္ဓေ ပုတ္တဓီတာဒယော အဝသေသဗန္ဓဝေ စ။ ယေနာတိ ယသ္မာ။ **မေ**တိ မယှံ။ **ကာယဝေယျာဝဋိက**န္တိ ကာယေန ဝေယျာဝစ္စံ။ **မဏ္ဍလမာဠံ ပဋိယာဒေတီ** တိ သေတဝိတာနမဏ္ဍပံ ကရောတိ။

တိဏ္ဏံ ဝေဒါန န္တိ ဣရုဗ္ဗေဒယဇုဗ္ဗေဒသာမဝေဒါနံ။ သဟ နိဃဏ္ဍုနာ စ ကေဋုဘေန စ **သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံ**။ **နိဃဏ္ဍု** တိ နာမနိဃဏ္ဍုရုက္ခာဒီနံ ဝေဝစနပ္ပကာသကံ သတ္ထံ။ **ကေဋုဘ**န္တိ ကိရိယာကပ္ပဝိကပ္ပော ကဝီနံ ဥပကာရာယ သတ္ထံ။ သဟ အက္ခရပ္ပဘေဒေန **သာက္ခရပ္ပဘေဒာနံ** ။ **အက္ခရပ္ပဘေဒော** တိ သိက္ခာ စ နိရုတ္တိ စ။ **ဣတိဟာသပဉ္စမာန**န္တိ အထဗ္ဗနဝေဒံ စတုတ္ထံ ကတွာ “ဣတိဟ အာသ ဣတိဟ အာသာ”တိ ဤဒိသဝစနပဋိသံယုတ္တော ပုရာဏကထာသင်္ခါတော ဣတိဟာသော ပဉ္စမော ဧတေသန္တိ ဣတိဟာသပဉ္စမာ။ တေသံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ။ ပဒံ တဒဝသေသဉ္စ ဗျာကရဏံ အဇ္ဈေတိ ဝေဒေတိ စာတိ **ပဒကော ဝေယျာကရဏော** ။ လောကာယတံ ဝိတဏ္ဍဝါဒသတ္ထေ မဟာပုရိသလက္ခဏာဓိကာရေ စ ဒွါဒသသဟဿေ မဟာပုရိသလက္ခဏသတ္ထေ အနူနော ပရိပူရကာရီတိ **လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု အနဝယော,** အဝယော န ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အဝယော နာမ ယော တာနိ အတ္ထတော စ ဂန္ထတော စ သန္ဓာရေတုံ န သက္ကောတိ။

ဇင်္ဃာယ ဟိတံ ဝိဟာရံ **ဇင်္ဃာဝိဟာရံ,** စိရာသနာဒိဇနိတံ ပရိဿမံ ဝိနောဒေတုံ ဇင်္ဃာပသာရဏတ္ထံ အဒီဃစာရိကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အနုစင်္ကမမာနော** တိ စင်္ကမမာနော ဧဝ။ **အနုဝိစရမာနော**တိ ဣတော စိတော စ စရမာနော။ **ကေဏိယဿ ဇဋိလဿ အဿမော**တိ ကေဏိယဿ အဿမံ နိဝေသနံ။ **အာတဟောန္တေ**တိ ကညာဂဟဏံ။ **ဝိတဟောန္တေ**တိ ကညာဒါနံ။ **မဟာယညော**တိ မဟာယဇနံ။ **မာဂဓော**တိ မဂဓာနံ ဣဿရော။ မဟတိယာ သေနာယ သမန္နာဂတတ္တာ **သေနိယော**။ ဗိမ္ဗီတိ သုဝဏ္ဏံ, တသ္မာ သာရသုဝဏ္ဏသဒိသဝဏ္ဏတာယ **ဗိမ္ဗိသာရော။ သော မေ နိမန္တိတော** တိ သော မယာ နိမန္တိတော။

အထ ဗြာဟ္မဏော ပုဗ္ဗေ ကတာဓိကာရတ္တာ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒံ သုတွာဝ အမတေနေဝ အဘိသိတ္တော ဝိမှယရူပတ္တာ အာဟ – **“ဗုဒ္ဓေါတိ, ဘော ကေဏိယ, ဝဒေသီ”**တိ။ ဣတရော ယထာဘူတံ အာစိက္ခန္တော အာဟ – **“ဗုဒ္ဓေါတိ, ဘော သေလ, ဝဒါမီ”**တိ။ တတော နံ ပုနပိ ဒဠှီကရဏတ္ထံ ပုစ္ဆိ, ဣတရောပိ တထေဝ အာရောစေသိ။ အထ ကပ္ပသတသဟဿေဟိပိ ဗုဒ္ဓသဒ္ဒဿ ဒုလ္လဘဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ – **“ဃောသောပိ ခေါ ဧသော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ ယဒိဒံ ဗုဒ္ဓေါ”**တိ။ တတ္ထ **ယဒိဒ**န္တိ နိပါတော, ယော ဧသောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အထ ဗြာဟ္မဏော ဗုဒ္ဓသဒ္ဒံ သုတွာ “ကိံ နု ခေါ သော သစ္စမေဝ ဗုဒ္ဓေါ, ဥဒါဟု နာမမတ္တမေဝဿ ဗုဒ္ဓေါ”တိ ဝီမံသိတုကာမော စိန္တေသိ, အဘာသိ ဧဝ တ **“အာဂတာနိ ခေါ ပန။ပေ။ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒေါ”** တိ။ တတ္ထ **“မန္တေသူ”** တိ ဝေဒေသု။ “တထာဂတော ကိရ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ”တိ ပဋိကစ္စေဝ သုဒ္ဓါဝါသဒေဝါ ဗြာဟ္မဏဝေသေန လက္ခဏာနိ ပက္ခိပိတွာ ဝေဒေ ဝါစေန္တိ “တဒနုသာရေန မဟေသက္ခာ သတ္တာ တထာဂတံ ဇာနိဿန္တီ”တိ။ တေန ပုဗ္ဗေ ဝေဒေသု မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ အာဂစ္ဆန္တိ။ ပရိနိဗ္ဗုတေ ပန တထာဂတေ ကမေန အန္တရဓာယန္တိ, တေန ဧတရဟိ နတ္ထိ။ **မဟာ**

ပုရိသဿာတိ ပဏ္ဍိတသမာအနုဉာဏသမာအနကရုဏာဒိဂုဏမဟတော ပုရိသဿ ။ **ဒွေဝ ဂတိယောတိ** ဒွေ့ ဧဝ နိဋ္ဌာ။ ကာမဉ္စာယံ ဂတိသဒ္ဒေါ ''ပဉ္စ ခေါ ဣမာ, သာရိပုတ္တ, ဂတိယော''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၅၃) ဘဝဘေဒေ, ''ဂတိ မိဂါနံ ပဝနံ''န္တိအာဒီသု (ပရိ. ၃၃၉) နိဝါသဋ္ဌာနေ, ''ဧဝံ အဓိမတ္တဂတိမန္တော''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၆၁) ပညာယံ, ''ဂတိဂတ''န္တိအာဒီသု (စူဠဝ. ၂၀၄) ဝိသဋဘာဝေ ဝတ္တတိ, ဣဓ ပန နိဋ္ဌာယံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ယေဟိ လက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတော ရာဇာ ဟောတိ စက္ကဝတ္တိ, န တေဟိ ဧဝ ဗုဒ္ဓေါ။ ဇာတိသာမညတော ပန တာနိယေဝ တာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ တသ္မာ ဝုတ္တံ ''ယေဟိ သမန္နာဂတဿာ''တိ။

သစေ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတီ တိ ယဒိ အဂါရေ ဝသတိ။ **ရာဇာ ဟောတိ စက္ကဝတ္တီ** တိ စတူဟိ အစ္ဆရိယဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ စ လောကံ ရဉ္စနတော ရာဇာ။ စက္ကရတနံ ဝတ္တေတိ, စတူဟိ သမ္ပတ္တိစက္ကေဟိ, ဝတ္တတိ, တေဟိ စ ပရံ ဝတ္တေတိ, ပရဟိတာယ စ ဣရိယာပထစက္ကာနံ ဝတ္တော တေသ္မိံ အတ္ထီတိ စက္ကဝတ္တိ။ တွေ စ ရာဇာတိ သာမညံ, စက္ကဝတ္တီတိ ဝိသေသနံ။ ဓမ္မေန စရတီတိ **ဓမ္မိကော,** ဉာယေန သမေန ဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ဓမ္မေန ရဇ္ဇံ လဘိတွာ ရာဇာ ဇာတောတိ **ဓမ္မရာဇာ**။ ပရဟိတဓမ္မကရဏေန တ ဓမ္မိကော, အတ္တဟိတဓမ္မကရဏေန **ဓမ္မရာဇာ**။ စတုရန္တာယ ဣဿရောတိ **စာတုရန္တော,** စတုသမုဒ္ဒန္တာယ စတ္တုဗ္ဗိဓဒီပဝိဘူသိတာယ စ ပထဝိယာ ဣဿရောတိ အတ္ထော။ အဇ္ဈတ္တံ ကောဓာဒိပစ္စတ္ထိကေ ဗဟိဒ္ဓါ စ သဗ္ဗရာဇာနော ဝိဇေသီတိ **ဝိဇိတာဝီ။ ဇနပဒတ္ထာဝရိယပ္ပတ္တော**တိ ဇနပဒေ ဓုဝဘာဝံ ထာဝရဘာဝံ ပတ္တော, န သက္ကာ ကေနစိ စာလေတုံ, ဇနပဒေ ဝါ တ တမ္ဟိ ထာဝရိယပ္ပတ္တော အနုဿုက္ကော သကမ္မနိရတော အစလော အသမ္ပဝေဓီတိပိ ဇနပဒတ္ထာဝရိယပ္ပတ္တော။

သေယျထိဒ န္တိ နိပါတော, တဿ တောနိ ကတမာနီတိ အတ္ထော။ **စက္ကရတနံ။ပေ။ ပရိဏာယကရတနမေဝ သတ္တမ**န္တိ တာနိ သဗ္ဗပ္ပကာရတော ရတနသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တာနိ။ တေသု အယံ စက္ကဝတ္တိရာဇာ စက္ကရတနေန အဇိတံ ဇိနာတိ, ဟတ္ထိအဿရတနေဟိ ဝိဇိတေ ယထာသုခမနုဝိစရတိ, ပရိဏာယကရတနေန ဝိဇိတမနုရက္ခတိ, သေသေဟိ ဥပဘောဂသုခမနုဘဝတိ။ ပဌမေန စဿ ဥဿာဟသတ္တိယောဂေါ, ဟတ္ထိအဿဂဟပတိရတနေဟိ ပဘုသတ္တိယောဂေါ, ပရိဏာယကရတနေန မန္တသတ္တိယောဂေါ သုပရိပုဏ္ဏော ဟောတိ, ဣတ္ထိမဏိရတနေဟိ စ တိဝိဓသတ္တိယောဂဖလံ။ သော ဣတ္ထိမဏိရတနေဟိ ဘောဂသုခမနုဘောတိ, သေသေဟိ ဣဿရိယသုခံ။ ဝိသေသတော စဿ ပုရိမာနိ တီဏိ အဒေါသကုသလမူလဇနိတကမ္မာနုဘာဝေန သမ္ပဇ္ဇန္တိ, မဇ္ဈိမာနိ အလောဘကုသလမူလဇနိတကမ္မာနုဘာဝေန, ပစ္ဆိမမေကံ အမောဟကုသလမူလဇနိတကမ္မာနုဘာဝေနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပရောသဟဿ န္တိ အတိရေကသဟဿံ။ **သူရာ**တိ အဘီရုကဇာတိကာ။ **ဝီရင်္ဂရူပါ** တိ ဒေဝပုတ္တသဒိသကာယာ, ဧဝံ တာဝဧကေ။ အယံ ပနေတ္ထ သဘာဝေါ **ဝီရာ**တိ ဥတ္တမသူရာ ဝုစ္စန္တိ, ဝီရာနံ အင်္ဂံ ဝီရင်္ဂံ, ဝီရကာရဏံ ဝီရိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝီရင်္ဂံ ရူပံ ဧတေသန္တိ **ဝီရင်္ဂရူပါ,** ဝီရိယမယသရီရာ ဝိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပရသေနပ္ပမဒ္ဒနာ** တိ သစေ ပဋိမုခံ တိဋ္ဌေယျ ပရသေနာ, တံ ပမဒ္ဒိတုံ သမတ္ထာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဓမ္မေနာ** တိ ''ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၂၄၄; မ. နိ. ၃.၂၅၇) ပဉ္စသီလဓမ္မေန။ **အရဟံ ဟောတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒေါ**တိ တွေ ရာဂဒေါသမောဟမာနဒိဋ္ဌိအဝိဇ္ဇာဒုစ္စရိတဆဒနေဟိ သတ္တဟိ ပဋိစ္ဆန္နေ ကိလေသန္ဓကာရေ လောကေ တံ ဆဒနံ ဝိဝဋ္ဋေတွာ သမန္တတော သဉ္ဇာတာလောကော ဟုတွာ ဌိတောတိ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒေါ။ တတ္ထ ပဌမေန ပဒေန ပူဇာရဟတာ, ဒုတိယေန တဿာ ဟေတု ယသ္မာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ။ တတိယေန ဗုဒ္ဓတ္တဟေတု ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အထ တ ဝိဝဋ္ဋော စ ဝိစ္ဆဒေါ စာတိ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒေါ, ဝဋ္ဋရဟိတော ဆဒနရဟိတော စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေန အရဟံ ဝဋ္ဋာဘာဝေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဆဒနာဘာဝေနာတိ ဧဝံ ပုရိမပဒဒွယဿေဝ ဟေတုဒွယံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒုတိယေန ဝေသာရဇ္ဇေန စေတ္ထ ပုရိမသိဒ္ဓိ, ပဌမေန ဒုတိယသိဒ္ဓိ, တတိယစတုတ္ထေဟိ တတိယသိဒ္ဓိ ဟောတိ။ ပုရိမဉ္စ ဓမ္မစက္ခုံ, ဒုတိယံ ဗုဒ္ဓစက္ခုံ, တတိယံ သမန္တစက္ခုံ သာဓေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣာအနိ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဂန္တုကာမော အာဟ – **''ကဟံ ပန ဘော။ပေ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ''** တိ။ **ဧဝံ ဝုတ္တေ** တိ အာဒီသု **ယေနေသာ**တိ ယေန ဒိသာဘာဂေန သော။ **နီလဝနရာဇီ**တိ နီလဝဏ္ဏရုက္ခပန္တိ။ ဝနံ ကိရ မေဃပန္တိသဒိသံ။ ယတ္ထ ဘဂဝတ တအ ဝိဟာသိ, တံ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ – ''ယေနေသာ ဘော, သေလ, နီလဝနရာဇီ''တိ။ တတ္ထ ''သော ဝိဟရတီ''တိ အယံ ပနေတ္ထ ဟဒေသေသော, ဘုမ္မတ္ထေ တ ကရဏဝစနံ။ **ပဒေ ပဒ**န္တိ ပဒသမီပေ ပဒံ။ တေန တုရိတဂမနံ ပဋိသေဓေတိ။ **ဒုရာသဒါ ဟီ**တိ ကာရဏံ အာဟ, ယသ္မာ တေ ဒုရာသဒါ, တသ္မာ ဧဝံ ဘောန္တော အာဂစ္ဆန္တူတိ။ ကိံ ပန

ကာရဏာ ဒုရာသဒါတိ စေ? **သီဟာဝ ကေစရာ။ ယထာ** ဟိ သီဟာ သဟာယကိစ္စာဘာဝတော ကေစရာ, ဧဝံ တေပိ ဝိဝေက ကာမတာယ။ **"ယဒါ စာဟ"**န္တိအာဒိနာ ပန တေ မာဏဝကေ ဥပစာရံ သိက္ခာပေတိ။ တတ္ထ **မာ ဩဟာတေထာ**တိ မာ ပ ဝေသေထ, မာ ကထေထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာဂမေန္တူ** တိ ပဋိမာနေန္တု, ယာဝ ကထာ ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတိ, တာဝ တုဏှီ ဘဝန္တူတိ အတ္ထော။

သမန္နေသီ တိ ဂဝေသိ။ **ယေဘုယျေနာ** တိ ဗဟုကာနိ အဒ္ဒသ, အပ္ပကာနိ နာဒ္ဒသ။ တတော ယာနိ န အဒ္ဒသ , တာ နိ ဒီပေန္တော အာဟ **"ဌပေတွာ ဒွေဝ"**တိ။ **ကင္ခတီ** တိ ကင်္ခံ ဥပ္ပာဒေတိ ပတ္ထနံ "အဟော ဝတ ပဿေယျ"န္တိ။ **ဝိစိကိစ္ဆတီ** တိ တတော တတော တာနိ ဝိစိနန္တော ကိစ္ဆတိ န သက္ကောတိ ဒဋ္ဌုံ။ **နာဓိမုစ္စတီ** တိ တာယ ဝိစိကိစ္ဆာယ သန္နိဋ္ဌာနံ န ဂစ္ဆတိ။ **န သမ္ပသီဒတီ** တိ တတော "ပရိပုဏ္ဏလက္ခဏော အယ"န္တိ ဘဂဝတိ ပသာဒံ နာပဇ္ဇတိ။ ကင်္ခာယ တ သုဒုဗ္ဗလဝိမတိ ဝုတ္တာ, ဝိစိကိစ္ဆာယ မဇ္ဈိမာ, အနဓိမုစ္စနတာယ ဗလဝတီ, အသမ္ပသာဒေန တေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တဿ ကာလုဿိယဘာဝေါ။

ကောသောဟိတေတိ ဝတ္ထိကောသေန ပဋိစ္ဆန္နေ။ **ဝတ္ထဂုယှေ** တိ အင်္ဂဇာတေ။ ဘဂဝတော ဟိ ဝရဝါရဏဿေဝ ကောသောဟိတံ ဝတ္ထဂုယှံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ပဒုမဂဗ္ဘသမာနံ။ တံ သော ဝတ္ထပဋိစ္ဆန္နတ္တာ အပဿန္တော အန္တောမုခဂတာယ စ ဇိဝှာယ ပဟူတဘာဝံ အသလ္လက္ခေန္တော တေသု ဒ္ဝီသု လက္ခဏေသု ကင်္ခီ အဟောသိ ဝိစိကိစ္ဆီ။ **တထာရူပန္တိ** ကထံ ရူပံ? ကိမေတ္ထ အမှေဟိ ဝတ္တဗ္ဗံ, ဝုတ္တမေတံ နာဂသေနတ္ထေရေနေဝ မိလိန္ဒရညာ ပုဋ္ဌေန (မိ. ပ. ၄.၃.၃) –

"ဒုက္ကရံ, ဘန္တေ နာဂသေန, ဘဂဝတာ ကတန္တိ။ ကိံ, မဟာရာဇာတိ? မဟာဇနေန ဟိရိကရဏောကာသံ ဗြဟ္မာယုဗြာဟ္မဏဿ စ အန္တေဝါသိဥတ္တရဿ စ ဗာဝရိဿ အန္တေဝါသီနံ သောဠသန္နံ ဗြာဟ္မဏာနဉ္စ သေလဿ ဗြာဟ္မဏဿ အန္တေဝါသီနံ တိသတမာဏဝါနဉ္စ ဒဿေသိ, ဘန္တေတိ။ န, မဟာ ရာဇ, ဘဂဝါ ဂုယှံ ဒဿေတိ, ဆာယံ ဘဂဝါ ဒဿေတိ, ဣဒ္ဓိယာ အဘိသင်္ခရိတွာ နိဝါသနနိဝတ္ထံ ကာယဗန္ဓနဗဒ္ဓံ စီဝရပါရုတံ ဆာယာရူပကမတ္တံ ဒဿေတိ, မဟာရာဇာတိ။ ဆာယာရူပေ ဒိဋ္ဌေ သတိ ဒိဋ္ဌော ဧဝ နနု, ဘန္တေတိ။ တိဋ္ဌတေတံ, မဟာရာဇ, ဟဒယရူပံ ဒိသွာ ဗုဇ္ဈနကသတ္တော ဘဝေယျ, ဟဒယမံသံ နီ ဟရိတွာ ဒဿေယျ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ။ ကလ္လောသိ, ဘန္တေ နာဂသေနာ"တိ (မိ. ပ. ၄.၃.၃)။

နိန္နာမေတွာ တိ နီဟရိတွာ။ ကဏ္ဏသောတာနုမသနေန စေတ္ထ ဒီဃဘာဝေါ, နာသိကာသောတာနုမသနေန တနု ဘာဝေါ, နလာဋစ္ဆာဒနေန ပုထုလဘာဝေါ ပကာသိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာစရိယပါစရိယာန**န္တိ အာစရိယာနဉ္စေဝ အာစရိယာစရိယာနဉ္စ။ **သကေ ဝဏ္ဏေ** တိ အတ္တနော ဂုဏေ။

၁၅၄. **ပရိပုဏ္ဏကာယော** တိ လက္ခဏေဟိ ပရိပုဏ္ဏတာယ အဟီနင်္ဂပစ္စင်္ဂတာယ စ ပရိပုဏ္ဏသရီရော ။ **သုရုစီ**တိ သုန္ဒရသရီရပ္ပဘော။ **သုဇာတော**တိ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပတ္တိယာ သဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိယာ စ သုနိဗ္ဗတ္တော။ **စာရုဒဿနော**တိ သုစိရမ္ပိ ပဿန္တာနံ အတိတ္တိဇနကံ အပ္ပဋိကူလံ ရမဏီယံ စာရု ဧဝ ဒဿနံ အဿာတိ စာရုဒဿနော။ ကေစိ ပန ဘဏန္တိ "စာရုဒဿနောတိ သုန္ဒရနေတ္တော"တိ။ **သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော**တိ သုဝဏ္ဏသဒိသဝဏ္ဏော။ **အသီ**တိ ဘဝ သိ။ ဧတံ သဗ္ဗပဒေဟိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **သုသုက္ကဒါဌော** တိ သုဋ္ဌု သုက္ကဒါဌော။ ဘဂဝတော ဟိ ဒါဌာဟိ စန္ဒကိရဏာ ဝိယ အတိဝိယ ပဏ္ဍရရံသိယော နိစ္ဆရန္တိ။ တေနာဟ – "သုသုက္ကဒါဌောသီ"တိ။

၁၅၅. **မဟာပုရိသလက္ခဏာ**တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဗ္ယဉ္ဇနာနေဝ ဝစနန္တရေန နိဂမေန္တော အာဟ။

၁၅၆. ဣဒါနိ တေသု လက္ခဏေသု အတ္တနော အဘိရုစိတေဟိ လက္ခဏေဟိ ဘဂဝန္တံ ထုနန္တော အာဟ – **"ပသန္န နေတ္တော"**တိအာဒိ။ ဘဂဝါ ဟိ ပဉ္စဝဏ္ဏပသာဒသမ္ပတ္တိယာ **ပသန္နနေတ္တော,** ပရိပုဏ္ဏစန္ဒမဏ္ဍလသဒိသမုခတ္တာ **သုမုခေါ,** အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပတ္တိယာ **ဗြဟာ,** ဗြဟ္မုဇုဂတ္တတာယ **ဥဇု,** ဇုတိမန္တတာယ ပတာပဝါ။ ယမ္ပိ စေတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ, တံ **"မဇ္ဈေ သမဏသင်္ဃဿ"** တိ ဣမိနာ ပရိယာယေန ထုနတာ ပုန ဝုတ္တံ။ ဣဒိသော ဟိ ဧဝံ ဝိရောစတိ။ ဧသ နယော ဥတ္တရဂါထာယပိ။

၅၅၇-၈. **ဥတ္တမဝဏ္ဏိနော** တိ ဥတ္တမဝဏ္ဏသမ္ပန္နာ။ **ဇမ္ဗုသဏ္ဍဿာ** တိ ဇမ္ဗုဒီပဿ။ ဟာကဒ္ဓေန ဣဿရိယံ ဝဏ္ဏယန္တော အာဟ, အပိစ စက္ကဝတ္တိ စတုန္နမ္ပိ ဒီပါနံ ဣဿရော ဟောတိ။

၅၅၉. **ခတ္တိယာ** တိ ဇာတိခတ္တိယာ။ **ဘောဇာ**တိ ဘောဂိယာ။ **ရာဇာနော**တိ ယေ ကေစိ ရဇ္ဇံ ကာရေန္တာ။ **အနုယန္တာ**တိ အနုကမိနော သေဝကာ။ **ရာဇာဘိရာဇာ**တိ ရာဇူနံ ပူဇနိယော ရာဇာ ဟုတွာ, စက္ကဝတ္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **မနုဇိန္ဒော**တိ မနုဿာဓိပတိ ပရမိဿရော ဟုတွာ။

၅၆၀. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝါ ''ယေ တေ ဘဝန္တိ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, တေ သကေ ဝဏ္ဏေ ဘညမာနေ အတ္တာနံ ပာတုကရောန္တီ''တိ ဣမံ သေလဿ မနောရထံ ပူရေန္တော အာဟ **''ရာဇာဟမသ္မိ''** တိ။ တတြာယမဓိပ္ပာယော – ယံ ခော မံ တွံ သေလ ယာစသိ ''ရာဇာ အရဟသိ ဘဝိတုံ စက္ကဝတ္တီ''တိ, ဧတ္ထ အပ္ပေါဿုက္ကော ဟောတိ, **ရာဇာဟမသ္မိ,** သတိ စ ရာဇတ္တေ ယထာ အညော ရာဇာ သမာနောပိ ယောဇနသတံ ဝါ အနုသာသတိ, ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ စတ္တာရိ ဝါ ပဉ္စ ဝါ ယောဇနသတာနိ ယောဇနသဟဿံ ဝါ စက္ကဝတ္တိ ဟုတွာပိ စတုဒီပပရိယန္တမတ္တံ ဝါ, နာဟမေဝံ ပရိစ္ဆိန္နဝိသယော။ အဟဉ္ဟိ **ဓမ္မရာဇာ အနုတ္တရော ဘဝဂ္ဂတော** အဝီစိပရိယန္တံ ကတွာ တိရိယံ အပ္ပမေယျာ လောကဓာတုယော အနုသာသာမိ။ ယာဝတာ ဟိ အပဒဒွိပဒါဒိဘေဒါ သတ္တာ, အဟံ တေသံ အဂ္ဂေါ။ န ဟိ မေ ကောစိ သီလေန ဝါ။ပေ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနေန ဝါ ပဋိဘာဂေါ အတ္ထိ။ သွာဟံ ဧဝံ ဓမ္မရာဇာ အနုတ္တရော အနုတ္တရေနေဝ စတုသတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒဗောဓိပက္ခိယသင်္ခါတေန **ဓမ္မေန စက္ကံ ဝတ္တေမိ** ''ဣဒံ ပဇဟထ, ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရထာ''တိအာဒိနာ အာဏာစက္ကံ, ''ဣဒံ ခော ပန, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခံ အရိယသစ္စ''န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၄) ပရိယတ္တိဓမ္မေန ဓမ္မစက္ကမေဝ ဝါ။ **စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယ** န္တိ ယံ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ ဟောတိ သမဏေန ဝါ။ပေ။ ကေနစိ လောကသ္မိန္တိ။

၅၆၁-၂. ဧဝံ အတ္တာနံ အာဝိကရောန္တံ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ပီတိသောမနဿဇာတော သေလော ဒဠှီကရဏတ္ထံ **''သမ္ဗုဒ္ဓေါ ပဋိဇာနာသီ''** တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ကော နု သေနာပတီ**တိ ဓမ္မရညော ဘောတော, ဓမ္မေန ပဝတ္တိတဿ ဓမ္မစက္ကဿ အနုပ္ပဝတ္တကော သေနာပတိ ကောတိ ပုစ္ဆိ။

၅၆၃. တေန စ သမယေန ဘဂဝတော ဒက္ခိဏပဿေ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော နိသိန္နော ဟောတိ သုဝဏ္ဏပုဉ္ဇော ဝိယ သိရိယာ သောဘမာနော, တံ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ **''မယာ ပဝတ္တိတ''**န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အနုဇာတော တထာဂတ**န္တိ တထာဂတဟေတု အနုဇာတော, တထာဂတေန ဟေတုနာ ဇာတောတိ အတ္ထော။

၅၆၄. ဧဝံ ''ကော နု သေနာပတီ''တိ ပဉှံ ဗျာကရိတွာ ယံ သေလော အာဟ – ''သမ္ဗုဒ္ဓေါ ပဋိဇာနာသီ''တိ, တတြ နံ နိက္ကင်္ခံ ကာတုကာမော ''နာဟံ ပဋိညာမတ္တေနေဝ ပဋိဇာနာမိ, အပိစာဟံ ဣမိနာ ကာရဏေန ဗုဒ္ဓေါ''တိ ဉာပေတုံ **''အဘိညေယျ''** န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အဘိညေယျ** န္တိ ဝိဇ္ဇာ စ ဝိမုတ္တိ စ။ မဂ္ဂသစ္စသမုဒယသစ္စာနိ ပန ဘာဝေတဗ္ဗပဟာတဗ္ဗာနိ, ဟေတုဝစနေန ပန ဖလသိဒ္ဓိတော တေသံ ဖလာနိ နိရောဓသစ္စဒုက္ခသစ္စာနိပိ ဝုတ္တာနေဝ ဘဝန္တိ။ ယတော သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ သစ္ဆိကတံ, ပရိညေယျံ ပရိညာတန္တိ ဧဝမေတ္ထ ဝုတ္တမေဝ ဟောတိ။ ဧဝံ စတုသစ္စဘာဝနာဖလဉ္စ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိံ ဒဿေန္တော ''ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ ဗုဇ္ဈိတွာ ဗုဒ္ဓေါ ဇာတောသ္မီ''တိ ယုတ္တေန ဟေတုနာ ဗုဒ္ဓတ္တံ သာဓေတိ။

၅၆၅-၇. ဧဝံ နိပ္ပရိယာယေန အတ္တာနံ ပာတုကတွာ အတ္တနိ ကင်္ခာဝိတရဏတ္ထံ ဗြာဟ္မဏံ အဘိတ္ထရယမာနော **''ဝိနယဿု''** တိ ကထာတ္တယမာဟ။ တတ္ထ **သလ္လကတ္တော** တိ ရာဂသလ္လာဒိသတ္တသလ္လကတ္တနော။ **ဗြဟ္မဘူတော**တိ သေဋ္ဌဘူတော။ **အတိတုလော**တိ တုလံ အတီတော ဥပမံ အတီတော, နိရူပမောတိ အတ္ထော။ **မာရသေနပ္ပမဒ္ဒနော**တိ ''ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာ''တိအာဒိကာယ ''ပရေ စ အဝဇာနာတီ''တိ (သု. နိ. ၄၄၀; မဟာနိ. ၂၈; စူဠနိ. နန္ဒမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၄၇) ဧဝံ ဝုတ္တာယ မာရပရိသသင်္ခါတာယ မာရသေနာယ ပမဒ္ဒနော။ **သဗ္ဗာမိတ္တေ** တိ ခန္ဓကိလေသာဘိသင်္ခါရမစ္စုဒေဝပုတ္တမာရာဒိကေ သဗ္ဗပစ္စတ္ထိကေ။ **ဝသီကတွာ**တိ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတွာ။ **အကုတောဘယော**တိ ကုတောစိ အဘယော။

၅၆၈-၇၀. ဇဝံ ဝုတ္တေ သေလော ဗြာဟ္မဏော တာဝဒေဝ ဘဂဝတိ သဉ္ဇာတပ္ပသာဒော ပဗ္ဗဇ္ဇာပေက္ခော ဟုတွာ တ **"ဣဒံ ဘဝန္တော"** တိ ကထာတ္တယမာဟ ယထာ တံ ပရိပာကဂတာယ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ သမ္မာ စောဒိယမာ နော။ တတ္ထ **ကဏှာဘိဇာတိကော**တိ စဏ္ဍာလာဒိနီစကုလေ ဇာတော။

၅၇၁. တတော တေပိ မာဏဝကာ တထေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာပေက္ခာ ဟုတွာ **"ဧတဉ္စေ ရုစ္စတိ ဘောတော"** တိ ကထမာ ဟံသု ယထာ တံ တေန သဒ္ဓိံ ကတာဓိကာရာ ကုလပုတ္တာ။

၅၇၂. အထ သေလော တေသု မာဏဝကေသု တုဋ္ဌစိတ္တော တေ ဒဿေန္တော ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစမာနော **"ဗြာဟ္မ ဏာ"**တိ ကထမာဟ။

၅၇၃. တတော ဘဂဝါ ယသ္မာ သေလော အတီတေ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော သာသနေ တေသံယေဝ တိဏ္ဏံ ပုရိ သသတာနံ ဂဏသေဋ္ဌော ဟုတွာ တေဟိ သဒ္ဓိံ ပရိဝေဏံ ကာရာပေတွာ အနာဒီနိ ပုညာနိ စ ကတွာ ကမေန ဒေဝမနုဿ သသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝမာနော ပစ္ဆိမေ ဘဝေ တေသံယေဝ အာစရိယော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော, တဉ္စ နေသံ ကမ္မံ ဝိမုတ္တိ ပရိပာကာယ ပရိပက္ကံ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝဿ စ ဥပနိဿယဘူတံ, တသ္မာ တေ သဗ္ဗေဝ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာ ဇေန္တော **"သွာက္ခာတံ"** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **သန္ဒိဋ္ဌိက**န္တိ ပစ္စက္ခံ။ **အကာလိက**န္တိ မဂ္ဂါနန္တရဖလုပ္ပတ္ တိတော န ကာလန္တရေ ပတ္တဗ္ဗဖလံ။ **ယတ္ထာ** တိ ယန္နိမိတ္တာ။ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယနိမိတ္တာ ဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ အပ္ပမတ္ တဿ သတိဝိပ္ပဝါသဝိရဟိတဿ တီသု သိက္ခာသု သိက္ခတော အမောဃာ ဟောတိ။ တေနာဟ – "သွာက္ခာတံ။ ပေ.။ သိက္ခတော"တိ။

ဧဝဉ္စ ဝတွာ "ဧထ ဘိက္ခဝေ"တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။ တေ သဗ္ဗေ ပတ္တစီဝရဓရာ ဟုတွာ အာကာသေနာဂမ္မ ဘ ဂဝန္တံ အဘိဝါဒေသုံ။ ဧဝမိမံ တေသံ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝံ သန္ဓာယ သင်္ဂီတိကာရာ **"အလတ္ထ ခေါ သေလော။ပေ.။ ဥပသ မ္ပဒ"**န္တိ အာဟံသု။

ဘုတ္တာဝိ န္တိ ဘုတ္တဝန္တံ။ **ဩနီတပတ္တပါဏိ** န္တိ ပတ္တတော ဩနီတပါဏိံ, အပနီတပတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ "ဥပဂန္တွာ"တိ ပါဌသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣတရထာ ဟိ ဘဂဝန္တံ ဧကမန္တံ နိသီဒီတိ န ယုဇ္ဇတိ။

၅၇၄. **အဂ္ဂိဟုတ္တမုခါ** တိ ဘဂဝါ ကေဏိယဿ စိတ္တာနုကူလဝသေန အနုမောဒန္တော ဧဝမာဟ။ တတ္ထ အဂ္ဂိ ဂိပရိစရိယံ ဝိနာ ဗြာဟ္မဏာနံ ယညာဘာဝတော "အဂ္ဂိဟုတ္တမုခါ ယညာ"တိ ဝုတ္တံ။ အဂ္ဂိဟုတ္တသေဋ္ဌာ အဂ္ဂိဟု တ္တပဓာနာတိ အတ္ထော။ ဝေဒေ သဇ္ဈာယန္တေဟိ ပဌမံ သဇ္ဈာယိတဗ္ဗတော သာဝိတ္တိ "ဆန္ဒသော မုခ"န္တိ ဝုတ္ တာ။ မနုဿာနံ သေဋ္ဌတော ရာဇာ "မုခ"န္တိ ဝုတ္တော။ နဒီနံ အာဓာရတော ပဋိသရဏတော စ သာဂရော "မုခ"န္တိ ဝု တ္တော။ စန္ဒယောဂဝသေန "အဇ္ဇ ကတ္တိကာ အဇ္ဇ ရောဟိဏီ"တိ သဉ္ဇာနနတော အာလောကကရဏတော သောမ္မ ဘာဝတော စ "နက္ခတ္တာနံ မုခံ စန္ဒော"တိ ဝုတ္တော။ တပန္တာနံ အဂ္ဂတ္တာ အာဒိစ္စော "တပတံ မုခ"န္တိ ဝုတ္တော။ ဒက္ခိဏေယျာနံ ပန အဂ္ဂတ္တာ ဝိသေသေန တသ္မိံ သမယေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ သင်္ဃံ သန္ဓာယ "ပုညံ အာကင်္ခမာနာနံ, သင် ဃော ဝေ ယဇတံ မုခ"န္တိ ဝုတ္တော။ တေန သင်္ဃော ပုညဿ အာယမုခန္တိ ဒဿေတိ။

၅၇၆. **ယံ တံ သရဏ**န္တိ အညဗျာကရဏကထမာဟ။ တဿတ္ထော – ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ စက္ခုမာ ဘဂဝါ, ယသ္မာ မယံ ဣတော အဋ္ဌမေ ဒိဝသေ တံ သရဏံ အဂမမှ, တသ္မာ သတ္တရတ္တေန တဝ သာသနေ အနုတ္တရေန ဒမထေန ဒန္ တမှာ။ အဟော တေ သရဏဿ အာနုဘာဝေါတိ။

၅၇၇-၈. တတော ပရံ ဘဂဝန္တံ ဒွီဟိ ကထာဟိ ထုနိတွာ တတိယာယ ဝန္ဒနံ ယာစတိ –

၅၇၉. "ဘိက္ခဝေ တိသတာ ဣမေ၊ တိဋ္ဌန္တိ ပဉ္ဇလီကတာ။
ပါဒေ ဝီရ ပသာရေဟိ၊ နာဂါ ဝန္ဒန္တု သတ္ထုနော"တိ။

၈. သလ္လသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၈၀. **အနိမိတ္တ**န္တိ သလ္လသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတော ကိရ ဥပဋ္ဌာကော ဧကော ဥပါသကော, တဿ ပုတ္တော ကာလမကာသိ။ သော ပုတ္တသောကာဘိဘူတော သတ္တာဟံ နိရာဟာရော အဟောသိ။ တံ အနုကမ္ပန္တော ဘဂဝါ တဿ ဃရံ ဂန္တွာ သောကဝိနောဒနတ္ထံ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ **အနိမိတ္တ**န္တိ ကိရိယာကာရနိမိတ္တဝိရဟိတံ။ ယထာ ဟိ ''ယဒါဟံ အက္ခီ တ နိခဏိဿာမိ, ဘမုကံ တ ဥက္ခိပိဿာမိ, တေန နိမိတ္တေန တံ ဘဏ္ဍံ အဝဟရာ''တိအာဒီသု ကိရိယာကာရနိမိတ္တမတ္ထိ, န ဧဝံ ဇီဝိတေ။ န ဟိ သက္ကာ လဒ္ဓုံ ''ယာဝတာဟံ ဣဒံ တ ဣဒံ တ ကရောမိ, တာဝ တွံ ဇီဝ, မာ မီယာ''တိ။ **အနညာတ**န္တိ အတော ဧဝ န သက္ကာ ဧကေသေန အညာတုံ ''ဧတ္တကံ တ ဧတ္တကံ တ ကာလံ ဣမိနာ ဇီဝိတဗ္ဗ''န္တိ ဂတိယာ အာယုပရိယန္တဝသေန တ။ ယထာ ဟိ စာတုမဟာရာဇိကာဒီနံ ပရိမိတံ အာယု, န တထာ မစ္စာနံ, ဧဝမ္ပိ ဧကေသေန အနညာတံ။

ကသိရန္တိ အနေကပစ္စယပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိဘာဝတော ကိစ္ဆံ န သုခယာပနီယံ။ တထာ ဟိ တံ အဿာသပဋိဗဒ္ဓဉ္စ, ပဿာသပဋိဗဒ္ဓဉ္စ, မဟာဘူတပဋိဗဒ္ဓဉ္စ, ကဗဠီကာရာဟာရပဋိဗဒ္ဓဉ္စ, ဥသ္မာပဋိဗဒ္ဓဉ္စ, ဝိညာဏပဋိဗဒ္ဓဉ္စ။ အနဿသန္တောပိ ဟိ န ဇီဝတိ အပဿသန္တောပိ။ စတူသု စ ဓာတူသု ကဋ္ဌမုခါဒိအာသီဝိသဒဋ္ဌော ဝိယ ကာယော ပထဝီဓာတုပ္ပကောပေန ဘာဝ ထဒ္ဓော ဟောတိ ကလိင်္ဂရသဒိသော။ ယထာဟ –

''ပတ္ထဒ္ဓော ဘဝတီ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော ကဋ္ဌမုခေန တ။
ပထဝီဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ ကဋ္ဌမုခေဝ သော''တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၅၈၄)။

အာပေါဓာတုပ္ပကောပေန ပူတိဘာဝံ အာပဇ္ဇိတွာ ပဂ္ဃရိတပုဗ္ဗမံသလောဟိတော အဋ္ဌိစမ္မာဝသေသော ဟောတိ။ ယထာဟ –

''ပူတိကော ဘဝတီ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော ပူတိမုခေန တ။
အာပေါဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ ပူတိမုခေဝ သော''တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၅၈၄)။

တေဇောဓာတုပ္ပကောပေန အင်္ဂါရကာသုယံ ပက္ခိတ္တော ဝိယ သမန္တာ ပရိဍယှတိ။ ယထာဟ –

''သန္တတ္တော ဘဝတီ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော အဂ္ဂိမုခေန တ။
တေဇောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ အဂ္ဂိမုခေဝ သော''တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၅၈၄)။

ဝါယောဓာတုပ္ပကောပေန သဉ္ဆိန္နမာနသန္ဓိဗန္ဓနော ဟာသာဏေဟိ ကောဋ္ဋေတွာ သဉ္စုဏ္ဏိယမာနဋ္ဌိကော ဝိယ စ ဟောတိ။ ယထာဟ –

''သဉ္ဆိန္နော ဘဝတီ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော သတ္ထမုခေန တ။
ဝါယောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ သတ္ထမုခေဝ သော''တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၅၈၄)။

ဓာတုပ္ပကောပဗ္ဗာပန္နကာယောပိ စ န ဇီဝတိ။ ယဒါ ပန တာ ဓာတုယော အညမညံ ပတိဋ္ဌာနာဒိကိစ္စံ သာဓေန္တောပိ သမံ ဝဟန္တိ, တဒါ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ။ ဧဝံ မဟာဘူတပဋိဗဒ္ဓံ ဇီဝိတံ။ ဒုဗ္ဘိက္ခာဒီသု ပန အာဟာရုပစ္ဆေဒေန သတ္တာနံ ဇီဝိတက္ခယော ပာကဋော ဧဝ။ ဧဝံ ကဗဠီကာရာဟာရပဋိဗဒ္ဓံ ဇီဝိတံ။ တထာ အသိတပီတာဒိပရိပါကေ ကမ္မဇတေဇေ ခီဏေ သတ္တာ ဇီဝိတက္ခယံ ပာပုဏန္တာပိ ပာကဋာ ဧဝ။ ဧဝံ ဥသ္မာပဋိဗဒ္ဓံ ဇီဝိတံ။ ဝိညာဏေ ပန နိရုဒ္ဓေ နိရုဒ္ဓတော ပဘုတိ သတ္တာနံ န ဟောတိ ဇီဝိတန္တိ ဧဝမ္ပိ လောကေ ပာကဋမေဝ။ ဧဝံ ဝိညာဏပဋိဗဒ္ဓံ ဇီဝိတံ။ ဧဝံ အနေကပစ္စယပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိဘာဝတော ကသိရံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပရိတ္တဋ္ဌာ တိ အပ္ပကံ, ဒေတနံ ဓီဝိတံ ဥပနိဓာယ တိဏဂ္ဂေ ဥဿာဝဗိန္ဒုသဒိသံ, စိတ္တက္ခဏတော ဥဒ္ဓံ အဘာဝေန တ ပရိတ္တံ။ အတိဒီဃာယုကောပိ ဟိ သတ္တော အတီတေန စိတ္တေန ဇီဝိတ္ထ န ဇီဝတိ န ဇီဝိဿတိ, အနာဂတေန ဇီဝိ ဿတိ န ဇီဝတိ န ဇီဝိတ္ထ, ပစ္စုပ္ပန္နေန ဇီဝတိ န ဇီဝိတ္ထ န ဇီဝိဿတိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ –

"ဇီဝိတံ အတ္တဘာဝေါ စ၊ သုခဒုက္ခာ စ ကေဝလာ။
ဧကစိတ္တသမာယုတ္တာ၊ လဟုသော ဝတ္တတေ ခဏော။

"စုလ္လာသီတိသဟဿာနိ ၊ ကပ္ပာ တိဋ္ဌန္တိ ယေ မရူ။
နတွေဝ တေပိ ဇီဝန္တိ၊ ဒွီဟိ စိတ္တေဟိ သံယုတာ"တိ။ (မဟာနိ. ၁၀)။

တဉ္စ ဒုက္ခေန သံယုတ န္တိ တဉ္စ ဇီဝိတံ ဧဝံ အနိမိတ္တမနညာတံ ကသိရံ ပရိတ္တဉ္စ သမာနမ္ပိ သီတုဏှာဟဒံသမ ကသာဒိသမ္ဖဿခုပ္ပိပာသာသင်္ခါရဒုက္ခဝိပရိဏာမဒုက္ခဒုက္ခဒုက္ခေဟိ သံယုတံ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယသ္မာ ဤဒိသံ မ စ္စာနံ ဇီဝိတံ, တသ္မာ တွံ ယာဝ တံ ပရိက္ခယံ န ဂစ္ဆတိ, တာဝ ဓမ္မစရိယမေဝ ဗြူဟယ, မာ ပုတ္တမနုသောစာတိ။

၅၈၁. အထာပိ မညေယျာသိ "သဗ္ဗူပကရဏေဟိ ပုတ္တံ အနုရက္ခန္တဿာပိ မေ သော မတော, တေန သောစာ မီ"တိ, ဧဝမ္ပိ မာ သောစိ။ **န ဟိ သော ဥပက္ကမော အတ္ထိ, ယေန ဇာတာ န မိယျရေ,** န ဟိ သက္ကာ ကေနစိ ဥပက္က မေန ဇာတာ သတ္တာ မာ မရန္တူတိ ရက္ခိတုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတော ယသ္မာ သော "ဇရံ ပတွာ နာမ, ဘန္တေ, မ ရဏံ အနုရူပံ, အတိဒဟရော မေ ပုတ္တော မတော"တိ စိန္တေသိ, တသ္မာ အာဟ **"ဇရမ္ပိ ပတွာ မရဏံ, ဧဝံဓမ္မာ ဟိ ပာဏိနော"**တိ, ဇရံ ပတွာပိ အပ္ပတွာပိ မရဏံ, နတ္ထိ ဧတ္ထ နိယမောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၅၈၂. ဣဒါနိ တမတ္ထံ နိဒဿနေန သာဓေန္တော **"ဖလာနမိဝ ပက္ကာန"** န္တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော – ယထာ ဖလာနံ ပက္ကာနံ ယသ္မာ သူရိယုဂ္ဂမနတော ပဘုတိ သူရိယာတပေန သန္တပ္ပမာနေ ရုက္ခေ ပထဝိရသော စ အာ ပေါရသော စ ပတ္တတော သာခံ သာခတော ခန္ဓံ ခန္ဓတော မူလန္တိ ဧဝံ အနုက္ကမေန မူလတော ပထဝိမေဝ ပဝိသတိ, ဩဂမနတော ပဘုတိ ပန ပထဝိတော မူလံ မူလတော ခန္ဓန္တိ ဧဝံ အနုက္ကမေန သာခါပတ္တပလ္လဝါဒီနိ ပုန အာရောဟ တိ, ဧဝံ အာရောဟန္တော စ ပရိပာကဂတေ ဖလေ ဝဏ္ဋမူလံ န ပဝိသတိ။ အထ သူရိယာတပေန တပ္ပမာနေ ဝဏ္ဋမူလေ ပ ရိဌာဟော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေန တာနိ ဖလာနိ ဟတော ဟတော နိစ္စကာလံ ပတန္တိ, နေသံ ဟတော ပတနတော ဘယံ ဟော တိ, ပတနာ ဘယံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဇာတာနံ မစ္စာနံ နိစ္စံ မရဏတော ဘယံ ။ ပက္ကဖလသဒိသာ ဟိ သတ္တာ တိ။

၅၈၃-၆. ကိဉ္စ ဘိယျော **"ယထာပိ ကုမ္ဘကာရဿ။ပေ။ ဇီဝိတ"** န္တိ။ တသ္မာ **"ဒဟရာ စ။ပေ။ ပရာယ ဏာ"**တိ ဧဝံ ဂဏှဟ, ဧဝဉ္စ ဂဟေတွာ **"တေသံ မစ္စု။ပေ။ ဉာတီ တ ပန ဉာတကေ"**တိ ဧဝမ္ပိ ဂဏှဟ။ ယသ္မာ စ န ပိတာ တာယတေ ပုတ္တံ, ဉာတီ တ ပန ဉာတကေ, တသ္မာ **ပေက္ခတံယေဝ။ပေ။ နီယတိ** ။

တတ္ထ အယံ ယောဇနာ – ပဿမာနာနံယေဝ ဉာတီနံ "အမ္မ, တာတာ"တိအာဒိနာ နယေန ပုထု အနေကပ္ပကာရ ကံ လာလပတံယေဝ မစ္စာနံ ကေမေကော မစ္စေ ယထာ ကေ ဝဇ္ဈော ဧဝံ နီယတိ, ဧဝံ ပဿ, ဥပာသက, ယာဝ အတာ ဏော လောကောတိ။

၅၈၇. တတ္ထ ယေ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓါဒယော ဓိတိသမ္ပန္နာ, တေ **"ဧဝမဗ္ဘာဟတော လောကော မစ္စုနာ စ ဇရာယ စ,** သော န သက္ကာ ကေနစိ ပရိတ္တာဏံ ကာတု"န္တိ ယသ္မာ ဇာနန္တိ, **တသ္မာ ဓီရာ န သောစန္တိ ဝိဒိတွာ လောက ပရိယာယံ**။ ဣမံ လောကသဘာဝံ ဉတွာ န သောစန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၅၈၈. တွံ ပန **ယဿ မဂ္ဂံ။ပေ။ ပရိဒေဝသိ** ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယဿ မာတုကုစ္ဆိံ အာဂတဿ အာဂတမဂ္ဂံ ဂံ တ ဣတော စဝိတွာ အညတ္ထ ဂတဿ ဂတမဂ္ဂံ တ န ဇာနာသိ, တဿ ဣမေ ဥဘော အန္တေ အသမ္ပဿံ နိရ တ္ထံ ပရိဒေဝသိ။ ဓီရာ ပန တေ ပဿန္တာ ဝိဒိတွာ လောကပရိယာယံ န သောစန္တီတိ။

၅၈၉. ကုာအနိ “နိရတ္ထံ ပရိဒေဝသီ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပရိဒေဝနာယ နိရတ္ထကဘာဝံ သာဓေန္တော **“ပရိဒေဝယမာနော စေ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥဒဗ္ဗဟေ** တိ ဥဗ္ဗဟေယျ ဓာရေယျ, အတ္တာနံ သဥ္စနေယျာတိ အတ္ထော။ **သမ္မူဠှော ဟိံသမတ္တာနန္တိ** သမ္မူဠှော ဟုတ္ဝာ အတ္တာနံ ဗာဓေန္တော။ **ကယိရာ စေ နံ ဝိစက္ခဏော** တိ ယဒိ တာဒိသော ကဥ္စိ အတ္ထံ ဥဒဗ္ဗဟေ, ဝိစက္ခဏောပိ နံ ပရိဒေဝံ ကရေယျ။

၅၉၀. **န ဟိ ရုဏ္ဏေန** တိ ဧတ္ထာယံ ယောဇနာ – န ပန ကောစိ **ရုဏ္ဏေန** တ **သောကေန** ဝါ **စေတသော သန္တိံ ပပ္ပောတိ,** အပိစ ခော ပန ရောဒတော သောစတော စ **ဘိယျော အဿ ဥပ္ပဇ္ဇတေ ဒုက္ခံ, သရီရဉ္စ** ဒုဗ္ဗဏ္ဏိယာဒီဟိ **ဥပဟညတီ**တိ။

၅၉၁. **န တေန ပေတာ**တိ တေန ပရိဒေဝနေန ကာလကတာ န ဟလေန္တိ န ယာပေန္တိ, န တံ တေသံ ဥပကာရာယ ဟောတိ။ တသ္မာ နိရတ္ထာ ပရိဒေဝနာတိ။

၅၉၂. န ကေဝလဉ္စ နိရတ္ထာ, အနတ္ထမ္ပိ အာဝဟတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ **သောကမပ္ပဇဟံ ။ပေ။ ဝသမန္ဝဂူ**။ တတ္ထ **အနုတ္ထုနန္တော** တိ အနုသောစန္တော။ **ဝသမန္ဝဂူ**တိ ဝသံ ဂတော။

၅၉၃. ဧဝမ္ပိ နိရတ္ထကတ္တံ အနတ္ထာဝဟတ္တဉ္စ သောကဿ ဒဿေတွာ ကုာအနိ သောကဝိနယတ္ထံ သံဝေဇေန္တော **“အညေပိ ပဿာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဂမိနေ**တိ ဂမိကေ, ပရလောကဂမနသမ္မုခေ ဌိတေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဖန္ဒန္တေဝိဓ ပာဏိနော** တိ မရဏဘယေန ဖန္ဒမာနေယေဝ ကုာခ သတ္တေ။

၅၉၄. **ယေန ယေန**ာတိ ယေနာကာရေန မညန္တိ “ဒီဃာယုကော ဘဝိဿတိ, အရောဂေါ ဘဝိဿတီ”တိ။ တတော တံ အညထာယေဝ ဟောတိ, သော ဇာံ မညိတော မရတိပိ, ရောဂီပိ ဟောတိ။ ဧတာဒိသော အယံ ဝိနာဘာဝေါ မညိတပ္ပစ္စနီကေန ဟောတိ, ပဿ, ဥပာသက, လောကသဘာဝန္တိ ဝေမေတ္ထ အဓိပ္ပာယယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၅၉၆. **အရဟတော သုတွာ**တိ ကုာမံ ဝေရှပံ အရဟတော ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ။ **နေသော လဗ္ဘာ မယာ ကုာတီ** တိ သော ပေတော “ကုာအနိ မယာ ပုန ဇီဝတူ”တိ န လဗ္ဘာ ကုာတိ ပရိဇာနန္တော, ဝိနေယျ ပရိဒေဝိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၅၉၇. ကိဥ္စ ဘိယျော – **“ယထာ သရဏမာဒိတ္တံ။ပေ။ ဓံသယေ”** တိ။ တတ္ထ **ဓီရော** ဓိတိသမ္ပန္နာယ, **သပညော** သာဘာဝိကပညာယ, **ပဏ္ဍိတော** ဗာဟုသစ္စပညာယ, **ကုသလော** စိန္တကဇာတိကတာယ ဝေဒိတဗ္ဗော။ စိန္တာမယသုတမယဘာဝနာမယပညာဟိ ဝါ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၅၉၈-၉. န ကေဝလဉ္စ သောကမေဝ, **ပရိဒေဝံ။ပေ။ သလ္လမတ္တနော။ တတ္ထ ပဇပ္ပ** န္တိ **တဏှံ။ ဒေါမနဿ** န္တိ စေတသိကဒုက္ခံ။ **အဗ္ဗဟေ** တိ ဥဒ္ဓရေ။ **သလ္လ** န္တိ ဧတမေဝ တိပ္ပကာရံ ဒုန္နီဟရဏဋ္ဌေန အန္တောဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန စ သလ္လံ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ သတ္တဝိဓံ ရာဂါဒိသလ္လံ တာ။ ဧဝမ္ပိဥ္စဟိ အဗ္ဗူဠှော သလ္လော အဗ္ဗူဠှသလ္လော။ပေ။ နိဗ္ဗုတောတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ တတ္ထ **အသိတော**တိ တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ အနိဿိတော။ **ပပ္ပုယျာ** တိ ပာပုဏိတွာ။ သေသံ ကုာခ ကုာတော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တတ္တာ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ, တသ္မာ န ဝဏ္ဏိတံ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ သလ္လသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ဝါသေဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ မေ သုတန္တိ ဝါသေဋ္ဌသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အယမေဝ ယာဿ နိဒါနေ ဝုတ္တာ အတ္ထဝဏ္ဏနံ ပနဿ ဝုတ္တနယာနိ ဥတ္တာနတ္ထာနိ စ ပဒါနိ ပရိဟရန္တော ကရိဿာမ။ **ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ** တိ ကမဿ နာမံ။ ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလာနံ **စင်္ကီ တာရုက္ခော တောဒေယျော** တိ ဧဝမာဒယော နာမမေဝတံ။ **ပေါက္ခရသာတိ ဇာဏုဿောဏိ** တိ နေမိ တ္တိကံ။ တေသု ကိရ ဧကော ဟိမဝန္တပဿေ ပေါက္ခရဏိယာ ပဒုမေ နိဗ္ဗတ္တော, အညတရော တာပသော တံ ပဒုမံ

ဂဟေတ္ဝာတ တတ္ထ သယိတံ အရကံ ဒိသွာတ သံဝေဇေတွာ ရညော ဒဿေသိ။ ဟေက္ခရေ သယိတတ္တာ ''ဟေက္ခရ သာတိ''တိ စဿ နာမမကာသိ။ ကေဿ ဌာနန္တရေ နေမိတ္တိကံ။ တေန ကိရ ဇာတုဿောဏိနာမကံ ပုရောဟိတဋ္ဌာ နံ လဒ္ဓံ, သော တေနေဝ ပညာယိ။

တေ သဗ္ဗေပိ အညေ စ အဘိညာတာ အဘိညာတာ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ကသ္မာ ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ပဋိဝသန္တိ တိ? ဝေဒသဇ္ဈာယနပရိဝီမံသနတ္ထံ။ တေန ကိရ သမယေန ကောသလဇနပဒေ ဝေဒကာ ဗြာဟ္မဏာ ဝေဒာနံ သဇ္ဈာယ ကရဏတ္ထဉ္စ အတ္ထုပ္ပပရိက္ခဏတ္ထဉ္စ တသ္မိံယေဝ ကမေ သန္နိပတန္တိ၊ တေန တေပိ အန္တရန္တရာ အတ္ထနော ဘောဂကမတော အာဂမ္မ တတ္ထ ပဋိဝသန္တိ။

တသေဋ္ဌဘာရဒ္ဒွတဇာန န္တိ တသေဋ္ဌဿ စ ဘာရဒွာဇဿ စ။ **အယမန္တရာကထာ** တိ ယံ အတ္ထနော သဟာယ ကဘာတနုရူပံ ကထံ ကထေန္တာ အနုဝိစရိံသု, တဿာ ကထာယ အန္တရာ ဝေမဇ္ဈေယေဝ အယံ အညာ ကထာ ဥဒပာဒိ တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော** တိ သံသုဒ္ဓကုစ္ဆိကော, သံသုဒ္ဓာယ ဗြာဟ္မဏိယာ ဧဝ ကုစ္ဆိသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တော တိ အဓိပ္ပာယော။ ''သမဝေပာကိနိယာ ဂဟဏိယာ''တိအာဒီသု ဟိ ဥဒရဂ္ဂိ ''ဂဟဏီ''တိ ဝုစ္စတိ။ ဣဓ ပန မာတု ကုစ္ဆိ။ **ယာဝ သတ္တမာ**တိ မာတု မာတာ, ပိတု ပိတာတိ ဧဝံ ပဋိလောမေန ယာဝ သတ္တ ဇာတိယော။ ဧတ္ထ စ ပိတာမဟော စ ပိတာမဟီ စ ပိတာမဟာ, တထာ မာတာမဟော စ မာတာမဟီ စ မာတာမဟာ, ပိတာမဟာ စ မာတာမဟာ စ ပိတာမဟာယေဝ။ ပိတာမဟာနံ ယုဂံ **ပိတာမဟယုဂံ။ ယုဂ**န္တိ အာယုပ္ပမာဏံ။ အဘိလာပမတ္တမေဝ စေတံ, အတ္ထတော ပန ပိတာမဟာ ယေဝ ပိတာမဟယုဂံ။ **အက္ခိတ္တော** တိ ဇာတိ အာရဗ္ဘ ''ကိံ သော''တိ ကေနစိ အနဝညာတော ။ **အနုပက္ကုဋ္ဌော** တိ ဇာတိသန္ဒေဟသတဒေန အနုပက္ကုဋ္ဌပုဗ္ဗော။ **ဝတသမ္ပန္နော** တိ အာစာရသမ္ပန္နော။ **သညာပေတု**န္တိ ဉာပေတုံ ဗော ဓေတုံ, နိရန္တရံ ကာတုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာယာမာ**တိ ဂစ္ဆာမ။

၆ဝဝ. **အနုညာတပဋိညာတာ**တိ ''တေဝိဇ္ဇာ တုမှေဟ''တိ ဧဝံ မယံ အာစရိယေဟိ စ အနုညာတာ အတ္တနာ စ ပဋိဇာနိမှ ဟာတိ အတ္ထော။ **အသ္မာ** တိ ဘတမ။ **ဥဘော**တိ ဒွေပိ ဇနာ။ **အဟံ ဟေက္ခရသာတိဿ, တာရုက္ခဿာယံ မာဏ တေ**တိ အဟံ ဟေက္ခရသာတိဿ ဇေဋ္ဌန္တေဝာသီ အဂ္ဂသိဿော, အယံ တာရုက္ခဿာတိ အဓိပ္ပာယေန ဘဏတိ အာစရိယသမ္ပတ္တိံ အတ္တနော သမ္ပတ္တိဉ္စ ဒီပေန္တော။

၆ဝ၁. **တေဝိဇ္ဇာန**န္တိ တိဝေဒာနံ။ **ကေဝလိနော**တိ နိဋ္ဌင်္ဂတာ။ **အသ္မသေ** တိ အမှ ဟ ဘတမ။ ဣဒါနိ တံ ကေဝလိဘာ ဝံ ဝိတ္ထာရေန္တော အာဟ – **''ပဒကသ္မာ။ပေ။ သာဒိသာ''** တိ။ တတ္ထ **ဇပ္ပေ** တိ ဝေဒေ။ **ကမ္မုနာ** တိ ဒသဝိဓေန ကုသလကမ္မပထကမ္မုနာ။ အယဉ္ဟိ ပုဗ္ဗေ သတ္တဝိဓံ ကာယဝစီကမ္မံ သန္ဓာယ ''ယတော ခေါ ဘော သီလဝ ဟော တီ''တိ အာဟ။ တိဝိဓံ မနောကမ္မံ သန္ဓာယ ''ဝတသမ္ပန္နော''တိ အာဟ။ တေန သမန္နာဂတော ဟိ အာစာရသမ္ပန္နော ဟောတိ။

၆ဝ၂-၅. ဣဒါနိ တံ ဝစနန္တရေန ဒဿေန္တော အာဟ – **''အဟဉ္စ ကမ္မုနာ ဗြူမိ''** တိ။ **ခယာတီတ**န္တိ ဦနဘာဝံ အတီတံ, ပရိပုဏ္ဏန္တိ အတ္ထော။ **ပေစ္စ** တိ ဥပဂန္တွာ။ **နမဿန္တိ** တိ နမော ကရောန္တိ။ **စက္ခုံ လောကေ သမုပ္ပ န္န**န္တိ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရေ လောကေ, တံ အန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ လောကဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအတ္ထသန္ဒဿနေန စက္ခုံ ဟု တွာ သမုပ္ပန္နံ။

၆ဝ၆. ဧဝံ အဘိတ္ထဝိတွာ တသေဋ္ဌေန ယာစိတော ဘဂဝါ ဒွေပိ ဇနေ သင်္ဂဏှန္တော အာဟ – **''တေသံ ဝေါ အဟံ ဗျက္ခိဿ''**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဗျက္ခိဿ** န္တိ ဗျာကရိဿာမိ။ **အနုပုဗ္ဗ**န္တိ တိဋ္ဌတု တာဝ ဗြာဟ္မဏစိ န္တာ, ကီဋပဋင်္ဂတိဏရုက္ခတော ပဘုတိ တေ အနုပုဗ္ဗံ ဗျက္ခိဿန္တိ ဧဝမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော, ဧဝံ ဝိတ္ထာရကထာယ ဝိနေတဗ္ဗာ ဟိ တေ မာဏဝကာ။ **ဇာတိဝိဘင်္ဂ** န္တိ ဇာတိဝိတ္ထာရံ။ **အညမညာ ဟိ ဇာတိယော**တိ တေသံ တေသဉ္ဟိ ပါဏာနံ ဇာတိယော အညာ အညာ နာနပ္ပကာရာတိ အတ္ထော။

၆ဝ၇. တတော ပါဏာနံ ဇာတိဝိဘင်္ဂေ ကထေတဗ္ဗေ **''တိဏရုက္ခေပိ ဇာနာထ''** တိ အနုပါဒိန္နကာနံ တာဝ ကထေ တုံ အာရဒ္ဓော။ တံ ကိမတ္ထမိတိ စေ? ဥပါဒိန္နေသု သုခညာပနတ္ထံ။ အနုပါဒိန္နေသု ဟိ ဇာတိဘေဒေ ဂဟိတေ ဥပါဒိန္ န္နေသု သော ပါကဋတရော ဟောတိ။ တတ္ထ **တိဏာနိ** နာမ အန္တောဖေဂ္ဂုနိ ဗဟိသာရာနိ။ တသ္မာ တာလနာဠိကေရာဒ

ယောပိ တိဏာသင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ **ရုက္ခာ** နာမ ဗဟိဖေဂ္ဂူ အန္တောသာရာ။ တိဏာနိ စ ရုက္ခာ စ တိဏရုက္ခာ။ တေ ဥပယောဂဗဟုဝစနေန ဒဿေန္တော အာဟ – **“တိဏရုက္ခေပိ ဇာနာထာ”** တိ။ **န စာပိ ပဋိဇာနရေ**တိ “မယံ တိဏာ, မယံ ရုက္ခာ”တိ ဧဝမ္ပိ န ပဋိဇာနန္တိ။ **လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ** န္တိ အပဋိဇာနန္တာနမ္ပိ စ တေသံ ဇာတိမယမေဝ သဏ္ဌာနံ အတ္တနော မူလဘူတတိဏာဒိသဒိသမေဝ ဟောတိ။ ကိံ ကာရဏံ? **အညမညာ ဟိ ဇာတိယော,** ယသ္မာ အညာ တိဏဇာတိ, အညာ ရုက္ခဇာတိ; တိဏေသုပိ အညာ တာလဇာတိ, အညာ နာဠိကေရဇာတီတိ ဧဝံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

တေန ကိံ ဒီပေတိ? ယံ ဇာတိဝသေန နာနာ ဟောတိ, တံ အတ္တနော ပဋိညံ ပရေသံ တ ဥပဒေသံ ဝိနာပိ အညဇာတိတော ဝိသေသေန ဂယှတိ။ ယဒိ စ ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏော ဘဝေယျ, သောပိ အတ္တနော ပဋိညံ ပရေသံ တ ဥပဒေသံ ဝိနာ ခတ္တိယတော ဝေဿသုဒ္ဒတော တ ဝိသေသေန ဂယှေယျ, န စ ဂယှတိ, တသ္မာ န ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏောတိ။ ပရတော ပန “ယထာ ဧတာသု ဇာတီသူ”တိ ဣမာယ ဂါထာယ ဧတမတ္ထံ ဝစီဘေဒေနေဝ အာဝိကရိဿတိ။

၆၀၈. ဧဝံ အနုပါဒိန္နေသု ဇာတိဘေဒံ ဒဿေတွာ ဥပါဒိန္နေသု တံ ဒဿေန္တော **“တတော ကီဋေ”**တိ ဧဝမာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကီဋာ**တိ ကိမယော။ **ပဋင်္ဂာ** တိ ပဋင်္ဂါယေဝ။ **ယာဝ ကုန္ထကိပိလ္လိကေ** တိ ကုန္ထကိပိလ္လိကံ ပရိယန္တံ ကတွာတိ အတ္ထော။

၆၀၉. **ခုဒ္ဒကေ** တိ ကာဠကကဏ္ဍကာဒယော။ **မဟလ္လကေ** တိ သသဗိဠာရာဒယော။ သဗ္ဗေ ဟိ တေ အနေကဝဏ္ဏတ္တာ။

၆၁၀. **ဟဒူဒရေ**တိ ဥဒရပါဒေ, ဥဒရံယေဝ ယေသံ ပါဒါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒီဃပိဋ္ဌိကေ** တိ သပ္ပာနဉှိ သီသတော ယာဝ နင်္ဂုဋ္ဌာ ပိဋ္ဌိ ဧဝ ဟောတိ, တေန တေ “ဒီဃပိဋ္ဌိကာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ တေပိ အနေကပ္ပကာရာ အာသီဝိသာဒိဘေဒေန။

၆၁၁. **ဩဒကေ**တိ ဥဒကမှိ ဇာတေ။ မစ္ဆာပိ အနေကပ္ပကာရာ ရောဟိတမစ္ဆာဒိဘေဒေန။

၆၁၂. **ပက္ခီ** တိ သကုဏေ။ တေ ဟိ ပက္ခာနံ အတ္ထိတာယ “ပက္ခီ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ပတ္တေဟိ ယန္တီတိ **ပတ္တယာနာ**။ ဝေဟာသေ ဂစ္ဆန္တီတိ **ဝိဟင်္ဂမာ** ။ တေပိ အနေကပ္ပကာရာ ကာကာဒိဘေဒေန။

၆၁၃. ဧဝံ ထလဇလာကာသဂေါစရာနံ ပါဏာနံ ဇာတိဘေဒံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ယေနာဓိပ္ပာယေန တံ ဒဿေသိ, တံ အာဝိကရောန္တော **“ယထာ ဧတာသု”**တိ ဂါထမာဟ။ တဿတ္ထော သင်္ခေပတော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာဓိပ္ပာယဝဏ္ဏနာဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၁၄-၆. ဝိတ္ထာရတော ပနေတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ သယမေဝ ဒဿေန္တော **“န ကေသေဟီ”**တိအာဒိမာဟ။ တတြာယံ ယောဇနာ – ယံ ဝုတ္တံ “နတ္ထိ မနုဿေသု လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ ပုထူ”တိ, တံ ဧဝံ နတ္ထီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေယျထိဒံ, **န ကေသေဟီ**တိ။ န ဟိ “ဗြာဟ္မဏာနံ ဧဒိသာ ကေသာ ဟောန္တိ, ခတ္တိယာနံ ဧဒိသာ”တိ နိယမော အတ္ထိ ယထာ ဟတ္ထိအဿမိဂါဒီနန္တိ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ နေဝ, ယထာ အညာသု ဇာတိသူ** တိ ဣဒံ ပန ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ နိဂမနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဿ ယောဇနာ – တဒေဝ ယသ္မာ ဣမေဟိ ကေသာဒီဟိ နတ္ထိ မနုဿေသု လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ ပုထု, တသ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ “ဗြာဟ္မဏာဒိဘေဒေသု မနုဿေသု လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ နေဝ ယထာ အညာသု ဇာတီသူ”တိ။

၆၁၇. ဣဒါနိ ဧဝံ ဇာတိဘေဒေ အသန္တေပိ ဗြာဟ္မဏော ခတ္တိယောတိ ဣဒံ နာနတ္တံ ယထာ ဇာတံ, တံ ဒဿေတုံ **“ပစ္စတ္တ”** န္တိ ဂါထမာဟ။ တဿတ္ထော – ဧတံ တိရစ္ဆာနာနံ ဝိယ ယောနိသိဒ္ဓမေဝ ကေသာဒိသဏ္ဌာနနာနတ္တံ မနုဿေသု ဗြာဟ္မဏာဒီနံ အတ္တနော အတ္တနော သရီရေသု န ဝိဇ္ဇတိ။ အဝိဇ္ဇမာနေပိ ပန တသ္မိံ ယဒေတံ ဗြာဟ္မဏော ခတ္တိယောတိ နာနတ္တဝိဓာနပရိယာယံ ဧတကာရံ, တံ ဧတကာရဇ္ဇ မနုဿေသု **သမညာယ ပဝုစ္စတိ, ဝေဟာရ မတ္တေန** ဝုစ္စတီတိ။

၆၁၉-၆၂၅. ဇေတ္တာဝတာ ဘဂဝတ ဘာရဒွာဇဿ တဒံ နိဂ္ဂဟေတုံ ဝတ္တ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ယဒိ ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏော ဘဝေယျ, အာဇီဝသီလာစာရဝိပန္နောပိ ဗြာဟ္မဏော ဘဝေယျ။ ယသ္မာ ပန ပေါရာဏာ ဗြာဟ္မဏာ တဿ ဗြာဟ္မဏ ဘာဝံ န ဣစ္ဆန္တိ လောကေ စ အညေပိ ပဏ္ဍိတမနုဿာ, တသ္မာ တသေဋ္ဌဿ တဒပဂ္ဂဟဏတ္ထံ တံ ဒဿေန္တော **“ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသူ”** တိအာဒိကာ အဋ္ဌ ကထာယော အာဟ။ တတ္ထ **ဂေါရက္ခံ** န္တိ ခေတ္တာရက္ခံ, ကသိကမ္မန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပထဝီ ဟိ ''ဂေါ''တိ ဝုစ္စတိ, တပ္ပဘေဒေ စ ခေတ္တံ။ **ပုထုသိပ္ပေနာ** တိ တန္တဝာယကမ္မာဒိနာနာသိပ္ပေန။ **ဝေါဟာရန္တိ** ဝဏိဇ္ဇံ။ **ပရပေဿနာ** တိ ပရေသံ ဝေယျာဝစ္စေန။ **ဣဿတ္ထံ** န္တိ အာဝုဓဇီဝိကံ, ဥသုဥ္စ သတ္တိဥ္စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပေါရောဟိစ္စေနာ** တိ ပုရောဟိတကမ္မေန။

၆၂၆. ဇာဲ ဗြာဟ္မဏသမယေန စ လောကဝေါဟာရေန စ အာဇီဝသီလာစာရဝိပန္နဿ အဗြာဟ္မဏဘာဝံ သာဓေတွာ ဇာဲ သဒ္ဓေ န ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏော, ဂုဏေဟိ ပန ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ။ တသ္မာ ယတ္ထ ယတ္ထ ကုလေ ဇာတော ယော ဂုဏဝါ, သော ဗြာဟ္မဏော, အယမေတ္ထ ဉာယောတိ ဧဝမေတံ ဉာယံ အတ္ထတော အာပာဒေတွာ ပုန တဒေဝ ဉာယံ ဝစီဘေဒေန ပကာသေန္တော အာဟ **“န စာဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဗြူမိ”** တိ။

တဿတ္ထော – အဟံ ပန ယွာယံ စတူသု ယောနီသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဇာတော, တတြာပိ ဝ ဝိသေသေန ယော ဗြာဟ္မဏသမညိတာယ မာတရိ သမ္ဘူတော, တံ **ယောနိဇံ မတ္တိသမ္ဘဝံ** ယာ စာယံ ''ဥဘတော သုဇာတော''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၃၀၃; မ. နိ. ၂.၄၂၄) နယေန ဗြာဟ္မဏေဟိ ဗြာဟ္မဏဿ ပရိသုဒ္ဓုပ္ပတ္တိမဂ္ဂသင်္ခာတာ ယောနိ ကထိယတိ, ''သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော''တိ ဣမိနာ စ မာတုသမ္ပတ္တိ, တတောပိ ဇာတသမ္ဘူတတ္တာ ''ယောနိဇော မတ္တိသမ္ဘဝေါ''တိ စ ဝုစ္စတိ, တမ္ပိ ယောနိဇံ မတ္တိသမ္ဘဝံ ဣမိနာ စ ယောနိဇမတ္တိသမ္ဘဝမတ္တေန **ဗြာဟ္မဏံ န ဗြူမိ** ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ''ဘော ဘော''တိ ဝစနမတ္တေန အညေဟိ သကိဉ္စနေဟိ ဝိသိဋ္ဌတ္တာ **ဘောဝါဒီ နာမ သော ဟောတိ, သစေ ဟောတိ သကိဉ္စနော**။ ယော ပနာယံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ကုလေ ဇာတောပိ ရာဂါဒိကိဉ္စနာဘာဝေန အကိဉ္စနော, သဗ္ဗဂဟဏပဋိနိဿဂ္ဂေန စ အနာဒါနော, **အကိဉ္စနံ အနာဒါနံ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ** ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ဗာဟိတပါပေါ ဟောတိ။

၆၂၇. ကိဉ္စ ဘိယျော – **“သဗ္ဗသံယောဇနံ ဆေတွာ”**တိအာဒိကာ သတ္တဝီသတိ ဂါထာ။ တတ္ထ **သဗ္ဗသံယောဇနန္တိ** ဒသဝိဓံ သံယောဇနံ။ **န ပရိတဿတီ** တိ တဏှာယ န တဿတိ။ **တမဟန္တိ** တံ အဟံ ရာဂါဒီနံ သင်္ဂါနံ အတိက္ကန္တတ္တာ **သင်္ဂါတိဂံ,** စတုန္နမ္ပိ ယောဂါနံ အဘာဝေန **ဝိသံယုတ္တံ ဗြာဟ္မဏံ** ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၂၈. **နဒ္ဓိ** န္တိ နယှနဘာဝေန ပဝတ္တံ ကောဓံ။ **ဝရတ္တ** န္တိ ဗန္ဓနဘာဝေန ပဝတ္တံ တဏှံ။ **သန္ဒာနံ သဟနုက္ကမန္တိ** အနုသယာနုက္ကမသဟိတံ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိသန္ဒာနံ, ဣဒံ သဗ္ဗမ္ပိ ဆိန္ဒိတွာ ဌိတံ အဝိဇ္ဇာပလိဃဿ ဥက္ခိတ္တတ္တာ **ဥက္ခိတ္တပလိဃံ** စတုန္နံ သစ္စာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ **ဗုဒ္ဓံ** အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၂၉. **အဒုဋ္ဌော** တိ ဇာဲ ဒသဟိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ **အက္ကောသဉ္စ** ဟဏိအာဒီဟိ ဟေထနဉ္စ အန္ဒုဗန္ဓနာဒီဟိ **ဗန္ဓနဉ္စ** ယော အကုဒ္ဓမာနသော ဟုတွာ အဓိဝါသေသိ, ခန္တိဗလေန သမန္နာဂတတ္တာ **ခန္တီဗလံ,** ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိယာ အနီကဘူတေန တေနေဝ ခန္တိဗလာနီကေန သမန္နာဂတတ္တာ **ဗလာနီကံ တံ** ဧဝရူပံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၃၀. **ဝတန္တန္တိ** ဓုတဝတေန သမန္နာဂတံ, စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလေန **သီလဝန္တံ,** တဏှာဥဿာဘာဝေန **အနုဿဒံ,** ဆဠိန္ဒြိယဒမနေန **ဒန္တံ,** ကောဋ္ဌိယံ ဌိတေန အတ္တဘာဝေန **အန္တိမသာရီရံ** တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၃၁. **ယော န လိမ္ပတီ** တိ ဧဝမေဝ ယော အဗ္ဘန္တရေ ဒုဝိဓေပိ ကာမေ န လိမ္ပတိ, တသ္မိံ ကာမေ န သဏ္ဌာတိ, တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၃၂. **ဒုက္ခဿာ** တိ ခန္ဓဒုက္ခဿ။ **ပန္နဘာရ** န္တိ ဩဟိတက္ခန္ဓဘာရံ စတူဟိ ယောဂေဟိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ ဝါ **ဝိသံယုတ္တံ** တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၃၃. **ဂမ္ဘီရပညာ** န္တိ ဂမ္ဘီရေသု ခန္ဓာဒီသု ပဝတ္တာယ ပညာယ သမန္နာဂတံ, ဓမ္မောဇပညာယ **မေဓာဝိံ,** ''အယံ ဒုဂ္ဂတိယာ, အယံ သုဂတိယာ, အယံ နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂေါ, အယံ အမဂ္ဂေါ''တိ ဧဝံ မဂ္ဂေ အမဂ္ဂေ စ ဆေကတာယ **မဂ္ဂ ကမဂ္ဂဿ ကောဝိဒံ,** အရဟတ္တသင်္ခာတံ **ဥတ္တမတ္ထမနုပ္ပတ္တံ** တမဟံ ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၃၄. **အသံသဋ္ဌ** န္တိ ဒဿနသဝနသမုလ္လာပပရိဘောဂကာယသံသဂ္ဂါနံ အဘာဝေန အသံသဋ္ဌံ။ **ဥဘယ**န္တိ ဂိဟီဟိ စ အနာဂါရေဟိ စာတိ ဥဘယေဟိပိ အသံသဋ္ဌံ။ **အနောကသာရိ**န္တိ အနာလယစာရိံ, **တံ** ဧဝရူပံ အဟံ ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၃၅. **နိဓာယာ**တိ နိက္ခိပိတွာ ဩရောပေတွာ။ **တသေသု ထာဝရေသု စာ**တိ တဏှာတာသေန တသေသု တဏှာ ဘာဘာဝေန ထိရတာယ ထာဝရေသု။ **ယော န ဟန္တီ** တိ ယော ဧဝံ သဗ္ဗသတ္တေသု ဝိဂတပဋိဃတာယ နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍော နေဝ ကဉ္စိ သယံ ဟနတိ, န အညေန ဃာတေတိ, တမဟံ ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၃၆. **အဝိရုဒ္ဓ** န္တိ အာဃာတဝသေန ဝိရုဒ္ဓေသုပိ လောကိယမဟာဇနေသု အာဃာတာဘာဝေန အဝိရုဒ္ဓံ, ဟတ္ထဂတေ ဒဏ္ဍေ တ သတ္ထေ တ အဝိဇ္ဇမာနေပိ ပရေသံ ပဟာရဒါနတော အဝိရတတ္တာ **အတ္တဒဏ္ဍေသု** ဇနေသု **နိဗ္ဗုတံ** နိက္ခိတ္တဒဏ္ဍံ, ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ''အဟံ မမ''န္တိ ဂဟိတတ္တာ **သာဒါနေသု,** တဿ ဂဟဏဿ အဘာဝေန **အနာဒါနံ** **တံ** ဧဝရူပံ အဟံ ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၃၇. **အာရဂ္ဂါ** တိ ယဿေတေ ရာဂဒယော အယဉ္စ ပရဂုဏမက္ခလက္ခဏော မက္ခော အာရဂ္ဂါ သာသပေါ ဝိယ ပပတိတော, ယထာ သာသပေါ အာရဂ္ဂေ န သဏ္ဌာတိ, ဧဝံ စိတ္တေ န တိဋ္ဌတိ, တမဟံ ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၃၈. **အကက္ကသ** န္တိ အဖရုသံ။ **ဝိညာပနိ**န္တိ အတ္ထဝိညာပနိံ။ **သစ္စ** န္တိ ဘူတံ။ **နာဘိသဇေ**တိ ယာယ ဂိရာယ အညံ ကုဇ္ဈာပနဝသေန န လဂ္ဂာပေယျ။ ခီဏာသဝေါ နာမ ဧဝရူပမေဝ ဂိရံ ဘာသေယျ။ တသ္မာ တမဟံ ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၃၉. သာဋကာဘရဏာဒီသု **ဒီဃံ တ ရဿံ တ,** မဏိမုတ္တာဒီသု **အဏုံ တ ထူလံ** တ မဟဂ္ဃအပ္ပဂ္ဃဝသေန **သုဘံ** တ **အသုဘံ** တ ယော ပုဂ္ဂလော ဣမသ္မိံ **လောကေ** ပရပရိဂ္ဂဟိတံ **နာဒိယတိ,** တမဟံ ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၄၀. **နိရာသာသ**န္တိ နိတ္တဏှံ။ **ဝိသံယုတ္တ** န္တိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ ဝိယုတ္တံ တမဟံ ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၄၁. **အာလယာ**တိ တဏှာ။ **အညာယ အကထံကထီ**တိ အဋ္ဌ ဝတ္ထူနိ ယထာဘူတံ ဇာနိတွာ အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ ဝိစိကိစ္ဆာယ နိဗ္ဗိစိကိစ္ဆော။ **အမတောဂဓမနုပ္ပတ္တ** န္တိ အမတံ နိဗ္ဗာနံ ဩဂဟေတွာ အနုပ္ပတ္တံ တမဟံ ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၄၂. **ဥဘော**တိ ဒွေပိ ပုညာနိ ပါပါနိ စ ဆဍ္ဍေတွာတိ အတ္ထော။ **သင်္ဂ** န္တိ ရာဂါဒိဘေဒံ သင်္ဂံ။ **ဥပစ္စဂါ** တိ အတိက္ကန္တော။ တမဟံ ဝဋ္ဋမူလသောကာနံ **အသောကံ,** အဗ္ဘန္တရေ ရာဂရဇာဒီနံ အဘာဝေန **ဝိရဇံ,** နိရုပက္ကိလေသတာယ **သုဒ္ဓံ** ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၄၃. **ဝိမလ**န္တိ အဗ္ဘာဒိမလဝိရဟိတံ။ **သုဒ္ဓ** န္တိ နိရုပက္ကိလေသံ။ **ဝိပ္ပသန္န** န္တိ ပသန္နစိတ္တံ။ **အနာဝိလ**န္တိ ကိလေသာဝိလတ္တဝိရဟိတံ။ **နန္ဒီဘဝပရိက္ခီဏ** န္တိ တီသု ဘဝေသု ပရိက္ခီဏတဏှံ တမဟံ ဗ္ရူမိ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၄၄. **ယော** ဘိက္ခု **ဣမံ** **ရာဂပလိပထဉ္စေ** ကိလေသ **ဒုဂ္ဂ** **ဉ္စ** **သံသာရ**ဝဋ္ဋဉ္စ စတုန္နံ သစ္စာနံ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈနက **မောဟဉ္စ** အတီတော, စတ္တာရော ဩဃေ **တိဏ္ဏော** ဟုတွာ ဟာရံ အနုပ္ပတ္တော, ဒုဝိဓေန ဈာနေန **ဈာယီ,** တဏှာဟာ ယ အဘာဝေန **အနေဇော,** ကထံကထာယ အဘာဝေန **အကထံကထီ,** ဥပာဒါနာနံ အဘာဝေန အနုပာဒိယိတွာ ကိလေသနိဗ္ဗာနေန **နိဗ္ဗုတော,** တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၄၅. **ယော** ပုဂ္ဂလော, **ဣဓ** လောကေ, ဥဘောပိ **ကာမေ** ဟိတွာ **အနာဂါရော** ဟုတွာ ပရိဗ္ဗဇတိ, တံ ပရိက္ခီဏ ကာမဉ္စေဝ ပရိက္ခီဏဘဝဉ္စ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၄၆. **ယော** **ဣဓ** လောကေ ဆဒွါရိကံ **တဏှံ** ဇဟိတွာ ဃရာဝါသေန အနတ္ထိကော **အနာဂါရော** ဟုတွာ ပရိဗ္ဗဇတိ, တဏှာယ စေဝ ဘဝဿ စ ပရိက္ခီဏတ္တာ **တဏှာဘဝပရိက္ခီဏံ** တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၄၇. **မာနုသကံ** **ယောဂန္တိ** မာနုသကံ အာယုဉ္စေဝ ပဉ္စကာမဂုဏေ စ။ ဒိဗ္ဗယောဂေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဥပစ္စဂါ** တိ ယော မာနုသကံ ယောဂံ ဟိတွာ ဒိဗ္ဗံ အတိက္ကန္တော, တံ သဗ္ဗေဟိ စတူဟိ ယောဂေဟိ ဝိသံယုတ္တံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၄၈. **ရတိန္တိ** ပဉ္စကာမဂုဏရတိံ။ **အရတိန္တိ** အရညဝါသေ ဥက္ကဏ္ဌိတတ္တံ။ **သီတိဘူတန္တိ** နိဗ္ဗုတံ, **နိရုပဓိန္တိ** နိရုပက္ကိလေသံ, **ဝီရန္တိ** တံ ဧဝရူပံ သဗ္ဗံ ခန္ဓလောကံ အဘိဘဝိတွာ ဌိတံ ဝီရိယဝန္တံ အဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၄၉. **ယော** **ဝေဒီ**တိ ယော သတ္တာနံ သဗ္ဗာကာရေန စုတိဉ္စ ပဋိသန္ဓိဉ္စ ပာကဋံ ကတွာ ဇာနာတိ, **တမဟံ** အလဂ္ဂ ဂတာယ **အသတ္တံ,** ပဋိပတ္တိယာ သုဋ္ဌု ဂတတ္တာ **သုဂတံ,** စတုန္နံ သစ္စာနံ ဗုဒ္ဓတာယ **ဗုဒ္ဓံ** ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၅၀. **ယဿာ** တိ ယဿေတေ ဒေဝါဒယော ဂတိံ န ဇာနန္တိ, **တမဟံ** အာသဝါနံ ခီဏတာယ **ခီဏာသဝံ,** ကိလေ သေဟိ အာရကတ္တာ **အရဟန္တံ** ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၅၁. **ပုရေ**တိ အတီတက္ခန္ဓေသု။ **ပစ္ဆာ** တိ အနာဂတေသု။ **မဇ္ဈေ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နေသု။ **ကိဉ္စန** န္တိ ယဿေတေ သု ဌာနေသု တဏှာဂါဟသင်္ခါတံ ကိဉ္စနံ နတ္ထိ။ **တမဟံ** ရာဂကိဉ္စနာဒီဟိ **အကိဉ္စနံ** ။ ကဿစိ ဂဟဏဿ အဘာဝေ န **အနာဒါနံ** ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၅၂. အစ္ဆမ္ဘိတတ္တေန ဥသဘသဒိသတာယ **ဥသဘံ,** ဥတ္တမဋ္ဌေန **ပဝရံ,** ဝီရိယသမ္ပတ္တိယာ **ဝီရံ,** မဟန္တာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ဧသိတတ္တာ **မဟေသိံ,** တိဏ္ဏံ မာရာနံ ဝိဇိတတ္တာ **ဝိဇိတာဝိနံ,** နှာတကိလေသတာယ **နှာတကံ,** စတုသစ္စဗုဒ္ဓတာယ **ဗုဒ္ဓံ** **တံ** ဧဝရူပံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၅၃. **ယော** **ပုဗ္ဗေနိဝါသံ** ပာကဋံ ကတွာ ဇာနာတိ, ဆဗ္ဗီသတိဒေဝလောကဘေဒံ **သဂ္ဂံ,** စတုဗ္ဗိဓံ **အပါယဉ္စ** ဒိဗ္ဗ ဗစက္ခုနာ **ပဿတိ,** **အထော** **ဇာတိက္ခယံ** သင်္ခါတံ အရဟတ္တံ **ပတ္တော,** တမဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဝဒါမီတိ အတ္ထော။

၆၅၄. ဧဝံ ဘဂဝတာ ဂုဏတော ဗြာဟ္မဏံ ဝတွာ ''ယေ 'ဇာတိတော ဗြာဟ္မဏော'တိ အဘိနိဝေသံ ကရောန္တိ, တေ က္ခံ တေဟာရမတ္တံ အဇာနန္တာ, သာ စ နေသံ ဒိဋ္ဌိ ဒုဒ္ဒိဋ္ဌိ''တိ ဒဿေန္တော **''သမညာ ဟေသာ''**တိ ကထာဒ္ဒဝယမာ ဟ။ တဿတ္ထော – ''ယဒိဒံ ဗြာဟ္မဏော ခတ္တိယော ဘာရဒွါဇော ဝါသေဋ္ဌော''တိ **နာမဂေါတ္တံ** **ပကပ္ပိတံ,** **သမ** **ညာ** **ဟေသာ** **လောကသ္မိံ,** ပညတ္တိဝေဟာရမတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ **သမ္မုစ္စာ** **သမုအာဂတံ** သမနု ညာယ အာဂတံ။ တဉ္စဟိ **တတ္ထ** **တတ္ထ** ဇာတကာလေယေဝဿ ဉာတိသာလောဟိတေဟိ **ပကပ္ပိတံ** ကတံ။ နော စေတံ ဧဝံ ပကပ္ပေယျုံ, န ကောစိ ကဉ္စိ ဒိသွာ ''အယံ ဗြာဟ္မဏော''တိ တ ''ဘာရဒွါဇော''တိ တ ဇာနေယျ။

၆၅၅. ဧဝံ ပကပ္ပိတစ္ဆေတံ **ဒီဃရတ္တမနုသယိတံ ဒိဋ္ဌိဂတမဇ္ဈာနတံ,** ''ပကပ္ပိတံ နာမကေတ္တံ, နာမကေတ္တမတ္တ မေတံ သံတေဟာရတ္ထံ ပကပ္ပိတ''န္တိ အဇာနန္တာနံ သတ္တာနံ ဟဒယေ ဒီဃရတ္တံ ဒိဋ္ဌိဂတမနုသယိတံ, တသ္သ အနု သယိတတ္တာ တံ နာမကေတ္တံ **အဇာနန္တာ တေ ပစ္စုဝန္တိ ''ဇာတိယာ ဟောတိ ဗ္ရာဟ္မဏော''** တိ, အဇာနန္တာယေ ဝ ဧဝံ ဝဒန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၆၅၆-၇. ဧဝံ ''ယေ 'ဇာတိတော ဗ္ရာဟ္မဏော'တိ အဘိနိဝေသံ ကရောန္တိ, တေ ဣဒံ တေဟာရမတ္တမဇာနန္တာ, သာ စ နေသံ ဒိဋ္ဌိ ဒုဒ္ဒိဋ္ဌိ''တိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ နိပ္ပရိယာယမေဝ ဇာတိတဒံ ပဋိက္ခိပန္တော ကမ္မတဒဥ္စ နိရောပေန္တော **''န ဇစ္စာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ''ကမ္မုနာ ဗ္ရာဟ္မဏော ဟောတိ, ကမ္မုနာ ဟောတိ အဗ္ရာဟ္မဏော''တိ ဣမိ သ္သာ ဥပမုကထာယ အတ္ထဝိတ္ထာရဏတ္ထံ **''ကဿကော ကမ္မုနာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကမ္မုနာ** တိ ပစ္စုပ္ပန္န နေန ကသိကမ္မာဒိနိဗ္ဗတ္တကစေတနာကမ္မုနာ။

၆၅၉. **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒဿာ** တိ ''ဣမိနာ ပစ္စယေန ဧဝံ ဟောတီ''တိ ဧဝံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒဿာဝိနော။ **ကမ္မဝိပာ ကကောဝိဒါ**တိ သမ္မာနာဝမာနာရဟေ ကုလေ ကမ္မဝသေန ဥပ္ပတ္တိ ဟောတိ, အညာပိ ဟီနပဏီတတာ ဟီနပဏီတေ ကမ္မေ ဝိပစ္စမာနေ ဟောတီတိ ဧဝံ ကမ္မဝိပာကကုသလာ။

၆၆၀. **''ကမ္မုနာဝတ္တတီ''** တိ ကထာယ ပန **''လောကော''**တိ တ **''ပဇာ''**တိ တ **''သတ္တာ''** တိ တ ဧကောယေဝ အတ္ထော, ဝစနမတ္တမေဝ နာနံ။ ပုရိမပဒေန စေတ္ထ ''အတ္ထိ ဗ္ရဟ္မာ မဟာဗ္ရဟ္မာ။ပေ.။ သေဋ္ဌော သဇိတာ ဝသီ ပိတာ ဘူတဘဗျာန''န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၂) ဣမိဿာ ဒိဋ္ဌိယာ နိသေဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကမ္မုနာ ဟိ ဝတ္တတိ တာသု တာ သု ဂတီသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ လောကော, တဿ ကော သဇိတာတိ? ဒုတိယေန ''ဧဝံ ကမ္မုနာ ဥပ္ပန္နောပိ စ ပဝတ္တိယမ္ပိ အတီ တပစ္စုပ္ပန္နဘေဒေန ကမ္မုနာ ဧဝ ပဝတ္တတိ, သုခဒုက္ခာနိ ပစ္စနုဘောန္တော ဟီနပဏီတာဒိဘာဝံ အာပဇ္ဇန္တော ပဝ တ္တတီ''တိ ဒဿေတိ။ တတိယေန တမေဝတ္ထံ နိဂမေတိ ''ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ ကမ္မနိဗန္ဓနာ သတ္တာ ကမ္မေနေဝ ဗဒ္ဓါ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တိ, န အညထာ''တိ။ စတုတ္ထေန တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတိ **ရထဿာဏီဝ ယာယတော** တိ။ ယထာ ရထဿ ယာယတော အာဏိ နိဗန္ဓနံ ဟောတိ, န တာယ အနိဗဒ္ဓော ယာတိ, ဧဝံ လောကဿ ဥပ္ပဇ္ဇတော စ ပ ဝတ္တတော စ ကမ္မံ နိဗန္ဓနံ, န တေန အနိဗဒ္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နပ္ပဝတ္တတိ။

၆၆၁. ဣဒါနိ ယသ္မာ ဧဝံ ကမ္မနိဗန္ဓနော လောကော, တသ္မာ သေဋ္ဌေန ကမ္မုနာ သေဋ္ဌဘာဝံ ဒဿေန္တော **''တပေန''**တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **တပေန**ာတိ ဣန္ဒြိယသံဝရေန။ **ဗ္ရဟ္မစရိယေန** တိ သိက္ခာနိဿိတေန ဝုတ္တာဝသေသသေဋ္ဌစရိယေန။ **သံယမေန**ာတိ သီလေန။ **ဒမေန**ာတိ ပညာယ။ **ဧတေန** သေဋ္ဌေန ဗ္ရဟ္မဘူတေန ကမ္မုနာ **ဗ္ရာဟ္မဏော ဟောတိ** ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ **ဧတံ ဗ္ရာဟ္မဏမုတ္တမံ,** ယသ္မာ ဧတံ ကမ္မံ ဥတ္တမော ဗ္ရာဟ္မဏဘာ ဝေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ''ဗ္ရဟ္မာန''န္တိပိ ပဌန္တိ, တဿတ္ထော – ဗ္ရဟ္မံ အာနေတီတိ ဗ္ရဟ္မာနံ, ဗ္ရဟ္မဘာဝံ အာနေတိ အာဝဟတိ ဒေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၆၆၂. ဒုတိယကထာယ **သန္တော** တိ သန္တကိလေသော။ **ဗ္ရဟ္မာ သက္ကော** တိ ဗ္ရဟ္မာ စ သက္ကော စ။ ယော ဧ ဝရူပေါ, သော န ကေဝလံ ဗ္ရာဟ္မဏော, အပိစ ခော ဗ္ရဟ္မာ စ သက္ကော စ သော ဝိဇာနတံ ပဏ္ဍိတာနံ, ဧဝံ တသေဋ္ဌ ဇာနာဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ဝာသေဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ကောကာလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ မေ သုတန္တိ ကောကာလိကသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣမဿ သုတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထဝဏ္ဏနာယမေ ဝ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ အတ္ထဝဏ္ဏနာယ စဿ **ဧဝံ မေ သုတ**န္တိအာဒိ ဝုတ္တနယမေဝ။ **အထ ခေါ ကောကာလိကော**တိ ဧတ္ထ ပန ကော အယံ ကောကာလိကော, ကသ္မာ စ ဥပသင်္ကမီတိ? ဝုစ္စတေ – အယံ ကိရ ကောကာလိကရဋ္ဌေ ကော

ကာလိကနဂရေ ကောကာလိကသေဋ္ဌိဿ ပုတ္တော ပဗ္ဗဇိတွာ ပိတရာ ကာရာပိတေ ဝိဟာရေယေဝ ပဋိဝသတိ “စူဠကောကာလိကော”တိ နာမေန, န ဒေဝဒတ္တဿ သိဿော။ သော ဟိ ဗြာဟ္မဏပုတ္တော “မဟာကောကာလိကော”တိ ပညာယိ။

ဘဂဝတိ ကိရ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဇနပဒစာရိကံ စရမာနာ ဥပကဋ္ဌာယ ဝဿူပနာယိကာယ ဝိဝေကဝါသံ ဝသိတုကာမာ တေ ဘိက္ခူ ဥယျောဇေတွာ အတ္တနော ပတ္တစီဝရမာဒါယ တသ္မိံ ဇနပဒေ တံ နဂရံ ပတွာ တံ ဝိဟာရံ အဂမံသု။ တတ္ထ တေ ကောကာလိကေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိတွာ တံ အာဟံသု – “အာဝုသော, မယံ ဣဓ တေမာသံ ဝသိဿာမ, မာ ကဿစိ အာရောစေယျာသီ”တိ။ သော “သာဓူ”တိ ပဋိဿုဏိတွာ တေမာသေ အတီတေ ဣတရဒိဝသံ ပဂေဝ နဂရံ ပဝိသိတွာ အာရောစေသိ – “တုမှေ အဂ္ဂသာဝကေ ဣဓာဂန္တွာ ဝသမာနေ န ဇာနိတ္ထ, န တေ ကောစိ ပစ္စယေနာပိ နိမန္တေတီ”တိ။ နဂရဝါသိနော “ကသ္မာ နော, ဘန္တေ, နာရောစယိတ္ထာ”တိ။ ကိံ အာရောစိတေန, ကိံ နာဒ္ဒသထ ဒွေ ဘိက္ခူ ဝသန္တေ, နနု ဧတေ အဂ္ဂသာဝကာတိ။ တေ ခိပ္ပံ သန္နိပတိတွာ သပ္ပိဂုဠဝတ္ထာဒီနိ အာနေတွာ ကောကာလိကဿ ပုရတော နိက္ခိပိံသု။ သော စိန္တေသိ – “ပရမပ္ပိစ္ဆာ အဂ္ဂသာဝကာ ‘ပယုတ္တဝါစာယ ဥပ္ပန္နော လာဘော’တိ ဉတွာ န သာဒိယိဿန္တိ, အသာဒိယန္တာ အဒ္ဓာ ‘အာဝါသိကဿ ဒေထာ’တိ ဘဏိဿန္တိ, ဟန္ဒာဟံ ဣမံ လာဘံ ဂဟာပေတွာ ဂစ္ဆာမီ”တိ ။ သော တထာ အကာသိ, ထေရာ ဒိသွာဝ ပယုတ္တဝါစာယ ဥပ္ပန္နဘာဝံ ဉတွာ “ဣမေ ပစ္စယာ နေဝ အမှာကံ န ကောကာလိကဿ ဝဋ္ဋန္တီ”တိ စိန္တေတွာ “အာဝါသိကဿ ဒေထာ”တိ အဝတွာ ပဋိက္ခိပိတွာ ပက္ကမိံသု။ တေန ကောကာလိကော “ကထဉှိ နာမ အတ္တနာ အဂ္ဂဏှန္တာ မယှမ္ပိ န ဒါပေသု”န္တိ အနမနာပံ ဥပ္ပာဒေသိ။

တေ ဘဂဝတော သန္တိကံ အဂမံသု။ ဘဂဝါ စ ပဝါရေတွာ သစေ အတ္တနာ ဇနပဒစာရိကံ န ဂစ္ဆတိ, အဂ္ဂသာဝကေ ပေသေတိ – “စရထ, ဘိက္ခဝေ, စာရိကံ ဗဟုဇနဟိတာယာ”တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၃၂) ဝတွာ ။ ဣဒမာစိဏ္ဏံ တထာဂတာနံ။ တေန ခော ပန သမယေန အတ္တနာ အဂန္တုကာမော ဟောတိ။ အထ ခော ဣမေ ပုနဒေဝ ဥယျောဇေသိ – “ဂစ္ဆထ, ဘိက္ခဝေ, စရထ စာရိက”န္တိ။ တေ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ စာရိကံ စရမာနာ အနုပုဗ္ဗေန တသ္မိံ ရဋ္ဌေ တမေဝ နဂရံ အဂမံသု။ နာဂရာ ထေရေ သဉ္ဇာနိတွာ သဟ ပရိက္ခာရေဟိ ဒါနံ သဇ္ဇေတွာ နဂရမဇ္ဈေ မဏ္ဍပံ ကတွာ ဒါနံ အဒံသု, ထေရာနဉ္စ ပရိက္ခာရေ ဥပနာမေသုံ။ ထေရာ ဂဟေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အဒံသု။ တံ ဒိသွာ ကောကာလိကော စိန္တေသိ – “ဣမေ ပုဗ္ဗေ အပ္ပိစ္ဆာ အဟေသုံ, ဣဒါနိ လောဘာဘိဘူတာ ပါပိစ္ဆာ ဇာတာ, ပုဗ္ဗေပိ အပ္ပိစ္ဆသန္တုဋ္ဌပဝိဝိတ္တသဒိသာ မညေ, ဣမေ ပါပိစ္ဆာ အသန္တဂုဏပရိဒီပကာ ပါပဘိက္ခူ”တိ။ သော ထေရေ ဥပသင်္ကမိတွာ “အာဝုသော, တုမှေ ပုဗ္ဗေ အပ္ပိစ္ဆာ သန္တုဋ္ဌာ ပဝိဝိတ္တာ ဝိယ အဟုဝတ္ထ, ဣဒါနိ ပနတ္ထ ပါပဘိက္ခူ ဇာတာ”တိ ဝတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ တာဝဒေဝ တရမာနရူပော နိက္ခမိတွာ ဂန္တွာ “ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောစေဿာမီ”တိ သာဝတ္ထာဘိမုခော ဂန္တွာ အနုပုဗ္ဗေန ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိ။ အယမေတ္ထ ကောကာလိကော, ဣမိနာ ကာရဏေန ဥပသင်္ကမိ။ တေန ဝုတ္တံ **“အထ ခော ကောကာလိကော ဘိက္ခု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမီ”** တိအာဒိ။

ဘဂဝါ တံ တုရိတတုရိတံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာဝ အာဝဇ္ဇေတွာ အညာသိ – “အဂ္ဂသာဝကေ အက္ကောသိတုကာမော အာဂတော”တိ။ “သက္ကာ နု ခော ပဋိသေဓေတု”န္တိ စ အာဝဇ္ဇေန္တော “န သက္ကာ, ထေရေသု အပရဇ္ဈိတွာ အာဂတော, ဧကံသေန ပဒုမနိရယေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ”တိ အဒ္ဒသ။ ဧဝံ ဒိသွာပိ ပန “သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေပိ နာမ ဂရဟန္တံ သုတွာ န နိသေဓေတီ”တိ ပရူပဝါဒမောစနတ္ထံ အရိယူပဝါဒဿ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စ **“မာ ဟေဝ”**န္တိအာဒိနာ နယေန တိက္ခတ္တုံ ပဋိသေဓေသိ။ တတ္ထ **မာ ဟေဝ**န္တိ မာ ဧဝမာဟ, မာ ဧဝံ အဘဏီတိ အတ္ထော။ **ပေသလာ**တိ ပိယသီလာ။ **သဒ္ဓါယိကော** တိ သဒ္ဓါဂမကရော, ပသာဒါဝဟောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပစ္စယိကော** တိ ပစ္စယကရော, “ဧဝမေတ”န္တိ သန္နိဋ္ဌာဝဟောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အစိရပက္ကန္တဿ တိ ပက္ကန္တဿ သတော န စိရေနေဝ **သဗ္ဗော ကာယော ဖုဋ္ဌော အဟောသီ** တိ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဩကာသံ အဝဇ္ဇေတွာ သကလသရီရံ အဋ္ဌီနိ ဘိန္ဒိတွာ ဥဂ္ဂတာဟိ ပီဠကာဟိ အဇ္ဈောတ္ထဋံ အဟောသိ။ တတ္ထ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန တထာရူပံ ကမ္မံ ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မုခီဘာဝေ ဝိပါကံ န ဒေတိ, ဒဿနူပစာရေ ပန ဝိဇဟိတမတ္တေ ဒေတိ, တသ္မာ တဿ အစိရပက္ကန္တဿ ပီဠကာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ တေနေဝ ဝုတ္တံ “အစိရပက္ကန္တဿ စ ကောကာလိကဿာ”တိ။ အထ ကသ္မာ တတ္ထေဝ န အဋ္ဌာသီတိ စေ? ကမ္မာနုဘာဝေန။ ဩကာသကတဉှိ ကမ္မံ အ

ဝဿံ ဝိပစ္စတိ, တံ တဿ တတ္ထ ဉာတုံ န ဒေတိ။ သော ကမ္မာနုဘာဝေန စောဒိယမာနော ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။ **ကဠာယမတ္တိယော** တိ စဏကမတ္တိယော ။ **ဗေလုဝသလာဋုကမတ္တိယော** တိ တရုဏဗေလုဝမတ္တိယော။ **ပဘိဇ္ဇိံသူ** တိ ဘိဇ္ဇိံသု။ တာသု ဘိန္နာသု သကလသရီရံ ပနသပက္ကံ ဝိယ အဟောသိ။ သော ပက္ကေန ဂတ္တေန အနယဗျသနံ ပတွာ ဒုက္ခာဘိဘူတော ဇေတဝနဒွါရကောဋ္ဌကေ သယိ။ အထ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ အာဂတာဂတာ မနုဿာ တံ ဒိသွာ “ဓိ ကောကာလိက, ဓိ ကောကာလိက, အယုတ္တမကာသိ, အတ္တနော ယေဝ မုခံ နိဿာယ အနယဗျသနံ ပတ္တောသီ”တိ အာဟံသု။ တေသံ သုတွာ အာရက္ခဒေဝတာ ဓိက္ကာရံ အကံသု, အာရက္ခဒေဝတာနံ အာကာသဋ္ဌဒေဝတာတိ ဣမိနာ ဥပာယေန ယာဝ အကနိဋ္ဌဘဝနာ ဧကဓိက္ကာရော ဥဒပါဒိ။

တဒါ စ တုရူ နာမ ဘိက္ခု ကောကာလိကဿ ဥပဇ္ဈာယော အနာဂါမိဖလံ ပတွာ သုဒ္ဓါဝါသေသု နိဗ္ဗတ္တော ဟောတိ။ သောပိ သမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတော တံ ဓိက္ကာရံ သုတွာ အာဂမ္မ ကောကာလိကံ ဩဝဒိ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တပ္ပသာဒဇနနတ္ထံ။ သော တဿာပိ ဝစနံ အဂ္ဂဟေတွာ အညဒတ္ထု တမေဝ အပသာဒေတွာ ကာလံ ကတွာ ပဒုမနိရယေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တေနာဟ – **“အထ ခော ကောကာလိကော ဘိက္ခု တေနေဝါဗာဓေန။ပေ.။ အာဃာတေတွာ”**တိ။

အထ ခော ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ တိ ကော အယံ ဗြဟ္မာ, ကသ္မာ စ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတဒဝေါစာတိ? အယံ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ သဟကော နာမ ဘိက္ခု အနာဂါမီ ဟုတွာ သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပ္ပန္နော, တတ္ထ နံ “သဟမ္ပတိ ဗြဟ္မာ”တိ သဉ္ဇာနန္တိ။ သော ပန “အဟံ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဒုမနိရယံ ကိတ္တေဿာမိ, တတော ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ အာရောစေဿတိ။ ကထာနုသန္ဓိကုသလာ ဘိက္ခူ တတ္ထာယုပ္ပမာဏံ ပုစ္ဆိဿန္တိ, ဘဂဝါ အာစိက္ခန္တော အရိယူပဝါဒေ အာဒီနဝံ ပကာသေဿတီ”တိ ဣမိနာ ကာရဏေန ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတဒဝေါစ။ ဘဂဝါ တထေဝ အကာသိ, အညတရောပိ ဘိက္ခု ပုစ္ဆိ။ တေန စ ပုဋ္ဌော **“သေယျထာပိ ဘိက္ခူ”** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ဝီသတိခါရိကော**တိ မာဂဓကေန ပတ္ထေန စတ္တာရော ပတ္ထာ ကောသလရဋ္ဌေ ဧကော ပတ္ထော ဟောတိ, တေန ပတ္ထေန စတ္တာရော ပတ္ထာ အာဠှကံ, စတ္တာရိ အာဠှကာနိ ဒောဏံ, စတုဒောဏာ မာနိကာ, စတုမာနိကာ ခါရီ, တာယ ခါရိယာ ဝီသတိခါရိကော။ **တိလဝါဟော**တိ တိလသကဋံ။ **အဗ္ဗုဒော နိရယော** တိ အဗ္ဗုဒော နာမ ကောစိ ပစ္စေကနိရယော နတ္ထိ, အဝီစိမှိယေဝ အဗ္ဗုဒဂဏနာယ ပစ္စနောကာသော ပန “အဗ္ဗုဒော နိရယော”တိ ဝုတ္တော။ ဧသ နယော **နိရဗ္ဗုဒာ** ဒီသု။

တတ္ထ ဝဿဂဏနာပိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ယထေဝ ဟိ သတံ သတသဟဿာနိ ကောဋိ ဟောတိ, ဧဝံ သတံ သတသဟဿကောဋိယော ပကောဋိ နာမ ဟောတိ, သတံ သတသဟဿပကောဋိယော ကောဋိပ္ပကောဋိ နာမ, သတံ သတသဟဿကောဋိပ္ပကောဋိယော နဟုတံ, သတံ သတသဟဿနဟုတာနိ နိန္နဟုတံ, သတံ သတသဟဿနိန္နဟုတာနိ ဧကံ အဗ္ဗုဒံ, တတော ဝီသတိဂုဏံ နိရဗ္ဗုဒံ။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ ကေစိ ပန “တတ္ထ တတ္ထ ပရိဒေဝနာနတ္တေနပိ ကမ္မကရဏနာနတ္တေနပိ ဣမာနိ နာမာနိ လဒ္ဓါနီ”တိ ဝဒန္တိ, အပရေ “သီတနရကာ ဧဝ ဧတေ”တိ။

အထာပရန္တိ တဒတ္ထဝိသေသတ္ထဒီပကံ ကထာဗန္ဓံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဟဋ္ဌဝသေန ဝုတ္တဝီသတိကထာသု ဟိ ဧတ္ထ “သတံ သဟဿာန”န္တိ အယမေကာ ဧဝ ကထာ ဝုတ္တတ္ထဒီပိကာ, သေသာ ဝိသေသတ္ထဒီပိကာ ဧဝ, အဝသာနေ ကထာဒွယမေဝ ပန မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝိနိစ္ဆိတပါဌေ နတ္ထိ။ တေနာဧစုမှ “ဝီသတိကထာသူ”တိ။

၆၆၃. တတ္ထ **ကုဌာရီ**တိ အတ္တဗျေဓကဋ္ဌေန ကုဌာရိသဒိသာ ဖရုသဝါစာ။ **ဆိန္ဒတီ** တိ ကုသလမူလသင်္ခါတံ အတ္တနော မူလံယေဝ နိကန္တတိ။

၆၆၄. **နိန္ဒိယ** န္တိ နိန္ဒိတဗ္ဗံ။ **တံ ဝါ နိန္ဒတိ ယော ပသံသိယော** တိ ယော ဥတ္တမဋ္ဌေန ပသံသာရဟော ပုဂ္ဂလော, တံ ဝါ သော ပါပိစ္ဆတာဒီနိ အာရောပေတွာ ဂရဟတိ။ **ဝိစိနာတီ**တိ ဥပစိနာတိ။ **ကလိန္တိ** အပရာဓံ။

၆၆၅. **အယံ ကလီ**တိ အယံ အပရာဓော။ **အက္ခေသူ** တိ ဇူတကီဠနအက္ခေသု။ **သဗ္ဗဿာပိ သဟာပိ အတ္တနာ** တိ သဗ္ဗေန အတ္တနော ဓနေနပိ အတ္တနာပိ သဒ္ဓိံ။ **သုဂတေသူ**ပိ သုဋ္ဌု ဂတတ္တာ, သုန္ဒရဋ္ဌာနံ ဂတတ္တာ သုဂတနာမကေသု

ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကေသု။ **မနံ ပဒေါသယေ**တိ ယော မနံ ပဒူသေယျ။ တသ္သာယံ မနောပဒေါသော ဧဝ မဟတ္တရော ကလီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၆၆၆. ကသ္မာ? ယသ္မာ **သတံ သဟဿာနံ။ပေ။ ဟပကံ,** ယသ္မာ ဝဿဂဏနာယ ဧတ္တကော သော ကာလော, **ယံ ကာလံ အရိယဂရဟီ တစံ မနဉ္စ ပဏိဓာယ ဟပကံ နိရယံ ဥပေတိ,** တတ္ထ ပစ္စတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဒဉ္ဟိ သင်္ခေပေန ပဒုမနိရယေ အာယုပ္ပမာဏံ။

၆၆၇. ဣဒါနိ အပရေနပိ နယေန "အယမေဝ မဟတ္တရော ကလိ, ယော သုဂတေသု မနံ ပဒူသယေ"တိ ဣမမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော **"အဘူတဝါဒီ"**တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အဘူတဝါဒီ**တိ အရိယူပဝါဒဝသေန အလိကဝါဒီ။ **နိရယ**န္တိ ပဒုမာဒိံ။ **ပေစ္စ သမာ ဘဝန္တိ** တိ ဣတော ပဋိဂန္တွာ နိရယူပပတ္တိယာ သမာ ဘဝန္တိ။ **ပရတ္ထာ** တိ ပရလောကေ။

၆၆၈. ကိဉ္စ ဘိယျော – **ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿ** တိ။ တတ္ထ မနောပဒေါသာဘာဝေန **အပ္ပဒုဋ္ဌော,** အဝိဇ္ဇာမလာဘာဝေန **သုဒ္ဓော,** ဟာပိစ္ဆာဘာဝေန **အနင်္ဂဏော** တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပ္ပဒုဋ္ဌတ္တာ ဝါ သုဒ္ဓဿ, သုဒ္ဓတ္တာ အနင်္ဂဏဿာတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၆၆၉. ဧဝံ သုဂတေသု မနောပဒေါသဿ မဟတ္တရကလိဘာဝံ သာဓေတွာ ဣဒါနိ တရိတဝတ္ထုကထာ နာမ စုဒ္ဒသ ကထာ အာဟ။ ဣမာ ကိရ ကောကာလိကံ မီယမာနမေဝ ဩဝဒန္တေနာယသ္မတာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနေန ဝုတ္တာ, "မဟာဗြဟ္မုနာ"တိ ဧကေ။ တာသံ ဣမိနာ သုတ္တေန သဒ္ဓိံ ဧကသင်္ဂဟတ္တံ အယမုဒ္ဒေသော **"ယော လောဘဂုဏေ အနုယုတ္တော"**တိအာဒိ။ တတ္ထ ပဌမကထာယ တာဝ "ဂုဏော"တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ အနေကက္ခတ္တုံ ပဝတ္တတ္တာ တ လောဘောယေဝ **လောဘဂုဏော,** တဏှာယာယေတံ အဓိဝစနံ။ **အဝဒညူ**တိ အဝစနညူ ဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ဩဝါဒံ အဂ္ဂဟဏေန။ **မစ္ဆရီ**တိ ပဉ္စဝိဓမစ္ဆရိယေန။ **ပေသုဏိယံ အနုယုတ္တော** တိ အဂ္ဂသာဝကာနံ ဘေဒကာမတာယ။ သေသံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယော, အာဝုသော ကောကာလိက, တုမ္ဟာဒိသော အနုယုတ္တလောဘတဏှာယ လောဘဂုဏေ အနုယုတ္တော အဿဒ္ဓေါ ကဒရိယော အဝဒညူ မစ္ဆရီ ပေသုဏိယံ အနုယုတ္တော, သော ဝစသာ ပရိဘာသတိ အညံ အ ဘာသနေယျမ္ပိ ပုဂ္ဂလံ။ တေန တံ ဝဒာမိ "မုခဒုဂ္ဂ"တိ ကထာတ္တယံ။

၆၇၀. တဿာယံ အနုတ္တာနပဒတ္ထော – **မုခဒုဂ္ဂ** မုခဝိသမ, **ဝိဘူတ** ဝိဂတဘူတ, အလိကဝါဒိ, **အနရိယ** အ သပ္ပုရိသ, **ဘူနဟု** ဘူတိဟနက, ဝုဍ္ဎိနာသက, **ပုရိသန္တ** အန္တိမပုရိသ, **ကလိ** အလက္ခိပုရိသ, **အဝဇာတ** ဗုဒ္ဓဿ အဝဇာတ ပုတ္တ။

၆၇၁. **ရဇမာကိရသီ**တိ ကိလေသရဇံ အတ္တနိ ပက္ခိပသိ။ **ပပတ**န္တိ သောဗ္ဘံ။ "ပဟတ"န္တိပိ ပာဌော, သော ဧဝတ္ထော။ "ပပဒ"န္တိပိ ပာဌော, မဟာနိရယန္တိ အတ္ထော။

၆၇၂. **ဧတိ ဟတန္တိ ဧတ္ထ** ဟ-ဣတိ နိပါတော, **တန္တိ** တံ ကုသလာကုသလကမ္မံ။ အထ တ **ဟတန္တိ** ဂတံ ပဋိပ န္နံ, ဥပစိတန္တိ အတ္ထော။ **သုဝာမီ**တိ သာမိ တဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ။ သော ဟိ တံ ကမ္မံ လဘတေဝ, နာဿ တံ နဿတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယသ္မာ စ လဘတိ, တသ္မာ **ဒုက္ခံ မန္ဒော။ပေ။ ကိဗ္ဗိသကာရီ** ။

၆၇၃. ဣဒါနိ ယံ ဒုက္ခံ မန္ဒော ပဿတိ, တံ ပကာသေန္တော **"အယောသင်္ကုသမာဟတဋ္ဌာန"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပုရိမဥပဍ္ဎကထာယ တာဝ အတ္ထော – ယံ တံ အယောသင်္ကုသမာဟတဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ ဘဂဝတာ "တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, နိရယပါလာ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနံ နာမ ကာရဏံ ကရောန္တိ"တိ (မ. နိ. ၃.၂၅၀; အ. နိ. ၃.၃၆) ဝုတ္တံ, တံ ဥပေတိ, ဧဝံ ဥပေန္တော စ တတ္ထေဝ အာဒိတ္တာယ လောဟပထဝိယာ နိပဇ္ဇာပေတွာ နိရယပါလေဟိ ပဉ္စသု ဌာနေသု အာကောဋိယ မာနံ တတ္တံ ခိလသင်္ခါတံ **တိဏှဓာရမယသူလမုပေတိ,** ယံ သန္ဓာယ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ "တတ္တံ အယောခိလံ ဟတ္ ထေ ဂမေန္တိ"တိအာဒိ။ တတော ပရာ ဥပဍ္ဎကထာ အနေကာနိ ဝဿသဟဿာနိ တတ္ထ ပစ္စိတွာ ပက္ကာဝသေ သာနုဘာဝနတ္တံ အနုပုဗ္ဗေန ခာရောဒကနဒီတီရံ ဂတဿ ယံ တံ "တတ္တံ အယောဂုဠံ မုခေ ပက္ခိပန္တိ, တတ္တံ တမ္ဗ လောဟံ မုခေ အာသိဉ္စန္တိ"တိ ဝုတ္တံ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အယော**တိ လောဟံ။ **ဂုဠသန္နိဘ** န္တိ ဗေလုဝသ ဏ္ဍာနံ။ အယောဂဟဏေန စေတ္ထ တမ္ဗလောဟံ, ဣတရေန အယောဂုဠံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပတိရူပ**န္တိ ကတကမ္မာနုရူပံ။

၆၇၄. တတော ပရာသု ကထာသု **န ဟိ ဝဂ္ဂူ** တိ "ဂဏှထ, ပဟရထာ"တိအာဒိနိ ဝဒန္တာ နိရယပာလာ မဓုရတစံ န ဝဒန္တိ။ **နာဘိဇဝန္တိ** တိ န သုမုခဘာဝေန အဘိမုခာ ဇဝန္တိ, န သုမုခာ ဥပသင်္ကမန္တိ, အနယဗျသနမာပါဟန္တာ ဧဝ ဥပသင်္ကမန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **န တာဏမုပေန္တိ** တိ တာဏံ လေဏံ ပဋိသရဏံ ဟုတွာ န ဥပဂစ္ဆန္တိ, ဂဏှန္တာ ဟနန္တာ ဧဝ ဥပေန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အင်္ဂါရေ သန္ထတေ သယန္တိ** တိ အင်္ဂါရပဗ္ဗတံ အာရောပိတာ သမာနာ အနေကာနိ ဝဿသဟဿာနိ သန္ထတေ အင်္ဂါရေ သေန္တိ။ **ဂိနိသမ္ပဇ္ဇလိတ** န္တိ သမန္တတော ဇလိတံ သဗ္ဗဒိသာသု စ သမ္ပဇ္ဇလိတံ အဂ္ဂိံ။ **ပဝိသန္တိ** တိ မဟာနိရယေ ပက္ခိတ္တာ သမာနာ ဩကာဟန္တိ။ မဟာနိရယော နာမ ယော သော "စတုက္ကဏ္ဏော"တိ (အ. နိ. ၃.၃၆) ဝုတ္တော, နံ ယောဇနသတေ ဌတွာ ပဿတံ အက္ခီနိ ဘိဇ္ဇန္တိ။

၆၇၅. **ဇာလေန စ ဩနဟိယာနာ**တိ အယောဇာလေန ပလိဝေဌေတွာ မိဂလုဒ္ဒကာ မိဂံ ဝိယ ဟနန္တိ။ ဣဒံ ဒေဝဒူတေ အဝုတ္တကမ္မကာရဏံ။ **အန္ဓံဝ တိမိသမာယန္တိ** တိ အန္ဓကရဏေန အန္ဓမေဝ ဗဟလန္ဓကာရတ္တာ "တိမိသ"န္တိ သညိတံ ဓူမရောရုဝံ နာမ နရကံ ဂစ္ဆန္တိ။ တတ္ထ ကိရ နေသံ ခရဓူမံ ဃာယိတွာ အက္ခီနိ ဘိဇ္ဇန္တိ, တေန "အန္ဓံတ"တိ ဝုတ္တံ။ **တံ ဝိတတဥ္ဟိ ယထာ မဟိကာယော**တိ တဥ္စ အန္ဓတိမိသံ မဟိကာယော ဝိယ ဝိတတံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ "ဝိတ္ထတ"န္တိပိ ပါဌော။ ဣဒမ္ပိ ဒေဝဒူတေ အဝုတ္တကမ္မကာရဏမေဝ။

၆၇၆. **အထ လောဟမယန္တိ** အယံ ပန လောဟကုမ္ဘီ ပထဝိပရိယန္တိကာ စတုနဟုတာဓိကာနိ ဒွေဝယောဇနသတသဟဿာနိ ဂမ္ဘီရာ သမတိတ္တိကာ တတ္ထလောဟပူရာ ဟောတိ။ **ပစ္စန္တိ ဟိ တာသု စိရရတ္တ** န္တိ တာသု ကုမ္ဘီသု ဒီဃရတ္တံ ပစ္စန္တိ။ **အဂ္ဂိနိသမာသူ** တိ အဂ္ဂိသမာသု ။ **သမုပ္ပိလတာတေ** တိ သမုပ္ပိလဝန္တာ , သကိမ္ပိ ဥဒ္ဓံ သကိမ္ပိ အဓော ဂစ္ဆမာနာ ဖေဏုဒ္ဒေဟကံ ပစ္စန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒေဝဒူတေ ဝုတ္တနယေနေဝ တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၆၇၇. **ပုဗ္ဗလောဟိတမိဿေ** တိ ပုဗ္ဗလောဟိတမိဿာယ လောဟကုမ္ဘိယာ။ **တတ္ထ ကိ** န္တိ တတ္ထ။ **ယံ ယံ ဒိသကန္တိ** ဒိသံ ဝိဒိသံ။ **အဓိသေတီ**တိ ဂစ္ဆတိ။ "အဘိသေတီ"တိပိ ပါဌော, တတ္ထ ယံ ယံ ဒိသံ အလ္လီယတိ အပဿယတီတိ အတ္ထော။ **ကိလိဿတီ** တိ ဗာဓီယတိ။ "ကိလိဇ္ဇတီ"တိပိ ပါဌော, ပူတိ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **သမ္ဖုသမာနော** တိ တေန ပုဗ္ဗလောဟိတေန ဖုဋ္ဌော သမာနော။ ဣဒမ္ပိ ဒေဝဒူတေ အဝုတ္တကမ္မကာရဏံ။

၆၇၈. **ပုဠဝတဝသထေ**တိ ပုဠဝတနံ အာဝသေ။ အယမ္ပိ လောဟကုမ္ဘီယေဝ ဒေဝဒူတေ "ဂူထနိရယော"တိ ဝုတ္တာ, တတ္ထ ပတိတဿ သူစိမုခပာဏာ ဆဝိအာဒီနိ ဆိန္ဒိတွာ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ ခါဒန္တိ။ **ဂန္တုံ န ဟိ တီရမပတ္ထိ** တိ အပဂန္တုံ နဟိ တီရံ အတ္ထိ။ "တီရဝမတ္ထိ"တိပိ ပါဌော, သောယေဝတ္ထော။ တီရမေဝ ဧတ္ထ "တီရဝ"န္တိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗသမာ ဟိ သမန္တကပလ္လာ**တိ ယသ္မာ တဿာ ကုမ္ဘိယာ ဥပရိဘာဂေပိ နိကုဇ္ဇိတတ္တာ သဗ္ဗတ္ထ သမာ သမန္တတော ကပလ္လာ, တသ္မာ အပဂန္တုံ တီရံ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၆၇၉. **အသိပတ္တဝနံ** ဒေဝဒူတေ ဝုတ္တနယမေဝ။ တဥ္ဟိ ဒူရတော ရမဏီယံ အမ္ဗဝနံ ဝိယ ဒိဿတိ, အထေတ္ထ လောဘေန နေရယိကာ ပဝိသန္တိ, တတော နေသံ တတ္ထေရိတာနိ ပတ္တာနိ ပတိတွာ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိ ဆိန္ဒန္တိ။ တေနာဟ – **"တံ ပဝိသန္တိ သမုစ္ဆိဒဂတ္တာ"** တိ။ တံ ပဝိသန္တိ တတော သုဋ္ဌု ဆိန္နဂတ္တာ ဟောန္တီတိ။ **ဇိဝှံ ဗဠိသေန ဂဟေတွာ အာရဇယာရဇယာ ဝိဟနန္တီ**တိ တတ္ထ အသိပတ္တဝနေ ဝေဂေန ဓာဝိတွာ ပတိတာနံ မုသာဝါဒီနံ နေရယိကာနံ နိရယပါလာ ဇိဝှံ ဗဠိသေန နိက္ကမိတွာ ယထာ မနုဿာ အလ္လစမ္မံ ဘူမိယံ ပတ္ထရိတွာ ခိလေဟိ အာကောဋေန္တိ, ဧဝံ အာကောဋေတွာ ဖရသူဟိ ဖာလေတွာ ဖာလေတွာ ဧကမေကံ ကောဋ္ဌံ ဆိန္ဒေတွာ ဝိဟနန္တိ, ဆိန္နဆိန္နာ ကောဋ္ဌာ ပုနပ္ပုနံ သမုဋ္ဌာတိ။ "အာရစယာရစယာ"တိပိ ပါဌော, အာဝိဉ္ဆိတွာ အာဝိဉ္ဆိတွာတိ အတ္ထော။ ဧတမ္ပိ ဒေဝဒူတေ အဝုတ္တကမ္မကာရဏံ။

၆၈၀. **ဝေတရဏိန္တိ** ဒေဝဒူတေ "မဟတီ ခါရောဒကာ နဒီ"တိ (မ. နိ. ၃.၂၆၉) ဝုတ္တနဒိံ။ သာ ကိရ ဂင်္ဂါ ဝိယ ဥဒကဘရိတာ ဒိဿတိ။ အထေတ္ထ နှာယိဿာမ ပိဝိဿာမာတိ နေရယိကာ ပတန္တိ။ **တိဏှဓာရခုရဓာရ**န္တိ တိဏှဓာရံ ခုရဓာရံ, တိက္ခဓာရခုရဓာရဝတိန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဿာ ကိရ နဒိယာ ဥဒ္ဓမဓော ဥဘယတီရေသု စ တိဏှဓာရာ ခုရာ ပဋိပါဋိယာ ဌပိတာ ဝိယ တိဋ္ဌန္တိ, တေန သာ "တိဏှဓာရာ ခုရဓာရာ"တိ ဝုစ္စတိ။ တံ တိဏှဓာရခုရဓာရံ

ဥဒကာသာယ ဥပေန္တိ အလ္လီယန္တီတိ အတ္ထော။ ဇံ ဥပေန္တာ စ ဟာပကမေ္မန စောဒိတာ **တတ္ထ မန္ဒာ ပပတန္တိ** ဗာလာတိ အတ္ထော။

၆၈၁. သာမာ သဗလာတိ ဇေတံ ပရတော ''သောဏာ''တိ ကြမိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သာမဝဏ္ဏာ ကမ္မာသဝဏ္ဏာ စ သောဏာ ခါဒန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ **ကာကောလဂဏာ**တိ ကဏှကာကဂဏာ။ **ပဋိဂိဒ္ဓာ** တိ သုဋ္ဌု သဥ္ဇာတဂေဓာ ဟုတွာ, **''မဟာဂိဇ္ဈာ''** တိ ဧကေ။ **ကုလလာ**တိ ကုလလပက္ခိနော, ''သေနာနမေတံ နာမ''န္တိ ဧကေ။ **တဃသာ**တိ အကဏှကာကာ။ ကြဒမ္ပိ ဒေဝဒူတေ အဝုတ္တကမ္မကာရဏံ။ တတ္ထ ဝုတ္တာနိပိ ပန ကာနိစိ ကြမ န ဝုတ္တာနိ, တာနိ ဧတေသံ ပုရိမပစ္ဆိမဘာဂတ္တာ ဝုတ္တာနေဝ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၆၈၂. ကြအနိ သဗ္ဗမေဝေတံ နရကဝုတ္တံ ဒဿေတွာ ဩဝဒန္တော **''ကိစ္ဆာ ဝတာယ''** န္တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – **ကိစ္ဆာ ဝတ အယံ ကြမ** နရကေ နာနပ္ပကာရကမ္မကရဏဘေအ **ဝုတ္တိ, ယံ ဇနော ဖုသတိ ကိဗ္ဗိသကာရီ။ တသ္မာ ကြမ ဇီဝိတသေသေ** ဇီဝိတသန္တတိယာ ဝိဇ္ဇမာနာယ ကြမ လောကေ ဌိတောယေဝ သမာနော သရဏဂမနာဒိကုသလဓမ္မာနုဋ္ဌာနေန **ကိစ္စကရော နရော သိယာ** ဘဝေယျ။ ကိစ္စကရော ဘဝန္တောပိ စ သာတစ္စကာရိတာဝသေနေဝ ဘဝေယျ, **န ပမဇ္ဇေ** မုဟုတ္တမ္ပိ န ပမာဒမာပဇ္ဇေယျာတိ အယမေတ္ထ သမုစ္စယဝဏ္ဏနာ။ ယသ္မာ ပန ဝုတ္တာဝသေသာနိ ပဒါနိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနတ္ထတ္တာ စ သုဝိညေယျာနေဝ, တသ္မာ အနုပဒဝဏ္ဏနာ န ကတာတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ကောကာလိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. နာလကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၈၃. အာနန္ဒဇာတေ တိ နာလကသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ပဒုမုတ္တရဿ ကိရ ဘဂဝတော သာဝကံ မောနေယျပဋိပဒံ ပဋိပန္နံ ဒိသွာ တဒတ္တံ အဘိကင်္ခမာနော တတော ပဘုတိ ကပ္ပသတသဟဿံ ပာရမိယော ပူရေတွာ အသိတဿ ကြသိနော ဘာဂိနေယျော နာလကော နာမ တာပသော ဘဂဝန္တံ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တိတဒိဝသတော သတ္တမေ ဒိဝသေ ''အညာတမေတ''န္တိအာဒီဟိ ဒွီဟိ ကထာဟိ မောနေယျပဋိပဒံ ပုစ္ဆိ။ တဿ ဘဂဝတ ''မောနေယျံ တေ ဥပညိဿ''န္တိအာဒိနာ နယေန တံ ဗျာကာသိ။ ပရိနိဗ္ဗုတေ ပန ဘဂဝတိ သင်္ဂီတိံ ကရောန္တေနာယသ္မတာ မဟာကဿပေန အာယသ္မာ အာနန္ဒော တမေဝ မောနေယျပဋိပဒံ ပုဋ္ဌော ယေန ယဒာ စ သမာဒပိတော နာလကော ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ ။ တံ သဗ္ဗံ ပာကဋံ ကတွာ ဒဿေတုကာမော ''အာနန္ဒဇာတေ''တိအာဒိကာ ဝီသတိ ဝတ္ထုဂါထာယော ဝတွာ အဘာသိ။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ''နာလကသုတ္တ''န္တိ ဝုစ္စတိ။

တတ္ထ **အာနန္ဒဇာတေ** တိ သမိဒ္ဓိဇာတေ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တေ။ **ပတီတေ**တိ တုဋ္ဌေ။ အထ တ **အာနန္ဒဇာတေ** တိ ပမုဒိတေ။ **ပတီတေ**တိ သောမနဿဇာတေ။ **သုစိဝသနေ**တိ အကိလိဋ္ဌဝသနေ။ ဒေဝနဉ္ဟိ ကပ္ပရုက္ခနိဗ္ဗတ္တာနိ ဝသနာနိ ရဇံ ဝာ မလံ ဝာ န ဂဏှန္တိ။ **ဒုဿံ ဂဟေတွာ** တိ ကြမ ဒုဿသဒိသတ္တာ ''ဒုဿ''န္တိ လဒ္ဓဝေဟာရံ ဒိဗ္ဗဝတ္ထံ ဥက္ခိပိတွာ။ **အသိတော ကြသီ**တိ ကဏှသရီရဝဏ္ဏတ္တာ ဇံလဒ္ဓနာမော ကြသိ။ **ဒိဝါဝိဟာရေ**တိ ဒိဝါဝိဟာရဋ္ဌာနေ။ သေသံ ပဒတော ဥတ္တာနမေဝ။

သမ္ဗန္ဓတော ပန – အယံ ကိရ သုဒ္ဓောဒနဿ ပိတု သီဟဟနုရညော ပုရောဟိတော သုဒ္ဓောဒနဿပိ အနဘိသိတ္တကာလေ သိပ္ပာစရိယော ဟုတွာ အဘိသိတ္တကာလေ ပုရောဟိတောယေဝ အဟောသိ။ တဿ သာယံ ပာတံ ရာဇုပဋ္ဌာနံ အာဂတဿ ရာဇာ ဒဟရကာလေ ဝိယ နိပစ္စကာရံ အကတွာ အဥ္ဇလိကမ္မမတ္တမေဝ ကရောတိ။ ဓမ္မတာ ကိရေသာ ပတ္တာဘိသေကာနံ သက္ယရာဇူနံ။ ပုရောဟိတော တေန နိဗ္ဗိဇ္ဇိတွာ ''ပဗ္ဗဇ္ဇာမဟံ မဟာရာဇာ''တိ အာဟ။ ရာဇာ တဿ နိစ္ဆယံ ဥတွာ ''တေန ဟိ, အာစရိယ, မမေဝ ဥယျာနေ ဝသိတဗ္ဗံ, ယထာ တေ အဟံ အဘိဏှံ ပဿေယျ''န္တိ ယာစိ။ သော ''ဇံ ဟောတူ''တိ ပဋိဿုဏိတွာ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ရညာ ဥပဋ္ဌဟိယမာနော ဥယျာနေယေဝ ဝသန္တော ကသိဏပရိကမ္မံ ကတွာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ပဉ္စာဘိညာယော စ နိဗ္ဗတ္တေသိ။ သော တတော ပဘုတိ ရာဇကုလေ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဟိမဝန္တစာတုမဟာရာဇိကဘဝနာဒီနံ အညတရံ ဂန္တွာ ဒိဝါဝိဟာရံ ကရော

တိ။ အထေကဒိဝသံ တာဝတိံသဘဝနံ ဂန္တွာ ရတနဝိမာနံ ပဝိသိတွာ ဒိဗ္ဗရတနပလ္လင်္ကေ နိသိန္နော သမာဓိသုခံ အနုဘဝိတွာ သာယန္ဟသမယံ ဝုဋ္ဌာယ ဝိမာနဒွာရေ ဌတွာ ဩလောကေန္တော စိတ္တော စ ဝိလောကေန္တော သင့္ဂယောဇနာယ မဟာဝီထိယာ စေလုက္ခေပံ ကတွာ ဗောဓိသတ္တဂုဏပသံသိတာနိ ထုတိဝစနာနိ ဝတွာ ကီဠန္တေ သက္ကပ္ပမုခေ ဒေဝေ အဒ္ဒသ။ တေနာဟ အာယသ္မာ အာနန္ဒော – "အာနန္ဒဇာတော။ပေ။ ဒိတဝိဟာရေ"တိ။

၆၈၆. တတော သော ဇဝံ **ဒိသွာန ဒေဝေ။ပေ။ ကိံ ပဋိစ္စ** ။ တတ္ထ **ဥဒဂ္ဂေ** တိ အဗ္ဘုန္နတကာယေ။ **စိတ္တီ ကရိတွာန**ာတိ အာဒရံ ကတွာ။ **ကလ္လရူပေ**ာ တိ တုဋ္ဌရူပော။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

၆၈၇. ဣတနိ **"ယဒာပိ အာသိ"**တိအာဒိကထာ ဥတ္တာနသမ္ဗန္ဓာ ဧဝ။ ပဒတ္တော ပန ပဌမကထာယ တာဝ **သင်္ဂါမော**တိ သင်္ဂါမော။ **ဇယော သုရာနန္တိ** ဒေဝတနံ ဇယော။

တသ္သာဝိဘာဝတ္ထံ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – သက္ကော ကိရ မဂဓရဋ္ဌေ မစလကမတသီ တေတ္တိံသမနုဿသေဋ္ဌော မဃော နာမ မာဏဝေ ဟုတွာ သတ္တ ဝတ္တပဒာနိ ပူရေတွာ တာဝတိံသဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိ သဒ္ဓိံ ပရိသာယ။ တတော ပုဗ္ဗဒေဝ "အာဂန္တုကဒေဝပုတ္တာ အာဂတာ, သက္ကာရံ နေသံ ကရိဿာမာ"တိ ဝတွာ ဒိဗ္ဗပဒုမာနိ ဥပနာမေသုံ, ဥပမုရဇ္ဇေန စ နိမန္တေသုံ။ သက္ကော ဥပမုရဇ္ဇေန အသန္တုဋ္ဌော သကပရိသံ သညာပေတွာ ကောဒိဝသံ သုရာမဒမတ္တေ တေ ဟဒေ ဂဟေတွာ သိနေရုပဗ္ဗတပဟဒေ ခိပိ။ တေသံ သိနေရုဿ ဟေဋ္ဌိမတလေ ဒသသဟဿယောဇနံ အသုရဘဝနံ နိဗ္ဗတ္တိ ဟရိစ္ဆတ္တကပဋိစ္ဆန္နဘူတာယ စိတ္တပာဋလိယာ ဥပသောဘိတံ။ တတော တေ သတိံ ပဋိလဘိတွာ တာဝတိံသဘဝနံ အပဿန္တာ "အဟော ရေ နဋ္ဌာ မယံ ဟနမဒအေသေန, န အနိ မယံ သုရံ ပိဝိမ္ဟာ, အသုရံ ပိဝိမ္ဟာ, န အနိမ္ဟာ သုရာ, အသုရာ အနိ ဇာတမ္ဟာ"တိ။ တတော ပဘုတိ "အသုရာ"ဣစ္စေဝ ဥပ္ပန္နသမညာ ဟုတွာ "ဟန္ဒ အနိ ဒေဝေဟိ သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမေမာ"တိ သိနေရုံ ပရိတော အာရောဟိံသု။ တတော သက္ကော အသုရေ ယုဒ္ဓေန အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပုနပိ သမုဒ္ဒေ ပက္ခိပိတွာ စတူသု ဒွာရေသု အတ္တနာ သဒိသံ ဣန္ဒပဋိမံ မာပေတွာ ဌပေသိ။ တတော အသုရာ "အပ္ပမတ္တော ဝတာယံ သက္ကော နိစ္စံ ရက္ခန္တော တိဋ္ဌတီ"တိ စိန္တေတွာ ပုနဒေဝ နဂရံ အဂမိံသု။ တတော ဒေဝတာ အတ္တနော ဇယံ ဃောသေန္တာ မဟာဝီထိယံ စေလုက္ခေပံ ကရောန္တာ နက္ခတ္တံ ကီဠိံသု။ အထ အသိတော အတီတာနာဂတေ စတ္တာလီသကပ္ပေ အနုဿရိတုံ သမတ္ထတာယ "ကိံ နု ခေါ ဣမေဟိ ပုဗ္ဗေပိ ဇဝံ ကီဠိတပုဗ္ဗ"န္တိ အာဝဇ္ဇေန္တော တံ ဒေဝါသုရသင်္ဂါမေ ဒေဝဝိဇယံ ဒိသွာ အာဟ –

"ယဒာပိ အာသိ အသုရေဟိ သင်္ဂါမော၊
ဇယော သုရာနံ အသုရာ ပရာဇိတာ။
တဒာပိ နေတာဒိသော လောမဟံသနော"တိ။

တသ္မိမ္ပိ ကာလေ တောဒိသော လောမဟံသနော ပမောဒော န အာသိ။ **ကိမဗ္ဘုတံ ဒဋ္ဌု မရူ ပမောဒိတာ** တိ အဇ္ဇ ပန ကိံ အဗ္ဘုတံ ဒိသွာ ဇဝံ ဒေဝ ပမုဒိတာတိ။

၆၈၈. ဒုတိယကထာယ **သေဠေန္တီ** တိ မုခေန ဥဿေဠနသဒ္ဒံ မုဉ္စန္တိ။ **ကယန္တိ** နာနာဝိဓာနိ ဂီတာနိ, **တဒယန္တိ** အဋ္ဌသဋ္ဌိ တူရိယသဟဿာနိ, **ဖောဋေန္တီ** တိ အပ္ဖောဋေန္တိ။ **ပုစ္ဆာမိ တေဟန္တိ** အတ္တနာ အာဝဇ္ဇေတွာ ဉာတုံ သမတ္ထောပိ တေသံ ဝစနံ သောတုကာမတာယ ပုစ္ဆတိ။ **မေရုမုဒ္ဓဝာသိနေ** တိ သိနေရုမုဒ္ဓနိ ဝသန္တေ။ သိနေရုဿ ဟိ ဟေဋ္ဌိမတလေ ဒသယောဇနသဟဿံ အသုရဘဝနံ, မဇ္ဈိမတလေ ဒွိသဟဿပရိတ္တဒီပပရိတရာ စတ္တာရော မဟာဒီပာ, ဥပရိမတလေ ဒသယောဇနသဟဿံ တာဝတိံသဘဝနံ။ တသ္မာ ဒေဝ "မေရုမုဒ္ဓဝာသိနော"တိ ဝုစ္စန္တိ။ **မာရိသာ** တိ ဒေဝေ အာမန္တေတိ, နိဒုက္ခာ နိရာဗာဓာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၆၈၉. အထဿ တမတ္ထံ အာရောစေန္တေဟိ ဒေဝေဟိ ဝုတ္တာယ တတိယကထာယ **ဗောဓိသတ္တော** တိ ဗုဇ္ဈနကသတ္တော, သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ဂန္တုံ အရဟော သတ္တော **ရတနဝရော**တိ ဝရရတနဘူတော။ **တေနမှဟ တုဋ္ဌာ** တိ တေန ကာရဏေန မယံ တုဋ္ဌာ။ သော ဟိ ဗုဒ္ဓတ္တံ ပတွာ တထာ ဓမ္မံ ဒေသေဿတိ, ယထာ မယဉ္စ အညေ စ ဒေဝဂဏာ သေက္ခာသေက္ခဘူမိံ ပာပုဏိဿာမ။ မနုဿာပိဿ ဓမ္မံ သုတွာ ယေ န သက္ခိဿန္တိ ပရိနိဗ္ဗာတုံ, တေ အနာဒိနိ ကတွာ ဒေဝလောကေ ပရိပူရေဿန္တီတိ အယံ ကိရ နေသံ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထ **"တုဋ္ဌာ ကလ္လရူပာ"** တိ ကိဉ္စာပိ

ကြာဒံ ပဒဒ္ဒဝယံ အတ္တတော အဘိန္နံ, တထာပိ “ကိမဗ္ဘုတံ ဒဠှ မရူ ပမောဒိတာ, ကိံ ဒေဝသင်္ဃော အတိရိဝ ကလျရူပေ”တိ ကြမဿ ပဉ္စဟာဒ္ဒဝယဿ ဝိသ္သဇ္ဇနတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၆၉၀. ကြာအနိ ယေန အဓိပ္ပာယေန ဗောဓိသတ္တေ ဇာတေ တုဋ္ဌာ အဟေသုံ, တံ အာဝိကရောန္တော့ဟိ ဝုတ္တာယ စတုတ္ထကထာယ သတ္တဂ္ဂဟဏေန ဒေဝမနုဿဂ္ဂဟဏံ, ပဇာဂဟဏေန သေသဂတိဂ္ဂဟဏံ။ ဧဝံ ဒ္ဒိဟိ ပဒေဟိ ပဉ္စသုပိ ဂတီသု သေဋ္ဌဘာဝံ ဒဿေတိ။ တိရစ္ဆာနာပိ ဟိ သီဟာဒယော အသန္တာသာဒိဂုဏယုတ္တာ, တေပိ အယမေဝ အတိသေတိ။ တသ္မာ **“ပဇာနမုတ္တမော”**တိ ဝုတ္တော။ ဒေဝမနုဿေသု ပန ယေ အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နာဒယော စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ, တေသု ဥဘယဟိတပဋိပန္နော **အဂ္ဂပုဂ္ဂလော** အယံ, နရေသု စ ဥသဘသဒိသတ္တာ **နရာသဘော**။ တေနဿ ထုတိံ ဘဏန္တာ ကြာဒမ္ပိ ပဒဒ္ဒဝယမာဟံသု။

၆၉၁. ပဉ္စမကထာယ **တံ သဒ္ဒံ** န္တိ တံ ဒေဝေဟိ ဝုတ္တဝစနသဒ္ဒံ။ **အဝသရီ**တိ ဩတရိ။ **တဒ ဘဝန**န္တိ တဒာ ဘဝနံ။

၆၉၂. ဆဋ္ဌကထာယ **တတော**တိ အသိတဿ ဝစနတော အနန္တရံ။ **ဥက္ကာမုခေတ**တိ ဥက္ကာမုခေ ဧဝ, မူသာမုခေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သုကုသလသမ္ပဟဋ္ဌ**န္တိ သုကုသလေန သုဝဏ္ဏကာရေန သင်္ဃဋ္ဋိတံ, သင်္ဃဋ္ဋေန္တေန တာပိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒဒ္ဒလ္လမာန**န္တိ ဝိဇ္ဇောတမာနံ။ **အသိတဝ္ဟယဿာ**တိ အသိတနာမဿ ဒုတိယေန နာမေန ကဏှဒေဝိလဿ ကြာသိနော။

၆၉၃. သတ္တမကထာယ **တာရာသဘံ တ**တိ တာရာနံ ဥသဘသဒိသံ, စန္ဒန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝိသုဒ္ဓ**န္တိ အဗ္ဘာဒိဥပက္ကိလေသရဟိတံ။ **သရဒရိတ**တိ သရဒေ ကြဝ။ **အာနန္ဒဇာတော**တိ သဝနမတ္တေနေဝ ဥပ္ပန္နာယ ပီတိယာ ပီတိဇာတော။ **အလတ္ထ ပီတိ**န္တိ ဒိသ္ဝာ ပုနပိ ပီတိံ လဘိ။

၆၉၄. တတော ပရံ ဗောဓိသတ္တဿ ဒေဝေဟိ သဒ္ဓာ ပယုဇ္ဇမာနသက္ကာရဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တအဋ္ဌမကထာယ **အနေကသာခ**န္တိ အနေကသလာကံ။ **သဟဿမဏ္ဍလ**န္တိ ရတ္တသုဝဏ္ဏမယသဟဿမဏ္ဍလယုတ္တံ။ **ဆတ္တ**န္တိ ဒိဗ္ဗသေတစ္ဆတ္တံ။ **ဝီတိပတန္တီ**တိ သရီရံ ဗီဇမာနာ ပတနုပ္ပတနံ ကရောန္တိ။

၆၉၅. နဝမကထာယ **ဇဋီ**တိ ဇဋိလော။ **ကဏှသိရိဝ္ဟယော**တိ ကဏှသဒ္ဒေန စ သိရိသဒ္ဒေန စ အဝ္ဟယမာနော။ တံ ကိရ “သိရိကဏှော”တိပိ အဝ္ဟယန္တိ အာမန္တေန္တိ, အာလပန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ**တိ ရတ္တကမ္ဗလေ။ အဓိကာရတော စေတ္ထ “ကုမာရ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ, ဟဋ္ဌသေသော တ ကာတဗ္ဗော။ ပုရိမကထာယ စ အဟတ္ထဟာသဂတံ သန္ဓာယ “ဒိသ္ဝာ”တိ ဝုတ္တံ။ ကြစ ပန ဟတ္ထဟာသဂတံ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဥပနီတံ, တသ္မာ ပုန ဝစနံ “ဒိသ္ဝာ”တိ။ ပုရိမံ တ ဒဿနပီတိလာဘာပေက္ခံ ကထာဝသာနေ “ဝိပုလမလတ္ထ ပီတိ”န္တိ ဝစနတော, ကြာဒံ ပဋိဂ္ဂဟာပေက္ခံ အဝသာနေ “သုမနော ပဋိဂ္ဂဟေ”တိ ဝစနတော။ ပုရိမဉ္စ ကုမာရသမ္ဗန္ဓမေဝ, ကြာဒံ သေတစ္ဆတ္တသမ္ဗန္ဓမ္ပိ။ **ဒိသ္ဝာ**တိ သတသဟဿဂ္ဃနကေ ဂန္ဓာရရတ္တကမ္ဗလေ သုဝဏ္ဏနိက္ခံ ဝိယ ကုမာရံ “ဆတ္တံ မရူ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သေတစ္ဆတ္တံ ဓာရိယန္တံ မုဒ္ဓနိ ဒိသ္ဝာ။ ကေစိ ပန “ကြာဒံ မာနုသကံ ဆတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ”န္တိ ဘဏန္တိ။ ယထေဝ ဟိ ဒေဝတ, ဧဝံ မနုဿာပိ ဆတ္တစာမရမောရဟတ္ထတာလဝဏ္ဋတဋ္ဌဗီဇနိဟတ္ထာ မဟာပုရိသံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ န တဿ ဝစနေန ကောစိပိ အတိသယော အတ္ထိ, တသ္မာ ယထာဝုတ္တမေဝ သုန္ဒရံ။ **ပဋိဂ္ဂဟေ**တိ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ပဋိဂ္ဂဟေသိ။ ကြာသိံ ကိရ ဝန္ဒာပေတုံ ကုမာရံ ဥပနေသုံ။ အထဿ ဟာအ ပရိဝတ္တိတွာ တ ကြာသိဿ မတ္ထကေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ သော တမ္ပိ အစ္ဆရိယံ ဒိသ္ဝာ ဥဒဂ္ဂစိတ္တော သုမနော ပဋိဂ္ဂဟေသိ။

၆၉၆. ဒသမကထာယံ **ဇိဂီသကော**တိ ဇိဂီသန္တော မဂ္ဂန္တော ပရိယေသန္တော, ဥပပရိက္ခန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **လက္ခဏမန္တပာရဂူ**တိ လက္ခဏာနံ ဝေဒာနဉ္စ ပာရံ ဂတော။ **အနုတ္တရာယ**န္တိ အနုတ္တရော အယံ။ သော ကိရ အတ္တနော အဘိမုခါဂတေသု မဟာသတ္တဿ ဟတ္ထတလေသု စက္ကာနိ ဒိသ္ဝာ တဒနုသာရေန သေသလက္ခဏာနိ ဇိဂီသန္တော သဗ္ဗံ လက္ခဏသမ္ပတ္တိံ ဒိသ္ဝာ “အဒ္ဓာယံ ဗုဒ္ဓေ ဘဝိဿတီ”တိ ဥတွာ ဧဝမာဟ။

၆၉၇. ကောဒသာယံ **အထတ္တနော ဂမန**န္တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန အရူပဂမနံ။ **အကလျရူပော ဂဠယတိ အဿုကာနီ**တိ တံ အတ္တနော အရူပုပပတ္တိံ အနုဿရိတွာ “န အနာဟံ အဿ ဓမ္မဒေသနံ သောတုံ လစ္ဆာမီ”တိ အတုဋ္ဌရူပော

ဗလဝသောကာဘိဘာဝေန အေမနဿဇာတော ဟုတွာ အဿုနိ ဟာတေတိ ဂဠယတိ။ ''ဂရယတီ''တိပိ ပာဌော။ ယဒိ ပနေ သ ရူပဘဝေ စိတ္တံ နမေယျ, ကိံ တတ္ထ န ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, ယေနေဝံ ရောဒတီတိ? န န ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, အကုသလတာ ယ ပနေတံ ဝိခိံ န ဇာနာတိ။ ဇဝံ သန္တေပိ အေမနဿုပ္ပတ္တိယေဝဿ အယုတ္တာ သမာပတ္တိလာဘေန ဝိက္ခမ္ဘိ တတ္တာတိ စေ? န, ဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ ဧဝ။ မဂ္ဂဘာဝနာယ သမုစ္ဆိန္နာ ဟိ ကိလေသာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သမာပတ္တိလာ ဘီနံ ပန ဗလဝပစ္စယေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဥပ္ပန္နေ ကိလေသေ ပရိဟီနဇ္ဈာနတ္တာ ကုတဿ အရူပဂမနန္တိ စေ? အပ္ပက သိရေန ပုနာဓိဂမတော။ သမာပတ္တိလာဘိနော ဟိ ဥပ္ပန္နေ ကိလေသေ ဗလဝဝီတိက္ကမံ အနာပဇ္ဇန္တော ဝူပသန္တမတ္တ တေယေဝ ကိလေသဝေဂေ ပုန တံ ဝိသေသံ အပ္ပကသိရေနေတမဓိဂစ္ဆန္တိ, ''ပရိဟီနဝိသေသော ဣမေ''တိပိ ဒုဝိညေယျာ ဟောန္တိ, တာဒိသော စ ဧသော။ **နော စေ ကုမာရေ ဘဝိဿတိ အန္တရာယော** တိ န ဘဝိဿတိ နု ခေါ ဣမဿ ကုမာ ရေ အန္တရာယော။

၆၉၈. ဒုတိယဒသာယံ **န သြရကာယန္တိ** အယံ သြရကော ပရိတ္တော န ဟောတိ။ ဥတ္တရကထာယ ဝတ္တဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓဘာဝံ သန္ဓာယာဟ။

၆၉၉. တေရသာယံ **သမ္ဗောဓိယဂ္ဂ** န္တိ သဗ္ဗညုတညာဏံ။ တဉှိ အဝိပရီတဘာဝေန သမ္မာ ဗုဇ္ဈနတော သမ္ဗောဓိ, ကတ္ထစိ အာဝရဏာဘာဝေန သဗ္ဗဉာဏုတ္တမတော ''အဂ္ဂ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဖုသိဿတိ** တိ ဟာပုဏိဿတိ။ **ပရမဝိသုဒ္ဓ ဒဿီ**တိ နိဗ္ဗာနဒဿီ။ တဉှိ ဧကန္တဝိသုဒ္ဓတ္တာ ပရမဝိသုဒ္ဓံ။ **ဝိတ္ထာရိကဿာ** တိ ဝိတ္ထာရိကံ အဿ။ **ဗြဟ္မစရိယန္တိ** သာသနံ။

၇၀၀. စုဒ္ဒသာယံ **အထန္တရာ** တိ အန္တရာယေဝ အဿ, သမ္ဗောဓိပ္ပတ္တိတော သြရတော တေတိ ဝုတ္တံ ဟော တိ။ **န သောဿ** န္တိ န သုဏိဿံ။ **အသမဓုရဿာ** တိ အသမဝီရိယဿ။ **အဋ္ဋော** တိ အာတုရော။ **ဗျသနံ ဂတော** တိ သုခဝိနာသံ ပတ္တော။ **အဃာဝီ**တိ ဒုက္ခိတော, သဗ္ဗံ အေမနဿုပ္ပာဒမေဝ သန္ဓာယာဟ။ အေမနဿေန ဟိ သော အာတုရော။ တဿ သုခဗျသနတော ဗျသနံ, သုခဝိနာသနတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေန စ သော စေတသိကအ ဃာဘူတေန အဃာဝီ။

၇၀၁. ပန္နရသာယံ **ဝိပုလံ ဇနေတ္ဝာတနာ**တိ ဝိပုလံ ဇနေတ္ဝာ။ အယမေဝ ဟ ပာဌော။ **နိဂ္ဂမာ** တိ နိဂ္ဂတော။ ဇဝံ နိဂ္ဂ တော စ **သော ဘာဂိနေယျံ သယ** န္တိ သကံ ဘာဂိနေယျံ, အတ္တနော ဘဂိနိယာ ပုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သမာဒပေ သီ**တိ အတ္တနော အပ္ပာယုကဘာဝံ ဥတွာ ကနိဋ္ဌဘဂိနိယာ စ ပုတ္တဿ နာလကဿ မာဏဝကဿ ဥပစိတပုညတံ အတ္တနော ဗလေန ဥတွာ ''ဝုဓိပ္ပတ္တော ပမာဒမ္ပိ အာပဇ္ဇေယျာ''တိ နံ အနုကမ္ပမာနော ဘဂိနိယာ ဃရံ ဂန္တွာ ''ကဟံ နာလကော''တိ။ ''ဗဟိ, ဘန္တေ, ကီဠတီ''တိ။ ''အာနေထ န''န္တိ အာဏာပေတွာ တင္ခဏံယေဝ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗာဇေတွာ သမာဒပေသိ သြဝဒိ အနုသာသိ။ ကထံ? **''ဗုဒ္ဓေါတိ ဃောသံ။ပေ.။ ဗြဟ္မစရိယ''** န္တိ သောဠသမကထ မာဟ။

၇၀၂. တတ္ထ **ယဒ ပရတော**တိ ယဒာ ပရတော။ **ဓမ္မမဂ္ဂ** န္တိ ပရမဓမ္မဿ နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂံ, ဓမ္မံ ဝ အဂ္ဂံ သဟ ပဋိပဒာယ နိဗ္ဗာနံ။ **တသ္မိံ** န္တိ တဿ သန္တိကေ။ **ဗြဟ္မစရိယ** န္တိ သမဏဓမ္မံ။

၇၀၃. သတ္တရသာယံ **တာဒိနာ**တိ တဿဏ္ဌိတေန, တသ္မိံ သမယေ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနေ သမာဓိလာဘေ စ သတိ ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသေန သမာဟိတစိတ္တေန စာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အနာဂတေ ပရမဝိသုဒ္ဓဒဿိနာ** တိ ''အယံ နာလ ကော အနာဂတေ ကာလေ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပရမဝိသုဒ္ဓံ နိဗ္ဗာနံ ပဿိဿတီ''တိ ဇဝံ ဒိဋ္ဌတ္တာ သော ဣသိ ဣ မိနာ ပရိယာယေန ''အနာဂတေ ပရမဝိသုဒ္ဓဒဿီ''တိ ဝုတ္တော။ တေန အနာဂတေ ပရမဝိသုဒ္ဓဒဿိနာ။ **ဥပစိတပုည သဉ္စယော**တိ ပဒုမုတ္တရတော ပဘုတိ ကတပုညသဉ္စယော။ **ပတိက္ခ** န္တိ အာဂမယမာနော။ **ပရိဝသီ**တိ ပဗ္ဗဇိတွာ တာ ပသဝေသေန ဝသိ။ **ရက္ခိတိန္ဒြိယော** တိ ရက္ခိတသောတိန္ဒြိယော ဟုတွာ။ သော ကိရ တတော ပဘုတိ ဥဒကေ န နိမုဇ္ဇိ ''ဥဒကံ ပဝိသိတွာ သောတိန္ဒြိယံ ဝိနာသေယျ, တတော ဓမ္မဿဝနဗာဟိရော ဘဝေယျ''န္တိ စိန္တေတွာ။

၇၀၄. အဋ္ဌာရသာယံ **သုတွာန ဃောသန္တိ** သော နာလကော ဇဝံ ပရိဝသန္တော အနုပုဗ္ဗေန ဘဂဝတာ သမ္ဗောဓိံ ပတွာ ဗာရာဏသိယံ ဓမ္မစက္ကေ ပဝတ္တိတေ တံ ''ဘဂဝတာ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ ဥပ္ပ

န္ဓော”တိအာဒိနာ နယေန **ဓိနဝရစက္ကဝတ္တနေ** ပဝတ္တဃောသံ အတ္တနော အတ္ထကာမာဟိ ဒေဝတာဟိ အာဂန္တွာ အာရောစိတံ သုတွာ။ **ဂန္တွာန ဒိသွာတ ဣသိနိသဘ** န္တိ သတ္ထာဟံ ဒေဝတာဟိ မောနေယျကောလာဟလေ ကထိရ မာနေ သတ္ထမေ ဒိဝသေ ဣသိပတနံ ဂန္တွာ “နာလကော အာဂမိဿတိ, တဿ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမီ”တိ ဣမိနာ စ အဘိသန္ဓိနာ ဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသိန္နံ ဒိသွာတ နိသဘသဒိသံ ဣသိနိသဘံ ဘဂဝန္တံ။ **ပသန္နော** တိ သဟ ဒဿနေနေဝ ပသန္န နစိတ္တော ဟုတွာ။ **မောနေယျသေဋ္ဌ** န္တိ ဉာဏုတ္တမံ, မဂ္ဂဉာဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သမာဂတေ အသိတာဝှယ ဿ သာသနေ**တိ အသိတဿ ဣသိနော ဩဝါဒကာလေ အနုပ္ပတ္တေ။ တေန ဟိ – “ယဒာ ဝိဝရတိ ဓမ္မမဂ္ဂံ, တဒါ ဂန္တွာ သမယံ ပရိပုစ္ဆမာနော စရဿု တဿိ ဘဂဝတိ ဗ္ရဟ္မစရိယ”န္တိ အနုသိဋ္ဌော, အယဉ္စ သော ကာလော။ တေန ဝုတ္တံ – “သမာဂတေ အသိတာဝှယဿ သာသနေ”တိ။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။

အယံ တာဝ ဝတ္ထုကထာဝဏ္ဏနာ။

၇၀၅. ပုစ္ဆာကထာဒ္ဝယေ **အညာတမေတ**န္တိ ဝိဒိတံ မယာ ဧတံ။ **ယထာတထ**န္တိ အဝိပရီတံ။ ကော အဓိပ္ပာယော? ယံ အသိတော “သမ္ဗောဓိယဂ္ဂံ ဖုသိဿတာယံ ကုမာရော”တိ ဥတွာ “ဗုဒ္ဓေါတိ ဃောသံ ယဒ ပရတော သုဏောသိ, သမ္ဗောဓိပ္ပတ္တော ဝိဝရတိ ဓမ္မမဂ္ဂ”န္တိ မံ အဝစ, တဒေတံ မယာ အသိတဿ ဝစနံ အဇ္ဇ ဘဂဝန္တံ သက္ခိ ဒိသွာတ “ယထာတထမေတ”တိ အညာတန္တိ။ **တံ တ**န္တိ တသ္မာ တံ။ **သဗ္ဗဓမ္မာန ပာရဂု** န္တိ ဟေမဝတသုတ္တေ ဝုတ္တနယေန ဆဟိ အာကာရေဟိ။ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ပာရဂတံ။

၇၀၆. **အနဂါရိယုပေတဿ** တိ အနဂါရိယံ ဥပေတဿ, ပဗ္ဗဇိတဿာတိ အတ္တော။ **ဘိက္ခာစရိယံ ဇိဂီသ တော**တိ အရိယေဟိ အာစိဏ္ဏံ အနုပက္ကိလိဋ္ဌံ ဘိက္ခာစရိယံ ပရိယေသမာနဿ။ **မောနေယျ** န္တိ မုနိနံ သန္တကံ။ **ဥ တ္တမံ ပဒ**န္တိ ဥတ္တမပဋိပဒံ။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။

၇၀၇. အထဿ ဧဝံ ပုဋ္ဌော ဘဂဝတ **“မောနေယျံ တေ ဥပညိဿ”** န္တိအာဒိနာ နယေန မောနေယျပဋိပဒံ ဗျာ ကာသိ။ တတ္ထ **ဥပညိဿ** န္တိ ဥပညာပေယျံ, ဝိဝရေယျံ ပညာပေယျန္တိ အတ္တော။ **ဒုက္ကရံ ဒုရဘိသမ္ဘဝ** န္တိ ကာတုဉ္စ ဒုက္ခံ ကယိရမာနဉ္စ သမ္ဘဝိတုံ သဟိတုံ ဒုက္ခန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – အဟံ တေ မောနေယျံ ပညာပေယျံ, ယဒိ နံ ကာတုံ တ အဘိသမ္ဘောတုံ တ သုခံ ဘဝေယျ, ဧဝံ ပန ဒုက္ကရံ ဒုရဘိသမ္ဘဝံ ပုထုဇ္ဇနကာလတော ပဘုတိ ကိလိဋ္ဌစိတ္တံ အနုပ္ပာဒေတွာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတော။ တထာ ဟိ နံ ကေဿ ဗုဒ္ဓဿ ဧ ကောဝ သာဝကော ကရောတိ စ သမ္ဘောတိ စာတိ။

ဧဝံ ဘဂဝတ မောနေယျဿ ဒုက္ကရဘာဝံ ဒုရဘိသမ္ဘဝတဉ္စ ဒဿေန္တော နာလကဿ ဥဿာဟံ ဇနေတွာ တ တမဿ ဝတ္တုကာမော အာဟ **“ဟန္ဒ တေ နံ ပဝက္ခာမိ, သန္ထမ္ဘဿု ဒဠှော ဘဝ”** တိ။ တတ္ထ **ဟန္ဒာ** တိ ဗျဝသာယတ္ထေ နိပါတော။ **တေ နံ ပဝက္ခာမီ** တိ တုယှံ တံ မောနေယျံ ပဝက္ခာမိ။ **သန္ထမ္ဘဿု** တိ ဒုက္ကရ ကရဏသမတ္ထေန ဝီရိယူပတ္ထမ္ဘေန အတ္တာနံ ဥပတ္ထမ္ဘယ။ **ဒဠှော ဘဝ**တိ ဒုရဘိသမ္ဘဝသဟနသမတ္ထာ ယ အသိထိလပရက္ကမတာယ ထိရော ဟောတိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယသ္မာ တွံ ဥပစိတပုညသမ္ဘာရော, တသ္မာဟံ ဧ ကန္တဗျဝသိတောဝ ဟုတွာ ဧဝံ ဒုက္ကရံ ဒုရဘိသမ္ဘဝမ္ပိ သမာနံ တုယှံ တံ မောနေယျံ ပဝက္ခာမိ, သန္ထမ္ဘဿု ဒဠှော ဘဝာတိ။

၇၀၈. ဧဝံ ပရမသလ္လေခံ မောနေယျဝတ္တံ ဝတ္တုကာမော နာလကံ သန္ထမ္ဘနေ ဒဠှဘာဝေ စ နိယောဇေတွာ တ ပဌမံ တာဝ ကမ္မပနိဗဒ္ဓကိလေသပ္ပဟာနံ ဒဿေန္တော **“သမာနဘာဂ”**န္တိ ဥပမုကထမာဟ။ တတ္ထ **သမာနဘာ ဂ**န္တိ သမဘာဂံ ဧကသဒိသံ နိန္နာနာကရဏံ။ **အက္ကုဋ္ဌဝန္ဒိတ** န္တိ အက္ကောသဉ္စ ဝန္ဒနဉ္စ။

ဣအာနိ ယထာ တံ သမာနဘာဂံ ကယိရတိ, တံ ဥပာယံ ဒဿေန္တော **“မနောပဒေါသ”**န္တိ ဥပမုကထမာဟ။ တဿ သတ္တော – အက္ကုဋ္ဌော **မနောပဒေါသံ ရက္ခေယျ,** ဝန္ဒိတော **သန္တော အနုဏ္ဏတော စရေ,** ရညာပိ ဝန္ဒိတော သမာနော “မံ ဝန္ဒတီ”တိ ဥဒ္ဓစ္စံ နာပဇ္ဇေယျ။

၇၀၉. ဣာအနိ အရညူပနိဗဒ္ဓကိလေသပ္ပဟာနံ ဒဿေန္တော **“ဥစ္စာဝစာ”**တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – အရညသညိတေ **အယေပိ** ဣတ္ထာနိဋ္ဌဝသေန **ဥစ္စာဝစာ** နာနပ္ပကာရာ အာရမ္မဏာ **နိစ္ဆရန္တိ,** စက္ခာဒီနံ အာပာထမာဂစ္ဆန္တိ, တေ စ ခေ **အဂ္ဂိသိခူပမာ** ပရိဋ္ဌာဟဇနကဋ္ဌေန။ ယထာ တ ဍယှမာနေ ဝနေ အဂ္ဂိသိခာ နာနပ္ပကာရတာယ ဥစ္စာဝစာ နိစ္ဆရန္တိ, သဓူမာပိ, ဝိဓူမာပိ, နီလာပိ, ပီတာပိ, ရတ္တာပိ, ခုဒ္ဒကာပိ, မဟန္တာပိ, ဧဝံ သီဟဗျဂ္ဃမနုဿာမနုဿသဝိဝိဓဝိပက္ခဂဝိရုတပုပ္ဖဖလပလ္လဝတဒိဘေဒဝသေန နာနပ္ပကာရတာယ အယေ ဥစ္စာဝစာ အာရမ္မဏာ နိစ္ဆရန္တိ ဘိံသနကာပိ, ရဇနီယာပိ, ဒေါသနီယာပိ, မောဟနီယာပိ။ တေနာဟ – ‘‘ဥစ္စာဝစာ နိစ္ဆရန္တိ, အယေ အဂ္ဂိသိခူပမာ’’တိ။ ဧဝံ နိစ္ဆရန္တေသု စ ဥစ္စာဝစေသု အာရမ္မဏေသု ယာ ကာစိ ဥယျာနဝနစာရိကံ ဂတာ သမာနာ ပကတိယာ တ ဝနစာရိနိယော ကဋ္ဌဟာရိကာဒယော ရဟောဂတံ ဒိသွာ ဟသိတလပိတရုဒိတဒုန္နိဝတ္ထာဒီဟိ **နာရိယော မုနိံ ပလောဘေန္တိ, တာ သု တံ မာ ပလောဘယုံ,** တာ နာရိယော တံ မာ ပလောဘယုံ။ ယထာ န ပလောဘေန္တိ, တထာ ကရောဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၇၁၀-၁၁. ဧဝမဿ ဘဂဝတ ကမေ စ အရညေ စ ပဋိပတ္တိဝိဓိံ ဒဿေတွာ ဣာအနိ သီလသံဝရံ ဒဿေန္တော **“ဝိရတော မေထုနာ ဓမ္မာ”**တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ဟိတွာ ကာမေ ပရောပရေ**တိ မေထုနဓမ္မတော အဝသေသေပိ သုန္ဒရေ စ အသုန္ဒရေ စ ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ဟိတွာ။ တပ္ပဟာနေန ဟိ မေထုနဝိရတိ သုသမ္ပန္နာ ဟောတိ။ တေနာဟ – ‘‘ဟိတွာ ကာမေ ပရောပရေ’’တိ။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ **“အဝိရုဒ္ဓေါ”** တိအာဒီနိ ပန ပအနိ ‘‘န ဟနေယျ, န ဃာတယေ’’တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တာယ ဟဏာတိပာတာဝေရမဏိယာ သမ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာနိ။ တတ္ရာယံ သင္ခေပဝဏ္ဏနာ – ပရပက္ခိယေသု **ဟဏေသု အဝိရုဒ္ဓေါ,** အတ္တပက္ခိယေသု **အသာရတ္တော,** သဗ္ဗေပိ သတဏှာနိတ္တဏှာတာယ **တသထာဝရေ** ဟဏေ ဇီဝိတုကာမတာယ အမရိတုကာမတာယ သုခကာမတာယ ဒုက္ခပဋိကူလတာယ စ **“ယထာ အဟံ တထာ ဧတေ”**တိ အတ္တသမာနတာယ တေသု ဝိရောဓံ ဝိနေန္တော တေနေဝ ပကာရေန **“ယထာ ဧတေ တထာ အဟ”**န္တိ ပရေသံ သမာနတာယ စ အတ္တနိ အနုရောဓံ ဝိနေန္တော ဧဝံ ဥဘယထာပိ အနုရောဓဝိရောဓဝိပ္ပဟီနော ဟုတွာ မရဏဘယပဋိကူလတာယ **အတ္တာနံ ဥပမံ ကတွာ** ဟဏေသု ယေ ကေစိ တသေ တ ထာဝရေ တ ဟဏေ **န ဟနေယျ** သာဟတ္ထိကာဒီဟိ ပယောဂေဟိ, **န ဃာတယေ** အာဏတ္တိကာဒီဟီတိ။

၇၁၂. ဧဝမဿ မေထုနဝိရတိဟဏာတိပာတဝိရတိမုခေန သင္ခေပတော ပာတိမောက္ခသံဝရသီလံ ဝတွာ ‘‘ဟိတွာ ကာမေ’’တိအာဒီဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရဉ္စ ဒဿေတွာ ဣာအနိ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိံ ဒဿေန္တော **“ဟိတွာ ဣစ္ဆဉ္စ”** တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော – ယာယံ တဏှာ ဧကံ လဒ္ဓာ ဒုတိယံ ဣစ္ဆတိ, ဒွေ လဒ္ဓာ တတိယံ, သတသဟဿံ လဒ္ဓာ တဒုတ္တရိမ္ပိ ဣစ္ဆတီတိ ဧဝံ အပ္ပဋိလဒ္ဓဝိသယံ ဣစ္ဆနတော **“ဣစ္ဆာ”** တိ ဝုစ္စတိ, ယော စာယံ ပဋိလဒ္ဓဝိသယလုဗ္ဘနော လောဘော။ တံ **ဟိတွာ ဣစ္ဆဉ္စ လောဘဉ္စ ယတ္ထ သတ္တော ပုထုဇ္ဇနော,** ယသ္မိံ စီဝရာဒိပစ္စယေ တေဟိ ဣစ္ဆာလောဘေဟိ ပုထုဇ္ဇနော သတ္တော လဂ္ဂေ ပဋိဗဒ္ဓေါ တိဋ္ဌတိ, တတ္ထ တံ ဥဘယမ္ပိ ဟိတွာ ပစ္စယတ္တံ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိံ အဝိရောဓေန္တော ဉာဏစက္ခုနာ **စက္ခုမာ** ဟုတွာ ဣာမံ မောနေယျပဋိပဒံ **ပဋိပဇ္ဇေယျ** ။ ဧဝဥဟိ ပဋိပန္နော **တရေယျ နရကံ ဣမံ,** ဒုပ္ပူရဏဋ္ဌေန နရကသညိတံ မိစ္ဆာဇီဝဟေတုဘူတံ ဣမံ ပစ္စယတဏှံ တရေယျ, ဣမာယ တ ပဋိပဒာယ တရေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၇၁၃. ဧဝံ ပစ္စယတဏှာပဟာနမုခေန အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိံ ဒဿေတွာ ဣာအနိ ဘောဇနေ မတ္တညုတာမုခေန ပစ္စယပရိဘောဂသီလံ တဒနုသာရေန စ ယာဝ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ, တာဝ ပဋိပဒံ ဒဿေန္တော **“ဦနူဒရော”**တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – ဓမ္မေန သမေန လဒ္ဓေသု ဣာတရီတရစီဝရာဒီသု ပစ္စယေသု အာဟာရံ တာဝ အာဟာရေန္တော –

> ‘‘စတ္တာရော ပဉ္စ အာလောပေ၊ အဘုတွာ ဥဒကံ ပိဝေ။
> အလံ ဖာသုဝိဟာရာယ၊ ပဟိတတ္တဿ ဘိက္ခုနော’’တိ။ (ထေရဂ. ၉၈၃) –

ဝုတ္တနယေန **ဦနဥဒရော** အဿ, န တတဘရိတဘဿ္တာ ဝိယ ဥဒ္ဓုမာတုဒရော, ဘတ္တသမ္မဒပစ္စယာ ထိနမိဒ္ဓံ ပရိဟရေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဦနူဒရော ဟောန္တောပိ စ **မိတာဟာရော** အဿ ဘောဇနေ မတ္တညူ, ‘‘နေဝ ဒဝါယာ’’တိ အာဒိနာ ပစ္စဝေက္ခဏေန ဂုဏတော အေသတော စ ပရိစ္ဆိန္နာဟာရော။ ဧဝံ မိတာဟာရော သမာနောပိ ပစ္စယစတုက္ကပရိယတ္တိအဓိဂမဝသေန စတုဗ္ဗိဓာယ အပ္ပိစ္ဆတာယ **အပ္ပိစ္ဆော အဿ** ။ ဧကံသေန ဟိ မောနေယျပဋိပဒံ ပဋိပန္န

နေန ဘိက္ခုနာ ဇဝံ အပ္ပိစ္ဆေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဧကေကသ္မိံ ပစ္စယေ တီဟိ သန္တောသေဟိ သန္တုဋ္ဌဿ **ပစ္စယပ္ပိစ္ဆတာ**။ ဓုတင်္ဂဓရဿေဝ သတော "ဓုတင်္ဂီတိ မံ ပရေ ဇာနန္တူ"တိ အနိစ္ဆနတာ **ဓုတင်္ဂပ္ပိစ္ဆတာ**။ ဗဟုဿုတဿေဝ သတော "ဗဟုဿုတောတိ မံ ပရေ ဇာနန္တူ"တိ အနိစ္ဆနတာ **ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆတာ** မဇ္ဈန္တိကတ္ထေရဿ ဝိယ။ အဓိဂမသမ္ပန္နဿေဝ သတော "အဓိဂတော အယံ ကုသလံ ဓမ္မန္တိ မံ ပရေ ဇာနန္တူ"တိ အနိစ္ဆနတာ **အဓိဂမပ္ပိစ္ဆတာ**။ သာ စ အရဟတ္တာဓိဂမတော ပြရံ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အရဟတ္တာဓိဂမတ္တဉ္ဟိ အယံ ပဋိပဒါတိ။ ဇဝံ အပ္ပိစ္ဆောပိ စ အရဟတ္တမဂ္ဂေန တဏှာဟာလောလုပ္ပံ ဟိတွာ **အလောလုပော** အဿ။ ဇဝံ အလောလုပော ဟိ **သဒ္ဓါ ကုလဿ နိစ္စာတော အနိစ္စော ဟောတိ နိဗ္ဗုတော,** ယာယ ကုလဿ ဆာတာ ဟောန္တိ သတ္တာ ခုပ္ပိပါသာတုရာ ဝိယ အတိတ္တာ, တာယ ကုလဿ အနိစ္စော ဟောတိ အနိစ္ဆတ္တာ စ နိစ္စာတော ဟောတိ အနာတုရော ပရမတိတ္တတိပ္ပတ္တော။ ဇဝံ နိစ္စာတတ္တာ နိဗ္ဗုတော ဟောတိ ဝူပသန္တသဗ္ဗကိလေသပရိဠာဟောတိ ဇဝမေတ္ထ ဥပ္ပဋိပဋိယာ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၇၁၄. ဇဝံ ယာဝ အရဟတ္တပ္ပတ္တိ, တာဝ ပဋိပဒံ ကထေတွာ ဣဒါနိ တံ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နဿ ဘိက္ခုနော အရဟတ္တပ္ပတ္တိနိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဓုတင်္ဂသမာဒါနံ သေနာသနဝတ္တဉ္စ ကထေန္တော **"သ ပိဏ္ဍစာရ"** န္တိ ကထာဒ္ဒယမာဟ။ တတ္ထ **သ ပိဏ္ဍစာရံ စရိတွာ** တိ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခံ စရိတွာ ဘတ္တကိစ္စံ တ ကတွာ။ **ဝနန္တမဘိဟာရယေ** တိ အပပဋ္ဌိတော ဂိဟိပပဉ္စေန ဝနံ ဇဝ ဂစ္ဆေယျ။ **ဥပဋ္ဌိတော ရုက္ခမူလသ္မိ** န္တိ ရုက္ခမူလေ ဌိတော တ ဟုတွာ။ **အာသနူပဂတော** တိ အာသနံ ဥပဂတော တ ဟုတွာ, နိသိန္နောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မုနီ**တိ မောနေယျပဋိပဒံ ပဋိပန္နော။ တ္ထ စ "ပိဏ္ဍစာရံ စရိတွာ"တိ ဣမိနာ ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂံ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိကော သပဒါနစာရီ ဧကာသနိကော ပတ္တပိဏ္ဍိကော ခလုပစ္ဆာဘတ္တိကော စ ဟောတိယေဝ, တေစီဝရိကပံသုကူလမ္ပိ စ သမာဒိယတေဝ, တသ္မာ ဣမာနိပိ ဆ ဝုတ္တာနေဝ ဟောန္တိ။ "ဝနန္တမဘိဟာရယေ"တိ ဣမိနာ ပန အာရညိကင်္ဂံ ဝုတ္တံ, "ဥပဋ္ဌိတော ရုက္ခမူလသ္မိ"န္တိ ဣမိနာ ရုက္ခမူလိကင်္ဂံ, "အာသနူပဂတော"တိ ဣမိနာ နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ။ ယထာက္ကမံ ပန ဇတေသံ အနုလောမတ္တာ အဗ္ဘောကာသိကယထာသန္ထတိကသောသာနိကင်္ဂါနိ ဝုတ္တာနိယေဝ ဟောန္တီတိ ဇဝမေတာယ ကထာယ တေရသ ဓုတင်္ဂါနိ နာလကတ္ထေရဿ ကထေသိ။

၇၁၅. **သ ဈာနပသုတော ဓီရော**တိ သော အနုပ္ပန္နဿ ဈာနဿ ဥပ္ပာဒနေန ဥပ္ပန္နဿ အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနာဓိဋ္ဌာနဝုဋ္ဌာနပစ္စဝေက္ခဏေဟိ စ ဈာနေသု ပသုတော အနုယုတ္တော။ **ဓီရော**တိ ဓိတိသမ္ပန္နော။ **ဝနန္တေ ရမိတော သိယာ**တိ ဝနေ အဘိရတော သိယာ, ကမန္တသေနာသနေ နာဘိရမေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဈာယေထ ရုက္ခမူလသ္မိံ, အတ္တာနမဘိတောသယ**န္တိ န ကေဝလံ လောကိယဈာနပသုတောယေဝ သိယာ, အပိစ ခော တသ္မိံယေဝ ရုက္ခမူလေ သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒိသမ္ပယုတ္တေန လောကုတ္တရဇ္ဈာနေနာပိ အတ္တာနံ အတီဝ တောသေန္တော ဈာယေထ။ ပရမဿာသပ္ပတ္တိယာ ဟိ လောကုတ္တရဇ္ဈာနေနေဝ စိတ္တံ အတီဝ တုဿတိ, န အညေန။ တေနာဟ – "အတ္တာနမဘိတောသယ"န္တိ။ ဇဝမိမာယ ကထာယ ဈာနပသုတတာယ ဝနန္တသေနာသနာဘိရတိံ အရဟတ္တဉ္စ ကထေသိ။

၇၁၆. ဣဒါနိ ယသ္မာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ နာလကတ္ထေရော ဝနန္တမဘိဟာရေတွာ နိရာဟာရောပိ ပဋိပဒါပူရဏေ အတီဝ ဥဿုက္ကော အဟောသိ, နိရာဟာရေန စ သမဏဓမ္မံ ကာတုံ န သက္ကာ။ တထာ ကရောန္တဿ ဟိ ဇီဝိတံ နပ္ပဝတ္တတိ, ကိလေသေ ပန အနုပ္ပာဒေန္တေန အာဟာရော ပရိယေသိတဗ္ဗော, အယမေတ္ထ ဉာယော။ တသ္မာ တဿ ဘဂဝါ အပရာပရေသုပိ ဒိဝသေသု ပိဏ္ဍာယ စရိတဗ္ဗံ, ကိလေသာ ပန န ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗာတိ ဒဿနတ္ထံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိနိဒ္ဒိဋ္ဌယေဝ ဘိက္ခာစာရဝတ္တံ ကထေန္တော **"တတော ရတျာ ဝိဝသာနေ"** တိအာဒိကာ ဆ ကထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ **တတော**တိ "သ ပိဏ္ဍစာရံ စရိတွာ, ဝနန္တမဘိဟာရယေ"တိ ဇတ္ထ ဝုတ္တပိဏ္ဍစာရဝနန္တာဘိဟာရတော ဥတ္တရိပိ။ **ရတျာ ဝိဝသာနေ** တိ ရတ္တိသမတိက္ကမေ, ဒုတိယဒိဝသေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကမန္တမဘိဟာရယေ**တိ အာဘိသမာစာရိကဝတ္တံ ကတွာ ယာဝ ဘိက္ခာစာရဝေလာ, တာဝ ဝိဝေကမနုဗြူဟေတွာ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တေ ဝုတ္တနယေန ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောန္တော ကမံ ဂစ္ဆေယျ။ **အဝှာနံ နာဘိနန္ဒေယျာ** တိ "ဘန္တေ, အမ္ဟာကံ ဃရေ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ"န္တိ နိမန္တနံ, "ဒေတိ နု ခော န ဒေတိ နု ခော သုန္ဒရံ နု ခော ဒေတိ အသုန္ဒရံ နု ခော ဒေတီ"တိ ဇဝရူပံ ဝိတက္ကံ ဘောဇနဉ္စ ပဋိပဒါပူရကော ဘိက္ခု နာဘိနန္ဒေယျ, နပ္ပဋိဂ္ဂဏှေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယဒိ ပန ဗလက္ကာရေန ပတ္တံ ဂဟေတွာ ပူရေတွာ ဒေန္တိ, ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သမဏဓမ္မော ကာတဗ္ဗော, ဓုတင်္ဂံ န ကုပ္ပတိ, တဒုပာဒါယ ပန တံ ကမံ န ပဝိသိတဗ္ဗံ။ **အဘိဟာရဉ္စ ကမတော** တိ သစေ ကမံ ပဝိဋ္ဌဿ ဟတ္ထိသတေဟိပိ ဘ

တ္တံ အဘိဟရန္တိ, တမ္ပိ နာဘိနန္ဒေယ်ျ, တတော ကေသိတ္ထမ္ပိ နပ္ပဋိဂ္ဂဏ္ဟေယျ, အညဒတ္ထု ဃရပဋိဟဋ္ဌိ ယာ ပိဏ္ဍပာတမေဝ စရေယ်ျာတိ။

၇၁၇. **န မုနီ ကမမာဂမ္မ, ကုလေသု သဟသာ စရေ** တိ သော စ မောနတ္ထာယ ပဋိပန္နကော မုနိ ကမံ ဂတော သမာနော ကုလေသု သဟသာ န စရေ, သဟသောကိတာဒိအနနုလောမိကံ ဂိဟိသံသဂ္ဂံ န အာပဇ္ဇေယ်ျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဃာသေသနံ ဆိန္နကထော, န တစံ ပယုတံ ဘဏေ** တိ ဆိန္နကထော ဝိယ ဟုတွာ ဩဘာသပရိကထာနိမိတ္တဝိညတ္တိပယုတ္တံ ဃာသေသနတစံ န ဘဏေယျ။ သစေ အာကင်္ခေယျ, ဂိလာနော သမာနော ဂေလညပဋိဗာဟနတ္ထာယ ဘဏေယျ။ သေနာသနတ္ထာယ တ ဝိညတ္တိံ ဌပေတွာ ဩဘာသပရိကထာနိမိတ္တပယုတ္တံ, အဝသေသပစ္စယတ္ထာယ ပန အဂိလာနော နေဝ ကိဉ္စိ ဘဏေယျာတိ။

၇၁၈-၉. **အလတ္ထံ ယဒိဒ** န္တိ ဣမိဿာ ပန ကထာယ အယမတ္ထော – ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌော အပ္ပမတ္တကေပိ ကိသ္မိဉ္စိ လဒ္ဓေ **"အလတ္ထံ ယံ ဣဒံ သာဓူ"** တိ စိန္တေတွာ အလဒ္ဓေ **"နာလတ္ထံ ကုသလ"** န္တိ တမ္ပိ "သုန္ဒရ"န္တိ စိန္တေတွာ **ဥဘယေနေဝ** လာဘာလာဘေန **သော တာဒီ** နိဗ္ဗိကာရော ဟုတွာ **ရုက္ခံဝုပနိဝတ္တတိ,** ယထာပိ ပုရိသော ဖလဂဝေသီ ရုက္ခံ ဥပဂမ္မ ဖလံ လဒ္ဓာပိ အလဒ္ဓာပိ အနနုနီတော အပ္ပဋိဟတော မဇ္ဈတ္တောယေဝ ဟုတွာ ဂစ္ဆတိ, ဧဝံ ကုလံ ဥပဂမ္မ လာဘံ လဒ္ဓာပိ အလဒ္ဓာပိ မဇ္ဈတ္တောဝ ဟုတွာ ဂစ္ဆတီတိ။ **သ ပတ္တပာဏီ** တိ ကထာ ဥတ္တာနတ္ထာဝ။

၇၂၀. **ဥစ္စာဝစာ**တိ ဣမိဿာ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော – ဧဝံ ဘိက္ခာစာရဝတ္တသမ္ပန္နော ဟုတွာပိ တာဝတကေနေဝ တုဋ္ဌိံ အနာပဇ္ဇိတွာ ပဋိပဒံ အာရောစေယျ။ ပဋိပတ္တိသာရညှိ သာသနံ။ သာ စာယံ **ဥစ္စာဝစာ။ပေ။ မုတန္တိ**။ တဿတ္ထော – သာ စာယံ မဂ္ဂပဋိပဒါ ဥတ္တမနိဟီနဘေဒတော **ဥစ္စာဝစာ ဗုဒ္ဓသမဏေန ပကာသိတာ**။ သုခာပဋိပဒါ ဟိ ခိပ္ပာဘိညာ ဥစ္စာ, ဒုက္ခာပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ အဝစာ။ ပဌမာ ဧဝ တ ဥစ္စာ, ဣတရာ တိဿောပိ အဝစာ။ တာယ စေတာယ ဥစ္စာယ အဝစာယ တ ပဋိပဒါယ **န ပာရံ ဒိဂုဏံ ယန္တိ** ။ "ဒုဂုဏ"န္တိ တ ဟဒ္ဒော, ဧကမဂ္ဂေန ဒွိက္ခတ္တုံ နိဗ္ဗာနံ န ယန္တီတိ အတ္ထော။ ကသ္မာ? ယေန မဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေသံ ပုန အပ္ပဟာတဗ္ဗတော။ ဧတေန ပရိဟာနဓမ္မာဘာဝံ ဒီပေတိ။ **နယိဒံ ဧကဂုဏံ မုတ**န္တိ တဉ္စ ဣဒံ ပာရံ ဧကက္ခတ္တုံယေဝ ဖုသနာရဟမ္ပိ န ဟောတိ။ ကသ္မာ? ဧကေန မဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသပ္ပဟာနာဘာဝတော။ ဧတေန ဧကမဂ္ဂေနေဝ အရဟတ္တာဘာဝံ ဒီပေတိ။

၇၂၁. ဣဒါနိ ပဋိပဒါနိသံသံ ဒဿေန္တော **"ယဿ စ ဝိသတာ"** တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – **ယဿ စ** ဧဝံ ပဋိပန္နဿ ဘိက္ခုနော တာယ ပဋိပဒါယ ပဟီနတ္တာ အဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတဘာဝေန ဝိသတတ္တာ **ဝိသတာ** တဏှာ **နတ္ထိ,** တဿ ကိလေသသောတစ္ဆေဒေန **ဆိန္နသောတဿ** ကုသလာကုသလပ္ပဟာနေန **ကိစ္စာကိစ္စပ္ပဟီနဿ** ရာဂဇော ဝါ ဒောသဇော ဝါ အပ္ပမတ္တကောပိ **ပရိဠာဟော န ဝိဇ္ဇတီ** တိ။

၇၂၂. ဣဒါနိ ယသ္မာ ဣမာ ကထာယော သုတွာ နာလကတ္ထေရဿ စိတ္တံ ဥဒပာဒိ – "ယဒိ တွေကံ မောနေယျံ သုကရံ န ဒုက္ကရံ, သက္ကာ အပ္ပကသိရေန ပူရေတု"န္တိ, တသ္မာဿ ဘဂဝါ "ဒုက္ကရမေဝ မောနေယျ"န္တိ ဒဿေန္တော ပုန **"မောနေယျံ တေ ဥပညိဿ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥပညိဿ** န္တိ ဥပညာပေယျံ, ကထယိဿန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ခုရဓာရာ ဥပမာ အဿာတိ **ခုရဓာရူပမော** ။ **ဘဝေ**တိ ဘဝေယျ။ ကော အဓိပ္ပာယော? မောနေယျံ ပဋိပန္နော ဘိက္ခု ခုရဓာရံ ဥပမံ ကတွာ ပစ္စယေသု ဝတ္တေယျ။ ယထာ မဓုဒိဒ္ဓံ ခုရဓာရံ လိဟန္တော, ဆေဒတော, ဇိဝှံ ရက္ခတိ, ဧဝံ ဓမ္မေန လဒ္ဓေ ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တော စိတ္တံ ကိလေသုပ္ပတ္တိတော ရက္ခေယ်ျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပစ္စယာ ဟိ ပရိသုဒ္ဓေန ဉာယေန လဒ္ဓုဉ္စ အနဝဇ္ဇပရိဘောဂေန ပရိဘုဉ္ဇိတုဉ္စ န သုခေန သက္ကာတိ ဘဂဝတ ပစ္စယနိဿိတမေဝ ဗဟုသော ဘဏိတံ။ **ဇိဝှာယ တာလုမာဟစ္စ, ဥဒရေ သညတော သိယာ** တိ ဇိဝှာယ တာလုံ ဥပ္ပီဠေတွာပိ ရသတဏှံ ဝိနောဒေန္တော ကိလိဋ္ဌေန မဂ္ဂေန ဥပ္ပန္နပစ္စယေ အသေဝန္တော ဥဒရေ သံယတော သိယာ။

၇၂၃. **အလီနစိတ္တော စ သိယာ** တိ နိစ္စံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ အဋ္ဌိတကာရိတာယ အကုသီတစိတ္တော စ
ဘဝေယ္ယ။ **န စာပိ ဗဟု စိန္တယေ** တိ ဉာတိဇနပဒအမရဝိတက္ကဝသေန စ ဗဟုံ န စိန္တေယ္ယ။ **နိရာမဂန္ဓော အသိတော, ဗြ
ရဟ္မစရိယပရာယဏော**တိ နိက္ကိလေသော စ ဟုတွာ တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ ကိသ္မိဉ္စိ ဘဝေ အနိဿိတော သိက္ခာတ္တ
ယသင်္ခါတသာသနဗြဟ္မစရိယပရာယဏော ဧဝ ဘဝေယ္ယ။

၇၂၄-၅. **ကောသနဿာ** တိ ဝိဝိတ္တာသနဿ။ အာသနမုခေန စေတ္ထ သဗ္ဗဣရိယာပထာ ဝုတ္တာ။ ယတော သဗ္ဗ
ဣရိယာပထေသု ဧကီဘာဝဿ သိက္ခေယ္ယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကောသနဿာတိ စ သမ္ပဒါနဝစန
မေတံ။ **သမဏူပါသနဿ စာ**တိ သမဏေဟိ ဥပါသိတဗ္ဗဿ အဋ္ဌတိံသာရမ္မဏဘာဝနာနုယောဂဿ, သမဏာနံ ဝါ
ဥပါသနဘူတဿ အဋ္ဌတိံသာရမ္မဏဘေဒဿေဝ။ ဣဒမ္ပိ သမ္ပဒါနဝစနမေဝ, ဥပါသနတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧ
တ္ထ စ ကောသနေန ကာယဝိဝေကော, သမဏူပါသနေန စိတ္တဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဧကတ္တံ
မောနမက္ခာတ**န္တိ ဧဝမိဒံ ကာယစိတ္တဝိဝေကဝသေန "ဧကတ္တံ မောန"န္တိ အက္ခာတံ။ **ဧကော စေ အဘိရမိဿသီ**
တိ ဣဒံ ပန ဥတ္တရဂါထာပေက္ခံ ပဒံ, "အထ ဘာဟိသိ ဒသဒိသာ"တိ ဣမိနာ အဿ သမ္ဗန္ဓော။

ဘာဟိသီတိ ဘာသိဿသိ ပကာသေဿသိ။ ဣမံ ပဋိပဒံ ဘာဝေန္တော သဗ္ဗဒိသာသု ကိတ္တိယာ ဟာကဋ္ဌော ဘဝိဿ
သသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သုတွာ ဓီရာန**န္တိအာဒိနံ ပန စတုန္နံ ပဒါနံ အယမတ္ထော – ယေန စ ကိတ္တိဃောသေန ဘာဟိ
သိ ဒသဒိသာ တံ **ဓီရာနံ ဈာယီနံ ကာမစာဂိနံ နိဃောသံ သုတွာ** အထ တွံ တေန ဥဒ္ဒစ္စံ အနာပဇ္ဇိတွာ **ဘိယျော ဟိရိ
ဉ္စ သဒ္ဓဉ္စ** ကရေယ္ယာသိ, တေန ဃောသေန ဟရာယမာနော "နိယ္ယာနိကပဋိပဒါ အယ"န္တိ သဒ္ဓံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဥ
တ္တရိ ပဋိပတ္တိမေဝ ဗြူဟေယ္ယာသိ။ **မာမကော**တိ ဧဝဥ္ဟိ သန္တေ မမ သာဝကော ဟောတီတိ။

၇၂၆. **တံ နဒီဟီ**တိ ယံ တံ မယာ "ဟိရိဉ္စ သဒ္ဓဉ္စ ဘိယျော ကုဗ္ဗေထာ"တိ ဝဒတာ "ဥဒ္ဒစ္စံ န ကာတဗ္ဗ"န္တိ ဝု
တ္တံ, တံ ဣမိနာ နဒီနိဒဿနေနာပိ ဇာနာထ, တဗ္ဗိပရိယာယဉ္စ **သောဗ္ဘေသု** စ **ပဒရေသု**စ ဇာနာထ။ **သောဗ္ဘေသူ** တိ
မာတိကာသု ။ **ပဒရေသူ**တိ ဒရီသု။ ကထံ? **သဏန္တာ ယန္တိ ကုသောဗ္ဘာ, တုဏှီ ယန္တိ မဟောဒဓီ** တိ။ ကုသောဗ္ဘာ
ဟိ သောဗ္ဘပဒရာဒိဘေဒါ သဗ္ဗာပိ ကုန္နဒိယော သဏန္တာ သဒ္ဒံ ကရောန္တာ ဥဒ္ဒတာ ဟုတွာ ယန္တိ, ဂင်္ဂါဒိဘေဒါ
ပန မဟာနဒိယော တုဏှီ ယန္တိ, ဧဝံ "မောနေယ္ယံ ပူရေမီ"တိ ဥဒ္ဒတော ဟောတိ အမာမကော, မာမကော ပန ဟိရိဉ္စ
သဒ္ဓဉ္စ ဥပ္ပာဒေတွာ နီစစိတ္တော ဝ ဟောတိ။

၇၂၇-၉. ကိဉ္စ ဘိယျော – **ယဒူနကံ။ပေ။ ပဏ္ဍိတော** တိ။ တတ္ထ သိယာ – သစေ အမုကဥ္စုပမော ဗာလော သ
ဏန္တတာယ, ရဟဒေါ ပူရောဝ ပဏ္ဍိတော သန္တတာယ, အထ ကသ္မာ ဗုဒ္ဓသမဏော ဧဝံ ဓမ္မဒေသနာဗ္ဗာဝဋ္ဌော ဟုတွ
တ ဗဟုံ ဘာသတီတိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓေန **"ယံ သမဏော"**တိ ဂါထမာဟ။ တဿတ္ထော – **ယံ ဗုဒ္ဓသမဏော ဗဟုံ ဘာ
သတိ ဥပေတံ အတ္ထသဉ္ဟိတံ,** အတ္ထူပေတံ ဓမ္မူပေတဉ္စ ဟိတေန စ သံဟိတံ, တံ န ဥဒ္ဒစ္စေန, အပိစ ခေါ **ဇာနံ
သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ** ဒိဝသမ္ပိ ဒေသေန္တော နိပ္ပပဉ္စောဝ ဟုတွာ။ တဿ ဟိ သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိ။
ဧဝံ ဒေသေန္တော စ "ဣဒမဿ ဟိတံ ဣဒမဿ ဟိတ"န္တိ နာနပ္ပကာရတော **ဇာနံ သော ဗဟု ဘာသတိ,** န ကေဝလံ
ဗဟုဘာဏိတာယ။ အဝသာနဂါထာယ သမ္ဗန္ဓော – ဧဝံ တာဝ သဗ္ဗညုတညာဏေန သမန္နာဂတော ဗုဒ္ဓသမဏော ဇာနံ
သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ, ဇာနံ သော ဗဟု ဘာသတိ။ တေန ဒေသိတံ ပန ဓမ္မံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယေနေဝ ဉာဏေန ယော စ ဇာနံ
သံယတတ္တော, ဇာနံ န ဗဟု ဘာသတိ, သ မုနိ မောနမရဟတိ, သ မုနိ မောနမဇ္ဈဂါတိ။ တဿတ္ထော – တံ ဓမ္မံ ဇာနန္တော
တော **သံယတတ္တော** ဂုတ္တစိတ္တော ဟုတွာ ယံ ဘာသိတံ သတ္တာနံ ဟိတသုခါဝဟံ န ဟောတိ, တံ **ဇာနံ န ဗဟု ဘာ
သတိ**။ သော ဧဝံဝိဓော မောနတ္တံ ပဋိပန္နကော မုနိ မောနေယ္ယပဋိပဒါသင်္ခါတံ **မောနံ အရဟတိ**။ န ကေဝလဉ္စ အရဟ
တိယေဝ, အပိစ ခေါ ပန **သ မုနိ** အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏသင်္ခါတံ **မောနံ အဇ္ဈဂါ** ဣစ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အရဟတ္တနိ
ကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

တံ သုတွာ နာလကတ္ထေရော တီသု ဌာနေသု အပ္ပိစ္ဆော အဟောသိ ဒဿနေ သဝနေ ပုစ္ဆာယာတိ။ သော ဟိ
ဒေသနာပရိယောသာနေ ပသန္နစိတ္တော ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဝနံ ပဝိဋ္ဌော, ပုန "အဟော ဝတာဟံ ဘဂဝန္တံ ပဿေ
ယ္ယ"န္တိ လောလဘာဝံ န ဇနေသိ။ အယမဿ ဒဿနေ အပ္ပိစ္ဆတာ။ တထာ "အဟော ဝတာဟံ ပုန ဓမ္မဒေသနံ သု

ဏေယျ’’န္တိ လောလဘာဝံ န ဇနေသိ။ အယမဿ သဝနေ အပ္ပိစ္ဆတာ။ တထာ ‘‘အဟော ဝတာဟံ ပုန မောနေယျ ပဋိပဒံ ပုစ္ဆေယျ’’န္တိ လောလဘာဝံ န ဇနေသိ။ အယမဿ ပုစ္ဆာယ အပ္ပိစ္ဆတာ။

သော ဇဝံ အပ္ပိစ္ဆော သမာနော ပဗ္ဗတဟဒံ ပဝိသိတ္ဝာ ဧကဝနသဏ္ဍေ ဒွေဝ ဒိဝသာနိ န ဝသိ , ဧကရုက္ခမူလေ ဒွေ ဝေ ဒိဝသာနိ န နိသီဒိ, ဧကေကမေ ဒွေဝ ဒိဝသာနိ ပိဏ္ဍာယ န ဟာဝိသိ။ ဣတိ ဝနတော ဝနံ, ရုက္ခတော ရုက္ခံ, ကမတော ကမံ အာဟိဏ္ဍန္တော အနုရူပပဋိပဒံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ အဂ္ဂဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ အထ ယသ္မာ မောနေယျပဋိပဒံ ဥက္ကဋ္ဌံ က တွာ ပူရေန္တော ဘိက္ခု သတ္တေဝ မာသာနိ ဇီဝတိ, မဇ္ဈိမံ ကတွာ ပူရေန္တော သတ္တ ဝဿာနိ, မန္ဒံ ကတွာ ပူရေန္တော သောဠသ ဝဿာနိ။ အယဉ္စ ဥက္ကဋ္ဌံ ကတွာ ပူရေသိ, တသ္မာ သတ္တ မာသေ ဌတွာ အတ္တနော အာယုသင်္ခါရ ပရိက္ခယံ ဉတွာ နှာယိတွာ နိဝာသေတွာ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ ဒိဂုဏံ သင်္ဃာဋိံ ပါရုပိတွာ ဒသဗလာဘိမုခေါ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတံ ဝန္ဒိတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ ဟိင်္ဂုလကပဗ္ဗတံ နိဿာယ ဌိတကောဝ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာ တုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ တဿ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝံ ဉတွာ ဘဂဝါ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ တတ္ထ ဂန္တွာ သရီရကိစ္စံ ကတွ ာ ဓာတုယော ဂဟာပေတွာ စေတိယံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ အဂမာသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ နာလကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. ဒွယတာနုပဿနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဇဝံ မေ သုတန္တိ ဒွယတာနုပဿနာသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣမဿ သုတ္တဿ အတ္တဇ္ဈာသယတော ဥ ပ္ပတ္တိ။ အတ္တဇ္ဈာသယေန ဟိ ဘဂဝါ ဣမံ သုတ္တံ ဒေသေသိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပနဿ အ တ္ထဝဏ္ဏနာယမေဝ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ တတ္ထ **ဇဝံ မေ သုတ**န္တိအာဒီနိ ဝုတ္တနယာနေဝ။ **ပုဗ္ဗာရာမေ** တိ သာဝတ္ထိနဂ ရဿ ပုရတ္ထိမဒိသာယံ အာရာမေ။ **မိဂါရမာတု ဟသာဒေ**တိ တတ္ထ ဝိသာခါ ဥပာသိကာ အတ္တနော သသုရေန မိဂါရေန သေဋ္ဌိနာ မာတုဋ္ဌာနေ ဌပိတတ္တာ ‘‘မိဂါရမာတာ’’တိ ဝုစ္စတိ။ တာယ မိဂါရမာတုယာ နဝကောဋိအဂ္ဃနကံ မဟာလတာပိဠန္ဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ကာရာပိတော ဟသာဒေ ဟေဋ္ဌာ စ ဥပရိ စ ပဉ္စ ပဉ္စ ဂဗ္ဘသတာနိ ကတွာ သဟ ဿကူဋာဂါရပဋိမဏ္ဍိတော, သော ‘‘မိဂါရမာတုဟသာဒေ’’တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မိံ မိဂါရမာတု ဟသာဒေ။

တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါတိ ယံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိံ နိဿာယ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတု ဟသာဒေ ဝိ ဟရတိ, တေန သမယေန။ **တဒဟုပေါသထေ**တိ တသ္မိံ အဟု ဥပေါသထေ, ဥပေါသထဒိဝသေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပန္နရ သေ**တိ ဣဒံ ဥပေါသထဂ္ဂဟဏေန သမ္ပတ္တာဝသေသုပေါသထပဋိက္ခေပဝစနံ။ **ပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယ ရတ္တိယာ** တိ ပန္နရသဒိဝသတ္တာ ဒိဝသဂဏနာယ အဟာဒိဥပက္ကိလေသဝိရဟတ္တာ ရတ္တိဂုဏသမ္ပတ္တိယာ စ ပုဏ္ဏတ္တာ ပုဏ္ ဏာယ, ပရိပုဏ္ဏစန္ဒတ္တာ ပုဏ္ဏမာယ စ ရတ္တိယာ။ **ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော** တိ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ပရိဝုတော။ **အဗ္ဘောကာသေ နိသိန္နော ဟောတီ**တိ မိဂါရမာတု ရတနဟသာဒပရိဝေဏေ အဗ္ဘောကာသေ ဥပရိ အပ္ပဋိစ္ဆန္နေ ဩကာ သေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသိန္နော ဟောတိ။ **တုဏှီဘူတံ တုဏှီဘူတ**န္တိ အတီဝ တုဏှီဘူတံ, ယတော ယတော တ အနုဝိလောကေတိ , တတော တတော တုဏှီဘူတံ, တုဏှီဘူတံ တဓာယ, ပုန တုဏှီဘူတံ ကာယေန။ **ဘိက္ခုသင် ဃံ အနုဝိလောကေတွာ**တိ တံ ပရိတရေတွာ နိသိန္နံ အနေကသဟဿဘိက္ခုပရိမာဏံ တုဏှီဘူတံ တုဏှီဘူတံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ‘‘တွေကာ တွေ သောတာပန္နာ, တွေကာ သကဒာဂါမိနော, တွေကာ အနာဂါမိနော တွေကာ အာ ရဒ္ဓဝိပဿကာ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာ, ဣမဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ကီဒိသီ ဓမ္မဒေသနာ သပ္ပာယာ’’တိ သပ္ပာယဓမ္မ ဒေသနာပရိစ္ဆေဒနတ္ထံ ဣတော စိတော စ ဝိလောကေတွာ။

ယေ တေ, ဘိက္ခဝေ, ကုသလာ ဓမ္မာ တိ ယေ တေ အာရောဂျဋ္ဌေန အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန ကောသလ္လ လသမ္ဘူတဋ္ဌေန စ ကုသလာ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ, တဇ္ဈောတကာ တ ပရိယတ္တိဓမ္မာ။ **အရိယာ နိယျာ နိကာ သမ္ဗောဓဂါမိနော**တိ ဥပက္ကိလေသဟုဋ္ဌေန အရိယာ, လောကတော နိယျာနဋ္ဌေန နိယျာနိကာ, သမ္ဗောဓသင်္ခါတံ အရဟတ္တံ ဂမနဋ္ဌေန သမ္ဗောဓဂါမိနော။ **တေသံ တေ ဘိက္ခဝေ။ပေ။ သဝနာယ,** တေသံ ဘိက္ခဝေ ကုသလာနံ။ပေ။ သမ္ဗောဓဂါမီနံ ကာ ဥပနိသာ, ကိံ ကာရဏံ, ကိံ ပယောဇနံ တုမှာကံ သဝနာယ, ကိမတ္ထံ တုမှေဟ တေ ဓမ္မေ သုဏာ

ထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယာဝဒေဝ ဒ္ဝယတာနံ ဓမ္မာနံ ယထာဘူတံ ဉာဏာယာ** တိ ဧတ္ထ **ယာဝဒေဝ**တိ ပရိစ္ဆေဒာဝဓာရဏတ္ထမိဒံ။ ဒွေဝ အဝယဝါ ဧတေသန္တိ ဒွယာ, ဒွယာ ဧဝ ဒွယတာ, တေသံ ဒွယတာနံ။ “ဒ္ဝယာန”န္တိပိ ပါဌော။ **ယထာဘူတံ ဉာဏာယာ**တိ အဝိပရီတဉာဏာယ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယဒေတံ လောကိယလောကုတ္တရာဒိဘေဒေန ဒွိဓာ ဝဝ တ္ထိတာနံ ဓမ္မာနံ ဝိပဿနာသင်္ခာတံ ယထာဘူတဉာဏံ, ဧတဒတ္ထာယ န ဣတော ဘိယျောတိ, သဝနေန ဟိ ဧတ္တ ကံ ဟောတိ, တဒုတ္တရိ ဝိသေသာဓိဂမော ဘာဝနာယာတိ။ **ကိဉ္စ ဒ္ဝယတံ ဝဒေထာ** တိ ဧတ္ထ ပန သစေ, ဝေ ဘိက္ခဝေ, သိယာ, ကိဉ္စ တုမှေ, ဘန္တေ, ဒ္ဝယတံ ဝဒေထာတိ အယမဓိပ္ပာယော။ ပဒတ္တော ပန “ကိဉ္စ ဒ္ဝယတာဘာဝံ ဝဒေ ထာ”တိ။

(၁) တတော ဘဂဝါ ဒ္ဝယတံ ဒဿေန္တော **“ဣဒံ ဒုက္ခ”**န္တိ ဧဝမာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဒ္ဝယတာနံ စတုသစ္စဓမ္မာနံ “ဣဒံ ဒုက္ခံ, အယံ ဒုက္ခသမုဒယော”တိ ဧဝံ လောကိယဿ ဧကဿ အဝယဝဿ သဟေတုကဿ တ ဒုက္ခဿ ဒ ဿနေန **အယံ ဧကာနုပဿနာ,** ဣတရာ လောကုတ္တရဿ ဒုတိယဿ အဝယဝဿ သဥပာယဿ တ နိရောဓဿ ဒဿနေန **ဒုတိယာနုပဿနာ** ။ ပဌမာ စေတ္ထ တတိယစတုတ္ထဝိသုဒ္ဓိဟိ ဟောတိ, ဒုတိယာ ပဉ္စမဝိသုဒ္ဓိယာ။ **ဧဝံ သမ္မာ ဒ္ဝယတာနုပဿိနော**တိ ဣမိနာ ဝုတ္တနယေန သမ္မာ ဒွယဓမ္မေ အနုပဿန္တဿ သတိယာ အဝိပ္ပဝါသေန **အပ္ပမတ္တဿ,** ကာယိကစေတသိကဝီရိယာတာပေန **အာတာပိနော** ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ နိရပေက္ခတ္တာ **, ပဟိတတ္တဿ**။ **ပာဋိကင်္ခ** န္တိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ **ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညာ** တိ အသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ အရဟတ္တံ။ **သတိ ဝါ ဥပါဒိ သေသေ အနာဂါမိတာ**တိ “ဥပါဒိသေသ”န္တိ ပုနဗ္ဘဝသေန ဥပါဒါတဗ္ဗက္ခန္ဓသေသံ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ ဝါ သတိ အ နာဂါမိဘာဝေါ ပါဋိကင်္ခောတိ ဒဿေတိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဟေဋ္ဌိမဖလာနိပိ ဧဝံ ဒွယတာနုပဿိနော ဟောန္တိ, ဥပ ရိမဖလေသု ပန ဥဿာဟံ ဇနေန္တော ဧဝမာဟ။

ဣဒမဝေါစာတိအာဒိ သင်္ဂီတိကာရာနံ ဝစနံ။ တတ္ထ **ဣဒ**န္တိ “ယေ ဝေ, ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိဝုတ္တနိဒဿနံ။ **ဧတ**န္တိ ဣဒါနိ “ယေ ဒုက္ခ”န္တိ ဧဝမာဒိဝတ္တဗ္ဗဂါထာဗန္ဓနိဒဿနံ။ ဣမာ စ ဂါထာ စတုသစ္စဒီပကတ္တာ ဝုတ္တတ္ထ ဒီပိကာ ဧဝ, ဧဝံ သန္တေပိ ဂါထာရုစိကာနံ ပစ္ဆာ အာဂတာနံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ အသမတ္ထတာယ အနုဂ္ဂဟေတ္ဝာ “ဣ အာနိ ယဒိ ဝဒေယျ သုန္ဒရ”န္တိ အာကင်္ခန္တာနံ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာနဉ္စ အတ္ထာယ ဝုတ္တာ။ ဝိသေသတ္ထဒီပိကာ တ တိ အဝိပဿကေ ဝိပဿကေ စ ဒဿေတွာ တေသံ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋဒဿနတော, တသ္မာ ဝိသေသတ္ထဒဿနတ္ထ မေဝ ဝုတ္တာ။ သေ နယော ဣတော ပရမ္ပိ ဂါထာဝစနေသု။

၇၃၀. တတ္ထ **ယတ္ထ စာ** တိ နိဗ္ဗာနံ ဒဿေတိ။ နိဗ္ဗာနေ ဟိ ဒုက္ခံ သဗ္ဗသော ဥပရုဇ္ဈတိ, သဗ္ဗပ္ပကာရံ ဥပရုဇ္ ဈတိ, သဟေတုကံ ဥပရုဇ္ဈတိ, အသေသဉ္စ ဥပရုဇ္ဈတိ။ **တဉ္စ မဂ္ဂ** န္တိ တဉ္စ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ။

၇၃၁-၃. **စေတောဝိမုတ္တိဟီနာ တေ, အထော ပညာဝိမုတ္တိယာ**တိ ဧတ္ထ အရဟတ္တဖလသမာဓိ ရာဂဝိရာဂ စေတော ဝိမုတ္တိ, အရဟတ္တဖလပညာ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂ ပညာဝိမုတ္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တဏှာဟာစရိတေန ဝါ အပ္ပနာဈာနဗလေန ကိ လေသေ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ အဓိဂတံ အရဟတ္တဖလံ ရာဂဝိရာဂ စေတောဝိမုတ္တိ, ဒိဋ္ဌိစရိတေန ဥပစာရဈာနမတ္တံ နိဗ္ဗ တ္တေတွာ ဝိပဿိတွာ အဓိဂတံ အရဟတ္တဖလံ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂ ပညာဝိမုတ္တိ။ အနာဂါမိဖလံ ဝါ ကာမရာဂံ သန္ဓာယ ရာဂဝိရာဂ စေတောဝိမုတ္တိ, အရဟတ္တဖလံ သဗ္ဗပ္ပကာရတော အဝိဇ္ဇာဝိရာဂ ပညာဝိမုတ္တီတိ။ **အန္တကိရိယာယာ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အန္တကရဏတ္ထာယ ။ **ဇာတိဇရူပဂါ**တိ ဇာတိဇရံ ဥပဂတာ, ဇာတိဇရာယ ဝါ ဥပဂတာ, န ပရိမုစ္စန္တိ ဇာတိဇရာယာတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသမေတ္ထ အာဒိတော ပဘုတိ ပာကဋမေဝ။ ဂါထာပရိယောသာနေ စ သဋ္ဌိမတ္တာ ဘိက္ခူ တံ ဒေသနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဝိပဿိတွာ တသ္မိံယေဝ အာသနေ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ သဗ္ဗ ဗတရေသု။

(၂) အတော ဧဝ ဘဂဝါ **“သိယာ အညေနပိ ပရိယာယေနာ”**တိအာဒိနာ နယေန နာနပ္ပကာရတော ဒွယတာနုပဿ နံ အာဟ။ တတ္ထ ဒုတိယတရေ **ဥပဓိပစ္စယာ**တိ သာသဝကမ္မပစ္စယာ။ သာသဝကမ္မဉ္စ ဟိ ဣဓ “ဥပဓီ”တိ အဓိပ္ပေတံ။ **အသေသဝိရာဂနိရောဓာ**တိ အသေသံ ဝိရာဂေန နိရောဓာ, အသေသဝိရာဂသင်္ခာတာ ဝါ နိရောဓာ။

၇၃၄. **ဥပဓိနိဒါနာ**တိ ကမ္မပစ္စယာ။ **ဒုက္ခဿ ဇာတိပ္ပဘဝါနုပဿီ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ဇာတိကာရဏံ “ဥပဓိ”တိ အနုပဿန္တော။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။ ဧဝံ အယမ္ပိ တရော စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဒီပေတွာ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဝုတ္တော။ ယထာ စာယံ, ဧဝံ သဗ္ဗတရာ။

(၃) တတိယဝါရေ **အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ**တိ ဘဝကမ္မကမ္မသမ္ဘာရအဝိဇ္ဇာပစ္စယာ။ ဒုက္ခံ ပန သဗ္ဗတ္ထ ဝဋ္ဋဒုက္ခမေဝ။

၇၃၅. **ဇာတိမရဏသံသာရန္တိ** ခန္ဓနိဗ္ဗတ္တိံ ဇာတိံ ခန္ဓဘေဒံ မရဏံ ခန္ဓပဋိပာဋိံ သံသာရဉ္စ။ **ဝဇန္တိ** တိ ဂစ္ဆန္တိ ဥပေန္တိ။ **ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝ** န္တိ ဣမံ မနုဿဘာဝံ ဣတော အဝသေသအညနိကာယဘာဝဉ္စ။ **ဂတီ**တိ ပစ္စယဘာဝေါ။

၇၃၆. **အဝိဇ္ဇာ ဟာယ**န္တိ အဝိဇ္ဇာ ဟိ အယံ။ **ဝိဇ္ဇာဂတာ စ ယေ သတ္တာ** တိ ယေ စ အရဟတ္တမဂ္ဂဝိဇ္ဇာယ ကိလေသေ ဝိဇ္ဈိတွာ ဂတာ ခီဏာသဝသတ္တာ။ သေသမုတ္တာနတ္ထမေဝ။

(၄) စတုတ္ထဝါရေ **သင်္ခါရပစ္စယာ** တိ ပုညာပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရပစ္စယာ။

၇၃၈-၉. **ဧတမာဒီနဝံ ဉတွာ**တိ ယဒိဒံ ဒုက္ခံ သင်္ခါရပစ္စယာ, ဧတံ အာဒီနဝန္တိ ဉတွာ။ **သဗ္ဗသင်္ခါရသမထာ** တိ သဗ္ဗေသံ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ သင်္ခါရာနံ မဂ္ဂဉာဏေန သမထာ, ဥပဟတတာယ ဖလသမတ္ထတာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သညာန**န္တိ ကာမသညာဒီနံ မဂ္ဂေနေဝ ဥပရောဓေနာ။ **ဧတံ ဉတွာ ယထာတထ**န္တိ ဧတံ ဒုက္ခက္ခယံ အဝိပရီတံ ဉတွာ။ **သမ္မဒ္ဒသာ** တိ သမ္မာဒဿနာ။ **သမ္မဒညာယာ** တိ သင်္ခတံ အနိစ္စာဒိတော, အသင်္ခတဉ္စ နိစ္စာဒိတော ဉတွာ။ **မာရသံယောဂ**န္တိ တေဘူမကဝဋ္ဋံ။ သေသမုတ္တာနတ္ထမေဝ။

(၅) ပဉ္စမဝါရေ **ဝိညာဏပစ္စယာ**တိ ကမ္မသဟဇာတအဘိသင်္ခါရဝိညာဏပစ္စယာ။

၇၄၁. **နိစ္ဆာတော** တိ နိတ္တဏှော။ **ပရိနိဗ္ဗုတော** တိ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗုတော ဟောတိ။ သေသံ ပာကဋမေဝ။

(၆) ဆဋ္ဌဝါရေ **ဖဿပစ္စယာ** တိ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏသမ္ပယုတ္တဖဿပစ္စယာတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဧတ္ထ ပဒပဋိပာဋိယာ ဝတ္တဗ္ဗာနိ နာမရူပသဠာယတနာနိ အဝတွာ ဖဿော ဝုတ္တော။ တာနိ ဟိ ရူပမိဿကတ္တာ ကမ္မသမ္ပယုတ္တာနေဝ န ဟောန္တိ, ဣဒဉ္စ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ ကမ္မတော တ သမ္ဘဝေယျ ကမ္မသမ္ပယုတ္တဓမ္မတော တတိ။

၇၄၂-၃. **ဘဝသောတာနုသာရိန**န္တိ တဏှာနုသာရိနံ။ **ပရိညာယာ**တိ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိဇာနိတွာ။ **အညာယာ**တိ အရဟတ္တမဂ္ဂပညာယ ဉတွာ။ **ဥပသမေ ရတာ**တိ ဖလသမာပတ္တိဝသေန နိဗ္ဗာနေ ရတာ။ **ဖဿာဘိသမယာ** တိ ဖဿနိရောဓာ။ သေသံ ပာကဋမေဝ။

(၇) သတ္တမဝါရေ **ဝေဒနာပစ္စယာ**တိ ကမ္မသမ္ပယုတ္တဝေဒနာပစ္စယာ။

၇၄၄-၅. **အဒုက္ခမသုခံ သဟာ**တိ အဒုက္ခမသုခေန သဟ။ **ဧတံ ဒုက္ခန္တိ ဉတွာန** တိ ဧတံ သဗ္ဗံ ဝေဒယိတံ “ဒုက္ခကာရဏ”န္တိ ဉတွာ, ဝိပရိဏာမဋ္ဌိတိအညာဏဒုက္ခတာဟိ တ ဒုက္ခံ ဉတွာ။ **မောသဓမ္မ**န္တိ နဿနဓမ္မံ။ **ပလောကိန**န္တိ ဇရာမရဏေဟိ ပလုဇ္ဇနဓမ္မံ။ **ဖုဿ ဖုဿာ** တိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏေန ဖုသိတွာ ဖုသိတွာ။ **ဝယံ ပဿ** န္တိ အန္တေ ဘင်္ဂမေဝ ပဿန္တော။ **ဧဝံ တတ္ထ ဝိဇာနတီ** တိ ဧဝံ တာ ဝေဒနာ ဝိဇာနာတိ, တတ္ထ တ ဒုက္ခဘာဝံ ဝိဇာနာတိ။ **ဝေဒနာနံ ခယာ**တိ တတော ပရံ မဂ္ဂဉာဏေန ကမ္မသမ္ပယုတ္တာနံ ဝေဒနာနံ ခယာ။ သေသမုတ္တာနမေဝ။

(၈) အဋ္ဌမဝါရေ **တဏှာပစ္စယာ**တိ ကမ္မသမ္ဘာရတဏှာပစ္စယာ ။

၇၄၇. **တေမာဒီနံ ဥတုတ, တဏှံ ဒုက္ခသ္သ သမ္ဘဝ** န္တိ တေံ ဒုက္ခသ္သ သမ္ဘဝံ တဏှာယ အာဒီနံ ဥတုတ။ သေသမုတ္တာနမေဝ။

(၉) နဝမတရေ **ဥပာအနပစ္စယာ**တိ ကမ္မသမ္ဘာရဥပာအနပစ္စယာ။

၇၄၈-၉. **ဘတေ**တိ ဝိပာကဘတေ ခန္ဓပာတုဘာတေ။ **ဘူတော ဒုက္ခ**န္တိ ဘူတော သမ္ဘူတော ဝဋ္ဋဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတိ။ **ဇာတသ္သ မရဏ** န္တိ ယတ္ထာပိ "ဘူတော သုခံ နိဂစ္ဆတိ"တိ ဗာလာ မညန္တိ, တတ္ထာပိ ဒုက္ခမေဝ ဒဿေန္တော အာဟ – "ဇာတသ္သ မရဏံ ဟောတီ"တိ။ ဒုတိယကထာယ ယောဇနာ – အနိစ္စာဒီဟိ သမ္မဒညာယ ပဏ္ဍိတာ ဥပာအနက္ခယာ ဇာတိက္ခယံ နိဗ္ဗာနံ အဘိညာယ န ဂစ္ဆန္တိ ပုနဗ္ဘဝန္တိ။

(၁၀) ဒသမတရေ **အာရမ္ဘပစ္စယာ** တိ ကမ္မသမ္ပယုတ္တဝီရိယပစ္စယာ။

၇၅၁. **အနာရမ္ဘေ ဝိမုတ္တိနော** တိ အနာရမ္ဘေ နိဗ္ဗာနေ ဝိမုတ္တသ္သ။ သေသမုတ္တာနမေဝ။

(၁၁) ဧကာဒသမတရေ **အာဟာရပစ္စယာ**တိ ကမ္မသမ္ပယုတ္တာဟာရပစ္စယာ။ အပရော နယော – စတုဗ္ဗိဓာ သတ္တာ ရူပူပကာ, ဝေဒနူပကာ, သညူပကာ, သင်္ခာရူပကာတိ။ တတ္ထ ဧကာဒသဝိဓာယ ကာမဓာတုယာ သတ္တာ **ရူပူပကာ** ကဗဠီကာရာ ဟာရသေဝနတော။ ရူပဓာတုယာ သတ္တာ အညတြ အသညေဟိ **ဝေဒနူပကာ** ဖဿာဟာရသေဝနတော။ ဟေဋ္ဌာ တိဝိဓာ ယ အရူပဓာတုယာ သတ္တာ **သညူပကာ** သညာဘိနိဗ္ဗတ္တမနောသဉ္စေတနာဟာရသေဝနတော ။ ဘဝဂ္ဂေ သတ္တာ **သင်္ခာရူပကာ** သင်္ခါရာဘိနိဗ္ဗတ္တဝိညာဏာဟာရသေဝနတောတိ။ ဧဝမ္ပိ ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ, သဗ္ဗံ အာဟာရ ပစ္စယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၇၅၅. **အာရောဂျ** န္တိ နိဗ္ဗာနံ။ **သင်္ခါယ သေဝီ** တိ စတ္တာရော ပစ္စယေ ပစ္စဝေက္ခိတွာ သေဝမာနော, "ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒွါဒသာယတနာနိ အဋ္ဌာရသဓာတုယော"တိ ဧဝံ တ လောကံ သင်္ခါယ "အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ"တိ ဉာဏေန သေဝမာနော။ **ဓမ္မဋ္ဌော** တိ စတုသစ္စဓမ္မေ ဌိတော။ **သင်္ခံ့ နောပေတိ** တိ "ဒေဝေါ"တိ တ "မနုဿော"တိ တ အာဒိကံ သင်္ခံ့ န ဂစ္ဆတိ။ သေသမုတ္တာနမေဝ။

(၁၂) ဒွါဒသမတရေ **ဣဉ္ဇိတပစ္စယာ** တိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိကမ္မကိလေသဣဉ္ဇိတေသု ယတော ကုတောစိ ကမ္မသမ္ဘာရိဉ္ဇိတပစ္စယာ။

၇၅၇. **ဇေ တေဿဇ္ဇာ** တိ တဏှံ စဇိတွာ။ **သင်္ခါရေ ဥပရုန္ဓိယာ** တိ ကမ္မံ ကမ္မသမ္ပယုတ္တေ စ သင်္ခါရေ နိရောဓေတွာ။ သေသမုတ္တာနမေဝ။

(၁၃) တေရသမတရေ **နိဿိတဿ စလိတ** န္တိ တဏှာယ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနေဟိ တ ခန္ဓေ နိဿိတဿ သီဟာသုတ္တေ (သံ. နိ. ၃.၇၈) ဒေဝတနံ ဝိယ ဘယစလနံ ဟောတိ။ သေသမုတ္တာနမေဝ။

(၁၄) စုဒ္ဒသမတရေ **ရူပေဟီ**တိ ရူပဘဝေဟိ ရူပသမာပတ္တီဟိ တ။ **အရူပာ**တိ အရူပဘဝ အရူပသမာပတ္တိယော တ။ **နိရောဓော**တိ နိဗ္ဗာနံ။

၇၆၁. **မစ္စုဟာယိနော**တိ မရဏမစ္စု ကိလေသမစ္စု ဒေဝပုတ္တမစ္စုဟာယိနော, တိဝိဓမ္ပိ တံ မစ္စုံ ဟိတွာ ကမိနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသမုတ္တာနမေဝ။

(၁၅) ပန္နရသမတရေ **ယန္တိ** နာမရူပံ သန္ဓာယာဟ။ တဥ္ဟိ လောကေန ဓုဝသုဘသုခတ္တဝသေန "ဣဒံ သစ္စ"န္တိ ဥပနိဇ္ဈာယိတံ ဒိဋ္ဌမာလောကိတံ။ **တဒမရိယာန**န္တိ ဣဒံ အရိယာနံ, အနုနာသိကဣကာရလောပံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **တေံ မုသာ**တိ တေံ ဓုတဒိဝသေန ဂဟိတမ္ပိ မုသာ, န တာဒိသံ ဟောတီတိ။ ပုန **ယန္တိ** နိဗ္ဗာနံ သန္ဓာယာဟ။ တဥ္ဟိ လောကေန ရူပဝေဒနာဒီနမဘာဝတော "ဣဒံ မုသာ နတ္ထိ ကိဉ္စိ"တိ ဥပနိဇ္ဈာယိတံ။ **တဒမရိယာနံ တေံ သစ္စ** န္တိ တံ ဣဒံ အရိယာနံ

တော် နိက္ကိလေသသင်္ခါတာ သုဘာဘာတ, ပဝတ္တိဒုက္ခပဋိပက္ခသင်္ခါတာ သုခဘာတ, အစ္စန္တသန္တိသင်္ခါတာ နိစ္စဘာတ စ အနပဂမနေန ပရမတ္ထတော "သစ္စ"န္တိ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌံ။

၇၆၂-၃. အနတ္တနိ အတ္တမာနိန္တိ အနတ္တနိ နာမရူပေ အတ္တမာနိံ။ **ဣဒံ သစ္စန္တိ မညတီ** တိ ဣဒံ နာမရူပံ ဓုတဒိဝသေန "သစ္စ"န္တိ မညတိ။ **ယေန ယေန ဟီ**တိ ယေန ယေန ရူပေ တ ဝေဒနာယ တ "မမ ရူပံ, မမ ဝေဒနာ"တိအာဒိနာ နယေန မ ညန္တိ။ **တတော တန္တိ** တတော မညိတာကာရာ တံ နာမရူပံ **ဟောတိ အညထာ**။ ကိံ ကာရဏံ? **တဥ္ဟိ တဿ မုသာ ဟောတိ,** ယသ္မာ တံ ယထာမညိတာကာရာ မုသာ ဟောတိ, တသ္မာ အညထာ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ကသ္မာ ပန မုသာ ဟောတီတိ? **မောသဓမ္မဥ္ဟိ ဣတ္တရံ,** ယသ္မာ ယံ ဣတ္တရံ ပရိတ္တပစ္စုပ္ပဋ္ဌာနံ, တံ မောသဓမ္မံ နဿနဓမ္မံ ဟောတိ, တထာရူပဥ္စ နာမရူပန္တိ။ **သစ္စာဘိသမယာ**တိ သစ္စာဝဗောဓာ။ သေသမုတ္တာနမေဝ။

(၁၆) သောဠသမတရေ **ယန္တိ** ဆဗ္ဗိဓမိဋ္ဌာရမ္မဏံ သန္ဓာယာဟ။ တဥ္ဟိ လောကေန သလဘမစ္ဆမက္ကဋ္ဌာဒီဟိ ပဒီပဗဠိသလေပာဒယော ဝိယ "ဣဒံ သုခ"န္တိ ဥပနိဇ္ဈာယိတံ။ **တဒမရိယာနံ တော် ဒုက္ခန္တိ** တံ ဣဒံ အရိယာနံ "ကာမာ ဟိ စိတ္တာ မဓုရာ မနောရမာ, ဝိရူပရူပေန မထေန္တိ စိတ္တ"န္တိအာဒိနာ (သု. နိ. ၅၀; စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၃၆) နယေန "တော် ဒုက္ခ"န္တိ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌံ။ ပုန **ယန္တိ** နိဗ္ဗာနမေဝ သန္ဓာယာဟ။ တဥ္ဟိ လောကေန ကာမဂုဏဘာတ "ဒုက္ခ"န္တိ ဥပနိဇ္ဈာယိတံ။ **တဒမရိယာနန္တိ** တံ ဣဒံ အရိယာနံ ပရမတ္ထသုခတော "တော် သုခ"န္တိ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌံ။

၇၆၅-၆. ကေဝလာတိ အနဝသေသာ။ **ဣဋ္ဌာ** တိ ဣစ္ဆိတာ ပတ္တိတာ။ **ကန္တာ** တိ ပိယာ။ **မနာပာ**တိ မနဝုမိုကရာ။ **ယာဝတတ္ထီတိ ဝုစ္စတီ** တိ ယာဝတာ ဧတေ ဆ အာရမ္မဏာ အတ္ထီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝစနဗ္ဗတ္တယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဧတေ တေ**တိ ဧတ္ထ **တေ**တိ နိပါတမတ္တံ။

၇၆၇-၈. သုခန္တိ ဒိဋ္ဌမရိယေဟိ, သက္ကာယဿုပရောဓန န္တိ "သုခ"မိတိ အရိယေဟိ ပဥ္စက္ခန္ဓနိရောဓော ဒိဋ္ဌော, နိဗ္ဗာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပစ္စနီကမိဒံ ဟောတီ** တိ ပဋိလောမမိဒံ ဒဿနံ ဟောတိ။ **ပဿတ** န္တိ ပဿန္တာနံ, ပဏ္ဍိတာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယံ ပရေ**တိ ဧတ္ထ **ယန္တိ** ဝတ္ထုကာမေ သန္ဓာယာဟ။ ပုန **ယံ ပရေ**တိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနံ။

၇၆၉-၇၀. ပဿာ တိ သောတာရံ အာလပတိ။ **ဓမ္မန္တိ** နိဗ္ဗာနဓမ္မံ။ **သမ္မူဠေှတ္ထဝိဒ္ဒသူ** တိ သမ္မူဠှာ ဧတ္ထ အဝိဒ္ဒသူ ဗာလာ။ ကိံကာရဏာ သမ္မူဠှာ? **နိဝုတာနံ တမော ဟောတိ , အန္ဓကာရော အပဿတံ** , ဗာလာနံ အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတာနံ ဩတ္ထဋာနံ အန္ဓဘာဝကရဏော တမော ဟောတိ, ယေန နိဗ္ဗာနဓမ္မံ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကောန္တိ။ **သတဉ္စ ဝိဝဋံ ဟောတိ, အာလောကော ပဿတာမိဝ**တိ သတဉ္စ သပ္ပုရိသာနံ ပညာဒဿနေန ပဿတံ အာလောကောဝ ဝိဝဋံ ဟောတိ နိဗ္ဗာနံ။ **သန္တိကေ န ဝိဇာနန္တိ, မဂါ ဓမ္မဿကောဝိဒာ** တိ ယံ အတ္တနော သရီရေ တစပဥ္စကမတ္တံ ပရိစ္စိန္ဒိတ္ဝာ အနန္တရမေဝ အဓိဂန္တဗ္ဗတော, အတ္တနော ခန္ဓာနံ တ နိရောဓမတ္တတော သန္တိကေ နိဗ္ဗာနံ, တံ ဧဝံ သန္တိကေ သန္တမ္ပိ န ဝိဇာနန္တိ မဂဘူတာ ဇနာ မဂ္ဂမဂ္ဂဓမ္မဿ သစ္စဓမ္မဿ တ အကောဝိဒာ, သဗ္ဗထာ **ဘဝရာဂ။ပေ။ သုသမ္ဗုဓော**။ တတ္ထ **မာရဓေယျာနုပန္နေဟီ** တိ တေဘူမကဝဋ္ဋံ အနုပန္နေဟိ။

၇၇၂. ပစ္ဆိမကထာယ သမ္ဗန္ဓော "ဧဝံ အသုသမ္ဗုဓံ **ကော နု အညတ္ရ မရိယေဟီ"** တိ။ တဿတ္ထော – ဌပေတွာ တ အရိယေ ကော နု အညော နိဗ္ဗာနပဒံ ဇာနိတုံ အရဟတိ, ယံ ပဒံ စတုတ္ထေန အရိယမဂ္ဂေန သမ္မဒညာယ အနန္တရမေဝ အနာသဝ ဟုတွာ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗန္တိ, သမ္မဒညာယ တ အနာသဝ ဟုတွာ အန္တေ အနုပါဒိသေသာ ယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗန္တီတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

အတ္တမနာတိ တုဋ္ဌမနာ။ **အဘိနန္ဒုံ** န္တိ အဘိနန္ဒိံသု။ **ဣမသ္မိဉ္စ ပန ဝေယျာကရဏသ္မိ** န္တိ ဣမသ္မိံ သောဠသ မေ ဝေယျာကရဏေ။ **ဘညမာနေ**တိ ဘဏိယမာနေ။ သေသံ ဟာကဋမေဝ။

ဧဝံ သဗ္ဗေသုပိ သောဠသသု ဝေယျာကရဏေသု သဋ္ဌိမတ္တေ သဋ္ဌိမတ္တေ ကတွာ သဋ္ဌိအဓိကာနံ နဝန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ အနုပါဒာယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု, သောဠသက္ခတ္တုံ စတ္တာရိ စတ္တာရိ ကတွာ စတုသဋ္ဌိ သစ္စာနေတ္ထ ဝေနေယျဝသေန နာနပ္ပကာရတော ဒေသိတာနီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဒွယတာနုပဿနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော စ တတိယော ဝဂ္ဂေါ အတ္ထဝဏ္ဏနာနယတော, နာမေန

မဟာဝဂ္ဂေါတိ။

၄. အဋ္ဌကဝဂ္ဂေါ

၁. ကာမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၇၃. **ကာမံ ကာမယမာနဿာ** တိ ကာမသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတိ ကိရ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ အညတရော ဗြာဟ္မဏော သာဝတ္ထိယာ ဇေတဝနဿ စ အန္တရေ အစိရဝတီနဒီတီရေ ''ယဝံ ဝပိဿာမီ''တိ ခေတ္တံ ကသတိ။ ဘဂဝါ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တော တံ ဒိသွာ အာဝဇ္ဇေန္တော အဒ္ဒသ – ''အဿ ဗြာဟ္မဏဿ ယဝါ ဝိနဿိဿန္တီ''တိ, ပုန ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ အာဝဇ္ဇေန္တော စဿ သောတာပတ္တိဖလဿ ဥပနိဿယံ အဒ္ဒသ။ ''ကဒါ ဟာပုဏေယျာ''တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ''သဿေ ဝိနဋ္ဌေ သောကာဘိဘူတော ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ''တိ အဒ္ဒသ။ တတော စိန္တေသိ – ''သစာဟံ တဒါ ဧဝ ဗြာဟ္မဏံ ဥပသင်္ကမိဿာမိ, န မေ ဩဝါဒံ သောတဗ္ဗံ မညိဿတိ။ နာနာရုစိကာ ဟိ ဗြာဟ္မဏာ, ဟန္ဒ, နံ ဣတော ပဘုတိယေဝ သင်္ဂဏှာမိ, ဧဝံ မယိ မုဒုစိတ္တော ဟုတွာ တဒါ ဩဝါဒံ သောဿတီ''တိ ဗြာဟ္မဏံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – ''ကိံ, ဗြာဟ္မဏ, ကရောသီ''တိ။ ဗြာဟ္မဏော ''ဧဝံ ဥစ္စာကုလီနော သမဏော ဂေါတမော မယာ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကရောတီ''တိ တာဝတကေနေဝ ဘဂဝတိ ပသန္နစိတ္တော ဟုတွာ ''ခေတ္တံ, ဘော ဂေါတမ, ကသာမိ ယဝံ ဝပိဿာမီ''တိ အာဟ။ အထ သာရိပုတ္တတ္ထေရော စိန္တေသိ – ''ဘဂဝါ ဗြာဟ္မဏေန သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ အကာသိ, န စ အဟေတု အပ္ပစ္စယာ တထာဂတာ ဧဝံ ကရောန္တိ, ဟန္ဒာဟမ္ပိ တေန သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကရောမီ''တိ ဗြာဟ္မဏံ ဥပသင်္ကမိတွာ တထေဝ ပဋိသန္ထာရမကာသိ။ ဧဝံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော သေသာ စ အသီတိ မဟာသာဝကာ။ ဗြာဟ္မဏော အတီဝ အတ္တမနော အဟောသိ။

အထ ဘဂဝါ သမ္ပန္နမာနေပိ သဿေ ဧကဒိဝသံ ကတဘတ္တကိစ္စော သာဝတ္ထိတော ဇေတဝနံ ဂစ္ဆန္တော မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ ဗြာဟ္မဏဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ အာဟ – ''သုန္ဒရံ တေ, ဗြာဟ္မဏ, ယဝက္ခေတ္တ''န္တိ။ ''ဧဝံ, ဘော ဂေါတမ, သုန္ဒရံ, သစေ သမ္ပဇ္ဇိဿတိ, တုမှာကမ္ပိ သံဝိဘာဂံ ကရိဿာမီ''တိ။ အထဿ စတုမာသစ္စယေန ယဝါ နိပ္ဖဇ္ဇိံသု။ တဿ ''အဇ္ဇ ဝါ သွေ ဝါ လာယိဿာမီ''တိ ဥဿုက္ကံ ကုရုမာနဿေဝ မဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိတွာ သဗ္ဗရတ္တိံ ဝဿိ။ အစိရဝတီ နဒီ ပူရာ အာဂန္တွာ သဗ္ဗံ ယဝံ ဝဟိ။ ဗြာဟ္မဏော သဗ္ဗရတ္တိံ အနတ္တမနော ဟုတွာ ပဘာတေ နဒီတီရံ ဂတော သဗ္ဗံ သဿဝိပတ္တိံ ဒိသွာ ''ဝိနဋ္ဌောမှိ, ကထံ အနိ ဇီဝိဿာမီ''တိ ဗလဝသောကံ ဥပ္ပာဒေသိ ။ ဘဂဝါပိ တမေဝ ရတ္တိံ ပစ္စူသသမယေ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော ''အဇ္ဇ ဗြာဟ္မဏဿ ဓမ္မဒေသနာကာလော''တိ ဥတွာ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ သာဝတ္ထိံ ပဝိသိတွာ ဗြာဟ္မဏဿ ဃရဒွါရေ အဋ္ဌာသိ။ ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ''သောကာဘိဘူတံ မံ အဿာသေတုကာမော သမဏော ဂေါတမော အာဂတော''တိ စိန္တေတွာ အာသနံ ပညာပေတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဘဂဝန္တံ နိသီဒါပေသိ။ ဘဂဝါ ဇာနန္တောဝ ဗြာဟ္မဏံ ပုစ္ဆိ – ''ကိံ ဗြာဟ္မဏ ပဒုဋ္ဌစိတ္တော ဝိဟာသီ''တိ? အာမ, ဘော ဂေါတမ, သဗ္ဗံ မေ ယဝက္ခေတ္တံ ဥဒကေန ဝူဠှန္တိ။ အထ ဘဂဝါ ''န, ဗြာဟ္မဏ, ဝိပန္နေ အေမနဿံ, သမ္ပန္နေ စ သောမနဿံ ကာတဗ္ဗံ။ ကာမာ ဟိ နာမ သမ္ပဇ္ဇန္တိပိ ဝိပဇ္ဇန္တိပီ''တိ ဝတွာ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ သပ္ပာယံ ဥတွာ ဓမ္မဒေသနာဝသေန ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။ တတ္ထ သင်္ခေပတော ပဒတ္ထသမ္ဗန္ဓမတ္တမေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ, ဝိတ္ထာရော ပန နိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၁) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ စ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ, ဧဝံ ဣတော ပရံ သဗ္ဗသုတ္တေသု။

တတ္ထ **ကာမန္တိ** မနာပိယရူပာဒိတေဘူမကဓမ္မသင်္ခာတံ ဝတ္ထုကာမံ, **ကာမယမာနဿာ** တိ ဣစ္ဆမာနဿ။ **တဿ စေ တံ သမိဇ္ဈတီ**တိ တဿ ကာမယမာနဿ သတ္တဿ တံ ကာမသင်္ခာတံ ဝတ္ထု သမိဇ္ဈတိ စေ, သစေ သော တံ လဘတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဒ္ဓာ ပီတိမနော ဟောတီ** တိ ဧကံသံ တုဋ္ဌစိတ္တော ဟောတိ။ **လဒ္ဓာ** တိ လဘိတွာ။ **မစ္စော**တိ သတ္တော။ **ယဒိစ္ဆတီ** တိ ယံ ဣစ္ဆတိ။

၇၇၄. **တဿ စေ ကာမယာနဿာ** တိ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ကာမေ ဣစ္ဆမာနဿ, ကာမေန ဝါ ယာယမာနဿ။ **ဆန္ဒဇာတဿာ** တိ ဇာတတဏှဿ။ **ဇန္တုနော** တိ သတ္တဿ။ **တေ ကာမာ ပရိဟာယန္တီ** တိ တေ ကာမာ ပရိဟာယန္တိ စေ။ **သလ္လဝိဒ္ဓောဝ ရုပ္ပတီ** တိ အထ အယောမယာဒိနာ သလ္လေန ဝိဒ္ဓော ဝိယ ပီဠီယတိ။

၇၇၅. တတိယကထာယ သင္ခေပတ္တော – **ယော** ပန က္လမေ **ကာမေ** တတ္ထ ဆန္ဒရာဂဝိက္ခမ္ဘနေန တ သမုစ္ဆေဒေန တ အတ္တာနော ဟာဒေန **သပ္ပသ္သ** သိရံ ကွ၀ **ပရိ၀ဇ္ဇေတိ။ သော** ဘိက္ခု သဗ္ဗံ လောကံ ဝိသရိတွာ ဌိတတ္တာ **လောကေ ဝိသတ္တိကာ**သင္ခါတံ တဏ္ဟံ **သတော** ဟုတွာ **သမတိ၀တ္တတီ** တိ။

၇၇၆-၈. တတော ပရာသံ တိသ္သန္နံ ကထာနံ အယံ သင္ခေပတ္တော – **ယော** ဇတံ သာလိက္ခေတ္တာဒိံ **ခေတ္တံ** တဃရ၀တ္ထာဒိံ **၀တ္ထုံ** တ ကဟာပဏသင္ခါတံ **ဟိရညံ** တ ဂေဒအသ္သဘေဒံ **ဂ၀ာသ္သံ** တ က္လတ္တိသညိကာ **ထိယော** တဉာတိဗန္ဓုတဒိ **ဗန္ဓူ** တ အညေ တ မနာပိယရူပာဒိ **ပုထု ကာမေ အနုဂိဇ္ဈတိ,** တံ ပုဂ္ဂလံ **အဗလ**သင္ခါတာ ကိလေသာ **ဗလီယန္တိ** သဟန္တိ မဒ္ဒန္တိ, သဒ္ဓာဗလာဒိဝိရဟေန တ အဗလံ တံ ပုဂ္ဂလံ အဗလာ ကိလေသာ ဗလီယန္တိ, အဗလတ္တာ ဗလီယန္တီတိ အတ္တော။ အထ တံ ကာမဂိဒ္ဓံ ကာမေ ရက္ခန္တံ ပရိယေသန္တဉ္စ သီဟာဒယော စ ပာကဋ္ဌပရိသ္သယာ ကာယဒုစ္စရိတာဒယော စ အပာကဋ္ဌ **ပရိသ္သယာ မဒ္ဒန္တိ, တတော** အပာကဋ္ဌပရိသ္သယေဟိ အဘိဘူတံ **တံ** ပုဂ္ဂလံ ဇာတိအာဒိဒုက္ခံ **ဘိန္နံ နာဝံ ဥဒကံ ဝိယ အန္ဝေတိ။ တသ္မာ** ကာယဂတာသတိအာဒိဘာဝနာယ **ဇန္တု သဒာ သတော** ဟုတွာ ဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒ၀သေန ရူပာဒီသု ၀တ္ထုကာမေသု သဗ္ဗပ္ပကာရမ္ပိ ကိလေသကာမံ ပရိ၀ဇ္ဇေန္တော **ကာမာနိ ပရိ၀ဇ္ဇယေ။** ဇ၀ံ **တေ** ကာမေ **ပဟာယ** တပ္ပဟာနကရမဂ္ဂေနေ၀ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ **တရေ ဩဃံ** တရေယ္ယ တရိတုံ သက္ကုဏေယ္ယ။ တတော ယထာ ပုရိသော ဥဒကဂရုကံ **နာ၀ံ သိဉ္စိတွာ** လဟုကာယ နာ၀ာယ အပ္ပကသိရေနေ၀ **ပာရဂူ** ဘဝေယ္ယ, ပာရံ ဂစ္ဆေယ္ယ, ဇ၀မေ၀ အတ္တဘာ၀နာ၀ံ ကိလေသူဒကဂရုကံ သိဉ္စိတွာ လဟုကေန အတ္တဘာဝေန ပာရဂူ ဘဝေယ္ယ, သဗ္ဗဓမ္မပာရံ နိဗ္ဗာနံ ဂတော ဘဝေယ္ယ, အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ဂစ္ဆေယ္ယ စ, အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာတီတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဗ္ရာဟ္မဏော စ ဗ္ရာဟ္မဏီ စ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသူတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ကာမသုတ္တ၀ဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဂုဟဋ္ဌကသုတ္တ၀ဏ္ဏနာ

၇၇၉. **သတ္တော** **ဂုဟာယန္တိ** ဂုဟဋ္ဌကသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂ၀တိ ကိရ သာ၀တ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ အာယသ္မာ ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇော ကောသမ္ဗိယံ ဂင်္ဂါတီရေ အာဝဋ္ဋကံ နာမ ဥတေနသ္သ ဥယ္ယာနံ, တတ္ထ အဂမာသိ သီတလေ ပဒေသေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိတုကာမော။ အညဒါပိ စာယံ ဂစ္ဆတေ၀ တတ္ထ ပုဗ္ဗာသေ၀နေန ယထာ ဂ၀မ္ပတိ ထေရော တာ၀တိံသဘ၀နန္တိ ၀ုတ္တနယမေတံ ၀င်္ဂီသသုတ္တ၀ဏ္ဏနာယံ။ သော တတ္ထ ဂင်္ဂါတီရေ သီတလေ ရုက္ခမူလေ သမာပတ္တိံ အပ္ပေတွာ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိ။ ရာဇာပိ ခေါ ဥတေနော တံ ဒိ၀သံယေ၀ ဥယ္ယာနကီဠိကံ ဂန္တွာ ဗဟုဒေ၀ ဒိ၀သဘာဂံ နစ္စဂီတာဒီဟိ ဥယ္ယာနေ ကီဠိတွာ ဟာနမဒမတ္တော ဇကိသ္သာ က္လတ္တိယာ အင်္ကေ သီသံ ကတွာ သယိ။ သေသိတ္ထိယော ''သုတ္တော ရာဇာ''တိ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဥယ္ယာနေ ပုပ္ဖဖလာဒီနိ ဂဏှန္တိယော ထေရံ ဒိသွာ ဟိရောတ္တပ္ပံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ ''မာ သဒ္ဒံ အကတ္ထာ''တိ အညမညံ နိ၀ါရေတွာ အပ္ပသဒ္ဒာ ဥပသင်္ကမိတွာ ၀န္ဒိတွာ ထေရံ သမ္ပရိ၀ါရေတွာ နိသီဒိံသု။ ထေရော သမာပတ္တိတော ၀ုဋ္ဌာယ တာသံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တာ တုဋ္ဌာ ''သာဓု သာဓူ''တိ ၀တွာ သုဏန္တိ။

ရညော သီသံ အင်္ကေနာအယ နိသိန္နိတ္ထီ ''က္လမာ မံ ဩဟာယ ကီဠန္တီ''တိ တာသု က္လသ္သာပကတာ ဦရုံ စာလေတွာ ရာဇာနံ ပဗောဓေသိ။ ရာဇာ ပဋိဗုဇ္ဈိတွာ က္လတ္ထာကရံ အပသ္သန္တော ''ကုဟိံ က္လမာ ၀သလိယော''တိ အာဟ။ သာ အာဟ – ''တုမှေဟသု အဗဟုကတာ 'သမဏံ ရမယိသ္သာမာ'တိ ဂတာ''တိ။ သော ကုဒ္ဓော ထေရာဘိမုခော အဂမာသိ။ တာ က္လတ္တိယော ရာဇာနံ ဒိသွာ ဇကစ္စာ ဥဋ္ဌဟိံသု, ဇကစ္စာ ''မဟာရာဇ, ပဗ္ဗဇိတသ္သ သန္တိကေ ဓမ္မံ သုဏာမာ''တိ န ဥဋ္ဌဟိံသု။ သော တေန ဘိယ္ယောသောမတ္တာယ ကုဒ္ဓော ထေရံ အ၀န္ဒိတွာတ၀ ''ကိမတ္ထံ အာဂတော သီ''တိ အာဟ။ ''ဝိဝေကတ္ထံ မဟာရာဇာ''တိ။ သော ''ဝိဝေကတ္ထာယ အာဂတာ ဇ၀ံ က္လတ္ထာကရပရိ၀ုတာ နိသီဒန္တီ''တိ ၀တွာ ''တ၀ ဝိဝေကံ ကထေဟီ''တိ အာဟ။ ထေရော ဝိသာရဒေါပိ ဝိဝေကကထာယ ''နာယံ အညာတုကာမော ပုစ္ဆတီ''တိ တုဏှီ အဟောသိ။ ရာဇာ ''သစေ န ကထေသိ, တမ္ဗကိပိလ္လိကေဟိ တံ ခါဒာပေသ္သာမီ''တိ အညတရသ္မိံ

အသောကရုက္ခေ တမ္ဗကိပိလ္လိကပုင္ဃေ ဂဏှာပေတွာ အတ္တနော ဥပရိ ဝိကိရိ။ သော သရီရံ ပုဉ္ဆိတွာ အညံ ပုဋံ ဂဟေတွာ ထေရာဘိမုခေါ အဂမာသိ။ ထေရောပိ "သစာယံ ရာဇာ မယိ အပရဇ္ဈေယ္ယ, အပာယာဘိမုခေါ ဘဝေယျာ"တိ တံ အနုကမ္ပမာနော ဣဒ္ဓိယာ အာကာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ဂတော။

တတော ဣတ္တိယော အာဟံသု – "မဟာရာဇ, အမှေ ရာဇာနော ဤဒိသံ ပဗ္ဗဇိတံ ဒိသွာ ပုပ္ဖဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇေန္တိ, တွံ ပန တမ္ဗကိပိလ္လိကပုဋေန အာသာဒေတုံ အာရဒ္ဓော အဟောသိ, ကုလဝံသံ နာသေတုံ ဥဋ္ဌိတော"တိ။ သော အတ္တနော ဒေါသံ ဉတွာ တုဏှီ ဟုတွာ ဥယျာနပါလံ ပုစ္ဆိ – "အညမ္ပိ ဒိဝသံ ထေရော ဣဓာဂစ္ဆတီ"တိ? "အာမ, မဟာရာဇာ"တိ။ တေန ဟိ ယဒါ အာဂစ္ဆတိ, တဒါ မေ အာရောစေယျာသီတိ။ သော ဧကဒိဝသံ ထေရေ အာဂတေ အာရောစေသိ။ ရာဇာပိ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉ္စဟံ ပုစ္ဆိတွာ ဟာဏေဟိ သရဏံ ဂတော အဟောသိ။ တမ္ဗကိပိလ္လိကပုဋေန အာသာဒိတဒိဝသေ ပန ထေရော အာကာသေနာဂန္တွာ ပုန ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ ဘဂဝတော ဂန္ဓကုဋိယံ ဥမ္မုဇ္ဇိ။ ဘဂဝါပိ ခေါ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သတော သမ္ပဇာနော သီဟသေယျံ ကပ္ပယမာနော ထေရံ ဒိသွာ "ကိံ, ဘာရဒွာဇ, အကာလေ အာဂတောသီ"တိ အာဟ။ ထေရော "အာမ ဘဂဝါ"တိ ဝတွာ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ တံ သုတွာ ဘဂဝါ "ကိံ ကရိဿတိ တဿ ဝိဝေကကထာ ကာမဂုဏဂိဒ္ဓဿာ"တိ ဝတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန နိပန္နော ဧဝ ထေရဿ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ **သတ္တော** တိ လဂ္ဂေါ။ **ဂုဟာယန္တိ** ကာယေ။ ကာယော ဟိ ရာဂါဒီနံ ဝါဠာနံ ဝသနောကာသတော "ဂုဟာ"တိ ဝုစ္စတိ။ **ဗဟုနာဘိဆန္နော** တိ ဗဟုနာ ရာဂါဒိကိလေသဇာလေန အဘိစ္ဆန္နော။ ဧတေန အဇ္ဈတ္တဗန္ဓနံ ဝုတ္တံ။ **တိဋ္ဌ** န္တိ ရာဂါဒိဝသေန တိဋ္ဌန္တော။ **နရောတိ** သတ္တော။ **မောဟနသ္မိံ ပဂါဠှော** တိ မောဟနံ ဝုစ္စတိ ကာမဂုဏာ။ ဧတ္ထ ဟိ ဒေဝမနုဿာ မုယှန္တိ, တေသု အဇ္ဈောဂါဠှော ဟုတွာ ။ ဧတေန ဗဟိဒ္ဓာဗန္ဓနံ ဝုတ္တံ။ **ဒူရေ ဝိဝေကာ ဟိ တထာဝိဓော သော**တိ သော တထာရူပော နရော တိဝိဓာပိ ကာယဝိဝေကာဒိကာ ဝိဝေကာ ဒူရေ အနာသန္နေ။ ကိံကာရဏာ? **ကာမာ ဟိ လောကေ န ဟိ သုပ္ပဟာယာ,** ယသ္မာ လောကေ ကာမာ သုပ္ပဟာယာ န ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၇၈၀. ဧဝံ ပဌမကထာယ "ဒူရေ ဝိဝေကာ တထာဝိဓော"တိ သာဓေတွာ ပုန တထာဝိဓာနံ သတ္တာနံ ဓမ္မတံ အာဝိကရောန္တော **"ဣစ္ဆာနိဒါနာ"** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဣစ္ဆာနိဒါနာ** တိ တဏှာဟေတုကာ။ **ဘဝသာတဗဒ္ဓါ** တိ သုခဝေဒနာဒိမှိ ဘဝသာတေ ဗဒ္ဓါ။ **တေ ဒုပ္ပမုဉ္စာ** တိ တေ ဘဝသာတဝတ္ထုဘူတာ ဓမ္မာ, တေ ဝါ တတ္ထ ဗဒ္ဓါ ဣစ္ဆာနိဒါနာ သတ္တာ ဒုပ္ပမောစယာ။ **န ဟိ အညမောက္ခာ** တိ အညေန စ မောစေတုံ န သက္ကောန္တိ။ ကာရဏဝစနံ တ ဧတံ, တေ သတ္တာ ဒုပ္ပမုဉ္စာ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ အညေန မောစေတဗ္ဗာ န ဟောန္တိ။ ယဒိ ပန မုဉ္စေယျုံ, သကေန ထာမေန မုဉ္စေယျုန္တိ အယမေဿ အတ္ထော။ **ပစ္ဆာ ပုရေ ဝါပိ အပေက္ခမာနာ** တိ အနာဂတေ အတီတေ ဝါ ကာမေ အပေက္ခမာနာ။ **ဣမေဝ ကာမေ ပုရိမေဝ ဇပ္ပံ** ဣမေ ဝါ ပစ္စုပ္ပန္နေ ကာမေ ပုရိမေ ဝါ ဒုဝိဓေပိ အတီတာနာဂတေ ဗလဝ တဏှာယ ပတ္ထယမာနာ။ ဣမေသဉ္စ ဒွိန္နံ ပဒါနံ "တေ ဒုပ္ပမုဉ္စာ န ဟိ အညမောက္ခာ"တိ ဣမိနာ သဟ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော, ဣတရထာ "အပေက္ခမာနာ ဇပ္ပံ ကိံ ကရောန္တိ ကိံ ဝါ ကတာ"တိ န ပညာယေယျုံ။

၇၈၁-၂. ဧဝံ ပဌမကထာယ "ဒူရေ ဝိဝေကာ တထာဝိဓော"တိ သာဓေတွာ ဒုတိယကထာယ စ တထာဝိဓာနံ သတ္တာနံ ဓမ္မတံ အာဝိကတွာ ဣဒါနိ နေသံ ပါပကမ္မကရဏံ အာဝိကရောန္တော **"ကာမေသု ဂိဒ္ဓါ"** တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – **တေ** သတ္တာ **ကာမေသု** ပရိဘောဂတဏှာယ **ဂိဒ္ဓါ** ပရိယေသနာဒိမနုယုတ္တတ္တာ **ပသုတာ** သမ္မောဟမာပန္နတ္တာ **ပမူဠ္ဟာ** အဝဂမနတာယ မစ္ဆရိတာယ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဝစနံ အနာဒိယနတာယ စ **အဝဒါနိယာ**။ ကာယဝိသမာဒိမှိ ဝိသမေ **နိဝိဋ္ဌာ** အန္တကာလေ **မရဏဒုက္ခူပနီတာ "ကိံသူ ဘဝိဿာမ ဣတော စုတာသေ"** တိ **ပရိဒေဝယန္တိ** တိ။ ယသ္မာ ဧတဒေဝ, **တသ္မာ ဟိ သိက္ခေထ။ပေ။ မာဟု ဓီရာ** တိ။ တတ္ထ **သိက္ခေထ** တိ တိဿော သိက္ခာ အာပဇ္ဇေယျ။ **ဣဓေဝါ**တိ ဣမသ္မိံယေဝ သာသနေ။ သေသမုတ္တာနမေဝ။

၇၈၃. ဣဒါနိ ယေ တထာ န ကရောန္တိ, တေသံ ဗျသနပ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တော **"ပဿာမိ"** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ပဿာမိ** တိ မံသစက္ခုအာဒီဟိ ပေက္ခာမိ။ **လောကေ**တိ အပါယာဒိမှိ။ **ပရိဖန္ဒမာန** န္တိ ဣတော စိတော စ ဖန္ဒမာနံ။ **ပဇံ ဣမ** န္တိ ဣမံ သတ္တကာယံ။ **တဏှာဂတ** န္တိ တဏှာယ ဂတံ အဘိဘူတံ, နိပါတိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဘဝေသူ** တိ ကာမဘဝါဒီသု။ **ဟီနာ နရာ**တိ ဟီနကမ္မန္တာ နရာ။ **မစ္စုမုခေ လပန္တိ** တိ အန္တကာလေ သမ္ပတ္တေ မရဏမုခေ

ပရိဒေဝန္တိ။ **အတီတတဏှာဟာသေ**တိ အတိဂတတဏှာဟာ။ **ဘတာဘဝေသူ**တိ ကာမဘာတာဒီသု။ အထ တ **ဘတာဘဝေသူ**တိ ဘဝဘဝေသု, ပုနပ္ပုနဘဝေသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၇၈၄. ဣဒါနိ ယသ္မာ အတီတတဏှာဟာ ဝေ ဖန္ဒန္တိ စ လပန္တိ စ, တသ္မာ တဏှာဟာဝိနယေ သမာဒပေန္တော **"မ မာယိတေ"**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **မမာယိတေ**တိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိမမတ္တေဟိ "မမ"န္တိ ပရိဂ္ဂဟိတေ ဝတ္ထုသ္မိံ။ **ပဿထ**တိ သောတာရေ အာလပန္တော အာဟ။ **တေမွိ** တိ တေမွိ အာဒီနဝံ။ သေသံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။

၇၈၅. ဝေမေတ္တ ပဌမကထာယ အဿာဒံ, တတော ပရာဟိ စတူဟိ အာဒီနဝဉ္စ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သဥဟယံ နိဿရဏံ နိဿရဏာနိသံသဉ္စ ဒဿေတုံ သဗ္ဗာဟိ တ တောဟိ ကာမာနံ အာဒီနဝံ ဩကာရံ သံကိလေသဉ္စ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ဒဿေတုံ **"ဥဘောသု အန္တေသူ"** တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ဥဘောသု** အန္တေသူတိ ဖဿဖဿသမုဒယာဒီသု ဒွိသု ပရိစ္ဆေဒေသု။ **ဝိနေယျ ဆန္ဒ** န္တိ ဆန္ဒရာဂံ ဝိနေတွာ။ **ဖဿံ ပရိညာယာ** တိ စက္ခုသမ္ဖဿာဒိဖဿံ, ဖဿာနုသာရေန တ တံသမ္ပယုတ္တေ သဗ္ဗေပိ အရူပဓမ္မေ, တေသံ ဝတ္ထုဒွါရာရမ္မဏဝသေန ရူပဓမ္မေ စာတိ သကလမ္ပိ နာမရူပံ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိဇာနိတွာ။ **အနာနုဂိဒ္ဓေါ** တိ ရူပာဒီသု သဗ္ဗဓမ္မေသု အဂိဒ္ဓေါ။ **ယဒတ္တဂရဟီ တဒကုဗ္ဗမာနော** တိ ယံ အတ္တနာ ဂရဟတိ, တံ အကုရုမာနော။ **နလိပ္ပတီ ဒိဋ္ဌသုတေသု ဓီရော** တိ သော ဧဝရူပေ ဓိတိသမ္ပန္နော ဓီရော ဒိဋ္ဌေသု စ သုတေသု စ ဓမ္မေသု ဒွိန္နံ လေပာနံ ဧကေနပိ လေပေန န လိပ္ပတိ။ အာကာသမိဝ နိရုပလိတ္တော အစ္စန္တတေအနုပ္ပတ္တော ဟောတိ။

၇၈၆. သညံ ပရိညာတိ ကထာယ ပန အယံ သင်္ခေပတ္တော – န ကေဝလဉ္စ ဖဿမေဝ, အပိစ ခော ပန ကာမ သညာဒိဘေဒံ **သညမ္ပိ,** သညာနုသာရေန တ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ နာမရူပံ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိဇာနိတွာ ဣမာယ ပဋိပ အာယ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ **ဝိတရေယျ ဩဃံ,** တတော သော တိဏ္ဏောဃော တဏှာဒိဋ္ဌိ **ပရိဂ္ဂဟေသု** တဏှာဒိဋ္ဌိလေပပ္ပ ပဟာနေန **နောပလိတ္တော** ခီဏာသဝမုနိ ရာဂါဒိသလ္လာနံ အဗ္ဗူဠှတ္တာ **အဗ္ဗူဠှသလ္လော** သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ **အပ္ပမတ္တော စရံ,** ပုဗ္ဗဘာဂေ တ အပ္ပမတ္တော စရံ တေန အပ္ပမာဒစာရေန အဗ္ဗူဠှသလ္လော ဟုတွာ သက ပရတ္တဘာဝါဒိဘေဒံ **နာသီသတီ လောကမိမံ ပရဉ္စ,** အညဒတ္ထု စရိမစိတ္တနိရောဓာ နိရုပာဒါနော ဇာတဝေဒေါဝ ပရိနိဗ္ဗာတီတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ ဓမ္မနေတ္တိဋ္ဌပနမေဝ ကရောန္တော, န ဥတ္တရိံ ဣမာယ ဒေသနာယ မဂ္ဂံ တ ဖလံ တ ဥပ္ပာဒေသိ ခီဏာသဝဿ ဒေသိတတ္တာတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ဂုဟဋ္ဌကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ဒုဋ္ဌဋ္ဌကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၈၇. **ဝဒန္တိ ဝေ ဒုဋ္ဌမနာပီ** တိ ဒုဋ္ဌဋ္ဌကသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အာဒိကထာယ တာဝ ဥပ္ပတ္တိ – မုနိသုတ္တန ယေန ဘဂဝတော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ဥပ္ပန္နလာဘသက္ကာရံ အသဟမာနာ တိတ္ထိယာ သုန္ဒရိံ ပရိဗ္ဗာဇိကံ ဥယျော ဇေသုံ။ သာ ကိရ ဇနပဒကလျာဏီ သေတဝတ္ထပရိဗ္ဗာဇိကာဝ အဟောသိ။ သာ သုန္ဟာတာ သုနိဝတ္ထာ မာလာဂန္ဓဝိ လေပနဝိဘူသိတာ ဘဂဝတော ဓမ္မံ သုတွာ သာဝတ္ထိတသီနံ ဇေတဝနတော နိက္ခမနဝေလာယ သာဝတ္ထိတော နိက္ခမိ တွာ ဇေတဝနာဘိမုခီ ဂစ္ဆတိ။ မနုဿေဟိ စ "ကုဟိံ ဂစ္ဆသီ"တိ ပုဋ္ဌိတာ "သမဏံ ဂေါတမံ သာဝကေ စဿ ရမ ယိတုံ ဂစ္ဆာမီ"တိ ဝတွာ ဇေတဝနဒွါရကောဋ္ဌကေ ဝိစရိတွာ ဇေတဝနဒွါရကောဋ္ဌကေ ပိဒဟိတေ နဂရံ ပဝိသိတွာ တ ပဘာတေ ပုန ဇေတဝနံ ဂန္တွာ ဂန္ဓကုဋိသမီပေ ပုပ္ဖာနိ ဝိစိနန္တီ ဝိယ စရတိ ။ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနံ အာဂတေဟိ စ မနုဿေဟိ "ကိမတ္ထံ အာဂတာသီ"တိ ပုဋ္ဌိတာ ယံကိဉ္စိဒေဝ ဘဏတိ။ ဝေံ အဗ္ဘမာသမတ္တေ ဝီတိက္ကန္တေ တိတ္ထိယာ တံ ဇီဝိ တာ တေရောပေတွာ ပရိခာတဋ္ဌေ နိက္ခိပိတွာ ပဘာတေ "သုန္ဒရိံ န ပဿာမာ"တိ ကောလာဟလံ ကတွာ ရညော စ အာရောစေတွာ တေန အနုညာတာ ဇေတဝနံ ပဝိသိတွာ ဝိစိနန္တာ ဝိယ တံ နိက္ခိတ္တဋ္ဌာနာ ဥဒ္ဓရိတွာ မဉ္စကံ အာ ရောပေတွာ နဂရံ အဘိဟရိတွာ ဥပက္ကောသံ အကံသု။ သဗ္ဗံ ဟာဋ္ဌိယံ (ဥအ. ၃၈) အာဂတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဘဂဝတ တံ ဒိဝသံ ပစ္ဆာသမယေ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝောလောကေန္တော "တိတ္ထိယာ အဇ္ဇ အယသံ ဥပ္ပာဒေသ္ သန္တိ"တိ ဉတွာ "ဝေသံ သဒ္ဒဟိတွာ မာဒိသေ စိတ္တံ ပကောပေတွာ မဟာဇနော အပါယာဘိမုခေါ မာ အဟောသီ"တိ ဂန္ဓကုဋိဒွါရံ ပိဒဟိတွာ အန္တောဂန္ဓကုဋိယံယေဝ အစ္ဆိ, န နဂရံ ပိဏ္ဍာယ ပာဝိသိ။ ဘိက္ခူ ပန ဒွါရံ ပိဒဟိတံ ဒိသွာ ပုဗ္ဗသဒိသမေဝ ပဝိသိံသု။ မနုဿာ ဘိက္ခူ ဒိသွာ နာနပ္ပကာရေဟိ အက္ကောသိံသု။ အထ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတော တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတွာ "တိတ္ထိယေဟိ, ဘန္တေ, မဟာအယသော ဥပ္ပာဒိတော, န သက္ကာ ဣဓ ဝသိတုံ, ဝိပုလော ဇမ္ဗုဒီပေါ, အညတ္ထ ဂစ္ဆာမာ"တိ အာဟ။ တတ္ထပိ အယသေ ဥဋ္ဌိတေ ကုဟိံ ဂမိဿသိ အာနန္ဒာတိ? "အညံ နဂရံ ဘဂဝတ"တိ။ အထ ဘဂဝတ "အာဂမေဟိ, အာနန္ဒ, သတ္တာဟမေတံ သဒ္ဒော ဘဝိဿတိ, သတ္တာဟစ္စယေန ယေဟိ အယသော ကတော, ဝေသံယေဝ ဥပရိ ပတိဿတီ"တိ ဝတွာ အာနန္ဒတ္ထေရဿ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ **"ဝဒန္တိ ဝေ"** တိ ဣမံ ကထမဘာသိ။

တတ္ထ **ဝဒန္တိ** တိ ဘဂဝန္တံ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ ဥပဝဒန္တိ။ **ဒုဋ္ဌမနာပိ ဧကေ အထောပိ ဝေ သစ္စမနာ** တိ ဧကစ္စေ ဒုဋ္ဌစိတ္တာ, ဧကစ္စေ တထသညိနောပိ ဟုတွာ, တိတ္ထိယာ ဒုဋ္ဌစိတ္တာ, ယေ ဝေသံ ဝစနံ သုတွာ သဒ္ဒဟိံသု, တေ သစ္စမနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **တဉ္စ ဇာတံ** န္တိ ဝေါ အက္ကောသတဒံ ဥပ္ပန္နံ။ **မုနိ နော ဥပေတီ**တိ အကာရကတာယ စ အကုပ္ပနတာယ စ ဗုဒ္ဓမုနိ န ဥပေတိ။ **တသ္မာ မုနီ နတ္ထိ ခိလော ကုဟိဉ္စီ** တိ ဝေန ကာရဏေန အယံ မုနိ ရာဂါဒိခိလေဟိ နတ္ထိ ခိလော ကုဟိဉ္စီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၇၈၈. ဣမဉ္စ ကထံ ဝတွာ ဘဂဝတ အာနန္ဒတ္ထေရံ ပုစ္ဆိ, "ဧဝံ ခုံသေတွာ ဝမ္ဘေတွာ ဝုစ္စမာနာ ဘိက္ခူ, အာနန္ဒ, ကိံ ဝဒန္တီ"တိ။ န ကိဉ္စိ ဘဂဝတတိ။ "န, အာနန္ဒ, 'အဟံ သီလဝါ'တိ သဗ္ဗတ္ထ တုဏှီ ဘဝိတဗ္ဗံ, လောကေ ဟိ နာဘာသမာနံ ဇာနန္တိ မိဿံ ဗာလေဟိ ပဏ္ဍိတ"န္တိ ဝတွာ, "ဘိက္ခူ, အာနန္ဒ, တေ မနုဿေ ဧဝံ ပဋိစောဒေန္တု"တိ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ "အဘူတဝါဒီ နိရယံ ဥပေတီ"တိ ဣမံ ကထမဘာသိ။ ထေရော တံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဘိက္ခူ အာဟ – "မနုဿာ တုမှေဟိ ဣမာယ ကထာယ ပဋိစောဒေတဗ္ဗာ"တိ။ ဘိက္ခူ တထာ အကံသု။ ပဏ္ဍိတမနုဿာ တုဏှီ အဟေသုံ။ ရာဇာပိ ရာဇပုရိသေ သဗ္ဗတော ပေသေတွာ ယေသံ ဓုတ္တာနံ လဉ္ဇံ ဒတွာ တိတ္ထိယာ တံ မာရာပေသုံ, တေ ဂဟေတွာ နိဂ္ဂယှ တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ တိတ္ထိယေ ပရိဘာသိ။ မနုဿာပိ တိတ္ထိယေ ဒိသွာ လေဍ္ဍုနာ ပဟရန္တိ, ပံသုနာ ဩကိရန္တိ "ဘဂဝတော အယသံ ဥပ္ပာဒေသု"န္တိ။ အာနန္ဒတ္ထေရော တံ ဒိသွာ ဘဂဝတော အာရောစေသိ, ဘဂဝတ ထေရဿ ဣမံ ကထမဘာသိ **"သကဉ္စိ ဒိဋ္ဌိံ။ပေ။ ဝဒေယျာ"** တိ။

တဿတ္ထော – ယာယံ ဒိဋ္ဌိ တိတ္ထိယဇနဿ "သုန္ဒရိံ မာရေတွာ သမဏာနံ သကျပုတ္တိယာနံ အဝဏ္ဏံ ပကာသေတွာ ဧတေနုပာယေန လဒ္ဓံ သက္ကာရံ သာဒိယိဿာမာ"တိ, သော တံ ဒိဋ္ဌိံ ကထံ အတိက္ကမေယျ, အထ ခေါ သော အယသော တမေဝ တိတ္ထိယဇနံ ပစ္စာဂတော တံ ဒိဋ္ဌိံ အစ္စေတုံ အသက္ကောန္တံ။ ယော ဝာ သဿတာဒိတဒိ, သောပိ **သကံ ဒိဋ္ဌိံ ကထံ အစ္စယေယျ** ဝေန ဒိဋ္ဌိစ္ဆန္ဒေန **အနုနီတော** တာယ စ ဒိဋ္ဌိရုစိယာ နိဝိဋ္ဌော, **အပိစ** ခေါ ပန **သယံ သမတ္တာနိ ပကုဗ္ဗမာနော** အတ္တနာဝ ပရိပုဏ္ဏာနိ တာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ကရောန္တော **ယထာ ဇာနေယျ, တထေဝ ဝဒေယျာ**တိ။

၇၈၉. အထ ရာဇာ သတ္တာဟစ္စယေန တံ ကုဏပံ ဆဍ္ဍာပေတွာ သာယန္ဟသမယံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝာဒေတွာ အာဟ – "နနု, ဘန္တေ, ဤဒိသေ အယသေ ဥပ္ပန္နေ မယှံပိ အာရောစေတဗ္ဗံ သိယာ"တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ဘဂဝတ, "န, မဟာရာဇ, 'အဟံ သီလဝါ ဂုဏသမ္ပန္နော'တိ ပရေသံ အာရောစေတုံ အရိယာနံ ပတိရူပ"န္တိ ဝတွာ တဿာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ **"ယော အတ္တနော သီလဝတာနီ"**တိ အဝသေသကထာယော အဘာသိ။

တတ္ထ **သီလဝတာနီ**တိ ပာတိမောက္ခာဒီနိ သီလာနိ အာရညိကာဒီနိ ဓုတင်္ဂဝတာနိ စ။ **အနာနုပုဋ္ဌော** တိ အပုစ္ဆိတော။ **ပာတတိ** ဝဒတိ။ **အနရိယဓမ္မံ ကုသလာ တမာဟု, ယော အာတုမာနံ သယမေဝ ပာတ** တိ ယော ဧဝံ အတ္တာနံ သယမေဝ ဝဒတိ, တဿ တံ တဒံ "အနရိယဓမ္မော ဧသော"တိ ကုသလာ ဧဝံ ကထေန္တိ။

၇၉၀. **သန္တော** တိ ရာဂါဒိကိလေသဝူပသမေန သန္တော, တထာ **အဘိနိဗ္ဗုတတ္တော။ ဣတိဟန္တိ သီလေသု အကတ္ထမာနော**တိ "အဟမသ္မိ သီလသမ္ပန္နော"တိအာဒိနာ နယေန ဣတိ သီလေသု အကတ္ထမာနော, သီလနိမိတ္တံ

အတ္တူပနာယိကံ တစံ အဘာသမာနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တမရိယဓမ္မံ ကုသလာ ဝဒန္တိ** တိ တဿ တံ အကတ္ထနံ “အရိယဓမ္မော ဧသော”တိ ဗုဒ္ဓါဒယော ခန္ဓာဒိကုသလာ ဝဒန္တိ။ **ယဿုဿဒါ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ** တိ ယဿ ခီဏာသဝဿ ရာဂါဒယော သတ္တ ဥဿဒါ ကုဟိဉ္စိ လောကေ နတ္ထိ, တဿ တံ အကတ္ထနံ “အရိယဓမ္မော ဧသော”တိ ဧဝံ ကုသလာ ဝဒန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၇၉၁. ဧဝံ ခီဏာသဝပဋိပတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ တိတ္ထိယာနံ ပဋိပတ္တိံ ရညော ဒဿေန္တော အာဟ – **“ပကပ္ပိတာ သင်္ခတာ”** တိ။ တတ္ထ **ပကပ္ပိတာ**တိ ပရိကပ္ပိတာ။ **သင်္ခတာ** တိ ပစ္စယာဘိသင်္ခတာ။ **ယဿာ** တိ ယဿ ကဿစိ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ။ **ဓမ္မာ** တိ ဒိဋ္ဌိယော။ **ပုရက္ခတာ** တိ ပုရတော ကတာ။ **သန္တီ** တိ သံဝိဇ္ဇန္တိ။ **အဝီဝဒာတာ**တိ အဝေဒာတာ။ **ယဒတ္တနိ ပဿတိ အာနိသံသံ, တံ နိဿိတော ကုပ္ပပဋိစ္စသန္တိ**န္တိ ယဿေတေ ဒိဋ္ဌိဓမ္မာ ပုရက္ခတာ အဝေဒာတာ သန္တိ, သော ဧဝံဝိဓော ယသ္မာ အတ္တနိ တဿာ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိဓမ္မိကဉ္စ သက္ကာရာဒိံ, သမ္ပရာယိကဉ္စ ဂတိဝိသေသာဒိံ အာနိသံသံ ပဿတိ, တသ္မာ တဉ္စ အာနိသံသံ, တဉ္စ ကုပ္ပတာယ စ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတာယ စ သမ္မုတိသန္တိတာယ စ ကုပ္ပပဋိစ္စသန္တိသင်္ခါတံ ဒိဋ္ဌိံ နိဿိတောဝ ဟောတိ, သော တန္နိဿိတတ္တာ အတ္တာနံ တ ဥက္ကံသေယျ ပရေ တ ဝမ္ဘေယျ အဘူတေဟိပိ ဂုဏဒောသေဟိ။

၇၉၂. ဧဝံ နိဿိတေန စ **ဒိဋ္ဌီနိဝေသာ။ပေ.။ အာဒိယတီ စ ဓမ္မ**န္တိ။ တတ္ထ **ဒိဋ္ဌီနိဝေသာ** တိ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသသင်္ခါတာနိ ဒိဋ္ဌိနိဝေသနာနိ။ **န ဟိ သွာတိဝတ္တာ** တိ သုခေန အတိဝတ္တိတဗ္ဗာ န ဟောန္တိ။ **ဓမ္မေသု နိစ္ဆေယျ သမုဂ္ဂဟီတ**န္တိ ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဓမ္မေသု တံ တံ သမုဂ္ဂဟိတံ အဘိနိဝိဋ္ဌံ ဓမ္မံ နိစ္ဆိနိတွာ ပဝတ္တတ္တာ ဒိဋ္ဌိနိဝေသာ န ဟိ သွာတိဝတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တသ္မာ နရော တေသု နိဝေသနေသု, နိရဿတီ အာဒိယတီ စ ဓမ္မ**န္တိ ယသ္မာ န ဟိ သွာတိဝတ္တာ, တသ္မာ နရော တေသုယေဝ ဒိဋ္ဌိနိဝေသနေသု အဇသီလကောသီလကုက္ကုရသီလပဉ္စာတပမရုပ္ပပါတဥက္ကုဋ္ဌိကပ္ပဓာနကဏ္ဋကာပဿယာဒိဘေဒံ သတ္ထာရဓမ္မက္ခာနဂဏာဒိဘေဒဉ္စ တံ တံ ဓမ္မံ နိရဿတိ စ အာဒိယတိ စ ဇဟာတိ စ ဂဏှာတိ စ ဝနမက္ကဋော ဝိယ တံ တံ သာခန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ နိရဿန္တော စ အာဒိယန္တော စ အနဝဋ္ဌိတစိတ္တတ္တာ အသန္တေဟိပိ ဂုဏဒောသေဟိ အတ္တနော တ ပရဿ တ ယသာယသံ ဥပ္ပာဒေယျ။

၇၉၃. ယော ပနာယံ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတာဒိဒောသဓုနနာယ ပညာယ သမန္နာဂတတ္တာ ဓောနော, တဿ **ဓောနဿ ဟိ။ပေ.။ အနူပယော သော**။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ဓောနဓမ္မသမန္နာဂမာ **ဓောနဿ** ဓုတသဗ္ဗပါပဿ အရဟတော **ကတ္ထစိ လောကေ** တေသု တေသု **ဘဝေသု ပကပ္ပိတာ ဒိဋ္ဌိ နတ္ထိ,** သော တဿာ ဒိဋ္ဌိယာ အဘာဝေန, ယာယ စ အတ္တနာ ကတံ ပာပကမ္မံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တော တိတ္ထိယာ မာယာယ မာနေန တ ဇတံ အဂတိံ ဂစ္ဆန္တိ, တမ္ပိ **မာယဉ္စ မာနဉ္စ ပဟာယ ဓောနော** ရာဂါဒီနံ ဒောသာနံ **ကေန ဂစ္ဆေယျ,** ဒိဋ္ဌဓမ္မေ သမ္ပရာယေ တ နိရယာဒီသု ဂတိဝိသေသေသု ကေန သင်္ခံ ဂစ္ဆေယျ, **အနူပယော သော,** သော ဟိ တဏှာဒိဋ္ဌိဥပယာနံ ဒွိန္နံ အဘာဝေန အနူပယောတိ။

၇၉၄. ယော ပန တေသံ ဒွိန္နံ ဘာဝေန ဥပယော ဟောတိ, သော **ဥပယော ဟိ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိမိဓေဝ သဗ္ဗ**န္တိ။ တတ္ထ **ဥပယော**တိ တဏှာဒိဋ္ဌိနိဿိတော။ **ဓမ္မေသု ဥပေတိ တာဒ**န္တိ “ရတ္တော”တိ တ “ဒုဋ္ဌော”တိ တ ဧဝံ တေသု တေသု ဓမ္မေသု ဥပေတိ တာဒံ။ **အနူပယံ ကေန ကထံ ဝဒေယျာ** တိ တဏှာဒိဋ္ဌိပဟာနေန အနူပယံ ခီဏာသဝံ ကေန ရာဂေန တ ဒောသေန တ ကထံ “ရတ္တော”တိ တ “ဒုဋ္ဌော”တိ တ ဝဒေယျ, ဧဝံ အနူပဝဇ္ဇော စ သော ကိံ တိတ္ထိယာ ဝိယ ကတပဋိစ္ဆာဒကော ဘဝိဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အတ္တာ နိရတ္တာ န ဟိ တဿ အတ္ထိ** တိ တဿ ဟိ အတ္တဒိဋ္ဌိ တ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ တ နတ္ထိ, ဂဟဏံ မုဉ္စနံ တပိ အတ္တနိရတ္တသညိတံ နတ္ထိ။ ကိံကာရဏာ နတ္ထီတိ စေ? **အဓောသိ သော ဒိဋ္ဌိမိဓေဝ သဗ္ဗံ,** ယသ္မာ သော ဣဓေဝ အတ္တဘာဝေ ဉာဏဝတေန သဗ္ဗံ ဒိဋ္ဌိဂတံ အဓောသိ, ပဇဟိ, ဝိနောဒေသီတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ တံ သုတွာ ရာဇာ အတ္တမနော ဘဂဝန္တံ အဘိဝာဒေတွာ ပက္ကာမီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ဒုဋ္ဌဋ္ဌကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သုဒ္ဓဋ္ဌကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၉၅. **ပဿာမိ သုဒ္ဓ** န္တိ သုတ္တဋ္ဌကသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? အတီတေ ကိရ ကဿပဿ ဘဂဝတော ကာလေ ဗာရာဏသိဝါသီ အညတရော ကုဋုမ္ဗိကော ပဉ္စဟိ သကဋသတေဟိ ပစ္စန္တဇနပဒံ အဂမာသိ ဘဏ္ဍဂ္ဂဟဏတ္ထံ။ တတ္ထ ဝနစရကေန သဒ္ဓိံ မိတ္တံ ကတွာ တဿ ပဏ္ဏာကာရံ ဒတွာ ပုစ္ဆိ – ‘‘ကစ္စိ, တေ သမ္မ, စန္ဒနသာရံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ’’န္တိ? ‘‘အာမ သာမီ’’တိ စ ဝုတ္တေ တေနေဝ သဒ္ဓိံ စန္ဒနဝနံ ပဝိသိတွာ သဗ္ဗသကဋာနိ စန္ဒနသာရဿ ပူရေတွာ တမ္ပိ ဝနစရကံ ‘‘ယဒါ, သမ္မ, ဗာရာဏသိံ အာဂစ္ဆသိ, တဒါ စန္ဒနသာရံ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆေယျာသီ’’တိ ဝတွာ ဗာရာဏသိံယေဝ အဂမာသိ။ အထာပရေန သမယေန သောပိ ဝနစရကော စန္ဒနသာရံ ဂဟေတွာ တဿ ဃရံ အဂမာသိ။ သော တံ ဒိသွာ သဗ္ဗံ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ သာယန္ဟသမယေ စန္ဒနသာရံ ပိသာပေတွာ သမုဂ္ဂံ ပူရေတွာ ‘‘ဂစ္ဆ, သမ္မ, န္ဟာယိတွာ အာဂစ္ဆာ’’တိ အတ္တနော ပုရိသေန သဒ္ဓိံ န္ဟာနတိတ္ထံ ပေသေသိ။ တေန စ သမယေန ဗာရာဏသိယံ ဥဿဝေါ ဟောတိ။ အထ ဗာရာဏသိဝါသိနော ပါတောဝ ဒါနံ ဒတွာ သာယံ သုဒ္ဓဝတ္ထနိဝတ္ထာ မာလာဂန္ဓာဒီနိ ဂဟေတွာ ကဿပဿ ဘဂဝတော မဟာစေတိယံ ဝန္ဒိတုံ ဂစ္ဆန္တိ။ သော ဝနစရကော တေ ဒိသွာ ‘‘မဟာဇနော ကုဟိံ ဂစ္ဆတီ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ‘‘ဝိဟာရံ စေတိယဝန္ဒနတ္ထာယာ’’တိ စ သုတွာ သယမ္ပိ အဂမာသိ။ တတ္ထ မနုဿေ ဟရိတာလမနောသိလာဒီဟိ နာနပ္ပကာရေဟိ စေတိယေ ပူဇံ ကရောန္တေ ဒိသွာ ကိဉ္စိ စိတ္တံ ကာတုံ အဇာနန္တော တံ စန္ဒနံ ဂဟေတွာ မဟာစေတိယေ သုဝဏ္ဏိဋ္ဌကာနံ ဥပရိ ကံသပါတိမတ္တံ မဏ္ဍလံ အကာသိ။ အထ တတ္ထ သူရိယုဂ္ဂမနဝေလာယံ သူရိယရသ္မိယော ဥဋ္ဌဟိံသု။ သော တံ ဒိသွာ ပသီဒိ, ပတ္ထနဉ္စ အကာသိ ‘‘ယတ္ထ ယတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာမိ, ဤဒိသာ မေ ရသ္မိယော ဥရေ ဥဋ္ဌဟန္တူ’’တိ။ သော ကာလံ ကတွာ တာဝတိံသေသု နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ ဥရေ ရသ္မိယော ဥဋ္ဌဟိံသု, စန္ဒမဏ္ဍလံ ဝိယဿ ဥရမဏ္ဍလံ ဝိရောစတိ, ‘‘စန္ဒာဘော ဒေဝပုတ္တော’’တွေဝ စ နံ သဉ္ဇာနိံသု။

သော တာယ သမ္ပတ္တိယာ ဆသု ဒေဝလောကေသု အနုလောမပဋိလောမတော ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ခေပေတွာ အမှာကံ ဘဂဝတိ ဥပ္ပန္နေ သာဝတ္ထိယံ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, တထေဝဿ ဥရေ စန္ဒမဏ္ဍလသဒိသံ ရသ္မိမဏ္ဍလံ အဟောသိ။ နာမကရဏဒိဝသေ စဿ မင်္ဂလံ ကတွာ ဗြာဟ္မဏာ တံ မဏ္ဍလံ ဒိသွာ ‘‘ဓညပုညလက္ခဏော အယံ ကုမာရော’’တိ ဝိမှိတာ ‘‘စန္ဒာဘော’’ တွေဝ နာမံ အကံသု။ တံ ဝယပ္ပတ္တံ ဗြာဟ္မဏာ ဂဟေတွာ အလင်္ကရိတွာ ရတ္တကဉ္စုကံ ပါရုပါပေတွာ ရထေ အာရောပေတွာ ‘‘မဟာဗြဟ္မာ အယ’’န္တိ ပူဇေတွာ ‘‘ယော စန္ဒာဘံ ပဿတိ, သော ယသဓနာဒီနိ လဘတိ, သမ္ပရာယဉ္စ သဂ္ဂံ ဂစ္ဆတီ’’တိ ဥဂ္ဃောသေန္တာ ဂါမနိဂမရာဇဓာနီသု အာဟိဏ္ဍန္တိ။ ဂတဂတဋ္ဌာနေ မနုဿာ ‘‘သော ကိရ ဘော စန္ဒာဘော နာမ, ယော တံ ပဿတိ, သော ယသဓနသဂ္ဂါဒီနိ လဘတီ’’တိ ဥပရူပရိ အာဂစ္ဆန္တိ, သကလဇမ္ဗုဒီပေါ စလိ။ ဗြာဟ္မဏာ တုစ္ဆဟတ္ထကာနံ အာဂတာနံ န ဒဿေန္တိ, သတံ ဝါ သဟဿံ ဝါ ဂဟေတွာ အာဂတာနမေဝ ဒဿေန္တိ။ ဧဝံ စန္ဒာဘံ ဂဟေတွာ အနုဝိစရန္တာ ဗြာဟ္မဏာ ကမေန သာဝတ္ထိံ အနုပ္ပတ္တာ။

တေန စ သမယေန ဘဂဝါ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ အာဂန္တွာ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ ဗဟုဇနဟိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော။ အထ စန္ဒာဘော သာဝတ္ထိံ ပတွာ သမုဒ္ဒပက္ခန္တကုန္နဒီ ဝိယ အပါကဋော အဟောသိ, စန္ဒာဘောတိ ဘဏန္တောပိ နတ္ထိ။ သော သာယန္ဟသမယေ မဟာဇနကာယံ မာလာဂန္ဓာဒီနိ အာဒါယ ဇေတဝနာဘိမုခံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ‘‘ကုဟိံ ဂစ္ဆထာ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ‘‘ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော, သော ဗဟုဇနဟိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တံ သောတုံ ဇေတဝနံ ဂစ္ဆာမာ’’တိ စ တေသံ ဝစနံ သုတွာ သောပိ ဗြာဟ္မဏဂဏပရိဝုတော တတ္ထေဝ အဂမာသိ။ ဘဂဝါ စ တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မသဘာယံ ဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နော ဟောတိ။ စန္ဒာဘော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမ္မ မဓုရပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ, တာဝဒေဝ စဿ သော အာလောကော အန္တရဟိတော။ ဗုဒ္ဓါလောကဿ ဟိ သမီပေ အသီတိဟတ္ထဗ္ဘန္တရေ အညော အာလောကော နာဘိဘောတိ။ သော ‘‘အာလောကော မေ နဋ္ဌော’’တိ နိသီဒိတွာဝ ဥဋ္ဌာသိ, ဥဋ္ဌဟိတွာ စ ဂန္တုမာရဒ္ဓေါ။ အထ နံ အညတရော ပုရိသော အာဟ – ‘‘ကိံ ဘော စန္ဒာဘ, သမဏဿ ဂေါတမဿ ဘီတော ဂစ္ဆသီ’’တိ။ နာဟံ ဘီတော ဂစ္ဆာမိ, အပိစ မေ ဣမဿ တေဇေန အာလောကော န သမ္ပဇ္ဇတီတိ ပုနဒေဝ ဘဂဝတော ပုရတော နိသီဒိတွာ ပါဒတလာ ပဋ္ဌာယ ယာဝ ကေသဂ္ဂါ ရူပရံသိလက္ခဏာဒိသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ‘‘မဟေသက္ခော သမဏော ဂေါတမော, မမ ဥရေ အပ္ပမတ္တကော အာလောကော ဥဋ္ဌိတော, တာဝတကေနပိ မံ ဂဟေတွာ ဗြာဟ္မဏာ သကလဇမ္ဗုဒီပံ ဝိစရန္တိ။ ဧဝံ ဝရလက္ခဏသမ္ပတ္တိသမန္နာဂတဿ သမဏဿ ဂေါတမဿ နေဝ မာနော ဥပ္ပန္နော, အဒ္ဓါ အယံ အနောမဂုဏသမန္နာဂတော ဘဝိဿတိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန’’န္တိ အတိဝိယ ပသန္နစိတ္တော ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ ဘဂဝါ အညတရံ ထေရံ အာဏာပေသိ – ‘‘ပဗ္ဗာဇေဟိ န’’န္တိ။ သော တံ ပဗ္ဗာဇေတွာ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိ။ သော ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ န စိရေနေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ ‘‘စန္ဒာ

ဘတ္တေရော’’တိ ဝိသ္သုတော အဟောသိ။ တံ အာရဗ္ဘ ဘိက္ခူ ကထံ သမုဋ္ဌာပေသုံ ‘‘ကိံ နု ခေါ, အာဝုသော, ယေ စန္ဒ အာဘံ အဒ္ဒသံသု။ တေ ယသံ တ ခန့် တ လဘိံသု, သင်္ဂ တ ဂစ္ဆိံသု, ဝိသုဒ္ဓိံ တ ဟာပုဏိံသု တေန စက္ခုဒ္ဒတရိကရူပဒသ္သ သနေနာ’’တိ။ ဘဂဝတ တသ္သံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ ပဌမကထာယ တာဝတ္ထော – န, ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပေန ဒဿနေန သုဒ္ဓိ ဟောတိ။ အပိစ ခေါ ကိလေသမလိနတ္တာ အသုဒ္ဓံ, ကိလေသရောဂကနံ အဝိဂမာ သရောဂမေဝ စန္ဒာဘံ ဗြာဟ္မဏံ အညံ တ ဧဝရူပံ ဒိသ္ဓတ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဗာလော အဘိဇာနာတိ **‘‘ပဿာမိ သုဒ္ဓံ ပရမံ အရောဂံ,** တေန စ ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန ဒဿနေန **သံသုဒ္ဓိ နရဿ ဟောတီ’’**တိ, သော ဧဝံ အဘိဇာနန္တော တံ ဒဿနံ **‘‘ပရမ’’န္တိ ဉတ္ဝတ** တသ္မိံ ဒဿနေ **သုဒ္ဓါနုပဿီ** သမာနော တံ ဒဿနံ ‘‘မဂ္ဂဉာဏ’’န္တိ **ပစ္စေတိ** ။ တံ ပန မဂ္ဂဉာဏံ န ဟောတိ။ တေနာဟ – **‘‘ဒိဋ္ဌေန စေ သုဒ္ဓိ’’** တိ ဒုတိယကထံ။

၇၉၆. တဿတ္ထော – တေန ရူပဒဿနသင်္ခါတေန **ဒိဋ္ဌေန** ယဒိ ကိလေသ**သုဒ္ဓိ နရဿ ဟောတိ** ။ တေန တ **ဉာဏေန သော** ယဒိ ဇာတိအာဒိ**ဒုက္ခံ ပဇဟာတိ** ။ ဧဝံ သန္တေ အရိယမဂ္ဂတော **အညေန** အသုဒ္ဓိမဂ္ဂေနေဝ **သော သုဇ္ဈတိ,** ရာဂါဒီဟိ ဥပဓီဟိ သဉပဓိကော ဧဝ သမာနော သုဇ္ဈတီတိ အာပန္နံ ဟောတိ, န စ ဧဝံဝိဓော သုဇ္ဈတိ။ တသ္မာ **ဒိဋ္ဌီ ဟိ နံ ပာဝ တထာ ဝဒါနံ,** သာ နံ ဒိဋ္ဌိယေဝ ‘‘မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော အယ’’န္တိ ကထေတိ ဒိဋ္ဌိအနုရူပံ ‘‘သဿတော လောကော’’တိအာဒိနာ နယေန တထာ တထာ ဝဒန္တိ။

၇၉၇. **န ဗြာဟ္မဏော** တိ တတိယကထာ။ တဿတ္ထော – ယော ပန ဗာဟိတပာပတ္တာ **ဗြာဟ္မဏော** ဟောတိ, သော မဂ္ဂေန အဓိဂတာသဝက္ခယော ခီဏာသဝဗြာဟ္မဏော အရိယမဂ္ဂဉာဏတော အညေန အဘိမင်္ဂလသမ္မတရူပသင်္ခါတေ **ဒိဋ္ဌေ** တထာဝိဓသဒ္ဒသင်္ခါတေ **သုတေ** အဝီတိက္ကမသင်္ခါတေ **သီလေ** ဟတ္ထိဝတာဒိဘေဒေ **ဝတေ** ပထဝိအာဒိဘေဒေ **မုတေ** စ ဥပ္ပန္နေန မိစ္ဆာဉာဏေန **သုဒ္ဓိံ န အာဟ** ။ သေသမဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ သော ဟိ တေဓာတုကပု**ညေ** သဗ္ဗသ္မိဉ္စ **ပာပေ အနူပလိတ္တော,** တဿ ပဟီနတ္တာ အတ္တဒိဋ္ဌိယာ ယဿ ကဿစိ တ ဂဟဏဿ ပဟီနတ္တာ **အတ္တဉ္ဇဟော,** ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ အကရဏတော **နယိဓ ပကုဗ္ဗမာနော** တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ နံ ဧဝံ ပသံသန္တော အာဟ။ သဗ္ဗသ္သေဝ စဿ ပုရိမပာဒေန သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော – ပုညေ စ ပာပေ စ အနူပလိတ္တော, အတ္တဉ္ဇဟော နယိဓ ပကုဗ္ဗမာနော, န ဗြာဟ္မဏော အညတော သုဒ္ဓိမာဟာတိ။

၇၉၈. ဧဝံ န ဗြာဟ္မဏော အညတော သုဒ္ဓိမာဟာတိ ဝတ္ဝတ ဣဒါနိ ယေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အညတော သုဒ္ဓိံ ဗြုဝန္တိ, တေသံ တဿာ ဒိဋ္ဌိယာ အနိဗ္ဗာဟကဘာဝံ ဒဿေန္တော **‘‘ပုရိမံ ပဟာယာ’’**တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – တေ ဟိ အညတော သုဒ္ဓိတအာ သမာနာပိ ယဿာ ဒိဋ္ဌိယာ အပ္ပဟီနတ္တာ ဂဟဏမုဉ္စနံ ဟောတိ။ တာယ **ပုရိမံ** သတ္ထာရာဒိံ **ပဟာယ အပရံ** နိဿိတာ **ဧဇာ**သင်္ခါတာယ တဏ္ဍ္ဟာယ **အနုဂတာ** အဘိဘူတာ ရာဂါဒိဘေဒံ **န တရန္တိ သင်္ဂံ,** တဉ္စ အတရန္တာ တံ တံ ဓမ္မံ ဥဂ္ဂဏ္ဍ္ဟန္တိ စ **နိရဿဇန္တိ** စ မက္ကဋောဝ **သာခ**န္တိ။

၇၉၉. ပဉ္စမကထာယ သမ္ဗန္ဓော – ယော စ သော ‘‘ဒိဋ္ဌီ ဟိ နံ ပာဝ တထာ ဝဒါန’’န္တိ ဝုတ္တော, သော သယံ သမာဒါယာတိ။ တတ္ထ **သယ**န္တိ သာမံ။ **သမာဒါယာ**တိ ဂဟေတ္ဝတ။ **ဝတာနီ**တိ ဟတ္ထိဝတာဒီနိ။ **ဉစ္စာဝစ**န္တိ အပရာပရံ ဟီနပဏီတံ တ သတ္ထာရတော သတ္ထာရာဒိံ။ **သညသတ္တော** တိ ကာမသညာဒီသု လဂ္ဂေါ။ **ဝိဒ္ဓတ စ ဝေဒေဟိ သမေစ္စ ဓမ္မ**န္တိ ပရမတ္ထဝိဒ္ဓတ စ အရဟာ စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏဝေဒေဟိ စတုသစ္စဓမ္မံ အဘိသမေစ္စာတိ။ သေသံ ပာကဋမေဝ။

၈၀၀. **သ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိသေနိဘူတော, ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံဝ သုတံ မုတံ တ** တိ သော ဘူရိပညော ခီဏာသဝေါ ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံ တ သုတံ တ မုတံ တ တေသု သဗ္ဗဓမ္မေသု မာရသေနံ ဝိနာသေတ္ဝတ ဌိတဘာဝေန ဝိသေနိဘူတော။ **တမေဝဒဿိ** န္တိ တံ ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓဒဿိံ။ **ဝိဝဋံ စရန္တ** န္တိ တဏ္ဍ္ဟာစ္ဆဒနာဒိဝိဂမေန ဝိဝဋံ ဟုတွတ စရန္တံ။ **ကေနီဓ လောကသ္မိံ ဝိကပ္ပယေယျာ**တိ ကေန ဣဓ လောကေ တဏ္ဍ္ဟာကပ္ပေန တ ဒိဋ္ဌိကပ္ပေန တ ကောစိ ဝိကပ္ပေယျ, တေသံ တ ပဟီနတ္ဝတာ ရာဂါဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေနာတိ။

၈၀၁. **န ကပ္ပယန္တီ** တိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ – ကိဉ္စ ဘိယျော? တေ ဟိ တာဒိသာ သန္တော ဒွိန္နံ ကပ္ပာနံ ပုရေက္ခာရာနဉ္စ ကေနစိ **န ကပ္ပယန္တိ န ပုရေက္ခရောန္တိ,** ပရမတ္ထအစ္စန္တသုဒ္ဓိအဓိဂတတ္တာ အန

စန္တသုခိ ယေဝ အကိရိယသဿတဒိဋ္ဌိ **အစ္စန္တ သုခီတိ န တေ ဝဒန္တိ။ အာအာနဂန္တိ ဂဏိတံ ဝိသဇ္ဇာ** တိ စတု ဗ္ဗိဓမ္ပိ ရူပဟဒီနံ အာအာယကတ္တာ အာအာနဂန္တိ အတ္တနော စိတ္တသန္တာနေ ဂဏိတံ ဗဒ္ဓံ အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန ဝိသဇ္ဇ ဆိန္ဒိတွာ။ သေသံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။

၈၀၂. သီမာတိဂေတိ ကထာ ဧကေပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ ဝုတ္တာ။ ပုဗ္ဗသဒိသော ဧဝ ပနဿာ သမ္ဗန္ဓော, သော ဧဝံ အတ္တဝဏ္ဏနာယ သဒ္ဓိံ ဝေဒိတဗ္ဗော – ကိဉ္စ ဘိယျော သော ဤဒိသော ဘူရိပညော စတုန္နံ ကိလေသသီမာနံ အတီတတ္တာ **သီမာတိဂေ** ဗာဟိတပာပတ္တာ စ **ဗ္ရာဟ္မဏော,** ဣတ္ထမ္ဘူတဿ စ **တဿ နတ္ထိ** ပရစိတ္တပုဗ္ဗေနိ တသဉာဏေဟိ **ဉတွာ တ** မံသစက္ခုဒိဗ္ဗစက္ခူဟိ **ဒိသွာ တ** ကိဉ္စိ **သမုဂ္ဂဟီတံ,** အဘိနိဝိဋ္ဌန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သော စ ကာမရာဂဘာဝတော **န ရာဂရာဂီ,** ရူပါရူပရာဂဘာဝတော **န ဝိရာဂရတ္တော** ။ ယတော ဧဝံဝိဓဿ "ဣဒံ ပရ"န္တိ ကိဉ္စိ **ဣဓ ဥဂ္ဂဟိတံ နတ္ထီ** တိ အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ သုဒ္ဓဋ္ဌကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ပရမဋ္ဌကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၀၃. ပရမန္တိ ဒိဋ္ဌီသူ တိ ပရမဋ္ဌကသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတိ ကိရ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ နာနာတိတ္ထိယာ သန္နိပတိတွာ အတ္တနော အတ္တနော ဒိဋ္ဌိ ဒီပေန္တာ "ဣဒံ ပရမံ, ဣဒံ ပရမ"န္တိ ကလဟံ ကတွာ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာ သမ္ဗဟုလေ ဇစ္စန္ဓေ သန္နိပါတာပေတွာ "ဣမေသံ ဟတ္ထိံ ဒဿေထာ"တိ အာဏာပေသိ။ ရာဇပုရိသာ အန္ဓေ သန္နိပါတာပေတွာ ဟတ္ထိံ ပုရတော သယာပေတွာ "ပဿထာ"တိ အာဟံသု။ တေ ဟတ္ထိဿ ဧကေမေကံ အင်္ဂံ ပရာမသိံသု။ တတော ရညာ "ကီဒိသော, ဘဏေ, ဟတ္ထီ"တိ ပုဋ္ဌော ယော သောဏ္ဍံ ပရာမသိ, သော "သေယျ ထာပိ, မဟာရာဇ, နင်္ဂလီသာ"တိ ဘဏိ။ ယေ ဒန္တာဒီနိ ပရာမသိံသု, တေ ဣတရံ "မာ ဧဝံ ရညော ပုရတော မုသာ ဘဏီ"တိ ပရိဘာသိတွာ "သေယျထာပိ, မဟာရာဇ, ဘိတ္တိခိလော"တိအာဒီနိ အာဟံသု။ ရာဇာ တံ သဗ္ဗံ သုတွာ "ဤဒိသော တုမှာကံ သမယော"တိ တိတ္ထိယေ ဥယျောဇေသိ။ အညတရော ပိဏ္ဍစာရိကော တံ ပဝတ္တိံ ဉတွာ ဘဂဝ တော အာရောစေသိ။ ဘဂဝါ တဿံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ "ယထာ, ဘိက္ခဝေ, ဇစ္စန္ဓာ ဟတ္ထိံ အဇာနန္တာ တံ တံ အင်္ဂံ ပရာမသိတွာ ဝိဝဒိံသု, ဧဝံ တိတ္ထိယာ ဝိမောက္ခန္တိကဓမ္မံ အဇာနန္တာ တံ တံ ဒိဋ္ဌိံ ပရာမသိတွာ ဝိဝဒန္တီ"တိ ဝတွာ ဓမ္မဒေသနတ္ထံ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ **ပရမန္တိ ဒိဋ္ဌီသု ပရိဗ္ဗသာနော** တိ "ဣဒံ ပရမ"န္တိ ဂဟေတွာ သကာယ သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝသမာနော။ **ယဒုတ္တရိ ကုရုတေ** တိ ယံ အတ္တနော သတ္ထာရာဒိံ သေဋ္ဌံ ကရောတိ။ **ဟီနာတိ အညေ တတော သဗ္ဗမာဟာ**တိ တံ အတ္တ နော သတ္ထာရာဒိံ ဌပေတွာ တတော အညေ သဗ္ဗေ "ဟီနာ ဣမေ"တိ အာဟ။ **တသ္မာ ဝိဝါဒါနိ အဝီတိဝတ္တော** တိ တေန ကာရဏေန သော ဒိဋ္ဌိကလဟေ အဝီတိဝတ္တောဝ ဟောတိ။

၈၀၄. ဒုတိယဂါထာယ အတ္ထော – ဧဝံ အဝီတိဝတ္တော စ ယံ **ဒိဋ္ဌေ သုတေ သီလဝတေ မုတေ** တိ ဧတေသု ဝတ္ထုသု ဥပ္ပန္နဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေ **အတ္တနိ** ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ **အာနိသံသံ ပဿတိ** ။ တဒေဝ သော တတ္ထ သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အာနိသံသံ "ဣဒံ သေဋ္ဌ"န္တိ အဘိနိဝိသိတွာ **အညံ သဗ္ဗံ** ပရသတ္ထာရာဒိကံ **နိဟီနတော ပဿတိ** ။

၈၀၅. တတိယဂါထာယ အတ္ထော – ဧဝံ ပဿတော စဿ **ယံ** အတ္တနော သတ္ထာရာဒိံ **နိဿိတော အညံ** ပရသ တ္ထာရာဒိံ **ဟီနံ ပဿတိ တံ** ပန ဒဿနံ **ဂန္ထမေဝ ကုသလာ ဝဒန္တိ,** ဗန္ဓနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ ယသ္မာ ဧတဒေဝ, **တသ္မာ ဟိ ဒိဋ္ဌံဝ သုတံ မုတံ ဝ သီလဗ္ဗတံ ဘိက္ခု န နိဿယေယျ,** နာဘိနိဝေသေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၈၀၆. စတုတ္ထဂါထာယ အတ္ထော – န ကေဝလံ ဒိဋ္ဌသုတာဒီနိ န နိဿယေယျ, အပိစ ခေါ ပန အသဉ္ဇာတံ ဥပ ရူပရိ **ဒိဋ္ဌိမ္ပိ လောကသ္မိံ န ကပ္ပယေယျ,** န ဇနေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကီဒိသံ? **ဉာဏေန ဝါ သီလဝတေန ဝါပိ,** သမာပတ္တိဉာဏာဒိနာ ဉာဏေန ဝါ သီလဝတေန ဝါ ယာ ကပ္ပိယတိ, ဧတံ ဒိဋ္ဌိံ န ကပ္ပေယျ။ န ကေဝလဉ္စ ဒိဋ္ဌိံ န ကပ္ပ

ပယေယျ, အပိစ ခေါ ပန မာနေနပိ ဇာတိအာဒီဟိ ဝတ္ထူဟိ **သမောတိ အတ္တာနမနူပနေယျ, ဟီနော န မညေထ ဝိ သေသီ တပီတိ**။

၈၀၇. ပဉ္စမကထာယ အတ္တော – ဧဝဥဟိ ဒိဋ္ဌိ အကပ္ပေန္တော အမညမာနော စ **အတ္တံ ပဟာယ အနုပာဒိယာ နော** ကြာဓ တ ယံ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတံ, တံ ပဟာယ အပရံ အဂ္ဂဏှဟန္တော တသ္မိမ္ပိ ဝုတ္တပ္ပကာရေ **ဉာဏေ ဒုဝိဓံ နိဿယံ နော ကရောတိ**။ အကရောန္တော စ **သ ဝေ ဝိယတ္တေသု** နာနာဒိဋ္ဌိဝသေန ဘိန္နေသု သတ္တေသု **န ဝဂ္ဂသာရီ** ဆန္ဒာဒိ ဝသေန အဂစ္ဆန္တမဗ္ဗော ဟုတ္တ ဒ္ဒတသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌီသု **ကိဉ္စိပိ ဒိဋ္ဌိံ န ပစ္စေတိ,** န ပစ္စာဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၈၀၈-၁၀. ကြာအနိ ယော သော ကြာမာယ ကထာယ ဝုတ္တော ခီဏာသဝေ, တဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္တံ **"ယဿူဘယန္တေ"**တိအာဒိကာ တိဿော ကထာယော အာဟ။ တတ္ထ **ဥဘယန္တေ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဖဿာဒိဘေဒေ။ **ပဏိဓီ**တိ တဏှာ။ **ဘဝာဘဝာယာ**တိ ပုနပ္ပုနဘဝာယ။ **ကြာဓ တ ဟုရံ တ**တိ သကတ္တဘာဝာဒိဘေဒေ ကြာဓ တ ပရတ္တဘာဝာဒိဘေဒေ ပရတ္ထ တ။ **ဒိဋ္ဌေ တ** တိ ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိယာ တ။ ဧသ နယော သုတာဒီသု။ **သညာ**တိ သညာသမုဋ္ဌာပိကာ ဒိဋ္ဌိ။ **ဓမ္မာပိ တေသံ န ပဋိစ္ဆိတာသေ**တိ ဒ္ဒတသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတဓမ္မာပိ တေသံ "ကြာဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည"န္တိ ဧဝံ န ပဋိစ္ဆိတာ။ **ပာရဂ္ဂ တော န ပစ္စေတိ တာဒီ**တိ နိဗ္ဗာနပာရံ ဂတော တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟီနေ ကိလေသေ ပုန နာဂစ္ဆတိ, ပဉ္စဟိ စ အာကာ ရေဟိ တာဒီ ဟောတီတိ။ သေသံ ပာကဋမေဝါတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ပရမဋ္ဌကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဇရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၁၁. အပ္ပံ ဝတ ဇီဝိတန္တိ ဇရာသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝဿံ ဝသိတ္ဝာ ယာ နိ တာနိ ဗုဒ္ဓာနံ သရီရာရောဂျသမ္ပာဒနံ အနုပ္ပန္နသိက္ခာပဒပညာပနံ ဝေနေယျဒမနံ တထာရူပာယ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ ဇာတကာဒိကထနန္တိအာဒီနိ ဇနပဒစာရိကာနိမိတ္တာနိ, တာနိ သမဝေက္ခိတ္ဝာ ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကာမိ။ အနုပုဗ္ဗေန စာရိ ကံ စရမာနော သာယံ သာကေတံ အနုပ္ပတ္တော အဉ္စနဝနံ ဟာဝိသိ။ သာကေတတသိနော သုတ္ဝာ "အကာလော ကြာအနိ ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယာ"တိ ဝိဘာတာယ ရတ္တိယာ မာလာဂန္ဓာဒီနိ ဂဟေတွာ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဂန္တွာ ပူဇနဝန္ဒ နသမ္မောဒနာဒီနိ ကတ္ဝာ ပရိဝါရေတ္ဝာ အဋ္ဌံသု ယာဝ ဘဂဝတော ကာမပ္ပဝေသနဝေလာ, အထ ဘဂဝါ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိ ဝုတော ပိဏ္ဍာယ ပာဝိသိ။ တံ အညတရော သာကေတကော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော နဂရာ နိက္ခမန္တော နဂရဒ္ဝါရေ အ ဒ္ဒသ။ ဒိသွာ ပုတ္တသိနေဟံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ "စိရဒိဋ္ဌောသိ, ပုတ္တ, မယာ"တိ ပရိဒေဝယမာနော အဘိမုခေါ အဂမာသိ။ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ သညာပေသိ – "အယံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြာဟ္မဏော ယံ ကြစ္ဆတိ, တံ ကရောတု, န တရေတဗ္ဗော"တိ။

ဗြာဟ္မဏောပိ ဝစ္ဆဂိဒ္ဓိနီဝ ကဝီ အာဂန္တွာ ဘဂဝတော ကာယံ ပုရတော စ ပစ္ဆတော စ ဒက္ခိဏတော စ တမ တော စာတိ သမန္တာ အာလိင်္ဂိ "စိရဒိဋ္ဌောသိ, ပုတ္တ, စိရံ ဝိနာ အဟောသီ"တိ ဘဏန္တော။ ယဒိ ပန သော တထာ ကာ တုံ န လဘေယျ, ဟဒယံ ဖာလေတွာ မရေယျ။ သော ဘဂဝန္တံ အတေစ – "ဘဂဝ တုမ္ဟေဟိ သဒ္ဓိံ အာဂတဘိက္ခူ နံ အဟမေဝ ဘိက္ခံ အတုံ သမတ္ထော, မမေဝ အနုဂ္ဂဟံ ကရောထာ"တိ။ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေန။ ဗြာ ဟ္မဏော ဘဂဝတော ပတ္တံ ဂဟေတွာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တော ဗြာဟ္မဏိယာ ပေသေသိ – "ပုတ္တော မေ အာဂတော, အာသနံ ပညာပေတဗ္ဗ"န္တိ။ သာ တထာ ကတ္ဝာ အာဂမနံ ပဿန္တီ ဌိတာ ဘဂဝန္တံ အန္တရဝီထိယံယေဝ ဒိသွာ ပု တ္တသိနေဟံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ "စိရဒိဋ္ဌောသိ, ပုတ္တ, မယာ"တိ ပာဒေသု ဂဟေတွာ ရောဒိတ္ဝာ ဃရံ အတိနေတ္ဝာ သ က္ကစ္စံ ဘောဇေသိ။ ဘုတ္တာဝိနော ဗြာဟ္မဏော ပတ္တံ အပနာမေသိ။ ဘဂဝါ တေသံ သပ္ပာယံ ဝိဒိတ္ဝာ ဓမ္မံ ဒေ သေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ဥဘောပိ သောတာပန္နာ အဟေသုံ။ အထ ဘဂဝန္တံ ယာစိံသု – "ယာဝ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ကြာမံ နဂရံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ, အမှာကံယေဝ ဃရေ ဘိက္ခာ ဂဟေတဗ္ဗာ"တိ။ ဘဂဝါ "န ဗုဒ္ဓာ ဧဝံ ဧကံ နိဗဒ္ဓဋ္ဌာ နံယေဝ ဂစ္ဆန္တီ"တိ ပဋိက္ခိပိ။ တေ အာဟံသု – "တေန ဟိ, ဘန္တေ, ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ စရိတ္ဝာပိ တုမှ ဟေ ကြာဓေဝ ဘတ္တကိစ္စံ ကတ္ဝာ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆထာ"တိ။ ဘဂဝါ တေသံ အနုဂ္ဂဟတ္ထာယ တထာ

အကာသိ။ မနုဿာ ဗြာဟ္မဏဉ္စ ဗြာဟ္မဏိဉ္စ "ဗုဒ္ဓပိတာ ဗုဒ္ဓမာတာ" တေ့ဝ ဝေါဟရိံသု။ တမ္ပိ ကုလံ "ဗုဒ္ဓကုလ"န္တိ နာမံ လဘိ။

အာနန္ဒတ္ထေရောပိ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ – "အဟံ ဘဂဝတော မာတာပိတရော ဇာနာမိ, ဣမေ ပန ကသ္မာ ဝဒန္တိ 'အဟံ ဗုဒ္ဓမာတာ အဟံ ဗုဒ္ဓပိတာ'"တိ။ ဘဂဝါ အာဟ – "နိရန္တရံ မေ, အာနန္ဒ, ဗြာဟ္မဏီ စ ဗြာဟ္မဏော စ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မာတာပိတရော အဟေသုံ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မာတာပိတူနံ ဇေဋ္ဌကာ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ကနိဋ္ဌကာ။ တေ ပုဗ္ဗသိနေဟေနေဝ ကထေန္တီ"တိ ဣမဉ္စ ကထမဘာသိ –

"ပုဗ္ဗေဝ သန္နိဝါသေန, ပစ္စုပ္ပန္နဟိတေန ဝါ။
ဧဝံ တံ ဇာယတေ ပေမံ, ဥပ္ပလံဝ ယထောဒကေ"တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၇၄)။

တတော ဘဂဝါ သာကေတေ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရိတွာ ပုန စာရိကံ စရမာနော သာဝတ္ထိမေဝ အဂမာသိ။ သောပိ ဗြာဟ္မဏော စ ဗြာဟ္မဏီ စ ဘိက္ခူ ဥပသင်္ကမိတွာ ပတိရူပံ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ သေသမဂ္ဂေ ပာပုဏိတွာ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိံသု။ နဂရေ ဗြာဟ္မဏာ သန္နိပတိံသု "အမှာကံ ဉာတကေ သက္ကရိဿာမာ"တိ။ သောတာပန္နသကဒါဂါမိအနာဂါမိနော ဥပါသကာပိ သန္နိပတိံသု ဥပါသိကာယော စ "အမှာကံ သဟဓမ္မိကေ သက္ကရိဿာမာ"တိ။ တေ သဗ္ဗေပိ ကမ္ဗလကူဋာဂာရံ အာရောပေတွာ မာလာဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇေန္တော နဂရာ နိက္ခာမေသုံ။

ဘဂဝါပိ တံ ဒိဝသံ ပစ္စူသသမယေ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော တေသံ ပရိနိဗ္ဗာနဘာဝံ ဉတွာ "တတ္ထ မယိ ဂတေ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ဗဟုဇနဿ ဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိဿတီ"တိ ဉတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိတော အာဂန္တွာ အာဠာဟနမေဝ ဟဝိသိ။ မနုဿာ ဒိသွာ "မာတာပိတူနံ သရီရကိစ္စံ ကာတုကာမော ဘဂဝါ အာဂတော"တိ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌံသု။ နာဂရာပိ ကူဋာဂာရံ ပူဇေန္တော အာဠာဟနံ အာနေတွာ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိံသု – "ဂဟဋ္ဌအရိယသာဝကော ကထံ ပူဇေတဗ္ဗော"တိ။ ဘဂဝါ "ယထာ အသေက္ခာ ပူဇိယန္တိ, တထာ ပူဇေတဗ္ဗာ ဣမေ"တိ အဓိပ္ပာယေန တေသံ အသေက္ခမုနိဘာဝံ ဒီပေန္တော ဣမံ ကထမာဟ –

"အဟိံသကာ ယေ မုနယော, နိစ္စံ ကာယေန သံဝုတာ။
တေ ယန္တိ အစ္စုတံ ဌာနံ, ယတ္ထ ဂန္တွာ န သောစရေ"တိ။ (ဓ. ပ. ၂၂၅)။

တဉ္စ ပရိသံ ဩလောကေတွာ တင်္ခဏာနုရူပံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ **အပ္ပံ ဝတ ဇီဝိတံ ဣဒ**န္တိ "ဣဒံ ဝတ မနုဿာနံ ဇီဝိတံ အပ္ပံ ပရိတ္တံ ဌိတိပရိတ္တတာယ သရသပရိတ္တတာယာ"တိ သလ္လသုတ္တေပိ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ဩရံ ဝဿသတာပိ မိယ္ယတီ**တိ ဝဿသတာ ဩရံ ကလလာဒိကာလေပိ မိယ္ယတိ။ **အတိစ္စာ**တိ ဝဿသတံ အတိက္ကမိတွာ။ **ဇရသာပိ မိယ္ယတီ**တိ ဇရာယပိ မိယ္ယတိ။

၈၁၂-၆. မမာယိတေတိ မမာယိတဝတ္ထုကာရဏာ။ **ဝိနာဘာဝသန္တမေဝိဒ**န္တိ သန္တဝိနာဘာဝံ ဝိဇ္ဇမာနဝိနာဘာဝမေဝ ဣဒံ, န သက္ကာ အဝိနာဘာဝေန ဘဝိတုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မာမကော**တိ မမ ဥပါသကော ဘိက္ခု တတိ သင်္ခံ ဂတော, ဗုဒ္ဓါဒီနိ တ ဝတ္ထူနိ မမာယမာနော။ **သင်္ဂတ**န္တိ သမာဂတံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ တ။ **ပိယာယိတ**န္တိ ပိယံ ကတံ။ **နာမံယေဝာဝသိဿတိ အက္ခေယျ**န္တိ သဗ္ဗံ ရူပါဒိဓမ္မဇာတံ ပဟီယတိ, နာမမတ္တမေဝ တု အဝသိဿတိ "ဗုဒ္ဓရက္ခိတော, ဓမ္မရက္ခိတော"တိ ဧဝံ သင်္ခါတုံ ကထေတုံ။ **မုနယော**တိ ခီဏာသဝမုနယော။ **ခေမဒဿိနော**တိ နိဗ္ဗာနဒဿိနော။

၈၁၇. သတ္တမကဂါထာ ဧဝံ မရဏဘ္ဘာဟတေ လောကေ အနုရူပပဋိပတ္တိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **ပတိလီနစရဿာ**တိ တတော တတော ပတိလီနံ စိတ္တံ ကတွာ စရန္တဿ။ **ဘိက္ခုနော**တိ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနဿ သေက္ခဿ ဝါ။ **သာမဂ္ဂိယမာဟု တဿ တံ, ယော အတ္တာနံ ဘဝနေ န ဒဿယေ**တိ တဿေတံ ပတိရူပမာဟု, ယော ဧဝံပဋိပန္နော နိရယာဒိဘေဒေ ဘဝနေ အတ္တာနံ န ဒဿေယျ။ ဧဝဉှိ သော ဣမမ္ဟာ မရဏာ မုစ္စေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။

၈၁၈-၂၀. ဣအနိ ယော “အတ္တာနံ ဘဝနေ န ဒဿယေ”တိ ဇဝံ ခီဏာသဝေ ဝိဘာဝိတော, တဿ ဝဏ္ဏာဘဏန တ္ထံ ဣတော ပရာ တိဿော ကထာယော အာဟ။ တတ္ထ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ ဒွတ္တဒသသု အာယတနေသု။ **ယဒိဒံ ဒိဋ္ဌသုတံ မုတေသု တ**တိ ဧတ္ထ ပန ယဒိဒံ ဒိဋ္ဌသုတံ, ဧတ္ထ တ မုတေသု တ ဓမ္မေသု ဇဝံ မုနိ န ဥပလိမ္ပတီတိ ဇဝံ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဓောနော န ဟိ တေန မညတိ, ယဒိဒံ ဒိဋ္ဌသုတံ မုတေသု တ**တိ အတ္ထာပိ ယဒိဒံ ဒိဋ္ဌသုတံ, တေန ဝတ္ထုနာ န မညတိ, မုတေသု တ ဓမ္မေသု န မညတီတိ ဇဝမေဝ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **န ဟိ သော ရဇ္ဇတိ နော ဝိရဇ္ဇတီ** တိ။ ဗာလပုထုဇ္ဇနာ ဝိယ န ရဇ္ဇတိ, ကလျာဏပုထုဇ္ဇနသေက္ခာ ဝိယ န ဝိရဇ္ဇတိ, ရာဂဿ ပန ခီဏတ္တာ “ဝိရာဂေ”တွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝတတိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စတုရာသီတိယာ ပာဏသဟဿာနံ ဓမ္မာ ဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဇရာသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. တိဿမေတ္တေယျသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၂၁. **မေထုနမနုယုတ္တဿာ** တိ တိဿမေတ္တေယျသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတိ ကိရ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ တိဿမေတ္တေယျာ နာမ ဒွေ သဟာယာ သာဝတ္ထိံ အဂမံသု။ တေ သာယန္ဟသမယံ မဟာဇနံ ဇေတဝနာ ဘိမုခံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ “ကုဟိံ ဂစ္ဆထာ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ တတော တေဟိ “ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော, ဗဟုဇနဟိတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တံ သောတုံ ဇေတဝနံ ဂစ္ဆာမာ”တိ ဝုတ္တေ “မယမ္ပိ သောဿာမာ”တိ အဂမံသု။ တေ အဝဥ္စုဓမ္မ ဒေသကဿ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပရိသန္တရေ နိသိန္နာဝ စိန္တေသုံ – “န သက္ကာ အကာရမဇ္ဈေ ဝသတော ယံ ဓမ္မော ပရိပူရေတု”န္တိ။ အထ ပက္ကန္တေ မဟာဇနေ ဘဂဝန္တံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိံသု။ ဘဂဝါ “ဣမေ ပဗ္ဗာဇေဟီ”တိ အညတရံ ဘိက္ခုံ အာဏာပေသိ။ သော တေ ပဗ္ဗာဇေတွာ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ ဒတွာ အရညတသံ ဂန္တုမာရဒ္ဓေါ။ မေတ္တေယျော တိဿံ အာဟ – “အာဝုသော, ဥပဇ္ဈာယော အရညံ ဂစ္ဆတိ, မယမ္ပိ ဂစ္ဆာမာ”တိ။ တိဿော “အလံ အာဝုသော, ဘဂဝတော ဒဿနံ ဓမ္မဿဝနဉ္စ အဟံ ပိဟေမိ, ဂစ္ဆ တွံ”န္တိ ဝတွာ န အဂမာသိ။ မေတ္တေယျော ဥပဇ္ဈာယေန သဟ ဂန္တွာ အရညေ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ သဒ္ဓိံ အာစရိယုပဇ္ဈာယေဟိ။ တိဿဿာပိ ဇေဋ္ဌဘာတာ ဗျာဓိနာ ကာလမကာသိ။ သော တံ သုတွာ အတ္တနော ကမံ အဂမာသိ, တတ္ထ နံ ဉာတကာ ပလောဘေတွာ ဥပ္ပဗ္ဗာဇေသုံ။ မေတ္တေယျောပိ အာစရိယုပဇ္ဈာယေဟိ သဒ္ဓိံ သာဝတ္ထိံ အာဂတော။ အထ ဘဂဝါ ဝုတ္ထဝဿော ဇနပဒစာရိကံ စရမာနော အနုပုဗ္ဗေန တံ ကမံ ပာပုဏိ။ တတ္ထ မေတ္တေယျော ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ “ဣမသ္မိံ, ဘန္တေ, ကမေ မမ ဂိဟိသဟာယော အတ္ထိ, မုဟုတ္တံ တာဝ အာဂမေထ အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယာ”တိ ဝတွာ ကမံ ပဝိသိတွာ တံ ဘဂဝတော သန္တိကံ အာနေတွာ ဧကမန္တံ ဌိတော တဿတ္ထာယ အာဒိကထာယ ဘဂဝန္တံ ပဉ္ဟံ ပုစ္ဆိ။ တဿ ဘဂဝါ ဗျာကရောန္တော အဝသေသကထာယော အဘာသိ။ အယမဿ သုတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိ။

တတ္ထ **မေထုနမနုယုတ္တဿာ** တိ မေထုနဓမ္မသမာယုတ္တဿ။ **ဣတီ**တိ ဝေမာဟ။ **အာယသ္မာ** တိ ပိယဝစနမေတံ, **တိဿော** တိ နာမံ တဿ ထေရဿ။ သော ဟိ တိဿောတိ နာမေန။ **မေတ္တေယျော** တိ ဂေတ္တံ, ဂေတ္တဝသေနေဝ စေသ ပာကဋော အဟောသိ။ တသ္မာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ ဝုတ္တံ “တိဿမေတ္တေယျာ နာမ ဒွေ သဟာယာ”တိ။ **ဝိဃာတ**န္တိ ဥပဃာတံ။ **ဗြူဟိ** တိ အာစိက္ခ။ **မာရိသာ**တိ ပိယဝစနမေတံ, နိဒ္ဒုက္ခာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သုတွာန တဝ သာသန**န္တိ တဝ ဝစနံ သုတွာ။ **ဝိဝေကေ သိက္ခိဿာမသေ** တိ သဟာယံ အာရဗ္ဘ ဓမ္မဒေသနံ ယာစန္တော ဘဏတိ။ သော ပန သိက္ခိတသိက္ခောယေဝ။

၈၂၂. **မုဿတေ** **တပိ သာသန**န္တိ ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိတော ဒုဝိဓမ္ပိ သာသနံ နဿတိ။ **တပီ**တိ ပဒပူရဏမတ္တံ။ **ဓောံ တသ္မိံ အနာရိယ** န္တိ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဇဝံ အနရိယံ, ယဒိဒံ မိစ္ဆာပဋိပဒါ။

၈၂၃. **ဧကော ပုဗ္ဗေ စရိတွာန** တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခာတေန ဝါ ဂဏာဝဿဂ္ဂဋ္ဌေန ဝါ ပုဗ္ဗေ ဧကော ဝိဟရိတွာ။ **ယာနံ ဘန္တံဝ တံ လောကေ, ဟီနမာဟု ပုထုဇ္ဇန** န္တိ တံ ဝိဗ္ဘန္တကံ ပုဂ္ဂလံ ယထာ ဟတ္ထိယာနာဒိယာနံ အဒန္တံ

ဝိသမံ အာရောဟတိ, အာရောဟကမ္ပိ ဘဥ္ဇတိ, ပပာတေပိ ပပတတိ။ ဇဝံ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝိသမာရောဟနေန နရကာဒီသု, အတ္တဘဉ္ဇနေန ဇာတိပပာတာဒီသု ပပတနေန စ ယာနံ ဘန္တံ အာဟု ဟီနံ ပုထုဇ္ဇနဥ္စ အာဟူတိ။

၈၂၄-၅. ယသော ကိတ္တိ စာတိ လာဘသက္ကာရော ပသံသာ စ။ **ပုဗ္ဗေ** တိ ပဗ္ဗဇိတဘာဝေ။ **ဟာယတေ တပိ တဿ သာ**တိ တဿ ဝိဗ္ဘန္တကဿ သတော သော စ ယသော သာ စ ကိတ္တိ ဟာယတိ။ **ဇတမ္ပိ ဒိသွာ** တိ ဇတမ္ပိ ပုဗ္ဗေ ယသကိတ္တိနံ ဘာဝံ ပစ္ဆာ စ ဟာနိံ ဒိသွာ။ **သိက္ခေထ မေထုနံ ဝိပ္ပဟာတဝေ** တိ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခေထ။ ကိံ ကာရဏံ? **မေထုနံ ဝိပ္ပဟာတဝေ,** မေထုနပ္ပဟာနတ္ထာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယော ဟိ မေထုနံ န ဝိပ္ပဇဟတိ, **သင်္က ပ္ပေဟိ။ပေ။ တထာဝိဓော** ။ တတ္ထ **ပရေတော**တိ သမန္နာဂတော။ **ပရေသံ နိဃောသ** န္တိ ဥပဇ္ဈာယာဒီနံ နိန္ဒာဝစနံ။ **မ င်္ကု ဟောတီ**တိ ဒုမ္မနော ဟောတိ။

၈၂၆. ဣတော ပရာ ကထာ ဟာကဠသမ္ဗန္ဓာ ဇဝ။ တာသု **သတ္ထာနိ** တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ။ တာနိ ဟိ အတ္တနော ပရေသဉ္စ ဆေဒနဋ္ဌေန ''သတ္ထာနိ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ တေသု စာယံ ဝိသေသတော စောဒိတော မုသာဝါဒနသတ္ထာနေဝ ကရောတိ – ''ဣမိနာ ကာရဏေနာဟံ ဝိဗ္ဘန္တော''တိ ဘဏန္တော။ တေနေတဟ – **''ဇသ ခွဝဿ မဟာဂေဓော, မောသဝဇ္ဇံ ပဂာဟတီ''**တိ။ တတ္ထ **ဇသ ခွဝဿာ** တိ ဇသ ခော အဿ။ **မဟာဂေဓော**တိ မဟာဗန္ဓနံ။ ကတမောတိ စေ? ယဒိဒံ မောသဝဇ္ဇံ ပဂာဟတိ, သွာဿ မုသာဝါဒဇ္ဈောဂါဟော မဟာဂေဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၈၂၇. မန္ဒောဝ ပရိကိဿတီ တိ ဟဏ္ဍဝဓာဒီနိ ကရောန္တော တတောနိဒါနဥ္စ ဒုက္ခမနုဘောန္တော ဘောဂပရိယေသနရက္ခနာနိ စ ကရောန္တော မောမူဟော ဝိယ ပရိကိလိဿတိ။

၈၂၈-၉. ''ဇတမာဒီနဝံ ဉတွာ, မုနိ ပုဗ္ဗာပရေ ဣဓာ'' တိ ဇတံ ''ယသော ကိတ္တိ စ ယာ ပုဗ္ဗေ, ဟာယတေတပိ တဿ သာ''တိ ဣတော ပဘုတိ ဝုတ္တေ ပုဗ္ဗာပရေ ဣဓ ဣမသ္မိံ သာသနေ ပုဗ္ဗတော အပရေ သမဏဘာဝတော ဝိဗ္ဘန္တကဘာဝေ အာဒီနဝံ မုနိ ဉတွာ။ **တေဒရိယာနမုတ္တမန္တိ** ယဒိဒံ ဝိဝေကစရိယာ, ဇတံ ဗုဒ္ဓါဒီနံ အရိယာနံ ဉတ္တမံ, တသ္မာ ဝိဝေကညေဝ သိက္ခေထာတိ အဓိပ္ပာယော။ **န တေန သေဋ္ဌော မညေထာ** တိ တေန စ ဝိဝေကေန န အတ္တာနံ ''သေဋ္ဌော အဟ''န္တိ မညေယျ, တေန ထဒ္ဓော န ဘဝေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၈၃၀. ရိတ္တဿာ တိ ဝိဝိတ္တဿ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ ဝိရဟိတဿ။ **ဩဃတိဏ္ဏဿ ပိဟယန္တိ, ကာမေသု ဂဓိတာ ပဇာ**တိ ဝတ္ထုကာမေသု လဂ္ဂါ သတ္တာ တဿ စတုရောဃတိဏ္ဏဿ ပိဟယန္တိ ဣဏာယိကာ ဝိယ အာဏဏျဿာတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ တိဿော သောတာပတ္တိဖလံ ပတွာ ပစ္ဆာ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ သစ္ဆာကာသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ တိဿမေတ္တေယျသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ပသူရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၃၁. ဣဓေဝ သုဒ္ဓိ တိ ပသူရသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဘဂဝတိ ကိရ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ ပသူရော နာမ ပရိဗ္ဗာဇကော မဟာဝါဒီ, သော ''အဟမသ္မိ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဝါဒေန အဂ္ဂေါ, တသ္မာ ယထာ ဇမ္ဗုဒီပဿ ဇမ္ဗုပညာဏံ, ဇဝံ မမာပိ ဘဝိတုံ အရဟတီ''တိ ဇမ္ဗုသာခံ ဓဇံ ကတွာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ပဋိဝါဒံ အနာသာဒေန္တော အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ အာဂန္တွာ နဂရဒွာရေ ဝါလိကတ္ထလံ ကတွာ တတ္ထ သာခံ ဥဿာပေတွာ ''ယော မယာ သဒ္ဓိံ ဝါဒံ ကာတုံ သမတ္ထော, သော ဣမံ သာခံ ဘဥ္ဇတူ''တိ ဝတွာ နဂရံ ပာဝိသိ။ တံ ဌာနံ မဟာဇနော ပရိဝါရေတွာ အဋ္ဌာသိ။ တေန စ သမယေန အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ သာဝတ္ထိတော နိက္ခမတိ။ သော တံ ဒိသွာ သမ္ဗဟုလေ ကုမာရကေ ပုစ္ဆိ – ''ကိံ ဇတံ အာရကာ''တိ, တေ သဗ္ဗံ အာစိက္ခိံသု။ ''တေန ဟိ နံ တုမှေဟ ဥဒ္ဓရိတွာ ဟဒေဟိ ဘဥ္ဇထ, 'တဒတ္ထိကော ဝိဟာရံ အာဂစ္ဆတူ'တိ စ ဘဏထ''တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။

ပရိဗ္ဗာဇကော ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ကတဘတ္တကိစ္စော အာဂန္တွာ ဥဒ္ဓရိတွာ ဘဂ္ဂံ သာခံ ဒိသွာ "ကေနိဒံ ကာရိတ"န္တိ ပုစ္ဆိ။ "ဗုဒ္ဓသာဝကေန သာရိပုတ္တေနာ"တိ စ ဝုတ္တေ ပမုဒိတော ဟုတွာ "အဇ္ဇ မမ ဇယံ သမဏဿ စ ပရာဇယံ ပဏ္ဍိတာ ပဿန္တူ"တိ ပဥှာပဋိမံသကေ ကာရဏိကေ အာနေတုံ သာဝတ္ထိံ ပဝိသိတွာ ဝီထိသိင်္ဃာဋကစစ္စရေသု ဝိစရန္တော "သမဏဿ ဂောတမဿ အဂ္ဂသာဝကေန သဟ တဒေ ပညာပဋိဘာနံ သောတုကာမာ ဘောန္တော နိက္ခမန္တူ"တိ ဥဂ္ဃောသေသိ။ "ပဏ္ဍိတာနံ ဝစနံ သောဿာမာ"တိ သာသနေ ပသန္နာပိ အပ္ပသန္နာပိ ဗဟူ မနုဿာ နိက္ခမိံသု။ တတော ပသူရော မဟာဇနပရိဝုတော "ဇဝံ ဝုတ္တေ ဇဝံ ဘဏိဿာမိ"တိအာဒီနိ ဝိတက္ကေန္တော ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ ထေရော "ဝိဟာရေ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒော ဇနဗ္ဗာကုလဥ္စ မာ အဟောသီ"တိ ဇေတဝနဒွါရကောဋ္ဌကေ အာသနံ ပညာပေတွာ နိသီဒိ။

ပရိဗ္ဗာဇကော ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ "တွံ, ဘော, ပဗ္ဗဇိတ, မယှံ ဇမ္ဗုဓဇံ ဘဉ္ဇာပေသီ"တိ အာဟ။ "အာမ ပရိဗ္ဗာဇကာ"တိ စ ဝုတ္တေ "ဟောတု နော, ဘော, ကာစိ ကထာပဝတ္တီ"တိ အာဟ။ "ဟောတု ပရိဗ္ဗာဇကာ"တိ စ ထေရေန သမ္ပဋိစ္ဆိတေ "တွံ, သမဏ, ပုစ္ဆ, အဟံ ဝိဿဇ္ဇေဿာမီ"တိ အာဟ။ တတော နံ ထေရော အဝစ "ကိံ, ပရိဗ္ဗာဇက, ဒုက္ကရံ ပုစ္ဆာ, ဥဒါဟု ဝိဿဇ္ဇန"န္တိ။ ဝိဿဇ္ဇနံ ဘော, ပဗ္ဗဇိတ, ပုစ္ဆာယ ကိံ ဒုက္ကရံ။ တံ ယော ဟိ ကောစိ ယံကိဉ္စိ ပုစ္ဆတီတိ။ "တေန ဟိ, ပရိဗ္ဗာဇက, တွံ ပုစ္ဆ, အဟံ ဝိဿဇ္ဇေဿာမီ"တိ ဇဝံ ဝုတ္တေ ပရိဗ္ဗာဇကော "သာဓုရူပေ ဘိက္ခု ဌာနေ သာခံ ဘဉ္ဇာပေသီ"တိ ဝိမှိတစိတ္တော ဟုတွာ ထေရံ ပုစ္ဆိ – "ကော ပုရိသဿ ကာမော"တိ။ "သင်္ကပ္ပရာဂေါ ပုရိသဿ ကာမော"တိ (အ. နိ. ၆.၆၃) ထေရော အာဟ။ သော တံ သုတွာ ထေရေ ဝိရုဒ္ဓသညီ ဟုတွာ ပရာဇယံ အာရောပေတုကာမော အာဟ – "စိတ္တဝိစိတ္တာရမ္မဏံ ပန ဘော, ပဗ္ဗဇိတ, ပုရိသဿ ကာမံ န ဝဒေသီ"တိ? "အာမ, ပရိဗ္ဗာဇက, န ဝဒေမီ"တိ။ တတော နံ ပရိဗ္ဗာဇကော ယာဝ တတိယကံ ပဋိညံ ကာရာပေတွာ "သုဏန္တု ဘောန္တော သမဏဿ တဒေ အဒေသ"န္တိ ပဥှာပဋိမံသကေ အာလပိတွာ အာဟ – "ဘော, ပဗ္ဗဇိတ, တုမှာကံ သဗ္ရဟ္မစာရိနော အရညေ ဝိဟရန္တီ"တိ? "အာမ, ပရိဗ္ဗာဇက, ဝိဟရန္တီ"တိ။ "တေ တတ္ထ ဝိဟရန္တာ ကာမဝိတက္ကာဒယော ဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေန္တီ"တိ? "အာမ, ပရိဗ္ဗာဇက, ပုထုဇ္ဇနာ သဟသာ ဝိတက္ကေန္တီ"တိ။ "ယဒိ ဇဝံ တေသံ သမဏဘာဝေ ကုတော? နနု တေ အကာရိကာ ကာမဘောဂိနော ဟောန္တီ"တိ ဝတ္ဂွာ ပန ဝတွာ အထာပရံ ဇတဒဝေစ –

"န တေ ဝေ ကာမာ ယာနိ စိတ္တာနိ လောကေ၊
သင်္ကပ္ပရာဂဥ္စ ဝဒေသိ ကာမံ။
သင်္ကပ္ပယံ အကုသလေ ဝိတက္ကေ၊
ဘိက္ခုပိ တေ ဟေဿတိ ကာမဘောဂီ"တိ။ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၃၄)။

အထ ထေရော ပရိဗ္ဗာဇကဿ တဒေ အဒေသံ ဒဿေန္တော အာဟ – "ကိံ, ပရိဗ္ဗာဇက, သင်္ကပ္ပရာဂံ ပုရိသဿ ကာမံ န ဝဒေသိ, စိတ္တဝိစိတ္တာရမ္မဏံ ဝဒေသီ"တိ? "အာမ, ဘော, ပဗ္ဗဇိတာ"တိ။ တတော နံ ထေရော ယာဝ တတိယကံ ပဋိညံ ကာရာပေတွာ "သုဏာထ, အာဝုသော, ပရိဗ္ဗာဇကဿ တဒေ အဒေသ"န္တိ ပဥှာပဋိမံသကေ အာလပိတွာ အာဟ – "အာဝုသော ပသူရ, တဝ သတ္ထာ အတ္ထီ"တိ? "အာမ, ပဗ္ဗဇိတ, အတ္ထီ"တိ။ "သော စက္ခုဝိညေယျံ ရူပာရမ္မဏံ ပဿတိ သဒ္ဒာရမ္မဏာဒီနိ ဝါ သေဝတီ"တိ? "အာမ, ပဗ္ဗဇိတ, သေဝတီ"တိ။ "ယဒိ ဇဝံ တဿ သတ္ထုဘာဝေ ကုတော, နနု သော အကာရိကော ကာမဘောဂီ ဟောတီ"တိ ဝတ္ဂွာ ပန ဝတွာ အထာပရံ ဇတဒဝေစ –

"တေ ဝေ ကာမာ ယာနိ စိတ္တာနိ လောကေ၊
သင်္ကပ္ပရာဂံ န ဝဒေသိ ကာမံ။
ပဿန္တော ရူပာနိ မနောရမာနိ၊
သုဏန္တော သဒ္ဒါနိ မနောရမာနိ။

"ဃာယန္တော ဂန္ဓာနိ မနောရမာနိ၊
သာယန္တော ရသာနိ မနောရမာနိ။
ဖုသန္တော ဖဿာနိ မနောရမာနိ၊

သတ္တာပိ တေ ဟေဿန္တိ ကာမဘောဂီ”တိ။

ဇဝံ ဝုတ္တေ နိပ္ပဋိဘာနော ပရိဗ္ဗာဇကော “အယံ ပဗ္ဗဇိတော မဟာတဒီ, က္လမဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ တဒသ တ္တံ သိကၡိဿာမီ”တိ သာဝတ္ထိံ ပဝိသိတွာ ပတ္တစီဝရံ ပရိယေသိတွာ ဇေတဝနံ ပဝိဋ္ဌော တတ္ထ လာလုအာယိံ သု ဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ကာယူပပန္နံ သရီရာကာရာကပ္ပေသု သမန္တပဟာသာဒိကံ ဒိသွာ “အယံ ဘိက္ခု မဟာပညော မဟာတဒီ”တိ မ န္တွာ တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ တံ တဒေန နိဂ္ဂဟေတွာ သလိင္ဂေန တံယေဝ တိတ္ထာယတနံ ပက္ကမိတွာ ပုန “သမဏေန ကေတမေန သဒ္ဓိံ တဒံ ကရိဿာမီ”တိ သာဝတ္ထိယံ ပုရိမနယေနေဝ ဉဂ္ဃောသေတွာ မဟာဇနပရိဝု တော “ဇဝံ သမဏံ ကေတမံ နိဂ္ဂဟေဿာမီ”တိအာဒီနိ ဝဒန္တော ဇေတဝနံ အဂမာသိ။ ဇေတဝနဒွာရကောဋ္ဌကေ အဓိ ဝတ္ထာ ဒေဝတာ “အယံ အဘာဇနဘူတော”တိ မုခဗန္ဓမဿ အကာသိ။ သော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ မူကော ဝိယ နိ သီဒိ။ မနုဿာ “က္လအနိ ပုစ္ဆိဿတိ, က္လအနိ ပုစ္ဆိဿတီ”တိ တဿ မုခံ ဥလ္လောကေတွာ “ဝဒေဟိ, ဘော ပသူ ရ, ဝဒေဟိ, ဘော ပသူရာ”တိ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒာ အဟေသုံ။ အထ ဘဂဝတ “ကိံ ပသူရော ဝဒိဿတီ”တိ ဝတွာ တတွ ထ သမ္ပတ္တပရိသာယ ဓမ္မဒေသနတ္တံ က္လမံ သုတ္တံ အဘာသိ။

တတ္ထ ပဌမကထာယ တာဝ အယံ သင်္ခေပေ – က္လမေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အတ္တနော ဒိဋ္ဌိံ သန္ဓာယ **က္လဓေဝ သုဒ္ဓိံ က္လတိ တဒယန္တိ နာညေသု ဓမ္မေသု ဝိသုဒ္ဓိမာဟု**။ ဇဝံ သန္တေ အတ္တနော သတ္တာရာဒီနိ **နိဿိတာ** တဝေ့ဝ “သေ တ အေ သုဘော”တိ ဇဝံ **သုဘံ ဝဒာနာ** ဟုတွာ **ပုထူ** သမဏဗ္ရာဟ္မဏာ “သဿတော လောကော”တိအာဒီသု **ပစ္စေကသ စ္စေသု နိဝိဋ္ဌာ**။

၈၃၂. ဇဝံ နိဝိဋ္ဌာ စ – **တေ တဒကာမာတိ** ကထာ။ တတ္ထ **ဗာလံ ဒဟန္တိ မိထု အညမည** န္တိ “အယံ ဗာလော အယံ ဗာလော”တိ ဇဝံ ဒွေဝပိ ဇနာ အညမညံ ဗာလံ ဒဟန္တိ, ဗာလတော ပဿန္တိ။ **ဝဒန္တိ တေ အညသိတာ ကထောဇ္ဇ** န္တိ တေ အညမညံ သတ္တာရာဒီ နိဿိတာ ကလဟံ ဝဒန္တိ။ **ပသံသကာမာ ကုသလာ ဝဒာနာ**တိ ပသံသတ္ထိကာ ဉဘောပိ “မယံ ကုသလတအာ ပဏ္ဍိတတအာ”တိ ဇဝံသညိနော ဟုတွာ။

၈၃၃. ဇဝံ ဝအနေသု စ တေသု ဧကော နိယမတော ဧဝ – **ယုတ္တော ကထာယ** န္တိ ကထာ။ တတ္ထ **ယုတ္တော က ထာယ**န္တိ ဝိတဒကထာယ ဉဿုက္ကော။ **ပသံသမိစ္ဆံ ဝိနိဃာတိ ဟောတီ** တိ အတ္တနော ပသံသံ က္လစ္ဆန္တော “ကထံ နု ခော နိဂ္ဂဟေဿာမီ”တိအာဒိနာ နယေန ပုဗ္ဗေဝ သလ္လာပ ကထံကထီ ဝိနိဃာတီ ဟောတိ။ **အပဟတသ္မိံ** န္တိ ပဥှ ဝိမံသကေဟိ “အတ္ထာပဂတံ တေ ဘဏိတံ, ဗျဉ္ဇနာပဂတံ တေ ဘဏိတ”န္တိအာဒိနာ နယေန အပဟာရိတေ တဒေ။ **နိ န္ဒာယ သော ကုပ္ပတီ**တိ ဇဝံ အပဟတသ္မိံ တဒေ ဉပ္ပန္နာယ နိန္ဒာယ သော ကုပ္ပတိ။ **ရန္ဓမေသီ** တိ ပရဿ ရန္ဓ မေဝ ဂဝေသန္တော။

၈၃၄. န ကေဝလဉ္စ ကုပ္ပတိ, အပိစ ခော ပန **ယမဿ တဒ** န္တိ ကထာ။ တတ္ထ **ပရိဟီနမာဟု အပဟတ**န္တိ အ တ္ထဗျဉ္ဇနာဒိတော အပဟတံ ပရိဟီနံ ဝဒန္တိ။ **ပရိဒေဝတီ**တိ တတော နိမိတ္တံ သော “အညံ မယာ အာဝဇ္ဇိတ”န္တိ အာဒီဟိ ဝိပ္ပလပတိ။ **သောစတီ**တိ “တဿ ဇယော”တိအာဒီနိ အာရဗ္ဘ သောစတိ။ **ဉပစ္စဂါ မန္တိ အနုတ္ထုနာတီ** တိ “သော မံ တဒေန တဒံ အတိက္ကန္တော”တိအာဒိနာ နယေန သုဋ္ဌုတရံ ဝိပ္ပလပတိ။

၈၃၅. **ဧတေ ဝိတအာ သမဏေသူ**တိ ဧတ္ထ ပန **သမဏာ** ဝုစ္စန္တိ ဗာဟိရပရိဗ္ဗာဇကာ။ **ဧတေသု ဉဂ္ဃာတိ နိဃာတိ ဟောတီ**တိ ဧတေသု တဒေသု ဇယပရာဇယာဒိဝသေန စိတ္တဿ ဉဂ္ဃာတံ နိဃာတဉ္စ ဟပုဏန္တော ဉဂ္ဃာတီ နိဃာ တီ စ ဟောတိ။ **ဝိရမေ ကထောဇ္ဇ** န္တိ ပဇဟေယျ ကလဟံ။ **န ဟညဒတ္ထတ္ထိ ပသံသလာဘာ** တိ န ဟိ ဧတ္ထ ပသံ သလာဘတော အညော အတ္ထော အတ္ထိ။

၈၃၆-၇. ဆဋ္ဌကထာယ အတ္ထော – ယသ္မာ စ န ဟညဒတ္ထတ္ထိ ပသံသလာဘာ, တသ္မာ ပရမံ လာဘံ လဘန္ တောပိ “သုန္ဒရော အယ”န္တိ **တတ္ထ** ဒိဋ္ဌိယာ **ပသံသိတော တ ပန ဟောတိ** တံ တဒံ ပရိသာယ **မၛ္ဈေ** ဒီပေတွာ, တ တော **သော တေန** ဇယတ္ထေန တုဋ္ဌိံ တ ဒန္တဝိဒံသကံ တ အာပဇ္ဇန္တော **ဟသတိ, မာနေန စ ဥဏ္ဏမတိ** ။ ကိံ ကာရ ဏံ? ယသ္မာ **တံ ဇယတ္ထံ ပပ္ပုယျ ယထာမာနော** ဇာတော, ဇဝံ ဥဏ္ဏမတော စ **ယာ ဥဏ္ဏတီ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **မာ**

နာတိမာနံ ဝဒတေ ပနေသောတိ သော ပန တံ ဥဏ္ဏတိ "ဝိဃာတဘူမီ"တိ အဗုဇ္ဈမာနော မာနဥ္စ အတိမာနဉ္စ ဝဒတိ ယေဝ။

၈၃၈. ဧဝံ တဒေ အေသံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တဿ တဒံ အသမ္ပဋိစ္ဆန္တော **"သူရော"**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ရာဇခါဒာယာ**တိ ရာဇခါဒနီယေန, ဘတ္တဝေတနေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဘိဂဇ္ဇမေတိ ပဋိသူရမိစ္ဆ**န္တိ ယထာ သော ပဋိသူရံ ဣစ္ဆန္တော အဘိဂဇ္ဇန္တော ဧတိ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဒိဋ္ဌိဂတိကန္တိ ဒဿေတိ။ **ယေနေဝ သော, တေန ပလေဟီ**တိ ယေန သော တုယှံ ပဋိသူရော, တေန ဂစ္ဆ။ **ပုဗ္ဗေဝ နတ္ထိ ယဒိဒံ ယုဓာယာ**တိ ယံ ပန ဣဒံ ကိလေသဇာတံ ယုဒ္ဓာယ သိယာ, တံ ဧတံ ပုဗ္ဗေဝ နတ္ထိ, ဗောဓိမူလေယေဝ ပဟီနန္တိ ဒဿေတိ။ သေသကထာ ပာကဋသမ္ဗန္ဓာ ယေဝ။

၈၃၉-၄၀. တတ္ထ **ဝိတဒယန္တီ**တိ ဝိဝဒန္တိ။ **ပဋိသေနိကတ္တာ**တိ ပဋိလောမကာရကော။ **ဝိသေနိကတွာ**တိ ကိလေသသေနံ ဝိနာသေတွာ။ **ကိံ လဘေထော**တိ ပဋိမလ္လံ ကိံ လဘိဿသိ။ **ပသူရာ**တိ တံ ပရိဗ္ဗာဇကံ အာလပတိ။ **ယေသီဓ နတ္ထီ**တိ ယေသံ ဣဓ နတ္ထိ။

၈၄၁. ပဝိတက္ကန္တိ "ဇယော နု ခော မေ ဘဝိဿတီ"တိ အာဒီနိ ဝိတက္ကေန္တော။ **ဓောနေန ယုဂံ သမာဂမာ**တိ ဓုတကိလေသေန ဗုဒ္ဓေန သဒ္ဓိံ ယုဂဂ္ဂါဟံ သမာပန္နော။ **န ဟိ တွံ သက္ခသိ သမ္ပယာတဝေ** တိ ကောတ္ထုကာဒယော ဝိယ သီဟာဒီဟိ, ဓောနေန သဟ ယုဂံ ဂဟေတွာ ဧကပဒမ္ပိ သမ္ပယာတုံ ယုဂဂ္ဂါဟမေဝ ဝာ သမာဒေတုံ န သက္ခိဿသီတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝါတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ပသူရသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. မာဂဏ္ဍိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၄၂. ဒိသွာန တဏှန္တိ မာဂဏ္ဍိယသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တော ပစ္စူသသမယေ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေလောကေန္တော ကုရူသု ကမ္မာသဓမ္မနိဂမတသိနော မာဂဏ္ဍိယဿ နာမ ဗြာဟ္မဏဿ သပဇာပတိကဿ အရဟတ္တူပနိဿယံ ဒိသွာ တာဝဒေဝ သာဝတ္ထိတော တတ္ထ ဂန္တွာ ကမ္မာသဓမ္မဿ အဝိဒူရေ အညတရသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ နိသီဒိ သုဝဏ္ဏောဘာသံ မုဉ္စမာနော။ မာဂဏ္ဍိယောပိ တင်္ခဏံ တတ္ထ မုခဓောဝနတ္ထံ ဂတော သုဝဏ္ဏောဘာသံ ဒိသွာ "ကိံ ဣဒ"န္တိ ဣတော စိတော စ ပေက္ခမာနော ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ အတ္တမနော အဟောသိ။ တဿ ကိရ ဓီတာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ, တံ ဗဟူ ခတ္တိယကုမာရာဒယော တရယန္တာ န လဘန္တိ။ ဗြာဟ္မဏော ဧဝံလဒ္ဓိကော ဟောတိ "သမဏဿေဝ နံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏဿ ဒဿာမီ"တိ။ သော ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ "အယံ မေ ဓီတာယ သမာနဝဏ္ဏော, ဣမဿ နံ ဒဿာမီ"တိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေသိ။ တသ္မာ ဒိသွာဝ အတ္တမနော အဟောသိ။ သော ဝေဂေန ဃရံ ဂန္တွာ ဗြာဟ္မဏိံ အာဟ – "ဘောတိ ဘောတိ မယာ ဓီတာယ သမာနဝဏ္ဏော ပုရိသော ဒိဋ္ဌော, အလင်္ကရောဟိ အရိကံ, တဿ နံ ဒဿာမာ"တိ။ ဗြာဟ္မဏိယာ အရိကံ ဂန္ဓောဒကေန နှာပေတွာ ဝတ္ထပုပ္ဖာလင်္ကာရာဒီဟိ အလင်္ကရောန္တိယာ ဧဝ ဘဂဝတော ဘိက္ခာစာရဝေလာ သမ္ပတ္တာ။ အထ ဘဂဝါ ကမ္မာသဓမ္မံ ပိဏ္ဍာယ ပာဝိသိ။

တေပိ ခော ဓီတရံ ဂဟေတွာ ဘဂဝတော နိသိန္နောကာသံ အဂမံသု။ တတ္ထ ဘဂဝန္တံ အဒိသွာ ဗြာဟ္မဏီ ဣတော စိတော စ ဝိလောကေန္တီ ဘဂဝတော နိသဇ္ဇဋ္ဌာနံ တိဏသန္ထာရကံ အဒ္ဒသ။ ဗုဒ္ဓါနဉ္စ အဓိဋ္ဌာနဗလေန နိသိန္နောကာသော ပဒနိက္ခေပေ စ အဗျာကုလာ ဟောန္တိ။ သာ ဗြာဟ္မဏံ အာဟ – "သော, ဗြာဟ္မဏ, တဿ တိဏသန္ထာရော"တိ? "အာမ, ဘောတီ"တိ။ "တေန ဟိ, ဗြာဟ္မဏ, အမှာကံ အာဂမနကမ္မံ န သမ္ပဇ္ဇိဿတီ"တိ။ "ကသ္မာ ဘောတီ"တိ? "ပဿ, ဗြာဟ္မဏ, အဗျာကုလော တိဏသန္ထာရော, နေသော ကာမဘောဂိနော ပရိဘုတ္တော"တိ။ ဗြာဟ္မဏော "မာ, ဘောတိ မင်္ဂလေ ပရိယေသိယမာနေ အဝမင်္ဂလံ အဘဏီ"တိ အာဟ။ ပုနပိ ဗြာဟ္မဏီ ဣတော စိတော စ ဝိစရန္တီ ဘဂဝတော ပဒနိက္ခေပံ ဒိသွာ ဗြာဟ္မဏံ အာဟ "အယံ တဿ ပဒနိက္ခေပော"တိ?

‘‘အာမ, ဘောတိ’’တိ။ ‘‘ပဿ, ဗြာဟ္မဏ, ပဒနိက္ခေပံ, နာယံ သတ္တော ကာမေသု ဂဓိတော’’တိ။ ‘‘ကထံ တွံ ဘောတိ ဇာနာသီ’’တိ စ ဝုတ္တာ အတ္တနော ဉာဏဗလံ ဒဿေန္တီ အာဟ –

> ‘‘ရတ္တဿ ဟိ ဥက္ကုဋိကံ ပဒံ ဘဝေ၊
> ဒုဋ္ဌဿ ဟောတိ အနုကၜိတံ ပဒံ။
> မူဠှဿ ဟောတိ သဟသာနုပီဠိတံ၊
> ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒဿ ဣဒမီဒိသံ ပဒ’’န္တိ။ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၆၀-၂၆၁; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၂ သာမာဝတီဝတ္ထု; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၄၅)။

အယဉ္စရဟိ တေသံ ကထာ ဝိပ္ပကတာ, အထ ဘဂဝါ ကတဘတ္တကိစ္စော တမေဝ ဝနသဏ္ဍံ အာဂတော။ ဗြာဟ္မဏီ ဘဂဝတော ဝရလက္ခဏခစိတံ ဗျာမပ္ပဘာပရိက္ခိတ္တံ ရူပံ ဒိသွာဝ ဗြာဟ္မဏံ အာဟ – ‘‘သော ဝတာယံ, ဗြာဟ္မဏ, ဣဓာဂတော’’တိ? ‘‘အာမ ဘောတီ’’တိ။ ‘‘အာဂတကမ္မံ န သမ္ပဇ္ဇိဿတေဝ, ဝေရူပေ နာမ ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ’’တိ။ တေသံ ဧဝံ ဝဒန္တာနညေဝ ဘဂဝါ တိဏသန္ထာရကေ နိသီဒိ။ အထ ဗြာဟ္မဏော ဓီတရံ တမေန ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ကမဏ္ဍလုံ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ‘‘ဘော, ပဗ္ဗဇိတ, တွဉ္စ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော အယဉ္စ အဘိရူပါ, အနုစ္ဆဝိကာ ဧသော တဝ, ဣမာယံ ဘောတော ဘရိယံ ပေါသာဝနတ္ထာယ ဒမ္မီ’’တိ ဝတွာ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဂန္တွာ အာတုကာမော အဋ္ဌာသိ။ ဘဂဝါ ဗြာဟ္မဏံ အနာလပိတွာ အညေန သဒ္ဓိံ သလ္လပမာနော ဝိယ **‘‘ဒိသွာန တဏှ’’**န္တိ ဣမံ ကထံ အဘာသိ။

တဿတ္ထော – အဇပါလနိဂြောဓမူလေ နာနာရူပါနိ နိမ္မိနိတွာ အဘိကာမမာဂတံ မာရဓီတရံ **ဒိသွာန တဏှံ အရတိံ ရဂဉ္စ** ဆန္ဒမတ္တမ္ပိ မေ **မေထုနသ္မိံ နာဟောသိ, ကိမေဝိဒံ** ဣမိဿာ အရိကာယ **မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ** ရူပံ ဒိသွာ ဘဝိဿတိ သဗ္ဗထာ **ဟအပိ နံ သမ္ဖုသိတုံ န ဣစ္ဆေ,** ကုတောနေန သံဝသိတုန္တိ။

၈၄၃. တတော မာဂဏ္ဍိယော ‘‘ပဗ္ဗဇိတာ နာမ မာနုသကေ ကာမေ ပဟာယ ဒိဗ္ဗကာမတ္ထာယ ပဗ္ဗဇန္တိ, အယဉ္စ ဒိဗ္ဗေပိ ကာမေ န ဣစ္ဆတိ, ဣမမ္ပိ ဣတ္ထိရတနံ, ကာ နု အဿ ဒိဋ္ဌီ’’တိ ပုစ္ဆိတုံ ဒုတိယံ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဧတာဒိသံ စေ ရတန**န္တိ ဒိဗ္ဗိတ္ထိရတနံ သန္ဓာယ ဘဏတိ, **နာရိ**န္တိ အတ္တနော ဓီတရံ သန္ဓာယ။ **ဒိဋ္ဌိဂတံ သီလဝတံ နု ဇီဝိတ**န္တိ ဒိဋ္ဌိဉ္စ သီလဉ္စ ဝတဉ္စ ဇီဝိတဉ္စ။ **ဘဝူပပတ္တိဉ္စ ဝဒေသိ ကီဒိသ**န္တိ အတ္တနော ဘဝူပပတ္တိဉ္စ ကီဒိသံ ဝဒသီတိ။

၈၄၄. ဣတော ပရာ ဒွေပိ ကထာ ဝိသဇ္ဇနပုစ္ဆာနယေန ပဝတ္တတ္တာ ဟာကဋ္ဌသမ္ဗန္ဓာယေဝ။ တာသု ပဌမကထာယ သင်္ခေပတ္ထော – **တဿ** မယှံ, မာဂဏ္ဍိယ, ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတ **ဓမ္မေသု** နိစ္ဆိနိတွာ ‘‘ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည’’န္တိ ဧဝံ **ဣဒံ ဝဒာမီတိ သမုဂ္ဂဟိတံ န ဟောတိ** နတ္ထိ န ဝိဇ္ဇတိ။ ကိံကာရဏာ ? အဟဉ္ဟိ ပဿန္တော **ဒိဋ္ဌီသု** အာဒီနဝံ ကဉ္စိ ဒိဋ္ဌိံ အဂ္ဂဟေတွာ သစ္စာနိ ပဝိစိနန္တော အဇ္ဈတ္တံ ရာဂါဒီနံ သန္တိဘာဝေန **အဇ္ဈတ္တသန္တိံ** သင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနမေဝ အဒ္ဒသန္တိ။

၈၄၅. ဒုတိယကထာယ သင်္ခေပတ္ထော – **ယာနိမာနိ** ဒိဋ္ဌိဂတာနိ တေဟိ တေဟိ သတ္တေဟိ ဝိနိစ္ဆိနိတွာ ဂဟိတတ္တာ **ဝိနိစ္ဆယာ** တိ စ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခတဘာဝတော ဒိသာ နယေန **ပကပ္ပိတာနိ** စာတိ ဝုစ္စန္တိ။ **တေ ဝေ တွံ မုနိ** ဒိဋ္ဌိဂတဓမ္မေ အဂ္ဂဟေတွာ **အဇ္ဈတ္တသန္တီတိ ယမေတမတ္ထံ ဗြူသိ,** အာစိက္ခ မေ, **ကထံ နု ဓီရေဟိ ပဝေဒိတံ** ကထံ ပကာသိတံ ဓီရေဟိ တံ ပဒန္တိ။

၈၄၆. အထဿ ဘဂဝါ ယထာ ယေန ဥပါယေန တံ ပဒံ ဓီရေဟိ ပကာသိတံ, တံ ဥပါယံ သပဋိပက္ခံ ဒဿေန္တော **‘‘န ဒိဋ္ဌိယာ’’** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ ‘‘န ဒိဋ္ဌိယာ’’တိအာဒီဟိ ဒိဋ္ဌိသုတိအဋ္ဌသမာပတ္တိဉာဏဗာဟိရသီလဗ္ဗတာနိ ပဋိက္ခိပတိ။ **‘‘သုဒ္ဓိမာဟာ’’** တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ **အာဟ**-သဒ္ဒံ သဗ္ဗတ္ထ နကာရေန သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ ပုရိသဗျတ္တယံ ကတွာ ‘‘ဒိဋ္ဌိယာ သုဒ္ဓိံ နာဟံ ကထေမီ’’တိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ဥတ္တရပဒေသုပိ။ တတ္ထ စ **အဒိဋ္ဌိယာ နာဟာ** တိ ဒသဝတ္ထုကံ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဝိနာ န ကထေမိ။ တထာ **အဿုတိယာ** တိ နဝင်္ဂံ သဝနံ ဝိနာ။ **အဉာဏာ** တိ ကမ္မဿကတသစ္စာနုလောမိကဉာဏံ ဝိနာ။ **အသီလတာ**တိ ပာတိမောက္ခသံဝရံ ဝိနာ။ **အဗ္ဗတာ** တိ ဓုတင်္ဂဝတံ ဝိနာ။ **နောပိ တေနာ**တိ တေသု ဧကမေကေန ဒိဋ္ဌိအာဒိမတ္တေနာပိ နော ကထေမီတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဧတေ စ နိဿဇ္ဇ**

သဇ္ဇ အနုဂ္ဂဟာယာတိ ဧတေ စ ပုရိမေ ဒိဋ္ဌိအာဒိဘေဒေ ကဏှပက္ခိယေ ဓမ္မေ သမုဋ္ဌာတကရဏေန နိဿဇ္ဇ, ပ စ္ဆိမေ အဒိဋ္ဌိအာဒိဘေဒေ သုက္ကပက္ခိယေ အတမ္မယတာပဇ္ဇနေန အနုဂ္ဂဟာယ။ **သန္တော အနိဿာယ ဘဝံ န ဇ ပ္ပေ**တိ ကမာယ ပဋိပတ္တိယာ ရာဂါဒိဝူပသမေန သန္တော စက္ခာဒီသု ကဥ္စိ ဓမ္မံ အနိဿာယ ဧကမ္ပိ ဘဝံ အပိဟေ တုံ အပတ္ထေတုံ သမတ္ထော သိယာ, အယမဿ အဇ္ဈတ္တသန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။

၈၄၇. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဝစနတ္တံ အသလ္လက္ခေန္တော မာဂဏ္ဍိယော **"နော စေ ကိရာ"**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌ ဌာဒီနိ ဝုတ္တနယာနေဝ။ ကဏှပက္ခိယာနိယေဝ ပန သန္ဓာယ ဥဘယတ္ထာပိ အာဟ။ အာဟ-သဒ္ဒံ ပန နောစေကိရ-သဒ္ဒေန ယောဇေတွတ **"နော စေ ကိရာဟ** နော စေ ကိရ ကထေသိ"တိ ဧဝံ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **မောမုဟန္တိ** အတိမူဠှံ, မောဟနံ တ။ **ပစ္စေန္တိ** တိ ဇာနန္တိ။

၈၄၈. အထဿ ဘဂဝါ တံ ဒိဋ္ဌိံ နိဿာယ ပုစ္ဆံ ပဋိက္ခိပန္တော **"ဒိဋ္ဌိဉ္စ နိဿာယာ"** တိ ကထမာဟ။ တဿ တ္ထော – တွံ, မာဂဏ္ဍိယ, **ဒိဋ္ဌိံ နိဿာယ** ပုနပ္ပုနံ ပုစ္ဆမာနော ယာနိ တေ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ သမုဂ္ဂဟိတာနိ, တေသွေဝ **သမုဂ္ဂဟီတေသု** ဧဝံ **ပမောဟံ** အာဂတော, **ဣတော စ** မယာ ဝုတ္တအဇ္ဈတ္တသန္တိတော ပဋိပတ္တိတော ဓမ္မဒေသနတော တ **အဏုမ္ပိ** ယုတ္တသညံ န ပဿသိ, တေန ကာရဏေန တွံ ဣမံ ဓမ္မံ **မောမုဟတော** ပဿသီတိ။

၈၄၉. ဧဝံ သမုဂ္ဂဟိတေသု ပမောဟေန မာဂဏ္ဍိယဿ ဝိတအာပတ္တိံ ဒဿေတွတ ဣဒာနိ တေသု အညေသု စ ဓ မ္မေသု ဝိဂတပ္ပမောဟဿ အတ္တနော နိဗ္ဗိတဒတံ ဒဿေန္တော **"သမော ဝိသေသီ"**တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – **ယော** ဧဝံ တိဝိဓမာနေန တ ဒိဋ္ဌိယာ တ **မညတိ, သော တေန** မာနေန တာယ ဒိဋ္ဌိယာ တေန တ ပုဂ္ဂလေန ဝိဝဒေယျ။ ယော ပန အမှာဒိသော ဣမာသု **တီသု ဝိဓာသု အဝိကမ္ပမာနော, သမော ဝိသေသီတိ န တဿ ဟောတိ,** န စ ဟီနော တိ ဟဋ္ဌသေသော။

၈၅၀. ကိဥ္စ ဘိယ္ယော – **သစ္စန္တိ သော** တိ ကထာ။ တဿတ္ထော – **သော** ဧဝရူပေ ပဟီနမာနဒိဋ္ဌိကော မာဒိ သော ဗာဟိတပာပတ္တာဒိနာ နယေန **ဗြာဟ္မဏော** "ဣဒမေဝ သစ္စ"န္တိ **ကိံ ဝဒေယျ** ကိံ ဝတ္တုံ ဘဏေယျ, ကေန တ ကာရဏေန ဘဏေယျ, "မယှံ သစ္စံ, တုယှံ မုသာ"တိ တ **ကေန** မာနေန ဒိဋ္ဌိယာ ပုဂ္ဂလေန တ ဝိဝဒေယျ? **ယသ္မိံ** မာဒိသေ ခီဏာသဝေ "သဒိသောဟမသ္မီ"တိ ပဝတ္တိယာ **သမံ** တ, ဣတရဒွယဝသေန ပဝတ္တိယာ **ဝိသမံ တ** မညိ တံ **နတ္ထိ, သော** သမာနာဒီသု **ကေန တဒံ ပဋိသံယုဇေယျ** ပဋိပ္ဖရေယျာတိ။ နနု ဧဝံသေနေဝ ဧဝရူပေ ပုဂ္ဂလော – **ဩကံ ပဟာယာ**တိ ကထာ?

၈၅၁. တတ္ထ **ဩကံ ပဟာယာ**တိ ရူပဝတ္တာဒိဝိညာဏဿ ဩကာသံ တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ဆဍ္ဍေတွတ။ **အနိကေတသာရီ**တိ ရူပနိမိတ္တနိကေတာဒီနိ တဏှာဝသေန အသရန္တော။ **ကာမေ အကုဗ္ဗံ မုနိ သန္ထတာနီ** တိ ကာမေ ဂိ ဟိသန္ထတာနိ အကရောန္တော။ **ကာမေဟိ ရိတ္တော** တိ ကာမေသု ဆန္ဒရာဂဘာဝေန သဗ္ဗကာမေဟိ ပုထုဘူတော။ **အပုရေ က္ခရာနော**တိ အာယတိံ အတ္တဘာဝံ အနဘိနိဗ္ဗတ္တေန္တော။ **ကထံ န ဝိဂ္ဂယှဟ ဇနေန ကယိရာ** တိ ဇနေန သဒ္ဓိံ ဝိဂ္ဂ ဟိကကထံ န ကထေယျ။ သော ဧဝရူပေ – **ယေဟိ ဝိဝိတ္တော** တိ ကထာ။

၈၅၂. တတ္ထ **ယေဟီ**တိ ယေဟိ ဒိဋ္ဌိဂတေဟိ။ **ဝိဝိတ္တော ဝိစရေယျာ** တိ ရိတ္တော စရေယျ။ **န တာနိ ဥဂ္ဂယှ ဟ ဝဒေယျ နာဂေ**တိ "အာဂုံ န ကရောတီ"တိအာဒိနာ (စူဠနိ. ဘဒြာဝုဓမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၇၀; ဟရာယနာနုဂီတိက ထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၂) နယေန နာဂေ တာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဥဂ္ဂဟေတွတ န ဝဒေယျ။ **ဇလမ္ဗုဇ** န္တိ ဇလသညိတေ အမ္ဗုမှိ ဇာတံ ကဏ္ဍကနာဠံ တရိဇံ, ပဒုမန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယထာ ဇလေန ပင္ကေန စ နူပလိတ္တ** န္တိ တံ ပဒုမံ ယထာ ဇလေ န စ ပင္ကေန စ အနုပလိတ္တံ ဟောတိ, **ဧဝံ မုနိ သန္တိတအော အဂိဒ္ဓော** တိ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တသန္တိတအော မုနိ ဂေဓာဘာဝေန အဂိဒ္ဓော။ **ကာမေ စ လောကေ စ အနူပလိတ္တော** တိ ဒုဝိဓေပိ ကာမေ အပာယာဒိကေ စ လောကေ ဒွီဟိပိ လေပေဟိ အနု ပလိတ္တော ဟောတိ။

၈၅၃. ကိဥ္စ ဘိယ္ယော – **န ဝေဒဂူ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **န ဝေဒဂူ ဒိဋ္ဌိယာယကော** တိ စတုမဂ္ဂဝေဒဂူ မာဒိသော ဒိဋ္ဌိ ယာယကော န ဟောတိ, ဒိဋ္ဌိယာ ဂစ္ဆန္တော တ, တံ သာရတော ပစ္စေန္တော တ န ဟောတိ။ တတ္ထ ဝစနတ္တော – ယာယတီတိ ယာယကော, ကရဏဝစနေန ဒိဋ္ဌိယာ ယာတီတိ ဒိဋ္ဌိယာယကော။ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနေန ဒိဋ္ဌိယာ

ယာတီတိပိ ဒိဋ္ဌိယာယကော။ **န မုတိယာ သ မာနမေတီ**တိ မုတရူပာဒိဘေဒာယ မုတိယာပိ သော မာနံ န ဧတိ။ **န ဟိ တမ္မယော သော**တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန တမ္မယော ဟောတိ တပ္ပရာယဏော, အယံ ပန န တာဒိသော။ **န ကမ္မုနာ နောပိ သုတေန နေယျော**တိ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိနာ ကမ္မုနာ တ သုတသုဒ္ဓိအာဒိနာ သုတေန တ သော နေတဗ္ဗော န ဟောတိ။ **အနူပနီတော သ နိဝေသနေသူ**တိ သော ဒွိန္နမ္ပိ ဥပယာနံ ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗေသု တဏှာဒိဋ္ဌိနိဝေသနေသု အနူပနီတော။ တဿ စ ဧဝံဝိဓဿ – **သညာဝိရတ္တဿာ**တိ ကထာ။

၈၅၄. တတ္ထ **သညာဝိရတ္တဿာ**တိ နေက္ခမ္မသညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ဘာဝနာယ ပဟီနကာမာဒိသညဿ။ ဣမိနာ ပဒေန ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော သမထယာနိကော အဓိပ္ပေတော။ **ပညာဝိမုတ္တဿာ**တိ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ဘာဝနာယ သဗ္ဗကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တဿ။ ဣမိနာ သုက္ခဝိပဿကော အဓိပ္ပေတော။ **သညဉ္စ ဒိဋ္ဌိဉ္စ ယေ အဂ္ဂဟေသုံ, တေ ဃဋ္ဋယန္တာ ဝိစရန္တိ လောကေ**တိ ယေ ကာမသညာဒိကံ သညံ အဂ္ဂဟေသုံ, တေ ဝိသေသတော ဂဟဋ္ဌာ ကာမာဓိကရဏံ, ယေ စ ဒိဋ္ဌိံ အဂ္ဂဟေသုံ, တေ ဝိသေသတော ပဗ္ဗဇိတာ ဓမ္မာဓိကရဏံ အညမညံ ဃဋ္ဋေန္တာ ဝိစရန္တီတိ။ သေသမေတ္ထ ယံ အဝုတ္တံ, တံ ဝုတ္တာနုသာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဗြာဟ္မဏော စ ဗြာဟ္မဏီ စ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသူတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ မာဂဏ္ဍိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ပုရာဘေဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၅၅. ကထံဒဿီတိ ပုရာဘေဒသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣမဿ သုတ္တဿ ဣတော ပရေသဉ္စ ပဉ္စန္နံ ကလဟဝိဝါဒစူဠဗျူဟမဟာဗျူဟတုဝဋ္ဋကအတ္တဒဏ္ဍသုတ္တာနံ သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယဿ ဥပ္ပတ္တိယံ ဝုတ္တနယေနေဝ သာမညတော ဥပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ။ ဝိသေသတော ပန ယထေဝ တသ္မိံ မဟာသမယေ ရာဂစရိတဒေဝတာနံ သပ္ပာယဝသေန ဓမ္မံ ဒေသေတုံ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တမဘာသိ, ဧဝံ တသ္မိံယေဝ မဟာသမယေ “ကိံ နု ခော ပုရာ သရီရဘေဒါ ကတ္တဗ္ဗ”န္တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာနံ ဒေဝတာနံ စိတ္တံ ဉတွာ တာသံ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ အဍ္ဎတေဠသဘိက္ခုသတပရိဝါရံ နိမ္မိတဗုဒ္ဓံ အာကာသေန အာနေတွာ တေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ ပုစ္ဆာယ တာဝ သော နိမ္မိတော **ကထံဒဿီ**တိ အဓိပညံ **ကထံသီလော**တိ အဓိသီလံ, **ဥပသန္တော**တိ အဓိစိတ္တံ ပုစ္ဆတိ။ သေသံ ပာကဋမေဝ။

၈၅၆. ဝိဿဇ္ဇနေ ပန ဘဂဝါ သရူပေန အဓိပညာဒီနိ အဝိဿဇ္ဇေတွာဝ အဓိပညာဒိပ္ပဘာဝေန ယေသံ ကိလေသာနံ ဥပသမာ “ဥပသန္တော”တိ ဝုစ္စတိ, နာနာဒေဝတာနံ အာသယာနုလောမေန တေသံ ဥပသမမေဝ ဒီပေန္တော **“ဝီတတဏှော”**တိအာဒိကာ ကထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ အာဒိတော အဋ္ဌန္နံ ကထာနံ “တံ ဗြူမိ ဥပသန္တော”တိ ဣမာယ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတော ပရာသံ “သ ဝေ သန္တောတိ ဝုစ္စတီ”တိ ဣမိနာ သဗ္ဗပစ္ဆိမေန ပဒေန။

အနုပဒဝဏ္ဏနာနယေန စ – **ဝီတတဏှော ပုရာ ဘေဒာ**တိ ယော သရီရဘေဒါ ပုဗ္ဗမေဝ ပဟီနတဏှော။ **ပုဗ္ဗမန္တမနိဿိတော**တိ အတီတဒ္ဓါဒိဘေဒံ ပုဗ္ဗန္တမနိဿိတော။ **ဝေမဇ္ဈေနုပသင်္ချေယျော**တိ ပစ္စုပ္ပန္နေပိ အဒ္ဓနိ “ရတ္တော”တိအာဒိနာ နယေန န ဥပသင်္ခါတဗ္ဗော။ **တဿ နတ္ထိ ပုရက္ခတ**န္တိ တဿ အရဟတော ဒွိန္နံ ပုရေက္ခာရာနံ အဘာဝါ အနာဂတေ အဒ္ဓနိ ပုရက္ခတမ္ပိ နတ္ထိ, တံ ဗြူမိ ဥပသန္တောတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ ဣတော ပရံ ပန ယောဇနံ အဒဿေတွာ အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနံယေဝ ကရိဿာမ။

၈၅၇. အသန္တာသီတိ တေန တေန အလာဘကေန အသန္တသန္တော။ **အဝိကတ္ထီ**တိ သီလာဒီဟိ အဝိကတ္ထနသီလော ။ **အကုက္ကုစော**တိ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စာဒိဝိရဟိတော ။ **မန္တဘာဏီ**တိ မန္တာယ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝါစံ ဘာသိတာ။

အနုဒ္ဒတော တိ ဥဒ္ဒစ္စဝိရဟိတော။ **သ ဝေ ဝါစာယတော**တိ သော ဝါစာယ ယတော သံယတော စတုဒေါသဝိရဟိတံ ဝါစံ ဘာသိတာ ဟောတိ။

၈၅၈. နိရာသတ္တီ တိ နိတ္တဏှောဟာ။ **ဝိဝေကဒဿီ ဖဿေသူ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နေသု စက္ခုသမ္ဖဿာဒီသု အတ္တာဒိဘာဝဝိဝေကံ ပဿတိ။ **ဒိဋ္ဌီသု စ န နီယတီ** တိ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌီသု ကာယစိ ဒိဋ္ဌိယာ န နီယတိ။

၈၅၉. ပတိလီနောတိ ရာဂါဒီနံ ပဟီနတ္တာ တတော အပဂတော။ **အကုဟကော**တိ အဝိမှာပကော တီဟိ ကုဟနဝတ္ထူဟိ။ **အပိဟာလူ**တိ အပိဟနသီလော, ပတ္ထနာတဏှာယ ရဟိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အမစ္ဆရီ** တိ ပဉ္စမစ္ဆေရဝိရဟိတော။ **အပ္ပဂဗ္ဘော** တိ ကာယပါဂဗ္ဘိယာဒိဝိရဟိတော။ **အဇေဂုစ္ဆော** တိ သမ္ပန္နသီလာဒိတာယ အဇေဂုစ္ဆနီယော အသေစနကော မနာပေါ။ **ပေသုဏေယျေ စ နော ယုတော** တိ ဒွီဟိ အာကာရေဟိ ဥပသံဟရိတဗ္ဗေ ပိသုဏကမ္မေ အယုတ္တော။

၈၆၀. သာတိယေသု အနဿာဝီ တိ သာတဝတ္ထူသု ကာမဂုဏေသု တဏှာသန္ထဝဝိရဟိတော။ **သဏှော**တိ သဏှေဟိ ကာယကမ္မာဒီဟိ သမန္နာဂတော။ **ပဋိဘာနဝါ**တိ ပရိယတ္တိပရိပုစ္ဆာဓိဂမပဋိဘာနေဟိ သမန္နာဂတော။ **န သဒ္ဓေါ**တိ သာမံ အဓိဂတဓမ္မံ န ကဿစိ သဒ္ဒဟတိ။ **န ဝိရဇ္ဇတီ** တိ ခယာ ရာဂဿ ဝိရတ္တတ္တာ ဣဒါနိ န ဝိရဇ္ဇတိ။

၈၆၁. လာဘကမျာ န သိက္ခတီ တိ န လာဘပတ္ထနာယ သုတ္တန္တာဒီနိ သိက္ခတိ။ **အဝိရုဒ္ဓေါ စ တဏှာယ, ရသေသု နာနုဂိဇ္ဈတီ**တိ ဝိရောဓာဘာဝေန စ အဝိရုဒ္ဓေါ ဟုတွာ တဏှာယ မူလရသာဒီသု ဂေဓံ နာပဇ္ဇတိ။

၈၆၂. ဥပေက္ခကော တိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာယ သမန္နာဂတော။ **သတော**တိ ကာယာနုပဿနာဒိသတိယုတ္တော။

၈၆၃. နိဿယနာ တိ တဏှာဒိဋ္ဌိနိဿယာ။ **ဉတွာ ဓမ္မံ** တိ အနိစ္စာဒီဟိ အာကာရေဟိ ဓမ္မံ ဇာနိတွာ။ **အနိဿိတော**တိ ဧဝံ တေဟိ နိဿယေဟိ အနိဿိတော။ တေန အညတြ ဓမ္မဉာဏာ နတ္ထိ နိဿယာနံ အဘာဝေါတိ ဒီပေတိ။ **ဘဝါယ ဝိဘဝါယ ဝါ**တိ သဿတာယ ဥစ္ဆေဒါယ ဝါ။

၈၆၄. တံ ဗြူမိ ဥပသန္တော တိ တံ ဧဝရူပံ ဧကေကကထာယ ဝုတ္တံ ဥပသန္တောတိ ကထေမိ။ **အတရီ သော ဝိသတ္တိကန္တိ** သော ဣမံ ဝိသတာဒိဘာဝေန ဝိသတ္တိကာသင်္ခါတံ မဟာတဏှယံ အတရိ။

၈၆၅. ဣဒါနိ တမေဝ ဥပသန္တံ ပသံသန္တော အာဟ **“န တဿ ပုတ္တာ”** တိ ဧဝမာဒိ။ တတ္ထ ပုတ္တာ အတြဇာဒယော စတ္တာရော။ ထေ စ ပုတ္တပရိဂ္ဂဟာဒယော ပုတ္တာဒိနာမေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေ ဟိဿ န ဝိဇ္ဇန္တိ, တေသံ ဝါ အဘာဝေန ပုတ္တာဒယော န ဝိဇ္ဇန္တီတိ။

၈၆၆. ယေန နံ ဝဇ္ဇုံ ပုထုဇ္ဇနာ, အထော သမဏဗြာဟ္မဏာ တိ ယေန တံ ရာဂါဒိနာ ဝဇ္ဇေန ပုထုဇ္ဇနာ သဗ္ဗေပိ ဒေဝမနုဿာ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ သမဏဗြာဟ္မဏာ စ ရတ္တော ဝါ ဒုဋ္ဌော ဝါတိ, ဝဒေယျုံ။ **တံ တဿ အပုရက္ခတ**န္တိ တံ ရာဂါဒိဝဇ္ဇံ တဿ အရဟတော အပုရက္ခတံ။ **တသ္မာ ဝါဒေသု နေဇတီ** တိ တံ ကာရဏာ နိန္ဒာဝစနေသု န ကမ္ပတိ။

၈၆၇. န ဥဿေသု ဝဒတေ တိ ဝိသိဋ္ဌေသု အတ္တာနံ အန္တောကတွာ “အဟံ ဝိသိဋ္ဌော”တိ အတိမာနဝသေန န ဝဒတိ။ ဧသ နယော ဣတရေသု ဒွီသု။ **ကပ္ပံ နေတိ အကပ္ပိယော** တိ သော ဧဝရူပေါ ဒုဝိဓမ္ပိ ကပ္ပံ န ဧတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ အကပ္ပိယော, ပဟီနကပ္ပောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၈၆၈. သကန္တိ မယှန္တိ ပရိဂ္ဂဟိတံ။ **အသတာ စ န သောစတီ**တိ အဝိဇ္ဇမာနာဒိနာ အသတာ စ န သောစတိ။ **ဓမ္မေသု စ န ဂစ္ဆတီ**တိ သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု ဆန္ဒာဒိဝသေန န ဂစ္ဆတိ။ **သ ဝေ သန္တောတိ ဝုစ္စတီ** တိ သော ဧဝရူပေါ န

ရုတ္တမော ''သန္တော''တိ ဝုစ္စတီတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ကောဋိသတသဟဿဒေဝတာနံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိ အဟောသိ, သောတာပန္နာဒီနံ ဂဏနာ နတ္ထီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ပုရာဘေဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ကလဟဝိဝါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၆၉. ကုတော ပဟူတာ ကလဟာ ဝိဝါဒါတိ ကလဟဝိဝါဒသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣဒမ္ပိ တသ္မိံယေဝ မဟာသမယေ ''ကုတော နု, ခော, ကလဟာဒယော အဋ္ဌ ဓမ္မာ ပဝတ္တန္တီ''တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာနံ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ တေ ဓမ္မေ အာဝိကာတုံ ပုရိမနယေနေဝ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ ဝုတ္တံ တတ္ထ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနက္ကမေန ဌိတတ္တာ သဗ္ဗကထာ ဟာပေတွာ ဟာကဋ္ဌသမ္ဗန္ဓာယေဝ။

အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ ပနေတာသံ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – **ကုတောပဟူတာ ကလဟာ ဝိဝါဒါ**တိ ကလဟော စ တဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိဝါဒော စာတိ ဣမေ ကုတော ဇာတာ။ **ပရိဒေဝသောကာ သဟမစ္ဆရာ စာ** တိ ပရိဒေဝသောကာ စ မစ္ဆရာ စ ကုတောပဟူတာ။ **မာနာတိမာနာ သဟပေသုဏာ စာ**တိ မာနာ စ အတိမာနာ စ ပေသုဏာ စ ကုတောပဟူတာ။ **တေတိ** တေ သဗ္ဗေပိ အဋ္ဌ ကိလေသဓမ္မာ။ **တဒိင်ဃ ဗြူဟိ** တိ တံ မယာ ပုစ္ဆိတမတ္ထံ ဗြူဟိ ယာစာမိ တံ အဟန္တိ။ ယာစနတ္ထော ဟိ **ဣင်ဃာ** တိ နိပါတော။

၈၇၀. ပိယပ္ပဟူတာ တိ ပိယဝတ္ထုတော ဇာတာ။ ယုတ္တိ ပနေတ္ထ နိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၉၈) ဝုတ္တာ ဧဝ။ **မစ္ဆေရယုတ္တာ ကလဟာ ဝိဝါဒါ**တိ ဣမိနာ ကလဟဝိဝါဒါဒီနံ န ကေဝလံ ပိယဝတ္ထုမေဝ, မစ္ဆရိယမ္ပိ ပစ္စယံ ဒဿေတိ။ ကလဟဝိဝါဒသီသေန စေတ္ထ သဗ္ဗေပိ တေ ဓမ္မာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ စ ဧတေသံ မစ္ဆရိယံ, တထာ ပေသုဏာန ဥ ဝိဝါဒံ။ တေနာဟ – ''**ဝိဝါဒဇာတေသု စ ပေသုဏာနီ**''တိ။

၈၇၁. ပိယာသု လောကသ္မိံ ကုတောနိဒါနာ ယေ စာပိ လောဘာ ဝိစရန္တိ လောကေ တိ ''ပိယာ ပဟူတာ ကလဟာ''တိ ယေ တွေ ဝုတ္တာ။ တေ ပိယာ လောကသ္မိံ ကုတောနိဒါနာ, န ကေဝလဥ္စ ပိယာ, ယေ စာပိ ခတ္တိယာဒယော လောဘာ ဝိစရန္တိ လောဘာဟေတုကာ လောဘေနာဘိဘူတာ ဝိစရန္တိ, တေသံ သော လောဘော စ ကုတောနိဒါနောတိ ဒွေဝ အတ္ထေ ဧကာယ ပုစ္ဆာယ ပုစ္ဆတိ။ **အာသာ စ နိဋ္ဌာ စာ** တိ အာသာ စ တဿာ အာသာယ သမိဒ္ဓိ စ။ **ယေ သမ္ပရာယာယ နရဿ ဟောန္တီ**တိ ယေ နရဿ သမ္ပရာယာယ ဟောန္တိ, ပရာယနာ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကောတေယမ္ပိ ပုစ္ဆာ။

၈၇၂. ဆန္ဒာနိဒါနာနီ တိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိဆန္ဒနိဒါနာနိ။ **ယေ စာပိ လောဘာ ဝိစရန္တီ** တိ ယေ စာပိ ခတ္တိယာဒယော လောဘာ ဝိစရန္တိ တေသံ လောဘောပိ ဆန္ဒနိဒါနောတိ ဒွေဝပိ အတ္ထေ ဧကတော ဝိဿဇ္ဇေတိ။ **ဣတောနိဒါနာ**တိ ဆန္ဒနိဒါနာ ဧတေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ''ကုတောနိဒါနာ ကုတောနိဒါနာ''တိ (သု. နိ. ၂၇၃) ဧတေသု စ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ သူစိလောမသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၈၇၃. ဝိနိစ္ဆယာ တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝိနိစ္ဆယာ။ **ယေ တပိ ဓမ္မာ သမဏေန ဝုတ္တာ** တိ ယေ စ အညေပိ ကောဓာဒီဟိ သမ္ပယုတ္တာ, တထာရူပာ တ အကုသလာ ဓမ္မာ ဗုဒ္ဓသမဏေန ဝုတ္တာ, တေ ကုတောပဟူတာတိ။

၈၇၄. တမူပနိဿာယ ပဟောတိ ဆန္ဒော တိ တံ သုခဒုက္ခဝေဒနံ။ တဒုဘယဝတ္ထုသင်္ခါတံ သာတာသာတံ ဥပနိဿာယ သံယောဂဝိယောဂပတ္ထနာဝသေန ဆန္ဒော ပဟောတိ။ တွောဝတာ ''ဆန္ဒော နု လောကသ္မိံ ကုတောနိဒါနော''တိ အယံ ပဥှော ဝိဿဇ္ဇိတော ဟောတိ။ **ရူပေသု ဒိသွာ ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စာ** တိ ရူပေသု ဝယဥ္စ ဥပ္ပာဒဥ္စ ဒိသွာ။ **ဝိနိစ္ဆယံ ကုဗ္ဗတိ ဇန္တု လောကေ** တိ အဟယာဒိကေ လောကေ အယံ ဇန္တု ဘောဂဓိဂမနတ္ထံ တဏှာဝိနိစ္ဆယံ

‘‘အတ္တာ မေ ဥပ္ပန္နော’’တိအာဒိနာ နယေန ဒိဋ္ဌိဝိနိစ္ဆယဥ္စ ကုရုတေ။ ယုတ္တိ ပနေတ္ထ နိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၁၀၂) ဝု
တ္တာ ဧဝ။ တွော်ဝတာ ‘‘ဝိနိစ္ဆယာ စာပိ ကုတောပဟူတာ’’တိ အယံ ပဉ္စ်ဟော ဝိသ္သဇ္ဇိတော ဟောတိ။

၈၇၅. **ဧတေပိ ဓမ္မာ ဒ္ဝယမေဝ သန္တေ** တိ ဧတေပိ ကောဓာဒယော ဓမ္မာ သာတာသာတဒ္ဝယေ သန္တေ ဧဝ ပ
ဟောန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဥပ္ပတ္တိ စ နေသံ နိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၁၀၃) ဝုတ္တာယေဝ။ တွော်ဝတာ တတိယပဉ္စ်ဟောပိ ဝိ
သ္သဇ္ဇိတော ဟောတိ။ ဣဒါနိ ယော ဧဝံ ဝိသ္သဇ္ဇိတေသု ဧတေသု ပဉ္စ်ဟေသု ကထံကထီ ဘဝေယျ, တသ္သ ကထံက
ထာပဟာနူပါယံ ဒဿေန္တော အာဟ – **‘‘ကထံကထီ ဉာဏပထာယ သိက္ခေ’’** တိ, ဉာဏဒဿနဉာဏာဓိဂမနတ္ထံ တိ
သ္သော သိက္ခာ သိက္ခေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကိံ ကာရဏံ? **ဉတွာ ပဝုတ္တာ သမဏေန ဓမ္မာ** ။ ဗုဒ္ဓသမဏေန ဟိ ဉ
တွာ ဝ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ, နတ္ထိ တသ္သ ဓမ္မေသု အညာဏံ။ အတ္တနော ပန ဉာဏာဘာဝေန တေ အဇာနန္တော န ဇာနေယျ,
န ဒေသနာ အဒေသေန, တသ္မာ ကထံကထီ ဉာဏပထာယ သိက္ခေ, ဉတွာ ပဝုတ္တာ သမဏေန ဓမ္မာတိ။

၈၇၆-၇. **သာတံ အသာတဉ္စ ကုတောနိဒါနာ** တိ တွေ့ သာတံ အသာတန္တိ သုခဒုက္ခဝေဒနာ ဧဝ အဓိပ္ပေတာ။ **န ဘ
ဝန္တိ ဟောတေတိ** န ဘဝန္တိ ဧတေ။ **ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စာပိ ယမေတမတ္ထံ ဧတံ မေ ပဗြူဟိ ယတောနိဒါန** န္တိ သာတာသာ
တာနံ ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စ တေမ္ပိ ယံ အတ္ထံ။ လိင်္ဂဗျတ္တယော တွေ့ ကတော။ ဣဒံ ပန ဝုတ္တံ ဟောတိ – သာတာသာ
တာနံ ဝိဘဝေ ဘဝေ စာတိ ယော သေ အတ္တော, ဧဝံ မေ ပဗြူဟိ ယတောနိဒါနန္တိ။ တွေ့ စ သာတာသာတာနံ ဝိဘဝ
ဘဝဝတ္ထုကာ ဝိဘဝဘဝဒိဋ္ဌိယော ဧဝ ဝိဘဝဘဝတတိ အတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ဟိ ဣမသ္သ ပဉ္စ်ဟသ္သ ဝိသ္သဇ္
ဇနပက္ခေ ‘‘ဘဝဒိဋ္ဌိပိ ဖဿနိဒါနာ, ဝိဘဝဒိဋ္ဌိပိ ဖဿနိဒါနာ’’တိ နိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၁၀၅) ဝုတ္တံ။ **ဣတောနိဒါန**န္
တိ ဖဿနိဒါနံ။

၈၇၈. **ကိသ္မိံ ဝိဘူတေ န ဖုသန္တိ ဖဿာ** တိ ကိသ္မိံ ဝီတိဝတ္တေ စက္ခုသမ္ဖဿာဒယော ပဉ္စ ဖဿာ န ဖုသန္
တိ။

၈၇၉. **နာမဉ္စ ရူပဉ္စ ပဋိစ္စ** တိ သမ္ပယုတ္တကနာမံ ဝတ္ထာရမ္မဏရူပဉ္စ ပဋိစ္စ။ **ရူပေ ဝိဘူတေ န ဖုသန္တိ ဖဿ
သာ**တိ ရူပေ ဝီတိဝတ္တေ ပဉ္စ ဖဿာ န ဖုသန္တိ။

၈၈၀. **ကထံ သမေတဿ** တိ ကထံ ပဋိပန္နဿ။ **ဝိဘောတိ ရူပ**န္တိ ရူပ ဝိဘဝတိ, န ဘဝေယျ တ။ **သုခံ ဒုခဉ္စာ**
တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌံ ရူပမေဝ ပုစ္ဆတိ။

၈၈၁. **န သညသညီ**တိ ယထာ သမေတဿ ဝိဘောတိ ရူပံ, သော ပကတိသညာယ သညီပိ န ဟောတိ။ **န ဝိသညသ
ညီ**တိ ဝိသညာယပိ ဝိရူပယ သညာယ သညီ န ဟောတိ ဥမ္မတ္တကော ဝ ခိတ္တစိတ္တော ဝ။ **နောပိ အသညီ**တိ သညာဝိ
ရဟိတောပိ န ဟောတိ နိရောဓသမာပန္နော ဝ အသညသတ္တော ဝ။ **န ဝိဘူတသညီ**တိ ‘‘သဗ္ဗသော ရူပသညာန’’န္တိ
အာဒိနာ (ဓ သ. ၂၆၅; ဝိဘ. ၆၀၂) နယေန သမတိက္ကန္တသညီပိ န ဟောတိ အရူပဇ္ဈာနလာဘီ။ **ဧဝံ သမေတဿ ဝိ
ဘောတိ ရူပ**န္တိ ဧတသ္မိံ သညသညိတာဒိဘာဝေ အဋ္ဌတွာ ယဒေတံ ဝုတ္တံ ‘‘သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ။ပေ.။
အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိပဋိလာဘတ္ထာယ စိတ္တံ အဘိနီဟရတိ’’တိ။ ဧဝံ သမေတဿ အရူပမဂ္ဂသမင်္ဂိ
နော ဝိဘောတိ ရူပံ။ **သညာနိဒါနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခါ** တိ ဧဝံ ပဋိပန္နဿာပိ ယာ သညာ, တန္နိဒါနာ တဏှာဒိဋ္ဌိပပဉ္စာ
အပ္ပဟီနာ ဧဝ ဟောန္တီတိ ဒဿေတိ။

၈၈၂-၃. **တွော်ဝတဂ္ဂံ နု ဝဒန္တိ, ဟေကေ ယက္ခဿ သုဒ္ဓိံ ဣဓ ပဏ္ဍိတာသေ** ။ **ဥဒါဟု အညမ္ပိ ဝဒန္တိ တွေ့
တော**တိ တွော်ဝတာ နု ဣဓ ပဏ္ဍိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ အဂ္ဂံ သုဒ္ဓိံ သတ္တဿ ဝဒန္တိ, ဥဒါဟု အညမ္ပိ တွေ့
တော အရူပသမာပတ္တိတော အဓိကံ ဝဒန္တီတိ ပုစ္ဆတိ။ **တွော်ဝတဂ္ဂမ္ပိ ဝဒန္တိ ဟေကေ** တိ ဧကေ သဿတဒိဋ္ဌိ
သမဏဗြာဟ္မဏာ ပဏ္ဍိတမာနိနော တွော်ဝတာပိ အဂ္ဂံ သုဒ္ဓိံ ဝဒန္တိ။ **တေသံ ပနေကေ သမယံ ဝဒန္တိ** တိ တေသံယေ
ဝ ဧကေ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သမယံ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒန္တိ။ **အနုပါဒိသေသေ ကုသလာ ဝဒါနာ**တိ အနုပါဒိသေသေ ကုသလဝါဒါ
သမာနာ။

၈၈၄. တေ စ ဥတ္တတ ဥပနိဿိတာ တိ တေ စ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော နိဿိတာတိ ဥတ္တတာ။ **ဥတ္တတ မုနီ နိဿယေ သော ဝိမံသီ**တိ နိဿယေ စ ဥတ္တတ သော ဝိမံသီ ပဏ္ဍိတော ဗုဒ္ဓမုနိ။ **ဥတ္တတ ဝိမုတ္တော** တိ ဒုက္ခာ နိစ္စာဒိတော ခမ္မေ ဥတ္တတ ဝိမုတ္တော။ **ဘတာဘတာယ န သမေတီ**တိ ပုနပ္ပုနံ ဥပပတ္တိယာ န သမာဂစ္ဆတီတိ အရဟတ္တ တနိကူဋ္ဌေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ပုရာဘေဒသုတ္တေ ဝုတ္တသဒိသောယေတာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ကလဟဝိတဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. စူဠဗျူဟသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၈၅-၆. သကံသကံဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ တိ စူဠဗျူဟသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣဒမ္ပိ တသ္မိံယေဝ မဟာသမယေ ''သဗ္ဗေပိ ဣမေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ 'သာခုရူပမ္ဟာ'တိ ဘဏန္တိ, ကိံ နု ခေါ သာခုရူပာဝ ဣမေ အတ္တနောယေဝ ဒိဋ္ဌိယာ ပတိဋ္ဌ ဠဟန္တိ, ဥအာဟု အညမ္ပိ ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှန္တီ''တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာနံ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ တမတ္ထံ ပကာသေတုံ ပုရိမနယေ နေဝ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတ္တ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ အာဒိတော ဒွေဝပိ ကထာ ပုစ္ဆာကထာယေဝ။ တာသု **သကံသကံဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ** တိ အတ္တနော အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ ဝသမာနာ။ **ဝိဂ္ဂယှ နာနာ ကုသလာ ဝဒန္တိ** တိ ဒိဋ္ဌိဗလက္ကာဟံ ဂဟေတ္တ, တတ္ထ ''ကုသလာမှာ''တိ ပဋိ ဇာနမာနာ ပုထု ပုထု ဝဒန္တိ ဧကံ န ဝဒန္တိ။ **ယော ဧဝံ ဇာနာတိ သ ဝေဒိ ဓမ္မံ ဣဒံ ပဋိက္ကောသမကေဝလီ သော** တိ တဥ္ဓ ဒိဋ္ဌိံ သန္ဓာယ ယော ဧဝံ ဇာနာတိ, သော ဓမ္မံ ဝေဒိ။ ဣဒံ ပန ပဋိက္ကောသန္တော ဟီနော ဟောတီတိ ဝဒန္တိ။ **ဗာလော**တိ ဟီနော။ **အက္ကုသလော** တိ အဝိဒ္ဒတ။

၈၈၇-၈. ဣအနိ တိဿော ဝိဿဇ္ဇနကထာ ဟောန္တိ။ တာ ပုရိမဓေန ဝုတ္တမတ္ထံ ပစ္ဆိမဓေန ပဋိဗျူဟိတ္တ တ ဋ္ဌိတာ။ တေန ဗျူဟေန ဥတ္တရသုတ္တတော စ အပ္ပကတ္တာ ဣဒံ သုတ္တံ ''စူဠဗျူဟ''န္တိ နာမံ လဘတိ။ တတ္ထ **ပရဿ စေ ဓမ္မန္တိ** ပရဿ ဒိဋ္ဌိံ။ **သဗ္ဗေဝ ဗာလာ** တိ ဧဝံ သန္တေ သဗ္ဗေဝ ဣမေ ဗာလာ ဟောန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ ကိံ ကာရဏံ? **သဗ္ဗေဝိမေ ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာတိ သန္ဒိဋ္ဌိယာ စေဝ န ဝီဝအာတာ။ သံသုဒ္ဓပညာ ကုသလာ မုတီမာ** တိ သကာ ယ ဒိဋ္ဌိယာ န ဝိဝအာတာ န တေအာတာ သံကိလိဋ္ဌာဝ သမာနာ သံသုဒ္ဓပညာ စ ကုသလာ စ မုတိမန္တော စ တေ ဟောန္တိ စေ။ အထ တ ''သန္ဒိဋ္ဌိယာ စေ ပန ဝီဝအာတာ'' တိပိ ပာဌော။ တဿတ္တော – သကာယ ပန ဒိဋ္ဌိယာ တေအာတာ သံသုဒ္ဓ ပေညာ ကုသလာ မုတိမန္တော ဟောန္တိ စေ။ **န တေသံ ကောစီ**တိ ဧဝံ သန္တေ တေသံ ကောပိ ဟီနပညော န ဟောတိ။ ကိံကာရဏာ? **ဒိဋ္ဌီ ဟိ တေသမ္ပိ တထာ သမတ္တာ,** ယထာ ဣတရေသန္တိ။

၈၈၉. န တဟမေတန္တိ ကထာယ သင္ခေပတ္ထော – **ယံ** တေ **မိထု** ဒွေဝ ဒွေဝ ဇနာ **အညမညံ** ''ဗာလော''တိ အာဟု, အဟံ **ဧတံ တထိယံ** တစ္ဆန္တိ **နေဝ ဗြူမိ** ။ ကိံကာရဏာ? ယသ္မာ သဗ္ဗေ တေ **သကံ သကံ ဒိဋ္ဌိံ** ''ဣဒမေဝ **သစ္စံ** မောဃမည''န္တိ **အကံသု**။ တေန စ ကာရဏေန **ပရံ ''ဗာလော''တိ ဒဟန္တိ** ။ တ္ထေ စ ''တထိယ''န္တိ ''ကထိဝ''န္တိ ဒွေဝပိ ပာဌာ။

၈၉၀. ယမာဟူတိ ပုစ္ဆာကထာယ **ယံ ဒိဋ္ဌိသစ္စံ တထိယန္တိ ဧကေ အာဟု** ။

၈၉၁. ဧကဥှိ သစ္စ န္တိ ဝိဿဇ္ဇနကထာယ ဧကံ သစ္စံ နိရောဓော မဂ္ဂေါ တ။ **ယသ္မိံ ပဇာ နော ဝိဝဒေ ပဇာန** န္တိ ယမှိ သစ္စေ ပဇာနန္တော ပဇာ နော ဝိဝဒေယျ။ **သယံ ထုနန္တီ** တိ အတ္တနာ ဝဒန္တိ။

၈၉၂. ကသ္မာ နူ တိ ပုစ္ဆာကထာယ **ပဝဒိယာသေ**တိ ဝဒိနော။ **ဥအာဟု တေ တက္ကမနုဿရန္တိ** တိ တေ ဝဒိနော ဥအာဟု အတ္တနော တက္ကမတ္တံ အနုဂစ္ဆန္တိ။

၈၉၃. န ဟေတတိ ဝိဿဇ္ဇနဂါထာယ **အညတ္ထ သညာယ နိစ္စာနီ**တိ ဌပေတွာ သညာမတ္တေန နိစ္စန္တိ ဂဟိတဂ္ဂဟဏာနိ။ **တက္ကဉ္စ ဒိဋ္ဌီသု ပကပ္ပယိတွာ**တိ အတ္တနော မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပမတ္တံ ဒိဋ္ဌီသု ဇနေတွာ။ ယသ္မာ ပန ဒိဋ္ဌီသု ဝိတက္ကံ ဇနေန္တော ဒိဋ္ဌိယောပိ ဇနေန္တိ, တသ္မာ နိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တံ “ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဇနေန္တိ သဉ္ဇနေန္တီ”တိ အာဒိ (မဟာနိ. ၁၂၁)။

၈၉၄-၅. ဣဒာနိ ဧဝံ နာနာသစ္စေသု အသန္တေသု တက္ကမတ္တမနုဿရန္တာနံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတုံ **“ဒိဋ္ဌေ သုတေ”** တိအာဒိကာ ဂါထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ **ဒိဋ္ဌေ** တိ ဒိဋ္ဌံ, ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဧသ နယော သုတာဒီသု။ **ဧတေ စ နိဿာယ ဝိမာနဒဿီ** တိ ဧတေ ဒိဋ္ဌိဓမ္မေ နိဿာယိတွာ သုဒ္ဓိဘာဝသင်္ခါတံ ဝိမာနံ အသမ္မာနံ ပဿန္တောပိ။ **ဝိနိစ္ဆယေ ဌတွာ ပဟဿမာနော, ဗာလော ပရော အက္ကုသလောတိ စာဟ** တိ ဧဝံ ဝိမာနဒဿီပိ တသ္မိံ ဒိဋ္ဌိဝိနိစ္ဆယေ ဌတွာ တုဋ္ဌိဇာတော ဟာသဇာတော ဟုတွာ “ပရော ဟီနော စ အဝိဒ္ဒွာ စာ”တိ ဧဝံ ဝဒတိယေဝ။ ဧဝံ သန္တေ **ယေနေဝါ**တိ ဂါထာ။ တတ္ထ **သယမတ္တနာ**တိ သယမေဝ အတ္တာနံ။ **ဝိမာနေတီ**တိ ဂရဟတိ။ **တဒေဝ ပါဝါ**တိ တဒေဝ ဝစနံ ဒိဋ္ဌိံ ဝဒတိ, တံ တ ပုဂ္ဂလံ။

၈၉၆. အတိသာရဒိဋ္ဌိယာ တိ ဂါထာယတ္ထော – **သော** ဧဝံ တာယ လက္ခဏာတိသာရိနိယာ **အတိသာရဒိဋ္ဌိယာ သမတ္တော** ပုဏ္ဏော ဥဒ္ဒုမာတော, တေန စ ဒိဋ္ဌိမာနေန မတ္တော “ပရိပုဏ္ဏော အဟံ ကေဝလီ”တိ ဧဝံ **ပရိပုဏ္ဏမာနီ သယမေဝ** အတ္တာနံ **မနသာ** “အဟံ ပဏ္ဍိတော”တိ အဘိသိဉ္စတိ။ ကိံကာရဏာ? **ဒိဋ္ဌီ ဟိ သာ တဿ တထာ သမတ္တာ**တိ။

၈၉၇. ပရဿ စေ တိ ဂါထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ – ကိဉ္စ ဘိယျော? ယော သော ဝိနိစ္ဆယေ ဌတွာ ပဟဿမာနော “ဗာလော ပရော အက္ကုသလော”တိ စာဟ။ တဿ **ပရဿ စေ ဟိ ဝစသာ** သော တေန ဝုစ္စမာနော **နိဟီနော** ဟောတိ။ **တုမော သဟာ ဟောတိ နိဟီနပညော,** သောပိ တေနေဝ သဟ နိဟီနပညော ဟောတိ။ သောပိ ဟိ နံ “ဗာလော”တိ ဝဒတိ။ အထဿ ဝစနံ အပ္ပမာဏံ, သော ပန **သယမေဝ ဝေဒဂူ စ ဓီရော စ ဟောတိ**။ ဧဝံ သန္တေ **န ကောစိ ဗာလော သမဏေသု အတ္ထိ**။ သဗ္ဗေပိ ဟိ တေ အတ္တနော ဣစ္ဆာယ ပဏ္ဍိတာ။

၈၉၈. အညံ ဣတောတိ ဂါထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ – “အထ စေ သယံ ဝေဒဂူ ဟောတိ ဓီရော, န ကောစိ ဗာလော သမဏေသု အတ္ထီ”တိ ဧဝဉှိ ဝုတ္တေပိ သိယာ ကဿစိ “ကသ္မာ”တိ။ တတ္ထ ဝုစ္စတေ – ယသ္မာ **အညံ ဣတော ယာဘိဝဒန္တိ ဓမ္မံ အပရဒ္ဓါ သုဒ္ဓိမကေဝလီ တေ, ဧဝမ္ပိ တိတ္ထိယာ ပုထုသော ဝဒန္တိ,** ယေ ဣတော အညံ ဒိဋ္ဌိံ အဘိဝဒန္တိ, ယေ အပရဒ္ဓါ ဝိရဒ္ဓါ သုဒ္ဓိမဂ္ဂံ, အကေဝလိနော စ တေတိ ဧဝံ ပုထုတိတ္ထိယာ ယသ္မာ ဝဒန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကသ္မာ ပနေဝံ ဝဒန္တီတိ စေ? **သန္ဒိဋ္ဌိရာဂေန ဟိ တေ ဘိရတ္တာ,** ယသ္မာ သကေန ဒိဋ္ဌိရာဂေန အဘိရတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၈၉၉-၉၀၀. ဧဝံ အဘိရတ္တာ စ – **ဣဓေဝ သုဒ္ဓိ** န္တိ ဂါထာ။ တတ္ထ **သကာယနေ**တိ သကမဂ္ဂေ **ဒဠှံ ဝဒါနာ**တိ ဒဠှဝါဒါ။ ဧဝဉ္စ ဒဠှဝါဒေသု တေသု ယော ကောစိ တိတ္ထိယော သကာယနေ တပိ ဒဠှံ ဝဒါနော **ကမေတ္ထ ဗာလောတိ ပရံ ဒဟေယျ,** သင်္ခေပတော တတ္ထ သဿတုစ္ဆေဒသင်္ခါတေ ဝိတ္ထာရတော တ နတ္ထိကက္ကဿရကာရဏာနိယတာဒိဘေဒေ သကေ အာယတနေ “ဣဓမေဝ သစ္စ”န္တိ ဒဠှံ ဝဒါနော ကံ ပရံ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိဂတေ “ဗာလော”တိ သဟ ဓမ္မေန ပဿေယျ, နနု သဗ္ဗောပိ တဿ မတေန ပဏ္ဍိတော ဧဝ သုပ္ပဋိပန္နော ဧဝ စ။ ဧဝံ သန္တေ စ **သယမေဝ သော မေဓဂမာဝဟေယျ ပရံ ဝဒံ ဗာလမသုဒ္ဓိဓမ္မံ,** သောပိ ပရံ “ဗာလော စ အသုဒ္ဓိဓမ္မော စ အယ”န္တိ ဝဒန္တော အတ္တနာဝ ကလဟံ အာဝဟေယျ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ သဗ္ဗောပိ တဿ မတေန ပဏ္ဍိတော ဧဝ သုပ္ပဋိပန္နော ဧဝ စ။

၉၀၁. ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ **ဝိနိစ္ဆယေ ဌတွာ သယံ ပမာယ ဥဒ္ဒံသ လောကသ္မိံ ဝိဝါဒမေတိ,** ဒိဋ္ဌိယံ ဌတွာ သယဉ္စ သတ္ထာရာဒီနိ မိနိတွာ သော ဘိယျော ဝိဝါဒမေတီတိ။ ဧဝံ ပန ဝိနိစ္ဆယေသု အာဒီနဝံ ဉတွာ အရိယမဂ္ဂေန **ဟိတွာန သဗ္ဗာနိ ဝိနိစ္ဆယာနိ န မေဓဂံ ကုဗ္ဗတိ ဇန္တု လောကေ**တိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ပုရာဘေဒသုတ္တေ ဝုတ္တသဒိသော တေဘိသမယော အဟောသီတိ။

၁၃. မဟာဗျူဟသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၀၂. **ယေ ကေစိမေ**တိ မဟာဗျူဟသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣဒမ္ပိ တသ္မိံယေဝ မဟာသမယေ "ကိံ နု ခော ဣမေ ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ ဝိညူနံ သန္တိကာ နိန္ဒမေဝ လဘန္တိ, ဥဒာဟု ပသံသမ္ပီ"တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာနံ ကေစ္စာနံ ဒေဝတာနံ တမတ္ထံ အာဝိကာတုံ ပုရိမနယေနေဝ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အန္ဝာနယန္တီ** တိ အနု အာနယန္တိ, ပုနပ္ပုနံ အာဟရန္တိ။

၉၀၃. ဣဒါနိ ယသ္မာ တေ "ဣဒမေဝ သစ္စ"န္တိ ဝဒန္တာ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ တဒိနော ကဒာစိ ကတ္ထစိ ပသံသမ္ပိ လဘန္တိ, ယံ ဇေတံ ပသံသာသင်္ခါတံ တဒဖလံ, တံ အပ္ပံ ရာဂါဒီနံ သမာယ သမတ္ထံ န ဟောတိ, ကော ပန တအော ဒုတိယေ နိန္ဒာဖလေ, တသ္မာ ဧတမတ္ထံ ဒဿေန္တော ဣမံ တာဝ ဝိဿဇ္ဇနကထမာဟ။ **"အပ္ပဉှိ ဧတံ န အလံ သမာယ, ဒုဝေ ဝိဝါဒဿ ဖလာနိ ဗ္ရူမိ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဒုဝေ ဝိဝါဒဿ ဖလာနီ** တိ နိန္ဒာ ပသံသာ စ, ဇယပရာဇယာဒီနိ ဝါ တံသဘာဂါနိ။ **ဧတမ္ပိ ဒိသွာ** တိ "နိန္ဒာ အနိဋ္ဌာ ဧဝ, ပသံသာ နာလံ သမာယာ"တိ ဧတမ္ပိ ဝိဝါဒဖလေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ။ **ခေမာဘိပဿံ အဝိဝါဒဘူမိ**န္တိ အဝိဝါဒဘူမိံ နိဗ္ဗာနံ "ခေမ"န္တိ ပဿမာနော။

၉၀၄. ဧဝဉ္စ အဝိဝဒမာနော – **ယာ ကာစိမာ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **သမ္မုတိယော** တိ ဒိဋ္ဌိယော။ **ပုထုဇ္ဇာ** တိ ပုထုဇ္ဇနသမ္ဘူတာ။ **သော ဥပယံ ကိမေယျာ** တိ သော ဥပဂန္တဗ္ဗဋ္ဌေန ဥပယံ ရူပါဒီသု ကေမ္ပိ ဓမ္မံ ကိံ ဥပေယျ, ကေန ဝါ ကာရဏေန ဥပေယျ။ **ဒိဋ္ဌေ သုတေ ခန္တိမကုဗ္ဗမာနော** တိ ဒိဋ္ဌသုတသုဒ္ဓိသု ပေမံ အကရောန္တော။

၉၀၅. ဣတော ဗာဟိရာ ပန – **သီလုတ္တမာ** တိ ကထာ။ တဿတ္ထော – သီလံယေဝ "ဥတ္တမ"န္တိ မညမာနာ **သီလုတ္တမာ** ဧကေ ဘောန္တော သံယမမတ္တေန **သုဒ္ဓိံ** ဝဒန္တိ, ဟတ္ထိဝတာဒိဉ္စ **ဝတံ သမာဒါယ ဥပဋ္ဌိတာ, ဣဓေဝ** ဒိဋ္ဌိယံ **အဿ** သတ္ထုနော **သုဒ္ဓိံ** န္တိ **ဘဝူပနီတာ** ဘဝဈောသိတာ သမာနာ ဝဒန္တိ, အပိစ တေ **ကုသလာ ဝဒါနာ** "ကုသလာ မယ"န္တိ ဧဝံ ဝဒါနာ။

၉၀၆. ဧဝံ သီလုတ္တမေသု စ တေသု ဝတာ ပဋိပန္နော ယော ကောစိ – **သစေ စုတော**တိ ကထာ။ တဿတ္ထော – **သစေ** ဝါ တတော **သီလဝတတော** ပရဝိစ္ဆိန္နနေန ဝါ အနဘိသမ္ဘုဏန္တော ဝါ **စုတော ဟောတိ,** သော တံ သီလဗ္ဗတာဒိကမ္မံ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိကမ္မံ ဝါ **ဝိရာဓယိတွာ ပဝေဓတိ**။ န ကေဝလဉ္စ ဝေဓတိ, အပိစ ခေါ တံ သီလဗ္ဗတသုဒ္ဓိံ **ပဇပ္ပတီ** စ ဝိပ္ပလပတိ **ပတ္ထယတီ** စ။ ကိမိဝ? **သတ္ထာဝ ဟီနော ပဝသံ ဃရမှာ**။ ဃရမှာ ပဝသန္တော သတ္ထတော ဟီနော ယထာ တံ ဃရံ ဝါ သတ္ထံ ဝါ ပတ္ထေယျာတိ။

၉၀၇. ဧဝံ ပန သီလုတ္တမာနံ ဝေဓကာရဏံ အရိယသာဝကော – **သီလဗ္ဗတံ ဝါပိ ပဟာယ သဗ္ဗ** န္တိ ကထာ။ တတ္ထ **သာဝဇ္ဇနဝဇ္ဇ** န္တိ သဗ္ဗာကုသလံ လောကိယကုသလဉ္စ။ **ဧတံ သုဒ္ဓိံ အသုဒ္ဓိန္တိ အပတ္ထယာနော** တိ ပဉ္စကာမဂုဏာဒိဘေဒံ ဧတံ သုဒ္ဓိံ, အကုသလာဒိဘေဒံ အသုဒ္ဓိဉ္စ အပတ္ထယမာနော။ **ဝိရတော စရေ**တိ သုဒ္ဓိယာ အသုဒ္ဓိယာ စ ဝိရတော စရေယျ။ **သန္တိမနုဂ္ဂဟာယာ** တိ ဒိဋ္ဌိံ အဂဟေတွာ။

၉၀၈. ဧဝံ ဣတော ဗာဟိရကေ သီလုတ္တမေ သံယမေန ဝိသုဒ္ဓိဝါဒေ ဝတ္ဝာ ဝိဃာတံ သီလဗ္ဗတပ္ပဟာယိနော အရဟတော စ ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အညထာပိ သုဒ္ဓိဝါဒေ ဗာဟိရကေ ဒဿေန္တော **"တမူပနိဿာယာ"** တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – သန္တညေပိ သမဏဗြာဟ္မဏာ, တေ **ဇိဂုစ္ဆိတံ** အမရန္တပ်ံ ဝါ ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိအာဒီသု ဝါ အညတရညတရံ **ဥပနိဿာယ** အကိရိယဒိဋ္ဌိယာ ဝါ **ဥဒ္ဓံသရာ** ဟုတွာ **ဘဝါဘဝေသု အဝီတတဏှာသေ သုဒ္ဓိမနုတ္ထုနန္တိ** ဝဒန္တိ ကထေန္တီတိ။

၉၀၉. ဧဝံ တေသံ အဝီတတဏှာနံ သုဒ္ဓိံ အနုတ္ထုနန္တာနံ ယောပိ သုဒ္ဓိပ္ပတ္တမေဝ အတ္တာနံ မညေယျ, တဿာပိ အဝီတတဏှတ္တာ ဘဝါဘဝေသု တံ တံ ဝတ္ထုံ **ပတ္ထယမာနဿ ဟိ ဇပ္ပိတာနိ** ပုနပ္ပုနံ ဟောန္တိယေဝါတိ အဓိပ္ပာယော။ တဏှာ ဟိ အာသေဝိတာ တဏှံ ဝဍ္ဍယတေဝ။ န ကေဝလဉ္စ ဇပ္ပိတာနိ, **ပဝေဓိတံ ဝါပိ ပကပ္ပိတေသု,**

တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဟိ စသ္သ ပကပ္ပိတေသု ဝတ္ထူသု ပဝေဓိတမ္ပိ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဘတဘာဝေသု ပန ဝီတတဏှာဟ တ္တာ အာယတိံ **စုတူပပာတော ဣတိ ယသ္သ နတ္ထိ, သကောန ဝေဝေဓယ္ယ ကုဟိံ ဖပေ့** တိ အယမေတိသ္သာ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော။ သေသံ နိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယမေဝ။

၉၁၀-၁၁. ယမာဟူတိ ပုစ္ဆာကထာ။ ဣအနိ ယသ္မာ ဓောပိ ဇွေ တအေ သစ္စော နတ္ထိ, ကေဝလံ ဒိဋ္ဌိမတ္တကေ န ဟိ တေ ဝဒန္တိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"သကဥဟိ"**တိ ဣမံ တာဝ ဝိသ္သဇ္ဇနကထမာဟ။ တတ္ထ **သမ္မု တိန္တိ** ဒိဋ္ဌိ။

၉၁၂. ဧဝမေတေသု သကံ ဓမ္မံ ပရိပုဏ္ဏံ ဗ္ရူဝန္တေသု အညသ္သ ပန ဓမ္မံ "ဟီန"န္တိ ဝဒန္တေသု ယသ္သ ကသ္မ သတိ – **ပရသ္သ စေ ဝမ္ဘယိတေန ဟီနော** တိ ကထာ။ တသ္သတ္ထော – ယဒိ **ပရသ္သ** နိန္ဒိတကာရဏာ **ဟီနော** ဘဝေယ္ယ, **န ကောစိ ဓမ္မေသု ဝိသေသိ** အဂ္ဂေ ဘဝေယ္ယ။ ကိံ ကာရဏံ? **ပုထူ ဟိ အညသ္သ ဝဒန္တိ ဓမ္မံ, နိဟီနတော** သဗ္ဗေဝ တေ **သမှိ ဒဠှံ ဝဒာနာ** သကဓမ္မေ ဒဠှဝာဒါ ဧဝ။

၉၁၃. ကိဉ္စ ဘိယ္ယော – **သဒ္ဓမ္မပူဇာ** တိ ကထာ။ တသ္သတ္ထော – တေ စ တိတ္ထိယာ **ယထာ ပသံသန္တိ သကာယ နာနိ, သဒ္ဓမ္မပူဇာပိ နေသံ တထေဝ** ဝတ္တတိ။ တေ ဟိ အတိဝိယ သတ္ထာရာဒီနိ သက္ကရောန္တိ။ တတ္ထ ယဒိ တေ ပ မာဏာ သိယုံ, ဧဝံ သန္တေ **သဗ္ဗေဝ တအာ တထိယာ ဘဝေယ္ယုံ**။ ကိံ ကာရဏံ? **သုဒ္ဓီ ဟိ နေသံ ပစ္စတ္တမေဝ,** န သာ အညတ္ထ သိဇ္ဈတိ, နာပိ ပရမတ္ထတော။ အတ္တနိ ဒိဋ္ဌိကဟမတ္တမေဝ ဟိ တံ တေသံ ပရပစ္စယနေယ္ယဗုဒ္ဓီနံ။

၉၁၄. ယော တ ပန ဝိပရီတော ဗာဟိတပာပတ္တာ ဗ္ရာဟ္မဏော, တသ္သ – **န ဗ္ရာဟ္မဏသ္သ ပရနေယ္ယမတ္ထိ** တိ ကထာ။ တသ္သတ္ထော – **ဗ္ရာဟ္မဏသ္သ** ဟိ "သဗ္ဗေ သင္ခါရာ အနိစ္စာ"တိအာဒိနာ (ဓ. ပ. ၂၇၇; နေတ္တိ. ၅) နယေ န သုဒိဋ္ဌတ္တာ ပရနေ နေတဗ္ဗံ ဉာဏံ နတ္ထိ, ဒိဋ္ဌိ**ဓမ္မေသု** "ဣဒမေဝ သစ္စ"န္တိ နိစ္ဆိနိတွတ **သမုဂ္ဂဟီတ** မ္ပိ နတ္ထိ။ တံ ကာရဏာ သော ဒိဋ္ဌိကလဟာနိ အတီတော, န စ သော **သေဋ္ဌတော ပသ္သတိ ဓမ္မမညံ** အညတ္ရ သတိပဋ္ဌာနာဒီဟိ။

၉၁၅. ဇာနာမီတိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ – ဧဝံ တာဝ ပရမတ္ထဗ္ရာဟ္မဏော န ဟိ သေဋ္ဌတော ပသ္သတိ ဓမ္မမညံ, အညေ ပန တိတ္ထိယာ ပရစိတ္တဉာဏာဒီဟိ ဇာနန္တာ ပသ္သန္တာပိ **"ဇာနာမိ ပဿာမိ တထေဝ ဧတံ"** န္တိ ဧဝံ ဝဒန္တာပိ စ **ဒိဋ္ဌိယာ သုဒ္ဓိံ ပစ္စေန္တိ**။ ကသ္မာ? ယသ္မာ တေသု ဧကောပိ **အဒ္ဒက္ခိ စေ** အဒ္ဒသ စေပိ **တေန** ပရစိ တ္တဉာဏာဒိနာ ယထာဘူတံ အတ္ထံ, **ကိဉှိ တုမသ္သ တေန** တသ္သ တေန ဒဿနေန ကိံ ကတံ, ကိံ ဒုက္ခပရိညာ သာဓိ တာ, ဥဒအဟု သမုဒယပဟာနာဒီနံ အညတရံ, ယတော သဗ္ဗထာပိ အတိက္ကမိတွတ အရိယမဂ္ဂံ တေ တိတ္ထိယာ အညေနေဝ **ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ,** အတိက္ကမိတွတ တ တေ တိတ္ထိယေ ဗုဒ္ဓာဒယော အညေနေဝ ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိန္တိ။

၉၁၆. ပဿံ နရော တိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ။ ကိဉ္စ ဘိယ္ယော? ယွတယံ ပရစိတ္တဉာဏာဒီဟိ အဒ္ဒ က္ခိ, သော **ပဿံ နရော ဒက္ခတိ နာမရူပံ,** န တတော ပရံ **ဒိသွတန တ ဉဿတိ တာနိမေဝ** နာမရူပာနိ နိစ္စတော သုခ တော တ န အညထာ။ သော ဧဝံ ပဿန္တော **ကာမံ ဗဟုံ ပဿတု အပ္ပကံ တ** နာမရူပံ နိစ္စတော သုခတော စ, အထသ္သ ဧဝရူပေန ဒဿနေန **န ဟိ တေန သုဒ္ဓိ ကုသလာ ဝဒန္တိ** တိ။

၉၁၇. နိဝိဿဝါဒီ တိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ – တေန စ ဒဿနေန သုဒ္ဓိယာ အသတိယာပိ ယော "ဇာ နာမိ ပဿာမိ တထေဝ ဧတ"န္တိ ဧဝံ နိဝိဿဝါဒီ, ဧဝံ တ ဒဿနံ ပဋိစ္စ ဒိဋ္ဌိယာ သုဒ္ဓိံ ပစ္စေန္တော "ဣဒမေဝ သ စ္စ"န္တိ ဧဝံ နိဝိဿဝါဒီ, သော **သုဗ္ဗိနယော** န ဟောတိ တံ တထာ **ပကပ္ပိတံ** အဘိသင္ခတံ **ဒိဋ္ဌိံ ပုရေက္ခရာနော**။ သော ဟိ ယံ သတ္ထာရာဒိံ **နိဿိတော, တတ္ထေဝ သုဘံ ဝဒါနော သုဒ္ဓိံ ဝဒေ,** "ပရိသုဒ္ဓဝါဒေ ပရိသုဒ္ဓဒဿနော တ အဟ"န္တိ အတ္တာနံ မညမာနော တတ္ထ တထဒ္ဒသာ သော, တတ္ထ သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အဝိပရီတမေဝ သော အဒ္ဒသ။ ယထာ သာ ဒိဋ္ဌိ ပဝတ္တတိ, တထေဝ နံ အဒ္ဒသ, န အညထာ ပဿိတုံ ဣစ္ဆတီတိ အဓိပ္ပါယော။

၉၁၈. ဧဝံ ပကပ္ပိတံ ဒိဋ္ဌိံ ပုရေက္ခရာနေသု တိတ္ထိယေသု – **န ဗ္ရာဟ္မဏော ကပ္ပမုပေတိ သင္ခါ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **သင္ခါ** တိ သင္ခါယ, ဇာနိတွတတိ အတ္ထော။ **နပိ ဉာဏဗန္ဓူ** တိ သမာပတ္တိဉာဏာဒိနာ အကတတဏှာဒိဋ္ဌိဗန္ဓူ။ တတ္ထ ဝိဂ္ဂဟော – နာပိ အသ္သ ဉာဏေန ကတော ဗန္ဓု အတ္ထီတိ နပိ ဉာဏဗန္ဓူ။ **သမ္မုတိယော** တိ ဒိဋ္ဌိသမ္မုတိ

ယော။ **ပုထုဇ္ဇာ** တိ ပုထုဇ္ဇနသမ္မတာ။ **ဥဂ္ဂဟဏန္တိ မညေ** တိ ဥဂ္ဂဟဏန္တိ အညေ, အညေ တာ သမ္မုတိယော ဥဂ္ဂဏှာန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၉၁၉. ကိဉ္စ ဘိယျော – **ဝိသဇ္ဇ ဂန္ထာနိ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **အနုဂ္ဂဟော** တိ ဥဂ္ဂဟဏဝိရဟိတော, သောပိ နာဿ ဥဂ္ဂဟောတိ အနုဂ္ဂဟော, န တ ဥဂ္ဂဏှာတီတိ အနုဂ္ဂဟော။

၉၂၀. ကိဉ္စ ဘိယျော – သော ဧဝရူပေ – **ပုဗ္ဗာသဝေ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ပုဗ္ဗာသဝေ** တိ အတီတရူပာဒီနိ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဓမ္မေ ကိလေသေ။ **နဝေ**တိ ပစ္စုပ္ပန္နရူပာဒီနိ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဓမ္မေ။ **န ဆန္ဒဂူ**တိ ဆန္ဒာဒိဝသေန န ဂစ္ဆတိ။ **အနတ္တဂရဟီ**တိ ကတာကတဝသေန အတ္တာနံ အဂရဟန္တော။

၉၂၁. ဧဝံ အနတ္တဂရဟီ စ – **သ သဗ္ဗဓမ္မေသု** တိ ကထာ။ တတ္ထ **သဗ္ဗဓမ္မေသု** တိ ဒ္ဒိတသင့်ဒိဋ္ဌိဓမ္မေသု "ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံ တ"တိ ဧဝံပဘေဒေသု။ **ပန္နဘာရော** တိ ပတိတဘာရော။ န ကပ္ပေတီတိ **န ကပ္ပိယော,** ဒုဝိဓမ္ပိ ကပ္ပံ န ကရောတီတိ အတ္ထော။ **နူပရတော**တိ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကသေက္ခာ ဝိယ ဥပရတိသမင်္ဂီပိ န ဟောတိ။ **န ပတ္ထိယော** တိ နိတ္တဏှော။ တဏှာ ဟိ ပတ္ထိယတီတိ ပတ္ထိယာ, နာဿ ပတ္ထိယာတိ န ပတ္ထိယော။ သေသံ တတ္ထ တတ္ထ ပာကဋမေဝတိ န ဝုတ္တံ။ ဧဝံ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ပုရာဘေဒသုတ္တေ ဝုတ္တသဒိသော ဧဝါဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ မဟာဗျူဟသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. တုဝဋကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၂၂. ပုစ္ဆာမိ တန္တိ တုဝဋကသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣဒမ္ပိ တသ္မိံယေဝ မဟာသမယေ "ကာ နု ခော အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ပဋိပတ္တီ"တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာနံ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ တမတ္ထံ ပကာသေတုံ ပုရိမနယေနေဝ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ အာဒိကထာယ တာဝ **ပုစ္ဆာမီ**တိ ဧတ္ထ အဒိဋ္ဌဇောတနာဒိဝသေန ပုစ္ဆာ ဝိဘာဇိတာ။ **အာဒိစ္စဗန္ဓု** န္တိ အာဒိစ္စဿ ဂောတ္တဗန္ဓုံ။ **ဝိဝေကံ သန္တိပဒဉ္စာ** တိ ဝိဝေကဉ္စ သန္တိပဒဉ္စ။ **ကထံ ဒိသွာ**တိ ကေန ကာရဏေန ဒိသွာ, ကထံ ပဝတ္တဒဿနော ဟုတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၉၂၃. အထ ဘဂဝါ ယသ္မာ ယထာ ပဿန္တော ကိလေသေ ဥပရုန္ဓတိ, တထာ ပဝတ္တဒဿနော ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ အာဝိကရောန္တော နာနပ္ပကာရေန တံ ဒေဝပရိသံ ကိလေသပ္ပဟာနေ နိယောဇေန္တော **"မူလံ ပပဉ္စသင်္ခါယာ"**တိ အာရဘိတွာ ပဉ္စ ကထာ အဘာသိ။

တတ္ထ အာဒိကထာယ တာဝ သင်္ခေပတ္ထော – ပပဉ္စာတိ သင်္ခါတတ္တာ ပပဉ္စာ ဧဝ ပပဉ္စသင်္ခါ။ တဿာ အဝိဇ္ဇာဒယော ကိလေသာ မူလံ, တံ ပပဉ္စသင်္ခါယ မူလံ **အသ္မီ** တိ ပဝတ္တမာနဉ္စ **သဗ္ဗံ** မန္တာယ **ဥပရုန္ဓေ။ ယာ ကာစိ အဇ္ဈတ္တံ တဏှာ** ဥပဇ္ဇေယျုံ, **တာသံ ဝိနယာ သဒါ သတော သိက္ခေ** ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဟုတွာ သိက္ခေယျာတိ။

၉၂၄. ဧဝံ တာဝ ပဌမကထာယ ဧဝ တိသိက္ခာယုတ္တံ ဒေသနံ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသေတွာ ပုန မာနပ္ပဟာနဝသေန ဒေသေတုံ **"ယံ ကိဉ္စိ"** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ယံ ကိဉ္စိ ဓမ္မမဘိဇညာ အဇ္ဈတ္တ** န္တိ ယံ ကိဉ္စိ ဥစ္စာကုလီနတာဒိကံ အတ္တနော ဂုဏံ ဇာနေယျ **အထ ဝာပိ ဗဟိဒ္ဓါ** တိ အထ ဝာ ဗဟိဒ္ဓါပိ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ ဝါ ဂုဏံ ဇာနေယျ။ **န တေန ထာမံ ကုဗ္ဗေထာ**တိ တေန ဂုဏေန ထာမံ န ကရေယျ။

၉၂၅. ဣဒါနိဿ အကရဏီယာနိ ဒဿေန္တော **“သေယျော န တေနာ”** တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – **တေန** စ မာနေန “သေယျောဟ”န္တိ တ “နီစောဟ”န္တိ တ “သရိက္ခောဟ”န္တိ တပိ **န မညေယျ,** တေဟိ စ ဥစ္စာကုလီနတာဒီဟိ ဂုဏေဟိ **ဖုဋ္ဌော အနေကရူပေဟိ** “အဟံ ဥစ္စာကုလာ ပဗ္ဗဇိတော”တိအာဒိနာ နယေန **အတ္တာနံ ဝိကပ္ပေန္တော န တိဋ္ဌေယျ**။

၉၂၆. ဧဝံ မာနပ္ပဟာနေနပိ ဒေသေတွာ ဣဒါနိ သဗ္ဗကိလေသူပသမေနပိ ဒေသေတုံ **“အဇ္ဈတ္တမေဝ”**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အဇ္ဈတ္တမေဝုပသမေ**တိ အတ္တနိ ဧဝ ရာဂါဒိသဗ္ဗကိလေသေ ဥပသမေယျ။ **န အညတော ဘိက္ခု သန္တိ မေသေယျာ**တိ ဌပေတွာ စ သတိပဋ္ဌာနာဒီနိ အညေန ဥပါယေန သန္တိံ န ပရိယေသေယျ။ **ကုတော နိရတ္တာ တ** တိ နိရတ္တာ ကုတော ဧဝ။

၉၂၇. ဣဒါနိ အဇ္ဈတ္တံ ဥပသန္တဿ ခီဏာသဝဿ တာဒိဘာဝံ ဒဿေန္တော **“မဇ္ဈေ ယထာ”** တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – **ယထာ မဟာသမုဒ္ဒဿ** ဥပရိမဟေဋ္ဌိမဘာဂါနံ ဝေမဇ္ဈသင်္ခါတေ စတုယောဇနသဟဿပ္ပမာဏေ **မဇ္ဈေ** ပဗ္ဗတန္တရေ ဌိတဿ တ မဇ္ဈေ သမုဒ္ဒဿ **ဦမိ န ဇာယတိ, ဌိတော ဝ** သော **ဟောတိ** အဝိကမ္ပမာနော, **ဧဝံ** အနေဇော ခီဏာသဝော လာဘာဒီသု **ဌိတော** အဿ အဝိကမ္ပမာနော, သော တာဒိသော ဘိက္ခု **ဥဿဒံ ဘိက္ခု န ကရေယျ ကုဟိဉ္စီ**တိ။

၉၂၈. ဣဒါနိ ဧတံ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသိတံ ဓမ္မဒေသနံ အဗ္ဘာနုမောဒန္တော တဿ စ အရဟတ္တဿ အာဒိပဋိပဒံ ပုစ္ဆန္တော နိမ္မိတဗုဒ္ဓော **“အကိတ္တယီ”** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အကိတ္တယီ** တိ အာစိက္ခိ။ **ဝိဝဋစက္ခူ** တိ ဝိဝဋေဟိ အနာဝရဏေဟိ ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ သမန္နာဂတော။ **သက္ခိဓမ္မ** န္တိ သယံ အဘိညာတံ အတ္တပစ္စက္ခံ ဓမ္မံ။ **ပရိဿယဝိနယ**န္တိ ပရိဿယဝိနယနံ။ **ပဋိပဒံ ဝဒေဟီ**တိ ဣဒါနိ ပဋိပတ္တိံ ဝဒေဟိ။ **ဘဒ္ဒန္တေ** တိ “ဘဒ္ဒံ တဝ အတ္ထူ”တိ ဘဂဝန္တံ အာလပန္တော အာဟ။ အထ တ ဘဒ္ဒံ သုန္ဒရံ တဝ ပဋိပဒံ ဝဒေဟီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပါတိမောက္ခံ အထ တပိ သမာဓိ**န္တိ တမေဝ ပဋိပဒံ ဘိန္ဒိတွာ ပုစ္ဆတိ။ ပဋိပဒန္တိ ဧတေန တ မဂ္ဂံ ပုစ္ဆတိ။ ဣတရေဟိ သီလံ သမာဓိဉ္စ ပုစ္ဆတိ။

၉၂၉-၃၀. အထဿ ဘဂဝတ ယသ္မာ ဣန္ဒြိယသံဝရော သီလဿ ရက္ခာ, ယသ္မာ တ ဣမိနာ အနုက္ကမေန ဒေသိယမာနာ အယံ ဒေသနာ တာသံ ဒေဝတာနံ သပ္ပာယာ, တသ္မာ ဣန္ဒြိယသံဝရတော ပဘုတိ ပဋိပဒံ ဒဿေန္တော **“စက္ခူဟီ”** တိအာဒိမာရဒ္ဓေါ။ တတ္ထ **စက္ခူဟိ နေဝ လောလဿာ** တိ အဒိဋ္ဌဒက္ခိတဗ္ဗာဒိဝသေန စက္ခူဟိ လောလော နေဝဿ။ **ကာမကထာယ အာဝရယေ သောတ**န္တိ တိရစ္ဆာနကထာတော သောတံ အာဝရေယျ။ **ဖဿေနာတိ** ရောဂဖဿေန။ **ဘဝဉ္စ နာဘိဇပ္ပေယျာ** တိ တဿ ဖဿဿ ဝိနောဒနတ္ထာယ ကာမဘဝါဒိဘဝဉ္စ န ပတ္ထေယျ။ **ဘေရဝေသု စ န သမ္ပဝေဓေယျာ** တိ တဿ ဖဿဿ ပစ္စယဘူတေသု သီဟဗျဂ္ဃာဒီသု ဘေရဝေသု စ န သမ္ပဝေဓေယျ, အဝသေသေသု တ ဃာနိန္ဒြိယမနိန္ဒြိယဝိသယေသု နပ္ပဝေဓေယျ။ ဧဝံ ပရိပူရော ဣန္ဒြိယသံဝရော ဝုတ္တော ဟောတိ။ ပုရိမေဟိ တ ဣန္ဒြိယသံဝရံ ဒဿေတွာ ဣမိနာ “အရညေ ဝသတာ ဘေရဝံ ဒိသွာ တ သုတွာ တ န ဝေဓိတဗ္ဗ”န္တိ ဒဿေတိ။

၉၃၁. **လဒ္ဓါ န သန္နိဓိံ ကယိရာ** တိ ဧတေသံ အန္နာဒီနံ ယံကိဉ္စိ ဓမ္မေန လဘိတွာ “အရညေ စ သေနာသနေ ဝသတာ သဒါ ဒုလ္လဘ”န္တိ စိန္တေတွာ သန္နိဓိံ န ကရေယျ။

၉၃၂. **ဈာယီ န ပါဒလောလဿာ** တိ ဈာနာဘိရတော စ န ပါဒလောလော အဿ။ **ဝိရမေ ကုက္ကုစ္စာ နပ္ပမဇ္ဇေယျာ**တိ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စာဒိကုက္ကုစ္စံ ဝိနောဒေယျ။ သက္ကစ္စကာရိတာယ စေတ္ထ နပ္ပမဇ္ဇေယျ။

၉၃၃. **တန္ဒိံ မာယံ ဟဿံ ခိဍ္ဍ** န္တိ အာလသိယဉ္စ မာယဉ္စ ဟဿဉ္စ ကာယိကစေတသိကခိဍ္ဍဉ္စ။ **သဝိဘူသ**န္တိ သဒ္ဓိံ ဝိဘူသာယ။

၉၃၄-၇. **အာထဗ္ဗဏ**န္တိ အာထဗ္ဗဏိကမန္တပ္ပယောဂံ။ **သုပိန**န္တိ သုပိနသတ္ထံ။ **လက္ခဏ** န္တိ မဏိလက္ခဏာဒိံ။ **နော ဝိဒဟေ**တိ နပ္ပယောဇေယျ။ **ဝိရုတ**န္တိ မိဂါဒီနံ ဝဿိတံ။ **ပေသုဏိယ**န္တိ ပေသုညံ။ **ကယဝိက္ကယေ** တိ ပဉ္စဟိ

သဟာဓမ္မိကေဟိ သဒ္ဓိံ ဝဠ္ဌနာဝသေန တ ဥဒယပတ္တနာဝသေန တ န တိဋ္ဌေယျ။ **ဥပတာဒံ ဘိက္ခု န ကရေယျာ** တိ ဥပတာဒကရေ ကိလေသေ အနိဗ္ဗတ္တေန္တော အတ္တနိ ပရေဟိ သမဏဗ္ရာဟ္မဏေဟိ ဥပတာဒံ န ဇနေယျ။ **ကာမေ စ နာဘိသဇ္ဇေယျာ**တိ ကာမေ စ ဂိဟိသံသဂ္ဂါဒီဟိ နာဘိသဇ္ဇေယျ။ **လာဘကမျာ ဇနံ န လပယေယျာ** တိ လာဘကာမတာယ ဇနံ နာလပယေယျ။ **ပယုတ္တ** န္တိ စီဝရာဒီဟိ သမ္ပယုတ္တံ , တဒတ္ထံ တ ပယောဇိတံ။

၉၃၈-၉. **မောသဝဇ္ဇေ န နီယေထာ** တိ မုသာတဒေ န နီယေထ။ **ဇီဝိတေနာ**တိ ဇီဝိကာယ။ **သုတ္တ ရူသိတော ဗဟုံ တ စံ, သမဏာနံ တ ပုထုဇနာန**န္တိ ရူသိတော ဃဋ္ဋိတော ပရေဟိ တေသ သမဏာနံ တ ခတ္တိယာဒိဘေဒာနံ တ အညေသံ ပုထုဇနာနံ ဗဟုမ္ပိ အနိဋ္ဌတစံ သုတ္တ။ **န ပဋိဝဇ္ဇာ** တိ န ပဋိဝဒေယျ။ ကိံ ကာရဏံ? **န ဟိ သန္တော ပဋိသေနိကရောန္တီ**တိ။

၉၄၀. **တေဌ့ ဓမ္မမညာယာ** တိ သဗ္ဗမေတံ ယထာဝုတ္တံ ဓမ္မံ ဉတ္တ။ **ဝိစိန**န္တိ ဝိစိနန္တော။ **သန္တီတိ နိဗ္ဗုတိံ ဉတ္တာ**တိ နိဗ္ဗုတိံ ရာကာဒီနံ သန္တီတိ ဉတ္တ။

၉၄၁. ကိံကာရဏာ နပ္ပမဇ္ဇေယျာတိ စေ – **အဘိဘူ ဟိ သော**တိ ကထာ။ တတ္ထ **အဘိဘူ**တိ ရူပာဒီနံ အဘိဘဝိတာ။ **အနဘိဘူတော**တိ တေဟိ အနဘိဘူတော။ **သက္ခိဓမ္မမနီတိဟမဒဿီ** တိ ပစ္စက္ခမေဝ အနီတိဟံ ဓမ္မမဒ္ဒက္ခိ။ **သဒာ နမဿ သမနုသိက္ခေ**တိ သဒာ နမဿန္တော တိဿော သိက္ခာယော သိက္ခေယျ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဟာကဋ္ဌမေဝ။

ဧဝံလံ ပန ဇတ္ထ "စက္ခူဟိ နေဝ လောလော"တိအာဒီဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရော, "အန္နာနမထော ပာနာန"န္တိအာဒီဟိ သန္နိဓိပဋိက္ခေပမုခေန ပစ္စယပဋိသေဝနသီလံ, မေထုနမောသဝဇ္ဇပေသုဏိယာဒီဟိ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလံ, "အာထဗ္ဗဏံ သုပိနံ လက္ခဏာ"န္တိအာဒီဟိ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိသီလံ, "ဈာယီ အဿာ"တိ ဣမိနာ သမာဓိ, "ဝိစိနံ ဘိက္ခူ"တိ ဣမိနာ ပညာ, "သဒာ သတော သိက္ခေ"တိ ဣမိနာ ပုန သင်္ခေပတော တိဿောပိ သိက္ခာ, "အထ အာသနေသု သယနေသု, အပ္ပသဒ္ဒေသု ဘိက္ခု ဝိဟရေယျ, နိဒ္ဒံ န ဗဟုလီကရေယျာ"တိအာဒီဟိ သီလသမာဓိပညာနံ ဥပကာရာပကာရသင်္ဂဏှဟနဝိနောဒနာနိ ဝုတ္တာနီတိ။ ဧဝံ ဘဂဝာ နိမ္မိတဿ ပရိပုဏ္ဏပဋိပဒံ ဝတ္တ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ပုရာဘေဒသုတ္တေ ဝုတ္တသဒိသောယေဝတာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ တုဝဋ္ဋကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၅. အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၄၂. **အတ္တဒဏ္ဍာ ဘယံ ဇာတ**န္တိ အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ယော သော သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိယံ ဝုစ္စမာနာယ သာကိယကောလိယာနံ ဥဒကံ ပဋိစ္စ ကလဟော ဝဏ္ဏိတော, တံ ဉတ္တ ဘဂဝာ "ဉာတကာ ကလဟံ ကရောန္တိ, ဟန္ဒ နေ တရေဿာမီ"တိ ဒွိန္နံ သေနာနံ မဇ္ဈေ ဌတ္တ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

တတ္ထ ပဌမကထာယတ္ထော – ယံ လောကဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ တ သမ္ပရာယိကံ တ ဘယံ ဇာတံ, တံ သဗ္ဗံ **အတ္တဒဏ္ဍာ ဘယံ ဇာတံ** အတ္တနော ဒုစ္စရိတကာရဏာ ဇာတံ, ဧဝံ သန္တေပိ **ဇနံ ပဿထ မေဓဂံ** , ဣမံ သာကိယာဒိဇနံ ပဿထ အညမညံ မေဓဂံ ဟိံသကံ ဗာဓကန္တိ။ ဧဝံ တံ ပဋိဝိရုဒ္ဓံ ဝိပ္ပဋိပန္နံ ဇနံ ပရိဘာသိတ္တ အတ္တနော သမ္မာပဋိပတ္တိဒဿနေန တဿ သံဝေဂံ ဇနေတုံ အာဟ **"သံဝေဂံ ကိတ္တယိဿာမိ, ယထာ သံဝိဇိတံ မယာ"** တိ, ပုဗ္ဗေ ဗောဓိသတ္တောဝ နေဝ သတာတိ အဓိပ္ပာယော။

၉၄၃. ဣဒာနိ ယထာနေန သံဝိဇိတံ, တံ ပကာရံ ဒဿေန္တော **"ဖန္ဒမာန"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဖန္ဒမာန** န္တိ တဏှာဒီဟိ ကမ္ပမာနံ။ **အပ္ပောဒကေ** တိ အပ္ပဉဒကေ။ **အညမညေဟိ ဗျာရုဒ္ဓေ ဒိသွာ** တိ နာနာသတ္တေ စ အညမညေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိရုဒ္ဓေ ဒိသွာ။ **မံ ဘယမာဝိသီ**တိ မံ ဘယံ ပဝိဋ္ဌံ။

၉၄၄. **သမန္တမသာရော လောကော** တိ နိရယံ အာဒိံ ကတွာ သမန္တတော လောကော အသာရော နိစ္စသာရာဒိရဟိတော။ **ဒိသာ သဗ္ဗာ သမေရိတာ** တိ သဗ္ဗာ ဒိသာ အနိစ္စတာယ ကမ္ပိတာ။ **ဣစ္ဆံ ဘဝနမတ္တနော** တိ အတ္တနော တာဏံ ဣစ္ဆန္တော။ **နာဒ္ဒသာသိံ အနောသိတ** န္တိ ကိဉ္စိ ဌာနံ ဇရာဒီဟိ အနဇ္ဈာဝုတ္ထံ နာဒ္ဒက္ခိံ။

၉၄၅. **ဩသာနေတွေဝ ဗျာရုဒ္ဓေ, ဒိသွာ မေ အရတီ အဟု** တိ ယောဗ္ဗညာဒီနံ ဩသာနေ ဧဝ အန္တဂမကေ ဧဝ ဝိနာသကေ ဧဝ ဇရာဒီဟိ ဗျာရုဒ္ဓေ အာဟတစိတ္တေ သတ္တေ ဒိသွာ အရတိ မေ အဟောသိ။ **အထေတ္ထ သလ္လ** န္တိ အထ ဧတေသု သတ္တေသု ရာဂါဒိသလ္လံ။ **ဟဒယနိဿိတ** န္တိ စိတ္တနိဿိတံ။

၉၄၆. "ကထံအာနုဘာဝံ သလ္လ"န္တိ စေ – **ယေန သလ္လေန ဩတိဏ္ဏော** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ဒိသာ သဗ္ဗာ ဝိဓာဝတီ**တိ သဗ္ဗာ ဒုစ္စရိတဒိသာပိ ပုရတ္ထိမာဒိဒိသာဝိဒိသာပိ ဓာဝတိ။ **တမေဝ သလ္လမဗ္ဗုယှ, န ဓာဝတိ န သီဒတီ** တိ တမေဝ သလ္လံ ဥဒ္ဓရိတွာ တာ စ ဒိသာ န ဓာဝတိ, စတုရောဃေ စ န သီဒတီတိ။

၉၄၇. ဧဝံမဟာနုဘာဝေန သလ္လေန ဩတိဏ္ဏေသွပိ စ သတ္တေသု – **တတ္ထ သိက္ခာနုဂီယန္တိ, ယာနိ လောကေ ဂဓိတာနီ**တိ ကထာ။ တဿတ္ထော – ယေ **လောကေ** ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ပဋိလာဘာယ ဂိဇ္ဈန္တီတိ ကတွာ "ဂဓိတာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ, စိရကာလာသေဝိတတ္တာ တ "ဂဓိတာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ, **တတ္ထ** တံ နိမိတ္တံ ဟတ္ထိသိက္ခာဒိကာ အနေကာ **သိက္ခာ** ကထီယန္တိ ဥဂ္ဂယှန္တိ ဝါ။ ပဿထ ယာဝ ပမတ္တော တယံ လောကော, ယတော ပဏ္ဍိတော ကုလပုတ္တော **တေသု** တ ဂဓိတေသု တာသု တ သိက္ခာသု အဓိမုတ္တော **န သိယာ,** အညဒတ္ထု အနိစ္စာဒိဒဿနေန **နိဗ္ဗိဇ္ဈ သဗ္ဗသော ကာမေ အတ္တနော နိဗ္ဗာနမေဝ သိက္ခေ**တိ။

၉၄၈. ဣဒါနိ ယထာ နိဗ္ဗာနာယ သိက္ခိတဗ္ဗံ, တံ ဒဿေန္တော **"သစ္စော သိယာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သစ္စော**တိ ဝါစာသစ္စေန ဉာဏသစ္စေန မဂ္ဂသစ္စေန စ သမန္နာဂတော။ **ရိတ္တပေသုဏော** တိ ပဟီနပေသုဏော။ **ဝေဝိစ္ဆ** န္တိ မစ္ဆရိယံ။

၉၄၉. **နိဒ္ဒံ တန္ဒိံ သဟေ ထီန** န္တိ ပစလာယိကဉ္စ ကာယာလသိယဉ္စ စိတ္တာလသိယဉ္စာတိ ဣမေ တယော ဓမ္မေ အဘိဘဝေယျ။ **နိဗ္ဗာနမနသော** တိ နိဗ္ဗာနနိန္နစိတ္တော။

၉၅၀-၅၁. **သာဟသာ**တိ ရတ္တဿ ရာဂစရိယာဒိဘေဒာ သာဟသကရဏာ။ **ပုရာဏံ နာဘိနန္ဒေယျာ** တိ အတီတရူပာဒိံ နာဘိနန္ဒေယျ။ **နဝေ**တိ ပစ္စုပ္ပန္နေ။ **ဟိယျမာနေ** တိ ဝိနဿမာနေ။ **အာကာသံ န သိတော သိယာ**တိ တဏှာနိဿိတော န ဘဝေယျ။ တဏှာ ဟိ ရူပာဒီနံ အာကာသနတော "အာကာသော"တိ ဝုစ္စတိ။

၉၅၂. "ကိံကာရဏာ အာကာသံ န သိတော သိယာ"တိ စေ – "**ဂေဓံ ဗြူမိ** "တိ ကထာ။ တဿတ္ထော – အဟဉှိ ဣမံ အာကာသသင်္ခာတံ တဏှံ ရူပါဒီသု ဂိဇ္ဈနတော **ဂေဓံ ဗြူမိ** "ဂေဓော"တိ ဝဒါမိ။ ကိဉ္စ ဘိယျော – အဝဟနနဋ္ဌေန **"ဩဃော"**တိ စ အာဇဝနဋ္ဌေန **"အာဇဝ"**န္တိ စ "ဣဒံ မယှံ, ဣဒံ မယှ"န္တိ ဇပ္ပကာရဏတော **"ဇပ္ပန"** န္တိ စ ဒုမ္မုဉ္စနဋ္ဌေန **"အာရမ္မဏ"** န္တိ စ ကမ္ပကရဏေန **"ပကမ္ပန"** န္တိ စ ဗြူမိ, သော စ လောကဿ ပလိဗောဓဋ္ဌေန ဒုရတိက္ကမနီယဋ္ဌေန စ **ကာမပင်္ကော ဒုရစ္စယော** တိ။ "အာကာသံ န သိတော သိယာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တေ တ "ကိမေတံ အာကာသ"န္တိ စေ? **ဂေဓံ ဗြူမိ** တိ။ ဧဝမ္ပိ တဿာ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ပဒယောဇနာ – အာကာသန္တိ ဂေဓံ ဗြူမီတိ။ တထာ ယွာတယံ မဟောဃောတိ ဝုစ္စတိ။ တံ ဗြူမိ, အာဇဝံ ဗြူမိ, ဇပ္ပနံ ဗြူမိ, ပကမ္ပနံ ဗြူမိ, ယွာတယံ သဒေဝကေ လောကေ ကာမပင်္ကော ဒုရစ္စယော, တံ ဗြူမီတိ။

၉၅၃. ဧဝမေတံ ဂေဓာဒိပရိယာယံ အာကာသံ အနိဿိတော – **သစ္စာ အဝေါက္ကမ္မာ** တိ ကထာ။ တဿတ္ထော – ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာ တိဝိဓာပိ **သစ္စာ အဝေါက္ကမ္မ** မောနေယျပ္ပတ္တိယာ **မုနီ**တိ သင်္ခံ ဂတော နိဗ္ဗာနတ္ထလေ **တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော,** သ ဝေ ဧဝရူပော သဗ္ဗာနိ အာယတနာနိ နိဿဇ္ဇိတွာ **"သန္တော"** တိ ဝုစ္စတီတိ။

၉၅၄. ကိဉ္စ ဘိယျော – **သ ဝေ ဝိဒ္ဒွာ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **ဉတွာ ဓမ္မ**န္တိ အနိစ္စာဒိနယေန သင်္ခတဓမ္မံ ဉတွာ။ **သမ္မာ သော လောကေ ဣရိယာနော**တိ အသမ္မာဣရိယနကရာနံ ကိလေသာနံ ပဟာနာ သမ္မာ သော လောကေ ဣရိယမာ

နော။

၉၅၅. ဧဝံ အပိဟောန္တော စ – **ယောဓ ကာမေ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **သင်္ဂ**န္တိ သတ္တဝိဓံ သင်္ဂဥ္စ ယော အစ္စတရိ **နာ ဇ္ဈေတီ**တိ နာဘိဇ္ဈာယတိ။

၉၅၆. တသ္မာ တုမှေဟသုပိ ယော ဧဝရူပေ ဟောတုမိစ္ဆတိ, တံ ဝဒါမိ – **ယံ ပုဗ္ဗေ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ယံ ပုဗ္ဗေ** တိ အတီတေ သင်္ခါရေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မံ ကိလေသဇာတံ အတီတကမ္မဥ္စ။ **ပစ္ဆာ တေ မာဟု ကိဉ္စန**န္တိ အနာဂတေပိ သင်္ခါရေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မံ ရာဂါဒိကိဉ္စနံ မာဟု။ **မဇ္ဈေ စေ နော ဂဟေဿသီ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နေ ရူပာဒိဓမ္မေပိ န ဂဟေဿသိ စေ။

၉၅၇. ဧဝံ ''ဥပသန္တော စရိဿသီ''တိ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အရဟတော ထုတိဝသေန ဣတော ပရာ ကထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗသော**တိ ကထာယ **မမာယိတ**န္တိ မမတ္တကရဏံ, ''မမ ဣဒ''န္တိ ဂဟိတံ တ ဝတ္ထု။ **အသတာ စ န သောစတီ**တိ အဝိဇ္ဇမာနကာရဏာ အသန္တကာရဏာ န သောစတိ။ **န ဇီယတီ**တိ ဇာနိမ္ပိ န ဂစ္ဆတိ။

၉၅၈-၉. ကိဥ္စ ဘိယျော – **ယဿ နတ္ထိ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ကိဉ္စန**န္တိ ကိဉ္စိ ရူပာဒိဓမ္မဇာတံ။ ကိဥ္စ ဘိယျော – **အနိဋ္ဌုရီ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **အနိဋ္ဌုရီ** တိ အနိဿုကီ။ ''အနိဒ္ဓုရီ''တိပိ ကေစိ ပဌန္တိ။ **သဗ္ဗဓိ သမော** တိ သဗ္ဗတ္ထ သမော, ဥပေက္ခကောတိ အဓိပ္ပာယော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယော သော ''နတ္ထိ မေ''တိ န သောစတိ, တမဟံ အဝိကမ္ပိနံ ပုဂ္ဂလံ ပုဋ္ဌော သမာနော အနိဋ္ဌုရီ အနနုဂိဒ္ဓော အနေဇော သဗ္ဗဓိ သမောတိ ဣမံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ စတုဗ္ဗိဓမော နိသံသံ ဗြူမီတိ။

၉၆၀. ကိဥ္စ ဘိယျော – **အနေဇဿ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **နိသင်္ခတီ** တိ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီသု ယော ကောစိ သင်္ခါရော။ သော ဟိ ယသ္မာ နိသင်္ခရိယတိ နိသင်္ခရောတိ တ, တသ္မာ ''နိသင်္ခတီ''တိ ဝုစ္စတိ။ **ဝိယာရမ္ဘာ** တိ ဝိဝိဓာ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိကာ အာရမ္ဘာ။ **ခေမံ ပဿတိ သဗ္ဗဓီ** တိ သဗ္ဗတ္ထ အဘယမေဝ ပဿတိ။

၉၆၁. ဧဝံ ပဿန္တော **န သမေသူ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **န ဝဒတေ**တိ ''သဒိသောဟမသ္မီ''တိအာဒိနာ မာနဝသေန သမေသုပိ အတ္တာနံ န ဝဒတိ ဩမေသုပိ ဥဿေသုပိ။ **နာဒေတိ န နိရဿတီ** တိ ရူပာဒီသု ကဉ္စိ ဓမ္မံ န ဂဏှာတိ; န နိဿဇ္ဇတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။ ဧဝံ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ပဉ္စသတာ သာကိယကုမာရာ စ ကောလိယကုမာရာ စ ဟေဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗဇိတာ, တေ ဂဟေတွာ ဘဂဝါ မဟာဝနံ ပဝိသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၆. သာရိပုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၆၂. **န မေ ဒိဋ္ဌော** တိ သာရိပုတ္တသုတ္တံ, ''ထေရပဉှသုတ္တ''န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? ဣမဿ သုတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိ – ရာဇဂဟကဿ သေဋ္ဌိဿ စန္ဒနဃဋိကာယ ပဋိလာဘံ အာဒိံ ကတွာ တာယ စန္ဒနဃဋိကာယ ကတဿ ပတ္တဿ အာကာသေ ဥဿာပနံ အာယသ္မတော ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇဿ ဣဒ္ဓိယာ ပတ္တဂ္ဂဟဏံ, တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ သာဝကာနံ ဣဒ္ဓိပဋိက္ခေပေ, တိတ္ထိယာနံ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ ပာဋိဟာရိယံ ကတ္တုကာမတာ, ပာဋိဟာရိယကရဏံ, ဘဂဝတော သာဝတ္ထိဂမနံ, တိတ္ထိယာနုဗန္ဓနံ, သာဝတ္ထိယံ ပသေနဒိနော ဗုဒ္ဓုပဂမနံ ကဏ္ဍမ္ဗဟတုဘာတေ, စတုန္နံ ပရိသာနံ တိတ္ထိယဇယတ္ထံ ပာဋိဟာရိယကရဏုဿုက္ကနိဝါရဏံ, ယမကပာဋိဟာရိယကရဏံ, ကတပာဋိဟာရိယဿ ဘဂဝတော တာဝတိံသဘဝနဂမနံ, တတ္ထ တေမာသံ ဓမ္မဒေသနာ, အာယသ္မတာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရေန ယာစိတဿ ဒေဝလောကတော သင်္ကဿနဂရေ ဩရောဟဏန္တိ ဣမာနိ ဝတ္ထူနိ အန္တရန္တရေ စ ဇာတကာနိ ဝိတ္ထ

ထာရေတ္တတ ယာဝ ဒသသဟဿစက္ကတဋ္ဌဒေဝတာဟိ ပူဇိယမာနော ဘဂဝါ မဇ္ဈေ မဏိမယေန သောပာနေန သင်္ကဿ နဂရဒွါရေ ပတိဋ္ဌာသိ။ သော ဟတ္ထိနောရောပ္ပ ပဒနာဂဗ္ဗိနံ ဒေဝ အင်္ဂြာသိ –

"ယေ ဈာနပ္ပသုတာ ဓီရာ၊ နေက္ခမ္မူပသမေ ရတာ။
ဒေဝါပိ တေသံ ပိဟယန္တိ၊ သမ္ဗုဒ္ဓါနံ သတီမတံ"န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၈၁) –

ဣမိဿာ ဓမ္မပဒကထာယ ဝုတ္တနယေန ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ သောပာနကဠေဝရေ ဌိတံ ပန ဘဂဝန္တံ သဗ္ဗပဌမံ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဝန္ဒိ, တတော ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ဘိက္ခုနီ, အထာပရော ဇနကာယော။ တတ္ထ ဘဂဝါ စိန္တေသိ – "ဣမိဿံ ပရိသတိ မောဂ္ဂလ္လာနော ဣဒ္ဓိယာ အဂ္ဂေါတိ ပါကဋော, အနုရုဒ္ဓေါ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ, ပုဏ္ဏော ဓမ္မကထိကတ္တေန, သာရိပုတ္တံ ပနာယံ ပရိသာ န ကေနစိ ဂုဏေန ဧဝံ အဂ္ဂေါတိ ဇာနာတိ, ယံနူနာဟံ သာရိပုတ္တံ ပညာဂုဏေန ပကာသေယျ"န္တိ။ အထ ထေရံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ ထေရော ဘဂဝတာ ပုစ္ဆိတံ ပုစ္ဆိတံ ပုထုဇ္ဇနပဉှံ, သေက္ခပဉှံ, အသေက္ခပဉှဉ္စ, သဗ္ဗံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ တအ နံ ဇနော "ပညာယ အဂ္ဂေါ"တိ အညာသိ ။ အထ ဘဂဝါ "သာရိပုတ္တော န ဣဒါနေဝ ပညာယ အဂ္ဂေါ, အတီတေပိ ပညာယ အဂ္ဂေါ"တိ ဇာတကံ အာနေသိ။

အတီတေ ပဉ္စသဟဿာ ဣသယော ဝနမူလဖလာဟာရာ ပဗ္ဗတပါဒေ ဝသန္တိ။ တေသံ အာစရိယဿ အာဗာဓော ဥပ္ပဇ္ဇိ, ဥပဋ္ဌာနာနိ ဝတ္တန္တိ။ ဇေဋ္ဌန္တေဝါသီ "သပ္ပါယဘေသဇ္ဇံ အာဟရိဿာမိ, အာစရိယံ အပ္ပမတ္တာ ဥပဋ္ဌဟထာ"တိ ဝတွာ မနုဿပထံ အဂမာသိ။ တသ္မိံ အနာဂတေယေဝ အာစရိယော ကာလမကာသိ။ တံ "ဣဒါနိ ကာလံ ကရိဿတီ"တိ အန္တေဝါသိကာ သမာပတ္တိမာရဗ္ဘ ပုစ္ဆိံသု။ သော အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိံ သန္ဓာယာဟ – "နတ္ထိ ကိဉ္စီ"တိ, အန္တေဝါသိနော "နတ္ထိ အာစရိယဿ အဓိဂမော"တိ အဂ္ဂဟေသုံ။ အထ ဇေဋ္ဌန္တေဝါသီ ဘေသဇ္ဇံ အာဒာယ အာဂန္တွာ တံ ကာလကတံ ဒိသွာ အာစရိယံ "ကိဉ္စိ ပုစ္ဆိတ္ထာ"တိ အာဟ။ အာမ ပုစ္ဆိမှာ, "နတ္ထိ ကိဉ္စီ"တိ အာဟ, န ကိဉ္စိ အာစရိယေန အဓိဂတန္တိ။ နတ္ထိ ကိဉ္စီတိ ဝဒန္တော အာစရိယော အာကိဉ္စညာယတနံ ပဝေဒေသိ, သက္ကာတဗ္ဗော အာစရိယောတိ။

"ပရောသဟဿမ္ပိ သမာဂတာနံ၊
ကန္ဒေယျုံ တေ ဝဿသတံ အပညာ။
ဧကောပိ သေယျော ပုရိသော သပညော၊
ယော ဘာသိတဿ ဝိဇာနာတိ အတ္ထ"န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၉၉)။

ကထိတေ စ ပန ဘဂဝတာ ဇာတကေ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော အတ္တနော သဒ္ဓိဝိဟာရိကာနံ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနမတ္ထာယ သပ္ပာယသေနာသနဂေါစရသီလဝတာဒီနိ ပုစ္ဆိတုံ **"န မေ ဒိဋ္ဌော ဣတော ပုဗ္ဗေ"** တိ ဣမံ ထုတိကထံ အာဒိံ ကတွာ အဋ္ဌ ဂါထာယော အဘာသိ။ တမတ္ထံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ဘဂဝါ တတော ပရာ သေသဂါထာတိ။

တတ္ထ **ဣတော ပုဗ္ဗေ** တိ ဣတော သင်္ကဿနဂရေ ဩတရဏတော ပုဗ္ဗေ။ **ဝဂ္ဂုဝဒော** တိ သုန္ဒရဝဒေါ။ **တုသိတာ ဂဏိမာဂတော**တိ တုသိတကာယာ စဝိတွာ မာတုကုစ္ဆိံ အာဂတတ္တာ တုသိတာ အာဂတော, ဂဏာစရိယတ္တာ ဂဏီ။ သန္တုဋ္ဌဋ္ဌေန ဝါ တုသိတသင်္ခါတာ ဒေဝလောကာ ဂဏီ အာဂတော တုသိတာနံ ဝါ အရဟန္တာနံ ဂဏီ အာဂတောတိ။

၉၅၃. ဒုတိယဂါထာယ **သဒေဝကဿ လောကဿ ယထာ ဒိဿတီတိ** သဒေဝကဿ လောကဿ ဝိယ မနုဿာနမ္ပိ ဒိဿတိ။ ယထာ ဝါ ဒိဿတီတိ တစ္ဆတော အဝိပရီတတော ဒိဿတိ **စက္ခုမာ**တိ ဥတ္တမစက္ခု။ **ဧကော**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခါတာဒီဟိ ဧကော။ **ရတိံ**န္တိ နေက္ခမ္မရတိအာဒိံ။

၉၅၄. တတိယဂါထာယ **ဗဟူနမိဓ ဗဒ္ဓါန** န္တိ ဣဓ ဗဟူနံ ခတ္တိယာဒီနံ သိဿာနံ။ သိဿာ ဟိ အာစရိယေ ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတ္တာ "ဗဒ္ဓါ"တိ ဝုစ္စန္တိ **အတ္ထိ ပဉှေန အာဂမ** န္တိ အတ္ထိကော ပဉှေန အာဂတောမှိ, အတ္ထိကာနံ ဝါ ပဉှေန အာဂမနံ, ပဉှေန အတ္ထိ အာဂမနံ ဝါတိ။

၉၆၅. စတုတ္ထကထာယ **ဝိဇိဂုစ္ဆတော** တိ ဇာတိအာဒီဟိ အဋ္ဋီယတော **ရိတ္တမာသန** န္တိ ဝိဝိတ္တံ မဥ္စပီဌံ။ **ပဗ္ဗ တာနံ ဂုဟာသု တ**တိ ပဗ္ဗတဂုဟာသု တ ရိတ္တမာသနံ ဘဇတောတိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

၉၆၆. ပဥ္စမကထာယ **ဥစ္စာဝစေသူ**တိ ဟီနပဏီတေသု။ **သယနေသူ**တိ ဝိဟာရာဒီသု သေနာသနေသု။ **ကီဝန္တော တတ္ထ ဘေရဝါ**တိ ကိတ္တကာ တတ္ထ ဘယကာရဏာ။ ''ကုဝန္တော''တိပိ ပာဌော, ကူဇန္တောတိ စဿ အတ္ထော။ န ပန ပုဗ္ဗေနာပရံ သန္ဓိယတိ။

၉၆၇. ဆဋ္ဌကထာယ **ကတီ ပရိဿယာ** တိ ကိတ္တကာ ဥပဒ္ဒဝါ။ **အဂတံ ဒိသ**န္တိ နိဗ္ဗာနံ။ တဥ္ဟိ အဂတပုဗ္ဗတ္တာ အဂတံ တထာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတော ဒိသာ စာတိ ။ တေန ဝုတ္တံ ''အဂတံ ဒိသ''န္တိ။ **အဘိသမ္ဘဝေ** တိ အဘိဘဝေယျ။ **ပန္တမှိ** တိ ပရိယန္တေ။

၉၆၈-၉. သတ္တမကထာယ **ကျာဿ ဗျပ္ပထယော အဿု** တိ ကီဒိသာနိ တဿ ဝစနာနိ အဿု။ အဋ္ဌမကထာယ **ကောဒိ နိပကော**တိ ကေဂုစိတ္တော ပဏ္ဍိတော။

၉၇၀. ဇဝံ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တေန တီဟိ ကထာဟိ ဘဂဝန္တံ ထောမေတွာ ပဥ္စဟိ ကထာဟိ – ပဥ္စသတာနံ သိဿာနမတ္ထာယ သေနာသနဂေစရသီလဝတာဒီနိ ပုစ္ဆိတော ဘဂဝါ တမတ္ထံ ပကာသေတုံ **''ဝိဇိဂုစ္ဆမာနဿာ''** တိ အာဒိနာ နယေန ဝိဿဇ္ဇနမာရဒ္ဓေ။ တတ္ထ ပဌမကထာယ တာဝတ္တော – ဇာတိအာဒီဟိ **ဝိဇိဂုစ္ဆမာနဿ ရိတ္တာ သနံ သယနံ သေဝတော စေ သမ္ဗောဓိကာမဿ** သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခုနော **ယဒိဒံ ဖာသု** ယော ဖာသုဝိဟာရော **ယထာနုဓမ္မံ** ယော စ အနုဓမ္မော, **တံ တေ ပဝက္ခာမိ ယထာ ပဇာနံ** ယထာ ပဇာနန္တော ဝဒေယျ, ဇဝံ ဝဒာမီတိ။

၉၇၁. ဒုတိယကထာယ **ပရိယန္တစာရီ** တိ သီလာဒီသု စတူသု ပရိယန္တေသု စရမာနော။ **ဍံသာဓိပာတာန**န္တိ ပိင်္ဂလမက္ခိကာနဥ္စ သေသမက္ခိကာနဥ္စ။ သေသမက္ခိကာ ဟိ တတော တတော အဓိပတိတွာ ခာဒန္တိ, တသ္မာ ''အဓိပာတာ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ **မနုဿဖဿာန** န္တိ စောရာဒိဖဿာနံ။

၉၇၂. တတိယကထာယ **ပရဓမ္မိကာ** နာမ သတ္တ သဟဓမ္မိကဝဇ္ဇာ သဗ္ဗေပိ ဗာဟိရကာ။ **ကုသလာနုဧသီ**တိ ကုသလဓမ္မေ အန္ဝေသမာနော။

၉၇၃. စတုတ္ထကထာယ **အာတင်္ကဖဿေန** တိ ရောဂဖဿေန။ **သီတံ အတုဏှံ**န္တိ သီတဉ္စ ဥဏှဉ္စ။ **သော တေဟိ ဖုဋ္ဌော ဗဟုဓာ** တိ သော တေဟိ အာတင်္ကာဒီဟိ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနောပိ။ **အနောကော**တိ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏာဒီနံ အနောကာသဘူတော။

၉၇၄. ဇဝံ ''ဘိက္ခုနော ဝိဇိဂုစ္ဆတော''တိအာဒီဟိ တီဟိ ကထာဟိ ပုဋ္ဌမတ္ထံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဣဒာနိ ''ကျာဿ ဗျပ္ပထယော''တိအာဒိနာ နယေန ပုဋ္ဌံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော **''ထေယျံ န ကာရေ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဖသ္သေ** တိ ဖရေယျ ။ **ယဒာဝိလတ္တံ မနသော ဝိဇညာ**တိ ယံ စိတ္တဿ အာဝိလတ္တံ ဝိဇာနေယျ, တံ သဗ္ဗံ **''ကဏှဿ ပက္ခော''**တိ ဝိနောဒယေယျ။

၉၇၅. **မူလမ္ပိ တေသံ ပလိခဉ္ဉ တိဋ္ဌေ** တိ တေသံ ကောဓာတိမာနာနံ ယံ အဝိဇ္ဇာဒိကံ မူလံ, တမ္ပိ ပလိခဏိတွာ တိဋ္ဌေယျ။ **အဒ္ဓာ ဘဝန္တော အဘိသမ္ဘဝေယျာ** တိ ဇဝံ ပိယပ္ပိယံ အဘိဘဝန္တော ဧကံသေနေဝ အဘိဘဝေယျ, န တတ္ထ သိထိလံ ပရက္ကမေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။

၉၇၆. **ပညံ ပုရက္ခတွာ** တိ ပညံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ။ **ကလျာဏပီတီ** တိ ကလျာဏာယ ပီတိယာ သမန္နာဂတော။ **စတုရော သဟေထ ပရိဒေဝဓမ္မေ** တိ အနန္တရကထာယ ဝုစ္စမာနေ ပရိဒေဝနီယဓမ္မေ သဟေယျ။

၉၇၇. **ကိံသူ အသိဿာမီ** တိ ကိံ ဘုဉ္ဇိဿာမိ။ **ကုဝံ ဝါ အသိဿံ** န္တိ ကုဟိံ ဝါ အသိဿာမိ။ **ဒုက္ခံ ဝတ သေတ္ထ ကွဇ္ဇ သေဿ**န္တိ ဣမံ ရတ္တိံ ဒုက္ခံ သယိံ, အဇ္ဇ အာဂမနရတ္တိံ ကတ္ထ သယိဿံ။ **ဧတေ ဝိတက္ကေ** တိ

ဧတေ ပိဏ္ဍဟတနိဿိတေ ဒွေဝ, သေနာသနနိဿိတေ ဒွေဝတိ စတ္တာရော ဝိတက္ကေ။ **အနိကေတစာရီ**တိ အပလိဗောဓစာရီ နိတ္တဏှာစာရီ။

၉၇၈. **ကာလေ**တိ ပိဏ္ဍပာတကာလေ ပိဏ္ဍပာတသင်္ခာတံ အန္နံ တ စီဝရကာလေ စီဝရသင်္ခာတံ ဝသနံ တ လဒ္ဓာ ဓမ္မေန သမေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **မတ္တံ သော ဇညာ** တိ ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ ပရိဘောဂေ စ သော ပမာဏံ ဇာနေယျ။ **ဣဓ**တိ သာသနေ, နိပာတမတ္တမေဝ တ ဝေ။ **တောသနတ္ထ** န္တိ သန္တောသတ္ထံ, တေဒတ္ထံ မတ္တံ ဇာနေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သော တေသု ဂုတ္တော** တိ သော ဘိက္ခု တေသု ပစ္စယေသု ဂုတ္တော။ **ယတစာရီ**တိ သံယတဝိဟာရော , ရက္ခိတိရိယာပထော ရက္ခိတကာယဝစီမနောဒွာတရော စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ "ယတိစာရီ"တိပိ ပာဌော, သောယေဝတ္ထော။ **ရုသိတော**တိ ရောသိတော, ဃဋ္ဋိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၉၇၉. **ဈာနာနုယုတ္တော** တိ အနုပန္နုပ္ပာဒနေန ဥပ္ပန္နာသေဝနေန စ ဈာနေ အနုယုတ္တော။ **ဥပေက္ခမာရဗ္ဘ သမာဟိတတ္တော**တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနုပေက္ခံ ဥပ္ပာဒေတွာ သမာဟိတစိတ္တော။ **တက္ကာသယံ ကုက္ကုစ္စိယူပဆိန္ဒေ** တိ ကာမဝိတက္ကာဒိံ တက္ကဉ္စ , ကာမသညာဒိံ တဿ တက္ကဿ အာသယဉ္စ, ဟတ္ထကုက္ကုစ္စာဒိံ ကုက္ကုစ္စိယဉ္စ ဥပစ္ဆိန္ဒေယျ။

၉၈၀. **စုဒိတော ဝစီဘိ သတိမာဘိနန္ဒေ** တိ ဥပဇ္ဈာယာဒီဟိ တစာဟိ စောဒိတော သမာနော သတိမာ ဟုတွာ တံ စောဒနံ အဘိနန္ဒေယျ။ **တစံ ပမုဉ္စေ ကုသလ** န္တိ ဉာဏသမုဋ္ဌိတံ တစံ ပမုဉ္စေယျ။ **နာတိဝေလ**န္တိ အတိဝေလံ ပန တစံ ကာလဝေလဉ္စ သီလဝေလဉ္စ အတိက္ကန္တံ နပ္ပမုဉ္စေယျ။ **ဇနတဒမ္မာယာ** တိ ဇနတဒကထာယ။ **န စေတယေယျာ**တိ စေတနံ န ဥပ္ပာဒေယျ။

၉၈၁. **အထာပရ**န္တိ အထ ဣာအနိ ဣတော ပရမ္ပိ။ **ပဉ္စ ရဇာနီ**တိ ရူပရာကာဒီနိ ပဉ္စ ရဇာနိ။ **ယေသံ သတီမာ ဝိနယာယ သိက္ခေ**တိ ယေသံ ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဟုတွာ ဝိနယနတ္ထံ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခေယျ။ ဧဝံ သိက္ခန္တော ဟိ **ရူပေသု။ပေ။ ဖဿေသု သဟေထ ရာဂံ,** န အညေတိ။

၉၈၂. တတော သော တေသံ ဝိနယာယ သိက္ခန္တော အနုက္ကမေန – **ဧတေသု ဓမ္မေသု** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ဧတေသူ**တိ ရူပာဒီသု။ **ကာလေန သော သမ္မာ ဓမ္မံ ပရိဝီမံသမာနော** တိ သော ဘိက္ခု ယွတယံ "ဥဒ္ဓတေ စိတ္တေ သမာဓိဿ ကာလော"တိအာဒိနာ နယေန ကာလော ဝုတ္တော, တေန ကာလေန သဗ္ဗံ သင်္ခတဓမ္မံ အနိစ္စာဒိနယေန ပရိဝီမံသမာနော။ **ဧကောဒိဘူတော ဝိဟနေ တမံ သော**တိ သော ဧကဂ္ဂစိတ္တော သဗ္ဗံ မောဟာဒိတမံ ဝိဟနေယျ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ သံသယော။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခူ အရဟတ္တံ ပတ္တာ, တိံသကောဋိသင်္ချာနဉ္စ ဒေဝမနုဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ သာရိပုတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော စ စတုတ္ထော ဝဂ္ဂေ အတ္ထဝဏ္ဏနာနယတော, နာမေန

အဋ္ဌကဝဂ္ဂေါတိ။

၅. ပါရာယနဝဂ္ဂေါ

ဝတ္ထုကထာဝဏ္ဏနာ

၄၈၃. ကောသလာနံ ပုရာ ရမ္မာ တိ ပါရာယနဝဂ္ဂဿ ဝတ္ထုကထာ။ တာသံ ဥပ္ပတ္တိ – အတီတေ ကိရ ဗာရာဏသိတသီ ဧကော ရုက္ခဝဍ္ဎကီ သကေ အာစရိယကေ အဒုတိယော, တဿ သောဠသ သိဿာ, ဧကေမေကဿ သဟဿံ အန္တေဝါသိကာ။ ဧဝံ တေ သတ္တရသာဓိကသောဠသသဟဿာ အာစရိယန္တေဝါသိနော သဗ္ဗေပိ ဗာရာဏသိံ ဥပနိဿာယ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တာ ပဗ္ဗတသမီပံ ဂန္တွာ ရုက္ခေ ဂဟေတွာ တတ္ထေဝ နာနာပါသာဒဝိကတိယော နိဋ္ဌာပေတွာ ကုလ္လံ ဗန္ဓိတွာ ဂင်္ဂါယ ဗာရာဏသိံ အာနေတွာ သစေ ရာဇာ အတ္ထိကော ဟောတိ, ရညော, ဧကဘူမိကံ တ။ပေ.။ သတ္တဘူမိကံ တ ပါသာဒံ ယောဇေတွာ ဒေန္တိ။ နော စေ, အညေသမ္ပိ ဝိကိဏိတွာ ပုတ္တဒါရံ ပောသေန္တိ။ အထ နေသံ ဧကဒိဝသံ အာစရိယော "န သက္ကာ ဝဍ္ဎကိကမ္မေန နိစ္စံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတုံ, ဒုက္ကရဉှိ ဇရာကာလေ ဧတံ ကမ္မ"န္တိ စိန္တေတွာ အန္တေဝါသိကေ အာမန္တေသိ – "တာတာ, ဥဒုမ္ဗရာဒယော, အပ္ပသာရရုက္ခေ အာနေထာ"တိ။ တေ "သာဓူ"တိ ပဋိဿုဏိတွာ အာနယိံသု။ သော တေဟိ ကဋ္ဌသကုဏံ ကတွာ တဿ အဗ္ဘန္တရံ ပဝိသိတွာ ယန္တံ ပူရေသိ။ ကဋ္ဌသကုဏော သုပဏ္ဏရာဇာ ဝိယ အာကာသံ လင်္ဃိတွာ ဝနဿ ဥပရိ စရိတွာ အန္တေဝါသီနံ ပုရတော ဩရုဟိ။ အထ အာစရိယော သိဿေ အာဟ – "တာတာ, ဤဒိသာနိ ကဋ္ဌဝါဟနာနိ ကတွာ သက္ကာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ရဇ္ဇံ ဂဟေတုံ, တုမှေပိ, တာတာ, ဧတာနိ ကရောထ, ရဇ္ဇံ ဂဟေတွာ ဇီဝိဿာမ, ဒုက္ခံ ဝဍ္ဎကိသိပ္ပေန ဇီဝိတု"န္တိ။ တေ တထာ ကတွာ အာစရိယဿ ပဋိဝေဒေသုံ။ တတော နေ အာစရိယော အာဟ – "ကတမံ, တာတာ, ရဇ္ဇံ ဂဏှာမာ"တိ? "ဗာရာဏသိရဇ္ဇံ အာစရိယာ"တိ။ "အလံ, တာတာ, မာ ဧတံ ရုစ္စိ, မယဉှိ တံ ဂဟေတွာပိ 'ဝဍ္ဎကိရာဇာ ဝဍ္ဎကိယုဝရာဇာ'တိ ဝဍ္ဎကိဝါဒါ န မုစ္စိဿာမ, မဟန္တော ဇမ္ဗုဒီပေါ, အညတ္ထ ဂစ္ဆာမာ"တိ။

တတော သပုတ္တဒါရာ ကဋ္ဌဝါဟနာနိ , အဘိရုဟိတွာ သဇ္ဇာဝုဓာ ဟုတွာ ဟိမဝန္တာဘိမုခါ ဂန္တွာ ဟိမဝတိ အညတရံ နဂရံ ပဝိသိတွာ ရညော နိဝေသနေယေဝ ပစ္စုဋ္ဌဟံသု။ တေ တတ္ထ ရဇ္ဇံ ဂဟေတွာ အာစရိယံ ရဇ္ဇေ အဘိသိဉ္စိံသု။ သော "ကဋ္ဌဝါဟနော ရာဇာ"တိ ပါကဋော အဟောသိ။ တမ္ပိ နဂရံ တေန ဂဟိတတ္တာ "ကဋ္ဌဝါဟနနဂရ"န္တွေဝ နာမံ လဘိ, တထာ သကလရဋ္ဌမ္ပိ ။ ကဋ္ဌဝါဟနော ရာဇာ ဓမ္မိကော အဟောသိ, တထာ ယုဝရာဇာ အမစ္စဋ္ဌာနေသု စ ဌပိတာ သောဠသ သိဿာ။ တံ ရဇ္ဇံ ရညာ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ သင်္ဂယှမာနံ အတိဝိယ ဣဒ္ဓံ ဖီတံ နိရုပဒ္ဒဝဉ္စ အဟောသိ။ နာဂရာ ဇာနပဒါ ရာဇာနဉ္စ ရာဇပရိသဉ္စ အတိဝိယ မမာယိံသု "ဘဒ္ဒကော နော ရာဇာ လဒ္ဓေါ, ဘဒ္ဒိကာ ရာဇပရိသာ"တိ။

အထေကဒိဝသံ မဇ္ဈိမဒေသတော ဝါဏိဇာ ဘဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ကဋ္ဌဝါဟနနဂရံ အာဂမံသု ပဏ္ဏာကာရဉ္စ ဂဟေတွာ ရာဇာနံ ပဿိံသု။ ရာဇာ "ကုတော အာဂတတ္ထာ"တိ ပုစ္ဆိ။ "ဗာရာဏသိတော ဒေဝါ"တိ။ သော တတ္ထ သဗ္ဗံ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆိတွာ – "တုမှာကံ ရညာ သဒ္ဓိံ မမ မိတ္တဘာဝံ ကရောထာ"တိ အာဟ။ တေ "သာဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိံသု။ သော တေသံ ပရိဗ္ဗယံ ဒတွာ ဂမနကာလေ သမ္ပတ္တေ ပုန အာဒရေန ဝတွာ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ တေ ဗာရာဏသိံ ဂန္တွာ တဿ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာ "ကဋ္ဌဝါဟနရဋ္ဌာ အာဂတာနံ ဝါဏိဇကာနံ အဇ္ဇတဂ္ဂေ သုင်္ကံ မုဉ္စာမီ"တိ ဘေရိံ စရာပေတွာ "အတ္ထု မေ ကဋ္ဌဝါဟနော မိတ္တော"တိ ဒွေပိ အဒိဋ္ဌမိတ္တာ အဟေသုံ။ ကဋ္ဌဝါဟနောပိ စ သကနဂရေ ဘေရိံ စရာပေသိ – "အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဗာရာဏသိတော အာဂတာနံ ဝါဏိဇကာနံ သုင်္ကံ မုဉ္စာမိ, ပရိဗ္ဗယော စ နေသံ ဒါတဗ္ဗော"တိ။ တတော ဗာရာဏသိရာဇာ ကဋ္ဌဝါဟနဿ လေခံ ပေသေသိ "သစေ တသ္မိံ ဇနပဒေ ဒဋ္ဌုံ ဝါ သောတုံ ဝါ အရဟရူပံ ကိဉ္စိ အစ္ဆရိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အမှေပိ ဒက္ခာပေတု စ သာဝေတု စာ"တိ။ သောပိဿ တထေဝ ပဋိလေခံ ပေသေသိ။ ဧဝံ တေသံ ကတိကံ ကတွာ ဝသန္တာနံ ကဒါစိ ကဋ္ဌဝါဟနဿ အတိမဟဂ္ဃာ အစ္စန္တသုခုမာ ကမ္ဗလာ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု ဗာလသူရိယရသ္မိသဒိသာ ဝဏ္ဏေန။ တေ ဒိသွာ ရာဇာ "မမ သဟာယဿ ပေသေမီ"တိ ဒန္တကာရေဟိ အဋ္ဌ ဒန္တကရဏ္ဍကေ လိခါပေတွာ တေသု ကရဏ္ဍကေသု တေ ကမ္ဗလေ ပက္ခိပိတွာ လာခါစရိယေဟိ ဗဟိ လာခါဂေဠကသဒိသေ ကာရာပေတွာ အဋ္ဌပိ လာခါဂေဠကေ သမုဂ္ဂေ ပက္ခိပိတွာ ဝတ္ထေန ဝေဌေတွာ ရာဇမုဒ္ဒိကာယ လဉ္ဆေတွာ "ဗာရာဏသိရညော ဒေထာ"တိ အမစ္စေ ပေသေသိ။ လေခဉ္စ အဒါသိ "အယံ ပဏ္ဏာကာရော နဂရမဇ္ဈေ အမစ္စပရိဝုတေန ပေက္ခိတဗ္ဗော"တိ။

တေ ဂန္တွာ ဗာရာဏသိရညော အဒံသု။ သော လေခံ တစေတွာ အမစ္စေ သန္နိပါတေတွာ နဂရမဇ္ဈေ ရာဇင်္ဂဏေ လဒ္ဓံ ဘိန္ဒိတွာ ပလိဝေဌနံ အပနေတွာ သမုဂ္ဂံ ဝိဝရိတွာ အဋ္ဌ လာခါဂေါဠကေ ဒိသွာ "မမ သဟာယော လာခါဂေါဠကေဟိ ကီဠနကဗာလကာနံ ဝိယ မယှံ လာခါဂေါဠကေ ပေသေသီ"တိ မင်္ကု ဟုတွာ ဧကံ လာခါဂေါဠကံ အတ္တနော နိသိန္နာသနေ ပဟရိ။ တာဝဒေဝ လာခါ ပရိပတိ, ဒန္တကရဏ္ဍကော ဝိဝရံ ဒတွာ ဒွေဝဘာဂေ အဟောသိ။ သော အဗ္ဘန္တရေ ကမ္ဗလံ ဒိသွာ ဣတရေပိ ဝိဝရိ သဗ္ဗတ္ထ တထေဝ အဟောသိ။ ဧကမေကော ကမ္ဗလော ဒီဃတော သောဠသဟတ္ထော ဝိတ္ထာရတော အဋ္ဌဟတ္ထော။ ပသာရိတေ ကမ္ဗလေ ရာဇင်္ဂဏံ သူရိယပ္ပဘာယ ဩဘာသိတမိဝ အဟောသိ။ တံ ဒိသွာ မဟာဇနော အင်္ဂုလိယော ဝိဓုနိ, စေလုက္ခေပဥ္စ အကာသိ, "အမှာကံ ရညော အဒိဋ္ဌသဟာယော ကပ္ပိနမဟာရာဇာ ဝေရူပံ ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေသိ, ယုတ္တံ ဧဝရူပံ မိတ္တံ ကာတု"န္တိ အတ္တမနော အဟောသိ။ ရာဇာ ဝေဟာရိကေ ပက္ကောသာပေတွာ ဧကမေကံ ကမ္ဗလံ အဂ္ဃာပေသိ, သဗ္ဗေပိ အနဂ္ဃာ အဟေသုံ။ တတော စိန္တေသိ – "ပစ္ဆာ ပေသေန္တေန ပဌမံ ပေသိတပဏ္ဏာကာရတော အတိရေကံ ပေသေတုံ ဝဋ္ဋတိ, သဟာယေန စ မေ အနဂ္ဃော ပဏ္ဏာကာရော ပေသိတော, ကိံ နု, ခော, အဟံ သဟာယဿ ပေသေယျ"န္တိ? တေန စ သမယေန ကဿပေ ဘဂဝတ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဗာရာဏသိယံ ဝိဟရတိ။ အထ ရညော ဧတဒဟောသိ – "ဝတ္ထုတ္တယရတနတော အညံ ဥတ္တမရတနံ နတ္ထိ, ဟန္ဒာဟံ ဝတ္ထုတ္တယရတနဿ ဥပ္ပန္နဘာဝံ သဟာယဿ ပေသေမီ"တိ။ သော –

"ဗုဒ္ဓေါ လောကေ သမုပ္ပန္နော၊ ဟိတာယ သဗ္ဗပါဏိနံ။
ဓမ္မော လောကေ သမုပ္ပန္နော၊ သုခါယ သဗ္ဗပါဏိနံ။
သင်္ဃော လောကေ သမုပ္ပန္နော၊ ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္တရ"န္တိ။ –

ဣမံ ဂါထံ, ယာဝ အရဟတ္တံ, တာဝ ဧကဘိက္ခုဿ ပဋိပတ္တိဥ္စ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋေ ဇာတိဟိင်္ဂုလကေန လိခါပေတွာ သတ္တရတနမယေ သမုဂ္ဂေ ပက္ခိပိတွာ တံ သမုဂ္ဂံ မဏိမယေ သမုဂ္ဂေ, မဏိမယံ မသာရဂလ္လမယေ, မသာရဂလ္လမယံ လောဟိတင်္ဂမယေ, လောဟိတင်္ဂမယံ, သုဝဏ္ဏမယေ, သုဝဏ္ဏမယံ ရဇတမယေ, ရဇတမယံ ဒန္တမယေ, ဒန္တမယံ သာရမယေ, သာရမယံ သမုဂ္ဂံ ပေဠာယ ပက္ခိပိတွာ ပေဠံ ဒုဿေန ဝေဌေတွာ လဉ္ဆေတွာ မတ္တဝရဝာရဏံ သောဝဏ္ဏဒ္ဓဇံ သောဝဏ္ဏာလင်္ကာရ ဟေမဇာလသဉ္ဆန္နံ ကာရေတွာ တဿုပရိ ပလ္လင်္ကံ ပညာပေတွာ ပလ္လင်္ကေ ပေဠံ အာရောပေတွာ သေတစ္ဆတ္တေန ဓာရိယမာနေန သဗ္ဗဂန္ဓပုပ္ဖာဒီဟိ ပူဇာယ ကရိယမာနာယ သဗ္ဗတာဠာဝစရေဟိ ထုတိသတာနိ ကယမာနေဟိ ယာဝ အတ္တနော ရဇ္ဇသီမာ, တာဝ မဂ္ဂံ အလင်္ကာရာပေတွာ သယမေဝ နေသိ။ တတ္ထ စ ဌတွာ သာမန္တရာဇူနံ ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေသိ – "ဧဝံ သက္ကရောန္တေဟိ အယံ ပဏ္ဏာကာရော ပေသေတဗ္ဗော"တိ ။ တံ သုတွာ တေ တေ ရာဇာနော ပဋိမဂ္ဂံ အာဂန္တွာ ယာဝ ကပ္ပိနဿ ရဇ္ဇသီမာ, တာဝ နယိံသု။

ကပ္ပိနောပိ သုတွာ ပဋိမဂ္ဂံ အာဂန္တွာ တထေဝ ပူဇေန္တော နဂရံ ပဝေသေတွာ အမစ္စေ စ နာဂရေ စ သန္နိပါတာပေတွာ ရာဇင်္ဂဏေ ပလိဝေဌနဒုဿံ အပနေတွာ ပေဠံ ဝိဝရိတွာ ပေဠာယ သမုဂ္ဂံ ပဿိတွာ အနုပုဗ္ဗေန သဗ္ဗသမုဂ္ဂေ ဝိဝရိတွာ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋေ လေခံ ပဿိတွာ "ကပ္ပသတသဟဿေဟိ အတိဒုလ္လဘံ မမ သဟာယော ပဏ္ဏာကာရရတနံ ပေသေသီ"တိ အတ္တမနော ဟုတွာ "အသုတပုဗ္ဗံ ဝတ သုဏိမှာ 'ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော'တိ, ယံနူနာဟံ ဂန္တွာ ဗုဒ္ဓဉ္စ ပဿေယျံ ဓမ္မဉ္စ သုဏေယျ"န္တိ စိန္တေတွာ အမစ္စေ အာမန္တေသိ – "ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃရတနာနိ ကိရ လောကေ ဥပ္ပန္နာနိ, ကိံ ကာတဗ္ဗံ မညထာ"တိ ။ တေ အာဟံသု – "တုမှေ ဒေဝ, မဟာရာဇ, ဟောထ, မယံ ဂန္တွာ ပဝတ္တိံ ဇာနိဿာမာ"တိ။

တတော သောဠသသဟဿပရိဝါရာ သောဠသ အမစ္စာ ရာဇာနံ အဘိဝါဒေတွာ "ယဒိ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော ပုန ဒဿနံ နတ္ထိ, ယဒိ န ဥပ္ပန္နော, အာဂမိဿာမာ"တိ နိဂ္ဂတာ။ ရညော ပန ဘာဂိနေယျော ပစ္ဆာ ရာဇာနံ ဝန္ဒိတွာ "အဟမ္ပိ ဂစ္ဆာမီ"တိ အာဟ။ တာတ, တွံ တတ္ထ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒံ ဉတွာ ပုန အာဂန္တွာ မမ အာရောစေဟီတိ။ သော "သာဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ အဂမာသိ။ တေ သဗ္ဗေပိ သဗ္ဗတ္ထ ဧကရတ္တိတသေန ဂန္တွာ ဗာရာဏသိံ ပတ္တာ။ အသမ္ပတ္တေသွေဝ စ တေသု ဘဂဝတ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ တေ "ကော ဗုဒ္ဓေါ, ကုဟိံ ဗုဒ္ဓေါ"တိ သကလဝိဟာရံ အာဟိဏ္ဍန္တာ သမ္ပုခသာဝကေ ဒိသွာ ပုစ္ဆိံသု။ တေ နေသံ "ဗုဒ္ဓေါ ပရိနိဗ္ဗုတော"တိ အာစိက္ခိံသု။ တေ "အဟော ဒူရဒ္ဓါနံ အာဂန္တွာ ဒဿနမတ္တမ္ပိ န လဘိမှာ"တိ ပရိဒေဝမာနာ "ကိံ, ဘန္တေ, ကောစိ ဘဂဝတာ ဒိန္နဩဝါဒေါ အတ္ထီ"တိ ပုစ္ဆိံသု။ အာမ, ဥပါသကာ အတ္ထိ, သရဏတ္တယေ ပတိဋ္ဌာတဗ္ဗံ, ပဉ္စသီလာနိ သမာဒါတဗ္ဗာနိ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ဥ

ပေါသထော ဥပဝသိတဗ္ဗော, ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ, ပဗ္ဗဇိတဗ္ဗန္တိ။ တေ သုတွာ တံ ဘာဂိနေယျံ အမစ္စံ ဌပေတွာ သဗ္ဗေ
ပဗ္ဗဇိံသု။ ဘာဂိနေယျော ပရိဘောဂဓာတုံ ဂဟေတွာ ကဋ္ဌဝါဟနရဋ္ဌာဘိမုခော ပက္ကာမိ။ ပရိဘောဂဓာတု နာမ ဗော
ဓိရုက္ခပတ္တစီဝရာဒီနိ။ အယံ ပန ဘဂဝတော ဓမ္မကရဏံ ဓမ္မဓရံ ဝိနယဓရမေကံ ထေရဉ္စ ဂဟေတွာ ပက္ကာမိ, အနုပုဗ္ဗေ
န စ နဂရံ ဂန္တွာ "ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော စ ပရိနိဗ္ဗုတော စာ"တိ ရညော အာရောစေတွာ ဘဂဝတာ ဒိန္နောဝါဒံ
အာစိက္ခိ။ ရာဇာ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဓမ္မံ သုတွာ ဝိဟာရံ ကာရာပေတွာ စေတိယံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဗောဓိရုက္ခံ
ရောပေတွာ သရဏတ္တယေ ပဉ္စသု စ နိစ္စသီလေသု ပတိဋ္ဌာယ အဋ္ဌင်္ဂုပေတံ ဥပေါသထံ ဥပဝသန္တော ဒါနာဒီနိ ဒေန္
တော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ကာမာဝစရဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တေပိ သောဠသသဟဿာ ပဗ္ဗဇိတွာ ပုထုဇ္ဇန
ကာလကိရိယံ ကတွာ တဿေဝ ရညော ပရိဝါရာ သမ္ဘဝိံသု။

တေ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝလောကေ ခေပေတွာ အမှာကံ ဘဂဝတိ အနုပ္ပန္နေယေဝ ဒေဝလောကတော စဝိတွာ
အာစရိယော ပသေနဒိရညော ပိတု ပုရောဟိတဿ ပုတ္တော ဇာတော နာမေန "ဗာဝရီ"တိ, တီဟိ မဟာပုရိသလက္ခဏေ
ဟိ သမန္နာဂတော တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ, ပိတုနော စ အစ္စယေန ပုရောဟိတဋ္ဌာနေ အဋ္ဌာသိ။ အဝသေသာပိ သောဠ
သာဓိကသောဠသသဟဿာ တတ္ထေဝ သာဝတ္ထိယာ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တာ။ တေသု သောဠသ ဇေဋ္ဌန္တေ
ဝါသိနော ဗာဝရိဿ သန္တိကေ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဟေသုံ, ဣတရေ သောဠသသဟဿာ တေသံယေဝ သန္တိကေတိ ဧဝံ တေ
ပုနပိ သဗ္ဗေ သမာဂစ္ဆိံသု။ မဟာကောသလရာဇာပိ ကာလမကာသိ, တတော ပသေနဒိံ ရဇ္ဇေ အဘိသိဉ္စိံသု။ ဗာဝရီ
တဿာပိ ပုရောဟိတော အဟောသိ။ ရာဇာ ပိတရာ ဒိန္နဉ္စ အညဉ္စ ဘောဂံ ဗာဝရိဿ အဒါသိ။ သော ဟိ ဒဟရကာလေ တ
ဿေဝ သန္တိကေ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဟေသိ။ တတော ဗာဝရီ ရညော အာရောစေသိ – "ပဗ္ဗဇိဿာမဟံ, မဟာရာဇာ"တိ။
"အာစရိယ, တုမှေသု ဌိတေသု မမ ပိတာ ဌိတော ဝိယ ဟောတိ, မာ ပဗ္ဗဇိတ္ထာ"တိ။ "အလံ, မဟာရာဇ,
ပဗ္ဗဇိဿာမီ"တိ။ ရာဇာ တံ ဝါရေတုံ အသက္ကောန္တော "သာယံ ပါတံ မမ ဒဿနဋ္ဌာနေ ရာဇုယျာနေ ပဗ္ဗဇထာ"တိ ယာစိ။
အာစရိယော သောဠသသဟဿပရိဝါရော သောဠသဟိ သိဿေဟိ သဒ္ဓိံ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ရာဇုယျာနေ
ဝသိ, ရာဇာ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌဟတိ။ သာယံ ပါတဉ္စဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ။

အထေကဒိဝသံ အန္တေဝါသိနော အာစရိယံ အာဟံသု – "နဂရသမီပေ ဝါသော နာမ မဟာပလိဗောဓော, ဝိဇနသမ္ပါ
တံ အာစရိယ ဩကာသံ ဂစ္ဆာမ, ပန္တသေနာသနဝါသော နာမ ဗဟူပကာရော ပဗ္ဗဇိတာန"န္တိ။ အာစရိယော "သာ
ဓူ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ တိက္ခတ္တုံ ဝါရေတွာ ဝါရေတုံ အသက္ကောန္တော ဒွေသတသ
ဟဿာနိ ကဟာပဏာနိ ဒတွာ ဒွေ အမစ္စေ အာဏာပေသိ "ယတ္ထ ဣသိဂဏော ဝါသံ ဣစ္ဆတိ, တတ္ထ အဿမံ
ကတွာ ဒေထာ"တိ။ တတော အာစရိယော သောဠသာဓိကသောဠသသဟဿဇဋိလပရိဝုတော အမစ္စေဟိ အနုဂ္ဂဟမာ
နော ဥတ္တရဇနပဒါ ဒက္ခိဏဇနပဒါဘိမုခော အဂမာသိ။ တမတ္ထံ ဂဟေတွာ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သင်္ဂီတိကာလေ ပါ
ရာယနဝဂ္ဂဿ နိဒါနံ အာရောပေန္တော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိ။

တတ္ထ **ကောသလာနံ ပုရာ**တိ ကောသလရဋ္ဌဿ နဂရာ, သာဝတ္ထိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာကိဉ္စည**န္တိ
အကိဉ္စနဘာဝံ, ပရိဂ္ဂဟူပကရဏဝိဝေကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၉၈၄. **သော အဿကဿ ဝိသယေ, အဠကဿ သမာသနေ**တိ သော ဗြာဟ္မဏော အဿကဿ စ အဠက
ဿ စာတိ ဒွိန္နံ ရာဇူနံ သမာသန္နေ ဝိသယေ အာသန္နေ ရဋ္ဌေ, ဒွိန္နမ္ပိ ရဋ္ဌာနံ မဇ္ဈေတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဂေါဓာ
ဝရီ ကူလေ**တိ ဂေါဓာဝရိယာ နဒိယာ ကူလေ။ ယတ္ထ ဂေါဓာဝရီ ဒွိဓာ ဘိဇ္ဇိတွာ တိယောဇနပ္ပမာဏံ အန္တရဒီပမကာ
သိ သဗ္ဗံ ကပိဋ္ဌဝနသဉ္ဆန္နံ, ယတ္ထ ပုဗ္ဗေ သရဘင်္ဂါဒယော ဝသိံသု, တသ္မိံ ဒေသေတိ အဓိပ္ပာယော။ သော ကိရ တံ
ပဒေသံ ဒိသွာ "အယံ ပုဗ္ဗသမဏာလယော ပဗ္ဗဇိတသာရုပ္ပ"န္တိ အမစ္စာနံ နိဝေဒေသိ။ အမစ္စာ ဘူမိဂ္ဂဟဏတ္ထံ အ
ဿကရညော သတသဟဿံ, အဠကရညော သတသဟဿံ အဒံသု။ တေ တဉ္စ ပဒေသံ အညဉ္စ ဒွိယောဇနမတ္တန္
တိ သဗ္ဗမ္ပိ ပဉ္စယောဇနမတ္တံ ပဒေသံ အဒံသု။ တေသံ ကိရ ရဇ္ဇသီမန္တရေ သော ပဒေသော ဟောတိ။ အမစ္စာ တတ္
ထ အဿမံ ကာရေတွာ သာဝတ္ထိတော စ အညမ္ပိ ဓနံ အာဟရာပေတွာ ဂေါစရဂါမံ နိဝေသေတွာ အဂမံသု။ **ဥဉ္**
ဆေန စ ဖလေန စာတိ ဥဉ္ဆာစရိယာယ စ ဝနမူလဖလေန စ။ တသ္မာ ဝုတ္တံ "**တဿေဝ ဥပနိဿာယ, ဂါမော စ ဝိပု
လော အဟူ**"တိ။

၉၈၅. တတ္ထ **တသ္မာ** တိ တသ္မ ကေဏ၀ရိကူလသ္မ, တသ္မ တ ဗြာဟ္မဏာသ္မ ဥပယောဂတ္ထေ စေတံ သာမိ၀စနံ, တံ ဥပနိသ္သာယာတိ အတ္ထော။ **တတော ဇာတေန အာယေန, မဟာယညမကပ္ပယိ** တိ တသ္မိံ ကမေ ကသိကမ္မာဒိနာ သတသဟသ္သံ အာယော ဥပ္ပဇ္ဇိ, တံ ဂဟေတွာ ကုဋုမ္ဗိကာ ရညော အသ္သကသ္သ သန္တိကံ အဂမံသု "သာဒိယတု ဒေဝေ အာယ"န္တိ။ သော "နာဟံ သာဒိယာမိ, အာစရိယသ္သေ၀ ဥပနေထာ"တိ အာဟ။ အာစရိယောပိ တံ အတ္တနော အဂ္ဂဟေတွာ အနယညံ အကပ္ပယိ။ ဧ၀ံ သော သံ၀စ္ဆရေ သံ၀စ္ဆရေ အနမအာသိ။

၉၈၆. **မဟာယညန္တိ** ကထာယတ္ထော – သော ဧ၀ံ သံ၀စ္ဆရေ သံ၀စ္ဆရေ အနယညံ ယဇန္တော ကေသိံ သံ၀စ္ဆရေ တံ **မဟာယညံ** ယဇိတွာ တတော ကမာ နိက္ခမ္မ **ပုန ဟ၀ိသိ အသ္သမံ** ။ ပဝိဋ္ဌော စ ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိတွာ "သုဋ္ဌု ဒိန္န"န္တိ အနံ အနုမဇ္ဇန္တော နိသီဒိ။ ဧ၀ံ **တသ္မိံ ပဋိပဝိဋ္ဌမှိ** တရုဏာယ ဗြာဟ္မဏိယာ ဃရေ ကမ္မံ အကာတုကာမာယ "ဧသော, ဗြာဟ္မဏ, ဗာဝရီ ကေဏ၀ရိတီရေ အနုသံ၀စ္ဆရံ သတသဟသ္သံ ဝိသ္သဇ္ဇေတိ, ဂစ္ဆ တတော ပဉ္စသတာနိ ယာစိတွာ အသိံ မေ အာနေဟီ"တိ ပေသိတော **အညော အာဂဉ္ဆိ ဗြာဟ္မဏော** တိ။

၉၈၇-၈. **ဥဂ္ဃဋ္ဋဟအော** တိ မဂ္ဂဂမနေန ဃဋ္ဋဟဒတလော, ပဏှိကာယ တ ပဏှိကံ, ကေပ္ပကေန တ ကေပ္ပကံ, ဇဏ္ဏုကေန တ ဇဏ္ဏုကံ အာဟစ္စ ဃဋ္ဋဟအော။ **သုခဉ္စ ကုသလံ ပုစ္ဆိ** တိ သုခဉ္စ ကုသလဉ္စ ပုစ္ဆိ "ကစ္စိ တေ, ဗြာဟ္မဏ, သုခံ, ကစ္စိ ကုသလ"န္တိ။

၉၈၉-၉၁. **အနုဇာနာဟီ**တိ အနုမညာဟိ သဒ္ဒဟာဟိ။ **သတ္တဓာ**တိ သတ္တဝိခေန။ **အဘိသင္ခရိတွာ** တိ ကေမယဝနပုပ္ဖကုသတိဏာဒီနိ အာအာယ သီဃံ သီဃံ ဗာ၀ရိသ္သ အသ္သမဒ္ဒတရံ ဂန္တွာ ကေမယေန ဘူမိံ ဥပလိမ္ပိတွာ ပုပ္ဖာနိ ဝိကိရိတွာ တိဏာနိ သန္ထရိတွာ တမဟာဒံ ကမဏ္ဍလုဒကေန ဆောဝိတွာ သတ္တဟာဒမတ္တံ ဂန္တွာ အတ္တနော ဟာဒတလေ ပရာမသန္တော ဝေရှုပ်ံ ကုဟနံ ကတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဘေရဝံ သော အကိတ္တယီ** တိ ဘယဇနကံ ဝစနံ အကိတ္တယိ, "သစေ မေ ယာစမာနသ္သာ"တိ က္လမံ ကထမဘာသီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒုက္ခိတော** တိ အောမနသ္သဇာတော။

၉၉၂-၄. **ဥသ္သုသ္သတီ** တိ တသ္မ တံ ဝစနံ ကအာစိ သစ္စံ ဘဝေယျာတိ မညမာနော သုသ္သတိ ။ **ဒေ၀တာ**တိ အသ္သမေ အဓိ၀တ္ထာ ဒေ၀တာ ဧ၀။ **မုဒ္ဓနိ မုဒ္ဓဟတေ တ** တိ မုဒ္ဓေ တ မုဒ္ဓဟတေ တ။

၉၉၅-၆. **ဘောတိ စရဟိ ဇာနာတီ**တိ ဘောတိ စေ ဇာနာတိ။ **မုဒ္ဓာဓိပဟတဉ္စာ** တိ မုဒ္ဓဟတဉ္စ။ **ဉာဏမေတ္ထာ** တိ ဉာဏံ မေ ဧတ္ထ။

၉၉၈. **ပုရာ**တိ ကေုနတိံသ၀သ္သ၀ယကာလေ။ ဗာဝရိဗြာဟ္မဏော ပန ကေဏ၀ရိတီရေ ၀သမာနေ အဋ္ဌန္နံ ၀သ္သာနံ အစ္စယေန ဗုဒ္ဓော လောကေ ဥဒပာဒိ။ **အပစ္စော** တိ အနုဝံသော။

၉၉၉. **သဗ္ဗာဘိညာဗလပ္ပတ္တော** တိ သဗ္ဗာဘိညာယ ဗလပ္ပတ္တော, သဗ္ဗာ တ အဘိညာယော စ ဗလာနိ စ ပတ္တော။ **ဝိမုတ္တော** တိ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပ၀တ္တိယာ ဝိမုတ္တိစိတ္တော။

၁၀၀၁-၃. **သောကသ္သာ** တိ သောကော အသ္သ။ **ပဟူတပညော**တိ မဟာပညော။ **၀ရဘူရိမေဓသော**တိ ဥတ္တမဝိပုလပညော ဘူတေ အဘိရတ၀ရပညော တ။ **ဝိဓုရော**တိ ဝိဂတဓုရော, အပ္ပဋိမောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁၀၀၄-၉. **မန္တဟာရဂေ** တိ ဝေဒဟာရဂေ။ **ပသ္သဝှော** တိ ပသ္သထ **အဇာနတန္တိ** အဇာနန္တာနံ။ **လက္ခဏာ**တိ လက္ခဏာနိ။ **ဗ္ယာက္ခာတာ** တိ ကထိတာနိ, ဝိတ္ထာရိတာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သမတ္တာ** တိ သမတ္တာနိ, ပရိပုဏ္ဏာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ခမ္မေန မနုသာသတီ** တိ ခမ္မေန အနုသာသတိ။

၁၀၁၁. **ဇာတိံ ကေတ္တဉ္စ လက္ခဏ** န္တိ "ကီဝ စိရံ ဇာတော"တိ မမ ဇာတိဉ္စ ကေတ္တဉ္စ လက္ခဏာဉ္စ။ **မန္တေ သိသ္သေ**တိ မယာ ပရိစိတဝေဒေ စ မမ သိသ္သေ စ။ **မနသာယေ၀ ပုစ္ဆထာ** တိ က္လမေ သတ္တာ ပဥှေ စိတ္တေနေ၀ ပုစ္ဆထ။

၁၀၁၃-၈. တိဿမေတ္တေယျော တိ ဧကောယေဝ ဧသ နာမကေတ္တဝသေန ဝုတ္တော။ **ဒုဘယောတိ** ဥဘော။ **ပစ္စေကဂဏိနောတိ** ဝိသုံ ဝိသုံ ဂဏဝန္တော။ **ပုဗ္ဗတသနတသိတာ** တိ ပုဗ္ဗေ ကဿပဿ ဘဂဝတော သာသနေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ။ ဂတပစ္စာဂတဝတ္တပူညတသနာယ တသိတစိတ္တာ။ **ပုရမာဟိဿတိ** န္တိ မာဟိဿတိနာမိကံ ပုရံ, နဂရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဥ္စ နဂရံ ပဝိဋ္ဌာတိ အဓိပ္ပာယော, ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ **ကောနဒ္ဓ** န္တိ ကောဓပုရဿ နာမံ။ **ဝနသဝ္ဟယန္** တိ ပဝနနဂရံ ဝုစ္စတိ, "ဝနသာဝတ္ထိ"န္တိ ဧကေ။ ဧဝံ ဝနသာဝတ္ထိတော ကောသမ္ဗိံ, ကောသမ္ဗိတော စ သာကေတံ အနုပ္ပတ္တာနံ ကိရ တေသံ သောဠသန္နံ ဇဋိလာနံ ဆယောဇနမတ္တာ ပရိသာ အဟောသိ။

၁၀၁၉. အထ ဘဂဝါ "ဗာဝရိဿ ဇဋိလာ မဟာဇနံ သံဝဍ္ဎေန္တာ အာဂစ္ဆန္တိ, န စ တာဝ နေသံ ဣန္ဒြိယာနိ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တိ, နာပိ အယံ ဒေသော သပ္ပာယော, မဂဓခေတ္တေ ပန တေသံ ပါသာဏကစေတိယံ သပ္ပာယံ။ တတ္ထ ဟိ မယိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ မဟာဇနဿ ဓမ္မာဘိသမယော ဘဝိဿတိ, သဗ္ဗနဂရာနိ စ ပဝိသိတွာ အာဂစ္ဆန္တာ ဗဟုတရေန ဇနေန အာဂမိဿန္တီ"တိ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော သာဝတ္ထိတော ရာဇဂဟာဘိမုခော အဂမာသိ။ တေပိ ဇဋိလာ သာဝတ္ထိံ အာဂန္တွာ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ "ကော ဗုဒ္ဓေါ, ကုဟိံ ဗုဒ္ဓေါ"တိ ဝိစိနန္တာ ဂန္ဓကုဋိမူလံ ဂန္တွာ ဘဂဝတော ပဒနိက္ခေပံ ဒိသွာ "ရတ္တဿ ဟိ ဥက္ကုဋိကံ ပဒံ ဘဝေ။ပေ.။ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒဿ ဣဒမီဒိသံ ပဒ"န္တိ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၆၀-၂၆၁; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၂၀ သာမာဝတီဝတ္ထု; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၄၅) "သဗ္ဗညု ဗုဒ္ဓေါ"တိ နိဋ္ဌံ ဂတာ။ ဘဂဝါပိ အနုပုဗ္ဗေန သေတဗျကပိလဝတ္ထုအာဒီနိ နဂရာနိ ပဝိသိတွာ မဟာဇနံ သံဝဍ္ဎေန္တော ပါသာဏကစေတိယံ ဂတော။ ဇဋိလာပိ တာဝဒေဝ သာဝတ္ထိတော နိက္ခမိတွာ သဗ္ဗာနိ တာနိ နဂရာနိ ပဝိသိတွာ ပါသာဏကစေတိယမေဝ အဂမံသု။ တေန ဝုတ္တံ **"ကောသမ္ဗိဉ္စာပိ သာကေတံ, သာဝတ္ထိဉ္စ ပုရုတ္တမံ။ သေတဗျံ ကပိလဝတ္ထု"** န္တိအာဒိ။

၁၀၂၀. တတ္ထ **မာဂဓံ ပုရန္တိ** မဂဓပုရံ ရာဇဂဟန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ပါသာဏကံ စေတိယန္တိ** မဟတော ပါသာဏဿ ဥပရိ ပုဗ္ဗေ ဒေဝဋ္ဌာနံ အဟောသိ။ ဥပ္ပန္နေ ပန ဘဂဝတိ ဝိဟာရော ဇာတော။ သော တေနေဝ ပုရိမဝေါဟာရေန "ပါသာဏကံ စေတိယ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

၁၀၂၁. တသိတောဝုဒကန္တိ တေ ဟိ ဇဋိလာ ဝေဂသာ ဘဂဝန္တံ အနုဗန္ဓမာနာ သာယံ ဂတမဂ္ဂံ ပါတော, ပါတော ဂတမဂ္ဂဉ္စ သာယံ ဂစ္ဆန္တာ "ဧတ္ထ ဘဂဝါ"တိ သုတွာ အတိဝိယ ပီတိပါမောဇ္ဇဇာတာ တံ စေတိယံ အဘိရုဟိံသု။ တေန ဝုတ္တံ **"တုရိတာ ပဗ္ဗတမာရုဟု"** န္တိ။

၁၀၂၄. ဧကမန္တံ ဌိတော ဟဋ္ဌော တိ တသ္မိံ ပါသာဏကေ စေတိယေ သင်္ဃေန မာပိတမဟာမဏ္ဍပေ နိသိန္နံ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ "ကစ္စိ ဣသယော ခမနီယ"န္တိအာဒိနာ နယေန ဘဂဝတာ ပဋိသမ္မောဒနီယေ ကတေ "ခမနီယံ ဘော ဂေါတမာ"တိအာဒီဟိ သယမ္ပိ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ အဇိတော ဓေဇ္ဇန္တေတသီ ဧကမန္တံ ဌိတော ဟဋ္ဌစိတ္တော ဟုတွာ မနောပဉှေ ပုစ္ဆိ။

၁၀၂၅. တတ္ထ **အာဒိဿာ** တိ "ကတိဝဿော"တိ ဧဝံ ဥဒ္ဒိဿ။ **ဇမ္မန** န္တိ "အမှာကံ အာစရိယဿ ဇာတိံ ဗြူဟီ"တိ ပုစ္ဆတိ။ **ပါရမိန္တိ** နိဋ္ဌာဂမနံ။

၁၀၂၆-၇. ဝီသံ ဝဿသတ န္တိ ဝီသတိဝဿာဓိကံ ဝဿသတံ။ **လက္ခဏေ** တိ မဟာပုရိသလက္ခဏေ။ တေသ္မိံ ဣတော ပရေသု စ ဣတိဟာသာဒီသု အနဝယောတိ အဓိပ္ပာယော ပရပဒံ တ အာနေတွာ တေသု ပါရမိံ ဂတောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ပဉ္စသတာနိ ဝါစေတီ**တိ ပကတိအလသဒုမ္မေဓမာဏဝကာနံ ပဉ္စသတာနိ သယံ မန္တေ ဝါစေတိ။ **သဓမ္မေ** တိ ဧကေ ဗြာဟ္မဏဓမ္မေ, တေဝိဇ္ဇကေ ပါဝစနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁၀၂၈. လက္ခဏာနံ ပဝိစယန္တိ လက္ခဏာနံ ဝိတ္ထာရံ, "ကတမာနိ တာနိဿ ဂတ္တေ တီဏိ လက္ခဏာနီ"တိ ပုစ္ဆတိ။

၁၀၃၀-၃၁. ပုစ္ဆဉှိ တိ ပုစ္ဆမာနံ **ကမေတံ ပဋိဘာသတီ**တိ ဒေဝတာသု ကံ ပုဂ္ဂလံ ဧတံ ပဉှာဝစနံ ပဋိဘာသတိ။

၁၀၃၂-၃၃. ဧဝံ ဗြာဟ္မဏော ပဉ္စန္နံ ပဉ္စဟာနံ ဝေယျာကရဏံ သုတွာ အဝသေသေ ဒွေ ပုစ္ဆန္တော **"မုဒ္ဓံ မုဒ္ဓါဓိပါတဉ္စ"**တိ အာဟ။ အထဿ ဘဂဝါ တေ ဗျာကရောန္တော **"အဝိဇ္ဇာ မုဒ္ဓါ"** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ ယသ္မာ စတူသု သစ္စေသု အညာဏဘူတာ အဝိဇ္ဇာ သံသာရဿ သီသံ, တသ္မာ "အဝိဇ္ဇာ မုဒ္ဓါ"တိ အာဟ။ ယသ္မာ စ အရဟတ္တမဂ္ဂဝိဇ္ဇာ အတ္တနာ သဟဇာတေဟိ သဒ္ဓါသတိသမာဓိကတ္တုကမျတာဆန္ဒဝီရိယေဟိ သမန္နာဂတာ ဣန္ဒြိယာနံ ကေရသင်္ဃာဝမုပဂတတ္တာ တံ မုဒ္ဓံ အဓိပါတေတိ, တသ္မာ **"ဝိဇ္ဇာ မုဒ္ဓါဓိပါတိနီ"** တိအာဒိမာဟ။

၁၀၃၄-၈. တတော ဝေဒေန မဟတာတိ အထ ဣမံ ပဉ္စဟာဝေယျာကရဏံ သုတွာ ဥပ္ပန္နေန မဟာပီတိယာ သမ္ပယုတ္တေန အလီနဘာဝံ, ကာယစိတ္တာနံ ဥဒဂ္ဂံ ပတွာတိ အတ္ထော။ ပတိတွာ စ **"ဇာဝရီ"**တိ ဣမံ ကထမာဟ။ အထ နံ အနုကမ္ပမာနော ဘဂဝါ **"သုခိတော"**တိ ကထမာဟ။ ဝတွာ စ **"ဇာဝရိဿ စာ"** တိ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗေသ** န္တိ အနဝသေသာနံ သောဠသသဟဿာနံ။ **တတ္ထ ပုစ္ဆိ တထာဂတ** န္တိ တတ္ထ ဟသာဏကေ စေတိယေ, တတ္ထ တ ပရိသာယ, တေသု တ ပဝါရိတေသု အဇိတော ပဌမံ ပဉ္စဟံ ပုစ္ဆိတိ။ သေသံ သဗ္ဗကထာသု ပာကဋမေဝါတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဝတ္ထုကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁. အဇိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၃၉. တသ္မိံ ပန ပဉ္စေဟ **နိဝုတော**တိ ပဋိစ္ဆာဒိတော။ **ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသီ** တိ ကိံ အဿ လောကဿ အဘိလေပနံ ဝဒေသိ။

၁၀၄၀. ဝေဝိစ္ဆာ ပမာဒါ နပ္ပကာသတီ တိ မစ္ဆရိယဟေတု စ ပမာဒဟေတု စ နပ္ပကာသတိ။ မစ္ဆရိယံ ဟိဿ ဒါနာဒီဂုဏေဟိ ပကာသိတုံ န ဒေတိ, ပမာဒေ သီလာဒီဟိ။ **ဇပ္ပာဘိလေပန** န္တိ တဏှာ အဿ လောကဿ မက္ကဋလေပော ဝိယ မက္ကဋဿ အဘိလေပနံ။ **ဒုက္ခ**န္တိ ဇာတိအာဒိကံ ဒုက္ခံ။

၁၀၄၁. သဝန္တိ သဗ္ဗဓိ သောတာ တိ သဗ္ဗေသု ရူပါဒိအာယတနေသု တဏှာဒိကာ သောတာ သန္ဒန္တိ။ **ကိံ နိဝါရဏ**န္တိ တေသံ ကိံ အာဝရဏံ ကာ ရက္ခာတိ? **သံဝရံ ဗြူဟိ** တိ တံ တေသံ နိဝါရဏသင်္ခါတံ သံဝရံ ဗြူဟိ။ ဧတေန သာဝသေသပ္ပဟာနံ ပုစ္ဆတိ။ **ကေန သောတာ ပိဓိယျရေ** တိ ကေန ဓမ္မေန ဧတေ သောတာ ပိဓိယျန္တိ ပစ္ဆိဇ္ဇန္တိ။ ဧတေန အနဝသေသပ္ပဟာနံ ပုစ္ဆတိ။

၁၀၄၂. သတိ တေသံ နိဝါရဏန္တိ ဝိပဿနာယုတ္တာ။ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသမာနာ သတိ တေသံ သောတာနံ နိဝါရဏံ။ **သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ** တိ တမေဝါဟံ သတိံ သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပညာယေတေ ပိဓိယျရေ**တိ ရူပါဒီသု ပန အနိစ္စတာဒိပဋိဝေဓသာဓိကာယ မဂ္ဂပညာယ ဧတေ သောတာ သဗ္ဗသော ပိဓိယျန္တီတိ။

၁၀၄၃. ပညာ စေဝတိ ပဉ္စဟကထာယ, ယာ စာယံ တယာ ဝုတ္တာ ပညာ ယာ စ **သတိ,** ယဉ္စ တဒဝသေသံ **နာမရူပံ, ဧတံ** သဗ္ဗမ္ပိ **ကတ္ထ** နိရုဇ္ဈတိ, **ဧတံ မေ ပဉ္စဟံ ပုဋ္ဌော ဗြူဟီ** တိ ဧဝံ သင်္ခေပတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၀၄၄. ဝိဿဇ္ဇနကထာယ ပနဿ ယသ္မာ ပညာသတိယော နာမမေဝေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ တာ ဝိသုံ န ဝုတ္တာ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – **ယံ မံ** တွံ, **အဇိတ, ဧတံ ပဉ္စဟံ အပုစ္ဆိ** "ကတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတီ"တိ, တံ တေ **ယတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ,** တံ ဝဒန္တော **ဝဒာမိ** , တဿ, တဿ ဟိ **ဝိညာဏဿ နိရောဓေန** သဟေဝ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ **ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိ** ။ ဧတ္ထေဝ ဝိညာဏနိရောဓေ နိရုဇ္ဈတိ ဧတံ, ဝိညာဏနိရောဓာ တဿ နိရောဓော ဟောတိ။ တံ နာတိဝတ္တတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁၀၄၅. ဇတ္တောဝတာ စ ''ဒုက္ခမဿ မဟဗ္ဘယ''န္တိ ဣမိနာ ပကာသိတံ ဒုက္ခသစ္စံ, ''ယာနိ သောတာနိ''တိ ဣမိနာ သမုဒယသစ္စံ ပညာယေတေ ပိဓိယ္ယရေတိ ဣမိနာ မဂ္ဂသစ္စံ, ''အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ''တိ ဣမိနာ နိရောဓသစ္စန္တိ ဧဝံ စတ္တာရိ သစ္စာနိ သုတွာပိ အရိယဘူမိံ အနဓိဂတော ပုန သေခာသေခပဋိပဒံ ပုစ္ဆန္တော **''ယေ စ သင်္ခာတဓမ္မာ သေ''**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **သင်္ခာတဓမ္မာ** တိ အနိစ္စာဒိဝသေန ပရိဝိမံသိတဓမ္မာ, အရဟတံ ဇတံ အဓိဝစနံ။ **သေခာ** တိ သီလာဒီနိ သိက္ခမာနာ အဝသေသာ အရိယပုဂ္ဂလာ။ **ပုထူ**တိ ဗဟူ သတ္တဇနာ။ **တေသံ မေ နိပကော ဣရိယံ ပုဋ္ဌော ပဗ္ရူဟီ**တိ တေသံ မေ သေခာသေခာနံ နိပကော ပဏ္ဍိတော တွံ ပုဋ္ဌော ပဋိပတ္တိံ ဗျူဟီတိ။

၁၀၄၆. အထဿ ဘဂဝါ ယသ္မာ သေခေန ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗကိလေသာ ပဟာတဗ္ဗာ ဧဝ, တသ္မာ **''ကာမေသူ''**တိ ဥပဍ္ဎကထာယ သေခပဋိပဒံ ဒဿေတိ။ တဿတ္ထော – ဝတ္ထု **''ကာမေသု''** ကိလေသကာမေန **နာဘိဂိဇ္ဈေယ္ယ** ကာယဒုစ္စရိတာဒယော စ မနသော အာဝိလဘာဝကရေ ဓမ္မေ ပဇဟန္တော **မနသာ နာဝိလော သိယာ**တိ။ ယသ္မာ ပန အသေခော အနိစ္စာဒိဝသေန သဗ္ဗသင်္ခာရာဒီနံ ပရိတုလိတတ္တာ ကုသလော သဗ္ဗဓမ္မေသု ကာယာနုပဿနာသတိအာဒီဟိ စ သတော သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီနံ ဘိန္နတ္တာ ဘိက္ခုဘာဝံ ပတ္တော စ ဟုတွာ သဗ္ဗိရိယာပထေသု **ပရိဗ္ဗဇတိ,** တသ္မာ **''ကုသလော''**တိ ဥပဍ္ဎကထာယ အသေခပဋိပဒံ ဒဿေတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဟာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ အဇိတော အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသိ သဒ္ဓိံ အန္တေဝါသိသဟဿေန, အညေသဉ္စ အနေကသဟဿာနံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥဒပါဒိ။ သဟ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ စ အာယသ္မတော အဇိတဿ အန္တေဝါသိသဟဿဿ စ အဇိနဇဋာဝါကစီရာဒီနိ အန္တရဓာယိံသု။ သဗ္ဗေဝ ဧဟိဘိက္ခု မယပတ္တစီဝရရော, ဒွင်္ဂုလကေသာ ဖေဟိဘိက္ခု ဟုတွာ ဘဂဝန္တံ နမဿမာနာ ပဉ္စလိကာ နိသီဒိံသူတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ အဇိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. တိဿမေတ္တေယ္ယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၄၇. ကောဓ သန္တုသိတော တိ တိဿမေတ္တေယ္ယသုတ္တံ။ ကာ ဥပ္ပတ္တိ? သဗ္ဗသုတ္တာနံ ပုစ္ဆာဝသိကာ ဧဝ ဥပ္ပတ္တိ။ တေ ဟိ ဗ္ရာဟ္မဏာ ''ကတာဝကာသာ ပုစ္ဆဝှော''တိ ဘဂဝတာ ပဝါရိတတ္တာ အတ္တနော အတ္တနော သံသယံ ပုစ္ဆိံသု။ ပုဋ္ဌော ပုဋ္ဌော စ တေသံ ဘဂဝါ ဗျာကာသိ။ ဧဝံ ပုစ္ဆာဝသိကာနေဝေတာနိ သုတ္တာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

နိဋ္ဌိတေ ပန အဇိတပဉှေ ''ကထံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ, မစ္စုရာဇာ န ပဿတီ''တိ (သု. နိ. ၁၁၂၄; စူဠနိ. ပိင်္ဂိယမာဏဝပုစ္ဆာ ၁၄၇) ဧဝံ မောဃရာဇာ ပုစ္ဆိတုံ အာရဘိ။ တံ ''န တာဝဿ ဣန္ဒြိယာနိ ပရိပာကံ ဂတာနီ''တိ ဉတွာ ဘဂဝါ ''တိဋ္ဌ တွံ, မောဃရာဇ, အညော ပုစ္ဆတူ''တိ ပဋိက္ခိပိ။ တတော တိဿမေတ္တေယ္ယော အတ္တနော သံသယံ ပုစ္ဆန္တော **''ကောဓာ''**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ကောဓ သန္တုသိတော** တိ ကော ဣဓ တုဋ္ဌော။ **ဣဉ္ဇိတာ** တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝိပ္ဖန္ဒိတာနိ။ **ဥဘန္တမဘိညာယာ** တိ ဥဘော အန္တေ အဘိဇာနိတွာ။ **မန္တာ န လိပ္ပတီ** တိ ပညာယ န လိပ္ပတိ။

၁၀၄၈-၉. တဿေတမတ္ထံ ဗျာကရောန္တော ဘဂဝါ **''ကာမေသူ''**တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ကာမေသု ဗြဟ္မစရိယဝာ**တိ ကာမနိမိတ္တံ ဗြဟ္မစရိယဝါ, ကာမေသု အာဒီနဝံ ဒိသွာ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယေန သမန္နာဂတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဇတ္တောဝတာ သန္တုသိတံ ဒဿေတိ, ''ဝီတတဏှော''တိအာဒီဟိ အနိဉ္ဇိတံ ။ တတ္ထ **သင်္ခာယ နိဗ္ဗုတော**တိ အနိစ္စာဒိဝသေန ဓမ္မေ ဝီမံသိတွာ ရာဂာဒိနိဗ္ဗာနေန နိဗ္ဗုတော။ သေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယတ္တာ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ အယမ္ပိ ဗြာဟ္မဏော အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသိ သဒ္ဓိံ အန္တေဝါသိသဟဿေန, အညေသဉ္စ အနေကသဟဿာနံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥဒပါဒိ။ သေသံ ပုဗ္ဗသဒိသမေဝါတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ တိဿမေတ္တေယျသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပုဏ္ဏကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၅၀. **အနေဇန္တိ** ပုဏ္ဏကသုတ္တံ။ ဣမမ္ပိ ပုရိမနယေနေဝ မောဃရာဇာနံ ပဋိက္ခိပိတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **မူလဒဿာဝိန္တိ** အကုသလမူလာဒိဒဿာဝိံ။ **ဣသယောတိ** ဣသိနာမကာ ဇဋိလာ။ **ယညန္တိ** ဒေယျဓမ္မံ။ **အကပ္ပယိံသူတိ** ပရိယေသန္တိ။

၁၀၅၁. **အာသီသမာနာတိ** ရူပာဒီနိ ပတ္ထယမာနာ။ **ဣတ္ထတ္တန္တိ** ဣတ္ထဘာဝဉ္စ ပတ္ထယမာနာ, မနုဿာဒိဘာဝံ ဣစ္ဆန္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဇရံ သိတာတိ** ဇရံ နိဿိတာ။ ဇရာမုခေန စေတ္ထ သဗ္ဗဝဋ္ဋဒုက္ခံ ဝုတ္တံ။ တေန ဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿိတာ တတော အပရိမုစ္စမာနာ ဧဝ ကပ္ပယိံသူတိ ဒီပေတိ။

၁၀၅၂. **ကစ္စိသ္သု တေ ဘဂဝါ ယညပထေ အပ္ပမတ္တာ, အတာရုံ ဇာတိဉ္စ ဇရဉ္စ မာရိသာ**တိ တေ ယညေယေဝ ယညပထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ကစ္စိ တေ ယညေ အပ္ပမတ္တာ ဟုတ္ဝာ ယညံ ကပ္ပယန္တာ ဝဋ္ဋဒုက္ခမတရိံသူတိ။

၁၀၅၃. **အာသီသန္တီ**တိ ရူပပဋိလာဘာဒယော ပတ္ထေန္တိ။ **ထောမယန္တီ**တိ ''သုယိဋ္ဌံ သုစိ ဒိန္န''န္တိအာဒိနာ နယေန ယညာဒီနိ ပသံသန္တိ။ **အဘိဇပ္ပန္တီ**တိ ရူပာဒိပဋိလာဘာယ တစံ ဘိန္ဒန္တိ။ **ဇုဟန္တီ**တိ ဒေန္တိ။ **ကာမာဘိဇပ္ပန္တိ ပဋိစ္စ လာဘ**န္တိ ရူပာဒိပဋိလာဘံ ပဋိစ္စ ပုနပ္ပုနံ ကာမေ ဧဝ အဘိဇပ္ပန္တိ, ''အဟော ဝတ အမှာကံ သိယု''န္တိ ဝဒန္တိ, တဏှာဉ္စ တတ္ထ ဝဍ္ဎေန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယာဇယောဂါ**တိ ယာဂါဓိမုတ္တာ။ **ဘဝရာဂရတ္တာ**တိ ဧဝမိမေဟိ အာသီသနာဒီဟိ ဘဝရာဂေနေဝ ရတ္တာ, ဘဝရာဂရတ္တာ ဝါ ဟုတ္ဝာ ဧတေနိ အာသီသနာဒီနိ ကရောန္တာ **နာတရိံသု** ဇာတိအာဒိဝဋ္ဋဒုက္ခံ န ဥတ္တရိံသူတိ။

၁၀၅၄-၅. **အထကောစရဟီ**တိ အထ ဣဒါနိ ကော အညော အတာရီတိ။ **သင်္ခါယာ**တိ ဉာဏေန ဝီမံသိတ္ဝာ။ **ပရောပရာနီ**တိ ပရာနိ စ ဩရာနိ စ, ပရတ္တဘာဝသကတ္တဘာဝါဒီနိ ပရာနိ စ ဩရာနိ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝိဓူမော**တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဓူမဝိရဟိတော။ **အနီဃော**တိ ရာဂါဒိဤဃဝိရဟိတော ။ **အတာရိ သော**တိ သော ဧဝရူပော အရဟာ ဇာတိဇရံ အတာရိ။ သေသမေတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ အယမ္ပိ ဗြာဟ္မဏော အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသိ သဒ္ဓိံ အန္တေဝါသိသဟဿေန, အညေသဉ္စ အနေကသတာနံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥဒပါဒိ။ သေသံ ဝုတ္တသဒိသမေဝါတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ပုဏ္ဏကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. မေတ္တဂူသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၅၆. **ပုစ္ဆာမိ တန္တိ** မေတ္တဂူသုတ္တံ။ တတ္ထ **မညာမိ တံ ဝေဒဂုံ ဘာဝိတတ္တ**န္တိ ''အယံ ဝေဒဂူ''တိ စ ''ဘာဝိတတ္တော''တိ စ ဧဝံ တံ မညာမိ။

၁၀၅၇. **အပုစ္ဆသီ**တိ ဧတ္ထ **အ**-ဣတိ ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော, ပုစ္ဆသိစ္စေဝ အတ္ထော။ **ပဝက္ခာမိ ယထာ ပဇာနန္တိ** ယထာ ပဇာနန္တော အာစိက္ခတိ, ဧဝံ အာစိက္ခိဿာမိ။ **ဥပဓိနိဒါနာ ပဘဝန္တိ ဒုက္ခာ**တိ တဏှာဒိဥပဓိနိဒါနာ ဇာတိအာဒိဒုက္ခဝိသေသာ ပဘဝန္တိ။

၁၀၅၈. ဧဝံ ဥပမိနိဒ္ဒိသနတော ပဘဝတ္တေသု ဒုက္ခေသု – **ယော ဝေ အဝိဒ္ဒူ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **ပဇာနန္တိ** သင်္ခါရေ အနိစ္စာဒိဝသေန ဇာနန္တော။ **ဒုက္ခဿ ဇာတိပ္ပဘဝါနုပဿီ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ဇာတိကာရဏံ "ဥပဓိ"တိ အနုပဿန္တော။

၁၀၅၉. သောကပရိဒ္ဒဝဉ္စာ တိ သောကဉ္စ ပရိဒေဝဉ္စ။ **တထာ ဟိ တေ ဝိဒိတော ဧသ ဓမ္မော** တိ ယထာ ယထာ သတ္တာ ဇာနန္တိ, တထာ တထာ ပညာပနဝသေန ဝိဒိတော ဧသ ဓမ္မောတိ။

၁၀၆၀-၆၁. ကိတ္တယိဿာမိ တေ ဓမ္မ န္တိ နိဗ္ဗာနဓမ္မံ နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါဓမ္မဉ္စ တေ ဒေသယိဿာမိ။ **ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ**တိ ဒိဋ္ဌေ ဒုက္ခာဒိဓမ္မေ, ကမေန ဣမသ္မိံယေဝ ဝါ အတ္တဘာဝေ။ **အနီတိဟ** န္တိ အတ္တပစ္စက္ခံ။ **ယံ ဝိဒိတွာ**တိ ယံ ဓမ္မံ "သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ"တိအာဒိနာ နယေန သမ္မသန္တော ဝိဒိတွာ။ **တဉ္စာဟံ အဘိနန္ဒာမီ** တိ တံ ဝုတ္တပကာရ ဓမ္မဇောတကံ တဝ ဝစနံ အဟံ ပတ္ထယာမိ။ **ဓမ္မမုတ္တမ**န္တိ တဉ္စ ဓမ္မမုတ္တမံ အဘိနန္ဒာမီတိ။

၁၀၆၂. ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယဉ္စာပိ မဇ္ဈေ တိ ဧတ္ထ **ဥဒ္ဓ** န္တိ အနာဂတဒ္ဓါ ဝုစ္စတိ, **အဓော**တိ အတီတဒ္ဓါ, **တိရိယဉ္စာပိ မဇ္ဈေ**တိ ပစ္စုပ္ပန္နဒ္ဓါ။ **ဧတေသု နန္ဒိဉ္စ နိဝေသနဉ္စ, ပနုဇ္ဇ ဝိညာဏ** န္တိ ဧတေသု ဥဒ္ဓါဒီသု တဏှာဟဉ္စ ဒိဋ္ဌိနိဝေသနဉ္စ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဉ္စ ပနုဒေဟိ, ပနုဒိတွာ စ **ဘဝေ န တိဋ္ဌေ,** ဧဝံ သန္တေ ဒုဝိဓေပိ ဘဝေ န တိဋ္ဌေယျ။ ဧဝံ တာဝ ပနုဇ္ဇသဒ္ဒဿ ပနုဒေဟီတိ ဣမသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ သမ္ဗန္ဓော, ပနုဒိတွာတိ ဧတသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ ဘဝေ န တိဋ္ဌေတိ အယမေဝ သမ္ဗန္ဓော။ ဧတာနိ နန္ဒိနိဝေသနဝိညာဏာနိ ပနုဒိတွာ ဒုဝိဓေပိ ဘဝေ န တိဋ္ဌေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၁၀၆၃-၄. ဧတာနိ ဝိနောဒေတွာ ဘဝေ အတိဋ္ဌန္တော ဧသော – **ဧဝံဝိဟာရီ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **ဣဓေဝ**တိ ဣမသ္မိံယေဝ သာသနေ, ဣမသ္မိံယေဝ ဝါ အတ္တဘာဝေ။ **သုကိတ္တိတံ ဂေါတမနူပဓီက** န္တိ ဧတ္ထ **အနုပဓိက** န္တိ နိဗ္ဗာနံ။ တံ သန္ဓာယ ဘဂဝန္တံ အာလပန္တော အာဟ – "သုကိတ္တိတံ ဂေါတမနူပဓီက"န္တိ။

၁၀၆၅. န ကေဝလံ ဒုက္ခမေဝ ပဟာသိ – **တေ စာပီ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **အဋ္ဌိတ** န္တိ သက္ကစ္စံ, သဒ္ဒါ တာ။ **တံ တံ နမဿာမီ**တိ တသ္မာ တံ နမဿာမိ။ **သမေစ္စာ** တိ ဥပဂန္တွာ။ **နာဂါ**တိ ဘဂဝန္တံ အာလပန္တော အာဟ။

၁၀၆၆. ဣဒာနိ တံ ဘဂဝါ "အဒ္ဓါ ဟိ ဘဂဝါ ပဟာသိ ဒုက္ခ"န္တိ ဧဝံ တေန ဗြာဟ္မဏေန ဝိဒိတောပိ အတ္တာနံ အနုပနေတွာဝ ပဟီနဒုက္ခေန ပုဂ္ဂလေန ဩဝဒန္တော **"ယံ ဗြာဟ္မဏ"** န္တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – ယံ တွံ အဘိဇာနန္တော "အယံ ဗာဟိတပါပတ္တာ **ဗြာဟ္မဏော,** ဝေဒေဟိ ဂတတ္တာ **ဝေဒဂူ,** ကိဉ္စနာဘာဝေန **အကိဉ္စနော,** ကာမေသု စ ဘဝေသု စ အသတ္တတ္တာ **ကာမဘဝေ အသတ္တော"** တိ ဇညာ ဇာနေယျာသိ။ **အဒ္ဓါ ဟိ သော ဩဃမိမံ အတာရိ, တိဏ္ဏော စ ပါရံ အခိလော အကင်္ခော**။

၁၀၆၇. ကိဉ္စ ဘိယျော – **ဝိဒွါ စ ယော**တိ ကထာ။ တတ္ထ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ, အတ္တဘာဝေ ဝါ။ **ဝိသဇ္ဇာ**တိ ဝောဿဇ္ဇိတွာ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ဝုတ္တသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ မေတ္တဂူသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဓောတကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၆၈-၉. ပုစ္ဆာမိ တ န္တိ ဓောတကသုတ္တံ။ တတ္ထ **တဗ္ဘာဘိကင်္ခါမီ** တိ တစံ အဘိကင်္ခါမိ။ **သိက္ခေ နိဗ္ဗာနမတ္တနော**တိ အတ္တနော ရာဂါဒီနံ နိဗ္ဗာနတ္ထာယ အဓိသီလာဒီနိ သိက္ခေယျ။ **ဣတော**တိ မမ မုခတော။

၁၀၇၀. ဧဝံ ဝုတ္တေ အတ္တမနော ဓောတကော ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝမာနော ကထံကထာပမောက္ခံ ယာစန္တော **“ပဿာမဟ”**န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ပဿာမဟံ ဒေဝမနုဿလောကေ** တိ ပဿာမိ အဟံ ဒေဝမနုဿလောကေ။ **တံ တံ နမဿာမီ** တိ တံ ဧဝရူပံ နမဿာမိ။ **ပမုဉ္စ** တိ ပမောစေဟိ။

၁၀၇၁. အထဿ ဘဂဝါ အတ္တာဓီနမေဝ ကထံကထာပမောက္ခံ ဩဃတရဏမုခေန ဒဿေန္တော **“နာဟ”**န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **နာဟံ သဟိဿာမိ** တိ အဟံ န သဟိဿာမိ န သက္ကိဿာမိ, န တယမိဿာမီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပမောစနာယာ**တိ ပမာစေတုံ။ **ကထံကထိ**န္တိ သကင်္ခံ။ **တရေသီ**တိ တရေယျာသိ။

၁၀၇၂-၅. ဧဝံ ဝုတ္တေ အတ္တမနတရော ဓောတကော ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝမာနော အနုသာသနိံ ယာစန္တော **“အနုသာသ ဗြဟ္မေ”**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဗြဟ္မာ** တိ သေဋ္ဌဝစနမေတံ။ တေန ဘဂဝန္တံ အာမန္တယမာနော အာဟ – ‘‘အနုသာသ ဗြဟ္မေ’’တိ ။ **ဝိဝေကဓမ္မ**န္တိ သဗ္ဗသင်္ခာရဝိဝေကံ နိဗ္ဗာနဓမ္မံ။ **အဗျာပဇ္ဇမာနော** တိ နာနပ္ပကာရတံ အနာပဇ္ဇမာနော။ **ဣဓေဝ သန္တော** တိ ဣဓေဝ သမာနော။ **အသိတော**တိ အနိဿိတော။ ဣတော ပရာ ဒွေ ဝ ကထာ မေတ္တဂူသုတ္တေ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ ကေဝလဉှိ တတ္ထ ဓမ္မံ, ဣဓ သန္တိန္တိ အယံ ဝိသေသော။ တတိယကထာယပိ ပုဗ္ဗဍ္ဎံ တတ္ထ ဝုတ္တနယမေဝ အပရဍ္ဎေ **သင်္ဂေါ** တိ သဇ္ဇနဋ္ဌာနံ, လဂ္ဂနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ဝုတ္တသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ဓောတကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဥပသီဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၇၆. ဧကော အဟန္တိ ဥပသီဝသုတ္တံ။ တတ္ထ **မဟန္တမောဃ** န္တိ မဟန္တံ ဩဃံ။ **အနိဿိတော** တိ ပုဂ္ဂလံ တ ဓမ္မံ တ အနိဿိတော။ **နော ဝိသဟာမီ**တိ န သက္ကောမိ။ **အာရမ္မဏ** န္တိ နိဿယံ။ **ယံ နိဿိတော** တိ ယံ ပုဂ္ဂလံ တ ဓမ္မံ တ နိဿိတော။

၁၀၇၇. ဣဒါနိ ယသ္မာ သော ဗြာဟ္မဏော အာကိဉ္စညာယတနလာဘီ တဉ္စ သန္တမ္ပိ နိဿယံ န ဇာနာတိ, တေနဿ ဘဂဝါ တဉ္စ နိဿယံ ဥတ္တရိ စ နိယျာနပထံ ဒဿေန္တော **“အာကိဉ္စည”** န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ပေက္ခမာနော**တိ တံ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိံ သတော သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ စ အနိစ္စာဒိဝသေန ပဿမာနော။ **နတ္ထီတိ နိဿာယာ** တိ တံ ‘‘နတ္ထိ ကိဉ္စီ’’တိ ပဝတ္တသမာပတ္တိံ အာရမ္မဏံ ကတွာ။ **တရဿု ဩဃ** န္တိ တတော ပဘုတိ ပဝတ္တာယ ဝိပဿနာယ ယထာနုရူပံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဩဃံ တရဿု။ **ကထာဟီ**တိ ကထံကထာဟိ။ **တဏှက္ခယံ နတ္တမဟာဘိပဿာ**တိ ရတ္တိန္ဒိဝံ နိဗ္ဗာနံ ဝိဘူတံ ကတွာ ပဿ။ ဧတေနဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရံ ကထေတိ။

၁၀၇၈-၉. ဣဒါနိ ‘‘ကာမေ ပဟာယာ’’တိ သုတွာ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန အတ္တနာ ပဟီနေ ကာမေ သမ္ပဿမာနော **“သဗ္ဗေသု”** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဟိတွာ မည**န္တိ အညံ တတော ဟေဋ္ဌာ ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ သမာပတ္တိံ ဟိတွာ။ **သညာဝိမောက္ခေ ပရမေ**တိ သတ္တသု သညာဝိမောက္ခေသု ဥတ္တမေ အာကိဉ္စညာယတနေ။ **တိဋ္ဌေ နု သော တတ္ထ အနာနုယာယီ**တိ သော ပုဂ္ဂလော တတ္ထ အာကိဉ္စညာယတနဗြဟ္မလောကေ အဝိဂစ္ဆမာနော တိဋ္ဌေယျ နူတိ ပုစ္ဆတိ။ အထဿ ဘဂဝါ သဋ္ဌိကပ္ပသဟဿမတ္တံယေဝ ဌာနံ အနုဇာနန္တော တတိယကထမာဟ။

၁၀၈၀. ဧဝံ တဿ တတ္ထ ဌာနံ သုတွာ ဣဒါနိဿ သဿတုစ္ဆေဒဘာဝံ ပုစ္ဆန္တော **“တိဋ္ဌေ စေ”** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ပူဂမ္ပိ ဝဿာန** န္တိ အနေကသင်္ချမ္ပိ ဝဿာနံ, ဂဏရာသိန္တိ အတ္ထော။ ‘‘ပူဂမ္ပိ ဝဿာနီ’’တိ

ပိ ဟဒ္ဓော, တတ္ထ ဝိဘတ္တိဗျတ္တယေန သာမိဝစနဿ ပစ္စတ္တဝစနံ ကတ္တဗ္ဗံ, ပူဂန္တိ တ တေဿ ဗဟူနိတိ အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော။ ''ပူကနီ''တိ တပိ ပဌန္တိ, ပုရိမပာဌောယေဝ သဗ္ဗသုန္ဒရော။ **တတ္ထေဝ သော သီတိ သိယာ ဝိမုတ္တောတိ** သော ပုဂ္ဂလော တတ္ထေတကိဉ္စညာယတနေ နာနာဒုက္ခေဟိ ဝိမုတ္တော သီတိဘာဝပ္ပတ္တော ဘဝေယျ, နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော သဿတော ဟုတွာ တိဋ္ဌေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။ **စဝေထ ဝိညာဏံ တထာဝိဓဿာ** တိ ဥဒါဟု တထာဝိဓဿ ဝိညာဏံ အနုပာဒါယ ပရိနိဗ္ဗာယေယျာတိ ဥစ္ဆေဒံ ပုစ္ဆတိ, ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတ္ထံ တပိ ဘဝေယျာတိ ပဋိသန္ဓိမ္ပိ တဿ ပုစ္ဆတိ။

၁၀၈၁. အထဿ ဘဂဝါ ဥစ္ဆေဒသဿတံ အနုပဂမ္မ တတ္ထ ဥပ္ပန္နဿ အရိယသာဝကဿ အနုပါဒါယ ပရိနိဗ္ဗာနံ ဒဿေန္တော **''အစ္စီ ယထာ''** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အတ္ထံ ပလေတီ** တိ အတ္ထံ ဂစ္ဆတိ။ **န ဥပေတိ သင်္ခန္တိ** ''အသုကံ နာမ ဒိသံ ဂတော''တိ ဝေါဟာရံ န ဂစ္ဆတိ။ **ဧဝံ မုနီ နာမကာယာ ဝိမုတ္တော** တိ ဧဝံ တတ္ထ ဥပ္ပန္နော သေက္ခမုနိ ပကတိယာ ပုဗ္ဗေဝ ရူပကာယာ ဝိမုတ္တော တတ္ထ စတုတ္ထမဂ္ဂံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဓမ္မကာယဿ ပရိညာတတ္တာ ပုန နာမကာယာပိ ဝိမုတ္တော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ခီဏာသဝေါ ဟုတွာ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ အတ္ထံ ပလေတိ, န ဥပေတိ သင်္ခံ ''ခတ္တိယော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ''တိ ဝေါဟာရံ။

၁၀၈၂. ဧဝံ ''အတ္ထံ ပလေတီ''တိ သုတွာ တဿ ယောနိသော အတ္ထံ အသလ္လက္ခေန္တော **''အတ္ထင်္ဂတော သော''**တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – သော အတ္ထင်္ဂတော ဥဒါဟု နတ္ထိ, ဥဒါဟု ဝေ သဿတိယာ သဿတဘာဝေန **အရောဂေါ** အဝိပရိဏာမဓမ္မော သောတိ ဧဝံ တံ မေ မုနီ သာဓု ဝိယာကရောဟိ။ ကိံ ကာရဏံ? **တထာ ဟိ တေ ဝိဒိတော ဧသ ဓမ္မော**တိ။

၁၀၈၃. အထဿ ဘဂဝါ တထာ အဝတ္တဗ္ဗတံ ဒဿေန္တော **''အတ္ထင်္ဂတဿာ''** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အတ္ထင်္ဂတဿာ** တိ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗုတဿ။ **န ပမာဏမတ္ထီ** တိ ရူပါဒိပ္ပမာဏံ နတ္ထိ။ **ယေန နံ ဝဇ္ဇု** န္တိ ယေန နံ ရာဂါဒိနာ နံ ဝဒေယျုံ။ **သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသူ** တိ သဗ္ဗေသု ခန္ဓာဒိဓမ္မေသု။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမံ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ဝုတ္တသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဥပသီဝသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. နန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၈၄-၅. သန္တိ လောကေတိ နန္ဒသုတ္တံ။ တတ္ထ ပဌမကထာယ အတ္ထော – **လောကေ** ခတ္တိယာဒယော **ဇနာ** အာဇီဝကနိဂဏ္ဌာဒိကေ သန္ဓာယ ''သန္တိ မုနယော''တိ ဝဒန္တိ, **တယိဒံ ကထံသူ**တိ ကိံ နု ခေါ တေ သမာပတ္တိဉာဏာဒိနာ ဉာဏေန ဥပ္ပန္နတ္တာ ဉာဏူပပန္နံ **နော မုနိံ ဝဒန္တိ,** ဧဝံဝိဓံ နု ဝဒန္တိ, **ဥဒါဟု** ဝေ နာနပ္ပကာရကေန လူခဇီဝိတသင်္ခါတေန **ဇီဝိတေနူပပန္န** န္တိ အထဿ ဘဂဝါ တဒုဘယံ ပဋိက္ခိပိတွာ မုနိံ ဒဿေန္တော **''န ဒိဋ္ဌိယာ''** တိ ကထမာဟ။

၁၀၈၆-၇. ဧဝံ ''ဒိဋ္ဌာဒီဟိ သုဒ္ဓိ''တိ ဝဒန္တာနံ တဒေ ကင်္ခါပဟာနတ္ထံ **''ယေ ကေစိမေ''**တိ ပုစ္ဆတိ။ တတ္ထ **အနေကရူပေနာ**တိ ကောတူဟလမင်္ဂလာဒိနာ။ **တတ္ထ ယတာ စရန္တာ** တိ တတ္ထ သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဂုတ္တာ ဝိဟရန္တာ။ အထဿ တထာ သုဒ္ဓိအဘာဝံ ဒီပေန္တော ဘဂဝါ ဒုတိယံ ကထမာဟ။

၁၀၈၈-၉၀. ဧဝံ ''နာတရိံသူ''တိ သုတွာ ဣဓာနိ ယော အတရိ, တံ သောတုကာမော **''ယေ ကေစိမေ''**တိ ပုစ္ဆတိ။ အထဿ ဘဂဝါ သြဃတိဏ္ဏမုခေန ဇာတိဇရာတိဏ္ဏေ ဒဿေန္တော တတိယံ ကထမာဟ။ တတ္ထ **နိဝုတာ**တိ သြဝုဋ

ဋ္ဌာ ပရိယောနဒ္ဓာ။ **ယေသီဓာ**တိ ယေသု ဣဓ။ ဧတ္ထ စ **သု**-ဣတိ နိပါတမတ္တံ။ **တဏှံ ပရိညာယာ**တိ တီဟိ ပရိညာဟိ တဏှံ ပရိဇာနိတွာ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယတ္တာ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ပန နန္ဒော ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒမာနော **“ဧတာဘိနန္ဒာမိ”** တိ ကထမာဟ။ ဣဓာပိ စ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ နန္ဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဟေမကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၉၁-၄. ယေ မေ ပုဗ္ဗေ တိ ဟေမကသုတ္တံ။ တတ္ထ **ယေ မေ ပုဗ္ဗေ ဝိယာကံသု** တိ ယေ ဗာဝရိအာဒယော ပုဗ္ဗေ မယှံ သကံ လဒ္ဓိံ ဝိယာကံသု။ **ဟုရံ ဂေါတမသာသနာ**တိ ဂေါတမသာသနာ ပုဗ္ဗတရံ။ **သဗ္ဗံ တံ တက္ကဝဍ္ဎန** န္တိ သဗ္ဗံ တံ ကာမဝိတက္ကာဒိဝဍ္ဎနံ။ **တဏှာနိဃာတန** န္တိ တဏှာဝိနာသနံ။ အထဿ ဘဂဝါ တံ ဓမ္မံ အာစိက္ခန္တော **“ဣဓာ”**တိ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ဧတဒညာယ ယေ သတာ**တိ ဧတံ နိဗ္ဗာနပဒမစ္စုတံ ‘‘သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ’’တိအာဒိနာ နယေန ဝိပဿန္တာ အနုပုဗ္ဗေန ဇာနိတွာ ယေ ကာယာနုပဿနာသတိအာဒီဟိ သတာ။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မာဘိနိဗ္ဗုတာ**တိ ဝိဒိတဓမ္မတ္တာ, ဒိဋ္ဌဓမ္မတ္တာ, ရာဂါဒိနိဗ္ဗာနေန စ အဘိနိဗ္ဗုတာ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ပုဗ္ဗသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဟေမကသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. တောဒေယျသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၉၅. ယသ္မိံ ကာမာတိ တောဒေယျသုတ္တံ။ တတ္ထ **ဝိမောက္ခော တဿ ကီဒိသော** တိ တဿ ကီဒိသော ဝိမောက္ခော ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ပုစ္ဆတိ ။ ဣဒါနိ တဿ အညဝိမောက္ခာဘာဝံ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ ဒုတိယံ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဝိမောက္ခော တဿ နာပရော** တိ တဿ အညော ဝိမောက္ခော နတ္ထိ။

၁၀၉၇-၈. ဧဝံ ‘‘တဏှာက္ခယော ဧဝ ဝိမောက္ခော’’တိ ဝုတ္တေပိ တမတ္ထံ အသလ္လက္ခေန္တော **“နိရာသသော သော ဥဒ အာသသာနော”**တိ ပုန ပုစ္ဆတိ။ တတ္ထ **ဥဒ ပညကပ္ပီ** တိ ဥဒါဟု သမာပတ္တိဉာဏာဒိနာ ဉာဏေန တဏှာကပ္ပံ ဝါ ဒိဋ္ဌိကပ္ပံ ဝါ ကပ္ပယတိ။ အထဿ ဘဂဝါ တံ အာစိက္ခန္တော ဒုတိယံ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ကာမဘဝေ**တိ ကာမေ စ ဘဝေ စ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ပုဗ္ဗသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ တောဒေယျသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ကပ္ပသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၉၉. မဇ္ဈေ သရဿုံ န္တိ ကပ္ပသုတ္တံ။ တတ္ထ **မဇ္ဈေ သရဿုံ** န္တိ ပုရိမပစ္ဆိမကောဋ္ဌိပညာဏာဘာဝတော မဇ္ဈဘူတေ သံသာရေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တိဋ္ဌတ** န္တိ တိဋ္ဌမာနာနံ။ **ယထာယိဒံ နာပရံ သိယာ**တိ ယထာ ဣဒံ ဒုက္ခံ ပုန န ဘဝေယျ။

၁၁၀၁-၂. အထဿ ဘဂဝါ တမတ္ထံ ဗျာကရောန္တော တိဿော ဂါထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ **အကိဉ္စန** န္တိ ကိဉ္စနပဋိပက္ခံ။ **အနာဒါန**န္တိ အာဒါနပဋိပက္ခံ, ကိဉ္စနာဒါနဝူပသမန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အနာပရ**န္တိ အပရပဋိဘာဂဒီပဝိရဟိတံ, သေဋ္ဌန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **န တေ မာရဿ ပဒ္ဓဂူ** တိ တေ မာရဿ ပဒ္ဓစရာ ပရိစာရကာ သိဿာ န ဟောန္တိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ပုဗ္ဗသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ကပ္ပသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ဇတုကဏ္ဏိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၁၀၃-၄. သုတွာနဟန္တိ ဇတုကဏ္ဏိသုတ္တံ။ တတ္ထ **သုတွာနဟံ ဝီရမကာမကာမိ**န္တိ အဟံ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ"တိအာဒိနာ နယေန ဝီရံ ကာမာနံ အကာမနတော အကာမကာမိံ ဗုဒ္ဓံ သုတွာ။ **အကာမမာဂမ**န္တိ နိက္ကာမံ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိတုံ အာဂတောမှိ။ **သဟဇနေတ္တာ** တိ သဟဇာတသဗ္ဗညုတဉာဏစက္ခု။ **ယထာတစ္ဆ** န္တိ ယထာတထံ။ **ဗ္ရူဟိ မေ**တိ ပုန ယာစန္တော ဘဏတိ။ ယာစန္တော ဟိ သဟဿက္ခတ္တုမ္ပိ ဘဏေယျ, ကော ပန ဝါဒော ဒွိက္ခတ္တုံ။ **တေဇီ တေဇသာ**တိ တေဇေန သမန္နာဂတော တေဇသာ အဘိဘုယျ။ **ယမဟံ ဝိဇညံ ဇာတိဇရာယ ဣဓ ဝိပ္ပဟာန** န္တိ ယမဟံ ဇာတိဇရာနံ ပဟာနဘူတံ ဓမ္မံ ဣဓေဝ ဇာနေယျံ။

၁၁၀၅-၇. အထဿ ဘဂဝါ တံ ဓမ္မမာစိက္ခန္တော တိဿော ဂါထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ **နေက္ခမ္မံ ဒဋ္ဌု ခေမတော**တိ နိဗ္ဗာနဉ္စ နိဗ္ဗာနဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒံ "ခေမ"န္တိ ဒိသွာ။ **ဥဂ္ဂဟိတ** န္တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ဂဟိတံ။ **နိရတ္တံ တ**တိ နိရဿိတဗ္ဗံ တ, မုဉ္စိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မာ တေ ဝိဇ္ဇိတ္ထ** တိ မာ တေ အဟောသိ။ **ကိဉ္စန** န္တိ ရာဂါဒိကိဉ္စနံ တပိ တေ မာ ဝိဇ္ဇိတ္ထ။ **ပုဗ္ဗေ** တိ အတီတေ သင်္ခါရေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နကိလေသာ။ **ဗြာဟ္မဏာ** တိ ဘဂဝါ ဇတုကဏ္ဏိံ အာလပတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ပုဗ္ဗသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဇတုကဏ္ဏိသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. ဘဒြာဝုဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၁၀၈-၉. ဩကဉ္ဇဟ န္တိ ဘဒြာဝုဓသုတ္တံ။ တတ္ထ **ဩကဉ္ဇဟ** န္တိ အာလယံ ဇဟံ။ **တဏှစ္ဆိဒ** န္တိ ဆတဏှာကာယစ္ဆိဒံ။ **အနေဇ**န္တိ လောကဓမ္မေသု နိက္ကမ္ပံ။ **နန္ဒိဉ္ဇဟ** န္တိ အနာဂတရူပါဒိပတ္ထနာဇဟံ။ ကော ဧဝ ဟိ တဏှာ ထုတိဝသေန ဣဓ နာနပ္ပကာရတော ဝုတ္တာ။ **ကပ္ပဉ္ဇဟ** န္တိ ဒုဝိဓကပ္ပဇဟံ။ **အဘိယာစေ**တိ အတိဝိယ ယာစာမိ။ **သုတွာန နာဂဿ အပနမိဿန္တိ ဣတော** တိ နာဂဿ တဝ ဘဂဝါ ဝစနံ သုတွာ ဣတော ပါသာဏကစေတိယတော ဗဟူ ဇနာ ပက္ကမိဿန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဇနပဒေဟိ သင်္ဂတာ** တိ အင်္ဂါဒီဟိ ဇနပဒေဟိ ဣဓ သမာဂတာ။ **ဝိယာကရောဟီ**တိ ဓမ္မံ ဒေသေဟိ။

၁၁၁၀. အထသ္မာ အာသယာနုလောမေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဘဂဝါ ဒွေ ကထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ **အာအာနတဏှာဟန္တိ** ရူပာဒီနံ အာအာယိကံ ဂပဏကတဏှံ, တဏှာဟုပာအနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယံ ယဥ္ဥဟိ လောကသ္မိမုပာဒိယန္တီတိ** ဧတေသု ဥဒ္ဒါဒိဘေဒေသု ယံ ယံ ဂဏှန္တိ။ **တေနေဝ မာရော အန္ဝေတိ ဇန္တုံ** တိ တေနေဝ ဥပာအနပစ္စယနိဗ္ဗတ္တကမ္မာဘိသင်္ခါရနိဗ္ဗတ္တဝသေန ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓမာရော တံ သတ္တံ အနုဂစ္ဆတိ။

၁၁၁၁. တသ္မာ ပဇာန န္တိ တသ္မာ ဧတမာဒီနဝံ အနိစ္စာဒိဝသေန တ သင်္ခါရေ ဇာနန္တော။ **အာအာနသတ္တေ ဣတိ ပေက္ခမာနော, ပဇံ ဣမံ မစ္စုဓေယျေ ဝိသတ္တန္တိ** အာအာတဗ္ဗဋ္ဌေန အာအာနေသု ရူပာဒီသု သတ္တေ သဗ္ဗလောကေ ဣမံ ပဇံ မစ္စုဓေယျေ လဂ္ဂံ ပေက္ခမာနော။ အာအာနသတ္တေ တ အာအာနာဘိနိဝိဋ္ဌေ ပုဂ္ဂလေ အာအာနသင်္ဂဟေတုဥ္စ ဣမံ ပဇံ မစ္စုဓေယျေ လဂ္ဂံ တတော ဝီတိက္ကမိတုံ အသမတ္ထံ ဣတိ ပေက္ခမာနော ကိဥ္စနံ သဗ္ဗလောကေ န ဥပာဒိယေထာတိ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ပုဗ္ဗသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ဘဒြာဝုဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃. ဥဒယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၁၁၂-၃. ဈာယိန္တိ ဥဒယသုတ္တံ။ တတ္ထ **အညာဝိမောက္ခ** န္တိ ပညာနုဘာဝနိဗ္ဗာတံ ဝိမောက္ခံ ပုစ္ဆတိ။ အထ ဘဂဝါ ယသ္မာ ဥဒယော စတုတ္ထဈာနလာဘီ, တသ္မာဿ ပဋိလဒ္ဓဈာနဝသေန နာနပ္ပကာရတော အညာဝိမောက္ခံ ဒဿေန္တော ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ပဟာနံ ကာမစ္ဆန္ဒာန** န္တိ ယမိဒံ ပဌမဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေန္တဿ ကာမစ္ဆန္ဒပ္ပဟာနံ, တမ္ပိ အညာဝိမောက္ခံ ပဗ္ရူမိ။ ဧဝံ သဗ္ဗပဒါနိ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။

၁၁၁၄. ဥပေက္ခာသတိသံသုဒ္ဓ န္တိ စတုတ္ထဈာနဥပေက္ခာသတီဟိ သံသုဒ္ဓံ။ **ဓမ္မတက္ကပုရေဇဝ** န္တိ ဣမိနာ တသ္မိံ စတုတ္ထဈာနဝိမောက္ခေ ဌတွာ ဈာနင်္ဂါနိ ဝိပဿိတွာ အဓိဂတံ အရဟတ္တဝိမောက္ခံ ဝဒတိ။ အရဟတ္တဝိမောက္ခဿ ဟိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တသမ္မာသင်္ကပ္ပါဒိဘေဒေ ဓမ္မတက္ကော ပုရေဇဝေါ ဟောတိ။ တေနာဟ – ''ဓမ္မတက္ကပုရေဇဝ''န္တိ။ **အဝိဇ္ဇာယ ပဘေဒန** န္တိ ဧတမေဝ စ အညာဝိမောက္ခံ အဝိဇ္ဇာပဘေဒနသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ နိဿာယ ဇာတတ္တာ ကာရဏောပစာရေန ''အဝိဇ္ဇာယ ပဘေဒန''န္တိ ပဗ္ရူမီတိ။

၁၁၁၅-၆. ဧဝံ အဝိဇ္ဇာပဘေဒနဝစနေန ဝုတ္တံ နိဗ္ဗာနံ သုတွာ ''တံ ကိဿ ဝိပ္ပဟာနေန ဝုစ္စတီ''တိ ပုစ္ဆန္တော **''ကိံသု သံယောဇနော''**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ကိံသု သံယောဇနော**တိ ကိံ သံယောဇနော။ **ဝိစာရဏန္တိ** ဝိစရဏကာရဏံ။ **ကိဿဿ ဝိပ္ပဟာနေန** တိ ကိံ နာမကဿ အဿ ဓမ္မဿ ဝိပ္ပဟာနေန။ အထဿ ဘဂဝါ တမတ္ထံ ဗျာကရောန္တော **''နန္ဒိသံယောဇနော''** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဝိတက္ကဿာ** တိ ကာမဝိတက္ကာဒိကော ဝိတက္ကော အဿ သ။

၁၁၁၇-၈. ဣဒါနိ တဿ နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂံ ပုစ္ဆန္တော **''ကထံ သတဿာ''** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဝိညာဏ** န္တိ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏံ။ အထဿ မဂ္ဂံ ကထေန္တော ဘဂဝါ **''အဇ္ဈတ္တဥ္စ''** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဧဝံ သတဿာ**တိ ဧဝံ သတဿ သမ္ပဇာနဿ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ပုဗ္ဗသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ဥဒယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. ပောသာလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၁၁၉-၂၀. ယော အတီတန္တိ ပောသာလသုတ္တံ။ တတ္ထ **ယော အတီတံ အာဒိသတီ**တိ ယော ဘဂဝါ အတ္တနော စ ပရေသဉ္စ "ဧကမ္ပိ ဇာတိ"န္တိအာဒိဘေဒံ အတီတံ အာဒိသတိ။ **ဝိဘူတရူပသညိဿာ** တိ သမတိက္ကန္တရူပသညိဿ။ **သဗ္ဗကာယပ္ပဟာယိနော** တိ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနဝသေန သဗ္ဗရူပကာယပ္ပဟာယိနော, ပဟီနရူပဘဝပဋိသန္ဓိကဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **နတ္ထိ ကိဉ္စီတိ ပဿတော** တိ ဝိညာဏာဘာဝဝိပဿနေန "နတ္ထိ ကိဉ္စိ"တိ ပဿတော, အာကိဉ္စညာယတနလာဘိနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဉာဏံ သက္ကာနုပုစ္ဆာမီ** တိ သက္ကာတိ ဘဂဝန္တံ အာလပန္တော အာဟ။ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ဉာဏံ ပုစ္ဆာမိ, ကီဒိသံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ။ **ကထံ နေယျော** တိ ကထံ သော နေတဗ္ဗော, ကထမဿ ဥတ္တရိဉာဏံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗန္တိ။

၁၁၂၁. အထဿ ဘဂဝါ တာဒိသေ ပုဂ္ဂလေ အတ္တနော အပ္ပဋိဟတဉာဏတံ ပကာသေတွာ တံ ဉာဏံ ဗျာကာတုံ ကထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော သဗ္ဗာ, အဘိဇာနံ တထာဂတော** တိ အဘိသင်္ခါရဝသေန စတဿော ပဋိသန္ဓိဝသေန သတ္တာတိ ဧဝံ သဗ္ဗာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော အဘိဇာနန္တော တထာဂတော။ **တိဋ္ဌန္တမေနံ ဇာနာတီ** တိ ကမ္မာဘိသင်္ခါရဝသေန တိဋ္ဌန္တံ ဧတံ ပုဂ္ဂလံ ဇာနာတိ "အာယတိံ အယံ ဧဝံဂတိကော ဘဝိဿတီ"တိ။ **ဝိမုတ္တ**န္တိ အာကိဉ္စညာယတနာဒိသု အဓိမုတ္တံ။ **တပ္ပရာယဏ** န္တိ တမ္မယံ။

၁၁၂၂. အာကိဉ္စညသမ္ဘဝံ ဉတွာ တိ အာကိဉ္စညာယတနဇနကံ ကမ္မာဘိသင်္ခါရံ ဉတွာ "ကိန္တိ ပလိဗောဓော အယ"န္တိ။ **နန္ဒီ သံယောဇနံ ဣတိ** တိ ယာ စ တတ္ထ အရူပရာဂသင်္ခါတာ နန္ဒီ, တဉ္စ သံယောဇနံ ဣတိ ဉတွာ။ **တတော တတ္ထ ဝိပဿတီ**တိ တတော အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ တံ သမာပတ္တိံ အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိပဿတိ။ **ဧတံ ဉာဏံ တထံ တဿာ** တိ ဧတံ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧဝံ ဝိပဿတော အနုက္ကမေနေဝ ဥပ္ပန္နံ အရဟတ္တဉာဏံ အဝိပရီတံ။ **ဝုသီမတော**တိ ဝုသိတဝန္တဿ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ပုဗ္ဗသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ ပောသာလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၅. မောဃရာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၁၂၃. ဒွါဟံ သက္က န္တိ မောဃရာဇသုတ္တံ။ တတ္ထ **ဒွါဟ**န္တိ ဒွေ ဝါရေ အဟံ။ သော ဟိ ပုဗ္ဗေ အဇိတသုတ္တဿ စ တိဿမေတ္တေယျသုတ္တဿ စ အဝသာနေ ဒွိက္ခတ္တုံ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ။ ဘဂဝါ ပနဿ ဣန္ဒြိယပရိပါကံ အာဂမယမာနော န ဗျာကာသိ။ တေနာဟ – "ဒွါဟံ သက္ကံ အပုစ္ဆိဿ"န္တိ။ **ယာဝတတိယဉ္စ ဒေဝီသိ, ဗျာကရောတီတိ မေ သုတ**န္တိ ယာဝတတိယဉ္စ သဟဓမ္မိကံ ပုဋ္ဌော ဝိသုဒ္ဓိဒေဝဘူတော ဣသိ ဘဂဝါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဗျာကရောတီတိ ဧဝံ မေ သုတံ။ ဧကော၀ရိတိရေယေဝ ကိရ သော ဧဝမဿောသိ။ တေနာဟ – "ဗျာကရောတီတိ မေ သုတ"န္တိ။

၁၁၂၄. အယံ လောကောတိ မနုဿလောကော။ **ပရော လောကော**တိ တံ ဌပေတွာ အဝသေသော။ **သဒေဝကော**တိ ဗြဟ္မလောကံ ဌပေတွာ အဝသေသော ဥပပတ္တိဒေဝသမ္မုတိဒေဝယုတ္တော, "ဗြဟ္မလောကော သဒေဝကော"တိ ဧတံ တ "သဒေဝကေ လောကေ"တိအာဒိနယနိဒ္ဒိဋ္ဌနမတ္တံ, တေန သဗ္ဗောပိ တထာဝုတ္တပ္ပကာရော လောကော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၁၂၅. ဧဝံ **အဘိက္ကန္တဒဿာဝိ** န္တိ ဧဝံ အဂ္ဂဒဿာဝိံ, သဒေဝကဿ လောကဿ အဇ္ဈာသယာဓိမုတ္တိ ဂတိပရာယဏာဒိနိ ပဿိတုံ သမတ္ထန္တိ ဒဿေတိ။

၁၁၂၆. **သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု** တိ အဝသိယပဝတ္တသလ္လက္ခဏဝသေန တ တုစ္ဆသင်္ခါရသမနုပဿနာဝသေန တတိ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ သုညတော လောကံ ပဿ။ **အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဦဟစ္စာ** တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိံ ဥဒ္ဓရိတွာ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမမ္ပိ သုတ္တံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ဝုတ္တသဒိသော ဧဝ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသီတိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ မောဃရာဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၆. ပိင်္ဂိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၁၂၇. **ဇိဏ္ဏောဟမသ္မီ** တိ ပိင်္ဂိယသုတ္တံ။ တတ္ထ **ဇိဏ္ဏောဟမသ္မိ အဗလော ဝီတဝဏ္ဏော** တိ သော ကိရ ဗြာဟ္မဏော ဇရာဘိဘူတော ဝီသဝဿသတိကော ဇာတိယာ, ဒုဗ္ဗလော စ ''က္ဝစ ပဒံ ကရိဿာမီ''တိ အညတ္ထေဝ ကရောတိ, ဝိနဋ္ဌပုရိမစ္ဆဝိဝဏ္ဏော စ ။ တေနာဟ – ''ဇိဏ္ဏောဟမသ္မိ အဗလော ဝီတဝဏ္ဏော''တိ။ **မာဟံ နဿံ မောမုဟော အန္တရာယတ**တိ မာဟံ တုယှံ ဓမ္မံ အသစ္ဆိကတွာ အန္တရာယေဝ အဝိဒွာ ဟုတွာ အနဿိံ။ **ဇာတိဇရာယ ဣဓ ဝိပ္ပဟာန**န္တိ ဣဓေဝ တဝ ပါဒမူလေ ပါသာဏကေ ဝါ စေတိယ ဇာတိဇရာယ ဝိပ္ပဟာနံ နိဗ္ဗာနဓမ္မံ ယမဟံ ဝိဇညံ, တံ မေ အာစိက္ခ။

၁၁၂၈. ဣဒါနိ ယသ္မာ ပိင်္ဂိယော ကာယေ သာပေက္ခတာယ ''ဇိဏ္ဏောဟမသ္မီ''တိ ကထမာဟ တေနဿ ဘဂဝါ ကာယေ သိနေဟပ္ပဟာနတ္ထံ **''ဒိသွာန ရူပေသု ဝိဟညမာနေ''**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ရူပေသူ**တိ ရူပဟေတု ရူပပစ္စယာ။ **ဝိဟညမာနေ**တိ ကမ္မကာရဏာဒီဟိ ဥပဟညမာနေ။ **ရုပ္ပန္တိ ရူပေသူ** တိ စက္ခုရောဂါဒီဟိ စ ရူပဟေတုယေဝ ဇနာ ရုပ္ပန္တိ ဗာဓီယန္တိ။

၁၁၂၉-၃၀. ဧဝံ ဘဂဝတာ ယာဝ အရဟတ္တံ တာဝ ကထိတံ ပဋိပတ္တိံ သုတွာပိ ပိင်္ဂိယော ဇရာဒုဗ္ဗလတာယ ဝိသေသံ အနဓိဂန္တွာဝ ပုန **''ဒိသာ စတဿော''** တိ ဣမာယ ဂာထာယ ဘဂဝန္တံ ထောမေန္တော ဒေသနံ ယာစတိ။ အထဿ ဘဂဝါ ပုနပိ ယာဝ အရဟတ္တံ, တာဝ ပဋိပဒံ ဒဿေန္တော **''တဏှာဓိပန္နေ''** တိ ကထမာဟ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ဣမမ္ပိ သုတ္တံ ဘဂဝါ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ စ ပိင်္ဂိယော အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ သော ကိရ အန္တရန္တရာ စိန္တေသိ – ''ဧဝံ ဝိစိတြပဋိဘာနံ နာမ ဒေသနံ န လဘိ မယှံ မာတုလော ဗာဝရီ သဝနာယာ''တိ။ တေန သိနေဟဝိက္ခေပေန အရဟတ္တံ ပာပုဏိတုံ နာသက္ခိ။ အန္တေဝါသိနော ပနဿ သဟဿဇဋိလာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ သဗ္ဗေဝ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ ဧဟိဘိက္ခဝေ အဟေသုန္တိ။

ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာယ ပိင်္ဂိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပာရာယနတ္ထုတိကထာဝဏ္ဏနာ

ဣတော ပရံ သင်္ဂီတိကာရာ ဒေသနံ ထောမေန္တာ **''ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ''**တိအာဒိမာဟံသု။ တတ္ထ **ဣဒမဝေါစာ** တိ ဣဒံ ပါရာယနံ အဝေါစ။ **ပရိစာရကသောဠသာန**န္တိ ဗာဝရိဿ ပရိစာရကေန ပိင်္ဂိယေန သဟ သောဠသန္နံ ဗုဒ္ဓဿ

တ ဘဂဝတော ပရိစာရကာနံ သောဠသန္နံ့ ပရိစာရကသောဠသန္နံ။ တေ ဧဝ စ **ဗြာဟ္မဏာ** ။ တတ္ထ သောဠသပရိသာ ပန ပုရတော စ ပစ္ဆတော စ တမပဿတော စ ဒက္ခိဏပဿတော စ ဆ ဆ ယောဇနာနိ နိသိန္နာ ဥဇုကေန ဒွါဒသ ယောဇနိကာ အဟောသိ။ **အဇ္ဈိဋ္ဌော** တိ ယာစိတော **အတ္တမညာယာ** တိ ဟဋ္ဌိအတ္တမညာယ။ **ဓမ္မမညာယာ**တိ ဟဋ္ဌိမညာယ။ **ဟာရာယနန္တိ** ဇဝံ ဣမဿ ဓမ္မပရိယာယဿ အဓိဝစနံ အာရောပေတွာ တေသံ ဗြာဟ္မဏာနံ နာမာနိ ကိတ္တယန္တော **"အဇိတော တိဿမေတ္တေယျော။ပေ။ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌံ ဥပာဂမုံ"** န္တိ အာဟံသု။

၁၁၃၁-၇. တတ္ထ **သမ္ပန္နစရဏာ** န္တိ နိဗ္ဗာနပဒဋ္ဌာနဘူတေန ဟတိမောက္ခသီလာဒိနာ သမ္ပန္နံ။ **ဣသိန္တိ** မဟေသိံ။ သေသံ ပာကဋမေဝ။ တတော ပရံ **ဗြဟ္မစရိယမစရိံသူ** တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ အစရိံသု။ **တသ္မာ ဟာရာယန** န္တိ တသ္သ ဟာရဘူတဿ နိဗ္ဗာနဿ အယနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဟာရာယနာနုဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ

၁၁၃၈. ဟာရာယနမနုကယိဿ န္တိ အဿ အယံ သမ္ဗန္ဓော – ဘဂဝတာ ဟိ ဟာရာယနေ ဒေသိတေ သောဠသသဟဿာ ဇဋိလာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု, အဝသေသာနဉ္စ စုဒ္ဒသကောဋိသင်္ခာနံ ဒေဝမနုဿာနံ ဓမ္မာဘိသမယော အဟောသိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ ပောရာဏေဟိ –

> "တတော ပါသာဏကေ ရမ္မေ၊ ဟာရာယနသမာဂမေ။
> အမတံ ပာပယီ ဗုဒ္ဓေါ၊ စုဒ္ဒသ ပာဏကောဋိယော"တိ။

နိဋ္ဌိတာယ ပန ဓမ္မဒေသနာယ တတော တတော အာဂတာ မနုဿာ ဘဂဝတော အာနုဘာဝေန အတ္တနော အတ္တနော ကမနိဂမာဒီသွေဝဝ ပာတုရဟေသုံ။ ဘဂဝာပိ သာဝတ္ထိမေဝ အဂမာသိ ပရိစာရကသောဠသာဒီဟိ အနေကေဟိ ဘိက္ခုသဟဿေဟိ ပရိဝုတော။ တတ္ထ ပိင်္ဂိယော ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – "ဂစ္ဆာမဟံ, ဘန္တေ, ဗာဝရိဿ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒံ အာရောစေတုံ, ပဋိဿုတဉှိ တဿ မယာ"တိ။ အထ ဘဂဝတာ အနုညာတော ဉာဏဂမနေနေဝ ဂေဓာဝရီတီရံ ဂန္တွာ ပာဒဂမနေန အဿမာဘိမုခော အဂမာသိ။ တမေနံ ဗာဝရီ ဗြာဟ္မဏော မဂ္ဂံ ဩလောကေန္တော နိသိန္နော ဒူရတောဝ ခာရိဇဋာဒိဝိရဟိတံ ဘိက္ခုဝေသေန အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ "ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော"တိ နိဋ္ဌံ အဂမာသိ။ သမ္ပတ္တဉ္စာပိ နံ ပုစ္ဆိ – "ကိံ, ပိင်္ဂိယ, ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော"တိ။ "အာမ, ဗြာဟ္မဏ, ဥပ္ပန္နော, ပါသာဏကေ စေတိယေ နိသိန္နော အမှာကံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, တမဟံ တုယှံ ဒေသေဿာမီ"တိ။ တတော ဗာဝရီ မဟတာ သက္ကာရေန သပရိသော တံ ပူဇေတွာ အာသနံ ပညာပေသိ။ တတ္ထ နိသီဒိတွာ ပိင်္ဂိယော **"ဟာရာယနမနုကယိဿ"** န္တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **အနုကယိဿ** န္တိ ဘဂဝတာ ဂီတံ အနုကယိဿံ။ **ယထာဒ္ဒက္ခိ** တိ ယထာ သာမံ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓေန အသာဓာရဏဉာဏေန စ အဒ္ဒက္ခိ။ **နိက္ကာမော** တိ ပဟီနကာမော ။ "နိက္ကမော"တိပိ ပာဌော, ဝီရိယတတိ အတ္ထော နိက္ခန္တော တ အကုသလပက္ခာ။ **နိဗ္ဗနော** တိ ကိလေသဝနဝိရဟိတော, တဏှာဝိရဟိတော ဧဝ တ။ **ကိဿ ဟေတု မုသာ ဘဏေ**တိ ယေဟိ ကိလေသေဟိ မုသာ ဘဏေယျ, တေ တဿ ပဟီနာတိ ဒဿေတိ။ တေနေ ဗြာဟ္မဏဿ သဝနေ ဥဿာဟံ ဇနေတိ။

၁၁၃၉-၄၁. ဝဏ္ဏုပသဉှိတ န္တိ ဂုဏူပသဉှိတံ။ **သစ္စဝှယော** တိ "ဗုဒ္ဓေါ"တိ သစ္စေနေဝ အဝှာနေန နာမေန ယုတ္တော။ **ဗြဟ္မေတိ** တံ ဗြာဟ္မဏံ အာလပတိ။ **ကုဗ္ဗနက** န္တိ ပရိတ္တဝနံ။ **ဗဟုပ္ဖလံ ကာနနမာဝသေယျာ** တိ အနေကဖလာဒိဝိကတိဘရိတံ ကာနနံ အာဂမ္မ ဝသေယျ။ **အပ္ပဒဿေ** တိ ဗာဝရိပဘုတိကေ ပရိတ္တပညေ။ **မဟောဒဓိန္တ** တိ အနောတတ္တာဒိံ မဟန္တံ ဥဒကရာသိံ။

၁၁၄၂-၄. ယေမေ ပုဗ္ဗေ တိ ယေ ဣမေ ပုဗ္ဗေ။ **တမနုအာသိနော**တိ တမောနုဒော အာသိနော။ **ဘူရိပညာဏော**တိ ဉာဏဓဇော။ **ဘူရိမေဓသော**တိ ဝိပုလပညော။ **သန္ဒိဋ္ဌိကမကာလိက** န္တိ သာမံ ပဿိတဗ္ဗဖလံ, န စ ကာလန္တရေ ပတ္တဗ္ဗဖလံ။ **အနီတိက**န္တိ ကိလေသဤတိဝိရဟိတံ။

၁၁၄၅-၅၀. အထ နံ ဇာဝရီ အာဟ **"ကိံ နု တမ္ဟာ"**တိ ဒွေ ကထာ။ တတော ပိင်္ဂိယော ဘဂဝတော သန္တိကာ အဝိပ္ပဝါသမေဝ ဒီပေန္တော **"နာဟံ တမ္ဟာ"**တိအာဒိမာဟ။ **ပဿာမိ နံ မနသာ စက္ခုနာဝ** တိ တံ ဗုဒ္ဓံ အဟံ စက္ခုနာ ဝိယ မနသာ ပဿာမိ ။ **နမဿမာနော ဝိဝသေမိ ရတ္တိံ** န္တိ နမဿမာနောဝ ရတ္တိံ အတိနာမေမိ။ **တေန တေနေဝ နတော** တိ ယေန ဒိသာဘာဂေန ဗုဒ္ဓေါ, တေန တေနေဝ တာယ ဒိသာယ နတော တန္နိန္နော တပ္ပောဏောတိ ဒဿေတိ။

၁၁၅၁. ဒုဗ္ဗလထာမကဿာ တိ အပ္ပထာမကဿ, အထ ဝါ ဒုဗ္ဗလဿ ဒုတ္ထာမကဿ စ ဗလဝီရိယဟီနဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တေနေဝ ကာယော န ပလေတီ**တိ တေနေဝ ဒုဗ္ဗလထာမကတ္တေန ကာယော န ဂစ္ဆတိ, ယေန ဝါ ဗုဒ္ဓေါ, တေန န ဂစ္ဆတိ။ "န ပရေတီ"တိပိ ပါဌော, သော ဧဝတ္ထော။ **တတ္ထ** တိ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ။ **သင်္ကပ္ပယန္တာယ**တိ သင်္ကပ္ပဂမနေန။ **တေန ယုတ္တော** တိ ယေန ဗုဒ္ဓေါ, တေန ယုတ္တော ပယုတ္တော အနုယုတ္တောတိ ဒဿေတိ။

၁၁၅၂. ပင်္ကေ သယာနောတိ ကာမကဒ္ဒမေ သယမာနော။ **ဒီပါ ဒီပံ ဥပပ္လဝိံ** န္တိ သတ္ထာရာဒိတော သတ္ထာရာဒိံ အဘိဂစ္ဆိံ။ **အဒ္ဒသာသိံ သမ္ဗုဒ္ဓံ** န္တိ သော ဟံ ဧဝံ ဒုဒ္ဒိဋ္ဌိံ ဂဟေတွာ အနုတပ္ပန္တော အထ ပါသာဏကေ စေတိယေ ဗုဒ္ဓမဒ္ဒက္ခိံ။

၁၁၅၃. ဣမိဿာ ကထာယ အဝသာနေ ပိင်္ဂိယဿ စ ဇာဝရိဿ စ ဣန္ဒြိယပရိပါကံ ဝိဒိတွာ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဌိတောယေဝ သုဝဏ္ဏောဘာသံ မုဉ္စိ။ ပိင်္ဂိယော ဇာဝရိဿ ဗုဒ္ဓဂုဏေ ဝဏ္ဏယန္တော နိသိန္နော ဧဝ တံ ဩဘာသံ ဒိသွာ "ကိံ ဣဒ"န္တိ ဝိလောကေန္တော ဘဂဝန္တံ အတ္တနော ပုရတော ဌိတံ ဝိယ ဒိသွာ ဇာဝရိဗြာဟ္မဏဿ "ဗုဒ္ဓေါ အာဂတော"တိ အာရောစေသိ, ဗြာဟ္မဏော ဥဋ္ဌာယာသနာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ အဋ္ဌာသိ။ ဘဂဝါပိ ဩဘာသံ ဖရိတွာ ဗြာဟ္မဏဿ အတ္တာနံ ဒဿေန္တော ဥဘိန္နမ္ပိ သပ္ပာယံ ဝိဒိတွာ ပိင်္ဂိယမေဝ အာလပမာနော **"ယထာ အဟူ ဝက္ကလီ"**တိ ဣမံ ဂါထမဘာသိ။

တဿတ္ထော – **ယထာ ဝက္ကလိ** ထေရော သဒ္ဓါဓိမုတ္တော အဟောသိ, သဒ္ဓါဓုရေန စ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ယထာ စ သောဠသန္နံ ဧကော **ဘဒြာဝုဓော** နာမ ယထာ စ **အာဠဝိ ဂေါတမော, ဧဝမေဝ တွံပိ ပမုဉ္စဿု သဒ္ဓံ** ။ တတော သဒ္ဓါယ အဓိမုစ္စန္တော "သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ"တိအာဒိနာ နယေန ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ **မစ္စုဓေယျဿ ပါရံ** နိဗ္ဗာနံ ဂမိဿသီတိ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ပိင်္ဂိယော အရဟတ္တေ ဇာဝရီ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ ဇာဝရိဗြာဟ္မဏဿ သိဿာ ပန ပဉ္စသတာ သောတာပန္နာ အဟေသုံ။

၁၁၅၄-၅. ဣဒါနိ ပိင်္ဂိယော အတ္တနော ပသာဒံ ပဝေဒေန္တော **"ဧသ ဘိယျော"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပဋိဘာနဝါ** တိ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယ ဥပေတော။ **အဓိဒေဝေ အဘိညာယာ**တိ အဓိဒေဝကရေ ဓမ္မေ ဉတွာ။ **ပရောဝရ**န္တိ ဟီနပဏီတံ, အတ္တနော စ ပရဿ စ အဓိဒေဝတ္တကရံ သဗ္ဗံ ဓမ္မဇာတံ ဝေဒီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကင်္ခီနံ ပဋိဇာနတ** န္တိ ကင်္ခီနံ ယေဝ သတံ "နိက္ကင်္ခမှာ"တိ ပဋိဇာနန္တာနံ။

၁၁၅၆. အသံဟီရန္တိ ရာဂါဒီဟိ အသံဟာရိယံ။ **အသံကုပ္ပ** န္တိ အကုပ္ပံ အဝိပရိဏာမဓမ္မံ။ ဒွီဟိပိ ပဒေဟိ နိဗ္ဗာနံ ဘဏတိ။ **အဒ္ဓါ ဂမိဿာမီ** တိ ဧကံသေနေဝ တံ အနုပါဒိသေသံ နိဗ္ဗာနဓာတုံ ဂမိဿာမိ။ **န မေတ္ထ ကင်္ခါ** တိ နတ္ထိ မေ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနေ ကင်္ခါ။ **ဧဝံ မံ ဓာရေဟိ အဓိမုတ္တစိတ္တ** န္တိ ပိင်္ဂိယော "ဧဝမေဝ တွံပိ ပမုဉ္စဿု သဒ္ဓ"န္တိ။ ဣမိနာ ဘဂဝတော ဩဝါဒေန အတ္တနိ သဒ္ဓံ ဥပ္ပာဒေတွာ သဒ္ဓါဓုရေနေဝ စ ဝိမုစ္စိတွာ တံ သဒ္ဓါဓိမုတ္တတံ ပကာသေန္တော ဘဂဝန္တံ အာဟ – "ဧဝံ မံ ဓာရေဟိ အဓိမုတ္တစိတ္တ"န္တိ။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော "ယထာ မံ တွံ အဝစ, ဧဝမေဝ အဓိမုတ္တံ ဓာရေဟီ"တိ။

ဣတိ ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒက-အဋ္ဌကထာယ

သုတ္တနိပါတ-အဋ္ဌကထာယ သောဠသဗြာဟ္မဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော စ ပဉ္စမော ဝဂ္ဂေါ အတ္ထဝဏ္ဏနာနယတော, နာမေန

ဟရာယနဝဏ္ဏေတိ။

နိဂမနကထာ

ဇတ္တာဝတာ စ ယံ ဝုတ္တံ –

“ဥတ္တမံ ဝန္ဒနေယျာနံ၊ ဝန္ဒိတွာ ရတနတ္တယံ။
ယော ခုဒ္ဒကနိကာယမှိ၊ ခုဒ္ဒာစာရပ္ပဟာယိနာ။

“ဒေသိတော လောကနာထေန၊ လောကနိတ္ထရဏေသိနာ။
တဿ သုတ္တနိပာတဿ၊ ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏန”န္တိ။

ဇတ္တ ဥရဂဝဂ္ဂါဒိပဉ္စဝဂ္ဂသင်္ဂဟိတဿ ဥရဂသုတ္တာဒိသတ္တတိသုတ္တပ္ပဘေဒဿ သုတ္တနိပာတဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ကတာ ဟောတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

“ဣမံ သုတ္တနိပာတဿ၊ ကရောန္တေနတ္ထဝဏ္ဏနံ။
သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိကာမေန၊ ယံ ပတ္တံ ကုသလံ မယာ။

“တဿာနုဘာဝတော ခိပ္ပံ၊ ဓမ္မေ အရိယပ္ပဝေဒိတေ။
ဝုမိံ ဝိရူဠှိံ ဝေပုလ္လံ၊ ပာပုဏာတု အယံ ဇနော”တိ။

(ပရိယတ္တိပ္ပမာဏတော စတုစတ္တာလီသမတ္တာ ဘာဏဝါရာ။)

ပရမဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝီရိယပ္ပဋိမဏ္ဍိတေန သီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဒဝါဒိဂုဏသမုဒယသမုဒိတေန သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟဏသမတ္ထေန ပညာဝေယျတ္တိယသမန္နာဂတေန တိပိဋကပရိယတ္တိပ္ပဘေဒေ သာဋ္ဌကထေ သတ္ထုသာသနေ အပ္ပဋိဟတဉာဏပ္ပဘာဝေန မဟာဝေယျာကရဏေန ကရဏသမ္ပတ္တိဇနိတသုခဝိနိဂ္ဂတမဓုရောဒါရဝစနလာဝဏ္ဏယုတ္တေန ယုတ္တမုတ္တဝါဒိနာ ဝါဒီဝရေန မဟာကဝိနာ ဆဠဘိညာပဋိသမ္ဘိဒါဒိပ္ပဘေဒဂုဏပဋိမဏ္ဍိတေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဗုဒ္ဓီနံ ထေရဝံသပ္ပဒီပါနံ ထေရာနံ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဝံသာလင်္ကာရဘူတေန ဝိပုလဝိသုဒ္ဓဗုဒ္ဓိနာ **ဗုဒ္ဓဃောသော**တိ ဂရူဟိ ဂဟိတနာမဓေယျေန ထေရေန ကတာ အယံ **ပရမတ္ထဇောတိကာ** နာမ သုတ္တနိပာတ-အဋ္ဌကထာ –

တာဝ တိဋ္ဌတု လောကသ္မိံ၊ လောကနိတ္ထရဏေသိနံ။
ဒဿေန္တီ ကုလပုတ္တာနံ၊ နယံ ပညာဝိသုဒ္ဓိယာ။

ယာဝ ဗုဒ္ဓေါတိ နာမမ္ပိ၊ သုဒ္ဓစိတ္တဿ တာဒိနော။
လောကမှိ လောကဇေဋ္ဌဿ၊ ပဝတ္တတိ မဟေသိနောတိ။

သုတ္တနိပာတ-အတ္ထဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။